कित्येक शब्दांविषयीं अमुक शब्दाचा हा विग्रह केला परंतु या विग्रहापासून हाच अर्थ निष्पन्न होतो हें कशावरून असा संशय उत्पन्न न व्हावा ह्मणून विग्रहापुढें श्रोत्यांला मुख्य कारण जो धातु तो व त्याचा अर्थ हे लिहिले आहेत त्या योगानें तो संशय येणार नाहीं.

या ग्रंथाला विग्रहकोश हें नाम देण्याचें कारण हेंच आहे कीं, यांत सर्व शब्दांचे विग्रह दाखविले आहेत. विग्रह ह्मणजे तत्त्वार्थावबोधक वाक्याचें नाव तीं वाक्यें दोन प्रकारचीं एक लौकिक आणि दुसरें अलौकिक त्यांतून अलौकिक विग्रहवाक्य दाखविण्याचा प्रकार असा आहे कीं, अक्षराणां विन्यासः या दोन पदांच्या समासवृत्ति विवक्षाकालीं अक्षर आम् विन्यास सु असे दाखवितात. आणि अक्षराणांविन्यासः अक्षरविन्यासः या वाक्यास लौकिकविग्रहवाक्य ह्मणतात. या दोन वाक्यांमध्यें जे अलौकिक विग्रहवाक्य सांगितलें त्यांत प्रकृतिप्रत्ययांची ऊडाकूद व तें साधारणलोकांस अनुपयोगी असें जाणून लौकिकविग्रहवाक्येंच सर्वत्र लिहिलीं आहेत त्यांचेच विग्रह हें नाम जाणावें

वृत्ति पांच आहेत समासवृत्ति, एकशेषवृत्ति, तद्धितवृत्ति, सनाद्यंतधातुवृत्ति आणि कृद्वृत्ति त्यांतून अक्षराणां विन्यासः इत्यादि समासाच्या जागीं धातु व त्यांचे अर्थ हे लिहिले नाहींत. कारण अक्षराणां विन्यासः या दोन पदांच्या समासविवक्षाकालीं समासवृत्तिवाक्य मात्र लिहिल्यानें अर्थनिर्वाह होऊन धातु आणि त्यांचे अर्थ त्यांची आकांक्षा उत्पन्न होत नाहीं;तर त्यांतील प्रत्येक पदाच्या व्युत्पादन समयीं मात्र ती उत्पन्न होते; यास्तव तशा स्थलीं मात्र ते लिहिले आहेत.

पितरौ इत्यादिक एकशेषाच्या जागीहि सिद्धनामाचीच एकशेषवृत्ति होत असल्ये ह्मणून अशा स्थलींहि धातु व तदर्थ यांची आकांक्षा नाहीं यास्तव ते लिहिले नाहींत आणि केवळ पितृशब्द व मातृशब्द या प्रत्येकाच्या व्युत्पत्तिप्रदर्शनकालीं ते लिहिले आहेत.

त्याच प्रमाणें दितेरपत्यंदैतेयः इत्यादि तद्धितवृत्तिस्थलींहि सिद्ध दितिशब्द घेउन तत्त्वार्थावबोधक वाक्य ह्मणजे विग्रह करितात; या कारणानें दितिशब्द व्युत्पादन

कालिक धातूंच्या अपेक्षेप्रमाणें देतेच त्याजागीं ती नाहीं ह्मणून ते धातु व तदर्थ हे लिहिले नाहींत.

आतां कृदृत्तीच्या व्युत्पत्तिप्रदर्शनकालीं धातु व त्यांचे अर्थ त्यांची अत्यावश्यकता होउती यास्तव त्याजागीं धातु व तदर्थ हे दाखविले आहेत. परंतु ह्या नियम प्रातिहारिकः इत्यादि स्थलीं प्रतिहरणं प्रतिहारः सप्रयोजनमस्य प्रातिहारिकः अशाजागीं अंतर्गतवृत्तीला लागू नाहीं केवळ प्रतिहारशब्दाच्या जागीं तो नियम आहे. व कृद्वृत्तींत सनाद्यंतधातुवृत्ति आहे तेथें मात्र सनाद्यंतधा. व त्यांचे अर्थ हे लिहिले आहेत त्यांचीं उदाहरणें रमंतेयोगिनोः स्थिन्निति रामः पुनःपुनरतिशयेन यजतियजतेवा यायजूकः इत्यादि.

आतां स्त्रीप्रत्ययांत जें अजा मृडानी इत्यादि शब्दांचें व्युत्पादन केलें आहे तेथें पूर्वी सांगितलेल्या वृत्तीपैकीं कोणतीहि वृत्ति संभवत नाहीं ह्मणजे स्त्रीप्रत्ययांत शब्दास कोणती वृत्ति आहे असें ह्मणतां येत नाहीं यास्तव तेथें मूलभूत प्रातिपदिकांची जी वृत्ति तिचाच अर्थप्रदर्शनानें धातु व तदर्थ यांचा निर्णय प्रायः सिद्ध आहे परंतु अधिक जें स्त्रीत्व त्याचें प्रकाशन करणारा तेथें टाप् ङीप् ऊङ् इत्यादि प्रत्यय मात्र अधिक आहे या करितां त्या शब्दांच्या पुढें स्त्रीप्र. अशी खुण लिहिली आहे त्यावरून ते शब्द स्त्रीप्रत्ययांत आहेत असे समजेल.

ह्या ग्रंथांतील शब्दांचा लिंगनिर्णय करणें तो अकृत विग्रहार्थ लिहिले आहेत त्यावरून तो ध्यानांत येता कांकीं प्राकृत मराठी भाषेंत जे नियम आहेत पुल्लिंगीं तो स्त्रीलिंगी ती. नपुंसकलिंगीं ते. तेच त्यांत आहेत ते को त्याविषयीं कांहीं नवीन सांकेतिक चिन्हें करून लिहिलीं नसतीं परंतु हा विचार धात्वर्थापुढें प्रकृतोपयोगी जो शब्दाचा अर्थ लिहिला आहे त्याविषयीं मात्र उपयोगीं पडेल; परंतु कित्येक शब्दांचे जे नानार्थ त्याच प्रकृतार्थापुढें लिहिले त्यांचीं लिंगें समजण्या करितां त्यासंकेतांची आवश्यकता आहेच यास्तव त्यात्या जागीं तीन हि लिंगांचीं आद्याक्षरें लिहिलीं आहेत स्व. पुल्लिंगाविषयीं पु. याचप्रमाणें स्त्रीलि. स्त्री. नपुंसकीं न. अशावरून त्यात्या अर्थी ते शब्द विद्यमान असतां त्यांचीं लिंगें कोणतीं व विशेष्यनिघ्नस्थलीं विशेष्य

भिन्नशब्दाचें आद्यक्षर. दोन दोन लिंगें तीन तीन लिंगें ज्या शब्दांचीं आहेत त्यांत्यांपुढें तींतीं अक्षरें लिहिलीं आहेत त्यांवरून सर्व लिंगनिर्णय करतां येईल.

आतां पूर्वी ज्या पांच वृत्ती सांगितल्या त्यांचे विग्रह लिहिले आहेत, परंतु कोणत्या शब्दाची कोणती वृत्ती हें समजावें ह्मणून स. ए. त. सना. आणि कृ. अशा खुणा लिहिल्या आहेत त्यांवरून कोणत्या शब्दाच्या जागीं कोणती वृत्ति आहे हें समजून येईल. ह्मणजे समासवृत्तिस्थलीं स. याच प्रमाणें पुढच्या जाणाव्या.

आतां पूर्वी ज्या पांच वृत्ती लिहिल्या आहेत त्यांमध्यें समासवृत्ती आणि एकशेषवृत्ति त्या दोन वृत्ति मानण्याचें कारण काय कांकीं, एकशेषस्थलीं समास वृत्ति आहेच तेव्हां वृत्तिद्वय कल्पना व्यर्थ अशी आपाततः शंका येते खरी, परंतु समास आणि एकशेष निरवालस भिन्न आहेत. ते असे कीं, समासाला सुबंत पदांची अपेक्षा असते आणि एकशेष सुबुत्पत्तीच्या पूर्वीच द्वंद्वाचा अपवादक होतो; असे विषयभेद आहेत. बरेंतर विशेषभेदप्रदर्शनानें वृत्ति दोन मानल्या पाहिजेत इतकें सिद्ध झालें परंतु एकशेष आतां द्वंद्वाचा अपवादक असें ह्मणतां येणार नाहीं. कांकीं, भिन्नविषयता येते ह्मणून उत्सर्गापवादांची समानविषयता सर्वत्र पाहिजे ही गोष्ट खरी, परंतु याजागीं एकशेष न झाला तर विभक्त्युत्पत्ति होऊन द्वंद्व होणार. एकशेष तर तों पर्यंत राहातच नाहीं कां तरंगलास्तव पूर्वी होतो. तो झाल्यावर मग द्वंद्वाला जीं अनेक विभक्त्यंतें पाहिजेत तीं नाहींत ह्मणून तो होत नाहीं ती द्वंद्वाची अनेक विभक्त्यंतांची सामग्री एकशेषानें नष्ट केली आहे या कारणानें एकशेष हा द्वंद्वाचा अपवादक. अशारीतीनें द्वंद्वापवादक एकशेष आहे यावरून अपवादक होणार नाहीं अशी शंका उत्पन्न झाली होती ती दूर होते.

आतां बहुधा रामः कृष्णः इत्यादि शब्दस्थलीं जो धात्वर्थ दाखविला आहे तो लोकप्रसिद्ध अर्थाबराबरच आहे या करितां त्या विषयींचा लोकांस बोध होऊन शब्दार्थनिर्वाह यथार्थ होईल हें सांगावयास नको, परंतु कित्येक केवळ रूढ असे शब्द आहेत तेथें त्यांच्या प्रकृति प्रत्ययार्थावरून अर्थ पाहिला असतां तो लोकप्रसिद्ध अर्थापासून फारच दूर पडतो. उदाहरण गौः गच्छतीतिगौः गमन करणारा प्राणी असा

अर्थ धात्वर्थाने होतो परंतु गोशब्दाचा लोकप्रसिद्ध अर्थ गाई आहे. पञ्चजन शब्दाचा व्युत्पत्त्यर्थ पाहिला असतां पंच महाभूतांनीं उत्पन्न करिजेतो तो पंचजन ह्मणजे मनुष्य जातीय पुरुष, अशा स्थली केवळ विग्रहार्थाकडेसच दृष्टि दिली तर हा शब्द स्त्री पुरुष साधारण व मनुष्य पशु इत्यादि साधारण असा भासतो. असो. असे अनेक द ब् लोकप्रसिद्धार्थाशीं मिळत नाहींत तेथें जे व्युत्पत्तिप्रदर्शन केले आहे तें आमच्या उद्देशा स अनुसरून आहे. लोकप्रसिद्ध अर्थाशी धात्वर्थ प्रदर्शित अर्थसाम्यता पावत नाही ह्मणून तो टाकावा तर तसे शब्द बहुत असल्यानें ग्रंथीं अपूर्णता दोष येईल असे जाणून ते न टाकितां सर्वत्र मूल ग्रंथाप्रमाणें लिहिले आहेत.

या कोशांत ग्रंथ लिहिण्याचा क्रम असा ठेविला आहे कीं, प्रथम मोठ्या अक्षरांनीं शब्द लिहिले ते शब्द अपदंनप्रयुंजीत ह्मणजे अपदाचा प्रयोग करूंनये ह्मणून सुबंत एकवचनीं असून बहुधा प्रथमांत आहेत. क्वचित् पुष्पवंती इत्यादि स्थलीं द्विवचनांत. वसव. इत्यादि स्थलीं बहुवचनांत लिहिले आहेत. त्यां विषयी द्वि. ब. त्या खुणा लिहिल्या आहेत. आणि ऱ्हस्व दीर्घादि विशेषानें अक्षरानुपूर्वी निराळी होत्से आणि विग्रहादि ज्यांचे एक असेजे शब्द ते पिल्हेवारीत एकत्र लिहून त्याचे पुढें विग्रहादि लिहून त्यांचे ऱ्हस्वदीर्घादि विशेष दाखविले आहेत. शब्दाच्या पुढें विग्रह त्यांपुढें त्याचा अर्थ नंतर इत्तीच्या बोधक खुणा इत्यर्के त्साल्यावर पूर्व संकेताप्रमाणें धातु व तदर्थ त्याच्या पुढे शब्दाचा अर्थ व नानार्थ असल्यास ते व लिंग बोधक चिन्हें आणि अंकारांतादि प्रातिपदिकांत असे लिहिले आहेत

ते प्रातिपदिकांत प्रत्ययोत्पत्ती होऊन कार्यांतरांनी रूपांतर पावले आणि कर्ता इत्यादि शब्दांच्या अंती आकारादिक रूपानें दिसूं लागले तेव्हा मुळचे त्यांचे अंतजे ऋकारादिक ते दृष्टोत्पत्तीस येणार नाहींत ते यावे ह्मणून त्या त्या प्रातिपदिकांचे तेते अंतीचे वर्ण लिहिले आहेत त्या योगानें अकारांतादि प्रातिपदिकें प्रत्ययोत्पत्तीच्या पूर्वी कोणत्या रीतीचीं होतीं तो निश्चय करतां येईल.

क्वचित् जागीं उपसर्गाच्या बलानें धातूच्या अनेकार्थत्वाने लौकिक प्रसिद्ध- अर्थ संभाळण्याचा प्रसंगीं त्या दोन हि शास्त्रार्थांचा अवलंब केला आहे. आणि प्र

करणवशात्हि मुख्य धात्वर्थ सोडिला आहे कांहीं, तो सोडिला तरच, सामान्य लोकांसहि शब्दार्थ चांगला कळावा असा जो आमचा उद्देश तो सिद्धीस जातो.

आतां धातु असा शब्द लिहिण्याचा प्रसंगीं, धा. उदाहरण शब्दाच्या आगीं उ. ह्मणजे या जागीं ह्म. द्विवचन, द्वि. यानें बहुवचन, ब. यानें समजावें. लिंगाच्या बोधक चिन्हाच्या स्थलीं अ. ही अव्ययाची खुणा धात्वर्थाचे शेवटीं तो असेल तर, अ. यानें अर्थ असें जाणावें आणि लिंगबोधक अक्षरा मागें, अ. असल्या पासून अकारांत व इ. यानें इत्यादि असा अर्थ जाणावा. आणि को असेल त्याचा कोशांतरीं असा अर्थ समजावा आणि पुढें जसजशी गरज ला गेल तस तसे संकेत करून प्रस्तावना पुरवणी शेवटीं लिहावी लागल्यास लिहूं.

या कोशांत नानार्थांचे सारेच विग्रह लिहावे तर तें काम क्लिष्टकल्पनेचें होणार, प्रत्यय दाखवावे तर त्या पासून साधारण लोकांस कांहींच उपयोग न होतां उगीच पोंटाळ्यांत मात्र पाडावे असें होईल व ते दाखविल्या वर त्यांचे अर्थ आणि प्रकृतीचे अर्थ यांचा परस्पर अन्वय कसा होतो हें लोकांच्या मनांत येण्या जोगें न लिहिलें तर तें प्रत्यय लिहिणे व्यर्थ आहे आणि अन्वयाचाहि प्रयास करावा तर हल्लीं संस्कृत ग्रंथ आहेत तेच सरे इतका हा दुर्बोध ग्रंथ होईल असें मनांत आणून तें लिहिले नाहीत.

अ अतनोतिअं, नितरां ह्मणजे सदो दित गमन करितो जो तो· कृद्वृत्ति· अत धातु· सातत्यगमनअर्थे· वस्तुमात्राचा अभाव, अविद्यमानता· अव्यय·उदाह रण· अराजदेविकनष्ट· २ अर्थ कोशांत रीं वासुदेव· अकारांत· पुल्लिंगीं·

अकं नकं अकं, नव्हेजेंक ह्म·सुख तें– अक· समास· द्·रुं· २ पाप· अ·न·

अकरणिः अकरणं अकरणिः, अकर ण ह्म· विरुद्ध करणेंजें तो· कृ·ड्युत्पत्ति·क रण अ· शिवीचा एकभेद· उ· आः पापक र्मकरण्याचा नलज्जसे· इ· स्त्री·

अकुप्यं नकुप्यं अकुप्यं, नव्हेजें कुप्य ह्म· सुवर्णरजतभिन्नधन तें· अकुप्य· स· सोनें २ रुपें· अ·न·

अकूपारः कुंपिपर्तीतिकूपारः नकूपारः अकूपार, पृथ्वीतें पूरण करितो जोतो कू पार नव्हेजो कूपार तो स सागर·अ·पु·

अकृष्णकर्मा अकृष्णंशुक्लं कर्मयस्य स· अकृष्णकर्मा, शुद्ध आहे कर्मजाचें तो·स· पुण्याचरण करणारा· न्·पु·

अंकः अंक्यतेनेनेत्यंकः, लक्षिजेतें स भिन्नत्वानें जाणलें जातें वस्तुमात्रजेणें करून तो· कृ· अकिया· लक्षण अ·चि न्ह· २ उत्संग ३ एक दोन ही संख्या अ·पु·

अंकुरः अंकूरः अंक्यतइत्यंकुरः, आंत असून बाहीर आल्यामुळें स्पष्ट होतो जो तो· कृ· अकिया· लक्षण अ·कों ब·अ·पु·

अंकुशः अंक्यते हस्तिरनेनेति अंकुशः, चिन्हित करिजेतो हत्ती जेणें करून तो· कृ· अकिधा· लक्षण अ· गजस्वाधीन रा खण्याचें आयुध·अ·पु·

अंकोठः अंक्यतइति अंकोठः, पर्वता च्या उच्चप्रदेशीं असल्यानें सर्वांनीं लक्षि जेतो जो तो· कृ· अकिधा· लक्षण अ·अ कोडाचा वृक्ष· अ·पु·

अंक्यः अंकेभवः अंक्यः, उत्संगाचे ठा यीं राजविण्या करितां आणि स्थिति तो· त· माडीवर घेउन वाजविण्याचा मृदंग· अ·पु·

अक्षं अक्ष्णोतीत्यक्षं, स्वस्वविषयातें व्या स करितो जो तो· कृ· अक्षूधा· व्याप्तिअ· इंद्रिय· २ पादेलोण· अ·न· ३ फांसा ४ चाक ५ बिब्याचें झाड· ६ तोळा ७ व्यव हार ८ बेहडा·अ·पु· को· सुरमा· अ· न· १ समजलेला अर्थ· अ·पु ३ भुजंग· ४ रुद्राक्ष· ५ भंद्राक्ष· ६ गाडा· अ·पु·

अक्षताः क्षणनंक्षतं नक्षतंयेषांते अ क्षताः, नाहीं आहे हिंसन ह्म· विकार

जांस ते. स. धुतलेलेवांदूक यव अ. पु. च

अक्षदर्शकः पश्यतीति दर्शकः अक्षा णांव्यवहाराणांदर्शकः अक्षदर्शकः, व्य वहारांचा दर्शक हा. व्यवहार पाहणारा. स. न्यायनिवडणारा. अ. पु.

अक्षदेवी अक्षैर्दीव्यतितच्छीलः अक्ष देवी, अक्ष हा. पाश यानीं क्रीडा कर- णें हा ज्याचा स्वभाव तो. क्र. दिवुधा. क्री डाअ. फांशांनीं खेळणारा, सुवेबाज. इन्. पु.

अक्षधूर्तः अक्षेषुधूर्तः अक्षधूर्तः, फां- शांचाठायीं जो धूर्त तो. स. अर्थ वर- च्या शब्दाचाच. अ. पु.

अक्षपादः अक्षंचक्षुरिंद्रियंपादेयस्य सः अक्षपादः, चक्षुरिंद्रिय आहे चर णाचे ठायीं ज्याचा तो. स. सप्त ऋषीं तला गौतममुनी. जैनमत्ते. अ. पु.

अक्षरं नक्षरतीत्यक्षरं, नाहीं नाश हो तजें तें. क्र. क्षरधा. क्षरणअ. मोक्ष. २ अकारादिवर्ण. ३ ब्रह्म. अ. न. को. तपश्चर्या. २ यज्ञ. ३ आदिकारण. ४ आकाश. ५ धर्म. न.

अक्षरचणः अक्षरैर्वित्तोक्षरचणः, लेखनाविषयीं अक्षरानीं जो विख्यात प्रसिद्ध तो. त. लेखक. अ. पु.

अक्षरचुंचुः अक्षरैर्वित्तः अक्षरचुं चुः, त. अर्थादिवरच्याशब्दाप्रमाणेंउ. पु.

अक्षरविन्यासः अक्षराणांविन्यासः अ क्षरविन्यासः, अक्षरांचाजो विन्यास हा. मांडणी तो. स. लिपि. अ. पु.

अक्षरसंस्थानं अक्षराणांसंस्थानं अ क्षरसंस्थानं, अक्षरांचें जें संस्थान हा. सम्यक् स्थिति तें. स. लिपि. अ. न.

अक्षरुचकं रुच्यतइतिरुचकं अक्षस्य रसनेंद्रियस्य रुचकमक्षरुचकं, रोचन- कारितें जें तें रुचक रसनेंद्रियाला - जें रुचक हा. रुचि आणणारें. स. क्षारांतील एक भेद, सोरा. अ. न.

अक्षवती अक्षाः पाशकाः संत्यस्या मितिअक्षवती, अक्ष हा. पाश आ हेत क्रीडेला साधन जीचाठायीं ती. त. निर्जीव पदार्थांचा खेळ. ईवं. स्त्री.

अक्षाग्रकीलकः अक्षस्यनाभिक्षेप्य स्याअग्रकीलकः अक्षाग्रकीलकः, गा डीच्या आंखाचाजो अग्रकीलक तो. म. गाडीच्या आंखाचा पुढचा खिळा. अ. पु.

अक्षांतिः क्षमणंक्षांतिः नक्षांतिः अक्षां तिः, क्षांति हा. क्षमा तीशीं जी विरुद्ध ती. म. ईर्षा. इ. स्त्री.

अक्षि अश्नुतेनेनेत्यक्षि. पदार्थमात्राला दर्शनक्रियेनें व्यापितें हा. यावत्पदार्थ ज्ञानाला जें साधन तें. कृ. अशूङ् धा. व्याप्ति अ. नेत्र. न. न.

अक्षिकूटक अक्ष्णः कूटकमक्षिकूटकं. अक्षींचें जें कूटक हा कनीनिका तें हत्तीच्या डोळ्यांतील बाहुली. अ. न.

अक्षिगतः अक्षिगतः अक्षिगत्रः, नेत्राचा ठायीं प्रतिकूलत्वानें जो गत हा. प्राप्त तो. स. डोळ्यांत सलणारा शत्रु. अ. पु.

अक्षिवं अक्षिवातीत्यक्षिवं. नेत्रांतें पीडा करितें जें तें. कृ. बाधा. गति अ. समुद्राचें पाणी सुकवून केलेलें मीठ. अ. न.

अक्षीवं नक्षीवतीत्यक्षीवं, नाहीं उन्मत्त करीतजें तें. कृ. क्षीवृ धा. मद अ. शेवग्याचा वृक्ष. अ. न.

अक्षोटः अक्ष्णोतीति अक्षोटः, स्वविस्तारानें व्याप्त करितो जो तो. कृ. अक्षू धा. व्याप्ति अ. डोंगरी आक्रोडाचा वृक्ष. अ. पु.

अक्षौहिणी ऊहः समूहोस्त्या ऊहिनी अक्षाणां ऊहिनी अक्षौहिणी. समूह आहे जीस ती ऊहिनी अक्षांचा जी ऊहिनी हा. अनीकिनीच्या समुदायानें वाहणारी. स. दाहा अनीकिनी सेना. ईपं. स्त्री.

अखंड नखंड्यते नदखंडं. नाहीं खंड न करीत जें तें. कृ. खडि धा. भेदन अ. संपूर्णवस्तु ज्याचा भेद झाला नाहीं तें. वि. अ. पु. न. आर्ष. स्त्री.

अखातं खनाद्भिन्नं अखातं. खाताहून जें निराळें तें अखात. स. मनुष्यानें खदलेलें नव्हे असें जें सरोवरादि तें. वि. अ. पु. न. आर्ष. स्त्री.

अखिलं नखिलं यस्य अखिलं. नाहीं आहे संक्षेप ज्या मध्यें तें. स. परिपूर्णवस्तु, सगळें. अ. न.

अगः नगच्छतीत्यगः, नाहीं गमन करीत जो तो. कृ. गम्लृ धा. गति अ. डोंगर. झाड. अ. पु.

अगदः नगदोयस्मादगदः, रोग नाहींसा होतो ज्यापासून तो. स. औषध. अ. पु.

अगदंकारः अगदंकरोतीति अगदंकारः, निरोगी करितो जो तो. कृ. डुकृञ् धा. करण अ. वैद्य. अ. पु.

अगस्त्यः अगं विंध्यं स्त्यायति इत्यगस्त्यः विंध्यपर्वतास प्रतिबंध करिता जो तो.

कृ. स्त्रैं धा. सयातअ अगस्त्यमुनीअप्तु

अंगं अंगतीत्यगं. गमन कारितें जें तें कृ. अगिधा. गति अ. शरीरावयव. अ. न. २ संबोधन ३ पुनः या अर्थी

अंगदं अगंदयतेअंगदं. अगांने भूषित करितें जें तें कृ. देकूधा. पालनअ बाहुभूषण. अ. न.

अंगनं अगत्यत्रेति अंगनं, गमन करिताहेत ज्याचेठायींत कृ. अगिधा. गति अ. आंगण. अ. न.

अंगना प्रशस्तानगानिअस्याइति अगना प्रशस्त आहेत अगेंजीचीं ती. त. सुंदर अवयवांनी स्त्री. २ सार्वभौम सत्तकउत्तर दिग्गजाची स्त्री. आव स्त्री.

अगमः नगच्छतीति अगम नाहींगमन करीत जो तो. कृ. गम्लृधा. गति अ. वृक्ष. अ. पु.

अंगविक्षेपः अंगानांविक्षेप अंगविक्षेप, अगांचा जो विक्षेप ह्म चालन तो. स. अंगचालन पूर्वक नृत्यांतील एकप्रकार. अ. पु.

अंगसंस्कारः अंगसंस्क्रियतेअनेने तिअगसंस्कारः, अगजें तें संस्कृत ह्म सुगंधित करिजेतें जणेंकरून तो कृ. डुकृञ्धा. करणअ. अंगानासुगंधि द्रव्य लावणें. अ. पु.

अंगहारः अंगानांहारो, न्यत्रनयनेर्अंगहारः, अंगेंजीं त्याचें जें अन्यत्रनयन तो. स. नृत्यांतील अगावयवांचें इतस्ततश्चालन. अ. पु.

अगाधं नगाधमगाधं, नव्हे जें गाध तें अगाधः स. जाच्या तलाचा अंत लागत नाहीं इतकें खोल तें. सरोवरादि. वि. अ. पु. न. आव. स्त्री.

अगारं अगान्वृक्षान् ऋच्छति प्राप्नोतीति अगारं वृक्षांतें अनाशकलें करून प्राप्त होतें जें तें. कृ. ऋ धा. गतिअ. गृह. अ. न.

अंगारः अंगतीत्यगार, मेघादिरागीमन किंवा शीत निवारणार्थत गमन करितो जो तो. कृ. अगिधा. गति अ. मंगळनामक ग्रह. २ कोळिस ३ इंगळ. अ. पु.

अंगारकः अगारइवरक्तवर्णत्वानअगारकः, अंगार ह्म. निखारा त्या सारिखा जो तो. त. मंगळनामकग्रह. अ. पु.

अंगारधानिका अंगाराधीयतेयांतलधानिका अगार ह्म. इंगळ जें तें राहतात जीच्या ठायीं ती. कृ. डुधाञ् धा. धारणअ. शेकडी. आव. स्त्री.

अंगारवल्ली अंगारवत् वल्लीयस्याः सा अंगारवल्ली, निखाऱ्यां सारख्या आहेत वल्लीज्यास ती. स. भारंगीची वेल. ईवं. स्त्री.

अंगारवल्लरी अंगारवर्णपर्णा वल्लरी अंगारवल्लरी, निखाऱ्यां सारिखीं आहेत पर्णेंजीचीं ती. स. करंजवृक्षांतील एकभेद. ईवं. स्त्री.

अंगारशकटिः अंगारशकटी अंगाराणां शकटिः अंगारशकटिः अंगारांचीजी शकटि स. पात्रविशेष ती. स. शेगडी. इ. स्त्री. २ ईवं स्त्री.

अंगीकारः अंगीकरणमंगीकारः, स्वीकार करणें जो तो. कृ. कृधा. करणअ. स्वीकार. अ. पु.

अंगीकृतं अनंगमंगमकारि अंगीकृतं, अनंगाला अंगकरिजेतें जें तें. न. स्वीकृत. वि. अ. पु न. आवं. स्त्री.

अगुरुः न विद्यते गुरुरस्मादित्यगुरु नाहीं आहे गुरु वृ. सारभूत वृक्षजाहून तो. स. शिसव्याचा वृक्ष. उ. पु न. २ कृष्णागरुचंदन. अ. न.

अगुरुशिंशपा शिंबाभिः शपतीति शिंशपा अगुरुश्चासौ शिंशपाच अगुरुशिंशपा. स. शिंबांशीं आक्रोश वृ. स्थिति करितेजी ती. शिंशपा अगुरु वृ. लोकोत्तर गुरु अशीजी ती. स. शिसव्याचें झाड. आवं. स्त्री.

अंगुलं अंगुलातीति अंगुल. हस्तानें ग्रहण करितें जें तें. कृ. लाधा. आदानअ. बोट. अ. न.

अंगुलिः अंगुली अंगतीति अंगुलि, क्रिया करण्या करितां गमन करितेजी ती. कृ. अगिधा. गतिअ. हाताचें बोट. २ हत्तीचें कर्णभूषण. इ. स्त्री. २ ईवं स्त्री.

अंगुलिमुद्रा अंगुल्याः मुदं रातीति अंगुलिमुद्रा, अंगुलीची जी मुद् वृ. शोभा तीतें देतेजी ती. कृ. राधा. दानअ. रामनामादिकांची आंगठी. आवं. स्त्री.

अंगुलीयकं अंगुलौभवं अंगुलीयकं, अंगुलीचाठायीं शोभा देण्याकरितां जें भव वृ. उत्पन्न तें. त. अंगुलिभूषण, आंगठी. अ. न.

अंगुष्ठः अंगोपाणौ तिष्ठतीति अंगुष्ठः, हस्ताचाठायीं राहतो जो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. आंगठा. अ. पु.

अग्नायी अग्नेः स्त्री अग्नायी, अग्नीची जी पत्नी ती. स्वाम अग्नीचा स्त्री ईवं स्त्री.

अग्निः अंगतीत्यग्निः, अंगानि वृ. देहाला कांपवितोजो तो. कृ. अगिधा. कंपन

अ. विस्तव. इ. पु.

अग्निकणः अग्नेः कण अग्निकणः, अग्नीचा जो कण तो. स. ठिणगी. अ. पु.

अग्निचित् अग्निमचैषीदिति अग्नि चित्, अग्नीनें चेतविता झाला जो तो. कृ. चिञ् धा. चयन अ. विस्तव पेटविणारा. त्रि. पु. स्त्री. न.

अग्निज्वाला अग्नेर्ज्वालेव अग्निज्वाला, अग्नीच्या ज्वालेच्या परी जी ज्वाला ती. स. वनो. जीस धायटी असे म्हणतात ती. आव. स्त्री.

अग्निभूः अग्नेर्भवतीत्यग्निभूः, अग्नीपासून जो उत्पन्न होतो तो. कृ. भू धा. सत्ता अ. षडानन. ऊ. पु.

अग्निमंथः अग्निमथ्यातीत्यग्निमंथ अग्नीतें मथन स. विलोडन करितो जो तो. कृ. मंथ धा. विलोडन अ. नरवेल्य नें झाड. अ. पु.

अग्निमुखी अग्निरिवमुखं यस्या. सा अग्निमुखी, अग्नी समानें आहे तोंड जीस. स. दाहक मुख जीचें तो. स. बि- ब्याचें झाड. ईव स्त्री.

अग्निशिखं अग्निरिव शिखा यस्य- तत् अग्निशिखं, अग्नि तुल्य आहे शि- खा ज्याची ते. स. कुं कुं अ. न

अग्निशिखा अग्निरिव शिखा यस्याः सा अग्निशिखा, अग्नि सारखी आहे शिखा जीची जीस. स. वाग चवका कळलावी असें म्हणतात ती. २ शाकवि शेष. आलं. स्त्री.

अग्नीध्रः अग्नीनिंधे इति अग्नीधः अ ग्नीतें प्रदीप्त करितो जो तो. कृ. ञिइंधी धा. दीप्ति अ. ऋत्विग्विशेष. अ. पु.

अग्न्युत्पातः अग्नेरुत्पातः वैकृतमग्न्युत्पात., अग्नीपासून जो उत्पात तो. स अग्निकृत उपद्रवविशेष. अ. पु.

अग्रं अगतीत्यग्र वाकडें जातें जें त कृ. अगधा कुटिलगति अ. शेंडा पुढचा प्रदेश उ. अग्रगामी १ अधिक २ प्राधान्य ३ न ४ प्रमुख. वि. अ. पु. न. आदं स्त्री

अग्रजः अग्रेजात. अग्रज., प्रथम झा ला जो तो. कृ. जनी धा. प्रादुर्भाव अ. आदी झालेला. अ. पु.

अग्रजन्मा अग्रे जन्म यस्य स. अग्र जन्मा, चारहि वर्णांच्या आदी आहे ज न्म ज्याचें तो. स. ब्राह्मण. न. पु.

अग्रणीः अग्रनयतीत्यग्रणीः, अग्रका सीं गमन करितो जो तो. कृ. णीञ् धा. प्रापण अ. श्रेष्ठ. ईं. पु.

अग्रतः अग्रेइत्यग्रत., अग्रभागीं म पुढें प्रथम. न उ. अग्रत. पुढें २ प्रथमतः

पुंक्ते. अव्ययं.

अग्रतःसरः अग्रतः सरतीत्यग्रतःसरः, अग्रभागीं गमन करितोजोतो. कृ. सृधा. गतिअ. पुढें जाणारा. वि. अ.पु. न. आवं. स्त्री.

अग्रमांसं अग्रंचतन्मांसंच अग्रमांसं, जीवनाला मुख्य जें मांस तें. स. कार्कज अ. न.

अग्रसरः अग्रेसरतीत्यग्रसरः, अर्थादिक अग्रतःसर शब्दाप्रमाणें.

अग्रियं.अग्रीयं अग्रेभवं अग्रियं, अग्रादायर्थी ह्म. प्रथम जें झालें तें. न. वं. धूर्वगेरे वि. अ.पु.न. आवं. स्त्री.

अग्रेदिधिषुः अग्रेप्रधानंदिधिषुर्यस्यसअग्रेदिधिषुः, प्रधानआहे दिधिषु जास तो. स. दोनवेळ विवाहित बायकोचा दुसरा नवरा. उ.पु.

अग्रेसरः विग्रहादिसर्व अग्रसर शब्दाप्रमाणें.

अग्र्यः अग्रेभवः अग्र्यः, अग्रभागीं जो झाला तो. त. मुख्य. वि. अ.पु.न.आवं. स्त्री.

अघं अंघतेगच्छतिदानादिनेतिअघं, दानादिकें करून दूर जातें जें तें. कृ. अघिधा. गतिअ. पाप. २ मरणादिदुःख. ३ मृगयादिव्यसन. अ. न.

अघमर्षणं अघंमर्षतीति अघमर्षणं, पापानें पराभवितें जें तें. कृ. मृषधा. तितिक्षाअ. सर्व पापनाशनार्थ जपावयाची ऋचा. अ. न.

अघ्न्या नहन्यते हंतिवा दातारमिति अघ्न्या. देणारा अन नाहीं हनन ह्म. पतन करीन जी ती. कृ. हनधा. हिंसाअ. गाई. आवं. स्त्री.

अंघ्रिः अंहते अनेनेतिअंघ्रिः, गमन होतें हे जेणें करून तो. कृ. अहिधा. गमनअ. चरण, पाय. इ. पु.

अंघ्रिजः अंघ्रेर्जातः अंघ्रिजः चरणापासून झालाजोतो. कृ. जनीधा. प्रदुर्भावअ. शूद्रवर्ण. अ. पु.

अंघ्रिपर्णिका अंघ्रेरारभ्यपर्णान्यस्याइति अंघ्रिपर्णिका, मुळापासून आहेत पर्णें ह्म. पत्रें जास ती. स. वनौषधी जिला डवलापिटव असें ह्मणतात ती. आवं. स्त्री.

अंघ्रिनामकः अंघ्रेर्नामयस्यसः अंघ्रिनामकः, अंघ्रि ह्म. चरण त्याचें आहे नाम जास तो. स. वृक्षाचें मूल. अ. पु.

अंघ्रिवल्लिका अंघ्रिमूलमारभ्य वल्लिरस्याइति अंघ्रिवल्लिका मुळापासून आ

हेत वल्ली जीस ती. स. पंतो. भा. उचला पिरवण असें ह्मणतात ती आव. स्त्री

अचंडी नचंडीअचंडी, नव्हे जी चंडी ती. स. तापट नव्हे अशी गाई. इंचें. स्त्री.

अचल: चलतीतिचल: नचल: अचल:, चंचल होतो जो तो चल: नव्हे जो चल तो अचल. कृ. चलधा. कंपन- अ. पर्वत. अ. पु.

अचला नचलतीत्यचला. नाहिं कंप पावत जी ती. कृ. चलधा. कंपन अ. पृथ्वी. आवं. स्त्री.

अच्युत: नास्तिच्युतं स्खलनं यस्य सः अच्युत:, नाहीं आहे कधीहि स्खलन ह्मणजे पडणें ज्यास तो. स. विष्णु २ मत्स्यविशेष. अ पु.

अच्युताग्रज: अच्युतस्य अग्रज:- अच्युताग्रज:, अच्युताचा जो अग्रज ह्मणजे श्रेष्ठ बंधु तो. स. बलराम. अ पु

अंचित: अच्यतेस्मइति अंचित:, पूजिलेला जो तो कृ. अंचुधा. पूजा अ. पूजिलेला. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अच्छ: नच्छ्यतिदृष्टिमिति अच्छ:, दृष्टीतें छेदन म्ह. प्रतिबंध करीत नाहीं जें तें. कृ. छोधा. छेदन अ. स्वच्छ. वि. अ पु. न. आवं. स्त्री. २ आ- स्वल ३ स्फटिकमणी. अ. पु.

अच्छभल्ल: अच्छमाभिमुख्येन भल्लतेइति अच्छभल्ल:, आभिमुख्यें करून हिंसा करणारा. कृ. भल्लधा. हिंसा अ. आस्वल अ. पु.

अज: नजायते अजतीति वा अज:, नाहीं उत्पन्न होत अथवा गमन करितो जो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. अज. ग ति अ. महादेव. २ बोकड. अ. पु.

अजगंधिका अजस्येवगंधो ऽस्या अजगंधिका, बोकडा सारखा आहे गंध जीचा जीस ती. स. शाकविशेष. ज्यास म्हा. ति लवण कानफोडा असें ह्मणतात ती. आवं. स्त्री

अजगर: गिरतीतिगर: अजस्य गर: अजगर, अज जो बोकड त्याचा जो गर ह्मणजे भक्षक तो. स. अरण्यांतून एक सर्पाचा भेद. अ. पु

अजगवं अजेन ब्राह्मणा गम्यतइत्यजगवं, ब्रह्मदेवानें जाणलें जातें अथवा पाविजेतें जें तें. कृ. गम्लृधा. गमन अ. महादेवाचें धनुष्य. अ न.

अजनानि: अजननमजनानि:, जन्म

नसो यामकारे करून जो आक्रोश-
तो. कृ. जनधा. जननअ. शिवीचाए
कप्रभेद. इ. स्त्री. उ. अजननिस्तेशठस्य
यात्.

अजन्यं नजनेसाधुरजन्यं, जनहा.
लोक त्याविषयीं जें साधुनव्हेतें. त्त शु
भाशुभसूचक उपद्रवविशेष. अ.न.

अजमोदा अजंमोदयतीत्यजमोदा.
अजातें हर्ष करितेजीती. कृ. मुद धा
हर्षअ. ओवा. आबं. स्त्री.

अजशृंगी अज शृंगमस्याअजशृंगी.
अजशृंगतुल्य आहे शृंग जेंतें जीतेंती
स. वनौ. औस शाक. मेंढशृंगी असें-
ह्मणतात ती. ईबं स्त्री.

अजस्रं नजस्यतीत्यजस्रं, नाहीं मोक्ष
ण करीत जें तें. कृ. जसुधा. मोक्षण-
अ. निरंतर. अव्यय.

अजहा नजहातिशुकानितिअजहा.-
शुकांमत त्याग करीत नाहींजो तो. कृ
ओहाकृधा. त्यागअ. वनौ. शा. कुव.-
ली कुहि असे ह्मणतात ती. आब. स्त्री

अजा अजतीतिअजा, गमन करिते
जीती. कृ. अज धा. गतिअ. शेळी आ
ब स्त्री

अजाजी अजमजतीतिअजाजी, अ
जामत महत्वलें करून गमन करिते
जीती. कृ. अजधा. गतिअ. जिरें
ईबं. स्त्री.

अजाजीव: अजाजीवोजीविकायस्य
सअजाजीवः, अजा आहे जीविका-
ह्म. उपजीवन ज्याचें तो. स. मेंढपाळ.
मेंढक्या. अ.पु.

अजाजीवी अजयाजीवतितच्छील:
अजाजीवी, शेळीनेंजीवन पावणें हा
आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. जीवधा.
प्राणधारणअ. मेंढपाल मेंढक्या. इन् पु.

अजित: नजितः अजितः, नव्हेजो
जित ह्म. जिंकलेला तो. स. पराभव
नआलेला. वि. अ.पु.न. आबं. स्त्री
२ महादेव. अ.पु.

अजिनं अज्यतेतदजिनं. शरीरव्याप्त
करिजेतें जें तें. कृ. अजधा. गतिअ.-
हरणाचें कातडें. अ.न.

अजिनपत्रा अजिनमिवपत्राणियस्या
साअजिनपत्रा, चर्मसदृश आहेत प
र्ण ह्म. पक्ष जीचे ती. स. पक्षिविशे
ष ज्यास शा. वटुरा वामनिराई असें
ह्मणतात ती. आबं. स्त्री.

अजिनयोनि: अजिनस्ययोनिर्यस्मा
दित्यजिनयोनिः, पवित्रचर्माचीआ

हे योनि ह्म उत्पत्तिजाणासून तो. स. हरिण. इ.पु.

अजिरं अजंतिगच्छंत्यत्रेति अजिरं, गमनकरिताहेतज्याचेठायीं तें. क्र. अजधा. गतिअ. अंगण. २ विषय. ३ शरीर. अ. न. को. वेंडुक. वायु.

अजिह्मः नजिह्मः अजिह्मः, नहें जो जिह्म ह्म. कुटिल तो. स. सरळ. वि. अ. पु. न. आर्वं. स्त्री.

अजिह्मगः अजिह्मंगच्छतीतिअजिह्मगः. सरळ गमन करितोजो तो. क्र. गम्लधा. गतिअ. बाण.अ.पु.

अजीवनिः अजीवनमजीवनिः, अजीवन होवो असाजो आक्रोश तो. क्र. जीवधा. प्राणधारण अ. शिवीचा एकभेद. इ. स्त्री.

अज्जुका अर्ज्यतेइत्यज्जुका, अर्जन ह्म संपादन करितेजी ती. क्र. अर्जधा. अर्जन अ. नृत्य करणारी वेश्या आर्व. स्त्री.

अज्झटा अनआश्चर्यस्यझटः संघातोऽस्यामझ्झटा. आश्चर्याचा आहे संघ ह्म. समूहजीचाठायीं ती. स. भुईआंवळी. आर्व. स्त्री.

अज्ञः नजानातीत्यज्ञः, नाहीं जाणतो जो ती. क्र. ज्ञाधा. अवबोधन अ. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आर्वं. स्त्री.

अज्ञानं विरुद्धंज्ञानमज्ञानं, विरुद्धजें ज्ञानतें. स. अयथार्थज्ञान. अ. न.

अंजनः अनक्ति गच्छतीतिअंजनः, गमनकरितो जो तो. क्र. अंजूधा. गमनअ. पश्चिमेचा दिग्गज. अ. पु. २ अंजन, नेत्रशुद्धिकरणारें कज्जलादिक. अ. न.

अंजनकेशी अंजनमिवकेशाः यस्याः सा अंजनकेशी, अंजनासारखे आहेत केश जीचे ती. स. सुवासिकद्रव्यविशेष ह्म. पवारी असें ह्मणतात ती. ईर्व. स्त्री.

अंजनावती अंजनवर्णत्वात् अंजनमस्त्यस्याः अंजनावती, अंजन ह्म. कज्जलरूप आहे वर्णजीस ती. त. पश्चिमदिग्गजाची स्त्री. ईर्व. स्त्री.

अंजलिः अज्यतेनेनेति अंजलिः, सेचन करिजेतें जेणेंकरून क्र. अंजूधा. व्यक्त्यादिअ. पसा. इ. पु.

अंजसा अंजनअंजः अंजंस्यतीति अंजसा, अंजंस्यति ह्म. स्पष्टताजीतें नाशक जें तें. क्र. षोधा. अंतकर्म अ. शीघ्र, लवकर. २ साक्षात् या अ

र्थी उ. अंजसायातिक्रुरगः २अंजसे निरुरुधुःक्रुच्ग्रहैः अव्य.

अटनिः अटनी अटतिगुणोऽत्रेति-अटनिः, गमनकरितोहेगुण ह्म. म्हणे चारज्जुजींचाठायीं ती.कृ. अटधा. गति अ. धनुष्याचेअग्र. इ.स्त्री. ईवं.स्त्री.

अटविः अटवी अटंत्यत्रेतिअटविः, अटन ह्म. गमन करिताहेत जीचाठायीं ती. कृ. अटधा. गतिअ. अरण्य.इ.ईवं.स्त्री.

अटरूषः अटरूषः अटान्रुच्छति रूषतीतिअटरूषः, गमन करणाऱ्यांस न हिंसा ह्म. प्रतिबंधकरितोजो तो. कृ. रुषधा. हिंसाअ. अडुळशाचें झाड. अ.पु.

अटा अटनंअटा, गमनजें ती. कृ.अटधा. गतिअ. जाणें. आवं. स्त्री.

अट्ट अट्टयतिअतिक्रामयतीतिअ-ट्टः, अधःप्रदेशातिक्रमणपूर्वकगमन करवितोजो तो. कृ. अट्टधा. अति क्रमणअ. माडी. अ.पु.

अट्या अटाट्या विग्रहादिसर्वअ टाशब्दाप्रमाणें.

अणकः अणतइतिअणः कुत्सितः अणःअणकः कुत्सितबोलतोजो तो. त.अ.पु.

अणाचीनं विग्रहादिसर्वपुढच्या शब्दा प्रमाणें.

अणव्यं अणूनांभवनंक्षेत्रमणव्यं, अणूचें भवन ह्म. उत्पादक क्षेत्र तें. त. अणुनामकधान्य जात होतें तें. वि.अ.पु.न. आवं. स्त्री.

अणिः अणी अणतीतिअणिः, शब्द करितोजो तो. कृ. अणधा. शब्द अ. गाडीचें चाक शहाण्याकरितां कण्याच्या घोवरास जी खिळीअसते ती. इ.पु. २ईवं. स्त्री.

अणिमा अणोर्भावः अणिमा, अणूचाजो भाव ह्म. सत्त्वा तो. त. अष्टसिद्धींतील एकभेद. न.पु.

अणीयः अतिशयेनाणुरणीयः, अतिशयेंकरून जें अणु तें. त. स.न.

अणुः अणतीत्यणुः, स्वभक्षणानें पोषण करितोजो तो. कृ. अणधा. प्राणनअ. धान्यविशेष. उ.पु. २ सूक्ष्म. वि.उ.पु.न. ईवं. उ. स्त्री.

अंडं अमत्यस्मादित्यंडं, गमन करितोहे पक्ष्यादिकज्यापासून तें. कृ. अमधा. गतिअ. अंडें कवट. अं.न.

अंडकोशः अंडकोषः अंडयोः कोशः अंडकोशः, अंडाचा जो को

श इ. धारकावयव तो. स. तृपणआं
उ.अ.पु.

अंडजः अंडाज्जातः अंडज , अंडाण
सून जो उत्पन्न तो. कुं. जनीधा गाडु-
र्भावअ. पक्षि. २ सर्प ३ ब्रह्मदेव ४
मत्स्य. अ.पु. . . .

अतटः नतटो ऽस्त्रेतिअतटः , नाहीं
आहे तट ज्याचेठायीं तो. स. पर्वताचा
तुटलेलाकडा अ.पु.

अतलस्पर्शी नविद्यते तलस्पर्शो ऽत्रे-
त्यतलस्पर्शी, नाहीं आहे तलस्पर्श ह्मणजे अं
त जाविषयीं तें स. ज्याचा नळाचा
अंत नाहीं ते वि. अ.पु न आव -
स्त्री.

अतसी अततीत्यतसी, निरन्तरग-
मन करितेजी ती. कु. अतधा. सात
त्यगमनअ. धान्यविशेष. ज्यासजव-
सअसें ह्मणतातती. रुंबे. स्त्री.

अति अततीत्यति, प्रकर्षाविषयीं अ
थवा लंघनार्थी निरंतर गमन करितो
जो तो. कृ. अतधा. सातत्यगमनअ.
उत्कर्ष २ अतिक्रमण. उ. अत्युत्तमो
विष्णु २ अतिवेलं जलधिजल. की
अतिशय स्तुति. पूजा. अव्य.

अतिक्रमः अतिक्रमणमतिक्रम,
अतिक्रमण जें तो. कृ. क्रमुधा. पा
दविक्षेपअ. शत्रूवर निर्भयपणानें-
शस्त्रानें गमन. २ उल्लंघन. अ.पु.

अतिचरा अतिचरतीत्यतिचरा, सं
चरण करितेजी ती. कुं. चरधा. ग
तिअ. वनौषधिविशेष जीस पद्मचा
रिणी असें ह्मणतात ती आवं.स्त्री.

अतिछत्रः अतिछत्रा छत्रमति
क्रांत. अतिछत्रः , आछत्र्यादिकानें
छत्रातें अतिक्रमण करून राहिला
जो तो. स. जलतृणविशेष ह्मावेरस
डासाररवा असतो अ.पु. २ शोफेची
भाजी. आव. स्त्री.

अतिजवः अतिशयितो जवोऽस्य अ.
तिजवः , अतिशयित आहे जव ह्म
वेग ज्याचा तो. स. अतिवेगवान्. वि
अ.पु. न. आव. स्त्री.

अतिथिः अततीत्यतिथिः , गमन
करितो जो तो. कृ. अतधा. सातत्य
गमनअ. दुरून श्रमून वैश्वदेवांती
आलेला. इ.पु.

अतिनु नावमतिक्रांतमतिनु, नौके
मत अतिक्रमण करून राहिलें जें-
तें. स. नौकेचें अतिक्रमण केलेलें
जलादि. ओ. उ. स्त्री. न.

अतिपंथाः अतिशयेनशोभनः पंथाः अतिपंथाः, अतिशयेंकरून उत्कृष्ट जोमार्ग तो. स. चांगलामार्ग. इन्. पु.

अतिपात: अतिपतनमतिपातः, अतिपतनजें तो. कृ. पल्लुधा. गमन. अ. अर्थादिसर्व अतिक्रमशब्दाममार्णे

अतिबल: अतिअत्यंतं बलंयस्यसः अतिबलः, अत्यंत आहे बल ज्यास तो. स. बलिष्ठ. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

अतिमात्रं मात्रास्तोकं अतिक्रांतम तिमात्रं, स्वल्पातें अतिक्रमण करून राहतें ह्म. त्याचें विरोधि जें तें. स. अतिशय. अ. न.

अतिमुक्त: अतिक्रांतोमुक्तंशोक्लता तरतिअतिमुक्तः, शुक्लगुणानें मुक्ताफलाप्रत अतिक्रमण करून राहिलाजो तो. एकफुलझाड ज्यास कुसरी, कस्तूरीमोगरा असें ह्मणतात तो. अ. पु.

अतिमुक्तक: अतिशयितः मुक्तो विस्तारोयस्येत्यतिमुक्तकः, अत्यंत मुक्त आहे विस्तार जो तो ज्याचा तो. स. तिवसाचें झाड. अ. पु.

अतिरिक्त: अतिरिच्यतेस्मइत्य तिरिक्तः, अतिरिक्तहोइजेलाजो तो. कृ. रिचिर्‌धा. विरेचन अ. अधिक. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

अतिवक्ता अत्यंतं वक्ता अतिवक्ता, अत्यंत जो वक्ता ह्म. बोलका तो. स. बहुतबोलणारा. ऋ. पु. न. ईर्व. स्त्री.

अतिवाद: अतिक्रम्यउक्तिरतिवादः, अतिक्रमण करून जी उक्ति तो. स. निष्ठुरभाषण. अ. पु.

अतिविषा विषमतिक्रांता अतिविषा, विषातें अतिक्रमण करून राहिली जी ती. स. औषधिविशेष. आर्व. स्त्री.

अतिवेलं वेलांमर्यादां अतिक्रांतमतिवेलं, मर्यादेतें अतिक्रमण करून राहिलें जें तें. स. अतिशय. अ. न.

अतिशक्तिता अतिशयिताशक्तिर्यस्यतस्य भावोःतिशक्तिता, अत्यंत शक्तिमानाचोजो भाव ह्म. सत्ता ती. त. अतिपराक्रम. आर्व. स्त्री.

अतिशय: अतिशयनमतिशयः, अतिशयन ह्म. आधिक्य जें तें. कृ. शीङ्‌धा. स्वप्नार्थक. उत्कर्ष. अ. पु.

अतिशोभनं अतिशयेनशोभनः

अतिशोभनः, अतिशयेंकरून जो शो भन तो अतिशोभन. स. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

अतिसर्जनं अतिशयेनसृज्यतेत-दतिसर्जनं, अतिशयेंकरून देइजेतें जें तें. कृ. सृजधा. विसर्गअ. अतिशयदान करणें. अ. न.

अतिसारकी अतिसारोस्यास्तीति-, अतिसारकी, अतिसार आहेज्यास तो. त. अतिसाररोगझालेलापुरुष इन. पु. न. ईवे. स्त्री.

अतींद्रियं इंद्रियमतिक्रांतमतींद्रि-यं,इंद्रियातें अतिक्रमण करून राहि लें जें तें. स. इंद्रियागोचर. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अतीव अतिचइवचेत्सतीव, अत्यं त निश्चयें करून. स. अतिशयार्थी-अव्य.

अत्तिका अत्तिस्मातृणार्थीयवचनैरि त्यत्तिका, त्मातृणार्थेतें वचनानीं भ क्षणकरिते स्त्र. वासदेतेजी ती. कृ. अदधा. भक्षणअ. ज्येष्ठभगिनी. २ तुली. ३ नाट्योक्ति. आर्व. स्त्री.

अत्यंतकोपनः अत्यंतंकुप्यतित-च्छीलः अत्यंतकोपनः, अत्यंत को पनशील स्त्र. कोपिष्टस्वभावाचाजो-तो. कृ. कुपधा. क्रोधअ. अतिकोपि ष्ट. वि. अ. पु. न. ईवं. स्त्री.

अत्यंतीनः अत्यंतंगामीअत्यंतीनः, अत्यंतगमन करितो जो तो. न. फार चालणारा. अ. पु.

अत्ययः अत्ययनमनेनवा अत्ययः, अतिशयेंकरून जें गमन स्त्र. मरणतें किंवा तें होतें जेणें करून तो. कृ. अय धा. गतिअ. मरण. अ. पु.

अत्यल्पः अतिशयेन अल्पः अत्यल्पः, अतिशयेंकरून जो अल्प तो. स. अ त्यंतअल्प. वि. अ. पु. न. आर्क. स्त्री.

अत्यर्थं अर्थमतिक्रांतमत्यर्थं,अर्था प्रत अतिक्रमण करून राहतें जें तें. स. अतिशय. अ. न.

अत्यध्यक्षं अक्षेषुइतिअध्यक्षंअ ध्यक्षमतिक्रांतमत्यध्यक्षं, इंद्रियांचे ठायीं स्त्र. इंद्रियगोचर जें तें अध्य क्ष त्यामत अतिक्रमण करून राहिलें तें अत्यध्यक्ष. स. इंद्रियातीत. अन.

अत्याहितं अतीवमनसिआधीय तेसमइति अत्याहितं. अत्यंत मना चाठायीं धरलें जें तें. कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. जीवाची आशा न धरितो

केलेलें साहसकर्म. २मोठें भय. अ. न.

अत्रिः अत्तुतेइत्यत्रिः, व्याप्तकरितो जोतो. रु. अंमूधा. व्याप्तिअ. अत्रिना मकससर्षीनिला एकऋषि. इ. पु.

अथ अर्थ्यतइतिअथ, प्रश्नारार्थाची आज्ञा करणारा ह्म. अनंतरादार्थकजो तो. रु. अर्थधा. उपयाञ्चाअ. मंगल. २प्रारंभ. ३ प्रश्न. ४अनंतर. ५साकल्य. उ. अथातोब्रह्मजिज्ञासा. २अथशब्दानुशासनंलिख्यते. ३ स्मानंकुलायकुंजात. ४ अथवकुंसमर्थोसि. ५अयधातृक्रमः को. समुच्चय. संशय. अधिकार. प्रतिज्ञा. अव्य.

अथो विग्रहादिसर्वपूर्वशब्दाप्रमाणें. अव्य.

अदभ्रं दभ्रादन्यदद्भ्रं, अल्पाहून जें अन्य ह्म. अधिक तें. स. पुष्कळ. वि. अ. पु. नं. आबं. स्त्री.

अदर्शनं दर्शनस्य अभावः अदर्शनं, दर्शनाचाजोअभाव ह्म. दर्शनप्रतिबंध तें. रु. दृशिर् धा. प्रेक्षणअ. दृष्टीचें आच्छादन. अ. नं.

अदितिनंदनः अदितेर्नंदनः अदितिनंदनः, अदितीजीतिचाजो नंदन ह्म. पुत्र तो. स. देव. अ. पु.

अदृक् नदृग्दिरस्येतिअदृक्, नाहींआहे दृष्टिजास तो. स. आंधळा. श. पु.

अदृष्टं नदृष्टमदृष्टं, दृष्ट ह्म. अवलोकितजें तें. नदेखें दृष्ट तें. अथवा अकस्मात्प्राप्त होतें जें तें. स. अनवलोकित. अग्निसान अतिवृष्टि अनावृष्टि मूषक शलभ यानीं केलेलें भय. अ. न.

अदृष्टिः विरुद्धादृष्टिरदृष्टिः, विरुद्ध प्रतिकूल जी दृष्टि ती. स. क्रूरदृष्टि. इ. स्त्री.

अद्धा अतंसंततंगमनंदधातीतिअद्धा, निरंतर गमनाला धारण करितो जो तो. रु. डुधाञ्धा. धारणपोषणअ. सात्याअर्थी. उ. अद्धा अवैमि. अव्य.

अद्भुतं अदाश्चर्यंतस्यभवनंअद्भुतं, आश्चर्यातें जें भवन ह्म. उत्पत्ति तें. स. आश्चर्य. २आठरसांतील एकरस. अ. न.

अद्मरः अत्तुंशीलमस्येत्यद्मरः, भक्षण करण्याचा आहे शील ह्म. स्वभाव जाचा तो. रु. अदधा. भक्षणअ. स्वादाड. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अद्य अस्मिन्नहनिअद्य, आजच्यादिवसीं जें तें. स. आजच्याअर्थी. उ. अद्यगंतुंनशक्नोमि. अव्य.

अद्रिः अत्तिअद्यतेवाअद्रिः, भक्षण

- कशितो अथवा भक्षिजेतो जो तो. कृ. अदधा. भक्षणअ. पर्वत. २वृक्ष. ३सूर्य. इ.पु.

अद्वयवादी अद्वयंवदत्यवश्यमित्य द्वयवादी, अवश्य अद्वयातें बोलणारा जोतो कृ. वदधा. व्यक्तवाणीअ. बुद्ध्याचा अवतार. इन.पु.

अधमः अवत्यस्मादात्मानमधोभवो वाअधमः, रक्षणकरिजेतें जापासून किंवा अधोभागीं जो होतो तो. कृ. अवधा. रक्षणअ. १त. निकृष्ट. २ न्यून. वि अ.पु.न. आवं. स्त्री.

अधमर्णः अधममृणमस्याधमर्णः, अधमआहे ऋणजाचें तो. स. ऋण- घेणारा रिणको. अ.पु.

अधरः धरादूर्ध्वात्कठिनाद्वाअन्योधरः ऊर्ध्वकिंवा कठिणपाहून जो अन्य तो किंवा नधीपलरद्यधर, नाहींविध्वंसनक रीतजो तो. स. कृ. धृङ्धा. अवध्वंसनअ. अधरोष्ठ. ओंठ. अ.पु. २खा- लचा. ३अधम. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

अधरात् अधरस्मिन्देशेकालेवा अधरात्, अधोदेशीं अथवा कालीनिम्न उ. अधराद्गतः अव्य.

अधरेण अधरस्यांदिशिअधरेण, ग्रामादिकापेक्षां पश्चिमसमीपजें तें, अर्थअधरात् याशब्दाप्रमाणें. अव्य

अधरेद्युः अधरेन्हिअधरेद्युः स्वालच्या दिवसाच्यादायींजोतो. त. अधरदिवसी त्याअर्थी उ. अधरेद्युःप्रसूता. अव्य.

अधस्तात् अधःअधरस्मिन्नधस्तात् अधोभागान्वेवायींजोतो. त. खालीं त्याअर्थी उ. अधस्ताद्गतः अव्य

अधामार्गवः धाम्रोर्गं गतिःधामार्गं, धामार्गंवातीतिधामार्गवः अविद्यमानः धामार्गवोयस्मात्सः अधामार्गवः, धामागींचा गतीतें देतोजोतोधामार्गव अविद्यमान आहे धामार्गवजाहून तो. कृ. वाधा. गतिअ. आघाडाचें झाड अ.पु.

अधिकं अध्यारूढमधिकं, अत्यंत- आरूढ ह्म. परिमाणावरजें तें. त. अधिक वि.अ.पु.न.आवं.स्त्री.

अधिकर्द्धिः अधिकाऋद्धिर्यस्येत्यधिकर्द्धिः, अधिकआहे ऋद्धि ह्म. समृद्धिजाची तो. स. संपन्न. वि.इ.पु.न आवं. स्त्री.

अधिकांगं अधिकमंगादधिकांगं, अंगापेक्षांजें अधिक तें. स. सुरुवानें आंगरखाघालून पटीवरून छातीवर

बांधलेलेंवस्त्र ज्यास पचांगी असें स-
णतात ती. अ. न.

अधिकार: अधिकरणमधिकार:, अ-
धिकाराचें जें करण ह्म. क्रिया तो. कृ.
डुकृञ्धा. करण अ. व्यवस्था देवणें.
अ. पु.

अधिकृत: अधिउपरिकृतोऽधि-
कृत:, उपरिभागाचे ठायीं जो कृतलो
स. अधिकारी. अ. पु.

अधिक्षिप्त: अधिक्षिप्यतेस्म इत्य-
धिक्षिप्त:, अधिक्षेपिजेला ह्म. तिर-
स्कृत केला जो तो. कृ. क्षिपधा. प्रे-
रणअ. आक्षेपिलेला. अ. पु. आ-
बं. स्त्री. अ. न.

अधित्यका अध्यारूढाभूमिरधि-
त्यका, अध्यारूढा ह्म. उच्चप्रदेशीं-
चीजी भूमि ती. त. पर्वतावरचीउंच
भूमि. आबं. स्त्री.

अधिप: अधिपातीत्यधिप:, अत्यं-
तरक्षण करितोजो तो. कृ. पाधा.
रक्षणअ. प्रभु अथवा यजमान.
अ. पु.

अधिभू: अधिभवतीत्यधिभू:, -
प्रभुत्वें करून होतो जो तो. कृ. भूधा.
सत्ताअ. प्रभु स्वामी. ऊ. पु.

अधिरोहिणी अधिरुह्यतेऽनया धि-
रोहिणी, आरोहण करिताहेत जीणें ती.
कृ. रुहधा. बीजादिकअ. शिडी, निस-
णा. ईबं. स्त्री.

अधिवासनं अधिवास्यत इत्यधिवास-
नं, अधिकसुवासित करितात जें तें. कृ.
वासधा. उपसेवनअ. गंधमाल्यादिका-
नीं केलेला संस्कार. अ. न.

अधिविन्ना अधिउपरिविन्नालाभोय-
स्या: साअधिविन्ना, अधिउपरि ह्म. पू-
र्वीं आहे पतीलालाभ जीचा ती. स. अ-
नेकस्त्रियांतून पूर्वीं पाणिग्रहण केलेली.
आबं. स्त्री.

अधिश्रयणी अधिश्रियतेऽत्राधिश्रय-
णी, पाक करिजेतो जीचाठायीं ती. कृ.
श्रीञ्धा. पाकअ. चूल. ईबं. स्त्री.

अधिष्ठानं अधितिष्ठन्तिरधिष्ठीयतेवा
अधिष्ठानं, राहतो किंवा राहिजेतो जे-
थें करून तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवर्तन-
अ. बसणें. २ चाक ३ नगर. ४ प्रभाव.
अ. न.

अधीन: इनमधिगतोऽधीन:, स्वामी-
प्रत प्राप्त झाला जो तो. स. स्वाधीन. वि.
अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अधीर: नधीरोधैर्यमस्य अधीर:, ना

ह्रीं आहे धैर्य जास तो. स. भयानें आ- कुल. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अधीश्वरः अधिकः ईश्वरः अधीश्वरः, अधिक म्ह. अत्यंत जो ईश्वर तो. स.-- देशांतरींचिरजे सर्व जास नम्र आहे- त तो. अ. पु.

अधुना अस्मिन्काले अधुना, या का- लाचाठायीं. त. सांप्रत ह्या अर्थी. अव्य

अधृष्टः धर्षतीतिधृष्टः, नधृष्टः अधृ- ष्टः, सहनकरितो जो तो धृष्ट नव्हे जो धृष्ट तो अधृष्ट. स. लज्जित. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अधोंशुकं अधः अंशुकं अधोंशुकं, - देहाच्या अधोभाग संबंधीं जें वस्त्र तें स. नेसावयाचें वस्त्र. अ. न.

अधोक्षजः अधः अक्षजं यस्य स अ धोक्षजः, खालीकडे स आहे इंद्रियज न्यज्ञान ज्याचा तो अधोक्षज. स. वि- ष्णु. अ. पु.

अधोभुवनं अधः स्थितं भुवनमधो भुवनं, अधोमार्गी स्थित जें भुवन- म्ह. रसातल तें. स. पाताल. अ. न.

अधोमुखः अधः मुखं यस्य स अधो मुखः, अधोमार्गी आहे मुख ज्याचें तें ज्या चें तो. स. अवांवदन. वि. अ. पु. न.-- ई. वं. स्त्री.

अध्यक्षः अधिगतोऽक्षमधिगतोक्षेण वाक्षेषु अधिकृतो धिकृतान्यक्षाणि यस्य, यस्यो निवा अध्यक्षः, इंद्रियांप्रत किं वा इंद्रियें करून अथवा व्यवहारादिवि षयीं अधिकृत आहे त अक्षिज्याचीं अथ- वा व्याप्तिकरितो जो तो. स. २ रू. अ न्यूधा. व्याप्तिअ. अधिकारी. अ. पु.-- २ प्रत्यक्ष. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अध्यवसायः अध्यवसानं अध्यव सायः, अध्यवसान जें तो. रू. पोंतक र्मणि. उत्साह. अ. पु.

अध्यापकः अध्यापयतीत्यध्यापकः, पढवितो जो तो. रू. इङ्‌ धा. अध्यय नअ. पढविणारा. अ. पु.

अध्याहारः अध्याहरणं अध्याहारः, अध्याहरण म्ह. ग्रंथादिकांत अर्थपूर्ति क- रितां योग्य पदादिकांची जी योजना तो अध्याहार. रू. तत्रूधा. हरणअ. तर्क. अ. पु.

अध्यूढा अधिउपरिऊढसुहृहनंय- स्याः सा अध्यूढा, उपरिकालीं म्ह. प यमतः आहे विवाह जीचा ती. स. ए कापुरुषानें अनेकविवाहितस्त्रियां तील पहिली स्त्री. आवं. स्त्री.

अध्येषणा अध्येषणमध्येषणा, आराधनजेंतो. रू. इषधा. गतिअ. कोणो ककर्माविषयीं प्रार्थना करून सांगणें. आवं. स्त्री.

अध्वगः अध्वानंगच्छतीतिअध्वगः, मार्गांप्रत गमन करितो जो तो. रू. गम्लृधा. गतिअ. मार्गस्थ. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अध्वनीनः अध्वानमलंगच्छतीति अध्वनीनः, मार्गांप्रत अत्यंत गमन करितो जो तो. त. मार्गस्थ. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अध्वा अत्तिबलमितिअध्वा, बळ क्षीण करितो जो तो. रू. अदधा. भक्षणअ. मार्ग. न्. पु.

अध्वन्यः विग्रहादिसर्वअध्वनीनश ब्दाप्रमाणें.

अध्वरः नध्वरतीत्यध्वरः, कोटिल्या तें पावत नाहीं जो तो. रू. ध्वृधा. हूर्छनअ. यज्ञ. अ. पु.

अध्वर्युः अध्वरंयातीतिअध्वर्युः, यज्ञाप्रत जातो जो तो. रू. याधा. प्रापणअ. यजुर्वेदी ऋत्विज. उ. पु.

अनक्षरं नयशक्तान्यक्षराणियस्मिन्तदनक्षरं, नाहीं आहेत प्रशस्ताक्षरें जाचे ठायीं तें. स. अवाच्य भाषण. अ. न.

अनंगः नास्तिअंगंयस्येतिअनंगः, नाहीं आहे अंग म्ह. शरीर जेंतें जा सतो. स. मदन. अ. पु.

अनच्छः नअच्छःअनच्छः, नव्हे जो अच्छ म्ह. स्वच्छ तो. स. गढूळ. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनड्वान् अनः शकटंवहतीतिअनड्वान्, शकटातें वाहतो जो तो. रू. वहधा. प्रापणअ. बैल. ह. पु. न. ई. स्त्री.

अनध्यक्षं अक्षमधिगतमध्यक्षं न अध्यक्षं अनध्यक्षं इंद्रियप्राप्त जें तें अध्यक्ष नव्हे जें प्रत्यक्ष नें अनध्यक्ष. स. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनंतः नअंतोयस्यसःअनंतः, नाहीं आहे अंत जो तो जाचा तो. स. शेष. अ. पु. २ विष्णु. अ. पु. ३ आकाश. अ. पु. न. ४ मर्यादाहीन. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनंता नास्त्यंतोयस्याःसाअनंता, नाहीं आहे अंत जो तो जीचा ती. स. पृथ्वी. २ धमासा. ३ दूर्वा. ४ अग्निशिखा. ५ उपळसरी म्ह. उपरसाल. आवं. स्त्री.

अनन्यजः मनसोन्यस्मान्नजायत इत्यनन्यजः, मनावेरीज इतरांपासू न होत नाहीं जो तो. रू. मदन. अ. पु.

अनन्यवृत्तिः नअन्यावृत्तिरस्यअ नन्यवृत्तिः, एकाग्रआहे वृत्तीजाची तो. स. एकाग्रचित्ताचा. वि. ३ पु. न. आवं. स्त्री.

अनमितंपचः अमितंपचोनभव तीत्यनमितंपचः, अपरिमितपा ककरीतनाहीं जो तो. स. रूपण. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनयः अनयनं अनेनवाअनयः, अनयनजें तें. किंवा नष्ट आहे नय. ह्म. नीतिजेणेंकरून तो. द्यूतादि. व्यवहार. २ दुर्दैव. ३ विपत्ति. अ. पु.

अनर्थकं नअर्थोयस्येत्यनर्थकं, नाहीं आहे अर्थ जो तो ज्यामध्यें तें. स. अवद्धभाषण. अ. न.

अनलः अलंसनेनेति अनलः, देवादिक ज्याच्या योगानें जीवन पावतात तो. रू. अनधा. माणन अ. अग्नि. अ. पु.

अनवधानता नअवधानंयस्यसः अनवधानः अनवधानस्यभावः अनवधानता, नाहीं आहे अवधान ज्या स तो अनवधान त्याचा जो भाव ह्म. धर्म तो. त. कर्तव्याचें अनवधान. आवं. स्त्री.

अनवरतं नास्त्यवरतंयत्रेत्यनवरतं, नाहीं आहे विराम जाचे ठायीं तें. स. नित्य. अ. न.

अनवरार्घ्यः अनवरस्मिन्भवः अवरार्घ्यः न अवरार्घ्यः अनवरार्घ्यः, श्रेष्ठराचे ठायीं झाला जो तो. अवरार्घ्य नव्हे जो अवरार्घ्य तो. स. प्रमुख. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनवस्करं नअवस्करोत्रेत्यनवस्करं, नाहीं आहे अवस्कर ह्म. केर ज्याचे ठायीं तो. स. निर्मळ. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनः अनतिचिक्रतीतीत्यनः, चित्कार करितें जें तें. कृ. अनधा. प्राण न अ. गाडा. स्. न.

अनाकुलः नआकुलः अनाकुलः, नव्हे जो आकुल ह्म. व्यग्र तो. स. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनागतार्तवा ऋतुरस्यमासः आर्तवं अनागतमार्तवंयस्याः साअनागतार्तवा, ऋतुमास आहे जास तें आर्तव अप्राप्त आहे आर्तव ह्म.

रजोदर्शनजीस ती॰ स॰ म्हाणनआलेली स्त्री॰ आवं॰ स्त्री॰

अनादरः नआदरः अनादरः, नव्हे जोआदर ह्म॰ सत्कार तो॰ स॰ तिरस्कार॰ अ॰ पु॰

अनामयं आमयस्याभावोअनामयं, आमयाचाजोअभाव तें॰ स॰ आरोग्य॰ अ॰ न॰

अनामिका ननामग्रहणयोग्यंयस्याः सा अनामिका, नाहींआहे ग्रहणयोग्यनामजीचें ती॰ स॰ करांगकी जवळचें बोट॰ आवं॰ स्त्री॰

अनायासकृतं अनायासेनकृतं अनायासकृतं, अनायासानेंजें केलें तें॰ स॰ आयास नहोतां केलेलें॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आवं॰ स्त्री॰

अनारतं अविद्यमानंआरतंविरामोयस्मिन्तत् अनारतं, नाहीं आहेआरत ह्म॰ विश्रांतिज्याचेठायीं तें॰ स॰ निरंतर॰ नित्य॰ अ॰ न॰

अनार्यतिक्तः अनार्यप्रियश्चासौ तिक्तश्चअनार्यतिक्तः; अनार्यप्रिय असाजो तिक्त तो॰ स॰ दनौ॰ किराईत ह्मणतात तो॰ अ॰ पु॰

अनधीनकः नअधीनः अनधीनः अनधीनएव अनधीनकः, नव्हेजो अधीन तोअनधीन तोच अनधीनक॰ स॰ कौटतक्षा॰ अ॰ पु॰

अनाहतं नआहतंअनाहतं, नव्हे जेंआहत ह्म॰ क्षालनादिकेंकरून ताडित स॰ कोरें वस्त्र॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आवं॰ स्त्री॰

अनिमिषः निमिषतीतिनिमिषः न निमिषः अनिमिषः, मेषोन्मेषपावतो जो तो निमिष मनुष्यादिक नव्हेजोनिमिष ह्म॰ देव तो अनिमिष॰ स॰ देव॰ अ॰ पु॰

अनिरुद्धः ननिरुद्धः अनिरुद्धः, नव्हेजो निरुद्ध ह्म॰ रोधलेला तो अनिरुद्ध॰ स॰ मदनाचापुत्र॰ अ॰ पु॰

अनिलः अनंत्यनेनप्राणिनइत्यनिलः प्राणधारण करिताहेत ज्याचा योगानें तो॰ ह्र॰ अनधा॰ प्राणन अ॰ वायु॰ २देवगण॰ अ॰ पु॰

अनिशं अविद्यमानानिशालक्षणयाव्यापाररहित्यंयस्मिन्तत् अनिशं, नाहींआहे व्यापार राहित्य ज्याचे ठायीं तें॰ निरंतर॰ अव्यय॰

+ब्राह्मणोनयाशिरश्छेदनात्, याच कारणानें पुण्यकर्मकालीं ईंत पवित्रघालून इला पवित्रकरीतअसतात॰

अनीकं अनंत्यनेनानीकं, जीननहो तेहें जेणेंकरून तें. रु. अनधा. प्राण नअ. सेना, फौज. अ. न.

अनीकस्थः अनीकेतिष्ठतीति अनीकस्थः, सैन्याचेठायींराहतो जोतो रु. स्थाधा. गतिनिवृत्तिअ. सेनारक्षकगण. अ. पु.

अनीकिनी अनीकंरणेतिप्रयोजनत्वेनअस्याअनीकिनी, सैन्यआहे आतिप्रयोजनत्वेंकरून जीसतीं. सेना ईव. स्त्री. स.

अनु अनितीत्यनु, पूर्वव्यापारांवाचून ज्यानीउपपत्तिहोत नाहीं तें रु. अनधा. प्राणनअ. पश्चात्. सादृश्यार्थी भूपमनुगच्छति. २पितरमनुकर्वते. को. लक्षण. वीप्सा. इत्थंभूत भाग आयाम. हीन. सह. अव्यय.

अनुकः अनुकामयत इत्यनुकः, कामना ह्म इच्छा करितोजो तो. रु. कमुधा. कांति अ. अतिकामी कामुक, कामाभिभूत अ. पु.

अनुकंपा अनुकंपनमनुकंपा, अनुकंपनजेतीं. रु. कपिधा. चलनअ दया. आर्व स्त्री.

अनुकर्षा अनुकृष्यतेनेनानुकर्षा, अनुकर्षणकरिजेतें जेणेंकरून तो. रु. कृषधा. विलेखनअ. रथाच्या खालच्या बाजूचे एक लांकूड न. पु.

अनुकर्षः विग्रहादिसर्व अनुकर्षाशब्दाप्रमाणें. अ. पु.

अनुकल्पः अनुहीनः कल्पोअनुकल्पः, गौणजोविधि तो. स. गौण पक्ष. अ. पु.

अनुकामीनः कामस्यसदृशागमनुकामंतद्गामीअनुकामीनः, यथेच्छ जें गमन त्यातें करितो जो तो. न. स्वच्छंदानें फिरणारा. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

अनुकारः अनुकरणमनुकारः, अनुकरणजेंतो. रु. कृञ्धा. करण अर्थ. अनुकरण, दुसऱ्यासारखें करणें. अ. पु.

अनुक्रमः अनुक्रमणमनुक्रमः, अनुक्रमणजेंतो. रु. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. क्रम. अ. पु.

अनुक्रोशः अनुक्रोशंत्यनेनेति अनुक्रोशः, आव्हान करितात जेणेंकरून तो. रु. क्रुशधा. आव्हानअ. दया. अ. पु.

अनुगं असमिंद्रियंप्रतिगतमनु

गं, इंद्रियांमत गत ह्म. प्राप्त तें. कृ. ग ल्धा गतिअ. अनुसरूनं याअर्थी. अव्यय

अनुग्रहः अनुग्रहणमनुग्रहः, अनुग्रहणजें तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. स्वीकार, २उपदेशविशेष. अ.पु.

अनुचरः अनुचरनीत्यनुचरः, अनु लक्षून गमन करितो जो तो. कृ. चर धा गतिअ. सेवक, चाकर. अ.पु.

अनुजः अनुपश्चाज्जातः अनुजः, पाठीमागून झालेला. स. कनिष्ठबंधु अ.पु.

अनुजीवी अनुजीवितुंशीलमस्या नुजीवी, स्वामिजीवनाला अनुसरूनजगण्याविषयींआहे स्वभावजा चा तो. कृ. जीवधा प्राणधारणअ. सेवक, चाकर. इन्.पु.

अनुतर्षणं अनुतृष्यते अनेनेति अनुतर्षण, अनुतर्षण होतें हेंजेणें करूनतें. कृ. तृषधा. पिपासा अ. मद्यपान. अ.न.

अनुतापः अनुतपनमनुताप, अनुतपन ह्म. संतापनजें तो. कृ. तपधा. संतापअ. पश्चात्ताप. अ. पु.

अनुत्तमः नोत्तमोयस्मादित्यनुत्तमः, नाहींआहे उत्तम जाहून तो. स. मुख्य. २सर्वोत्तम. अ.पु.

अनुत्तरः नउत्तरोयस्मादित्यनुत्तरः, नाहींआहे उत्तर ह्म. मोठा जाहून तो. स. श्रेष्ठ. २उत्तम. वि. अ.पु.न. आबं.स्त्री.

अनुदात्तः उच्चैरादीयते उच्चार्यते इतिउदात्तः नउदात्तः अनुदात्त. उच्चस्वरानें उच्चारिजे तो तोउदात्त न व्हेजोउदात्त तो अनुदात्त स. स्वर विशेष. अ.पु.

अनुपदं पदस्यपश्चादनुपदं, अन्या चा पश्चात् जें तें. स. अन्याचा लग तअनुसरून. अव्य.

अनुपदीना पादस्यायामोनुपदं अनुपदंबद्धा अनुपदीना, चरणा चा जो आयाम ह्म. विस्तार तें अनु पद, अनुपदजीबद्धा ती अनुपदीना. स. वाहाण. आ.स्त्री.

अनुपमा नास्तिउपमायस्याःसाअनुपमा, नाहींआहे बलवर्णादिकेंक रूनउपमाजीसती. स. कुमुदनाम क नैर्ऋत्यदिशेचा हत्तीचीस्त्री. आ-बं.स्त्री.

अनुप्लवः अनुप्लवनमित्यनुप्लवः, प श्चात् गमन करितो जो तो. रू. प्लुङ् धा गतिअ. अनुचर सेवक. अ पु.

अनुबंधः अनुबध्यतेनेनेत्यनुबंध. अनुबंध करिजेतो जेणेंकरून तो. रू. बधधा बधनअ. दोषोद्भावन २प्रकृ तिप्रत्ययांतील नश्वरभाग. ३ माता पितर यांस अनुसरणारा पुत्र. ४प्र. कृतकार्यास अनुसरणें. अ पु.

अनुबोधः अनुबुद्धिरनुबोधः, पूर्वा वगमनाला अनुसरून जो अवगम तो. रू. बुधधा. अवगमनअ. जाव स्मूचा गधगेला त्यास तो पुनः आण णें अ पु

अनुभवः अनुभवनमनुभवः. अ नुभवन ह्म. अनुभव येणें जें तो. रू भूधा. सत्ताअ. साक्षात्कार. अ पु.

अनुभावः अनुभावयतिरसानि तिअनुभावः, रसांमतउत्पादनक रितोजो तो. रू. भूधा. सत्ताअ. अ भिप्रायसूचक नेत्रकटाक्षादिक. २ प्रभाव. ३ साधूंचाबुद्धिनिश्चय अपु.

अनुमतिः अनुमन्यतेस्वभक्तेभ्यः अनुमतिः, अनुमोदिजेत्येजी ती. रू. मनधा. ज्ञानअ अनुमोदन. २ कलाहीन चंद्रानें युक्त पौर्णिमा इ. स्त्री

अनुयोगः अनुयोजनमनुयोगः, अ नुयोजनजें तो. रू. युजिरधा. योग. अ प्रश्न. अ. पु.

अनुरोधः अनुगम्यरोधनमनुरोध, अनुगमन करून जें पराचे रोधन तो रू. रुधिरधा. आवरणअ. अनुकूल. ता. अ. पु.

अनुलापः अनुलपनमनुलापः, अ नुलपनजें तो. रू. लपधा. व्यक्तवाणी अ. शोकयुक्तभाषण. अ. पु.

अनुलेपनं अनुलिप्यतेनेनेत्यनुले पन, अंगादिकास लेप केला जातो - जेणेंकरून तें. रू. लिपधा. उपदेह अ. गंधान्वीउटीवगैरे. अ. न.

अनुवर्तनं अनुगम्यवर्तनमनुवर्तनं, अनुगमनानें जें वर्तन तें. रू. वृतुधा. वर्तनअ. अनुकूलता. अ. न.

अनुवाकः अनूच्यतेअनुवाकः, वा रंवार उच्चारण केला जातो जो तो. रू. वचधा. परिभाषणअ. वेदांचाअव यव. अ. पु.

अनुशयः अनुशायनमनेनवानुशयः अनुशायन ह्म. पश्चात्ताप अथवा तो आहे जेणें करून तो. रू. शीङ्धा.

मग्रअ. दीर्घदेव. २पश्चात्ताप. ३अनु बंधशब्दाचाअ. अ. पु.

अनुष्ण: नउष्णः अनुष्णः, नव्हे जो उष्णतो. स. उष्णनव्हेनो. २आलस्ययुक्त. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनुहार: अनुहरणमनुहारः, अनुहरणजें तो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. अनुकरण करणें. अ. पु.

अनूनकं ऊनयतीतिऊनं नऊनमनूनं अनूनमेवअनूनकं, अपूर्णहोतें जेंतें ऊन नव्हे जें ऊन म्ह. न्यून तें अनून - अनूनजें तेंच अनूनक. न. स्वभाव. १वंश. अ. न. २पूर्वजना. अ. पु.

अनूचान: अन्ववोचदितिअनूचानः सांगवेदाध्ययन करिता झालाजो तो. कृ. वचधा. परिभाषणअ. यथासांगवेदाध्ययनकर्ता. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनूनं ऊनयतीत्यूनं नऊनमनूनं, ऊनयति म्ह. न्यूनहोतें जें तें ऊन नव्हे जें ऊन तें. स. संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनूनकं अनूनमेव अनूनकं, अनूनजें तेंच अनूनक. न. परिपूर्ण. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनूपं अनुगताआपोअत्रेति अनूपं, अनुगत म्ह. प्राप्तआहेत उदकें जाचे ठायीं तो. स. जलप्राय म्ह. पाणथल भूप्रदेश. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनूरु: अविद्यमानावूरूयस्यसअनूरुः, नाहीं आहेत ऊरू म्ह. मांड्याजास तो. स. सूर्यसारथि. उ. पु.

अनृजु: नऋजुः अनृजुः, नव्हे जो ऋजु म्ह. सरळ तो. स. वक्र. वि. अ. पु. ईऊस्त्री. उ. न.

अनृतं नऋतमनृतं, नव्हे जें ऋत म्ह. सत्य किंवा उंछशीलादि तें. स. अनृतभाषण. २कृषिकर्म. अ. न.

अनेकप: अनेकैःकरेणमुखेनच पिबतीतिअनेकपः, अनेक म्ह. शुंडादंडानें व मुखानें उदकपान करितो जो तो. कृ. पाधा. पानअ. हत्ती. अ. पु.

अनेडमूक: नएडमूकोस्मात्‌ अनेडमूकः, नाहीं आहे एडमूक जाहून तो. सं. मुकाअसून बेहरा. १आंधळा. २शठ. अ. पु.

अनेहा: नईहतइत्यनेहाः, नाहीं चेष्टा करीत जो तो. कृ. ईहधा. चेष्टाअ. काळ. स. पु.

अनोकह: अनसः अकंगमिं हंतीति

अनोकहः,) शकटाच्या गतीतें प्रतिबं धकरितो जो तो. रु. हनधा. हिंसाअ. वृक्षविशेष. अ.पु.

अंतःपुरं अंतरेपूरेगृहंअंतःपुरं, अभ्यंतराचायाठायीं जें गृह तें स. राजा-चेंस्त्रीगृह. अ.न.

अंतः अंतनमंतः, अंतन ह्म. नाश-जो तो. रु. अनिधा. बंधनअ. मरण २नाश. ३समाप्ति. अ. पु. ४शेवटचा वि. अ.पु.न. आवं.स्त्री.

अंतकः अंतंकरोतीत्यंतकः, अंत-ह्म. मरणांतनाश करितो जो तो. रु. कृंधा. करणअ. यम अ.पु.

अंतरं अंतंरातिअंतरं, अंतातेंदे तें जें तें. रु. राधा. दानअर्थ. अव-काश. २अवधि. ३परिधान. ४आ-च्छादन. ५भेद. ६छिद्र. ७अवसर ८मध्य. ९अंतरात्मा १० सादृश्य. अ.न. ११आत्मीय. उ० १अंतरेहिमं. २मासांतरेदेयं. ३अंतरेशाटकाः. ४पर्वतांतरितोरविः. ५यदंतरंसर्प पक्षीलराजयोः. ६महदंतरमहर्तव्यं. ७अंतरंगःसेवकः. ८आवयोरंतरे पर्वतः. ९ दृष्टांतरेज्योतिरूपः. १० पकारस्यइकारोंतरतमः. ११ अथ मत्यंतरेमम. वि. अ.पु.न. आवं.स्त्री

अंतरा अंतरेतीतिअंतरा, मध्यरू. पानें गमनकरितो जो तो. रु. इण् धा. गतिअ. मध्यभागीं. उ. लांबां चांतराअंतरेणवाकमंडलुः. अव्य.

अंतरायः अंतर्मध्ये अंतरस्यवाव धानस्यवा अयनमंतरायः, रु. अ यधा. गतिअ. विघ्न. अ. पु.

अंतरालं अंतरंलातीतिअंतरालं, अंतर ह्म. मध्य त्याप्तनलाति ग्रहण करितें जें तें. रु. लाधा. आदानअ. मध्यभागींचा अवकाश. अ. न.

अंतरिक्षं अंतरीक्षं अंतःऋ क्षाणिनक्षत्राणि अस्मिंस्तंतरिक्षं, अभ्यंतराचाठायीं आहेत ऋक्षें ह्म. नक्षत्रेंजीतीं ज्याच्यातें. स. आकाश. अ.न.

अंतरीपं अंतर्गता आपः अत्रेति अंतरीपं, अंतर्गत आहेत उदकें ज्या चेठायीं तें. स. द्वीप ह्म. बेट. अ.न.

अंतरीयं अंतरेभवंअंतरीयं, परि धानाविपर्यीझालें जें तें. त. नेसा वयाचेंवस्त्र. अ. न.

अंतरे विग्रहादिसर्वअंतरा शब्दा प्रमाणें.

अंतरेण विग्रहादिमध्यार्थपर्यंतपूर्व शब्दाप्रमाणें. २ त्यासाठीं. ३वांचून ४विना. उ. १लोमांतानरेणकमंडलु;, २सदंतरेणकृणमेतत्. ३पुत्रमंतरेणागतः पिता. ४अंतरेणचंडालगृहा;, अव्यय.

अंतर्गत अंतर्गम्यतेस्मइत्यंतर्गतं, अभ्यंतरात्वाचार्याजेंलीनतें. रू.गम्लधा. गतिअ. विस्मृतविसरलेंलें. वि. अ.पु.न. आबं.स्त्री.

अंतर्द्वारं अंत:स्थितंद्वारं अंतर्द्वारं, अंत:स्थित जें द्वार तें. स. गुप्तद्वार. अ.न.

अंतर्द्धा.अंतर्द्धिः अंतर्धानंअंतर्धा. अंतर्धान जेंतें. रू. डुधाञ्धा. धारणअ. आच्छादन. आ.स्त्री इ.स्त्री.

अंतर्मनाः अंतर्मनोस्य अंतर्मना:, अभ्यंतराचेरायीं खिन्नआहे मनजाचें तो. स. व्यग्र. वि. स. पु. स्त्री. न.

अंतर्वेशिकः अंतर्वेशेनियुक्त: अंतर्वेशिकः, अभ्यंतरगृहीं जो नियुक्त तो. न. अंत:पुरींयोजिलेला. अ.पु.

अंतर्वत्नी अंतरस्त्यस्यांगर्भइतिअंतर्वत्नी, अभ्यंतरीं आहे गर्भजीच्यातीं. त. गर्भिणस्त्री. ईबं.स्त्री.

अंतर्वाणिः अंतर्वाणयतीत्यंतर्वाणि:, अभ्यंतरावेरायीं शब्द करितो जो तो. रू. वण्धा. शब्दअ. शास्त्रजाणणारा. वि. इ. पु. स्त्री. न.

अंतावसायी अंतमवसितुंशीलमस्य अंतावसायी, अंतापत अवसितुं इ. अंतकर्मोविषयीं आहे स्वभाव ज्याचा तो. रू. षोधा. अंतकर्मअ. नापित न्हावी. न.न.

अंतिकः अंतोस्यास्तीत्यंतिक:, समीपभाग आहे ज्यास तो. न. जवळचा. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अंतिकतमं अतिशयेन अंतिकं अंतिकतमं, अतिशयें करून जें समीप तें. त. फारजवळचें. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अंतिका अंतत्यतेव अंतिका. अग्निबंधन करिजेतें जीचेवायीं तीं. रू. अतिधा. बंधनअ. चूल. आबं. स्त्री.

अंतिकाश्रयः अंतिकेआश्रयते आश्रयणंवा अंतिकाश्रय:, समीपभागीं आश्रिजेतो अथवा आश्रयणजें तो. रू. श्रीञ्धा. सेनाअ. समीपाश्रयण. अ. पु.

अंतेवासी अंतेसमीपेवस्तुंशील

गुरुसमीप वास करणें; गुरुसमीप वास करणें ज्याचा आहे स्वभाव ज्याचा असा. ऋ. वस धा. निवास अ. शिष्य. २ चांडाल. न. पु.
अंत्यं अंतेभवंअंत्यं, अंतीं जें उत्पन्न तें. न. शेवटचें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
अंत्रं अंतीतिअंत्रं, बंधन करितें जें तें. ऋ. अतिधा. बंधनअ. आंतडें अ. न.
अंदिका अंधनेत्रअंदिका, ऋ. अंदिधा. बांधीसर्व अंतिकाश. म.
अंदुकः अंद्यतंनेनेतिअंदू. सैव अंदुकः बंधनहोनें जीणें नी अदू तोच अंदुक. त-तांकुकस्तेडी अ. पु.
अंदूकः अंदूरेवअंदूकः, अर्थादिसर्व पूर्व शब्दा प्रमाणें.
अंधकरिपुः अंधकस्यरिपुः नाशकः अंधकरिपुः, अंधकासुराचा जो रिपु तो. स. शंकर. अ. पु.
अंधः अंधयनीत्यंधः, अंधआयवा दृष्टिविरोध करिते जें तें. ऋ. अंधधा. दृष्युपघातअ. आंधळा. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री. २ स. न.
अंधकारः अंधनंअंधः अंधंकरोतीत्यंधकारः, आंध्यातें करितो जो तो. ऋ. कृञ्धा. करणअ. काळोख. अ. पुल्लिं.
अंधतमसं अंधयतीत्यंधं अंधंचनतमश्चअंधतमसं, अंध करितें जें तें अंध, अंध असें जें तम तें. स. गाढ अंधार. अ. न.
अंधः अंधयतीत्यंधः. मद द्वारा अंधीभूत करितें जें तें. ऋ. अंधधा. दृष्युपघातअ. अन्न. स्. न.
अंधुः अंधयतीत्यंधुः, दृष्टीला उपघात करितो जो तो. ऋ. अंधधा. दृष्युपघातअ. कूप. उ. पु.
अन्नं अद्यतेस्मइत्यन्नं, भक्षिलें जातें जें तें. ऋ. अदधा. भक्षणअ. भक्षण केलेलें. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री. २ शिजलेलें धान्य. अ. न.
अन्यः अननीत्यन्यः. अन्याचा विरोधपूर्वक जगतो जो तो. ऋ. अनधा. प्राणनअ. दुसरा. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.
अन्यतरः द्वयोरन्यो अन्यतरः, दोहोमध्ये जो एक तो. अन्य एवान्यतरो वा किंवा अन्य जो तोच अन्यतर. न. दोहो तून एक. लिं. त्रू. म.
अन्यतरेद्युः अन्यतरस्मिन्नहनि अन्यतरेद्युः, दोहो दिवसांतून कोणत्या एके दिवशीं. त. अन्यतरदिवशीं.

त्याअर्थी·उ·अन्यतरेद्यु. विलरंद्र स्यसि·अव्य:

अन्येद्युः अन्यस्मिन्नह्निअन्येद्युः अन्यदिवसाचेठायीं·न·अन्यदिवसी· त्याअर्थी·उ·अन्येद्युरात्मानुचरस्य भावे·अव्य·

अन्वक्षं अक्षमिंद्रियमनुगच्छति· इतिअन्वक्षं, इंद्रियाप्रत अनुगमन करितें जेनें·कृ·गम्लृधा·गतिअ·– इंद्रियानुसरण त्याअर्थी·अव्य·

अन्वक् अन्वंचतीतिअन्वक्, अनुलक्षूनजेंनें·कृ·अंचुधा·गतिअ· अन्वक्‌शब्दाचाअर्थ·अव्य·

अन्वयः अन्वीयतेइतिअन्वय. - अनुलक्षेंकरून गमन करिजेनोजो नो·कृ·इण्‌धा·गतिअ·वंश·कुल· अ·पु·

अन्ववायः अन्ववाय्यतेअन्ववायः, अनुलक्षून गमन करिजेनोजोलो·कृ· अयधा·गतिअ·वंश·अ·पु

अन्वाहार्यं अन्वाह्रियतेतदन्वाहार्यं, मासमासीं ह्म·प्रतिमासीं करिजेतेंजेंनें·कृ·हृञ्‌धा·हरणअ·मासिकश्राद्ध·न·

अन्विष्टं अन्वेष्यतेस्मइत्यन्विष्टं, शोधिलेंजेंतें·कृ·इषधा·गतिअ·शोधलेलें·वि·अ पु·न·आवं·स्त्री·

अन्वीक्षणं अन्वीक्षाअन्वीक्षणं, अवलोकनजे ते·कृ·ईक्षधा·दर्शन अ·शोधणें·२पाहणें·अ·न·

अन्वेषणं अन्विष्टिरन्वेषणं, धर्मादिकाचें अवलोकन ह्म·अत्यासक्तिपूर्वक शोधनजें तें·कृ·इषधा·गति-अ·शोधणें·अ न·

अन्वेषणा अन्वेषणमन्वेषणा, अन्वेषण ह्म·शोधन जेंनी·कृ·इषधा· गतिअ·धर्मादिकाचें शोधन करणें· आवं·स्त्री·

अन्वेषितं विग्रहादिसर्व अन्विष्टशब्दाप्रमाणें·

अपकारगीः अपकारार्थागीः अपकारगीः, नाशार्थक जीवाणी ती· स·अपकारकभाषण·ई·स्त्री·

अपक्रमः अपक्रमणमपक्रमः, अपक्रमण ह्म·युद्धापासून पलायनजेंनें·कृ·क्रमुधा·पादविक्षेपअ· पलायन, पळणें·अ·पु·

अपगा अपांसमूहोआप तेनगच्छतीतिअपगा, उदक समुदायानें गमन करितेजीती·कृ·गम्लृधा·गतिअ·

नदी-आर्व-स्त्री.

अपघनः अपहन्यतेइत्यपघनः, ह नन केला जातो स. नाडिला जातो -जोतो. कृ. हनधा. हिंसाअ. शरीराचा अवयव. अ. पु.

अपचयः अपचयनमपचयः, अप चयन जें तो. कृ. चिञ्धा. चयनअ. अपहार. २ नाश. अ. पु.

अपचायितं अपचितं अपचा य्यतेस्मेत्यपचायितं, पूजित केलें - जें तें. कृ. चाञ्धा. पूजाअ. पूजले ला. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

अपचितिः अपचायनमपचितिः पूजन जें ती. कृ. चाञ्धा. पूजनअ. पूजा. २ नाश. ३ प्रायश्चित्त. ४ खर्च. ५ दान. ई. स्त्री.

अपटांतरं परेनांतरं पटांतरं नप टांतरमपटांतरं, वस्त्रानें जें अंतर - तें पटांतर नाहीं जें पटांतर तें अप टांतर. स. सलग्न. जवळचा. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

अपटुः पटोरन्यःअपटुः, पटु स. - निरोगीयाहून जो भिन्न तो. स. रोगी. २ असमर्थ. वि. उ. पु. स्त्री. न. ईर्व. स्त्रीलिं.

अपत्यं न पतत्यस्मादित्यपत्यं, नाहीं पतन पावत पिता ज्यापासून तें. कृ. प त्लृधा. गतिअ. मूल, बालक. अ. न.

अपत्रपा अपत्रपयतीत्यपत्रपा, ल ज्जित करितें जी ती. कृ. त्रपूष्धा. ल ज्जाअ. लोकलज्जा. आर्व. स्त्री.

अपत्रपिष्णुः अपत्रपतेतच्छीलः अपत्रपिष्णुः, लज्जाशील जो तो. कृ. त्रपूष्धा. लज्जाअ. लोकलज्जा बाळ गणारा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

अपथं अपगतः पंथाः अपथं, अपग त स. विरुद्ध जो मार्ग तें. स. कुमार्ग. अ. न.

अपंथाः अपगतः पंथाः अपंथाः, अपगत स. वाईट जो मार्ग तो. स. कुमार्ग. न. पु.

अपदानं अपदीयतेनेदपदानं, पूर्व चरित जें तें. कृ. डुदाञ्धा. दानअ. - पूर्वीचें चरित्र. २ प्रशस्त कर्म. अ. न.

अपदांतरं पदेन अंतरं पदांतरं न पदांतरं अपदांतरं, पदानें जें अंतर तें पदांतर नव्हे जें पदांतर तें. स. सलग्न, अवळचा. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

अपदिशं दिशोर्मध्ये अपदिशं, दिशां नें जें मध्य तें. स. दोन दिशांचा मध्य-

भाग·अ न·

अपदेशः अपदिश्यतेअनद्रूपेणेत्य पदेशः, भिन्नरूपत्वानें अपदेशिजे ला जो तो· कृ· दिशधा अतिसर्जन· अ· कपट· २लक्ष्य·३ निमित्त·अ पु

अपध्वस्तं अपध्वस्यतेस्मइत्यपध्व स्तं, भर्त्सित केला जो तो· कृ·ध्वंसधा· अधःपतनअ· निर्भर्त्सित·२चुरलेला वि·अ पु·न· आवं·स्त्री·

अपभ्रंशः संस्कृतादपभ्रंशत्यप भ्रंशः, संस्कृता पासून भ्रष्ट होतो जो तो· कृ· भ्रंशुधा·अधःपतनअ· अपशब्द· अ·पु·

अपयानं अपगतंयानमपयानं, अ पगमन ह्म· पराक्रांत जें यान ह्म·गम न तें·स· अर्थ अपक्रम शब्दाचाच· अ·न·

अपरः अपरानीनिनपरो; परइति वाअपरः· गमन करितो जो तो· किं वा दुसरा· कृ·राधा·गतिअ·२स·ह त्तीच्या मागच्या जंघाप्रदेश·अ·न २अन्य· वि· अ·पु·न· आवं·स्त्री·

अपरस्परः अपरश्चपरश्चअपर स्पर;) क्रियानैरंतर्यजें तें· स· क्रिये चेंनैरंतर्य·उ· अपरस्परंगच्छंति· अ·न· २सततक्रिया करणारा·उ· अपरस्पराःसार्थागच्छंति·वि·अ·पु· न·आवं·स्त्री·

अपराजिता नपराजिताअपरा जिता, नव्हेजी पराजित ती· स· वि ष्णुक्रांतानावाची एकवनौषधि·२गो कर्णीचीवेल·आवं·स्त्री·

अपराद्धपृषत्कः अपराद्धःपृष त्कोस्मादपराद्धपृषत्कः, लक्ष्या पासू न भ्रष्ट आहे बाण ज्याचा तो· स·ज्या चा बाण लक्ष्यास चुकलेला·अ·पु·

अपराधः अपगतःराधोराधनमस्मा दित्यपराधः, गेली आहे सिद्धिज्या पासून तो· स·अन्याय·अ·पु·

अपराह्णः अन्हःअपरोभागः अप राण्हः, दिवसाचा जो अपर भाग तो· स·दिवसाच्या दोन भागांतील दुस रा भाग·व पांचांतील चवथा भाग· अ न·

अपरेद्युः अपरस्मिन्नहनिअपरे द्युः, अपर दिवसानेवार्थी· त· दुसऱ्या दिवशीं त्याअर्थी·उ·आगतानपरेद्यु र्ज्ञात्· अव्य·

अपरोक्षं अक्ष्णःपरमितिपरोक्षं, नपरोक्षमपरोक्षं, अक्षीलाजें पर

तें परोक्ष· न ल्हेजें परोक्ष तें· स· मत्स क्ष· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अपर्णा नविद्यंतेपर्णान्यस्याइतिअपर्णा, नाहीं आहेत तपकालीं मक्ष्य लें करून पर्णे हिजीस ती· स· पार्वती· आवं· स्त्री·

अपलापः अपलपनमपलापः, अपलपनजें तो· रु· लपधा· व्यक्तवाणिः अ· निषेधवचन· अ· पु·

अपवर्गः पापेभ्यः अपवर्ज्यतइत्यपवर्गः, पापांपासून वर्जित करितो तो रु· वुज· मोक्ष· २त्याग· अ· पु·

अपवर्जनं अपवृज्यतेतदपवर्जनं, देइजें तें जें तें· रु· वृजिधा· वर्जनअ· दान· अ· न·

अपवादः अपवदनमपवादः, अतिक्रम करून जीउक्ति ती· भर्त्सना करून भाषण· २आज्ञा· अ· पु·

अपवारणं अपवार्यतेऽनेनेतिअपवारणं, आच्छादिजेतें जेणेंकरून तें· रु· वृञ्धा· आच्छादनअ· आच्छादन· अ· न·

अपशदः अपकृष्टंसीदतीत्यपशदः नीच जैसें होय तैसें विशरण पावतो स· खेदयुक्त राहतोजो तो· रु· षद्ऌधा· विशरणअ· नीच· २पामर· अ· पु·

अपशब्दः शब्दात्अपभ्रष्टः अपशब्दः, शब्दापासून भ्रष्ट झाला जो तो· स· अपभ्रंश· अ· पु·

अपष्ठुः अपतिष्ठतीत्यपष्ठुः, प्रतिकूलतें करून स्थित जो तो· रु· ष्ठाधा· गतिनिवृत्तिअ· विपरीत· वि· उ· पु· स्त्री· न·

अपसदः विग्रहादिसर्व अपशद शब्दाप्रमाणें·

अपसर्पः अपसर्पतीत्यपसर्पः अनियत मार्गानें गमन करितोजो तो· रु· सृप्लृधा· गतिअ· चारमीदार· अ· पु·

अपसव्यं अपगतंसव्यादपसव्यं, सव्यापासून जें अपगत तें· स· दक्षिण हस्त· उजवें अंग· २विपरीत· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अपस्करः अपकीर्यतेस्वस्वस्थाने विक्षिप्यतेऽपस्करः, स्वस्वस्थानीं टाकिजेतोजो तो· रु· कृधा· विक्षेपअ· रथावयव· अ· पु·

अपस्नातः अपगतःस्नातः अपस्नातः, मृतानंतर स्नान केला जो तो· स· मृतोद्देशानें स्नान केलेला· अ· पु·

अपहारः अपहरणमपहारः, अप

हरण जें तो. कृ-तृन्‌धा. हरणअ.
हरणकरून घेणें. अ. पु.

अपांगः अपकृष्टान्यंगानियस्मादि
त्यपांगः, अपकृष्ट म्ह. आकर्षितआ
हेतअवयव ज्या पासून तो. डोळ्यां-
चा एक देश. २ रूपाकावरील वस्तू
नीच्या वगैरे तिलक. अ. पु.

अपांगदर्शनं अपांगेनदर्शनमपां
गदर्शनं, नेत्र प्रांतें करून जें अवलो
कन तें. स. सुरकून पाहणें. अ. न.

अपाची अपांचतिसूर्यमित्यपाची,
मध्यभागीं सूर्यातें पूजित करितसे
जीती. कृ. अंचुधा. गतिपूजनअ.
दक्षिणदिशा. ईदं. स्त्री.

अपानः अपानंत्यनेनेति अपानः,
ज्याचा वाहण्यानें प्राणि जीवन पा
वतात तो. कृ. अनधा. प्राणनअ.
गुदद्वारचा वायु. २ गुदद्वार. अ. पु.
अ. न.

अपमार्गः अपमार्जत्यनेनेति-
अपामार्गः, शुद्धि करिताहेत जेणें
करून तो. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. -
आघाडाचें झाड. अ. पु.

अपांपतिः अपांपतिरपांपतिः,
अप् ज्या त्यांचा जो पति तो. ष. स
मुद्र. र. पु.

अपावृत्तः अपगतमावृतमावरणं
यस्येत्यपावृतः, अपगत म्ह. गेलें-
आहे आवरण ज्याचें तो. स. स्वतंत्र
वि. अ. पु. न. आदं. स्त्री.

अपासनं अपास्यतेतदपासनं, मा
रिजेतें जें तें. कृ. असुधा. क्षेपणअ.
वध. अ. न.

अपि अपिपतीत्यपि निर्णयादिका
लाजाणणारा. कृ. पिधा. गतिअ.
शंका. २ निंदा. ३ समुच्चय. ४ प्रश्न.
५ भय. ६ संभावना त्या अर्थी. उ. अ
पिचौरोभवेत् २ अपिसिंचेत्पलांडुं.
३ स्त्रियंपालयपुत्रमपि. ४ अपिजाना
सिकिंचित्. ५ अपिस्याणुंजयेद्रामः
अव्यय.

अपिधानं अपिधीयतेअनेनेत्यपि
धानं. आच्छादन करिजेतें जेणेंक
रून तें. कृ. डुधाञ्‌धा. धारणअ.
आच्छादन. अ. न.

अपिनद्धः अपिनह्यतेस्मापिनद्धः
अपिधानित केलेला म्ह. पांघरूण घे
तलेला जो तो. कृ. नहधा. बंधनअ.
अंगावर वस्त्र घेतलेला. वि. अ. पु.
न. आदं. स्त्री.

अपूप: नपूयतेइतिअपूप:, नाहीं विशरण पावत हा. आवने वगैरे पे. हां फार दिवस टिकतो जो तो. क्रू. पू. चीथा. विशरणअ. वडा. घारगा.अ नरसावगैरे. अ.पु.

अपोगंड: नपोगंड:अपोगंड:, नव्हे जो पोगंड हा. परिपूर्णावयव तो. स. स्वत:सिद्ध्न्यूनावयव. वि.अ.पु.न. आवं.स्त्री.

अप्पति: अपांपतिरप्पति:, उदकां चा जो स्वामी तो. स. वरुण. इ.पु.

अप्पित्तं अपांपित्तमिवअप्पित्तं, उदकांच्या पित्तासारखें जें तें. स. अग्नि. अ.न.

अप्रकांड: नप्रकांडोस्यास्तिप्रतीत्स प्रकांड:, नाहींआहे प्रकांड हा. कांडीं जास तो. स. जास कांडेनसून मुळालाच खांद्या फुटलेला वृक्ष. अ.पु.

अप्रगुण: प्रगुणात्भिन्न:अप्रगुण:, प्रगुणाहून जो भिन्न हा. प्रगुणविरोधी तो. स. व्याकुल. वि.अ. पु.न. आवं.स्त्री.

अप्रत्यक्षं नप्रत्यक्षंअप्रत्यक्षं, नव्हे जें प्रत्यक्ष तें. स. इंद्रियातीत हा.अतींद्रिय. वि.अ.पु.न.आवं.स्त्री.

अप्रधानं प्रधानादन्यत्अप्रधानं, प्रधानाहून जें भिन्न हा. इतर तें. स. मुख्यनव्हे तें. अ.न.

अप्रहतं नप्रहन्यतेहलादिभिर प्रहतं, हलादिकांनीं जें कृष्ट केलेलें नाहीं तें. क्रू. हनधा. हिंसाअ. नांगरलेलें नाहीं असें शेत. वि.अ.पु.न. आवं.स्त्री.

अप्राग्र्यं प्राग्र्याद्भिन्नमप्राग्र्यं, प्राग्र्याहून जें भिन्न तें. स. अप्रधान. वि. अ.पु.न.आवं.स्त्री.

अप्सरस: अद्भ्य:संसरंतीत्यप्सरस:, उदकापासून संसरण पावतात ज्या त्या. क्रू. सृधा. गतिअ. देवलोकींच्या स्त्रिया. स.स्त्री.ब.

अफल: नफलान्यस्येतिअफल:, नाहींआहेत फळें जीं तीं ज्यास तो. स. फलहीन वृक्षादिक. वि.अ.पु.न. आवं.स्त्री.

अबद्धं नबध्यतेस्मइत्यबद्धं, संबंधादिकानें बांधिलें नाहीं हा. विसंगत बोलणें जें तें. क्रू. बंधधा. बंधनअ. अर्थहीनभाषण. वि.अ.पु.न. आवं.स्त्री.

अबद्धमुख: अबद्धंमुखं यस्या बद्धमुख:, अनियमित आहे मुख ज्याचें तो· स· ज्याचा मुखानें अबद्ध भाषणें वारंवार निघतात तो· वि·अ·पु·न· आवं·स्त्री·

अबला अल्पंबलंयस्या अबला, अल्प आहे बल जीस ती· स· बायको·आवं·स्त्री·.

अबाध: नबाधायस्येत्यबाध:, नाहीं आहे बाधा म्ह·पीडा जास तो· स· निराबाध· वि·अ·पु·न· आवं·स्त्री·

अब्ज: अप्सुजात:अब्ज:, उदकांपासून जो जातें म्ह·उत्पन्न तो· क्र·जनी धा·प्रादुर्भावअ· चंद्र·२शंख·३कमळ·अ·पु· २अ·पु·३अ·न·

अब्धि: आपोधीयंतेअत्रेतिअब्धि: उदकें जीतीं धीयंते अत्र म्ह· धारण करिताहेत जाचे ठायीं तो· क्र· धा·धा धारणअ· समुद्र· इ·पु·

अब्धिकफ: अब्धे:कफइवाब्धिकफ:, समुद्राच्या कफाच्या परी जो तो स· समुद्रफेण· अ·पु·

अब्जयोनि: अब्जंयोनिर्यस्यस:अब्जयोनि:, विष्णूचें नाभिकमळ आहे उत्पत्तिस्थान ज्याचें तो· स· ब्रह्मदेव इ·पु·

अब्जिनीपति: अब्जिनीनांपतिरब्जिनीपति:, कमलिनीचा जो पति तो· स· सूर्य· इ·पु·

अब्द: आपोददातीत्यब्द:, उदकातें देतो जो तो· क्र· दाण्धा· दानअ· मेघ· २वर्ष· ३पर्वतविशेष· अ·पु·न· २अ·पु· ३अ·पु· ४मुस्तक मोथा·अ·पु·

अब्रह्मण्यं ब्रह्मणिसाधुब्रह्मण्यं, नब्रह्मण्यंअब्रह्मण्यं, ब्राह्मणाविषयींजें साधु तें ब्रह्मण्य नव्हे जें ब्रह्मण्य तें·स· वधानर्हब्राह्मणादिकांस सदोष भाषण· अ·न·

अभयं नभयमस्मादित्यभयं, नाहीं आहे भय जें तें जा पासून तें·स· काव्यावाक्याचें मूळ·अ·न·

अभया नभयमस्याइत्यभया, नाहीं आहे भय जें नें जीस किंवा जीपासून लोकांस ती·स· हिरड्याचें झाड· आवं·स्त्री·

अभाषणं नभाषनेतदभाषणं, नाहीं बोलिजेतें जें तें· क्र· भाषधा· व्यक्तवाक्अ· मौन·अ·न·

अभिक:अभीक: अभिकामयतेअभिक:, इच्छाकरितो जो तो· क्र·

कृसुधा. कांतिअ. कामुक. कामाविष्ट. वि. अ पु न. आवं. स्त्री.

अभिक्रमः अभिक्रमणमभिक्रमः शत्रूवर जें गमन तें. कृ. क्रमुधा. पाद विक्षेपअ. निर्भयपणीं शत्रूवर भूसां चे गमन तें. अ. पु.

अभिख्या अभिख्यानमभिख्या, अभिख्यान हूं. नामकिंवा शोभा जीती. कृ. ख्याधा. प्रकथनअ. नाम २ कीर्ति. ३ कांति. आवं. स्त्री.

अभिख्यानं अभिशंसनमभिख्यान, अभिशंसन जें तें. कृ. शंसधा. स्तुतिअ लोकापवाद. अ न.

अभिग्रहः अभिग्रहणमभिग्रहः. अभिग्रहण जे तो. कृ. गृहूधा. ग्रहणअ कलहाव्हान फिर्याद. अ. पु.

अभिग्रहणं अभितोग्रहणमभिग्रहणं. आसमंताद्भागीं जें ग्रहण तें. कृ. गृहधा. ग्रहणअ. चौर्य. अ. न.

अभिघाती अभिहंतुंशीलमस्याभिघाती, नाश करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. शत्रु हन् पु

अभिचारः अभिचरणमभिचारः अभिचरण जें तो कृ. चरधा. गतिअ. हिंसात्मक कर्म. अ. पु.

अभिजनः अभिजन्यतइत्यभिजन, उत्पन्न होइजे तो जो तो. कृ. जनधा. जननअ. वंश, कुल. २ कुलमुख्य, कुलदीपक. ३ चाकरलोक. अ पु.

अभिजातः अभिजायतेस्माभिजातः, सर्वत्र प्रसिद्ध झाला जो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. कुलीन. २ पंडित ३ नीतिमान्. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अभिज्ञः अभितः सर्वतोजानातीत्यभिज्ञः, सर्ववेत्ता जो तो. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. प्रवीण. वि. अ. पु. न आवं. स्त्री.

अभितः अभिमुखंतउपपतइतिवा. अभितः, सन्मुख किंवा दोही कडून. न. सन्मुख. २ सामीप्य. ३ दोहीकडून. ४ शीघ्र. ५ साकल्य. उ. वाराणसीमभितोभागीरथिः. अभितोहिंस्त्रक्रोहंति. अभितःकुरुचामरौ. ३ अभितोधाव ४ अभितोवनदाहः. अव्य.

अभिधानं अभिधीयतेनेनदभिधानं, अभिधीयतें ह्. बोलिजे तें जें ते कृ. धीधा. अनादरअ. नाम. अ. न

अभिध्या अभिध्यानमभिध्या, निरंतर परकीय द्रव्याचें चिंतन जें ती कृ.

धौधा· हिंसाअ· दुसऱ्याच्याधनाची इच्छा· आबं·स्त्री·

अभिनयः अभिमुखेनयोंनीयते। नेनेत्यभिनयः, अभिमुख्यत्वानें म्ह· सन्मुखवतें करून वाक्यार्थ नेइजेतो· म्ह· जाणविला जातो जेणें करूनतो· रू· नीञ्‌धा· प्रापणअ· हस्तादिकानें इतरांस आपण म्हटल्या वाक्याचा· अर्थाचा भाव करून दाखविणें· अ· पु·

अभिनवः अभिनूयतइत्यभिनवः स्तविजेला जो तो· रू· णुधा· स्तुतिअ· नूतन, नवा· वि· अ· पु· न· आबं·स्त्री

अभिनिर्मुक्तः अभिसर्वसायंतनंकर्म निश्चयेनमुक्तंयेनाभिनिर्मुक्तः सायंकालचें कर्म निश्चयें करूनसोडलें आहे जानेतो· स· सूर्याचाअस्तमान कालीं निजलेला· वि· अ· पु· न· आबं·स्त्री·

अभिनिर्याणं अभिनिर्यातिरभिनिर्याणं, सन्मुखगमनजेतें रू· याधा· प्रापणअ· प्रयाण· अ· न·

अभिनीतः अभिनीयतइत्यभिनीतः, नीतीला अनुसरिजेतो जो तो· रू· नीञ्‌धा· प्रापणअ· नीतीचा २ फलप्रशस्त· ३ भूषित· ४ कोपिष्ट· वि· अ· पु· न· आबं· स्त्री·

अभिपन्नः अभिपद्यतेस्माभिपन्नः आपत्ति पावता झाला जो तो· रू· पद धा· गतिअ· व्याप्त विपत्ति प्राप्त झाली तो· २ अपराधी· ३ शत्रूनें आक्रांत· वि· अ· पु· न· आबं· स्त्री·

अभिप्रायः अभिप्रयणंअभिप्रायः अभिप्रयणजें तो· रू· प्रीञ्‌धा· तर्पण अ· आशय· अ· पु·

अभिभूतः अभिभूयतेस्मेत्यभिभूतः, अभिभवलेला म्ह· पराजय पाविजेला जो तो· रू· भूधा· सत्ताअ· पराभव पावलेला· वि· अ· पु· न· आबं·स्त्री

अभिमर्दः अभिमर्दनमभिमर्दः, आसमंताद्भागीं जें मर्दन तो· रू· मृद्धा· क्षोदअ· युद्ध· अ· पु·

अभिमानः अभिसर्वतोमानः अभिमानः अभिमननमभिमानोवा, आसमंताद्भागाचाठायीं जो मान म्हणजे गर्व तो· अथवा जाणणें जें तें· स· २ रू· मीञ्‌धा· हिंसाअ· अहंकार २ गर्व· ३ ज्ञान· ४ प्रेमा· ५ हिंसा· अ पु·

अभियातिः अभिनोयातीति अभि

याति:, नाशाकुरूनीं सन्मुख येतो जो तो. कृ. याधा. प्रापण अ. शत्रु. इन्शु.

अभियाती अभियातुं शीलमस्येत्यभियाती, हनन करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. याधा. प्रापण अ. शत्रु. इन्. पु.

अभियुक्तः अभियुज्यत इत्यभियुक्तः, नियोजिला जो तो. कृ. युजिर् धा. योग अ. प्रतिवादी. अ. पु.

अभियोगः अभियोजनमभियोगः अभियोजन जें तो. कृ. युजिर्धा. योग अ. फिर्याद. ३ अद्भुतप्रश्न. अ. पु.

अभिरूपः अभिलक्ष्यं रूपमस्याभिरूपः, पाहण्यास योग्य आहे रूप ज्यास्वरूप ज्याचें तो. स. पंडित. अ. पु.

अभिलावः अभिलवनमभिलावः अभिलवन जें तो. कृ. लुञ्धा. छेदन अ. धान्यादि कणिशांचे छेदन. अ. पु.

अभिलापः अभिलपणमभिलापः अभिलपण जें तो. कृ. लषधा. कांति. अ. इच्छा. अ. पु.

अभिलाषुकः अभिलष्यतितच्छीलः अभिलाषुकः अभिलाषशील ज्ञ इच्छाशील जो तो. कृ. लषधा. कांति. अ अभिलाषशील. वि. अ. पु. न. आ बं. स्त्रीलिंगीं.

अभिवादकः अभिवादयतितच्छीलः अभिवादकः, अभिवादन स्वभाव चा जो तो. कृ. वदिधा. अभिवादन अ. वंदनशील. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अभिवादनं अभिमुख्येनवाद्यनेआशीः क्रियते अनेनेति अभिवादनं, अभिमुख्यतानें आशीर्वाद करिजे तो जेणें करून तें. कृ. वद्धा. संदेशवचन अ. नामगोत्रोच्चार पूर्वक जो नमस्कार तें. अ. न.

अभिव्याप्तिः अभिव्यापनमभिव्याप्तिः, आरामंनात् भागीं जें व्यापन तो. कृ. आप्धा. व्याप्ति अ. सर्वत्र व्याप्ति. इ. स्त्री.

अभिशस्तः अभिशस्यतेस्म इत्यभिशस्तः. अभिशापिजेला जो तो. कृ. शसुधा. हिंसा अ. लोकापवादानें दूषित वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अभिशस्तिः अभिशसनमभिशस्तिः, अभिशसन जें तो. कृ. शसुधा. हिंसादिक अ. याचना. इ. स्त्री.

अभिशापः अभिशापनमभिशापः, अभिशापन ज्ञ. क्रोधेंकरून पापी असें म्हणणें जें तो. कृ. शपधा. आक्रोश अ.

मिथ्यापापोद्भव० अ पु०
अभिषुतं अभिषूयतेस्मइत्यभिषुतं, कुंडन करिजेते जें ते कृ० षूञ्‌धा० पीडनअ० कांजिक अ न
अभिषंगः अभीषंगः अभिषंजनमभिषंगः, प्रकृती अभिषंजन म्ह० संगतिजन्य शिक्षा देणे उपसर्गवशानें हा अर्थ होतो षंजधा० संगअ० गा० क्रियदान० अ पु०
अभिषवः अभिसवनमभिषव, अभिसवन जे तो० कृ० षुञ्‌धा० स्नपन, स्नान, सुरासंधान अ मद्यसंधान० २ सोमाभिषव, सोमवल्लीचें कुंडन० अ पु
अभिषस्तिः अभिषसनमभिषस्तिः अभिषसन जें तो० कृ० षसधा० स्वप्नअ० इ० स्त्री०
अभिषेणनं सेनयाअभियानमभिषेणन, सेनासहित शत्रुसन्मुख जें जाणें तें० कृ० याधा० प्रापणअ० शत्रुसन्मुखसेनासहितगमन० अ० न०
अभिष्टुतः अभितःस्तुत अभिष्टुतः, सर्वत्र स्तविजेला जो तो० कृ० ष्टुञ्‌धा स्तुतिअ० स्तुति केलेला० वि० अ पु न आवं० स्त्री
अभिसंपातः अभिसंपतनमभिसंपातः, आसमंताद्भागें करून जेंसम्यक्‌पतन तो कृ० पत्लृधा० गतिअ० घृ कृ० अ० पु०
अभिसरः अभिसरतीत्यभिसर० अभिलक्षून गमन करितो जो तो कृ सृधा० गतिअ० नाकर० अ० पु०
अभिसारिका अभिसरतीत्यभिसारिका, गमन करिते जीती० कृ० सृधा० गतिअ० नवस्याचा मर्जीप्रमाणें संकेतस्थानीं जाणारी स्त्री० आबं० स्त्री०
अभिहितं अभिधीयतेस्मइत्यभिहितं, बोलिजेले जें तें कृ० डुधाञ्‌धा० धारणादिअ० सांगितलेला० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०
अभिहारः अभिहरणमभिहारः, अभिहरण जें तो० कृ० हृञ्‌धा० हरणअ० चोरी० २ अद्भुतप्रश्न० ३ फिर्याद० अ० पु०
अभिहतः अभितो हन्यतेस्मइत्यभिहतः, आसमंताद्भागीं भग्न दर्प होता झाला जो तो० कृ० हनधा० हिंसाअ० पराभव पावलेला वि० अ पु० न० आ० स्त्री०
अभीक्ष्णं अभिक्ष्णौतीत्यभीक्ष्णं, निरंतर रूपानें पालन करितें जें ते कृ

क्षुधा. तेजनअ. निरंतर. २पुन पुनः त्याअर्थी. उ. अभीक्ष्णमुखोरपिनस्यसो ष्पणः, २अभीक्ष्णमस्तुपणतयानिदुर्ग मं. को. सर्वदाहादिअर्थ आहे याशब्दा चा अन्वयांत हि पाद आदकतो तेव्हां. अ. न.

अभीप्सितं अभ्याप्नुमिष्यते अभीप्सि तं, जिकडून तिकडून प्राप्त व्हावयाकार णें इच्छिजेतें जें तें. रु. आप्लृधा. व्या- पिअ. इष्ट, प्रिय. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभीरः अभि अभितईरयतीति अभी रः, आसमंताद्भागीं वनांत गमन करि तो जो तो. रु. ईरधा. गतिअ. गवळी. अ. पु.

अभीरुः नभीरुः अभीरुः, स्थिर प- त्नानी भीरु नव्हे जीती सशतावरी. उ. स्त्री. २ भित्रा नव्हे जो तो. वि. उ. स्त्री. न.

अभीरुपत्री नभीरूणिपत्राण्यस्या अभीरुपत्री, नभीरु स. स्थिर आ हेत पत्रें जीचीं ती. अभीरु शब्दाचा पहिला अर्थ तोच याचा. ई. स्त्री.

अभीषुः ईषते इतीषुः, अभिगतई षुरभीषुः, सरलगमन किंवा हिंसाक रितो जो तो ईषु अभिगत स. प्राप्त जो ईषु तो. स. राजू. २ किरण. उ. पु.

अभीष्टं अभितइष्यतइत्यभीष्टं आसमंता द्भागीं इच्छिजेतें जें तें. रु. इषधा. इच्छाअ. प्रिय वि अ पु न आ स्त्री

अभ्यग्रः अभिमुखमग्रमस्यास्तीत्यभ्य ग्रः, अभिमुख आहे अग्रजीचें तो. न. स मीप. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभ्यंतरं अभिगतमंतरं अभ्यंतरं, अ भिगत स. विद्यमान जो अवकाश तें. स अंतराल, मधील, अवकाश. अ. न.

अभ्यमितः अभ्यम्यतेस्मइत्यभ्यमित रोगिष्टझाला जो तो. रु. अमधा. रोगअ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभ्यमित्रीणः अभ्यमित्रीयः अभ्यमित्र्यः अभिवस्याभिमुखमम मित्रं तदलंगच्छत्यभ्यमित्रीणः - शत्रू- च्या जें सन्मुख तें अभ्यमित्र त्याप्रत अ लंत गमन करितो जो तो. न. जो शूर ससामर्थ्ये करून युद्ध करण्यास शत्रूच्या सन्मुख जातो तो. अ पु.

अभ्यर्णः अभ्यर्द्यतेस्मइत्यभ्यर्णः, आ समंताद्भागीं हिंसन करितो जो तो. रु. अर्दधा. हिंसाअ. समीप. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभ्यवकर्षणं अभ्यवकृष्यतेनेनेत्य भ्यवकर्षणं, अभ्यवकर्षण स. आकर्षण

करिजेतें जेणें करूनतें. कृ. कृधा. वि लेखनअ शल्यकाढूनटाकणें.अ.न.

अभ्यवस्कंदनं अभ्यवस्कंद्यतेऽस्मिन्नित्यभ्यवस्कंदनं, शोषण करिजेतें जेंतें कृ. स्कंदिर्धा. गतिशोषणअ. करवतानें के लेलें गतिशोषण. अ.न.

अभ्यवहृतं अभ्यवह्रीयतेस्मइत्यभ्यवहृतं. भक्षण केलें जें तें. कृ. ह्री-धा लज्जाअ. भक्षित. खाल्लेले. वि. अ. पु. न आ. स्त्री

अभ्याख्यानं अभ्याख्यातिरभ्याख्यानं, मिथ्या जें कथन तें कृ ख्याधा. कथनअ असत्याक्षेप, आरोप. अ न

अभ्यागमः अभ्यागमनमभ्यागम. शत्रूच्या अभिमुख स्व. सन्मुख जाणें कृ. गम्लृधा. गतिअ. युद्ध. अ.पु.

अभ्यागारिकः अभ्यागारेनियुक्तः अभ्यागारिकः. गृहाच्या ठायीं अत्यंत जो नियुक्त तो न. कुटुंबपोषणादिव्यापारयुक्त वि अ पु न आ. स्त्री

अभ्यादानं अभिमुख्येनआदानमभ्यादान, अभिमुखें करूनजें आदान स्व. प्रारंभ तें. कृ. डुदाञ्धा. दानअ आरंभ अ न

अभ्यांतः विग्रहादि सर्व अभ्यमितशब्दाप्रमाणें

अभ्यामर्दः अभ्यामर्दनमभ्यामर्द, सन्मुख पेषण करणें जेंतें कृ. मृद्धा क्षोदअ. युद्ध. अ.पु.

अभ्याशः अभ्यशनमित्यभ्याशः, समीप व्याप्त करिजे तो जो तो. कृ. अशूङ्. धा. व्याप्तिअ. समीप. वि. अ.पु. न आ. स्त्री

अभ्यासः विग्रहादि सर्व अभ्याशशब्दाप्रमाणें.

अभ्यासादनं अभ्यासाद्यते ऽभ्यासादनं, प्रहारानें शक्तिनाश करिजेतें जें तें. कृ. षद्लृधा. अवसादनअ. अर्थ अभ्यवस्कंदनत्या शब्दाप्रमाणें. अ.न.

अभ्याहारः अभ्याहरणमभ्याहार अभ्याहरण जें तें. कृ. चोरी. अ.पु.

अभ्युत्थानं अभ्युत्थितिरभ्युत्थानं, अभ्युत्थान जें ते कृ. स्थाधा. गतिनिवर्तन अ उत्थानपूर्वक सत्कार. अ.न.

अभ्युदितः अभिसर्वतःउदितस्सूर्ये नइतिगते प्रातःकालेनंकर्मयस्मात्सोभ्युदितः, प्रात कालचें सर्व कर्म गेलें आहे जा पासून तो सूर्योदयकाली निजलेला पुरुष. अ.पु.

अभ्युपगमः अभ्युपगमनमभ्युपगमः, अभ्युपगमन ह्म अंगीकारजोतो ह्र गम्‌धा गतिअ स्वीकार अ. उ

अभ्युपपत्तिः अभ्युपपदनमभ्युपत्तिः, अभ्युपपदनजेंती ह्र. पद्‌धा गतिअ. स्वीकार इ. स्त्री.

अभ्युषः अभ्यूषः अभ्योषः अभ्युषति अभ्यूषते अनेनवा अभ्युषः. दाह करितो किंवा रोगोत्पादन करितो अथवा रोग अतिभक्षणानें उत्पन्न होतो जेणेंतो ह्र उषधा. दाह अ. २ ऊषधा. रुजाअ. पोळी. अ पु

अभ्रं अभ्रतिस्थैर्यंगच्छतीतिअभ्रं, स्थैर्यप्राप्त गमन करितें ह्म स्थिरत्वानें राहतें जें तें. ह्र. अभ्रधा. गतिअ. आकाश, मेघ अ. न.

अभ्रकं अभ्रस्यप्रतिकृतिरिवाभ्रकं, अभ्राची प्रतिकृति ह्म. प्रतिमा त्यासारखें जें तें. न. अभ्रक ह्याभावानें प्रसिद्ध आहेतें अ न.

अभ्रपुष्पः अभ्रमिवाभ्रसमयेवा पुष्पमस्येत्यभ्रपुष्पः, अभ्रासारिखें किंवा अभ्रकाळीं आहे पुष्प ज्याचें तो स. वेताचें झाड. अ. पु.

अभ्रमातंगः अभ्रे आकाशेमेघेवा विद्यमानो मातंग. अभ्रमातंगः, आकाशीं अथवा मेघाचाठायीं राहतो जो मातंग तो. स. ऐरावत. अ. पु.

अभ्रमुः अभ्रे आकाशेमातिइति अभ्रमु., आकाशाचेठायीं राहती जी ती. ह्र. माधा. मानार्थक अ. ऐरावतगजाची पत्नी. उ. स्त्री.

अभ्रमुवल्लभः अभ्रमोर्वल्लभःअभ्रमुवल्लभः, अभ्रमूचा जो वल्लभ ह्म प्रियतो. स. इंद्राचा हत्ती. अ. पु.

अभ्रिः अभ्रतीत्यभ्रिः, गमन करिते जी ती. ह्र. अभ्रधा. गतिअ. गलबतांतील लांकडांचा मळ काढण्याची लांकडाची कुदळ. इ स्त्री.

अभ्रियं अभ्रेभवंअभ्रियं, अभ्र ह्म. मेघ त्याचेठायीं जें उत्पन्न. तें त. मेघोत्पन्नाचें भाव. वि. अ पु. न. आ स्त्री

अभ्रेषः नभ्रेषःअभ्रेष. नव्हे जो भ्रेष ह्म अनवस्थान तो. स. नीति अ पु.

अमत्रं अमतीत्यमत्रं. गमन करितें जें तें ह्र. अमधा. गतिअ. पात्र. भांडें अ. न

अमरः नम्रियतइत्यमर., बहुका

रु पर्यंत नाहीं मरण पावतो जोतो - - कु. मृङ् धा. प्राणत्याग अ. देव. अ. पु.

अमरावती अमराःसंत्यस्यामिस्य-मरावती, अमर म्ह. देव आहेत जीचा ठायींती. त. इंद्राचीनगरी ई. स्त्री.

अमर्त्यः नमर्त्यः अमर्त्यः, मरणधर्मी जो नव्हे तो. स. देव. अ. पु.

अमर्षः मर्षनंमर्षः नमर्षः अमर्षः, - मर्षण म्ह. सहन जें तो मर्ष न व्हे जो मर्ष तो. स. क्रोध. अ. पु.

अमर्षणः मर्षणशीलोमर्षणः नम र्षणः अमर्षणः, सहनशील जो तो मर्ष ण नव्हे जो मर्षण तो. कु. मृषु धा. सह न अ. कोपशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अमलं नमलोस्य अमलं, नाहीं आ हे मल जास नें. स. अभ्रक. अ. न. २ निर्मल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अमला नमलो यस्याः सा अमला, ना हीं आहे मल जी तो जींस ती. स. भुई आंवळीचा वृक्ष. आ. स्त्री.

अमांसः अल्पंमांसंयस्यसः अमां सः, अल्प आहे मांस ज्यातें तो. स. अ शक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अमा नमातीत्यमा, जो मान म्ह प्रमा ण करीत नाहीं तो. कृ. माङ् धा. मान अ. सह वर्तमान समीपत्या अर्थी. उ. पुत्रेण अमाभुंक्ते. अव्य. २ अमात्य. अ पु. ३ अमावास्या. आ. स्त्री.

अमात्यः अमासह समीपे वाभवः अ मात्यः, सह वर्तमान किंवा समीप जो रा का तो. त. प्रधान. अ. पु.

अमावस्या चंद्रार्कौ वमासह वसतो त्रे त्यमावस्या. चंद्र सूर्य अमायुक्त राहता हेत जीचाठाईं ती. तिथि. आ. स्त्री.

अमावास्या विग्रहादिसर्व अमाव-स्याशब्दाप्रमाणें

अमितः नमितः अमितः, नव्हे जो मित म्ह. परिमित तो. स. अपरिमित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अमित्रः अमतीति अमित्रः, पीडा करितो जो तो. कृ. अमधा. रोग अ. श त्रु. अ. पु.

अमुत्र अमुष्मिन्नित्यमुत्र, परलोका चाठायीं. त. जन्मांतरींच्या अर्थी. उ. इहचामुत्रेतस्य कर्मणः फलं भुंक्ते. अव्य.

अमृणालं मृणालसादृश्यमत्रेति मृ णालं नमृणालममृणालं, मृणाल सा दृश्य आहे ज्याचे ठायीं तें मृणाल नव्हे जें मृणाल तें. स. काळ्या वाळ्याचें मूळ. अ. न.

अमृतं नम्रियंतेनेनेत्यमृतं, देवा ह्रि वन पावताहेत जेणेंकरून तें. क्रु. मृङ्. धा. प्राणत्यागअ. मोक्ष. स. मुक्ति. २ उदक. ३ यज्ञशेष, पुरोडाश. ४ अमृत. ५ होमशेष. ६ अजगर ७ मागित ल्यावांचून मिळालेलें. अ. न.

अमृता नम्रियतइत्यमृता, नाहींमरतजी यें ती. क्रु. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. आंव ळीचें झाड. २ गुळवेल. ३ हिरड्याचें झाड. आ. स्त्री.

अमृतांधाः अमृतमंधोन्नंयस्यस. अमृतांधाः, अमृत आहे अंध स. अन्न जें तें जाचें ते. स. देव. स. पु.

अमोघा नमोघा अमोघा, नव्हे जी मोघा ती. स. वनो. जिला घाउकी पाहाड मूळ असें म्हणतात ती. २ वावडंगाचें झाड. आ. स्त्री.

अंबरं अंबनगंबः शब्दः नंरातीत्यंबरं अंब स. शब्द त्यावन देतें जें तें. क्रु. राधा दानअ. आकाश. २ वस्त्र. अ. न.

अंबरिषं अंबरीषं अंबतेधाना दयोत्रांबरीष, शब्द करिताहेत धानादि क. जातेठायीं तें. क्रु. अविधा. शब्दअ. यांतमेर भाजवयाचें पात्र, न्यारर. अ. न.

अंबष्ठः अंबेतिष्ठतीतिअंबष्ठः, अंब देशीं राहतो जो तो. क्रु. ष्ठाधा. गतिनि वृत्तिअ. वैश्येचेठायीं ब्राह्मणापासून झालेला पुत्र. अ. पु.

अंबष्ठा अंबेवमातेवतिष्ठतीतिअंबष्ठा, दायासोगंध्यादिदानानें सुखदायी जी ती. क्रु. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. जुईचें झाड. २ पाहाडमूळ. ३ तुळ्याचीभाजी. आ. स्त्री.

अंबा अंब्यते शब्द्यतइत्यंबा, मधुरी तीनीं स. कल्याणप्रदोक्तीनीं निरंतर बोलिजेतेजी ती. क्रु. अंविधा. शब्द. अ. आई. २ पार्वती. आ. स्त्री.

अंबिका अंबेवांबिका, अंबाजी ती च अंबिका. न. पार्वती. आ. स्त्री.

अंबु अंबनइत्यंबु, शब्द करितें जें तें. क्रु. अंविधा. शब्दअ. उदक. उ. न.

अंबुकणः अंबुनः कणः अंबुकणः, उदकाचा जो कण स. तुषार तो. स जलाचाकण. अ पु.

अंबुजं अंबुनः जातं अंबुजं, उदकापासून जें जात स. झालें तें. क्रु कमल. अ न.

अंबुभृत् अंबुबिभर्तीति अंबुभृत्, अंबु स. उदक त्याचन धारण करितो तो

तो. कृ. डुधाञ्‌धा. धारणाअ. मेघ. न. पु.

अंबूकृतं निष्ठीवनसंपर्कादनंबुअं बुअंकारि अंबूकृतं, निष्ठीवनसंपर्का नें अनंबुहोत्सातें अंबुकरिजेले जें ते. कृ. कृञ्‌धा. करणाअ. लाळाकणयुक्त भाषण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अंभः आप्नोतीत्यंभः, व्याप्त करितें जें ते. कृ. आप्लृधा. व्याप्तिअ. उदक. स. न.

अंभोरुहं अंभसिरोहतीत्यंभोरुहं, उदकाचाठायीं उत्पन्न होतें जें तें कृ. रुहधा प्रादुर्भावअ. कमळ. अ. न.

अम्मयं अपांविकारः अम्मयं, उदकांचाजो विकार तें. त. जलविकार. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अम्लः अंब्यतेवाव्यतेमोक्तृभिरिति अम्लः अमतिरुजत्यरुचिमितिवा भोक्त्यानीं भक्षणकालीं सशब्दभक्षि- जेतो जो तो. अथवा अरुचीचा नाश कर्तोजो तो. कृ. अविधा शब्दअ. २ अमधा. रोगअ. आंबट वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अम्ललोणिका अम्लाचासोलोणिकाचअम्ललोणिका अम्लस आंबट आहेजी लोणिका ती कृ. तुख्याची भाजी आ. स्त्री.

अम्लवेतसः अम्लश्चासौवेतसश्च अम्लवेतसः, अम्लअसाजोवेतस तो. स. वेताचा एकभेद. अ. पु.

अम्लानः नम्लायतिसोत्यम्लानः. नाहीं म्लान होताझालाजो तो. कृ. म्लैधा. हर्षक्षयअ. म्लान न होणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ आबोलीनावानें फुलझाड. अ. पु. ३ कोरंटानें झाड. अ. पु.

अम्लिका. अम्लीका अम्लोरसो स्यास्याइति अम्लिका, अम्ल आहे रस जीतो जीचा ती. त. चिंचेचें झाड आ. स्त्री.

अयः एत्यनेनसुखमितिअयतेइति वा अयः, येतें आहे सुख जेणें करून अथवा गमन करितें जें तें. कृ. इणूधा. गतिअ. उत्कृष्टदैव. २ लोह. अ. पु. २ स. न.

अयनं अयनेकीनिनायंतेजनाअनेनेतिवा अयनं, सूर्य किंवा जन गमन करितात जेणें करून ते. कृ. अयधा गतिअ. तीन ऋतूंचें एक दक्षिण व उत्तर अयन. २ मार्ग. अ. न.

अयस्कांतः अयोलोहंकामयतीत्

चस्कांतः, लोहाग्रत कामयति हा. आकर्षणद्वारा इच्छा करितोजो तो. कृ. कमुधा. कांतिअ. लोहचुंबक. अ.पु.

अयःप्रतिमा अयसः प्रतिमा अयःप्रतिमा, लोखंडाचीजी प्रतिमा तो. स. लोहप्रतिमा. आ.स्त्री.

अयि अय्यतइतिअयि, मधुर भाषणादिकें करून प्राप्त होतोजो तो. कृ. अयधा. गतिअ. कोमल भाषणार्थी अव्य.

अयोग्रं अयो ग्रेस्याग्रीयं, लोखंड आहे अग्रभागीं ज्याचा तें. स. मुसळ. अ.न.

अरं इर्यतीत्यरं, गमन करितें जें तें. कृ. ऋधा. गतिअ. शीघ्र. अ.न.

अरघट्टः अरैरश्चक्रावयवसदृशैः काष्ठैर्घट्यतेइत्यरघट्टः, चक्राच्याआरांसारख्या काष्ठानीं युक्त जो तो. कृ. घट्टधा. चलन अ. रहाट. कूप.अ.पु.

अरडुः इर्यतीतिअरडुः, सरकगमन करितो जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. दिंडाचा वृक्ष. उ.पु.

अरणिः अरणी ऋच्छत्यस्मिन्निमितिअरणिः गमन करितो सा.उत्पन्न होतो अग्नी ज्याचे ठायीं तो. कृ. ऋधा. गतिअ. विस्तव उत्पन्न करण्या करितां मंथन करण्याचें लांकूड. इ.पु.

अरण्यं अर्यतेनदरण्यं, गमन करिजेतें जें तें. कृ. ऋधा. गतिअ. रान. अ.न.

अरण्यानी महदरण्यमरण्यानी, मोठें जें अरण्य तें. स्त्रीप्र. मोठें वन. ई. स्त्री.

अरत्निः नरत्निःअरत्निः. नदे जीर त्नीतो. स. विस्तृतजी कनिष्ठांगुली त युक्तमुष्टि सहित जो हात तो. इ.पु.स्त्री.

अररं इयर्तीत्यररं, गमन करितें जें तें. कृ. ऋधा. गतिअ. कपाट, घर.अ.न.

अरराः पिग्रहादिअर शब्दाप. इ.स्त्री.

अररी विग्रहादिअरर शब्दाप. ई. स्त्री.

अरलुः इयर्तीत्यरलुः, गमन करितो जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. दिंडाचें झाड. उ.पु.

अरविंदं अरान् केसरान् विंदतीत्यरविंदं, अर म्ह. केसर त्यांस प्राप्त होतें जें तें. कृ. विद्लृधा. लाभअ. कमळ. अ.न.

अरातिः नरातिसुखमित्यरातिः, सुख देत नाहीं जो तो. कृ. राधा. दानअ. शत्रु. इ.पु.

अरालं ऋच्छतीतिअरं अरमलतीति नञातिद्युःखमितिवाअरालं, गमनातें

शांति देतें जें तें. किंवा दुःख देतना हीं जो तो. क्रु. अलथा. घृष्वादिक अ. वक्र, वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ अनेक पदार्थांनीं मिश्र केलेला धूप. अ. पु.

अरिः इयर्तिविरोधमरिः, विरोधाप्रत गमन करितो जो तो. क्रु. ऋधा. गति. अ. शत्रु. इ. पु.

अरित्रं ऋच्छत्यनेनेतिअरित्रं, गमन करितें हें नौका जेणेकरून तें. क्रु. ऋच्छधा. गतिअ. नावेचें सुकाणु. अ. न.

अरिमेदः अरिरिवमेदोयस्यसःअरिमेदः, दुष्टआहे स्नेह ज्याचा तो. स. दुर्गंधि खैराचें झाड. अ. पु.

अरिष्टं नरिष्टमशुभंयस्मादस्त्यरिष्टं, नाहीं आहे अशुभ ज्यापासून तें. स. ताकेतपीचा खोली. अ. न. २ रीठा. ३ निंबाचें झाड. ४ निंबाचें झाड. ५ लसूण. ६ काकपक्षि. अ. पु. कोश. अशुभ. मरणविशेष. मरण चिन्ह.

अरिष्टदुष्टधीः अरिष्टेनदुष्टा अरिष्टदुष्टा, अरिष्टदुष्टाधीर्यस्यसः अरिष्टदुष्टधीः, अरिष्टानें जी दुष्ट झा. न. मर्ता अरिष्टदुष्ट अशी आहे बुद्धि ज्याची तो. स. मरणजनक आत्यायुकें भागिष्ट झालेला. वि. ई. पु. स्त्री. न.

अरुणः ऋच्छतीत्यरुणः, अरुणवर्णी होतिया गमन करितो जो तो. किंवा आरक्त आहे वर्ण ज्याचा तो. क्रु. २ त. ऋच्छधा. गतिअ. सूर्य. २ सूर्याचा सारथि. अ. पु. ३ यत्किंचित् तांबडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अरुणा अरुणोवर्णोऽस्याइतिअरुणा, अरुणा स. आरक्त आहे वर्ण जोतो जीचाती. त. औषधिविशेष. आ. स्त्री.

अरुंतुदः अरुंतुदतीतिअरुंतुदः, मर्मभेद करितो जो तो. क्रु. तुदधा. व्यथनअ. मर्मभेद करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अरुः इयर्तीतिअरुः, व्यथेप्रत गमन करितें स. देतें जें तें. क्रु. ऋधा. गतिअ. व्रण. स. न.

अरुष्करः अरुर्व्रणंकरोतीत्यरुष्करः, व्रणातें करितो जो तो. क्रु. कृधा. बिब्याचें झाड. अ. पु. व्रण करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अरोकः नरोकोयस्यासौअरोकः, नाहीं आहे कांति ज्याला तो. स. तेजोहीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अर्कः अर्च्यतइत्यर्कः, सर्वलोकानी पू

जिजेतोजो तो. कृ. अर्चधा. पूजा अ. सूर्य. २रुई. ३स्फटिक. ४इंद्र ५ताम्र. अ. पु.

अर्कपर्णः अर्कस्यानितीस्णानिपर्णानियस्यसः अर्कपर्णः, अर्कतुल्य तीक्ष्ण आहेत पर्णे जीतीं आनी तो. स. रुईचें झाड. अ. पु.

अर्कबंधुः अर्कस्यबंधुःअर्कबंधुः, अर्कांचा जो बंधु तो. स. बुद्धाचा एक भेद. उ. पु.

अर्काह्वः अर्क आह्वायस्यसः अर्काह्वः, सूर्याचे आहे नाम ज्यास तो. स. अर्थ अर्कपर्णवत्. अ. पु.

अर्गलं अर्ज्यतेजनैरितिअर्गलं, जनानी अर्जिजेतें जें तें. कृ. अर्जधा. मानयत्न अ. आंड सरदाराचा अ. न. आ. स्त्री. लघुविवक्षा असतां. ई. स्त्री.

अर्घः अर्घ्यतेनेनेतिअर्घः, पूजा करिजेतें ज्या पदार्थें करून जेतो जेणें तो कृ. अर्धधा पूजा अ. पूजाविधि २मोल. अ. पु.

अर्घ्यं अर्घार्थमुदकमर्घ्यं, अर्घाचें जें उदक तें. त. पूजे करितां जें पाणी तें. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अर्चा अर्चनमर्चा, पूजन जें ती. कृ. अर्चधा. पूजा अ. पूजा २प्रतिमा. आ. स्त्री.

अर्चिः अर्ची अर्चितः अर्च्यंत इत्यर्चिः, सर्वांनीं पूजिजेतो हा. सर्वलोकांस स्तुत्य किंवा पूजिजेतो जें तें. न पूजिजेला हा. सर्वलोक मान्य जो तो कृ. अर्चधा. पूजा अ. अग्निज्वाला. २ किरण. स्त्री. २स. नु. ३ कि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अर्जकः अर्जयतीतिअर्जकः, अर्जन करितो जो तो. कृ. ऋजधा. अर्जन अ. ज्याचें फूल व खोड पांढरें असा बाभळीचा वृक्ष. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अर्जुनः अर्ज्यतेशत्रवैरितिअर्जुनः, सर्वांनी सपारिजेतो जो तो कृ. अर्जधा. अर्जन अ. शुक्लवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २तृण. ग. न. ३ वृक्ष. अ. पु.

अर्जुनी अर्जुनवर्णत्वादर्जुनी, अर्जुन वर्ण आहे संपूर्ण जी अर्जुनी. स्त्री म. गाई ई. स्त्री.

अर्णवः अर्णांसिजलान्यत्रसंतीत्यर्णवः, जलें जीं तीं अत्र संति हा. आहेत ज्याचेठायीं तो. त. समुद्र. अ. पु.

अर्णः ऋच्छंतीत्यर्णः, गमनशील जें तें. कृ. ऋच्छधा गति अ. उदक. स. न.

अर्तगलः अर्तिंहीणंगलतीतिअर्तगलः, हीणातें गळन करितो जो तो. कृ. गलधा अदन अ. निळ्या रंगाचा.

कुत्सीचा कोरेगा. अ. पु.

अर्तनं ऋतायत इति अर्तनं, निंदेचे जें जें तें. रु. ऋतिधा. जुगुप्साअ. निंदा. अ. न.

अर्तिः अर्यतेनया आर्तिः, हिंसा किंवा पीडा ह्या होतात जीणें ती. रु. अर्द धा. हिंसांअ. धनुष्याचें अग्र. २ पीडा इ. स्त्री.

अर्थः अर्थ्यतइति अर्थः, याचित करितो जो तो. रु. अर्थधा. उपयाञ्चाअ. धन, द्रव्य. २ अभिधेय. ३ वस्तु. ४ निवृत्ति. प्रयोजन. अ. पु. को. विषय. प्रकार. हेतु.

अर्थना अर्थनमर्थना, प्रार्थना जेंती. रु. अर्थधा. उपयाञ्चाअ. याचना. आ. स्त्री.

अर्थप्रयोगः अर्थस्यप्रयोगः अर्थप्रयोगः, अर्थाचा जो प्रयोग ह्म. द्रव्य योजना करणें तो. स. व्यापार. २ व्याज. अ. पु.

अर्थशास्त्रं अर्थस्यभूम्यादेः शास्त्रं अर्थशास्त्रं, भूम्यादिकांचें जें शास्त्र तें स. राजनीतिरूप जें शास्त्र तें. अ. नपुंसक.

अर्थी अर्थोस्यास्तीति अर्थी, अर्थआहे ज्यास तो. त. याचक. इन् पु.

अर्घ्यं अर्घेषु साधु रर्घादनपेतं वा अर्घ्यं, अर्घाविषयीं साधु किंवा त्याहून जें अनपेत ह्म. न सुटलेलें तें. त. चतुरसंविशेष. जास शिलाजित असें ह्मणतात तें. अ. न. २ बुद्धिमान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ न्याय्य. को. प्रार्थना करावयास योग्य.

अर्दना अर्तिरर्दना, अर्ति ह्म. पीडा जी ती. रु. अर्दधा. याचनअ. याचना. आ. स्त्री.

आर्दितः अर्यतेस्म इत्यर्दितः, प्रार्थिलेला जो तो. रु. अर्दधा. याचनअ. प्रार्थना केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अर्धः ऋध्यतेनेनेति अर्धः, इष्टिंगत होतो जेणें करून तो. रु. ऋधुधा. इष्टिअ. खंड, तुकडा. अ. पु. २ एका वस्तूचे समभाग केले त्यांतून एका भागाचें नाव. अ. न.

अर्धचंद्रा अर्धचंद्रोयस्याः सा अर्धचंद्रा, अर्धचंद्रा रुता आहे जीस ती. स. प्राकृतांत जीस काचातेंडू ह्मणतात ती. निगडी, तिधारें. आ. स्त्री.

अर्धनावं नावोर्धमर्धनावं, नौकेचें जें अर्ध तें. स. नौकेचें अर्ध. अ. न.

अर्धरात्रः रात्रेरर्धमर्धरात्रः, रात्रीचें जें अर्ध तो. स. मध्यरात्र. अ. पु.

अर्धर्च ऋचः अर्धं अर्धर्चं, ऋक् स्र्तेदाव पव स्पाचे जें अर्धतें. स. ऋचे नें अर्ध. च् न.पु.

अर्धहारः अर्धेन एकदेशेन कृतो हारः अर्धहारः, अर्धं स्र. बारांसरानीं केला जो हार तो. म. बारापदरीं स्र्काहार. अ.पु.

अर्धोरुकं ऊरोरर्धं अर्धोरु, अर्धोरौ काशत इत्यर्धोरुकं, ऊरूचें जें अर्धतें अर्धोरु अर्धोरूचाठायीं शोभतें जें तें. कृ. काश्‌धा. दीप्तिअ. परकर, लहंगा. अ.न.

अर्बुदः अर्वति हिनस्तीत्यर्बुदः, संख्या विच्छेद करणारा जो तो. कृ. अर्व धा हिंसाअ. संख्याविशेष, दहाकोटि. २ मांस कादण्याची शलाका. अ.पु २ दंतरोगविशेष. अ.पु.न.

अर्भकः अर्यते वृद्धिं प्राप्यते इति अर्भकः, वृद्धि पावतो जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. बालक. अ.पु.

अर्म ऋच्छतीत्यर्मं, नेत्राचे ठायीं भास होतें जें तें. कृ. ऋच्छधा. गत्यादिअ. नेत्ररोग. अ.पु.न.

अर्यः इयर्तीत्यर्यः, व्यापारा करिता दूरदेश गमन अथवा प्रकुलागत गमन करितो जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. वैश्य. २ यजमान. अ.पु.

अर्यमा इयर्तीति अर्यमा, निरंतर गमन करितो जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. सूर्य. न.पु.

अर्या अर्यस्य स्त्री अर्या, अर्यस्र. वैश्य तज्जातीय जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. वैश्य जातीचा स्त्री. आ. स्त्री.

अर्याणी अर्यस्य स्त्री अर्याणी, वैश्य वी जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. वैश्याची स्त्री. ई. स्त्री.

अर्यी अर्यस्य स्त्री अर्यी, वैश्याची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. वैश्याची बायको. ई. स्त्री.

अर्वा ऋच्छतीत्यर्वा, शीघ्रगमन करितो जो तो. कृ. ऋच्छधा. गतिअ. घोडा. न.पु. २ वि. न.पु.न. ई. स्त्री.

अर्वाक् अवरे पूर्वकाले अंचतीति अर्वाक्, पूर्वकालीं गमनादि करितो जो तो. कृ. अंचुधा. गतिअ. आलीकडे स्या अर्थी उ. कुलेऋतुत्रयादर्वाक् मंबनान्न तु सुंदनं. अव्य.

अर्शः ऋच्छतीत्यर्शः, दुःखाप्रत गमन करितो स्र. देतो जो तो. कृ. ऋच्छधा गतिअ. रोगविशेष. जास, मुळव्याध म्हणतात तो. अ.पु.

अर्शसः अर्शांसिसन्त्यस्येतिअर्शसः मुळव्याधि आहेजयासतो त जासमु ळव्याधि रोगझाला आहे तो वि अ पु न आ स्त्री

अर्शः ऋच्छतीतिअर्शः, औषधादिकाने गमन करितो स्रु जातोजो तो कृ ऋधातोर्गतिअ मुळव्याध स् न

अर्शोघ्नः अर्शोहन्तीतिअर्शोघ्नः, मुळव्याधीतें नाश करितो जो तो कृ हनधा हिंसाअ सुरण अ पु

अर्हणा अर्हणमर्हणा, अर्हणजेनी कृ अर्हधा पूजाअ पूजा आ स्त्री

अर्घ्यः अर्घ्यतेनेत्रैरितिअर्घ्यः, पूजिजेतोजोतो कृ अर्हधा पूजाअ सर्वत्र पूजित जोतो अ पु

अर्हितः अर्ह्यतेस्मइत्यर्हितः, पूजिजेलाजोतो कृ अर्हधा पूजाअ पूजिलेला वि अ पु न आ स्त्री

अलं अलनमलं अलन म्ह भूषण कृ अलधा भूषणादिअ अलंकार, २परिपूर्णता ३सामर्थ्य ४निवारणता अर्थी ५ अलंकृत शिशु २अलमुक्त्वान् अलमल्लोमल्लाय ४अलमहीपालतवश्रमेण अव्य

अलं अल्यतइतिअलं, भूषण कीजे ते जे ते कृ अलधा भूषणादिअ हरताळ अ न

अलकः अल्यतइतिअलकः भूषित करिजेतीजो तो कृ अलधा भूषणअ ओळीत्वा कुरळ केश २शिकारीचाकुत्रा अ पु

अलका अलतिभूषयतीत्यलका भूषणकरिसेजीती कृ अलधा भूषण अ कुबेराचीनगरी आ स्त्री

अलक्तः नलक्ष्यतेस्मइत्यलक्तः नआस्वादिजेलाजोतो कृ लक्धा आस्वादनअ लाक्षा, लाख अ पु

अलगर्दः अलंगिरतिभेकानित्यलगर्दः, पर्याप्त भेकाते भक्षितोजोती कृ गृधा निगरणअ पाणसर्प अ पु

अलगर्धः अलंगृध्यतिभेकानित्यलगर्धः, निरंतर भेकादिकांप्रत इच्छितो जोती कृ गृधुधा अभिकांक्षाअ अलव्याल, पाणसर्प अ पु

अलंकरिष्णुः अलंकरणशील अलंकरिष्णु, अलंकरणशील जोतो कृ कृधा करणअ अलंकारादिकांना आपल्याप्रत शोभविणारा वि अ पु स्त्री न

अलंकर्ता अलंकरोतीतिअलंकर्ता, अलंकार करितोजोती कृ कृञ्धा

करणअ· अलंकारकरणारा· क·पु·

अलंकर्मीण: कर्मणे क्रियायै अलं समर्थः अलंकर्मीण., क्रिये कारणेंजो समर्थतो· त· उद्योगाविषईंजो समर्थ तो वि·अ·पु न·आ·स्त्री

अलंकार: अलंक्रियतेनेनेति अलंकार:, भूषित करिजेनें जेणेकरून तो· रु· डुकृञ्धा· करणअ· भूषण·अ·पु·

अलंकृत: अलंक्रियतेस्माइलंकृत., भूषणादिकें करून शोभता झाला जो तो रु डुकृञ्धा· करणअ· भूषणयु क्त· २ शोभविकेला· वि·अ·पु·न आ·स्त्री

अलंक्रिया अलंक्रियतेनयाअलंक्रिया· भूषित होतो जीणें ती· रु· डुकृञ्धा करणअ· भूषणक्रिया, शोभा अ पु आ·स्त्री·

अलंजर: अलंजरयतीति अलंजर: अत्यंतवयोहानि रु· आयुर्हानि पावतो जो तो· रु· जृष्धा· वयोहानिअ· माठ, डेरा·अ पु·

अलर्क: अलतीति अल् अलचासा वर्कश्च अलर्कः अलमत्यन्तइतिवा, अ लतिशोभतो जो तो अल् भल् रु· शोभा पावा असाजोअर्क रु· अर्कवृक्ष· तो· स पाढरा रुईचे झाड· २ शि

कारीनाकुत्रा· अ·पु·

अलवालं लवमालातीतिलवालं, मल वालमलवालं, अलकुणानें ग्रहण करितें जें तें लवाल नव्हे जें लवाल तें· स·अके अ·न

अलस: नलसतीत्यलसः· कर्मांचेय थीं उरूषाला संश्लिष्ट करीत नाहीं जो तो· रु· लसधा· संश्लेषणअ· आळशी वि·अ पु·न आ स्त्री·

अलातं लातंलातं नलातमलातं, ग्रहण करिजेतें जें तें लात नव्हे जें लात तें स· प्रज्वलित काष्ठ·कोलीत·अ न·

अलाबु: नलंबते इत्यलाबु, नाहीं लं बायमान जो तो· रु· लबिधा· अवस्रंस नअ काळा भोपळा· उ·पु·

अलाबू: विग्रहादि अलाबुवत् ऊ·पु·

अलि: अलतीति अलि:, कर्णकरसने शो भतोजो तो· रु· अलधा· भूषणादिकअ विंचू इ·पु·

अलिकं अलति अल्यतेवा अलिकं, तिलकादिकानें भूषित करिजेतें जें तें· रु अलधा भूषणादिकअ· कपाळ·अ·न·

अलिंजर: अलनमलिः अलिंजरय तीत्यादि सर्व अलंजरवत्

अली अलमर्थोस्यास्तीति अलीक:-

श्चिकलांगूलं तद्विवास्येतिवा अली. सामर्थ्य आहे जास अथवा विंचूसार सें आहे पुच्छ जास तो. न; विंचू भ्रम र इन्.पु.

अलिंदः अल्यते भूष्यते इति अलिंदः, भूषित करिजे तो जो तो. कृ. अल धा. भूषण अ. दाराबाहेरच्या उंबरेचा एक प्रदेश. अ पु.

अलिकं. अलीकं अल्यतेनेनेति. अलिकं, भूषित करिजेतें ज्येणे करून तें. कृ. अलधा. भूषणादिक अ. कपाळ. अ. न. २ अप्रिय. ३ असत्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अल्पः अल्पते वार्यते इति अल्पः, भूषित करिजे तो जो तो किंवा निवारिजे तो जो तो. कृ. अलधा. भूषणादिक. लहान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अल्पतनुः अल्पातनुर्यस्यस अल्पतनुः, अल्प म्ह. लहान आहे शरीर ज्याचें तो. स. ह्रस्वशरीराचा अमानुष प्राय. उ पु.

अल्पमारिषः अल्पश्चासौ मारिषश्च अल्पमारिषः, अल्प असा जो मारिष तो क. तादृकजा. अ. पु.

अल्पसरः अल्पंचतत्सरश्च अल्पसरः, अल्प असें जे सरोवर तें. स. लहानतळें स. न.

अल्पिष्ठं अतिशयेन अल्पमल्पिष्ठं अतिशयें करून जें अल्प तें. त प्र. लहान वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अल्पीयः अतिशयेन अल्पमल्पीयः अर्थादि पूर्वशब्दाप्रमाणे. स. पु. न ई स्त्री.

अवकरः अवकीर्यते क्षिप्यते धूल्यादिरित्यवकरः, धूल्यादिकांनी टाकिजे तो जो तो कृ. कृधा. विक्षेप अ. केर अ पु.

अवकीर्णी अवकरणमवकीर्णं अवकीर्णं व्रतभंगेनवा अवकीर्णी, टाकलें आहे व्रत ज्याणे तो किंवा टाकणें. कृ. कृ विक्षेप अ. व्रतभंग झालेला. इन्. पु. न. ई स्त्री.

अवकृष्टः अवकृष्यते स्मइत्यवकृष्टः, अवकृष्ट करिजेला जो तो. कृ. कृषधा. विलेखन अ. निर्गमित म्ह. बाहेर घालविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवकेशी अवसन्नाः केशायस्यसः अवकेशी, अवसन्न आहेत केश जे ते ज्याचे तो. स. फलरहित वृक्षादिक इन. पु. न. ई. स्त्री.

अवक्रयः अवक्रीयते नेनेति अवक्रयः, अवक्रय म्ह. विक्रित करिजे . .

तें जेणे करून ते० कृ० डुकुञ्‌धा० करण अ० मूल्य, मोल अ० पु०

अवगणितं अवगण्यतेस्मइत्यवगणितं, अवगणितम्‌अवमानित जें ते कृ० गणधा० संख्यानअ० अवमानलेलें० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री

अवगतं अवगम्यतेस्मइत्यवगतं, जाणिजेलें जें तें० कृ० गम्लृधा० गतिअ० ज्ञात, जाणलेलें वि० अ० पु० न० आ० स्त्री

अवगीतः अवगीयतेस्मइत्यवगीतः निंदिजेला जो तो० कृ० गैधा० शब्दअ० निंदिलेला० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री २ लोकापवाद० अ० न०

अवग्रहः अवगृह्यतेंकुशेनेति अवग्रहः, अंकुशानें ग्रहण करिजेतो जो तो० कृ० ग्रहधा० उपादानअ० हत्तीचेंललाटस्थान २ आक्रोश० ३ अवर्षण० अ० पु०

अवग्राहः अवगृण्हातीत्यवग्राहः, प्रतिबंध करितो जो तो कृ० ग्रहधा० ग्रहणअ० अवर्षण० अ० पु०

अवचूर्णितः अवचूर्ण्यतेस्मइत्यवचूर्णितः चुरिजेला जो तो० कृ० चूर्णधा० प्रेरणअ० चुरलेला० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री

अवज्ञा अवज्ञानं अवज्ञा अवज्ञान जें ती० कृ० ज्ञाधा० अवबोधनअ० अनादर० आ० स्त्री

अवज्ञातं अवज्ञायतेस्मइत्यवज्ञातं, अवज्ञान केलें जें ते कृ० ज्ञाधा० अवबोधनअ० अपमानिलेलें० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०

अवटः अवतिसर्पादिकमित्यवटः सर्पादिकांपासून संरक्षण करितो जो तो कृ० अवधा० रक्षणअ० भूमीचें विवर० अ० पु०

अवटीटः नासिकाया अवनत मवटीटः, नदस्यास्तीति अवटीटः, नासिकें चे आहे खोलकटपणजास तो० न० चें पल्या नाकाचा० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०

अवटुः नवटतीत्यवटुः, नाहीं भाषण करीत जो तो० कृ० वटधा० परिभाषणअ० मानेवरचा उंचभाग उ० पु०

अवतंसः अवतंसयतीति अवतंस भूषण करितो जो तो० कृ० तसिधा० अलंकारअ० मस्तक० २ भूषण ३ कर्णभूषण अ० पु०

अवतमसं अवहीनंतमः अवतमसं, क्षीण जें तम तें० स० क्षीण झालेला अंधकार० अ० न०

अवतोका अवपतितंतोकंयस्या०

साअवलोका, अवगलितआहे नाक ज्या बालकआचे तो· स अकस्मात् जिवाग कंपान होतो ती· आ·स्त्री·

अवदंश: अवदश्यतेइतिअवदंश, द क्षिजेतो जो तो· कृ·दशधा दशनअ म-द्यपानास रुचीयेण्याकरितां जें व्यंजन हरभरे वगैरे भक्षितात तो अ पु

अवदात: अवदायतेस्मइत्यवदात, शो धिजेला जो तो· कृ·दैप्ध शोधनअ· शुद्ध २ पिवळा ३ निर्मळ· वि·अ·पु न·आ·स्त्री·

अवदानं अवदीयतेनेनदवदानं, पूर्वीआ चरिजेन कृ· दुदाभ्धा· दान अ पू र्वीचे चरित्र· २ प्रशस्तकर्म· अ न

अवदारणं अवदीर्यतेनेनेति अवदा रण, विदीरण करिजे नें जेणें करूननें· कृ· दृधा· विदारणअ· कुदळ अ·पु

अवदाहं अवदीयते दाहोक्षादित्यव दाह, नष्ट होतोहें दाह जायासून तें कृ· दोङ्धा स्वपअ काळावाळ्याचें मू ळ·अ·न·

अवदीर्णं अवदीर्यतेस्मादवदीर्णं, वि दीर्ण करिजेतोजो तो कृ· दृङ्धा· वि दारणअ· द्रवरूपवस्तु·वि अ·पु·न आ स्त्री

अवद्य: न्ऽचनेइत्यवद्य, उनवदो ल्या नाहीजो तो कृ वद्धा· व्यक्तवाणि अ निंद्य वि अ पु·न· आ· स्त्री·

अवधि: अवधानमवधि, अवधानजें तो कृ डुधाञ्धा धारणअ· सीमा २ मुदत इ·पु·

अवध्वस्त: अवध्वस्यतेस्मेत्यवध्वस्त अवध्वस्यतें स· नाशिजेतोजो तो· कृ· ध्वंसधा· गतिअ·नचुरलेला· वि अ·पु न आ· स्त्री

अवनं अवत्यनेनेत्यवनं, रक्षादिहो तें हे जेणेंकरून ते· कृ·अवधा· रक्षणा दिअ रक्षण· २ तृप्ति·अ·न·

अवनतं अवनमतिस्मेत्यवनतं, अ वनमित झालें जें तें· कृ· णमधा· प्रव्ह त्वअ· अधोमुख· २ नम्र· वि· अ·पु· न आ·स्त्री·

अवनाट: अवनाटमस्यास्त्यवनाट, अवनाट आहे जास तो· इत्यादिसर्व अवटीटशब्दाप्रे·

अवनाय: अवनयनमवनाय:, अव नयन जें तें कृ·णीञ्धा नायणअ· खा लीनेणें· अ·पु·

अवनि: अवतीत्यवनि:, अवति म· रक्षण करितेजीती· कृ अवधा· रक्षण अ· पृथ्वी· इ स्त्री·

अवनी अवनिवाद्विग्रहादिः ई. स्त्री.

अवंतिसोमं अवंतिपुरकृतंसोममवं तिसोमं, अवंतिदेशानेनावीं जें उसन्न तें स. कांजिक, कांजि अ. न.

अवंध्य: नवंध्य अवंध्यः, नव्हे जो वंध्य तो. स. यथाकालीं ज्यास फलादिक येतें असा वृक्षादिक. अ. पु.

अवभृथ: अवभ्रियतेनेनावभृथः, य ज्ञपूर्ति झालेहें जेणें करून तो. कृ. भृञ्धा रण अ. यज्ञसमाप्ती करितां यज्ञाच्या शेवटीं जें स्नान करितात तो. अ. पु.

अवमद: अवमदमस्यस्यावमद. अवमद आहे ज्यास तो. शेषमवदीरश ब्दामणें.

अवम: अवतीत्यवमः, हिंसा किंवा याचना करितो जो तो. कृ. अवधा. याच नादि अ. निकृष्ट, निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवमतं अवमन्यतस्मादृत्यवमतं, अ वमानिलें जें तें. कृ. मनधा. ज्ञानअ. अ वमानिलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवमर्द: अवमर्दनमवमर्दः. अवम र्दन जें तो. कृ. मृदधा. क्षोद अ. संपन्न देशास जी परचक्राची पीडा तो. अ. पु.

अवमानना अवमाननंअवमानना, अवमानजो ती. कृ. मनधा. ज्ञानअ. अ नादर. आ. स्त्री.

अवमानित: अवम न्यतेस्मइत्यवमा नितः, अपमानित केला जो तो. कृ. मान धा. पूजा अ. अवमानिलेला. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

अवयव: अवयौतीत्यवयवः, अवयौ ति स. मिश्रण पावतो जो तो. कृ. युधा. मिश्रण अ. शरीरावयव. अ. पु.

अवरं नव्रियतेइत्यवरं, अदृश्य असा जो जंघादिभाग तें. कृ. वृञ्धा. वरण अ. हत्तीचा पाठीमागचा जंघादि प्रदेश. अ. न. १ चरम, शेवटचा अ. पु न. आ. स्त्री.

अवरज: अवरस्मिन्कालेजातः अवर जः, पश्चात्कालीं झाला जो तो. स. धाकू न झालेला बंधु. अ. पु.

अवरति: अवरमणमवरतिः, अवर मण स. निवर्तन जें ती. कृ. रमधा. क्रीडा अ. उपरति, निवृत्ति. इ. स्त्री.

अवरवर्ण: अवरः वर्णोयस्यासः अवर वर्णः, कुत्सित आहे वर्ण ज्याचा तो. स. शू द्र. अ. पु.

अवरीण: कुत्सितपनेत्यवरीणः, निंदिलेला जो तो. कृ. रीङ्धा. स्रवण

अ. लोकांनीं निंदिलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवरोधः अवरुध्यते अत्रेत्यवरोधः अवरोध करिताहेत जाचेठायीं तो. रु. रुधिर्‌धा. आवरणे. राजांच्या स्त्रियांचें गृह. अ. पु.

अवरोधनं विग्रह व अर्थादि अवरोधशब्दाप्रमाणे. अ. न.

अवरोहः अवरोहतीत्यवरोहः. रूढ़ नयेतो जो तो. रु. रुहधा. प्रादुर्भाव अ. वृक्षाच्या फांदीनें पाळ ह्म. पारंब्या. २ वृक्षाचा मुळापासून वर गेले लीवेल. अ. पु.

अवहारः अवहरतीत्यवहारः, अवहरण ह्म. ग्रहण करितो जो तो. रु. हृधा. हरणअ. जलचर. अ. पु.

अवर्णः वर्ण्यतेइति वर्णः, विरुद्धोवर्ण अवर्ण. वर्णिजेलो जो तो वर्ण विरुद्ध जोरुपें तो. स. निंदा. अ. पु.

अवलक्षः अवलक्ष्यतइत्यवलक्षः, ज्यानें स्पष्टानें लक्षिजे तो जो तो. रु. लक्षधा. दर्शनअ. शुक्लवर्ण. अ. पु.

अवल्गुजः अवल्गुं गमनान्जात अवल्गुजः, अशोभनापासून जो जातो. स. वनो. जास नाहुं ची बांव नो अवेस तो. अ. पु.

अवलंबनं अवलंबतेऽस्मादवलंबनं, स्त्रीकृत करिजेतें जें तें. रु. लबिधा. अवलंसनअ. स्वीकार करणें. अ. न.

अववादः कार्यमवलंब्यवदनमत्रेतिअववादः. कार्यावलंबनें करून आहे भाषण जाचेठायीं तो. रु. वद्‌धा. संदेशवचन अ. आज्ञा. २ निंदा अ. पु.

अवश्यं अवश्यायतइत्यवश्यं, निर्णीत होईजेतो जो तो. रु. श्यैङ्‌धा. गतिअ. निश्चयेंकरून त्या अर्थीं अवश्यंबावारश्चि रतर सुचित्ताविविषयः अव्य.

अवश्यायः अवश्यायतेशैत्यमापद्यते इत्यवश्यायः, शीतामत पावतो जो तो. रु. श्यैङ्‌धा. गतिअ. थंडी हीम. अ. पु.

अवरुद्धः अवरुध्यतेस्मादवरुद्धः, बांधिजेलाजो तो रु. रुधिधा. प्रतिबंधअ. बांधलेला. २ आश्रित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवसरः अवसरणमवसरः. अवसरण जें तें. रु. सृधा. गतिअ. प्रसंग वेळ. संधि. अ. पु.

अवसानं अवसीयतेऽत्रवसानं, समाप्त होइजेतें जें तें. रु. षोधा. अंतकर्मअ. समाप्ति. अ. न.

अवसित: अवसीयतेस्मइत्यवसित सामापिलाजोतो रु. षोधा. अनकरणेअ समाप्त २अवगत ३ गृणधान्यविकेला धान्यराशि. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवस्कर: अवकीर्यतेअध:क्षिप्यतेइ तिअवस्कर: अधोभागीं टांकिजेतोजोतो रु. कृधा. विक्षेपअ. विष्ठा. २गुह्य, ३मल अ पु.

अवस्था अविरुतीतानिष्ठतीत्यवस्था, अविरुतीचाठायींराहतेजीनी. रु. ष्ठा धा. गतिनिवृत्तिअ. कालकृतयौवनादि रु. आ स्त्री

अवहित्था अवहीयतेगोप्यतेआका- र. अमेरीवहित्था, गुप्त करिजेताहेआ सर आचेठायींती रु. हिधा. गत्यादिरु गुप्ताकारता. आ. स्त्री.

अवहेलनं अवहेलिरवहेलनं, हेलना करणेंजें तें. रु. हेडृधा अना दरअर्थ अनादर. अकारांत न पुंसक.

अवाक्पुष्पी अवाञ्चिपुष्पाण्यस्याइ तिअवाक्पुष्पी, अवाक् आहेत पुष्पेंजीचीं नी. म शाकविशेष. जीस शोपेनी म्हणती स. नी. ई स्त्री.

अवाग्रं अवनतमग्रमस्येत्यवाग्रं. अवन त आहे अग्रजाचें तें. अर्थे अधोमुखत्वा इ्यपमार्गो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवाची अवागंचतिअस्यामितिअवा ची, मध्यभागीं सूर्य गमन करितो जिवा पूजिजेतो जीचाठायीं ती. रु. अंचुधा. ग ति अर्थ दक्षिण दिशा. ई. स्त्री.

अवाक् नविद्यतेवागस्येतिअवाक्, नाहीं आहे वाणी जास तो. म. मुका. च. पु.

अवाच्यं नसांनिवाच्यात्यक्षराण्यवेनि अवाच्यं, नाहीं आहेत अर्थोपयुक्त अक्ष रें जानेिधपीतो न विसंगत भाषण अ न

अवारं अवाक् तीरंअवारं, अथवा वा. उदकमत्र न विद्यतेकदाचिदपिअवार, उदक नाहीं कधीहि ज्याचेठायीं तें. रु. वृ धा. वरण अ. नद्यादिकांचें आलीकड चे तीर. अ न.

अवासा: नविद्यतेवासोयस्यस: अवा सा:, नाहींआहे वस्त्र जें ते जास तो. न ग्न. वि. स पु. स्त्री. न

अवि: अवतिरक्षत्यादत्यवि:. रक्षणें स्वरक्षण करितेजीती. रु. अवधा. रक्षणा दिअ. रजस्वला स्त्री. इ. स्त्री. २ मेंढा. इ. पु. ३ पर्वत. ४ सूर्य. इ. पु. ५ नाथ मूषक ६ वस्त्र. उंदराची कोवळ इ. स्त्री.

अवितं अवनतेस्मइत्यवितं, संरक्षण केलें जें तें. रु. अवधा-रक्षणअ रक्षण केलेलें. वि अ पु न आ स्त्री.

अविद्धकर्णी अविद्धोऽच्छिद्रपर्णरूपकर्णोयस्याः इत्यविद्धकर्णी, अच्छिद्र आहे पर्णरूपी कर्ण जीचा ती. स. पाडवळी, पाहाडमूळ. ई. स्त्री.

अविद्या विरुद्धाविद्याअविद्या, विरुद्ध ज्ञान करणारी जी ती. स. अज्ञान. आ. स्त्री.

अविनीतः नव्यनायीस्य विनीतः, नाहीं जो नम्र होता झाला तो. रु. नीञ्धा. प्रापणअ अनम्र वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अविरतं अविद्यमानविरतयस्मिन्तत् अविरतं, ज्यांत विश्राम नाहींतें स. निरंतर अव्य.

अविलंबनं नविलंबतेस्मइत्यविलंबनं, नाहीं विलंब करितें झालें जें तें. रु. लंबिधा. अवस्त्रंसन अ. लवकर आणा दें वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवलंबितं विलंबतेस्मइतिविलंबितं, नविलंबितं अविलंबितं, विलंब करितें झालें जें ते विलंबित. नव्हे जे विलंबितसें स. लवकर आणारें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अविस्पष्टं नविस्पष्टमविस्पष्टं, नव्हे जें विशेषें करून स्पष्ट तें. स. अस्पष्टार्थ कथावण वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवी विग्रहादिरहितअविग्रहाद्यस्य. विदाल शी. ई. स्त्री.

अवीरा अविद्यमानेवीरोयस्याः साअवीरा, नाहीं आहे वीर जिला ती. स. पतिपुत्रहीन स्त्री. आ. स्त्री.

अवीचिः अवतेस्माअवीचिः, रक्षण करिता हेत आपासून तो. रु. अवधा रक्षणअ नरकविशेष. इ. पु.

अवेक्षा अवेक्षणमवेक्षा, अवेक्षणा जे ती. रु. ईक्षधा. दर्शनअ. अवेक्षण, पाहाणें. आ. स्त्री.

अव्यक्तः नव्यज्यतेस्मअव्यक्तः, नाहीं स्पष्ट होत जो तो. रु. अजूधा. व्यक्त्यादि अ. विष्णु. २ महादेव. ३ आत्म अ. पु. ४ अस्पष्ट. वि अ पु. न. आ. स्त्री.

अव्यक्तरागः नव्यक्तःरागोयस्यसः अव्यक्तरागः, नाहीं आहे स्पष्ट रक्तिमा जो तो आचा तो. स. किंचिल्लोहितवर्ण. वि अ पु. न. आ. स्त्री.

अव्यंडा विगतमंडंयस्याइतिव्यंडा नव्यंडा अव्यंडा, नष्ट आहे बीज जीचें ती व्यंडा नव्हे जो व्यंडा ती. स. कवैं जीस कुरली ह्मणतात असें झाड. ती. आ. स्त्री

अव्यथा नव्यथतइत्यव्यथा. नाहीं व्यथा द्या. कंपपावत जी ती. रु. व्यथधा. भय

चलनअ· हिरडयानें झाड· २ वनौ· जीस पयकाणी, उत्तरदेशीं स्थलकमलिनी ह्म· ती· आ· स्त्री·

अव्ययं नव्येतीत्यव्ययं, कधींहि विकारपा वत नाहीं जें तें· स· इण्धा· गतिअ· हीनलिं गें व सर्व विभक्ति आणि सर्व वचनें ह्यांचे ठायीं समान स· लिंगादिकांनीं विकृत हो त नाहीं तें· अ·पु·न·

अव्यवहितं नव्यवधीयतेस्मइत्यव्यवहि तं, नाहीं व्यवधान पावत जें तें कृ· डुधाञ् धा धारणपोषणअ· सन्निहित, जवळचें वि· अ·पु न· आ· स्त्री·

अंशः अंशयतइतिअंशः, समान विभा गिजेतोजो तो· कृ· अंशधा· समाधानअ भाग, वांटा· अ·पु

अशनाया अशनस्येच्छाअशनाया, भोजनाची जी इच्छा ती· कृ· अशधा· भो जनअ· क्षुधा· भूक· आ· स्त्री

अशनायितः अशनस्यइच्छाअश नाय·, सर्संजातोस्यशनायितः, न· बुभुक्षित· वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

अशनिः अश्नातीत्यशनिः, दुर्धर्ष भ क्षितो जो तो· कृ· अशधा· भक्षणअ· इं द्राचें वज्रनामक आयुध· इ·पु· स्त्री·

अशिश्वी नविद्यतेशिशुर्यस्याःसाअशि श्वी, नाहीं आहे शिशु म्ह· पुत्र जीस ती· स· पुत्र नाहीं अशी बायको· ई· स्त्री·

अंशुः अंशयतीत्यंशुः, विभजन करितो जो तो· कृ· अंशधा· विभजनअ किरण अ पु·

अंशुकं अंशुभिः काशतइत्यंशुकं, कि रणांनीं दैदीप्यमान होतें जें तें· कृ· काशृ धा· दीप्तिअ· वस्त्र· अ· न·

अंशुमती अंशवः संत्यस्यामित्यंशुमती, किरण आहेत जीस ती· त· वनौ· जीस- सालपर्णी, पिठवण असें ह्म· ती· ई· स्त्री·

अंशुमान् अंशव· संत्यस्येति अंशुमान्·, किरण आहेत ज्यास तो त· सूर्य· न्·पु·

अंशुमत्फला अंशुमंतिसूक्ष्मावयवयुक्ति फलान्यस्याइत्यंशुमत्फला, सूक्ष्मावयव वंत आहेत फळें जीतीं ती· स· के ळीचें झाड· आ· स्त्री·

अशेषं नशेषोअन्यस्त्येसशेषं· नाहीं आहे शेष जो तो ज्याचा तें· स· समग्र, सर्व वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

अशोकः अपगतःशोकोयस्मादित्य शोकः, गेला आहे शोक जो तो ज्यापासू न तो· स· अशोकवृक्ष· अ·पु·

अशोकरोहिणी अशोकइवरोहती तिअशोकरोहिणी, अशोकाप्रमाणेंश

दुर्भूतहोतेजोती क्र. रुद्दधा प्रादुर्भावेअ कुरती. ई. स्त्री

अश्मगर्भः अश्मनोगर्भ. अश्मगर्भ., पाषाणाचा जो गर्भ तो. स. रत्नविशेष प च अ. पु.

अश्मजं अश्मनः जातंअश्मजं, अश्मा पासून जे झालेतें. क्र. जनीधा. प्रादुर्भावअ ज्यास शिलाजित म्हणतें अ. न.

अश्मपुष्पं अश्मन पुष्पमिवअश्मपुष्पं, दगडाचा फुलाप्रमाणें जें ते. स. शिलाजित अ. न.

अश्मा अश्नुतइत्यश्मा, उत्तमप्रकारानें व्यापनकरितो जो तो. क्र. अशूङ्धा व्याप्तिअ पाषाण, दगड. न. पु.

अश्मंतं अश्मनामंतोयत्रेतिअश्मंतं दगडांचा आहे अंत ह्म. नाश ज्याचेठायीं ते स चूल. अ. न.

अश्मरी अश्मानंराति इति अश्मरी. दगडा प्रत ग्रहण करितेजीती. क्र. राधा. आदान अ. मूत्रकृच्छ्र नावाचा रोग. ई. स्त्री

अशितं अश्यतेइत्यशितं, भक्षिजेतेंजे ते. क्र. अशभोजनअ. भक्षण केलेलें. वि. अ. पु. न आ स्त्री.

अश्मसारः अश्मन सारः अश्मसार., अश्मा ह्म. दगड त्याचा जो सार तो. स.

लोखंड अ. पु. न

अश्रपः नश्रपयतीत्यश्रप. श्रपणक रीत नाहीजो तो क्र. श्राधा पाकअ. राक्ष स. अ. पु.

अश्रांतं अविद्यमानंश्रांतंयत्रेत्यश्रांतं, नाहीं आहे विश्रांतिज्याचेठायी तें. निरंतर अव्य.

अश्रिः अश्री अश्नुतइत्यश्रिः. व्याप्त केलें जीती क्र. अशूङ्धा संघातअ अग्र शस्त्रधारा इ स्त्री. २ ई स्त्री.

अश्रु अश्नुतेकष्टमितिअश्रु, कष्टसेवन करितें जें तें. क्र. अशूङ्धा व्याप्तिअ. नेत्रो दक, डोळ्यांतीलपाणी अ न.

अश्लीलं नविद्यतेश्रीरस्त्रेत्यश्लीलं, नाहीं आहे शोभा ज्याचेठायी ते स. शिथिलभाषण. अ. न.

अश्वः अश्नुतइत्यश्व, शीघ्र दूरदेश व्याप्ति करितोजो तो. क्र. अशूधा. व्याप्तिअ घोडा अ पु

अश्वकर्णकः अश्वकर्णइवपर्णंयस्य सअश्वकर्णक. अश्वकर्णासारखें आहे पान ज्याचे तो. स. सापत्याचें झाड. अ पु.

अश्वस्थः शाल्मलिवृक्षापेक्षयाचिरंन तिष्ठतीत्यश्वत्थः, शाल्मलीहून चिरकाल राहात नाहींजोतो क्र. ष्ठाधा. गतिनिवृत्ति

अ· पिंपळाचें झाड·अ·पु·

अश्वयुक् अश्वेनयुनक्तिरूपेणानुकरोते तीसअश्वयुक्, अश्वाशीं युक्त होते ह· अश्व रूपाशीं अनुसरण करिते ओती· ह· युजि· रुधा· योग अ· अश्विनी· अ·स्त्री·

अश्ववडवं अश्वश्चवडवाचअनयोःस माहारःअश्ववडवं, घोडाआणि घोडी यां चाजी समाहार तें· घोडाघोडींचा समाहार·अ·न·

अश्वमेधीय: अश्वमेधायहितोश्वमे- धीयः, अश्वमेधाकारणें जो हित तो· त·अ श्वमेधोपयुक्तश्यामकर्ण·अ·पु·

अश्वा अश्वस्यजातिरश्वा, अश्वाचीजी जाति ती· स्त्री·आ·स्त्री·

अश्वारोह: अश्वमारोहतीत्यश्वारोहः अश्वाप्रत आरोहण करितोजो तो· ह· रु हधा· बीजजन्मादिअ· स्वार· २घोडाच रवसणें·अ·पु·

अश्विनी अश्वः अश्वरूपमस्त्यस्याःअ श्विनी, अश्विनीरूप जें तें असिअस्याः स·आहेजीस ती· त· अश्विनी·ई·स्त्री·

अश्विनीसुतौ अश्विन्याःसुताव- श्विनीसुतौ, अश्विनीचे जे सुत स· पु त्र ते स· अश्विनीकुमार, स्वर्गीचेवैद्य· अ·पु·द्वि·

आश्विनो प्रशस्ताःअश्वाःसंतिययोरश्वि न्योजाताविनिवा अश्विनौ, उत्कृष्ट आहे त अश्व जांचे अथवा अश्विनीचे ठायीं जे उत्पन्न ते· त· अर्थो दिग्गज्यालाशब्दाप्रमाणें

अश्वीयं अश्वानांसमूहः अश्वीयं, घो ड्यांचा जो समुदाय तें· त·अश्वसमूह·अ·न·

अषडक्षीण: अविद्यमानानिषडक्षी ण्यत्रासौषडक्षीणः, अविद्यमान आहेत सा हा अक्षि स·कर्ण ज्याविषयीं तो· न· षट्क र्णन झालेला विचार·अ·पु·

अष्टमूर्ति: अष्टमूर्तयोयस्यसः अष्टमू र्तिः, ज्याचि आठ आहेत मूर्ति ज्याचा तो· स· महादेव·इ·पु·

अष्टापदं अष्टानिपदान्यस्य अष्टापदं, आठ आहेत पदें ज्याचीं तें· स· सोनें, सों गट्यांचा पट· अ·पु·न·

अष्ठीवत् अतिशयान्यस्थीनियस्मिन्न ष्ठीवत्, अतिशयित आहेत अस्थि जाचें ठायीं तो· त· ढोंपर, गुडघा· त्·पु·

असकृत् नसकृत् असकृत्, नव्हे जें सकृत् स·एकवार तें· स· वारंवार· पुनः पुनः वाअर्थी· अव्य·

असती नसतीअसती, नव्हेजीसती स·पतिव्रता ती· स· व्यभिचारिणी स्त्री· ई·स्त्री·

असतीसुत: असत्या:सुत: असतीसुतः, असतीचा जो पुत्र तो. स. व्यभिचारिणीचापुत्र. अ.पु.

असन: अस्यतीति असनः, गृहादिबंधनार्थ युक्त असें हें. ह. असू धा. क्षेपण अ. असणा चें झाड. अ.पु.

असनपर्णी असनपर्णीत्यस्या इत्यसनपर्णी, असन वृक्षाच्या पर्णासारखीं पर्णे जीचीं ती. स. गोकर्णीची वेल. ई. स्त्री.

असमीक्ष्यकारी असमीक्ष्याविचार्य कर्तुं शीलमस्या समीक्ष्यकारी, अविचारानें कार्य करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. ह. कृञ् धा. करणे अ. अविचारी. वि. इं.पु.न.ई.स्त्री.

अंस: अस्यते समाहन्यते भारादिनेति अंसः, भारादिकानें शिणतो जो तो. ह. अंसधा. समाघाते अ. भुज. शिर. स्कंध. अ.पु.

अंसल: प्रशस्तः अंसोऽस्यस्येति अंसलः, प्रशस्त आहे स्कंध ज्याचा तो. त. पुष्ट. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

असार नसारो यस्य सः असारं, नाहीं आहे सार ज्याचे ठायीं तें. स. निर्बळ. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

असि: अस्यतेऽनेनेत्यसिः, टाकिजेतो जो तो. ह. असुधा. क्षेपण अ. खड्ग, तलवार इ.पु.

असिक्नी नसिता असिक्नी, शुभ्रवर्णनव्हे जीती. स्त्री.प्र. राजगृहीं वाहणारी दासी न व्हे अशी राजपत्नींनिरोधवगैरे पाहाविण्या करितां ठेविलेली बायको. ई. स्त्री.

असित: सितादन्यः असितः, सित शुभ्र त्याहून जो भिन्न तो. स. नीलवर्ण. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

असिधावक: असिंधावतीति असिधावकः, असी जी तलवार जी तीपत सुद्ध करितो जो तो. ह. धावुधा. गतिशुद्धी अ. शिकलगार, शिकल करणारा. अ.पु.

असिधेनुका असेर्धेनुकेव असिधेनुका, खड्गाला धेनु सारखी जी ती. स. सुरी. आ. स्त्री.

असिपुत्री असेः पुत्री असिपुत्री, खड्गाची जी कन्या ती. स. सुरी. ई. स्त्री.

असिहेति: असिः हेतिर्यस्यसः असिहेतिः, खड्ग आहे आयुध ज्याचें तो. स. खड्गायुधी. निमचेकरी असें ख्या तो. इ.पु.

असिहेतिक: असिहेतिरस्यासिहेतिकः, असिहेति आहे प्रहारसाधन असतो. त. खड्गायुधधारी, निमचेकरी. अ.पु.

असव: अस्यंते एभिरित्यसवः, पुरुषादिक दीप्तिमंत होतात जीहीं करून ते. ह. क्षिपधा.

दीप्त्यादिष्वर्थाण. ष्ठ. पु. न.

असुधारणं असूनांधारणमसुधारणं, प्राणाचें जें धारण तें. स. प्राणधारण. अ. न.

असुरः अस्यतिक्षिपतिदेवानित्यसुरः, देवांचा तिरस्कार करणाराजो तो. ह्र. क्षिप धा. प्रेरण अ. दैत्य. अ. पु.

असूक्षणं असून्क्षिणोतीत्यसूक्षणं, प्राणातें क्षीण करितें जें तें. ह्र. क्षिधा. क्ष पअ. अनादर. सरेफपाठे सूर्क्षते नेनेतिसूर्क्षणं नसूर्क्षणमसूर्क्षणं, अनादरक रिजेतो जेणें करून तें सूर्क्षण. नव्हे जें सूर्क्ष ण तें. ह्र. सूर्क्षधा. अनादरअ. अ. न.

असूया असूयनमसूया, संतपनजें ती. ह्र. असूञ्धा. उपतापअ. गुणावर दोषांचा आ रोप करणें. आ. स्त्री.

असृग्धरा असृजोधराअसृग्धरा, र क्ताची धारण करणारी. स. चर्म. आ. स्त्री.

असृक् अस्यतेइतिअसृक्, प्रक्षिप्तकरिजे तें जें तें. ह्र. असुधा. क्षेपणअ. रक्त. अ. न.

असेचनकं नसिच्यतेमनोयेनेतिअसेचनकं, मनः हरण होतनाहीं जानेकरीं तें. पाहतां पाहतां मनाची तृप्ति न होणारें वस्तु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

असौम्यस्वरः असौम्यः स्वरोयस्यासौ असौम्यस्वरः, असौम्य आहे स्वर ज्याचा तो. स. कर्कशस्वरान्वायुकुप. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्तः असतिक्षेोतिअस्तः, दीप्तिमान होता झालाजो तो. ह्र. असधा. दीप्तिअ. अस्ताचल नामक पर्वत. २ प्रेरणा केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्तं अस्यनंअस्तं, क्षेपण ह्र. तिरस्कार. ह्र. असुधा. क्षेपणअ. दर्शनाभावअ अर्थी. उ. मायमस्तमितोरविः अव्य.

अस्ति असनंअस्ति, दीपनजें तें. ह्र. अ सधा. दीप्तिअ. आहे त्या अर्थी. उ. अस्ति परलोकइतिमतिर्यस्यसआस्तिकः, अव्य.

अस्तु असतीत्यस्तु, आदान करितो जो तो. ह्र. असधा. आदानादिकअसूयापूर्वकस्वी कार. उ. तथाविधस्तावदशेषमस्तुनः अव्य.

अस्त्रं विग्रहादिअसुक्षशब्दायसार्थे श स्त्र. अ. न.

अस्त्री अस्त्रमस्यास्तीतिअस्त्री, अस्त्र ह्र. शस्त्र आहे ज्यास तो. त. धनुर्धर. २ शस्त्रधारणाकरणारा. ह्र. पु.

अस्थि अस्यतइतिअस्थि, तीर्थादिकां त प्रक्षेप केला जातो ज्याचा तें. ह्र. असुधा क्षेपणअ. हाड. इ. पु.

अस्थिरः नस्थिरः अस्थिरः, नव्हे जो स्थिर तो. स. चंचल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्फुटवाक् नस्फुटावागस्येत्यस्फुटवाक्, स्पष्टनाहीं वाणी जाची तो. स. स्पष्टन बोलणारा. च. पु.

अस्रं अस्यतेनदस्रं, भक्षिप्तकरिजेतेंजें तें. कृ. असुधा. क्षेपणअ. रक्त. २नेत्रोदक अ. न. ३केश. ४ कोपरा. अ. पु.

अस्रप: अस्रंपिबतीत्यस्रपः, रुधिरपान करितो जो तो. कृ. पाधा. पानअ. राक्षस. अ. पु.

अस्रु. विग्रहादि अस्रुशब्दाप्रमाणेंचोदक. उ. न.

अस्वच्छंद: नस्वच्छंदोस्येत्यस्वच्छंदः, नाहीं आहे स्वच्छंद जो तो आस तो. स. स्वाधीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्वंत असूनामंतोत्रेतिअस्वंतं, असूं चा आहे अंत ह्य. कुकर्ता कुकर्ता नाश जाते यार्थी तें. चूल. अ. न.

अस्वप्न: अविद्यमानःस्वप्नोयस्येत्यस्वप्नः, नाहीं आहे स्वप्न ह्य. निद्रा जीती जास तो. स. देव. अ. पु.

अस्वर: अप्रशस्तःस्वरोयस्यसः अस्वरः, वाईट आहे शब्द ज्याचा तो. स. कर्कशस्वरा चा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्वाध्याय: नस्वाध्यायोयस्यस अस्वाध्यायः, नाहीं आहे स्वाध्याय ह्य. वेदाध्ययन ज्यास तो. स. संस्कारनझाल्यामुळें ज्यास वेदाध्ययनाचा अधिकार नाहीं तो. अ. पु.

अहंयु: अहमस्यास्तीत्यहंयुः, अहंकार आहे ज्यास तो. त. अहंकारी. वि. उ. पु. स्त्री. न.

अहंकार: अहमितिकरणमहंकारः, अहंकृतीकरणजेंते. कृ. हंधा. करणअ. गर्व. अ. पु.

अहंकारवान् अहंकारोस्यास्तीत्यहंकारवान्, अहंकार जोतो आस्ति अस्य ह्य. आहे ज्यास तो. त. अहंकारी. त्. पु. न. ई. स्त्री.

अह: सूर्येणनहीयतइत्यहः, सूर्यानें जें हीन होत नाहीं तें. कृ. हिधा. गत्यादिअ. दिवस. न्. न.

अहंमहमिका अहमहं शब्दोस्त्यत्राहमहमिका; अहमहं असा आहे शब्द जीच्या ठायीं ती. त. मीसमर्थ मीसमर्थ असा अहंकारविशेष. आ. स्त्री.

अहंपूर्विका अहंपूर्वःसैवाहंपूर्विका, मी पुढें मी पुढें ह्मणून जी घोड्यांची धाव होत असताती. त. मी पुढें मी पुढें होतों असा आग्रहानें युद्धोद्यमन तें. आ. स्त्री.

अहंमति: अहंमधाना मतिरहंमतिः, अहंकारप्रधान जी बुद्धी ती. स. अज्ञान. इ. स्त्री.

अहर्पति: अन्हः पतिरहर्पतिः, दिवसाचा जो पति ह्य. स्वामी तो. स. सूर्य. इ. पु.

अहर्मुखं अन्हःमुखंअहर्मुखं, दिवसा

वे जेंशुभ ह्न. प्रारंभ तो. ऩ प्रातःकाळ. अ. न

अहस्करः अहः करोतीत्यहस्करः, दिवसाप्रत करितो जो तो. इ. कृञ्धा करणअ सूर्य. अ. पु.

अहह अहं जहातीत्यहह, अहंकार घालविणारा. इ. ओंहाक्धा. त्यागअ. अद्भुत, आश्चर्य. खेदत्या अर्थी उ. अहहबुद्धिमकर्षो राज्ञः २ अहहमौतोघूर्तनमधाकालः अव्य.

अहतिः हंतिदुरितमनयेतिअहतिः, नष्ट होतेंआहे दुरितजीणें तो. इ. हनधा हिंसाअ. दान, देणें. इ. स्त्री.

अंहः अमतिगच्छतीति अंहः, प्रायश्चित्तादिकानें जातें जें तें इ. अमधा. गति अ. पाप. स. न.

अंघः अंघतेअंघः, पुण्यानरपानें जातें जें तें. इ. अघिधा. गतिअ. पाप. स. न.

अहार्यः ह्रियतेसौहार्यः, नहार्यः अहार्यः, हरण करितें जे तो तो हार्य नव्हे जो हार्य तो. स. पर्वत. अ. पु.

अहिः अहंतीति अहिः, आसमंताद्धाणीं हिंसा करितो जो तो. इ. हनधा हिंसा अ. सर्प. २ वृत्रासुर. इ. पु.

अहितः नहितमस्मादहितः, नाहीं आहे हित ज्यापासून तो. म. शत्रु अ. पु.

अहिदंष्ट्रिका अहेर्दंष्ट्रिकाअहिदंष्ट्रिका, सर्पाची जी दंष्ट्रिका तो. स. सर्पाची दाढ. आ. स्त्री.

अहितुंडिकः अहेस्तुंडमहितुंडं तेनजीवतीत्यहितुंडिकः, अहि ह्न. सर्प त्याचें जें तुंड तें अहितुंड अहितुंडानें जीवन पावतो जो तो. त. गारुडी. अ. पु.

अहिभयं अहेरिवभयं ह्स्वत्वादहिः, तस्माद्भयं अहिभय, सर्पा प्रारखा जो गृहांत राहिलेला त्यापासून जें भय तें. स. आपल्याच प्रधानापासून जें राजास भय तें. अ. न.

अहिभुक् अहिंभु...क्त अहिभुक्, सर्पानें भक्षितो जो तो. इ. भुजधा. अभ्यवहारअ गरुडपक्षि. २ मोर. अ. पु.

अहेरुः नहिनोतीत्यहेरुः, नाहीं हीन दीन जीतो. इ. हिधा. गतिवृद्धीअ. जिना शतवरी हातो. उ. स्त्री.

अहो अहानमहो निसप्रापनमेंहेहोऽहोमपृथा. गौअ. विस्मय. उ. अहोरूपमहोसत्त्वं. अव्य.

अहोरात्रः अह्नासहितारात्रिःअहोरात्रः, दिवसासहित जी रात्र तो. स. तीसमुहूर्तात्मककाल अ. पु.

अन्हाय अन्हवनं अन्हाय, अद्गैकेकालातिक्रमणेत सनकरत्या अर्थी उ. अन्हायमूर्खेणनमोनिगंध्य अव्य.

आ आप्नोतीति आ· स्मृति आणि शास्त्र्या अर्थातें व्याप्त करितो जो तो· कृ· आप्नुधा· व्याप्तिअ उ· आएवंकिल तत्· २ आएवंनु मन्यसे· को· दद्या समुच्चय अव्य·.

आः आक्रोशतीति आः, विद्यमान जो तो· कृ भ्व र्थधा सत्ताअ, कोप किंवा पीडन या अर्थी उ आ पापकृति विकत्थसे· २ आ शीतंवर्तते अव्य·

आ अततीति आ· किंचिदर्थ अथवा अभिव्याप्ति व मर्यादा आणि क्रियायोगजनितार्थ या अर्थाप्रत निरंतर गमन करितो जातो· कृ·अ तधा· सातत्यगमनअ· उ· आकंपित पुष्पाणि २ आव्रह्मभुवनात् ३ आवालंहरिभक्तिः ४ आक्रामतीत्यादि· अव्य·उ

आकंपितः आकंप्यतेस्माकंपितः, ईषत्कंपित जो तो· कृ· कंपिधा· चलनअ· कर्मणि कांपलेला वि·अ पु· न आ· स्त्री·

आकरः आकीर्यंतेधातवोत्रेत्याकरः, प्रसारपावताहेत धातु ज्याठायीं तो· कृ कृधा विक्षेपअ रत्नाचीखाण· अ·पु·

आकर्षः आकर्षणं आकृष्यते आकर्षेण वा आकर्षः आकर्षण जेणेंकरून जें किंवा करिताहेत ज्याठायी तो· कृ· कृषधा· विलेखनअ निर्जीव पदार्थांना खेंचणें २ फांसा· ३ सोंगट्यांचापट· अ·पु· को· दोरंदाजांचें अभ्यास करण्याचें साधन·

आकल्पः आकल्प्यतेनेनेति आकल्पः, ज्याचानें भूषित होतो तो· कृ· कृपूधा· सामर्थ्यअ अलंकारांनीं केलेली शोभा· अ पु·

आकारः आकरणमाकृतिर्वा आकारः, आकृति किंवा अभिप्रायानुरूप चेष्टित जें तें· कृ· कृञ्धा· करणअ· आकृति· २ अभिप्रायानुरूप वागणें· अ·पु·

आकारगुप्तिः आकारस्यगुप्तिर्गोपनमाकारगुप्तिः आकार हा शोकादि विकार त्याचीजी गुप्ति ह· गोपन ती· स· शोकादिकें करून मुखावर आलेल्या ग्लानीचें गोपन करून हर्षादिकांचा आविर्भाव दाखविणें· इ·पु·

आकारणा आकार्यते अनयेति आकारणा, बोलाविजेतो जीणें ती कृ· डुकृञ्धा· करणअ· बलावणें· आ· स्त्री·

आकाशः आसमंतात्काशंते प्रकाशंते सूर्यादयोत्रेति आकाशः, आसमंताद्भागाच्यायी प्रकाशित होताहेत सूर्यादिक ज्याठायी तो कृ· काशृधा· दीप्तिअ· अवकाश, पोकळी· अ पु·न·

आकीर्णं आकीर्यतेस्माकीर्णं, मिश्र केलें जें तें· कृ कृधा· विक्षेपअ· असंतमिश्रित· वि· अ·पु·न· आ· स्त्री·

आकुलः आकोलयतीत्याकुलः, व्याकुल होतो जो तो· कृ· कुल्धा· संस्त्यानादि अ· व्या

। कुल॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

आक्रीडः आक्रीडंत्यत्रेत्याक्रीडः, क्रीडाकरिताहेत ज्यांतठायींतो॰ कृ॰ क्रीडृधा॰ विहारक॰ त्यांबरोबर क्रीडा करण्याचें राजे लोकांचेंस्थान॰ अ॰ पु॰ न॰

आक्रोशः आक्रुश्यमाक्रोशः, सक्रोधहोऊन शिव्यादेणेंजें तो॰ कृ॰ क्रुशधा॰ रोदनादि॰ अ॰ शापोक्ति॰ अ॰ पु॰

आक्रोशनं आक्रुश्यमाक्रोशनं, आक्रुश॰ स॰ गालिप्रदान करणें॰ धात्वर्थादि आक्रोश शब्दप्रमाणें॰ अ॰ न॰

आक्रंदः आक्रंदनमाक्रंदः, आह्वानमिंवा आक्रंदन जें तो॰ कृ॰ क्रदिधा॰ आह्वानादि अ॰ पीडा झालेल्याचा शब्द॰ २ रडें॰ ३ रक्षण ४ दारुणयुद्ध॰ अ॰ पु॰

आक्षारणा आक्षारयतीत्याक्षारणा, संचलन स॰ लोकांनुनउंडून आणणा सारखें॰ करितेजीती॰ कृ॰ क्षरधा॰ संचलन अ॰ परपुरुषाशीं परस्त्रीचा समागम होऊन आलेला लोकापवाद॰ अ॰ स्त्री॰ अ॰ न॰

आक्षारितः आक्षारणमाक्षारः, आक्षारोमैथुनं प्रत्याक्रोशोजातोस्य आक्षारितः, मैथुनाप्रत झालाहे आक्रोश ज्यासतो॰ त॰ ज्यावर लोकापवाद आला तो॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

आक्षीवः आक्षीवतीति आक्षीवः; रोगादि निरसन करितो जो तो॰ कृ॰ क्षीवृधा॰ निरसनअ॰ शेवग्याचें झाड॰ अ॰ पु॰

आक्षेपः आक्षिपति आक्षिप्यतेवा आक्षेपः, आक्षेप करितो किंवा प्रश्न करितो जो तो॰ कृ॰ क्षिपधा॰ प्रेरणअ॰ निंदा॰ २आश्चर्य, कारनक प्रश्न॰ अ॰ पु॰

आक्षोटः आक्षोडः ओखोटः आसमंतात् अक्ष्णोतीति आक्षोटः, आसमंताद्भागीं स्वविस्तारानें व्याप्त करितो जोतो॰ कृ॰ अक्षूधा॰ व्याप्त्यादि अ॰ डोंगरी आक्रोडाचा वृक्ष॰ अ॰ पु॰

आखंडलः आसमंतात्खंडयतीत्याखंडलः, आसमंताद्भागींदुर्जनेंखंडन करितो जो तो॰ कृ॰ खडिधा॰ भेदनअ॰ इंद्र॰ अ॰ पु॰

आखुः आसमंतात्खनतीति आखुः, आसमंताद्भागीं खणतो जो तो॰ कृ॰ खनुधा॰ अवदारणअ॰ उंदीर॰ उ॰ पु॰

आखुभुक् आखून्भुंक्तेइतिआखुभुक्, उंदराला भक्षितो तोजो तो॰ कृ॰ भुजधा॰ अभ्यवहारअ॰ मांजर॰ ज॰ पु॰

आखेटः आखिद्यंतेत्रआखेटः; त्रास पावताहेत मृगादिक ज्याचेठायीं तो॰ कृ॰ खिदधा॰ त्रासअ॰ पारध॰ अ॰ पु॰

आख्या आख्यानमाख्या, आख्यान स

नाय जैं तो. ह. ख्याधा. प्रकथन अ. ना
म. आ. स्त्री.

आख्याने आख्यायतेस्मइतिआख्यानं, कथन करिलेलें तें. ह. ख्याधा. प्रकथनअ. उक्त, बोलकेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आख्यायिका आचष्टेइतिआख्यायिका, कथन करितेजी तो. ह. चक्षिङ्धा. व्यक्तवाणीअ. अनुभूतार्थ प्रतिपादक वासवदत्तादिकग्रंथ. आ. स्त्री.

आगः एतीतिआगः, अनायासानें प्राप्तहोतें जें तें. ह. इण्धा. गतिअ. अपराध. २ पाप. स. न.

आगंतुः आगच्छतीतिआगंतुः, औकस्मात् भोजनाच्यावहिल प्राप्तझाली येतो जो तो. ह गम्लृधा. गतिअ अतिथि. वि. उ. पु. स्त्री. न.

आगारं आअम्यतेइतिआगारं, आसमंतान्प्राणी मंडित जें तें. ह. अगिधा. कुटिलगतिअ. गृह. अ. न.

आगूः आगम्यतेआगूः, स्वीकरण जें तो. ह. गम्लृधा. गतिअ. स्वीकार. ऊ. स्त्री.

आग्नीध्रः अग्निमिंधेअग्नीध् तस्यस्थानमाग्नीध्रः तास्थ्यात्ताग्नीध्रः, अग्नि प्रदीप्त करण्याचे स्थानीं राहतो जो तो. त. अग्नि अ. अ. पु.

आग्रहायणिकः अग्रहायणीयस्याः सिसआग्रहायणिकः, आग्रहायणी आहे ज्याचेठायीं तो. न. मार्गशीर्ष. अ. पु.

आग्रहायणी अग्रे हायनमस्यस्याः आग्रहायणी, पूर्वीजन्मलें करून आहे हायन ह्या. व्रीहीज्यास ती. त. मार्गशीर्ष पौर्णिमा. २ मृगशीर्षनक्षत्र. ई. स्त्री.

आम् आमयतीतिआम्, स्वीकार करितो जो तो. ह. अमधा. गतिअ. अंकुर. अव्य.

आंगिकं अंगेनस्फुरिक्षेपादिनानिर्वृत्तं आंगिकं, स्फुरिक्षेपादिकानें जें संपादित तें. शारीरावयवानें झालेलें कर्म. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आंगिरसः अंगिरसोपत्यमांगिरसः, अंगिरासंज्ञक ऋषीचें अपत्य जें तें. त. बृहस्पति. अ. पु.

आचमनं आचम्यतेनेनेतिआचमनं, उदकादिक भक्षण करिजे जेणें करून तें. ह. चमुधा. अदनअ. हातांतरपाणी घेऊन कर्मकालीं प्राशन करितात तें. अ. न.

आचामः आचम्यतेआचामः, भातानंतर भक्षिजेतो जो तो. ह. चमुधा. अदनअ. भाताची पेज. अ. पु.

आचार्यः आचार्या आचर्यतेऽस्मादाचार्यः, वेदांचें व्याख्यान करिजेतो ज्या शिष्यांनीं उपासिजेतो जो तो. ह. चरधा. गतिअ. वेदांचे व्याख्यानकर्ता. अ. पु. २ आ. स्त्री.

आचार्यानी आचार्यस्यस्त्री आचार्यानी, गुरूचीजीपत्नीती स्त्रीम आचार्याची बाय को ई स्त्री

आचितः आचीयतेस्मइत्याचित, रचि जेला जातो ह निःसृधा चयनअ दाहा भार २गाड्याने ओढण्याजोगा जो भारतो अ पु

आच्छादनं आच्छाद्यतेनेनआच्छादन आच्छादन करिजेत जेणे न ह छदधा अपवारणअ वस्त्र अथवा वस्त्रादिकाने जे वेष्टिन ते अ न

आच्छुरितकं आच्छुरणमाच्छुरितमा च्छुरितमेवआच्छुरितक, आच्छुरणस हुलान्याचेपनोगताचे छेदनत आच्छु रित तेच आच्छुरितक स साभिप्रायक रहास्य अ न

आच्छोदनं आच्छिद्यतेमृगाअत्रआ च्छोदन छिदिजेत होताहेतमृगजान्येथपी ते ह छिद्रधा द्वैधीकरणअ पारधरि वा शिकार अ न

आजकं अजानांसमूहो आजक, अजा स शेळ्या त्याचा जो समुदाय तो बकऱ्या चा समुदाय अ न

आजानेयः आजनस्यपेणआनय प्राप नीय आजानेय, स्वस्थान जो आनयस आपण्यास योग्यतो स कुलीनाश्व अ पु

आजिः अजस्स्यामाजि शूर अथवा अ श्वादिकास परस्परे गमन करितात जीनेयाची ती ह अजधा गतिअ युद्ध सपाटभूमी इ स्त्री

आजीवः आजीव्यतनेनेतिआजीव, जीवनपावतो जेणे करून तो ह जीवधा प्राणधारणअ जीवन उपाय अ पु

आजूः आजीवतीतिआजू आसवन पाप स्त्री होत्से जीनी ह जुधा भहस्त्रअ नरक नवलात्कारानेरकण उ स्त्री

आज्ञा आज्ञापनइत्याज्ञा, अधानी करिजेने जीनी ह ज्ञाधा अवबोधनअ हुकुम आज्ञी

आज्यं आअज्यते अनेन आज्य, अतिशय करून अग्न्यादिमर्दन करितेनेन जाणते अजू धा व्यक्त्यादिअ घृत तूप अ न

आटिः आडिः आसमन्तादटनीतिअ डतीतिवा आटि, आसमनाद्धार्गी गमन अथवा नद्युक उद्योग करितो जा ना ह अ रधा गमनेअ १अड्‌धा उद्यमअ आडी नावपक्षी इ पु

आडंबरः आडंबयतीत्याडंबर, युद्धादि च्यी भरणा करितो जो तो ह डविधा क्षे पअ युद्धातीलध्वनि २ नगारा ३ हत्तीचीगर्जना ४नाद्याचाध्वनि अ पु

आढक: आढौकतेइत्याढकः, परिमाणार्थं गमन करितो जो तो॰ रु॰ ढौकृधा॰ गति अ॰ पायली॰ अ॰ पु॰

आढकिकं आढकस्यवापःआढकिकं, आढक परिमित धान्य पेरण्यानेंजें क्षेत्रतें त॰ पायलीभर धान्यपेरण्यानें किंवा पिकविण्यानें क्षेत्रादि॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

आढकिका आढकंपचतीतिआढकिका आढक परिमित धान्यातें शिजविणारीतीत पेली॰ २तूर यानावानें धान्य॰ आ॰ स्त्री॰

आढकी आढकमस्याःपरिच्छेदकत्वेनेति आढकी, आढक परिमाण आहे परिच्छेदक जें करून जीसतीत॰ तुवरिकास्व॰ तूर नावानें धान्य॰ ई॰ स्त्री॰

आढ्य: अध्यायतीआढ्यः, द्रव्यरक्षार्थ चिंता करितोजोतो॰ रु॰ ध्यैधा॰ चिंताअ॰ धनाढ्य॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

आणक: विग्रहादिसर्व अणकाशब्दाप्र॰

आणवीनं विग्रहादिसर्व अणव्यशब्दाप्र॰

आणि: विग्रहादिसर्व अणिशब्दाप्रमाणें॰

आतंक: आतंक्यतेअनेनेतिआतंकः, संकटानेंजीवन करिजेतें जेणेंकरून तो॰ रु॰ तकिधा॰ कृच्छ्रजीवनअ॰ रोग॰ २भय॰ ३ संताप॰ अ॰ पु॰

आतंचनं आतनक्ति आतंचनं, एकमागून एकानें जें वपन तें॰ रु॰ तंचूधा॰ गति अ॰ प्रतीवाप॰ २वेग॰ ३तृप्तकरणें॰ अ॰ न॰

आततायी आततंवधातयाअयितुं शीलमस्य आततायी, शीघ्रजेसें होयतें सें नाशार्थ गमन करावयाकारणें आहे स्वभावज्याचा तो॰ दुसऱ्याचा प्राण हरणार्थ जोतयारतो॰ वि॰ इ॰ पु॰ स्त्री॰ न॰

आतप: आतपतीत्यातपः, संतप्त होतो जोतो॰ रु॰ तपधा संतापअ॰ सूर्याचा प्रकाश॰ अ॰ पु॰

आतपत्रं आतपात्त्रायतेतदातपत्रं, उष्णापासून रक्षण करितेजेंतें॰ रु॰ त्रैङ्धा पालनअ छत्र॰ अ॰ न॰

आतर: आतरंत्यनेनेति आतरः, तरता हेतजेणेंकरूनतो॰ रु॰ तृधा॰ तरणअ॰ नद्यादिकांच्याउतारावद्दल देण्यानें द्रव्य॰ अ॰ पु॰

आतापी आतपतीतिआतापी, आकाश मध्येतपतोजोतो॰ रु॰ तपधा॰ संताप अ॰ पक्षिजास घार असें म्ह॰ तो॰ इन॰ पु॰

आतायी आतायतेतच्छील. आतायी, अंडादिकांचें पालन अथवा स्वशरीराचा पक्षद्वारा विस्तार हा आहे स्वभावज्याचा तो॰ रु॰ तायृधा॰ पालनादिअ॰ अर्थादिसर्व पूर्वशब्दाप्रमाणें॰

आतिथेयं अतिथौसाधुआतिथेय,

अतिथींविषयींजेंउत्कृष्टतें·त·अतिथि विषयींदयालु·वि·अ·पु·न·ई·स्त्री·

आतिथ्यं अतिथयइदमातिथ्यं, आतिथि कारणेंजें पूजादिकतें·त·अतिथीकरितांसंपादन केलेलें वस्तुमात्र किंवा तदर्थकर्म·वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

आतुरः आत्वोतोर्नेइतिआतुरः, अत्यंत मरणाविषयीं गमन करितां जोतो·सना·तुरधा·त्वरणअन्वेगी·वि अ·पु·न·आ·स्त्री·

आतोद्यं आसमंतात्तुद्यतेताड्यतेनवा तोद्यं, आसमंतात्वाणींताडिजेतेंजेतें·रू·तुदधा·व्यथनअ·वाद्य·अ·न·

आत्तगर्वः आत्तोगर्वोयस्यस आत्तगर्वः, आत्त आहे गर्व ज्याचा तो·स·ज्याचा गर्व गेला तो·वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

आत्रेयी अत्रेरपत्यमात्रेयी, अत्रीचें अपत्य स्त्री·कन्याती·म·आगम्यतेंकरून तीऋमाणेंजीती·रजस्वलास्त्री·ई·स्त्री·

आत्मगुप्ता आत्मनागुप्ताआत्मगुप्ता, आपणजी गुप्तती·स·कुहली नामक औषधिविशेष·आ·स्त्री·

आत्मघोषः आत्मानंघोषयतीति आत्मघोषः, आपल्यानावघोषकरणाराप·मीपाहनीआहे असें मन पाशब्दानें स्वनिपाताजोतो·रू·घुषिधा·निःशब्दन अ·कावळा·अ·पु·

आत्मजः आत्मनोदेहाज्जातःआत्मजः, देहापासून झाला जो तो·स·पुत्र·अ·पु·

आत्तगंधः आत्तोगंधोगर्वोयस्यसआत्तगंधः, प्राप्त आहे गर्व ज्यास तो·स·अर्थादि सर्व आत्तगर्वशब्दाप्रमाणें·

आत्मजा आत्मनः जाताआत्मजा, आपल्यापासूनजी झाली ती·रू·जनीधा·प्रदुर्भावअ·कन्या·आ·स्त्री·

आत्मा अतिसततंगच्छतिअमतीति वा आत्मा, आपण केलेल्या पुण्य पापाचा उपभोगघेतो किंवा त्रिकाला बाध्यलेंकरून गमन करितो जो तो·रू·अदधा·भक्षण अ·२अतधा·घृणादिअ·देह, शरीर·२ यत्न, कृति·३धैर्य ४बुद्धि·५शरीरापरेंबन ६स्वभाव·७परमात्मा·८मन·१०अर्थवर्तेनन्दउ

आत्मभूः आत्मनोविष्णोःसकाशाद्भवतीत्यात्मभूः, विष्णूपासून जो उत्पन्न तो·रू·भूधा·सत्ताअ·ब्रह्मदेव २मदन·ऊ·पु·

आत्मंभरिः आत्मानंबिभर्तीतिआत्मंभरिः, आपल्यातें पोषण करितो जो तो·रू·भृञ्‍धा·पोषणअ·आपलें पोट भरणारा वि·इ·पु·स्त्री·न·

आथर्वणं अथर्वणांसमूहःआथर्वणं, अथर्व्यांचाजो समुदाय तें·त·अथर्वा

चा समुच्चय. अ.न.

आदर्शः आदृश्यतेऽत्रेतिआदर्शः, दिसतें हें रूपादिक ज्यांतेठायीं तो. कृ. दृशिर्‌धा. प्रेक्षणअ. आरसा अ.पु.

आदिः आप्रथमंदीयतेगृह्यतेइतिआदिः प्रथम ग्रहण करिजेतो जो तो. कृ. डुदाञ्‌धा. दानअ. आद्य, पहिला. इ.पु.

आदिकारणं आदिश्चतत्कारणंचआदिकारणं, आदिम्हणजे मुख्य जें कारण तें. स. मूळकारण. अ.न.

आदितेयः द्यतिखंडयतीतिदितिः, नद्भिन्नाआदितिः तस्याअपत्यमादितेयः, खंडन करिते जी ती दिति तद्भिन्ना जी ती अदिति तिचें जें अपत्य तो. त. देव. अ.पु.

आदित्यः अदितेरपत्यमादित्यः, अदितीचा जो पुत्र तो. त. देव. २ देवांचा गणविशेष. ३ सूर्य. अ.पु.

आदिष्टी आदिष्टमनेनआदिष्टी, उपदेश केला ज्यानें तो. कृ. दिशधा. अतिसर्जनअ. यजमान. इ.पु.

आदिनवः आदानमादीनं आदीनस्यवानमादीनवः, क्षयप्राप्त जें तें. कृ. वाधा. गतिअ. क्लेश. अ.पु.

आदेशः आदिशत्यतिजोयागेस्वेष्टसंपादनायप्रेरयतीति आदेशः, ऋत्विजांप्रत इष्टसाधनार्थ प्रेरणा करितो जो तो. कृ. दिशधा कृ. दिशधा. अतिसर्जनअ. यजमान. अ.पु.

आदृतः आद्रियतेस्मआदृतः, आदरसह सत्कृत करिजेला जो तो. कृ. दृङ्‌धा. आदरअ. पूजित. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

आद्यः आदौभवः आद्यः, प्रथम झाला जो तो. त. प्रथमचा. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

आद्यमाषकः मष्यतइतिमाषः, आद्यश्चासौमाषश्चआद्यमाषः सएवआद्यमाषकः, पारसाही जो तो माष आद्य असा जो माष तो आद्यमाष तोच आद्यमाषक. त. शास्त्रीय ८. गुंजांचा तोळा. अ.पु.

आद्यूनः आदेवादितिआद्यूनः, उदरपोषणार्थ क्रीडा करिता झाला जो तो. कृ. दिवुधा. क्रीडादिकअ. बुभुक्षित. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

आधारः आधीयतेजलाद्यत्रेतिआधारः, राहातें आहे जलादि ज्याचेठायीं तो. कृ. धीडुधा. आधारअ. शेताचा बांध. २ नदीचें धरण. ३ अधिकरण. अ.पु.

आधिः आधीयतेदुःखमनेनसआधानमधीयतेऽस्मिन्वाआधिः, प्राप्त होतें हें दुःख ज्यानें अथवा स्थापन किंवा धारण करिजेतें ज्याचेठायीं तो. कृ. डुधाञ्‌धा. धारणअ. मनोव्याधि. २ गहाण वस्तु. ३ आपत्ति. ४ अधि

धान. इ.पु.

आंधसिकः अधोमुक्तंशिल्पमस्यआंध सिकः, भक्त स्त्र. भात आहे शिल्प ज्याचें तो. त. आचारी, स्वयंपाक करणारा. अ. पु.

आधूतः आधूयतेस्मआधूतः, कंपनकर्म जेतें जो तो. कृ. धूञ्‌ धा. कंपनअ. कांहींसा पलेला. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आधोरणः आधोरयतीत्याधोरणः, उत्त मप्रकारानें हत्ति चालवितो जो तो. कृ. धोर्‌ धा. गतिचातुर्यअ. हस्तिपक. स्त्र. महात अ. पु.

आध्मानं आध्मातिराध्मानं, निरंतरस्म रणजेतें. कृ. ध्मा धा. आध्मान अ. नितनअ न.

आनकः आनितीत्यनेनेतिआनकः, आ नीतील्यानकइतिवा. वाजंत्रीवगैरेजीवन करितांहित जेणें तो. कृ. अण धा. प्राणनअ. पटह नावाचें वाद्य. अ. पु. न. २ भेरी. ३ मृदंग ४ मेघ. अ. पु.

आनकदुंदुभिः आनकैर्दुंदुभिश्चउ पलक्षितः आनकदुंदुभिः, जन्मकालींआ नकानीं व दुंदुभीनीं जो उपलक्षित तो. स. वसुदेव. इ. पु.

आनतं आनमतिस्मआनतं, नमस्क अधोमुख होतें झालें जें तें. कृ. णमधा. प्रह्व त्व अधोवदन. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आनद्धं आनह्यतेमुखेचर्मणाबध्यते स्मइत्यानद्धं, मुखानेंचर्मानें बांधि जेला जो तो. कृ. णह धा. बंधनअ. मृदंगप टहइत्यादि. अ. न.

आननं आनेत्यनेनेति आननं, भक्षण द्वाराजीवन होतें जेणेंकरून तें. कृ. अ णधा. प्राणनअ. मुख. अ. न.

आनंदः आनंदयतीत्यानंदः, आनंदवि तो जो तो. कृ. टुनदिधा. समृद्धिअ. हर्ष. अ. पु.

आनंदथुः आनंदयतीत्यानंदथुः, आ नंदित करितो जो तो. कृ. टुनदिधा. समृद्धि अ. हर्ष. उ. पु.

आनंदनं आनंदः आनंदनं, कुशलप्र श्रादिकें करूनजो आनंद तो. कृ. टुनदिधा समृद्धिअ. स्वागत विचारून केलेला आ नंद. अ. न.

आनर्तः आनृत्यंत्यत्रआनर्तः, नृत्य क रितांहेत ज्याठिकाणीं तो. कृ. नृती धा. गात्रवि क्षेपअ. नाचण्याची जागा १ युद्ध ३ देशविशेष अ. पु.

आनायः आनयंतिमत्स्याननेनेति आना यः, धरितांहेत मत्स्य जेणेंकरून तो. कृ. णी ञ्‌ धा. प्रापणअ. जाळें. अ. पु.

आनाय्यः आनीयतइति आनाय्यः, दक्षि णाग्निकरूनें करून जो संस्कृत तो. कृ. णीञ्‌ धा. प्रापणअ. गार्हपत्यांतून अग्नि आणून

दक्षिणाग्निरूकेला अ पु

आनाहः आनह्यतेअनेनेतिआनाह, ज्या योगाने बंधन ह्म मळिरोगैरे धरतात तो ह पद्धा बंधन अ मळमूत्राच्या रोधनाने झालेलारोगविशेष अ पु

आनुपूर्व्यं आनुपूर्वी आनुपूर्व्य पूर्वंपूर्वमित्यनुपूर्व अनुपूर्वस्यभाव आनुपूर्व, पूर्वपूर्वजन अनुपूर्व त्याचा जो भाव ते आनुपूर्व त अनुक्रम अ न २ ई स्त्री ३अन

आन्वीक्षिकी अनुश्रवणोत्तरमीक्षण परीक्षणअन्वीक्षा साप्रयोजनमस्याइत्यान्वीक्षिकी, श्रवणोत्तर जे सदसद्विवेचन तीअन्वीक्षा तीआहे प्रयोजन जीसती त गौतमप्रणीतन्यायशास्त्र ई स्त्री

आपकं ईषत्पक्वमापक्वं, किंचित्पक्कजन सा पोळी, रोटी अ न

आपगा अपासमूहोआप तेनगच्छतीतिआपगा, उदकाचा जो समूह तेआपते णेकरून गमन करिते जी ती ह पद्धा गौणिअ नदी आ स्त्री

आपणः आसमंतात्पणायतेअत्रेतिआपण, आसमंतात्व्याप्री व्यवहार करितात जागेचाठायी तो ह पणया व्यवहारादि अ बाजार अ पु

आपणिकः आपणोव्यवहारेस्यास्तीति आपणिक. व्यवहारआहे ज्यास तो त क्रयविक्रये करून उपजीवन करणारा वाणी अपु

आपत्, आपत्तिः आपादनमापत्, आपादन ह्म व्यापन जेती ह पद्धा गौणि अ विपत्ति त स्त्री २ ई स्त्री

आपत्प्राप्तः आपदमाप्त आपत्प्राप्त, आपत्तीप्रत प्राप्त झाला जो तो स विपत्तिपावलेला वि अ पु न आ स्त्री

आपदा आपदनमनया आपदनवा आपदा, आपत् ह्म विपत्ति प्राप्त होते जीणे किंवा विपत्ति जीती ह पद्धा गौणिअ विपत्ति आ स्त्री

आपन्नः आपद्यतेस्माआपन्न, विपत्तिप्राप्तिजाला जो तो ह पद्धा गत्यादिकविपत्तिपावलेला वि अ पु न आ स्त्री

आपन्नसत्वा आपन्न सत्वोजन्तुर्यस्यामितिआपन्नसत्वा, प्राप्त आहे प्राणिजीवाचाजीती स गरोदर बायको आ स्त्री

आपमित्यकं अपमित्यानिर्वृत्तं आपमित्यक, अदकाबदली करून जे संपादित ते त मोबदला देऊन आणलेले अ न

आपः आप्नुवन्तीति अप् व्याप्त होतात ज्याला ह पद्धा यातिअ उदक म स्त्री नि व

आपानं आसमंतात्पिबन्त्यत्रेति आपानं, ए

कत अमून पान करितात जावे गायीते ह. पा धा पानअ मद्यप्राशनार्थ मडकी अमत्रते स्थान अ न

आपीडः आपीडयतीत्यापीड, शिरवेप्रत शोभा देतोजोता ह. पीडधा अवगाहनअ शेंडीत किंवा शिणीत माळलेलें पुष्पवगैरे अ पु

आपीनं आप्यायतइतिआपीन, हरिपाव तेंजेतें ह. ओप्यायीधा हरिअ गाईचेंस तन्न ओटी अ न

आपूपिकः अपूपा पण्यमस्यअपूपानां समूहइतिवा आपूपिक, अपूप आहेतवि नेयजावेतो किंवा अपूपाचा समुदाय त वडे पारगे इत्यादि तकलेलें पक्वपदार्थ करू न विकणारा तवडे घारगे दगैरे वादीचा वि अ पु न आ स्त्री

आप्तः आप्यतेस्मआप्त, विश्वासानेज्ञ सकरिजतो जोता ह. आप्धा व्याप्तिअ विश्वासु वि अ पु न आ स्त्री

आप्यं अपाविकार आप्य, उदकाचाजोवि कारतें ह. जलाचा विकार ओवरे वगैरे वि अ पु न आ स्त्री २ कोषनायकवरुणसंबंधिअ

आप्यायनं आप्यायतेऽनेनआप्यायन, सन्तर्प णजेतें ह. प्यायीधा तृप्तकरू वाढवक रणें अ न

आप्रच्छनं आपृच्छाआप्रच्छन, आपृ च्छा जी तें ह. प्रच्छधा जीप्साअ स्वागत प्रश्न केल्यावरून झालेला आनंद अ न

आप्रपदीनं आप्रपदव्याप्नोतिआप्रपदीन, पा दाग्र पर्यंत पावणारें जें तें ह. पायाचा शेवटा पर्यंत पावणारे वस्त्रादिक वि अ पु न आ स्त्री

आप्लवः आप्लवनमाप्लव, आप्लवन स्नान जें तो ह. प्लुङधा गतिअ अन्योल रणें अ पु

आप्लवव्रती आप्लवइतिआप्लव, आ प्लवश्चासौव्रतीच आप्लवव्रती, स्नान असाजो व्रतीतो सोडमुंज झालेला वटू गृहीअर पु

आप्लावः विग्रहादिसर्व आप्लव शब्दाप्रमाणे

आप्लावव्रती विग्रहादिसर्वआप्लवव्रतीशब्द

आबंधः आबध्यतेऽनेनआबंध, बंधनह लिजेनें जेणेकरून ते ह. बंधधा बंधनअ जूं वगैरे बांधण्याची दोरी व जुपणी अ पु

आबाधा आबाधतइत्याबाधा, पीडाही तेजीती ह. बाधृधा विलोडनअ वेदना आ स्त्री

आभरणं आभ्रियतेऽनेनाभरण, अ लंकार केला जातो जेणें ते ह. डुभृञ्धा धा रणादिअ अलंकार अ न

आभाषणं आभाष्यतेतदाभाषण, बो लिजे जें तें ह. भाषधा व्यक्तवाणिअ परस्प

भाषणा अ न

आभास्वरः आसमन्ताद्भासस्वरशील का भास्वर , आंसमन्ताद्भार्षा प्रकाशनसभाव तो ह भाधा दीप्तिअ देवना गणविशेष अ पु

आभीरः आसमन्ताद्दियर्गानद्दातीतिआभीर , आसमन्तात्भाणी भीनीने देनोजो तो ह राधा दानअ गवर्दा अ पु

आभीरपल्ली आभीराणापल्ली आभीरपल्ली, गवब्बाचीजी पल्ली ती स गवब्बाने गर किवा गाव ई स्त्री

आभीरी आभीरस्यस्त्री आभीरी, आभीराचीजी स्त्री ती स्त्रीअ गवब्बाचा ई स्त्री

आभीलं आंसमन्ताद्भियन्नातीतिआभील आसमन्ताद्भाणी भयदेते जेत ह लाधा भादानअ शरीर पीडा अ न

आभोगः आभोजनमाभोग परिपूर्ण जेनो ह भुजधा गवब्बादिअ संपूर्णपना सर्व परिपूर्णता अ पु

भिन होतोजोनो ह ग्रहिधा समादिकअ एकाग्रहस अ पु

आमनस्यं मानसेसाधु मानस्य मानसाभिन्नमामनस्य, मानसाविषयी जेसाधु ने मानस्य मानस्याहून जे भिन्नने स इस अथवा रोमनस्य अ न

आमयः आमयत्यमनेनआमय , हिंसन हा शरीरविषेोग होता है जेणेकरून नाह मीऊ धा हिंसाअ रोग अ पु

आमयावी आमयोस्यास्तीतिआमयावी, रोग आहे आसता न रोगी वि इ पु न ई स्त्री

आमलकः·आमलकी·आमलकं आमलतेस सातह्याआमलक , रुचिरा फलपुष्पादिक धारण करिता किवाकरितोजी ती ह मिघुधा मवनअ आमका २ आवळ्याचे झाड अ पु न ई स्त्री

संभोग· ५ लांच· अ· न·

आमिषाशी आमिषमश्नातीत्यामिषाशी, आमिषातें भक्षण करितो जो तो· कृ· अग्राधा· भोजन अ· मांस भक्षण करणा रा· वि· ई· पु· न· ई· स्त्री

आमुक्तः आमुच्यते स्म आमुक्तः, अंगावर धारण कर सुक्त करिजे तो· किंवा त्यापासून काढिजे तोजी तो· कृ· मुच्धा· मोक्षणअ· आंगरखा· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री

आमोदः आमोदयतीत्यामोदः, हर्षित करितो जो तो· कृ· मुदधा· हर्षअ· हर्ष, आनंद· २ उत्कृष्टमनोहारक जो कस्तूर्यादिकांचा सुगंध तो· अ· पु·

आमोदी आमोदयतीत्यामोदी· हर्षित करितो जो तो· कृ· मुदधा· हर्षअ· सुरवाला सुगंधित करणारा तांबूलादिक द्रव्यविशेष· इ· पु·

आम्नायः आम्नायते अभ्यस्यते आम्नानमितिवा आम्नायः, अभ्यस्त करिजे तो किंवा गुरुपरंपरागत शब्द जो गुरूपदेश तो कृ· म्नाधा· अभ्यासअ· वेद· अ· पु·

आम्रः अम्यतीति आम्रः, रुचिरकदन करितो जो तो· कृ· अमधा· गमनादिकअ· आंब्याचें फळ· व झाड अ· पु·

आम्रातकः आम्रमनतीत्याम्रातकः आम्र स आम्ल त्यातें निरंतर गमन करितो जो तो· कृ· अतधा· सातत्यगमनअ· आंबाड्याचें झाड· अ· पु·

आम्रेडितं आम्रेड्यते आधिक्येनोच्चार्यते इति आम्रेडितं, अधिक बोलिजेतें जें तें· दोनतीनवेळा उच्चारलेला शब्दादिक· अ· न·

आम्लिका· आम्लीका अम्लः आस्वादो रसोऽस्त्यस्या इति आम्लिका, आम्ल आहे रस जीचा ती· त· चिंचेचें झाड· आ· स्त्री·

आयतं आयच्छते आयतं, लंबायमान होतें जें तें· कृ· यमधा· प्रयत्नअ· दीर्घ, लांब· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री

आयतनं आयतंतेऽस्मिन्निति आयतनं, पुण्यसंपादनार्थ प्रयत्न करिताहेत ज्या ठिकाणीं तें कृ· यतीधा· प्रयत्नअ· यज्ञाचीजागा· २ सामान्य स्थलविशेष· अ· न·

आयतिः आयम्यते अनया वा आयतिः वर्षमासादिकालादिकांचा उपसंहार होतो जीच्यावाटें अथवा जीणें ती· कृ· यमधा· उपरमअ· उत्तरकाल· २ लांबी· ३ योगसाधन· ४ प्रभाव· इका· स्त्री·

आयत्तः आयतते इति आयत्तः, यत्न करितो जो तो· कृ· यतीधा· प्रयत्नअ· स्वाधीन· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

आचामः आचम्यते येनाचामः, कृत्वा

न्यहोतोजेणेंकरून तो रू. यमधा. उपरमअ. लांब. अ.पु.

आयुधं आयुध्यतेनेनेतिआयुधं, युद्ध करिजेतेंजेणेंकरून तें. रू. युधधा. संप्रहारअ. शस्त्र. अ.न.

आयुधीयः धिग्रहादिसर्वआयुधिकशब्दाप्र.

आयुधिकः आयुधेनजीवतीतिआयुधिकः, आयुध ह्म. शस्त्र त्यानें जगतो जी तो. त. शस्त्रोपजीवी, आयुधवृत्तीनें उपजीवन कर्ता. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

आयुष्मान् अतिशयेन आयुरस्यास्तीतिआयुष्मान्, अतिशयें करून आहे आयुष्यज्यास तो. त. पुष्कळ आयुष्याचा. वि. त्.पु.न.ई.स्त्री.

आयुः एतिगच्छतीत्यायुः, क्षणक्षणीं जातें जें तें. रू. इण्धा. गतिअ. आयुष्य. स.न.

आयोधनं अतिशयेनयोधनमायोधनं, अतिशयें करून जें योधन ह्म. प्रहार तें. स. युद्ध. अ.न.

आरग्वधः आरग्रोगंशंलामपहंतीतिआरग्वधः, रोगातें भारा करितो जी तो. रू. हनधा. हिंसाअ. बाहवा चाहवा. अ.पु.

आरकूटः आरंकूलतेआरकूटः, गंत्यातें दाह करितो जी तो. रू. कूटधा. दाहअ. पितळ. अ.पु.न.

आरतिः आरमणमारतिः, उपरमण जें तें. रू. रमुधा. क्रीडाअ. उपरति. २ निवृत्ति, शांति. इ. स्त्री.

आरनालकं आर्च्छतीत्यारः, नलतीतिनालः आरोनालोस्यआरनालः सएवआरनालकः, गमन करितो जो तो आर बंधन करितो तो नाल गमन करणारा आहे नालजाचा ते आरनाल तेंच आरनालक. त. कांजी. अ.न.

आरंभः आरंभणमारंभः, आरंभण जें तें. रू. रभधा. राभस्यअ. प्रारंभ. अ.पु.

आरवः आरावः आरौतीत्यारवः, उच्चारिला जातो जो तो. रू. रुधा. शब्दअ. शब्द. अ.पु.

आरा आर्यतीतिआरा, चर्म भेदन करिते जी ती. रू. ऋधा. गतिअ. चर्मभेदणाचें शस्त्र. आ. स्त्री.

आरात् आरातीति आरात्, दूर आणि समीप या अर्थानें ग्रहण क

विनोजो तो कृ. राधा. आदान अ.उ. आरात्छत्रोः सदासत् २ सरवा यंस्थापर्येदारात् अव्य.

आराधनं आराशिवाराध्यतेने नवा आराधनं, साधन किंवा प्राप्ति करिजेसे जेणें करून तें. कृ. रा धधा. संसिद्धि अ. सेवा. अ. न.

आरामः आरमंत्यत्रेति आरामः रमताहेत जाचे ठायीं तो. कृ. रमुधा क्रीडाअ. बाग. अ. पु.

आरालिकः आरालंचरतीति आरालिकः, कुटिलाचरण किंवा महानसाधतसञ्चार करितो जो तो. म सूद, स्वयंपाकी. अ. पु.

आरेवतः आरेवयतिनिःसारयतीति आरेवतः, मलानें निःसरण करितो जो तो. कृ. रेवृधा. प्लुतगति अ. आरग्वधाचें झाड. अ. पु.

आरोग्यं अरोगस्यभावः आरोग्यं रोगाचा जो भाव ह्म. विद्यमानता तो त. रोगाभाव. अ. न.

आरोहः आरुह्यतेनेन आरोहणं आरोहयतिवा आरोहः, आरोहण अथवा त्यानें करितो किंवा तें करावें जेने जेणें करून तो. कृ. रुहधा. बीजजन्मा यर्थ. वस्त्रादिकांची लांबी. २ उंची. ३ सुंदरस्त्रीची कमर. ४ हत्तीवर चढणें. अ. पु.

आरोहणं आरुह्यतेनेनेति आरोहणं, आरोहण करिजेतें जेणें तें. कृ. रुहधा. बीजजन्मादिअ. जिना, निसण. २ चढणें अ. न.

आर्तगलः गलतीतिगलः आर्तश्चासौगलश्च आर्तगलः, उदकादि विपुल भक्षण करितो जो तो गल आर्त ह्म. तृषित असा जो गल तो आर्तगल म. निळा कोरंटा. अ पु

आर्तवं ऋतुरेवआर्तवं, ऋतूजो तेच आर्तवं, किंवा ऋतुरस्य प्राप्तः आर्तवं, वसंतादि ऋतू आहे प्राप्त जास तें. त. स्त्रीरज. २ पुष्पादि अ. न.

आर्तिः आर्च्छतीति आर्तिः, नमनोन्नमनरूप सर्वत्र गमन करित्ये जी ती. कृ. ऋधा. गतिअ. पतुप्यानें अप २ पीडा. इ. स्त्री.

आर्द्र आर्यतस्म आर्द्र क्लिन्न करिजेलें जें तें. कृ. अर्दधा. गतिअ भिजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

आर्द्रकं आर्द्रतिरु. कमार्द्रकं, कक्षा

-तें नाश करितें जें तें. रू. अर्दधा. हिंसाअ. आलें. अ. न.

आर्यः अर्तुंयोग्यःआर्यः, करतंव्या कर्तव्यआणण्यास जो योग्यतो. रू. ऋधा. गतिअ. कुलीन. २ मळ न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आर्याणी आर्याणांस्त्रीआर्याणी, आर्य म्ह. श्रेष्ठ त्यांची जा स्त्री ती. स्त्रीम. श्रेष्ठ पत्नी. २ वैश्यस्त्री ई. स्त्री

आर्यावर्तः आर्याःश्रेष्ठाःआसमंतादृर्ततइतिआर्यावर्तः. श्रेष्ठ आसमंतात् भागीं राहतातजाच्याठायीं तो. रू. वृतुधा. वर्तनअ. विंध्यादि व हिमालय यांच्या मधला प्रदेश. अ उल्लं.

आर्षभ्यः ऋषभायहितोआर्षभ्य ऋषभ म्ह. बैल सांकारणे जो हित म्ह. तदुरस्तीला योग्यतो. तरूणदशेस आलेला बैल अ. पु.

आलं अलतीतिआलं, विग्रपरादिकास भूषण करितें जें तें. रू. अलधा. भूषणादिकअ. हरताल अ न.

आलंभः आलंभनमालभः, आलंभन म्ह. इंद्रादिदेवतो देशानें पशुमारणं जें तो. रू. डुलभष्धा. प्रामिअ. देवतेच्या उद्देशानें तिला अर्पण करणयाकरितां पशु मारणें अ. पु.

आलयः आलीयंतेअत्रेतिआलय., राहताहेतजाचेठायीं तो. रू. लीङ्धा. श्लेषणअ. घर. अ. पु.

आलवालं आसमतात्तुंयंजलकणिकामालातीति आलवालं, आसमंताद्भागीं जलकण ग्रहण करितेजें तें. रू. लाधा आदानअ झाडाचें अळें अ न.

आलसः अलसएवआलसः, अलस जो तो. त. आळस अ. पु.

आलस्य: विग्रहादिपूर्वीच्याप्र

आलानं आलीयतेत्र आलानं, बंधन करिजेतें जाचेठायीं तें. रू. लीङ्. धा. श्लेषणअ. हत्ती बांधण्याचा खांब. अ. न.

आलापः आलप्यतेनेनेति आलाप., बोलिजेतोंजो तो. रू. लपधा. व्यक्तवाणिअ. परस्परसंबोधनपूर्वक भाषण. अ. पु.

आलाबुः आलाबूः आसमंताल्लंबतेइत्यलाबुः.ओआसमंताद्भागीं लंबायमान होते नाहीं म्ह. वर्तुलाकृतीजो तो. रू. लबिधा. अवस्त्रंस

नअ. काळा पींपळा. ७. २ऊ. पु.

आलि: आली आअलतिअल्पनेवा आलि:, मंडनादिकेंकरून भूषित होतें. किंवा भूषित करिजेतेंजी ती. कृ. अलधा. भूषणअ. सखी. २पंक्ति. ३स्वच्छअंत:करण. ४सेतु. ई. २ई. स्त्री.

आलिंद: अलिंदएवआलिंद:, अलिंदस दाराच्या बाहेरचा चौक दांचा भाग जो तोच. त. दाराच्या बाहेरचा एकप्रदेश. अ. पु.

आलिंग्य: आलिंग्यत इति आलिंग्य:, आलिंगिजेतो जो तो. कृ. लिंगिधा. यानिअ. मृदंग. अ. पु.

आलीढं आलेहनमालीढं, आलेहन स. एकवजसून चाहणें जें तें. कृ. लिहधा. आस्वादनअ. धनुर्धांचा स्थितिविशेष. अ. न.

आलु: आलू: आलुनातीत्यालु उदकानें छेदन स. नि:सरणकरणारी जी ती. कृ. लुञधा. छेदनअ. तांद्रक धुण्याची गोवळी. ७. २ऊ. स्त्री.

आलोक: आलोक्यन इति आलोक:, प्रकाश अथवा अवलोकन करिजेतो जो तो. कृ. लोकृधा. दर्शनअ. दर्शन. २प्रकाश. ३स्तुतिपाठकांचें संभाषण. अ. पु.

आलोकनं आलोक: आलोकनं, आलोक स. अवलोकन जें तें. कृ. लोकृधा. दर्शनअ. अवलोकन. अ. न.

आवपनं आउप्यतेऽत्रआवपनं, पालताहेत जलादि ज्याचेठायीं तें. कृ. डुवपधा. बीजसंतानअ. क्षेत्र किंवा पात्रादिक. अ. न.

आवर्त: आवर्तनमावर्त:, आवर्तन स. भ्रमण जें तो. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. उदकादिकांचा भोंवरा. अ. पु.

आवलि: आवलतीत्यावलि:, संबन्धन पावते जी ती. कृ. वलधा. संवलनअ. पंक्ति. इ. स्त्री.

आवसितं आवसीयतेस्मइत्यावसितं, अवसानातें प्राप्त स. सिद्ध झालें जें तें. कृ. षोधा. अंतकर्मअ. मळणीकेलेंधान्य. त्रि. अ. पु. न. अर्क

आवालं आवघ्नंतिजलमस्मिन्निति आवालं, संचिक करिताहेत जलजाचेंय ज्यांतें. कृ. डुवपधा. बाल्लताल [illegible]

आवुक: अवतीति आवुक:, रक्षण करितो जो तो. कृ. अवधा. रक्षण [illegible]

सारक बाप नाटकांतल्यावी प्रसि
द्धि. अ. पु.

आवृत्तः आपनमाप्नं आवृत्तनोतीति आवृत्तः, आपनातें विस्तृत करितो जो तो. कृ. तनुधा. विस्तारअ. नाट्यप्रकरणांतील बहिर्याला नवरा. अ. पु.

आवृत् आवर्तनमत्रेति आवृत्, आवृत्ति होत्ये जाचेठायीं ती. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. अनुक्रम. ल. स्त्री.

आवृतः आव्रियते स्मइति आवृतः, आवृत करिजेला जो ती. कृ. वृञ्धा. वरणअ. वेढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आवेगी आवेगोस्त्यस्याइति आवेगी, आवेग म्ह. अतितीव्र आहे वेग जीमाजी. त. वनौषधि वर्गांत जिला वनधाराअसें ह्मणतात ती. ई. स्त्री.

आवेशनं आविशंत्यत्रेति आवेशनं, प्रवेश करिताहेत जाचेठायीं तें. कृ. विशधा. प्रवेश अ. शिल्पि लोकांची शाला. अ. न.

आवेशिकः अवेशेभवः आवेशिकः, गृह भिन्नप्रदेशी शाला जी ती. त. अतिथि वगैरे लांबून घरीं आलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आशंसिता विग्रहादिप्रदर्ष्याश प्र. कृ. पु. न. ई. स्त्री.

आशंसुः आशंसत इति आशंसुः, इष्टार्थ प्राप्तीच्छा करितो जो तो. कृ. शंसिधा. इच्छाअ. स्पृहाशील आस्त फार इच्छा असते ती. वि. उ. पु. स्त्री. न.

आशयः आशयनमाशयः, आशयन म्ह. जीवनादिकांस आश्रय अथवा अभिप्राय जो तो. कृ. शीङ्धा. स्वप्नअ. जलाधार. २ आश्रय. ३ अभिप्राय. अ. पु.

आशयाशः आशेवते अत्रेति आशयः, तमश्नाति इति आशयाशः, राहताहेत आचेठायीं तो आशय त्यातें भक्षण करितो जो तो. कृ. अशधा. भोजनअ. अ. पु.

आशारः आशृणोतीति आशारः, सर्वत्र हिंसा करितो जो तो. कृ. शृधा. हिंसाअ. राक्षस. अ. पु.

आशा आ अश्नुत इत्याशा, सर्वत्र व्याप्त करित्ये जी ती. कृ. अशूङ्धा. व्याप्तिअ. दिशा. २ फार इच्छा. आ. स्त्री.

आशितः, आसितः आशितावा भोजितावा गाव अत्रेति आशितं आसितं वा, भोजित किंवा निवासित आहेत गाई जाचेठायीं तो. कृ. अशधा. भोजनअ. इवसधा. निवासअ. आंजागीं पूर्वी गाई असत तात ती जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आशितंगवीनं आशितंगवीनं आशितंगवीनं, भोजन करिजेलें असेंजें गोस्थान तें. स. पूर्वी गाई चारित असत ती जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आशिर: अश्नातीत्याशिरः, लोकोत्तर भक्षण करितो जी तो. कृ. अशधा. भोजनअ. राक्षस. अ. पु.

आशी: आशास्तेआशासनमनयावाआशीः, भक्षणार्थ आशा करितो अथवा ईप्सितार्थइच्छिजेतो जीणें करून ती. कृ. आङ् शासुधा. इच्छाअ. सर्पाचीदाढ २ आशीर्वाद. स. स्त्री.

आशीविष: आशीर्विष: आशीरस्मुलगताद्युतत्रविषमस्यआशीविषः, दाढेचेठायीं आहे विष ज्याचें तो. स. सर्प. अ. पु.

आसु: असुनइत्यासुः, व्याप्त व भक्षण करितेजें तें. कृ. असू. धा. व्याप्ति अ. शीघ्र या अर्थी भव्ये. २ व्रीहि, भात. अ. पु. न.

आसुग: आसुगच्छतीत्यासुगः, शीघ्र गमन करितो जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. वायु. २ बाण. अ. पु.

आसुव्रीहि: आसुश्चासौव्रीहिश्चआसुव्रीहिः, शीघ्र पिकणारा जो व्रीहि तो. स. लवकर पिकणारे भात. पु. स्त्री.

आसुसुक्षणि: आशोशुमिच्छतीत्याशुशुक्षणिः, सर्वत्र शोषण करावयाचा वर्णी इच्छा करितो जी तो. कृ. शुषधा. शोषणअ. अग्नि. इ. पु.

आश्चर्य आङ्इतिचर्यतेअभिनीयतेआश्चर्य, आश्चर्याप्रत नेइजे तो जी तो. कृ. चरधा. गतिअ. आनंद विशेष. अ. पु.

आश्रम: आश्रमंत्यत्रेतिआश्रमः, श्रम किंवा तप करितात ज्याचेठायी तो. कृ. श्रमुधा. तपआणिखेदअ. ब्रह्मचारीआदिकरून चार आश्रम. अ. पु.

आश्रय: आश्रयणमाश्रयः, आश्रयण जें तो. कृ. श्रिञ्धा. सेवाअ. आधार. २ युद्धादिकांत जी सहाय्य होतो तो. अ. पु.

आश्रयाश: आश्रयमाधारमश्नातीत्याश्रयाशः, काष्ठादि आधारातें भक्षण करितो जो तो. कृ. अशधा. भोजनअ. विस्तव. अ. पु.

आश्रुत आश्रूयतेस्मआश्रुतं, श्रवण करिजेतें अथवा प्रतिज्ञात किंवा स्वीकृत जें तें. कृ. श्रुधा. श्रवणअ. स्वीकारलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आश्रव: आश्रवणमाश्रवः, आश्रवणम्. स्वीकृति जी तो. कृ. श्रुधा. श्रवणअ. स्वीकार. अ. पु. २ वचनांतवागणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आम्ब अम्बानांसमूहः आम्बं, अम्बा-

चा जो संमूह तें. त. घोड्यांचा समुदा य. अ. पु.

आश्वीयं विग्रहादिसर्व आश्वीयम

आश्वयुजः अश्वयुजीअत्रास्तीसाश्व युजः, अश्वयुजी पौर्णिमा आहे ज्यांत यीतो. त. आश्विनमास. अ. पु.

आश्विनेयः अश्विन्यायपत्यमाश्विनेयः, अश्विनीचें जें अपत्य तें. त. स्वर्गींचे वैद्य, अश्विनीकुमार. अ. पु.

आश्वत्थं अश्वत्थस्यफलमाश्वत्थं, अश्वत्थाचें जें फल तें. स अश्वत्थाचें फलपुष्पअन्न

आश्विनः अश्विन्यायुक्तापौर्णमासी यत्रास्तिसआश्विनः, अश्विनीनक्षत्र युक्त पौर्णिमा आहे ज्याचेठायीं तो. त. आश्विनमास. अ. पु.

आश्वीनं अश्वस्यैकाहगमनमाश्वीनं, अश्वाचें एका दिवसांचें जें गमन तें. त. घो ड्याची एक मजल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आषाढः आषाढ्यायुक्ताआषाढी, साय त्रास्तिस आषाढः, आषाढी युक्त जीती. आषाढी ती आहे ज्याचेठायीं तो. त. आषा ढमास. २ ब्रह्मचर्यव्रत काळीं जो दंड धार ण करितात तो. अ. पु.

आसक्तः आसंजिआसक्तः, आसक्त हो ऊन जेला जो तो. कृ. षंजधा. संगम अ न त्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आसनं आस्यतेत्रआसनं, राहिजेतें ज्याचेठायीं तें. कृ. आसधा. उपवेशनअ. बसण्याचें आसन. अ. न. २ अरण्याचें झा डें. अ. पु. ३ कोणेकाकार्याविषयीं शक्ति कुंठित झाली तरी धैर्यानें प्रतीक्षा पाहा त राहणें. अ. न. ४ हत्तीचा खांदा. अ. पु.

आसनपर्णी आसमंतादसनइव पर्णान्यस्याइति आसनपर्णी, ज्यास मंता द्रानीं असन वृक्षा सारखीं आहेत पानें जीस ती. स. गोकर्णीची वेल. ई. स्त्री.

आसना आसनमासना, उपवेशन जें तें. कृ. आसधा. उपवेशन अ. स्नानसं ध्यादिकालीं बसण्यास घेतात तें आसन. आ.

आसन्नः आसीदतिस्मासन्नः, समीप प्राप्त झाला जो तो. कृ. षद्लृधा. विशरणादि अ. समीप, जवळचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आसवः आसूयतेइतिआसवः, पीड न करिजेतो जो तो. कृ. षुञ्धा. पीडना दिअ. उन्मादकारक पासून होणारें मद्य. अ. पु.

आसादितं आसाद्यतेस्माआसादि तं, प्राप्त करिजेलें जें तें. कृ. षद्लृधा. विश रणादिअ. संपादिलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आसारः आसरणमासारः, सर्वत्र व्या पजें तें. कृ. सृधा. गतिअ. सैन्याचा विस

तिविशेष. २जी निरंतर पर्जन्यधाराप, डले ती. अ.पु.

आस्कर: अस्करएवास्कर:,अस्करजो तोच आस्कर. त. दैत्य. अ.पु.

आस्करी अस्करस्येयमास्करी, अस्कर संबंधीं जी ती. त. काळी मोहरी. ई. स्त्री.

आसेचनकं आसिच्यतेमनोत्रआसेचनकं, मनःक्षरण होत नाहीं ज्याचेठायीं तें. रू. षिच्‌धा. क्षरणअ. जें वस्तु पाहतां पाहतां अधिकच पाहावें असें वाटतें तें. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

आस्कंदनं अतिशयेनस्कंद्यतेतदास्कंदनं, परस्परांचे अतिशयेंकरून गतिशोषण करिजेतें जें तें. रू. स्कंदिर्‌धा. गतिशोषणअ. युद्ध. अ.पु.

आस्कंदितं आस्कंदनमास्कंदितं, उडान करून जें गमन तें. रू. स्कंदिर्‌धा. गतिशोषणअ. घोडा मोठ्यावेगानें धावत असतां पाहात नाहीं अशी जी त्यांची चाल ती. अ.न.

आस्तरणं आस्तीर्यतेअनेनआस्तरणं, आच्छादन होतें जेणें तें. रू. स्तृञ्‌धा. आच्छादनअ. हत्तीचे पाठीवरचें आस्तरण. अ.न.

आस्था, आस्थानं आतिष्ठंत्यस्मिन्नाआस्थाआस्थानंवा, राहताहेत जीचे किंवा ज्याचेठायीं ती किंवा तें. रू. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. सभा. २प्रयत्न. आ.स्त्री. २अ.न.

आस्थानी आतिष्ठंत्यत्रेतिआस्थानी, उत्तम रीतीनें राहतात जीचेठायीं ती. रू. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. सभा. ई. स्त्री.

आस्पदं आपद्यतेस्मिन्नास्पदं, प्रतिष्ठित होतो किंवा विपत्ति पावतो ज्याचेठायीं तें. रू. पद्‌धा. गतिअ. कार्य. २स्थान अ.न.

आस्फोट: आस्फोत: आस्फोटयतीत्यास्फोट:, विशरण पावतो विशीर्ण होतो जो तो. रू. स्फुटिर्‌धा. विशरणअ. रुईचें झाड. अ.पु.

आस्फोटनी आस्फोट्यतेनयाआस्फोटनी, विवर करिजेतें जीणें ती. रू. स्फुटिर्‌धा. विशरणअ. सामता वगैरे छिद्र पाडण्याचें शस्त्र. ई. स्त्री.

आस्फोटा आस्फोटयतीतिआस्फोटा, विशरण पावते जी ती. रू. स्फुटिर्‌धा. विशरणअ. रान मोगरी. २ विष्णुक्रांता नांवाची वनस्पति. आ. स्त्री.

आस्फोता विग्रहादिसर्व आस्फोटा शब्दाप्रमाणें.

आस्यं आस्वादयतेअनेनेतिआस्यं,

अन्नादिकआस्वाद करिजेते जेणेते कृ स्वद्धा आस्वादनअ पुस्त अ न

आस्या आसनमास्या,उपवेशनजीती कृ आसधा उपवेशनअ बसण्याचे आसन आ स्त्री

आस्रव: आस्रवणमास्रव ,आस्रव पक्ष पीडापावणेजे तो कृ स्रुधा स्रवणअं क्लेश अ पु

आहत आहन्यतेस्मइतिआहत,आहतक्ष निरर्थकअथवागुणितजेतें कृ हनधा हिंसाअ गुणलेलेवकधीनहोण्याजोगी गोष्ट बोलणे रि अ पु न आ स्त्री

आहतलक्षण: आहतमप्यलक्षणयस्यसआहतलक्षण:,अप्रकटाआहे नामआवेतो स शौर्यादिगुणांनी जो प्रख्यात तो वि अ पु न आ स्त्री·

आहव: आह्वानमाहव:,परस्परांची निकुम शब्द जोतो कृ· ह्वेंधा स्पर्धाअ युद्ध अ पु

आहवनीय: आहूयतेप्रक्षिप्यतेहविरत्रेतिआहवनीय ,प्रक्षिप्तकरितात्याहविआवेजाचीतो कृ हुधा-दानादिअन्य ग्नीचाभेद अ पु

आहार: आहरणमाहार ,भक्षणजें तो कृ हृञ्धा हरणअ भोजन अ पु

आह्राव: आहूयतेअत्रेतिआह्राव आह्वानकरितातपृथ्वीजाचेठायीतो कृ हेञ्धा स्पर्धादिकअ विहिरीजवळ पाणी देवण्याकरिता स्थापन केलेले टांके वगैरे अ पु

आहितलक्षण: विग्रहादिसर्वआहतलक्षणशब्दाप्र

आहितुंडिक: अहेस्तुंडमुखतेनदीव्यतीतिआहितुंडिक ,सर्पांच्या तोंडाने खेळतोजोतो त गारुडी अ पु

आहेयं अहौभवआहेय,अहीच्याठायी जें उत्पन्न तें सर्पाचे विषकिंवाअस्थ्यादिक वि अ पु न आ स्त्री

आहो आहतीतिआहो, एकरूपज्ञानाचानाशकरितीजोतो कृ हनधा हिंसादिअ विकल्परूपार्थकअव्य उ देवआहोगधर्वा

आहोपुरुषिका अहोअहपुरुष·तत्स्वभाव·आहोपुरुषिका,आपल्याठायी मीपुरुषअशीजी शक्तिसंभावनाती त मीपराक्रमी मीपुरुष अशा गर्वाने आपले सामर्थ्य प्रगटकरणे ती आ स्त्रीरू

आह्वय: आह्वानमाह्व·तस्याअयं आह्वय ,आह्वानजेती आहूतत्संबंधीजीतो आह्वय त· नाम अ पु·

आह्वा आह्वानमाह्वा, आह्वानस नामनिर्देश करणें तें. क्र. ह्वेञ्‌धा. स्पर्धादिअ. नाम. आ. स्त्री

आह्वानं आहूयतेअनेनेतिआह्वानं, बलाविजेतोजेणें तें. क्र. ह्वेञ्‌धा. स्पर्धादिअ. आमंत्रण. अ. न.

आन्हिकं अन्हिभवमान्हिकं, दिवसा चेठायीं जें झालें तें. त. स्नानसंध्यादिककर्म. २ नित्यकर्म. ३ भोजन. ४ ग्रंथविशेष. अ. न.

इक्षुः इष्यतइतिइक्षुः, इच्छिजेतोजो तो. क्र. इषधा. इच्छाअ. ऊंस. उ. पु.

इक्षुगंधा इक्षुगंधइवगंधोयस्याःसा इक्षुगंधा, इक्षुगंधासारखाआहेगंध जीचा ती. स. सराटा. २ कोल्हकांद्यानेंश्रु. ३ भुईकोहाळा ४ लेंचा. आ. स्त्री.

इक्षुरः इक्षोरिवगंधंरातीतिइक्षुरः, इक्षूचेपरीजोगंधत्याप्रत ग्रहणकरितोजो तो. क्र. राधा. आदानअ. कोळसंदा म्हणून औषधिविशेष. उ. पु.

इक्ष्वाकुः इक्षुमाकरोतीतिइक्षुमकरोतीतिवाइक्ष्वाकुः, स्वभक्षणानें पुष्टादि इक्षुगुणदेतोवसरलगामीजोतो क्र. कृञ्‌धा करण अ. २ अकधा कुटिलगतिअ. दुध्याभोपळा २ राजविशेष. उ. पु.

इंगं इंगतइंगतीतिवाइंग, अभिप्रायानुरूप वागणें किंवा गमन जें तें. क्र. इंगिधा गतिअ. दुसन्याच्यामर्जीप्रमाणें अ. न. २ जंगम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

इंगितं विग्रहादिसर्वइंगशब्दाप्र.

इंगुदी इंगनंइंगंतद्यतीतिइंगुदी, इंगनम्ह. गमन त्यातें खंडन करितोजोतो क्र. दोधा अवखंडनअ. हिंगणबेटाचा वृक्ष. अ. पु. ई. स्त्री.

इच्छा एषणमिच्छा, इच्छिजेंजीती ह

ई. स्त्री.

इदानीं अस्मिन्कालेइदानीं, याकाळा चेठायींया अर्थी अव्य. उ. इदानीमभिसंवृत्त।

इध्मं इध्यतेनेनेतिइध्मं, प्रदीप्तहोतो अग्निजाणे ते. रु. त्रिइंधीधा. दीप्तिअर्पण अ. न.

इनः एतीतिइनः, आकाशादिकावेगयी अथवा प्रभुत्वाप्रत गमन करितोजोतो रु. इणधा गतिअ सूर्य २प्रभु अ. पु.

इन्वका: इन्वंतिप्रीणयंतीतिइन्वकाः, संतुष्टकरितातजाह्या. रु. इविधा व्याप्तिअ मृगशीरनक्षत्राचे मस्तकावर जवळचीं पांच नक्षत्रें आ. स्त्री.

इंदीवरं. इंदीवारं इंदतीतिइंदीत स्या वरमिंदीवरं, परमैश्वर्यवावलेअ शीजी लक्ष्मी तिलाजें इष्टतें स. नील कमल अ. न.

इंदीवरी इंदीवरमस्त्यस्याइंदीवरी, नीलकमलाकार आहे फलजीसतीं. न स हस्रमुळी यानावाची औषधि. इ स्त्री.

इंदुः उनत्तीतिइंदुः, क्लिन्न होतोजो तो रु. उंदीधा क्लेदनअ. चंद्रमा. उ. पु.

इंद्रः इंदतीतिइंद्रः, परमैश्वर्ययुक्त होतोजोतो रु. इदिधा परमैश्वर्यअ. देवांचा राजा. २श्रेष्ठ. अ. पु.

इंद्रद्रुः इंद्रसंद्रुरिंद्रद्रुः, इंद्राचाजो वृक्षतो स. अर्जुन सादडा यानावाचा वृक्ष. उ. पु.

इंद्रयवं यवाकारबीजत्वाद्यवंइंद्रस्य वेइंद्रयवं, यवाकृतिआहे बीजजाचें ते. कुड्याची शेंग अ. पु. न.

इंद्रवारुणी इंद्रंवारयतीतिइंद्रवारुणी, इंद्रामत युद्ध करितेजीती रु. वृञ्धा वरण अ. मारेकवडी चेंझाड. ई. स्त्री.

इंद्रसुरसः शोभनोरसोस्यसुरसः, इंद्रस्यसुरसः इंद्रसुरसः, उत्तमआहेरसजास तो सुरस इंद्राचाजो सुरसतो. म. निर्गुंडी नावाचा वृक्ष. अ. पु.

इंद्राणिका इंद्रमानयतीतिइंद्राणीसेवइंद्राणिका, इंद्रप्राप्तिसाधनजीतीइंद्राणी तीचइंद्राणिका स. निर्गुंडीचा वृक्ष. आ. स्त्री.

इंद्राणी इंद्रस्यस्त्रीइंद्राणी इंद्राचीजी पत्नी ती, स्वीय. इंद्रानी कांचकी. ई. स्त्री.

इंद्रायुधं इंद्रस्यआयुधंइंद्रायुधं, इंद्राचेंजें आयुध ते. स. इंद्राचे धनुष्य. अ. पुल्लिंगी.

इंद्रारिः इंद्रस्यअरिः इंद्रारिः, इंद्राचा जो शत्रु तो. स. दैत्य. इ. पु.

इंद्रावरजः इंद्रस्यअवरज इद्राव रज , इद्राचा जो कनिष्ठबंधुतो स विष्णु अ·पु·

इंद्रियं इद्रस्यलिंगंचिन्हंइंद्रिय,इ द्राचे जे लिंग ह्म· आत्म्याचे चिन्ह ते त ज्ञानेंद्रियें व कर्मेंद्रियें यामल्येका चेंनाव अ न

इंद्रियार्थाः इंद्रियैरर्थ्यंतइतिइ द्रियार्था · इंद्रियांनी प्रार्थिजेतात · जेतें क्र अर्थधा उपशज्ञाअ इ द्रियांचे रूप रसादिक पांचविषय अ पु

इंधनं इध्यतेनेनेतिइंधन· प्रदीप्तहो इजेतें जेणेंते क्र·जिइधीधा दीप्ति अ अग्नी प्रदीप्तकरण्याचें काष्ठ अ न

इभः एतीतिइभ , मंदगमनकरि तोजो तो क्र इण्धा गतिअ गज अ पु

इभ्यः इभमर्हतीतिइभ्य गजा धन योग्य जोतो त धनिक वि अ·पु न आ·स्त्री

इरणां ईरणं इरिणं ईरिणं ऋच्छन्तिगच्छंत्यस्मिन्निनिइरण , गमन करितात अथवा गड लें आतात जाचे ठायी तो क्र· ऋच्छधा गतिअ· निराश्रयदेश २ क्षारभूमि केचें स्थल अ न·

इरंमदः इरयामाद्यतीतिइरमद , उदकाने प्रदीप्त होतो जातो क्र म दीधा हर्षअ विद्युल्लता अ पु

इरा ईकामपातिददातिएतिईर्ते वाइरा, इच्छेतेंदेणार किंवा गमन किंवा कंपन्न करिते जीती क्र· शधा दानअ· २इण्धा गतिअ ३ ई रधा·कंपनअ· उदक २वाणी ३मद्य ४ भूमि आ·स्त्री

इला इलतीतिइला , गमन करितेजी ती क्र इलधा गमनअ· गाई २पृथ्वी ३ वाणी ४ बुधनामक ग्रहाची बाय को आ·स्त्री

इली ईली विग्रहादि सर्व इलाश ब्दाप्रमाणे

इल्वलाः एलंतीतिइल्वला·, मृ गशीर्षाच्या मस्तकी गमन करितात जा त्या क्र इलधा गत्यादिअ मृ गशीर नक्षत्राचे मस्तकाजवळच्या पाचतारा· आ स्त्री·

इव अवनमिव, साम्यरूपार्थी जें ग मन तें क्र इण्धा गतिअ साम्य

रूपार्थी उ. इंदुरिंदुरिवश्रीमान् अ. धि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

इषीका इष्यतेनयाईषिका, अवले कन करिजेतें जेणेंकरून ती. क्रु इ षधा. गमनअ. हत्तीच्या डोळ्यांतील बुबूळ. आ. स्त्री.

इषिका ईषालांगलदंडः सइवप्रति कृतिःइषिका, लांगलकीलकासार खी आहे प्रतिकृतीजीनीतीहत्तीच्या डोळ्यांतील बुबूळ. २ सळई. आ स्त्री.

इषुः ईषतेनेनेतीषुः, हिंसनकरि जेनें जेणेंते कृ. ईषधा हिंसाअ. बाण. अ. पु.

इषुधिः इषवोधीयंतेत्रइषुधिः, बा णजेतें धीयंते ह्म राहतात जाचे ठायीं तो कृ. डुधाञ्धा. धारणाअ बाणठेवण्याचा भाता. इ. पु स्त्री

इष्ट एषणमिष्टं, इच्छा जी ते कृ. इषधा इच्छाअ. यज्ञकर्म २ क्रिया विशेषण अ न.

इष्टकापथं इष्टकापथंयस्यइष्ट कापथं. इष्ट आहे कुत्सित मार्गजा सतें. स. काळ्या वाळ्याचें मूळ. अ न.

इष्टगंधः इष्ट गधोयस्येतिइष्टगंधः इष्ट आहे गंधजाचा तो स. सुग

इष्टार्थोद्युक्तः इष्टश्चासावर्थश्च इष्टार्थः तस्मिन्युक्तः इष्टार्थोद्युक्तः, इष्ट अर्थाविषयीं जो उद्युक्त तो स इष्टार्थाविषयीं उद्योगी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

इष्टिः एषणमीज्यतेनयावाइष्टिः, इच्छा किंवा यजन करिजेतें जेणेंक रून ती. कृ. इषधा. इच्छाअ. २ यज धा. देवपूजादिअ. इच्छा. २ यज्ञ. ३ संग्रहश्लोक. इ. स्त्री.

इष्वासः इषवोबाणाअस्यंतेअने नेतिइष्वासः, बाण सोडताहेत जेणें करून तो. कृ. असुधा. क्षेपणअ धनुष्य. अ. पु.

ईक्षणं ईक्ष्यतेनेनेतिईक्षणंईक्षा ईक्षणंवा, अवलोकन करिजेतें जेणें अथवा अवलोकन जेंतें. कृ. ईक्षधा दर्शनअ. नेत्र. २ पाहणें. अ. न

ईक्षणिका ईक्षतेइतिईक्षणिका. शुभाशुभातें पाहते जी ती. कृ. ईक्ष धा. दर्शनअ. शुभाशुभजाणून मा गणारी स्त्री आ. स्त्री.

ईडितः ईड्यतेइतिईडितः, स्तवि जेला जो तो कृ. ईडधा. स्तुतिअ. स्तु

त वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ईतिः ईयतेनयाईतिः, गमन करिजे ते अथवा पीडा पाविजेतें जीयेंतीं. कृ. ईङ् धा. गति अ. प्रवास. २ स्वचक्र परचक्र उपद्रव विशेष. इ. स्त्री.

ईरितः ईर्यतेस्मईरितः, प्रेरिजेला जो तो. कृ. ईरधा. गत्यादिअ. जाची प्रेरणा केली तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ईर्म ईरमतिस्त्रस्वमितिईर्मं, स्त्रस्वानें नष्ट करितें जें तें. कृ. ईरधा. क्षेपण अ. व्रण. न्. न.

ईर्या ईर्यतइतिईर्या, ध्यानादिकानें परिव्राजकादिकांनें जें गमन ती. कृ. ईरधा. गत्याद्य. योग मार्गाचे यथी जी स्थिति ती. आ. स्त्री.

ईर्ष्या ईर्षणंईर्ष्या, ईर्षण ह्म. असहन जें ती. कृ. ईर्षधा. ईर्षा अ. दुसऱ्याचा उत्कर्ष न सहन करणें. आ. स्त्रीलिंगी

ईली एलयतीतिइली, प्रेरित होणारी जी ती. कृ. इलधा. प्रेरण अ. सुरी. ई. स्त्री.

ईलितं ईड्यतेस्मईलितं, स्तवन करिजेलें जें तें. कृ. ईडधा. स्तुति अ. स्तुत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ईशः ईष्टेइतिईशः, समर्थ होतो जो तो. कृ. ईशधा. ऐश्वर्य अ. महादेव. २ स्वामी. ३ समर्थ. अ. पु.

ईशा ईष्टेईष्टेनयावाईशा, ऐश्वर्यवती किंवा जिच्या योगानें नांगल समर्थ होतो ती. कृ. ईशधा. ऐश्वर्यार्थक. पार्वती. २ नांगराचें इसाड. आ. स्त्री.

ईशानः ईष्टेतच्छीलःईशानः, ऐश्वर्यस्वभावाचा जो तो. कृ. ईशधा. ऐश्वर्य अ. महादेव. अ. पु.

ईशिता इष्टेइतिईशिता, समर्थ होतो जो तो. कृ. ईशधा. ऐश्वर्य अ. प्रभु. ऋ. पु.

ईश्वरः ईशितुंशीलमस्यईष्टइतिवा ईश्वरः, नियमन हाच आहे स्वभाव ज्याचा अथवा समर्थ होतो जो तो. कृ. ईशधा ऐश्वर्य अ. महादेव. २ प्रभु. अ. पु.

ईश्वरा. ईश्वरी ईष्टेइतीश्वरा राईश्वरीवा, समर्थ होत्ये जी ती. कृ. ईशधा. ऐश्वर्य अ. पार्वती. आ. २ ई स्त्रीलिंगी

ईषत् ईषतइतिईषत्, अल्परूपार्थी गमन करितो जो तो. कृ. ईषधा

गमनादिक अ॰ किंचित् ह्या अर्थी॰ अव्य॰ ईषत्पांडुः मुद्गलेगः,

ईषत्पांडुः ईषत्किंचित्पांडुः ईषत्पांडुः , यत्किंचित् जो पांडु तो॰ स॰ अल्पकिंचित् पांदरा॰ वि॰ उ॰ पु॰ स्त्री नपुंसकलिं॰

ईषा ईष्यतेइतीषा, गमन करितो जो तो॰ कृ॰ ईषधा॰ गतिअ॰ नांगरा चें इसाड॰ आ॰ स्त्री॰

ईषीका विग्रहादिसर्वइषिकाशब्दा प्रमाणें॰

ईहा ईहनमीहा॰ इच्छिणें जी ती॰ कृ॰ ईहधा॰ चेष्टा अ॰ इच्छा॰ आ॰ स्त्री॰

ईहामृगः ईहामृगेष्वस्यईहामृगः, इच्छा आहे मृगान्वेषाची ज्यास तो॰ स॰ लांडगा॰ अ॰ पु॰

उ अर्थनंउ, संबोधन किंवारोषोक्ति अथवा अनुकंपाद्यर्थ यांविषयीं जो शब्द करितो स. तदर्थी विद्यमान जो तो. को. र्या. २ पादपूरण. ३ आज्ञा. ४ संबोधन. ५वितर्क. अव्य.

उक्तं उच्यतेस्मउक्तं, भाषणकरिजेतें जें तें. कृ. वचधा. परिभाषणअ. बोललेलें. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

उक्तिः वचनंउक्तिः, भाषण जैंती. कृ. वचधा. परिभाषणअ. भाषण. इ. स्त्री.

उक्थं उच्यतेतदुक्थं, बोलिजेतें जें तें. कृ. वचधा. परिभाषणअ. सामाचा भेद. अ. न.

उक्षा उक्षतीतिउक्षा, सेचनकरितो जो तो. कृ. उक्षधा. सेचनअ. माजविलेला बैल. न. उ.

उक्षाभद्रः उक्षतीतिउक्षा भंद्रतीतिभद्रः उक्षाचासौभद्रश्चउक्षाभद्रः, सेचन कर्ता असा जो कल्याण करणारा तो. स. बैल. अ. पु.

उखा ओखतीतिउखा, गमनकरिते जी ती. कृ. उखधा. गतिअ. पात्रविशेष जास थाली असें म्हणतात ती. आ. स्त्री.

उख्यं उखायांसंस्कृतंउख्यं, उखापात्रीं जें संस्कृत तें. स्थालीपात्रांत शिजलेलें अन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उग्रः उच्यतिक्रुधासंबध्यतइतिउग्रः, क्रोधानें युक्त होतो जो तो. कृ. उचधा. समवायअ. महादेव. २रौद्ररस. ३ शूद्र जातीचाद्यापासून उत्पन्न झालेला. अ. पु.

उग्रगंधा उग्रोगंधोयस्याःसाउग्रगंधा, उग्र आहे गंध जीचा ती. स. ओंवा व वेखंड. आ. स्त्री.

उचितं उच्यतेस्मइत्युचितं, बहुत लोक करितात जें तें. कृ. उचधा. समवायअ. योग्य. २न्याय्य. ३अभ्यस्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उच्चः उच्चिनोतीत्युच्चः, ऊर्ध्व होतो जो तो. कृ. चिञ्धा. चयनअ. उंच. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उच्चटा उच्चरतीतिउच्चटा, रोगादिकांनीं उच्चाटन म्ह. नाश करिते जी ती. कृ. चरधा. गतिअ. मोथ्याचा एक भेद. आ. स्त्री.

उच्चंडः उच्चंडनमुच्चंडः, उच्चंडन म्ह. शीघ्र जें तें. कृ. चडिधा. कोपअ. शीघ्र गमन करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उडुवरः, उल्लंघित आहे आकाश जाणें तो. स. उडुंबराचें झाड अ. पु.

उड्डीनं उद्‌र्ध्वंडयनमुड्डीनं, ऊर्ध्वजें पक्ष्याचें गमन तें. कृ. डीङ्‌धा. विहायसागति अ. पक्ष्यांचीगति. अ. न.

उत ऊयतेस्मउत, अथर्थ जो समुच्चय आणि विकल्प या अर्थाला संवाकण्या करिता शब्द करितो जो तो. कृ. उङ्‌धा. शब्द अ. उ. उतभीमउतार्जुनः २ विष्णुरुतशिवः सेव्य. अव्य.

उतं ऊयतेस्मइतिउतं, तंतु संतान करिजेलें जें तें. कृ. ऊयीधा. तंतुसंतान अ. तंतूनीं विणलेलें. वस्त्रादिक वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उताहो उतच आहोच अनयोः समाहारः उताहो, उत आणि आहो यांचा जो समाहार तो. स. उ. गंधर्वउताहो ब्रह्मोच्यते. अव्य.

उत्कः उत्‌उद्गतंमनोस्यउत्कः, उद्गत स. उत्कंठित आहे मन ज्याचें तो. स. उत्कंठित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्करः उद्गतः कटआवरणंयस्यस उत्कटः, गेलें आहे आवरण ज्याचें तो. स. दालचिनी. अ. न. २ माजलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्कंठा उत्कंठनमुत्कंठा, विषयांचें उत्कंठन जें ती. कृ. कठिधा. कृच्छ्रशोक अ. उत्सुकता. आ. स्त्री.

उत्करः उत्कीर्यतइतिउत्करः, पात्रादिकांत भरून टाकिजेतो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेप अ. धान्यादिकांची रास. अ. पु.

उत्कलिका उत्कल्यतेऽनयाउत्कलिका, विक्षिप्तचित्त होतें जीणें ती. कृ. कलधा. संख्यान अ. उत्कंठा. २ मोठी लाट. आ. स्त्री.

उत्कारः उत्किरतीतिउत्कारः, धान्यादिकांनें क्षेपण करितो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेप अ. धान्य पेरणारा. अ. पु.

उत्क्रोशः उत्क्रोशतीत्युत्क्रोशः, उच्चस्वरानें आक्रोश करितो जो तो. कृ. क्रुशधा. रोदन अ. कुररीनामक पक्षि. अ. पु.

उत्तंसः उत्तंसयतिउत्तंस्यतेऽनेनवाउत्तंसः, भूषण करितो किंवा करिजेतो जेणेंकरून तो. कृ. तसिधा. अलंकार अ. मस्तक व कर्ण यांचें भूषण. अ. पु.

उत्तं उनत्तिस्मउत्तं, भिजतें आ

लेंजें तें. ष्ठ. उंदीधा. क्लेदनअ. भि
अलेलें. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

उत्तप्तं उत्तप्यतेस्मइत्युत्तप्तं, संतप्त
करिजेलें जें तें. क्र. तपधा. संतापअ.
सुष्कमांस. अ. न.

उत्तमः अतिशयेनउत्कृष्टःउत्तमः,
अतिशयें करून जो उत्कृष्ट तो. त.
चांगला. २मुख्य. वि. अ. पु. न. आ
स्त्री.

उत्तमर्णः उत्तममृणमस्योत्तमर्णः
उत्तम आहे ऋण ज्याचें तो. स. ऋ
र्ज देणारा. अ. पु.

उत्तमा अतिशयेनउत्कृष्टाउत्तमा,
अतिशयेंकरूनजीउत्कृष्ट ती. त. श्रु
णांनीं अत्युत्कृष्ट अशीबायको. आ.
स्त्री.

उत्तमांगं उत्तमंगतदंगंचउत्तमांगं,
उत्तम स्व. मुख्य असें जें अंगतें.
स मस्तक. अ. न.

उत्तरं उदूर्ध्वमतिशयेनेत्युत्तरं, ऊ
र्ध्व अतिशयें करून स्व. भ्भा नंत
र जें तें. त. वर, नंतर या अर्थी.
. अव्य.

उत्तरः उत्तरतिउत्तरस्यांदिशिजा
. यतेवाउत्तरः ऊर्ध्वगमन करितो
स्व. श्रेष्ठत्वानें परिगणित किंवाउ
त्तरदिशेचाठायीं झाला जो तो. ष्ठ.
तृधा. प्लवनतरणअ. श्रेष्ठ. २ उत्त
रदिशेस झालेला. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री. ३विराटपुत्र. अ. पु ४ प्रतिवच
न. अ. न. ५ अर्जुनाची सून. व उत्त
रदिशा. आ. स्त्री.

उत्तरतः उत्तरस्मिनित्युत्तरतः,
उत्तरदिशेचाठायीं वगैरे. त. उत्तर
देश व काल त्या अर्थी अव्य.

उत्तरात् उत्तरादित्युत्तरात्, उत्त
रकालीं त्याअर्थी. त. अर्थादिपूर्वी
च्या शब्दाप्र.

उत्तरासंगः उत्तरेऊर्ध्वभागेसज्ज
तइत्युत्तरासंगः, ऊर्ध्वभागाचेठायीं
संलग्न करिजेतो जो तो. ष्ठ. षंजधा.
संगअ. उत्तरीय वस्त्र. अ. पु

उत्तरीयं उत्तरेभवमुत्तरीयं, उत्त
र भागाचेठायीं जें भवतें. त. उत्त
रीयवस्त्र. अ. न.

बसावेवार्थी त्याअर्थी. अव्य. उ.नों क्षीसुखादुत्तरेषु र्विवाहः परिकीर्तितः

उत्तानं उद्गतस्तानोविस्तारो स्मादुत्तानं, गेला आहे विस्तार जापासून तो. स. उथळ. २उताणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्तानशयः उत्तानः शेतेउत्तानशयः, उत्तान म्ह. उपडी जो निजतो तो. कृ. शीङ्धा. स्वप्नअ. स्तनप्राशन करणारा बालक. अ. पु.

उत्थानं उत्थितिरुत्थानं, उत्थिति जी तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. उद्योग. २उत्थान. ३ तंत्र. को. पुस्तक मुद्द अंगण. ह्मणणें. उत्पत्ति. अन.

उत्थितः उत्तिष्ठतेस्मउत्थितः, ऊर्ध्वस्थित होता झाला जो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. उठलेला. २वा ढलेला. ३उद्युक्त. ४उत्पन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्पतिता विग्रहादिसर्वपुढचाप्रमाणें. वि. ऋ. पु. न. ई. स्त्री.

उत्पतिष्णुः उत्पततितच्छील उत्पतिष्णुः, ऊर्ध्वपतन करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. उडण्याच्या स्वभावाचा वि. उ. पु. स्त्री. न.

उत्पत्तिः उत्पद्यतेनयाउत्पत्तिः, उत्पन्न होइजे जेणें करून ती. कृ. पदधा. गतिअ. जन्म. इ. स्त्री.

उत्पलं उत्पलतीतिउत्पलं, मनोनयनाल्हादकारी जें तें. कृ. पलधा. गतिअ. कमल. २ कोष्ठ. अ. न.

उत्पलशारिवा उद्यतंपलमनया उत्पला उत्पलाचासी शारिवाचउत्पलशारिवा, उत्पन्न आहे रक्त जीणें तीउत्पला उत्पला अशीजी शारिवा ती. स. उपरसाल. जीस उपळसरी असें ह्मण. ती. आ. स्त्री.

उत्पातः उत्पतनमुत्पातः, उत्पतन जें तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. शुभाशुभसूचक उत्पात, धूमकेतु वगैरे अ. पु.

उत्फुल्लः उत्फुल्लतीत्युत्फुल्लः, विकसित होतो जो तो. कृ. फुल्लधा. विकसनअ. फुललेला वृक्षादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्सः उनत्तिजलेनेतिउत्सः, उदकानें आर्द्र होतो जो तो. कृ. उंदीधा. क्लेदनअ. उदकाचा पडण्यानें आर्द्र होणारी जागा. उ. पु.

केलें जें तें. कृ. उंदीधा. क्लेदनअ. भि जलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्तप्तं उत्तप्यतेस्मइत्युत्तप्तं, संतप्त करिजेलें जें तें. कृ. तपधा. संतापअ शुष्कमांस. अ. न.

उत्तमः अतिशयेनउत्कृष्टःउत्तमः, अतिशयें करून जो उत्कृष्ट तो. त. न्योंगला. २मुख्य. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

उत्तमर्णः उत्तमऋणमस्योत्तमर्णः, उत्तम आहे ऋण ज्याचें तो. स. कर्ज देणारा. अ. पु.

उत्तमा अतिशयेनउत्कृष्टाउत्तमा, अतिशयें करूनजी उत्कृष्ट ती. त. गुणांनीं अत्युत्कृष्ट अशी बायको. आ. स्त्री.

उत्तमांगं उत्तमंगतदंगंचउत्तमांगं, उत्तम म्ह. मुख्य असें जें अंग तें. स. मस्तक. अ. न.

उत्तरं उदूर्ध्वमतिशयेनेत्युत्तरं, ऊर्ध्व अतिशयें करून म्ह. प्रश्नानंतर जें तें. त. वर, नंतर या अर्थी. अव्य.

उत्तरः उत्तरतिउत्तरस्यांदिशिजायतेवाउत्तरः. ऊर्ध्वगमन करितो म्ह. श्रेष्ठत्वानें परिगणित किंवा उत्तरदिशेच्या ठायीं झाला जो तो. कृ. तृधा. प्लवनतरणअ. श्रेष्ठ. २उत्तरदिशेस झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३विराटपुत्र. अ. पु. ४ प्रतिवचन. अ. न. ५ अर्जुनाची सून व उत्तरदिशा. आ. स्त्री.

उत्तरतः उत्तरस्मिनित्युत्तरतः, उत्तरदिशेच्या ठायीं वगैरे. त. उत्तर देश व काल ह्या अर्थी अव्य.

उत्तरात् उत्तरादित्युत्तरात्, उत्तरकडील ह्या अर्थी. त. अर्थादिपूर्वीच्या शब्दांप्र.

उत्तरासंगः उत्तरेऊर्ध्वभागेसज्जतइत्युत्तरासंगः, ऊर्ध्व भागाचेठायीं संलग्न करिजेतो जो तो. कृ. षंजधा. संगअ. उत्तरीय वस्त्र. अ. पु.

उत्तरीयं उत्तरेभवमुत्तरीयं, उत्तर भागाचेठायीं जें भव तें. त. उत्तरीय वस्त्र. अ. न.

उत्तरेण उत्तरादुत्तरस्मिन्नित्युत्तरेण, उत्तरेपासून किंवा उत्तरेचे ठायीं वगैरे. त. अव्य.

उत्तरेद्युः उत्तरस्मिन्नहनिउत्तरेद्युः, उत्तर दिवशीं. त. उत्तर दि-

वसानेवार्थी स्याअर्थी· अव्य· उ·नां
धिमुनकाद्दुत्तरेषु विवाहः परिकीर्तितः

उत्तानं उद्गतस्तानो विस्तारो यस्मादु
त्तानं, गेला आहे विस्तार जा पासू
न तें· स· उथक· २उत्तार्णे· वि· अ·
पु· न· आ· स्त्री·

उत्तानशयः उत्तानः शेतेउत्ता
नशयः, उत्तान स· उपडीजो निज
तो तो· कृ· शीङ्धा· स्वप्नअ· स्तन-
प्राशन करणारा बालक· अ·पु·

उत्थानं उत्थितिरुत्थानं, उत्थिति
जी तें· कृ· ष्ठाधा· गतिनिवृत्तिअ·उ
द्योग· २उत्थान· ३ तंत्र· ४ पुस्तक
युद्ध अंगण· हगवण· उत्पत्ति·अन

उत्थितः उत्तिष्ठतेस्मउत्थितः, ऊ
र्ध्वस्थित होता झाला जो तो· कृ· ष्ठा
धा· गतिनिवृत्तिअ· उठलेला· २ण
ठलेला· ३उद्युक्त· ४उत्पन्न· वि·अ·
पु· न· आ· स्त्री·

उत्पतिता विग्रहादिसर्वंपुढचाशं
ब्दा प्र· वि· अ·पु· न· ई· स्त्री·

उत्पतिष्णुः उत्पतनशीलःउ
त्पतिष्णुः, ऊर्ध्वपतन करणे ज्याचा आ
हे स्वभाव ज्याचा तो· कृ· पत्लृधा· ग
तिअ· उडण्याच्या स्वभावाचा वि·
उ·पु·स्त्री·न·

उत्पत्तिः उत्पद्यतेनयाउत्पत्तिः, उ
त्पन्न होइजे तें जीणेंकरून ती· कृ·
पद्धा· गतिअ· जन्म· इ· स्त्री·

उत्पलं उत्पलतीतिउत्पलं, मनोनयना
ल्हादकारी जें तें· कृ· पलधा· गतिअ· क
मल· २ कोष्ठ· अ· न·

उत्पलशारिवा उद्गतं पलमनया
उत्पला उत्पलाचासौ शारिवाचउत्प
लशारिवा, उत्पन्न आहे रक्त जीचें
तीउत्पला उत्पला अशीजी शारि
वा ती· स· उपरसाल· जीसउपल
सरीअसें म्हण·ती· आ· स्त्री·

उत्पातः उत्पतनमुत्पातः, उत्पत
न जें तो· कृ· पत्लृधा· गतिअ· शुभा
शुभसूचक उत्पात, धूमकेतु वगैरे
अ·पु·

उत्फुल्लः उत्फुल्लतीत्युत्फुल्लः, विक
सित होतो जो तो· कृ· फुल्लधा· विक
सनअ· फुललेला वृक्षादिक· वि·अ·
पु· न· आ· स्त्री·

उत्सः उनत्तिजलेनेतिउत्सः, उद
कानें आर्द्र होतो जो तो· कृ· उंदी
धा· क्लेदनअ· उदकाचा पडण्यानें
आर्द्र होण्याची जागा· उ·पु·

उत्सर्जनं उत्सृज्यतइतिउत्सर्जनं, त्यागिजेतेंजें तें· कृ· सृजधा· विसर्ग अ· दानदेणें·२ टांकणें·अ·न·

उत्सवः उत्सीवनमुत्सवतीतिवाउत्सवः, प्रसव किंवा ऐश्वर्य अथवाउत्साहजोतो· कृ· सुधा· प्रसवादिअ·२ पुंर्षा· ईशन १अप्रसव· २ऐश्वर्य·३ उत्साह· ४कोप· अ· पु·

उत्साहः उत्सहतेनेनेत्युत्साहः, उत्साह पावतोजेणें तो· कृ· षहधा· मर्षणअ· अर्थादिवरचा१ल्या अर्थाप· टांकलेला· वि· अ·पु·न· आ·स्त्री·

उत्सेधः उत्सेधनंउत्सिध्यतेअनेनेतिवाउत्सेधः, उत्सेधन स· उन्नति अथवाउन्नत होतो जेणें करून तो· कृ· षिधधा· गतिअ· इत्यादिकांचीउंची २शरीर· अ·पु·

उदकं उनत्तीतिउदकं, क्लिन्न आर्द्र जेंतें· कृ· उंदीधा· क्लेदन अ· जल· अ·न·

उदक्या उदकमर्हतीत्युदक्या, उदकांतें योग्य होतेजीती· त· विटाळशी बायको· आ·स्त्री·

उदन्या उदकस्यइच्छाउदन्या, उदकाची जी इच्छा ती. न तृषा. आली

उदन्वान् उदकानिसंत्यस्मिन्नितिउदन्वान्, उदकें जीं तीं आहेत ज्यांठायीं तो. न समुद्र. द. पु.

उदपानं उदकंपिबंत्यत्रेतिउदपानं, उदकपान करितात ज्याठायीं तें. कृ. पाधा. पानअ. विहीर. अ. पु. न.

उदय: उदेतिउद्यंतिग्रहायस्मादितिउदय:, उदय पावतो किंवा उदय पावताहेत ग्रह ज्यापासून तो. कृ. इण्धा. गतिअ. उदय. २उदयाचल. अ. पु.

उदरं उद्दृणातीतिउदरं, क्षुधाकालीं असें तपीडा करितें जें तें. कृ. दृधा. विदारणअ. पोट. अ. न.

उदर्क: उदर्च्यतइतिउदर्क:, स्तविजे तो जो तो. कृ. अर्कधा. स्तवनअ. भावीफल. अ. पु.

उदवसितं उत्ऊर्ध्वंअवसीयतेस्मिन्नुदवसितं, उंच बांधिलें जें तें कृ. षोधा. अंतकर्मअ. घर. अ. न.

उद्भित् उदकेनभिद्यतेवर्धतइतिउद्भित्, उदकानें वाढतें जें तें कृ. दुओभिधा. द्विधागतिअ. अं- धें पाणी घातलेलें ताक. त्. न.

उदात्त: उच्चैरादीयतेउच्चार्यतेस्मिन्निवाउदात्त:, उच्चस्वरानें उच्चारिजे तो जो तो. कृ. दीङ्धा. क्षयअ. स्वराचा एक भेद. अ. पु.

उदान: उदानेंत्यनेनेतिउदान:, ऊर्ध्वसंचारानें प्राणी जीवन पावतात ज्याचा तो कृ. अनधा. प्राणनअ. कंठदेशीं राहणारा वायु. अ. पु.

उदार: उत्कृष्टमारातीत्युदार:, उत्कृष्ट दान किंवा महत्व यातें स्वीकृत करितो जो तो. कृ. राधा. आदानअ. सरळमनाचा. २ मोठा. ३ दाता. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उदासीन: उदास्तेइतिउदासीन:, उदासीन राहतो जो तो. कृ. आसधा. उपवेशनअ. जो शत्रुमित्रांशीं सारखा तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उदाहार: उदाहरणमुदाहार:, उदाहरण स्म. पुढें सांगण्याच्या अर्थाचें वर्णन जें तो कृ. हृञ्धा. हरणअ. प्रकृतार्थाचे साधनार्थ जो विचारतो अथवा प्रकृतोपयोगिता. अ. पु.

उदितं उदीयतेस्मइतिउदितं, बं

धन करिजेलें जें तें. रु. दोधा. अव-खंडनअ. बांधलेलें. २ सांशितलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उदीच्यः उदीच्यांभवः उदीच्यः, उदीचिदिशेचाठायीं जो झाला तो. त. शरावती नदी आहे मर्यादा जा स असा पश्चिमोत्तरदेश. २ वाळा. अ. पु.

उदीची उदूर्ध्वमंचत्यर्कोस्यामि त्युदीची, ऊर्ध्वभागीं गमन करितो किंवा पूजित होतो अर्क जीचेठायीं ती. रु. अंचुधा. पूजादिअ. उत्तर दिशा. ई. स्त्री.

उदीचीनः उदीच्यांभवः उदीचीनः, उदीचिदिशेचा ठायींजोउ त्पन्नतो. त. उत्तरदिशेस झाले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

उदुंबरः उद्गतमंबरंयेनेतिउ दुंबरः, उंशंसुंवृणोतीतिवा, उ ल्लंघितआहे आकाश जेणें अथवा शंकरामत प्राप्त करितो जो तो. स. २ रु. वृञ्धा. वरणअ. उदुंबरा चें झाड. २ तांबें अ. पु. २ अ. नपुं.

उदुंबरपर्णी उदुंबरस्येवपर्णा न्यस्याइत्युदुंबरपर्णी, उदुंबर पर्णा सारखीं आहेत पर्णे जीचीं ती. स दंती नावाची वनौषधि ई. स्त्री.

उदूखलं ऊर्ध्वखंलातीतिउदूख लं, ऊर्ध्व आकाशमूल सुसल द्वारा प्रवेश करितें जें तें. रु. लाधा. आ दानअ. उखळ. अ. न.

उद्गतं उद्गम्यतइतिउद्गतं, उत्तर माघारें गमन करितें जें तें रु. गम्लृ धा. गतिअ. वमन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

उद्गमनीयं उद्गम्यते भिलष्यत इत्युद्गमनीयं, इच्छिजे तें जें तें. रु. गम्लृधा. गतिअ. धुवस्त्रद्वय. अ. नपुंस.

उद्गारं उद्गाहतेस्मइत्युद्गारं, उद्गा हतेंस्म स. विलोडन करितें झालें जें तें. रु. गाहूधा. विलोडनअ. अभि प्राय याअर्थी अव्य. उ. उद्गारं मूर्लः

उद्गाता उद्गायतिसामइतिउद्गाता, साम गायन करितो जो तो. रु. गैधा. शब्दअ. सामवेद पढलेला ऋत्विज. ऋका. पु.

उद्गारः उद्गिरणमुद्गारः, वमन जें तें. रु. गृधा. निगरणअ. वमन. अ. पु.

उद्गिरणं उद्गीर्यतेनेनउद्गिरणं, ऊर्ध्व मार्गीनेंई जेतें किंवा उन्मूलनकरि-जेतें जें तें. कृ. गृधा. निगरण अ. व रनेयें २ उन्मूलन करणें अ. न.

उद्गीथः उद्गायतइत्युद्गीथः, गाइ-जेतो जोतो. कृ. गैधा. शब्द अ. साम वेदाचाध्वनि. २ ओंकार. अ. पु.

उद्गूर्णं उद्गूर्यतेस्मउद्गूर्णं, ऊर्ध्व ह्म. व रउंचलले जें तें. कृ. गुरीधा. उद्यमन अ. उगरावलेलें शस्त्र, काष्ठ वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्ग्राहः उद्ग्रहणमुद्ग्राहः, पाथादिकां नें ऊर्ध्वगमन ह्म आनयन जें तें. कृ. ग्रहधा. उपादान अ. दैंकर. अ. पु.

उद्घः उद्धन्यतइतिउद्घः, उत्कृष्ट लें-करून स्तविजे तो जो तो. कृ. हनधा. हिंसा अ. प्रशस्त. वि. अ. पु. याम लिंगांतर नाहीं असें कोणी ह्मणतात

उद्घनः ऊर्ध्वं हन्यतेस्मिन्नुद्घनः, ऊर्ध्व हनन करिताहेत आंचेवरी तो. कृ. ह नधा. हिंसा अ. लांकडें वर ठेवून ता सण्या करितो येतलेलें लांकूड. अ. पु.

उद्घाटनं उद्घाट्यतेनेनेतिउद्घाटनं, उदकादिक वर काढिताहेत जेणेंनें कृ. घटधा. संघात अ. विहिरीतून पाणी वर काढण्याचें राहाट वगैरे यं० ग. अ. न.

उद्घातः उद्धननमुद्घातः, प्रथमा रंभ जो तो. कृ. हनधा. हिंसा अ. प्रारं भ. अ. पु.

उद्दानं उद्दीयतेनउद्दानं, अवखंड न ह्म. बंधन जें तें. कृ. दोधा, अवखंड न अ. बंधन. अ. न.

उद्दालः उद्दालयतीतिउद्दालः, वि दारण करितो जो तो. कृ. दलधा. वि दारण अ. भोंकरीचें झाड. अ. पु.

उदितं विग्रहादिसर्व सांगितलेला या अर्थावारून उदितश. प्र.

उद्रः उनत्तीतिउद्रः, क्लिन्न ह्म. आ र्द्र होतो जो तो. कृ. उंदीधा. क्लेदन अ. पानमांजर. अ. पु.

उद्द्रावः उद्द्रवणमुद्द्रावः, उद्द्रवण ह्म पलायन जें तें. कृ. द्रुधा. गति अ. पळणें. अ. पु.

उद्धर्षः उद्धर्षयतीतिउद्धर्षः, ह र्षित करितो जो तो. कृ. हृषधा. अ लीक अ. उत्साह. अ. पु.

उद्धवः उद्धुनोतिदुःखमिति उद्धवः, दुःखानें कांपवितो जो तो. कृ. धूञ्धा. कंपन अ. विष्णुभक्त. २ उत्साह. अ. पु.

उद्धानं उद्धीयतेयत्रउद्धानं, स्थाल्यादि धारण करिजेत्तें जीनेवार्यी तें. क्र. डुधाञ्‌धा. धारणअ. चूल. अ. न.

उद्धांतं उद्धन्यतेस्मइतिउद्धांतं, वमिजेलें जें तें. क्र. हनधा. हिंसाअ. ओकलेलें वि. अ. पुं. न. आ. स्त्री.

उद्धानं उद्धायतेयोस्मानं, अग्निसंयोगकरिजेतो जानेवायीं नें. क्र. ध्माधा. शब्दाग्निसंयोग अ. चूल. अ. नपुं.

उद्धारः उद्ध्रियतेयत्रवासउद्धारः, फारदिवस धारण करितो जोतो अथवा जानेवायीं नें. क्र. धृञ्‌धा. धारणअ. ऋण. २ चूल. अ. पु. २ अ. न.

उद्धृतं उद्ध्रियतेस्मइतिउद्धृतं, उद्धृत करिजेलें जें तें. क्र. धृधा. धारणअ. वर आणलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्भवः उद्भवत्यनेनेतिउद्भवः, उत्पन्न होतो जेणेंकरून तो. क्र. भूधा. सत्ताअ. उत्पन्न होणें. अ. पु.

उद्भिजः उद्भेदनमुद्भित् उद्भिदो जातसुद्भिजः, उद्भेदनापासून झालें जें तें. क्र. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. पृथ्वींतउत्पन्नहोणारे वृक्षादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्भिज्जं उद्भेदनमुद्भित् तस्माज्जातमुद्भिज्जं, उद्भेदन जें तें उद्भित् त्यापासून जें झालें नें. क्र. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. अर्थादि सर्व उद्भिजशा. प्र.

उद्भित् भुवमुद्भिनत्तीत्युद्भित्, भूमिविदारण करितें जें तरुगुल्मादि तें. क्र. भिदिर्‌धा. विदारण अ. अर्थादिपूर्वीचा शब्दाप्र.

उद्भिदं उद्भिनत्तीत्युद्भिदं, भूमिविदारण करितें जें तें. वृक्षादि सर्व पूर्वीच्याप्र. अर्थादि उद्भिज शा. प्र.

उद्भ्रमः उद्भ्रमणमुद्भ्रमः, उद्भ्रमणा जें तो. क्र. भ्रमुधा. अनवस्थान अ. उद्वेजन, स. उद्वेग. अ. पु.

उद्यतं उद्यमतेस्मइतिउद्यतं, ऊर्ध्व उचललें जें नें. क्र. यमधा. उपरम अ. उगारलेलें काष्ठादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्यमः उद्यमनमुद्यमः, उद्योग जो तो. क्र. यमधा. उपरम अ. उद्योग. अ. पुल्लिं.

उद्यानं उद्यांत्यनेनाभिन्वाउद्यानं, विहारादिकांकरितां गमन करिजे नें जेणेंकरून किंवा जानेवायीं तें. क्र. याधा. प्रापण अ. राजांचें क्रीडावन. २ याग. ३ कार्य. ४ निघणें. अ. पु.

उद्युक्तः उद्युज्यतेइतिउद्युक्तः, उद्योगकरितो जो तो. कृ. युजिर्धा. योगअ. उद्योगास लागलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्योगः उद्योजनमुद्योगः, उत्कृष्टरीतीनें कार्याविषयीं जें योजन तो. कृ. युजिर्धा. योगअ. यत्नविशेष. अ. पु.

उद्वर्तनं उद्वर्ततेअनेनउद्वर्तनं, अंगादिकास उद्वर्तित करितात जेणेंतें. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. शरीरास घांसून मळ घालविणें. अ. न.

उद्वानं उद्वम्यतेस्मइतिउद्वानं, वमिजेलें जें तें. कृ. टुवमुधा. उद्गिरणअ. अर्थादि उद्वान श. प्र.

उद्वांतं विग्रहादि उद्वान श. प्र.

उद्वासनं उद्वास्यतेतदुद्वासनं, मारिजेते जें तें. कृ. वसधा. निवासअ. वधकरणें. अ. न.

उद्वाहः उद्वहनमुद्वाहः, उद्वहन म्ह. विवाह जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. लग्नकरणें. अ. पु.

उद्वेगं उद्वेजनमुद्वेगं, उद्वेग जो तो. कृ. ओविजीधा. भयचलनादिअ. उद्वेग. २ सुपारी. अ. न.

उंदुरः उंदुरुः उनत्तीतिउंदुरः, निरंतर म्ह. खनन करितो जो तो. कृ. उंदीधा क्लेदनअ. उंदीर. अ. पु.

उन्नतः उन्नमतिस्मउन्नतः, अतिनम्र होता झाला जो तो. कृ. णमधा. प्रह्वत्वअ. सुशील, उत्तम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उन्नतानतं उन्नतंचतत् आनतंचउन्नतानतं, स्वभावानें उन्नत असें जें किंचित् आनत तें. स. जें स्वतः उंच व उपाधीनें नम्र झालें तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उन्नयः उन्नायः उन्नयनमुन्नयः. उन्नायोवा. ऊर्ध्वनयन अथवा ऊहन जें तो. कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. वरनेणें. २ तर्क. अ. पु.

उन्मत्तः उन्माद्यतीतिउन्मत्तः, उन्मत्त करितो जो तो. स. उन्मत्तधा. उन्मत्ताचारअ. धुतऱ्याचें झाड. अ. पु. २ वातादिकानें चित्तविभ्रम झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उन्मदः उन्मादः उद्गतोमदोहर्षोयस्यस उन्मादः इतिवा उन्मदः उन्मादः, प्रादुर्भूत आहे हर्ष ज्यास तो न. स. भावानें जो उन्मत्त तो व वातादिकानें चित्तविभ्रंश झालेला.

२ रू. मदीधा. हर्षादिअ. उन्मत्त. २ वातविकारी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ अ. पु.

उन्मदिष्णुः उन्मदनशीलः उन्मदिष्णुः, उन्माद आहे स्वभाव ज्याचा तो. रू. मदीधा. हर्षादिकअ. अर्थादिरू सर्व उन्मद श. प्र. उ. पु.

उन्मनाः उत्कंठितंमनोयस्यसउन्मना, उत्कंठित आहे मन ज्याचें तो. स. उत्कंठित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

उन्माथः उन्मथनमुन्मथ्यते नेनेतिवाउन्माथः, उन्माथ स. मारण अथवा मारण होतें जेणें तो. रू. मथधा. विलोडनअ. वध. किंवा मृगादिक मारण्याकरितां आमिषादि घालून ठेवलेला यंत्र विशेष. वि अ पु. न. आ. स्त्री.

उन्मादवान् उन्मादो अस्यास्ये तिउन्मादवान्, उन्माद आहे ज्यास तो. त. उन्मत्त. वि. न्. पु. न. ई. स्त्री

उन्मानं उदूर्ध्वंमीयतेनेनेतिउन्मानं, ऊर्ध्व स. उंचले करून मोडि जेनें जेणें तो. रू. माङ् धा. मानअ. तुलामान स. तोलणें. अ. न.

उपकंठः उपगतः कंठः सामीप्यसस्योपकंठः, प्राप्त आहे सामीप्य ज्यास तो. स. समीप. वि. अ. पुं. न. आ स्त्रीलिं.

उपकारिका उपकरोतीतिउपकारिका, सर्व जनाला स्वाश्रय देऊन उपकार करिते जी ती. रू. कृञ् धा. करणअ. राजवाडा. आ. स्त्री.

उपकार्या उपक्रियते कर्मण्युपकार्या, कार्याविषयीं स्वामिद्वारा यो जना करितें जी ती. इत्यर्थादि सर्व उपकारिका शब्दाप्र.

उपकुंचिका उपकुंचतीत्युपकुंचिका, संकुचित होते जी ती. रू. कुच धा. संकोचअ. लहान इलाची २ कळें जिरें. आ. स्त्री.

उपकुल्या उपकोलतीत्युपकुल्या, उत्तम प्रकारें विस्तार पावते जी ती. रू. कुलधा. संस्त्यानादिक अ. पिंपळी. आ. स्त्री.

उपक्रमः उपक्रमणमुपक्रम्यते नेनवाउपक्रमः, प्रथमारंभ अथवा तो होतो जेणें करून तो. रू. क्रमु धा. पादविक्षेपअ. उपाय व ज्ञान एतत्पूर्वक आरंभ. २ प्रथमारंभ. ३ प्रधानाचा स्वभावाची परीक्षा ४ चिकि

स्त्री. अ. न.

उपक्रोशः उपक्रोशनमुपक्रोशः, उपक्रोशनम्ह. निंदा जें तो. क्रु. क्रुशधा. आह्वानअ. निंदा. अ. पु.

उपगतं उपगम्यतेस्मोपगतं, प्राप्तम्ह. स्वीकृत होइजेलें जें तें. कृ. गम्ल्धा. गतिअ. प्राप्त. २स्वीकारलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपगूहनं उपगूहः उपगूहनं, उपगूहम्ह. गोपनजें तें. कृ. गुहूधा. संवरणअ. आलिंगन. अ. न.

उपग्रहः उपगृह्यतेउपग्रहः, बंदी कृत करिजेतो जो तो. कृ. ग्रहूधा. ग्रहणअ. बंदी. अ. न.

उपग्राह्यं उपगृह्यतेइत्युपग्राह्यं, ग्रहण करिजेतेंजें तें. कृ. ग्रहूधा. ग्रहणअ. राजादिकांचें भेटीस नेलेलें वस्तु म्ह. नजराणा. अ. पु. न.

उपघ्नः उपहन्यतेउपहननंवाउपघ्नः, सन्निहित आश्रय करिजेतो किंवा आश्रयणजें तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. अवलंबाआश्रय. अ. पु.

उपचरितं उपचर्यतेस्मोपचरितं, सेविन करिजेलें जें तें. कृ. चरधा. गतिअ. आचाराकरा केलीतो वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपचाय्यः उपचीयतेसावुपचाय्यः, इंधनादिकेंकरून प्रज्वलन योग्य करिजेतोजो तो. कृ. चिञ्धा. चयनअ. अग्नि. अ. पु.

उपचितः उपचीयतेस्मोपचितः, पुष्ट करिजेलें जें तें. इत्यादिउपचाय्यशब्दप्र. वाढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपचित्रा चित्रंचित्ररूपमुपगता उपचित्रा, चित्ररूपाप्रत प्राप्त झाली जी ती. स. उंदिर कानी याना वाची औषधि. आ. स्त्री.

उपजापः उपजपनमुपजापः, उपजपनम्ह. विभजन जें तें. कृ. जपधा. व्यक्तवाणीअ. एकेठिकाणींमि ळालेल्यास विभाग करणें. अ. पु.

उपज्ञा उपज्ञानमुपज्ञा, उपज्ञानजें ती. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. प्रथमज्ञान. आ. स्त्री.

उपतप्ता उपतपतिउपतपनंवाउपतप्ता, संतप्त करितो किंवा संतपनजें तो. कृ. तपधा. संतापअ. रोग. अ. पु.

उपतापः विग्रहादिउपतप्तशब्द

प्रमाणों. अ.पु.

उपत्यका अद्रेउपासन्नाभूमिरु पत्यका, पर्वताच्या आसन्न ह्म. समीप जी भूमीती. त. आ. स्त्री.

उपदा उपदीयतेइत्युपदा, राजादिकांस देइजेसे जी ती. कृ. डुदाञ्धा. दानअ. अर्थउपग्रात्यश. प्र. आ. स्त्री.

उपधा उपधीयतेशक्त्विज्ञानमंत्रोपधा, शक्तिज्ञान धारण करिजेतें जीचेवायीं ती. कृ. धाञ्धा. धारणादिअ. धर्म अर्थ काम भय इहीं करून अमात्यादिकांची जी परीक्षा ती आ. स्त्री.

उपधानं उपधीयतेअत्रेतिउपधानं, धारण करिताहेत मस्तक ज्याचे ठायीं तें. कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. उशी. अ. न.

उपधिः उपधीयतेगोप्यते ऽनेनउपधिः, गोपन करिजेतें जेणें तो ह्मणा दिउपधानश. प्र. कपट. इ. पु.

उपनिधिः उपनिधीयतइत्युपनिधिः, स्थापन करिजेतो जो तो. ह्मणादिपूर्वीच्याश. प्र. पुरुषठेवलेलें द्रव्य. अ. पु.

उपनिषद् उपनिषदनमुपनिषीदति श्रेयोस्यांवाउपनिषद्, समीप प्रापण किंवा कल्याण शहतें जीचावायीं ती. कृ. षद्लृधा. विशरणादिअ. वेदाचा शेवटचाभाग. २एकांत. ३धर्म. त्. स्त्री.

उपनिष्करं उपनिष्कीर्यतेसैन्यैर्हन्यतइत्युपनिष्करं, सैन्यानें मार्दित होतो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेपअ. सैन्यानें मार्दित होणारा. अ. न.

उपन्यासः उपन्यसनमुपन्यासः, उपन्यसन जें तो. कृ. असूधा. क्षेपणअ. बोलण्याचा आरंभ. अ. पु.

उपपतिः उपमितःपत्याउपपतिः, पतीशीं उपमित ह्म. तुल्य जो तो. स. जार. इ. पु.

उपभृत् उपसमीपेबिभर्तीतिउपभृत्, होमकालीं समीप ग्रहण केली आहे जी ती. कृ. डुभृञ्धा. धारणादिअ. स्रुक् यानांवाचें होमपात्र. त्. स्त्री.

उपभोगः उपभोजनमुपभोगः, उपभोजन ह्म. पदार्थमात्राचा उपभोग अथवा पालन तो. कृ. भुजधा. पालनादिअ. वस्तुमात्राचा सुखानुभवपणें. अ. पु.

उपमः उपमाअस्तियस्यसउपमः, उ

पमा आहेजाम तो. त. सदृश किंवा सारखा. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

उपमा उपमितिरुपमा, उपमितिह्म सदृशज्ञान जें तो. कृ. माधा. मानादि अ. उपमति २सादृश्य ३उपमानावा चा अलंकार. आ स्त्री.

उपमानं उपमीयतेअनेनेतिउपमा नं, उपमित करिजेते जेणें तें. कृ. मी ङ्धा. हिंसाअ. उपमितिकरण. २उ पमेयाहून आधिक्ये करून पाहणारे ३सदृशज्ञान. अ.न.

उपयमः उपयमनमुपयमः, उप यमन ह्म. विवाह जो तो. कृ. यम धा. उपरमअ. लग्न अ पु

उपयामः विग्रहादिसर्वउपयम शब्दाप्रमाणें.

उपरक्तः उपरज्यतेस्मोपरक्तः, पीडनयुक्त करिजेतो जो तो. कृ. रं जधा. रागअ. हु. राहादिकानें पीडि त झालेला. २राहूनें ग्रासलेला चं द्र किंवा सूर्य. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री

उपरक्षणं उपरक्ष्यतेनेनोपरक्ष णं, रक्षिजेते जेणें करून तें. कृ. रक्षधा. पालनअ. पाहरेकऱ्याचा नियम पाहारा वगैरे अ.न.

उपरमः उपरामः उपरमण मुपरमः, उपरमण ह्म. विरमण जें तो. कृ. रमुधा. क्रीडाअ. उपरति ह्म. विरक्ति. अ पु.

उपरागः उपरज्यतेसूर्याचंद्रम सावनेनेत्युपरागः, ग्रस्त होताहेत चंद्रसूर्य जेणें करून तो. कृ. रंजधा रागअ. चंद्रग्रहण व सूर्यग्रहण. अ पु

उपरि ऊर्ध्वमित्युपरि, ऊर्ध्व ह्म. व रजें तें. त. वरत्या अर्थी अव्य

उपरिष्टात् ऊर्ध्वमित्युपरिष्टात् अर्थादिसर्व उपरिशब्दाप्र.

उपनाहः उपनह्यतेनेनेतिउपना हः, बंधन करिजेतें जेणें ह्म बंधन साधन जें तें. कृ. णह्धा. बंधनअ. वीणेच्या तारांचा खुंटी. अ.पु.

उपलः उपलातिगृह्णातिउपलति गच्छतिवाउपलः, बुद्धिहीनाच्या पर्णन कालीं वगैरे गृहण केलाजातो जो तोकिंवा मर्म्मंगीं गमन करितो जो तो कृ. लाधा आदानअ. २पलधा. गतिअ. दगड २रत्न. अ.पु.

उपलब्धार्थी उपलब्धोज्ञातोर्थोय स्याःसाउपलब्धार्था, प्राप्त आहे अर्थ जी पासून ती. स. अर्थ आख्यायिका

शब्दास.आ.स्त्री.

उपलब्धिः उपलभ्यतेनयेत्युपलब्धिः, पूर्वस्थितिस्य.पूर्वसधानणविजेत्सेजीर्णेती.कृ डुलभष्धा.प्रासिअ.बुद्धि.इ.स्त्री.

उपलंभः उपलभनमुपलंभः, उपलंभनजेंतो.इत्यादिउपलब्धिशब्दास.साक्षात्कार.अ.पु.

उपला उपलातिइत्युपला, मणीकादिकातें आपल्यामत ग्रहणकरित्येजीती.कृ.लाधा.आदानअवाळू.आ.स्त्री.

उपवनं उपसमीपेवनंउपवन, समीपजेवन तें.स.बाग अ.न.

उपवर्तनं उपवर्तनेअत्रेतिउपवर्तनं, समीपभागीराहतातजाचेवाचीतें.कृ.वृतुधा.वर्तनअ.ग्रामसमुदाय.अ.न.

उपबर्हं उपस्तयतेत्रउपबर्हं, श्रीवादिकस्थापितकरिजेतेजाच्येवरीतें.कृ वृहिधा.वृद्धिअ.उशी अ.पु.

उपवस्तं उपवसनमुपवस्तं, उपोषणजेंतें.कृ.वसधा.स्तंभअ.उपवास.अ.न

उपवासः उपवसनमुपवासः, उपवसनस्य.निरशनजेंतो.कृ.वसधा.निवासअ.उपवास.अ.पु.

उपविषा विषमुपगताउपविषा, विषातें प्राप्त झालीजीती.स.अर्थअतिविषाशब्दास.आ.स्त्री.

उपवीतं उपवीयतेस्मइत्युपवीतं, डाव्यास्कंधावर प्रक्षिप्त करिजेलेंजेंतें.कृ.अजधा.क्षेपणअ.यज्ञोपवीत.अ.न.

उपशल्यं शल्यमुपगतंउपशल्यं, शल्यातेजें प्राप्त स्य.राहण्यासदुःखप्रदतें.स.गांवच्येशेवटचाप्रदेश अ.न.

उपशायः उपशयनमुपशायः, उपशयनस्य.पर्यायेंकरून शयनकरणेंजेंतो.कृ.शीङ्धा.स्वप्नअ एक निजून उठल्यावर दुसऱ्यानें निजावें असे प्रत्येक पाहारेकरी.अ.पु.

उपश्रुतं उपश्रूयतेस्मोपश्रुतं, अर्थादिकचें आश्रुत शब्दाप्रमाणें.अ.न.

उपसंव्यानं उपसंवीयतेअनेनेतिउपसंव्यानं, अंगावरणकारिजेंतें

जेणें तें. रू. व्येञ्‌धा. संवरण अ. ने सलेलें वस्त्र. अ. न.

उपसंपन्नः उपसंपद्यतेस्मइतिउपसंपन्नः, देवतो देवानें मेळाजातो जो तो. रू. पद्‌धा. गतिअ. यागासाठीं मारलेलेपशु २ चटणीवगैरे, व्यंजन विशेष. अ. पु.

उपसरः उपसरणमुपसरः, उपसरण ह्म. गर्भग्रहण जें तें. रू. सृधा. गतिअ. गर्भधारण. अ. पु.

उपसर्गः उपसर्जनंपीडनंउपसर्गः पीडनजें तो. रू. सृजधा. विसर्गअ. शुभाशुभ सूचविणाराउपद्रव. अ. पु.

उपसर्जनं उपसृज्यतइत्युपसर्जनं, गुण भूत ह्म. अप्रधानहोइजेतें जें तें. रू. सृजधा. विसर्गअ. विशेषण. अ. न.

उपसर्या उपसियतेवृषेणोपसर्या वृषाशीं गमन करितें जी ती. रू. सृधा. गतिअ. गाईला गर्भ धारणाचा काल प्राप्त झाला ती. २उपासना. आव. स्त्री.

उपसूर्यकं सूर्यमुपगतमुपसूर्यं, उपसूर्यमेवउपसूर्यकं, सूर्याप्रत जे गत ह्म. प्राप्त तें उपसूर्य तेंचउपसूर्यक. न. सूर्याचे सभोंवार सूर्याकार तेजोविशेष भासतो तो. अ. न.

उपस्करः उपकरोतीत्युपस्करः, स्मेळनानेशाकादिकाला रुचिउत्पन्न करितो जो तो. रू. डुकृञ्‌धा. करण अ. मसाला. २ येसवार. अ. पु.

उपस्थः उपसमीपेतिष्ठतीतिउपस्थः, निरंतर अवळ राहतो जो तो. रू. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. योनि. २ शिश्न अ. पु.

उपस्पर्शः उपस्पर्शनमुपस्पर्शः, समंत्रक जें उदक प्राशन तो. रू. स्पृशधा. स्पर्शनअ. आचमन. अ. पु.

उपहारः उपह्रियतइतिउपहारः, राजादिकांस देण्या साठीं नेइजे तो जो तो. रू. हृञ्‌धा. हरणअ. अर्थउपग्राह्य शा. प्र. अ. पु.

उपह्वरं उपह्वरंत्यत्रोपह्वरं, कौटिल्य पावतात किंवा राहतात आवेशापीं तें. रू. ह्वृधा. कौटिल्यअ. एकांतस्थल. २ जवळचाप्रदेश. अ. न.

उपाकरणं उपाक्रियतेनेनोपाकरणं, वेदाचें संस्कार पूर्वक ग्रहण होतें जेणें तें. रू. कृञ्‌धा. करण अ. यथाविधि वेदग्रहण. अ. न.

उपाकृतः उपाक्रियतेस्मेतिउपा

सृतः, देवतोद्देशानें पशूचें मारण जेंतो. रू. कृधा. विशेषअ. यज्ञांत अभिमंत्रण करून मारलेला पशु. अ. पु.

उपात्ययः उपगतस्यअयनमुपात्ययः, समीप आल्यानें जें अतिक्रमण तें. रू. अयधा. गतिअ. अतिक्रम. अ. पु.

उपादान उपादीयतेतदुपादानं, इंद्रियाकर्षण जें तें. रू. डुदाञ्धा. दानअ. इंद्रियांचें आकर्षण. समवायिकारण शास्त्रांतरीं. अ. न.

उपाधिः आधानमाधिः, आधिमुपगतंउपाधिः, कुटुंबधारणाप्रत प्राप्तस्त्यांचा भार वाहून उद्योग करणारा. रू. डुधाञ्धा. धारणादिअ. कुटुंबा करितां व्यापार करणारा. २ धर्मविचारीपुरुष. इ. नि. पु.

उपाध्यायः उपेत्यास्मादधीतेउपाध्यायः, जवळ येऊन अध्ययन करिताहेत ज्यापासून तो. रू. इङ्धा. अध्ययनअ. वेदादिअध्ययन करविणारा. अ. पु.

उपाध्याया उपाध्यायस्यस्त्रीउपाध्याया, उपाध्यायाची जी पत्नी ती. स्त्रीप्र. पदविणाऱ्याची वाचकोआ. स्त्री.

उपाध्यायानी उपाध्यायस्यस्त्रीउपाध्यायानी. उपाध्यायाची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. उपाध्यायाची वाचको. ई. स्त्रीलिं.

उपाध्यायी उपेत्याधीतेयस्याउपाध्यायी, जवळ येऊन अध्ययन करितो हे जी पासून ती. रू. धीधा. अनादरअ. उपाध्यायाची वाचको. ई. स्त्री.

उपानत् पादमुपनह्यतीतिउपानत् चरणातें संबद्ध होत्ये जी ती. रू. णहधा. बंधनअ. चर्मीजोडा. २ वहाण. ह. स्त्री.

उपायः उपायतेनेनेत्युपायः, राज्यादिकांची प्राप्ति करिजेत्ये जेणें तो. रू. अयधा. गतिअ. सामादिक चार व मायादिक तीन उपाय. अ. पु.

उपायन उपेयतइत्युपायनं, राजादिकांस देवतें करून नेइजे तें जें तें. रू. इण्धा. गतिअ. अर्थ उपदा शब्दाचा. अ. न.

उपावृत्तः उपावर्ततेस्मइत्युपावृत्तः, भूमीवर लोळणारा जो अश्व तो. रू. वृतुधा. वर्तनअ. श्रम शांति व्हावी ह्मणून पृथ्वीवर लोळणारा घोडा. नि.

अ पु. न. आ. स्त्री.

उपासंगः उपासज्यंतेऽत्रशराइति उपासंगः, बाण राहतात ज्यांचे ठायी तो. क्रु. पंजधा संगअ बाण ठेवण्याचा भाता. अ. पु.

उपासनं उपास्यतेइत्युपासनं, बाणमोचनाभ्यसन जें तें क्रु. असुअ क्षेपणअ बाण सोडण्याचा अभ्यास. अ. न.

उपासना उपासनंसेवनमुपासना सेवाजीती क्रु. आसधा. उपसेवन. अ. उपासना. २ सुश्रूषा. आ. स्त्री.

उपासितं उपास्यतेस्मइतिउपासितं, सेविजेलें जें तें क्रु. आसधा. उपवेशनअ. ज्याची सेवा केली तें वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपाहितः उपआहितंफलंयस्य सः उपाधीयतेस्मइतिवा उपाहितः, समीप आहे फल ज्याचें तो. अथवा संबद्ध होता झाला जो तो. स. क्रु. धाधा. अनादरअ. अग्निकृतउपद्रव. २ संबद्ध केलेला वि. अ पु न आ. स्त्रीलिं.

उपेंद्रः इंद्रमुपगतो: नुजत्वादिनुपेंद्रः, इंद्राच्या मागून झाला जो इंद्राचा कनिष्ठबंधु तो. स. विष्णु अ पुल्लिं.

उपोदिका उपाधिकमुदकमस्या उपोदिका, अधिक आहे उदक जीस ती. त. वाळी किंवा पोई मारवाड वेल अशा नावाची औषधि. आ स्त्री.

उपोद्घातः उपसमीपेउद्धननंज्ञापनमुपोद्घातः, समीपभागीं जें उद्धनन ह्य. कृतोपयोगार्थजो विचार तो. क्रु. हनधा. हिंसादिअ. अर्थ उदाहार शब्दांचा. अ पु.

उप्तकृष्टं उप्तंततःकृष्टंचउप्तकृष्टं, उपलेलें असें जें कृष्ट तें क्रु. उपधा दाहअ. निवसन. अ. न.

उपोषितं उपोष्यतइतिउपोषितं, संतप्त होइजे तें जेणें तें. क्रु. उषधा. दाहअ. निवसन. अ न.

उभयद्युः उभयेद्युः उभयस्मिन्नहनिउभयद्युः उभयेद्युश्च उभय दिवसीं. अव्यउउभयद्युरुपोषण

उम्. ऊम् ऊयतइतिऊं प्रश्नरू, पार्श्वं विस्तृत करितोजो तो. क्रु. ऊ धाधा. तंतुसंतानअ प्रश्नार्थी अव्यय. उ. ऊम्गच्छसि चाहिर्धव

उमा ओ. शिवम्माउंमा, शिवा

न्री जी मा स्र. लक्ष्मी तीं. स. पार्वती २ अंबस धान्य जें तें. आ. स्त्री.

उमापतिः उमायाः पतिः उमापतिः, उमेचा जो पति तो. स. महादेव-इ पु.

उम्यं उमानांभवनंउम्यं, अतसीहोण्याचें जें क्षेत्र तें. त. अतसीपिकण्याची भूमि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उरःसूत्रिका उरसः सूत्रमिवोरःसूत्रिका, उराला जी सूत्रा प्रमाणें ती स. नाभीपर्यंत लोंबणारी मोत्यांची सरी. आ. स्त्री.

उरगः उरसागच्छतीतिउरगः, हृदयानें गमन करितो जो तो. रु. गमूधा. गतिअ. सर्प. अ. पु.

उरणः ऋच्छतीत्युरणः, समूहानें जातो जो तो. रु. ऋच्छधा. गतिअ. मेदरू स. मेंढा. अ. पु.

उरणाख्यः उरणस्यमेषस्यआख्यायस्यसः उरणाख्यः, मेषाची आहे आख्या स. नाम ज्याला तो. स. टाकळ्याना यांनी औषधिविशेष. अ. पुलिं.

उरणाक्षः उरणस्यमेषस्यअक्षीवाक्षीण्यंयस्यसः उरणाक्षः, मेषाक्षि सदृश आहेत अक्षी ज्यास तो. स. अर्थादि सर्व उरणाख्यशा. प्र.

उरुक्रमः उरुक्रमतीतिउरक्रमः, शीघ्र गमन करितो जो तो. रु. क्रमुधा. चलनअ. मेंढा. अ. पु.

उररी अयतइतिउररी, विस्तार किंवा अंगीकार ह्या अर्थी. गमन करितो स्र. राहतो जो तो. रु. ऊरीधा. तंतुसंतानअ. विस्तार. २ स्वीकार ह्या अर्थी. अव्य.

उरव्यः ऊरोजातःउरव्यः, ऊरूपासून जो जात तो. त. वैश्य स. वाणी. अ. पु.

उरश्छदः उरसश्छादयतीत्युरश्छदः, हृदयानें आच्छादन करितो जो तो. रु. छदधा. अपवारणअ. कवच. अ. न.

उरः इयर्तीतिउरः, पुरोभागीं गमन करितें स्र. स्थिर जें तें. रु. ऋधा. गतिअ. वक्षस्थल. स्. न.

उरसिलः प्रशस्तमुरोऽस्येतिउरसिलः, विशाल आहे वक्षस्थल ज्यानें तो. त. विस्तृत वक्षस्थलाना. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उरस्थः विग्रहादि सर्व ओरसा प्र

उरस्वान् विग्रहादिसर्वउरसिलशा- व्यापमार्थे·

उरी अवनइतिउरी· अंगीकारादिक अर्थानेंरक्षण करितोजोतो· कृ·उ ढ्धा शब्दअ· अंगीकार २विस्तार त्याअर्थी·अव्य·

उरीकृतं उरीक्रियतेस्माउरीकृतं, अंगीकृतकरिजेलेंजेंतें· कृ·कृञ् धा· करणअ· स्वीकारलेलें· वि·अ पु·न·आ·स्त्री·

उरु ऊर्णोतीतिउरु, मेहल पावतें जेंतें· कृ·ऊर्णुञ्धा·आच्छादन अ विस्तीर्ण·स्व विपुल·वि·उ·पु न·स्त्रीलिंगी

उरुबुकः·उरूबूकः उरुमहां तंवारयतीतिउरुबुकः, गोव्यारो गादिकातें शोषण करितो जोतो· कृ·ओवैधा· शोषणअ· एरंडाचें झाड· अ·पु·

उर्वरा उर्व्यतइतिउर्व उर्वरातीति उर्वरा, हलादिसाधनानें हिंसित व्हावाजेंजें तें·उर्व त्यातें ग्रहणक रितेजीती कृ· राधा· दानअ· स र्वधान्यीं सत्तीची जीभूमितीः आ स्त्री· को· सामान्य भूमि·

उर्वशी ऊरूवमहतोपि अश्नुतेउ र्वशी, मोठमोठ्यामनहि कामानेंव्या सकरितेसे ह्र· वश कांतिऔ जीती कृ· अश् धा· व्याप्तिअ· अप्सराविशेष· ई·स्त्रीलिं·

उर्वी ऊर्णोतिऊर्णुतेवाउर्वी, गुणदो षांतें आच्छादन करितेजीती· कृ· ऊर्णुञ्धा· आच्छादनअ· पृथ्वी· ईकारांत·स्त्री·

उलपः वलतीत्युलपः, वेष्टन करि तोजोतो· कृ· वलधा संवरणअ· विस्तारलेलीवेल· अ·पु·

उलुपी ओ·शंभोःरूपमुलूपंतदस्या स्तीतिउलुपी, शंभूचेंजें रूप तेंआ हेजास तो· त· मत्स्यविशेष·ई·पु

उलूकः उच्चतीतिउलूकः, शब्द द्वारा शुभाशुभ सुचवितो जोतो· कृ उच्धा· समवायअ·घुबडना वाचापक्षि·अ·पु·

उलूखलं उलूखंकातीतिउलूख लः, उलूखातें ग्रहण करितें जेंतें· कृ·काधा·आदानअ·शुशूलक्ष क्ष· २ उखळ·अ·न·

उलूखलकः उलूखंलातीतिउ लूखलः, सएवउलूखलकः, पक्षि

विशेषातें आधारत्वानें ग्रहणक रितो जो तो उलूख तोच उलूखल. अर्थ उलूखलशब्दाप्र. अ. न.

उल्का ऊच्छतिइयर्ति वाउल्का, ते जोवेशिघ्मपत गमन करिते ह्म. तद्रूपाजी ती. कृ. ऊच्छदिशागत्यादि अ. अग्नीचीज्वाळा. २ तेजःपुंज. आ. स्त्री.

उल्मुकं ओषतीत्युल्मुकं, दाहक रितेंजेंतें. कृ. उषधा. दाहअ. प्र ज्वलित झालेलें काष्ठ. अ. न.

उल्लाघः उल्लाघ्यतेस्मइतिउल्लाघः रोगापासून शुक्त झाला जो तो. कृ. लाघृधा. सामर्थ्यअ. रोगमुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उल्लोचः ऊर्ध्वंलोचतीतिउल्लोचः, ऊर्ध्वभागीं असतो जो तो. कृ. लो चृधा. दर्शनअ. चांदवा. अ. पु.

उल्लोलः उत्लोडतीतिउल्लोलः, उ न्मउन्मत्तपणानें चंचल होतेजीती कृ. लोडधा. उन्मादअ. मोठीलाट अ. पु.

उल्वं उच्यतीतिउल्वं, संबद्धकारि तेंजेंतें. कृ. उच्चधा. समवायअ. ज्यानें गर्भवेष्टित होतो असें चर्म अकारांत. न.

उल्बणं उल्बणतीत्युल्बणं, शब्द करितें जें तें. कृ. वणधा. शब्दअ. प्रसिद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उशना. वष्टीतिउशना, विद्येनें कांतिमान जो तो. कृ. वशधा. कांति अ. दैत्यांचा गुरु शुक्राचार्य. स. पु.

उशीरं उश्यतेतदुशीरं, कांतियु क्त होतें जें तें. इत्यादिपूर्वीचाशाप्र काव्याचा व्याचें मूळ. अ. न.

उषणं. ऊषणं उषतीतिउषणं, दाह करितें जें तें. कृ. उषधा. दाह अ. मिरीं. अ. न.

उषणा. ऊषणा ओषतीतिउष णा, दाह करिते जीती. इत्यादिपू र्वीचाशाप्र. पिंपळी. आ. स्त्री.

उषर्बुधः उषःसंध्यायांबुध्यतइत्यु षर्बुधः, संध्यासमयीं जागृत होतो ह्म. होमकालीं प्रदीप्त होतो जो तो. कृ. बुधिरधा. बोधनअ. अग्नि. विस्तव. अ. पु.

उषः ओषत्यंधकारमित्युषः, अंध कारानें नष्ट करितें जें तें. इत्यादि उषणाशप्रमाणें. प्रातःकाळ. स. नपुंस.

उषा ओषतीतिउषा, संतप्तहोत्से जीती. इत्यादिपूर्वीनाश.प्र. स्था ली. २प्रातकाळ आ.स्त्री३रात्री चा समाप्तिकाळ.अव्यय.

उषापतिः उषायाःपतिः उषाप तिः, उषा ह्म. बाणासुराची कन्या तिचा जो पति तो. स. मदनाचा पु त्र प्रद्युम्न. इ.पु.

उषितः उष्यतेस्मउषितः, दग्ध करिजेला जो तो. इत्यादिउषाश ब्र. दग्ध. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

उषितंगवीनं उषितंचतद्गवीनं चउषितंगवीनं, राहिजेलें असेंजें गवीन ह्म. पूर्वीचें गाई राहण्याचें स्थान. स. पूर्वी गाई राहण्याची जागा. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

उष्ट्रः ओषतीत्युष्ट्रः, फारचालण्या विषयीं तीक्ष्ण जो तो. ह्र.उषधा. दाहअ. उंट.अ.पु.

उष्णः उषतितपेनेत्युष्णः, सं तप्त होतो जो तो. ह्र.उषधा.दा हअ. ग्रीष्मऋतु. २ऊन.३जो आळशी नव्हे तो तीक्ष्ण. अ.पु. ४चतुर, दक्ष.वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

उष्णरश्मिः उष्णाःरश्मयोयस्य सउष्णरश्मिः, उष्णआहेत रश्मि ह्म. किरणज्याचे तो. स. सूर्य. इ.पु.

उष्णिका अल्पंउष्णान्नमत्रउष्णा सैवउष्णिका, अल्पान्न आहे उष्ण ज्याचेठायीं ती उष्णा तीच उष्णिका त. कण्हेरीवगैरे द्रवयुक्त अन्न. आ. स्त्रीलिंगी.

उष्णीषं उष्णमीषतेहिनस्तीतिउ ष्णीषं, उष्णनाश करितें जें तें. ह्र. ईषधा. गतिहिंसादिअ. शिरोवेष्ट न पागोटें वगैरे. अ.न.

उष्णोपगमः उष्णस्यउपगमः उष्णोपगमः, उष्णाचा जो उपग म ह्म. आगमन तो. स. ग्रीष्मऋतु अ.पु.

उष्मकः ऊष्माणंकरोतीत्युष्मकः, ऊष्म्यातें करितो जो तो. ह्र.डुकृ ञ्धा. करणअ. ग्रीष्मऋतु.अ.पु.

उष्मागमः ऊष्मणःआगमःऊ ष्मागमः, ऊष्म्याचा जो आगम ह्म. प्राप्ति तो. स. अर्थादिसर्वपू र्वीनाशप्र.

उस्त्रः वसतेइतिउस्त्रः, तेजोम यत्वेंकरून निवास करितो जो तो. ह्र.वसधा. निवासअ. किरण.अ.पु.

उत्सुकः उत्उद्योगंसूवतीतिउत्सुकः सएवउत्सुकः, उद्योगातें करितोजो तो कृ सुधा प्रसवअ उद्योगीपुरुष विं अ पु न आ स्त्री.

उस्रा वसतिरसोस्यासुस्रा, राहतोहे रसजीचेठायींती कृ वसधा निवास अ गाई आ स्त्री

ऊत विग्रहादिसर्वऊतश प्र

ऊधः वहतीत्यूध, दुग्धातेवाहतेजें तें कृ वह्धा प्रापणअ ओंटीस्तू कांस स न

ऊररी ऊयतेइतिऊररी, स्वीकारविशाविस्तार करितोजोतो कृ ऊर्यीधा तंतुसंतानअ उ ऊररीकरोति अन्य

ऊरी विग्रहादिसर्वऊररीश प्र —

ऊरीकृत ऊरीक्रियतेस्मऊरीकृतं, अंगीकृत करिजेतें जें तें कृ डु कृञ्धा करणअ अंगीकारकेलेलें वि अ पु न आ स्त्री

ऊरुः अर्यतेननऊरुः, गमनकरिजेतजेणें स गमनालामुख्यसाधनजेतें कृ ऊधा गतिअ मांडी उ पुत्रि

ऊरुजः ऊरोर्जात ऊरुज, ऊरू पासूनजोजात ह्य उत्पन्नतो कृ जनीधा प्रादुर्भावअ वैश्य अ पु

ऊरुपर्व ऊर्वोःपर्वोरुपर्व, ऊरूचेंजें पर्व ह्य संधि तें स दोंपर न न

ऊर्जः ऊर्जयतीतिऊर्जः, पुष्पह्यराजीवनादिकरितोजोतो कृ ऊर्जधा बलप्राणनअ कार्तिक महिना अ पु

ऊर्जस्वलः अतिशयेनऊर्जोस्यास्तीतिऊर्जस्वलः, अत्यंतआहेबल जासतो त फारबलिष्ट वि अ पु न आ स्त्री

ऊर्जस्वी विग्रहादिऊर्जस्वलशब्दप्र.

ऊर्णनाभः ऊर्णेवतंतुर्नाभावस्यऊर्णनाभः, ऊर्णेसारखातंतु आहेनाभीचाठायींजाचातो स कोळीनावाचाजंतु अ पु

ऊर्णा ऊर्णोतीतिऊर्णा, आच्छादन करितेजीती कृ ऊर्णुञ्धा आच्छादनअ मेंढेवगैरेचीलोव २दोनभीवयाचेमध्यभागीं सार्वभौम किंवा महायोगी अशापुरुषाला सूक्ष्मशुभ्र केशाचाभोंवरा आ स्त्री

ऊर्णायुः ऊर्णास्त्यस्यऊर्णायु, अतिशयित आहे लोमजासतो त मेंढा २कांबळा उ पु

ऊर्ध्वकः ऊर्ध्वकापतिशब्दायतेइति ऊर्ध्वकः, ऊर्ध्वमुख होत्साता शब्दक रितोजो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. मृ दंगविशेष. अ. पु.

ऊर्ध्वजानुः ऊर्ध्वेजानुनीयस्यसऊ र्ध्वजानुः, ऊर्ध्व आहेत जानुनीजा चा तो. स. जो पुरुष बसला असतां उंच गुडघे दिसतात तो. वि. उ. पु. स्त्री. नपुं.

ऊर्ध्वज्ञः विग्रहादिऊर्ध्वजानुश. प्र माणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऊर्ध्वज्ञुः विग्रहादिसर्वऊर्ध्वजानु शब्दाप्रमाणें.

ऊर्मिः इयर्तीतिऊर्मिः, शीघ्रगमन करितेजीती. कृ. ऋधा. गतिअ. लहरी स. समुद्रादिकांचीलाटः इ. पु. स्त्रीलिं.

ऊर्मिका ऊर्मिरिवप्रतिकृतिरूर्मि का, तरंगासारखी प्रतिमा जीती. त. अंगुलीचें भूषण स. आंगठी. आ. स्त्री.

ऊर्मिमान् ऊर्मिरस्यास्तीतिऊ र्मिमत्, ऊर्मि स. कुटिलता आहे ज्यास तो. त. वांकडे. वि. तु. पु. न. ई. स्त्री.

ऊर्वः उर्वस्यमुनेरपत्यमूर्वः उर्वमुनी चें जें अपत्य तो. त. वडवाग्नि. अ. पु.

ऊर्वारुः उर्वतीतिऊर्वारुः, संतापादिनि वर्तनमिच्छतीतिऊर्वारुः, संतापना शक जें तो. कृ. उर्वीधा. हिंसाअ. कर्क टी, कांकडी. उ. स्त्री.

ऊषः ऊषतीतिऊषः, रोगयुक्तअ सतेजीती. कृ. ऊषधा. रुगर्थसा शीमाती. अ. पु.

ऊषरः ऊषोस्यास्मिन्नितिऊषरः, क्षार मृत्तिका आहे ज्याचेठायीं तो. त. खाऱ्या मातीचा प्रदेश. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

ऊषवान् विग्रहादिसर्वऊषरश ब्दाप्र. वि. तु. पु. न. ई. स्त्री.

ऊहः ऊहनमूहः, तर्कजीती. कृ. ऊहधा. वितर्कअ. अध्याहा र. अ. पु.

ऋक्थं ऋच्यतइतिरिक्थं, द्रव्या दिकेंकरून वाढते किंवा स्तुतजेंतें. रु. ऋचधा. स्तुतिअ. धन. अ. न.

ऋक्षं ऋषतीतिऋक्षोतीतिवाऋक्षं, गमनकरितें किंवा हिंसाकरितें जेंतें. रु. ऋषीधा. गतिअ. २ ऋक्षधा. हिंसाअ. नक्षत्र. अ. नं. २ भाल्लल. ३ दिड्याचावृक्ष. अ. पु.

ऋक्षगंधा ऋक्षस्येवगंधोस्याऋक्षगंधा, ऋक्ष म्ह. आस्वल त्यांसा रखाआहे गंधजीचा ती स. वरधारानामकवनौषधि, जिला फंजिका असें म्ह. ती. आ. स्त्री.

ऋक्षगंधिका ऋक्षोगंधोयस्याः साऋक्षगंधिका, ऋक्षगंध आहेजी सती. स. काकाशुंई कोहाळा. आ. स्त्रीलिंगी.

ऋक् अर्च्यतेनयाऋक्, स्तुतिकरिताहेतजीणेंती. रु. ऋचधा. स्तुतिअ. वेदाचीऋचा. च्. स्त्री.

ऋचीषं ऋच्यतेनेनर्चीषं, पाकोपयोगिलें करून स्तुत जेंतें. रु. ऋचधा. स्तुतिअ. पाकर किंवा वडेकरण्याचें पात्र. अ. न.

ऋजीषं ऋज्यतइतिऋजीषं, म्ह वेनीं ग्रहण करिजेतें जेंतें. रु. ऋजुधा. गतिअ. अर्थ ऋचीषशब्दाचा. अ. न.

ऋजुः अर्जतीतिऋजुः, ऋजुत्व संपादन करितो जो तो. रु. अर्जधा. अर्जनअं. सरळ. वि. उ. पु. न. उ. ई. स्त्री.

ऋजुरोहितं रोहः संजातोस्यरोहितं, ऋजुचतद्रोहितंचऋजुरोहितं, सज्जीकृत अवक्र असें जेंलोहितं म्ह. दीप्तिमत् तें. स. अ. न.

ऋजुलंबि ऋजुलंबितुंशीलमस्य ऋजुलंबि, सरळ लोंबावयाचाआहे स्वभाव ज्याचा तें. रु. लंबिधा. अवस्त्रंसनअ. सरळ लोंबणारें वस्त्र. इ. नपुंस.

ऋणं अर्यतेस्मइतिऋणं, उत्तमर्णापासून अधमर्णास प्राप्त होतें जेंतें. रु. ऋधा. गतिअ. कर्ज. अ. नं.

ऋतं अर्यतइतिऋतं, ग्रहण करिजेतें जेंतें. रु. ऋधा. गतिअ. सत्य. २ उंछ व शील दोन मिळून एक ऋत. अ. नपुंस.

ऋतीया ऋतीयनमृतीया, निंदन जें ती. रु. ऋतीधा. जुगुप्सावकृपा

अ. निंदा. २ करुणा. आ. स्त्री.

ऋतुः इयर्तीतिऋतुः, सदोदित गम न करितो व वयोवस्थाविशेषी प्राप्त जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. स्त्रीरज २ दोन महिनेचा एक वसंतादिक. उ पुल्लिंगी.

ऋतुमती ऋतुरस्त्यस्याइतिऋतुमती, ऋतु म्ह. रजजें तें आहे जीस ती. त. विटाळशी स्त्री. ई. स्त्री.

ऋते ऋतीघतइतिऋते, वर्जन करितो जो तो. कृ. ऋतिधा. जुगुप्साअ. विना. २ वांचून. अव्य. उ. ऋते पुण्यात् स्वर्गोतिर्न

ऋत्विक् ऋतौयजतीतिऋत्विक्, ऋतूचेठायीं यजन करितो जो तो; कृ. यजधा. देवपूजादिकअ. यजमानानें सांगितल्यावरून यज्ञक. र्मात कर्म करणारे आग्नीध्र इत्यादि १६ त्या प्रत्येकाचें नांव. ज्. पु.

ऋद्धं ऋध्यतेस्मऋद्धं, वृद्धिंगत झा लें जें तें. कृ. ऋधुधा. वृद्धिअ. तृण पाल्लव घास केलेलें धान्य. अ. न.

ऋद्धिः ऋधोतीतिऋद्धिः, वृद्धिंगत होत्येजी ती. कृ. ऋधुधा. वृद्धिअ. समृद्धि. २ गुरुडशेंग. इ. स्त्री.

ऋभुः उरुदितेर्भवतीतिऋभुः, अदितीपासून जो उत्पन्न होतो तो. कृ. भूधा. सत्ताअ. देव. उ. पु.

ऋभुक्षा ऋभवः क्षीयंत्यत्रेतिऋभुक्षः स्वर्गः सास्यास्तीतिऋभुक्षा, देव अल्प होतात ज्याचेठायीं असास्व र्ग आहे जास तो. ले. इंद्र. न. पु.

ऋश्यः ऋच्छतीतिऋश्यः, शीघ्र गमन करितो जो तो. कृ. ऋच्छधा. गतिअ. जलद चालणारा मृग. अ. पु.

ऋषभः ऋषतिबलीवर्दस्वरसादृश्यंगच्छतीतिऋषभः, बैल स्वराचा सादृश्यापन्न जातो जो तो. कृ. ऋषीधा. गतिअ. गायनाच्या स्वरांतील एक भेद. २ बैल. ३ चेलघाटी नावाची वनस्पति. अ. पु.

ऋषिः ऋषतिजानातीतिऋषिः, त्रिकालज्ञ जो तो. कृ. ऋषीधा. गतिअ. मुनि. २ सत्यवक्ता. इ. पु.

ऋष्टिः ऋषतीतिऋष्टिः, शत्रूवर टाकिला जातो जो तो. कृ. ऋषीधा गमनअ. खड्ग. इ. पु.

ऋष्यः ऋषतीतिऋष्यः, अर्थादि ऋश्यशब्दाप्र. ऋषीधा. गतिअर्थे.

ऋष्यगंधा ऋष्योऋष्यसदृशोगंधो यस्याः साऋष्यगंधा, ऋष्य ह्म. आ स्वल त्या सारखा आहे गंध जासती स. वरधारानावाची औषधि. आके स्त्रीलिंगी.

ऋष्यप्रोक्ता ऋषिभिरप्रोक्ता ऋष्ये. मृगैःप्रोक्तावेतिऋष्यप्रोक्ता, ऋषीनीं नसांगितली जी ती. अथवा मृगानीं भक्षित जीती. स. कुद्री नावाची वनस्पति. २ शतावरी, आ. स्त्रीलिंगी.

ऋष्यकेतुः ऋश्यकेतुः ऋश्योमृगविशेषः केतुर्यस्यसऋष्यः केतुः, मृगविशेषआहे ध्वजचिन्ह जावें ती. स. अनिरुद्ध, ऋ. पु.

एक: एतीत्येकः, असहायगमन करितो अथवा मुख्यत्व पावतोजो तो. रू. इणधा. आगिअः एकटा २ मुख्य, ३ निराळा. ४ केवळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

एककः एकएवएककः, एकजों तोच एकक. त. एकटा. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

एकतरः अनयोरेकःएकतरः, दोहोंमध्यें जो एक तो. त. निराळा वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकतानः एकतानपतीतिएकतान., अनन्यवृत्तिक जो तो. रू. त नुधा. अ ड्रोपंकरणादिकूअ. एकाग्रचित्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकतालः एकस्तालोमानमस्यसएकतालः, एकआहे ताल ह्म. मान जेंनें जानें तो. स. गायनानें सर्वसाहित्य असून जें गाणें तें अ. पु.

एकदंतः एकः दंतोयस्यसः एकदंतः. एकआहे दंत जास ती. स. गणपति. अ. पु.

एकदा एकस्मिन्कालेएकदा. एककाली त. एककालींत्याअर्थी अव्य. उ. गवांशतमेकदादत.

एकधुरः एकोधुरं वहतीति एकधुरः मुख्यकार्यभारातें वाहतो जो तो. स. ए- ककार्याचा धोंडा असाकार्यभार वाहणारा वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकधुरावहः एकधुरायावहः एकधुरावहः, एकधूरजी तीचा वाहक. स. अर्थादि सर्व एकधुर शब्दाप्रमाणें.

एकधुरीणः विग्रहादि सर्व एकधुर शब्दाप्रमाणें.

एकपदी एकः पादोऽस्यामिति एकपदी, एकपाद चालताना राहतो जीत वाटी ती. स. लहानवाट. ई. स्त्री.

एकपिंगः एकपिंगं चक्षुर्यस्य स एकपिंगः, एक आहे पिंगट पिंगटवर्ण नेत्र ज्यांचें तो. स. कुबेर. अ. पु.

एकसर्गः एकस्मिन्सर्गो निश्चयो यस्य स एकसर्गः, एकाचा ठायीं आहे निश्चय जाचा तो. स. अर्थादि सर्व एकतान शब्दाप्रमाणें.

एकहायनी एके हायनोऽस्या एकहायनी, एक आहे वर्ष जीस ती. स. एक वर्षाची गाई. ई. स्त्री.

एकार्का विग्रहादि सर्व एकक शब्दाप्र. वि. इ. लग्नड. ई. स्त्री.

एकाग्रः एकस्मिन्नग्रमस्य एकमेवाग्रमस्य वा एकाग्रः, एकाचा ठायीं आहे अग्रहा प्रधानत्वावलोकन अथवा आग्र जाचा तो. स. अनाकुल. २ एकाग्रचित्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकाग्र्यः एकेअग्र्यं ज्ञेयं यस्य स एकाग्र्यः, एक आहे ज्ञेय जाचें तो. स. अर्थादि सर्व एकाग्र शब्दाप्र.

एकांतं एकः अंतो निश्चयो यत्रेति एकांतं, एक आहे निश्चय जाने ठायीं तें. स. अतिशय. अ. न.

एकाब्दा एकमब्दमस्या एकाब्दा, एक आहे वर्ष जीस ती. स. अर्थ एकहायनी शब्दाचा. आ. स्त्री.

एकायनः एकं अयनं यस्य एकायनः, एक आहे अयन स. आश्रय जास तो. स. अर्थादि एकाग्र शब्दाप्रमाणें.

एकायनगतः एकायतनं गतः एकायतनगतः, मुख्यस्थानाप्रत प्राप्त होता झाला जो तो. स. अर्थादि एकाग्र शब्दाप्र.

एकाष्ठीलः एकमस्थिलातीति एकाष्ठीलः, एकास्थीतें ग्रहण करितो ह्मणजे केवल एक काष्ठाधार प्राधान्यें करून राहतो जो तो. कु. लाधा. आदान अ. कर्ई तेंच गोदाराचें झाड. कोणी बकुळीचें असेंहि ह्मणतात. अ. पु.

एकाष्ठीला विग्रहादिपूर्वोक्ताप्रमाणें पाहाडमूळ नामक वनस्पति आवंत. स्त्रीलिं.

एडः आसमंतातूईड्यतइतिएडः, वधिरत्वामुळेंसर्वत्र स्तविजेतो ह्म. विशेषतः उद्घोषित करिजेतो जो तो. रू. ईडधा. स्तुतिअ. बधिर ह्म. बेहरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एडकः एलतीतिएडकः, गमनकरितोजो तो. रू. इलधा. गमनअ. एडका ह्म. मेंढा. अ. पु.

एडगजः एलनंएडः एडेगजतीति एडगजः, पोषणजें तो एड त्याविषयींमदोन्मत्त होतो जो तो. रू. गजधा. मदअ. टाकळ्याचें झाड. अ. पु.

एडमूकः एडोवधिरश्चासौमूकश्च एडमूकः, बेहराअसा जोमूक तो. स. बेहरा असून जो मुका तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एडूकं ईड्यतेनदेडूकं, उत्तमरविजेतें जें तें. रू. ईडधा. स्तुतिअ. ज्या भिंतींत काठिण्या करितां कनिष पदार्थ याल्न बांधितात ती भिंत. अ. न.

एणः एतीतिएणः, सुंदर गमन करितोजोतो. रू. इणधा. गतिअ. चंचळ वपाणीदार आशा नेत्रांचा हरिण. अ. पुलिंगी.

एतः इतिवर्णानितिएतः, वर्णांप्रत गमन करितो ह्म. वर्णरूपानें राहतो जो तो. रू. इणधा. गतिअ. चित्रवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एतर्हि एतस्मिन्कालेएतर्हि, या काळा वेदार्थी. न. सांप्रतकालार्थी. अव्यय. एतर्हिक्रियतेकार्य.

एधः एधः एधते इग्निरनेनएधः, अग्निवृद्धिंगत होतो जेणें तो तें. रू. एधधा. वृद्धिअ. शुष्ककाष्ठ. अ. पु. स. न.

एधा एधनमेधा, वृद्धीजीती. रू. एधधा. वृद्धिअ. समृद्धि. आ. स्त्री.

एधितं एधतेस्मएधितं, वृद्धिपावतें झालें जें तें. रू. एधधा. वृद्धिअ. वृद्धिंगत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एनः नरकंएत्यनेनएनः, नरकाप्रत प्राणी गमन करितो जेणें करून तें. रू. इणधा. गतिअ. पातक. स. न.

एरंडः आईरयतीतिएरंडः, आत्तमतास्रविजेतो जो तो. रू. ईरधा. प्रेरणअ. एरडाचेंझाड. अ. पु.

एलवालुकं एलयतीतिएला एला इववालु एलावालुमदेतएलवालुकं,

भक्षणाविषयींप्रेरणा करितीजीती एला, एलेचे परीजें भाषण हा. संतो षतें एलवालु तेंच एलवालुककांकडीअ

एला एलयतीतिएला, प्रेरणाकरिते जीती. क्रु. इलधा. प्रेरणअ. इलाची वेंझाड. आ. स्त्री.

एलापर्णी एलायाइवपर्णान्यस्या एलापर्णी, एला हा. वेलदोडयाचेंझा ड त्याच्या पानासारखीं आहेत पानें जीचीती. स. कोलिंदण नावाचीवन स्पति. ई. स्त्री.

एवं अयनंएतीतिवाएवं, समानार्था विषयींजें गमन तो. किंवा त्याअर्थी प्रत गमन करितो जो तो. कृ. इणूधा गतिअ. सादृश्य २ निश्चय. ३ प्रकार ४ अंगीकार त्याअर्थी. अव्य. ऊ. अ भिनरेवंहिजःइत्यादि.

एव अयनमेव, निश्चयार्थीप्रत गम न करितो जो तो. कृ. इणूधा. गति अ. निश्चयार्थी. अव्य. ऊ. एवमेव तत्.

एषणिका इष्यतेनयाएषणिका, सुवर्णादितोलिजेतें जीणें ती. कृ. इषूधा. गतिअ. कांटा हा. ताजवा आ. स्त्री.

ऐकागारिकः एकमसहायमगा रंप्रयोजनमस्यैकागारिकः. असहाय गृह आहे हा. प्रयोजन जास तो. त. चोरीकरणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

ऐंगुदं इंगुदेःफलंऐंगुदं, इंगुदीचें जें फलतें. त. हिंगणबेटाच्या झाडा चें फळ. अ. न.

ऐडविलः इडविलायाअपत्यमैड विलः, इडविलेचें जें अपत्य तो. त. कुबेर. अ. पु.

ऐणं एणस्यविकारोवयवोवाऐणं. मृगाचा जो विकार अथवा अवयव तें. हरिणाचें कातडें केश वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऐणेयं एण्याविकारोवयवोवाऐ णेयं, मृगीचें चर्मादिक जे तें. त. हरिणीचें कातडें वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऐतिह्यं इतिहएवऐतिह्यं, पारंप र्योपदेश जो तो. त. लोकपरंपरा प्राप्त उपदेश व शाब्दप्रमाण. अ. न.

ऐंद्रियकं इंद्रियेणानुभूयतइति ऐंद्रियकं, इंद्रियानें अनुभविजेलें जें तें. त. इंद्रियानें घेतलेलें सुखादि

क. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऐरावणी इरासुरावनमुदकंयस्मि न्नतत् इरावणं तत्र भवो ऐरावणः, सुरारूप आहे उदक जाचेठायीं तें इरावण त्याचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. इंद्राचा हत्ती हा ऐरावत. अ. नपुंसक.

ऐरावतः इराउदकानिसंत्यस्यामि तिइरावती तत्रभवः ऐरावतः, उदकें आहेत जीचाठायीं ती इरावती तीच्येठायीं जोउत्पन्न तो. इंद्राचा हत्ती २ पूर्वदिशेचा हत्ती ३ नारिंगाचें झाड. अ. पु.

ऐरावती इराआमःसंत्यस्येतिइ रावान् मेघस्तस्येयं नैरावती, उदकें ह्मणजे जलें आहेत जासअ साजो मेघ तत्संबंधी जी ती. त. विद्युल्लता. ई. स्त्री.

ऐलविलः ऐडविडः इडविलो पत्यमिडविडोपत्यमितिवाऐलवि लऐडविडोवा, इडविडेचें जें अपत्य तो. त. कुबेर अ. पु.

ऐलेयं इलायाःकर्कटीवल्याअपत्य मैलेयं, इलेचें जें अपत्य तें. त. कांकडी. अ. न.

ऐश्वर्यं ईश्वरस्यभावः ऐश्वर्यं, ईश्वराचा जो भाव हा. निग्रहानुग्रहसा मर्थ्य तें. त. प्रभुत्व. अ. न.

ऐषमः एतस्मिन्वर्षेऐषमः, वर्तमा नवर्षी हा चालत्यासालीं. अव्य. उ. ऐषमोपिकांतोनागतः.

ओं अवतीतिओं, उपासकांचें रक्षण करितो जो तो. कृ. अवधा. रक्षणादिकअ. अंगीकार याअर्थी अव्य. को. प्रणव. किंवाअनुमोदन

ओकः ओकः वसत्यस्मिन्सभवैत्यत्रेतिवाओकः, वास करितोज्याचेठायीं अथवा संधीभूत होऊन राहतात ज्याचेठायीं तोवर्ते. कृ. वसधा निवासअ. २ इण्धा गतिअ गृह. अ. पु. २ स्. न.

ओघः आजस्यतेअनेनेतिवहती-तिवाओघः, मोहित होतो जेणें अथवा वाहतो जो तो. कृ. ओहाक्‌धा. त्यागअ १वहधा. प्रापनअ; नृत्यविशेष. अ. न. २पाण्याचा प्रवाह ३ समुदाय ४ परंपरा. अ. पु.

ओंकारः अवतीतिओंकारः, सरक्षण करितो जो तो. कृ. अवधा. रक्षणादिकअ. वेदाचाआदि भूत जो ओंकार स. प्रणव तो. अ. पु.

ओजः उब्जत्यनेनओजः, बलिष्ठ कांतिमान् होतो जेणें करून तें. कृ. उब्जधा. आर्जवअ. बल २ कांतिको. प्रकाश. धातूचें तेज. मनिषध. स्. न.

ओड्रपुष्पं आईषदुनत्तीतिओड्रं ओड्रंचतत्पुष्पंचओड्रपुष्पं, ईषत् जें क्लिन्न तें ओड्र ओड्र असे जें पुष्प तें. स. जास्वंदीचें पुष्प. अ. न.

ओतुः अवतिआखुभ्योगृहमिति ओतुः उंदरांपासून गृह रक्षण करितो जो तो. कृ. अवधा. रक्षणअ. मांजर. उ. पु.

ओदनं उन्त्तीत्योदनं, क्लेदन पावतो जो तो. कृ. उदीधा. क्लेदनअ. भात. अ. न.

ओषः ओषणमोषः, दहन जें तो. कृ. उषधा. दहनअ. दाह, जळणें अ. पुलिं.

ओषधिः ओषोदीप्तिर्वाधीयतेअत्रेतिओषधिः, दीप्ति स. रोगादिदहनशक्ति जी ती राहते जीचेठायी ती. कृ. उषधा. दाहअ. फळपिकल्यावर निर्जीव होणारी जी ती. इ. स्त्री.

ओषधी विग्रहादिसर्वओषधि शब्दायमाणें. ई स्त्री.

ओषधीशः ओषधीनामीशः ओषधीशः, ओषधींचा जो स्वामी तो. स. चंद्र. अ. पु.

ओष्ठः ऊष्यतेऊष्मा हारेणेति ओ

ष्ट., उष्ण आहारानें दाह पावलोजो तो. ह. उष्धा दाहअ. ओष्ट. अ. उ

औत्सुक्यं उद्रणांसमूहोऔत्सुकं, उक्षा जे सांचा जो समूह तें. त. बैलांचासमुदाय अ. न.

औदनिकः औदनंशिल्पमस्यौदनिकः, ओदन आहे शिल्प ज्य. कौशल्य ज्याचें तो. त. सैपाकी अ. पु

औदुंबरं उशाभुंवृणोतीतिउदुंबरं उदुंबरएवऔदुंबरंउदुंबरस्येदमितिवा, शंकरातें वरण करितो जो तो उदुंबर तोच औदुंबर किंवा उदुंबर संबंधी जें तें. त. तांबें २उंबराचें फळ व वृक्ष. अ. न.

औदरिकः उदरेप्रसितऔदरिकः उदरपोषणाविषयींजो तत्पर तो. त. भुकेनें फार पिडलेला. वि. अ पु. न. ई. स्त्री.

औपयिकं उपायएवौपयिकं, उपायजोतेंच औपयिक.त.नीतीनेंमिळण्यासयोग्य जें द्रव्यादि तें. वि. अ. पु. न ई. स्त्रीलिंगीं.

औपवस्त्तं उपवसतीतिउपवस्ता उपवस्तुरिदमौपवस्तं, उपासकरी तो जो त्यानें जें कर्म तें. त. उपवास करणें. अ. न.

औपवस्त्रं उपवस्तेतदुपवस्त्रं, तदेवऔपवस्त्रं, पांघरुणजें तें. त. अंगावरील वस्त्र. अ. न.

औभीनं विग्रहादिसर्वउम्यशाप.

औरभ्रकं उरभ्राणांसमूहःऔरभ्रकं, उरभ्र म्ह. मेंढे त्यांचा जो समूह तें. त. मेंढरांचा कळप. अ. न.

औरसः उरसानिर्मितः औरसः, हृदयानें म्ह. हृदयरूपसाहित्यानें उत्पन्न केला जो तो. त. सजातीयविवाहितस्त्रीचेठायीं उत्पन्न केलेलें अपत्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

औरस्यः उरसानिर्मितः औरस्यः, वक्षस्थलानें उत्पन्न केला जो तो. त. अर्थादिवरच्याशब्दाप्रमाणें. अ. पु. ई. स्त्री.

और्ध्वदेहिकं देहादूर्ध्वः ऊर्ध्वदेहस्तस्मिन्भवमौर्ध्वदेहिकं, ऊर्ध्वदेहाविषयीं झालें जें तें. त. मरणदिवसापासून दाहादिवसपर्यंत जें पिंडदानादिकर्म तें. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

और्वः उर्वस्यमुनेरपत्यमौर्वः, उर्वमुनीचा जो पुत्र तो. त. वडवाग्नि. अ. पुल्लिंगीं.

औशीरः उशयतइतिउशीरः उशीरस्यायं औशीरः शोभनत्वें करून राहणाऱ्यां संबंधीं जें तें वाळ्याचा दांडा. मतांतरीं शयन व आसन. अ. पु.

औषधं ओषधेरिदमौषधं, ओषधि संबंधी जें तें. त. रोगादिकांचें हरण करणारें औषध. अ. न.

औष्ट्रकं उष्ट्राणांसमूहः औष्ट्रकं, उंटांचा जो समुदाय तो त. उंटांचा

कः कायतिकम्यतेकचतिवाकः - शब्दकरितो इच्छिजेतो अथवा दीप्तिमानजो तो. कृ. कैधा. शब्द अ. २ कमुधा. कांति अ. ३ कचधा. दीप्तिबंधन अ. वायु २ आत्मा ३ सूर्य ४ ब्रह्मदेव ५ सूर्य ६ यम ७ दक्ष ८ मोर ९ अग्नि. अ. पु. १० सुख ११ मस्तक. अ. न.

ककुदः ककुत् कंसुखंकौतिककुदः, सुखदेतें जें तें. कृ. कुधा. शब्द अ. प्राधान्य २ छत्रचामरादिराजचिन्ह ३ बैलाच्चें कोंडें अ. पु. न. २. ३ द. स्त्री.

ककुद्मती अतिशयिताककुदस्तीतिककुद्मती, कोळ्या सारखा आहे प्रदेश जीचा ती. त. कमर. ई. स्त्री.

ककुंदरं स्कंद्यतेकामिनाइतिककुंदरं, कामी पुरुषानें अधरीभूत करिजेतो जो तो. कृ. स्कंदिरूधा. गतिशोषणाअ. पाठीच्चे दोंड्याच्चे खालचे बाजूस दोन खळगे असतात ते प्रसे कृ. अ. न.

ककुप् कमुदकंकुभ्नातीतिककुप्, उदकाप्रत विस्तृत करितेजीती. कृ. कुभधा. विस्तृत अ. दिशा. प. स्त्री.

ककुभः ककुभोदिशःसंत्यस्येति ककुभः, बहुविस्तारामुळें दिशा आहेत जास तो. त. अर्जुनवृक्ष. २वी णेचा खालचा भोंपळा. अ. पु.

कक्कोलकं कक्कतेइतिकक्, कक्च तल्लोलंचकक्कोलं तदेवकक्कोलकं. चंचलकारिजें कीळतें कक्कोळ तेंच कक्कोळक. त. कंकोळ. अ. न.

कक्खटं कक्खतीतिकक्खटं, द ढ स. घनीभूत होतोजो तो. कृ. कक्खधा. हसनअ. कठीणास. घट्ट. सि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कक्षः कष्यतेइतिकक्षः, हिंसाकरिजेतोजो तो. कृ. कषधा. हिंसाअ. छेदनअ. कांस २शुष्कगवत ३ वेल. अ. पु.

कक्ष्या कक्षेभवाकक्ष्या, बाहुमूलाचेठायीं राहणारी जीती. त. हत्तीचा मध्यभागीं बांधण्यास उपयोगी चामड्याची वादी किंवा दोरी ती. २ कांची. मेखला, कमरपट्टा ३ राजगृहादिकांचा आंतील कोठा. मध्यगृह. आ. स्त्री.

कंकः कंकतेइतिकंकः, गमनकरितो जो तो. कृ. ककिधा. गतिअ. कंकपक्षी, ज्याचीं पिसें बाणास उपयोगीं पडतात तो. अ. पु.

कंकटकः कंसुखंकटतीति कंकटकः, सुखवृष्टि करितो जो तो. कृ. कटेधा. वर्षावरणादिअ. कवच, चिलखात. अ. पु.

कंकणं कंसुखंकणतीतिकंकणं, शुभशब्दिजें तें. कृ. कणधा. शब्दअ. भणकाराचें भूषण. कांकण कंकण्या इत्यादि. अ. पु. न.

कंकणी कंकनंगमनंतस्मिन्कणतीतिकंकणी, गमनकालीं शब्द करितेजी ती. कृ. अणधा. शब्दअ. क्षुद्रघंटिका, घागरी, घुंगर इत्यादि. इ. स्त्रीलिंगीं

कंकतिका कंकस्यांकाःकंकाः केशास्तेषुअततीतिकंकतिका, केशमार्जन करणारी जीती. कृ. अतधा सातत्यगमनअ. फणी. आ. स्त्री.

कंकालः कंकालयतीतिकंकाल, मस्तकातें क्षेपण करितो स. धारण करितो जो तो. कृ. कलधा. क्षेपअ. शरीरांतील अस्थिपंजर, हाडांचा सांगाडा. अ. पु.

कंगुः कंगच्छतीतिकंगुः, सुखातें

तें देतो जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. कांग, राळा. उ. पु.

कंगूः विग्रहादिसर्वकंगुशा. म.

कचः कच्यतेइतिकचः, बंधन करिजेतो जो तो. कृ. कचधा. बंधनअ. मस्तकांचोकेंस. अ. पु.

कच्चरं कुत्सितंचरतीतिकच्चरं, कुत्सित होतें जें तें. कृ. चरधा. गतिअ मळकट, मळीन. वि. अ. पु. न. आबंत. स्त्रीलिंगीं.

कच्चित् कत्चचित्त्वअनयोः समाहारः कच्चित्, कच्चिदांचाजो समाहार तो. स. अभीप्सितार्थाचा प्रश्न. अव्य. उ. कच्चिज्जीवतिमे माता.

कच्छः कंजलंछ्यतिकच्छतीतिवा कच्छः, जळातें निर्मळकरितो किंवादीप्तिमान होतो जो तो. कृ. छोधा. छेदनअ. २कचधा. दीप्त्यादिअ. मागर्णाचा पदर. २नौकांग, नाळ. ३ नदी, ओढा इत्यादिकांचें समीपजो जलप्राय प्रदेश तो. ४नांदरुखीचें झाड. अ. पु.

कच्छपः कच्छेनपिबतीतिकच्छपः, कच्छानें प्राशन करितो जो तो. कृ. पाधा. पानअ. कांसव. अ. पु.

कच्छपी कच्छेनपिबतीतिकच्छपी, कच्छें करून पान करिते जी ती. कृ. पाधा. पानअ. सारस्वतीवीणा. २लहान एक रोग. ई. स्त्री.

कच्छुरः कच्छूरस्यास्यकच्छुरः, खरूज आहे ज्यास तो. स. ज्यास ओलीखरूज झाली आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कच्छुरा कच्छुंरातीतिकच्छुरा. कंडूतें देते जी ती. कृ. राधा. दानअ. ज्यास धमासा असें ह्मणतात ती. आबं. स्त्री.

कच्छूः कषतीतिकच्छूः, अंगाचा नाश करणारी जी ती. कृ. कषधा. हिंसाअ. ओलीखरूज. ऊ. स्त्री.

कंचुकः कंच्यतेनेनकंचुकः, बंधनसंवेष्टित होतें जेणें तो. कृ. कचधा. दीप्तिबंधनअ. चोलक, चोळी, आंगरखाइत्यादि २सर्पाचीमेंग ३ दाण्यावरचें सालपट. अ. पु.

कंचुकी कंचुकश्रोळकोस्त्यस्यकंचुकी, चिलखत आहे ज्यास तो. त. भालदार इन्. पु.

कटः कथ्यते कटतीतिवाकटः, आवरण करिजेतो अथवा मदस्राव करितो जो तो अथवा धान्यग्रहण करणारा जो तो. कृ. कटेधा. वर्षाव घर्थ. हत्तीचें गंडस्थल. २ कटिफलक, कमरेचें फळें ३ वेळू माणगे इत्यादिकांचें वेळांनीं केलेले पदार्थ तट्ट्य, करंडा इत्यादि. को. कालिंग णा. अतिशय. प्रेत. समय. क्रियाकारः. कमर. अ. पु.

कटकः कथ्यतेइतिकटकः, आवृत्त करिजेतो जो तो. कृ. कटेधा. वर्णावरणार्थ सैन्य. अ. न. २ प्रकोष्ठाभरण, पोंची. ३ पर्वताचा नितंबप्रदेश, पर्वताचा मध्यभाग. ४ चक्र, चाक. अ. पु.

कटभी कटवद्भातीतिकटभी, कटासारखी शोभत्ये जी ती. कृ. भा धा. दीप्तिअ. ज्योतिष्मती ह्म. मालकांगोणी असे ह्मणतात ती ई. स्त्री

कटंबरा कटं वृणोतीतिकटंबरा, प्रदेशावरण करित्ये जी ती. कृ. वृञ्धा. वरणअ. केदार ह्म. कुटकी असें ह्मणतात ती. २ जीस कुब्जप्रसारिणी, चांदवेल ह्मणतात ती आ. स्त्री.

कटंभरा कटं बिभर्तीतिकटंभरा, कटातें धारण करित्ये जी ती. कृ. डुभृञ्धा. धारणपोषणअ. अर्थ कटंवराशा. प्र. आ. स्त्री.

कटाक्षः कटं गंडं अक्ष्णोतीतिकटाक्षः, गंडाला व्याप्त करणारा जो तो. कृ. अक्षूधा. व्याप्तिअ. अपांगदर्शक ह्म. नेत्रप्रांत भागानें पाहणें. अ. पुल्लिंगीं

कटाहः कटेनअतिशयेनआहन्यतइतिकटाहः, अतिशयें करून ताडिजेतो जो तो. कृ हनधा. हिंसाअवडेघारगो इत्यादि तळण्याचें पात्र, कढई ह्म. काईल. को. कृपाळ. कांसवाची पाठ. वरणा. महिषीचें अपत्य. अ. पु

कटिः कटतेइतिकटिः, आच्छादन करित्ये जी ती. कृ. कटेधा. आवरण अ. कमर. इ. स्त्री.

कटिप्रोथः प्रोथतीतिप्रोथः, कट्याः प्रोथः कटिप्रोथः, कटिसंबंधी मांसाचा गोळा जो तो. कृ. प्रोथृधा. पर्याप्तिअ. कटिस्थमांसपिंड, कुला. अ. पु.

कटिल्लकः कठिल्लकः कटतीति कटिल्ल. कठिल्लोवासएवकठिल्लकः, आ

दरणा करितो किंवा भक्षणद्वारा दुःखदायक जो तो. करि. कृ चितो च कच्छिक. त. शाकविशेष, ज्यास कारली, कारती असें म्हणतात ती. अ. पु.

कटी विग्रहादिकटशब्दाप्रमाणें. अर्थ कटि. २पिप्पली, पिंपळी. ई. स्त्रीलिंगी.

कटुः कटतीतिकटुः, तीक्ष्णतेनेंसुखावरण करितो जो तो. कृ. करेधा. वर्षावरणाअ. कटंबराशब्दाचा पहिलाअ. उ. स्त्री. २रसविशेष, तिखटरस. उ. पु. ३ करण्यास अयोग्य उ. न. ५तीक्ष्ण. वि. उ. पु. न. ई. स्त्री.

कटुतुंबी कटुश्चासौतुंबीचकटुतुंबी, कटु अशी जी तुंबी ती. स. दुध्या भोंपळा. ई. स्त्री.

कटुरोहिणी रोहतीतिरोहिणी कटुश्चासौरोहिणीचकटुरोहिणी. माटुर्मूलहोत्येजीती रोहिणी कटु अशीजी रोहिणी ती कटुरोहिणी स. कटंबराशब्दाचा पहिला अर्थ. ई. स्त्री.

कट्फलः कटतीतिकट् कट्फलं यस्यसः कट्फलः, वर्षाकाळोसम्मजीतेंकट् कट्आहे फल ज्याचें तो. स. कुंम्याचें झाड. अ. पु.

कटुंगः कटून्यंगान्यस्यकटुंगः, कटु आहेत अंगें ज्याचीं तो. स. टिंड्याचें झाड. अ. पु.

कडिंजरः कठिनंजरयतीतिकडिंजरः, कठिनातें मृदु करितो जो तो. कृ. जृधा. वयोहानिअ. ज्यास आजवेल बावरी असें म्हणतात ती. अ. पु.

कठिनं कठतीतिकठिनं, संकटानें जीवन पावतें जें तें. कृ. कठधा. कृच्छ्रजीवनअ. कठिण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कठोरं विग्रहादिसर्वकठिन शा. प्र.

कडंकरः कडंकरोतीतिकडंकरः, काठिन्य ग्रहण करितो जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. सरम, कडबा इत्यादिकांचें भूस. अ. पु.

कडंगरः गृणातिगिरतिवागरः, कडस्यगरः कडंगरः. ग्रहण अथवा भक्षित होतो जो तो गर कडह्म. कडबा यांचा जो गर ह्म. भक्षणती. अर्थादि पूर्वींच्या शा. प्र.

कडंबः कडतीतिकडंबः, मदकरी तोजोतोकडकड शब्द होऊन मोड तोजोतो. क. कडधा. मदअ. देट. अकारांत. पुल्लिं.

कडारः कडनंकडः कडमारातीति कडारः, शृंगार रसाच्या मदातें दे तोजोतो. क. राधा. दानअ. पिंगट वर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कणः कणतीतिकणः, संकुचित होतो जोतो. क. कणधा. निमीलन अ. सूक्ष्म, बारीक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. धान्यांश, कणी. अ. पु.

कणा कणतीतिकणा, शब्द करिते जीती. अथवा करविते जीती. क. कणधा. शब्दअ. पिंपळी. २ जिरें. आबंत. स्त्री.

कणिका कणाःसंत्यस्याइति कणिका, कण आहेत जीस ती. त. नर वेलाचें झाड. २ परमाणु. आ. स्त्री.

कणिशं कणायः कणाः संत्यस्यकणिशं, कणआहे जासतें. त. धान्याचें लोंगर ह्म. कणिस. अ. पु. न.

कणपं विग्रहादि निणपशब्दाप्रमाणें. तंडुलादिद्रव्यकृतस्फरावीज. अकारांत. न.

कंटकः कंस्यतेनेनेतिकंटकः, व्यथित करिजेतें जेणेंतो. क. करिधा. गतिअ. कांटा. अ. पु. न. २ क्षुद्रचें अग्र ३ लहान शत्रु ४ रोमांच अ. पु.

कंटकफलः कंटकाः फलेयस्यस कंटकफलः, कंटकआहेत फलाचे ठायीं ज्याचे तो. फणसाचें झाड. अ. पु.

कंटकारिका कंटकानियतीतिकंटकारा सैव कंटकारिका, कंटकाप्राप्त स्त्रीकारितेजीती कंटकारातीचकंटकारिका. क. ऋधा. गतिअ रिंगणीचें झाड. आ. स्त्री.

कंटकिफलः कंटकाः संत्यस्येति कंटकिकंटकिफलंयस्यसः कंटकिफलः, कंटकयुक्त आहे फलजाचें तो. स. फणसाचा वृक्ष. अ. पु.

कंटोलवीणा कंटोलस्यवीणा कंटोलवीणा, चांडालाची जी वीणा ती. स. अंत्यजाची वीणा, किंनरी. आ. स्त्रीलिंगी.

कंठः कणतीतिकंठः, शब्दकर्ता जो तो. क. कणधा. शब्दअ. ग्रीवाग्र भाग, नरडी. अ. पु.

कंठभूषा कंठस्यभूषाकंठभूषा, कंठाचा जो अलंकार ती. स. ग्रीवा

मरण, गळ्याचें भूषण. आ. स्त्री.

कंडुः कंडूयतीतिकंडुः, अंगघर्षण करणारीजी ती. रू. कंडूञ्धा. गात्र विघर्षणअ. खरजीवखरूज. ऊ. स्त्री.

कंडूया विग्रहादिसर्व कंडूञ्प्रमा णें. आबं. स्त्री.

कंडूरा कंडूंरातीतिकंडूरा, कंडुतें देतेंजी ती. रू. राधा. दानअ. ज्या स कुवली कुहिरी असें ह्मणतात ती. आबं. स्त्री.

कंडोलः कंड्यतेइतिकंडोलः, भे दन पावतो अथवा विणलाजातो जो तो. रू. कडिधा. भेदनअ. वेळू मामा यांच्या वेळूनीं केलेलें पात्र ह्म. पाटी, रूणिंगइत्यादि. अ. पु.

कंडोलवीणा विग्रहादिसर्व कं डोलवीणा शब्दा प्र.

कत्तृणं कुत्सितंतृणंकत्तृणं, कु त्सितअसें जें तृण तें. स. तृणवि शेष ज्यास गंजाण, रोहिसगवत असें ह्मणतात तें. अ. न.

कथा कथयंतिकाव्यमितिकथा, ज्या त्यातें कथन करितेजी ती. रू. क थधा. वाक्यप्रबंधअ. कादंबर्यादि ग्रंथ. आ. स्त्री.

कंथा कम्यतइतिकंथा, हिमकालीं इच्छिजेतेजी ती. रू. कमुधा. कां तिअ. प्रावरण विशेष, गोदडी ग्या तीची भिंत. आबं. स्त्री.

कदध्वा कुत्सितोध्वाकदध्वा, कुत्सि तजो मार्ग तो. स. दुर्मार्ग ह्म. वाईट रस्ता. नृ. पु.

कदंबः कंदतेइतिकदंबः, व्यथि त करितो जो तो. रू. कदिधा. वैक्लव्यअ. कळंबाचें झाड. अ. पु.

कदंबकः कुत्सितंबतेकदंबः, कंदयतीतिवाकदंबः सएवकदं बकः, कुत्सित ह्म. वाईट शब्द क रितो अथवा भक्षण द्वारा रड विता जो तो. रू. अबिधा. शब्दअ. क दिधा. रोदनअ. समूह. अ. न. २ शिरसभावाचें धान्य. अ. पु.

कदरः दृणातीतिदरः, कस्यज लस्यदरः कदरः, विदारणा करि तोजो तो दर जलाचा जो दर ह्म. वि दारक तो. स. पांढऱ्या खैराचें झाड अंका. पु.

कदर्यः कुत्सितार्यः स्वामी कदर्यः, कुत्सितजो स्वामी तो. अधर्म भ करि तो व आपण न भोगितो पुत्र स्त्रि

या इत्यादि कुटुंबाचें यथास्थित पोषण न करितां जो लोभानें द्रव्यसंचय करितो तो. कृपण वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कदल: कंदते कंथते वा कदलः, सौंदर्यादि गुणानें अवलोकन करणारांस आव्हान करितो अथवा करिजेते जीतीं. क. कदिधा. आव्हानादिअ. कदली स. केळ. - आर्व. स्त्री.

कदली केदलतीति कदली, उदकाचा गर्भी पुष्ट होतसे जी ती. क. दलधा. विशरणअ. केळ. २ हरिणविशेष ई. स्त्री.

कदाचित् कदाचचिच्चअनयोः समाहार कदाचित्, कदार्थक निर्द्यांचा जो समाहार तो. स. कोणेक काळीं, केव्हांतरीं त्या अर्थी अव्य. उ. स्मृतिः कदाचिद्भवति

कदुष्णं ईषदुष्णं कदुष्णं, किंचित्‌ उष्ण जें तें. स. किंचित्‌ उष्ण वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कद्रु: कदतीति कद्रुः, शोभन लेंकरून आव्हान करितो स. लोकांची चित्तवृत्ति आकर्षण करितो - अथवा करितें जीतीं. क. कदिधा. आव्हान रोदन अ. पिंगट वर्ण, पिंगट रंगाचा. उ. पु. स्त्री. न. को. देवमाता. उ. स्त्री.

कद्वद: कुत्सितं वदतीति कद्वदः, कुत्सित बोलतो जो तो. क. वदधा. व्यक्तवाणीअ. कुत्सित भाषण करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कनकं कनतीति कनकं, दीप्तिमत् होतें जें तें. क. कनीधा. दीप्तिअ. सुवर्ण स. सोनें. अ. न.

कनकाध्यक्ष: कनकस्य अध्यक्षः, सुवर्णाचा जो अध्यक्ष स. स्वामी तो. स. सुवर्णाचा मालक. अ. पु.

कनकाव्हय: कनकस्य आव्हयो यस्य स कनकाव्हय., सुवर्णाचें आहे नाम ज्यास तो. स. धुतऱ्याचें झाड अ. पुल्लिंगीं.

कनकालुका कनकस्य आलुः कनकालुः सैव कनकालुका, सुवर्णाची जी झारी ती. त. सुवर्णपात्रविशेष. आ. स्त्री.

कनिष्ठ: अतिशयेन कनीयान् अल्पः कनिष्ठः अतिशयेन युवाल्पः कनिष्ठो वा, अतिशयें करून जो कहान

अथवा अतिशयेंकरून ओ तरुण तो. त. अ. पु. २ वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

कनिष्ठा अत्यल्पा कनिष्ठा, अत्यंतजी अल्पा ह्म. लहान ती. त. कनिष्ठांगुली. आ. स्त्री.

कनीनिका कनतीति कनीनिका, दैदीप्यमान होणारीजीती. क. कनीधा. दीप्तिअ. नेत्रमध्यगत कृष्णमंडलस्थ डोळ्यांतील बाहुली. आ. स्त्री.

कनीयः विग्रहादिसर्वअल्पिष्ठश ब्दाप्रमाणें. वि. स्. पु. न. ई. स्त्री.

कंदः कंदतिकंद्यतेवाकंदः, शेदन किंवा पुष्टि अथवा आव्हान करितो जो तो. क. कदिधा. आव्हानअ. स्फुरण. २ कमळिणीचा कांदा. अ. पु. न. ३ मेघ. अ. पु.

कंदरः कंजलंतेनदीर्यतइतिकंदरः. जलानें विदीर्ण होतेजीती. क. दृधा. विदारणअ. कृत्रिमगुहा, पर्वतानें ठायीं केलेली गुहा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कंदरालः कंदरांलातीतिकंदरालः गुहेनें ग्रहण करितोजोतो. क. ला धा. आदानअ. पर्वतावर झालेला अक्रोड वृक्ष, डोंगरी अक्रोडानेंझा ड. गजहंड ह्म. लारवी पिंपरी. अ. पु.

कंदर्पः कुत्सितोदर्पोयस्यसः कंदर्पः, कुत्सित आहे गर्व ज्याचा तो. स. काम ह्म. मदन. अ. पु.

कंदली कंदतेइतिकंदली, उत्कृष्ट शब्द करितेजीती. क. कदिधा. आव्हानअ. हरिणविशेष. ई. स्त्री.

कंदुः स्कंदतीतिकंदुः, शोषण करितेजीती. क. स्कंदिर्धा. गतिशोषणअ. मद्य निर्माण करण्यास उपयोगीं पात्र ज्यास भाटी असें ह्मणतात ती. उ. पु. स्त्री.

कंदुकः कंददातीतिकंदुकः, स्फुरदेणाराजो तो. क. डुदाञ्धा. दानअ. खेळण्याचा चेंडू गिरदी त्या अर्थी कोणी ह्मणतात. अ. पु.

कंधरा कंधारयतीतिकंधरा, मस्तकातें धारण करणारी जीती. क. धृञ्धा. धारणअ. ग्रीवा, मान. आ. स्त्री.

कन्या कनतीतिकन्या, दीप्तिमती ती ती. क. कनीधा. दीप्तिअ. कन्याराशि. २ कुमारिका ह्म. आठ वर्षांचे आंतील मुलगी. आ. स्त्री.

कपटः केगूभिंपटइव आच्छादकः

कपटः, मस्तकाने आच्छादक वस्त्रा प्रमाणें जो तो. स. कृत्रिम. अ. पु. न

कपर्दः केनसुखेनपरंप्रतिअभिमतंददातीतिकपर्दः, सुखानें अन्याप्रत इच्छित देतो जो तो. कु. डुदाञ्‌धा. दानअ. शंकराचा जटाजूट. अ. पु.

कपर्दी कपर्दोस्यास्तीतिकपर्दी, जटाजूट आहे ज्यास तो. त. महादेव. इन्. पु.

कपाटं कंवातंशिरोवापाटयतितत्कपाटं, वायूप्रत अथवा मस्तकाप्रत गमन करितें स्न अवरोध आणि भेदन करितें जें तें. कु. पट्‌धा. गतिअ. कवाड, दार. अ. न.

कपालः कंपतेइतिकपालः, चंचल होणारा जो तो. कु. कपिधा. चलनअ. कपाळ. अ. पु. न.

कपालभृत् कपालंबिभर्तीतिकपालभृत्, नरकपालधारण करितों जो तो. कु. डुभृञ्‌धा. धारणादि अ. महादेव. त्. पु.

कपिः कंपतेइतिकपिः, आपल्यानें गमन करितो जो तो. कु. कपिधा. चलनअ. इ. पु.

कपिकच्छुः कपीनांकच्छुः कपिकच्छुः, वानरांची जी कच्छु म्ह. खांस कंडू देणारी. स. अर्थ कंडुशब्दाप्रमाणें. उ. स्त्री.

कपित्थः कपयस्तिष्ठंत्यत्रकपित्थः, वानर राहातात ज्याचे ठायीं तो. कु. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. कवठीचें झाड. अ. पु.

कपिलः कपिसदृशंवर्णंलातीतिकपिलः, कपि म्ह. वानर तत्तुल्य वर्णातें ग्रहण करितो जो तो. कु. लाधा. आदानअ. पिंगटवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कपिला काम्यतइतिकपिला, कपिवर्णोस्त्यस्याः कपिला, इच्छिजेते जी ती. अथवा कपिल आहे वर्ण जीचा ती. कु. कमुधा. कांतिअ. आग्नेयदिशेचा पुंडरीक नामक गजाची स्त्री. २ सुवासिक द्रव्य विशेष. जास रेणुकबीज असें म्हणतात ती. ३ शिसव्याचा वृक्ष. आ. स्त्री.

कपिवल्ली कपिरिववल्लीकपिवल्ली, कपीसदृश जी वल्ली ती. स. गजपिंपळी. ई. स्त्री.

कपिशः कपिवर्णोस्यास्तीतिकपिशः, वानरासारखा आहे वर्ण ज्याचा

तो. त. कृष्णमिश्रितलोहितवर्ण, कांहीं काळा व तांबडा. वि. अ. पु. न. आवेत. स्त्रीलिंगीं.

कपीतनः तनोतीतितनः कपीनांई तनः कपेर्वर्णस्यवाईतनः कपीतनः, विस्तार करितो जो तो तन वानरांचा किंवा वानर वर्णांची जी शोभा त्या वि स्तार तो. आंब्याचें झाड २ लाखी पिंपरी ३ शिसव्याचें झाड. अ. पु.

कपूयः विग्रहादिसर्वकुपूयश. प्र

कपोतः कः वायुः पोतोनौरिवयस्य कपोतः, वायू आहे नौके सारिखा ज्या स तो. स. पारवा २ खबुतर पक्षी. अ. पु.

कपोतपालिका पालयतीतिपा लिका कपोतानांपालिका कपोतपा लिका, पालन करितें जी पालिका कपोतपक्ष्यांची जी पालिका ती स. पक्षि पाळण्या करितां केलेलें घर. आर्व. स्त्री.

कपोतांघ्रिः कपोतस्यआंघ्रिरिव कपोतांघ्रिः, कपोत म्ह. कबुतराच्या चे अंघ्रिप्रमाणें दिसते जी ती. स. सुवासिकद्रव्य विशेष ज्यास पत्रार्थ असें म्हणतात ती. इ. स्त्री.

कपोलः कंपतेइतिकपोलः, कंपाय मान होतो जो तो. कु. कपिधा. चलन अ. गाल. अ. पु.

कफः केनजलेनफलतिकफः, उद कानें उत्पन्न होणारा जो तो. कु. फल धा. निष्पत्तिअ. रक्तविकार विशेष कफ. अ. पु.

कफणिः केनसुखेनफणातीतिकफ णिः, सुखानें राहतो जो तो. स. फ णधा. गतिअ. कोंपर. इ. पु.

कफी कफोस्त्स्यकफी, कफ आहे ज्यास तो. स. ज्यास कफ झाला तो. वि. इ. पु. न. ई. स्त्री.

कफोणिः कंसुखंस्फोरयतीतिक फोणि., सुखानें स्फुरद्रूप करणारा जो तो. कु. स्फुरधा. स्फुरणअ अ र्थ कफणिशब्दाचा. इ. पु.

कबंधः कंसुखंवध्नातिवध्यतेस्मात् इतिवा कबंधं, सुखानें बंधन करितें अथवा मस्तकछेदन होतें ज्या पासू न तो. कु. बधधा. बंधनअ. जल. पाणी. अ. न. २ मस्तकहीन व कि यायुक्त शरीर ज्यास धड असें म्ह णतात तें. अ. पु. न

कबरी कूपतेइतिकबरी. करकरा

र्व करणारीजी ती. रू. डुरूड्धा. शब्द अ. केशबंधरचना, बुचडा. २ शाक विशेष ज्यास कानफोडी, तिकवणी असें ह्मणतात ती. ई. स्त्री.

कमठः केजलेमठतीतिकमठः, जलामध्यें वास करितो जो तो. रू. मठधा. निवास अ. कांसव. २ पात्रविशेष, तंबूइत्यादि. अ. पु.

कमठी कमठस्यस्त्रीकमठी, कमठाचीजीस्त्री. स्त्रीप्र. कांसवीण. ई. स्त्री.

कमंडलुः कस्यजलस्यमंडंसारंलभतेइतिकमंडलुः, जलाचा सारांश पावणारा जो तो. रू. डुलभषधा. प्राप्तिअ. वैरागी, सन्याशी इत्यादिक व्रती जे त्यांचें पात्र. उ. पु.

कमनः विग्रहादिसर्व कामुकश. प्र.

कमलः काम्यतेइति कंजलमलतिवाकमलं, इच्छिजेतें जें तें. किंवा जलातें भूषित करितें जें तें. रू. कमुधा. कांतिअ. २ अलधा. भूषणअ. कमळ. अ. पु. न.

कमला कमलमस्याअस्तीतिकमला, कमल आहे भूषणार्थ हातीं जीच्या ती. त. लक्ष्मी. आ. स्त्री.

कमलोद्भवः कमलादुद्भवोऽस्यसः कमलोद्भवः, कमलापासून आहे उत्पत्ति जीती जाची तो. स. ब्रह्मदेव. अ. पु.

कमलासनः कमलमासनंयस्यसः कमलासनः, कमल आहे आसन ज्याचें तो. म. ब्रह्मदेव. २ आसनविशेष. अकारां. पु.

कमलोत्तरं कमलादुत्तरंकमलोत्तरं, कमलाहून जें श्रेष्ठ तें. स. कुसुंबा. अका. नपुं.

कमिता विग्रहादिसर्व कामुकशब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

कंपः कंपनंकंपः, कांपणें जें तो. रू. कपिधा. चलनअ. कांपणारा. अ. पु.

कंपनं कंपनशीलंकंपनं, कंपनशील जें तें. रू. कपिधा. चलनअ. कांपणें. अ. न. २ कांपणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कंप्रं विग्रहादिसर्व कंपनश. प्र.

कंबलः कम्यतेइतिकंबलः, इच्छिजेतो जो तो. रू. कमुधा. कांतिअ. कांबळें. २ पांघुरण्याचें वस्त्र ३ रत्नागजराज. अ. पु.

कंबिः कंबी इत्यादिकंबलशब्दाप्रमाणें. पळी. इ. स्त्री. २ ई. स्त्री.

कंबुः काम्यतेइतिकंबुः, इच्छितो जो तो. रू. कमुधा. कांतिअ. शंख. उ. पु.

न३भकोष्ठभूषण, कांकण, पोंची इत्यादि ४ग्रीवा स्त्र.मान.ऊ.पु.

कंबुग्रीवा कंबुःशंखइवग्रीवाकंबुग्रीवा, शंखासारखी जीग्रीवा स्त्र.मान ती. स. तीनरेषाज्या मानेवर आहेत ती मान.आ.स्त्री.

कंस: विग्रहादिकासुकश.म.

कर: कीर्यतेइतिकरः, देइ जेतोकिंवा प्रमार पावतो जो तो. कृ. कृधा.विक्षेपअ. किरण २ हात ३ राजग्राह्य भाग, दस्त. अ.पु.

करक: करोतीतिकरकः करोतिदोषा भावमितिवा, कठिन किंवा दोषना शक जो तो. कृ. कृञ्धा.करणअ. कठिनोदक, गार. अ.पु.आ.स्त्री. २कमंडलु ३डाळिंबीचेंझाड.अ.पु.

करकट: कृणातीतिकरः कटतीति कटः करश्चासौकटश्च करकटः, हिंसक असा जो अंगावरण कर्ता तो. कृ. कटेधा.आवरणादिकअ. कुरली. अ.पु.

करज: करजमिवनखमिवकरजः कमुखवेजलंचरंजयतीतिकरजः नखाप्रमाणें जें तें किंवा स्वमिश्रणानें उदकानें किंवा सुखाप्रत रंजितसूकशोभित करितो जो. कृ.रंजधा. रागअ. साधनरस २ करवंजाचें झाड.अ.पु.

करंजक: करंजयतीतिकरंजः, स एवकरंजकः, हस्तातें रंजवितो जो तो. इत्यादिकरंजश.म. करवंजाचें झाड.अ.पु.

करट: काकाइतिरटतिकरोतिशकुनमितिवा करटः, काका या प्रकारें करून शब्द करितो अथवा शकुन करणारा जो तो. कृ. डुकृञ्धा.करणाअ. कावकाक्षि स्त्र. कावळा २ हत्तीचें गंडस्थळ. को. कुसुंबा.निंद्यजीवन. अकरावेंश्राद्ध. वाद्यविशेष. अ.पु.

करटु: केरेरटतीतिकरटुः, स्वविषयीं शब्दकरितो जो तो. कृ.रटधा. परिभाषणअ. कंकरेरपक्षि उका.पु.

करण: क्रियतेअनेनेतिकिरतीतिवाकरणं, कार्योत्पत्तिकरिजेतेजेणें अथवा टाकिजेतें जें तें. कृ.करणअविक्षेपअ. साधकतम, कार्यसिद्धि सउत्कृष्टहेतु २ शेत ३ शरीर ४इंद्रिय.अ.न. शूद्रजातीपरुंठ

चेंठायीं वेश्यापासून उत्पन्नजो पुत्र तो. याची इतिलेखनपु कोकारणा. अत बंध. नर्तनविशेष. कायस्थ वानर. अ.न.

करंडः क्रियनइतिकरंडः. करिजे तोजो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. पात्रविशेष. अ.पु.

करतोया करस्यशंकरस्यहस्तस्य तोयंतदस्त्यस्याइतिकरतोया, शंकर हस्त संबंधी आहे उदकजीचे ती. न. नदीविशेष. ही नदी पार्वतीच्या विवाहामध्यें जें कन्यादानोदक हातावर घातलें त्यापासून झाली असें पुराणांत आहे. आ.स्त्री.

करपत्रं करेणपततीतिकरपत्रं, हस्तेंकरून काष्ठाचेठायीं पडतेंजेंतें. कृ. पत्लृधा. गतिअ. लांकूड चिरण्याचें एक शस्त्र ज्यास करवत असें म्हणतात तें. अ.न.

करपालः करंपालयतीतिकरपालः, हस्तरक्षण करणाराजोतो. कृ. पाधा. रक्षणअ. खड्ग, तरवार. अ.पु.

करपालिका करंपालयतीतिकरपालिका, हस्तरक्षण करणारी जी ती. कृ. पाधा. रक्षणअ. तरवारी सारिखें शस्त्र. खंडा, गुप्ती इत्यादि. आ.स्त्री.

करवालः करेणवलतेकरवालः, हस्तानेंजीवन पावणारा जो तो. कृ. वलधा. संवरणअ. अर्यादिकरणल शब्दा प्रमाणें.

करवालिका करंवलतेकरवालिका, हस्तानें पीडा करणारी जी ती. कृ. वलधा. संवरणअ. अर्यादिकरपालिका श.प्र.

करभः किरत्यनेनकरभः, ज्याचा योगानें विक्षेप करितो जो तो. हत्तीचा छावा २ उंटाचा छावा ३ मणकटापासून कनिष्ठिके पर्यंत हाताचा मांसल भाग. अ.पु.

करभूषणं करंभूषयतीतिकरभूषणं, हस्तातें अलंकृत करणारें जें तें. कृ. भूषधा. अलंकारअ. कंकण. अ.न.

करमर्दकः करःशाखामर्दकोयस्यसकरमर्दकः, कर आहे मर्दक ज्याचा तो. स. करवंदाचें झाड. अ.पु.

करंबः केनजलेनरंबतेइतिकरंबः, जलें करून शब्द करणाराजो

तो. कृ॰रविधा॰ शब्दअ॰ दधियुक्त भ्रष्टयवचूर्ण ह्म॰ दधिपीठ॰ अ॰ पु॰

करंभः केनरम्यतेमिश्रीक्रियतेइतिकरंभः, जलें करून मिश्र करिजे तो जो तो॰ कृ॰ रभधा॰ राभस्सअ॰ अथादिकरंबकशब्दाप्रमाणें॰

कररुहः करेरोहतीतिकररुहः, हस्ताचेठायीं उत्पन्न होणारा जो तो॰ कृ॰ रुहधा॰ प्रादुर्भावादिअ॰ नख॰ अकारांत॰ पुल्लिं॰

करवीरः करंवीरयतीतिकरवीरः हस्तातें वीर करितो जो तो॰ कृ॰ वीरधा॰ विक्रांतिअ॰ कण्हेरीचें झाड॰ अकां॰ पु॰

करशाखा करस्यशाखेवशाखा करशाखा, हस्ताला शाखे मारखी जी ती॰ स॰ अंगुली ह्म॰ बोट॰ आ॰ स्त्रीलिंगी॰

करशीकरः करस्यशीकरः करशीकरः, कर ह्म॰ शुंडादंड तत्संबंधीं जो तुषार तो॰ हत्तीच्या सोंडेंतून निघालेला तुषार॰ अ॰ पु॰

करहाटः करेंहाटयतीतिकरहाटः हस्तातें देदीप्यमान करितो जो तो॰ कृ॰ हटधा॰ दीप्तिअ॰ कमलिनीचा कांदा॰ अ॰ पु॰

करहाटकः करंहाटयतीतिकरहाटः सएवकरहाटकः, हस्तातें दीप्तिमान करितो जो तो॰ करहाट तोच करहाटक॰ त॰ गेळ्याचें झाड॰ अ॰ पु॰

करालः करेणालातिकरसलतिवा करालः, करानें ग्रहण करितो किंवा करातें भूषित करितो जो तो॰ कृ॰ लाधा॰ आदानअ॰ २अलधा॰ भूषणादिअ॰ भयंकर २दंतालु ३उन्न वि अ॰ पु॰ न आ॰ स्त्री॰ को॰ सायल्याचें तेल॰ अ॰ पु॰ काळी वाभुळ॰ अ॰ न॰

करिणी करोस्त्यस्याः करिणी, शुंडा आहे जीस ती॰ त॰ हत्तीण ई॰ स्त्री॰

करिन् करोस्यास्तीतिकरी, शुंडादंड आहे ज्यास तो॰ त॰ हत्ती इ॰ मु॰ पु॰

करिगर्जितं करिणांगर्जितंकरिगर्जितं, हत्तीचें जें गर्जन तें॰ स॰ हत्तीचा शब्द॰ अ॰ न॰

करिपिप्पली करीवत्स्थूलापिप्पलीकरिपिप्पली, विशालत्वास्तव करीसारखी जी पिप्पली ती॰ स॰ गजपिंपळी॰ ई॰ स्त्री॰

करिशावकः करिणः शावकः क

रिशावकः, हस्तीचा जो छावा तो. स. हत्तीचा छावा ह्म. बालक. अ. पु.

करीरः कृ धानि किरति कीर्यते वा करिणं इरयतीति वा करीरः पीडा करितो विक्षेप करितो अथवा कारिजेतो किंवा गजाप्रत प्रेरित करितो जो तो. कृ. कृधा. हिंसादि अ. २ ईरधा गति अ. फारदाचें झाड अ. पु. २ वेळूचा कोंब. अ. न. ३ घट अ. पु.

करीषः कीर्यते इति करीषः, टाकिजे तो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेप अ. सकलेलें शेण ह्म. गोवरी अ. पु. न.

करुणः करुणावान् करुणा अस्त्यस्येति करुणः, करुणा आहे ज्यास तो. त. रसांतील एक भेद. अ. पु.

करुणा करूणं करुणा, कारुण्य करणें जें तें. कृ. कृञधा. करण अ. कृपा २ करुणा रस. आ. स्त्री.

करेटुः केरेटतीति करेटुः, जलाचे ठायीं शब्द करणारा जो तो. क. रेट् धा. परिभाषण अ. कंकरेट पक्षि ह्म. करढोक पक्षि. उ. पु.

करोटिः कं वायुं रोटतीति करोटिः, वायूचा प्रतीघात करणारी जी ती. क. रुटधा. प्रतीघात अ. मस्तकांतील हाड. इ. स्त्री.

कर्कटः कर्कडः कर्कं श्वेतवर्णं टलतीति कर्कटः, ड, श्वेतवर्णातें ह्म. शुभ्रवर्ण जो त्यातें धारण करितो जो तो. क. टलधा. गति अ. कर्कराशि २ कुरलें. अ. पु.

कर्कटकः कृणातीति करूकटती ति कटः करूचासौ कटश्च कर्कटः स एव कर्कटकः, हिंसा करणारा असा जो लपून राहणारा तो कर्कट तोच कर्कटक स. कुरलें. अ. पु.

कर्कटी करकंटतीति कर्कटी, भेदनकालीं करकर अशा शब्दातें करित्ये जी ती. क. कटेधा. वर्षावरणादि अ. कांकडी. ई. स्त्री.

कर्कंधुः कर्कंधूः कंटकं दधातीति कर्कंधुः कर्कंधूः, कंटक समुदायातें धारण करित्ये जी ती कृ. डुधाञ्धा धारणादिक अ. बोरीचें झाड. उ. ऊ. स्त्री.

कर्करी कर्कं कर्कः कर्करातीति कर्करी, तंदुलादिकांस शुभ्रवर्णातें देत्ये जी ती. क. राधा. दान अ. तांदूळ धुण्याची गोंसडी. ई. स्त्री.

कर्करेटुः कर्कं रेटति कर्करेटुः,

कर्कराशिमत सूर्य गेला ह्म. उत्ता ह्मतें भाषण करणारा जो तो. कृ. रेट्धा. परिभाषण अ. करद्दोकप क्षि. उ. पु.

कर्कशः कृणातीतिकर् कशतीति कशः कश्चासौ कशश्च कर्कशः, हिंसक असा जो हिंसा करणारा ह्म. वारंवार हिंसा करणारा तो. स. क ठिण. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ुंडारोवनौषधि अ. पु.

कर्कारुः कर्कंशुक्लवर्णंऋच्छतीति कर्कारुः शुक्लवर्णातें धारण करितो जो तो. कृ. ऋच्छधातु अ. कोहाळा. उ. पु.

कर्बुरः कर्वतीतिकर्बुरः, दर्पित जो तो अथवा दर्पित करितें जें तें. कृ. कर्वधा. दर्पादि अ. ओंबेहळद ह्म. कापूर कांचरी. अ. पु. २सोनें. पु. न.

कर्चूरकः कर्जतीतिकर्चूरः कर्चूर एव कर्चूरकः, पीडा करितो जो तो कर्चूर तोच कर्चूरक त. कचरना वाची वनौषधि. अ. पु.

कर्णः कीर्यते शब्दग्रहणाय क्षिप्यते इतिकर्णः, शब्दग्रहणार्थ योजिजें तो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेप अ. कान. २सूर्याचा पुत्र. अ. पु.

कर्णजलौकाः कर्णजलौकाः कर्णस्यजलूकेव कर्णजलौकाः, कर्णाला जी जळू सारखी ती. स. घोण गम वढाजी. स. पु. २आ. स्त्री.

कर्णधारः कर्णमरित्रंधरतीति कर्णधारः, अरित्र ह्म. सुकाणू जें त्यातें धारण करितो जो तो. कृ. धृञ्धा. धारण अ. सुकाणू धरणारा नावाडी. अ. पु.

कर्णवेष्टनं वेष्ट्यतेनेनवेष्टनं कर्णस्यवेष्टनं कर्णवेष्टनं, वेष्टित होतें जेणें असें कर्णाचें वेष्टन. ष. कर्णभूषण ह्म. कुंडल. अ. न.

कर्णिका कर्णस्य अलंकरणं कर्णिका, कर्णाचें जें भूषण ती. स. कर्णाचें भूषण. ह्म. तानवड २हत्तीच्या सोंडेचा अग्रभाग ३कमळांतील कोश. आ. स्त्री.

कर्णिकारः कर्णिकामिवारति कर्णिकारः, कर्णिकेमत स्वीकार करितो जो तो. कृ. ऋधा. पांगाऱ्याचा वृक्ष. अ. पु.

कर्णीरथः कर्णीनासौरथश्च कर्णीरथः उक्त नाद्य जो रथ तो स. स्त्रियांस बसण्या करितां रक्षा

दिशानें आच्छादित केलेला रथ अका. पु.

कर्णेजपः कर्णेजपतीतिकर्णेज पः, कानाजवळ बोलणाराजो तो. क. जपधा. व्यक्तवाणीअ. कानांत दुसऱ्याची निंदा करणारा अथवा विसरलेली गोष्ट कानांत सांगणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

कर्तरी कृंततीतिकर्तरी, छेदन करतेजी ती. क. कृतीधा. छेदन अ. कातर. ई. स्त्री.

कर्दमः कर्दयतीतिकर्दमः, कुत्सित शब्दास जो करितो तो क. कर्दधा. कुत्सित शब्द अ. चिखल. अ. पु.

कर्पटः कृणातीतिकर् करूचासौ पटश्चकर्पटः, मस्तदादि मार्जन करणाराजो पट तो. स. फडकें २ स्थान. अ. पु.

कर्परः कल्पतेइतिकर्परः, सामर्थ्य करणाराजो तो. क. कृपूधा. सामर्थ्य अ. शिरोगत अस्थिखंड, कपाळ. अ. पु.

कर्परी कल्पतेइतिकर्परी, सामर्थ्य-विशिष्ट जी ती. क. कृपूधा. सामर्थ्य अ. उपकारशक्ति देणारें असें गोरचन. ई. स्त्री.

कर्पूरं किरतीतिकर् पूर्यतेइति पूरः करूचासौ पूरश्चकर्पूरः, कर् क्षथा-तल्यानें प्रसार पावणारा असा जो पूर स. घट्ट झालेली किंवा जमलेली वटिका ती. स. कापूर. अ. पु. न.

कर्बरः कर्बतीतिकर्बरः, हिंसा करितो जो तो. क. कर्बधा. हिंसादि अ. राक्षस. अ. पु.

कर्बुरः विग्रहादि सर्व कर्बर शब्दाप्रमाणें राक्षस. अ. पु. २ चित्रवर्ण वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ आंबेहळद. अ. पु. ४ सोनें. अ. न

कर्बूरं कर्बत्यनेनकर्बूरं, गर्व करितो जेणें करून तें. क. कर्बधा दर्पअ. आंबेहळद. २ सोनें. अ. पु.

कर्बूरकः कर्बत्यनेन कर्बूरः सएव कर्बूरकः, मदयुक्त होतो जेणें तो कर्बूर तोच कर्बूरक. त. ज्यास कचर असें ह्मणतात तो वनस्पतिविशेष. अ. पु.

कर्मकरः कर्मकरोतीतिकर्मकरः, कर्मकार जो तो. क. कृञ्करणें. वेतनोपजीवी चाकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

कर्मकारः कर्मकरोतीति कर्म-

कार, वेतननयेतां कर्म करितोजो तो नृत्यादि पूर्वीचा शब्दाप्रमाणे. वेतन घेतल्या वांचून चाकरी करणा रा. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

कर्मक्षमः कर्मसुक्षम कर्मक्षमः, कर्म करण्याविषयीजो क्षम तो स काम करण्यास जो समर्थ तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कर्मठः कर्मणिघटतेइतिकर्मठ., कर्माविषयी व्यापार करितो जोतो त कर्मशूर स. आरंभिलेले काम सिद्धीस नेणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कर्मण्यभुक् कर्मण्यंभुंक्ते कर्मणि भुक्, चाकरीचा पैशानें उपजीव न करणारा. क. मुजरा पालनादिमजूर पु

कर्मण्या कर्मणासंपद्यतेकर्मण्या, त्रियेकरून संपादिजेल्येजीती. त चाकरीचा पैसा. आ. स्त्री.

कर्मंदी कर्मंदेनशेक्तं भिक्षुसूत्र मधीते कर्मंदी, कर्मदक्षपीनें नो क्त भिक्षुसूत्रातें अध्ययन करणा राजो तो त. सन्याशी. इ. पु.

कर्मशील: विग्रहादिसर्वकार्म शब्दाप्रमाणे.

कर्मशूरः कर्मणिशूरःकर्मशूर, कर्माविषयीं जो शूर तो. स. अर्थादि सर्व कर्मठ शब्दाप्रः

कर्मवृत्तं कर्मणिवृत्तंकर्मवृत्तं, क र्माविषयी जें वृत्त तें. स. अपादान स कर्मसंबंधी जेवंद्यादिकानें गायनतेंअ.

कर्मसचिवः कर्मसुसचिव क र्मसचिवः, कर्मांचेठायीं जो सचि व स. सहाय तो स. बुद्धिसचिवा वून निराळा कर्मोपयुक्त सचीवजो तो. अ. पु.

कर्मारः कर्मक्रियामृच्छतीतिक र्मारः, नानाविध क्रियेप्रत गम न करितो स. तदुपयोगीजोतो. रु. ऋच्छधा. गमनअ. वेन्ह अपु

कर्मीरः किरतीतिकर्मीर. . शो भातिशराचा प्रक्षेप करितो स. देतोजोतो क. कृधा. विक्षेपअ. चित्रवर्ण वि अ. पु. न. आ. स्त्री

कर्मेंद्रियं कर्मसाधकमिंद्रियक र्मेंद्रियं, कर्मांचें साधक स सपा दकजे इंद्रिय ते. स. हात पाय गु द उपस्थ वाणी त्या प्रत्येकाचेंना व. अ. न.

कर्षः कर्षतीतिकर्षः, उन्मानोप योगी जोतो क. कृषधा. विलेख

नअ. पांच गुंजाचा एक मासा अशा सोळा माशांचा जो तो घास तोळा असें हि ह्मणतात. अ. पु. न.

कर्षक: कर्षतीतिकर्षक:, भूमि विलेखन करणारा जो तो. इत्या दिपूर्वीचा शा. अ. कृषिकर्म करणा रा. अ. पु.

कर्षणि: कर्षतिमन: कर्षणि:, पुरुषाच्या मनाचें कर्षण ह्म. आक र्षण करिते जी ती. कृ. कृषधा. विलेखनअ. व्यभिचारिणी स्त्री. ईका. स्त्री.

कर्षफल कर्षतीतिकर्ष:, कर्षफ लंयस्यस: कर्षफल:, कफादिका चें नाशक आहे फल ज्याचें तें. म. बेहडयाचा वृक्ष त्याच्या फळांचा - त्रिफला चूर्णात उपयोग करितात अ पु.

कर्षू: कर्षणं कृष्यते कर्षतिवा कर्षू: कर्षण जें तें किंवा कर्षिजे तें जें अथवा विलेखन करिते जी ती. कृ. कृषधा. विलेखनअ. केले ली लहान नदी २ जीविका. ऊ. स्त्री. शेणीचा विस्तव. ऊ. पु.

कल: कडतिमाद्यतनेनेतिकल मंद युक्त होतो जेणें करून तो. कृ. कडधा. मदअ. अस्पष्टाक्षर. असा मधुर शब्द. अ. पु.

कलकल: कलतेकलतीतिवा कल: कलादपिकल: कलकल:, श ब्द करितो जो तो कल अतिशयें क रून जो शब्द तो कलकल. समा सवृत्ति. कोलाहल शब्द. अ. पु.

कलंक: कलयतिकल, कल्चासा वंकश्चकलंक:, आक्षेप कारी - जें लांछन तें. स. चिन्ह २ दोषारोप ३ लोहमल ह्म. कीट अ. पुल्लिं.

कलत्र गडयतिगडतीवा कलत्रं, निबद्ध किंवा सिक्त होतें जें तें. कृ. गडिधा. सेचनादि अ. कमर. २ वि वाहित स्त्री. अ. न.

कलधौत कलोमल: धौतोस्यकल धौतं, मल आहे धौत ह्म. धुतलेला ज्याचा तें. स. सोनें. २ रुपें. अ. न.

कलंब: कल्पतेइतिकलंब:, शत्रू वर टाकिजे तो जो तो. कृ. कलधा. क्षेपअ. बाण २ देठ. अ. पु.

कलभ: कलतेइतिकलभ:, सु शोभित मंद गमन करितो जो तो.

क. कलधा. गतिअ. इतीचा छावा अका. पु.

कलंबी केनकेलंबतेइतिकलंबी. वायूनें ध्वंस होणारी जी ती उदका चेठायीं स्रंसन पावते जी ती क. लबिधा. अवस्रंसनअ. शाकविशेष जिला कळंबी असे ह्मणतात ती. ई. स्त्रीलिं.

कलरवः कलः रवोयस्यकलरवः, अव्यक्त मधुर आहे शब्द ज्याचा तो स. पारवा या नावाचा पक्षि. अ. पु.

कललः कलतेइतिकललः, शुक्र शोणितमिश्रतानें बुडबुडाचे पूर्वनिर्वाहतें जें ते. क. कलधा. गत्यादि अ. शुक्र शोणिताचें मिश्रभवन. अ. पु. न.

कलविंकः कलंविंदतिकलविंकः अव्यक्त शब्द करितां जो तो. क. विदिधा. अवयव अ. चिमणी नावाचा पक्षि. अ. पु.

कलशः कलंशपतीतिकलशः, अव्यक्त जेसें होय तेसें शोभतो जो तो. क. शोधा. तनूकरअ. तांब्या. अ. पु. न.

कलशिः कलशी कलंशपती तिकलशिः, कलस. अजीर्ण किंवा शुक्र यातें कृश करिते जी ती. किंवा कल ह्म. अव्यक्तशब्द उदकपूरण समयीं करिते जी ती क. शोधा. तनूकरणअ. डेरला पिवळण या नावाची वनौषधि २ ककशी ह्म. घागर. इ. २ ई. स्त्री.

कलसः कलसी केनजलेनलसतीति कलसः, जलानें शोभतो तो व ती. क. लसधा. संश्लेषादिअ अर्थादि कलश शब्दाप्रमाणें.

कलहंसः कलोमधुरवाक् हंस. कलहंसः, मधुरवाक् ह्म. स्फुसर अव्यक्त शब्द करणारा जो हंस तो. स. बदकनावाचा हंस पक्षिविशेष अ पु

कलहः कलस्यहननंकलहः, मधुरध्वनीचा जो नाश करतो. क. हनधा. हिंसाअ. भांडण. अ. पु.

कला कायात्कलयतीतिकला, कायांते कलन करिते जी ती क. कलधा. संख्यानअ. चंद्र मंडलाचा षोडशांश २ तीस काष्ठात्मक जो काल ती एक कला ३ गीत वाद्यांतील प्रवीणता ४ अंश ५ वृद्धि. आ. स्त्री. कलते कल तिवा कला शब्द सुख यहण करते तिलाहि कला हें नाम.

कलाद: कलामादत्तेइति कलादः, स्तवर्णादिकांपासून अंशग्रहण करितोजो तो. क. डुदाञ्धा दानअ. सोनार. अ.पु.

कलानिधि: कलानिधीयन्ते अत्रे तिकलानिधिः, कला म्ह. षोडशक लाजाल्या राहाता हेत ज्याचेठायीं तो. क. धाञ्धा धारणपोषणअ. चंद्र इ.पु.

कलाप: कलामाप्नोतिआप्यतेनेन वाकलापः, कला म्ह. शोभादिप्र वीणताजी तीतें पावतो किंवा ती प्राप्त होइजेतो जेणें तो. क. आप्लृ धा. व्याप्तिअ. भूषण २ मयूरपिच्छ ३ बाणाचा भाता ४ समुदाय ५ मे खला. अ.पु.

कलाय: कंवायुंलातीतिकलायः, वायूग्रहण म्ह. वायूचें उत्पादन करणाराजो तो. क. लाधा. आदानअ. वाटाणा अ.पु.

कलि: कलनंकलयतिवाकलि क्षेपणअथ वा संख्यानजें तें. किंवा दु:खानें घालविजेतोजो तो कलयतिकल्प तेवाकलिः, दुःखानें पराङ्मुखजो तो. क. कलधा. क्षपणअ. संख्यानसंग तिअ. कलह २ कलियुग. ३ युद्ध ४ शूर. अ.पु. ५ कलिका. इ.स्त्री.

कलिका कलयतीतिकलिका, म नाचें आकलन करित्येजी ती. क. कलधा. संख्यानअ. फुलांचीक ळी. आ. स्त्री.

कलिकारक: कलिंकरोतीतिक लिकारः सएवकलिकारकः, क लीतें म्ह दुःखातें करितोजो तोक लिकार तोच कलिकारक. त.का टेकरंजाचें झाड. अ.पु.

कलिंग: केमूर्ध्निलिंगंचूडायस्य सकलिंग, कमूर्द्धंगच्छतीतिवाकलिंग मस्तकीं आहे चूडारूप चिन्हजाचा तो अथवा रोगनाशाप्रत जातो म्ह. तन्निवारकजो तो. स. क. गम्लृ धा. गतिअ. कुड्याची शेंग. २ मस्त कचूडवाला वाचा पक्षि. अ.पु.

कलिद्रुम: कलेर्द्रुमः कलिद्रुमः कलिसंबंधीजो द्रुम म्ह. कलियु गींहि स्वकार्य संपादनीं जोउत्तमदक्ष तो. स. धारिंगीचें झाड २ बेहळ्या चेंझाड अ.पु.

कलिमारक: कलिंमारयतीति कलिमारः सएवकलिमारकः,

कलीतें स्म. दुःखानें पुष्ट करितो जो तो. अर्थात् कलिकानकश ब्दाप्रमाणें.

कलिलं कल्यतेइतिकलिलं, दुःखानें गणिजेतें स्म. कष्टानें परि त्तत करिजेतें जें तें. क्र. कलधाःश ब्दसंख्यानअ. दुरधिगम स्म. दुःप्र वेश. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

कलुषं कल्यतेचित्रगुप्तेनगण्यते इतिकलुषं, लुषंतीतिलुषं कस्यज लस्यलुषंकलुषंवा, चित्रगुप्तानें ग णिजेतें जें तें. किंवाजलनाशक जें तें. क्र. कलधा. संख्यानअ. १स पाप. अ. न. २गढुळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कलेवरं कलेअव्यक्तध्वनौवरंक लेवरं, अव्यक्तध्वनीविषयींस्तो करण्याविषयीं जें श्रेष्ठ तें. स. श रीर. अ. न.

कल्कः कल्यतेइतिकल्कः, नीच लें करून बोलिजेतोजो तो. क्र.क लधा. शब्दसंख्यानअ. पुरीष. २ पाप. को तेल तूप कानातील मळ पापाशय. अ. पु.

कल्पः कल्पंतेविरुद्धलक्षणयासी यंतेअत्रेतिकल्पः, कलासुसाधुः कल्पोवा, विरुद्धलक्षणानें नाश पावतात ज्याचेठायीं तो. अथवा क लांविषयीं जो निपुण तो. क्र. कल धा. क्षेपअ. ब्रह्मदेवाचा एक दि वस. २ विधि. ३ नीति ४ प्रलय. ५ रोगरहित. अ. पु. ६ सदृश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कल्पना कल्पनंकल्पना, पल्या णाद्यारोपणें करून हत्ती तयार क रणें किंवा वितर्क करणें जें तें. क्र. क्रपूधा. सामर्थ्यअ. हत्तीवर ब सण्या करितां हत्ती सज्ज करणें २ तर्क. आ. स्त्री.

कल्पवृक्षः कल्पस्यवृक्षः कल्पवृ क्षः, इच्छित पदार्थांचा देणारा जो वृक्ष तो. स. कल्पतरु. अ. पु.

कल्पांतः कल्पस्यअंतः कल्पांतः. कल्पाचा जो अंत तो. स. प्रलय काल. अ. पु.

कल्मषं शुभंकर्मस्यतिसमाप्तं करोतीतिकल्मषं, शुभ कर्मन ष्ट करितें जें तें. क्र. षोधा. अंतक र्मअ. पाप. अ. न.

कल्माषः कल्यतेकामाशामाषयांच

घोड्याच्या मुखास बांधण्याचें स धनजास सवोसर असें ह्मणता तें. अं. न.

कवोष्णं ईषदुष्णं कवोष्णं, किंचित् उष्ण जें तें. स. यत्किंचित् ऊन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कव्यं कूयते पितृभ्य इति कव्यं, पितरांकारणें देइजे तें जें तें. कू. कु धा. शब्द अ. पितरांच्या तृप्त्यर्थ दिलेलें अन्नादिक. अ. न.

कशा कशतीति कशा, हिंसन करिते जी ती. कृ. कश धा. हिंसा अ. घोडे वगैरे जनावरास मारण्याची रज्जु जिला चाबूक असें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

कशार्हः कशामर्हतीति कशार्हः, कशाघाताप्रत योग्य होतो जो तो. कृ. अर्ह धा. पूजा अ. चाबूक मारण्यास जो योग्य तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कशिपुः कशतीति कशिपुः, पोषण व शीतादि निवारण करितो जो तो. कृ. कश धा. हिंसा अ. अन्न. २ वस्त्र. उ. पु. न.

कशेरुका कंवायुं शृणातीति कशेरुः, कशेरुर्वा सैव कशेरुका, वायूचा नाश करणारी जी ती कशेरु ती च कशेरुका. त. पाठीचा कणा. आ. स्त्रीलिं.

कश्मलं कशनं कश्मलं, मूर्छनं जें तें. कृ. कश धा. हिंसा अ. मूर्छा. अ. न.

कश्यं कशामर्हति कश्यते नेन वा कश्यं, चाबुकास जें योग्य अथवा ताडन करिजे तें जेणें तें. त. २ कृ. कश धा. हिंसा अ. अश्वाचा मध्य. २ मद्य. अ. न. ३ काठीनें मारण्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कषः कषतीति कषः, सुवर्णादि क्षीण करितो जो तो. कृ. कष धा. हिंसा अ. कसोटीचा दगड. अ. पु.

कषायः कषति कंठं कषायः, कंठविकार नाश करितो जो तो. ए. पू. श. प्र. तुरट रस. अ. पु. २ सुगंधि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ सुकावगैरे अंगराग. ४ उटणें. अ. पु. न.

कष्टं कष्यते स्म कष्टं, पीडा करिजे ली जी ती. कृ. कष धा. हिंसा अ. शरीरपीडा. २ दुःसह. अ. न. ३ दुरधिगम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कस्तूरी कसति गंधो स्याः कस्तू

ल्यापः, कंदरअसाजो मापच र्णतो. स. चित्रवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कल्यं कलयतिमंगलमितिकल्यं, मंगल देतोजोतो. क. कलधा. संख्यानअ. प्रातःकाल. अ. न. २द क्ष. कुशल. ३सिद्ध ४ निरो गी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कल्या कलासुसाधुःकल्या, क लेचा गावीं जी साधुती. त. शुभ वाणी. आ. स्त्री.

कल्याणं कल्यंनीरूजत्वंप्रणती तिकल्याणं, नीरूजत्वातें करितें जें तें. क. अणधा. प्राणनअ. स्व रूपता. अ. न.

कल्लोलः कल्लंतेनद्यःअनेनेति कल्लोलः, अव्यक्तशब्दकरिताहे त नदी जेणेंकरून तो. क. कल्ल धा. अव्यक्तशब्दअ. मोठीलाट. अ. पु.

कल्हारं कस्यजलस्यहारइवक ल्हारं जलासजें हाराप्रमाणेंशो भादेणारें तें. स. कमलविशेष. अ. न.

कवचः कंवातंवंचयतीतिकव चः, वायु निवारण करणाराजो तो. क. वंचुधा. प्रलंभनअ. चिल खत. अ. पु. न.

कवरी वृणोतीतिवरी, कस्यक स्यवरी, आच्छादन करितेजी तीवरी कसवाची जीवाश करीती. स. कानफोडी थानावाचीभाजी. ई. स्त्रीलिं.

कवलः केनवलतेइतिकवलः, मुखानें ग्रहणकेला जातोजो तो. क. वलधा. संवरणअ. ग्रास. अ. पु.

कवाटं कंवटतीतिकवाटं, वायू प्रतस्तब्ध अथवा मस्तकातेंवेष्टि तक्ष. सवलित करितेंजें तें. क. व टधा. वेष्टनअ. कपाटक्ष. दार. अ. न. ई. स्त्री.

कविः कवतेइतिकविः, पाश्वि स्य करितोजो तो. क. कुङ्धा. श ब्दअ. पंडित. २शुक्राचार्य. इ. पु.

कविका कवतेइतिकविका, कइ कइ शब्दकरणारीजीती. क. कु ङ्धा. शब्दअ. काढयालीक्ष. ल गाम. आ. स्त्री.

कवियं कवतेइतिकवियं, शब्द करितेंजें तें. क. कुङ्धा. शब्दअ.

घोड्यान्च्या मुखास बांधण्याचें सा धनजास सत्रोसर असें ह्मणता तें. अ. न.

कवोष्णं ईषदुष्णंकवोष्णं, किंचि त् उष्णजें तें. स. यत्किंचित्ऊन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कव्यं कूयतेपितृभ्यइतिकव्यं, पि तरांकारणें देइजेतेंजें तें. कृ. कु धा. शब्दअ. पितरांच्या तृप्त्यर्थ दिलेलें अन्नादिकं. अ. न.

कशा कशातीतिकशा, हिंसन क रित्येजीती. कृ. कशधा. हिंसाअ. घोडे वगैरे जनावरास मारण्या ची रज्जु जिला चाबूकअसें ह्म णतात ती. आ. स्त्री.

कशार्हः कशामर्हतीति कशार्हः, कशाघाताप्रत योग्य होतोजोतो. कृ. अर्हधा. पूजाअ. चाबूकमा रण्यासजो योग्य तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कशिपुः कशातीतिकशिपुः, पोष णव शीतादिनिवारण करितोजो तो. कृ. कशधा. हिंसाअ. अन्न. २ वस्त्र. उ. पु. न.

कशेरुका कंवायुंशृणातीतिकशे रुः, कशेरुर्वासैवकशेरुका, वायू चानाश करणारीजी ती कशेरुती च कशेरुका. त. पाठीचाकणा. आ. स्त्रीलिं.

कश्मलं कशनंकश्मलं, मूर्छनजें तें. कृ. कशधा. हिंसाअ. मूर्छा. अ. न.

कश्यं कशामर्हतिकश्यतेनेन वा कश्यं, चाबुकासजें योग्य अथ वा ताडन करिजेतें जेणें तें. त. १ कृ. कशधा. हिंसाअ. अश्वाचामध्य. २ मद्य. अ. न. ३ काठीनें मारण्या स योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कषः कषतीतिकषः, स्वर्णादिघ्सी ण करितोजोतो. कृ. कषधा. हिंसा अ. कसोटीचा दगड. अ. पु.

कषायः कषतिकंठंकषायः, कंठविकार नाश करितोजो तो. स्व. पू. श. प्र. तु रटरस. अ. पु. २ सुगंधि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ बुका वगैरे अंगरा ग. ४ उटणें. अ. पु. न.

कष्टं कष्यतेस्मकष्टं, पीडा करिजे लीजीती. कृ. कषधा. हिंसाअ. श रीरपीडा. २ दुःख. अ. न. ३ दुरधि गम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कस्तूरी कसतिगंधोस्याः कस्तू

री, उत्तम गंध उत्पन्न होतो जी पा सून ती. क. कमधा. गत्यादि अस्तु गमद. ई. स्त्री.

कंसः कम्यतइतिकंसः, इच्छिजेतो जो तो. क. कमुधा. कांतिअ. दुग्धा दिप्राशन करण्याचें पात्र. अ. पु. म. २दैत्य. अ. पु.

कंसारातिः कंसस्य अरातिः कंसा रातिः, कंसाचा जो अराति ह्म. श त्रु तो. स. विष्णु. इ. पु.

कक्कः कइतिशब्दं केजलेवाह्वयती तिकक्कः, कयाप्रकारें ककल अथवा जलाचे वायीं शब्द करितो जो तो. क. ह्वेञ्धा. शब्दादिअ. पक्षिविशेष अ. पु.

काकः कायतीतिकाकः, काका या प्रकारें कर्णश शब्द करणारा जो तो. क. कैधा. शब्दअ. कावळा. अ. पु.

काकचिंचा. काकचिंचिः काक चिंची काकवर्णाचिंचा काकचिंचा. कृष्णवर्ण अशीजी चिंच ती. स. गुंजा. आ. २इ. ३ई. स्त्री.

काकतिंदुकः काकानांतिंदुकइव काकतिंदुकः, काकांलाजो तिंदुक ह्मणजे टेंभुरणी सारखा प्रिय तो. स. काजरा जास कुचला ह्मणतात तो. अ. पु.

काकनासिका काकस्येवनासिका यस्याःसा काकनासिका, काकासारखी आहे नासिका जीची ती. स. काकजंघा यानांवाची ओषधि जिला कावळी ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

काकपक्षः काकस्यपक्षइवकाक पक्षः, कावळ्याचा पक्षासारखा जो तो. स. लहान मुलाची शेंडी अ. पु.

काकपीलुकः काकानांपीलुरिवका कपीलुकः, काकैःपील्यतेवा, का कांला जो पीलु फलासारखा अ क्रोडतुल्य अथवा काकांनीं जो प्र तिष्टंभित ह्म. वेष्टित तो. स. क. पी लधा. प्रतिष्टंभअ. काजरा. अ. पु.

काकमाची काकान्मंचतइतिका कमाची, काकांतें धारण करितेजी ती. क. मचिधा. धारणादिअ. अ र्थ काकनासिका प्र. ई. स्त्री.

काकमुद्रा काकेनेपज्जलेनमुद्रं च्छतीतिकाकमुद्रा, यालिंगिजलानें हर्ष पावते जी ती. क. गम्धा. ग तिअ. गानसूरा. आ. स्त्री.

काकली ईषत्कलः काकली, यालिंगि त जो अव्यक्तध्वनि तो. अव्यक्त आ णिमधुर असा शब्द. ई. स्त्री.

काकांगी काकस्येवांगंयस्याःसाका कांगी; काकासारखीं आहेत अंगें जीचीं ती. स. अर्थ काकनासिका शा. प्र. ई. स्त्री.

काकिणी ककनंकाकं काकमणाती तिकाकिणी, चांचल्यापत स्तोकत करिलें जी ती. कृ. अणधा. शब्दथ. तागडीचा दांडा. २ पैशाचा चतुर्थी श. ३ गुंजा. ४ कवडी. ५ तुलामाना चा चतुर्थांश. ई. स्त्री.

काकुः कस्यतइतिकाकुः, मनुष्यास चंचल करिजेलें जी ती. कृ. ककधा. लौल्यअ. शोकभयादिकें करूनजो रुदार्थक जो उच्चार ती. हास्सरवि शेषआहे. उ. स्त्री.

काकुदं ककुदिवेतिशिरसिमवंका कुदं, मस्तकाचे ठायीं झालें जें तें. त. तालु. अ. न.

काकेंदुः कोकानांकाकवर्णानांइंदुः काकेंदुः, कावळ्याचें किंवा कृष्णव र्णाचें दृष्ट्यानें जें परमैश्वर्य तो. स. कु चल्याचा इस. उ. पुं.

काकोदुंबरिका काकप्रियाउदुंब रिकाकाकोदुंबरिका, काकांला इ ष्ट जी उदुंबरिका ती. स. बोखाडा किंवा रुखंत या नावाचा इस. आ. स्त्री.

काकोदरः काकस्येवउदरमस्यका कोदरः, कावळ्या सारखें आहे पो ट ज्याचें तो. स. सर्प अ. पु.

काकोलः ईषत्कोलतीतिकाकोलइ तिवाकाकोलः, यत्किंचित् संश्लि ष्टता करितो किंवा चंचल होणाराजो तो. कृ. कुलेधा. संस्थानादिकअ. २ ककधा. लौल्यअ. काकमेचकना वाचें विष. अ. पु. न. २ डोमकावळा. अ. पु.

कांक्षा कांक्षणंकांक्षा, इच्छाजीती. कृ. कांक्षिधा. कांक्षाअ. वांच्छा. आ. स्त्री.

कांची कलोभवाकांची, कक्षाचेठा यीं झा. कक्षासन्न भ्रूमध्यप्रदेशीं जी आसन्न ती. त. तूर. ई. स्त्री.

कान्त: कांचते कान्यतेश्चवाकान्तः, प्रकाशमान अथवा बंधन करिजे तो जो तो. कृ. कांचिधा. दीप्त्यादिक. बांगड्यावार. २ शिरें. ३ कांच बिंदु नावाचा नेत्ररोग. अ. पु.

कान्तस्याली कान्तवर्णकाव्यस्य स्यालीकान्तस्याली, कृष्णवर्णाची

री, उत्तम गंध उत्पन्न होतो जी पासून ती· कृ· कसधा· गत्यादिअ· मृगमद· ई· स्त्री·

कंसः कम्यतइतिकंसः, इच्छिजेतो जोतो· कृ· कमुधा· कांतिअ· दुग्धादिप्राशन करण्याचें पात्र· अ· पु· न· २दैत्य· अ· पु·

कंसारातिः कंसस्यअरातिः कंसारातिः, कंसाचाजो अराति ह्मणजे शत्रु तो· स· विष्णु· इ· पु·

कह्वः कइतिशब्दं केजलेवाह्वयतीतिकह्वः, कयामकारें करून अथवा जलाचेठायीं शब्द करितोजोतो· कृ· ह्वेञ्धा· शब्दादिअ· पक्षिविशेष अ· पु·

काकः कायतीतिकाकः, काका याप्रकारें कठोर शब्द करणाराजोतो· कृ· कैधा· शब्दअ· कावळा· अ· पु·

काकचिंचा· काकचिंचिः काकचिंची काकवर्णाचिंचाकाकचिंचा· कृष्णवर्ण अशीजी चिंच ती· स· गुंजा· आ· २इ· ३ई· स्त्री·

काकतिंदुकः काकानांतिंदुकइव काकतिंदुकः, काकांलाजो तिंदुक वृक्षासारखाप्रिय तो· स· काजराजास कुचला ह्मणतात तो· अ· पु·

काकनासिका काकस्येवनासिका यस्याःसाकाकनासिका, काकासारखीआहे नासिकाजीची ती· स· काकजंघायानांवाची औषधि· जिला कावळी ह्मणतात ती· आ· स्त्री·

काकपक्षः काकस्यपक्षइवकाकपक्षः, कावळ्याच्यापक्षासारिखा जोतो· स· लहान मुलांचीशेंडी· अ· पु·

काकपीलुकः काकानांपीलुरिवकाकपीलुकः, काकैःपील्यतेवा, कावळ्यांलाजो पीलुफळासारखा ह्मणजे अक्रोडतुल्य अथवा काकांनींजो प्रतिष्टंभित ह्मणजे वेष्टित तो· स· कृ· पीलधा· प्रतिष्टंभअ· काजरा· अ· पु·

काकमाची काकान्मंचतइतिकाकमाची, काकांतें धारण करितेजी ती· कृ· मचिधा· धारणादिअ· अर्थ काकनासिकाश· प्र· ई· स्त्री·

काकमुद्गा काकेनेयज्जलेनमुदंच्यतीतिकाकमुद्गा, यांत किंचित् जलानें हर्ष पावतेजी ती· कृ· गम्लधा· गतिअ· रानमूग· आ· स्त्री·

काकली ईषत्कालःकाकली, यांत किंचित् जो अव्यक्तध्वनि ती· अव्यक्तआणिमधुर असा शब्द· ई· स्त्री·

कांकांगी काकस्येवांगंयस्याःसाकाकांगी, काकासारखीं आहेत अंगें जीचीं ती. स. अर्थ काकनासिका श. प्र. ई. स्त्री.

काकिणी ककनंककं काकमणाती तिकाकिणी, चांचल्याप्रत स्वीकृत कारिते जी ती. रु. अणधा. शब्दअ. तागडीचा दांडा. २ पैशाचा चतुर्थी श. ३ गुंजा. ४ कवडी. ५ तुलामाना चा चतुर्थांश. ई. स्त्री.

काकुः कक्यतइतिकाकुः, मनुष्यास चंचलकारिजेले जी ती. रु. ककधा. लौल्यअ. शोक भयादिकें करूनावि रूद्धार्थक जो उच्चार ती. हा स्वरवि शेषआहे. उ. स्त्री.

काकुद ककुदिव्रवेशिरसिभवंका कुद, मस्तकावेठायीं झालें जें तें; त. तालु. अ. न.

काकेंदुः काकानांकाकवर्णानांइंदुः काकेंदुः, कावळ्यानें किंवा कृष्णव र्ण वृक्षानें जें परमैश्वर्य तो. स. कु चल्याचा वृक्ष. उ. पु.

काकोदुंबरिका काकप्रियाउदुंब रिकाकाकोदुंबरिका, काकांला इ ष्टजीउदुंबरिका ती. स. बोखाळा किंवा सर्वत्र यानावाचा वृक्ष. आर्व. स्त्री.

काकोदरः काकस्येवउदरमस्यका कोदरः, कावळ्या सारखें आहे पो ट ज्याचें तो. स. सर्प. अ. पु.

काकोलः ईपल्लोलतीतिकाकतेइ तिवाकाकोलः, यत्किंचित् संभ्रि य्रता करितो किंवा चंचल होणारा जो तो. रु. कुलेधा. संस्थानादिक अ. २ ककधा. लौल्यअ. काकमेचकना वाचें विष. अ. पु. न. ३ डोमकावळा. अ. पु.

कांक्षा कांक्षणकांक्षा, इच्छाजी ती. रु. कांक्षिधा. कांक्षाअ. वांच्छा. आ. स्त्री.

कांक्षी कक्षेभवाकाक्षी, कक्षाचेठा यीं झ. कक्षोत्पन्न भ्रूमध्यप्रदेशीं जीउत्पन्न ती. त. तूर. ई. स्त्री.

काचः कांचते कच्यतेऽनेनवाकाचः, प्रकाशमान अथवा बंधन करिजे तो जो तो. रु. काचिधा. दीप्त्यादिअ. चांगड स्वार. २ शिकें. ३ काचबिंदु नावाचा नेत्ररोग. अ. पु.

काचस्थाली काचस्यकाचवर्णस्य स्थालीकाचस्थाली, कृष्णवर्णाची

पात्र भूत जीती. स. पाडळी नावा
ची वनस्पति. ई. स्त्री.

काचितं काचेधृतं काचितं, शिक्या
वेयावीं जें धृत ह्म. स्थापित तें. शि
क्यावर ठेवलेकें. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

कांचनं कांनतेइतिकांचनं, शोभ
तें जें तें. रु. कांचिधा. दीप्त्यादिअ.
सुवर्ण. अ. न.

कांचनाह्वयः कांचनस्य आह्व
योयस्यकांचनाह्वयः, सोन्याचेंआ
हे नाम जास तो. स. नागचांफा.
अ. पु.

कांचनी कांच्यतेनयाकांचनी, दी
प्तिकरिजेले जीणें ती. रु. कांचि-
धा. दीप्तिअ. हळद. ई. स्त्री.

कांचिः कांची कांचतइतिकांचि,
दीप्तिमती अथवा बद्ध करिजेते
जी ती. रु. कांचिधा. दीप्तिबंधन
अ. कमरपट्टा या नावांचें स्त्रियां
चें भूषण. इ. स्त्री.

कांचिकं कांचयतीतिकांचिकं, पा
उा करणारें जें तें. इत्यादिपूर्वींच्या
शब्दाप्र. कांजिक. अ. न.

कांजिकं अंजनमजिका केअंजि
कास्य कांजिकं, उदकानेंगर्यांआ
हे व्यक्ति जावी तें. रु. अंजूधा. व्य
क्त्यादिअ. कांजी. अ. न.

कांडः कणतीतिकनतीतिवाकांडः,
शब्द करितो अथवा दीप्तिमान किं
वा गमन करितो जो तो. रु. कणधा.
शब्दअ. २ कनीधा. दीप्त्यादिअ.
दांडा. २ बाण. ३ निकृष्ट. ४ गर्व. ५
प्रसंग. ६ उदक. अ. पु. न.

कांडपृष्ठः कांडानिपृष्ठेयस्य कांडपृ
ष्ठः, शस्त्रें आहेत पृष्ठ भागीं ज्याचा
तो. स. शस्त्रानें लढाई करणारा.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कांडपृष्टः पृष्टंकांडं येन कांडपृष्टः,
स्पर्शित ह्म. गृहीत आहे पृष्ट ह्म. श
स्त्र जाणें तो. स. इत्यादिसर्वपू. शब्द.

कांडवान् कांडोस्यास्तीतिकांडवान्,
बाण आहे आस तो. त. बाणानें ल
ढणारा. वि. तृ. पु. न. ई. स्त्री.

कांडीरः विग्रहादिसर्वपूर्वींच्याश.
प्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कांडेक्षुः कांडेनेक्षुरिवकांडेक्षुः,
कांड ह्म. पर्व तेणेंकरून जो उसा सा
रखा तो. स. कोस्कूंदा कोलिस्ता
या नावाची वनौषधि. उ. स्त्री.

कातरः ईषत्तरतीतिकातरः, प यादिकानें चकित होतो जो तो रू. तृधा. प्लवनादिअ. क्षुधा तृषा अथवा भय इत्यादिकानें व्याकुल झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कात्यायनी कतस्यापत्यं कात्याय नी, कतऋषीचीजी कन्या ती. त. पार्वती. २ अर्धवृद्धावस्थावान विधवा असून तांबडें वस्त्र नेसणारी स्त्री. ईकारांत. स्त्री.

कादंबः कदंबेसमूहेभवः कादंबः. समूहानेंदाटी उत्पन्न जो तो. त. हं सविशेष. जास बदक असे म्हणतात तो. अ. पु.

कादंबरी कदंबेजातोरसःकादंब- स्तंरातीति कादंबरी, कादंबरसा तदद्देजी ती. रू. राधा. दानअ. म. य. २ ग्रंथविशेष. ई. स्त्री.

कादंबिनी कादंबाःकलहंसाःसं त्यस्याइति कादंबिनी, अनुगमन करणारे आहेत कलहंस जीस ती. त. मेघपंक्ति. ई. स्त्री.

काननं कंजलं अननंजीवनंयस्य तत्काननं, जल आहे जीवन ज्या नें तें. स. अरण्य. अ. न.

कानीनः कन्यायाअपत्यंपुमान् कानीनः, कन्येचा जो पुत्र तो. त. अविवाहित कन्येचेठायीं झालेला पुत्र. कर्णादिक. अ. पु.

कांतं कम्यतेस्मकांतं, इच्छिलें जें तें. रू. कमुधा. कांतिअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ पति. अ. पु.

कांतलकः कम्यतेइतिकांतः लक तीतिलकः कांतश्चासौलकश्चकां तलकः, दीप्तिमान असा जो नंद नीय तो. स. नंदीनामक वृक्ष. जास नादरुख असे म्हणतात तो. अ. पु.

कांता कम्यतेस्मइतिकांता, इच्छि जेलेजी ती. रू. कमुधा. कांतिअ. म नोहरण करणारी बायको. आ. स्त्री.

कांतारः कांतंमनोज्ञंऋच्छतीति कांतारः, शूराजे मन जो पास म. ग मनयोग्य तो. रू. ऋधा. गतिअ. चोर व कंटक इत्यादिकांनी दुर्गम जो मार्ग तो. २ छिद्र ३ ऊसाचा ए कभेद. अ. पु. न. को. मोठें अरण्य

कांतारकः कांतंरसमृच्छतीतिकां तारः कांतारएवकांतारकः, उत्क ष्टरसमातें देतो जो तो कांतार तोच

कांतारक. उसांतील एक भेद.
अ.पु.

कांति: कमनकांति:, इच्छा अथ
वा शोभा जी ती. क्र. कमुधा. कांति
अ. स्पृहा. २ कांति. इ. स्त्री.

कांदविक: कंदौसंस्कृतंकांदवं, त
त्पण्यमस्य कांदविक:, पात्रविशे
षानें गर्या संस्कृत जें अन्न तें आ
हे पण्य ज्याचे तो. त. तेलघृतादिप
क्क पदार्थ करून विकणारा. वि.अ.
पु.न.आ.स्त्री.

कांदिशीक: कांदिशंयामीत्याह
कांदिशीक:, कोणत्या दिशेप्रत
गमन करूं या प्रकारें करून विचा
र करितो जो तो. त. भीतीनें प
ळणारा. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

काद्रवेय: कद्रा अपत्यं काद्रवेय:,
कद्रूचें जें अपत्य ह्म. बालक तें.
त. सर्पविशेष. अ.पु.

कापथ: कुत्सित: पंथा: कापथ:,
कुत्सित जो मार्ग तो. स. दुमार्ग ह्म.
वाईट रस्ता. अ.पु.

कापोत: कपोतानां समूह: कापोत:
कपोतांचा जो समूह तो. त. कपो
त पक्ष्यांचा समुदाय. २ सजीखा
र. अ.पु.

कापोतांजनं कपोतस्येदंतद्वर्ण
त्वात्कापोतं कापोतंच तदंजनंच
कापोतांजनं, कपोत वर्ण सदृश जें
अंजन तें. स. कपोत वर्णासार
खें अंजन ह्म. औषध. अ.न.

काम: काम्यतेनेनेति कामनं वाका
म:, स्त्री आदिविषय इच्छिताहे
त ज्याचा योगानें अथवा इच्छा जी
ती. क्र. कमुधा. कांति अ. मदन. २
स्पृहा अ.पु.

कामं कामन काम्यत इति वा कामं,
ईहन किंवा इच्छिजेते जें तें. क्र. क
मुधा. कांति अ. अनि छेनें अनुम
ती ती. २ असूयापूर्वक स्वीकार,
यथेच्छ अव्य.

कामगामी. कामंगामी कामय
थेष्ट गमनशील: कामगामी, यथे
ष्ट गमन आहे स्वभाव ज्याचा तो. इ.
गम्लृधा. गति अ. स्वेच्छाचारी ह्म
यथेच्छ गमन करणारा. वि. इन्.
पु.न.ई.स्त्री.

कामन: विग्रहादिसर्व कामुक शब्दा
प्रमाणें.

कामपाल: कामंपालयतीति का-

मपालः, कामातें पालन करितो जो तो. रु. पालथा. रक्षणअ. बलराम. अ. पु.

कामयिता विग्रहादिकामुकशब्दाप्रमाणें. ऋ. पु. न. ई. स्त्री.

कामिनी भूयान्कामोस्त्यस्याः कामिनी, मोठाआहेकाम जीस ती. त. कामातुर झालेली स्त्री. २ दसाचा विजातीय अंकुर. ई. स्त्री. को. सामान्य विलासिनी स्त्री.

कामुकः कामयतेसौकामुकः, विषयाची इच्छा करितोजोतो. रु. कमुधा. कांतिअ. कामातुर झालेलापुरुष. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

कामुका कामयतेइतिकामुका, इच्छा करितेजी ती. रु. कमुधा. कांतिअ. धनादिकाची इच्छाकरणारी स्त्री. आ. स्त्री.

कामुकी कामयतेइतिकामुकी, मैथुनाची इच्छा करितेजी ती. इत्यादि पूर्वींच्या शब्दाप्र. जिला फार मैथुनाची इच्छा आहे अशी स्त्री. ई. स्त्री.

काम्यदानं काम्यस्यदानंकाम्यदानं, काम्यसुखादिकानें जें दान तें. स. जापासून कांहीं एक मिळावें अशा बुद्धीनें केलेलें दान. अ. न.

कांपिल्यः कंपिलायाअदूरेभवः कांपिल्यः, कंपिलेच्याजवळ जो उत्पन्न तो. त. शुंडारोचनी नामक वनोषधि. अ. पु.

कांपिल्लः कंपतइतिकंपिल्लः सएव कांपिल्लः, कंपायमान होतो तो. कंपिल्ल तोच कांपिल्ल. त. सुंडारोचनीनामाची वनोषधि. अ. पु.

कांबलः कंबलेनपरिवृतोरथः कांबलः, कंबलानें वेष्टित जो रथ तो. त. कांबळ्यानें पांगुरलेला रथ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कांबोजः कंबोजेषुभवः कांबोजः, कंबोज देशाचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. कंबोज देशांतला घोडा. अ. पु.

कांबोजी कंबोजदेशेभवा कांबोजी, पूर्वी कंबोज देशाचेठायीं जी उत्पन्न ती. त. रानउडीद. ई. स्त्री.

कांबविकः कंबुशिल्पमस्य कांबविकः, कंबु म्ह. वलयादि आहे शिल्प जाचें तो. त. कासार. अ. पु.

कायं कः प्रजापतिर्देवतास्य कायं, प्रजापति आहे देवता ज्याची तें.

त॰ अनामिका आणि कनिष्ठिका त्या अंगुलीचें मूळ॰ अ॰ न॰

कायः चीयतेअन्नादिभिरितिकायः, अन्नादिकानें पुष्ट होतो जो तो कृ॰ चिञ्‌धा॰ चयनअ॰ देह॰ अ॰ पु॰ न॰

कायस्था कायस्तिष्ठत्यनयाकायस्था, देह शहतो जिच्या योगानें ती॰ कृ॰ ष्ठाधा॰ गतिनिवर्तन अ॰ हिरड्याचें झाड॰ आ॰ स्त्री॰

कारणं कार्यतेनेनेतिकारणं, कृति करिजेल्ये जेणेंकरून तें॰ कृ॰ कृञ्‌धा॰ करणअ॰ कार्याचें साधन॰ अ॰ न॰

कारणा कारयतिदुःखमितिकारणा, दुःखातें करिते ह्म॰ देत्येजी ती॰ कृ॰ डुकृञ्‌धा॰ करणअ॰ नरकपीडा॰ आ॰ स्त्री॰

कारणिकः कारणेंश्वरतीतिकारणिकः, प्रमाणानें अर्थ निश्चय करितो जो तो॰ त॰ परीक्षा करणारा॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

कारंडवः रमणंरंडः ईषत्‌रंडः कारंडः, कारंडवातीतिकारंडवः, ईषत्‌ रमणयुक्त गमन करणारा जो तो॰ कृ॰ वाधा॰ गत्यादिअ॰ पक्षिविशेष जास करडुवा असेंह्म णतात तो॰ अ॰ पु॰

कारवी करवस्यमयूरस्येयंकारवी, कारणंकाः कारमवतीतिवाकारवी, मयूरसंबंधी ह्म॰ तच्छिखसदृश जी ती॰ अथवा रोगनाशपूर्वक शरीररक्षण करित्ये जी ती॰ कृ॰ अवधा॰ गत्यादिकअ॰ मोरशेंडा ह्म॰ अजमोदा॰ २ शोपेची भाजी॰ ३ हिंगुवृक्षाची पत्री॰ ४ काळेंजिरें॰ ई॰ स्त्री॰

कारवेल्लः कारंवेल्लतीतिकारवेल्लः, कार ह्म॰ रोग जो त्यातें उत्पन्न करितो जो तो॰ कृ॰ वेल्लधा॰ गतिअ॰ कारली॰ अ॰ पु॰

कारंभा ईषत्‌रंभाकारंभा, यत्‌ किंचित्‌ जीरंभा ह्म॰ कदलीसदृशती॰ स॰ प्रियंगुनामकवृक्ष॰ जास रायांरी असें ह्मणतात ती॰ आ॰ स्त्रीलिंगी॰

कारा कीर्यतेत्रकारा॰ पुरुषादिक टाकिताहेत जीचेठायीं ती॰ कृ॰ कृधा॰ विक्षेपअ॰ बंधनागार ह्म॰ बंदिखाना॰ आ॰ स्त्री॰

कारिका करणंकारिका, विवर

णअथवा तें कर्म किंवा कौशल्य जें तीं. कृ. डुकृञ् धा. करण अ. नरकपीडा. २ इच्छि. ३ उदीम. ४ शिल्प. ५ कृति आ. स्त्री.

कारीषं करीषाणांशुष्कगोमयानां समूहः कारीषं, शुष्क गोमयांचा जो समूह तें. त. गवऱ्यांचा समुदाय ह्म. ढीग. अ. न.

कारुः करोतीतिकारुः, शिल्पादि करतो जो तो. कृ. डुकृञ् धा. करण अ. रंगारी, चितारी इत्यादिक. उ. पु.

कारुणिकः करुणाशीलमस्य कारुणिकः, करुणा आहे शील ह्म. स्वभाव ज्याचा तो. त. दयालु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कारुण्यं करुणः करुणावान् तस्यभावः कारुण्यं, करुणावान् जो त्याचा जो भाव तें कारुण्य. त. दया. अ. न.

कारोत्तरः कारोत्तमः कारेणक्रियया उत्तरः कारोत्तरः, त्त क्रियेंकरून जो उत्तर ह्म. श्रेष्ठ तो. मद्यावरची निवळी अ. पु.

कार्तांतिकः कृतांतंवक्तिकार्तांतिकः, सिद्धांत सांगतो जो तो. त. जोशी अ. पु.

कार्तिकिकः कार्तिकीअमावास्यास्तीतिकार्तिकिकः, कार्तिकी अमावास्या आहे ज्यास तो. त. कार्तिकमास. अ. पु.

कार्तिकः कृत्तिकायुक्तापौर्णमासीयस्मिन्सकार्तिकः, कृत्तिका नक्षत्रयुक्त पौर्णिमा आहे ज्याचे ठायीं तो. त. कार्तिकमास. अ. पु.

कार्तिकेयः कृत्तिकानामपत्यं कार्तिकेयः, कृत्तिकांचें जें अपत्य तो. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

कार्पासं कर्पासस्यविकारः कार्पासं, कर्पास ह्म. कापूस त्याचा जो विकार तें. त. कापसा पासून उत्पन्न झालेलें वस्त्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कार्पासी करोतिक्रियतेवाकार्पासी, अवश्य उत्पन्न करिजे ती जी ती. कृ. डुकृञ् धा. करण अ. कापशीण. ई. स्त्री.

कार्मः कर्मशीलमस्यकार्मः, कर्म करणं आहे स्वभाव ज्याचा तो. सदा सर्वकाळ कार्या

विषयीं जो महत्त्व तो. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

कार्मणं कर्मैवकार्मणं, औषधादिकांचें मूलकर्मसुआधकर्म कारण. त. मूलभूत जें कर्म तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कार्मुकं कर्मणेप्रभवतिकार्मुकं, युद्धकर्मा कारणें समर्थ होतें जें तें. त. धनुष्य. अ. न.

कार्श्यः कार्ष्यः कृशातिकृषतीतिवाकार्श्यः कार्ष्योवा, कृश करितो अथवा आकर्षण अथवा विलेखन करितो जो तो. कृ. कृशधा. तनूकरणअ २ कृषधा. आकर्षणादिअ. सायल्याचें झाड. अ. पु. २ कृशत्व. अ. न.

कार्षकः विग्रहादिसर्व कर्षकशब्दाप्रमाणें.

कार्षापणः कर्षस्यायंकार्षः, आर्षस्यापणः कार्षापणः, कर्ष म्ह. पंचगुंजात्मक वजनाचें नाणें तत्संबंधी जो तो कार्ष कार्षाचा जो व्यवहारोपयुक्त रुप्याचा भाग तो. स. रुपया. को. सोळा पैशास कार्षापण म्हणतात. अ. पु.

कार्षिकः कर्षस्यायंकार्षिकः, कर्ष म्ह. शालीप्रमानाचा जो माष तत्संबंधी जो तो. त. एकरूपया अ पु.

कालः कल्यतेसंख्यायतइतिकालः, गणिजेला जातो जो तो. कृ. कलधा संख्यानअ. सर्व व्यवहारास प्रसिद्ध जो काल तो. २ यम. अ. पु. ३ नीलवर्ण, निळा. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

कालकः कालयतीति कालकः, निन्दित करितो जो तो. कृ. कलधा. क्षेपअ. शरीरावरचें तीळ सें. अ. पु.

कालकंठकः कालेवर्षाकालेकंठेध्वनिर्यस्य कालकंठकः, वर्षाकालाचेठायीं आहे मधुस्वर शब्द ज्याचा तो. स. पक्षिविशेष. जास जलकाक असें म्हणतात तो. अ. पु.

कालकूटं कालमपिकूटयतीति कालकूटं, कालातें ही दग्ध करितें जें तें. कृ. कूटधा. दाहअ. विषविशेष. अ. पु. न.

कालखंडं कालंचतत्खंडंचकालखंडं, काल म्ह. कृष्णवर्ण असें जें दक्षिण भागींचें मांसखंड तें

स. उजव्या कुशीतील मांस पिंडविशेष. अ. न.

कालधर्मः कालस्यधर्मः कालधर्मः, कालाचा जो धर्म तो. स. मरण. अ. पु.

कालपृष्ठं कालोयमइवपृष्ठमस्य कालपृष्ठं, यमासारखा भयंकर आहे पृष्ठ भाग ज्याचा तें. स. कर्णाचे धनुष्य. अ. न.

कालमेशिका कालं मिश्यते कालमेशः स एव कालमेशिका, काळाप्रत स्पर्धा करिजे तो जो तो कालमेश तीच कालमेशिका. त. मंजिष्ठा नावाची औषधि. आ. स्त्री (त्व.क्षा.

कालमेशी. कालमेषी कालंकृष्णवर्णं मेशतीति कालमेशी, कृष्णवर्णाप्रत तुच्छ करित्ये जी ती. कृ. मिशधा. शब्द अ. बावचीचें झाड. ई. स्त्री.

कालमेषिका कालं वर्णं मेषतीति कालमेषिका, कृष्णवर्णातें स्पर्धा करित्ये जी ती. कृ. मिषधा. स्पर्धा अ. मंजिष्ठा नावाची औषधि. २ निगडी झा. तिचें. काकेंतेंडू असें म्हणतात ती. आ. स्त्री.

कालशेयं कलश्यांभवं कालशेयं, घटाचे ठायीं उत्पन्न जें तें. त. घुसळलेलें दहीं. धि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कालसूत्रं कालान्ययोमयानि सूत्राणि यस्मिन् तत् कालसूत्रं, लोखंडाचीं आहेत सूत्रें ज्याचे ठायीं तो. स. नरकविशेष. अ. न.

कालस्कंधः कालः स्कंधो यस्य सः कालस्कंधः, कृष्णवर्ण आहे स्कंध ज्याचा तो. स. टेंभुरणीचा वृक्ष. २ तमालवृक्ष. अ. पु.

काला कालोवर्णोस्यास्तीति कल्तइति कालयतीति वा काला, कृष्णवर्ण आहे जीचा किंवा स्वेदिजे तीजी ती अथवा संहार कालीं काला सारखी जी ती. त. २ कृ. कलधा. क्षेप अ. पाडलीचा वेल. २ नीली ३ तिधारें ४ काकें जिरें. ५ पार्वती. आ. स्त्री.

कालागुरु कालंच तदगुरुच कालागुरु, कृष्णवर्ण जो अगरु तो. स. कृष्णागुरु चंदनाचा वृक्ष. उ. न

कालानुसार्यं अनुसार्यते अनुसार्यं कालेन वस्तुना अनुसार्यं कालानुसार्यं, अनुसरण्यास

जें योग्य कालवस्तु तें अनुसार्य काळवस्तूशीं अनुसरण्यालाजें योग्य तें. क्रु. रुधा. गतिअ. दगडफूल. २शिलाजित. ३कासीसद्रव्यविशेष. अ. न.

कालायसं कालंचतदयश्चकालायसं, कृष्णवर्ण जें लोह तें. सलोखंड. अ. न.

कालिकः कालेनयौवनादिनानिर्वृत्तः कालिकः, यौवनादिकानें परावृत्त झाला जो तो. त. कालनिर्वृत्त. अ. पु.

कालिका कालोवर्णोस्यस्याःकालिका, कृष्णआहे वर्णजीचा ती. त. देवताविशेष. २मेघांचा समुदाय. आ. स्त्री.

कालिंदी कलिंदस्येयंकालिंदी, कलिंदाची जी अपत्य स्त्री ती. त. यमुनानदी. ई. स्त्री.

कालिंदीभेदनः कालिंद्याःभेदनः कालिंदीभेदनः, कालिंदीचा जो भेदन ह्म. भेदकर्ता तो. स. बलराम. अ. पु.

काली कालोवर्णोस्त्यस्याइतिकाली, काळाआहे वर्णजीचा ती. त. पार्वती. ई. स्त्री.

कालीयकं कालस्यवर्णस्येदंकालेरिदंवाकालीयकं, कृष्णवर्णसंबंधीं अथवा कालीसंबंधीं जें तें. त. शिलाजित. अ. न. २दारुहळद. अ. न.

कालेयं विग्रहादिसर्वकालीयकशब्दाप्रमाणें.

काल्यकः कल्येभवः काल्यःस एवकाल्यकः, कल्याचेठायींजो उत्पन्न तो काल्य तोच काल्यक. त. कचरनावाची वनौषधि. अ. पु.

काल्यं कलयतिचेष्टामितिकल्यं कल्यमेवकाल्यं, चेष्टेतें करवितें जें तें कल्य तेंच काल्य. त. प्रातःकाळ. अ. न.

कावचिकं कवचीनांसमूहःकावचिकं, कवचींचा जो समुदाय तो. न. कवचधारण करणाऱ्यांचा समुदाय. अ. न.

कावेरी कस्यजलस्यवेरंशरीरंकावेरी, जलशरीरसंबंधीजी ती. त. नदीविशेष. ई. स्त्री.

काव्यः कवितुमवश्यमाराध्यातुमर्हतीतिकाव्यः, अवश्यआ

स्थान करण्यास जो योग्य तो. त. शुक्राचार्य. अ. पु.

काशः काशतइतिकाशः, प्रकाशित होतो जो तो. कृ. काशृधा. दीप्ति अ. मोळ ह्म. लवा. २तृणविशेष. अ. पु. न.

काश्मरी काशतइतिकाश्मरी, प्रकाशमान होत्येजी ती. कृ. काशृधा. दीप्तिअ. शिवणीचेंझाड. ई. स्त्री.

काश्मीर काश्मीरदेशेषु भवंकाश्मीरं, काश्मीर देशाचेठायींजें भव ह्म. उत्पन्न तें. त. पुष्करनामक औषधीचें मूल. २देशविशेष. अ. न.

काश्मीरजन्मा कशतीतिकश्मीरः सएवकाश्मीरस्तस्मिन्जन्म यस्यतत् काश्मीरजन्म, काश्मीरदेशाचेठायीं आहे उत्पत्तिजी चीतें. स. कुंकुम ह्म. केशर. न्. न.

काश्मर्यः काश्मरीशब्दोस्त्यस्य काश्मर्यः, काश्मरीशब्दआहेजा सतो. त. अर्थ काश्मीरश. प्र. अ. पु.

काश्यपिः कश्यपस्यापत्यंकाश्यपिः, कश्यपाचाजो पुत्र तो. त. अरुणनामा सूर्याचा सारथि. इ. पु.

काश्यपी कश्यपस्येयंकाश्यपी, कश्यपाची ह्म. कश्यपसंबंधीजीती. त. पृथ्वी. ई. स्त्री.

काष्ठं काशतइतिकाष्ठं, दीप्तिमत् होतें जें तें. कृ. काशृधा. दीप्ति अ. लांकूड. अ. न.

काष्ठकुद्दालः काष्ठकूद्दालः काष्ठस्यकुद्दालःकाष्ठकुद्दालः, काष्ठाचीजी मल निवारणार्थ केलेली कुदक ती. स. कुडती. अ. पु.

काष्ठतट् काष्ठंतक्ष्णोतीति काष्ठतट्, काष्ठ तासणाराजो तो. कृ. तक्षूधा. तनूकरणअ. सुतार. श. पु.

काष्ठांबुवाहिनी पुनःपुनः अंबुवहतीत्यंबुवाहिनी काष्ठमयी अंबुवाहिनी काष्ठांबुवाहिनी, वारंवार जलवाहणारी जी काष्ठमयी ती. स. डोण ह्म. टाकी, पन्हळ इत्यादि. ई. स्त्री.

काष्ठा काशयतइतिकाष्ठा, प्रकाशित होत्येजी ती. कृ. काशृधा. दीप्तिअ. दिशा. २अठरानिमेषात्मककाल. ३उत्कर्ष. ४ स्थिति आ. स्त्री

काशीला काशिनाइल्यतइतिका शीला, काशीनें प्रेरित होत्से किं वा नाश पावत्से जी ती. क. इलधा प्रेरणादिअ. केक. आ. स्त्री.

कासः कास्यतेअनेन कासनइ तिवाकासः, कुत्सित शब्द करि जेतो जेणें अथवा प्रकाशमान जो तो. क. कासृधा. शब्दकुत्सा दीप्तिअ. खोकला. २ लंबा. अ. पु. नपुंस.

कासमर्दः कासंमृद्नातीतिका समर्दः, कास ह्म. खोकला त्यातें नाश करितोजो तो. क. मृदधा. क्षोदअ. शाकविशेष. २ गुल्मवो गाचा एक भेद. अ. पु.

कासरः केजलेआसरतीतिका सरः, पाण्यांतक्रीडा करितोजो तो. क. सृधा. गतिअ. वनमहिष अ. पु.

कासारः कासतइतिकासारः, जलानें प्रकाशमान ह्म. शोभणा रें जे ते. क. कासृधा. दीप्तिअ. त कें. अ. पु.

किकिदिविः विग्रहादिसर्वकि किदिवशा. प्र. इ. स्त्री.

किकिदीविः विग्रहादिकिकिदि वशा. प्र. इ. स्त्री.

किकीदिविः किकीदिवः किकी इति किकिइतिदीव्यतिवा शोतेइति किकिदिविः, कीकी अथवा किकि याप्रकारें करून शब्द करितोजो तो. क. दिवुधा. क्रीडादिअ. पक्षि विशेष जास चाष ह्मणतात तो. इ उ २ इ. पु.

किकीदिवः विग्रहादिकिकिदिव शब्दाप्र.

किकीदिवी विग्रहादिसर्वकिकि दिविशब्दाप्र. ई. स्त्री.

किं कयतेकवनंवाकिं, शब्दवितर्क करणें किंवाभाषण अथवा निंदनजे नें. क. कुधा. शब्दअ. विकल्प. १ प्रश्न ३ निंदात्याअर्थीअ क्रिमिंदुः किंपर्य

किंकरः किंचित्करोतीतिकिंकर, किंचित्कार्य करितोजो तो. क. कृ ञ्धा. करणअ. चाकर. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

किंकिणिः किंकिणी किंचि त्किणंकरोती तिकिंकिणिः किं किणी, कांहीसा शब्द करणारी जीती. क. कृञ्धा. करणअ. अन्यमंकु

शब्द करणारी घागरी. इ. २ई. स्त्री.

किंचित् किंचचिज्ञानयो. समाहारः किंचित्, किं आणि चित् त्यांचा जो समाहार तो. स. अल्पार्थक अव्य. उ. किंचिद्दलापृथक्क्रिया.

किंचिलिकः किंचुलुकः किंचित्चुलुंपतीति किंचिलिकः, किंचिलुकोवा, यत्किंचिज्जलसेचारी जो तो. कृ. चुलुंपधा. संचारअ. जलचर विशेष. ज्यास गांडूगाडा असे ह्मणतात तो. अ. पुं.

किंजल्कः किंचिज्जलतीति किंजल्कः, यत्किंचित् आपल्याहून इतर यांचार्चे निवारण करितो जो तो. कृ. जलधा. अपवारणाअके. केसर ह्म. फुलांतील बारीक रज. अकारान्त. पु. [illegible]

किटिः केटतीति किटिः, सुसंडीनें गमन करितो अथवा त्रास करितो जो तो. कृ. किटधा. गत्यादिक अ. डुकर. इ. पु. [illegible]

किट्टं केटतीति किट्टं, अर्थादि पूर्वोक्त शब्दाप्र कार्यातील मळ. अ. पु.

किणः कणतीति किणः, ध्वया करितो अथवा शब्द करितो जो तो. कृ. कणधा. गत्यादिअ. व्रणापासून झालेली मार. २ मांस ग्रंथि विशेष ह्मणजे धनुष्यादिकांच्या दोर्‍यांच्या घर्षणानें हातास पडलेला घट्टा. अ. पु.

किणिही किणिनो व्रणान् जिहीतेइति किणिही, व्रणाप्रत गमन करितेह्म. तन्नाशोपयोगी जीती. कृ. ओहाङ्धा. गतिअ. आघाड्यानें झाड. ई. स्त्री.

किण्वं किण्यतेइति किण्वं, शब्द करितें जें तें. कृ. किणधा. शब्दअ. तंडुलादिकृत सुराबीज. अ. न.

कितवः कितवाः संत्यस्येति कितवः, कपटनें किंतज्ञानेंत ह्मणती तिवा कितवाः; धूर्त आहेत सहायजास तो अथवा तें शोषण करितों जो तो. त. २ह. कितधा. ज्ञानअ. ओचेधा. शोषअ. द्यूतखेळणारा, चोकटीबाज. २ धुतरा नावाची वनौषधी. अ. पुं.

किन्नरः कुत्सितो नरः किन्नरः, कुत्सित जो नर तो. स. देवयोनि विशेष. ज्यांचें तोंड घोड्या सारखें

असून सर्व आकृति मनुष्यासार स्त्री असते ह्मणून त्यांस किन्नर ह्मणतात तो० अ० पु०

किन्नरेशः किन्नराणामीशः किन्नरेशः, किन्नरांचा जो स्वामी तो० स० कुबेर० अ० पु०

किमु कातंकिमु, विकल्पार्थाविषयी शब्द करिते ह्म० तद्बोधकारी जें तें० कु० कैधा० शब्द अ० विकल्पार्थी अ ० ऊ० गृहे किमु वनं गतः

किमुत किमून किमुच्च तुर्ततच ऊ तंचवा किमुन, प्रश्न पूर्वक विकल्पादि करणा जें तें० स० ऊ० किमुत लंशिवोब्रह्मा० अव्य०

किंपचः कुत्सितं पचतीति किंपचः कुत्सित पाक करितो जो तो० कृ० डुपच्पष्पा० पाक अ० कृपण० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०

किंपचान विग्रहादि सर्व किंपच शब्दा प्रमाणें

किंपुरुषः कुत्सितः पुरुषः किंपुरुषः, कुत्सित जो पुरुष तो० अर्थादि सर्व किन्नर शब्दा प्रमाणें

किंवदंती किंवदंतिः किंवदंतीति किंवदंती, विकल्पितार्थाने सुनविते जी ती० कृ० वद्धा० व्यक्तवाणी अ० लोकवार्ता इ० ई० स्त्री०

किरः किरति विक्षिपतीति किरः, विरवलउडविणारा जो तो० कृ० कृधा० विक्षेप अ० डुकर० अ० पु०

किरणः कीर्यतइति किरणः, विक्षेप ह्म० प्रसार पावतो जो तो० कृ० कृधा० विक्षेप अ० चंद्रसूर्यादिकांचा प्रसार पावणारा तेजोविशेष० अ० पु०

किरातः किरतीति किरः अततीत्यतः किरश्चासावतश्च किरातः, बाणवृष्टि करणारा असा जो सतत गमन करितो तो० स० अरण्यांत संचार करणारा भिल्ल० अ० पु०

किराततिक्तः किरातदेशः अस्ति अस्येति किरातः किरातश्चासौ तिक्तश्च किराततिक्तः, किरात देश आहे जन्मभूमि जानी तो किरात किरात असा जो तिक्त ह्म० कडू तो० स० किराईत नावाची वनौषधी० अ० पु०

किरिः विग्रहादि सर्व किरशब्दा प्रमाणें इ० पु०

किरीटं किरत्यनेन किरीटं, तेजः

प्रसार होतोहे जेणें करून तें. इ त्यादिकिरशब्दाप्रमाणे. शुकुल. अ पु.न.

किर्मीरः किरतिचमत्कारमिति किर्मीर., चमत्कारातें विस्तृत करितोजीतो. रू. कथा. विक्षेप अ. चित्रवर्ण. त्रि. अ.पु.न.आस्त्री

किल किलतीतिकिल, वार्ताद्यर्थी शुद्धरूपानें राहतो जोतो रू कि लथा. श्वैत्यअ वार्ता २संभावना ३ अयानकसकिलवायुर्देव. ४ गुरून्किलातिशेतेशिष्य. अव्य.

किलकिंचितं किलकिच हर्षी दुद्गतगीतादिमिश्रशब्द सजातो स्यस्येतिकिलकिंचितं, हर्षानें गायनाच्या शब्दमिश्रित आहे श ब्द आचातें. त. हर्षानें गायनादि मिश्रबोलणेअशाप्रकारच्या जोभा वतो अ न.

किलासं किलतीतिकिलकिलेन श्वैत्येन असतीतिकिलास, श्वेत लें करून विद्यमान जें ते रू. अ सधा. सत्तादि अ. श्वेतकुष्टशिवें इत्यादि. अ. न.

किलासी किलासमस्यास्तीति किलासी, श्वेतकुष्ट आहे आस तो. त. श्वेतकुष्ठी इन्. पु न ई स्त्री

किलिंजकः किल्यतेनेनकिलि वैणुः किलेर्जातः किलिंजकः, वेणू पासून झाला जोतो रू जनीधा. उत्पत्तिअ. वेळूचा करंडा, तट्यावगै रे. अ.पु.

किल्बिषं केलयतिक्रीडयतिविष येषिवितिकिल्बिषं, विषयांचाठायीं प्रवेशवितें जें ते. रू. किलधा. क्षेप आ. पाप. २ अपराध. ३रोग. अ न.

किंशुकः किंचित्सुकइवकिंशुक, किंचित् शुकाकारस्का हा शुकसुस सदृशपुष्पवान् जोतो. स, पळसा च्या झाड. अ पु.

किशोरः कशतीतिकिशोर, हिं साकरितोजीतो. रू. कशधातु हिं साअ. शिंगरूं. २ बालक. अ पु

किष्कुः कायस्तनेनकिष्कु, मो जिजेतें जेणें तो, रू. कैधा. शब्द अ. एकहात. २ वितस्तिहा तीथ कीं. प्रकोष्ठ. उ.पु.

किसलयं किंचित् सलतीतिकि सलयं, जोकिंचित् शोभतो जोतो रू. पलधा. गतिअ. पल्लव अ.न

कीकसं कसतीतिकीकसं. शरीरा मध्येंराहतें जें तें. कृ. कसधा. गत्या दिअ. अस्थि. अ. न.

कीचक: चीकतिशब्दायतेइति-कीचक:, शब्द करितो जोतो. कृ. चीकधा. आमर्षणअ. वायूनें भरून शब्दकरणारा वेळू. अ. पु.

कीनाश: क्लिश्यतिक्लिश्यतेवाकीनाश:, पीडा पावतो अथवा पाविजेतो जो तो. कृ. क्लिशूधा. विबाधनअ. २ क्लिशधा. उपतापअ. यम. अ. पु. २ क्षुद्र. ३ कृपण. ४ कृषिकर्म करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कीर: कीतिईरयतीतिकीर:, की याप्रकारें करून शब्द करणाराजो तो. कृ. ईरधा. प्रेरणअ. राघू. अ. पु.

कीर्ति: कीर्त्यतइतिकीर्ति:, गुणातिशयानें वर्णन करिलें जी ती. कृ. कृतधा. संशब्दनअ. यश. इ. स्त्री.

कील: कीलयतीतिकील्यतेवाकील:, बांधन अथवा बंधन करितो जो तो. अथवा स्तंभन करिजेतो जो तो. कृ. कीलधा. बंधनअ. खो, हमचा शंकु, रिकाम. २ कफणी, कोपर. ३ लेंद, खांब. अ. पु.

कीलक: कील्यतेस्मिन्कीलक:, बंधन करिजेतें ज्याचेठायीं तो. कृ. कीलधा. बंधन अ. गाई वगैरे पशुबांधण्याकरितां पुरलेले मेट. अ. पु.

कीलालं कीलांज्वालामलति वारयतीतिकीलालं, ज्वाला निवारक जें तें. कीलेनप्रतिबंधेन अलतीतिवाकीलालं, प्रतिबंधानें स्तब्ध होतें जें तें. कृ. अलधा. भूषण अ. उदक. २ रक्त. अ. न.

कीलित: कील्यतेस्मकीलित:, बंधन करिजेतो जो तो. कृ. कीलधा. बंधअ. बांधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कीश: कीइतिशब्दंईष्टेकीश:, की याप्रकारें करून शब्द करणाराजो तो. कृ. ईशधा. ऐश्वर्यअ. वानर. अ. पु.

कीशपर्णी कीशलोमतुल्यानिपर्णानियस्या: साकीशपर्णी, वानर लोमतुल्य ज्याचे पर्ण आहेत जी ती. सं. आघाड्याचें झाड. ई. स्त्री.

कीलासी केलनं किला सा अस्यास्तीतिकिलं तेन किलेन असतीतिकिलासं तदस्यास्तीतिकीलासी, श्वेत कुष्ठ जी ती किला ती आहे

आस तें किल त्यानें शोभणारें जें तें किलास तें आहे जास तो किलासी. त.अ. कुष्टरोगीवि इ.न्.

कु: कवतेसाकुः, कुदेत्याक्रमणका लीं आक्रोश शब्द करितसे जी ती. किंवा पापकुत्साईषदर्थ त्याविष यीं शब्द करितें ह्म. तदर्थप्रतिपा दनाविषयीं जागरूक जें तें. कृ. कुङ्‌धा. शब्दअ. पृथ्वी. उ. स्त्री. २पाप. ३ निंदा. ४ किंचितर्थीअ र्थी अव्य. उ. कुकर्म. २कापथ. ३कवोष्ण. अव्य.

कुकुर: कर्कुर: कोकतेइतिकु कुरोस्त्यस्येतिवाकुकुरः श्वापदा दिकांनें ग्रहण करितो अथवा कुकुनामा रोगविशेष आहे जा स तो. कृ. कुकधा. आदानअ. २ त. कुत्रा. अ. पु. रोगानें हातसड लेला. वि.अ.पु.न.आ. स्त्री.

कुंकुद: कूकुद: कोकतेददाती ति कवनवाकुः कुवं: कुभूः कीर्ति स्तांददातीति कुकुदः, अलंकृत कन्यादान करितो किंवा कवनाची ओभूमि अथवा कीर्तितें देतो जो नी कृ. कुकधा. आदानअ. २डुदाञ्धा. दानअ. सत्कारपूर्वक वरास अलं कृत कन्यादान करणारा. वि अ. पु.न.आ. स्त्री.

कुकूलं कोः भूमेः कूलं कुकूलं, भूमीचें जे कुल ह्म. स्वकगा तें. स. शंकूनी व्याप्त खळगा. अ. न. २कों ड्याचा विस्तव. अ. पु.

कुक्कुट: कुटतीतिकुटः कोः कूटः कुक्कु टः, पृथ्वीसंबंधीं जो कूट ह्म. कुटि लगमन करणारा तो. स. कोंबडा. अ. पु.

कुक्कुभ: कुकुशब्दं भाषतेइतिकु कुभः, कुकु या प्रकारें करून भा षण करितो जो तो. कृ. भाष्धा. व्य क्तवाणिअ. रानकोंबडा. अ. पु.

कुक्कुर: विग्रहादिकुकुरशब्दाप्रमा णे. विशेषार्थ कंदीवन नामाची व नौषधी. अ. न. २कुत्रा. अ. पु.

कुक्षि: कुष्यतेनिष्कास्यते मलोस्मा दितिकुक्षिः, मल निष्कासन करि जेतो जा पासून तो. कृ. कुषधा. नि ष्कर्षअ. जठर. २कूस. इ. पु.

कुक्षिंभरि: कुक्षिंबिभर्तीतिकु क्षिंभरिः, स्वकीय उदर भरण

करितोजोतो. कृ. डुभृञ्धा. धारणादिअ. आपलें पोट भरणा रा वि. इ. पु. स्त्री. नं.

कुंकुमं कुम्‌कुमितिशब्दोस्यास्ति कुंकुमं, कुम्‌कुम् याप्रकारचा शब्द आहे वाचकत्वानें ज्याचेठायीं तें. त. पिंजर. २केशर. अ. न.

कुचः कोचतीतिकुचः, संकुचित होतो जो तो. कृ. कुचधा. संकोचअ. स्तन. अ. पु.

कुचंदनं निर्गंधत्वात्‌कुत्सितंचंदनंकुचंदनं, गंधरहित आहे म्हणून कुत्सित जें चंदन तें. स. रक्तचंदन. अ. न.

कुचरः कुत्सितंचरतीतिकुचरः, कुत्सित चरण करितोजो तो. कृ. चरधा. गतिअ. दुसऱ्याचे दोष कथन करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुचाग्रं कुचस्य अग्रंकुचाग्रं, स्तनाचें जें अग्र म्ह. शेवट तें. स. थानाची बोंडी. अ. न.

कुजः कौजातः कुजः, पृथ्वीपासून जो जात म्ह. उत्पन्न तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मंगळनामाचा ग्रह. अ. पु.

कुंचितं कुंचतिस्मकुंचितं, कौटिल्यपावतें झालें जें तें. कृ. कुंचधा. कौटिल्यअ. वांकडा. २आकुंचित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुंजः कौजायतेइतिकुंजः। भूमीचेठायीं होतो जो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. वेलींनीं आच्छादन केलेला भूमीचा प्रदेश. अ. पु. न. २ हत्तीचा दांत हें नपुंसकी.

कुंजरः कुंजोस्यस्यकुंजरः, प्रशस्त आहे हनू किंवा दंत ज्यास तो. त. हत्ती. उत्तरपद असेल तर श्रेष्ठाचा वाचक. अ. पु.

कुंजराशनः कुंजरेणाश्यतइतिकुंजराशनः, हस्तीनें भक्षिजे तोजो तो. कृ. अशधा. भोजनअ. पिंपळाचें झाड. अ. पु.

कुंजलं कुत्सितंजलंकुंजलं, निंद्य असें जें उदक तें. स. कांजी. अ. न.

कुटः कुटतीतिकुटः कौटिल्यपावणारा जो तो. कृ. कुटधा. कौटिल्यअ. झाड. २ तांब्या. अ. पु.

कुटकं विग्रहादिधात्वर्थपर्यंतकु

आवोगतिपस्यअस्याःशाकुठारी, गतिप्रतिघाताविषयीं आहे गति जाची तो. स. कुन्हाड. अ. पु. ई. स्त्रीलिं.

कुठेरकः कुंठतीतिकुठेरकः, शोण वा प्रतिघात करितोजो तो. कृ. कुठिधा. आलस्यप्रतिघातादिअ. आजवकह्न. बाबरीनावाचीय नौषधि. अ. पु.

कुडंगकः कुंडतेइतिकुडूकुडं गमस्यकुडंगकः, संताप करणारें आहे अंगह्न. प्रदेशजाचा तो. स. वृक्षलता त्यांचें अरण्य. अपु

कुडपः कुडवः कुडयतइतिकुडवः, ताम्रादिकाचे पईनें वेष्टिजेतोजो तो. कृ. कुडिधा. वेष्टनादिकअ. पावशेर. अ. पु.

कुडालः कुल्यतिकुटतिवाकुडालः, छेदिजेतो किंवा वक्रहोतोजो तो. कृ. कुटधा. छेदनअ. यत्किंचित्कुलकलेली कृषी. अ. पु. न

कुडं कुडयतइतिकुडं, भिजिजे तें जें तें कृ. कुडिधा वेष्टनादिअ. भिंत. अ. न.

कुणपः कणतीतिकुणपः, निश्चेष्ट होतो जो तो. कृ. कणधा. शब्दअ. प्रेत. २ दुर्गंधिजें प्रेत तें. अ. पु.

कुणिः कुणतीतिकुणिः, विस्तारद्वारा आनंद करितोजो तो. अथवा कण्हतोजो तो. कृ. कुणधा. शब्दादि अ. नांदरुखीचें झाड. २ रोगानें हात कुजलेला. इ. पु.

कुंठः कुंठतीतिकुंठः, आलस्य करितोजो तो. कृ. कुंठिधा. गतिप्रतिघातअ. कामकरण्यास आळशी आणि मूर्ख अथवा मंद. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

कुंडः कुडयतेकुलमनेनेकुंडयतीतिवाकुंडः, दग्ध करिजेतें कुलजेणें तो. अथवा अन्नादि भक्षण करणारें जें तें. कृ. कुडिधा. दाहादिकअ. मुख्य नवरा जीवंत असतां जार पुरुषापासून जालेला पुत्र. २ स्थाली. अ. पु.

कुंडलं कुंडतेइतिकुंडलं, कर्णाला शोभा द्येतेंजें तें. कृ. कुडिधा. दाहअ पुरुषाचे कर्णाचें भूषण अ. न.

कुंडी कुणतीतिकुंडी, पित्याला येमनस्य करितेअथवा उदकानें शोभते जी ती. कृ. कणधा. शब्दउपकरणेअ भरतारजीवन्त असतां जारापासूनझालेलापुत्र

२ जलपात्रविशेष ह्म ड्रोण. ई. स्त्री.

कुतपः कुत्सितंतपतीतिकुतपः, कुत्सित तापणारा दिवसाचा आठवा भाग अथवा तपश्चर्येस साधन जो तो. कु. तपधा. संतापअ. दिवसाच्या पंधरा मुहूर्तातील आठवा मुहूर्त. अ. पु. न. २ मृगाचे लोकरीचें वस्त्र. अ. पु.

कुतुकं कुतूंकायतीतिकुतुकं, कुतू ह्म. चर्मपात्र त्यामत शब्द करितें ह्म. अचेतनाला आल्हादकारीजें तें. कु. कैधा. शब्द अ. कौतुक. अ. न.

कुतुपः अल्पाकुतूः कुतुपः, अल्पजें स्नेहपात्र तें तेल तूप वगैरे ठेवण्याचें लहान चर्मपात्र अ. पु.

कुतूः कुत्सितंतन्यतेइतिकुतूः, कुत्सित जैसें होय तैसें द्रवपदार्थोपयोगी होइजेसे जी ती. कु. तनुधा. विस्तारअ. तेल तूप ठेवण्याचा बुधला. ऊ. स्त्री.

कुतूहलं कुतूंचर्मनिर्मितस्नेहपात्रंहलतीतिकुतूहलं, स्नेहपात्रातें लेखन करीजें तें. कु. हलधा. विलेखनअ. कौतुक. अ. न.

कुत्सा कुत्सयतेइतिकुत्सा, निंदित करिस्ये जी ती. कु. कुत्सधा. अवक्षेपणअ. निंदा. आ. स्त्री.

कुत्सितः कुत्सितंशलतइतिकुत्सितः, कुत्सित जैसें होय तैसेंच लन पावतो जो तो. कु. शलधा. चलनअ. अधम, निकृष्ट, निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुथः कुंथयत्यशोभांइतिकुथ्यतीतिवाकुथः, अशोभा नाश करणारा असुभ नाशक ह्म. पवित्र करितो जो तो. कु. कुंथिधा. हिंसाअ. कुथधापूतिभावअ. हत्तीच्या पाठीवरचें आस्तरण. २ दर्भ. अ. पु.

कुथा कुथ्यतीतिकुथा, पवित्र करिस्येजी ती. कु. कुथधा. पूतिभावअ. हत्तीच्या पाठीवरचें आस्तरण. आ. स्त्री.

कुद्दालः कुंदालयतीतिकुद्दालः, पृथ्वीचें विदारण करितो जो तो. कु. दलधा. विदारणअ. कांचनीचें झाड. अ. पु.

कुद्रवः कौतिकवते राकोः द्रवतीतिद्रवः कोश्चासौद्रवश्चकुद्रवः, शब्दकाअसाजोगमनकर्ताजोकुद्दालक

आरोगतिरस्यअस्याःवाकुठारी, गतिप्रतिघाताविषयीं आहे गति जाची तो. स. कुऱ्हाड. अ. पु. २ ई. स्त्रीलिं.

कुठेरक: कुंठतीतिकुठेरकः, गोण चा प्रतिघात करितोजोतो. कृ. कुठिधा. आलस्यप्रतिघातादिअ. आजयकह्म. बाबरीनावाचीय नौषधि. अ. पु.

कुडंगक: कुंडतेइतिकुड्कुडं गमस्यकुडंगकः, संताप करणा रें आहे अंगह्म. प्रदेशजाचा तो. स. वृक्षलता त्यांचें अरण्य. अपु

कुडप: कुडव: कुडतइतिकुडवः, ताम्रादिकाचे पट्टीनें वेष्टि जेतोजोतो. कृ. कुडिधा. वेष्टना दिकअ. पायशेर. अ. पु.

कुड्मल: कुल्मातिकुरतिवाकु ड्मलः, छेदिजेतो किंवापक्कहो तोजोतो. कृ. कुदधा. छेदनअ. यत्किंचित्सुकलेलीकळी. अ. पु. न

कुड्यं कुड्यतइतिकुड्यं, भिंतिजे तेंजेंतें. कृ. कुडिधा. वेष्टनादिअ. भिंत. अ. न.

कुणप: कणतीतिकुणपः, निश्चेष्ट होतोजोतो. कृ. कणधा. शब्दअ. प्रेत. २ दुर्गंधिजें प्रेत तें. अ. पु.

कुणि: कुणातीतिकुणिः, विस्तार द्वारा आनंद करितोजो तो. अथवा कण्हतोजोतो. कृ. कुणधा. शब्दादि अ. नांदरुखीचें झाड. २ रोगानें हा तकुजलेला. इ. पु.

कुंठ: कुंठतीतिकुंठः, आलस्यकरि तोजोतो. कृ. कुंठिधा. गतिप्रतिघा तअ. कामकरण्यास आळशी आ णि मूर्ख अथवा मंद. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुंड: कुडनेकुलमनेनेकुंडयतीति वाकुंडः, दग्ध करिजेतें कुलजेणें तो. अथवा अन्नादि रक्षण करणारें जेंतें. कृ. कुडिधा. दाहादिकअ. पु रुष नवरा जीवंत असतां जार पुरु षापासून जालेला पुत्र. २ स्थाली. अ. पु.

कुंडलं कुंडतेइतिकुंडलं, कर्णाला शोभादेतेंजेंतें. कृ. कुडिधा. दाहअ पुरुषाचें कर्णाचें भूषण. अ. न.

कुंडी कुणतीतिकुंडी, पित्याला येंमन स्य करितेअथवा उदकानें शोभते जीती. कृ. कुणधा. शब्दउपकरणाइअ नवराजीवंतअसतांजारापासूनझालेलाप

२ जलपात्रविशेष ह्म डोण. ई. स्त्री.

कुतपः कुत्सितंतपतीतिकुतपः. कुत्सित तापणारा दिवसाचा आठवा भाग अथवा तपश्चर्येस साधन जो तो. कु. तपधा. संतापअ. दिवसाच्या पंधरा मुहूर्तांतील आठवा मुहूर्त. अ. पु. न. २ मृगाचे लोकरीचें वस्त्र. अ. पु.

कुतुकं कुतूंकायतीतिकुतुकं, कुतू ह्म. चर्मपात्र त्यामत शब्द करितें ह्म. अचेतनाला आल्हाद करीजें तें. कु. कैधा. शब्दअ. कौतुक. अ. न

कुतुपः अल्पाकुतूः कुतुपं, अल्पजें स्नेहपात्र तें. तेल तूप वगैरे ठेवण्याचें लहान चर्मपात्र. अ. पु.

कुतूः कुत्सितंतन्यतेइतिकुतूः, कुत्सित जैसें होय तैसें द्रवपदार्थोपयोगी होइजेस्ते जी ती. कु. तनुधा. विस्तारअ. तेल तूप ठेवण्याचा बुधला. ऊ. स्त्री.

कुतूहलं कुतूंचर्मनिर्मितस्नेहपात्रेंहलतीतिकुतूहलं, स्नेहपात्रें लेखन कारी जें तें. कु. हलधा. विलेखनअ. कौतुक. अ. न.

कुत्सा कुत्स्यतेइतिकुत्सा, निंदन करिस्ते जी ती. कु. कुत्सधा. अवसेपणअ. निंदा. आ. स्त्री.

कुत्सितः कुत्सितंशलतइतिकुत्सित., कुत्सित जैसें होय तैसें चलन पावतो जो तो. कु. शलधा. चलनअ. अधम, निकृष्ट, निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुथः कुंथत्यशोभांइतिकुथ्यतीतिवाकुथ., अशोभा नाश करणारा अशुभनाशक ह्म. पवित्र करितो जो तो. कु. कुंथिधा. हिंसाअ. कुथधा. पूतिभावअ. हत्तीच्या पाठीवरचें आस्तरण. २ दर्भ. अ. पु

कुथा कुथ्यतीतिकुथा, पवित्र करिस्ते जी ती. कु. कुथधा. पूतिभावअ. हत्तीच्या पाठीवरचें आस्तरण. आ. स्त्री.

कुद्दालः कुसुद्दालयतीतिकुद्दाल, पृथ्वीचें विदारण करितो जो तो. कु. दलधा. विदारणअ. कांचनीचें झाड. अ. पु.

कुद्रवः कौतिकवतेवाकोः द्रवतीतिद्रवः कोश्चासौद्रवश्चकुद्रवः, शब्दकारीअसाजोगमनकर्ता तो. महीकना

वानें धान्य. अ. पु.

कुनटी कौनटतीतिकुनटी, पृथ्वी वेगायीं नाच्य करिते ह्म. धातूम ध्यें आपल्यास श्रेष्ठ मानिते जी ती. कु. नटधा. अवस्यंदनअ. ने पाळदेशांतील मन. शीला ह्म. मनःशीळ. ई. स्त्री.

कुनाशक: कुनाशयतीतिकुनाशः, कुनाशएवकुनाशकः, कुत्सितजैसें होयतैसें रोग नाशकरितो जो तो कुनाश तोच कुनाशक. त. धमासा नावाची वनौषधि अ. पु.

कुंत: कुंशरीरंउनत्तीतिकुंतः, शरीरातें पीडा करणारा जो तो. कु. उंदीधा. क्लेदनअ. शस्त्रविशेष. जास भाला असे ह्मणतात तो. अ. पु.

कुंतल: कुंतंकुंताकारंलातीति कुंतलः, कुंत ह्म. भाल्याचा जो आकार त्यातें ग्रहण करणाराजो तो. कु. लाधा. आदानअ. मस्तकाचा केश. अ. पु.

कुंदं कुंभुवंदारयतीतिकुंदं उनत्तीतिवाकुंदं, भूमीतें विदारण करितें ह्म. तें जेथें लावावें तेथें पाळें जाऊन त्यास कोंब फुटून भू विदारितें जें तें. अथवा क्लिन्न करितो जो तो. कु. दृधा. विदारणअ. २उंदीधा. क्लेदनअ. कुंद नावाचें एक फुलझाड. २पाल कीपोई शाक वाकक ह्मणजे — कारारा औषधि. अ. पु. न. को विष्णुनामांत व निधि. वाक. भ्रम.

कुंदु: विग्रहादिकुंदरुशब्दाप्रमाणे. अर्थ कुंद शब्दाचा २ उ. पु.

कुंदर: कुंदरु: कुंभूमिंउनत्तीतिवाकुंदरुः, पृथ्वीतें आर्द्र करितो जो तो. कु. उंदीधा क्लेदनअ. अर्थ कुंद शब्दाचा दुसरा अकारांत. पु.

कुंदरुकी कुंदरुरिवमतिकृतिकुंदरुकी, कुंदरु प्रमाणें जी प्रतिकृति ह्म. प्रतिमाजी ती. त. सालईचा वृक्ष. ई. स्त्री.

कुपिंद: कुप्यतीतिकुपिंदः, क्रुद्ध होतो ह्म. कोपिष्ठ स्वभावाचा असतो जो तो. कु. कुपधा. क्रोधअ. वस्त्र निर्माण करणारा जास कोष्टी असें ह्मणतात तो. अ. पु.

कुपूयः कुत्सितंपूयतेकुपूयः-कुत्सित विशीर्णहोतोजोतो. कु.पूयिधा. विशरणादिअ. अधम, निंद्य. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

कुप्यं कुप्यतेइतिकुप्यं, रक्षणकरिजेतेंजेंतें. कु.गुपूधा.रक्षणअ. सोनें रुपें खेरीज करून मले कताम्रादि,धातूनें नाव. अ.न.

कुब्जः कौउब्जतीतिकुब्जः, पृथ्वीचेठायींदीनत्वानें आर्जव करितोजो तो. कु.उब्जधा.आर्जवअ.कुबडा. अ.पु.

कुमारः कुत्सितोमारोयस्य कुंमारयतीतिवाकुमारः, कुत्सितह्मतिरस्कृत आहे मार ह्मा.मदन जोतो,आचातो. अथवा भूमीमर्त मदनाप्रमाणें आचारकर णारा तो. स.२सनाधा.आचारअ. कार्तिकस्वामी. २बालक ह्म.नाटकांतील युवराजा.अ.पु.

कुमारकः कुमारयतीतिकुमारकुमारइवकुमारकः, कुमारह्म.कांहिंदिवस तरुणासारखाअसतो जो तो. कु. कुमारधा. -क्रीडाअ.सना.२त.वाय वर्ण्याचे झाड. अ.पु.

कुमारी कुत्सितोमारोयस्याःसा कुमारी, निंदित आहे मदन वा मार ह्म. मरण स्थिती जीची ती. स कन्या. २ कांटे शेवती अथवा शेवती गुलाब. ई. स्त्री.

कुमुदः कुंमोदयतीतिकौमोदतेइतिवाकुमुदः, पृथ्वीलें हर्षित करितो जो तो. किंवा हर्षित होतें जें तें कु.मुदधा. हर्षअ. नैर्ऋत्यदिशेचा हत्ती. अ.पु.२श.ग्न जो कमल विशेष ह्म. कापूस कमल. अ.न.

कुमुदबांधवः कुमुदानांबांधवः कुमुदबांधवः, कुमुदें ह्म. कैरवें त्यांचा जो बांधव ह्म.विकास कर्तातो. स चंद्र.अ.पु.

कुमुदिका कौमोदतेइतिकुमुदः, कुमुदएवकुमुदिका, पृथ्वीचेठायीं हर्ष पावतो जो तो कुमुद तोच कुमुदिका. त. कायफळ ह्म. कुंभ्या नावाची वनौषधि. आ.स्त्री.

कुमुदिनी कुमुदान्यस्संतीति कुमुदिनी, कुमुदें आहेत जीचेठायीं ती. त. पांढरी कमळीणी.२ जा जागेंत कुमुदें आहेत अशी-

जागा. ई. स्त्री.

कुमुद्वती कुमुदान्यत्रसंतीतिकुमुद्वती, कुमुदें ह्म. कैरवें आहेत जीचेठायीं ती. त. अर्थादि कुमुदिनी शब्दाप्रमाणें.

कुमुद्वान् कुमुदानिसंत्यत्रेतिकुमुद्वान्, कुमुदें आहेत ज्याचेठायीं तो. त. पुष्कळ कुमुदें आहेत ती जागा वि. द. पु. न. ई. स्त्री.

कुबेरः कुत्सितंबेरंशरीरमस्येति कुबेरः, कुत्सित आहे शरीर ज्याचें तो. स. देवांचा एक धनाध्यक्ष अ. पु.

कुबेराक्षी कुबेरस्येवअक्षिर्यस्याः साकुबेराक्षी, कुबेराच्या असी सारखें आहे अक्षी जीचें ती. स. कृष्णवृंता नावाची वनौषधि. ई. स्त्री.

कुंबा कुंब्यते:नयाकुंबा, आच्छादन करिजेतें जीणें ती. क. कुबि धा. आच्छादन अ. यागभूमीचे ठायीं अंत्यजादिकांचें दर्शन न व्हावें ह्मणून केलेलें कुपण. अथवा वेष्टन. आ. स्त्री.

कुंभः कुंपृथ्वीं उंभतीतिकुंभः, कुमुदकं उंभतीतिवाकुंभः, भूमीतें पू रणा ह्म. व्याप्त करणारा अथवा उदकातें पूरण करितो जो तो. क. उंभधा. पूरणअ. गुग्गुल वृक्ष. अ. न. २ घट. ३ हत्तीचें गंडस्थळ. ४ कुंभरास. अ. पु.

कुंभकारः कुंभंकरोतीतिकुंभकारः, कुंभातें करणारा जो तो. क. डुकृञ्‌धा. करणअ. कुंभार. अ. पु.

कुंभसंभवः कुंभात्संभवोयस्यसः कुंभसंभवः, कुंभापासून आहे संभव ह्म. उत्पत्ति ज्याची तो. स. अगस्ति ऋषि. अ. पु.

कुंभिका कुंभोस्त्यस्याःकुंभिका, कुंभ ह्म. कुंभाकृती फल आहे जीस ती. त. जलकुंभी. आ. स्त्री.

कुंभी कुंभीवकुंभी, कुंभी ह्म. हत्तीचें गंडस्थल त्यासदृश फलवती प्रमाणें जी ती. स. कायफळ ह्म. कुंभ्याचें झाड. ई. स्त्री.

कुंभीरः कुंभिनंहस्तिनमीरयतीतिकुंभीरः, हत्ती मत्त प्रेरित करितो किंवा कांपवितो जो तो. क. ईर धा. गतिकंपन अ. सुसर नावाचा जलचर विशेष. अ. पु.

कुरंगः कौरंगतीतिकुरंगः, पृथ्वी

चेवायीं विलक्षण गतीनें गमन-करणारा जो तो. कु. रंगिधा. गतिअ. हरिण. अ. पु.

कुरंटकः रुंटतीतिरुंटकः, कुत्सितोरुंटकः कुरंटकः, इतरांच्या पीत वर्णानें स्तेय करितो ह्म. त्यांपेक्षां पीत वर्ण विशिष्ट जो तो रुंटक कुत्सित जो रुंटक तो. स. पिवळा कोरंटा. अ. पु.

कुररः कवतेइतिकुररः, इतरपक्ष्यांहून फार शब्द करणारा जो तो. कु. कुङ्धा. शब्द अ. पक्षिविशेष जास कुररी असें ह्मणतात तो. अ. पु.

कुरबकः कुत्सितः ईषद्वारवोयस्यसः कुरबकः, कुत्सित किंवा ईषत् आहे पर्णादिद्वारा किंवा भ्रमरद्वारा शब्द ज्याचा तो. स. तांबडा कोरंटा. अ. पु.

कुरुविंदः कुरून् विंदतीतिकुरुविंदः, कुरुदेशामध्ये प्राप्त होतो ह्म. त्यादेशीं उपलब्ध जो तो. कु. विद्लृधा. लाभअ. मुस्तानावाची वनौषधि. अ. पु.

कुरुबकः ईषद्रौतीतिकुरुबकः, किंचित् भ्रमरादिसाधनानें शब्द करितो जो तो. कु. रुधा. शब्दार्थक. तांबडा कोरंटा. अ. पु.

कुरुविस्तः कुरुषु विस्तः कुरुविस्तः, कुरुदेशानेठायीं प्रसिद्ध जो बिस्त ह्म. चार तोळे तो. स. शास्त्रसिद्ध ऐशी गुंजाचा एक तोळा असे चार तोळे मिळून जो होतो तो. अ. पु.

कुलं कोलतीतिकुं भुवंलातीतिवा कुलं, जातीसह वर्तमान जें अवस्थान तें. अथवा भूमीनें आधार त्यानें ग्रहण करणारें जें तें. कु. कुलधा. संस्त्यानअ. २ लाधा. आदानअ. सजातीय जंतुसमुदाय. २ घर. ३ वंश. अ. न.

कुलकः कोलतीतिकुलस्यगृहस्य प्रतिकृतिरितिवाकुलकः, संहत होतो जो तो. किंवा गृहप्रतिकृती जो तो. कु. कुलधा. संस्त्यानअ. काजऱ्याचा ह्म. कुचल्याचा रस. २ शिल्पि कुलप्रधान. अ. पु. ३ पडवळीचा वेल. अ. न.

कुलटा कुलंअटतीतिकुलटा, दुसऱ्याचा घरीं परपुरुष संभोगार्थे

शानें गमन करणारी जी ती. कृ. अटधा. गति अ. व्यभिचारिणी बायको. आ. स्त्री.

कुलत्थिका कुलत्थइवप्रतिकृतिः कुलत्थिका, कुलत्थासारिखी रूपाप्रर्ण प्रतिकृति ह्म. आकृति जीची ती. त. काका स्फ़रणा. आ. स्त्री.

कुलपालिका कुलंपालयतीति कुलपालिका, कुलाचें रक्षण करणारी जी ती. कृ. पाधा. रक्षण अ. कुलीन बायको. आ. स्त्री.

कुलश्रेष्ठी कुलेश्रेष्ठत्वमस्यास्तीति कुलश्रेष्ठी, कुलाचेठायीं आहे श्रेष्ठत्व जास तो. त. कुलप्रधान ह्म. कुलामध्यें जो मुख्य तो. इन्. पु.

कुलसंभवः कुलेसंभवोस्य कुलसंभवः, सत्कुलाचेठायीं आहे संभव ह्म. उत्पत्ति ज्याची तो. स. कुलीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुलस्त्री कुलपालिकास्त्री कुलस्त्री, कुलपालन करणारी ह्म. पातिव्रत्य धर्मानें वागणारी जी ती. स. कुलीन बायको. ई. स्त्री.

कुलायः कुलंपक्षिसंतानंअयते अस्मिन् कुलायः, पक्षिसंततिह्म. पक्षि समुदाय निवास करितो जा ठायीं तो. कृ. अयधा. गति अ. पक्ष्यांचा घरोटा. अ. पु.

कुलालः कुंभूमिंलालयतीति कुलालः, स्वव्यापाराविषयीं भूमीतेंह्म. मृत्तिकेतें स्वच्छ करितो जो तो. कृ. लडधा. विलास अ. कुंभार. अ. पु.

कुलाली कुलमलतीतिकुलाली, कुलातें भूषण करित्ये जी ती. कृ. अलधा. भूषणादि अ. निळा सुरमा. ई. स्त्री.

कुलिकः कुलमधीनत्वेनास्यास्तीति कुलिकः, कुल आहे स्वाधीन ज्याचा तो. त. शिल्पिकुलामध्यें जो मुख्य तो. अ. पु.

कुलीरः कुलीरः कौलीयतइति कुलीरः कुलीरः, भूमीचेठायीं लीन होतो ह्म. तीजबरावर लपून राहतो जो तो. कृ. लीङ्धा. श्लेषण अ. कुरले ह्म. खेकडा. अ. पु.

कुलिशं कुलिनः पर्वतान् श्यतीति कुलिशं, पर्वतांतें कृश करितें जें तें. कृ. शोधा. तनूकरण अ. वज्र. अ. न.

कुली कोलयतीतिकुली, विस्तार द्वारा संश्लिष्ट होणें जी ती. ह. कुलधा. संस्थान अ. भिंगणीचें झाड. ई. स्त्री.

कुलीनः कुलस्यापत्यंकुलीनः, कुलसंबंधीं जें अपत्य तो. त. सत्कुलोत्पन्न, सज्जन. अ. पु. २कुलसंभव. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुल्माषः कुत्सितोमाषः कोलनं कुल कुलमषतीतिवाकुल्माषः, कुत्सित जो माष तो कुल्माष अथवा संश्लिष्टताहा. अविरळपणाला स्वविस्ताराने नष्ट करितो जो तो. स. २क. मषधा. हिंसाअ. धान्यविशेष. २उडीद. ३कुसूं नाहीं असे यव. अ. पु. ४कांजी. अ. न.

कुल्मासः दिग्रहादिसर्व कुल्माष शब्दाप्रमाणें.

कुल्माषाभिषुतं कुल्माषैरभिसूयतेस्मकुल्माषाभिषुतं, अर्थ स्विन्न जें धान्यादिकें करून उत्पन्न करिजेलें जें तें. क. षुञ्धा. अभिषव अ. कांजिक ह्म. कांजी. अ. न.

कुल्यं कुलेभवं कोलतीतिवाकुल्यं, कुल ह्म. देह त्याचेठायीं होणारें किंवा संबद्ध ह्म. संश्लिष्ट होतें जें तें. त. २क. कुलधा. संस्थान अ. अस्थि. अ. न.

कुल्या कुलस्यापत्यंकुलेसाधुरिति वाकुल्या, उत्कृष्ट कुल ह्म. वंश अथवा तीर तत्संबंधीं जें अपत्य तें अथवा त्याचेठायीं जी उत्तम ती. त. कुलस्त्री. २नदी. ३धान्यादिकाचें चौंसष्ट पायल्यांचें एक माप. जास द्रोण ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

कुवलं कौवलतीतिकुवलं, पृथ्वीचेठायीं भक्षणादिद्वारा जीवन साधन जें तें. क. वलधा. प्राणन अ. बोरीचें फळ. अ. न. कों. कमळ. मोतीं. अ. पु. कला. आरसा. ई. स्त्री.

कुवलयं कोः पृथ्व्याः वलयमिवकुवलयं, पृथ्वीच्या वलयाचे परी ह्म. आकृती प्रमाणें शोभणारें जें तें. स. कमळ. अ. न.

कुवादः कुत्सितोवादोस्यकुवादः, निंद्य आहे वाद ज्याचा तो. स. दुसऱ्याचें दोष कथन करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुविंदः कुत्सितंविंदतीतिकुविंदः, कुत्सित जैसें होय तैसें ह्म. निं

संद्वृत्तीनें लाभ करितोजो तो॰ कु॰ विद्रुधा॰ लाभअ॰ कोधी॰ अ॰ पु॰

कुवेणी कुत्सितं वेणंतेभस्याअ स्यामितिकुवेणी, कुत्सितजेसें होयतेमें फिरताहेत मत्स्यजीचे ठायींती॰ कु॰ वेणृधा॰ गतिअ॰ म त्स्यबंधनाची करंडी ह्म॰ ते धरण्या चा करंडा ह्म॰ स्वोईन॰ ई॰ स्त्री॰

कुबेरकः कुत्सितंबेरं शरीरंयस्य सः कुबेरकः, कुत्सित ह्म॰ खडब डीत आहे शरीर ज्याचें तो॰ स॰ ना दरुखीचें झाड॰ अ॰ पु॰

कुबेराक्षी कुबेरस्येव अक्षिर्य॰ स्याः साकुबेराक्षी, कुबेरासारखें अक्षि ह्म॰ पर्वभाग आहे ज्याचा ती॰ भ पाडळीची वेल॰ ई॰ स्त्री॰

कुशं कुपापंश्यतिकौशेतेइति वाकुशं, पापनाश करतें जें तें किं वा भूमीचेठायीं शयन करितें ह्म॰ राहतें जें तें॰ कु॰ शोधा॰ तनूकर णअ॰ २ शीङ्धा॰ स्वप्नअ॰ दर्भ अ॰ पु॰ न॰ ३ जल॰ अ॰ न॰ को॰ रा माचा पुत्र॰ अ॰ पु॰ जुपणी, जोतें हीप॰ अ॰ न॰

कुशलः कुत्सितंशलतइति कौ शलतिराजकार्याणि कुशेतीतिवा कुशलः, कुत्सितातें नाश करितें अथवा पृथ्वीचेठायीं राजकार्यांप्र त करितो जो तो॰ कु॰ शलधा॰ संच लनअ॰ कल्याण॰ अ॰ न॰ २ प्रवीण॰ ३ शिकविलेला॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ स्त्री॰

कुशी कुंभूमींश्यतीतिकुशी, भूमी तें कृश करित्ये ह्म॰ विदारण करित्ये जी ती॰ कु॰ शोधा॰ तनूकरणअ॰ नांगराचा लोखंडी फाळ॰ ई॰ स्त्री॰

कुशीदं विग्रहादिसर्वकुसीदशप॰

कुशीलवः कुत्सितंशीलमस्यस्य कुशीलवः, कुत्सित आहे स्वभाव ज्याचा तो॰ स॰ नटांतील एक भेद॰ को॰ वाल्मीकी॰ याचक॰ अ॰ पु॰

कुशेशयं कुशेजलेशेतेतत्कुशे शयं, जलाचेठायीं राहतें जें तें॰ कु॰ शीङ्धा॰ स्वप्नअ॰ कमळ॰ अ॰ पु॰ न॰

कुषीदं विग्रहादिसर्वकुसीदश॰ प्र॰

कुष्ठं कुष्णात्यंगरोगंवा कुष्ठं, शरी राचें अत्यंत घर्षण करणारें किं वा रोग निवर्तक जें तें॰ कु॰ कुषधा॰ निकर्षअ॰ कुष्ठरोग॰ अ॰ पु॰ न॰ २ कडु व गोडे कोष्ठ नामक औषधिअक॰

कुष्मांडक: विग्रहादिसर्व कूष्मांड शब्दाप्रमाणें.

कुसिदं कुसीदं कुस्यतेइतिकुसिदंकुसीदं. कुत्सितपणानें उपजीवन करिजेनें जें तें अथवा वृद्धि पावतें जे तें. रू. कुसधा. संश्लेषअ. व्याजीं दिलेलें द्रव्य. अ. न.

कुसीदिक: कुसीदार्थद्रव्यंप्रयच्छतीतिकुसीदिक:, वृद्ध्यर्थद्रव्य देणारा जो तो. त. कर्ज दिलेल्या द्रव्याच्या व्याजानें उपजीवन करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुसुमं कुस्यतीतिकुसुमं, अवयवद्वारा संश्लिष्ट ह्म. संबद्ध होतें जें तें. रू. कुसधा. संश्लेषअ. पुष्प. अ. न.

कुसुमांजनं कुसुमनाशकं अंजनंकुसुमांजनं, कुसुमनाशकारक जें अंजन तें. स. फार तापलेल्या पितळापासून निघालेलें फूल. जास जस्ताचें फूल असें ह्मणतात तें. अ. न.

कुसुमेषु: कुसुमानीषवोयस्यस: कुसुमेषु:, कुसुमें ह्म. पुष्पें आहेत इषु ह्म. बाण जेते ज्याचे तो. स. मदन. उ. पु.

कुसूल: धान्यादिकानें परिपूर्ण जें तें; रू. कुषधा. निष्कर्षअ धान्यठेवण्याचें घर. अ. पु

कुसुंभं कुस्यतीतिकुसुंभ्यतीतिवाकुसुंभं, संश्लिष्ट होतें जें तें अथवा परिपूर्ण होतो जो तो. रू. कुसधा. संश्लेप अ. २ कुसुभधा - क्षेपअ. कुसंभा. अ. न. २ कमंडलु. अ. पु.

कुसृति: कुत्सितासृति:कुसृति:, कुत्सित जी सृति ह्म. सरणी. स. कपट. इ. स्त्री.

कुस्तुंबरी विग्रहादिकुस्तुंबुरुशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

कुस्तुंबुरु कुत्सितंतुंबतीतिकुस्तुंबुरु, कुत्सित जेसें होय तेसें नाश करिते ह्म. दुष्टगंधोपमर्दनानें पदार्थाला सुगंध देतें जें तें. रू. तुबिया. अर्दनादिअ. कोथींबीर ह्म. धणे. उ. न.

कुहना कुहनंकुहना, दुसऱ्याचें वंचन जें तें. रू. कुहधा. विस्मापनअ. लोकांपासून फसवून धनादि मिळविण्यासाठीं केले

ला कपट वेष. आ. स्त्री.

कुहरं कुंहरतीतिकुहरं, पृथ्वीतें स्वपतनानें हरण करितें जें तें. कु. ह्रधा. हरणअ. छिद्र ह्म. बील. अ. न.

कुहुः कुहूः कुहयतेविस्मापयतीतिकुहुः कुहूः, विस्मापन करिसेजीती. कु. कुहधा. विस्मापनअ. चंद्राची कला भगदीं दिसत नाहीं अशी अमावास्या. ऊ. स्त्री

कूटं कूटयतीतिकूटं, उच्चत्वें करून राहतें किंवा संताप करितें अथवा निश्चलत्वानें राहतें जें तें. कु. कूटधा. परितापादिकअ. पर्वताचें शिखर. २ अन्यथा कार दिसणें. ३ अज्ञान. ४ कपट. ५ असत्य. ६ अचोधन. ७ धान्याची-राशि. ८ निश्चल. अ. पु. न.

कूटकं विग्रहादिसर्व कूटकश. म.

कूटयंत्रं कूटरूपंयंत्रंकूटयंत्रं, कपटरूप जें यंत्र तें. स. पक्षिबंधनार्थ केलेलें यंत्र. सांपळा, पिंजरा इत्यादि.

कूटशाल्मलिः कूटश्चासौशाल्मलिश्चकूटशाल्मलिः कृष्णवर्णा जी शेळर ती. स. काळ्या सांवरी चें झाड. इ. पु.

कूटस्थः कूटवत्तिष्ठतीतिकूटस्थः, शृंगासारखा श्रेष्ठत्वानें राहतो जो तो. कु. एकाचस्वभावानें काला सव्यापक असणारा आकाशादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कूपः कौतीतिकूपः, उदकद्वारा-अथवा कूपस्थ जनद्वारा शब्द करितो जो तो. कु. कुधा. शब्दअ. विहीर. अ. पु.

कूपकः कुत्सितः कूपः कूपस्यप्रतिकृतिः कूपेकायतीतिवा कूपकः, कुत्सित जो कूप किंवा कूपाची प्रतिकृति ह्म. प्रतिमा ती. अथवा कूपसदृश नौकेमध्यें राहतो जो तो. त. २ कु. कैधा. शब्दअ. खळगा. २ शुष्कनदींत खरटेला पाण्यासाठीं खळगा. ३ गलबताच्या शिडाचा खांब. अ. पु.

कूर्चः कुरतीतिकूर्चः, भ्रूमध्यभागीं राहतो जो तो. कु. कुरधा. शब्द अ. दोन भोवयांचा मध्यभाग. अ. पु.

कूर्चशीर्षः कूर्चः श्मश्रुतद्वच्छीर्षं यस्यस कूर्चशीर्षकः श्मश्रु विशिष्ट

आहे मस्तकजाचे तो. स. जीव कनावाची वनौषधि. अ. पु.

कूर्चिका कूर्चयतीतिकूर्चिका, वि कार पावणारीजी ती. कु. कूर्चधा. विकार अ. दह्यानें अथवा ताका नें दुग्धास होणारी विकृति जास विरजण असें ह्मणतात ती. आ स्त्री

कूर्दनं कूर्द्यते अनेनेतिकूर्दनं, क्री डा करिजेते जेणें तें. कु. कुर्दधा. क्रीडा अ. लहान मुलाचा खेळ. अ. न.

कूर्परः कुप्यते ऽनेनकूर्परः, जा-च्यायोगानें कोपातें पावतो ह्म. त दुह्यातानें कृष पावतो जो तो. कु. कुपधा. क्रोधअ. कोपर. अ. पु.

कूर्पासकः कूर्परे आस्तेइतिकूर्पा सकः, कोपरावेढाची शहतोजो तो. कु. आंसधा. उपवेशन अ. स्त्रियांचे स्तनाचें आच्छादन क रणारा वस्त्र विशेष जास चोळी असें ह्मणतात तो. अ. पु.

कूर्मः कुत्सितःकोवाऊर्मिर्वेगोय स्यसः कूर्मः, कुत्सित किंवा पृथ्वी चेठायी आहे वेगजाचा तो. स. कासव. अ. पु.

कूलं कूलयतितत्कूलं, तडागादि कांचे आवरण ह्म. आच्छादन क रितें जें तें. कु. कूलधा. आवरण अ. नदीचें वगैरे तीर अ. न.

कूबरः कुबतइतिकूबरः, शब्द क रितो जो तो. कु. कुङ्‌धा. शब्द अ. रथाच्या ज्या लांकडास घोडा वां धितात तें. अ. पु.

कृकणः कृकेन अणतीतिकृकणः, कंठें करून शब्द करणारा जो तो. कृ. अणधा. शब्द अ. करढु नावा चा पक्षि. अ. पु.

कृकलाशः कृकलासः कृकं कंठं लाशयतिलासयतीतिवा कृ कलाशः कृकलासः, कंठाप्रत शो भवितो जो तो. कृ. लशधा. २ ल सधा. शिल्पयोग अ. सरडा. अ. पु.

कृकवाकुः कृकेनगलेनवक्तीति कृकवाकुः, कंठें करून भाषण क रितो जो तो. कृ. वचधा. परिभाष ण अ. कोंबडा. उ. पु.

कृकाटिका कृकंअटतीतिकृका टिका, कंठाप्रत गमन करणारी ह्म. तत्संसक्त असलेली जी ती. कृ. अटधा. गति अ. मान आणि म

स्तक त्यांच्या पाठीमागची संधि जास यांदी असें ह्मणतात ती. आब. स्त्री.

कृच्छ्र कृंततीतिकृच्छ्रं, सुख अथवा पाप यांचें छेदन करितें ह्म. शरीरास अतिपीडा देणारें जें तें. कृ. कृतीधा. छेदन अ. दुःख. २ सांतपनादिक प्रायश्चित्त. अ.न.

कृतं कृत्यतेस्म कृतं, अकारिकृतं, करितें झालें किंवा करिजेलें जें तें. कृ. कृतीधा. छेदन अ. २ डुकृञ्धा. करण अ. पुरें झालेलें. २ केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ कृतयुग. अ.न.

कृतपुंखः पुंखयुक्तःशरोयेनकृतपुंखः, अभ्यस्तआहे पुंखयुक्तबाणजाणें तो. स. बाणविद्येत जो निपुण तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कृतमालः कृतामालायस्यकृतमालः- केली आहे माला ज्याची तो. स. वाहव्याचें झाड. अ. पु.

कृतसुखः कृतंसुखंयस्यकृतसुखः कृत ह्म. संस्कृत आहे सुख ज्याचें तो. स. विद्यादिकांत प्रवीण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कृतलक्षणः कृतंलक्षणंयस्यसः कृतलक्षणः, कृत ह्म. प्रसिद्ध आहे शौर्यादि लक्षण ज्याचें तो. स. विद्यादिकानें जो प्रख्यात तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कृतसापत्नका. कृतसापत्निका सपत्न्येवसापत्नका, कृतासापत्नकायस्याःसाकृतसापत्नका, सपत्नीजीती सापत्नका केली आहे सापत्नकाजीसती कृतसापत्निका ती. स. अनेक विवाहित स्त्रियांतील पहिली स्त्री. आ. स्त्री.

कृतहस्तः कृतोऽभ्यस्तोहस्तोस्य कृतहस्तः, कृताभ्यास आहे हस्त ज्याचा तो. स. बाणविद्येंत जो निपुण तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कृतांतः कृतः अंतोविनाशोयेन सः कृतांतः, केला आहे अंत ह्म. नाश जाणें तो. स. प्रेतांचा राजा. यम. २ सिद्धांत. ३ पापकर्म. अ. पु.

कृती कृतंकर्मप्रशस्तमस्त्यस्यकृती, प्रशस्त आहे कर्म ज्याचें तो. त. पंडित. २ प्रवीण. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

कृत्तं कृत्यतेस्मइतिकृत्तं, छेदिजेलें जें तें. कृ. कृतीधा. छेदन अ.

मृगादिकांचें चर्म ई स्त्री

कृत्तिवासाः कृत्तिर्वासोयस्यसकृ त्तिवासा, कृत्ति हा-चर्म आहे वस्त्र ज्याचें तो स महादेव स पु

कृत्यः कृत्यतेइतिकृत्य, धनादिकें करून भेद् करिजेतो जो तो कृ कृ तीधा छेदनअ धनादिकें करून फितूर केलेला वि अ पु न आ स्त्री २कार्य अ न

कृत्या करणंकृत्यतेवाकृत्या, करण जें तो अथवा छेदनकर्त्री जी ती कृ डुकृञ्धा करणअ २कृतीधा छे दनअ क्रिया हा-कर्म ३तामसी देवताविशेष आ स्त्री

कृत्रिमधूपकः कृत्रिमश्चासौधूप श्वकृत्रिमधूप सएवकृत्रिमधूपक कृत्रिम हा-केलेला जो धूप तो कृत्रि मधूप तो कृत्रिमधूपक न; अनेक पदार्थ मिश्रित करून केलेला धूप अ पु

कृत्स्नं कृत्स्नतेइतिकृत्स्न, परिपूर्ण हो इजेतें जें तें कृ कृतीधा वेष्टनादि अ सर्व-समग्र वि अ पु न आ बंत स्त्री

कृपणः कृपतेकृपणतयाभिवर्ध्यते इतिकृपण, कृपेला विषयीभूत हा पाहिला असतां कृपा उत्पन्न होते ज्याविषयीं तो कृ कृ पधा कृपाअ दरिद्री वि अ पु न आ स्त्री

कृपा कृपणंकृपा, अनुकंपन जें तें कृ कृपधा कृपाअ दया आ स्त्री

कृपाणः कृपांनुदतीतिकृपाण, कृपेतें नाश करितो जो तो कृ णुद धा प्रेरणअ खड्ग हा-तलवार अ पु

कृपाणी कृपामनितीतिकृपाणी, वस्त्रादिकांला फाडिते जी ती कृ अणधा प्राणनअ कातर ई स्त्री

कृपालुः कृपांलातितच्छीलोवाकृपालु, कृपेतें ग्रहण करितो किंवा कृपा ज्याचा स्वभाव तो कृ लाधा आदानअ दयालु वि उ पु स्त्री न

कृपीटयोनिः कृपीटजलयोनिरु त्पत्तिकारणंयस्यसकृपीटयोनि, जल आहे उत्पत्ति कारण ज्याचें तो स अग्नि इ पु

कृमिः क्रामतीतिकृमि, चक्र पाद विक्षेप करितो जो तो कृ क्र मुधा पादविक्षेपअ किडा २कु सरूड इ पु

कृमिकोशोत्थं कृमिकोशादुत्थं कृमिकोशोत्थं, कीटशरीरापासून जे उत्पन्न ते. स. रेशीम. अ. न

कृमिजं कृमिभिर्जन्यतेकृमिजं. कीडांनी उत्पन्न करिजेतेजे ते. कृ जनीधा प्रादुर्भावअ. कृष्णागरुचंदन अ न.

कृमिघ्नः कृमीन्हंतीतिकृमिघ्न., कृमीतें मारितो जो तो. कृ हनधा हिंसाद्यर्थ. वावडिंगीचें झाड. अ. पुल्लिंगी

कृशः कृश्यतेस्मकृश., तनूकृत स. कृश केले जे तें. कृ. कृशधा. तनूकरणअ बारीक, सूक्ष्म. वि. अ. पु न आ स्त्री

कृशानुः कृश्यतीतिकृशानु., कृश होतो जो तो. कृ कृशधा. तनूकरणअ अग्नि. उ पु

कृशानुरेता: कृशानोरेतोयस्य सकृशानुरेता. अग्नीच्याठायीं आहे रेत जेतें आहे तो स. म हादेव. स पु.

कृशाश्विन् कृशाश्वेनप्रोक्तंनट सूत्रमधीतेकृशाश्वी कृशाश्वकरणींनजे प्रोक्तनट सूत्र त्यात अध्ययन करणाराजो तो. न. स्त्रीवेष धारण करून नर्तनादिक करणारा नटवा. इन् पु.

कृषकः विग्रहादिमर्व कर्षकशब्द

कृषिः कर्षणकृषि., विलेखनजेती कृ. कृषिधा. विलेखन अ कृषिकर्म इ स्त्री.

कृषिकः विग्रहादि कर्षकशब्दाप्रमाणेअसून कृषिकर्माने उपजीवन करणारा. वि. अ पु न. आ स्त्रीलिंगी.

कृषीवलः कृषिरस्यास्तीतिकृषीवलः, कृषिकर्म आहे ज्यासतो त. कृषिकर्मानें उपजीवन करणारा. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

कृष्टं कृष्यतेस्मकृष्टं, कर्षण केलेलें जें तें. कृ. कृषिधा विलेखन अ नांगरलेले शेत वगैरे. वि. अ पु न. आवं. स्त्री.

कृष्टिः कर्षतीतिकृष्टिः. पांडित्याने इतराचें कर्षण करितो जो तो कृ. कृषधा विलेखन अ. पंडित इ. पु.

कृष्णः कर्षतिशत्रूनितिकृष्ण., शत्रूते कर्षण करितो स. त्यानें

आकर्षण करितो जो तो. क. कृष्णधा. विलेखन अ. विष्णु. २ कृष्णानामक देव. ३ पांडवांतील अर्जुन. अ. पु. ४ काळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ५ मिरीं. अ. न.

कृष्णकर्मन् कृष्णकर्मास्य कृष्णकर्मा, कृष्ण ह्म. निंद्य आहे कर्म जाचें तो. स. पापकर्मकरणारा. वि. न्. पु. न. ई. स्त्री.

कृष्णपाकफल: कृष्णपाकफलं यस्य सः कृष्णपाकफल:, पाककालीं कृष्णवर्ण आहे फल जाचें तो. स. करवंदाचें झाड. अ. पु.

कृष्णफला कृष्णफलं यस्याः सा कृष्णफला. कृष्णवर्ण आहे फल जीचें ती. स. बावचीचें झाड. आवं. स्त्री.

कृष्णभेदी कृष्णेन वर्णेन भेदो यस्याः कृष्णभेदी, कृष्णवर्णानें आहे भेद ह्म. ओळख जीची ती. स. कुटकी. ई. स्त्री.

कृष्णला कृष्णं कृष्णवर्णं लाति इति कृष्णला, कृष्णवर्णानें ग्रहण करितो जी ती. क. लाधा. आदान अ. गुंजा. आ. स्त्री.

कृष्णलोहित: कृष्णमिश्रितो लोहित: कृष्णलोहित:, कृष्णमिश्रित जो लोहितवर्ण तो. स. कृष्णवर्णमिश्रित जो आरक्तवर्णाचा रंग तो. जांवळा वगैरे रंग. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

कृष्णवर्त्मा कृष्णो धूमो वर्त्मास्येति कृष्णवर्त्मा, कृष्णवर्ण जो धूम्र तो आहे मार्ग जाचा तो. स. अग्नि. न्. पु.

कृष्णवृंता कृष्णं वृंतं यस्याः सा कृष्णवृंता, कृष्णवर्ण आहे वृंत ह्म. प्रसवबंधन जीचें ती. स. पाडळीचा वेल. आ. स्त्री.

कृष्णशार: कृष्णश्चासौ शारश्च कृष्णशार:, कृष्णवर्णयुक्त जो शार ह्म. कर्बूर वर्णानें विशिष्ट जो तो. स. कृष्णमृग. अ. पु.

कृष्णसार: विग्रहादि सर्व कृष्णशार शब्दाप्रमाणें.

कृष्णा कृष्णो वर्णोस्त्यस्या इति कृष्णा, कृष्ण ह्म. काळा आहे वर्ण जीचा ती. त. पिंपळी. आ. स्त्री.

कृष्णिका कृष्णैव कृष्णिका, कृष्णवर्ण जी ती च कृष्णिका. त. कृष्णसर्षप ह्म. काळी मोहरी. आ. स्त्री.

केकर: केमूर्धिदर्षिंकर्तुंशीलम-स्यकेकरः, मस्तकावेठायीं ह्म. वर दृष्टिकरण्याचा आहे स्वभाव जा चा तो. कृ. डुकृञ्‌धा. करणअ. काणा ह्म. कैरा. वि. अ. पु. न. आ वं. स्त्री.

केका केमूर्धिकायतेइतिकेका, मस्तकावेठायीं ह्म. वरमान करून शब्द करणारी जी मयूराची, वाणी ती. कृ. कैधा. शब्दअ. मोराची वाणी. आ. स्त्री.

केकी केकास्त्यस्यकेकी, केका-संज्ञक वाणी आहे ज्यास तो. तमोर. इन्. पु.

केतकी केतयतीतिकेतकी, रोगा पनयन करितेजी ती. कृ. कित धा. रोगापनयनादिअ. केवडी चें झाड. ई. स्त्री.

केतनं कित्यतेज्ञायतेनेनकेतनं, स्वाम्यादिक आणिजेनें जेणें तें. कृ. कितधा. ज्ञानअ. निशाण. २ कार्य. ३ आमंत्रण. ४ राहण्याची जागा. अ. न.

केतुः चायतेइतिकेतुः, ग्रहय ज्ञादिकालीं पूजिजेतो अथवा उच्चत्वानें प्रसिद्ध जो तो. कृ. चा यृधा. पूजादिअ. नवग्रहांतील एक ग्रह. २ पताका. ३. पु. को. रोग. शत्रु. उत्पात वगैरे.

केदरः केदृणातीतिकेदरः, कम्ह. उदकादिकत्याचेठायीं विदीर्णहो तो ह्म. व्यापारोपयोगी होतो जो तो. कृ. दृधा. विदारणअ. व्यवहार पदार्थ. अ. पु.

केदारः केनजलेनदार्यतइतिकेदारः, जलें करूनह्म जलवेपुल्यानें विदीर्ण होतो जो तो. कृ. दृधा. विदारणअ. क्षेत्र ह्म. शेत. अ. पु.

केनिपातकः केजलेनिपातोयस्यसः केनिपातकः, जलामध्यें आहे निपतन ज्याचें तो. स. नौकेचें सुकाण. अ. पु.

केयूरं केबाहुशिरसियौतीतिकेयूरं, बाहुच्या मस्तकीं शोभतें जें तें. कृ. युधा. मिश्रणादिअ. बाहुवटे, बाजुबंद इत्यादि. अ. न.

केलि: केलनंकेलिः, क्रीडनजें तें. कृ. किलधा. क्रीडनअ. क्रीडा ह्म. खेळ. इ. पु. ईकारांत. स्त्रीलिंगीं.

केवलं केवतेइतिकेवलं; निश्चयरूपा थीं राहतें जें तें. क्र. केइधा. सेवनअ. निश्चित,निर्णीत अव्य उ. केवलंमूर्खः

केवल: केशिरसिबलतीतिकेवलः;ज्ञ सकाचेठायीं जीवन करितो स्न सर्वा नपेक्षलेकरून अथवा पूर्णतेनें वा गतोजो तो. क्र. वलधा. प्राणनअ.अ सहाय.२संपूर्ण.वि.अ.पु.न.आ. वं. स्त्री

केश: क्लिश्यतेइतिकेशः, बंधन करि जेतो जो तो. क्र. क्लिशधा. उपतापादि अमस्तकाचे केश. २ वाळ्यानावाची औषधि. अ.पु.

केशहस्त: केशानांहस्तः केशहस्तः केशांचाजो हस्त स्न. समूह तो. स. केशपाश. अ.पु.

केशपक्ष: पक्षंयतीतिप्रक्षः केशा नांपक्षोवंदंकेशपक्षः, परिग्रहक रितोजो तो पक्ष केशांचाजो पक्ष स्न समूह तो स. केशसमुदाय. अ पु

केशपर्णी केशाःपर्णान्यस्याइति केशपर्णी, केशायुक्तआहेत पर्णें स्न.पानें जीची ती. त. औषधिवि शेष. ई. स्त्री.

केशपाश: पाश्यतइतिपाशः,केशा नांपाश.केशपाशः, बांधिजेतो जो तो पाश केशांचा जो पाश स्न. समूह तो स. केशसमूह. अ.पु.

केशपाशी केशानांमल्प.पाश. केश पाशी, केशांचा जो अल्पपाश स्न. बंधविशेष तो. स. शेंडी ई. स्त्री.

केशार: केजलेशीर्यतइतिकेशरः, उदकाचेठायीं विशरण स्न. नाश पा वतोजो तो. क्र. शृधा. हिंसा अ.पु पुंकेसु. अ.पु.न २ उंडणीचें झाड अ.पु.

केशरी केनं वायुनाशीर्यतइतिके शरा. तेसंतियस्येतिकेशरी, वायू नें शिथिल होणारें आहेत केश, ज्याचे तो त. सिंह. इन्. पु.

केशव: कश्चईशश्चकेशौ तौ पुत्र लेनपौत्रलेनचयस्यसः केशव, क स्न. ब्रह्मदेव आणि ईश स्न. शि व हे आहेत पुत्र पौत्रलेंकरून ज्याचे तो. स. विष्णुनामक देव. अ पु. २ ज्याचे केश चांगले आहेत तो वि. अ.पु.न. आ. स्त्री.

केशवेश: केशानांवेशः केशवेशः, केशांचा जो रचना विशेष तो. स.के

शबंधरचना. अ. पु.

केशिकः प्रशस्ताः केशाः संत्यस्य केशिकः, प्रशस्त आहेत केश ज्याचे तो. स. उत्कृष्ट केशांचा पुरुष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

केशिनी केशाः संत्यस्येति केशिनी, केश आहेत जीस ती. त. चोरवल्लीनामाची औषधि. ई. स्त्री.

केशी विग्रहादि केशिकशब्दाप्रमाणें. इन्. पु.

केसरः केजले सरतीति केसुराः संत्यस्येतिवा केसरः, उदकांचे ठायीं गमन करितो त्स. प्रसार पावतो जो तो. अथवा केसर आहेत ज्यास तो. कृ. सृधा. गति अ. २ त. पुष्परेणु. अ. पु. न. २ उंडणीचें झाड. ३ वकुळी चें झाड. ४ नागचांफा. अ. पु.

केसरी केसराः स्कंधवालाः संत्यस्य केसरी, स्कंधवाल त्स. स्कंधप्रदेश केश आहेत ज्यास तो. त. सिंह. इन्. पुल्लिंगीं.

कैटभजित् कैटभमजेषीदितिकैटभजित्, कैटभासुरास मत जिंकिता झाला जो तो. कृ. जिधा. जयअ. विष्णु. त. पु.

कैतर्यः केटनं केटे केटं शानि ददातीति कैटर्यः, अतिनिंदालास्तव त्रास देतें तें केट केटांतें देतो जो तो कैटर्य. कृ. राधा. दान अ. कुंभ्याचें झाड. अ. पु.

कैडर्यः विग्रहादि सर्व कैटर्य शब्दप्र.

कैतवं कितवस्य कर्म कैतवं, अर्थ धूर्तानें किंवा दांभिकानें जें कर्म तें. त. कपट. २ द्यूत त्स. फांशांचा वगैरे खेळ. अ. न.

कैदारं केदाराणां समूहः कैदारं, शेतांचा जो समुदाय तें. त. शेतांचा समूह. अ. न.

कैदारकं विग्रहादि सर्व कैदारशब्दप्रमाणें.

कैदारिकं विग्रहादि सर्व कैदारिकशब्दाप्रमाणें.

कैदार्यं विग्रहादि सर्व कैदारिकशब्दप्रमाणें.

कैरवं केरवस्य हंसस्येदं प्रियं कैरवं, हंसाला जें प्रिय तें. त. शुभ्रकमल. अ. न.

कैलासः केजले लासो लसनमस्य कैलासः स्फटिकः तस्यायं कैलासः, जलाचे ठायीं आहे शोभा ज्याची अ

साओ स्फटिक तत्संबंधीजो तो. त. कैलासपर्वत अ. पु.

कैवर्त: केजलेवर्ततेइतिकैवर्तो मत्स्यस्तेषामयंकैवर्त:, जलाचेठायीं राहणारे जे मत्स्य तत्संबंधी जो तो. त. मासे मारणारा कोळी. अ. पु.

कैवर्तमुस्तकं. कैवर्तिमुस्तकं कैवर्तानां जाति: कैवर्ती कैवर्त्यामुस्तकंकैवर्तिमुस्तकं, भिल्लांचीजाती ती कैवर्ती तत्संबंधीजें मुस्तक स. नागरमोथा तें. स. जलमुस्तानावाची वनौषधि. अ. न.

कैवर्तीमुस्तकं विग्रहादिसर्वकैवर्तमुस्तकशब्दाप्र.

कैवल्यं केवलस्यभाव: कैवल्यं, बंधविरहित केवल जो मुक्तीचा भाव तें. त. मोक्ष. अ. न.

कैशिकं केशानांसमूह:कैशिकं, केशांचा जो समुदाय तो. त. केशपाश. अ. न.

कैश्यं विग्रहादिसर्वकैशिकशब्दाप्रमाणें.

कोक: कोकतेइतिकोक:, वारंवार शब्दग्रहण करितो जो तो. रू. कुकधा. आदानादिअ. लांडगा मा वाचामृग. चक्रवाक पक्षी. अ. पु.

कोकनदं कोकांश्चक्रान्नदतित कोकनदं, चक्रवाकांमल आनंदानें अव्यक्त शब्द करविते जें तें. रू. णदधा. अव्यक्तशब्द अ. तांबडें कमल. अ. पु. न.

कोकिल: कोकतेइतिकोकिल:, मधुर शब्द करितो जो तो. रू. कुकधा. आदानादिअ. कोकिलनामक पक्षि. अ. पु.

कोकिलाक्ष: कोकिलवदक्षिर्यस्य कोकिलाक्ष:, कोकिलाच्या नेत्रासारखें आहे अक्षिस्र. पर्वें जास तो. स. जास कोकरूंदा तालिमखान्यानें बीज कोलिस्ता असें म्हणतात ती. वनौषधि. अ. पु.

कोटरं कुटनंकोट: कोटंराती तिकोटर:, कौटिल्यातें देतें ह्म. कौटिल्यानें स्थित जें तें. रू. राधा. दानअ. वृक्षाचीढोल. अ. पु. न.

कोटवी कुटनंकोट: कोटंकौटिल्यं वातीतिकोटवी, कौटिल्याप्रत जाणारी जाती. रू. कुटधा. कौटिल्यअ. नग्न स. नागवी बायको. ई. स्त्री.

कोटि: कोटी कोटतेइतिकोट

यतेइतिवाकोटि: कोटी, छेदनक रिते अथवा संताप करिते जीतो. क्र. कुटधा. छेदनादिकअ. धनुष्याचें शेवट. २तरवारीचें अग्र. ३उत्कर्ष. ४एक संख्या. इ. २ई. स्त्री.

कोटिवर्षा कोटिभिरग्रैर्वर्षतीतिकोटिवर्षा, अग्रभागांनीं वृष्टि करिते जीतो. क्र. वृषुधा. सेचनअ. जीससूक्ष्मपिंडक असें ह्मणतात तीवनौषधी. आ. स्त्री.

कोटिश: कोटीश: कोट्याकोटिनाअग्रेणाश्यतीतिकोटिश:, अग्रानें भूमि विदारण करितो जो तो. क्र. शोधा. तनूकरणअ. ढिफळें फोडण्याचा मुद्गर जास कुळव ढिफळा असें ह्मणतात तो. अ. पु.

कोट्ट: कुट्यतइतिकोट्ट:, संतसकरिजेतो जो तो. क्र. कुट्टधा. प्रतापनअ. ओंवाह्यास तटबरवंदकुळसल्यानें शत्रूला प्रवेश करण्यास कठीण असें शहर. अ. पु.

कोट्टवी कोट्टनंकोट्टं कोट्टं वातीति कोट्टवी, प्रतपन ह्म. संताप त्यातें देते जी ती. क्र. वाधा. गत्यादिअ. नग्न बायको. ई. स्त्री.

कोट्टार: कुट्यतइतिकोट्टार:, छेदिजेतो ह्म. मनुष्य संचरानें भाशापावतो जो ती. क्र. कुट्टधा. छेदनअ. शहरांतील विहीर. अ. पु.

कोठ: कुंठतीतिकोठ:, आलस्योत्पादन किंवा मतिप्रतिघात करितो जो तो. क्र. कुंठधा. आलस्यादिकअ. कोड नावाचा रोग. अ. पु.

कोण: कुण्यतेअनेनकुणसनेनवा कोण:, शब्द अथवा प्रतिध्वनि होइजेतो जेणें अथवा शत्रूला आमंत्रिले करिजेतो जेणें तो. क्र. कुणधा. शब्दादिकअ. सारंगीवाजविण्याचें काष्ट ह्म. कमटी २ कोंपरा. ३ तलवारीचें टोंक. अ. पु.

कोणप: कोणंपातिपिबतिवाकोणप:, कोण ह्म. मृतशरीर त्यातें रक्षण करितो अथवा पान करितो जो तो. क्र. पाधा. रक्षण २पानअ. राक्षस. अ. पु.

कोदंड कौतीतिकोर्वंश: स: दंडोस्यकोदंडं, वेणूचा आहे दंड जास तें. क्र. कुधा. शब्द अ. धनुष्य अ.न.

कोद्रव: केनवायुनाद्रवतीतिकोद्रव:, वायूनें अथवा उदकानें भक्ष्योपयो

गी होतो जो तो. कु. क्षुधा. शतिअ. हरीक नावाचें धान्य. अ. पु.

कोपः कोपनंकोपः, कोपणें जें तें. कु. कुपधा. क्रोधअ. क्रोध. अ. पु.

कोपक्रमः कस्यउपक्रमः कोपक्रमः, ब्रह्मदेवाचा जो उपक्रम ह्मणजे त्यानें प्रथम ज्ञात तें. स. ब्रह्मदेवानें पूर्वी आणलेला लोक. अ. न. उ. कोपक्रमंलोकः

कोपज्ञं कस्यउपज्ञाकोपज्ञं, ब्रह्मदेवाची उपज्ञा ह्म. त्यानें प्रथम ज्ञात प्रजा. स. ब्रह्मदेवानें अगदीं पाहिं त्यानें केलेली प्रजा. अ. न. उ. कोपज्ञंप्रजा.

कोपना कुप्यतितच्छीलाकोपना, क्रोध आहे स्वभाव जीचा ती. कु. कुपधा. क्रोधअ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कोपिन् अवश्यंकुप्यतीतिकोपी, अत्यंत प्रकुपित होतो जो तो. कु. कुपधा. क्रोधअ. शरीर. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

कोमलं काम्यतेइतिकोमल, इच्छिजेतें जें तें. कु. कमुधा. कांतिअ. मृदु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कोयष्टिकः कंजलंयष्टिरिवास्य कोयष्टिः सएवकोयष्टिकः, जल आहे यष्टी प्रमाणें जीवनाधार ज्यास तो. स. पक्षिविशेष. जास कौंदा असें ह्मणतात तो पक्षि. अ. पु.

कोरकः कुरतीतिकोरकः, संश्लिष्ट ह्म. जमलेला असतो जो तो. कु. कुलधा. संस्थानअ. अथवा कुरधा. शब्दअ. पुष्पाचा कळा. अ. पु.

कोरंगी कुरतीतिकोरंगी, शब्द करितें जी ती. इत्यादिक कोरकशब्दाप्रमाणें. सूक्ष्म इलाची. ई. स्त्री.

कोरदूषः कोरंशब्दं दूषयतीति कोरदूषः, शब्द विनाश करितो जो तो. कु. दुषधा. वैकृत्यअ. हरीक. अ. पु.

कोल कुरतिकोलतीतिवाकोलः, पुरपुरशब्द करितें अथवा पूवज किंवा स्थुलादन करितें जें तें. कु. कुरधा. शब्दअ. २ कुलधा. संस्थानादिकअ डुकर. अ. न. २ लहान नौका. अ. पु. ३ बोरीचें फळ. अ. न.

कोलकं कोलतीतिकोलकं, भक्षण समर्थी मुखसंश्लिष्ट करितें जें तें. कु. कुलधा. संस्थानअ. कंकोळ. २ मिरीं. अ. न.

कोलदलं कोलस्येवदलंयस्यतत्को लदलं, कोलाप्रमाणें ह्म. सूकरांग सदृश सतेजदल ह्म. अवयवजा च्यें तें. स. सुवासिक द्रव्यविशेष. जास नखला असें ह्मणतात तें. अ. न.

कोलंबक: कोलंतीतिकोलंबकः, कार्यासमर्थ होतो जो तो. रु. कुल धा. संस्त्यानादि अ. तारानाहींत असी वीणा. अ. पु.

कोलवल्ली कोलइववल्लीकोलव ल्ली, अति लहान कोल ह्म. सू कर त्या प्रमाणें जी वल्ली ती. स. गजपिंपली नावाची औषधि. ई. स्त्री.

कोला कोलि: कोली कोलति घनीभवतीतिकोलिः, घनीभूत होतसे जी ती. रु. कुलधा. संस्त्या नादि अ. बोरीचा वृक्ष. आ. स्त्री. २ इ. स्त्री. ३ ई. स्त्री.

कोलाहल: कोलान्सूकरानाह्वय त्यासयतीतिकोलाहलः, सूकरां ला त्रास उत्पन्न करितो जो तो. रु. हनधा. हिंसा अ. बहुतांनीं केलेला अस्पष्टशब्द. अ. पु.

कोविद: कौतिधर्मादीनितिकुःते त्तीतिविदः कोर्वेदस्यविदः कोविदः, धर्मादि सांगणारा जो वेद त्याचा जो जाणणारा तो. रु. कुधा. शब्द अ. २ विदधा. ज्ञान अ. पंडित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कोविदार: कुंभूमिंविदारयतीति कोविदारः, भूमीचें विदारण करि तो जो तो. रु. दृधा. विदारण अ. कांचनाचें झाड. अ. पु.

कोश: कुश्यतेकुश्यतिवाकोशः, सं श्लिष्ट करिजेतो ह्म. जमविजेतो अथवा संश्लिष्ट होतो जो तो किंवा संबद्ध होतो किंवा द्युतिमान जो तो. रु. कुशधा. संश्लेषादिक अ. धन समूह. २ कुड्मल. ३ तरवारीचें मे ण. ४ शपथ. ५ पश्वादिकांचें अंडें. ६ जायफळ. ७ सोनें रुपें. अ. पु. न.

कोशफलं कोशेफलमस्यकोशफ लं, कोशाचेठायीं आहे फळ ज्याचें तें. स. कंकोळ. अ. न.

कोशातकी कोशमततीतिकोशा तकी, कोशाप्रत गमन करिते ह्म. कोशयुक्त फलवती जी ती. रु. अत धा. सातत्यगमन अ. पडवळी. घों साळी. दोडकी इत्यादिक. ई. स्त्री.

कोषः कुष्यतेइतिकुष्णातिनिष्कमस्मादितिवाकोषः, निष्कर्षण करिजेतो स्र. मन्न करिजेतो अथवा नष्ट होतें हें सुवर्णादिक द्रव्य आपासून तो. रु. कुषधा. निष्कर्षअ. पक्ष्यादिकांनें अंडें स्र. कवच. २ दिव्य शपथविशेष. अ. पु. नं.

कोष्ठः कुष्यतेइतिकोष्ठः, निष्कोषण करिजेतो स्र. संमार्जनादिकानें स्वच्छ करिजेतो अथवा औषधादिकानें व द्रव्यादिकानें स्वच्छ व वर्द्दिगत करिजेतोजोतो. रु. कुषधा. निष्कर्षअ. गृहाभ्यंतर. २ कोठार ३ कोठी. अ. पु.

कोष्णं ईषदुष्णंकोष्णं, किंचित्उष्णातें. स. यत्किंचित्उष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौकुटिकः कुकुटींपश्यतीति- कौकुटिकः, कौटिल्यातें करितो- अथवा विचार पूर्वक दूर दृष्टि देऊन पाहतोजो तो. आस दूरदर्शीसि घातात तो. त. कपटी. २ दूरनजर ठेवणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रौंचदारणः क्रौंचस्यदारणःक्रौंचदारणः, क्रौंच पर्वताचा जो दारण स्र. विदारण कर्ता तो. स. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

कौक्षेयकः कुक्षौभवः कौक्षेयकः, कुक्षी स्र. कोशरूपी मेण त्याचेठायीं जो भव स्र. राहणारा तो. त. तरवार. अ. पु.

कौटतक्षः कुट्यांभवः कौटः सचासौतक्षश्चकौटतक्षः, कौट स्र. निरंतर घरीं राहणारा असा जो तक्ष तो. स. कोणेकाचा आंकित नव्हे असा जो सुतार तो. अ. पु.

कौटिकः कुटेनमृगादिबंधनकंत्रेण चरतीतिकौटिकः, मृगादिबंधनसंचें करून संचार करतो जोतो. त. मृगादिक मारून त्यांचा मांस विक्रयें उपजीवन करणारा. अ. पु.

कौडविकं कुडवस्यवापः कौडविकं, कुडव मान धान्य पेरण्याचें जें सेत्र तें. स. कुडव परिमित धान्याचें शेत वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौणपः कुणपंशवंभक्षयितुंशीलमस्येतिकौणपः, शव भक्षण कर्ण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. त. राक्षस. अ. पु.

कौतुकं कुतुकमेवकौतुकं, कुतुक

जें तेंच कौतुक. त. आश्चर्य. अ. न.

कौतूहलं हलतीतिहलं कुलाहलं कौतूहलं, विलेखन करितो जो तो हल कुतू ह्म. चर्मपात्र तत्संबंधीं जें हल ह्म. चर्मवेष्टित प्राणिगात्रा नें आश्चर्य. स. कौतुक. अ. न.

कौलत्थीनं कुलित्थानां भवनं क्षे त्रं कौलत्थीनं, कुलित्थाचें जें शे त तें. त. कुळिद उत्पन्न करण्या ची जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौद्रवीणं कोद्रवाणां भवनं क्षेत्रं कौ द्रवीणं, कोद्रवाचें जें क्षेत्र तें. त. हरीक उत्पन्न करण्याची जागा. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौंतिकः कुंतः प्रहरणमस्य कौ तिकः, कुंत ह्म. भाला आहे आ युधजाचें तो. त. भाल्यानें लढाई करणारा भालेकरी. अ. पु.

कौंती कुंतिषु देशेषु भवा कौंती, कुं तिदेशाचेठायीं जी उत्पन्न ती. त. सुगंधिद्रव्यविशेष जास रेणुबी ज असें ह्मणतात ती. ई. स्त्री.

कौपीनं कूपपतनमर्हतीति कौपी नं, कूपपतनार्ह ह्म. कूपामध्यें प डण्यास जी योग्य अथवा संसारा दिकांत पडण्यास जें योग्य तें. त. लंगोटी. २ उपस्थ, गुह्य. अ. न.

कौमुदी कुमुदानांइयं कौमुदी, कु मुदें ह्म. कैरवें तत्संबंधी जी ती. त. चंद्रिका. ई. स्त्री.

कौमोदकी कोमोदकः कुमोदक स्तस्येयं कौमोदकी, पृथ्वीचा जो ह र्षक विष्णु त्याची जी आयुधरूपी ती. त. गदा. ई. स्त्री.

कौलटिनेयः कुलटाया अपत्यं कौलटिनेयः, भिक्षार्थ दुसऱ्याचे घरीं जाणारी जी पतिव्रता तीचा जो पुत्र तो. त. भिक्षा मागणाऱ्या पति व्रतेचा पुत्र. अ. पु.

कौलटेयः कुलटाया अपत्यं कौल टेयः, शीलादिहीन स्त्रियेचा जो पुत्र तो. त. व्यभिचारिणी बायको चा मुलगा. अ. पु.

कौलटेरः विग्रहादि सर्व कौलटे यशब्दाप्रमाणें.

कौलीनं कुलीनस्य कर्म भावो वा कौलीनं, कुलीनाचें जें कर्म किंवा धर्म तें. त. कुलीनता. २ पशु पक्षी सर्प इत्यादिकांचें युद्ध. ३ लोकाप वाद. अ. न.

कौलेयकः कुलेभवः कौलेयकः, सत्कुलांचेठायीं जो भव ह्म. उत्पन्न तो न. कुत्रा. अ. पु.

कौशिकः कुशिकस्यापत्यंपुमान् कौशिकः, कुशिकऋषीचें जे अपत्यतें. न. विश्वामित्र. २ इंद्र. ३ गारुडी. ४ घूकपक्षी. ५ गुग्गुळ वृक्ष. अ. पु.

कौशेयं कोशेसंभूतं कौशेयं, रुमिकोशाचेठायीं जे उत्पन्न तें. न. किड्याचा अपान द्वारापासून निघालेल्या रेशमाचें वस्त्र. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

कौस्तुभः कुंभुवंस्तुभ्नातीतिकुस्तुभः तत्रभव. कौस्तुभः, भूमीनें प्रतिबंध करितोजोतोकुस्तुभ समुद्रत्याचेठायींजोउपन्न तो न. विष्णुचामणि. अ पु.

क्रकचः क्रइतिकचतिक्रकचः, क्रयाप्रकारेंकरून शब्दकरितो जोतो रु. कचधा शब्दअ. लांकूड चिरण्याचे शस्त्र ज्यास करवत असें ह्मणतात तो अ. पु. न.

क्रकरः क्रइतिशब्दकरणशीलः क्रइतिकरोतीतिवाक्रकरः, क्रया प्रकारें करून शब्द करण्याचा ज्याचा स्वभाव तो. किंवा क्र असा शब्द करितो जो तो रु. डुकृञ्धा. करणअ करेडु नावाचा पक्षि. २ कारवीचा वृक्ष. अ. पु. अ. पु.

क्रतुः क्रियतेइतिक्रतुः, परलोकसाधनार्थ करिजेतो जो तो. रु. डुकृञ् धा. करणअ. यज्ञ. उ पु.

क्रतुध्वंसी क्रतुंध्वंसयतीतिक्रतुध्वंसी, यज्ञाचा नाश करवितो जो तो. रु. ध्वंसधा अवस्रंसनअ. महादेव. इन्. पु.

क्रतुभुक् क्रतुषुभुंक्तइतिक्रतुभुक्, यज्ञाचाठायीं भोजन करितोजोतो. रु. भुजधा. अभ्यवहारादि अ. देव. ज. पु.

क्रथनं क्रथ्यतेतत्क्रथनं, हिंसन करिजेतें जें तें. रु. क्रथधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

क्रंदनं क्रंद्यतइतिक्रंदनं, अन्योन्यस्पर्धे करून जें आव्हान तें. रु. क्रदिधा. आव्हानादिअ. योध्यांचा आक्रोशपूर्वक शब्द. २ रोदन. अ. न.

क्रंदितं क्रंदनंक्रंदितं, रोदन जेंतें. रु. क्रदिधा. रोदनादिअ. रडणेंअ. न

क्रमः क्रमणंभवत्यनेनक्रमः, क्रमण ह्म० पर्यायाचरण होतें जेणे तो० क्र० क्रमुधा० पादविक्षेपअ० अनुक्रम० २ नियोगशास्त्रं० अ० पु०

क्रमुकः क्रामतीतिक्रमुकः, पादविक्षेप करितो ह्म० कव्यक्तपर्व पर्वांनीं वाढतजातो जो तो० क्र० क्रमुधा० पादविक्षेपअ० तामडालोध्र २ पारसा पिंपळ० ३ सुपारीचें झाड० आस पोपळ असें ह्मणतात तो० अ० पु०

क्रमेलकः क्रामतीतिक्रमः इलतीतीइलः क्रमश्चासौइलश्चक्रमेलः सएवक्रमेलकः, उत्कृष्ट पादविक्षेपकरितो असाजो गमन करितो क्रमेल तोच क्रमेलक० त० उंट० अ० पु०

क्रयविक्रयिकः क्रयविक्रयाभ्यांजीवतीतिक्रयविक्रयिकः, क्रयविक्रयें करून जीवन करितो जो तो० त० क्रयविक्रयानें उपजीविका करणारा उदमी० अ० पु०

क्रयिकः क्रयेणजीवतीतिक्रयिकः, क्रय ह्म० विकत घेणें तेणेंकरून जीवन करणारा० त० विकत घेणारा० अ० पु० ई० स्त्री०

क्रय्यं क्रीयतेइतिक्रय्यं, लोक विकत घेवोत ह्मणूनठेवलेजेंतें क्र० डुक्रीञ्द्रव्यविनिमये विकावयाचें वस्तु० वि० अ० पु० नं० आवं० स्त्री०

क्रव्यं क्रुव्यतेसाक्रव्यं, भक्षिजेतें जें तें० क्र० क्रुड्धा० गतिअ० मांस अ० न०

क्रव्याद् क्रव्यंमांसमत्तीतिक्रव्याद्, मांस भक्षण करिजेतो जो तो० क्र० अद्धा० भक्षणअ० राक्षस० द्० पु०

क्रव्यादः क्रव्यंआसमांसमत्तीति क्रव्यादः, हिरवें मांस खातोजो तो० क्र० अद्धा० भक्षणअ० राक्षस० अ० पु०

क्रायिकः क्रीणातीतिक्रायिकः, द्रव्याची अदलाबदली करून माल घेतो जो तो० क्र० डुक्रीञ्धा० द्रव्यविनिमयअ० विकत घेणारा० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०

क्रिमिः विग्रहादिसर्व कृमिशब्द०

क्रिया करणंक्रियतेनचावाक्रिया, करण किंवा करिजेंनें जीगें करून ती० क्र० डुकृञ्धा० करणअ

रोगादिकांची चिकित्सा. २ कर्म. को. आरंभ प्रायश्चित्त. निष्कृति प्रायश्चित्त. शिक्षा. पूजन. संप्रधान. विचार उपाय इत्यादि. आ. स्त्री.

क्रियावान् क्रियास्यास्तीति क्रियावान्, क्रिया आहे जास तो. न. कर्मा विषयीं जो उद्युक्त तो. वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

क्रीडा क्रीडनं क्रीडा, विहरण जें तें. क्र. क्रीड्धा. विहार अ. ज्यांत पुण्यसाधन नाहीं असा चित्त रमवण्या च्या द्यूतादिक खेळ. २ बालकाचीलीला. आ. स्त्री.

क्रुङ् कुञ्चतीति क्रुङ्, कौटिल्य पावतो किंवा नम्रतेनें असतो जो तो. क्र. कुञ्च धा. कौटिल्यादि अ. पक्षिविशेष. जास कुरकुंचा असें ह्मणतात तो. चें. पु.

क्रुध् क्रोधनं क्रुध्, कोपणें जें तें. क्र. कुधधा. कोप अ. क्रोध, कोप ध्. पु.

क्रुष्ट क्रोशनं क्रुष्टं, रोदन जें तें. क्र. क्रुशधा. रोदनादि अ. रुदित, रडणें. अ. न.

क्रूरः कृंततीति क्रूरः, नाश करितो जो तो. क्र. कृतीधा. छेदन अ. कठीण स्वभावाचा. २ निर्दय. ३ भयंकर. ४ घातुक. ५ द्रोह करण्याचा स्वभावाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

केतव्यं क्रेतुं योग्यं क्रेतव्यं, विकत घेण्यास जें योग्य तें. क्र. डुक्रीञ् धा. द्रव्यविनिमय अ. खरेदी करण्याचें वस्तु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रेयं विग्रहादि सर्व क्रेतव्यशब्द प्र.

क्रोडः क्रुडनं क्रुडः अतइति वा क्रोडः, घट्ट आहे अंग जाचें तो. किंवा दृढतर होइ जेतें जें तें. क्र. क्रुडधा. घनत्वादि अ. डुकर. अ. पु. २ वक्षस्थल. अ. न. आ. स्त्री.

क्रोधः क्रोधनं क्रोधः, कोपणें जें तो. क्र. क्रुधधा. कोपन अ. कोपक्ष. शम. अ. पु.

क्रोधनः क्रोधनशीलः क्रोधनः, कोपशील जो तो. क्र. कुधधा. कोपअ. रागीट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रोष्टा क्रोशतीति क्रोष्टा, आक्रोश करितो सा. मोठ्यानें ओरडतो जो तो. क्र. क्रुशधा. आह्वानादि. अ. कोल्हा. क्र. पु.

क्रोष्टुविन्ना क्रोष्टुभिर्विन्ना क्रोष्टुविन्ना, कोष्टूनीं स. कोल्ह्यानीं जा

विन्ना ह्म· लब्ध किंवा ज्ञात तीं·स· इचला नावाची वनौषधि· जिला · पिववण असें ह्मणतात ती·आ· स्त्रीलिंगी·

क्रोष्ट्री क्रोशतीतिक्रोष्ट्री, आक्रोश करिते अथवा परिपक्क होतेजी ती· क्र· क्रुशधा· आव्हानरोदन अ· कोल्ही· २ भुई कोव्हाळा· ई· स्त्री·

क्रौंचः क्रुङेवक्रौंचः, क्रुङ् जो तो चक्रौंच· त· कुरकुंचा या नावाचा पक्षि· अ· पु·

क्रौंचदारणः क्रौंचस्य दारणः क्रौंचदारणः, क्रौंच पर्वताचा जो दारण ह्म· विदारण कर्ता तो· स· कार्तिक स्वामी· अ· पु·

क्लमः क्लमनंक्लमः, ग्लानी जी तो· क्र· क्लमुधा· ग्लानि अ· ग्लानता· अ·पु·

क्लमथः विग्रहादिसर्वक्लमश· प्र·

क्लिन्नं क्लिद्यतिस्मक्लिन्नं, आर्द्र झालें जें तें· क्र· क्लिदूधा· आर्द्रीभाव अ· भिजलेलें· वि·अ·पु·न· आर्द्र· स्त्री·

क्लिन्नाक्षः क्लिन्ने अक्षिणीयस्य सक्लिन्नाक्षः, क्लिन्न ह्म· भिजके आहेत डोळे ज्याचे तो· स· चिपडे डोळेंचा· वि· अ·पु·न·आ·स्त्री·

क्लिशितं क्लिश्यतेस्मइतिक्लिशितं, क्लेश पाविजेतें जें तें· क्र· क्लिशधा·उपताप अ· क्लेश पावलेले वि·अ·पु·न· आ·स्त्री·

क्लिष्टः क्लिश्यतेस्म क्लिश्यतेस्मादितिवाक्लिष्टः, पीडा पावता झाला अथवा क्लेश होतो ज्या पासून तो· क्लिशधा·उपताप अ· क्लेश पावलेला· २ पूर्वापर विरुद्ध आणि कठिण असें जें भाषण तें· वि· अ·पु·न·आ·स्त्री·

क्लीतकं क्लीबलंतकतिहिनस्तीति क्लीतकं, क्लीबल नाशक जें तें क्र· तकधा· हिंसाअ· गोडेंकोष्ठ·जास जेष्ठमध असें ह्मणतात तें· अ·न·

क्लीतकिका क्लीतकं क्रयोस्त्यस्याः क्लीतकिका, क्रय ह्म· विक्री आहे जीची ती· त· औषधि· जिला नीली नीळ असें ह्मणतात ती· आ· स्त्री·

क्लीबः क्लीबतेइतिक्लीबः, अधीरतानें राहाणारा जो तो· क्र· क्लि

कृथा· अपार्थेअ नपुंसक· अ·पु· न २पराक्रमहीन· वि· अ·पु·न· आ·स्त्री

क्लेशः क्लेशनंक्लेशः, विबाधन किंवा उपतापन जें तो क्र· क्लिशधा· विबाधनअ· २ क्लिशधा· उपतापअ· दुःखविशेष· अ·पु·

क्लेशितः विग्रहादिक्लिशशब्दाप्रमाणें· क्लेशपावकेला· वि· अ·पु·न· आ·स्त्री·

क्लोमं क्लुवतेइतिक्लोमं, शिथिलपणानें राहणारें जें तें क्र· क्लुङ्धा· गतिअ· मांसपिंडविशेष जास फप्फुस असें ह्मणतात तें· अ·न·

क्वणः क्वणनंक्वणः, शब्द अथवा शब्द करणें जे ते· क्र· क्वणधा· शब्दअ· वीणादिवाद्यांचा ध्वनि २शब्दबोलणें अ·पु·

क्वणनं क्वणंतीतिक्वणनं, अर्थादि क्वणशब्दाप्रमाणें· अ·न·

क्वथितं क्वथ्यतेस्मक्वथितं, पक्क करिजेलें जें तें· क्र· क्वथधा· निष्पाकअ· परिपक्व झालेला काढावगैरे· वि· अ·पु·न· आ·स्त्री·

क्वाणः क्वणतीतिक्वाणः, शब्दकरितोजोतो· इत्यादिक्वणश·प्र· वीणादिवाद्यांचा ध्वनि· अ·पु·

क्षपा: क्षणोतिहिनस्ति आयुर्दुःखादिकमितिक्षण:, दुःखादिकातें क्षीण करितो जो तो· कृ· क्षणुधा· हिंसा अ· तीस कलारूप काल· २ पुत्रजन्मादिकांचा उत्साह· अ·पु· २ निर्व्यापार · अ·पु·न·

क्षणदा क्षणमवसरंददातीतिक्षणदा, अवसर देते जी ती· कृ· डुदाञ्धा· दान अ· रात्रि· आ· स्त्री·

क्षणनं क्षण्यतेतत् क्षणनं, हिंसन जें तें· कृ· क्षणुधा· हिंसा अ· वध करणें· अ·न·

क्षणप्रभा क्षणंप्रभायस्याःसाक्षणप्रभा, क्षणमात्र आहे प्रभाप्रकाश जीचा ती· स· विद्युल्लता· आ· स्त्री·

क्षतजं क्षताज्जायतेतत् क्षतजं, व्रणापासून होणारें जे तें· कृ· जनीधा· प्रादुर्भाव अ· रक्त· अ·न·

क्षतव्रत: क्षतंव्रतमस्यसक्षतव्रतः, खंडित आहे व्रत ज्याचें तो· स· ब्रह्मचर्यव्रत भंग झालेला· वि· अ·पु·न· आ· स्त्री·

क्षत्ता क्षुणत्तीतिक्षत्ता, अश्वादिकांला ताडन करितो किंवा कुलसंपेषण करितो स· हीन जाति जो तो· कृ· क्षुदिरुधा· संपेषण अ· सारथि· २ क्षत्रियाच्या वेदाचें व्यभिचारानें झालेला पुत्र तो· ऋ·पु·

क्षत्रिय: क्षदतीतिक्षत्रं क्षत्रस्यापत्यंक्षत्रियः, शत्रु दोषांचें आच्छादन करितो किंवा सज्जनांच्या अपराधांची क्षमा करितो जो तो क्षत्र त्याचें जें अपत्य तो क्षत्रिय· त· अ·पु·

क्षत्रिया क्षत्रियस्यजातिः स्त्रीवाक्षत्रिया, क्षत्रियाची जाति किंवा स्त्री जी ती· स्त्री प्र· क्षत्रियाची जाती किंवा बायको· आ· स्त्री·

क्षत्रियाणी विग्रहादि क्षत्रियाप्रमाणें· ई· स्त्री·

क्षत्रियी क्षत्रस्यस्त्रीक्षत्रियी, क्षत्रियाची जी स्त्री· स्त्रीप्र· क्षत्रियाची बायको· ई· स्त्री·

क्षंता क्षमणशीलः क्षंता, क्षमाशील जो तो· कृ· क्षमुधा· सहन अ· सहनशील स· सोशीक· वि· ऋ· पु·न· ई· स्त्री·

क्षपा क्षिपत्यायुः क्षपा, आयुष्यातें व्यर्थ घालविते जी ती· कृ· क्षि

पधा प्रेरणअ रात्रि. आ. स्त्री

क्षपाकरः क्षपांकरोतीतिक्षपाकर रात्रीतें करितोजोतो. कृ. कृधा. करणार्थकअ. चंद्र. अ. पु.

क्षमा क्षमतेक्षम्यतेवाक्षमा, सहन करितें अथवा स्वसामर्थ्यानें सहन करिजेत्येजीती. कृ. क्षमूधा. सहनअ. क्षांति क्ष. सहनता. २पृथ्वी आ. स्त्री.

क्षमं क्षमणंक्षमतेवाक्षमं, सहन जें तें किंवा सहन करित्येजी ती. कृ. क्षमूधा. सहनअ. योग्य. २समर्थ. ३मंत्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षमिता विग्रहादिसर्वक्षंतृशब्दाप्रमाणें.

क्षमिन् विग्रहादिक्षमितृशब्दाप्रमाणें. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

क्षयः क्षीयतेजगदत्रेतिक्षय., क्षीण क्ष. नष्ट होतें जगत् ज्याचेठायीं तो. कृ. क्षिधा क्षयअ. नाश. २प्रलय. ३ क्षयरोग. ४गृह. अ. पु.

क्षवः क्षौतीतिक्षव., भक्षणादिकालीं शब्द करितो जोतो. कृ. क्षुधा. शब्दअ. शिंक २कुथ्या

सर्षप क्ष. मोहरी. ३काळें मिरीं. अ. पु.

क्षवथुः क्षौत्यनेनक्षवथुः, शब्द करिजेतो जेणेंकरून तो. कृ. टुक्षुधा. शब्दअ. कासरोगजास खोकला असें म्हणतात तो. उ. पु.

क्षांत क्षम्यतेस्मक्षांतं, सहन क्ष. समासकरिजेलें जें तें. कृ. क्षमूधा. सहनअ. शांत केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षांतिः क्षमणंक्षांतिः, सहनजें तें. कृ. क्षमूधा. सहन अ. सहन करणें. इ. स्त्री.

क्षारः क्षरतीतिक्षारः, गमन क्ष. उत्तमप्रकारें चलन पावतो जोतो. कृ. क्षरधा. संचलनअ. वांगडखार. २भस्म. अ. पु.

क्षारकः क्षरतीतिक्षारकः, संचलन क्ष. विकसन पावतो जो तो. कृ. क्षरधा संचलनअ. फुलांची कळी. अ. पु.

क्षारमृत्तिका क्षारयतीतिक्षारा, क्षाराचासौमृत्तिकाचक्षारमृत्तिका, नाश पावले अशी जी मृत्तिका ती. स. खारीमाती. आ. स्त्री.

क्षारितः क्षार्यतेस्मक्षारितः, आक्रोशित करिजेला जो तो रू. क्षरधा. संचलनअ. लोकापवादाने दूषित वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

क्षितिः क्षियतिक्षिणोतीतिवाक्षयतिवाक्षितिः, निरंतरवास स्थिरतानें राहतो जी ती अथवा हिंसा अथवा नाश करितें जी ती. रू. क्षिधा. निवासादिअपृथ्वी. २ क्षय ३ कालविशेष. ४ वसतीची म्ह. राहण्याची जागा. इ. स्त्री.

क्षिपा क्षेपणंक्षिपा, प्रेरण जें ती. रू. क्षिपधा. प्रेरणअ. प्रेरण म्ह. फेंकणें. आ. स्त्री.

क्षिष्णुः क्षेपणशील. क्षिष्णुः, निराकरण करणे आहे स्वभाव ज्याचा तो रू. क्षिपधा. प्रेरणअ. निराकरण करणारा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

क्षिप्तः क्षिप्यतेस्मक्षिप्तः, प्रेरित करिजेला जो तो. रू. क्षिपधा. प्रेरणअ. सोडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षिप्नुः विग्रहादिसर्वक्षिष्णुशब्दप्रमाणें

क्षिप्रं क्षिपतीतिक्षिप्रं, त्वरित जातें जें तें. क्षिपधा. प्रेरणअ. शीघ्र या अर्थी. अव्य.

क्षिया क्षयणंक्षिया, अपचयनजें ती. रू. क्षिधा. क्षयअ. नाश. आ. स्त्रीलिंगी.

क्षीरं क्षयणंक्षीः क्षीमीरयतीति क्षीरं, यथोक्तपानें क्षयातें कांपवितें म्ह. नष्ट करितें जें तें. रू. ईरधा. कंपनअ. दुग्ध. २ उदक. अ. न

क्षीरविकृतिः क्षीरस्यविकृतिः क्षीरविकृतिः, दुग्धाचा जो विकार ती स. दुग्धविकार. इ. स्त्री.

क्षीरशुक्ला क्षीरमिवशुक्लाक्षीरशुक्ला, क्षीराप्रमाणे म्ह. दुग्धासारखी जी शुक्ला म्ह. शुभ्रवर्ण ती. स पांढरा भुईकोहाळा. आ. स्त्री.

क्षीरोदतनया क्षीरोदस्यतनया क्षीरोदतनया, क्षीरोद म्ह. क्षीरसागर त्याची जी तनया म्ह. कन्या ती. स. लक्ष्मी. आ. स्त्री.

क्षीराब्धितनया क्षीराब्धेस्तनयाक्षीराब्धितनया, क्षीराब्धीची जी तनया म्ह. कन्या ती. स. लक्ष्मी. आ. स्त्री.

क्षीरावी क्षीरमस्त्यस्यामितिक्षीरावी,

दुग्धानें रक्षण करितें जी ती क्रु. अथवा रक्षणादि अ. दुग्धावाची वनौषधि ई. स्त्री.

क्षीरिका क्षीरमस्त्यस्याः क्षीरिका, क्षीर ह्म. दुग्धतुल्य रस आहे जीस ती. न. खिरणीचें झाड आ. स्त्री.

क्षीरोदः क्षीरमुदकंयस्यसक्षीरोदः, क्षीर आहे उदक ज्याचें तो स. क्षीरसमुद्र. अ. पु.

क्षीवः क्षीबतेस्मक्षीवः, मत्त होता झाला जो तो. क्र. क्षीव्धा. मद अ. मत्त ह्म. माजलेला. वि. अ. पु. न. आव. स्त्री.

क्षुतं विग्रहादिक्षव शब्दाप्रमाणें. अ. न.

क्षुताभिजननः क्षुतमभिजनयतीतिक्षुताभिजननः, क्षुत् ह्म. शिंक तीतें उत्पन्न करितो जो, तो. क्र. जनधा. जनन अ. कृष्ण सर्षप ह्म. काळी मोहरी अ. पु.

क्षुत् विग्रहादिक्षव शब्दाप्रमाणें. त. स्त्री.

क्षुद्रः क्षुणत्तीतिक्षुद्रः, उत्तम प्रकारें ग्लानि पावतो जो तो क्रु. क्षुदिर्धा. संपेषण अ. कृपण. २ क्रूर. ३ निकृष्ट. ४ दरिद्री ५ अल्प. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षुद्रघंटिका क्षुद्राचासौघंटिका चक्षुद्रघंटिका, अल्प जी घंटिका ह्म. घागरी ती. रा. लहान घुंगूर. आ. स्त्री.

क्षुद्रशंखाः क्षुद्राश्चतेशंखाश्च क्षुद्रशंखाः, अल्प जे शंख ते स. लहान शंख. अ. पु.

क्षुद्रा क्षुणत्तिक्षुद्यतेवाक्षुद्रा, हीन करितें अथवा हीन होतें अथवा हीनांग जी ती. किंवा संचूर्णित होतें जी ती. क्र. क्षुदिर्धा. संपेषणादि अ. वेश्या. २ मधमाशी. ३ हीनांग जी ती. ४ नाचणारी स्त्री. ५ रिंगणीनावाची औषधि. आ. स्त्री. को. चांगरी बुका वगैरे

क्षुध् क्षोधनंक्षुत्, भोजनेच्छा जी ती. क्र. क्षुधधा. बुभुक्षा अ. क्षुधा. ध. स्त्री.

क्षुधा विग्रहादिक्षुध् शब्दाप्रमाणें आ. स्त्री.

क्षुधाभिजननः विग्रहादिसर्व क्षुताभिजनन शब्दाप्रमाणें.

क्षुधितः क्षुध्यतिस्मक्षुधितः,

क्षुधित होता झाला जो तो. क्त. क्षुध धा. बुभुक्षा अ. भुकेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षुपः क्षीतीतिक्षुपः, अल्प होतो- जो तो. क्त. दुस्क्षुधा. शब्द अ. फांद्या व भूक जांच्या लहान असतात अ साजो दृक्ष तो. अ. पु.

क्षुमा क्षीतीतिक्षुमा, ह्रस्व अस तेजी तो. रु. टुक्षुधा. शब्द अ. धान्यविशेष. जास अतसी ह्मे- अवस असे ह्मणतात ती. आ स्त्री

क्षुरः क्षुरतीतिक्षुरः, छेदन क रितो जो तो. रु. क्षुरधा. छेदन अ. वस्तरा. २ सराटा. ३ कौस्ति स्तानामक वनौषधि. अ. पु

क्षुरकः क्षुरतीतिक्षुरकः, विले खन ह्म. रोगादिकांचे खनन करि तो जो तो. रु. क्षुरधा. विलेखनअ दृक्षविशेष जास तिलपुष्प असे ह्मणतात तो अ. पु.

क्षुरप्रः क्षुरइवभातीतिक्षुरप्रः, वस्त्र्याप्रमाणें युद्धादिकांत पूर्ति करितो जो तो. क्त. प्राधा. पूरण अ. बाणविशेष. अ. पु.

क्षुरी क्षुरोस्यास्तीतिक्षुरी, क्षुर ह्म. वस्तरा आहे जास तो. न. न्हा वी. इन्. पु.

क्षुल्लकः क्षोदनंक्षुत् नीचत्वं लातीतिक्षुल्लः सएवक्षु ल्लकः, निरंतर असंतुष्टता अथवा नीचत्व सेवन करितो जो तो क्षुल्ल तोचक्षुल्लक. रु. क्षुदिरधा. संपे षणअ. नीच ह्म. हलका. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षेत्रं क्षीयंतेधान्यैरत्रक्षयतिक्षय तेनेनवाक्षेत्रं, शह ताहेत धान्येंजा चेठायीं तें किंवा क्षीणा होतें अथवा क्षीणा होतो जेणें ते. शेत. २ शरीर ३ सिद्धांचेंस्थान. ४ पत्नी. अ. न.

क्षेत्रज्ञः क्षीयतेतत्क्षेत्रंशरीरंत ज्जानातीतिक्षेत्रज्ञः, शरीरातेंजा णतो जो तो. क्त. ज्ञाधा. अवबोध नअ. जीवात्मा. अ. पु. २ प्रवीण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षेत्राजीवः क्षेत्रमाजीवोस्यक्षे त्राजीवः, क्षेत्र आहे जीविका जा चीतो. स. कृषिकर्मानें उपजी विका करणारा. वि. अ. पु. न. आ वं. स्त्री.

क्षेपणं क्षिपातिःक्षेपणं, प्रेरणाजें

घराची माडी॰ ३ क्षौमवस्त्रानेंशाकारलेला रथ॰ अ॰ पु॰ न॰ ३ अ॰ पु॰

क्ष्णुतं क्ष्णूयत्तेस्मइतिक्ष्णुतं, ते जो शुक्त करिजेलें जें तें॰ क्रु॰ क्ष्णु धा॰ तेजनअ॰ तीक्ष्ण केलेलें हृ॰ धार काढलेलें शस्त्रादिक॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

क्ष्मा क्षमतइतिक्ष्मा, सर्वापराधातें सहन करित्ये जी ती॰ क्रु॰ क्षमू धा॰ सहनअ॰ पृथ्वी॰ आ॰ स्त्री॰

क्ष्माभुक् क्ष्मांभुनक्तीतिक्ष्माभुक्, पृथ्वीतें पालन किंवा उपभुक्त करितो जो तो॰ क्रु॰ भुजधा॰ पालनादिअ॰ राजा॰ ज॰ पु॰

क्ष्माभृत् क्ष्मांबिभर्तीतिक्ष्माभृत्, पृथ्वीतें धारण किंवा पोषण करितो जो तो॰ क्रु॰ डुभृञ्धा॰ धारण पोषणअ॰ पर्वत॰ २ राजा॰ त॰ पु॰

क्ष्वेडः क्ष्विद्यत्यनेनेतिक्ष्वेडः, गात्रप्रक्षरण होतें जेणें तो॰ क्रु॰ ञिक्ष्विदाधा॰ गात्रक्षरणअ॰ विष अ॰ पु॰

क्ष्वेडा क्ष्वेडनंक्ष्वेडाक्ष्वेडतीतिवाक्ष्वेडा, अव्यक्त जो शब्द तो किंवा चंचल होत्ये जी ती॰ क्रु॰ क्ष्वेलृधा॰ चलनादिकअ॰ सिंहनाद २ सिंहनाद सदृश वीरांचा नाद॰ ३ पिजन्यासाठीं वगैरे तासून तयार केलेली वेळूची शलाका॰ आ॰ स्त्री॰

खं खनतीतिखं, अवदारण करतें जें तें. कृ. खनुधा. अवदारणअ. आकाश २इंद्रिय. ३हर्ष. ४अनुभव ५देवलोक. अ न

खक्खटं खक्खतीतिखक्खटं, कठोरजें ते कृ. खक्खधा. हसन अ कठीण. वि अ. पु. न. आबं स्त्रीलिंगी

खगः खेगच्छतीतिखगः, आकाशांतेंाचीं गमनें करितो जो तो. कृ गम्लृधा गतिअ पक्षि २बाण. ३सूर्य. अ. पु.

खगेश्वरः खगानामीश्वरः खगेश्वरः. पक्ष्यांचा जो ईश्वर ह्मणजे स्वामी तो. स गरुड. अ. पु.

खजाका खजतीतिखजाका, मंथन ह्म. विलोडन करितेजी ती. कृ. खजधा. मंथनअ. पळी. आ बं. स्त्री.

खंजः खजतीतिखंजः, विकल गमन करितो जो तो. कृ. खजिधा गतिवैकल्यअ. लंगडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खंजनः खजतीतिखंजनः, विकल गमन करितो जो तो. कृ. खजिधा. गतिवैकल्यअ. पक्षिविशेष, काजवा. अ. पु.

खंजरीटः खंजइवऋच्छतीतिखंजरीटः, पांगळ्या सारखें गमन करितो जो तो. कृ. ऋच्छधा. गतिअ. काजवा. अ. पु.

खटः खट्यतइतिखटः, तृषितानीं इच्छिजेतो जो तो. कृ. खटधा. कांक्षाअ. अंधकूपादिक. को. तृण. कफ. टंक. प्रहार अ. पु.

खट्वा खट्यतेनिद्रालुभिःसाखट्वा, निद्रालु पुरुषांनीं इच्छिजेत्ये जी ती. कृ खटधा. कांक्षाअ. बाज. आ. स्त्री.

खड्गः खंडनिशत्रूनितिखड्गः, शत्रूंचा भेद करितो जो तो. कृ. खडिधा. भेदनअ. तलवार२गेंडा. अ. पु.

खड्गी खड्गंशृंगमस्यास्तीतिखड्गी, शृंग ह्म. अग्र किंवा कोश आहे जीस ती. ते. तलवार. ई. स्त्री.

खंडं खंड्यतेतत्खंडं, खंडित करिजेतें जें तें. कृ. खडिधा. भेदनअ. तुकडा. अ. पु. न.

खंडपरशुः खंडयतीतिखंडःखं

घरान्तीमाडी. ३ क्षौमवस्त्रानेंआं केलेला रथ. अ.पु.न. ३अ.पु.

क्ष्णुतं क्ष्णूयतेस्मइतिक्ष्णुतं, तें जो युक्त करिजेलें जें तें. कृ. क्ष्णु धा. तेजनअ. तीक्ष्ण केलेलें सधार काढलेलें शस्त्रादिक. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

क्ष्मा क्षमनइतिक्ष्मा, सर्वापराधानें सहन करितेजीती. कृ. क्षमू धा. सहनअ. पृथ्वी. आ. स्त्री.

क्ष्माभुक् क्ष्मांभुनक्तीतिक्ष्माभुक्, पृथ्वीतें पालन किंवा उपभुक्त करितोजोतो. कृ. भुजधा. पालनादिअ. राजा. ज.पु.

क्ष्माभृत् क्ष्मांबिभर्तीतिक्ष्माभृत्, पृथ्वीतें धारण किंवा पोषण करितोजोतो. कृ. डुभृञ्धा. धारण पोषणअ. पर्वत. २ राजा. त्.पु.

क्ष्वेडः क्ष्विद्यतेनेनेतिक्ष्वेडः, गात्र प्रक्षरण होतें जेणें तो. कृ. ञिक्ष्विदाधा. गात्रक्षरणअ. विष. अ.पु.

क्ष्वेडा क्ष्वेडनंक्ष्वेडा क्ष्वेडतीतिवा क्ष्वेडा, अव्यक्त जो शब्द तो किंवा चंचल होतेजीती. कृ. क्ष्वेलृ धा. चलनादिकअ. सिंहनाद. २ सिंहनाद सदृशवीरांचानाद. ३ पिंजण्यासाठीं वगैरे तासून तयार केलेली वेळूची शलाका. आ. स्त्री.

खं खनतीतिखं, अवदारणकर्ते जें तें. कृ. खनुधा. अवदारणअ. आकाश २इंद्रिय. ३हर्ष. ४अनुभव ५देवलोक. अ.न.

खक्खटं खक्खतीतिखक्खटं, कठोरजें ते कृ. खक्खधा. हसन अ. कठीण. वि. अ. पु. न. आबं स्त्रालिंगीं

खगः खेगच्छतीतिखगः, आकाशान्तेंगायीं गमनं करितो जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. पक्षि २बाण. ३सूर्य. अ.पु.

खगेश्वरः खगानामीश्वरः खगेश्वरः, पक्ष्यांचा जो ईश्वर ह्मणमीं तो. स. गरुड. अ. पु.

खजाका खजतीतिखजाका, मंथन ह्म. विलोडन करित्येजी ती. कृ. खजधा. मंथन अ. पळी. आकं. स्त्री.

खंजः खजतीतिखंजः, विकल गमन करितो जो तो. कृ. खजिधा गतिवैकल्यअ. लंगडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खंजनः खंजतीतिखंजनः, विकलगमन करितो जो तो. कृ. खजिधा. गतिवैकल्यअ. पक्षिविशेष, काजवा. अ.पु.

खंजरीटः खंजइवऋच्छतीतिखंजरीटः, पांगळ्या सारखें गमन करितो जो तो. कृ. ऋच्छधा. गतिअ. काजवा. अ. पु.

खदः खस्यतइतिखदः, तृषितानीं इच्छिजेतो जो तो. कृ. खस्धा. कांक्षाअ. अंधकूपादिक. कौ. तृण. कफ. टंक. प्रहार. अ. पु.

खट्वा खस्यतेनिद्रालुभिः सा खट्वा, निद्रालु पुरुषांनीं इच्छिजेल्ये जी ती. कृ. खट्धा. कांक्षाअ. बाज. आ. स्त्री.

खड्गः खंडनिशत्रूनितिखड्गः, शत्रूंचा भेद करितो जो तो. कृ. खडिधा. भेदनअ. तलवार. २गेंडा. अ. पु.

खड्गी खड्गंशृंगमस्यास्तीतिखड्गी, शृंग ह्म. अग्र किंवा कोश आहे जीस ती. ते. तलवार. ई. स्त्री.

खंडं खंड्यतेतत्खंडं, खंडिजे जें तें. कृ. खडिधा. भेदनअ. तुकडा. अ. पु. न.

खंडपरशुः खंडयतीतिखंडःखं

डः परशुर्यस्य सः खंडपरशुः, खं
डम. खंडन करणारा आहे पर
शु ज्याचा तो. स. महादेव. उ. पु.

खंडविकारः खंडोविकारोयस्य
सः खंडविकारः, शर्करा आहे वि
कार ज्याचा तो. स. साव. अ. पु.

खदिरः खदतीतिखदिरः, कंट
कद्वारा हिंसा करितो ह्म. टोंचतो
जो तो. कृ. खदधा. हिंसादिअ.
खैराचें झाड. अ. पु.

खदिरी विग्रहादिखदिरशब्दा
प्रमाणें. वनौषधिविशेष. ज्याला
लाजाळू असें हि ह्मणतात ती.
ई. स्त्री.

खद्योतः खेद्योततइतिखद्योतः,
आकाशांत ज्याचा प्रकाश पावतो
जो तो. कृ. द्युतिधा. दीप्तिअ. सू
र्य. २ काजवा. अ. पु.

खनिः खन्यतेइतिखनिः, विदा
रिजेते जी ती. कृ. खनुधा. अव
दारणअ. रत्नादिकांची खाण.
इ. स्त्री.

खनित्रं खन्यतेअनेनेतिखनित्रं
खनन करिजेतें जेणेंकरून तें.
कृ. खनुधा. अवदारण अ. कुद
ळ. अ. न.

खपुरः खंआकाशंपिपर्तीतिख
पुरः, आकाशातें पूरण करितो
जो तो. कृ. पृधा. पूरणादिअ. सु
पारीचें झाड. अ. पु.

खरः खंसुखं अतिशयितमस्य
स्य खरः, अतिशयित आहे सु
ख छिद्र ज्याचें तो. त. गर्दभ. अ. पु.
२ अत्युष्णवि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खरणाः खरातीक्ष्णानासिकाय
स्य सः खरणाः, तीक्ष्ण आहे ना
सिका ज्याची तो. स. सरळनाका
चा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खरणसः विग्रहादिपूर्वींच्याश
ब्दाप्रमाणें. अ. पु.

खरपुष्पा खरःपुष्पमस्याः खरपु
ष्पा, तीक्ष्ण आहे पुष्प जीचें ती.
शाकविशेष जिला तिखवण अ
सें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

खरमंजरी खरामंजरिरस्याःसा
खरमंजरी, तीक्ष्ण आहे मंजरी
जीची ती. स. आघाड्याचें झाड.
ई. स्त्री.

खराश्वा खरमश्नुतेखरैरश्यतइ
तिवाखराश्वा, तीक्ष्ण जैसें होय

हेंसें भक्षितान अथवा कंटोरा नीं भक्षिजेल्हे जो तो क्र. अशधा भोजन अ अजमोदा नामक वनौषधि आ. स्त्री.

खर्जूरं खर्जतीतिखर्जूरं, व्यथा करिते जें तें. क्र. खर्जधा. व्यथा. करण अ. रूपें अ. न.

खर्जूः खर्जनंखर्जूः, खर्जन रूप जी ती. क्र. खर्जधा. व्यथनअ. खरची खरूज. ऊ. स्त्री.

खर्जूरः खर्जूरी खर्जतीतिखर्जूरः खर्जूरी, अंग विस्तारानें पीडा करितो जो तो. क्र. खर्जधा. व्यथन अ. खजुरीचें झाड. २ तृणद्रुम. अ पु. २ ई. स्त्री.

खर्वः खर्वतीतिखर्वः, गमन करितो जो तो. क्र. खर्वधा. गतिअ. ठेंगणा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खर्वटः खर्वतीतिखर्वटः, ग्राम संघानें शोभतें जें तें. क्र. खर्वधा दर्पअ. चारशें गांवांचें संस्थान. अ. पु

खलः खलतीतिखलः, दोष संचय करितो जो तो. क्र. खलधा. संचय अ. दुष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खलतिः खलतिचयतिचयतेवा खलतिः, संचय करितो जो तो क्र. खलधा. संचयादि अ. खल किंवा ज्याचे मस्तकास खल्वाट असतें तो. इ. स्त्री.

खलपूः खलंपुनातीतिखलपूः, खलातें पवित्र करितो जो तो. क्र. पूञ्धा. पावनअ. झाड सारवण करणारा. ऊ. पु.

खलिनः खलीनः खेलीनःख लीनः, मुखविलाचेठायीं जो ली न झा. नम्र तो. स. लगाम. अ पु. २ पु. न.

खलिनी खलानांसमूहःखलिनी, खलांचा जो समुदाय तो. त. खलांचा समुदाय ई. स्त्री.

खलु खलतीतिखलु, निषेधाद्यर्थ नियामक जो तो. क्र. खलधा. संचयादिअ. निषेध. २ जिज्ञासा. ३ वाक्यालंकार. ४ सांत्वन. उ. खलुरुदित्वा. २ एतत्खल्वाहुः ३ खलुजानासि. ४ देहिखलुचानरुः अव्यय.

खलेदारु खलेदारुकाष्ठंखलेदा

रु, रवच्यामध्यें जें काय तें स. वेळ बांधण्या करितां पुरलेलें - लांकूड. उ. न.

रवल्या विग्रहादि सर्व रवळिनी शब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

रवातं रवन्यतेतत्रवातं, रवनन करिजेतें जें तें. रू. रवनुधा. अवदारणअ. अल्प सरोवर. अ. न.

रवादितं खाद्यतेस्मखादितं, भक्षिजेलें जें तें. रू. खादधा. भक्षणाअ. खाल्लेलें. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

रवारः खमाराती तिखारः, धान्यादिकांस अवकाशातें देतोजे तो. रू. राधा. दानअ. परिमाण विशेष. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

रवारीकः खार्यावापः खारीकः, खारी परिमित धान्य वापाचें जें क्षेत्र तें. त. खारी परिमित धान्य पेरण्याचें शेत वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खिलं खिल्यतेसिमन्खिलं, उंच्छ वृत्ति होइजेल्ये जानें ठायीं तें. रू. खिलधा. उंच्छअ. नागरेलेलें नव्हे असें शेत. वि. अ. पु. न. - आवं. स्त्री.

खुरः खुरतीतिखुरः, भूमिविदारण करणारा जो तो. रू. खुरधा. छेदनअ. सुगंधि द्रव्य. न - खला २ घोड्यांचा खुर अ. पु. -

खुरणाः खुरइवतीक्ष्णानासिकायस्यसः खुरणाः, पशूचे खुरासारिखी आहे नासिका जाची तो. स. भयंकर नाकाचा. विस. पु. न. स्त्री.

खुरणसः विग्रहादि सर्व पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

खुरप्रः क्षुरइवप्रातीतिखुरप्रः, वस्ऱ्याप्रमाणें पूर्ण करितो म्हणासारखें कार्य करितो जो तो. रू. - प्राधा. पूरणअ. बाणविशेष. अ. पु.

खुल्लकः खर्दनंखुर, खुरंलातीतिखुल्लकः, हिंसा स. निंद्य कर्म त्यातें स्वीकारून करितो जो तो. रू. लाधा. आदानादिअ. पामर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खेटः खेटयतीतिखेटः, त्रास करितो जो तो. रू. खिटधा. त्रासअ. अधम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खेयं परित. खन्यतेइतिखेयं, आसमंताद्भागी खनन करिजेतें जे तें. कृ. खनुधा. अवदारण अ. खंदक. अ. न.

खेला खेलतिखेलनवाखेला, क्रीडाजी ती. कृ. खेलाधा. विलास अ. क्रीडा. २ बाललीला. आ. स्त्री.

खोड: खोडतीतिखोड:, गतीचा प्रतिघाती असतो जो तो. कृ. खोडृधा. गतिप्रतिघात अ. लंगडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ख्यात: आख्यायिइतिख्यात:, कथन करिजेला जो तो. कृ. ख्याधा. प्रकथन अ. प्रसिद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ख्यातगर्हणा: ख्यातागर्हणायस्य ख्यातगर्हण:, विख्यात आहे निंदा ज्याची तो. स. लोकांनीं निंदिलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ख्याति: ख्यानंख्याति:, विख्याती जी ती. कृ. ख्याधा. प्रकथन अ. प्रख्याति. इ. स्त्री.

गगनं गच्छंत्यनेनास्मिन्वागगनं, गमन करिताहेत ग्रहादिक जेणेंक रून किंवा ज्याचे ठायीं तें. कृ. गम्लृ धा. गतिअ. आकाश. अ. न.

गंगा हरिचरणाद्भुवंगच्छतीति गंगा, विष्णूचा चरणापासून पृथ्वी प्रत गमन करिते जी ती. कृ. गम्लृ धा. गतिअ. भागीरथी. आ. स्त्री.

गंगाधरः गगायाःधरः गंगाधरः, गंगाजी तीचाजी धर म्ह. धारण कर्ता तो. स. महादेव. अ. पु.

गजः गजतीतिगजः, मंद गामी जो तो. कृ. गजधा. मदअ. हत्ती. अ. पु.

गजता गजानांसमूहोगजता, गजांचाजो समुदाय तो. त. हत्तींचा समुदाय. आ. स्त्री.

गजभक्षा गजभक्ष्या गजेर्भक्ष्यतइतिगजभक्षागजभक्ष्या, गजांनी भक्षिजेते जी ती. कृ. भक्षधा. भक्षणअ. सालई नामा नी वनौषधि. आ. स्त्री.

गजाननः गजस्येवाननंयस्यस गजाननः, गजासारखें आहे मुख ज्याचें तो. स. गणपति. अ. पु.

गंजा गंजतिगंजंत्यस्यामितिवा गंजा, शब्द करिते किंवा कल कल शब्द करितात ज्याचेठायीं ती. कृ. गजिधा. शब्दअ. क्षार समुद्र. २ दारूचें दुकान. आ. स्त्री.

गडुः गडतिगड्यतेवागडुः, सेचन करितो जो तो. कृ. गडधा. सेचनअ. गळ्याचा हरडा. २ पाठीचा मणका. उ. पु. ३ वि. उ पु स्त्री. न.

गडुलः गड्यतेइतिगडुलः, सिंचिजेतो जो तो. इत्यादि पूर्वीच्या प्र. कुबडा. वि. अ. पु न आ. स्त्री.

गणः गणयतीतिगणः, गणित होतो जो तो. कृ. गणधा. संख्यान अ. समूह. २ तीनगुल्म सैन्य. ३ महादेवाचा प्रमथ नामक गण. ४ नीरजोता. अ. पु.

गणकः गणयतीतिगणकः, अक गणना करितो जो तो. कृ. गणधा. संख्यानअ. जोशी. अ. पु.

गणनीयं गणयितुंशक्यंगणनीयं, गणना करावयासजें शक्य तें. इत्यादि पू. प्र. गणना करण्या

सर्जें योग्य तें. क्र. धा. पू. प्र. ग णना करण्यास जें शक्य तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गणरात्रं रात्रीणांगणः गणरा त्रं, रात्रींचा जो गण तें गणरात्र स. रात्रींचा समुदाय. अ. न.

गणरूपः नानात्वाद्गणा बहूनि रूपाण्यस्य गणरूपः, अनेक व र्ण आहेत रूपें ज्याचीं तो. स. रुईचा वृक्ष. अ. पु.

गणहासकः गणंहासयतीति गणहासकः, नृसमूहास हस वितो म्ह. त्याचा हितकारी जो तो. क्र. हसैधा. हसनअ. किर्मी णी ओवा. अ. पु.

गणाधिपः गणानामधिपोग णाधिपः, गणाचा जो स्वामी तो. स. गणपति. अ. पु.

गणिका गणयतिद्रव्यादिकमि तिगणिका, पुरुषांची व द्रव्याची गणना करणारी जी ती. क्र. गण धा. संख्यान अ. वेश्या २ पुष्प जाति विशेष. ३ हत्तीण. आ. स्त्री.

गणिकारिका गणनंगणिं गणिं करोतीति गणकारी गणिकाचे वगणिकारिका, गणना करणा री जी गणिकारी तीच गणिकारि का. त. नरवेलाचें झाड. आ. स्त्री.

गणितं गण्यतेस्मगणितं, गण ना करिजेलें जें तें. क्र. गणधा. संख्यान अ. गणना केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गणेयं विग्रहादिसर्व गणनीयश ब्दाप्रमाणें.

गंडः गंडतीतिगंडः, मुखाचा ए कदेश स्थितीनें राहतो जो तो. क्र. गडिधा. वदनैकदेश अ. गाल. अ. पु.

गंडकः पुच्छोचालनात्गच्छती तिगंडः, सएवगंडकः, पुच्छो च्चालनसाधनानें गमन करितो जो तो गंड तोच गंडक. त. गर नामक मत्स्यविशेष. अ. पु.

गंडकारी गंडाः ग्रंथीः करोतीति गंडकारी, पर्वग्रंथींतें करितो म्ह. त्यातें धारण करित्ये जी ती. क्र. कृञ्धा. करण अ. लाजाळू नावाची औषधि. ई. स्त्री

गंडकाली गंडेषुग्रंथिषुकाली गंडकाली, ग्रंथीचेठायीं हा. प

र्गो पर्वांचेंवाचीं जी कृष्णा वर्ण ती. स. अर्थादि पूर्वींच्या शब्दाप्रमा.

गंडशैला: गंडाइवशैला:गंडशैला पर्वतांच्या कपोला सारिखे जे शै ल तें स. पर्वतापासून पडलेले मोठे पाषाण. अ. पु.

गंडीर: गंडीन्ग्रंथिरोगानीरयती तिगंडीर:, ग्रंथीतें नाश करितो जो तो. कृ. ईरधा. प्रेरण अ. कडवा स्मरण. अ. पु.

गंडूपद: गंडूपदी गंडू:शरीर ग्रंथयस्माएवपदानियस्यगंडूप द:, ग्रंथिरूप आहेत पाय जास तो. स. जलचरविशेष जास का डु असें ह्मणतात तो. अ. पु. २ ई. स्त्री.

गंडूषा गंड्यतइतिगंडूषा, वदनै कदेश ह्म. मुखाचा मुख्य प्रदेश त्याच्या पूर्तीनें राहलेली जी ती. कृ. गडिधा. वदनैकदेश अ. जलानें पूर्ण केलेलें मुख ह्म. चूळ. २ वर आलेली बेंबी. आ. स्त्री. को. गं डूष. अ. पु.

गतनासिक: गतानासिकायस्य स: गतनासिक:, गेला आहे ना सिका जान्ची ती. स. नकटे नाका चा. अ. पु.

गति: गमनंगति:, गमन जें ती. कृ. गम्लृधा. गति अ. गमन. इ. स्त्री.

गद: गदतीतिगद:, वेदनामूलक शब्द करवितो जो तो. कृ. गदधा. व्यक्तवाणिअ. रोग. अ. पु.

गदा गदतीतिगदा, अव्यक्त शब्द करिते जी ती. कृ. गदधा. अव्यक्त शब्द अ. विष्णूचें आयुध. आ. स्त्री.

गद्यं गद्यतेतत्गद्यं, व्यक्तत्वानें नें रचिजेतें जें तें. कृ. गदधा. व्य क्तवाणिअ. पद्यात्मक नव्हे असें जें रचित काव्यादिक तें. अ. न.

गंत्री गम्यते:नयासागंत्री. गग न करिजेतें जीणें ती. कृ. गम्लृधा. गतिअ. बैलांची गाडी. ई. स्त्री.

गंध: गध अस्ति असेंतिगंध:, गं ध आहे आस तो. त. स्रुगंधि. २ द र्प. ३ लेश. ४ संबंध. ५ गर्व. अ पु.

गंधक: गंधोस्यास्तीतिगंध: सएव गंधक:. गंध आहे आस तो गं ध तोचगंधक. त. गंधक. अ. पु.

गंधकुटी गंधस्यकुटीगंधकुटी. गंधाची जी कुटी ती. स. नालिस

पत्र. ई. स्त्री.

गंधनं गंधयनेनेनगंधनं, अर्दन किंवा पीडा करिजेसें जेणेकरून तें. कृ. गंधधा. अर्दनअ. हिंसन २उत्साह. ३सूचन. अ. न.

गंधनाकुली गंधवतीनाकुलीग धनाकुली, गंधवती वल्लीची जी कुलीस. बांधती ती. स. मुंगस वेल नाशाची ओषधि ई. स्त्री.

गंधफली गंधवत्फलमस्यस्याः गंधफली, गंधयुक्त आहे फल जीचें ती. न. वाघांटी. २सोनचां फ्याची कळी. ई. स्त्री.

गंधमादनः गंधेनमादयतीति. गंधमादनः, उत्तमगंधानें हर्ष युक्त करितोजो तो. कृ. मदीधा हर्षादि अ. पर्वत विशेष. अ.पुन

गंधमूली गंधवन्मूलंयस्याःइति गंधमूली. गंधयुक्त आहे मूल जीचें ती. म. आंबेहळद. ई. स्त्रीलिं.

गंधरसः गंधोगंधवान्रसोय स्यसः गंधरसः, गंधयुक्त आ हे रसज्याचा ती. स. रक्तबोळ. अ.पु.

गंधर्वः गंधंसौरभ्यमर्वतिगंधेवाँ बोधोयस्येतिवागंधर्वः, सौरभातें स. सींगंधातें जाणतो किंवा धार ण करितो किंवा त्याविषयीं आ हे ज्ञान ज्याचें तो. कृ. अर्वधा. ग त्यादि अ. कस्तूरीमृग. २देवाचा गवई. ३घोडा. ४ कोकिलांतील एकपुरुष. ५जन्ममरणांत रहा णाराप्राणी. अ. पु.

गंधर्वहस्तकः गंधर्वस्यहस्तइ वहस्तःपत्रं यस्यगंधर्वहस्तकः, गंधर्वहस्तासारखें आहे पत्र ज्या चें तो. स. एरंडाचें झाड. अ. पु.

गंधवहः गंधवाहः वहतीतिव हः गंधस्यवह. गंधवहगंधवाहोवा, वाहतो जो तो वह गंधाचा जो वह स. वाहक तो. स. वायु. अ. पु.

गंधवहा वहतीतिवहा, गंधस्य वहागंधवहा, गंधाची जी वहा स. ग्रहण करी ती. कृ. वहधा. प्रापण अ. नासिका. आ. स्त्री.

गंधसारः गंधवान्सारःस्थिरभा गोयस्यसगंधसारः गंधयुक्त आहे सारभागज्याचा तो. म. मलयागि रिचंदन. अ. पु.

गंधाश्मा गंधयुक्तोश्मागंधाश्मा, गंधयुक्त जो पाषाण तो. स. गंधाश्मा. न. पु.

गंधिक: गंधोस्यास्तीतिगंधिक:, गंध आहे आस तो. त. अर्थादि पूर्वींच्या शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

गंधिनी प्रशस्तोगंधोस्यास्तीति गंधिनी, उत्कृष्ट आहे गंध जीस ती. त. तालिसपत्र नावाची औषधि. ई. स्त्री.

गंधोत्तमा गंधेनोत्तमागंधोत्तमा गंधें करून जी उत्तम ती. स. मद्य. आ. स्त्री.

गंधोली गंधयतीतिगंधोली, पीडा करणारी जी ती. कृ. गंध धा. अर्दन अ. गांधिलमाशी. ई. स्त्री.

गभस्ति: गम्यतइतिग: ज्ञेयवर्गस्तंयभस्तिदीपयतीतिगभस्ति गमन करिजेतो जो तो ज्ञेयवर्ग त्यास त दैदीप्यमान जो तो. तो. जो तो. कृ. भसधा. दीप्त्यादि अ. किरण. इ. पु. स्त्री.

गभीरं गमनेभियंनास्तीतिगभीरं, गमनाविषयीं भीतीतें ग्रहण करितो. हा. स्थिर असतो जो तो. कृ. रांधा. दानादि अ. गभीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गम: गमनंगम:, गमन जें तो. कृ. गम्लृधा. गति अ. प्रयाण. अ. पुल्लिं.

गमनं गतिर्गमनं, गती जीतें इत्यादि गमशब्दाप्र. अ. न.

गंभारी कंबिभर्तीतिगंभारी, उदकातें धारण करित्ये जी ती. कृ. डुभृञ्धा. धारणादि अ. शिवणीचें झाड. ई. स्त्री.

गंभीरं विग्रहादि सर्व गभीरशब्दाप्रमाणें.

गम्यं गम्यतेइतिगम्यं, प्राप्त होइजेतें जें तें. कृ. गम्लृधा. गति अ. प्राप्त व्हावयास योग्य असें वस्तु वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गरलं अन्नंगिरतीतिगरलं, भक्षण करणारा मत गिळितें म्ह. मारितें जें तें. कृ. गृधा. निगरण अ. विष. अ. न.

गरा. गरी गृणातीतिगिरागरी वा, शब्द नाश करितो जो तो. कृ. गृधा. शब्दादि अ. देवडंगरीक.

वाची ओषधि. आ. स्त्री. २ ई. स्त्रीलिं.

गरिष्ठः अतिशयेनगुरुर्गरिष्ठः, अत्यंत जो गुरु तो. त. फार मो ठा. अ. पु.

गव्यं गविभवंगोर्विकारोवागव्यं, गाईचावाचीं किंवा तिचा विकार जो तें. त. दुग्धादि. अ. न.

गरुडः गरुद्भिःपक्षैरुड्डीयतइति गरुडः, पक्षांनीं ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. कृ. डीङ्धा. वि हायसागतिअ. गरुड पक्षि. अ. पु.

गरुडध्वजः गरुडःध्वजेयस्यस गरुडध्वजः, गरुड आहे ध्वजा वाचावीं ज्याच्या तो. स. विष्णुना मादेव. अ. पु.

गरुडाग्रजः गरुडस्याग्रजोग रुडाग्रजः, गरुडाचा जो अग्र ज ह्म. सारथि तो. स. अरुण नावाचा सूर्य सारथि. अ. पु.

गरुत् गृणातीतिगरुत्, शब्द करितोजो तो. कृ. गृधा. निगर णाअ. पंख. त्. पु.

गरुत्मान् गरुतः पक्षाः संत्य स्येतिगरुत्मान्, पंख आहेत ज्या सतो. त. गरुड पक्षि. २ सामान्य पक्षि. त्. पु.

गर्गरी गर्गरितिशब्दंरातीतिगर्ग री, गर्ग याप्रकारें करून शब्द क रित्ये जी ती. कृ. राधा. दानअ. दहीं घुसळण्याचें भांडें. ई. स्त्री.

गर्जितः गर्जितंसंजातमस्यसः गर्जितः, शब्दित झाले आहे ज्यास तो. त. मेघ गर्जना. अ. न. २ मदोन्मत्त हस्ती. अ. पु.

गर्तः गिरतिसर्पादिकमितिगर्तः, सर्पादिकांतें गिळतोजो तो. कृ. गृ धा. निगरणअ. खळगा. अ. पु.

गर्दभः गर्दतीतिगर्दभः, कर्कश शब्द करितो जो तो. कृ. गर्दधा. शब्द अ. गाढव. अ. पु.

गर्दभांडः गर्दभंअमतीतिगर्द भांडः, गर्दभानें सेवन अथवा रोगकरितो जो तो. कृ. अमधा. गत्यादिअ. गजहंड ह्म. वसाली पिंपरी. अ. पु.

गर्धनः गर्धनशीलोगर्धनः, इ च्छा करणें आहे स्वभाव ज्याचा कृ. गृधुधा. अभिकांक्षा अ. आ

कांक्षाशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

गर्भः गीर्यतेगृणातीतिवागर्भः, निगरण ह्म. निःसरण होइ जेतो किंवा शब्द करितो जो तो. क्रु. गृधा. शब्दादिंअ. कुक्षिस्थप्राणी २ बालक. ३ उदर. अ. पु.

गर्भकः गर्भइवगर्भकः, गर्भासारिखा जो तो. त. केशांमध्यें धारण केलेली माळ. अ. पु.

गर्भागारं गर्भइवगारंगर्भागारं, गर्भासारखें जें अगार तें. स. मध्यगृह ह्म. माजघर. अ. न.

गर्भाशयः गर्भे आशेतेगर्भाशयः, गर्भाला आसमंतात वेष्टन करितो जो तो. क्रु. शीङ्धा. स्वप्नअ. गर्भाला वेष्टन करणारें चर्म. अ. पु.

गर्भिणी गर्भोस्त्यस्यांगर्भिणी, गर्भ आहे जीचांगयीं ती. न. गरोदर बायको. ई. स्त्री.

गर्मुत् गिरतिगीर्यतेवागर्मुत्, भक्षिजेतो जो तो. क्रु. गृधा. निगरणअ. तृणधान्यविशेष. त्. पु.

गर्वः गर्वसनेनेतिगर्वः, गर्विष्ठ होतो जेणें करून तो. क्रु. गर्वधा. दर्पअ. अहंकार. अ. पु.

गर्हणं गर्हतेतिगर्हणं, निंदिजें जें तें. क्रु. गर्हधा. निंदाअ. निंदन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गर्ह्यः गर्ह्यतेनिंद्यतइतिगर्ह्यः, निंदिजेतो जो तो. क्रु. गर्हधा. निंदाअ. निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गर्ह्यवादी गर्ह्यंवदतीतिगर्ह्यवादी, निंद्य जेसें होय तेसें बोलतो जो तो. क्रु. वदधा. व्यक्तवाणिअ. कुत्सित भाषण करणारा. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

गलः गिलतीतिगलः, भक्षण करितो जो तो. क्रु. गृधा. निगरण अ. गोंकनळी ह्म. गोंकरी. २ मोठा गळा. अ. पु.

गलकंबलः गलस्यकंबलोगलकंबलः, गल संबंधी जो कंबल तो. गाइंच्या कंठाखालीं लोंबणारी सारूळ. अ. पु.

गलंतिका गलतीतिगलंती सैवगलंतिका, गळते जी ती गलंती ती च गलंतिका. क्रु. गलधा. स्रावअ. गळती ह्म. रोवळीवगैरे. आ. स्त्री

गलितं गिल्यतेस्मगलितं, गिळतें झालें जें तें. क्. गलधा. अदनअ. गळलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गलोद्देश: गलस्यउद्देशः गलोद्देशः, कंठाचा जो समीपभाग तो. स. कंठसमीपप्रदेश. अ. पु.

गल्या गलानांवृहल्लाशानांसमूहःगल्या, वृहल्लाशांचा जो समूह ती. त. मोठ्यागोव्यांचा समूह आ. स्त्री.

गवय: गवतेःसौगवयः, विलक्षणशब्दकरितो जो तो. क्. गुङ्धा. शब्दअ. गवानावाचा मृगविशेष. अ. पु.

गवलं अलतीतिअलं गवामलं गवंलातीतिवागवलं. गव्याचें भूषणकिंवा त्याप्रत संश्लिष्टअसतें जें तें. क्. लाधा. आदानअ. २स. गव्याचें शृंग. अ. न.

गवाक्ष: गवामक्षीवगावः किरणा वाअश्नुवंतिव्याप्नुवंतिएनमितिगवाक्षः, गाईच्या नेत्राप्रमाणें किंवा सूर्यकिरण व्याप्त करिताहेत ज्याप्रत तो. स. २ ह. अक्षूधा. व्याप्तिअ. झरोका. अ. पु.

गवाक्षी गांभूमिंअक्ष्णोतीतिगवाक्षी, विस्तारद्वारा भूमीतें व्यापकरितेजीती. क्. अक्षूधा. व्याप्तिअ. कवडीचाक्ष. ई. स्त्री.

गवीनं विग्रहादिसर्वआशितंगवीनशब्दाप्रमाणें.

गवीश्वर: गवांईश्वरोगवीश्वरः, धेनूंचा जो स्वामी तो. स. गाईचा धनी. अ. पु.

गवेडु: गवेगवार्थेदीयतेगवेडुः, गाईकारितां देइजेल्ये जी ती. क्. देङ्धा. रक्षणअ. आर्यादिगवेधुशब्दाप्रमाणें.

गवेडुका गवेडुरेवगवेडुका, गवेडुजीतीच गवेडुका. त. अर्थ गवेडुशब्दाचा. आ. स्त्री.

गवेधु: गवाजलेनएधतइतिगवेधुः, जलें करून वृद्धिपावलेजी ती. क्. एधधा. वृद्धिअ. ऋषींचें भक्ष्यतृणधान्यविशेष. जासकुसा असें ह्मणतात ती. उ. स्त्री.

गवेधुका गवेधुरेवगवेधुका, गवेधुजीतीच गवेधुका त. अर्थ. गवेधुश. प्र. आ. स्त्री.

गवेषणं गवेष्टिंवेषणं, मार्गण

जें तो. कृ. गवेषधा. मार्गणअ.
. शोधकरणें. अ. न.
गवेषणा गवेषणंगवेषणा, अर्थो
दिगवेषण शब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री
गवेषितं गवेष्यतेस्मगवेषितं,
मार्गण करिजेलें जें तें. इत्यादिपू
र्वीच्या शब्दाप्रमाणें. शोधलेलें.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
गव्यं गविभवंगोर्विकारोवागव्यं,
गाईचेठायीं जें उत्पन्न किंवा ति-
चा विकार जो तो. न. शेण दूधव
गैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
गव्या गवांसमूहोगव्या, धेनूंचा
जो समुदाय तो. त. गाईचा स
मुदाय. आ. स्त्री.
गव्यूतं यवनंयूतंयूतिर्वा, गवां
यूतंयूतिर्वागव्यूतं, मिश्रण स
ंबंधीभावन जें तें. यूत वयूति गा
ईचें जें यूत तें गव्यूत. स. दोन
कोस. अ. न.
गव्यूतिः विग्रहादिगव्यूतशब्दा
प्रमाणें. इ. स्त्री
गहनं गाह्यतेइतिगहनं, प्रवेशि
जतें जें तें. कृ. गाहूधा. विलोड
नअ. उ: प्रवेशअरण्य. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.
गह्वरं गाह्यतेइतिगह्वरं, विलो
डिजेतें जें तें. कृ. गाहूधा. विलो
डनअ. पर्वताचीगुहा. अ. न.
गांगेयं गंगायाः इदमपत्यंवागां
गेयं, गंगेचें जें हें किंवा अपत्य
तें. त. सुवर्ण. २ पाठीचा कणा
अ. न. को. भीष्म. कार्तिकस्वामी
गांगेरुकी गांजलमीरयतीतिगां
गेरुकी, उदकातें प्रेरणा करितेजीती
कृ. ईरधा. रुपादिकअ. विकणाऔषधिआस्त्री
गांदं विग्रहादिउद्दादशब्दाप्रमा.
गांडिवं. गांडीवं गांडिरस्यास्ती
तिगां[illegible]वगांडीवंवा, ग्रंथि ह्म.
पर्व आहे जास तें. त. अर्जुना
चें धनुष्य अ. पु. न.
गाणिक्यं गणिकानांसमूहोगा
णिक्यं, वेश्यांचाजो समूह तो.
त. वेश्यांचा समुदाय अ. न.
गात्रं गात्रेइतिगात्रं, गमन करते
जें तें. कृ. गाडुधा. गमनअ.
शरीर. २ हत्तीचापुढचा जंघा
दिभाग. अ. न.
गात्रानुलेपनी गात्रमनुलिप्य
तेअनयासा गात्रानुलेपनी, श

रीर अलंलिप्त करिजे तेंजीर्णे ती· कृ· लिपधा· उपदेह अ· उर्णी· ई· स्त्री·

गानं गीयतेतद्गानं, गाइजे तेंजें तें· कृ· गाङ्धा· गत्यादिअ· गायन अ· न·

गांधार: गंधारदेशेभवःगांधारः, गंधारदेशाचेठायीं जोउत्पन्न तो· त· सप्तस्वरांतील एकभेद· अ· पु·

गायत्री गायंतंत्रायतेइतिगायत्री गाणाऱ्यातें स· स्नावन रक्षण करिते जी ती· कृ· त्रैङ्धा· पाल नअ· वेदमंत्रविशेष· २खैराचें झाड· ई· स्त्री·

गारुत्मतं गरुत्मतोजातंगारुत्मतं, गरुडापासूनजें झालें तें· त· पाचयानावाचें रत्न· अ· न·

गार्गकं गर्गाणांसमूहोगार्गकं, गर्गाच्याजो समुदाय तें· त· गर्गाच्या पुत्रांचा समुदाय· अ· न·

गार्भिणं गार्भिण्यं गर्भिणीनांसमूहोगार्भिणं गार्भिण्यंवा· गर्भिणीचा जो समुदाय तें· त· गरवार बायकांचा समुदाय· अ· नपुं· . . . . . .

गार्हपत्य: गृहपतिनासंयुक्तोगार्हपत्यः, गृहपतीशीं जो संयुक्त असतो तो· त· अग्निविशेष· अ· पुल्लिंगी·

गालव: गालनस्यापत्यं नेत्ररसंवा शायतीतिगालवः, गालवऋषीचें जें अपत्य तें किंवा गाल स· नेत्ररसास्यातें शोषण करितो जो तो· त· २ कृ· शें· शोषणअ· गालवनामा ऋषि· २ लोध्रवृक्ष· अ· पु·

गिरि: गिरतीतिगिरणंवागिरिः, निगरण करितो किंवा निगरण जें तें· कृ· गृधा· निगरणअ· पर्वत· २ गिळणें· इ· पु·

गिरिकर्णी गिरिर्वाल्मूषिककाकर्णोयस्याःसागिरिकर्णी, वाल्मूषिकाकर्णाकृती आहेत पत्रें जीचीं ती· त· विष्णुक्रांतानामाची औषधि· ई· स्त्री·

गिरिका गिरतीतिगिरिका· सर्व गिळते जी ती· कृ· गृधा· निगरण अ· उंदराची एक लहान जाति· आ· स्त्री·

गिरिजं गिरौजातंगिरिजं· पर्वताचेठायीं जें झालें तें· कृ· जनीधा·

प्रादुर्भाव अ. अभ्रक. २शिलाजित. अ. न

गिरिमल्लिका गिरिमल्लीइवगिरिमल्लिका. गिरिमल्लीने परीजाती. न. कुड्याचें झाड. आ. स्त्री.

गिरिशः गिरौशेतेगिरिशः, कैलास पर्वतीं शयन करितो किंवा राहतो जो तो. कृ. शीङ्धा. स्वप्न अ. महादेव. अ. पु.

गिरीशः गिरेः ईशः गिरीशः, कैलासपर्वताचा जो स्वामी तो. स. महादेव. अ. पु.

गीः अस्खलितंगृणंत्येतामिति गीः - अस्खलित जेसें होय तेसे उच्चारितात जीतें ती. कृ. गृधा. शब्दादि अ. वाणी. रेफांत. स्त्री.

गिलितं गीर्यतेस्मगिलितं, भक्षिजेलें जें तें. कृ. गृधा. निगरण अ. भक्षण केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गीतं गायनेनतृगीतं, गाइजेतें जें तें. कृ. गाधा. स्तुत्यादि अ. गायन. अ. न २गायलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गीर्णं गीर्यतेस्मगीर्णं. स्तविजेलें जें तें. कृ. गृधा. शब्द अ. स्तुत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गीर्णिः गिरणंगीर्णिः, निगरण म. भक्षण जें ती. कृ. गृधा. निगरण अ. गिळणें. इ. स्त्री.

गीर्वाणः गीरेवनिग्रहानुग्रहसमर्थोबाणोयस्यसःगीर्वाणः, वाणीच आहे अपकारोपकाराविषयीं बाण जो ज्याचा तो. स. देव. अ. पु.

गीर्वाणः गिरंवन्वतेइतिगीर्वाणः, स्तुतिरूप वाणीनें इच्छा करितात जेंतें. कृ. वनुधा. याचनअ. देव. अ. पु.

गीष्पतिः गिरांपतिर्गीष्पतिः, वाणीचा जो स्वामी तो. स. बृहस्पति नामक देवांचा गुरु. इ. पु.

गुग्गुलः गुजतीतिगुज्ञ् गुडतीतिगुलः गुजोव्याधेर्गुलः गुग्गुलः. व्याधीचा रक्षक जो तो. कृ. गुडधा. रक्षा अ. गुग्गुलनावाचा वृक्ष. अ. पु.

गुच्छः गुध्यतइतिगुच्छः, वेष्टन होतो जो तो. कृ. गुधधा. परिवेष्टन अ. तीससरांचा मुक्ताहार. २स्तवक.

अकारांत. पु.

गुच्छकः गुच्छ्यतेइतिगुच्छकः, अवयवद्वारा वेष्टित होइजेतो जो तो. क्र. गुच्छधा. परिवेष्टनअ. पल्लवयुक्त फल्यांचा झुबका. अ.पु.

गुच्छार्धः गुच्छस्यार्धः गुच्छार्धः, गुच्छाचें जें अर्धतो. स. चोवीसस रांचा मुक्ताहार. अ. पु.

गुंजा गुंजतीतिगुंजा, अव्यक्तश ब्द करित्ये जी ती. क्र. गुजिधा. अव्यक्तशब्दअ. गुंज. आ. स्त्री.

गुंठितं गुंठ्यतेस्मगुंठितं, वेष्टित किंवा लिप्त करिजेलें जें तें. क्र. गुठिधा. वेष्टनअ. धूळ लागलेलें. २ गुंडाळलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गुडः गुडतिगुड्यतेवागुडः, रक्षण करितो किंवा आच्छादिजेतो जो तो. क्र. गुडधा. रक्षणादिअ. गूळ. २ नवरामेल्यावर जारापासून झालेलापुत्र. अ. पु.

गुडपुष्पः गुडइवपुष्पंयस्यसगुडपुष्पः, गुडसदृश आहे पुष्प ज्याचें तो. स. मोहाचा वृक्ष. अ. पु.

गुडफलः गुडइवफलमस्येतिगुडफलः, गुळासारखें आहे फल ज्याचें तो. स. आक्रोडाचें झाड. अ. पु.

गुडा गुडतीतिगुडा, देहादिरक्षण करित्ये जी ती. क्र. गुडधा. रक्षणादिअ. निवडुंग. २ गुळवेल. आ. स्त्री.

गुडी इत्यादिगुडाशब्दाप्रमाणें. गुळवेल. ई. स्त्री.

गुडितं गुड्यतेस्मगुडितं, वेष्टन करिजेलें जें तें. क्र. गुडिधा. वेष्टनअ. वेष्टित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गुडुची-गुडूची इत्यादिसर्वगुडीशब्दाप्रमाणें.

गुणः गुणयतीतिगुणः, निवर्तिष्णशादिक करितो किंवा एकनिष्पत्तिकरितो जो तो. क्र. गुणधा. आमंत्रणअ. रूपादिक चोवीस गुण. २ धनुष्याची वगैरे दोरी. ३ सर्पाकी. अ. पु.

गुणवृक्षकः गुणेनरज्ज्वावद्धोवृक्षः गुणवृक्षकः, रज्जुला राजू त्यानें जो बांधलेला वृक्षासारखा तो. स. गलबतांची डोलकाठी. अ. पु.

गुणितं गुण्यतेस्मगुणितं, आम

नकरिजेलें जें तें. क्रु. गुणधा. आमंत्रणअ. गुणलेलें वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

गुदं गूयते अनेनेतिगुदं, पुरीष टाकिजेतें जेणें तें. क्रु. गुधा. पुरीषोत्सर्गअ. अपानद्वार. अ. न.

गुंद्रः गोदनइतिगुंद्रः - क्रीडा करीनें जें तें क्रु. गुदधा क्रीडाअ. तृणविशेष. अ. पु

गुंद्रा गुंद्रयतीतिगुंद्रा, किंवा गां जलं द्रातीतिगुंद्रा, रोग ' पेषण स्न. नाश करिते अथवा जलाभन गमन करिते स्न तदा श्रयानें राहतोजो तो. क्रु. गुद्रिधा ' क्षोद्अ. द्राधा गमनअ. वाघां टीचा हक्ष. २नागरमोथा. आ. स्त्री

गुप्तं गुप्यतेस्मगुप्तं, गोपन करिजेने जें तें. क्रु. गुपधा गोपनअ. गूढ. २रक्षित. वि. अ पु न. आ च. स्त्री

गुप्तिः गुप्यतेगोपनंवागुप्तिः, रक्षण करिजेलेजी ती. किंवा रक्षण जें ती. क्रु. गुपधा. रक्षणअसंरक्षण. २सुधार. ३ चांदिखाना. आ. स्त्रीलिंगी.

गुफितं गुंफ्यतेस्मगुफितं, ग्रंथन स्न; गुंफन करिजेतें जें ते. क्रु. गुफधा. ग्रंथनअ. गुंफलेलें. वि अ पु. न. आ. स्त्री.

गुंफः गुफनंगुम्फ्यतेवागुंफः, ग्रंथन किंवा बंद करिजेतोजोतो इत्यादि पूर्वींच्या शब्दाप्रमाणें. गुंफणें. २ बाहुभूषण. अ. पु.

गुंफितं विग्रहादिसर्वगुफितशब्दाप्रमाणें.

गुरणं गूरणं गूर्तिर्गुरणंगूरणं वा, उद्यमन जें ती. क्रु. गुरीधा उद्यमनअ. उद्योग करणें. अ. न. '

गुरुः गृणातिधर्मंगिरतिअज्ञानं वागुरुः, धर्म सांगतो अथवा अज्ञान नाशक जो तो क्रु. गृधा. शब्दनिगरणअ. बृहस्पति. २ संस्कार कर्ता. ३ अध्ययन सांगणार. उ. पु.

गुर्विणी गुरुर्दुर्जरः गर्भोऽस्ति अस्याः सागुर्विणी, दुर्जर आहे गर्भजीचा ती. त. गरोदर स्त्री. ईन्

गुल्फः गलतेइतिगुल्फः, पादपार्श्वभागीं राहतो जो तो. क्रु. गलधा. अदनअ. पायाचा घोटा अ पु.

गुल्मः गुडतिगुडयतीतिवागुल्मः, रक्षण करितो अथवा वेष्टन करितो जो तो. कृ. गुडधा. रक्षणवेष्टणअ. मुळापासून फांघा फुटले ला वृक्ष. २ डाव्याकुशींतला मांस पिंड. ३ सेनामुख. ४ रोगविशेष ५ दर्यानें बेट. ६ सैन्य. ७ सैन्याचें रक्षण. अ. पु.

गुल्मिनी गुल्मः प्रतानोस्त्यस्याइतिगुल्मिनी, प्रतान म्ह. विस्तार वेचव कुलाप आहे जीस ती. त. पसरलेली वेल. ई. स्त्री.

गुवाकः गूवाकः गुवत्यनेनेति गुवाकः गूवाकः, पुरीषोत्सर्ग फार होतो जेणें करून तो. कृ. गुधा. पुरीषोत्सर्गअ. पोफळीचें झाड. अ. पु.

गुत्सः गुध्यतेइतिगुत्सः, वेष्टन करिजेतो जो तो. कृ. गुथधा. परिवेष्टनअ. पुष्पादिकांचा छुवका. अ. पु.

गुहः गूहतीतिगुहः, सेनेतें किंवा देवादिकांतें रक्षण करितो जो तो. कृ. गुहूधा. संवरणअ. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

गुहा गूहतीतिगुहा, रक्षण करिते किंवा आच्छादन करिते जी ती. कृ. गुहूधा. संवरणअ. पर्वतावें विवर. २ डवला नावाची वनस्पति. आ. स्त्री.

गुह्यं गूहनंगुह्यतेवागुह्यं. आच्छादन किंवा आच्छादिजेतें जें तें. कृ. गुहूधा. संवरणअ. रहस्य. २ उपस्थ. म्ह. शिश्न आणि योनि. अ. न.

गुह्यकः गूहतिनिधिंरक्षतीतिगुह्यकः, पुरलेल्या निधीतें रक्षण करितो जो तो. कृ. गुहूधा. संवरणअ. यक्ष. जमिनींत देवलेल्या विषयरक्षण करणारा जातिविशेष. अ. पु.

गुह्यकेश्वरः गुह्यकानामीश्वरः गुह्यकेश्वरः, गुह्यकांचा जो ईश्वर म्ह. स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

गूढं गुह्यतेस्मगूढं, गोपित जें तें. कृ. गुहूधा. संवरणअ. गुप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गूढपात् गूढाः पादायस्यगूढपात्, गुप्त आहेत पाद म्ह. चरण ज्याचे तो. स. सर्प. त. पु.

गूढपुरुषः गूढश्चासौपुरुषश्चगूढपुरुषः, गुप्त जो पुरुष तो. स. गुप्तपणानें बातमीघेणारा. अ. पु.

गूथं गूयतेइतिगूथं, टाकिजेतो जो तो. क्रु. गुधा. पुरीषोत्सर्गअ. विष्ठा. अ. पु. न.

गूनं गूयतेस्मगूनं, त्यक्त कृ्जे नें तें तें. क्रु. धात्वर्थादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. अपानद्वारानें टा कलेला मळ. अ. न.

गृंजनः गृंजते मल्पत्वेन कथ्य तेरोगादिष्विनिगृंजनः, रोगादि कांविषयी माल्पत्वानें कथन क रिजेतो जो तो. क्रु. गृजिधा. श ब्दअ. लसूण. अ. पु.

गृध्नुः गर्धनशीलोगृध्नुः, इच्छाआ हे स्वभाव ज्याचा तो. क्रु. गृधुधा. अभिकांक्षाअ. आकांक्षाशील वि. उ. पु. स्त्री. न.

गृधः गृध्यतीतिगृधः, इच्छा क रितो जो तो. क्रु. गृधुधा. अभि कांक्षाअ. पक्षिविशेष. आसगी ध असें म्हणतात तो. अ. पु.

गृध्रसी गृध्रमपिस्यतीतिगृध्रसी, गृध्राधन ही नाश करितो जो तो. क्रु. षोधा. अंतकर्मअ. माड्यांचा संधीस होणारा वातरोगविशेष. ई. स्त्री.

गृष्टिः गृणातीतिगृष्टिः, रोगना शक व दोहन दाची आणि नाश क. जो तो. क्रु. गृधा. निगरणादिअ. डुकरकंद नावाची वनस्पति. २ए कवेळ व्यालेली गाई. ३ डुकर. इ. स्त्री.

गृहं गृह्णातिधान्यादिकमितिगृहं, धान्यादिकांनें गृहण करितें जें तें. क्रु. ग्रहधा. उपादानअ. घर. अ. न. २ स्त्री. पु. ब.

गृहगोधा गृहस्यगोधागृहगोधा, गृहसंबंधीजी गोधा ती. स. पाल. आवं. स्त्री.

गृहगोधिका अल्पागोधागोधि का, गृहस्यगोधिकागृहगोधिका, अल्पा जी गोधा ती गोधिका गृह संबंधी जी गोधिका ती. स. पा ल. आ. स्त्री.

गृहगोलिका अल्पागोलागो लिका. गृहस्यगोलिकागृहगो लिका. अर्थादिसर्व गृहगोधि काशब्दाप्रमाणें.

गृहपतिः गृहस्यपतिः गृहपतिः, गृहाचा जो स्वामी तो. स. घराचा यजमान. इ. पु.

गृहयालुः गृहयतेनच्छीलः गृहयालुः. ग्रहण करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. गृहधा. उपादानअ. घेणारा. वि. अ. पु स्त्री नपुं.

गृहस्थूणं गृहस्यस्थूणं गृहस्थूणं, घराचें जें स्थूण स. मुख्यस्तंब तो. स. धारण. अ. न.

गृहाः विग्रहादिग्रहशब्दाप्रमाणें. अ. पु. ब.

गृहारामाः गृहस्यारामाः गृहारामाः, गृहसंबंधी जो आराम स. बाग तें. स. घराजवळचे बाग. अ. पु.

गृहावग्रहणी गृहमवगृह्यते ययागृहावग्रहणी, घर प्राप्त होइजेतें जीणें ती. कृ. गृहधा. ग्रहणअ. घराच्या दाराखालचा उंबरा. ई. स्त्री.

गृही गृहाः संत्यस्यसः गृही, त्या आहे ज्यास तो. त. गृहस्थाश्रमी इन. पु.

गृह्यकः गृह्यतइतिगृह्यकः, ग्रहण करिजेतो जो तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. पिंजन्यांतील पक्षि व मृग. २ स्वाधीन. वि. अ. पु. न. आबे. स्त्री.

गेंडुकः गेंडकः गच्छतीतिगाः इंडयतीतिइंडुः गाः गच्छन्नींडुर्गेंडुः सएवगेंडुकः, गमन करित होत्साता जो स्तुत तो गेंडु तोच गेंडुक. त. चेंडु अ. न.

गेंडुकः गातेइतिगाः गाः गच्छन् इंडुरिवगेंडुः सएवगेंडुकः, गमन करित होत्सा चंद्रासारखा जो आल्हादक तो. त. चेंडु. अ. पु.

गेहं गेनगणेशेन ईह्यते गोगणेशो ईह इप्सितो यस्मिन्वा गेहं, गणेश स. गृहस्वामी यानें इच्छिजे तें किंवा गणपतिपूज्यलें करून इच्छित आहे ज्याचे ठायीं तें. कृ. ईहधा. चेष्टाअ. २ स. घर. अ. न.

गैरिकं गिरौभवंगैरिकं, पर्वताचेठायीं जें उत्पन्न तें. त. सोनें. २ गेरू. अ. न.

गैरेयं गिरौभवंगैरेयं, गिरीचेठायीं जें झालें तें. त. शिलाजित. अ न.

गोः गच्छतीतिगोः गमन करितो जो तो. कृ. गम्लृधा. गति अ. बैल. २ परलोक. ३ किरण. ४ वज्र ओ. पु. ५ गाई. ६ बाण. ७ वाणी. ८ दिशा. ९ डोळे. १० भूमि. ११ उदक. ओ. स्त्री.

गोकंटकः गोः पृथिव्याः कंटकः गोकंटकः, पृथ्वी संबंधी जो कंटक स्न. कंटकयुक्त तो. स. सराटा नावाची औषधि. अ. पु.

गोकर्णः गोरिवकर्णावस्यगोकर्णः, गाई सारखे आहेत कान ज्याचे तो. स. मृगविशेष. २ अनामिकांगुष्ठ संयुक्त केल्यानें जो इतरांगुलींचा विस्तार तो. ३ सर्प. अ. पु.

गोकर्णी गोः कर्णौयस्यादृतिगोकर्णी, गोकर्ण सदृश आहेत पत्रें जीचीं ती. स. मुरवेल इ. स्त्री.

गोकुलं गवांकुलंगोकुलं, धेनूचा जो समुदाय तें. स. गाईंचा समूह. अ. न.

गोक्षुरकः क्षुरतीतिक्षुरः स एवक्षुरक. गोःक्षुरकोगोक्षुरकः, व्यथित करितो जो तो क्षुरक तोच क्षुरक इंद्रियांस जो व्यथा करणारा तो गोक्षुरक. स. सराटा. अ. पु.

गोचरः गावः इंद्रियाणिचरंत्यस्मिन्गोचरः, इंद्रियें संचार करितात ज्यांचेवर्चीं तो. कृ. चरधा. गति अ. इंद्रिय ग्राह्य विषय. अ. पु.

गोजिव्हा गोर्जिव्हेवगोजिव्हा, गाइच्या जिव्हे सारखी जी ती. स. पाथरी या नावाची खरखरीत औषधि. आ. स्त्री.

गोडुंबा गांभुवंतुंबतीतिगोडुंबा, भूमीतें पीडित करित्ये जी ती. कृ. तुबिधा. अर्दनअ. कवठी चांईक्ष. आ. स्त्री.

गोंडः गोरंडइवगोंडः, बैलाच्या अंडा सारखा जो तो. स. बेंबी. २ पामर जातिविशेषवृद्ध पुरुषाची नाभी. अ. पु.

गोत्रं गांत्रायतीतिगोत्रं, पृथ्वी किंवा वाण्यादिकांतें रक्षण करितें जें तें. कृ. त्रैङ्धा. पालन अ. कुल. २ नाव. ३ ज्ञान. ४ अरण्य. ५ क्षेत्र. ६ शरीर. ७ मार्ग. अ. न. ८ पर्वत. अ. पु.

गोत्रभित् गोत्रंभिनत्तीतिगोत्र

भित्, पर्वतांचें विदारण करितो जो तो. क्. भिदिर्. धा. विदारण अ. इंद्र. इ. पु.

गोत्रा गोत्राः संत्यस्यामितिगवां समूहोवागांत्रायतेइतिवागोत्रा, पर्वत आहेत जिला किंवा गाईंचा समुदाय व जलातें रक्षण करिते जी ती. न. ३ क्. त्रैङ्. धा. पालन अ. पृथ्वी. २ गाईंचा समुदाय आबं. स्त्री.

गोदः गुरतेइतिगोदः, उद्योग करी जो तो. क्. गुरीधा. उद्यमन अ. मस्तकांतील मेंदू अ. पु.

गोदारणं गांभूमिंदारयतीति गोदारणं, पृथ्वीतें दारण करितें जें तें. क्. दृधा. विदारण अ. नागर. अ. न.

गोदुग्धा गोर्दुग्धमिवगोदुग्धा, गाईंच्या दुग्धासारखी जी ती. स. करडल. आ. स्त्री.

गोधुक् गांदुहतीतिगोधुक्, गाईंचें दोहन करितो जो तो. क्. दुहधा. पूरण अ. गवळी. ह. पु.

गोधनं गवांधनंसमूहोगोधनं, गाईंचा जो समूह तें. न. गाईंचा समुदाय. अ. न.

गोधा गुध्यते ऽनयागोधा, वेष्टन होतें जीणें ती. क्. गुधधा. परिवेष्टन अ. धनुष्याचें दोरीचें मंघर्षण वाहूस न व्हावें म्हणून बांधलेला चामड्याचा बंध. आ. वंत. स्त्री.

गोधापदी गोधायाइवपादोमूलंयस्याः सागोधापदी, गोधेसारखी आहे मुळी जीची ती. म. तांबडी लाजाळू नावाची ओषधी. ई. स्त्री.

गोधिः गुध्यतेइतिगोधिः, परिवेष्टित करिजेतो जो तो क्. गुधधा. परिवेष्टन अ. कपाळ. इ. पु.

गोधिका गुध्यतीतिगोधिका, परिवेष्टित जी ती. क्. गुधधा. परिवेष्टन अ. घोरपड. आ. स्त्री.

गोधिकात्मजः गोधिकाया आत्मजः गोधिकात्मजः, गोधिकेचा जो आत्मज म्ह. पुत्र तो. स. स्थल गोधिकेचें अपत्य-जास गार असें म्हणतात तें. अ. पु.

गोधूमः गुध्यतेइतिगोधूमः, वे

षित असतो ओ तो इत्यादिगो धिशब्दाप्रमाणें. गहूं अ. पु. २ जलमुस्ता नावाची औषधि. अ. न.

गोनर्द गांजलेनर्दयतीतिगोनर्द, जलामत शब्द करितें जेंतें. कृ. नर्दधा. शब्द अ. जलमुस्ता नावाची औषधि. अ. न.

गोनसः गोरिवनासिकायस्यगोनसः, गोसारखी आहे नासिकाजाची तो. स. घोण. अ. पु.

गोपः गांभूमिंधेनुंवापातीतिगोपः, भूमि किंवा धेनू पातें रक्षण करितो जो तो. कृ. पाधा. रक्षण अ. बहुत गांवचा अधिकार करणारा. २ गवळी. ३ रक्त्याबोल. अ. पु.

गोपतिः गवांपतिः गोपतिः, गाईचा जो पति ह्म. स्वामी तो. स. मशंन्छ संचार करणारा बैल. इ. पु.

गोपरसः गोपेरसोयस्यगोपरसः, गोपाविषयीं आहे रसजाचा तो. स. रक्तबोल. अ. पु.

गोपी. गोपी गोपायतिगोपस्यस्त्रीवागोपा गोपीवा, गोगादिकांपासून रक्षण करितें. जी ती. व गोपाची जी स्त्री ती. कृ. उपूधा. रक्षण अ. २ स्त्री प्र. उपरसाल नावाची औषधि. २ गवळण. आ. स्त्री. २ ई. स्त्री.

गोपानसी गोपायतीतिगोपानसी, गृहाछादक तृणालारक्षण करित्ये जी ती. कृ. गुपूधा. रक्षण अ. घराचें ओंवण. ई स्त्री.

गोपायितं गोप्यतेस्मगोपायितं, रक्षण करिजेलें जें तें. कृ. गुपूधा. रक्षण अ. संरक्षित केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गोपालः गांपालयतीतिगोपालः, गाईतें पालन करितो जो तो. कृ. पालधा. रक्षण अ. गवळी. अ. पु.

गोपुरं गोपायतिगाः पुरतीतिवा गोपुरं, संरक्षण करितें किंवा गाईप्रत जें पुर ह्म. श्रेष्ठसमुदित गमनाई तें. कृ. गुपूधा. रक्षण अ. २ पुरधा. अग्रगमन अ. पुरद्वार. २ घराचें द्वार. ३ जलमुस्ता. अ. न.

गोप्यकः गुप्यतेइतिगोप्यःम

एवगोप्यकः, रक्षण करितो जो तो गोप्य तोच गोप्यक त. दास. अ. पु.

गोमान् बहवोगावोस्यगोमान्, बहुत आहेत गाई ज्याच्या तो. त. गाईचा स्वामी. वि. त्. पु. न. ई. स्त्रीलिंगीं

गोमायुः गांविकृतांवाचंमिनो तीतिगोमायुः, दुष्ट शब्द करितो जो तो. कृ. डुमिञ्धा प्रक्षेपण अ. कोल्हा. उ. पु.

गोमयं गोर्विकारःगोमयं, गोसंबंधी जो विकार तें. त. गाईचें शेण अ. पु. न.

गोमिन् विग्रहादिगोमच्छब्दाप्रमाणें इन्. पु.

गोरसः गोर्विकारोगोरसः, गोसंबंधी जो विकार तो. त. ताक दहीं वगैरे. अ. पु.

गोर्दं गुर्यतेगुरते वागोर्दं, उद्योगोपकारकरूं तें. कृ. गुरीधा. उद्यमन अ. मलविशेष. अ. न.

गोलः गामवयवैर्लातीतिगोलः, आकृतिविशेषानें भूमीनें ग्रहण करितो स्व. तदाकृति सदृशजो तो. कृ. लाधा आदान अ. वाटोळा गोळा. अ. पु.

गोलकः गुडयतेइतिगोलकः, रक्षण करिजेतो जो तो. कृ. गुडधा. रक्षणादिअ. नवरामेला असतां जारापासून झालेला पुत्र. अ. पु.

गोला गांदीप्तिंलातीतिगोला, भक्षपानें जठराग्नीचें उद्दीपन जो करितो तो. कृ. लाधा. आदान अ. मनशीला. आ. स्त्री.

गोलीढः गोभिर्लिह्यतेस्मगोलीढः, गाईनीं भक्षित जेतो जो तो. कृ. लिहधा. आस्वादन अ. मोरवा. अ. पु.

गोलोमी गोरिवलोमानिअस्या इतिगोलोमी, गाईसारखीं आहेत लोमें जीस ती. त. वेखंड. २ शक्रदूर्वा. ३ जटामांसी. ई. स्त्री.

गोवंदिनी गाविवंद्यत इतिगोवंदनी, गाई विषयीं जी स्तुत्य ती कृ. वदिधा. अभिवंदनादिअ. वाघाटीचें झाड. ई. स्त्री.

गोविंदः गांपृथ्वींधेनुंस्वर्गंवाविंदतीतिगोविंदः, पृथ्वी गाय स-

स्वर्ग यांप्रत प्राप्त होतो जो तो. रु. विद्धुधा. लाभ अ. विष्णु २ कृष्ण. ३ गवळी. ४ शारवणा. ५ बृहस्पति. अ. पु.

गोविट् गोर्विट्गोविट्, गाई ची जी विट् स. विष्ठा ती. स. शेण. ष. स्त्री.

गोशीर्ष गोः शीर्षमिवशीर्षम स्यगोशीर्ष, गाईच्या मस्तकाप्र माणें स. मस्तकांतील गोरोच नाप्रमाणें आहे शरीर स. सा गंश जाचा तो. स. कमळगंधि चंदन. अ. न.

गोष्ठं गावस्तिष्ठंत्यत्रेतिगोष्ठं, गाई राहतात जाचेठायीं तो. रु. ष्ठाधा. गतिनिवर्तन अ. गो स्थान स. गोठा. अ. न.

गोष्ठी गावस्तिष्ठंत्यस्यामितिगो ष्ठी, अनेकवाणी स. तद्वानव के राहातात जीचाठायीं ती. रु. ष्ठाधा. गतिनिवृत्त्यादिअ. प्रभा. ई. स्त्री.

गोष्पदं गोः पदंगोष्पदं, गाई चें जें पद स. पाऊल किंवा च रण्याची जागा तें. स. गाईचा पाद अथवा तिची चरण्याची जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गोसंख्यः गांचेष्टतेसः गोसंख्यः, गाईचें कथन करितो जो तो. रु. चक्षिङ्‌धा. व्यक्तवाणिअ. गव ळी. अ. पु.

गोसः गांस्यतीतिगोसः, अंग-लाचा नाश करितो जो तो. रु. षो धा. अंतकर्म अ. रक्त्या बोळ. अ. पु.

गोस्तनः गोः स्तनाइवगोस्तनः, गाईच्या स्तनाप्रमाणें जो तो. स. चार सरांचा मुक्ताहार. अ. पु.

गोस्तना. गोस्तनी गोस्तनो यस्याइतिगोस्तनी, गोस्तनसद शआहे फल जीचें ती. स. द्रा क्षीचीवल्ली. आ. ई. स्त्री.

गोस्थानकं गवांस्थानंगोस्था नं तदेवगोस्थानकं, गाई राहा ण्याचें जें स्थान तें गोस्थान तेंच गोस्थानक त. गोठा. अ. न.

गौः गच्छतीतिगौः, गमन करितो जो तो. रु. गम्लृधा. गतिअ. गा ई व बैल वगैरे. ओ. पु.

गोतमः गोतमस्यापत्यंगौतमः,

गोतमऋषीनें जें अपत्य तें. त. गौतमऋषि. २बुद्धविशेष. अ. पु.

गौधार: गोधाया. अपत्यंगोधार:, पालीनें जें अपत्य तो. त. पालीचें पिलु. अ. पु.

गौधूमीनं गोधूमानांभवनंक्षेत्रंगौधूमीनं, गहूं उत्पन्न होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. गव्हांचें शेत. अ. न.

गौधेय: विग्रहादिसर्व गोधारशब्दाप्रमाणें.

गौधेर: विग्रहादिसर्वगोधारशब्दाप्रमाणें.

गौर: गौरतिशुवतिवामनोवेतिगौर:, अंत:करण सत्वस्थ किंवा रममाण होतें ज्याचेयोगें तो. क्र. गुरधा. २गुड्धा. उद्यमनादिअ. पांढरा, पिवळा, आणि तांबडा वर्ण. को. चंद्रादिक अर्थ आहेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गौरी गौरोवर्णोस्याअस्तीतिगौरी, गोरा आहे वर्ण जीचा ती. त. जीस रजोदर्शन झालें नाहीं अशी स्त्री. ग्रंथांतरीं अष्टवर्षाची कन्या. २ पार्वती. ई. स्त्री.

गौष्ठीनं पूर्वभूतगोष्ठंगौष्ठीनं, पूर्वी भूत ह्म. पूर्वीचें गाई राहाण्याचें जें स्थान तें. त. प्रथम गाई राहात असत तें स्थान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्रथित विग्रहादिसर्वग्रंथितशब्दाप्रमाणें.

ग्रंथ: ग्रथ्यतेइतिग्रंथ:, रचिजेतो तो. क्र. ग्रथिधा. ग्रंथनादिअ. निबंध. २ शास्त्र. ३ द्रव्य. अ. पु.

ग्रंथि: ग्रंथतेइतिग्रंथि:, ग्रंथिकरिजेजी ती. इत्यादि पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. वेलवगैरेची गांठ ह्म. पेर. इ. पु.

ग्रंथिकं ग्रंथिरिवप्रतिकृतिर्ग्रंथिकं, ग्रंथिसारिखी ज्याची प्रतिमा तें. त. पिंपळीचें मूळ. अ. न.

ग्रंथितं ग्रंथ्यतेस्मग्रंथितं, गुंफित केलें जें तें. क्र. ग्रथिधा. संदर्भ अ. गुंफित ह्म. गुंफलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्रंथिपर्णं ग्रंथीपर्णानियस्यग्रंथयइवपर्णानियस्येतिवाग्रंथि

पर्णे, ग्रंथीच्याचीं किंवा ग्रंथी सारखीं आहेत पानें जास तें. स कैंबिवनस्ल. भवेरावनौषधि. अ नपुंसक.

ग्रंथिल: ग्रंथिरस्यास्तीतिग्रंथिल ग्रंथिस्ल. पर्वसमुदाय आहे जा स तो. त. वेहकळीचा हस. २का रवांचें झाड. अ. पुं.

ग्रस्त ग्रस्यतेस्मग्रस्तं, भक्षण करि जेलें जें तें. क. ग्रस्‌धा. अदन अ. ज्या वाक्यांत वर्णोच्चार पुरा होत नाहीं असें वाक्य. २ खाल्लें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्रहः गृह्यतेसूर्याचंद्रमसाविति ग्रहणंवाग्रहः, ग्रहण करिजेता हेत सूर्य व चंद्र ज्यानें तो. किंवा ग्रहण जें तें. क. गृह्‌धा. ग्रहण अ. चंद्रसूर्यांचें ग्रहण. २ ग्रहण स्ल. स्वीकारणें. ३ सूर्यादिनवग्र ह. ४ निर्बंध, आग्रह विशेष. अ. पु. को. विरोध. ३ रणोद्यम. ३ पू तनादिक पिशाचें. अ. पु.

ग्रहणी गृण्हातिजठराग्निमिति ग्रहणी, जठराग्नीतें मंद करी त्यें जी ती. क. ग्रह्‌धा. उपादान अ. संग्रणी नावाचा रोग. इ. स्त्री.

ग्रहपतिः ग्रहाणांपतिर्ग्रहपतिः, ग्रहांचा जो स्वामी तो. स. सूर्य. इ. पु.

ग्रहीता गृण्हातीतिग्रहीता, ग्रह ण करितो जो तो. क. ग्रह्‌धा. उ पादान अ. घेणारा वि. क. पु न. ई. स्त्री.

ग्रामः ग्रसतेग्रस्यतेवाग्रामः, भ क्षण करितो किंवा करिजेतो जो तो. क. ग्रस्‌धा. अदन अ. गाय नांतील स्वर. २ गांव. अ. पु.

ग्रामणीः ग्रामंनयतीतिग्रामणीः, ग्रामातें नेतो जो तो. क. णीञ्‌धा. प्रापण अ. नापित. ई. पु. २ श्रेष्ठ ३ ग्रामाधिपतिः वि. ई. पु. स्त्री. नपुंसक.

ग्रामतक्षः ग्रामस्यतक्षः ग्रामत क्षः, ग्रामसंबंधी जो सुतार तो. गां वचा सुतार. अ. पु.

ग्रामता ग्रामाणांसमूहोग्रामता, ग्रामांचा जो समुदाय तो. त. गा वांचा समूह. आ. स्त्री.

ग्रामाधीनः ग्रामे अधीनः ग्रामा धीनः, ग्रामाच्याठायीं जो अधीन

स्य. गावाचे स्वाधीन तो. स. गावां तला सतार. अ. पु.

ग्रामांतः ग्रामस्यांतः समीपेग्रामांतः, ग्रामाच्या समीप जो प्रदेश तो. स. गावांच्या जवळचा प्रदेश. अ. पु.

ग्रामीणा ग्रामेभवाग्रामीणा, ग्रामानेठायीं जी उत्पन्न ती. त. जी स नीळ असें म्हणतात ती. आवं. स्त्री.

ग्राम्यः ग्रामेभवः ग्राम्यः, ग्रामाचे ठायीं जो उत्पन्न तो. त. हलकट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्राम्यधर्मः ग्रामेभवाः ग्राम्याः जनास्तेषांधर्मोग्राम्यधर्मः, लोकांचा जो निंद्यधर्म स्य. आचार तो. त. मैथुन. अ. पु.

ग्रावा गिरतिगृणातिवाग्रावा, गिरणव शब्द करितो जो तो. रू. गृधा. निगरणादि. अ. पर्वत. २ पाषाण. ३ मेघ. न. पु.

ग्रासः ग्रस्यतेइतिग्रासः, भक्षण करिजेतो जो तो. रू. ग्रस. धा. अ दन. अ. घास. अ. पु.

ग्राहः विग्रहादियहशब्दाप्रमाणें जलचर विशेष स्य. मगर. २ ग्रहण. अ. पु.

ग्राही गृह्णातीतिग्राही, विपुलविस्तार ग्राही जो तो. रू. ग्रह. धा. उपादान अ. कवठीचे झाड. इन्. पु.

ग्रीवा गीर्यते, नयाग्रीवा, भक्षण करिजेतें जीणें ती. रू. गृधा. निगरण अ. मान. आ. स्त्री.

ग्रीवाशिरा ग्रीवायाः शिराग्रीवाशिरा, ग्रीवासंबंधी जी शिरा ती. स. मानेची शीर. आ. स्त्री.

ग्रीष्मः जलंगिरतीतिग्रीष्मः, जलातें शोषण करितो जो तो. रू. गृधा. निगरण अ. ग्रीष्मऋतु. अकारांत. पु.

ग्रैवं. ग्रैवेयं ग्रीवायांइदंतत्रभवंवाग्रैवेयं, ग्रीवा स्य. मान तत्संबंधी किंवा तीचेठायीं जें उत्पन्न तें. त. ग्रीवासंबंधी. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

ग्रैवेयकं ग्रीवायांभवंग्रैवेयकं, कंठाचाठायीं राहणार जें तें. त. ग्रीवाभूषण. अ. न.

ग्लस्तं ग्लस्यतेस्मग्लस्तं, भक्षण करिजेलें जें तें. रू. ग्लस. धा. अद

नअर्थ. भक्षिलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्लहः ग्लह्यतेइतिग्लहः, देह जेतोजोतो. क्. ग्लहधा. व्यादान अ. पणह्म. पैज. अ. पु.

ग्लानः ग्लायतीतिग्लानः, हर्ष नाश करितो जोतो. क्. ग्लैधा. हर्षक्षयअ. रोगानें हर्षरहित झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्लास्नुः ग्लायतितच्छीलोग्लास्नुः, हर्षक्षय आहे स्वभाव ज्याचा तो. क्. ग्लैधा. हर्षक्षयअ. अर्थग्लान शब्दाप्रमाणें. वि. उ. पु. स्त्री. नपुंसक.

ग्लौः ग्लायतीतिग्लौः, क्षीण होतोजोतो. क्. ग्लैधा. हर्षक्षयअ. चंद्र. औ. पु.

घटः घटतेइतिघटः, जलधारणा दुपयोगींजो तो. कृ. घटधा. चे घाअ. कलश घागर वगैरे. अ.पु.
घटा घटनंघटा, संघटनजें तें. कृ. घटधा. संघातअ. युद्धांतील हत्तीचें संघटन आ. स्त्री.
घटना विग्रहादिसर्वघटाशा. प्र.
घटी विग्रहादिसर्वघटशब्दाप्रमा णें. ई. स्त्री.
घटिकार्थकः घटीकार्यतीति घटिका घटिका अर्थोयस्यसघ- टिकार्थकः, घटिकेतें सांग त्से जी तो घटिका घटिकाआहे प्रयोजन जास तो घड्याळ वा जविणारा घड्याळजी अ पु.
घटीयंत्र घटीनांयंत्रंघटीयंत्रं, घटीह्म. मोघे तत्संबंधी जें यंत्र, तें. स. रहाट अ. न.
घट्टः घट्टतेस्मिन्निति घट्टः, संघी भूत होतात जन जाणेंयांत तो. कृ. घट्टधा. चलनवसंघातअ. गंगादितीरीं बांधलेला घाट. अ.पु.
घंटापथः घंटानांतट्टा हस्त्यादीनां पंथा. घंटापथः, हत्ती वगैरे जाणयाचा जो पंथा ह्म. मार्ग- तो. स. राजमार्ग. अ. पु.
घंटापाटलिः आहंतीतिघंटा पाटलातीतिपाटलिः, घंटाचासौ पाटलिश्चघंटापाटलिः, हिंसा करणारा असा जो पाटलवर्ण ग्रहण करणारा तो. स. मोर ज्ञाचें झाड. इ. पु.
घंटारवा घंटे वरोंतीतिघंटारवा, घंटेसारखी शब्द करिते जी ती. कृ. रुधा. शब्दअ. घांगरी २ता ग्र. आ. स्त्री.
घनः हन्यते अनेनेतिघनः, नाश होतो जेणें तो. कृ. हनधा. हिंसा अ. सांद्र. २ कठीण. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.
घनरसः घनस्यरसः घनरसः, मेघाचा जो रस तो. स. उदक. अ. पु.
घनसारः घनस्येवसारोस्यशी तलत्वात् घनसारः, मेघासारि खा आहे सार ह्म. सारांशजाचा तो. त. कापूर. अ. पु.
घनाघनः हंतीतिघनाघनः, ना श करितो जो तो. कृ. हनधा. हिं साअ. इंद्र. २ मदोन्मत्तहत्ती.

३ मेघ. अ. पु.

घर्मः अंगांजिघर्तीतिघर्मः, अंगा पर्यंत क्षरण करितो जो तो. कृ. घृ धा. क्षरणअ. घाम. अ. पु. २ उ ष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

घस्मरः घसतीतिघस्मरः, भक्ष ण करितो जो तो. कृ. घस्लृधा. अदनअ. खादाड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

घस्रः तमोघसतीतिघस्रः, त माते भक्षण करितो जो तो. कृ. घस्लृधा. अदनअ. दिवस. अ पुल्लिंगी.

घाटा घाटयतीतिघाटा, संघा न करणारी जी ती. कृ. घटधा. संघातअ. मान आणि मस्तक यांचा मागले कडचा संधि. आ कं. स्त्री.

घांटिकः घंट्याचरतीतिघांटि कः, घंटीनें संचार करितो क्षत्र ह्मुपजीवन करितो जो तो. त, स्तुति पाठकांतील भेद. अ. पु.

घातः हननंघातः, हनन जें तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. वध. अ. पुल्लिंगी.

घातुकः हननशीलोघातुकः, हिं सा करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. हिंसा करणशील इ. घातक. २ द्रोह करणारा. अ. पु.

घासः अद्यतेपश्वादिभिरिति- घासः, पशूंनीं भक्षिजेतो जो तो. कृ. अदधा. भक्षणअ. गा ई इत्यादिकांचें खावयाचें तृण. अ. पु.

घुटिका घाटतेअनयाघुटिका, परिवर्तन होतें जीच्या योगानें ती. कृ. घुटधा. परिवर्तनअ. पायांच्या मागची घोंट जिला घोटा ह्मणता त ती. आ. स्त्री.

घुणः घुणतेइतिघुणः, भ्रमण क रितो जो तो. कृ. घुणधा. भ्रमण अ. लांकडाला छिद्र पाडणारा कृमि. अ. पु.

घूर्णितः घूर्णतेस्मघूर्णितः, भ्र मित जो तो. कृ. घूर्णधा. भ्रमण अ. झोपेनें गुंगलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

घृणा घृण्यंते अनुगृह्यंतेऽन्यया घृणा, अनुकंपायुक्त होतात जी णें ती. कृ. घृधा. क्षरणादिअ.

करुणारस. २ दया. ३ निंदा आ
चेत. स्त्री.

घृणिः जिघर्त्तीतिघृणिः. दीप्तिमा
न होतो जो तो. कृ. घृधा. क्षरण
दीप्तिअ. किरण. इ. पु.

घृतं घ्रियतेजिघर्तीतिवाघृतं, दीप्ति
मत् करिजेते किंवा क्षरण पावतेजें
तें. कृ. घृधा. क्षरणअ. तूप २पाणी
अ न.

घृष्टिः घर्षतिपाषाणादिकमितिघृष्टि
पाषाणादिकांतें घर्षण करितोजो
तो कृ घृषधा. संघर्षअ. डुकर. २
डुकरकंद. इ. पु. २ ३ स्त्री.

घोटः घोटतेइतिघोटः, परिवर्तनं
करितो जोतो कृ. घुटधा. परिवर्त
नंअ. घोडा अ. पु.

घोटकः विग्रहादिसर्वघोटशब्दा
प्रमाणें

घोणा घोणत्यनयाघोणा, भ्रमण
करितें जीणेंती. कृ. घुणधा भ्रम
णअ नाक. आ. स्त्री.

घोणी घोणानासा अस्यास्तीतिघो
णी, प्रशस्त आहे नासिका ज्याची
तो त. डुकर. इन. पु.

घोंटा घोणतेइतिघोंटा, भ्रमणक
रिते जीती. कृ. घुणधा. भ्रमणअ
पोफळीचा वृक्ष. २ बोरीचें फळ. ३
वृक्षविशेष. आ. स्त्री.

घोरं घोरयतियस्तद्घोरं, भयंक
र शब्द होतो ज्यापासून तें. कृ. घु
रधा. भीमार्थशब्दअ. भयानकर
स. अ. पु. भयंकर. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

घोषः घोषयतीतिघोषः, संघुष्ट
जोतो कृ घुषिरधा. विशब्दनअ.
गौळवाडा. अ. पु.

घोषकः घोषयतीतिघोष. घोषए
वघोषकः, स्पष्ट शब्द करण्यास
जो साधन तो घोष तोच घोषकः
त. घोसाळी. अ. पु.

घोषणा घुष्यतइतिघोषणा, उद्घो
षिजेतें जीती. कृ. घुषिरधा. शब्द
अ उच्चस्वरानें जो घोष तो. आ स्त्री

घ्राणं घ्रायतेअनेनेतिघ्राणं, गं
धग्रहण करिजेतो जेणें तें. कृ. घ्रा
धा. गंधोपादानअ. नासिका क्ष
नाक. २ हुंगलेलें. अ न. २ वि. अ.
पु. न आ. स्त्री.

घ्राणतर्पणः घ्राणंतर्पयतीतिघ्राण
तर्पणः, नासिकेतें तृप्त करितोजो

तो. कृ. तृपधा. प्रीणनादि अ. मार्ग धिविशेष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
च चंद्रतेइतिच, आल्हादकरितो जोतो. कृ. चदिधा. आल्हाद अ. पादपूरण २ समुच्चय. ३ समास. ४ इतरेतरयोग या अर्थी. ५ आल्हादकारी झ. यांचा प्रतिपादक. उ. अनितंगोपायितंच शुभंच. २ ध चरंचदितो छिंधि. ३ संज्ञाच परिभाषाच इत्यादि. अव्य.

चकोरकः चकतीतिचकोरः सएव चकोरकः, तृप्त होतो जो तो चकोर तोच चकोरक. त. चंद्राला पाहून आनंद पावणारा चकोरपक्षि. अ. पु.

चक्रः चक्रियतेक्रियतेगमिभ्रमणादिवा अनेनेतिचक्रं, हिंसापर्यंतसार्थी जें भ्रमण ते व गलादि होतात जेणें ते. कृ. कृञ्धा. २ कं. धाकरणाअ. हिंसादि अ. उदकाचा भोंवरा. २ राज्य. ३ सैन्य. ४ रथाचें चाक. अ. न. चक्रवाकपक्षि. अ. पु.

चक्रकारकं चक्रस्यकारकेनचक्रकारकं, चक्रानें जें कारक तें. सुवासिक द्रव्य. झ. व्याघनख अ. पु.

चक्रपाणिः चक्रंपाणौयस्यसःचक्रपाणिः, चक्र आहे हस्ताचेठायीं ज्याचा तो. स. विष्णु. इ. पु.

चक्रमर्दकः चक्रंमृद्गातीतिचक्रमर्दकः, चक्रातें मोडतो जो तो. कृ. मृदधा. क्षोद अ. टाकळा नावाची औषधि. अ. पु.

चक्रला चक्रंलातीतिचक्रला, चक्राकृतिधारणानें स्थित जी ती. कृ. लाधा. आदान अ. उच्चटासूल. आ. स्त्री.

चक्रवर्ती चक्रेभूमंडलेराजमंडलेवावर्तितुंशीलमस्येतिचक्रवर्ती, भूमंडलाचेठायीं किंवा राजमंडलाचेठायीं वर्तन करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. वृतुधा. वर्तन अ. सर्वपृथ्वीचाराजा. इन्.पु.

चक्रवर्तिनी चक्रंचक्रमिववावर्तितुंशीलमस्याइतिचक्रवर्तिनी, चक्रासारखा झ. मंडलासारखा आहे वागण्याचा स्वभाव जीचा ती. धालादिपूर्वोच्या शब्दाप्रमाणें. चारुवत. ई. स्त्री.

चक्रवाकः चक्रशब्देनउच्यतेनक्रवाकः, चक्रवाचक शब्दानें जो

निर्जतो जो तो क्र वचधा परि-
भापण अचक्रवाक पक्षि अ पु

चक्रवाड: चक्राकारेणवाडलेच-
क्रवाड:, चक्राकृतीने आप्लुतहो
तोजो तो क्र वाडृधा आप्लाव्य
अ पृथ्वीला प्राकार भूत जो पर्व
त तो अ पु

चक्रवालं चक्रं भूमंडलंवलयते
चक्रवालं, भूमंडल वेष्टिजेतो
जो तो क्र वलधा वेष्टनअ अर्थ
चक्रवाडाचा २ वाटोळा गोळा
अ पु २ न

चक्रांग: चक्राण्यंगोपस्यस च
क्रांग:, चक्रें स्त्र चक्राकृतिआ
हेत अंगे ज्याचे ठायीं तो स
हंसपक्षी अ पु

चक्रांगी चक्रंचक्राकारमंगंयस्या
साचक्रांगी, अर्थादिपूर्वीच्याश
ब्दाप्रमाणें ई स्त्री

चक्री चक्रमंडलमस्यास्तीतिचक्री
कुंडलाकृति आहे जास तो त स
र्प इन् पु

चक्रीवान् चक्रवद्भ्रमणंचक्रंमंद
स्यास्तीतिचक्रीवान्, चक्राशा
रिखें आहे भ्रमणज्याचें तो स
गर्दभ स्त्र गाढव त् पु

चक्षुश्रवा: चक्षूएवश्रवसीयस्य
चक्षुश्रवा:, नेत्र आहेत कर्ण ज्या
चे तो स सर्प स् पु

चक्षुष्या चक्षुषेहितावक्षुष्या, ने
त्रांकारणें जी हित कारक ती त
अंजनविशेष आ स्त्री

चक्षु: चक्षतेनेनेतिचक्षु:, ज्याणेंक
रोकिजेतें जेणें ते क्र चक्षिधा
व्यक्तवाणिअ नेत्र स् न

चंचलं चंचतीतिचंचलं, चंचलहो
तेंजेंतें क्र चंचुधा गतिअ चंच
ल दि अ पु न आ स्त्री

चंचला विग्रहादिचंचल शब्दाप्रमा
णें विद्युल्लता आ स्त्री

चंचु: चचतीतिचंचु:, चांचल्यगा
मीजोतो क्र चंचुधा गमनअ
एरंडाचें झाड २ पक्ष्यांचें तोंड उ
पु

चटक: चरतीति चटक:, भेदन
करितो जो तो क्र चटधा भेदन
अ पक्षिविशेष अ पु

चटका चटकस्त्रीचटका, चट
काची जी स्त्री ती स्त्रीप्र पिंपली
मूळ २ चिमणी आ स्त्री

चटकाशिरः चटकायाः शिरइव चटकाशिरः, चटका सारिखें आहे शिर जीचें ती स. पिंपळमूळ. सु.न.

चटिकाशिरः विग्रहादिसर्वचटकाशिर. शब्दाप्रमाणें.

चणकः चण्यतेइतिचणकः, दानक्रिजेतोजो तो कं. चणधा. दानअ. हरभरा. अ. पु.

चंडः चंडतेइतिचंडः, फार कोपतो जोतो क. चडिधा कोपअ. अतिशमिट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चंडा चंडतेइतिचंडा, प्रकुपितस्य अत्युग्रजीती. वृत्तादिपू. शा. प्र. उदिरकानी. २ चोरओवा आ. स्त्री.

चंडातः चडमततीतिचंडांतः, प्रचडविस्तारतोजोतो. क. अतधा. सातत्यगमनअ. कहेरीचेंझाड. अ. पु.

चंडिका चंडतेइतिचंडिका, अत्यंत प्रकुपित होतेजीती क. चडिधा कोपअ. पार्वती. आ. स्त्री.

चंडातकः चंडाकोपनांस्त्रियमततीतिचंडातकः, स्त्रीप्रतसततगमन करितोजोतो. क. अतधा. सातत्यगमनअ. परकर. अ. न.

चंडालः चंडयतीतिचंडालः, अत्यंत क्रोध करितो जोतो क. चाडधा. कोपअ. ब्राह्मणीचेठायीं शूद्रापासून झालेला पुत्र. ज्याची अतिनिंद्य वृत्ति आहे. अ. पु.

चंडालवल्लकी चंडालस्यवल्लकीचंडालवल्लकी, चंडालाचीजी वीणा ती. स. अंत्यजाची वीणा. ई. स्त्री.

चंडालिका विग्रहादिचांडालिका शब्दाप्रमाणें.

चंडांशुः चंडाःप्रचंडाःअंशवोयस्यसचंडांशुः, अतितीक्ष्ण आहेत किरण ज्याचे तो. म. सूर्य. उ. पु.

चतुःशालं चतस्रःशालाःसमाहृताःयस्मिन्तत् चतुःशालं, चार अन्योन्याभिमुख शाला ह्मणजे सोपे आहेत ज्यांतेठायीं तें. स. चौसोपी चौक. अ. न.

चतुरः चत्यतेइतिचतुरः, याचना करिजेतो जोतो. क. चतधा याचनाअ. दक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चतुरंगुलः चतस्रोंगुलयःप्रमाणमस्यचतुरंगुलः, चतुरंगुल प्रमा

णावयवीजोतो. त. वाहल्यानेंआहे. अ. पु.

चतुराननः चत्वार्याननानियस्यसचतुराननः, चार आहेतमुखें जासतो. स. ब्रह्मदेव. अ. पु.

चतुरब्दा चत्वारोब्दायस्याःसाचतुरब्दा, चार आहेत वर्षे जीसती. स. चार वर्षांची गाई वगैरे. आ. स्त्री.

चतुर्भद्रः चत्वारिभद्राणिश्रेष्ठानिअत्रेतिचतुर्भद्रः, बलाशीं सहवर्तमान श्रेष्ठ धर्मादि आहेत जा समुदायाचेठायीं तो. स. धर्मार्थकाम मोक्ष ज्यामध्यें असा जो धर्मविशेष तो. अ. न.

चतुर्भुजः चत्वारो भुजायस्यसचतुर्भुजः, चार आहेत भुज जासतो. स. विष्णु. अ. पु.

चतुर्वर्गः चतुर्णांवर्गश्चतुर्वर्गः, मोक्षाशीं सह धर्मादि कांचा जो समूह तो. स. धर्मादिक चार पुरुषार्थांचा समूह. अ. पु.

चतुर्हायनी विग्रहादिचतुरब्दाशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

चतुष्पथं चतुर्णांपथांसमाहारश्चतुष्पथं, चार मार्गांनें जें एकीभवन तें. स. चवाठा. अ. न.

चत्वरं चतंत्यस्मिन्निति चत्वरं, माचना किंवा गमन करितात जाचेठायीं तें. कृ. चतधा. यान्चनअंगण. २ यज्ञ करितां संस्कृत केलेला भूभाग. अ. न.

चन चनतीतिचन, असाकल्यार्थ बोध करिजें तें. कृ. चनधा. शब्द अ. असाकल्य म्ह. अपरिपूर्ण या अर्थानें, अव्यय.

चंदनः चंदयतीतिचंदनः, आल्हाद करतो जो तो. कृ. चदिधा. आल्हाद अ. मलयागिरिचंदन. अ. पु.

चंद्रः चंदतीतिचंद्रः, आल्हादकरितो जो तो. कृ. चदिधा. आल्हाद अ. चंद्रमा. २ सुंदारोचनी. ३ कापूर. ४ सुवर्ण. ५ जल. अ. पु.

चंद्रकः चंद्रइवप्रतिकृतिश्चंद्रकः, चंद्रासारखी जाची प्रतिमा आहे तो. त. मोराच्या पिसांवर जें नेत्रा कृति चिन्ह असतें तें. अ. पु.

चंद्रभागा. चांद्रभागा. चांद्रभागी चंद्रभागयोःपर्वतविशेषयोरियंचंद्रभागा, चंद्रभागपर्व-

लविशेष संबंधी जीती. ल. नदी विशेष. आ. स्त्री. २ई. स्त्री. ३आ थें. स्त्री.

चंद्रमाः चंदयतीतिचंद्रमाः, आल्हाद करितो जोतो. चुवदिधा. आल्हादअ. चंद्र. स. पु.

चंद्रवाला चंद्रस्य कर्पूरस्य बालेव चंद्रवाला, कर्पूर वाला प्रमाणेंजी ती. स. इलाची. आ. स्त्री.

चंद्रशेखरः चंद्रःशेखरेयस्यसचंद्रशेखरः, चंद्र आहे मस्तकींजा च्या ती. स. महादेव. अ. पु.

चंद्रहासः चंद्रइवहासःप्रभास्य चंद्रहासः, चंद्रासारखी आहे प्रभाजाची ती. स. तलवार. २चांदणीं. अ. पु.

चंद्रिका चंद्रोस्त्यस्या चंद्रिका, चंद्र आहे जीस ती. त. चांदणें. आ. स्त्री.

चपलं चोपतीतिचपलं, गमन करितें जें तें. क्ृ. चुपधा. मंदगति अ. त्वरित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. द्रव्य त्वहृनि विवक्षानसलीतर नपुंसकीं अ. १विचारावांचून शूर करकाम करणारा. २पारा. अ. पु.

चपला चोपतीतिचपला, शीघ्रगामी जीती. क्ृ. चुपधा. मंदगति अ. विद्युल्लता. २पिंपळी ३चंचला. आ. स्त्री.

चपेटः चपतीतिचपः एटतीतिइटः चपश्चासावेटश्चचपेटः, सांत्वन करित होत्साता गमन करितोजोतो. स. पसरलेला हात. अ. पु.

चमरः चमतीतिचमरः, तृणादि भक्षण करितो जो तो. क्ृ. चमुधा. अदन अ. ज्याचे पुच्छाच्या केशांची चवरी करितात ती मृग. २चवरी. अ. पु. ३ अ. न.

चमरिकः चमरमस्यास्तीतिचमरिकः, चमर सदृश केसर आहेत जास तो. स. कांचनाचा वृक्ष. अ. पु.

चमसः चम्यतइतिचमसः, भक्षिजेतो जो तो. क्ृ. चमुधा. अदन अ. वडा यारगा इत्यादि भक्ष्य पदार्थ. २यज्ञ पात्र विशेष. अ. पु. न.

चमसी विग्रहादिचमसशब्दा प्रमाणें. ई. स्त्री.

चमूः चमतिशत्रुंचमूः, शत्रूतें नाश करणारी जी ती. क्ृ. चमुधा. अदन अ. सेना. २ नीन पृतना. ऊ. स्त्री.

चमूरुः चमतितृणादिकमितिच मूरुः, तृणादि भक्षण करितो जो तो. धात्वर्थ चमूशब्दा प्रमाणें. मृगविशेष. उ.पु.

चंपकः चंपयतीतिचंपकः, विकसित होतो ह्म. विकास गामी जो तो कृ. चपिधा. गतिअ. सुरचांफा. २ नागचांफा. अ.पु.

चयः चीयते असौ चयः, संघीभूत होतो जो तो. कृ. चिञ्धा. चयनअ. समूह. २ खंदकाचीतटबंदी अ.पु.

चरः चरतीतिचरः, गमनकरणार जो तो. कृ. चरधा. गतिअ. राजाचा बातमीदार पुरुष. २ जंगम. अ.पु. २ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चरकः चरतीतिचरकः, गमनकरितो जो तो. कृ. चरधा. गतिअ. वैद्यशास्त्रविशेष. अ. पु.

चरणः चरत्यनेनचरणः, संचार करितो जेणें तो. कृ. चरधा. गतिअ. पाय. अ. पु.

चरणायुधः चरणौआयुधेयस्य सचरणायुधः, चरण आहेत आयुधें ज्याचीं तो. स. कोंबडा. अ. पु.

चरमं चरतीतिचरमं, अंतिमार्थांत गमन करणें जें तें. कृ. चरधा. गतिअ. शेवटचें. वि. अ. पु. न. आव. स्त्री.

चराचरं विग्रहादि चरशब्दाप्र.

चरिष्णु चरणशीलंचरिष्णु, गमनशील जें तें. कृ. चरधा. गतिअ. चराचर ह्म. जंगम. वि. उ. पु. स्त्री. न.

चरुः चर्यते अग्निनेतिचरुः, अग्नीनें भक्षण करिजेतो जो तो. कृ. चरधा. भक्षणअ. हवन करावयाचें अन्न. उ. पु.

चर्चरी चर्च्यतइतिचर्चरी, शब्द करिजेत्से जी ती. कृ. चर्चधा. उक्तिअ. हाताच्या टाळ्या पिटण्यापासून झालेला शब्द. ई. स्त्री.

चर्चा चर्चनंचर्चा, चंदनादिकें करून देहास विलेपन जें तें. कृ. चर्चधा. अध्ययनअ. योगमार्गाचे ठायीं जी स्थिती ती. आ. स्त्री.

चर्मकषा चर्मणःकषेचचर्मकषा, चर्माच्या चाबुका सारखा जीचा गंध. शिककाई. आ. स्त्री.

चर्मकारः चर्मकरोतीतिचर्मका

र, चर्मसंज्ञकपितो जो तो. क्र. डुकृ अथा. करणअ. चाम्हार. अ. पु.

चर्म चर्यतेइतिचर्म, शरीरव्यास करिजेतें जें तें. क्र. चरधा. गति अ. मृगादिकांचें कातडें. २ ढाल. न्. न.

चर्मप्रभेदिका चर्मणःप्रभेदिकाचर्मप्रभेदिका, चर्मच्छेदनकरिजेत्से जी ती. स. चामडें करण्याचें शस्त्र ह्म. आरी. आ. स्त्री.

चर्मप्रसेवकः विग्रहादिसर्वचर्मप्रसेविका शब्दा प्रमाणें. अ. पु.

चर्मप्रसीविका चर्मणाप्रसीव्यतेचर्मप्रसेविका, चर्मकरून करिजेत्से जी ती. क्र. षिवुधा. तंतुसंतानअ. चर्माचा भाता. आ. स्त्री.

चर्मी चर्मास्यास्तीतिचर्मी, चर्म आहे आस तो. त. भूर्जवृक्ष. २ ढाल धारण करणारा. इन्. पु.

चर्या चरणंचर्या, योगपद्यानेंगमीजीचर्या ह्म. आचरणती. क्र. चरधा. गतिअ. योगमार्गींची स्थिति आ. स्त्री.

चर्वितं चर्व्यतेस्मचर्वितं, भक्षण करिजेतें जें तें. क्र. चर्वधा. अदनअ. भक्षित. २ चावलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चलं चलतीतिचलं, चंचलहोतें जें तें. क्र. चलधा. गतिअ. चंचल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चलदलः चलानिचंचलानिदलान्यस्यचलदलः, चंचल आहेतपर्णें ज्याचीं तो. स. पिंपळाचा वृक्ष. अ. पु.

चलनं चलतितच्छीलंचलनं, चलन आहे शीलह्म. स्वभाव ज्याचा तें. क्र. चलधा. गतिअ. कांपणारें २ कंपनशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चलाचलं विग्रहादिसर्वचलशब्दाप्रमाणें.

चलितं चलनंचल्यतेस्मवाचलितं, कंपित किंवा चलित झालें जें तें. क्र. चलधा. गतिअ. यत्किंचित्कांपलेलें २ प्रस्थित सैन्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चविकः विग्रहादिचव्यशब्दाप्रमाणें. अ. पु.

चविका विग्रहादिचव्य शब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

चवी विग्रहादिचव्यश. प्र. ई. स्त्री.

चर्व्यं चर्व्यतेइतिचर्व्यं, भक्षि जेतें जें तें. क्रु.चर्वधा.अदनअ चवक ह्या नावाची वनौषधि.अ नपुं.

चर्व्या विग्रहादिचर्व्यशब्दाप्रमा णें आ.स्त्री.

चषकः चष्यतेःनेनेचषकः, भ क्षण किंवा प्राशन करिजेतें जेणें करून तो. क्रु.चषधा. भक्षणअ मद्यप्राशन करण्याचें पात्र. अ पु.न.

चषालः चष्यतेइतिचषालः, भ क्षिजेतो हा. पक्ष्यादिकांस भक्षण साधन जो तो. क्रु.चषधा. भक्षणअ यज्ञस्तंभाग्र काष्ठविकारविशेष.अ पु.

चाक्रिकः चक्रेणसमूहेनचरतीति चाक्रिकः, चक्रसमूहा गनें स्तुति करणारा जो तो. त. पंदानादानें नियमित काली राजास जागृत करणारा असा बंदिजन. अ.पु.

चांगेरी चांगंशोभनमीरयतीति चांगेरी, कल्याण कारिणी जी ती. क्रु.ईरधा. कंपनगत्यायर्थ. चुका ई.स्त्री.

चाटकेरः चटकस्यचटकायावा अपत्यंपुमान्चाटकेरः, चटकाचा किंवा चटकेचा जो पुत्र तो. त.नि मणा ह्मणून पक्षिविशेष. अ.पु.

चांडालः चंडालएवचांडालः, चं डाल जो तोच चांडाल.त. ब्राह्मणी चेटाचीं शूद्रापासून उत्पन्न झाले लापुत्र. याची उपजीविका निंद्य मांस व प्रेत वस्त्रें इहीं करून मा गितली आहे. अ.पु.

चांडालिका चंडालस्येयंचांडा लिका, चंडालसंबंधी जी ती. त. अंत्यजाची वीणा ह्म. किनरी. आ.स्त्री.

चाणकीनं चणकानांभवनंक्षेत्रं चाणकीनं, चणकांचें जें क्षेत्र तें त. हरभरे पिकण्याची भूमि.अ.न.

चातकः चततीतिचातकः, उद कयाचन करितो जो तो. क्रु.चते धा.याचनअ. चातकपक्षी.अ.पु.

चातुर्वर्ण्यं चत्वारोवर्णाश्चातुर्व र्ण्यं, चार वर्ण जे तें. त. ब्राह्मण क्षत्रिय वैश्य व शूद्र इत ह्यांचें समुदितनाव. अ.न.

चापः चापस्यवंशभेदस्यविकार

श्राप, वंशभेदाचा जो विकार तो. म. धनुष्य. अ. पु. न.

चामरं चम्यतेनेन चमरं, तदेव चामरं, वारण करिजेते जेणें करून ते चमर तेंच चामर. रु. चमुधा. अदनअ. चवरी. अ. न.

चामीकरं चामीकरेआकारविशेषे भवं चामीकरं, आकारविशेषाचे ठायीं जें झालें तें. त. सोनें. अ. न.

चांपेय: चंपाया अपत्यं चांपेय., चंपा संबंधी जें अपत्य तो. त. सोनचांफा. २ नागचांफा. अ. पु.

चार: चर एव चरणं वा चार., चर जो तोच चार किंवा बंधन जेतें. रु. चरधा गतिअ. चारसंज्ञक पुरुष. २ बंधन अ. पु.

चारटी चारयतीतिचारटी, पद्मादिकाप्रत संचार करविते जी ती. रु. चरधा गतिअ स्थलकमलिनी ई. स्त्री.

चारण: चरतीतिचारण, नृत्यादि भूमीचे ठायीं संचार करितो जो तो. रु. चरधा गतिअ कीर्तन करणारा गोसावी अ. पु.

चारु: चरतीतिचारु:, सौंदर्यगामी जें तें. रु. चरधा. गतिअ. सुंदर. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चार्चिक्यं चर्चनं चर्चिका, सैवचार्चिक्यं, अर्थ चर्चा शब्दाप्रमाणें. अ. न.

चार्म: चार्मण: चर्मणांसमूहश्चर्मणापरिवृतोवारथश्चार्म:, चर्माचा समुदाय किंवा चर्मानें आच्छादित जो रथ तो. त. चर्मसमूह. २ चर्मानें वेष्टित केलेला रथ. अ. पु.

चार्मिणं चर्मिणांसमूहश्चार्मिणं, चर्म्याचा जो समुदाय तें. त. चर्मकांचा समुदाय. अ. पु.

चालनी चाल्यतेनयाचालनी, चाळलें जातें जीणें करून ती. रु. चलधा. गतिअ. चाळण. ई. स्त्री. अ. न.

चाष: चापयतीतिचाष., हिंसा करणारा जो. तो. रु. चषधा. हिंसाअ पक्षिविशेष ह्म. चारगा, चाष अ. पु.

चिकित्सक: चिकित्सतीतिचिकित्सक:, व्याधि दूर करितो जो तो. सन्नकितधा. व्याधिप्रतीकार अ. वैद्य. अ. पु.

चिकित्सा चिकित्सनंचिकित्सा, रोगाचा प्रतिकार करणारी जी ती. सनन्तकितधा. रोगापनयनअ. रोगाची परीक्षा. आ. स्त्री.

चिकीर्षा कर्तुमिच्छाचिकीर्षा, कार्यादि करण्याची जी इच्छा ती मनाची. कृधा. करणअ. करण्याची इच्छा. आ. स्त्री.

चिकुरः चीति अव्यक्तं कुरतीति चिकुरः, ची याप्रकारें करून अव्यक्त शब्दातें करितो जो तो. कु. कुरधा. शब्दअ. मस्तकाचे केश. २ अविचारानें त्वरित हिंसादि करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चिक्कणं चिगितिकणतीतिचिक्कणं, चिक् याप्रकारें करून शब्द करणारें जें तें. क्र. कणधा. शब्दअ. चिकणं निकोत ओलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चिक्कसं चिगितिकसतीतिचिक्कसं, चिक्‌चिक् याप्रकारें करून शब्द करितें जें तें. ठ. कसधा. गत्यादिअ. यवादिकांचें पीठ यज्ञपात्र अ. न.

चिंचा चिमिदाव्यक्तंशब्दंचिनोतीतिचिंचा, अव्यक्त शब्दवती जी ती. क्र. चिञ्धा. चयनअ. चिंचेचें झाड. आ. स्त्री.

चिता मृतश्चीयतेस्यांचिता, मृत म्हणजे मेला जातो जीचा ठायीं ती. क्र. चिञ्धा. चयनअ. प्रेतदाह करण्याचें सरण. आ. स्त्री.

चितिः विग्रहादिचिताशब्दाप्रमाणें. इ. स्त्री.

चित् चेतयतेनयेतिचित्, ज्ञानादिक विकसित करिजेतें जीणें ती. क्र. चितीधा. संज्ञानअ. बुद्धि. त्. स्त्री. २ असा कल्प त्या अर्थी. अव्य. उ. कश्चित्.

चित्तं चेतयतेनेनेतिचित्तं, इतरें द्रियाला प्रेरिजेतें जेणें तें. क्र. चिञ्धा. चयनअ. मन. अ. न.

चित्तविभ्रमः चित्तस्यविभ्रमोऽनवस्थानंचित्तविभ्रमः, अंतःकरणाचें अनवस्थान जें तो. चित्तवृत्तीची अनवस्थिति. अ. पु.

चित्तसमुन्नतिः चित्तस्यसमुन्नतिश्चित्तसमुन्नतिः, चित्ताची जी समुन्नति म्ह. मीच मोठा असें मानणें ती. स. गर्व. इ. स्त्री.

चित्ताभोगः चित्तस्याभोगश्चि

त्ताभोगः, चित्ताचा जो आभोग ह्म. तदेक प्रवणता किंवा पूर्णता तो. स. मनास जी स्फुरलादिकांनी तसरतातो. अ. पु.

चित्या विग्रहादिसर्वचिता शब्दाप्र.

चित्रं चित्रयत्यस्मादिति तच्चित्रं, आश्चर्य होतें जापासून तें. कृ. चित्र धा. आश्चर्य अ. चित्रवर्ण २ अद्भुत रस ३ आश्चर्य ४ चित्र वि. प्र. १।१।४ अ न

चित्रकं चित्रयतीति चित्रकं, चित्रित करितें जें तें कृ. चित्र धा. चित्रीकरण अ. एरं अनेझाड २ चित्ताजाती ३ टिळक अ पु न

चित्रकरः चित्रस्य करः चित्रकरः, चित्र करितो जो तो. कृ. डुकृञ् धा. करण अ. चितारी. अ पु.

चित्रकृत् चित्रं करोतीति चित्रकृत् आश्चर्यकारी जो तो. कृ. कृञ्धा. करण अ. तिवसाचें झाड. त. पु.

चित्रतंडुला चित्रातंडुला अस्या श्चित्रतंडुला, चित्रविचित्र आहेत बीजें जीचीं ती. स. वावडिंगी चें झाड. आ. स्त्री.

चित्रपर्णी चित्रं पर्णमस्याः चित्रपर्णी, चित्रविचित्र आहेत पर्णे जीमती. त. पिंवणीचें झाड. इ. स्त्री.

चित्रभानुः चित्राभानवोयस्यसः चित्रभानुः, चित्रविचित्र आहेत किरण जाचे तो. स. अग्नि. २ सूर्य. उ. पु.

चित्रशिखंडिजः चित्रशिखंडिनोजातश्चित्रशिखंडिजः, चित्रशिखंडीपासून जो उत्पन्न तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. बृहस्पति अ. पु.

चित्रा चित्रंरूपमस्याः साचित्रा, चित्र कारक आहे रूप जीचें ती. त. मूषकपर्णी. २ गोदुग्धा. आ. स्त्री

चिंता चिंत्यतेनयाचिंता, चिंतन होतें जीणें ती. कृ. चितिधा. स्मृति अ. स्मरण. २ विचार. आ. स्त्री.

चिपिटकः नासिकायानतं चिपिटं, चिपिटमिवयति कृतिश्चिपिटकः, नत नासिके सारखी जी प्रतिमा तो. त. पृथुक ह्म. पोहा. अ. पु.

चिरं चिरेः थोंस्येतिचिरं, दीर्घकाल आहे अर्थ जाचा तें. त. दीर्घकालार्थी. अव्य.

चिरक्रियः चिरेणक्रियायस्यसचिरक्रियः, चिर म्हणजे करून आहे क्रि

माजानी तो. थोडाप्रपेकानें हो- ण्यानें कार्य विलंबानें करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चिरंटी चिरेणाटतिपितृगृहान्भर्तृगृहमितिचिरंटी, चिरकालानें पितृगृहापासून भर्तृगृहीं जाते जीती. रू. अटधा. गति अ. विवाहित तरुणास्त्री. ई. स्त्री.

चिरंतनं चिरंभवंचिरंतनं, चिरकालीनें जें तें. न. पुरातन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चिररात्राय चिररात्रानयतेचिररात्राय, बहुत रात्ररूपी कालागतगमन करिजेतें जें तें. रू. अयधा. गति अ. दीर्घकालार्थी अव्य.

चिरबिल्वः चिरंबिलतीतिचिरबिल्वः, चिरकाल भेदी जो तो. रू. बिलधा. भेदन अ. करंजोनेंझाड. अ. पु.

चिरप्रसूता चिरंप्रसूताचिरप्रसूता, चिरकालानें जी प्रसूत ती. स. फार दिवसानीं प्रसवलेली. आ. स्त्री.

चिरस्य चिरमस्यतिचिरस्य, दीर्घकालातें क्षेपण करितें जें तें. रू. अस्धा. क्षेपण अ. चिरार्थक. अव्य.

चिरात् विग्रहादिसर्वचिरशब्दाप्र.

चिराय चिरमयतेचिराय, चिरकालपर्यंत राहतो जो तो. रू. अयधा. गति अ. चिरार्थक. अव्य.

चिरिंटी चिरिणोतीतिचिरिंटी, कंडण पेषणादिरूप हिंसा करिते जी ती. रू. चिरिधा. हिंसा अ. अर्थादि सर्व चिरंटी श. प्र.

चिरिबिल्वः विग्रहादिसर्व चिरबिल्व श. प्र.

चिरेण विग्रहादि सर्व चिरशब्दाप्र.

चिलिचिमः चिलिचिलिंविलासंमिमीतेचिलिचिमः, विलासातें करितो जो तो. रू. माङ्धा. मान अ. वेगळा नावाचा मत्स्य. अ. पु.

चिल्लः चिल्लतीतिचिल्लः, क्षेपकारी जो तो. रू. चिल्लधा. क्षेप अ. पक्षिविशेष. अ. पु.

चिबुकं चिवतीतिचिबुकं, ग्रासादिकांनें ग्रहण करणार जें तें. रू. चीवृधा. आदानादि अ. अधरोष्ठाना खालचा भाग. अ. न.

चिन्हं चाय्यतेनेनचिन्हं,

परिज्ञात करिजेतें जेणें तें. रु. चह धा. परिकल्कनअ. कोणेक गोष्टीचा अनुमापक हेतु. अ. न.

चीन: चीयतेइतिचीन:, चिञ्चिञ्चाप्त गमन करितो व चयन करिजेतो जो तो. रु. चिञ्धा. चयनअ. हरिणविशेष. २ देशविशेष. ३ तंतु. ४ वस्त्र. ५ व्रीहि. अ. पु.

चीरं चीयतेइतिचीरं, रचिजेतो किंवा चयन करिजेतो जो तो. रु. चिञ्धा. चयनअ. वल्कल. २ मुक्ताहार. ३ रेखाविशेष. ४ लेख्यभेद. अ. न.

चीरी चिनोतीतिचीरी, चयन करणारी जी ती. रु. चिञ्धा. चयनअ. गुरकूट. ई. स्त्री.

चीवरं विग्रहादिचीरशब्दाप्र. मुनीचें वस्त्र. २ शाकविशेष. अ. न. २ अ. पु.

चुक्रं चकतीतिचुक्रं, तृप्ति करणारें जें तें. रु. चकधा. तृप्तिअ. आम्लवेतस. २ आमसोमल. अ. पु.

चुक्रिका चुक्रयतीतिचुक्रिका, चुक्रशब्द करारी जी ती. रु. चुक्रधा. शब्दादिअ. चुका. आ. स्त्री.

चुल्ल: विग्रहादिसर्व क्लिन्नाक्ष शब्दा प्रमाणें.

चुल्लि: चुचतिनिरन्त्रचुल्लि:, अग्नि प्रेरित होतो जीचेठायीं ती. रु. चुद धा. प्रेरणअ. चूल. ई. स्त्री.

चुल्ली विग्रहादिसर्व चुल्लिशब्दाप्र.

चूचुकं चूष्यतेइतिचूचुकं, बालकानें प्राशित करिजेतें जें तें. रु. चूष धा. पानअ. कुचाचें अग्र. अ. न.

चूडा चूडयतेइतिचूडा, समुच्छ्रित होइजेते जी ती. रु. चुडधा. समुच्छ्रायअ. मोराची शिखा हा तुरा. २ शेंडी. आ. स्त्री.

चूडामणि: चूडाया: मणि: चूडामणि:, शिखासंबंधीं जो मणी तो. मस्तकाचें भूषण. इ. पु.

चूडाला चूडा: संत्यस्येतिचूडाला, चूडासदृश आहेत अंगें जीस ती. त. कुरडी नावाची औषधि. आ. स्त्री.

चूत: चुष्यतइतिचूत:, रसद्वारा माशिजेतो जो तो. रु. चूषधा. पानअ. आंब्याचें झाड. अ. पु.

चूर्णं चूर्यतइतिचूर्णं, चूर्ण करिजेतें जें तें. रु. चूर्णधा. प्रेरणाअ. सुवासिक द्रव्योपयोगी चूर्ण. २ धूळ. अ. न.

चूर्णकुंतलः चूर्णयुक्तः कुंतलःचूर्णकुंतलः, चूर्णादियुक्तजो कुंतल तो. स. मस्तकाचा कुरळ केश. अ. पु.

चूर्णिः चूर्णी चूर्णस्यकरणंचूर्णिः चूर्णाचें जें करण म्ह. कृती तो. कृ. चूर्णधा. तत्करणअ. चूर्णिका. इ. स्त्री. २ ई. स्त्री.

चूलिका चूल्यते अनयाचूलिका, समुच्छ्रित होईजेल्हे जीतीं. कृ. चूलधा. समुच्छ्रायअ. कर्णाचें मूल. आ. स्त्री.

चूष्या चूष्यतेपीयतेमृष्टमांसेनादृश्यतांनीयतेचूष्या, मांसाचा योगनें अदृश्यतेप्रत पावणारी जीती. कृ. चूषधा. पानअ. हत्तीच्यामध्यें बांधण्यास जो उपयोगी चर्मरज्जु, ती. आ. स्त्री.

चेटकः चेडकः चेटयतेइतिचेटकः, परप्रेरणा करिजेतो जोतो. कृ. चिटधा. परप्रेष्यअ. चाकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चेतकी चेतयतिसाचेतकी, वातपीडितास चेतनोपयोगीजी ती. कृ. चितिधा. संज्ञानअ. हिर्डाचें झाड. ई. स्त्री.

चेतनः चेतयतेचेतति वा चेतनः, चेतविला जातो किंवा चेततो जो तो. कृ. चितिधा. संज्ञानअ. प्राणी. अ. पु.

चेतना चेतयतेनयाचेतना, ज्ञानादिक इंद्रिंगत होतें जीणें ती. कृ. चितिधा. संज्ञानअ. बुद्धि. आ. स्त्री.

चेतः चेतयते अनेनेतिचेतः, इंद्रिय प्रेरणा करिजेते जेणें तें. कृ. चितिधा. संज्ञानअ. चित्त, मन. स्. नपुंसक.

चेत् चेततीतिचेत्, पक्षांतरार्थ जाणवितें जें तें. कृ. चितिधा. संज्ञानअ. पक्षांतरार्थ अव्य.

चेलं चिल्यते अनेनचेलं, आच्छादन करिजेतें जेणें तें. कृ. चिलधा. वसनअ. वस्त्र. २ अधम. अ. न. २ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चेली चेलस्यस्त्रीचेली, अधमाची जी स्त्री. ती. स्त्रीप्र. अधमाची बायको. ई. स्त्री.

चैलं विग्रहादिसर्वचेलशब्दाप्रमा.

चैली विग्रहादिसर्वचेलीशब्दाप्रमाणें.

चैत्यं चीयतेइतिचित्या चित्याया इदंचैत्यं, इष्टकादिकरांनी चित्ता हे तेज

चैदार्यी ती.चित्या तत्संबंधीजें तें चैत्य. त. यज्ञस्थान विशेष. अ. न.

चैत्रः चित्रायुक्तापौर्णमासी यस्मिन्सचैत्रः, चित्रानक्षत्रयुक्त पौर्णिमा आहे ज्यांचेठायीं तो. त. चैत्रमास. अ.पु.

चैत्ररथः चित्ररथेननिर्वृत्तंचैत्ररथं, चित्ररथानें जें निर्वृत्त म्ह. संपादित तें. त. कुबेराचा बाग. अ.पु.

चोक्ष प्रशस्तंचोचमस्याइतिचोचं, उत्कृष्ट आहे वरांग भाग ज्याचा तें. त. दालचिनी. २ फलप्रसूतरा हिलेलें मतांतरीं अवशिष्ट राहतें तें. अ.न.

चोरः चोरयतीतिचोरः, चोरीकरितो जो तो. कृ. चुरधा. स्तेयअ. चोरी करणारा. अ.पु.

चोरपुष्पी चोरइवपुष्पंयस्याश्चोरपुष्पी, रात्रीं विकसित होतें म्हणून चोराप्रमाणें आहे पुष्प जीचें ती. वल्लिविशेष. ई.स्त्री.

चोरिका विग्रहादिसर्वंचोरशब्दाप्रमाणें. आ.स्त्री.

चोलः चोल्यतेनेनचोलः, अवगुंठित होतें जेणें तो. कृ. चुलधा. समुच्छ्रायअ. आंगरखा. अ.पु.

चोली चोल्यते, नयाचोली, अर्थादिचोलशब्दाप्र. ई.स्त्री.

चौरः चोरणंचुरा, चुराशीलमस्यचौरः, स्तेय करण आहे स्वभाव ज्याचा तो. त. चोर. अ.पु.

चौरिका चोरस्यभावः कर्मवाचौरिका, चोराचा धर्म किंवा कर्म जें ती. त. चौर्य. आ.स्त्री.

चौर्य चोरस्य भावः कर्मवाचौर्यं, चोराचा जो धर्म किंवा कर्म तें. त. चोरी. अ.न.

च्युत च्यवतेस्मच्युतं, गमन करिजेलें जें तें. कृ. च्युङ्धा. गतिअ. गळलेलें. वि. अ.पु.न.आ. स्त्रीलिंगीं.

छगलकः छायतेइतिछगलः छगलएवछगलकः, छेदन करिजे तों जो तो छगलतोच छगलक· न· अज स्व· बोकड· अ· पु·

छगला छायतइतिछगला, हिंसिजेल्से जी ती· कृ· छोथा· छेदनअ· वरधारा स्व· जीर्णफंजी वनस्पति· आ· स्त्री·

छागलांघ्री छग लस्येव अंघ्रिरस्याञ्छगलांघ्री, बोकडाच्या पायांप्रमाणें आहेत मुळ्याजीच्या ती अर्थ छगलाशब्दाप्र· ई· स्त्री·

छगलांत्री छगलस्येव अंत्राण्यस्याः छगलांत्री, छगलाप्रमाणें आहे आंतडीं जीचीं ती· स· अर्थ पूर्वीच्याशा· प्र· ई· स्त्री·

छत्रं छादयतीतिछत्रं· उणादि वारण करितें जें तें· कृ· छद्धा· अपवारणअ· छत्र· अ· न·

छत्रा छत्राण्यस्यास्याइतिछत्रा· छत्राकृति आहेत गुच्छ जीस ती· त· मधुरिका स्व· वडिशोप· २ जल तृणविशेष· ३ कोथिंबीर· आ· स्त्री·

छत्राकी छत्रंअकतीतिछत्राकी, छत्राकापतेप्रत गमन करिलेजी ती· कृ· अकधा· कुटिलगतिअ· भुंगसवेल· ई· स्त्री·

छदः छाद्यतेअनेनांगंछदः, अंगाचें आच्छादन होतें जेणें करून तें· कृ· छदधा· अपवारणअ· पान· २ पिस· अ· न·

छदनं इत्यादिपूर्वींच्याशब्दाप्रमाणें अ· न·

छदिः इत्यादिछदिशब्दाप्रमाणें· स· स्त्री·

छद्म छाद्यतेस्वरूपमनेनेतिछद्म, स्वरूपावरण होतें जेणें तों· कृ· छद्धा· अपवारणअ· कपट· न· न·

छंदः चंदनंचंद्यतेऽनेनवा छंदः, आनंदन व आनंद करिजे तो जेणें तो· कृ· चदिधा· आल्हादअ· अभिप्राय· अ· पु·

छंदः छंदनंछंदः, गोपनजें तें· कृ· छदिधा· संवरणअ· गायत्री उष्णिक इत्यादि· २ इच्छा· ३ वेद· स· न·

छन्नः छद्यतेस्मेति छन्नः, आच्छादन करिजेला जो तो· कृ· छद्धा· अपवारणअ· आच्छादन केलेला·

२एकांतस्थल. वि.अ.पु.न.आ स्त्री. २अ.न.

छलं छानंछलं, मर्यादानाशनजें तें. कृ. छोधा. छेदनअ. कपट. २ सुहृन्मर्यादात्याग. अ.न.

छविः भिनत्तिअसारमितिछविः असारालें छेदन किंवा भिन्नकरित्सेजीती. कृ. छोधा. छेदनअ. २छिदिधा. द्वैधीकरणअ. कांति इ. स्त्री.

छागः छ्यतिछायतेवाछागः, छिन्नहोतोअथवा छेदिजेतोजोतो कृ. छोधा. छेदनअ. बोकड. २शेळी. अ.पु.

छागी छ्यतीतिछागी, छिन्नहोसेजीती. कृ. छोधा. छेदनअ. शेळी. ई. स्त्री.

छातः छ्यतीतिछातः, छेदनपावतोजोतो. कृ. छोधा. छेदनअ. तोडलेला. २अशक्त. वि.अ.पु न. आ. स्त्री.

छात्रः गुरुदोषाच्छादनंछत्रंतच्छीलमस्यछात्रः, गुरुदोषांचें आवरण करणारा आहे स्वभावजाचा तो. त. शिष्य. अ.पु.

छादितः विग्रहादिसर्वछन्नशब्दाप्रमाणें.

छांदसः विग्रहादिसर्वश्रोत्रियशब्दाप्रमाणें.

छाया छ्यतीतिछाया, उणादिनाशकरीसेजीती. कृ. छोधा. छेदनअ. अनातप. २कांति. ३सूर्यपत्नी. ४तेज. आ. स्त्री.

छितं विग्रहादिसर्वछातशब्दाप्रमाणें.

छिद्रं छिद्यतेइतिछिद्रं, भेदिनजें तें. कृ. छिदिरधा. द्वैधीकरणअ. भोंक. अ.न.

छिद्रितः छिद्यतेइतिछिद्रितः, छिद्रयुक्तकरिजेलाजोतो. कृ. छिद्रधा. भेदनअ. विंधलेला. वि. अ.पु.न.आ. स्त्री.

छिन्नं छिद्यतेस्मछिन्नं, छेदनकरिजेलें जें तें. कृ. छिदिर्धा. द्वैधीकरणअ. वि.अ.पु.न.आ. स्त्री.

छिन्नरुहा छिन्नारोहतीतिछिन्नरुहा, छेदित्त होसाती प्रादुर्भूत होणारीजीती. कृ. रुहधा. प्रादुर्भावादिकअ. गुळवेल. आवर्त. स्त्रीलिं.

छुरिका छुरतीतिछुरिका, छेदन करणारी जी ती· क्र· छुरधा· छेदनअ·सुरी· आ· स्त्री·

छेकः छ्यतीतिछेकः, नमलतिक रणारा जो तो· इत्यादिज्ञातशास्त्राप्रमाणें· अ·पु·

छेदनं छिनत्तिछेदनं कर्तनजेंतें· क्र· छिदिर्द्वैधीकरणाअ·कर्तन स्न· कातरणें· अ·न·

जगत् गच्छतीतिजगत्, नाश गामीजेंतें. कृ. गम्लृधा. गतिअ. जंगम. २ लोक. विज्ञअ. पु. न. आ. स्त्री. २ तृ. न.

जगत्प्राणः जगतःप्राणोजगत्प्राणः, सर्व जगतांचा जो प्राण तो. स. वायु. अ. पु.

जगती गच्छतीतिजगती, प्राप्त होतेंजी ती. कृ. गम्लृधा. गतिअ. भूमि. २ छंदोविशेष. ३ जंगम. ४ लोक. ई. स्त्री.

जगरः जगतागृह्यतेइतिजगरः, जगतांनीं ग्रहण करिजेतो जो तो. कृ. गृहूधा. ग्रहणअ. कवच इ. निलखत. अ. न.

जगलः भृशंगल्यतेजगलः, अत्यंत भक्षण करिजेतो जो तो. कृ. गलधा. अदनअ. कराकल्क. अ. पुल्लिंगीं.

जग्धं विग्रहादि अन्नशब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जग्धिः अदनंजग्धिः, भोजन जें तें. कृ. अदधा. भक्षणअ. सहभोजन. इ. स्त्री.

जघनं हन्यतेतज्जघनं, हननं करिजेतें जें तें. कृ. हनधा. हिंसादिअ. स्त्रियांचा कटिपुरोभाग, जास ओटी ह्मणतात तो. अ. न.

जघनेफला जघनेफलंयस्याःसा जघनेफला, जघन तुल्यांगाचे ठायीं आहेत फलें जीसती उंबर २ वा खोडा खरवत इत्यादि. आ. स्त्री.

जघन्यं जघनेभवंजघन्यं, चरम भागीं जो उत्पन्न तो. त. शूद्र. २ शेवटचा. ३ अधम. ४ शिश्न. अ. पु. २।३ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ४ अ. न.

जघन्यजः जघन्येअवरकालेजातोजघन्यजः, पाठीमागून झाला जो तो. त. जनीधा. प्रादुर्भावअ. धकटा बंधु. अ. पु.

जंगमं गच्छतिनज्जंगमं, गमन करितें जें तें. कृ. गम्लृधा. गतिअ. चर, इ. जंगम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जंगमेतरः जंगमादितरोजंगमेतरः, चराहून जो इतर तो. प. स्थावर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जंघा जंघन्यतेकुटिलंगच्छनीति जंघा, कुटिलगमन करणारी जी

ती. क्र. हनधा. हिंसा अ. २ सना. पायांची पोटरी. आ. स्त्री.

जंघाकरिकः अंघैव करोऽस्यजं घाकरिकः, जघान आहे हस्ती ह्य. तत्कार्यकारी ज्याचा तो. स. ग तिबळानें उपजीवन करणारा आसूद. अ. पु.

जंघालः अतिशयिताजंघास्यजं घालः, अतिशयित गमनाविष यी वेगवती आहेत जंघा ज्याचा तो. त. फार लवकर जाणारा. अ. पुलिं.

जंघिलः विग्रहादिसर्वजंघाशब्दा प्रमाणें.

जटा जन्यतेइतिजटा, संघीभूत होइजेल्लेजी ती. क्र. जटधा. संघा तअ. जटा. आ. स्त्री.

जटाजूटः जटानांजूटोबंधनंज टाजूटः, जटांचा जोजूट ह्य. बु चडा तो. स. संश्लिष्ट केशभार. अ. पु.

जटामांसी जटतीतिजटा जटांम न्यतइतिजटामांसी, संघीभावना तें आणल्लेजी ती. क्र. मनधा. ज्ञा नअ. लताविशेष. ई. स्त्री.

जटिः जटी जटतीतिजटी, जटिल होती जो तो. क्र. जटधा. संघातअ. पिंपळाचा वृक्ष. इन्. पु.

जटिला जटास्त्यस्याइतिजटिला, जटा आहेत जीस ती. त. जटा मांसी. आ. स्त्री.

जटुलः जटतीतिजडुलः, सम्य क् संघीभूत होतो ह्य. संश्लिष्ट जो तो. क्र. जटधा. संघात अ. शरीरावरचें लांसें. अ. पु.

जठरं जायतेजंतुरस्माज्जीर्यती तिवाजठरं, प्राणीउत्पन्न होतो ज्या पासून तें किंवा वयोहानि क रणारें जें तें. क्र. जनीधा. प्रादुर्भा वअ. २ जृधा. वयोहानिअ. कु क्षि. २ कठिण. अ. पु. न. २ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जडः जलतीतिजडः, युक्तायु क्त जाणत नाहीं जो तो. क्र. जल धा. आघातअ. अत्यंत मूर्ख. २ थंड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जडा जलतीतिजडा, मत्स्यादि वि घात कारीजी ती. इत्यादि पूर्वींच्या शब्दा प्रमाणें. कुवली नावाची वनस्पति. आ. स्त्री.

जडुल: जलतीतिजडुल:, असें म्हणतांवारण करतो जो तो. क्रु. जल धा. अपवारणअ. लासें अ. पु.

जतु जायतेइतिजतु, उत्पन्नहोणार जें तें. क्रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. लाख. उ. न.

जतुकं जलेवप्रतिकृतिर्जतुकं, लासे सारखी जी प्रतिमा तें. न. हिंगु वृक्षाचाडीक. अ. न.

जतुका. जतूका जलिवजतुका लाखे प्रमाणे आहे प्रतिकृती जीची ती. नं. चक्रवर्तिनी नावाची औषधि. २पक्षिविशेष. आ. स्त्री.

जत्रु जायतेबाहुरस्मादितिजत्रु, उत्पन्न होतो हे बाहू आ पासूनतें. क्रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. बाहू व मस्तक ह्यांचा संधि. उ. न.

जनक: जनयतीतिजनक:, उत्पन्न करणारा जो तो. क्रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. बाप. अ. पु.

जनंगम: अधार्मिकंजनंगच्छतीतिजनंगम:, अधर्मीलोकांप्रत गमन करणारा जो तो. क्रु. गम्लधा. गतिअ. चांडाल. अ. पु.

जनता जनानांसमूहोजनता, जनांचा जो समुदाय ती. त. जनसमूह. आ. स्त्री.

जननं जन्यतेनेनेतिजननं, प्रगट होइजेतें जेणें करून तें. क्रु. जनधा. जननअ. जन्म. २ वंश ह्म. कुल. अ. न.

जननी जनयतीतिजननी, उत्पन्न करणारी जी ती. क्रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. आई. आ. स्त्री.

जनपद: जनःपदंवस्तुयत्रेतिजनपद:, जनरूप वस्तु राहते ज्या जेगयीं ती. स. देश. अ. पु.

जनयित्री जनयतीतिजनयित्री, उत्पन्न करणारी जी ती. क्रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. आई. ई. स्त्री.

जनश्रुति: जनेभ्य:श्रूयतेसाजनश्रुति:, जनापासून श्रवण करिजेत्से जी ती. क्रु. श्रुधा. श्रवणअ. लोकवार्ता. ई. स्त्री.

जनार्दन: जनोजननमर्दयतीतिजनार्दन:, शरणागत लोकांचें जन्म नाहींसें करतो जो तो. क्रु. अर्दधा. गतिअ. विष्णु. अ. पु.

जनाश्रय: जनानामाश्रय:जनाश्रय:, जनाला जो आश्रय तो. स.

मंडप ह्म. माडव. अ. पु.

जनिः जन्यतेनयेतिजनिः, उत्पन्न होइजेतें जेणें ती. रू. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. जन्म. २ नक्रवर्तीभामक शाकविशेष ह्म. चाकवत. ३ सून ह्म. सुत्रभार्या. इ. स्त्री.

जनित्री विग्रहादि सर्व जनयित्री शब्दाप्रमाणें.

जनी जायतेवंशोस्यामितिजनी, उत्पन्न होतआहे वंश जीचाठायीं ती. रू. जनीधा. प्रादुर्भावअ. सुत्रभार्या २ जन्म. ३ शाकविशेष. ई. स्त्री.

जनुः विग्रहादिजननशब्दाप्रमाणें. जन्म. स्. न.

जंतुः जायतइतिजंतुः, उत्पन्न होतो जो तो. रू. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. प्राणी. उ. पु.

जंतुफलः जंतवः फलेस्यजंतुफलः, जंतु ह्म. प्राणी आहेत फलाचेठायीं ज्याच्या तो. स. उंबराचें झाड. अ. पु.

जन्म जायतइतिजन्म, विग्रहार्थादि सर्व जंतुशब्दाप्र. मृ. न.

जन्मी जन्मअस्त्यस्येतिजन्मी, जन्म आहेजासती. त. प्राणी. इन्. पु.

जन्यः जनीवधूस्तांवहतिप्रापयतीतिजनःतंजन्यंवाजन्य., स्त्रीतें प्राप्तवितोजोतो किंवा ऋणवैरादिकेंकरून जें उत्पन्न तें. रू. जनीधा. प्रादुर्भावअ. जांवयाचा स्नेही. अ. पु. २ युद्ध ३ लोकापवाद. अ. न.

जन्युः विग्रहादिजनुशब्दाप्रमाणें. उ. पु.

जपः जपनंजपः, जपन ह्म. मानसकर्म जें तो. रू. जपधा. मानसअ. वेदाभ्यासः अ. पु.

जपापुष्पं जपायाःपुष्पंजपापुष्पं, जपा ह्म. जासवनतिचें जें पुष्प तें. स. जासवंदीचें फूल. अ. न.

जंपती जायाचपतिश्चजंपती, स्त्री आणिपुरुष जे ते. स. नवरा आणि बायको. इ. पु. नित्य द्वि.

जंबालः जमयतिग्रसतेवस्तुजंबालः, वस्तुमात्रातें अदृश्य करितो जो तो. रू. जमुधा. अदन अ. चिखल. अ. पु.

जंबीरः जंभीरः जंभ्यतेतिजंबीरः फल भक्षणकालीं गात्र कंपन करितो जो तो. रू. जभिधा. गात्रविना

मअ कागदी लिंबाचें झाड. २ ऱ्हेतमरवा. अ. पु.

जंबु जंबोः फलंजंबु, जंबूचेंजें फलादि तें. स. जंबुवृक्षाचें फळ. उ.पु.

जंबुकः जमतीतिजंबुकः, इसुभक्षण करणाराजो तो. कृ. जमुधा. भक्षणअ. कोल्हा. अ. पु. २

जंभः जंभलः जंभयतीतिजंभः, जृंभण करितोजो तो. इत्यादि सर्व जंबीरशब्दाप्र.

जंभभेदी जंभंभेत्तुंशीलमस्येति जंभभेदी, जंभदैत्याचानाशक आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. भिदिर्धा. विदारणअ. इंद्र. इन्. पु.

जयः जयनं जयनंजयतीति वाजयः, स्वोत्कर्ष भासि जी तो. किंवा सर्वोत्कर्षानें वर्ततोजो तो. कृ. जिधा. जयअ. विजय. २ नरवेलाचें झाड. अ. पु. न.

जयंतः जयतीतिजयंतः, जयमिळविता जो तो. कृ. जिधा. जयअ. इंद्राचापुत्र. अ. पु.

जयंती अग्निमंथनेजयतिसाजयती, अग्निमंथनाविषयींजय पावतेजीती. कृ. जिधा. जयअ. दाहाकक्ष ऐरणानावाची औषधि. ई. स्त्री.

जया विग्रहादि सर्व जयंती शब्दाप्र. आ. स्त्री.

जय्यः जेतुंशक्योजय्यः, जिंकावयाकारणें जो शक्य तो. कृ. जिधा जयअ. दुसऱ्यास जिंकण्यास शक्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जरणः जरयतीतिजरणः, ज्वरादि जीर्ण करितो जो तो. कृ. जृष्धा. वयोहानिअ., जिरें. अ. पु.

जरन् जीर्यतिइतिजरन्, जीर्ण होतो जो तो. कृ. जृष्धा. वयोहानिअ. तृद्. त्. पु.

जरद्गवः जरंश्चासोगौश्चजरद्गवः, वृद्ध जो वृषभ तो. स. म्हातारा बैल. अ. पु.

जरा जीर्यत्यनयाजरा, जीर्ण होइजेतो जीर्ण ती. कृ. जृष्धा. वयोहानिअ. वृद्धपणा. आ. स्त्री.

जरायुः जरामेतीतिजरायुः, जरास. तत्तुल्य शीघ्र नश्वरतातीमत शाम होतो जो तो. कृ. इण्धा. गतिअ. ज्या चर्मानें कुक्षीत गर्भ वेष्टित असतो तें चर्म. उ. पु.

जरायुजः जरायोर्जातोजरायुजः, गर्भाशयापासून जो उत्पन्न तो क्. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मनुष्य व गवादि पशुवगैरे. अ. पु.

जलं जलतिजडीभवतीत्यपवारय तीतिवाजलं, जडी भूत होते किंवा मलादिकाचें अपवारणकरितेंजें तें क्. जलधा. अपवारणअ. उदक अ. न.

जलेगमः विग्रहादिसर्वजनगम शब्दाप्र.

जलजंतुः जलस्यजंतुर्जलजंतुः, जलसंबंधीजो जंतु म्ह. प्राणी तो. रा. जलचरविशेष उ. पु.

जलधरः जलस्यधरोजलधर. उदकाचा जो धर म्ह. धारणकर्ता तो. स. मेघ. अ. पु.

जलनिधिः जलानिनिधीयंते ऽस्मिं तिजलानांनिधिर्वाजलनिधिः उदकें ज्यांत अतिशयें करून राहात होत ज्याचेठायीं तो. किंवा जलांचा जो निधि म्ह. ठेवा तो क्. डुधाञ्धा धारणअ. समुद्र. इ. पु.

जलनिर्गमः जलान्यस्मिन्निर्गच्छं तीतिजलनिर्गमः, उदकें परावर्तन पावतात ज्यापासून तो क्. गम्लृधा. गतिअ. चक्राकृतिउदकाचा भोंवरा. अ. पु.

जलनीलिका जलेनीलिकाजलनीलिका, जलाचेठायीं जीनीलिका ती. स. शेवाळ आ. स्त्री.

जलनीली जलस्यनीलीजलनीली, जलसंबंधी जी नीळी ती. स. शेवाळी. ई. स्त्री.

जलप्रायं जलंप्रायंयत्रेतिजलप्रायं. जल आहे प्रायः म्ह. सर्वतोगामी ज्याचेठायीं तें. स. पाणथळ प्रदेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जलमुक् जलंमुंचतीतिजलमुक्, जल सोडितो म्ह. वृष्टि करितो जो तो. क्. मुच्लृधा. मोक्षणअ. मेघ. च्. पु.

जलव्यालः जलेव्यालःजलव्यालः, जलाचेठायीं जो व्याल म्ह. व्याळ तो. स. पाणसर्प. अ. पु.

जलशुक्तिः जलजाशुक्तिर्जलशुक्तिः, जलापासून उत्पन्न होणारी जी शिंपी ती. स. लहान शिंपी. इ. स्त्री.

जलाधारः जलस्याधारोजलाधारः, उदकाचा जो आधार तो. स. नदी

इत्यादिकउदक राहाण्याचें स्थान. अ. पु.

जलाशयः जलमाशेते, त्रजलाशयः, उदकराहतें जाचेठायीं तें. रू. शीङ्धा. स्वप्नअ. जलाचाआधार. अ. पु. २ काव्यावाच्याचें मूळ. अ. न.

जलूका जलमोकोयस्याःसाजलूका, उदकआहे स्थानजीचें ती. स. जळू. आ. स्त्री.

जलौका विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

जलोच्छ्वासः जलमुच्छ्वसत्यनेनेतिजलोच्छ्वासः, उदकवाहतें जेणें तो. रू. श्वसधा. प्राणनअ. तळ्याचें वगैरे पाणी वाहण्याचा मार्ग. अ. पु.

जलौकसः विग्रहादिजलौकाशब्दाप्रमाणें. स. स्त्री. नि. व.

जलौका जलमोकोयस्याःसाजलौका, जलआहे ओकस्-स्थान जीचें ती. स. जळू. आ. स्त्री.

जल्पाकः जल्पतेइतिजल्पाकः, अवाच्यबोलतोजोतो. रू. जल्पधा. व्यक्तवाणिअ. बहुत निंद्यभाषण करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जल्पितं जल्प्यतेस्मजल्पितं, भाषणकरिजेलें जें तें. इत्यादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें. उक्त. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जवः जवनंजवः, जवनम्-वेगजो तो. रू. जुधा. गत्यादि. वेग. अ. पु. २ वेगवान्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जवनः जवनशीलोजवनंवाजवनः, वेगवान्जो तो. अथवा वेगजो तो. रू. जुधा. वेगअ. अतिवेगवान अश्वादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जवनिका जवतीतिजवनिका, गमनकर्त्रीजी ती. रू. जुधा. गतिअ. पडदा. आ. स्त्री.

जवा जवतीतिजवा, गमन कर्त्री किंवा वेगवती जी ती. रू. जुधा. गत्याश्चर्य. जास्वंदीचें झाड. आ. स्त्री.

जवाधिकः जवेनअधिकःजवाधिकः, वेगानें अधिक जो अश्वादिक तो. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जन्हुतनया जन्होः तनयाजन्हुतनया, जन्हूची जी कन्या ती. स. भागीरथीनदी. आ. स्त्री.

जागरः जागर्तीतिजागृतिर्वाजागरः, शस्त्रादिप्रहारवंचनार्थजागरूकजो तो किंवा जागृतीजी तो कृ. जागृधा. निद्राक्षयअ. निरुपद्रत. २जागरण. अ. न.

जागरा विग्रहादिसर्वजागर्याश व्दाप्रमाणें

जागरिता विग्रहादिसर्वजागरूकशब्दाप्रमाणें. वि. कृ. पु. न. ई. स्त्री.

जागरूकः जागरणशीलोजागरूकः, जागरणआहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. जागृधा. निद्राक्षयअ. जागर्णशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जागर्तिः जागरणंजागर्तिः, निद्राक्षयजो ती. कृ. जागृधा. निद्राक्षयअ. जागणं. इ. स्त्री.

जाग्रिया विग्रहादिसर्वजागर्तिश व्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

जागर्या विग्रहादिसर्वजाग्रियाश प.

जांगलिका जांगलिर्विषविद्याजांगलीवास्यास्त्यस्तीतिजांगलिकः, विषनिवर्तकविद्या आहे ज्यास तो. त. विषवैद्य. अ. पु.

जांघिकः जंघाभ्यांजीवतीतिजांघिकः, जंघांनीजीवन पावणाराजो तो. त. गतिबळे करून उपजीविका करणारा आसूद. अ. पु.

जातं जायतइतिजातं, उत्पन्न हो तें जें तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. उत्पन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जातवेदाः जातंवेदोधनंयस्मात्स जातवेदाः, उत्पन्नआहे वेदस् धनजापासून तो. स. अग्नि. स. पु.

जातरूपं प्रशस्तंजातंजातरूपं, प्रशस्तजें झालें तें. त. सुवर्ण. अ. नपुंसक.

जातापत्या जातंअपत्यंयस्याःसा जातापत्या, झालेंआहे अपत्यजी सती. स. प्रसूतजाहलेली स्त्री. आ. स्त्री.

जातिः जायतइतिजननंवाजातिः, भेदरूपानेंहोतेजी ती किंवाजननजें तीं. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. जन्म, उत्पत्ति. २पुष्पलताविशेष जाई. ३ आंवळीचें झाड. ४ब्राह्मणत्वादिजाति. ५जायफळ. इ. स्त्री.

जातिकोशः जातिकोषः जात्याःकोशोजातिकोशः, जातीचा जो कोश ह्म. बीज तो. स. जायफळ. अ. पु.

जाती जात्याःपुष्पंजाती, जातीचें जें पुष्प ती. त. जाईचें जें पुष्प ह्म. फूल तें. ई. स्त्री.

जातीकोष: विग्रहादिसर्वजातिकोशशब्दाप्रमाणें.

जातिफलं जातीफलं जात्याःफलंजातिफलं, जातीचें जें फल तें. स. जायफल. अ. न.

जातु जायते तज्जातु कदाचिदर्थबोधनाविषयीं जें उत्पन्न तें. यत्यादिजातशब्दाप्रमाणें. कदाचित् या अर्थी अव्य. उ. नजातु कामान्द्मैंसजेत.

जातुषं जतुनोविकारोजातुषं, लाक्षाविकार जो तें. त. लाक्षाविकाराचें. पात्रइंगेरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जातुधानः जातुकदाचित्धानंसंनिधानंयस्येतिजातुधानः, कदाचित् आहे सांनिध्यज्याचें तो. म. राक्षस. अ. पु.

जातोक्षः जातश्चासावुक्षाचजातोक्षः, जात ह्म. झेदतेप्रतप्रासजोउक्ष तो. स. बलीवर्द ह्म. बैल. अ. पु.

जानु जायतेइतिजानु; नियतकालीं उत्पन्न होतेंजेंतें. रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. गुडगा. उ. न.

जाबालः जवमालातीतिजाबालः, जव ह्म. वेग त्याप्रत आलाति ह्म. ग्रहण करितो जो तो. रु. लाधा. आदानअ. धनगर. अ. पु.

जामाता जायांमिमीतेजामाता, स्त्रीचामान करणारा जो कन्येचा भर्ता तो. रु. माङ्धा. मानअ. कन्याभर्ता जो जावई तो. ऋ. पु.

जामिः जायतेइतिजामिः, कुलतरणार्थ जी उत्पन्न ती. रु. जनीधा. शदुर्भावअ. भगिनी. २ कुलस्त्री. इ. स्त्री.

जांबवं जंबोर्जांबवं, जंबुसंबंधीजें तें. त. जांबूल. अ. न.

जांबूनदं जंबूनद्यांभवंजांबूनदं, जंबूनदीचेठायीं जें उत्पन्न तें. त. सुवर्ण. अ. न.

जापकं जपतिगंधांतरमितिजापकं, अन्यगंधाचा पराभव करणारें जें तें. रु. जिधा. अभिभवअ. सुवासिक पीतचंदन. अ. न.

जाया जायतेअस्यामितिजाया, पतिसतः उत्पन्न होतो जीचेठायीं ती. रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. विवाहितस्त्री. आ. स्त्री.

जायाजीवः जायचाजीवनीतिजा

याजीव;, स्त्रियेच्या वेषें करून जीवन करितो जो तो. कृ. जीवधा. प्राणनअ. स्त्रीवेष ग्रहण करून नर्तनादिकानें उपजीविका करणारा नर. अ. पु.

जायापती जायाचपतिश्चजायापती, अर्थादिसर्वं दंपतिशब्दाप्रमाणें

जायुः जयतिरोगानितिजायुः, रो गांतें दूर करितो जो तो. कृ. जिधा. जयअ. औषध. उ. पु.

जारः जारयतीतिजारः, वयोहानि करणारा जो तो. कृ. जॄधा. वयोहानिअ. मुख्यनवऱ्या वांचून जो दुसरा ठेवलाला सोयरा तो. अ. पु.

जारजः जाराज्जातोजारजः, जारापासून झाला जो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. जारजपुत्र. अ. पु.

जालं जालयतिजालवत् गवाक्षवत्तिष्ठतीतिवाजालं, अवगुंठन करितें किंवा जालाप्रमाणें स्थिर जें तें. कृ. जलधा. अपवारणअ. १ष्टाद्या. स्थितिअ. जाळें २ गवाक्ष ३ समुदाय ४ कोमल कलिका ५ कपट. अ. न.

जालकं जालमिवजालकं, कलिकेप्रमाणें जें तें. त. नूतन कलिका. अ. न.

जालिकः जालेनचरतीतिजालिकः, जाळें करून संचार करितो जो तो. त. जाळ्यानें मृगादिक मारणारा. अ. पु.

जाली ज्वलतीतिजाली, विस्तृत होते जी ती. कृ. जलधा. धान्यअ. पडवळीचा वेल. ई. स्त्री.

जाबालः जवमालातीतिजाबालः, वेगातें ग्रहण करितो जो तो. कृ. लाधा. आदानअ. धनगर. अका रांत. पु.

जाल्मः जालयतीतिजाल्मः, धर्मादिकानें आच्छादन करितो जो तो. कृ. जलधा. आच्छादनअ. पामर. गुणागुण न पाहतां कार्य करणारा. अ. पु.

जिंगी जिंगतीतिजिंगी, गमन करिते जी ती. कृ. जिगिधा. गतिअ. मंजिष्ठानावाची औषधि. ई. स्त्री.

जिघत्सुः अत्तुमिच्छुर्जिघत्सुः, भक्षण करण्याकारणें इच्छा करितो जो तो. कृ. अदधा. भक्षणअ. भुकेलेला. वि. उ. पु. स्त्री. न.

जित्वरः जयनशीलोजित्वरः, जय आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. जिधा.

जयअ. यशस्वी. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री

जिन: जयतिलोकमितिजिन:, लोकांलापराभूत करितोजो तो. कृ. जिधा. जयअ. बुद्ध स. नास्तिक. अ.पु.

जिष्णु: जयतितच्छीलोजिष्णु:, शत्रु जिंकणें आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. जिधा. जयअ. इंद्र.उ.पु. १ जयशील.वि.उ.पु.स्त्री.न.

जिह्मं हीयतेइतिजिह्मं, त्यागिजेतें क्रिवाहीन होईजेतें जें तें. कृ. ओहाक्धा त्यागअ. कुटिल. २आळशी. वि अ.पु.न आ.स्त्री.

जिह्मग: जिह्मंकुटिलंगच्छतीतिजिह्मग:, कुटिलगमन करितो जो तो. कृ.गम्लृधा. गतिअ. सर्प अ.पु.

जिव्हा लिहंत्यनयाजिव्हा, पदार्थ आस्वादन करितात जीणे ती. कृ. लिहधा. आस्वादअ.जीभ.आ.स्त्री

जीन: जिनातीतिजीन:, वयोहानीते पावतोजोतो. कृ. ज्याधा.वयोहानिअ. स्तातारा.अ.पु.

जीमूत: जीवनंमूंचतीतिजीमूत:, उदकमोचन करितो जोतो. कृ.मूधा. मोक्षणअ. मेघ. २देवताडीवृक्षविशेष. अ.पु.

जीरक: जिनातीतिजीरक:, शीघ्रजीर्ण होतो जो तो. कृ. ज्याधा. वयोहानिअ. जिरें. अ.पु.

जीर्ण: जीर्यतिइतिजीर्ण: अर्थ जीनशब्दाप्रमाणें. कृ. जृष्धा.वयोहानिअ. चन्द्र. अ.पु.

जीर्णि: जरणंजीर्णि:, जीर्णलजें तें. धात्वर्थादि पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. जीर्णता. इ.स्त्री.

जीर्णवस्त्रं जीर्णंचतद्वस्त्रंचजीर्णवस्त्रं, जीर्ण स. जुनें असेंजें वस्त्र तें. स. फारजुनें कापड.अ.न.

जीव: जीवनंजीव:, प्राणधारण जें तें. कृ.जीवधा. प्राणधारण अ. प्राणधारणकर्ता. २ बृहस्पति अ.पु.

जीवक: जीवयतीतिजीवक:, प्राणधारण करवितोजो तो. कृ. धातू. शा.प्र. वनौषधिविशेष. २ अन्नाचें झाड. अ.पु.

जीवंजीव: जीवंजीवयतीतिजीवंजीव:, जीवातें जीवन करणारा स. जगविणारा जो तो. कृ. जीव

धा॰ प्राणधारणअ॰ ज्याचीं पिसें मोरासारखीं आहेत व ज्याचे दर्शनानें विष दूर होतें असा पक्षिविशेष॰ अ॰ पु॰

जीवनं जीवत्यनेनजीवनं, जीवन करितात जेणें करून तें॰ कृ॰ जीवधा॰ प्राणनअ॰ उदक॰ २ उपजीविका॰ अ॰ न॰

जीवनी जीव्यतेनयाजीवनी, जीवन होतेंहे जीणें ती॰ कृ॰ धात्वर्थ पू॰ श॰ प्र॰ हरण दोडी नावाची वनस्पति॰ ई॰ स्त्री॰

जीवनीया जीवनायहिताजीवनीया, जीवनार्थजी हितकारक ती॰ त॰ अर्थाद्दि पू॰ श॰ प्र॰ आ॰ स्त्री॰

जीवनौषधं जीवनस्यौषधंजीवनौषधं, जीवनाचें जें औषध तें॰ ष॰ जीवनाचा उपाय॰ अ॰ न॰

जीवंतिका जीवतीतिजीवंतिका, बहुत जगते जी ती॰ इत्यादि जीवधा॰ प्र॰ गुळवेल॰ २ वृक्षापासून उत्पन्न झालेलें वांधें॰ आ॰ स्त्री॰

जीवंती जीवयतीतिजीवंती, याप्यास वांचविते जी ती॰ इत्यादि सर्व जीवनी शब्दाप्रमाणें॰

जीवा विग्रहादिजीवनी शब्दाप्र॰ २ अर्थ॰ धनुष्याची दोरी॰ आ॰ स्त्री॰

जीवातुः जीवत्यनेनजीवातुः, जीवन होतें जेणें करून तो॰ कृ॰ जीवधा॰ प्राणनअ॰ जगण्याचा उपाय॰ उ॰ पु॰

जीवांतकः जीवानामंतकोजीवांतकः, जीवांचा नाशक जो तो॰ ष॰ पक्ष्यांचा पारधी॰ अ॰ पु॰

जीविका जीव्यतेऽनयाजीविका, जीवन करिजेतो जीणें ती॰ कृ॰ जीवधा॰ प्राणन अ॰ उपजीविका आ॰ स्त्री॰

जीवितकालः जीवितस्यकालो जीवितकालः, जीविताचा जो काल तो॰ ष॰ आयुर्मर्यादेचा अवधिबोधक काल॰ म्ह॰ आयुष्य॰ अ॰ पु॰

जुगुप्सा जुगुप्सनीतिजुगुप्सा, निंदलें करून राहतो जो ती॰ कृ॰ जुगुप्सधा॰ निंदाअ॰ निंदा॰ आ॰ स्त्री॰

जुंगः जुंग्यतेइतिजुंगः, वर्जिजे तो जी ती॰ कृ॰ जुगिधा॰ वर्जन अ॰ वरधारा नामक औषध॰ अ॰ पु॰ आ॰ स्त्री॰

जुहूः जुहोतीतिजुहूः, हवन करणारी म्ह॰ तदुपयुक्त जी ती॰ कृ॰

हुधा. दानादिअ. होमपात्रविशे
ष. ऊ. स्त्री.
जूर्तिः ज्वरणंजूर्तिः, रोगजोती.
कृ. ज्वरधा. रोगअ. ज्वर. इ. स्त्री.
जूतिः जवनंजूतिः, वेगजोती.
कृ. जुधा. वेगअ. वेग. इकारांत
स्त्रीलिंगी.
जृंभः जृंभतेइतिजृंभः, शरीराते
विनमन करितो जो तो. कृ. जृभी
धा. गात्रविनामनअ. जांभई. अ. पु.
जेतृ विग्रहादिजेत्रशब्दाप्रमाणें.
वि. ऋ. पु. न. ई. स्त्री.
जेमनं जम्यतेतज्जेमनं, आहारजो
तें. कृ. जमुधा. अदनअ. भोजन.
अ. न.
जेयः जेतुंयोग्योजेयः, जयकर
ण्याला जो योग्य तो. कृ. जिधा. ज
यअ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
जैत्रः जयनशीलोजैत्रः, जयपा
वणारा आहे स्वभाव ज्याचा तो.
कृ. जिधा. जयअ.
जैवातृकः जीवयतीतिजैवातृ
कः, प्राणधारण करवितो स्त. अ
मृतमयत्वात् जीवनाधारजोतो
कृ. जीवधा. प्राणनअ. चंद्र. २८
णी. ३ आयुष्मान्. अ. पु.
जोंगकं जुंग्यतेइतिजोंगकं, वर्ज
न करिजेतें जें तें. कृ. जुगिधा. व
र्जनअ. कृष्णागरुचंदन. अ. न.
जोषं जुष्यतेतज्जोषं, तूष्ण्यादिरू
पानीं विद्यमान जें तें. कृ. जुषधा.
प्रीत्यादिअ. तूष्णीं सुख. ३. जो
षंतिष्ठ. जोषमासीतवर्षाः. अव्य.
जोषा जुषतेजुष्यतिवाजोषा, सेव
न करिते किंवा सेविजेते जीती.
कृ. जुषीधा. सेवनादिअ. स्त्री. स्त्र.
वायको. आ. स्त्री.
जोषित् विग्रहादिजोषाशब्दाप्र
माणें. तु. स्त्री.
जोषिता विग्रहादिसर्वजोषाश
ब्दाप्रमाणें.
ज्ञः जानातीतिज्ञः, जाणतो जो तो.
कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. पंडित. २
बुध. अ. पु.
ज्ञपितः विग्रहादिस्वाज्ञप्याश
ब्दाप्रमाणें.
ज्ञप्तः ज्ञप्यतेस्मज्ञप्तः, बोधिजेला
जो तो. कृ. ज्ञाधा. मारणादिअ. जा
णविलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
ज्ञप्तिः ज्ञापनंज्ञप्तिः, अवबोधन

जेंने कृ ज्ञाधा· अवबोधनअ बुद्धि इ स्त्री

ज्ञातसिद्धांत: ज्ञात. सिद्धांतोयेनस ज्ञातसिद्धांत , जाणला आहे निर्णयार्थ जेणें तो स शास्त्र वेत्ता अ पु

ज्ञाति: ज्ञायतइतिज्ञाति, पार्थक्यानजाणिजेत्येजोती कृ ज्ञाधा अवबोधनअ सगोत्र इ पु

ज्ञाता जानातीतिज्ञाता, जाणता जोतो कृ ज्ञाधा· अवबोधनअ जाणता· ऋ पु

ज्ञातेयं ज्ञातेर्भावोज्ञातेय, ज्ञातीचा जो धर्म तो त ज्ञातित्व अ न

ज्ञानं ज्ञप्तिर्ज्ञान, ज्ञप्ति जोतें कृ ज्ञाधा अवबोधनअ मोक्षविषयकज्ञान अ न

ज्ञानी ज्ञानमस्यास्तीतिज्ञानी, मुमुक्षुभज्ञान आहे ज्यास तो· त· जोतिषी २ ज्ञाता इन् पु·

ज्या जिनातीतिज्या, हीन होते· जी ती कृ ज्याधा वयोहानिअ धनुष्याची दोरी· २ पृथ्वी· आ स्त्री

ज्यानि: ज्यानंज्यानि·, जीर्णता जी ती कृ ज्याधा वयोहानिअ जीर्णता आ स्त्री

ज्यायान् अतिशयेनज्येष्ठोज्यायान्, अत्यंत ज्ञातारा जो तो त· अतिवृद्ध २ अतिस्थूल वि· सं· पु न ई स्त्री

ज्येष्ठ: ज्येष्ठानक्षत्रयुक्ताज्येष्ठा सायत्रास्तीति ज्येष्ठ , ज्येष्ठानक्षत्रयुक्त पौर्णिमा आहे ज्यांतेगर्यातो त ज्येष्ठमास २ अत्यंतप्रशस्त ३ ज्येष्ठबंधु ४ अतिवृद्ध अ पु

ज्योति: ज्योति: द्योततेद्योतनेअनेनज्योति , प्रकाशकर्ते किंवा प्रकाशिजेते जेणें तो कृ द्युतधा दीप्तिअ अग्नि २ सूर्य इ पु ३ नक्षत्र ४ प्रकाश ५ दृष्टि· स· नपुंसक

ज्योतिरिंगण: ज्योतिर्नक्षत्रत इत् इंगतीतिज्योतिरिंगण , नक्षत्राप्रमाणे गमन करणारा जो तो कृ

इणधा. गतिअ. क्ताजया अ.पु.

ज्योतिष्मती ज्योतिरस्यस्याइतिज्योतिष्मती, तेज आहे जीमधें ती. त. मालकांगोणीनावाची औषधि ई.स्त्री.

ज्योत्स्ना. ज्योत्स्नी ज्योतिरस्त्यस्याज्योत्स्नाअस्त्यस्या इतिवा ज्योत्स्ना, प्रकाश व तेजोवैशिष्ट्य आहे जीचेठायीं ती. त. चंद्रप्रकाश. २ चांदणीरात्र. ३ पडवळीनावाचा शाकविशेष. आ.स्त्री. २ ई.स्त्री.

ज्यौतिषिकः ज्योतिर्नक्षत्राद्यधिकृतंग्रंथमधीतेवेदवा ज्यौतिषिकः, नक्षत्रादिकांतें अधिकृतकरून केलेल्या ज्योतिषांप्रत अध्ययन करितो किंवा जाणतो जो तो. त. ज्योतिषी. अ.पु.

ज्वरः ज्वरतीतिज्वरः, रोगउत्पन्न करितो जो तो. कृ. ज्वरधा. रोगअ. ताप. अ.पु.

ज्वलनः ज्वलतीतिज्वलनः, प्रज्वलित होतो जो तो. कृ. ज्वलधा. दीप्तिअ. अग्नि. अ.पु.

ज्वालः ज्वलतीतिज्वालः, प्रज्वलित होतो जो तो किंवा ती. इत्यादि पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. ज्वाला. अ.पु. २ आ.स्त्री.

झटा झटयतेसाझटा, संश्लिष्ट होइजेत्से जी ती. कृ. झटधा. संघातअ. भुई आवळीचें झाड. आ.स्त्री.

झटिति झटमेतिझटिति, शीघ्रार्थी प्रतिबोधनार्थ प्राप्त होतें जें तें. कृ. इणधा. गतिअ. शीघ्र या अर्थी अव्यय.

झरः झीर्यतीतिझरः, सूक्ष्मप्रवाहानें वाहूणारा जो तो. कृ. झृधा. वयोहानिअ. झरा. अ.पु.

झर्झरः झर्झ——वातीतिझर्झरः, झरझर शब्दातें देतो जो तो. कृ. वाधा. दान अ. वाद्यविशेष. ज्यास झांगड असें म्हणतात. अ.पु.

झल्लरी झीर्यतिसाझल्लरी, विलक्षणशब्द करितसे जी ती. इत्यादि झरशब्दाप्रमाणें. वाद्यविशेष. झांज. ई.स्त्री.

झषकेतुः झषः केतुर्यस्यसः झषकेतुः, मत्स्य आहे केतु जीतो ज्याचा तो. काम. द्व. मदन. उ.पु.

झषः वालमत्स्यान्झषतीतिझषः, वाल मत्स्यांतें पीडा करितो जो तो.

कृ. झषधा. हिंसाअ. मासा. अ.पु.

झषा झषतिवार्त्तामितिझषा, वायू तें नाशकारितेंजीती. इत्यादिपूर्वींच्याशब्दाप्रमाणें. निवाचाना वाची औषधि. आ. स्त्री.

झाटलः झटनेझाटं झाटंलातीतिझाटलः, संघातातें करितोजो तो. कृ. झटधा. संघातअ. मोरवा नावाचाइक्ष. अ.पु.

झाबुकः झाभितिशब्देवेत्तीति झाबुकः, झाशब्दातें प्रसवतोजो तो. कृ. वीधा. प्रजनअ. तिळ्याचे झाडाचा भेद. अ.पु.

झिल्लिका चीनितोतीतिझिल्लिका, चीयाप्रमाणें शब्दकारिसंजीती. कृ. रुधा. शब्दअ. मुरकूट. आ. स्त्रीलिंगी.

झीरुका झीतिरौतीतिझीरुका, चीयाप्रकारेंकरून शब्दकारितेजी ती. कृ. रुधा. शब्दअ. कीटविशेष. स्त्र. मुरकूट. आ. स्त्री.

टंकः टंकयतीतिटंकः, पाषाणादिविदारणकारितोजोतो. कृ. टंकिधा. बंधनअ. दगड फोडण्याचाघण. अ. पु.

टिट्टिभः टिट्टिशब्दंभाषतेटिट्टिभः, टिट्टियाशब्दातें करितोजोतो. कृ. भाषधा. व्यक्तवाणिअ. पक्षिविशेष ज्यासटिटवीअसें ह्मणतात तो. अ.पु.

टिट्टिभकः टिट्टिशब्दंभाषतेटिट्टिभः टिट्टिभएवटिट्टिभकः, टिट्टियाप्रकारें करून शब्दकरणारा जोतो. इत्यादिसर्व टिट्टिभशब्दप्र.

टुंटुकः टुंटुइतिकायतीतिटुंटुकः, टुंटु शब्दकरितोजोतो. कृ. कैधा. शब्दअ. टेंटूचें झाड. अ.पु.

डमरः डमेतिशब्दस्यरानंडमरः डम् याशब्दानें जें ग्रहण तो. रू. राधा. दानादिअ. उपद्रवविशेष. २प्रलय. अ. पु.

डमरुः दंडमियर्तीतिडमरुः, दंडते ग्रहण करितो जो तो. रू. ऋधा गतिअ. वाद्यविशेष. उ. पु.

डयनं डीयतेअनेनडयनं, आधाशीं गमन करिजेते जेणें तें. रू. डीङ्धा. विहायसागतिअ. बुरख्यानी गाडी. अ. न.

डहुः दहतीतिडहुः, पित्तादिदग्ध करितो जो तो. रू. दहधा. भस्मीकरणअ. ओटीचा रस. उ. पुलिंगीः

डालिमः डलनंडालः डालेननिर्वृत्तः डालिमः, विदारणें करून संपादित जो तो. त. दाळिंबीचें झाड वगैरे. उ. पु.

डिंडिमः डिंडीतिशब्दंमिनोतीतिर्डिंडिमः, डिंडीशब्दातें प्रकाशित करितो जो तो. रू. मित्रधा. प्रक्षेपणअ. दवडी नावाचें वाद्य. अ. पु.

डिंडिरः हिंडीतिशब्दमीरयतीतिर्हिंडिरः, हिंडी अशा शब्दातें करितो जो तो. रू. ईरधा. गत्यादिअ. समुद्राचा फेण. अ. पु.

डिंबः डिंबनंडिंबः, लुठनजें तो. रू. डिंबिधा. संघातादिअ. उपद्रवविशेष. अ. पु.

डिंभः डिंभयतीतिडिंभः, संचरू होतो किंवा पान करितो जो तो. रू. डिंभिधा. संघातार्थ. १शिशु. २ स्तनपान करणारें बालक. ३ मूर्ख. अ. पु.

डुंडुभः डुंडुइत्यनुकरणशब्दंभणतीति डुंडुभः, डुंडु शब्दातें करितो जो तो. रू. भणधा. शब्दअ. दुतोंडा सर्प. अ. पु.

ढक्का ढमित्यव्यक्तंकायतीतिढक्का, ढक् अशा अव्यक्त शब्दातें करितो जो तो. रू. कैधा. शब्दअ. वाद्यविशेष. ज्यास —— पटह असें म्हणतात. ती. आन्स्त्री.

तक्रं तच्यतेइतितक्रं, गमनकरि जेतें जे तें· कृ· तंचुधा· गतिअ ताक· अ· न·

तक्षकः तक्ष्णोतीतितक्षकः, तनूकरण करितो सं· मारितो जो तो· कृ· तक्षूधा· तनूकरणअ· सर्पविशेष· अ· पु·

तक्षा तक्ष्णोतीतितक्षा, काष्ठतासतो सं· त्यास क्षीण करितो जो तो· कृ· तक्षूधा· तनूकरणअ· सुतार· न· पु·

तटं· तटी तटतीतितटं, उच्च असते जें तें· कृ· तटधा उच्छ्रायअ तीर· अ· पु न· ई· स्त्री·

तटिनी तटावस्यास्तइतितटिनी, तट आहेत जीस ती त न दी· ई· स्त्री·

तटाकं तटानिअंकतिकुटिलयथाभवतितथाप्राप्नोतीतितटाकं, तीरा भतकुटिलगतीनेप्राप्त होते जें तें· कृ· अकधा· कुटिलगतिअ तळें· अ न·

तडागः तड्यतइतितडागः, तसघात करितो जो तो· कृ· तडधा आघातअ· तळें· अ· पु· न·

तडित् ताडयतीतितडित्, ताडण करिते जी ती· कृ· तडधा आघातअ· विद्युल्लता· त· स्त्री·

तडित्वान् तडित· संत्यस्मिन्निति तडित्वान्, विद्युल्लता आहेत ज्याचे ठायी तो· त· मेघ त् पु·

तंडकः तडतइतितंडकः, आघात करितो जो तो· कृ· तडिधा· आघातअ· उपतापविशेष· अ· पु·

तंडुलः तड्यतेइतितंडुलः, कुभिनाश करिजेतो जो तो कृ· तडधा· आघातअ वावडंगीचें झाड· २ तांदुळ· अ· पु·

तंडुलीयं तंडुलायहिततंडुलीयं, तंडुलनिष्पन्नौदनास जो हितावह तो· त· तांदुळजा· अ· पु·

तत् तनोतीतितत्, हे सर्वातें विस्तृत करितो जो तो· कृ· तनुधा· विस्तारअ· कारणार्थी अव्य· उ· तदिदं परिरक्ष शोभते·

ततं तन्यतेइतिततं, विस्तारिजे ते जें तें· कृ· तनुधा· विस्तारअ· वीणादिक वाद्यविशेष· अ· न·

ततः तस्मादितितत·, कारण त अनंतर ह्याअर्थी· त· अव्य· उ· त

तोनिष्कल्पोनरः

तत्कालः सचासौकालश्चतत्का लः, वर्तमानजोकाल तो. स. अ पुल्लिंगी.

तत्परः तदेवपरमस्यतत्परः, तें च आहे उत्कृष्ट जास तो. स. आ सक्त. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

तत्ता तस्यभावस्तत्ता, त्याचाजो भाव ह्म. धर्म तो. त. धर्मता. आ. स्त्रीलिंगी.

तत्वं तननतत् तदस्यास्तीतित त्वं, विस्तरण जें तें तत् तें आहे. जास तें. न. त्रिलेवितन्त्वादिक २वास्तविकार्थ. अ न.

तथा तेनप्रकारेणतथा, त्याप्रका रेंकरून त. साम्य. २ सत्य या अ र्थी अव्य उ. यथाबुभुक्षितस्त्य न्नतथैवार्तस्यवौषधं.

तथागमः तथासत्यंगमंज्ञानम स्येतितथागमः, सत्य आहे ज्ञान ज्याचें तो. म. बुद्ध. अ. पु.

तथ्यं तथात्वेसाधुतथ्यं, सत्या विषयीं जें साधु तें. न. वास्तविक. अ. न.

तदा तस्मिन्कालेतदा, त्याकाला चेंठायीं. त. तत्कालार्थीअव्य. उ. तदाचक्रूपतांप्रीतिः

तदात्वं तदेत्यस्यभावस्तदात्वं, तत्कालार्थक तदा याच्या अर्था चा जो भाव ह्म. प्रकार तें. वर्तमा नकाल. अ. न.

तदानीं विग्रहादितदाशब्दाप्रमा.

तनयः तनया तनोतिकुलमि तितनयः, कुलविस्तार करणार जो तो. कृ. तनुधा. विस्तार अ. पु न. अ. पु. २आ. स्त्री.

तनुः तनूः तनोतीतितनुः, अव यवादिकांमत विस्तार करितें जी ती. कृ. तनुधा. विस्तार अ. शरी र देह. उ. स्त्री. २ ऊकारांत स्त्रीलिंगी

तनुत्रं तनुंत्रायतेतितनुत्रं, दे हातें रक्षण करणारें जें तें. कृ. त्रै ङ्धा. पालनअ. कवच. अ. न.

तनूकृतः अतनुस्तनुःकारितन् कृतः, अतनुस्तनु ह्म. कृशमानलें जें तें. लहान केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तनूनपात् तनूनपातपातितनून पात्, तनूतें पाडित नाहीं ह्म. न

क्षण करीनो जो तो. रू. प त्न्धा. गतिअ. अग्नि. त. पु.

तनूरुहं तन्वांरोहतीतितनूरुहं शरीराचेठायीं उत्पन्न होणारें जें तें. रू. रुहधा. प्रादुर्भावअ. पक्षा दिकांचें पिच्छ. २अंगावरचे केश अ. न.

तंतुः तन्यतेइतितंतुः, विस्तृत होतो जो तो. रू. तनुधा. विस्तार अ. सूत. २ मिश्यान्नें वगैरे अ वयव सूतासारखे असतात ते. उ. पु.

तंतुभः तंतून्भासतीतितंतुभः, तंतूंकरून शोभणारा जो तो. रू. भाधा. दीप्तिअ. शिरस नावाचें धान्य. अ. पु.

तंतुवायः तंतून्वयतीतितंतु - वायः, तंतूतें विणतो जो तो. रू. वेञ्धा. तंतुसंतानअ. वस्त्र नि - र्माण करणारा कोष्टी. अ. पु.

तंत्रं तननंतन्यतेवातंत्रं, विस्तार किंवा विस्तार करितें जें तें. रू. तनुधा. विस्तारअ. कोष्टी. २घरि - च्छद. ३प्रधान. ४सिद्धांत, औन - क, तंत्र ग्रं. तुर्यादिक स्थापासून शीघ्रकार्यसिद्धि होते जें तें. त. कोरें व स्त्र. अ. न.

तंत्रवापः तंत्रंवपतीतितंत्रवापः, तंत्र संतान करितो जो तो. रू. डुवपधा. बीजसंतानअ. कोष्टी. अ. पु.

तंत्रवायः तंत्रवायः तंतवोवि तन्यतेस्मिन्तंत्रं, तद्वयतीतितंत्र वायः, माग विणितो जो तो. रू. वेञ्धा. तंतुसंतानअ. कोष्टी अ. पु.

तंत्रिका तंत्रयतीतितंत्रिका, अ तिविस्तार द्वारा कुटुंबधारण क रित्से जी ती. रू. तंत्रिधा. कुटुंब धारणअ. गुळवेल. आ. स्त्री.

तंद्रा तन्इंद्रियाणांततनंद्रात्यस्या मितितंद्रा, इंद्रियांचें संचरण मूर्च्छि त होतें जीचेठायीं ती. रू. द्राधा. कु त्सितगतिअ. निद्रेनें आलेलें आल स्य. २ श्रमानें जें असामर्थ्य ती. आ. स्त्री.

तंद्रिः तंद्रायाः करणंतत्करोतीति - तंद्रिः, निद्राकरण करिते जी ती. रू. तंद्राप्रकृतिकृधा. तत्करणअ. अर्थ तंद्राशब्दाप्रमाणें. उ. स्त्री.

तंद्री इत्यादिसर्वतंद्रिशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

तपः तपाः तपतीतितपः, संताप करितो जो तो. कृ. तपधा. संतापअ ग्रीष्मर्तु. अ. पु. २ माघमहिना. ३ सांतपनचांद्रायणादिकृच्छ्र ४ तपोलोक. ५ धूम. स्. न.

तपनः तप्यंतेप्राणिनोयस्मादत्रवा तपनः, संतापपावतात प्राणीव पापीजापासून वजाचेठायीं तो कृ तपधा. संतापअ. सूर्य. २ नरक अ. पु.

तपनीयं तप्यतेऽनेनतपनीयं, संतापि जेतें जेणें तें. कृ. तपधा संतापअ. सोनें. अ. न.

तपस्यः तपसिसाधुस्तपस्यः, तपाविषयीं जो उत्तम तो. त. फाल्गुनमास. अ. पु.

तपस्वी तपोस्यास्तीतितपस्वी, तप आहे जास तो. त. तपश्चर्या करणारा. इन्. पु.

तपस्विनी तपोस्त्यस्याइतितपस्विनी, तपआहे जीस ती. त. जटामांसी. ई. स्त्री.

तमः तमः ताम्यतेसूर्याचंद्रमसावनेनेतितमः, सूर्यचंद्रग्लान होताहेत जेणें तो. कृ. तमुधा. ग्लानिअराहु. २ तमोगुण. ३ अंधकार. ४ पाप. ५ शोक. स्. न.

तमस्विनी तमोस्त्यस्याइतितमस्विनी, तम जें तें. आहे जीस ती. त. रात्रि. ई. स्त्री.

तमा ताम्यंत्यस्यामितितमा, जन निश्चेष्टहोतात जीचेठायीं ती. कृ तमुधा. ग्लानिअ. रात्रि. आ. स्त्री

तमालः ताम्यतीतितमालः, ग्लानि करितो किंवा पावतो जो तो. कृ. तमुधा. ग्लानिअ. वृक्षविशेष. २ कस्तूरीटिकक. अ. पु.

तमालपत्रं तमालस्यपत्रमिवतदाकारत्वात्तमालपत्रं, तमालपत्राकाररेखें जें तें. स. कपाळावरील कस्तूरीचा टिकक. अ. न.

तमिः विग्रहादितमीशब्दाप्रमाणें

तमिस्रं तमएवतमिस्रं, अंधकारजो तें. त. अंधकार. अ. न.

तमिस्रा तमअस्त्यस्याइतितमिस्रा, तम आहे जीस ती. त. रात्रि. आ. स्त्री

तमी तमयतिचक्रवाकानितितमी, चक्रवाक पक्ष्यांतें ग्लान करिते जी

तो. कृ. तमुधा. ग्लानअ. ई. स्त्री

तमोनुद् तमोनुदतीतितमोनुद्, तमनाश करितो जो तो. कृ. णुदधा प्रेरणअ. अग्नि. २चंद्र. ३सूर्य. दू. पु.

तमोपहः तमोपहंतीतितमोपहः, तमनाश करितो जो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. अग्नि. २चंद्र. ३सूर्य. ४ जिन. अ. पु.

तरक्षुः तरंगतिंमार्गंक्षिणोतीतितरक्षुः, गमनमार्गाचा नाश करितो जो तो. कृ. क्षीधा. हिंसा अ. तरस. उ. पु.

तरंगः तरतीतितरंगः, परती तरतो जो तो. कृ. तृधा. प्लवना। दिअ. लाट. अ. पु.

तरंगिणी तरंगाअस्याःसंतीतितरंगिणी, ऊर्मी आहेतजीस तो. त. नदी. ई. स्त्री.

तरणिः तरतियया येनचेतितरणिः, तरताहेत जीणें किंवा जाणें तो. कृ. तृधा. तरणादिअन्नौका. २कांटेशेवंती. इ. स्त्री. ३सूर्य. अ. पु.

तरपण्यं तरणंतरः तरस्यपण्यं तरपण्यं, तरणजें तें तर त्याचें जें पण्य तें. स. नद्यादिकांच्याउतारांचें मौल्य. अ. न.

तरलः तरणंतरः तरंलातीतितरलः, चांचल्यातें ग्रहण करितो जो तो. कृ. लाधा. आदानअ. मो त्यांचे हारांचा मध्यमणि. २ चंचल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. द्रवणारा भात. आ. स्त्री.

तरः तरत्यनेनेतितरः, तरताहेत जेणेंकरून तें. कृ. तृधा. तरण अ. वेग. २पराक्रम. स. न.

तरसं तरोबलमस्यास्मिन्‌तरसं, बल आहे ज्याचाठायीं तें. त. मांस. अ. पु.

तरस्वी तरोस्त्यास्यातितरस्वी, वेग आहे ज्यास तो. त. वेगवान्‌. २बली. वि. न्. पु. न. ई. स्त्री.

तरिः तरीः तरंतियया नदीमितितरिः, तरताहेत नदी जीणें तो. कृ. तृधा. प्लवनअ. नौका. इ. स्त्री.

तरुः तरतीतितरुः, प्लवमान होतो जो तो. कृ. तृधा. प्लवन तरणअ. वृक्ष. उ. पु.

तरुणः तरतीतितरुणः, चंचल होतो जो तो. क्रु. तृधा. तरणादिअ. तरुण. अ. पु. न. ई. स्त्री.

तर्कः तर्कणंतर्कः, वितर्काभास जो तो. क्रु. तर्कधा. भासअ. अभ्यूह्यलोक्षा. आ. स्त्री.

तर्कारी तर्कमृच्छतीतितर्कारी, तर्काप्रत गमन करित्ये स. तर्कोपयुक्त जी ती. क्रु. ऋधा. गतिअ टाकळा नावाची औषधि. ई. स्त्री.

तर्जनी तर्ज्यतेअनयातर्जनी, भर्त्सना होत्ये जीणें ती. क्रु. तर्जधा. भर्त्सनअ. आंगठ्याजवळची अंगुली. ई. स्त्री.

तर्दूः तरतीतितर्दूः, प्लवमान होतो जो तो. क्रु. तृधा. प्लवनादिअ. दर्विविशेष. ऊ. पु.

तर्णकः तृणोतीतितर्णकः, भक्षण करितो जो तो. क्रु. तृणुधा. अदनअ. गोवत्स. अ. पु.

तर्पणं तृप्तिस्तर्पणं, प्रीणनजें तें. क्रु. तृपधा. प्रीणनअ. तृप्ति. २ देवपितरांदेशानें केलेंजें जलदान. अ. न.

तर्म तरतीतितर्म, तरतें स. तारण साधन जें तें. क्रु. तृधा. प्लवनादिअ. यज्ञस्तंभाचें अग्र. न. न.

तर्षः विग्रहादितृड्शब्दाप्र. इच्छा. तृषा. अ. पु.

तलं तलतीतितलं, हस्तादिकेंगायीं राहणारें जें तें. क्रु. तलधा. प्रतिष्ठाअ. तरवारीचें मूळ. २ तळहात ३ धनुष्याचा संघर्ष न होण्याकरितां बाहूला बांधलेलें कातडें. ४ अधोभाग. ५ स्वरूप. अ. पु. न.

तलिनं तलतितल्यतेवातलिनं, प्रतिष्ठित किंवा प्रतिष्ठित होइजेतें जें तें. क्रु. तलधा. प्रतिष्ठाअ. विरल. २ अल्प. ३ स्वच्छ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तल्पं तल्पतेऽस्मिन्तल्पं, प्रतिष्ठित होइजेतें जीचेठायीं तें. धा लयांदिपूर्वींच्या श. प्र. शय्या. २ अट्ट. ३ स्त्री. अ. पु. न.

तल्लजः लजतीतिलजः तद्वत् जश्च लजः, कांतिमत् जो तो जो तद्वत् जो लज तो. स. प्रशस्त. अ. पु.

तष्टः तक्ष्यतेस्मतष्टः, सूक्ष्म केलें जो तो. क्रु. तक्षधा. तनूकर

णअ. ताम्रून लहान केलेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तसरः तसनंतसरः, अवस
रणजें तो. कृ. तस्र.धा. उपेक्षा
अ. कोष्ठानें गुंडाळलेलें सूत
जास तसरी असें ह्मणतात तो
अ. पु.

तस्करः तत्करोतीतितस्करः,-
चौर्य करितो जो तो. कृ. कृञ्धा
- करणअ. चोर. अ. पु.

तांडवं तंडुनाविनेनउपदिष्टंतां
डवं, महादेवानें उपदेशितजें
तें. त. नृत्य अ. न.

ताडपत्रं ताडस्यपत्रंताडपत्रं,
ताडसंबंधीजें पत्रतें. स. तान
वड. अ. न.

तातः तनोतीतितातः, पुत्रादि
कांचाविस्तार करणाराजो तो
कृ. तनुधा. विस्तार अ. बापअपु

तांत्रिकः तंत्रमधीतेतांत्रिकः,
सिद्धांत अध्ययन करितोजो तो
त. शास्त्रवेत्ता. अ. पु.

तापनः तपनएवतापनः, तपन
जो तोच तापन त. सूर्य. अ. पु.

तापसः विग्रहादितपस्वीशाप्रअपु

तापसतरुः तापसानांतरुःता
पसतरुः, तपस्वीलोकांचा जो
तरु तो. स. हिंगणवेटाचावृक्ष.
उ. पु.

तापिच्छः तापिनंच्छादयतीति
तापिच्छः, संतापि त्यासत आ.
च्छादित करितो जो तो. कृ. च्छ
दधा. अपवारणअ. तमालवृक्ष.
अ. पु.

तामरसं तम्यतेतत् तामंरसस्य
नेतद्रसं, चामंचरसंचतामर
सं, आकांक्षित असें जें आस्वा
दित तें. स. कमळ. अ. पु. न.

तामलकी तनुश्चासौआमलकी
चतामलकी, सूक्ष्मअशीजीआ
मलकी ती. स. भुईआवळी ई. स्त्री.

तामसी तमोस्यांतामसी, तम
ह्म. अंधकार आहे जीचाठायीं ती.
त. अंधारीरात्र. ई. स्त्री.

ताम्रकं ताम्यतेइतिताम्रं तदेव
ताम्रकं, इच्छिजेतें जें तेंताम्र
तेंच ताम्रक. त. तांबें अ. न.

ताम्रकर्णी ताम्रौकर्णौयस्याः
साताम्रकर्णी, तांबुसआहेत
कानजीचे ती. अंजननामकप

पश्चिमदिशेचा दिग्गजाची स्त्री ई. स्त्री.

ताम्रचूडः ताम्राचूडायस्यताम्रचूडः, रक्तवर्ण आहे शिखा ज्याची तो. स. कोंबडा. अ. पु.

ताम्रकुट्टकः ताम्रंकुट्टयतीति ताम्रकुट्टः सएव ताम्रकुट्टकः, ताम्र म्ह. तांबें त्यातें तापवितो जो तो. कृ. कुट्टधा. तापन अ. तांबट अ. पु.

तांबूलवल्ली तांबूलाख्यावल्लिः तांबूलवल्ली, तांबूलाख्य जी वल्ली ती तांबूलवल्ली. स. पानवेल ई. स्त्री

तांबूली ताम्रचासौबूलीचतांबूली, म्लान अशी जी बूली म्ह शोषण होणारी ती. स. पानवेल. ई. स्त्रीलिं.

तारः तारयतितार्यतेनेनवातारः, तर्तो किंवा तारण करिजेतें जेणें तो. कृ. तृधा. प्लवनतरण-अ. अत्युच्चस्वरानें उच्चारिलेला शब्द. २ मौक्तिकाची निर्मलता. अ. पु.

तारकजित् तारकंजितवानितितारकजित्, तारकासुरातें जिंकिता झाला जो तो. कृ. जिधा. अ. युअ. कार्तिकस्वामी. त्. पु.

तारका तारयतीतितारका, तारित्ये जीती कृ. तृधा. प्लवनादिअ डोळ्यांतील बाहुली. २ नक्षत्र आ स्त्री

तारा तरंत्यनयेतितारा, तरताहेत जीणें ती. कृ. तृधा. तरणादिअ नक्षत्र. आ. स्त्री

तारुण्यं तरुणस्य भावः स्तारुण्य, तरुणपणाचा जो भाव तें. त. तरुणपणा. अ. न

तार्क्ष्यः तर्क्ष्यस्यकश्यपस्यापत्यं तार्क्ष्य., कश्यपाचें जें अपत्य तो. त. गरुडपक्षि. २ घोडा. ३ रथ ४ अरुण. ५ सायत्याचें झाड अ. पु

तार्क्ष्यशैलं तार्क्ष्यशैलभवमसौ दोपचाशनात्तार्क्ष्यशैलं, गरुड पर्वताचे ठायीं उत्पन्न जें काष्ठजन्य तें. त. दार्विकेच्या काष्ठापासून केलेला अंजनविशेष अ. न

तालः तलतिगीतवाद्यात्लातितिद्यलते तितालः, गायन वाद्यें आणि नृत्यें विराम पावतात जाचे ठायीं तो. कृ. तलधा. प्रतिष्ठाअ. कालपगायनक्रियेचा नियम २ ताडमाड अ. पु

तालपत्रं तालस्यपत्रमिवतालपत्रं तालाच्यापर्णा सारिखें जें पर्ण तें. स. ताटंक. अ. न.

तालपर्णी तालसदृशानिपर्णान्यस्याइतितालपर्णी, तालपर्णा सारखीं आहेत पानें जीचीं ती. स. तालिसपत्रनावाची औषधि. ई. स्त्री.

तालमूलिका तालमूलमस्याइतितालमूली, सैवतालमूलिका, ताल सदृशआहे मूळजीचें तीताल मूळीतीच तालमूलिका. त. मुसलकंद नावाची औषधी. आ. स्त्री.

तालवृंतकं तालेकरतलेवृंतमस्यतालवृंतकं, हस्ताचेठायीं आहे वृंत ह्म. बंधन वत् स्थिति ज्याची ती. स. ताडपत्री विंझणा. अ. न.

तालांकः तालः अंकेध्वजेयस्यसतालांकः, तालवृक्षआहे ध्वजाचे ठायीं ज्याचा तो. स. बलराम. अ. पुलिं.

ताली तालोस्यास्तीतिताली ताल ह्म. तत्तुल्य शब्द आहे जीस ती. त. भुईआंवळी. ई. स्त्री.

तालु तरंतिवर्णाअनेनेतितालु, वर्ण तरताहेत ह्म. निर्गत होता त ज्याचा योगानें तें. क. दृ. घाग तरणअ. टाळु. उ. न.

तावत् तत्परिमाणमस्येतितावत्, तत्परिमाणक जें तें. त. सा कल्य. २अवधि. ३ परिणामइ त्यादर्थी. अव्य. उ. तावद्धुंके. २ यावत्सकांडः तावद्भजतमित्यादि.

तिक्तकः तिक्तएवतिक्तकः, तिक्त जो तोच तिक्तक. त. पडवळी ची वेल. अ. पु.

तिक्तः तेजयतीतितिक्तः, तेजोविशिष्ट ह्म. तीक्ष्ण करितो जो तो. क. तिजधा. निशानअ. कडु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तिक्तशाकः तिक्तःशाकोःस्यति क्तशाकः, तिक्त ह्म. कडवट आहे शाका ज्याची तो. स. वायवर्णे चा वृक्ष. अ. पु.

तिग्मः विग्रह तिक्तशब्दाप्रमाणें. तीक्ष्ण करितो जो तो. क. तिज धा. निशानअ. फारउष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तितउः तनोतीतितितउः, सारकादणारा जो तो. क. तनुधा. ति

स्तारअ. चाळणा. उ. पु.

तितिक्षा तितिक्षतइतितितिक्षा, सहन करिजेत्से जी ती. कृ. तिजधा. क्षमाअ. सहन करणें. आ. स्त्री.

तितिक्षुः तितिक्षाशीलस्तितिक्षुः, क्षमाशील जो तो. कृ. तिजधा. क्षमाअ. सहनशील. वि. उ. पु. स्त्री. न.

तित्तिरः विग्रहादितित्तिरीशब्दाप्रमाणें. अ. पु.

तित्तिरिः तित्तीतिशब्देंनतीतितित्तिरिः, त्तित्ती याप्रकारें शब्दाते ग्रहण करितो जो तो. कृ. राधा. आदानअ. तित्तिरनामापक्षि. इ. पु.

तिथिः तनुतेषष्टिघटिकाइतितिथिः, यहिकांतें विस्तृत करिसे जी ती. कृ. तनुधा. विस्तारअ. प्रतिपदादिक. इ. स्त्री.

तिनिशः अतिशयेननेशतीतितिनिशः, अतिशयें करून एकाग्रतेनें स्थित जो तो. कृ. णिशधा. समाधिअ. तिवसाचें झाड. अ. पु.

तिंतिडी तिम्यतीतितिंतिडी, आर्द्रीभूत करिजेत्से जी ती. कृ. तिमधा. आर्द्रीभावअ. चिंचेचा वृक्ष. ई. स्त्री.

तिंतिली विग्रहादिसर्वतिंतिडीशब्दाप्रमाणें.

तिंतिडीकं तिम्यतीतितिंतिडीकं, आर्द्र होणारें जें तें. धा. पू. प्र. आमसोल. अ. न.

तिंदुकः तिम्यतीतितिंदुकः, आर्द्र होतो जो तो. कृ. धा. पू. प्र. टेंबुरणीचें झाड. अ. पु. ई. स्त्री.

तिमिः तिम्यतीतितिमिः, आर्द्र असतो जो तो. धा. पू. श. प्र. मत्स्यविशेष. इ. पु.

तिमिंगिलः तिमिंगिलतीतितिमिंगिलः, तिमिमत्स्य भक्षक जो तो. कृ. गृधा. निगरणअ. मत्स्यविशेष. अ. पु.

तिमिरं तिम्यतिकामुकहृदयान्नेनतिमिरं, कामुकांचीं हृदयें आर्द्र होतात जेणें तें. कृ. तिमिधा. आर्द्रीभावअ. अ. न.

तिरः तरणंतिरः, तरणजें तें. कृ. तॄधा. तरणादिअ. अंतर्धानः २ तिर्यक् स. वांकडा त्याअर्थी अव्य.

उ. तिरोभूयआस्ते. अव्य.

तिरस्कारिणी तिरस्करोतीति तिरस्कारिणी, तिरोभूत स्म. अंतर्भूत करिते जी ती. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. पडदा. ई. स्त्री.

तिरस्क्रिया तिरस्करणंतिरस्क्रिया, अनादर जी ती. कृ. डुकृञ्धा करणअ. अनादर. आ. स्त्री.

तिरीट: तीर्यतेमलमनेनेतितिरीटः, मल नष्ट होतो जेणें तो. कृ. तृ धा. प्लवनादिअ. लोध्रवृक्ष. अ. पु.

तिरोधानं तिरोधीतिभ्तिरोधीयते नेनेतिवातिरोधानं, तिरोभवन अथवा तिरोधान होतें जेणें तो. कृ. धाधा. धारणअ. आच्छादनकरणें. अ. न.

तिरोहितः तिरोहितोतिस्मातिशेहितः, अंतर्हित झाला जो तो. कृ. हिधा. गतिअ. आच्छादन करणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तिर्यङ् तिरोंचतीतितिर्यङ्, व क्र गमन करितो जो तो. कृ. अंचु धा. गतिअ. वांकडें चालणारा. च. पु.

तिलक: तिलइवमातिकृतिस्ति लकः, तिलप्रति कृति स्म. तत्तुल्य जो तो. त. अर्थादि सर्व पुरच्या शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

तिलकं तिलंतिशोभांददातीति तिलकं, शोभा देतें जें तें. कृ. तिलधा. स्नेहअ. कपाळावर कस्तूर्यादिकांचा काढलेला टिळा. अ. पु. न. २ अंगावर तिळा सारखा डाग असतो तो. अ. पु. ३ काळा संचळखार अ. न. ४ तिळाच्या चें झाड. ५ शरीरांतील मोसः जास फुफुस असें ह्मणतात तो. अ. पु.

तिलकालक: तिलइवकालकःतिलकालकः, तिळा सारखा काळा जो तो. स. अंगावर तिळा सारखा डाग असतो तो. अ. पु.

तिलपर्णी तिलस्येवपर्णानियस्याति तिलपर्णी, तिळा सारिखीं आहेत पानें जीचीं ती. स. रक्तचंदनाचें झाड. ई. स्त्री.

तिलपिंज: विग्रहादसर्वेतिलपेजशब्दाप्रमाणें.

तिलपेज: निष्फलस्तिलस्तिलपेजः, फलरहित जो तीळ तो. त. नाड्याळीक. अ. पु.

तिलित्सः तिलतिस्निह्यतीतिति लित्सः, भक्षण करितो जो तो. रु. तिलधा. स्नेहनअ. सर्पजातिष णस. अ. पु.

तिल्यं तिलानांभवनंक्षेत्रंतिल्यं, तिल उत्पन्न होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. तीळ उत्पन्न होण्याचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तिल्वः तिल्यतेइतितिल्वः, मल निसृत होइजे तोजो तो. रु. तिल धा. स्नेहनअ. लोध्रवृक्ष. अ. पु.

तिष्यः त्विषतेइतितिष्यः, दीप्तिकरि तोजो तो. रु. त्विषधा. दीप्तिअ. पु ष्यनक्षत्र. २ कलियुग. अकारां त. पु.

तिष्यफला तिष्यंमंगल्यंफलमस्या स्तितिष्यफला, मंगलरूपआहे फ ळजीचें ती. स. आंवळीचें झाड. आ. स्त्री.

तीक्ष्णं तेजयतेततीक्ष्णं, तीव्र करतें जें तें. रु. तिजधा. निशान अ. अत्युष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ लोखंड. ३ आत्मत्यागकरणारा. ४ विष. ५ युद्ध. ६ सामुद्रलवण. ७ मारवानामक वृक्ष. अ. न. ८ ज यवान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तीक्ष्णगंधकः तीक्ष्णोगंधोयस्य स. तीक्ष्णगंधकः, उग्रआहे गंधजा चा तो स. शेवग्याचें झाड. अ. पु.

तीरं तरंत्यस्मात्तीरं, तरतात हेंन जा पासून ह्य तरणावधिजें ते. स. नदीचे दोहीं बाजूची मर्यादा. अ. न.

तीर्थं तीर्यतेऽनेन तीर्थं, तरण करिजे तें जेणें करून तें. रु. तृधा. तरणप्लवनअ. ऋषींनीं सेवले लें जल. २ गुरु ह्य. उपाध्याय. ३ बौद्धशास्त्रान्यच्छास्त्र. अ. न को. यज्ञ. क्षेत्र. उपाय. स्त्रीरज. अवतार. पात्र. मंत्री.

तीव्रं तीवतीतितीव्रं, स्थूलरूप चतें जें तें. रु. तीवधा. स्थौल्यअ. अतिशयित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

तीव्रवेदना तीव्राचासौवेदनाच तीव्रवेदना, अत्यंत जी यातना ती. स. अतिशयितवेदना. २ नर कपीडा. आ. स्त्री.

तु तुदतीतितु, पादपूर्तिविषयीं व्यथित होतें जें ते. रु. तुद्धा व्यथनअ. भेद. २ अवधारण नि

श्चय या अर्थी अव्य. उ. हीनान्भो संतुष्टिकृत्. को. पादपूरण. सह श्चय. पक्षांतर. नियोग प्रशंसा. नि ग्रह.

तुंगः तुंज्यते इति तुंगः, पालिजेतो जो तो. किंवा उच्च जो तो. कृ. तु- जिधा. पालनादिअ उच्च वि. अ पु न. आ. स्त्री. २ उंडणीचें झाड अ. पु.

तुंगी तुंजतीति तुंगी, हिंसा करि त्ये जी ती. कृ. तुंजिधा. हिंसादि अ. कानफोडी ई. स्त्री.

तुच्छं तोदनं तुद् व्यथा तां छ्यती ति तुच्छं, व्यथा नाश करितें जे तें. कृ. छोधा. छेदन अ. रिकामें वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

तुणिः तुण तीति तुणिः, संको चित होतो जो तो कृ. तुणधा. कौटिल्य अ. नादरुकीचें झाड. इ. पुल्लिंगीं

तुंडं तुडतीति तुंडं, भेदन करितें जें तें. कृ. तुडिधा. तोडन अ. मु ख. अ. न.

तुंडिकेरी तुंडिकान् शरीराणि ई रयतीति तुंडिकेरी. शरीर कंपित करिते जी ती. कृ. ईरधा. कंपन अ. कापसीण. २ तोंडलीचा वेल. ई. स्त्री.

तुंडिभः विग्रहादि सर्व पुढच्या शब्दाप्रमाणें.

तुंडिलः तुंड्यते स्म तुंडिः तुंडिर स्यास्य तुंडिलः, जन्मकालीं तोडि जेली जी ती तुंडि तुंडि म्ह. नाल रूपा तुंडि ती मोठी आहे जास तो तुंडिल. त. दोंदिल. २. शतादि कें करून ज्याची नाभि उंच झाली तो. अ. पु.

तुत्थं तुदतीति तुत्थं, कार्योद्भव रोगनाशक जें अंजन तें. कृ. तु दधा. व्यथा अ. मोरचूद अ. न. २ अग्नि. अ. पु.

तुत्था तुदतीति तुत्था, व्यथित क रिते जी ती. कृ. तुदधा. व्यथन अ. नाव. २ लाहान इलाची. आ. स्त्रीलिंगी.

तुत्थांजनं तुदतीति तुत्थं तुत्थं च तद् अंजनं च तुत्थांजनं, व्यथित करणारें अक्षिरोगनाशक जें अं जन तें. कृ. तुदधा. व्यथन अ. मोरचूद. अ. न.

तुंदं तुंदतीति तुंदं, पीडाकरणारें जें तें. रू. तुदधा व्यथनअ. ज ठर. अ. न.

तुंदमार्जः विग्रहादिसर्वरखालच्या शब्दाप्रमाणें

तुंदपरिमृजः तुंदंपरिमार्ष्टितुंद परिमृजः, उदरपरिमार्जन करि तो जो तो. रू. मृजुधा शुद्धिअ. आळशी अ. पु.

तुंदिकः विग्रहादितुंदिलशब्दा प्रमाणें. त.

तुंदी तुंदमस्त्यस्यतुंदी, मोठें आहे पोट ज्याचें तो. त. दोंदिल. इन्. पु.

तुंदिभः प्रशस्तातुंदिर्यस्यतुंदिभ, मोठी आहे नाभी ज्याची तो. त. मो ठे नाभीचा. अ. पु.

तुंदिलः तुंदमस्त्यस्यतुंदिलः, प्र शस्त आहे उदर ज्याचें तो. त. मो ठे नाभीचा. अ. पु.

तुन्नः तुद्यतेस्मइतितुन्नः, व्य थित होता झाला तो. रू. तुदधा व्यथनअ. नारूळीचें झाड. अ पुल्लिंगीं.

तुन्नवायः तुन्नंवयतीतितुन्नवा यः. व्यथित स्य. कंपितजेसें हो यतेंसे तंतु संतान करितो जो तो. रू. वेञ्धा. तंतुसंतानअ. शिंपि अ. पु.

तुभः तोभतेइतितुभः, पीडाक रितो जो तो. रू. तुभधा. हिंसाअ बोकड. अ. पु.

तुमुलं तवनंतीतितवातुमुलं, अ त्यंत हिंसन अथवा तें करितें जें तें. तुधा. हिंसनअ. रणसवा ध स्य. युद्धाचीदाटी. अ. न.

तुंबा तुंबयतीतितुंबा, पीडा करि ते जी ती. रू. तुबिधा. अर्दनअ. वाटोळाकाळा भोंपळा. आ. स्त्री

तुंबिः इत्यादितुंबाशब्दाप्रमाणें काळा भोंपळा. इ. पु.

तुंबी विग्रहादितुंबिशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

तुरंगः विग्रहादिसर्वतुरगशब्दाप्र.

तुरगः तोरणंतुरःतुरेणगच्छतीति तुरगः, त्वरें करून गमन करणा रा जो तो. रू. तुरधा. त्वरणअ. घोडा. अ. पु.

तुरंगमः विग्रहादिसर्वतुरगशब्दा प्रमाणें.

तुरंगवदनः तुरंगस्येववदनंयस्य

सतुरंगवदनः, घोड्यासारखें आहे मुख ज्याचें तो. स. किन्नर. अ. पु.

तुरायणं तुतोर्तीतितुर. तुरस्या यनंतुरायण. त्वरा करणाराचेंस्थ नजेंतें. कृ. तुरधा त्वरणअ. य ज्ञविशेष अ न.

तुराषाट् तुतोर्तीतितुरः तुरं वेग वंतंसाहयतीतितुराषाट्, वेगवं ताप्रत पराभूत करितो जो तो. कृ. षहधा. मर्षणअ. इंद्र. कृ. पु.

तुरुष्कः तूर्यतेइतितुरुष्क., त्व रा करणारा जो तो. कृ. तुरधा. त्व रणादिअ. ऊद. २देशविशेष. अ. पु.

तुला तूल्यतेऽनयातुला, ऊर्ध्व मान करिजेते जीणेंती. कृ. तु लधा उन्मानअ. सोन्यादिका चें वजन करण्याचें एकमान. २तूळरास. आ. स्त्री.

तुलाकोटिः तुलाकोटी तुलां कोटतीतितुलाकोटिः. तुलाम्ह उन्मान त्यातें वक्र करित्ये जीती. कृ. कुटधा. कौटिल्यअ. तोर- ड्या स. पैंजण. इं. स्त्री.

तुल्यः तुलयासमितस्तुल्यः, तु लेशी सदृश जो तो. त. सारखा. वि अ. पु न. आ. स्त्री.

तुल्यपानं तुल्यंचतत्पानंचतुल्य पान, तुल्य जें पान तें. स. बरोब रपिणें. अ. न.

तुवरः तूवरः तवीतिहिनस्ति रोगान्इतितूवरः, रोगातें नष्टक रितो जो तो. कृ. तुधा. हिंसादिअ तुरट. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

तुवरिका. तूवरिका तुवरोस्त्य स्यातुवरिका, तुरटपणा आहे जी सती. त. तूर. आ. स्त्री.

तुषः तुष्यतीतितुषः, संतुष्टहोतो जो तो. कृ. तुषधा. तुष्टिअ. धा हिंग दृक्ष वेहडा. २कोंडा. अ. पु.

तुषारः तुष्यतितोषयतीतितुषारः, हिंसा करवितो जोतो. कृ. तुषधा. हिंसाअ. जलबिंदु. २ थंडी. ३ बर्फ. अ. पु. ४शीतल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तुषिताः तुष्यंतीतितुषिताः, स र्वदा संतोष पावतात जे ते. कृ. तु षधा. तुष्टिअ. देवांचा गणविशेष. अ. पु.

तुह्नं तोहतीतितुह्नं, पीडा करितेजे तें. कृ. तुहिर्धा. अर्दनअ. थंडी. अ. न.

तूष्णीकः तूष्णींशीलस्तूष्णीक्, मौनशील जो तो त. उगीच बसणारा. अ. पु.

तूष्णींशील: तूष्णींशीलमस्यतूष्णींशील:, मौनआहे स्वभावजाचा तो. स. उगीच बसणारा. अ. पु.

तूणः तूणा. तूणी तूणयतीति तूणः, बाणसंकोच करणाराजो तो. कृ. तूणधा संकोचअ बाणठेवण्याचा भाता. अ पु.

तूणीरः तूणीशरसंकोचंरातीति तूणीरः, शरसंकोच ग्रहण करणाराजो तो कृ. राधा आदानअ. बाणठेवण्याचा भाता. अ. पु.

तूदः तुदतीतितूदः, व्यथित करितोजो तो कृ तुद्धा. व्यथनअ. पारसापिंपळ. अ. पु.

तूर्णं त्वरतेस्मइतितूर्णं, संभ्रमित होतें जें तें. कृ. ञित्वराधा. संभ्रमअ. शीघ्र अ. न.

तूलः तूल्यतेइतितूलः, बाहेरकाढिजेतो जो तो. कृ. तूलधा. निष्कर्षअ. कापसाचें झाड. २ पारसापिंपळाचें झाड. अ. पु.

तूलिका तूल्यतेइतितूलिका, निष्कोषण करिजेत्से जी ती. कृ तूलधा निष्कर्षअ. सोनाराची सळई. आ स्त्री

तूष्णीं तोषणंतूष्णीं, मौनार्थबाधनीं जें तुष्ट हो. संतोष पावतें तें. कृ. तुषधा. तुष्टिअ. मौन त्याअर्थीं अव्य. तूष्णीं स्थित्वाशृणुभूयः,

तूष्णीकः कुत्सिततूष्णींमिति तूष्णीकः, कुत्सित जें तूष्णीं भवन तें. त. मौनार्थीं अव्य. उ. तूष्णीकांजलमध्यग.-

तृणं तृण्यतेभक्ष्यतेपश्वादिभिरिति तृण, पश्वादिकानें भक्षिजेतें जें तें. कृ. तृणधा. अदनअ. तृण, गवत. अ. न.

तृणद्रुमः तृणजातियोद्रुम. तृणद्रुमः, तृणजातीय जो वृक्ष तो. स. ताडवृक्ष. २ नारळ. ३ पोफळ. ४ ताल्वृक्ष. ५ खजूर वृक्ष. ६ केतकी. ७ तालीवृक्ष विशेष. अ. पु.

तृणधान्यं अकृष्टोत्पन्नत्वात्तृणमिवधान्यंतृणधान्यं, आपल्या आपण उत्पन्न होतें स. तृणासार

रवें जें धान्य तें. स. सांवा वगैरे-धान्य अ. पु.

तृणध्वजः तृणेषुध्वजइवतृणध्वजः, तृणामध्यें जो श्रेष्ठ तो. स. वेळु. अ. पु.

तृणराजः तृणानांराजातृणराजः, अत्युच्चत्वनिमित्तानें तृणसंबंधी जो राजा स. स्वामी तो. समास. ताल वृक्ष. अकारांत. पु.

तृणशून्यं तृणशून्येसाधुतृणशून्यं, तृणशून्यप्रदेशीं जें उत्तम तें त. मोगरयाचें झाड. अ. न.

तृण्या तृणानांसमूहः तृण्या, तृणाचा जो समुदाय तो. त. गवताचा समुदाय. आ. स्त्री.

तृतीयप्रकृतिः तृतीयाप्रकृतिर्यस्यतृतीयप्रकृतिः, स्त्रीपुरुषाहून निराळी तृतीय आहे प्रकृती ज्याची तो. स. नपुंसक. इ. पु.

तृतीयाकृतं तृतीययाकृतंतृतीयाकृतं, तृतीयावृत्तिनाक्षेत्रें केलें जें तें. त. तीनवेळ नांगरलेलें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तृतीयाप्रकृतिः विग्रहादिसर्व तृतीयप्रकृतिशब्दाप्रमाणें.

तृप्तः तृप्यतिस्मतृप्तः, संतुष्ट होता झाला जो तो. कृ. तृपधा. प्रीणनअ. तृप्तिपावलेला. २ हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तृप्तिः तर्पणंतृप्तिः, तृप्ति जी ती. कृ. तृपधा. प्रीणनअ. इच्छा शांती. इ. स्त्री.

तृफला तृफतीतितृफला, तृप्ति करितें जी ती. कृ. तृफधा. तृप्तिअ. हिरडा बेहडा व आवळकाठी ह्यांचें चूर्ण. आ. स्त्री.

तृट् तर्षणंतृट्, पिपासा जी ती. कृ. ञितृषधा. पिपासाअ. ताहान. ष. स्त्री.

तृष्याकू तृष्याशीलस्तृष्याकू, तृष्याशील जो तो. कृ. ञितृषधा. पिपासाअ. तृष्णाशील. वि. ज. पु. स्त्री. न.

तृष्णा तर्षणंतृष्णा, बाधा जी ती. कृ. धा. पू. प्र. ताहान. २ वांछा. आ. स्त्री.

तेजनः तेज्यतेस्मतेजनः, पालन करिजे जो तो. कृ. तेजधा. पालनअ. वेळु. अ. पु.

तेजनकः तेजयतीतितेजनकः, तीक्ष्ण होतो जो तो. कृ. तिजधा.

निशानअ. तृणविशेष, शर. अ.पु.

तेजनी तेजतीतितेजनी, रोग नाशनद्वारा पालन कारिती जी ती. कृ. तेजधा. पालनअ. मोर वेल. ई. स्त्री.

तेजः तेजयतीतितेजः तीक्ष्ण करितें जें तें. कृ. तिजधा. निशानअ. रेत. २ प्रभाव. ३ कीर्ति. ४ वल. को लोणी. २ अग्नी स्. न.

तेजित तेज्यतेस्मतेजितं, तेजोविशिष्ट करिजेलें जें तें. कृ. तिज धा. निशानअ. तीक्ष्णीकृत शस्त्रादि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तेमः तेमनंतेमः, आर्द्रभावजो तो. कृ. तिमधा. आर्द्रभावअ. आर्द्रपणा. अ.पु.

तेमनं तिम्यतेअन्नमनेनतेमनं, अन्नआर्द्रकरितेतें जेणेंतें. कृ. तिमधा. आर्द्रभावअ. दधि. अ. न.

तैजसावर्तिनी तेजसविकारः सुवर्णादिरावर्त्यतेस्यामितितैजसावर्तिनी, तैजस सुवर्णाचा जो विकार म्ह. रस तो होतो आहे जीचाठायीं ती. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. सोन्याचा वगैरे रस करण्याची मूस. ई. स्त्री.

तैत्तिरं तित्तिराणांसमूहस्तैत्तिरं, तित्तिरांचा जो समुदाय तें. स. तित्तिर पक्ष्यांचा समुदाय. अ. न.

तैलपर्णी तिलपर्णवृक्षभेदेजातातैलपर्णी, तिलपर्णवृक्षभेदामध्यें जीउत्पन्न ती. रक्तचंदन. ई. स्त्री.

तैलपर्णिकं तिलपर्णीवतैलपर्णिकं, तिलपर्णी सारखें जें तें. त. पांढरा चंदन. अ. न.

तैलपायिका तैलंपिबतीतितैलपायिका, तैलपिणारी जी ती. कृ. पाधा. पानअ. वासुळ. आ. स्त्रीलिंगी.

तैलीनं विग्रहादितिल्यशब्द. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तैषः तैषीयत्रास्तिसतैषः, तैषी आहे ज्याचेठायीं तो. त. पौषमहिना. अ. पु.

तोकं तौतीतितोकं, वृद्धिपावणा

णारें जें तें. क्रु. तुधा. इत्यादि अ. अपत्य. अ. न.

तोकक: स्तोकंकायतीतितोककः, किंचित्‌जलपानार्थ शब्द करितो जो तो. क्रु. कैधा. शब्द अ. चातकपक्षी. अ. पु.

तोटकं तुटतीतितोटकं, वृत्तरूपानें भिन्नता पावते जें तें. क्रु. तुटधा. कलहकर्मअ. वृत्तविशेष अ. न.

तोक्म: तकतीतितोक्म:, विकसित होणारा जो तो. क्रु. तकधा. हसनअ. हिरवा निःशूरूजव. अ. पु.

तोदनं तुद्यतेअनेनतोदनं, पीडाकरिजेतें जेणेंकरून तें. क्रु. तुदधा. व्यथनअ. चाबूक. अ. न.

तोत्रं तुद्यतेअनेनेतितोत्रं, व्यथाकरिजेते जेणें तें. क्रु. तुदधा. व्यथाअ. ताडण करण्याची काठी. २ चाबूक. अ. न.

तोमर: तौतीतितोगंतास्मिन्यते।नेनसतोमरः, गताहे गमनकर्तामृत होतो जेणे तो. क्रु. मृङ्‌धा. प्राणत्यागअ. शस्त्रविशेष आस गुरगूज असें ह्मणतात तो अ. पु. न.

तोयं तूयतेततोयं, गमनकरिजेतें जें तें. क्रु. तुधा गतिअ. पाणि. अ. न.

तोयपिप्पली तोयस्यपिप्पलीतोयपिप्पली, जलपिप्पलीजी ती. स. जलपिंपळी. ई. स्त्री.

तोरणं तुरंत्वरेतितोरणं, गमनार्थ त्वरा करितात ज्याच्येठायीं तो. क्रु. तुरधा. त्वरणअ. बाहेरचें द्वार. अ. पु. न.

तौर्यत्रिकं तूर्यसुरेजादतत्रभवं तौर्यं, तौर्येणत्रिकंतौर्यत्रिकं, तीघांनें जें त्रिक तें. स. नृत्य गायन आणि वाद्य. अं. न.

त्यक्तं त्यज्यतेस्मात्यक्तं, टाकिजेलें जें तें. क्रु. त्यजधा. वयोहानिअ. टाकलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्याग: त्यजनंत्यागः. हानिर्जाती. क्रु. त्यजधा. हानिअ. टाकणें २ दान. अ. पु.

त्रपा त्रपनंत्रपा, लज्जाजी ती. क्रु. त्रपूष्धा. लज्जाअ. लाज. आ. स्त्री.

त्रपु त्रपतेइतित्रपु, अन्यधातूचे शरीं शुभ्र होतें जें तें. कृ. त्रपूष् धा. लज्जाअ. कथील. उ. न.

त्रयं त्रयोवयवायत्रयेतित्रयं, ती न आहेत अवयवजाचे तें त. अ वयवी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्रयी ऋग्यजुःसामाख्यास्त्रयोवय वाःस्येतित्रयी, ऋगादितीन आहेत अवयव जीचे ती. त. ऋ ग्वेद, सामवेद, आणियजुर्वेद. ई. स्त्री.

त्रयीधर्मः त्रय्याप्रोक्तोधर्मः त्र यीधर्मः, वेदत्रयीनें सांगितला जो धर्म तो. स. वेदोक्तविधि. अ. पु.

त्रसं त्रसतीतित्रसं, भ्रमण करि तें जें तें. कृ. त्रसीधा. उद्वेगअ. जंगम ह्म. चर. अ. पु.

त्रसरः त्रसनंत्रसरः, अचसर ण जें तो. कृ. धा. पू. प्र. कोष्यानें ए क तरेनें गुंडाळलेलें सूत. ज्या स तसरी असें ह्मणतात तो. अ. पुल्लिंगी.

त्रस्तः त्रस्यतीतित्रस्तः, उद्वेग पावतो जो तो. कृ. त्रसीधा. उद्वेग अ. भिया. १ भियालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्रस्नुः विग्रहादिसर्वत्रस्तशब्दाप्र माणें. वि. उ.

त्राणं त्रातिः त्रायतेस्मवात्राणं, र क्षण ——— करिजेलें जें तें. कृ. त्रैङ् धा. पालनअ. रक्षण करणें. अ. न. २ रक्षण केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

त्रातं विग्रहादिसर्वत्राणशब्दाप्र.

त्रापुषं त्रपुणोविकारः त्रापुषं, क थिलाचा विकार जो तें. त. कथिला चें भांडें वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

त्रायंती त्रायतेसात्रायंती, पाल न करिते जी ती. कृ. त्रैङ् धा. पाल नअ. त्रायमाणा. ई. स्त्री.

त्रायमाणा त्रायतेइतित्रायमाणा, रक्षण करिते जी ती. वृत्तादिपूर्वी च्याशब्दाप्र. आ.

त्रासः त्रस्यत्यस्मादितित्रासः, त्र स पावतो जन ज्यापासून तो. कृ. त्रसीधा. उद्वेगअ. भय. अ. पु.

त्रिकं त्रयाणांसंघस्त्रिकं, तीनहा डांचा जो संघ तें. त. पाठीचे दोंआ चे खालीं एक ठिकाणीं मिळालेली

तीन हाडें ज्यास माकडहाडस म्हणतात तें. अ. न.

त्रिककुत् त्रीणिककुद्सदृशानिशृंगाण्यस्येतित्रिककुत्, तीन आहेत ककुद्सदृशशृंगें जास तो. स. त्रिकूटपर्वत. द. पु.

त्रिकटु त्रयाणांकटूनांसमाहारः त्रिकटु, तीन कडूंचाजो समूह तें. स. सूंठ पिंपळी आणि मिरीं यांचें चूर्ण. उ. न.

त्रिका तिस्रोअस्त्र्योअस्याइति त्रिका, तीनआहेत अस्त्री सूप रिपजीस ती. त. हातराहाट. आ. स्त्रीलिंगी.

त्रिकूटः त्रीणिकूटान्यस्यत्रिकूटः, तीन आहेत शृंगें जास तो. स. त्रिकूटपर्वत. अ. पु.

त्रिगुणाकृतं त्रिगुणंकृतंयथा भवतितथात्रिगुणाकृतं, तीन हों असें होय तेसें आसमंतात् - जें कृष तें. स. तीनवेळां नांगर केलें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्रिदशः तृतीयाद्यौवनाख्यादशा सदायस्यसःत्रिदशः, तिसरीतारुण्य दशा आहे निरंतर जास तो. स. देव. अ. पु.

त्रिदशालयः त्रिदशानामालयःत्रिदशालयः, देवांचें जें स्थान तो. स. स्वर्ग. अ. पु.

त्रिदिवः त्रयोब्रह्मविष्णुरुद्रादीव्यंत्यत्रेतित्रिदिवः, तिघे ब्रह्माविष्णु शंकर हे क्रीडा करितातज्याच्याठायीं तो. रू. दिवुधा. क्रीडादि अ. स्वर्ग. अ. पु.

त्रिदिवेशः त्रिदिवस्यईशःत्रिदिवेशः, स्वर्गाचाजो स्वामी तो. स. देव. अ. पु.

त्रिपथगा त्रयाणांपथांसमाहारस्त्रिपथं, तेनगच्छतीतित्रिपथगा, स्वर्गमृत्युपाताळ लोकांतें गमन करणारी जी ती. त. गंगानदी. आ. स्त्री.

त्रिपुटा त्रयःपुटायस्याःसात्रिपुटा, तीन आहेत पुट ह्म. भेदन प्रदेश जीस ती. स. श्वेत निशोत्तर. २ लाहान इलाची. आ. स्त्री.

त्रिपुरांतकः त्रयाणांपुराणामंतकस्त्रिपुरांतकः, तीन जीं धातुमय पुरें त्यांचा जो अंतक ह्म. नाशक तो. स. महादेव. अ. पु.

त्रिफला त्रयाणांफलानांसमाहारस्त्रिफला, तीन फलांचाजो समुदाय ती. हरडा बेहडा आणि आवळकाठी यांचे चूर्ण आ. स्त्रीलिंगीं

त्रिभंडी त्रीन्दोषान्भंडतेइति त्रिभडी, त्रिदोष नाशक जी ती. रु. भडिधा. परिभाषणअ. श्वेत निशोत्तर ई. स्त्री.

त्रियामा त्रयोयामायस्या सात्रियामा, तीन आहेत याम प्रहर जीचे ती. स. रात्रि आ. स्त्री.

त्रिलोचनः त्रीणिलोचनानियस्यस त्रिलोचनः, तीन आहेत नेत्रे ज्याचे तो. स. सांब. अ. पु.

त्रिवर्गः त्रयाणांवर्गस्त्रिवर्गः, धर्मार्थकाम यांचा जो समुदाय तो स धर्मार्थकाम हे तीन २ क्षय,स्थिति,वृद्धि हे तीन. अ. पु.

त्रिविष्टपं विशतिप्रविशंतिसुकृतिनोऽस्मिन्निति त्रिविष्टपं, भृतीयविष्टपत्रिविष्टपं, पुण्यवान जनाल ज्यानेंदारीं अभाजो तिस रालोक तो स. स्वर्ग. अ. न.

त्रिविक्रमः त्रयोविक्रमाःपादन्यासायस्यसत्रिविक्रमः, तीन ठिकाणीं स. पातालादि तीन लोकी स्थापित आहेत पावले ज्याची तो स. विष्णु. अ. पु.

त्रिवृत्ता त्रिभिरवयवैर्वृतात्रिवृता, तीन अवयवांनीं युक्त जी ती स. श्वेतनिशोत्तर. आ. स्त्री.

त्रिवृत् त्रीनवयवान्वृणोतीति त्रिवृत्, तीन अवयवांप्रत आवरण करिते जी ती रु. वृञ्‌धा संवरणअ. श्वेत निशोत्तर त्. स्त्री

त्रिसीत्यं त्रिवारंसीतयासमितंत्रिसीत्यं, तीनवार नांगर पद्धतीने समित स. कृष्ट जें तें. त. तीन वेळ नागरलेलें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्रिस्रोता: त्रीणिस्रोतांसियस्या सा त्रिस्रोता, तीन आहेत प्रवाह जी स ती. स. भागीरथीनदी. स. स्त्री

त्रिहल्यं त्रिवारंहलेनकृष्टंत्रिहल्यं, त्रिवार हलानें स. नागराने जें कृष्ट तें. त. अर्थादि त्रिसीत्य शब्दाप्रमाणें.

त्रिहायणी विग्रहादित्र्यब्दाशब्दाप्रमाणें.

त्रुटिः त्रुटी त्रुट्यतेत्रुटतीति वात्रुटिः, विभागिजेत्से किंवा विभक्त होसे जी ती. क्. त्रुटधा. छेदनअ. सूक्ष्मइलाचीचा वेल. २ न्हस्वाक्षरांचा चतुर्थांशान्चाउ चार करण्यास जी काळ लागतो ती. ३ अल्प. ४ संशय. इ. स्त्री. ४ वारीक. वि. इ. पु. स्त्री. न.

त्रेता त्रिलभितात्रीन् वेदांनेती तित्रात्रेता, त्रिलातें जी प्राप्त ती. किंवा तीन वेदांतें पावसे जी ती. स. २ क्. इणधा. गतिअ. त्रेता युग. २ दक्षिण गार्हपत्य आह वनीय हे तीन अग्नि. आ. स्त्री.

त्रोटिः त्रोटयतेइतित्रोटिः, छेद न करणारी जी ती. क्. त्रुटधा. छे दनअ. पक्षांचीचोच. इ. स्त्री.

त्र्यब्दा त्रयोः ब्दायस्याः सात्र्य ब्दा, तीन आहेत वर्षें जीस ती. स. तीन वर्षांची गाय वगैरे. आ. स्त्रीलिंगी.

त्र्यंबकः त्रयाणांलोकानामंबक मिवत्र्यंबकः, तीनही लोकांला नेत्रा सारिखा जो तो. स. महा देव. अ. पु.

त्र्यूषणं. त्र्यूषणं ओषतीति ऊषणं त्रयाणांऊषणानांसमाहा रस्त्र्यूषणं, तीन दाहकांचा जो समुदाय तो. स. सुंठ मिरीं आणि पिंपळी ह्यातिहींनें कूट. अ. नपुंसक.

त्वः तनोतीतित्वः, विस्तार करि तो जो तो. क्. तनुधा. विस्तारअ. निराळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्वक्क्षीरी त्वचः क्षीरंयस्याः त्वं क्क्षीरी, त्वचेपासून आहे क्षीर ह्मणजे सारांश जीचा तीस. वंशलोचन. ई. स्त्रीलिंगी.

त्वक्पत्रं त्वगिवपत्रंयस्येतित्वक् पत्रं, त्वचेप्रमाणें आहे पत्र ज्या चें तें. स. दालचिनी. अ. न.

त्वक्पत्री त्वचः पत्रीत्वक्पत्री, त्वचेची जी पत्री ती. स. हिंगुच्च वृक्षाची साल. ई. स्त्री.

त्वक्सारः त्वक्सारोयस्यसः त्व क्सारः, त्वचा आहे सारांश ज्या चा तो. स. वेळू. अ. पु.

त्वचं प्रशस्तात्वगस्यइतित्वचं, उ त्कृष्ट आहे त्वचा जाची तें. त. दा लचिनी. अ. न.

त्वचिसारः त्वचिसारोयस्यस त्वचिसारः, त्वचेचाठायींआहे सारांश ज्याचा तो स. वेळू. अ. पु.

त्वक् त्वचतीति त्वक्, देह आच्छादन करणारी जी ती. कृ. त्वचधा. संवरणअ. साल. २ चर्म. ३ वस्त्र विशेषाचे उत्पत्तीस कारणभूत जी त्वचा ती. न. स्त्री.

त्वरा त्वरणं त्वरा, संवेगजी ती. कृ. ञित्वराधा. संभ्रमअ. वेग. आ स्त्रीलिंगी.

त्वरित त्वरतेस्मइतित्वरितं, त्वराअस्यस्यैतिवा, त्वरित – जें तें. अथवा त्वरा आहे - जास तो कृ. ञित्वराधा. संभ्रमअ. १ जलदी अ. न. २ वेगवान्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्वष्ट त्वक्ष्यतेस्मत्वष्टं, तष्ट करिजेलें जें तें. कृ. त्वक्षूधा. तनूकरण अ. तासलेला. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिंगी.

त्वष्टा त्वक्षतीतित्वष्टा, काष्ठ तासितो जो तो कृ. त्वक्षूधा. तनूकरणअ. सुतार क. पु.

त्विषांपतिः त्विषांकांतीनांपतिः त्विषांपतिः, त्विट् म्ह. कांति त्यांचा जो पति म्ह. स्वामी तो. स. सूर्य. इ. पु.

त्विट् त्वेषत्व नयात्वेषणमितिवा त्विट्, दीप्तिमत् होतें जाणे किंवा शोभा जी ती. कृ. त्विषधा. दीप्तिअ. शोभा. २ कांति. ३ वाचा. ४ रुचि. ५ अति आसक्ति. ष. स्त्री.

त्सरुः त्सरतीतित्सरुः, कुटिलगमन करणारा जो तो. कृ. त्सरधा छद्मगतिअ. शस्त्राची मूठ. उ. पु.

दंश: दशतीतिदंश., दंश करणारा जो तो. कृ. दंशधा. दशनअ. रानमाशि. अ. पु.

दंशनं दंश्यतेअनेनदंशनं, दंशन होतें जेणें तें कृ. दंशधा. दशनअ. कवच. अ. न.

दंशित: दंश: सजातोस्यदंशित:, मर्म आहे संजात जास तो. त. कवच धारण केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दंशी दशतीतिदंशी, दंश करिते जी ती. कृ. दंशधा. दशनअ. रानमाशांतील एक लाहान जाति. ई. स्त्री.

दंष्ट्री दंष्ट्रा: संत्यस्येतिदंष्ट्री, प्रशस्त आहेत दाढा जास तो. त. डुकर. न. पु.

दक्ष: दक्षतेइतिदक्ष:, वृद्धिगत होतो जो तो. कृ. दक्षधा. वृद्ध्यादि अ. चतुर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिण: दक्षतेइतिदक्षिण:, ऋज्वाशयानें वृद्धि पावतो जो तो. कृ. दक्षधा. वृद्धिअ. उदार. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिणस्थ: दक्षिणेतिष्ठतीति दक्षिणस्थ:, दक्षिण भागानें वेगयीं राहाणारा जो तो. कृ. स्थाधा. गतिनिवृत्तिअ. सारथि. अ. पु.

दक्षिणाग्नि: दक्षिणस्यासौअग्निश्चदक्षिणाग्नि:, दक्षिण दिक्स्थ जो अग्नि तो. स. अग्निविशेष. इ. पु.

दक्षिणात: दक्षिणस्यांदक्षिणादिक्दशादिदक्षिणात:, दक्षिणदिशेचाठायीं किंवा दक्षिणदिक्कृत अथवा दक्षिणदेश. २ दक्षिण दिशा. ३ दक्षिण काल. या अर्थीं अव्यय.

दक्षिणात् इत्यादिसर्व पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

दक्षिणार्ह: दक्षिणायाअर्हो दक्षिणार्ह:, दक्षिणेला जो योग्य तो. स. दक्षिणा घेण्यास शक्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिणीय: दक्षिणामर्हतीतिदक्षिणीय:, दक्षिणेप्रत जो योग्य तो. त. दक्षिणा घेण्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिणेन दक्षिणस्यांदिशिदक्षिणादिशितिवादक्षिणेन, दक्षि

पादिशीचाठायीं किंवा दक्षिणदिशा जीती. अर्थादिदृशिगातशा. प्र. अव्य.

दक्षिणेर्मा दक्षिणेईर्मव्रणमस्य दक्षिणेर्मा, व्याधसंबंधीं दक्षिण भागाचेठायीं आहे व्रण जास तो. स. व्रणझालेलाहरिण. न. पु.

दक्षिण्यः विग्रहादिसर्व दक्षिणीयशब्दाप्र.

दग्धः दह्यतेस्मदग्धः, भस्मकरिजेला जो तो. कृ. दह्‌धा. भस्मीकरणअ. जळलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दग्धिका दह्यतेस्मइतिदग्धा कुत्सितादग्धादग्धिका, कुत्सितदग्धकरिजेली जी ती. न. करपलेलेंअन्न. आ. स्त्री.

दंडः दम्यतेनेनदंडः, शांतिकिंवा निपातन करिजेतें जेणेंकरून तो. कृ. दमुधा. उपशमअ. · रूपांना

दंडनामाचाकर. २सेनेच्याव्यूहविशेष. ३ दंड. को. लांकुड. मानविशेष. यम. सैन्य. वृक्षाचेंखांड. घोडा. को. पराभव करण्याचा दंड. अभिमान. मद. अ. पु.

दंडधरः दंडस्यधरोदंडधरः, दंडाचा जो धारण करणारा तो. स. यम. अ. पु.

दंडनीतिः दंडेनदंडविवेचनेन यानीयतेप्राप्यतेनीतिर्दंडनीतिः, दंडाद्दविवेचनानें पाविजेलेजी नीति ती. कृ. नीञ्धा. प्रापणअ. अर्थशास्त्र. इ. स्त्री.

दंडविष्कंभः दंडंविष्कुभ्नातीति दंडविष्कंभः, दंडानें प्रतिबंधकरि तोजो तो. कृ. स्कंभुधा. प्रतिबंधनअ. घुसळखांबा. अ. पु.

दंडाहतं दंडेनाहतंदंडाहतं, दंडें करून जें मथित तें. स. दंडानें घुसळलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दद्रुघ्नः दद्रुंहंतीतिदद्रुघ्नः, खरूज नष्ट करितोजो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. टाकळा. अ. पु.

दद्रुणः दरिद्रातीतिदद्रूः दद्रूरस्यास्यदद्रुणः, दद्रुरोग ह्मः खरूज आहे जास तो. त. खरूज झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दद्रुरोगी दद्रुरोगोस्यास्तीतिदद्रुरोगी, अर्थादि दद्रुण शब्दप्रमाणें.

दर्दूणः दरिद्रातीतिदर्दूणः, दुर्गतिविशिष्ट जो तो. कृ. दरिद्रा धा. दुर्गतिअ. अर्थादिदर्दुणाप्र ०दाप्रमाणें.

दधिस्थः दधिवर्णोद्रवस्तिष्ठत्येति दधिस्थः, दधिवर्णासारिखा आहे द्रव ज्याचेठायीं तो. कृ. षाधा. गतिनिवृत्तिअ. कवठीचें झाड. अ.पु.

दधिफलः दधिवत्फलंयस्यद धिफलः, दधिसारखें आहेफ ळज्याचें तो. स. कव ठाचें झाड. अ.पु.

दनुजः दनोर्जातः दनुजः, दनूपासून जो झाला तो. कृ. जनी धा. प्रादुर्भावअ. दैत्य. अ.पु.

दंतः दाम्यतीतिदंतः, उपशमवि शिष्ट जो तो. कृ. दमुधा. उपशम अ. दांत. अ.पु.

दंतधावनः दंतान्धावयतीति दंतधावनः, दंतांतेंधुतो जो तो कृ. धावुधा. शुद्धादिअ. खैराचें झाड. अ.पु.

दंतभागः दंतस्यभागोदंतभा गः, दंतांचा जो भाग तो. स.ह स्तीचा अग्रभाग. अ.पु.

दंतशठः दंतानांशठइवदंतश ठः, दंतोला कठोर जो तो. स. क वठीचें झाड. २ लाहान ईड, निं बोण अ.पु.

दंतशठा शठयतीतिशठा दंता नांशठादंतशठा. दंताला दुःखका रक जी ती. स. चुका. आ. स्त्री.

दंतावलः विग्रहादिदंतीशब्दाप्र हाति. अ.पु.

दंतिका दम्यते;नयादंतिः,सैव दंतिका. दमन होते जीणें ती दंति तीच दंतिका. न. दांती. आ. स्त्री.

दंती प्रशस्तौदंतावस्येतिदंती, प्र शस्त म्ह. विपुल आहेत दांत ज्या चे ती. स. हस्ती. न.पु.

दंदशूकः दंदश्यतइतिदंदशू कः, पुनःपुनः किंवा अतिशयें करून दंश करितो जो तो. कृ. दं शदंशनाधा. दशनअ. सर्प. अ.पु

दम्भ दम्यतेइतिदम्भं. दमनाग्रप जें तें. कृ. दमधा. दमनअ. वारी क. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

दमः दमनंदमः, शांत जो तो. कृ. दमुधा. उपशमअ. इंद्रियांचें दम

नें. २ मारणें. अ. पु.

दमथः दमनदमथः. इंद्रिय दमन जें तो. कृ. दमुधा उपशमअ. इंद्रियानें दमन अ. पु.

दमितः विग्रहार्दांतशब्दाप्रमाणें. ज्याचा निग्रह केला तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दमुनाः दमूनाः दाम्यतीतिदमुनाः, शांत होतो जो तो. कृ. दमु धा उपशमअ. अग्नि. सू. पु.

दंपती जायाचपतिश्चदंपती. स्त्री आणि नवरा जे ते. स. नवराआणि बायको. इ. पु.

दंभः दभ्नातिहिनस्त्यनेनेतिदंभः नाश होतो जेणें तो. कृ. दंभधा. दंभनअ. कपट. अ. पु.

दंभोलिः दंभमिरोधनेअलिःदंभोलिः, शत्रूंचा रोध करण्यास समर्थ जो तो. म. इंद्रानें वज्र. इ. पुल्लिंगीं.

दम्यः दमितुमर्होदम्यः, दमनकरण्यास जो योग्य तो. त. कांहीं तारुण्य दशेस आलेला गोवत्स. अ. पु.

दया दयनंरक्षणंयस्यांसादया, संरक्षण होतें जीणें ती. कृ. दयधा रक्षणअ कृपा. २ करुणारस. आ स्त्रीलिंगीं.

दयालुः दयतेइतिदयालुः, दयाशील जो तो. कृ. दयधा रक्षणअ. कृपाळू. वि. उ. पु. न. स्त्री.

दयितं दयतेइतिदयितं. प्रीति उत्पन्न करितें जें तें. कृ. दयधा. रक्षणादिअ. इष्ट. २ प्रियनवरा वि अ. पु. न. आ स्त्री.

दरः दरणंदरतीतिवादरः, भय किंवा तें करितो जो तो. कृ. दृधा. भयअ भय. २ खळगा. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

दरत् दीर्यतेइतिदरत्, विदीर्ण होइजेलें जी ती. कृ. दृधा. विदारणअ. म्लेंच्छजाति. त. स्त्री

दरिद्रः दरिद्रातीतिदरिद्रः, दुर्गतिपावतो जो तो. कृ. दरिद्राधा दुर्गतिअ. निर्धन. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दरी दृणातीतिदरी. विदीर्ण करिते जी ती. कृ. दृधाविदारणअ. पर्वताची गुहा. इ. स्त्री.

दर्दुरः शब्दैःकर्णौदृणातीतिदर्दु

र., शब्दांनी कर्णाला पीडा करि तो जो तो. रू. दृधा. विदारण अ. वेडूक. अ. पु.

दर्पक: दर्पयतीतिदर्पक:, गर्व युक्त करितो जो तो तो. इत्यादि पूर्वीऱ्याशब्दाप्र. मदनह्म काम अ. पु.

दर्पण: दर्पयतीतिदर्पण:, उत्तम दीपन्न करितो जो तो. रू. दृपधा. संदीपनअ. आरसा. अ. पु.

दर्भ: दृभ्यतेइतिदर्भ:, ग्रथित करिजेतो जो तो. रू. दृभधा ग्रथ- अ. दर्भ अ. पु. -

दर्वि: **दर्वी** दृणातीतिदर्वि:, विदारण करणारी जी ती. रू. दृ धा. विदारणअ. सैपाकाची पळी इ. स्त्री.

दर्वीकर: दर्वीफणेवकरोयस्येति दर्वीकर., फणाचआहे हस्त आ चा तो स. सर्प. अ. पु.

दर्श: दृश्यतेतसूर्याचंद्रमसावत्रे तिदर्श., दिसताहेत सूर्य आणि चंद्र एकत्र जाचाठायीं तो. रू. द शिर्धा प्रेक्षणअ. अमावास्या. अ पु.

दर्शक: पश्यतीतिदर्शक:, द्वारों त्याअर्थी अवलोकन करणाराजो तो रू दृशिर्धा. प्रेक्षणअ. द्वार पाळ अ. पु.

दर्शनं दर्शोदर्शनं, प्रेक्षणजे ते इ त्यादिपू श प्र. पाहणे अ न.

दलं दलतितदलं, विदीर्णहोतेजे ते. रू. दलधा. विदारणअ पान. अ न

दव: दुनोतीतिदव., पीडाकरितो जो तो. रू दुधा. उपतापअ. अ रण्य. अ पु

दविष्ठ अत्यंतदूरंदविष्ठ. अत्यंत जे दूरते. त. फारदूरचें वि अ. पु. न आ स्त्री.

दवीय: इत्यादिसर्वपूर्वीऱ्याश प्र.

दशन: दश्यतेनेनदशन., दंष्ट्राश्च पार होतो जेणेकरूनतो. रू. दशधा दशनश. दात. अ. पु.

दशनवासा: दशनानावासोवसन मिवदशनवासा:, दताचावस्त्रासा रखारक्षकजो तो स ओठ. स पु

दशपुरं दशएराण्यग्रगमनानियस्य तद्दशपुरं, अपरिमित आहेत अग्र गमने जाचीं ते. स क्षुद्रमोथा. अ. न.

दशबल: दशबलानियस्यस. दश बल., दाहा आहेत दानादिबलें जा सतो. स. नास्तिकविशेष. अ.पु.

दशमी दशमीप्रस्याविशेषोस्त्यस्य दशमी, दाहावी अवस्था आहे जा सतो. त. फार म्हातारा. त्रि. इन्.पु. ई. स्त्री. इन्.न

दशमीस्थ: दशम्यातिष्ठतीतिदश मीस्थ., दशमअवस्थेचेठायीराह तोजोतो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ अर्थादिपूर्वीच्याप्र.प्र

दशा दश्यतेइतिदशा, वस्त्रादिकां स बिकरूनराहणारी जी ती. कृ. दंशधा. दशनअ. वस्त्राच्यादशा. २ बाल्यादिक दशा त्या प्रत्येक. आ. स्त्री

दंष्ट्री दंष्ट्राःसंत्यस्यसःदंष्ट्री, दाढा आहेत प्रशस्त ज्याचा तो. त. डुकर. इन्.पु

दस्यु: दस्यतीतिदस्यु:, नाश करणा रा जो तो. कृ. दसुधा. क्षयअ. चोर शत्रु. उ.पु.

दस्त्रौ दस्यतः क्षिपतोरोगानितिद स्त्रौ, रोगातें क्षीण करितात जे ते. कृ. दसुधा. उपक्षयअ. अश्विनी कुमार. अ.पु.

दहन: दहतीतिदहनः, दहन क रितो जो तो. कृ. दहधा. भस्मीकर णअ. अग्नि. अ.पु.

दाक्षक दक्षाणांदक्षापत्यानांसमूहो दाक्षक, दक्षापत्यांचा जो समूह तो त. दक्षाच्याअपत्यांचा समुदाय. अ.न.

दाक्षाय्य: दक्षतेइतिदक्षाय्यः त स्यार्थेदाक्षाय्यः, वृद्धिपावणारा जो तो दक्षाय्य तत्स्वार्थी जो तो. त. गी धपक्षि. अ.पु.

दाडिमं. दाडिमी दलनंदालः दालेननिर्वृत्तंदाडिमं, विदलनानेंजें निर्वृत्त झा. पुक्त किंवाउत्पन्न जें तें. त. डाळिंबीचें झाड. अ.न.

दाडिमपुष्पक: दाडिमपुष्पंयस्य सदाडिमपुष्पक., दाडिमसदृशआ हे पुष्प ज्याचें तो. स. रोहिडाचें झाड अ.पु.

दाडिंब: दालिंब: विग्रहादिस र्वदाडिमप्रमाणें.प्र.

दात्तं दीयतेस्मदात्तं, खंडन करि जेलें जें तें. कृ. दापधा. लवनअ. तो डलेला. वि. अ.पु.न. आ. स्त्री.

दात्यूहः दातिंमारणंऊहतेइति दात्यूहः, मारणास मरणाचा तर्क करणारा जो तो. रू. ऊहधा. वितर्क अ. जनकाक. अ. पु.

दात्यौहः दातिर्मरणंऊहतेइतिदा त्यूहः तस्यायंदात्यौहः, मरण नर्क करणारा तत्संबंधी जो तो रू. ऊह धा. वितर्कअ. अर्थादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

दात्रं दात्यनेनदात्रं, छेदन करि जेतें जेणें करून तें. रू. दाप्धा. लवनअ. इळी. कोयता. अ. न.

दानं दीयतेद्यतिखंडचतेनेनेति वादानं, खंडितहोतें जेणें तें. रू. डुदाञ्धा. दानअ. २ दोधा. अव खंडनअ. देणें. २ हत्तीचे गंडस्थ ळांतील मदोदक. अ. न.

दानवः दनोरपत्यंदानवः, दनू जी तीचा जो पुत्र तो. त. दैत्य. अ. पुल्लिंगी.

दानवारिः दानवानामरिर्दानवा रिः, दानव म्ह. दैत्य त्यांचाजो शत्रु तो. स. देव. इ. पु.

दानशौंडः दानेशौंडोदानशौंडः, दानाचेठायीं जो विख्यात तो. स. दानशूर. अ. पु.

दांतः दाम्यतिस्मेतिदांतः, इंद्रिय दमन करिता झाला जो तो रू. द सुधा. उपशमअ. तपश्चर्येचा वगैरे क्लेश सहन करणारा. २ ज्याने दम न केलें तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दांतिः विग्रहादिसर्वदमथ श. प्र माणें.

दापितः दाप्यतेस्मदापितः, दाना दिक देवविलो जो तो. रू. डुदाञ् धा. दानअ. देववविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दांभिकः दंभोस्यास्तीतिदंभिकः, दंभिकएवदांभिकः, दंभ आहे ज्या स तो दंभिक. तोच दांभिक. त. मा यावी कपटी. अ. पु.

दामनी दाम्नेवदामनी, दाम जें ती चे परी जी ती. दावण ज्यास गुरें बांधतात तीनई. स्त्री.

दाम दीयतेइतिदाम, पश्वादिकां चें रक्षण करिजेतें जें तें. रू. दोङ् धा. रक्षणअ. गुरें बांधावयाचें दा वें. न. न.

दामा पतिसा दामा. तुटस्वेजीती. रू. दोधा. अवखंडनअ. दावें. आ. स्त्री

दामोदरः दामउदरेयस्यसः दामोदर., यशोदेने बांधलेले आहे दाम उदराचा गाई ज्याचा तो. भ. वि ष्णु. अ. पु.

दायादः दायमत्तिइतिदायादः, दायातें भक्षण करितो ह्या. ग्रहणकरितो जोतो कृ. अदधा भक्षणअ. पुत्र २ भाउबंद अ. पु

दायितः दाय्यतेस्मदायित, दानादिदेवविला जोतो कृ. दयधा. दानादिअ देवविलेला. वि अ पु. न आ स्त्री.

दाराः दारयतीतिदारा., विदारण करणारें जेनें कृ. दृधा. विदारण अ. विवाहितबायको. आ स्त्री

दारदः दरदिदेशेभवोदारदः, दरददेशाचेठायीं उत्पन्न जो तो त. विषविशेष. अ. पु

दारितः दीर्यतेस्मदारितः, विदारणकरिजेला जो तो. कृ दृधा. विदारणअ विदारणकेलेला. वि. अ पु न आ. स्त्री

दारु दीर्यतेनदारु, भेदिजेतें जेतें कृ. दृधा विदारणअ लाकूड. २ देवदारुवृक्ष उ. न.

दारुणः दरतिचित्तमितिदारुण, चित्तातें भिवविते जें तें. कृ. दृधा. भयअ. भयानकरस अ. पु. २ भयंकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दारुहरिद्रा दारुश्चासौहरिद्राच दारुहरिद्रा, विदीर्ण होणारी जी हरिद्रा ती. स. दारु हळद. आ स्त्री

दारुहस्तकः हस्तइवप्रतिकृतिर्हस्तकः, दारुणोहस्तका दारुहस्तकः. काष्ठाची हस्तासारिखी जी प्रतिमा ती. स दुर्वीविशेष उंवळा. अ पु.

दार्वाघाटः दारु आहंतीतिदार्वाघाट, काष्ठाचा नाश करणारा जो तो कृ. हनधा हिंसाअ सुतारपक्षी. अ पु

दार्विका दार्वीचदारुहरिद्रेवदार्विका, दारु हळदी सारखी जी ती. त. पाथरी. आ स्त्री

दार्वी दीर्यतेइतिदार्वी, विदीर्ण होइजेते जी ती. कृ. दृधा विदारण अ. दारुहळद. ई. स्त्री.

दावः विग्रहादिदवशब्दाप्रमाणें. वणवा. अ. पु..

दाविकं देविकायाभवदाविकं, देविकानदीचेठायीउत्पन्न जें तें. देविकानदीचेठायीं झालेलें. वि

अ. पु. न. आ. स्त्री.

दाशः दशत्यस्मै मत्स्यान् दाश्यतीति वा दाशः, द्रव्यादि देतो जो कारणीं तो किंवा मत्स्य मारतो जो तो. कृ. दाशृधा दानहिंसे मत्स्य मारणारा कोळी २ चाकर. अ. पु.

दाशपुरं दाशान्कैवर्तान्पिपर्तीति दाशपुरं, कैवर्तातें पालन करितें जें तें. कृ. पृधा. पालनादिअ. जल मुस्ता. अ. न.

दासः दस्यते इति दासः, अवलोकन करितो जो तो. कृ. दासधा. अवलोकनअ. चाकर. अ. पु.

दासी दस्यतीति दासी, उपक्षीण होते जी ती. कृ. दसुधा. उपक्षयअ. भिक्कोरंटा, २ क्षुद्रवीणा. ई. स्त्री.

दासीसभं दास्याः सभा दासीसभं दासिसंबंधि जी सभा ते. स. दासींचा समुदाय. अ. न.

दासेयः दास्या अपत्यं दासेयः, दासीचा जो पुत्र तो. त. चाकर. अ. पु.

दासेरः विग्रहादि सर्व दासेयशब्दाप्र.

दिक् अन्वीयंदक्षिणेयामिति दिशतीति दिक्, ही प्राची ही दक्षिण याप्रमाणें व्यवहार पाविजेते जी ती. कृ. दिशधा. अतिसर्जनअ. दिशा. श. स्त्री.

दिगंबरः दिग्व अंबरमस्य दिगंबरः, दिशाच आहे वस्त्र जास तो. स. नागवा. वि; अ. पु. न. आ. स्त्री.

दिग्धः दिह्यतेस्मा दिग्धः, लिप्त करिजेला जातो जो तो. कृ. दिह्धा. उपचयअ. लिप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ विषानें जो लिप्त बाण तो. अ. पु.

दितं विग्रहादि दात्तशब्दाप्र. तोडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दितिसुतः दितेः सुतो दितिसुतः, दितीचा जो पुत्र तो. स. दैत्य. अ. पु.

दिधिषुः दिधिषूः दधातिपापं दिधिषुः, पहिल्याने एका पुरुषाशीं विवाह करून पुनः दुसऱ्याशीं विवाह करणारी जो स्त्री ती. व तिचा नवरा. कृ. डुधाञ्धा. धारणादिअ. गांधर्व विवाहित जी स्त्री व गांधर्व विवाहित स्त्रीचा नवरा. उ. २ऊ. स्त्रीलिंगीं व पुल्लिंगीं. २ स्त्रीलिंगीं व या विषयीं मनु आपल्या स्मृतींत म्हणतो कि. ज्येष्ठकन्या अविवाहित असतां ज्या कनिष्ठ कन्येचा विवाह केला ती कनिष्ठ. कन्या असें सांगत

के आहे.

दिनं तमोद्यतीतिदिनं, तमातें नाश करितें जें तें. रू. दोधा. अवखंडनअ. दिवस. अ.न.

दिनांतः दिनस्यअंतः दिनांतः, दिवसांचा जो अंत म्ह. समाप्ति तो. स. संध्याकाळ. अ.पु.

द्यौः दीव्यंत्यस्यामितिद्यौः देव क्रीडा करितात जीचाठायीं ती. रू. दिवुधा. क्रीडादिकअ. स्वर्ग. २आकाश. ओ. स्त्री.

दिवसः दीव्यंतिदेवा अत्रेतिदिवसः, क्रीडाकिंवा व्यवहार करितात देव ज्याचेठायीं तो. रू. दिवुधा. क्रीडादिअ. सूर्योदयापासून सूर्यास्तापर्यंत जो काळ तो. अ. पु. न.

दिवस्पतिः दिवः पतिः दिवस्पतिः, स्वर्गाचा जो पति तो. स. इंद्र इ.पु.

दिवा दीव्यंत्यस्मीतिदिवा, व्यापृत म्ह. व्यवहृत होतो जन ज्याचेठायीं तो. रू. दिवुधा. क्रीडादिअ. दिवसाचेठायीं ह्या अर्थी अव्य.

दिवाकरः दिवा दिनं करोतीति दिवाकरः, दिवसातें करितो जो तो. रू. कृञ्धा. करणअ. सूर्य. अ. पु.

दिवाकीर्तिः दिवाकीर्तिर्यस्य सः दिवाकीर्तिः, दिवसाचेठायीं आहे कीर्ति ज्याची तो. स. न्हावी. २चांडाळ जाति. इ. पु.

दिविषद् दिविसीदंतीतिदिविषत्, स्वर्गाचेठायीं राहतो जो तो. रू. षद्लृधा. विशरणादिकअ. देव. द्. पुल्लिंगी.

दिवोकाः दिवौकाः दिवमोकोयस्य सः दिवौकाः, स्वर्ग आहे स्थान ज्याचे तो. स. देव. २चातक पक्षि. स. पु.

दिश्यं दिशिभवंदिश्यं, दिशेचाठायीं जे उत्पन्न तें. त. दिशांचेठायीं झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दिष्टः दिशतिदिश्यतेस्मइतिवादिष्टः, क्षणोक्षणीं भिन्न अशा बाल्या द्यवस्थेतें देतो जो तो. अथवा शुभाशुभ दैष्टजेतें जें. तें. रू. दिशधा. अतिसर्जनअ. दैव. प्राक्तन. ३ काल. अ. पु. न.

दिष्टांत: दिष्टस्यांतोदिष्टांतः, दैवाची जी समाप्ति ती. त. मरण. अ.पु.

दिष्ट्या दिशांस्त्यायतिइतिदिष्ट्या, आनंदार्थरक्षक जें ते. ह. स्त्यैधा. शब्दसंघातअ. आनंदार्थी. ऊ. दिष्ट्यातेदर्शनं जातं. अव्य.

दीक्षित: दीक्षासंजातास्यस्यदीक्षित., दीक्षासंजातहा-झालीओहेजास ती. त. जाणें सोमयज्ञ केला तो अ.पु.

दीदिवि: दीव्यंत्यनेनदीदिविः, मोदन्तादिकरितात जेणेंकरून तो. ह. दिवुधा. क्रीडाअ. अन्न. इ.पु.

दीधिति: दीधीतेदीप्यतेसादीधितिः, दैदीप्यमान होते जी ती. ह. दिधीङ्धा. दीप्त्यादिअ. किरण. इ.पु. स्त्री.

दीन: दीयतेस्मदीनः, नाश पावते ती जो तो. ह. दीङ्धा. क्षयअ. दरिद्री. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

दीप: दीपयतीतिदीपः, गृहादिकाप्रत दीप्तिमत् करितो जो तो ह. दीपीधा. दीप्ति अर्थ. दिवा अ.पु.

दीपक: दीपयतीतिदीपकः, प्रकाशित करितो जो तो. ह. दीपीधा. दीप्तिअ. अजमोदा ह्म. ओवा. २ मोराची शेंडी. ३ प्रकाश. अ.पु.

दीप्ति: दीप्यतेसादीप्तिः, दीपित होते जी ती. ह. दीपीधा. दीप्तिअ. दिवे कांति. इ. स्त्री.

दीप्य: दिपेदीपनेसाधुर्दीप्यः दीपन ह्म. प्रकाशन किंवा पाचन याविषयीं जो साधु तो. त. मोर शेंडा. अ.पु.

दीर्घ दृणातीतिदीर्घं, विदीर्ण करितें जें तें. ह. दृधा. विदारण अ. लांब. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

दीर्घकोशिका दीर्घकोशाकारस्त्वाद्दीर्घकोशः त नमयंशरीरं यस्याःसादीर्घकोशिका, दीर्घाकारतेमुळें कोशमय शरीर आहे जीचें ती. नक्रसारखा एक जलचरविशेष. आ. स्त्री.

दीर्घदर्शी दीर्घंपश्यतीतिदीर्घदर्शी, लांब पाहाणारा जो तो. ह. दृशिर्धा. प्रेक्षणअ. पंडित. न.पु.

दीर्घपृष्ठ: दीर्घंपृष्ठंयस्यदीर्घपृष्ठः, दीर्घ आहे पृष्ठभाग ज्याचा तो. म. सर्प. अ.पु.

दीर्घरंत: दीर्घरंतमस्यास्तिदीर्घरंतः, लांब आहे प्रजनन नंपनजा

चे ती. स दिक्षाचें झाड अ. पु.

दीर्घसूत्रः दीर्घसूत्रयस्यदीर्घसूत्रः, दीर्घ आहे सूत्र ह्म. कारणजानें तो. म आळशी. वि अष्टचेन आ. स्त्री.

दीर्घिका दीर्घैवदीर्घिका. लाब जी ती ज्या विहिरीस आंत उतरण्यास पायऱ्या असतात ती विहीर आ स्त्री

दुःखं दुःष्टानिखानिइंद्रियाणि यस्मिन्नितिदुःखं, खिन्न आहेत इंद्रियें ज्याचेठायी तें. स. मनासाजी पीडा तें अ. न.

दुष्प्रधर्षिणी दुःखेनप्रधृष्यतइतिदुष्प्रधर्षिणी, दुःखानें संपादिजेले जी ती. ह. धृषुधा. असहन अ. रानवांगी ह्म. डोरलीवांगी. ई. स्त्री

दुःषमं दुष्टंसममत्रेतिदुःषमं. दुष्ट आहे सम ह्म. समता ज्याचेठायीं तें. स. निंदार्थी अव्य

दुःस्पर्शः दुःखेनस्पृश्यतीतिदुःस्पर्शः, दु. खानें स्पृष्ट होतो जो तो. रु. स्पृशधा. स्पर्शअ. धमासा. अ. पु.

दुःस्पर्शा दुःखेनस्पृश्यतइत्या दुःस्पर्शा, दुःखानें स्पर्श करण्यास जी अशक्य ती. धा. पू. प्र रिंगणी आ स्त्री.

दुकूलं दुष्टंकुलतीतिदुकूलं, दुष्ट शरीरावयवातें आच्छादन करिते जें तें. रू. कूलधा. आवरणअ. पांढवस्त्र. अ. न.

दुग्धं दुह्यतेस्मदुग्धं. दोहन करिजेलें जें तें. रू. दुहधा. प्रपूरणअ. दूध. अ. न.

दुग्धिका दुग्धमस्त्यस्याः दुग्धिका, दुधसदृश आहे चीक जीस ती. त. दुधि. आ. स्त्री

दुद्रुमः दुष्टोद्रुमःदुद्रुमः, दुष्ट जो द्रुम ह्म. वृक्ष तो. स. हिरवा कांदा, अ. पु.

दुंदुभिः दुंदुइतिशब्देनउभ्यतीति दुंदुभिः, दुंदुचाप्रकारें करून शब्द करितो जो तो रू. उभधा. पूरणअ. भेरीवाद्य. २ सूर्याचा सारथि अरूण. ३ दैत्यविशेष. उ. पु.

दुरध्वा दुष्टोध्वादुरध्वा, दुष्ट जो मार्ग तो स. दुष्टमार्ग. नांत. पुल्लिंगी.

दुरालभा दुःखेनलभ्यतइतिदु रालभा, दुःखानें प्राप्त होइजे ले जी ती. रू. दुलभधा. प्रा प्तिअ. धमासा. आ. स्त्री.

दुरितं दुष्टंइतंगमनयनेनेति दुरितं, दुष्ट आहे गमन जेणेंक रून तें. स. पातक हा. पाप. अ. न.

दुरोदरः दुष्टमासमंतादुदरम स्यदुरोदरः, दुष्ट आहे आसमं तात् उदर ज्याचें तो. स. निर्जीव पदार्थांनीं खेळणारा. २ प्रतिज्ञा पूर्वक व्यवहारी प्रतिज्ञे प्रमाणें जें द्रव्यादिक खावयाचें तें. अ. पु.

दुर्गतः दुष्टंगतमस्यदुर्गतः, दुष्ट आहे गमन ज्याचें तो. स. दरिद्री. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २दुर्गे. धियुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दुर्गतिः दुष्टागतिरितिदुर्गतिः, दुष्ट या प्रकारची जी गती ती. स. नरक इ. स्त्री.

दुर्गंधः दुर्दुष्टोगंधोयस्यदुर्गंधः, दुष्ट गंध आहे ज्यास तो. स. अविर्गंध अ. पु.

दुर्गसंचरः दुर्गेचदुर्गेणसंचरोदुर्गसं चरः, दुर्गदेशींचें जें क्रमण्यतो. स चाईट मार्ग. २ चाईट मार्गांचेठायीं संचार. अ. पु.

दुर्गा दुःखेनगम्यतेप्राप्यतइतिदुर्गा, दुःखानें प्राप्त होइजेत्से जीती. रू. गम्लृधा. गतिअ. पार्वती. आ. स्त्री.

दुर्जनः दुष्टोजनोदुर्जनः, दुष्टजो जन तो. स. दुष्टजन. २ एकदिका णीं मिळालेल्यांनें द्वैध करणारा. अ. पुल्लिंगी.

दुर्दिनं दुष्टंदिनंदुर्दिनं, मेघानें दुष्ट हा. अंधःकारयुक्त केलें जें दिन तें स. मेघानें आच्छादित दिवस आ णि रात्रि अशी असेल तर ती हि. अ. न.

दुर्नामकं दुष्टंनामयस्यतद्दुर्नाम कं, दुष्ट आहे नाम ज्याचें तो. स. मूळव्याधीचा रोग. अ. पु.

दुर्नामा दुष्टंनामोनमनंयस्याः सा दुर्नामा, दुष्ट आहे नमन ज्याचें तो स. जळ सारखा एक जलचर विशे ष. न. न.

दुर्बलः दुष्टंबलंयस्यदुर्बलः, अ ल्प आहे बल ज्याचें तो. स. अशक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दुर्मना: दुःस्थितंमनोयस्यदुर्मना:, दुस्थित आहे मन ज्याचें तो. स. ज्याचें चित्त व्याकुळ झालें तो. वि.स.पु.न.आ स्त्री.

दुर्मुखः दुर्निंदितंमुखंयस्यदुर्मुखः निंदित आहे मुख ज्याचें तो. स. तो डाळ. वि.अ पु.न.आ स्त्री.

दुर्वर्णं दुष्टोवर्णोयस्यदुर्वर्णं, दुष्ट आहे वर्ण ज्याचा तें. स. रुपें. अ नपुंसक.

दुर्विधः दुस्थाविधाप्रकारःसमृद्धिर्वायस्यसदुर्विधः, दुष्ट आहे प्रकार किंवा समृद्धि ज्याची तो. स. निर्धन. अ पु.

दुर्हृत् दुष्टंहृदयंयस्यदुर्हृत्, दुष्ट आहे हृदय ज्याचें तो. स. शत्रु. द. पु.

दुली जलंदोलयतीतिदुली, जलातें उत्क्षेपण करित्ये जी ती. कृ. दुलधा. उत्क्षेपणअ. चीनओवा. ई स्त्री.

दुश्च्यवनः दुःखेनदुष्टैर्वाच्यवनंयस्यसः दुश्च्यवनः, दुःखानें अथवा दुष्टा चेंगाचीं आहे च्यवन ह्म. पतन ज्याचें तो. स. इंद्र. अ. पु.

दुष्कृतं दुष्टंकृतंकरणमितिदुष्कृतं, दुष्ट जें कृत ह्म. करणें तें. स. पातक. अ. न.

दुष्टु दुस्थानंदुष्टु, दु. स्थान ह्म. दुष्ट स्थितीनें राहणारें जें तें. कृ. स्थाधा. गतिनिवृत्तिअ. निंदायाअर्थीअव्य. उ दुष्टुस्खलत्.

दुष्पत्रः दुष्टानिपत्राण्यस्यदुष्पत्रः, दुष्ट ह्म तीक्ष्ण आहेत पत्रें ज्याचीं तो. स. चोर ओवा. अ. पु.

दुःस्थः दुःखेनतिष्ठतीतिदुःस्थः, दुःखानें राहतो जो तो. कृ. स्थाधा. गतिनिवृत्तिअ. निर्धन. अ. पु.

दुहिता दोग्धीतिदुहिता, पूरण करणारी जी ती. कृ. दुह्धा. पूरणअ. कन्या. आ स्त्री.

दूतः दवतीतिदूतः, गमन करणारा जो तो. कृ. दुधा. गतिअ. निरोप सांगणारा. अ पु.

दूती दवतीतिदूतिः गमन करणारी जी ती. कृ. दुधा. गतिअ. दूतकर्म करणारी. ई स्त्री.

दूत्यं दूतस्यभावःकर्मवादूत्यं, दूताचा जो भाव किंवा कर्म तें. त. दूताचें कर्म किंवा भाव. अ. न.

दूनः दूयतेस्मदूनः, संतप्त करजेला

जो तो. क्र. दुदुधा. उपतापअ.स तप्त झा.तापविलेला. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

दूरे दुरयेन ईर्यतेदूरे, दु, स्थानें प्राप्त होतें जे तें. क्र. इण्‌धा. गति अ. व्यवहित झा.लांब. वि अ.पु.न.आ स्त्री.

दूरदर्शी दूरंपश्यतीतिदूरदर्शी. दूरे पाहणारा जो तो. क्र. दृशिर्‌धा.प्रेक्षणअ. पंडित. इन्.पु.

दूर्वा दूर्व्यतेदूर्वा, त्रुटितकरिजेते जी तो. क्र. दुर्वीधा. हिंसाअ. हरळी गवत. आ. स्त्री.

दूष्य दूषयितुंयोग्यंदूष्यं, विकार करण्यास योग्य जेंतें, क्र. दुष्‌धा. वैकृत्यअ. वस्त्राचें घर झा.तंबू. अ.न.

दूषिका दूषयतीतिदूषिका, नेत्रास दूषण करणारी जीती. क्र. दुष्‌धा. वैकृत्यअ. नेत्रांतील पू. आ.स्त्री.

दूष्या दूष्यतेअनयादूष्या, विकृत होतो जीणें करून ती. क्र. दुष्‌धा. वैकृत्यअ. हत्तीच्यामध्ये बांधण्याचा एक रज्जुविशेष. आ. स्त्री.

दृढः अतिशयेनबलवान्इतिदृढः, अत्यंत जो बलवान किंवा स्थूल तो. क्र. दृह्‌धा. वृद्धिअ. १ शक्त. २स्थूल. ३ काठिण्ययुक्त. अतिशयार्थी अव्य. २ अ.पु.न.आ.स्त्री.

दृढसंधिः दृढःसंधिःसंधानमस्यदृढसंधिः, दृढ आहे संधान ज्याचें तो स. घट्ट मिळालेला, सांधलेला. वि.इ.पु.स्त्री.न.

दृतिः द्रियतेइतिदृतिः आदृत होतें जीतो. क्र. दृङ्‌धा.आदरअ. चामड्याची पखाल. २ चामड्याचा भाता. इ.स्त्री.

दृक् पश्यत्यनेनेतिदृक्, अवलोकन करिजेतें जेणें करून ती. क्र. दृशि. र्‌धा.प्रेक्षणअ. नेत्र. २बुद्धि. ३पाहाणें. ४ पाहणारा. श. स्त्री.

दृषत् दृणातीतिदृषत्, विदारण होतीजो तो. क्र. दृधा विदारणअ. रगड. दू.पु.

दृष्टं दृश्यतेस्मदृष्टं, अवलोकनकरिजेलें जें तें. क्र. दृशिर्‌धा. प्रेक्षणअ. पाहिलेलें. २चोरादिकांपासून जें भय तें. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

दृष्टरजा दृष्टंरजोयस्याइष्टरजा.पा

दिलें आहे रज जीणें ती. स. जीस प्रथम ऋतुधाम झाला ती स्त्री. स. स्त्री.

दृष्टांतः दृष्टोअंतोयस्यसदृष्टांतः, दृष्ट आहेअंत ज्याचा तो. स. निदर्शन. अ. पु.

दृष्टिः पश्यत्यनयादृष्टिः, अवलोकन करिजेतें जीणें ती. कृ. दृशिर्‌धाप्रेक्षणअ. नेत्र. २ ज्ञान. ३ पाहणें इ. स्त्री.

देवः दीव्यतीतिदेवः, प्रकाशमानहोतो जो तो. कृ. दिवुधा. क्रीडादिअ. ईश्वर. २ राजा. अ. पु.

देवकुसुमं देवयोग्यंकुसुमंदेवकुसुमं, देवयोग्य जें कुसुम तें. स. लवंग. अ. न.

देवकीनंदनः देवक्यानंदनोदेवकीनंदनः, देवकीचा जो पुत्र तो. स. विष्णु. अ. पु.

देवखातकं देवेनखातंदेवखातं तदेवदेवखातकं, देवानिर्मित जें खात तें देवखात तेंच देवखातक. कृ. अ. प्रा. खनल्यें तळें. अ. न.

देवछंदः देवैः छाद्यतेदेवछंदः, देवानीं स्वीकार केला जेणें जो तो. कृ. छदिधा. संवरणअ. शंभरसरांचा मुक्ताहार. अ. पु.

देवजग्धकं देवैरद्यतेस्म देवजग्धं तदेवदेवजग्धकं, देवानीं भक्षिजे तो जो तो. देवजग्ध तेंच देवजग्धक. न. रोहिसगवत. अ. न.

देवता देवएवदेवता, देव जो तोच देवता. न. देव. आ. स्त्री.

देवताडः देवानिंद्रियंताडयतीतिदेवताडः, उच्चलानें इंद्रियपीडाकारक जो तो. कृ. तडधा. आघात अ. देवताली वृक्ष. अ. पु.

देवत्वं देवस्य भावो देवत्वं, देवाचा जो भाव त्व. प्रकाशतें. त. देवभाव. अ. न.

देवयज्ञः देवानांयज्ञोदेवयज्ञः, देवसंबंधी जो यज्ञ तो. स. वैश्वदेवांग जो होम तो. अ. पु.

देवयद् देवानंचतीतिदेवयद्, देवपूजा करितो जो तो. कृ. अंचुधा. पूजादिअ. जो देवाची पूजा करितो तो. किंवा देवाला जाणतो जो तो. वि. पु. अ. ई. स्त्री.

देवयोनयः देवायोनिर्येषांते देवयोनयः, देव आहेत उत्पत्तिकारण

आंचे ते स. घृतादिक. इ. पु.

देवनः दीव्यत्यनेनदेवनं, क्रीडा करितो जेणेंकरून तो. कृ. दिवुधा क्रीडाअ. खेळण्याचें साधन फासा अ. पु. २ खेळ ३ जिंकण्याची इच्छा अ. न.

देववल्लभः देवानांवल्लभ. देववल्लभः, देवांला जो वल्लभ स. प्रियतो स. उंडणीचें झाड. अ. पु.

देवभूयं देवस्यभावोदेवभूयं, देवांचा जो भाव स. प्रकार तें. कृ. भूधा. भवनअ. देवभाव स देवत्व. अ. न.

देवमातृकः देवोमातायस्यसदेवमातृकः, देव आहे माता स. मातृतुल्य पोषक जास तो. स. ज्या देशीं पर्जन्यानेंच धान्य पिकतें तो देश. अ. पु.

देवरः दीव्यतेइतिदेवरः, देवन स. क्रीडा करितो जो तो. कृ. देवृधा. देवन अ. भ्रतऱ्याचा कनिष्ठ बंधु. अ पुल्लिंगी

देवलः देवंलातीतिदेवलः, देवस ग्रहण करितो जो तो. कृ. लाधा. आदानअ. गुरु. अ. पु

देवसभा देवानांसभादेवसभा, देवांची जी सभा ती. स. देवांचा सभा आ. स्त्री.

देवसायुज्यं देवस्यसायुज्यंदेवसायुज्यं, देवाचें जें सायुज्य तें. स देवत्व स. देवभाव. अ. न

देवाजीवः देवोजीवोयस्यदेवाजीवः, देव आहे जीविका ज्याची तो स. गुरव. अ. पु.

देवाजीवी देवैराजीवितुंशीलमस्यदेवाजीवी, देवाच्या योगानें जीवन पावणारा जो तो. कृ. जीवधा. प्राणनअ. गुरव. न. पु.

देवी दीव्यतीतिदेवी, प्रकाशित होते जी ती. कृ. दिवुधा. कांत्यादिअ. पट्टाभिषिक्त राजाची जी स्त्री ती. २ सुरदेव. ३ पिंडिका नावाची वेल. ४ देवता. ई. स्त्री.

देशः दिशत्यस्मिन्निति देशः, दानादि करिताल ज्याचेठायीं तो. कृ. दिशधा. अतिसर्जनअ. ग्राम समुदाय. अ. पु.

देशरूपं देशनंदेशः देशोरूपंयस्यतत्देशरूपं, अतिसर्जन स. नीतीनें वर्तन तें आहे रूप ज्याचें तें. समासवृत्ति. नीति न्याय.

अ. न.

देहः दिग्धलेइतिदेहः, इन्द्री पावि जेतोजी तो रु. दिहधा उपचयअ शरीर अ पु.न

देहली देहनदेहः देहलातीतिदेह ली, देहन ह्म. गोमयाद्युपलेपनत्या ते प्राप्त होत्सेजी ती रु. लाधा. आ दान अ. घराच्या दाराचा खालचा भाग. उंबरा. ई. स्त्री.

दैतेयः दैत्यः दितेरपत्यदैतेय. दितीचें जे अपत्य तो. त. दानव. अ पुल्लिंगी.

दैत्यगुरुः दैत्यानांगुरुर्दैत्यगुरुः, दैत्यांचा जो गुरु ह्म उपदेष्टा तो. स शुक्राचार्य. उ.पु.

दैत्यारिः दैत्यानामरिर्दैत्यारिः, दैत्यांचा जो शत्रु तो. स विष्णु. इ.पु

दैत्या दितेरियंदैत्या, दितिसंबंधी जी ती. त. तालीसपत्र. आ. स्त्री

दैर्घ्यं दीर्घस्यभावोदैर्घ्यं, दीर्घाचा जोभाव तें त. लांब अ. न.

दैवं देवादागतंदेवानामिदंवादैवं, देवापासून प्राप्त जें तें. किंवा देवसं बंधीजें तें. त. प्राक्तन अ. न.

दैवज्ञः दैवंजानातीतिदैवज्ञः, प्रा क्तनशुभाशुभ कर्म जाणणाराजो तो. रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. जो शी. अ. पु.

दैवज्ञा दैवशुभाशुभंजानातिदैव ज्ञा, शुभाशुभ जाणणारी जी ती ह ज्ञाधा. अवबोधनअ. शुभाशुभजा णणारी बायको. आ. स्त्री.

दैवतं देवएवदैवतं देवतैवदैवतं, देवच दैवत देवताजी तीच दैवत देव. अ. पु. न.

दोला दोलयतीतिदोला, उत्क्षिप्त करणारी जी ती रु. दुलधा. उत्क्षेप अ. नील. २ हिंडोला. आ. स्त्री.

दोषज्ञः दोषंजानातीतिदोषज्ञः, दोषातें जाणतोजो तो. रु. ज्ञाधा. अवबोधन अ. विद्वान्. २ वैद्य अ पुल्लिंगी.

दोषा दुष्यंत्यत्रेतिदोषा, निद्रेनेंवि कृत होतात ज्याचेठायीं ती. रु. दुष धा. वैकृत्यअ बाहु. आ. स्त्री. १ रात्रीच्याठायीं याअर्थी अव्य.

दोषैकदृक् दोषएकादृष्टिर्यस्य दोषैकदृक्, दोषाचेठायीं मुख्य आहे दृष्टीज्याची तो. स. दोषया च पाहणारा. क्. पु.

दोः दम्यतेअनेनदोः, शांति पाव तो जेणें करून तो. कृ. दमुधा उपशमअ. बाहु. स. पु.

दोहदं दोग्धिअनेनदोहदं, प्रपूरण होतें जेणें तें कृ. दुहधा. प्रपूरणाअ. गर्भिणीमनोरथ. अ. न.

दोहदवती दोहदःगर्भिण्यभिलाषोस्त्यस्याइतिदोहदवती, गर्भिण्यभिलाष आहे जीस ती. त. प. दार्थीविषयींची इच्छा करणारी मर्गोदर बायको. ई. स्त्री.

दौकुलः दुकूलेनवेष्टितोदौकुलः, दूकूलवस्त्रानें जो वेष्टित तो. त. प. दूवरस्त्रानें वेष्टित जो तो. त. पट्टवस्त्राने वेष्टित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दौत्यं दूतस्यकर्मभावोवादौत्यं, दूताच्या जो भाव किंवा कर्म तें. त. दूतानें कर्म किंवा दूतत्व. अ. न.

द्युतिः द्योततेद्युतिः, प्रकाशन जीतो. कृ. द्युतधा. दीप्तिअ. शोभा. इ. स्त्री.

द्युमणिः दिवोमणिरिवद्युमणिः, आकाशाला मण्याप्रमाणें जो तो. स. सूर्य. इ. पु.

द्युम्नं दिवमनतिद्युम्नं, स्वर्गाप्रत अभ्यस्त जें तें. कृ. म्नाधा. अभ्यासअ. द्रव्य, धन. अ. न.

द्यूतः दीव्यतेद्यूतः, अक्षक्रीडा जो तो. कृ. दिवुधा क्रीडाअ. अप्राणिकरणक क्रीडा, निर्जीव पदार्थांचा खेळ. अ. पु. न.

द्यूतकारकः द्यूतस्यकारकोद्यूतकारकः, द्यूत करवितो जो तो. म. द्यूत करविणारा. अ. पु.

द्यूतकृत् द्यूतंकरोतीतिद्यूतकृत्, द्यूतातें करितो जो तो. कृ. कृञ्धा. करणाअ. द्यूत करणारा. त. पु.

द्यौः द्योततेदेवास्यामितिद्यौः, प्रकाशमान होताहेत देव जीचेठायीं ती. कृ. द्युतधा. दीप्तिअ. स्वर्ग. २आकाश. औ. स्त्री.

द्योतः द्योतनंद्योतः, प्रकाशन जें तें. कृ. द्युतधा. दीप्तिअ. सूर्याची प्रभा. अ. पु.

द्रप्सं दृप्यतेअनेनद्रप्सं, हर्ष पाविजेतो जेणें करून तें. कृ. दृपधा. हर्षादिअ. पातळ दहीं. अ. पु. न.

द्रवः द्रवणंद्रवः, अर्थः प्रद्रावशब्दप्रमाणें. द्रवत्वगुण. २क्रीडा. ३

पलायन· अ·पु·

द्रवंती द्रवतीतिद्रवंती, स्रवत्ये जीती· रू· द्रुधा· गतिअ· उंदीर कानी· इ· स्त्री·

द्रविणं द्रवंत्यनेनद्रविणं, ज्याचा योगानें गमन करतो तें· रू· द्रुधा· गतिअ· पराक्रम· २ धन· ३ सोनें ४ सामर्थ्य· अ·न·

द्रव्यं द्रुभिवद्रव्यं, वृक्षासारखें श ह्णारें जें तें· न· धन· २ सत्व· ३ रूपरसादिक· गुणाचे जे आश्रय तें भत्येक· अ·न·

द्राक् द्रातीतिद्राक्, शिघ्रत्वर्थगा मी जें तें· रू· द्राधा· कुत्सितगति अ· शीघ्रार्थी अव्य·

द्राक्षा द्राक्षतइतिद्राक्षा, संतुष्ट करित्ये जी ती· रू· द्राक्षृधा· पर्या प्यार्थ· द्राक्षांची वेल· आ· स्त्री·

द्राघिष्ठः अतिशयेनदीर्घोद्राघि ष्ठः, अत्यंत जो दीर्घ तो· त· अ· तिदीर्घ· वि· अ·पु·न· आ· स्त्री·

द्राविडकः द्रविडदेशेजातःद्रा विडः, सएवद्राविडकः, द्रविड देशाचेठायीं झाला जो तो द्राविड तोच द्राविडक· त· कचूर· अ·पु·

द्रुः द्रवत्यूर्ध्वमितिद्रुः, उंच गमन क रितो जो तो· रू· द्रुधा· गतिअ· वृक्ष· उ·पु·

द्रुकिलिमं किलतीतिकिलिमं, द्रु चतत्किलिमंचद्रुकिलिमं, श्वेतव र्णवृक्षरूप जें तें· स· देवदारुवृक्ष· अ·न·

द्रुघणः द्रुघनः द्रुर्वृक्षोहन्य तेनेनद्रुघणः, वृक्षनाश करिजेतो जेणें करून तो· रू· हनधा· हिंसादि अ· ब्रह्मदेव· २ मुद्गल· अ·पु·

द्रुणः द्रुणतीतिद्रुणः, हिंसा करि तो जो तो· रू· द्रुणधा· हिंसाअ· विंचू· अ·पु·

द्रुणिः द्रुणी द्रुणतीतिद्रुणिः, ज लगमनाश्रयजी ती· रू· द्रुणधा· ग त्यादिअ· द्रोणी· इ· २ ई· स्त्री·

द्रुतं द्रवतीतिद्रवनंवाद्रुतं, शीघ्र गमन करितें अथवा द्रवण जें तें· रू· द्रुधा· गतिअ शीघ्र· अ·न· २ द्रवीभूत· वि· अ·पु·न· आ· स्त्री·

द्रुमः द्रोर्वृक्षस्यावयवः शाखाअ स्त्यस्येतिद्रुमः, शाखा आहे ज्यास तो· त· वृक्ष· अ·पु·

द्रुमामयः द्रुमाणामामयोद्रुमाम

मयः, वृक्षाचाजो रोग तो. स. क्ला स्व. अ. पु.

द्रुमोत्पलः द्रुमेउत्पलाकारंपुष्पंय स्यद्रुमोत्पलः, वृक्षामध्यें उत्पलाकृति आहे पुष्प जाचें तो. स. पांगारा वृक्ष. अ. पु.

द्रुवर्च द्रोर्विकारोद्रुवर्च, वृक्षांचाजो विकारतें. त. प्रमाण. अ. न.

द्रुहिणः द्रुह्यतिदुष्टेभ्यइतिद्रुहिणः, दुष्टांकारणे द्रोह करितो जो तो. कृ. द्रुहधा. जिघांसाअ. ब्रह्मदेव. अ. पु.

द्रोणः द्रवतीतिद्रोणः, गमन करितो जो तो. कृ. द्रुधा. गतिअ. डोमकावळा. २ द्रोणाचार्य. ३ विंदू. ४ अढमणी. अ. पु.

द्रोणकाकः द्रुणातीतिद्रोणः, द्रोणश्चासौकाकश्चद्रोणकाकः, हिंसा करणारा असा जो काक तो. स. डोमकावळा. अ. पु.

द्रोणक्षीरा द्रोणपरिमितंक्षीरंयस्याः साद्रोणक्षीरा, द्रोणपरिमित आहे दूध जीस ती. स. द्रोणपरिमित दूध देणारी गाय वगैरे. आ. स्त्री.

द्रोणदुग्धा द्रोणंदोग्धीतिद्रोणदुग्धा, द्रोण परिमित दुग्ध देते जी ती. कृ. दुहधा. प्रपूरणअ. अर्थादिपू.

द्रोणिः द्रोणी द्रवत्यत्रजलमितिद्रोणी, द्रवतीतिद्रोणीतिवा, गमन करितें जल जीचेठायीं किंवा गमन करितेजी ती. कृ. द्रुधा. गतिअ डोंकी १ नौका. २ दोनपर्वत. इ. २ ई. स्त्री.

द्रोहचिंतनं द्रोहस्यचिंतनंद्रोहचिंतनं, शत्रुवेशाचें जें चिंतन तें. शत्रु द्रोहाचें ध्यान ते. स. शत्रूच्या हननाचें चिंतन. अ. न.

द्रौणिकं उप्यंते ऽस्मिन्वापः क्षेत्रं द्रोणं द्रोणस्यवापोद्रौणिकं, द्रोणपरिमितधान्य वापाचें जें क्षेत्र तें. त. द्रोण परिमित धान्याचें शेत वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्वंद्वं द्वौद्वौइतिद्वंद्वं, दोन दोन जे ते. ध. स्त्री आणि पुरुष. २ दोन. ३ कलह. अ. न. की. रहस्य.

द्व्यातिगः द्वयमतिक्रम्यगच्छतीतिद्व्यातिगः, रजस्तमाचें अतिक्रमण करून गमन करणारा जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. केवळसत्त्वगुणी. अ. पु.

द्वादशात्मा द्वादशआत्मानोमूर्तयोयस्य द्वादशात्मा, द्वादश आहे तमूर्ति ज्याचा तो स सूर्य. न् पु.

द्वापरः द्वाभ्यांपरोद्वापरः, दोघाहून म्हणजे कृत त्रेताहून जो परतो स द्वापरयुग २संशय अ पु.

द्वाः द्वारयतीतिद्वाः, उत्तम प्रकारे वरणह्म. आवरण करितो जो तो. रु. द्वृधा. वरणअ. द्वार. र् स्त्री.

द्वारपालः द्वारंपालयतीतिद्वारपाल., द्वार रक्षण करणारा जो तो रु. पालधा रक्षणअ. द्वारपाल. अ. पु.

द्वारं द्वारयतित द्वारं, पिहित करिते जे ते. रु. द्वृधा. वरणअ. द्वार अ न.

द्वाःस्थः द्वारितिष्ठतीतिद्वास्थः, द्वाराच्याठायी राहणारा जो तो. रु. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. द्वारपाळ अ. पु.

द्वास्थितः विग्रहादिसर्वद्वास्थ शब्दाप्रमाणें

द्विगुणाकृतं द्विगुणंकृतंकृषेद्विगुणाकृतं, द्विवारजे कृष्ट स. ना गरलेले ते. श. दोन वेळ नागरले लें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्विजः द्वाभ्यांमातृमौंजीभ्यांजायत इति द्विजः, मातृमौंजीपासून उत्पन्न होतो जो तो रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. पक्षि. २दंत. ३ब्राह्मण. अ. पु.

द्विजन्मा द्वाभ्यांजन्मयस्यद्विजन्मा, दोघांपासून आहे जन्म ज्याचें तो स. अर्थादिपू श. प्र.

द्विजराजः द्विजानांराजाद्विजराजः, द्विजांचा जो राजा स स्वामी तो. स. चंद्र अ. पु.

द्विजा द्विर्जाताद्विजा, दोनवार झाली जी ती. रु. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. सुगंधिद्रव्यविशेष. ज्यास रेणुकाबीज असें ह्मणतात्. ती. आ. स्त्रीलिंगी.

द्विजातिः द्वेजातीयस्यसद्विजातिः, दोन आहेत जाति स जन्में ज्याची तो. स. अर्थादिद्विजशब्दप्र.

द्विजिव्हः द्वेजिव्हेयस्यद्विजिव्हः, दोन आहेत जिव्हा ज्यास तो. स. सर्प २निंदा सूचक पुरुष. अ. पु.

द्वितीया द्वयो पूर्णाद्वितीया, दोघांचे पूरण करणारी जी ती. रु. ति

साहितस्त्री· आ· स्त्री·

द्वितीयाकृत द्वितीयंकृष्टंद्वितीयाकृतं, द्विवार जें कृष्ट झा· नांगरलें तें· त· दोनवार नांगरलेलें शेत· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

द्विपः द्वाभ्यांपिबतीतिद्विपः, मुखना सिकेनें पान करणाराजो तो· कृ· पाधा पानेअ· हत्ती· अ· पु·

द्विपाद्यः द्वौपादौपरिमाणमस्याद्वि पाद्य·, दोनपाद आहे परिमाणजा नें तो· त· दुपट दंड· अ· पु·

द्विरदः द्वौरदावस्यद्विरदः, दोन आहेत दंत जास तो· स· हत्ती· अ· पुल्लिंगीं·

द्विरेफः द्वौरेफौनाम्नियस्यसाद्विरे फः, दोन रेफ आहेत नामाचेठायीं ज्याच्या तो· स· भ्रमर· अ· पु·

द्विवर्षा द्वेवर्षेवयःप्रमाणंयस्याःसा द्विवर्षा, दोन वर्षे आहेत वय प्रमा णजीस ती· त· दोनवर्षाची· आ· स्त्री·

द्विट् द्वेष्टीतिद्विट्, द्वेष करणारा जो तो· कृ· द्विषधा· अप्रीतिवा· श त्रु· ष· पु·

द्विषत् विग्रहादिसर्वंद्विट्शब्दाप्र·

द्विष्ट द्विष्यतेस्मद्विष्टं, हेमरूप्यात्र द्विषिलें जें तें जें तें· कृ· द्विषधा· अप्री तिअ· तांबें अ· न·

द्विसीत्यं द्विवारंसीतयासमितंद्वि सीत्यं, द्विवार लांगलानें जें संभि त झा· नांगरलेलें तें· त· दोनवेळ नांगरलेलें शेत· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

द्विहल्यं द्विवारंहलेनकृष्टंद्विहल्यं, द्विवार हलानें जें कृष्ट तें· त· अर्थो दि पूर्वीच्याप्रमाणें·

द्विहायनी द्वौहायनौयस्याःसाद्वि हायनी, दोन आहेत वर्षे जीस ती· त· दोनवर्षाची· ई· स्त्री·

द्वीपः द्विर्गताआपोयस्मिन्नितिद्वी पः, द्विर्गत झा· दोहींकडून आला हेत उदकें ज्याचेठायीं तो· स· सभो वतें पाणि असून मध्यें जी जमीन असते ती· अ· पु· न·

द्वीपवती द्वीपान्यस्याःसंतीति द्वीपवती, द्वीपें आहेत जीस ती· त· नदी· ई· स्त्री·

द्वीपी द्वौवर्णौईयतेद्वीपं द्वीपंच र्मास्त्यस्यद्वीपी, कृष्णादिवर्णद्व य विशिष्ट चर्म आहे ज्यास तो· त·

वाघ. अ. पु.

द्वेषणः विग्रहादिद्विद्श. प्र. अ. पु.

द्वेष्यः द्वेष्टुमर्होद्वेष्यः, द्वेष करावयाकारणें जो योग्य तो. ह्र. द्विषधा अप्रीतिअ. शत्रु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्वैधं द्विप्रकारःद्वैधं, दोन प्रकारचें जें तें. न. विरोध. २ बलिष्ठाशीं संधी आणि दुर्बलाशीं युद्ध करणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्वैपः द्वीपिनोविकारोद्वैपं, तेनपरिवृतोरथोद्वैपः, वाघाच्याचामड्यानें वेष्टित रथादिक. अ. पु.

द्वैमातुरः द्वयोर्मात्रोरपत्यंद्वैमातुरः, दोन मातांचाजो पुत्र तो. गणपति. अ. पु.

ह्यष्टे द्वे हेमरूपे अश्नुते व्याप्नोतिघसं, हेमरूप्यांतें भक्षण करितोजो तो. ह्र. अभूधा. आमिश. तांबें अ. न.

धटी तरत्यतेइतिधटी ध्रेष्ठतानेंराखिजे सें जी ती. कृ. तरधा. उच्छ्रायअ. वल्कल. ई. स्त्री.

धटः तरत्यतेइतिधटः, उच्चतानें स्थितजीती. कृ. तरधा. उच्छ्रायअ. दिव्यप्रमाण विशेष. अ. पु.

धत्तूरः धीयतइतिधत्तूरः, प्राशिजे तें जी ती. कृ. धेट्धा. पानअ. धुतरा अ. पु.

धनं दधेतीतिधनं, धान्य करितें जें तें. कृ. धनधा. धान्यअ. द्रव्य. अ. न.

धनंजयः धनंजयतीतिधनंजयः, धनातें जिंकितोजो तो. कृ. जिधा. जयअ. अग्नि. २ अर्जुन. ३ पांडव. अ. पु.

धनदः धनंदयतेइतिधनदः, धनातें रक्षण करितो जो तो. कृ. देङ्धा. रक्षणअ. कुबेर. अ. पु.

धनहारी धनंहरतीतिधनहारी, धनातें हरण करितोजोतो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. चोर ओवा. ई. स्त्री.

धनाधिपः धनानामधिपोधनाधिपः, धनाचा जो अधिप ह्मणजे स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

धनिकः धनमस्यास्तीतिधनिकः, धन आहे ज्यास तो. त. बहुधनी. अ. पु.

धनी बहुधनमस्यास्तीतिधनी, बहुत आहे धन जास तो. त. अर्थादिप. श. प्र. इन्. पु.

धनिष्ठा अतिशयेनधनवतीतिधनिष्ठा, अतिशयें करून जीधनवती ती. त. नक्षत्रविशेष. आ. स्त्री.

धनीयकं विग्रहादिधान्याक शा. प्र. कोथिंबीर. अ. न.

धनुर्धरः धरतीतिधरः धनुषोधरोधनुर्धरः, धारण करितो जो तो धर धनुष्याचा धारण करणारा तो. कृ. धृञ्धा. धारणअ. धनुष्यानेंयुद्ध करणारा. अ. पु.

धनुर्यासः धनुषोयासःप्रयत्नोयस्यसधनुर्यासः, मरु देश संबंधीं आहे प्रयत्न जास तो ब. धमासा. अ. पु.

धनुःपटः धनुषइवपटोविस्तारोयस्यधनुःपटः धनुष्याप्रमाणें आहे विस्तार जाचा तो.

स. बाणानें झाड. अ. पु.

धनुष्मान् धनुरस्यास्तीतिधनुष्मान्, धनुष्य आहे ज्यास तो. त. धनुर्धर. न. पु.

धनुः धनतीतिधनुः, शब्द करणारें जें तें. कृ. धनधा. शब्दअ. धनुष्य २ धनरास. स. न.

धनूः इत्यादिरावेपूर्वीच्याप्र.ऊ.स्त्री.

धन्यः धन्या धनंलब्धाधन्यः, धन पावतो जो तो त. भाग्यवान्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धनुर्मध्यं धनुषोमध्यंधनुर्मध्यं, धनुष्याचा जो मध्य तो. त. धनुष्याचा मध्यभाग. अ. न.

धन्याकं विग्रहादिमर्वधान्याक. श. प्र. कोथिंबीर अ. न.

धन्वं धन्वतीतिधन्व, बाणानें गमन करविणारें जें तें. कृ. धविधा. गतिअ. धनुष्य. अ. न.

धन्वा धन्वंति अस्मिन्नितिधन्वा. गमन करितात ज्यांतगायी तो. कृ. धविधा. गतिअ. धनुष्य. न. न. २ मारवाड देश. न. पु.

धन्वयासः इत्यादिधनुर्यांच. श. प्र.

धन्वी धन्वमस्यास्तीतिधन्वी, धनुष्य आहे ज्यास तो. त. धनुष्य. २ धनरास. इन्. पु.

धमनः धमतीतिधमनः, शब्द करितो जो तो. कृ. ध्माधा. शब्दादिअ. देवनळ. अ. पु.

धमनिः धमतीतिधमनिः, शब्द करणारी जी ती. इत्यादिपूर्वीच्या श. प्र. नाडी. इ. स्त्री.

धमनी धम्यतइतिधमनी, शब्द करिजेते जी ती. इत्यादिपू. श. प्र. रुवासिक द्रव्यविशेष ज्यास पनारी असें ह्मणतात ती. ई. स्त्री.

धम्मिल्लः धमतीतिधम् धम्चासौ गलश्चधम्मिलः, शब्द करितो जो तो धम् एकीभूत होतो जो तो गल धम्मिल्ल जो गल तो. श. वेचडा. अ. पु.

धरः धरतीतिधरः, धारण करितो जो तो. कृ. धृञ्धा. धारणअ. पर्वत. अ. पु.

धरणिः धरतिनिम्नानितिधरणिः, निम्नातें धारण करिते जी ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. पृथ्वी. ई. स्त्री.

धरा इत्यादिमागेंपूर्वीच्या सदृश प्रमाणें. आ. स्त्री.

धरित्री हृत्यादिपूर्वीच्याप्र. प्र.

धर्मः ध्रियतेविश्वमितिधर्मः, विश्वातें धारण करितो जो तो. कृ. धृञ्धा. धारणअ. पुण्य. अ. पु. न. २ विधियुक्तअसा जो यज्ञादि तो. अ. पु.

धर्मचिंता धर्मस्यचिंताचिंतनंधर्मचिंता, धर्म संबंधीं जी चिंता ती. स. धर्मविचार. आ. स्त्री.

धर्मध्वजी धर्मस्यध्वजोस्यास्तीतिधर्मध्वजी, धर्मचिन्ह आहे ज्यास तो. त. पोटाकरितां ढोंग करणारा. इन्. पु.

धर्मपत्नी धर्मपत्नेजातंधर्मपत्तनं, धर्मपुराचे ठायीं जें उत्पन्न तें. त. मिरी. अ. न.

धर्मराजः धर्मेणराजत इतिधर्मराजः, धर्मानें शोभतो जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. यम. २ धर्मराज पांडव. ३ नास्तिक विशेष. अ. पु.

धर्मसंहिता धर्मबोधार्थरचिता संहिताधर्मसंहिता, धर्मबोधनार्थ केलेली जी संहिता ती. स. मन्वादिकांनीं प्रणीत ज्या स्मृति त्या प्रत्येक. आ. स्त्री.

धर्षणी धर्षयतीतिधर्षणी, धीटपणानें वागणारी जी ती. कृ. ञिधृषाधा. प्रागल्भ्यअ. व्यभिचारिणी बायको. ई. स्त्री.

धर्षिणी धर्षा धर्षणमस्यास्यादितिधर्षिणी, धर्षण आहे जीस ती. त. अर्थादि पूर्वीच्याप्र. प्र.

धवः धवतीतिधवः, कांपविणारा जो तो. कृ. धूधा. विधूननअ. नवरा. २ वृक्षविशेष. ३ मनुष्य. अ. पु.

धवला धवलवर्णत्वाद्धवला, शुक्लवर्ण जी ती. त. पांढरे रंगाची. गि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धवित्रं धूयतेनेनधवित्रं, कंपायमान करितो ज्येणें तो. कृ. धूञ्धा. कंपनअ. हरणाच्या कातड्याचा पंखा. अ. न.

धातकी धातुंकरोतीतिधातकी, धातूंतें उत्पन्न करिते जी ती. कृ. कृञ्धा. करणअ. धायटी. ई. स्त्री.

धातुः धीयत इतिधातुः, धारण करितो जी ती. कृ. डुधाञ्धा. धारणपोषणअ. पर्वतापासून झाले ल्या प्रत्येक सोनें वगैरे. २ श्लेष्मा. ३ आहार पचल्यापासून औरस.

शरीरांत उत्पन्न होतो तो. ४ पंच महा भूतेंतीं प्रत्येक. ५ रूप रस गं धस्पर्श शब्द हे प्रत्येक. ६ इंद्रिय ७ शब्दयोनि जे भू आदिक धा तू ते प्रत्येक. उ पु.

धातुपुष्पिका धातुपुष्पमस्याइ तिधातुपुष्पिका, धातु आहे पुष्प ह्मा परिपाक जीचा ती. स. धायरी आ. स्त्री.

धाता दधातीतिधाता, विश्वातें धारण अथवा पोषण करितो जो तो. क्र डुधाञ्धा. धारणादिपोष ण अ. ब्रह्मदेव. ऋ. पु.

धातृपुष्पिका धातृपुष्पमस्याः सा धातृपुष्पिका, देह पोषक आहे पुष्प जीचें ती. स. धायरी आ. स्त्री.

धात्री धीयते:नयाधात्री, पोषण करिजेतें जीणें ती. रु. डुधाञ् धा. धारण पोषणअ. दाई. २ आंव ळीचें झाड. ३ पृथ्वी ४ आई. ई. स्त्री.

धानाः दधतीतिधानाः, धारण पोषण करितात जीणे ती. रु. डु धाञ्धा. पोषणादिअ. भाजलेले यव. आ. स्त्री.

धानुष्कः धनुःप्रहरणमस्यधानुष्क. धनुष्य आहे आयुधजाचें तो. त. ध नुर्धर. अ. पु.

धान्यं धानेपोषणेसाधुर्धान्यं, पोष णा विषयीं जो साधु ह्मा उत्तम तें. त. धान्य. अ. न.

धान्यकं धन्यतइतिधान्यकं, स शब्द भक्षिजेतें जें तें. रु. धनधा धान्यादिअ. कोथिंबीर. अ. न.

धान्याकं धन्यतेभोक्तृभिर्धान्याकं, भक्षण कर्त्यांनीं भक्षिजेतें जें तें. रु. धनधा. धान्यादिअ. कोथिंबी र. अ. न.

धान्याम्लं धान्यैःकृतंआम्लंधान्या म्लं, धान्येंकरून उत्पन्न जें आ म्ल तें. त. कांजी ह्मा पेज. अ. न.

धाम दधातिधीयतेवाधाम, धा रण करितें किंवा करिजेतें जें तें. रु. डुधाञ्धा. धारणादिअ. घर. २ देह. ३ कांति. ४ प्रभाव. ५ स्था न. ६ जन्म. स्. न.

धामार्गवः धाम्नोर्गःधामार्गःधा मार्गवातीतिधामार्गवः, धामा जेंनाप्रत प्राप्त जो तो. रु. वाधा. गत्यादिअ. आघाडा. २ घोडका. अ. पु.

धाय्या धीयतेनयाग्निर्धाय्या,जी -चा योगानें अग्नीपुष्ट होतो ती. कृ. डुधाञ्धा. पोषणादिअ. अ ग्नींत समिध टाकून अग्नि पेट -ण्या करितां जी वेदाची ऋचा ती. आ. स्त्री.

धारणा धर्मादिधारयतिसाधारणा, धर्मादिकांनें धारण करणारी जी ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. नीति मार्गांत राहणें आ. स्त्री.

धारा ध्रीयंते,त्रअश्वामितिधारा, अश्वधारण करितात जीचेठायीं ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. घोड्यां -चा पांच चाली आहेत त्या प्रत्येक. आ. स्त्री.

धाराधरः धाराणांधरःधाराधरः, धारांचाजो धर म्ह. धारण कर्ता तो. स. मेघ. अ. पु.

धारासंपातः धाराणांसंपातः, धारासंपातः, धारांचाजो संपा त म्ह. संपूर्ण पतन तो. स. संततधार पर्जन्य. अ. पु.

धार्तः धावनंधूर्तादिगमनंधाः, धावनेनार्तोधार्तः, धावनानें जो आर्त म्ह. पीडित तो. स. मारा? सोकरें वाज. अ. पु.

धार्तराष्ट्रः धृतराष्ट्रेपक्षिविशेषेभ वःधार्तराष्ट्रः, धृतराष्ट्र पक्ष्यांचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. पक्षिविशेष. अ. पुल्लिंगी.

धावनिः धावनी धावतीतिधा वनिः, धुद्ध असल्से जी ती. कृ. धा वुधा शुद्ध्यादिअ. रवका पिठवण. इ. २ ई. स्त्री.

धिक् धक्यतीतिधिक्, नाश करि तें जें तें. कृ. धक्कधा. नाशनअ. नि र्भत्सनार्थी. २ अपशब्द बोलून भ य लावणें. अव्य.

धिक्कृतः धिक्क्रियतेइतिधिक्कृत., धिःकार करिजेतो जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ निंदित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धिषणः धिष्णोतीतिधिषणः,प्रा गल्भ्य करितो जो तो कृ. ञिधृषा धा. प्रागल्भ्यअ. बृहस्पति. अ. पु.

धिषणा धिष्णोतीतिधिषणा, अ भ्यासानें प्रगल्भ म्ह. प्रौढ होते जी ती. कृ. ञिधृषाधा प्रागल्भ्य अ. बुद्धी आ. स्त्री

धिष्ण्यं धृष्यतेधृष्णोतीतिवाधिष्ण्यं,

शब्द करिजेतें किंवा प्रागल्भ्य पाव तें जें तें. रू. धिषधा. शब्द अ. २ धि धृपाधा. प्रागल्भ्यअ. स्थान. अ. न.

धीः ध्यायतेनयेतिधीः, चिंतन करिजेतें जीणें करून ती. रू. ध्यैधा. चिंताअ. बुद्धी. ई. स्त्री.

धींद्रियं धियोज्ञानस्यइंद्रियंधींद्रियं, ज्ञानसंबंधीं जें इंद्रिय तें. स. ज्ञानेंद्रिय. अ. न.

धीमान् धीरस्यस्येतिधीमान्, बुद्धी आहे ज्यास तो. त. पंडित. त. पु.

धीरं धीयतेधियंरातीतिवाधीरं, धारण करितो अथवाबुद्धीतेदेतो जो तो. रू. डुधाञ्धा. धारणअ. २ राधा. दानअ. कुंकुम. २पंडित. ३गंभीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धीवरः मत्स्यान्धत्तेधीवरः, मत्स्यातें धरतो जो तो रू. डुधाञ्धा. धारणअ. मत्स्यमारणारा जातिविशेष कोळी वगैरे. अ. पु.

धीशक्तिः धियःशक्तिर्धीशक्तिः, बुद्धीचें जें सामर्थ्य तें. स. बुद्धीची शक्ति. इ. स्त्री.

धीसचिवः धियांसचिवःसहायोधीसचिवः, बुद्धीविषयीं जो सहाय तो. स. बुद्धीनें साध्य करणारा. अ. पु.

धुतः विग्रहादिआधूतशब्दप्रमाणें. किंचित् कांपलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धुनी धुनोतिपापमितिधुनी, पापानें नाश करितो जी ती. रू. धूञ्धा. कंपनअ. नदी. ई. स्त्री.

धुरंधरः धुरंधारयतीतिधुरंधरः, कार्यभारातें धारण करितो जो तो. रू. धृञ्धा. धारणअ. कार्यभार वाहणारा. २रथाची धूर वाहणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धुरीणः विग्रहादिसर्वधुर्यशब्दप्र.

धुर्यः धुरंवहतीतिधुर्यः, अग्रभागातें वाहतो जो तो. रू. वहधा. प्रापणअ. अर्थादिपूर्वश. प्र.

धुवित्रं विग्रहादिधवित्रशब्दाप्र. हरणाच्या कातड्याचा पंखा. अ. न.

धुस्तुरः धुस्तूरः विग्रहादिधत्तूरश. प्र.

धूः धुरंवहतीतिधूः कार्यभारातें वाहणारी जी ती. रू. वहधा. प्रापणअ. कार्यभार वाहणारी. रेफांत. स्त्री.

धूर्तं धूर्यतेस्मधूर्तं, उल्लंघ करिजे

ई जें तें. रु. धूञ्धा. कंपनअ. सं
कलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धूपायित: विग्रहादिसर्वधूपि
त श. प्र.

धूपित: धूप्यतेस्मधूपितः, संतप्त
करिजेला जो तो. रु. धूपधा. संता
पअ. तापविलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

धूमकेतु: धूमः केतुश्चिन्हमस्यधू
मकेतुः, धूम आहे चिन्ह ज्यास तो
स अग्नि. २ धूमयतारा. ३ ग्रह
विशेष. उ. पु.

धूमयोनि: धूमोयोनिर्यस्यसधू
मयोनिः, धूम आहे उत्पत्ति कार
ण ज्यास तो. स. मेघ. इ. पु.

धूमल: धूमंधूमवर्णलातीतिधूम
लः, धूमाच्या वर्णातें ग्रहण करि
तो जो तो. रु. लाधा. आदानअ.
कांहीं काळा व कांहीं तांबडा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

धूम्या धूमानांसमूहोधूम्या, धूमा
चा जो समुदाय तो. त. धूमाचा स
मूह. आ. स्त्री.

धूम्याट: धूम्याटइवधूमशिरवे वार
तीतिधूम्याटः, धूम शिरवे सारिखा
गमन करणारा जो तो. रु. अटधा.
गतिअ. पक्षिविशेष. ज्यास मस्तक
चूड असें म्हणतात तो. अ. पु.

धूम्र: धूमंधूमसदृशंवर्णंराती
तिधूम्रः, धूम सदृश वर्णातें देतो
जो तो. रु. राधा. दानअ. कांहीं
काळा व कांहीं तांबडा. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

धूर्जटि: धूर्भारभूताजटिर्जटाय
स्यसधूर्जटिः, भारभूत आहे ज
टा ज्यास तो. स. सांब. इ. पु.

धूर्त: धूर्वतीतिधूर्तः, हिंसा करितो
जो तो. रु. धुर्विधा. हिंसाअ. धोत
रा. २ ठोकरेबाज. ३ ठक. अ. पु.

धूर्वह: वहतीतिवहः धुरोवहोधूर्व
हः, शकटाचा अग्रभाग वाहको जो
तो. अर्थादिसर्वधुर्धरश. प्र.

धूलि: धूली धुवतीतिधूलिः,
कंपित होते जी ती. रु. धूधा. विधू
ननअ. धूळ. इ. २ ई. स्त्री.

धूसर: चेतोधुनोतीतिधूसरः, चि
त्तातें कांपवितो जो तो. रु. धूञ्
विधूननअ. किंचित पांढरा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

धूस्तूर: विग्रहादिसर्वधुस्तुरश. प्र

धृतिः धारणंधृतिः, धारणजें ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. धैर्य २धारण. इ. स्त्री

धृष्टः धृष्णोतिस्मेतिधृष्टः, अविवेककरूनिजा झाला जो तो कृ. धृषधा. प्रसहनअ. दांडगा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धृष्टाद्यु विग्रहादिसर्वधृष्टशब्दाप्रमाणे. ज. पु.

धृष्णिः धृष्णोतीतिधृष्णिः, प्रगल्भ होतो जो तो. कृ. जिधृषाधा प्रागल्भ्यअ. किरण इ पु

धृष्णुः विग्रहादिधृष्टशा.प्र. उ. पु.

धेनुः धीयतेइतिधेनुः, वत्सांनी प्राशनकरिजेते जी ती कृ. धेट्धा. पालनअ. नुकीच वियालेली गाय. उ. स्त्री.

धेनुका धेनुरिवप्रतिकृतिर्धेनुरेवधेनुका, धेनुसारिखी प्रतिकृती जीची ती. किंवा धेनु जी तीच. त. इत्तीण. २ गाय. आ. स्त्री.

धेनुष्या धेनुरेवधेनुष्या, धेनूजी तीच धेनुष्या. ऋणशुद्धिपर्यंत उत्तमर्ण गृहानेगायी दोहनार्थजी स्थापित ती. आ. स्त्री.

धेनुकं धेनूनांसमूहोधैनुकं, धेनूंचा जो समूह तो त धेनूंचासमुदाय. अ. न.

धैवतः मोक्षंधावतीतिधैवतः, मोक्षाप्रत गमन करवितो जो तो, कृ. धावुधा. गत्यादिअ. गाण्यांचे सात स्वरांतील एक स्वर. अ पु.

धोरणं धोरत्यनेनधोरणं, उत्कृष्ट गमन करितो जेणें करून तें. कृ. धोर्ऋधा. गतिचातुर्यअ. हत्ती घोडे इत्यादि वाहन. अ. न.

धोरितकं धोरणंधोरितं तदेवधोरितकं, गतिचातुर्य जें तें धोरित तेंच धोरितक कृ. धोर्ऋधा. गतिचातुर्यअ तुरकी चाल. अ. न.

धौतकौशेयं धाव्यतेस्मधौतं धौतंच तत्कौशेयंचधौतकौशेयं, धुतलेलें जें कौशेय तें. कृ. धावुधा. गतिशुद्धिअ धुतलेलें रेशमी वस्त्र अ. न.

धौरेयः विग्रहादिधुर्यशब्दाप्रमा.

धौरितकं विग्रहादिसर्वधौरितकशब्द.

ध्यामं ध्यायतेपरमर्षिभिरितिध्यामं, परमर्षींनी ध्याइजे तें जें तें. कृ. ध्यैधा.

चिंताअ. जोहिसगरजअ.न.

ध्वज: ध्वजतीतिध्वजः, गमनक रणारास. चंचल होतोजातो क्रु. ध्वजधा. गतिअ. निशाण. अ. पु.

ध्वजिनी ध्वजाःसंत्यस्यांध्वजिनी ध्वज आहेत जीच्याठायीं ती त. से ना. ई. स्त्री.

ध्वनि: ध्वनतीतिध्वनि., शब्दउत्प न्नकरितोजोतो क्रु. ध्वनधा. शब्द अ. शब्द. इ. पु.

ध्वनित ध्वन्यतेसाध्वनितं, शब्द करितें झालें जें तें. क्रु. ध्वनधा. श ब्दअ. शब्दानें भरलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ध्वस्त ध्वस्यतेस्मध्वस्तं, भ्रष्टकरि जेलें जें तें. क्रु. ध्वंसधा. अवस्रंस नअ. नाशपावलेला. २गळालेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ध्वांक्ष: ध्वांक्षतीतिध्वांक्षः, कठोर शब्द करणारा जो तो. क्रु. ध्वांक्षधा घोरवाशितअ. कावळा. २बगळा ३ भिक्षुक. ४ घर. ५ कापसांची बी काढण्याचायंत्रविशेष. अ. पु.

ध्वांत ध्वनंत्यत्रमार्गपश्यतोध्वांतं, शब्द करिताहेत मार्ग पाहणारे जा च्याठायीं तें. क्रु. ध्वनधा. शब्दअ. अंधकार. अ. न.

ध्वान: ध्वनएवध्वानः, ध्वन जोतो च ध्वान. त. शब्द. अ. पु.

ध्रुव: ध्रुवतीतिध्रुवः, स्थैर्य पावतो जोतो. क्रु. ध्रुवधा. स्थैर्यअ. ध्रुव. १.२ नक्षत्र३ ज्या वृक्षाच्या फांद्यानाहीं तो वृक्ष. को महादेव. २विष्णु. ३ व टवृक्ष. ४योगविशेष अ. पु. ५. निश्चित. अ. को. तर्क. अ. न. ६ शाश्वत. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

ध्रुवा ध्रुवतीतिध्रुवा, स्थिरराहणा रीजोती. क्रु. ध्रुवधा. स्थैर्यअ. सा लवण औषधिविशेष २ होमपात्र स्रुवा. आ. स्त्री.

नु नुदतीतिनु, प्रहरण करितें जें तें. क. नुदधा. प्रेरणअ. अभावा र्थी अव्य.

नकुलेष्टा नकुलानामिष्टानकुले ष्टा, नकुलांलाजी इष्ट ती. स. मुंगु सवेल आ. स्त्री.

नक्त नज्जतेइतिनक्तं, स्त्रीधर्मला त लज्जित होतें जें तें. क. लस्जधा. व्रीडनअ. रात्रींचाराची अव्य.

नक्तकं नज्जतेइतिनक्तं, नक्तंकं सुखमुस्मादितिनक्तकं, लज्जाक रणारें आहें सुख जापासून तें. स. फडकें अ. पु.

नक्तमाल: नक्तंमालतेसौनक्त माल:, रात्रीं शोभतो जोतो. क. मालधा. शोभाअ. करवंदाचाव्र क्ष. अ. पु

नक्र: नक्रामतीतिनक्र:, नाहीं चालत जोतो. क. क्रमुधा. पाद विक्षेपअ. जलचर क्ष. सुसर. अ. पु.

नक्षत्रं नक्षरतिहिनस्तिनक्षत्रं, नाहीं हिंसा पावत जें तें क. क्षर धा. हिंसाअ. आकाशांत ज्या तारा दिसतात त्या प्रत्येक. अ. न.

नक्षत्रमाला नक्षत्राणांमालेवमा लानक्षत्रमाला, नक्षत्रांचा माले सारखी सत्तावीस मोत्यांची जी मा ला ती. स. सत्तावीस मोत्यांचीए क माळ. आ. स्त्री.

नक्षत्रेश: नक्षत्राणामीशोनक्षत्रे श:, नक्षत्रांचा जो स्वामी तो. स. च द्र. अ. पु.

नख: नखमस्यस्ततु; अवकाशना हीं ज्यास तो. स. सुगंधी, नखला२ हात पायांची नखें प्रत्येक. अ. पु.

नखर: नखनतीतिनखर:, विदार होत नाहीं जोतो. क. खरु धा. अविदारणअ. हाता पायांनी नखें प्रत्येक. अ. पु. न.

नखी विग्रहादिनखशब्दाप्रमाणें अर्थ १ई स्त्री.

नग: नगच्छतीतिनग:, नाहीं ग मन करीत जो तो. क. गम्लृधा. ग तिअ. पर्वत. २ वृक्ष. अ. पु.

नगरं नगा: संत्यस्मिन्निति नगरं, नाना विध वृक्ष आहेत ज्याचेठायीं तें. त. शहर. अ. न. ई. स्त्री.

नगौका: नगेओकोयस्यसनगौ का:, वृक्षाच्याठायीं आहे स्थान ज्यास तो. स. पक्षि. स. पु.

नग्नः नज्जतेस्मनग्नः, नग्नम्हणजे लज्जा पावतो जो तो. रू. ओलस्जीधा. व्रीडनअ. नागवा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नग्निका नज्जतेइतिनग्निका, लज्जा पावणारी जी ती. इत्यादिपू. श. प्र. जीस ऋतुप्राप्त झाला नाहीं ती कन्या. आ. स्त्री.

नटः नटतीतिनटः, नृत्य करितो जो तो. रू. नटधा. नृत्तअ. नटवा. २ दिंड्याचें झाड. अ. पु.

नटनं नटंत्यनेननटनं, नटन होतें जेणें तें. इत्यादिपू. श. प्र. नटन अ. न.

नटी नटतीतिनटी, नृत्य करिते जी ती. इत्यादिपू. श. प्र. पवरी. ई. स्त्री.

नडः नडतीतिनडः, संधीभूत होतो जो तो. रू. नडधा. संचयअ. देवनळ. अ. पु. २ तृणविशेष. अ. पु. न.

नडिनी नडाःसंत्यत्रनडिनी, नड आहेत जीचेठायीं ती. कमलिनी. ई. स्त्री.

नड्या नडानांसमूहः नड्या, नडांचा जो समुदाय तो. त. नडांचा समुदाय आ. स्त्री.

नड्वान् विग्रहादिनड्वलश. प्र. वि. त. पु. न. ई. स्त्री.

नड्वलः नडाःसंत्यस्मिन्नड्वलः, नड आहेत ज्याचेठायीं तो. त. नडुनामक देशविशेष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नतं नमतिस्मनतं, नम्र होतें झालें जें तें. रू. णमधा. प्रह्वणअ. नम्र. २ वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नतनासिकः नतानासिकायस्य सनतनासिकः, चापटे आहे नाक ज्याचें तो. त. चेपटे नाकाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नदी नदतिजलवेगेनेतिनदी, जलवेगानें शब्द करिते जी ती. रू. णदधा. अव्यक्तशब्दअ. नदी. ई. स्त्री.

नदीमातृकः नदीमातास्यनदीमातृकः, नदी आहे माता ज्यास तो. स. नदीचे पाण्यानें जो देश पिकतो तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नदीसर्जः नद्याःसर्जोनदीसर्जः, नदीपासून जो उत्पन्न तो. स. अर्जुनवृक्ष. अ. पु.

ननंदा विग्रहादिसर्वननांदाशब्दप्रमाणें.

ननांदा ननंदतीतिननांदा, नाहीं आनंद पावत जी ती. क्रु. टुनदिधा. समृद्धिअ नणद क्र. स्त्री.

ननु ननुइतिसनयो. समाहारोननु, न आणि उ यांचा जो समाहार तें स निश्चय २ प्रश्न. ३ आज्ञा. ४ सांत्वन. ५ संबोधन. ६ विरोधोक्ति. ह्या अर्थी अव्यय

नंदकः नंदयतिदेवानितिनंदकः, देवातें आनंद देतो जो तो. क्रु. टुनदिधा समृद्धिअ विष्णूचे खड्ग. अ. पु.

नंदनं नंदयतीतिनंदनं, सर्वांस आनंद देणारें असे इंद्राचें उपवन तें. धा. पू. श. म. इंद्राचें क्रीडारण्य अ. न

नंदिवृक्षः विग्रहादिसर्वनंदीवृक्षश. प्र.

नंदीवृक्षः नंदयतीतिनंदी सचासौवृक्षश्चनंदीवृक्षः, स. नांदरुखी ने झाड. अ. पु.

नध्री नह्यते; नयानध्री, बंधन करिजेते जीणे करून ती. क्रु. णहधा. बंधनअ. चांमड्याचा राज्जू. ई. स्त्री.

नंद्यावर्तः नंदयतीतिनंदी नंदीचआवर्तश्च नंद्यावर्तः, आनंद देणारा आहे आवर्त ह्य. परिधी ज्याचे ठायीं तो. स. वर्तुलाकार राजवाडा. अ. पु.

नपुंसकं नस्त्रीनपुमानितिनपुंसकं, स्त्री नाहीं व पुरुष नाहीं असें जें तें स. षंढ. अ. न.

नप्ती नपतंतिपितरो; नयानप्ती, नाहीं पतन पावत पितर जीणें ती. क्रु. पत्लृधा. गतिअ. पुत्राची कन्या. ई. स्त्री.

नभसंगमः नभसंगच्छतीतिनभसंगमः, आकाशाप्रत गमन करितो जो तो. क्रु. गम्लृधा. गतिअ. पक्षि. अ. पु.

नभाः नभ्यते; नेनात्रधानभः; हिंसन करितो जेणें करून किंवा ज्याचे ठायीं तो. क्रु. णभधा. हिंसाअ. पर्जन्य काळ. २ श्रावण मास. स. पु. ३ आकाश. अ. पु.

नभस्यः नभसिसाधुर्नभस्यः, पर्जन्याचे ठायीं शोभतो जो तो. त. भाद्रपद मास. अ. पु.

नभस्वान् नभोस्यास्त्यत्वेननभस्वान्, आकाश आहे आश्रय तें करून ज्यास तो. त. तारा. न. पु.

नमस्कारी नमस्करणशीलम- स्यानमस्कारी, नम्र आहे स्वभाव जीचा ती. कृ. कृञ्धा करणअ. लाजाळु. ई. स्त्री.

नमः नमनंनमः, प्रह्वत्व जें तें. कृ. णमधा. प्रह्वत्वअ. नमस्कारार्थी अव्यय.

नमस्या नमस्करणंनमस्या, पूजन जे ती. कृ. कृञ्धा करणअ. पूजा आ स्त्री

नमस्यितं नमस्कृतंनमस्यितं, नमस्कार करिजेले जें ते कृ. नमस्या पद्धतिधा नमस्करणअ. पूजलेलें वि अ. पु न. आ. स्त्री

नमुचिसूदनः नमुचेः सूदनःनमुचिसूदनः, नमुचि दैत्याचा नाश कर्ता जोतोस इंद्र. अ. पु.

नयः नयनंनयः, नीती जी तो कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. नीति. अ. पु

नयनं नीयतेअनेननयनं, प्राप्तम्य अवलोकन होतें आहे जेणेकरून तें कृ. णीञ्धा प्रापणअ. नेत्र. अ. न

नरः नयतीतिनरः, नीतिमान् जो तो कृ. नृधा. नयअ. मनुष्य अ पु

नरकः विग्रहादिसर्वनारकशब्दा प्र.

नरवाहनः नरोवाहनंयस्यसनरवाहनः, मनुष्य आहे वाहन ज्याचें तो स. कुबेर अ. पु.

नर्तकी नृत्यतीतिनर्तकी, नृत्य करितेंजी ती. कृ. नृतीधा. गात्रविक्षेप अ. नाचणारी स्त्री ई स्त्री.

नर्तनं नृत्तंनर्तनं, नृत्तक्ष. नृत्य जें तें. कृ. नृतीधा. गात्रविक्षेपअ. नाचणें. अ. न.

नर्मदा नर्मकेलिंपुरूरवसेददातीति नर्मदा, पुरूरव्याला क्रीडा साधन जी ती कृ. दाधा. दानअ. नर्मदा नदी. आ स्त्री.

नर्म नृणातिरत्यतिशयंप्रापयतीति नर्म, रतीच्या अतिशयाप्रत पाववितें जें तें. कृ. नृधा. नयअ. क्रीडा. न. न.

नलः नलतीतिनलः, गंधयुक्त असतो जो तो. कृ. नलधा. गंधअ. देवनळ. अ पु

नलकूवरः नलः कूबरोयुगंधरो यस्यसनलकूवरः, नळ आहे युगंधर ज्याचा तो स. कुबेराचापुत्र. अ. पु.

नलदं नलंगंधदृदातिनन्नलदं, गंधातें देतें जें तें. कृ. डुदाञ्धा. दानअ. काव्याशाक्याचें मूळ. अ. न.

नलमीनः नडस्थोमीनः नडाभोमीनइतिवानलमीनः, नडस्य किंवा नडाभ जो मीन तो. स. मत्स्यविशेष ज्यास वेगसा असें म्हणतात तो अ. पु.

नलिनं नल्यतेबोध्यतेचंद्रेणेतिनलिनं, चंद्रोदयानें विकसित होतें जें तें. कृ. नलधा. बंधनादिअ. कमळ. अ. पु. न.

नलिनी विग्रहादिनडिनीशब्दाप्र. कमलिनी. ई. स्त्री.

नली नलतीतिनली. संश्लिष्टेअसत्येजी ती. कृ. णलधा. बंधनादिअ. पसारी. ई. स्त्री.

नल्वः नल्वतेःचनल्वः, बंधन ह्म. इयत्तापरिमितिकारित्येजा चेंठायीं तो. कृ. णलधा. बंधनअ. चारशें हात लांबीचें प्रमाण अ. पु.

नवः नूयतेइतिनवः. स्तवि-जेतो जो तो. कृ. णुधा. स्तुतिअ. नूतन. वि. अ. उ. न. आ. स्त्री.

नवदलं नवंचतत्दलंचनवदलं, नूतन जे दल म्ह. पर्ण तें. स. पल्लव म्ह. पालवी. अ. न.

नवनीतं नवंचतन्नीतंचनवनीतं, नूतन जें प्राप्त तें. स. लोणी अ. न.

नवमल्लिका नवाचासोमल्लिकाचनवमल्लिका, नूतनजी मल्लिका ती. स. बटमोगरा. आ. स्त्री.

नवमालिका नवास्तु स्नामाला यस्याःसानवमालिका, स्तुत्य आहे मालाजीची ती. स. अर्यादिपूर्वीच्या श. प्र.

नवसूतिका नवः सूतोयस्याःसा नवसूतिका, नूतन आहे प्रसव जीचा ती. स. नूतन प्रसवलेली धेनु. आ. स्त्री.

नवांबरं नवंचतदंबरंचनवांबरं, नवीन जें अंबर म्ह. वस्त्र तें. क. नूतनवस्त्र. अ. न.

नवीनः नवएवनवीनः, नूतन जो तो. त. नूतन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नवोद्धृतं नवंचतदुद्धृतंचनवोद्धृतं, नवीन जें उद्धृत तें. स. लोणी. अ. न.

नव्यः विग्रहादिसर्वनवशा. प्र.

नष्टः नश्यतिस्मनष्टः, अदृष्ट झाला जो तो. कृ. णशअ. अदर्शनेऽसुम. २ नाश पावलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नष्टचेष्टता नष्टाचेष्टायस्यसनष्टचेष्टस्तस्यभावोनष्टचेष्टता, नष्ट आहे चेष्टा ह्म. चैतन्य व्यापार ज्याचा तो. नष्टचेष्ट त्याचा जो भाव तो. त. चलन वलनादिकांचा अभाव. आ. स्त्री.

नष्टाग्निः नष्टोअग्निर्यस्यसनष्टाग्निः, प्रमादें करून नष्ट आहे अग्नि ज्याचा तो. स. ज्याचा गृह्याग्नि नष्ट जाहला तो. इ. पु.

नस्तितः नसनंनस्तं नस्तंसंजातमस्यनस्तितः, नस्त ह्म. नाभिका संबंधी रज्जु तो आहे ज्यास तो. त. वेसणघातलेला बैल. अ. पु.

नस्तोतः नस्यतेइतिनस्ता नासारज्जुस्तयाउतोनस्तोतः. बांधिजे तें जीणें तो नस्ता तीनें जो बद्ध तो. स. वेसण घातलेला बैल. अ. पु.

नस्योतः नस्यानासारज्ज्वाउतोनस्योतः, नासा रज्जु करून जो प्रोत तो. स. अर्थादिपूर्वक.

नहि नह्यतीतिनहि, निषेधार्तेंबंधन करितें जें तें. कृ. णहधा. बंधनेऽअ. अभावार्थी अव्य.

नाकः नास्त्यकमत्रेतिनाकः, नाहींआहे दुःख ज्याचेठायीं तो. स. स्वर्ग. २ आकाश. अ. पु.

नाकुः नअकतिनम्यतेभूर्येनेतिनाकुः, नाहीं कुटिल गमन करीत किंवा वक्र होत्ये भूमी जेणे तो. कृ. अकधा. कुटिलगतिअ. २णमधा. प्रह्वत्वादि. अ. वारूळ. उ. पु.

नाकुली नकुलानामियंनाकुली, नकुल संबंधी जी ती. त. मुंगुसवेल. ई. स्त्री.

नागः नगेभवोनागः, पर्वताचेठायीं होणारा जो तो. त. सर्प. २ हत्ती. अ. पु. ३ शिसें. ४ लवंग. अ. न.

नागकेसरः नागस्यःकेसरोनागकेसरः, नागाच्या असा जो केसर तो नागकेसर. स. नाग चांफा. अ. पु.

नागजिव्हिका नागस्यजिव्हेवनागजीव्हिका. नागजिव्हेसारिखी जी ती. स. मनशीळ. आ. स्त्री.

नागरं नगरेभवंनागरं, नगराचे

टायीं उत्पन्नजें तें. त. संस्क. २ नागरमोथा. अ. न. ३ नगरचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नागरंग: नागारजंत्स्वैतिनागरंगः, नाग जे ते अनुरक्त होतात ज्याचे ठायीं तो. कृ. रंजधा. नागअ. नारिंगाचें झाड. अ. पु.

नागलोक: नागानांलोकःनागलोकः, सर्पांचा जो लोक तो. स. पाताळलोक. अ. पु.

नागबला नागानांहस्तिनामिव बलं यस्याः सा नागबला, हत्तीसारखें आहे बल जीस ती. स. चिकणा. आ. स्त्री.

नागवल्ली नागलोकस्यवल्लीनागवल्ली, नागलोकसंबंधी जी वल्ली ती. स. पानवेल. ई. स्त्री.

नागसंभव: नागसीसंसंभवोयस्यसः नागसंभवः, नाग ह्म. शिसें आहे उत्पत्ति कारण ज्याचें तो. स. शेंदूर. अ. पु.

नागसुगंधा नागानांसुगंधोऽस्त्यस्याइतिनागसुगंधा, नागांला आहे सुगंधि जीचा ती. स. मुंगुसवेल. आ. स्त्री.

नागांतक: नागानामंतकोनागांतकः, नागांचा जो अंतक ह्म. नाशकर्ता तो. स. गरूड. अ. पु.

नाट्यं नटस्यकर्मभावोवानाट्यं, नटाचें जें कर्म किंवा स्वभाव तें. त. नाचणें. अ. न.

नाडिकेर: नड्यतइतिनाडिःकेन वायुनाईर्यतइतिकेरः नाडिश्चासौ केरश्चनाडिकेरः, पतन पावणारा नाहीं असा जो वायुप्रेरित केर तो. स. नारळीचें झाड. अ. पु.

नाडिंधम: नाडींधम: नाडिं वंशनलिकांधमतीतिनाडिंधमः, वेणूच्या नळीतें अग्नि संबंध करितो जो तो. कृ. ध्माधा. अग्निसंयोगअ. सोनार. अ. पु.

नाडी नाडयतीतिनाडी, गमनकरितें जी ती. कृ. नडधा. गमनअ. शिरा. २ औषध्यादिकांचें नाट. ३ साहाक्षण. ई. स्त्री.

नाडीव्रण: नाड्याव्रणोनाडीव्रणः, नाडीसंबंधी जो व्रण तो. स. सर्वदा वाहणारा व्रण. अ. पु.

नाथवान् नाथोस्त्यस्यनाथवान्, नाथ ह्म. स्वामी आहे ज्यास तो. त.

पराधीन. वि. त. पु. न. ई. स्त्री.

नादः शब्देनदतीतिनादः, शब्दानें ध्वनिकरितो जो तो. कृ. नदधा धा त्वर्थ शब्द. अ. पु.

नादेयी नद्यांभवानादेयी, नदीचेठा यीं उत्पन्न जी ती. त. जलवेत. २ नाग रिंगार्ने झाड. ३ राकवा. ४ भुईआ वळा. ई. स्त्री.

नाना नसहृत्तइतिनाना, सहवर्त मान नाहीं जें तें. त. अनेक. २ वि नाह्या अर्थी. ३ उभय. अव्य.

नानारूपः नानारूपमस्यनानारू पः, नाना प्रकार आहे रूप ज्याचें तो. स. नानाप्रकारचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नांदीकरः नांदींकरोतीतिनांदीक रः, नांदी ह्म. स्तुति ईतें करितो जो तो. कृ. कृञ्धा. करणअ. स्तुति पाठक. अ. पु.

नांदीवादी नांदींवदतिनांदीवादी स्तुतिविशेषबोलतो जो तो. कृ. वद धा. व्यक्तवाणिअ. नांदीकर. इन्. पुल्लिंगी.

नापितः नापेनंनापः नाप. संजा तोस्यनापितः, वपनकरणसंजा त आहे ज्यास तो. त. हजाम. अ. पु.

नाभिः नह्यंतेअराअत्रनभ्यतइ तिवानाभिः, अरासंबंधहोतातजा गेंयाँ अथवा हिंसाकरितो जो तो. कृ. णहधा. बंधनअ. २ णभधा. हिं साअ. रथाचे चाकाचा मध्य. इ. स्त्री. २ बेंबी. इ. पु. स्त्री. ३ क्षत्रिय. इ. पु.

नाम नम्यतेऽभिधीयतेअर्थोनेने तिनाम, कथन करिजेतो अर्थ जे णें तो. कृ. णमधा. शब्दादिअ. प्र सिद्धि. २ संभावना करण्यास योग्य. ३ क्रोध. ४ द्वेषस्वीकार. ५. निंदा ह्या अर्थी अव्य.

नाम नमयंत्यनेनेतिनाम, नमनक रितात जेणेंकरून तें. कृ. णमधा. प्रव्हत्वअ. नमस्कारादि कालीउ च्चारितात असे नाव. न्. न.

नामधेयं नामैवनामधेयं, नाम जें तेंच नामधेय. त. नाव. अ. न.

नाथः विग्रहादिनपशब्दाप्र. नी ति. अ. पु.

नायकः नयतीतिनायकः, नेणा रा ह्म. नियमन करणारा जो प्रभु तो. कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. प्रभु. २ मध्यरत्न, अ. पु.

नारक: नारं नरसमूहोयस्मिन् कायतीतिनारकः, नरसमूह आक्रोश करितो ज्याचेठायीं तो. रू. कैधा शब्दअ. नरक. अ.पु

नारद: नारंनरसमूहंद्यतिकलहेनेतिनारदः, कलहाच्या योगानें मनुष्यांप्रत खंडित करितो जो तो. रू. दोधा अवखंडनअ. नारदऋषी. अ.पु.

नाराच: नराणांचामतीतिनराचः सएवनाराचः, पुरुषांतें प्राशनरूप नाश करणारा जो तो. रू. चमु धा. अदनअ. लोखंडी बाण. अ.पु

नाराची स्वल्पोनाराचोनाराची, स्वल्प बाण विशेषा सारिखी जी ती त. लोखंडी तराजू. ई. स्त्री.

नारायण: नराणांसमूहोनारंतदयनंयस्यसनारायणः, मनुष्यसमुदाय जो तें नार नार आहे गृहण्याची जागा ज्याची तो. स. विष्णु. अ.पु.

नारायणी नारायणाज्जातानारायणी, नारायणापासून झाली जी ती. त. शतावरी. ई. स्त्री.

नारिकेल: **नालिकेर:** नल्यतेइतिनालिः केनवायुनाइल्यतेइतिकेलः सचासौकेलश्चनारिकेलः, बध्यमानजो वायुप्रेरित तो. स. नारळीचें झाड. अ. पु.

नारिकेलि: विग्रहादिनालिकेरशब्दप्र. इ. पु.

नारिकेली विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दप्र. ई. स्त्री.

नारी नरस्यस्त्रीनारी, नराची जी बायको ती. स. बायको. ई. स्त्री.

नाल.नाल नल्यतेसानालानालंच, बद्ध होइजेलें जी ती. रू. णलधा. बंधनअ. कमळ दंड, भिसें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ जोंधळा बाजरी यांचें ताट. अ. न.

नाविक: नावातारयतीतिनाविकः, नौकेनें तारितो जो तो. त. नावेचें सुकाणू धरणारा. अ. पु.

नाव्यं नावातार्यंनाव्यं, नौकेनें तरण्यास योग्य जें तें. त. नौकेनें उतरण्या जोगें नद्यादिक. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

नाश: नशनंनाशः, दर्शनाभावजो तो. रू. णशधा. अदर्शनअ. मरण. २ अदर्शन. अ. पु.

नासत्यौ नअसत्यौनासत्यौ, न

च्ये जें असत्य तें. स. अश्विनी कु मार. अ. पु. द्वि.

नासा नासतेनेयानासा, जीच्या योगानें शब्द होतो ती. कृ. णा सुधा. शब्द अ. पुढील दारच्या उंब ऱ्याची गणेशपट्टी. २ नाक. आ. स्त्री.

नासिका विग्रहादिनासाशब्दाप्र माणें. नाक. आ. स्त्री.

नास्तिकता नास्तिपरलोकइति बुद्धिर्यस्यसनास्तिकस्तस्यभावोना स्तिकता, परलोक नाहीं अशी बु द्धि आहे ज्याची तो नास्तिक त्याचा जो भाव ती. त. नास्तिकपणा. आ स्त्रीलिंगी.

निःशलाकः निर्गताशलाकायस्मा न्निःशलाकः, गेली आहे शलाका ह्म. तृणादि जा पासून तो. स. एकांत स्थळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निःशेषं शेषान्निष्क्रांतंनिःशेषं, अवशिष्टापासून जें निष्क्रांत तें. स. संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निःशोध्यं शोध्यान्निष्क्रांतंनिःशो ध्यं, शोध्यापासून जें निष्क्रांत तें. स. मळ घालविलेलें. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निःश्रेणिः निश्चिताश्रेणिरत्रनिः श्रेणिः, निश्चित आहे श्रेणी ह्म. पं क्ति जाचे ठायीं ती. स. निसण. इ. स्त्री.

निःश्रेयसं नितरांश्रेयोनिःश्रेयसं, अत्यंत जें कल्याण तें. स. मुक्ति. अ. नपुं.

निःषमं निर्गतंषममत्रनिःषमं, गेलें आहे समजाचे ठायीं तो. स. निं द्य या अर्थी अव्य.

निःसरणं निःसरंत्यनेनेतिनिः सरणं, गमन करिताहेत जेणें क रून तें. कृ. सुधा. गतिअ. घराचें पुढील दार. २ निघणें. अ. न.

निःस्वः स्वान्निष्क्रांतोनिःस्वः, ध नापासून जो निष्क्रांत ह्म. पराङ्मु ख तो. स. दरिद्री. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निकटः निबद्धंनिकटः, निब द्ध जो तो. त. जवळचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निकरः निकीर्यतेइतिनिकरः, संचीभूत होइजेतो जो तो. कृ. कृ धा. विक्षेपस्य. समूह. अ. पु.

निकर्षणं निकृष्यतेत्रानिकर्षणं, अत्यंत संमार्जनादि करिताहेत जा

चेंगायातें क्रू. कृषधा. विलेखनअ. चांगली राहाण्याची जागा. अ. न.

निकषः निकषंत्यत्रेतिनिकष., सुवर्णादि घर्षण करि तात जा चेंगायों तो. क्रू. कषधा. हिंसाअ. सुवर्णादि घांसण्याची कसोटी. अ. पु.

निकषात्मजः निकषायाआत्म जोनिकषात्मजः, निकषेचा जो पुत्र तो स. राक्षस. अ. पु.

निकामं निकामनंनिकामं, अर्थादिकाम शब्दा प्रमाणे.

निकायः निचीयतेसौनिकाय., संग्रह करितो जो तो. क्रू. चिञ्धा चयनअ. एकधर्माचा जो समूह तो. अ. पु.

निकाय्यः निचीयतेऽस्मिन्निति निकाय्यः, अत्यंत चयन म्ह. वस्तुमात्राचा संचय करितात आचेंगायों तो क्रू. चिञ्धा. चयन अ. घर. अ. पु

निकारः निकरणंनिकारः, अपकरण जें तो क्रू. कृञ्धा. करण अ. आकार २ धान्य पेरणारा. अ. पु.

निकारणं निकार्यतेनिकारणं, हिंसन जे ते. क्रू. कृधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

निकुंचकः निकुंचतीतिनिकुंचकः, कुटिल होतो जो तो. क्रू. कुञ्धा. कौटिल्यअ. सुष्टिरूप परिमाण. अ. पु.

निकुंजः नितरांकुंजंत्यत्रेतिनिकुंजः, अत्यंत पक्ष्यादिक अव्यक्त शब्द करितात आचेंगायों तो. क्रू. कुजिधा. अव्यक्त शब्दअ. समोवार वेली असोन त्यांणी अ उवलेली जागा अ. पु. न.

निकुरंबं नितरांकुत्सितंरंबतीति कुरंबं तदेवनिकुरंबकं, अत्यंत कुत्सितशब्द करणारे जें तें. क्रू. रविधा. शब्दअ. समूह. अ. न.

निकुंभः कुभूमिविभर्तीतिनिकुंभः, नियतंकुंभोनिकुंभः, भूमीतें धारण म्ह. अवष्टंभन करितो जो तोकुंभ अत्यंतजोकुंभ तो निकुंभ. स. हाती वनस्पति. अ. पु

निकृतः न्यकारीतिनिकृतः, नीचीकृत केला जो तो. क्रू. कृञ्धा. करणअ. हलका केलेला. २ मनाचा

वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निकृतिः निकृष्टकृणोतीतिनिकृतिः, निंद्य जैसें होय तैसें हिंसा करितें जें तें. कृ. कृधा. हिंसाअ. कप ट. इ. स्त्री.

निकृष्टः निकृष्यतेस्मनिकृष्टः, नि रित करिजेला जो तो. कृ. कृषधा वि लेखनअ. अधम, निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निकेतनं निकेत्यते॰ स्मिन्निकेतनं निवास करिजेतो ज्याचेठायी तें कि तधा. निवासअ. घर. अ. न.

निकोचकः निकुंच्यतइतिनिकोचः, सएवनिकोचकः, संकुचितहो इजेतो जो तोनिकोच तोच निको चक. कं. फिस्तावा इस. अ. पु

निक्कणः निक्काणः नितरांक णननिक्कणः, अत्यंत जो वीणादिकाचा शब्द तो. क्कणधा. शब्दअ वाद्यांचा शब्द. अ. पु.

निखिलं निकृतंखिलमस्मान्निखिलं, गेली आहे संपूर्ण प्रतियो गिता जापासून तें. स. संपूर्ण. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

निगडः निगलतीतिनिगडः, पा दाचें बंधन करणारा जो तो. कृ. ग लधा. अदनअ. शृंखला, बेडी. अ. पु.

निगदः निगादः निगदनंनि गदः, कथन जें तो. कृ. गदधा. व्य क्तवाणीअ. कथन, सांगणें. अ. पु.

निगमः निगम्यतेत्रानेनवानिगमः, गमन करिजेतात्त आम्हेठायीं किंवा जेणेंकरून तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. शहर. २. क्रय विक्रय करून उपजीविका करणारा वाणी. ३ वाण्याचें कर्म. ४ नद. अ. पु.

निगालः निगिलत्यनेननिगालः, भक्षण करिजेतो जेणें तो. कृ. गृधा निगरणअ. घोडेच्या गळ्यांत पा गर माळ बांधितात त्याच्या जवळचा प्रदेश. अ. पु.

निग्रहः नियमेनग्रहणनिग्रह, पूर्वक अनुग्रह विरुद्ध जें तो कृ. ग्रहधा. उपादान अ. स्वीकार न करणें. कों. बंधन २ भर्त्सन. अ. पु.

निघः नियतंहन्यतेइतिनिघः, निरंतर हनन करिजेतो जो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. ज्याची

उंची लांबी व रुंदी सारखी तो वि. अ पु. न. आ. स्त्री

निघसः विग्रहादिघिघस शब्द भोजन अ. पु

निघ्नः निहन्यतेनिगृह्यतेइतिनिघ्न:, स्वीकृत करिजेतो जोतो. रु. हनधा. हिंसादिअ. स्वाधीन. वि. अ पु. न. आ. स्त्री

निचिकी विग्रहादिनेचकीशब्दाप्रमाणे. उत्तम गाई ई. स्त्री.

निचुलः नितरांचीलनीतिनिचुलः, अत्यंत श्रेष्ठ जोतो रु. चुलधा समुच्छ्रायअ. जलवेतस इजर २ वीणादिकाचें आच्छादनवस्त्र अ. पु.

निचोलः निचोलयतेइतिनिचोलः, समुन्नत करिजेतो जो तो रु. चुलधा समुच्छ्रायअ. वीणादिकाचे आच्छादनवस्त्र अ. पु.

निजः निर्जायतेइतिनिजः, निरंतर होतो जोतो रु. जनीधा प्रादुर्भावअ. आपला २ नित्य वि. अ पु न आ स्त्री

नितंबः नितरातम्यतेकामुकैर्नितंब, कामुकपुरुषांनीं इच्छिजे तो जो तो. रु. तमुधा कांक्षाअ. स्त्रियांचा कमरेचा पाठीमागचा भाग. अ. पु.

नितंबिनी प्रशस्तः नितंबोस्स्याइतिनितंबिनी, विपुल आहे कटिपश्चाद्भाग जीचा ती त. स्त्री विशेष. ई. स्त्री

नितांतं नितरांताम्यतेस्मेतिनितांतं, अत्यंत इच्छा करिजेतें जें तें. रु. तमुधा. कांक्षाअ. अतिशयार्थी अव्य.

नित्यं नियमेनभवसत्वेतिनित्यं, नियमेन करून क्रिया होते जाचेठायीं तें. त. निरंतरत्वार्थी अव्य.

नित्यः नियतंभवोनित्यः, नियत आहे तो जो तो त अविनाशी. वि. अ. पु न. आ. स्त्री

निदाघः नितरांदह्यतेजनोयस्मिन्नितिनिदाघः, अत्यंत दग्ध होतो जन जाचेठायीं तो रु दहधा. भस्मीकरणअ. ग्रीष्मऋतु २ घाम. अ. पु.

निदानं निदीयतेजन्यतेअनेनेतिनिदानं, अत्यावश्य कार्योत्पाद

न होइ जैतें जेणें करून तें. कृ. दा धा. दानअ. उपादान कारण अ न

निदर्ध निदह्यतेस्मानिदर्धं, समृद्धि पाविजेते जैतें. कृ. दिहधा अपचयअ. वाढलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निदग्धिका निदह्यतेस्यानिदग्धिका, वृद्धि पावती झाली जी ती इत्यादिपू. श. प्र. भिंगणी ई. स्त्री.

निदेश: निदेशनंनिदेश:, कार्यो विषयी आज्ञापन जे ते. कृ. दिश. धा अतिसर्जनअ. आज्ञा. अ. पु.

निद्रा नियतंद्रांतीद्रियाणियत्रेति निद्रा, अत्यन्त मूर्च्छित होतात इंद्रिये जीचेठायीं ती कृ. द्राधा. कुत्सितगतिअ. डीप. आ स्त्री.

निद्राण: निद्रातिस्मानिद्राण:, निद्रित झाला जो तो इत्यादिपू. श. प्र. निजलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निद्रालु: निद्राशीलोनिद्रालु:, निद्राशील जो तो इत्यादिपू. श. प्र. निद्राशील. वि. उ. पु. स्त्री. न.

निद्रित: निद्रासंजातास्यनिद्रित:, निद्रा प्राप्त आहे ज्यास तो त. निजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

निधन: निधानंनिधान:, परलोक धारण जें तें. कृ. डुधाञ्धा धारण अ. यद्वा निधीतिर्निधीयतेत्रवानि धनं, निधारण किंवा धारणकरिजेतेजा चेठायीं तें. कृ. पूर्वोक्तप्र. ब्रह्मदेव. २ मरण. ३ वंश. अ. पु. न.

निधि: नितरांदधातिपोषयत्यनेने तिनिधि:, अत्यंत पोषण होतें जेणें तो. कृ. डुधाञ्धा. धारणपोषण दिअ. कुबेराचे ९ निधि आहेत ते प्रत्येक. इ. पु

निधुवनं नितरांधुवनंहस्तपाद्यादिचालनमस्मिन्तन्निधुवनं, अत्यंत आहे हस्तादि चालन ज्याचेठायीं तें. स. मैथुन. अ न.

निध्यानं निध्यातिर्निध्यानं, ईक्षण जें तें. कृ. ध्यैधा. चिंताअ. पाहणें. अ. न.

निनद: **निनाद:** निनदतीति निनदः, शब्द जो तो. कृ. णद धा. अव्यक्त शब्दअ. शब्द. अ पु

निंदा निंदनंनिंदा, कुत्सित जी ती कृ. णिदिधा. कुत्साअ. दोष कथन आ स्त्री.

निपः नियतंपिबंत्यनेनेतिनिपः, अवश्य पान करितात जेणें करून तो. कृ. पाधा. पानअ. ताब्याघागर इत्यादि अ. पु.

निपठः निपाठः निपठननिपाठः, पठन जें तें. कृ. पठधा. व्यक्त वाणीअ. पढणें. अ. पु.

निपानं नियतंपिबंत्यनेननिपानं, नियत जलपान करितें जेणेंकरून तो. कृ. पाधा. पानअ. विहिरीनू नजवळ केलेले पाणीठेवण्याकरितां केलेली जी डोणी वगैरे. ती. अ. न.

निपातनं निपत्तिर्निपातनं, अधोनयन जें तें. कृ. पतधा. गतिअ. अधोनयन. अ. न.

निपुणः निपुणतीतिनिपुणः, शुभकर्म कर्ता जो तो. कृ. पुणधा. शुभ कर्म अ. प्रवीण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निबर्हणं निबर्ह्यतेइतिनिबर्हणं, हिंसन जें तें. कृ. बर्हधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

निभः नियतंभातीतिनिभः, नित्य शोभतो जो तो. कृ. भाधा. दीप्तिअ. सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निभृतः नितरांभारीनिभृतः, अत्यंत भरण करिजेला जो तो. कृ. भृञ्धा. भरणअ. नम्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निमयः निमाननिमयः, प्रत्यर्पण जें तो. कृ. मेङ्धा. प्रणिदानअ. मोबदला. अ. पु.

निमित्तं निमिद्यतेनिमित्तं, प्रीतियुक्त जें तें. कृ. ञिमिदाधा. स्नेहअ. कारण. अ. न.

निम्नं खननायनितरांम्नायतइतिनिम्नं, खननार्थ आम्नात जें तें. कृ. म्नाधा. अभ्यासअ. गंभीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निम्नगा निम्नंगच्छतीतिनिम्नगा, सखोल गमन करणारी जी ती. कृ. गमधा. गतिअ. नदी. आ. स्त्री.

निंबः नियमयतीतिनिंबः, नियमनादिकरितो जो तो. कृ. यमधा. परिवेषणादिअ. निंबवृक्ष. अ. पु.

निंबतरुः निंबसंज्ञकः तरुः निंबतरुः, निंबसंज्ञक जो तरु स. वृ. तो. स. कडू निंबाचें झाड. उ. पु.

नियतिः नियम्यतेनयेतिनियतिः,

नियमन करिजेतें ज्येणें तो. कृ. य मधा. उपरमअ. दैव. इ. पु.

नियंता नियच्छतीतिनियंता, नियम करणारा जो तो. कृ. यमधा. उपरमअ. सारथि. इन् पु.

नियमः नियमनंनियमः, नियम पूर्वक स्वीकार जो तो. कृ. यम धा. उपरमअ. स्वीकार. २ व्रत. अ. पु.

नियातनं नियातिर्नियातनं, अधीनपन जें तें. कृ. याधा. प्रापण अ. स्वाधीं नेणें. अ. न.

नियामकः पोतंनियच्छतीति नियामकः, नियमन करितोजो तो. कृ. यमधा. उपरमअ. नौकेंतील मध्यस्तंभावर असून वर्गे दे दुष्ट प्राण्याचें निवारण करण्यास जो राहतो तो. अ. पु.

नियुतं नियूयतेस्मनियुतं, अत्यंत गणिजेलें जें तें. कृ. यूधा. मिश्रणामिश्रणअ. लक्षसंख्या. अ. न.

नियुद्धं नितरांयुद्धंनियुद्धं, अत्यंत जें युद्ध तें. स. बाहुयुद्ध. अ. न.

नियोज्यः नियुज्यतेइतिनियोज्यः नियोग करिजेतोजो तो. कृ. युजिरधा. योगअ. चाकर. अ. पु.

आ. स्त्री.

निरंतरं निर्गतमंतरमस्मिन्निरंतरं, गेलें आहे अंतर ज्याचेठायीं तें. स. निबिड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निरयः निर्गतःअयः दैवंयस्मिन्निरयः, नष्ट आहे प्रारब्ध ज्याचे ठायीं तो. स. नरक. अ. पु.

निरर्गलं निष्क्रांतमर्गलायाइतिनिरर्गलं, प्रतिबंधापासून निष्क्रांत जें तें. स. निर्बाध. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

निरर्थकं निर्गतोऽर्थोयस्मान्निरर्थकं, निर्गत आहे अर्थ ज्यापासून तें. स. व्यर्थ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

निरवग्रहः अवग्रहान्निष्क्रांतो निरवग्रहः, अवधापासून जो निष्क्रांत तो. स. स्वतंत्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निरसनं निरासोनिरसनं, क्षेपण जें तें. कृ. असधा. क्षेपणअ. निराकरण. अ. न.

निरस्तः निरस्यतेस्मनिरस्तः, टाकिजेलाजो तो. कृ. असधा. क्षेपण

त्वरित बोलणें अ. न. २सोडलेला बाण. ३ निराकरण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निराकरिष्णुः निराकरणशीलो निराकरिष्णुः, निराकरण कर्तोंजो तो. कृ. कृञ्‌धा. करणअ. निराकरणशील. वि. उ. पु. स्त्री. न.

निराकृतः निराकारिनिराकृतः, निराकरण क्रिजे तोंजो तो कृ. कृञ्‌धा करणअ. निराकरणकेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अ. न.

निरीषं विग्रहादिसर्व इर्षांच्याश ब्दाप्रमाणें.

निरोधः निरोधनंनिरोधः, अनु ग्रह विरुद्ध जी तो. कृ. रुधिर्धा. आवरणअ.

निर् नरणंनिर्, ज्ञानजेंते. कृ. नॄधा. नयण निश्चय. २ निषेध याअर्थी अव्य.

निर्गंधनं निर्गंध्यतेनिर्गंधनं, पीडनजेंतें कृ. गंधधा अर्दनअ. व ध. अ. न.

निर्जरः जरायानिष्क्रांतोनिर्जरः, जरा म्ह· वृद्धावस्था तीपासून जो निष्क्रांत म्ह· निर्गत तो· स· देव· अ· पु·

निर्जितेंद्रियग्रामः निर्जितःइंद्रियग्रामोयेनसः निर्जितेंद्रियग्रामः जिंकिला आहे इंद्रियसमुदाय जाणें तो· स· सन्यासी· २ जानें इंद्रियें जिंकिलीं तो· अ· पु·

निर्झरः निर्झरणंनिर्झरः, प्रवाह जो तो· क्रु· झृष्धा· वयोहानिअ· झरा· अ· पु·

निर्णिक्तं निर्णिज्यतेस्मनिर्णिक्तं, शुद्ध करिजेलें जें ते· क्र· णिजिरूधा· शौचादिअ· निर्मळकेलेला म्ह· शोधलेला· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

निर्णेजकः निर्णेनेक्तीतिनिर्णेजकः, वस्त्र शुद्ध करितो जो तो· क्र· णिजिरधा· शुद्धिअ· परीट· अ· पु·

निर्देशः निर्देशनंनिर्देशः, कार्याचेठायीं निर्देशन जें तो· क्र· दिशधा· अतिसर्जनअ· आज्ञा· अ· पु·

निर्धार्यः निश्चयेनध्रियतेनिर्धार्यः कार्याविषयीं जो उद्युक्त तो· क्र· धृञ्धा· धारणअ· जास दुःखअसतांही किंचित् व्याकुल न होतां कार्याविषयीं जो उद्युक्त असतो तो· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

निर्बंधः नितरांबध्यतेअनेननिर्बंधः, अत्यंत बद्ध होताहे न जेणें करून तो· क्र· बधधा· बंधअ· आग्रहविशेष· अ· पु·

निबर्हणं निबर्ह्यतेइतिनिबर्हणं, हिंसन जें तें· क्र· बर्हधा· हिंसाअ· वध· अ· न·

निर्भरं निर्भरतीतिनिःशेषेणाभरतीतिनिर्भरः, धारण करितें अथवा निःशेषें करून आहे धारण ज्याचेठायीं तें· क्र· डुभृञ्धा· धारणअ· अतिशयार्थी अव्य· उ· निर्भरंगच्छति·

निर्मदः निर्गतोमदोयस्मात्सनिर्मदः, गेला आहे मद ज्यापासून तो· स· मदशून्यहत्ती· अ· पु·

निर्मुक्तः निर्मुक्तःकंचुकोयेननिर्मुक्तः, टांकला आहे कंचुक जाणें तो· स· मेंग टांकलेला सर्प· अ· पु· २ मोकळा झालेला· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

निर्मोकः निर्मुच्यतेइतिनिर्मोकः,

रांकिजेतोजो तो क्र. कुमुच्छधा. मोक्षणअ. सर्पाचीत्वचा म्हमेंग. अ.पु.

निर्याणं निर्यान्त्यनेननिर्याणं, ग मन करिजेतेंजेणें करून तें. कृ. या धा. प्रापणअ. हत्तीच्या नेत्रांचा मळ अ.न.

निर्यातनं निर्यात्यतेऽनेन नि र्यातनं, प्रतिकार करिजेतो जेणें करून तें. कृ. यतधा. निकारा दिअ. वैरशुद्धि. २ दान देणें ३ घे ऊन परत देणें. अ.न.

निर्यासः निर्यस्यंतिअत्र इतिनि र्यासः, अत्यंत प्रयत्न करितात ज्या विषयीं तो. कृ. यसधा. प्रय त्नअ. डीक. अ.पु.

निर्व्यूहः निर्व्यूहयतीतिनिर्व्यूहः, अत्यंत संबद्ध होतो जो तो. कृ. लौकिकव्यूहधा. बंधन अ. दार. २ शेखर म्ह. तोडांचें भूषण. ३ काथ र स काढलेला द्रव्यरस. ४ नागदंत क घराच्या भिंतींतील खांब. अ. पुल्लिंगी.

निर्वपणं निरूप्यतेनत्वनिर्वपणं, अत्यंत उत्पन्न करिजेतें जे तें. कृ. डुवपधा. बीज संतानअ. दान देणें. अ.न.

निर्वर्णनं निर्वर्णानिर्वर्णनं, ईक्ष णजें तें. कृ. वर्णधा. वर्णक्रियाअ. पाहणें. अ.न.

निर्वहणं निःशेषेणवहनंप्रस्तुत कथायाः समाप्तिर्निर्वहणं, निःशे षें करून जें वहन तें. स. नाटकां तील पांच संधि सांगितले आहेत त्यांतील पांचवा संधि अथवा प्र स्तुतकथा समाप्ति. अ. न.

निर्वाणः निर्वातिस्मनिर्वाणः, निर्मुक्त झाला जो तो. कृ. वाधा. ग तिअ. मोक्ष. अ. न. २ मुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निर्वातः निर्वातिस्मनिर्वातः, निर्गत वायू जो तो. कृ. धा. ऋ प्र. गेलेला वारा. अ. पु.

निर्वादः निर्वदनंनिर्वादः, निर्व दनजें तें. कृ. वदधा. व्यक्तवाणी. अ. किंवा निंद्यहोवाद. निर्वादः, म्ह निंदा. २ लोकापवाद. ३ निर्णीत जो वाद तो. अ. पु.

निर्वापणं निरूप्यतेनिर्वापणं, छे दनजें तें. कृ. डुवपधा. बीजसंता

न अ॰ वध॰ अ॰ न॰

निर्वार्य: निश्चयेनब्रियते निर्वार्यः, निश्चयें करून कार्य करिजे तोजो तो॰ कृ॰ वृंधा॰ वरणअ॰ निर्धारी॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

निर्वासनं निर्वास्यते निर्वासनं, छेदन जें तें॰ कृ॰ वस्रधा॰ छेदनअ॰ वध॰ अ॰ न॰

निर्वृत: निवर्त्ततेस्मनिर्वृतः, निष्पन्न शाला जो तो॰ कृ॰ वृतुधा॰ वर्तनअ॰ सिद्ध॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

निर्वेश: निर्विश्यतेनेननिर्वेशः, गृहाचेठायीं भाड़ तो जेणें करून तो॰ कृ॰ विशधा॰ प्रवेशनअ॰ यद्वा निर्वेशनंनिर्वेशः, उपभोगजोतो धा॰ पू॰ प्र॰ वेतन॰ २उपभोग॰ ३ मूर्छा॰ अ॰ पु॰

निर्हार: निर्हरणंनिर्हारः, शल्यादिकाचें निःसारण जें तो॰ कृ॰ हृञ्धा॰ हरणअ॰ शल्य,कांटा इत्यादिकाढणें॰ अ॰ पु॰

निर्हारी निर्हरणशीलः निर्हारी, निर्हरणस्वभाव जो तो॰ कृ॰ हृञ्धा॰ हरणअ॰ फार मनोहारि सुगंधि द्रव्य जें ते॰ वि॰ इन्॰ पु॰ न॰ स्त्री॰ ई॰

निर्ह्रादि: नितरांह्रादयतिइतिनिर्ह्रादिः, अत्यंत भय शब्द करविते जी ती॰ कृ॰ ह्रादधा॰ अव्यक्त शब्दअ॰ नरक संबंधी जी अशोभा ती॰ इ॰ स्त्री॰

निलय: नितरांलीयंतेअत्रेतिनिलयः, संबद्ध होतात आवेठायीं तो॰ कृ॰ लीङ्धा॰ श्लेषणअ॰ घर॰ अ॰ पु॰

निवात: निरुद्धोनिवृत्तोवावातोस्मान्निवातः, निरुद्ध किंवा निवृत्त आहे वायू जा पासून तो॰ स॰ वात वर्जित स्थान॰ २ आश्रम॰ अ॰ पु॰ २ शस्त्रांस अभेद्य कवच॰ अ॰ न॰

निवाप: निवपनंनिवापः, सपिंडीनंतर मृताच्याउद्देशानेंजेंउदकदानतें॰ कृ॰ डुवपधा॰ बीजसंतानअ॰ पितृतर्पण॰ अ॰ पु॰

निवीतं निवीयतेस्मनिवीतं, आवरण करिजेतें जें तें॰ कृ॰ वेञ्धा॰ संवरणअ॰ पांघुरलेलें वस्त्र॰ २कंठाचेठायीं सरळ माळे सारिखें घेतलेलें यज्ञोपवीत॰ अ॰ न॰

निर्वृतं निव्रियतेस्मनिर्वृतं, वेष्टन करिजेलें जें तें॰ कृ॰ वृञ्धा॰ आ

चरणअ. चहूंकडून वेढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निवेशः निविशंतिअत्रनिवेशः, सैन्यनिवेश करितात ज्याचाठायीं तो. कृ. विशधा. प्रवेशअ. सैन्याचे ठाणें. अ. पु.

निशा नितरां श्यतिसर्वचेष्टाअत्रइतिनिशा, अत्यंत नष्ट होत्से हे सर्व चेष्टा जीचेठायीं ती. कृ. शोधा तनूकरणअ. रात्रि. २ हळद. आ. स्त्रीलिंगी.

निशातं नितरांशायतेतत्निशातं, अत्यंत तनूकृत करिजे तें जें तें. कृ. शोधा. तनूकरणअ. तीक्ष्णीकृत पाजळलेला बाणादि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निशात्तं नितरांशायतेतत्निशातं, अत्यंत तनूकृत करिजेते जें ते. कृ. शोधा. तनूकरणअ. पाजळलेलाबाणादि. वि. अ.

निशापतिः निशांरात्रीणांपतिः निशापतिः, रात्रींचास्वामीजो तो. स. चंद्र. इ. पु.

निशारणं निशार्यतेइतिनिशारणं, हिंसनजेंतें. कृ. शृधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

निशितं निशायतेस्मइतिनिशितं, तीक्ष्णीकृत करिजेलें जें तें. कृ. शोधा. तनूकरणअ. अर्थादि निशात श. प्र.

निशीथः नियतंशेतेअत्रेतिनिशीथः, निश्चयेंकरून शयन करितात ज्याचेठायीं तो. कृ. शीङ्धा. स्वप्नअ. मध्यरात्र. अ. न.

निशीथिनी निशीथोऽस्यास्तीतिनिशीथिनी, निशीथ जो तो आहे जीस ती. त. रात्री. ई. स्त्री.

निश्चयः निश्चयनंनिश्चयः, निर्णयन जें तें. कृ. निञ्धा. चयनअ. निर्णय. अ. पु.

निश्रेणिः निश्चिताश्रेणिरत्रेतिनिश्रेणिः, निश्चित आहे पंक्ती जीचे ठायीं ती. स. शिडी. इ. स्त्री.

निषंगः निषज्यंतेऽत्रशराःनिषंगः, बाण संलग्न होतात ज्याचेठायीं तो. कृ. षंजधा. संगअ. बाण ठेवण्याचा भाता. अ. पु.

निषंगी निषंगोऽस्यास्तीति निषंगी, इषुधी आहे ज्यास तो. म. धनुर्धर. इन्. पु.

निषद्या निषीदंतिजना अत्रेति

निषद्या, गमन किंवा अवसाद न करितात जन जीचेठायीं ती. कृ. षद्लृधा. विशरणादिअ. दुकान आ. स्त्री.

निषद्वर: वराह्रादयोनिषीदंत्यत्रेतिनिषद्वरः, सूकरादि बसतात ज्याचेठायीं तो. कृ. षद्लृधा. अवसादनादिअ. चिखल. अ. पु.

निषध: निषीदतीतिनिषधः, स्थिर राहतो जो तो. कृ. षद्लृधा. अवसादनादिअ. पर्वतविशेष. अ. पु.

निषाद: निषीदतिपापाद्यस्मिन्निषादः, पापादि ज्याचेठायीं राहते तो. कृ. षद्लृधा. विशरणादिअ. चांडाळ. २ गायनाचा स्वर विशेष. ३ कोळिमनुष्यजाति. अ. पु.

निषादी निषीदतिइतिनिषादी, हत्तीवर बसणारा जो तो. कृ. षद्लृधा. विशरणादिअ. हत्ती. इन्. पु.

निषूदनं निषूद्यतेइतिनिषूदनं, क्षरण जें तें. कृ. षूदधा. क्षरण अ. वध. अ. न.

निष्क: निश्चयेनकायतिनिष्कः, निश्चयें करून शब्द करतो जो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. सोन्याचे १०८ तोळे यांचें मान आहे २ वक्षस्थळाचें भूषण. ३ सोनें ४ सोन्याचा तोळा. ५ पल सोन्याचे चार तोळे. ६ बत्तीस गुंजांचे एक नाणें आहे. अ. पु. न.

निष्कला. निष्कली निर्गतंकलं शुक्रंयस्याः सानिष्कली, गेलें आहे शुक्र जीचें ती. स. गतरजस्कबायको. आ. २ ई. स्त्री.

निष्कासित: निष्कास्यतेस्मनिष्कासितः, बाहेर काढिजे तो जो तो. कृ. कसधा. गतिअ. घालविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्कुट: कुटान्निष्क्रांतःनिष्कुटः, गृहापासून जो निष्क्रांत तो. स. घराजवळ केलेला बाग. अ. पु.

निष्कुटि: कुट्या निष्क्रांता निष्कुटिः, गृहापासून जी निष्क्रांत ती. स. इलायचीची वेल. इ. स्त्री.

निष्कुह: निश्चयेन्कुहयतेइतिनिष्कुहः, निश्चयें करून विस्मय करवितो जो तो. कृ. कुहधा. विस्मापनअ. वृक्षगत विवर. अ. पु.

निष्क्रम: निष्क्रमणंनिष्क्रमः, बुद्धिसामर्थ्य जें तो. कृ. क्रमुधा. पा

दविक्षेपअ बुद्धिसामर्थ्य. अ.पुः

निष्क्रामितः निष्क्राम्यतेस्मनिष्क्रामितः, निष्कासिजो तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. बाहेर घालविलेला. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

निष्ठा निष्ठानंनिष्ठा, निष्पत्ती जी ती. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. नाटकांतील पांचसंधिआहेत त्यांतील पांचवा निवर्हणाख्य जोसंधि तो. अथवा प्रस्तुत कथासमाप्ति. २ निष्पादन ३ अदर्शन. ४ प्रध्वंस. आ. स्त्री.

निष्ठानं निष्ठीयतेइतिनिष्ठानं, अन्नादिकाचेठायीं राहणारें जें तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. व्यंजन. अ. न.

निष्ठीवनं निष्ठ्यूतिर्निष्ठीवनं, मुखानें श्लेष्मोत्सर्गजोतें कृ. ष्ठिवुधा निरसनअ. मुखानें थुंकाटांकणें. अ न.

निष्ठुरं निष्ठतीतिनिष्ठुरं, दृढ होतें जें तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ कर्कशभाषण. २ कठीण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्ठेवः निष्ठेवनंनिष्ठेवः, श्लेष्मोत्सर्ग जो तो. कृ. ष्ठिवुधा. निरसनअ खांकरून थुंकणें. अ. पु. न.

निष्ठेवनं निष्ठ्यूतिर्निष्ठेवनं, अर्थादि पूर्वींच्या श. प्र. अ. न.

निष्ठ्यूतिः विग्रहादि पूर्वींच्या श. प्र. इ. स्त्री.

निष्णातः न्यस्नाइतिनिष्णातः, अत्यंत शुद्ध झाला जो तो. कृ. ष्णाधा. शौचअ. प्रवीण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

निष्पक्कं निश्चयेनपक्कं निष्पक्कं, निश्चयेंकरून जें परिपक्क तें. स. चांगला रुदलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्पन्नः निष्पद्यतेस्मनिष्पन्नः, उत्पत्तियुक्त जो तो. कृ. पद्धा. गतिअ. सिद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्पावः निष्पवनंनिष्पावः, धान्यादि शुद्धीकरण जें तो. कृ. पूञ्धा पवनअ. शुद्ध करणें. अ. पु.

निष्ठ्यूतः निष्ठीव्यतेस्मनिष्ठ्यूतः, प्रेरणा करिजेला जो तो. कृ. ष्ठिवुधा निरसनअ. पाठविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्प्रभः निष्क्रांताप्रभास्मान्निष्प्रभः, गेली आहे प्रभा जा पासून तो स. कांतिहीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्प्रवाणि निर्गताप्रवाणीतंतुवायशलाकायस्मात्तत्निष्प्रवाणि, गेली आहे तंतुवायशलाका जा पासून ते स. कोरें वस्त्र. इ. न.

निसर्गः निसर्जनंनिसर्गः, सृष्टि करण जें तो. कृ. सृजधा. विसर्गअ स्वभाव. अ. पु.

निसृष्टं निसृज्यतेस्मनिसृष्टं, त्याग करिजेले जें तें. कृ. सृजधा. विसर्गअ टाकलेलो वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

निस्तर्हणं निस्तृह्यतेनिस्तर्हणं, हिंसन जें तें. कृ. तृहूधा. हिंसाअ वध अ. न.

निस्तलं निर्गतंतलमस्यनिस्तलं, गेले आहे तल ज्याचें तो स. वाटोळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निस्त्रिंशः निर्गतस्त्रिंशदंगुलिभ्योनिस्त्रिंशः, तीस अंगुलीहून जो अधिक तो. स. तरवार. अ. पु.

निःस्रावः निःस्राव्यतेइतिनिस्रावः, धोदनापासून करिजेतो जो तो. कृ. स्रुधा. गतिअ. पेज. अ. पु.

निःस्वः निर्गतंस्वमस्यनिस्स, गेलें आहे द्रव्य ज्याचें तो. स. द्रव्य गेले ला. अ. पु.

निस्वनः निस्वानः विग्रहादि सर्व स्वनश. प्र. अ. न.

निह्ननं निह्न्यतेइतिनिह्ननं, हिंसन जें तें. कृ. हनधा. हिंसन अ. वध. अ. न.

निहाका निजहातिबलमितिनिहाका, बल हरण करित्ये जी ती. कृ. ओहाकृधा. त्यागअ. पाण्यांतील घोरपड. आ. स्त्री.

निहिंसनं निहिंस्यतेनिहिंसनं, अत्यंत जें हिंसन तें. कृ. हिंसिधा. हिंसनअ. वध. अ. न.

निहीनः निश्चयेनहीनोनिहीनः, निश्चयें करून जो हीन तो. स. नीच पामर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निन्हवः निन्हवनंनिन्हवः, अपनयन जें तो. कृ. न्हुङ्. धा. अपनयनअ. निषेध. २ शठपणा. ३ अविश्वास. ४ निषेधवचन. अ. पु.

निर्ह्रादः निर्ह्रादनंनिर्ह्रादः, शब्द जो तो. कृ. ह्रादधा. अव्यक्तशब्दअ. शब्द. अ. पु.

नीकाशः नितरांकाशतेइतिनी

काशः, अत्यंत शोभतो जो तो. क्रु. काश्धा. दीप्तिअ. सारखा. वि. अ पु न. आ. स्त्री.

नीचः निकृष्टांअलक्ष्मींचिनोतीति नीचः, अलक्ष्मी ग्रहण करितो जो तो. क्रु. चिञ्धा. चयनअ पामर २ नीच. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नीचैः निचीयतेइतिनीचैः, अल्पार्थचयन करीजे तें. कृ. चिञ्चयन अल्पार्थीअ.

नीचिकी विग्रहादिसर्वनेचिकी शब्दाप्र.

नीडः निश्चितः इलः स्वप्नोयस्मिन्नीडः, निश्चित आहे निद्राजाचे शयीं तो. स. पक्षांचे घर. अ पु. न.

नीडोद्भवः नीडेउद्भवोयस्यसनीडोद्भवः, नीडाचा ठायीं आहेउद्भवजाचा तो. स. पक्षी. अ. पु.

नीध्रं निश्चयेनधरतिजलमितिनीध्रं, अत्यंत जलधारण करितें तें. कृ. धृञ्धा. धारणअ. वळचण. छप्पर. अ. न.

नीपः नीयतेनीपः, सरळ गामी जो तो. कृ. नीधा. प्रापणअ. कळंबाचें झाड. अ. पु.

नीरं नीयतेतन्नीरं, नेयिजेतें जें तें. कृ. नीधा. प्रापणअ. पाणी अ नपुंस.

नीलः नीलतिसःनीलः, नीलवर्ण जो तो. कृ. नीलधा. वर्णअ. नील वर्ण. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

नीलकंठः नीलःकंठोयस्यसनीलकंठः, नीलवर्ण आहे कंठ ज्याचा तो स. महादेव. २ पुंगा ३ मोर. अ पु

नीलंगुः नीलांगुः नितरांलंगतीतिनीलंगुः, अत्यंत गमन करितो जो तो. कृ. लगिधा. गतिअ. घुले हा. कुस रूढ उ. पु.

नीललोहितः नीलश्चासौलोहितश्चनीललोहितः, नीलवर्ण असा जो लोहित हा. आरक्त तो. स म हादेव. अ. पु.

नीला नीलतीतिनिला, नीलस कृष्णवर्णजी ती. कृ. नीलधा वर्ण अ. माशी. २ नीलवर्णा. आ. स्त्री

नीलांबरः नीलमंबरंयस्यसनीलांबरः, नीलवर्ण आहे वस्त्रजाचें तो. स. बलराम. अ. पु.

नीलांबुजन्मा नीलंचतत्अंबुजन्मचनीलांबुजन्म, नील स.

नीलवर्ण आहे जें अंबुजन्म म्हणजे उदकांत उत्पन्न जें. स. निळेकमळ. अ. न.

नीलिका नील्येवनीलिका, नीली नामक औषधि जी तीच. त. काळेफुलांची निर्गुंडी. आ. स्त्री.

नीलिनी नीलोवर्णोस्त्यस्याइति नीलिनी, नील वर्ण आहे जीचा ती. त. नीलऔषधि. ई. स्त्री.

नीली विग्रहादिनीलश. प्र. नीली नामक वनौषधि. ई. स्त्री.

नीवाकः निवचनंनीवाकः, अत्यंत ऊर्यादरवचन जो तो. कृ. वचधा. परिभाषणअ. धनधान्याविषयीजो लोकांचा आदरातिशय तो. अ. पु.

नीवारः निव्रियतेइतिनीवारः, ग्रहण करिजेतो जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. देवभात. अ. पु.

नीविः नितरामिन्वतीतिनीविः, अत्यंत संतोष करिते जी ती. कृ. इविधा. प्रीणनअ. घड्या निव्ययंतीतिव्ययतेवानीविः, संवरण करिते जी ती. कृ. व्येधा. संवरणअ. धोत्रांतील कांडवळ. इ. स्त्री.

नीवी विग्रहादिपूर्वोक्त श. प्र. धोत्रांतील कांडवळ. २ स्त्रियांच्या कमरेस जी नेसलेल्या वस्त्राची गांठ ती. ई. स्त्री.

नीवृत् नियतंवर्ततेजनाअत्रेतिनीवृत्, निश्चयें करून राहतात जन जेथें ती. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. ज्यांत लोकांची वस्ती आहे तो देश. त्. पु.

नीशारः नितरांशीर्यतेइमानिलोअनेननीशारः, अत्यंत थंडि न वायू नष्ट होतात जेणें करून तो. कृ. शृधा. हिंसाअ. रजई. स. दुलई. अ. पु.

नीहारः नीन्हीयतेइतिनीहारः, अत्यंत हरण करिजेतो जो तो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. वर्फ. स. हीव. अ. पु.

नु नुदतीतिनु, प्रश्नार्थाविषयीं प्रेरणा करितो जो तो. कृ. णुदधा. प्रेरणअ. पृच्छा. २ विकल्प या अर्थी अव्य.

नुतिः नूयतेइतिनुतिः, स्तव जो ती. कृ. णुधा. स्तुतिअ. स्तुति. इ. स्त्री.

नुन्नः नुद्यतेस्मनुन्नः, प्रेरणा करिजेला जो तो. कृ. णुदधा. प्रेरणअ. पादविन्नेला स. लोटलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नुन्नः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याश.प्र.

नूतनः विग्रहादिनवीनश.प्र. नवीन. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

नूत्नं विग्रहादिपूर्वीच्याश.प्र. नवीन. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री

नूदः नुदतिपापमितिनूदः, पापाते प्रेरणाकरितोजो तो. कृ.नुदधा प्रेरणअ पारसापिंपळ.अ.पु.

नूनं नऊनयतीतिनूनं, विकल्पातें नाश करितें जें ते. कृ.ऊनधा. परिहाणअ. तर्क. २ निश्चयत्याअर्थी. अव्य.

नूपुरः नुविपुरतीतिनूपुरः, स्तुति विषयींअग्रभागानाचगाचीं गमन करणाराजो तो. कृ.पुरधा. अग्रगमनअ. पैंजण ह्म. तोरड्या.अ.पु. नपुं.

ना नयतीतिना, धर्मादिकांप्रतप्राप्त होतोजोतो. कृ.णीञ्धा.प्रापणअ. मनुष्यजाति. २पुरुष. ऋ.पु.

नृत्यं नर्तनंनृत्यं, नृत्य जें तें. कृ.नृतीधा. गात्रविक्षेपअ. नाचणें. अ.न.

नृपः नृन्पातीतिनृपः, मनुष्यातें रक्षण करणाराजो तो. कृ.पाधा.र.क्षणअ. राजा. अ.पु.

नृपतिः नृणांपतिःनृपतिः, मनुष्यांचा जो स्वामी तो. स. राजा. इ. पुल्लिंगी.

नृपलक्ष्म नृपस्यलक्ष्मनृपलक्ष्म, राजाचें जें चिन्ह ते स. राजाचें छत्रचामरादि न्.न.

नृपसभं नृपस्यसभानृपसभं, राजाची जी सभा तें. स. राजाची सभा किंवा राजगृह. अ.न.

नृपासनं नृपस्यआसनंनृपासनं, राजाचें जें आसन ते. स. राजाची गादी. अ.न.

नृशंसः नृन्शंसतीतिनृशंसः, लोकांप्रत मारितो जोतो. कृ.शंसुधा. हिंसाअ. क्रूर ह्म. घातुक. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

नेत्रं विग्रहादिनयनश.प्र. नयति नीयते अनेनवानेत्रं, प्रापण करितें किंवा करिजेतें ज्याच्या योगानें तें. कृ.णीञ्धा.प्रापणअ. डोळा. २ जराशृत्यानें मूळ. ३ वस्त्रविशेष. की रथविनेता ह्म. नायक. अ.न.

नेता विग्रहादिनायकशब्दाप्रमाणें प्रयु ऋ.पु.

नेत्रांबु नेत्रयोरंबुनत्रांबु, नेत्रसंबधी जें उदक तें. सा. नेत्रोदक. उ. न.

नेत्री नीयतेऽनयानेत्री, स्वर्गादिकों प्रत नेइजेतें जीणेंतीं. कृ. नीञ्‌धा. प्रापणअ. नदी. ई. स्त्री.

नेदिष्ठं अतिशयेनअंतिकंनेदिष्ठं, अतिशयेंकरून जे समीप तें. त. फार जवळचें. वि. अ. कृ. न. आ स्त्रीलिंगीं.

नेपथ्यं नयतीतिनेपथ्यं, प्राप्तहोतें जें तें. कृ. णीञ्‌धा. प्रापणअ. अलंकार घातल्याची शोभा. अ. न. २अलंकारअ. पु. को. रंगभूमि.

नेमिः नयतिरथंनेमिः, रथातें नेणारी जी ती. कृ. णीञ्‌धा. प्रापणअ. तिवसनें झाड. इ. पु. २ रथाच्या चाकाचा प्रांत भाग. इ. स्त्री.

नैकभेदं नएकोभेदोऽनेकभेदं, एक भेद ज्याचेठायीं नाहीं तें. स. कहान मोठें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नैगमः निगमेभवोनैगमः, निगम देशाचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. वैश्य. २ बाहेरचा. अ. पु.

नैचिकी नीचैश्चरतीतिनैचिकी, हळु स. मंद गमन करिते जी ती. त. उत्तम गाई. ई. स्त्री.

नैपाली नेपालेभवानैपाली, नेपाल देशाचेठायीं जी उत्पन्न ती. त. मनशीळ. ई. स्त्री.

नैमेयः नियमएवनैमेयः, नियमच जो तोच. त. मोबदला. अ. पु.

नैयग्रोधं न्यग्रोधस्यविकारः नैयग्रोधं, न्यग्रोध स. वट त्याचा जो विकार तें. त. वडाचें फळ. अ. नपुं.

नैर्ऋतः निर्ऋतेरपत्यंनैर्ऋतः, निर्ऋतीचा जो पुत्र तो. त. राक्षस. अ. पु.

नैष्किकः निष्केदेयमानेयुक्तोनैष्किकः, निष्कमानाचेठायीं जो नियुक्त तो. त. रुपें देणें व घेणें ह्या कामावरचा अधिकारी. अ. पु.

नैस्त्रिंशिकः निस्त्रिंशःप्रहरणमस्यनैस्त्रिंशिकः, खड्ग आहे प्रहरण ज्याचें तो. त. खड्गधारी. अ. पु.

नो नत्यतीतिनो, अभावार्थाविषयीं नम्र होतो जो तो. कृ. नह्‌धा. बंधनअ. अभावार्थीं अव्य.

नौः नुद्यतेप्रेर्यतेइतिनौः, कैवर्तकानें प्रेरित जाती. क्रु नुदधा. प्रेरणअ. नौका. औ स्त्री.

नौकादंडः नौकायाः दंडः नौकादंडः, नौकेचा जो दंड तो. स. वल्हे. अ. पु.

न्यक् न्यंचतीतिन्यक्, नीचीकृत करितें जें तें. क्रु. अंचुधा गत्याश्रि. धिक्कारार्थी अव्य.

न्यक्षं नियतानि निवृत्तानि निकृत्तानि वा अक्षाण्यस्मिन्न्यक्षम्, निवृत्त आहेत किंवा निकृत्त आहेत इंद्रिये ज्याच्येठायीं तें. त. परसुराम अ. पु. २ साकल्य. अ. न. ३ अधम वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

च्. न.

न्यंकुः नितरांअंचतीतिन्यंकुः, उत्कृष्ट गमन करितो जो तो. क्रु अंचुधा. गतिअ. मृगविशेष. उ. पु.

न्यस्तं न्यस्यतेस्मन्यस्तं, क्षिप्तकारि जेलें जें तें. क्रु. असुधा. क्षेपणअ. निघालेला. वि अ. पु. न. आ. स्त्री

न्यादः न्यदनंन्यादः, भक्षणजें तो. क्रु. अदधा. भक्षणअ. भोजन. अ. पुल्लिंगीं.

न्यायः न्ययनन्यायः, नीतीजी तो. क्रु. इण्धा. गतिअ. नीती. अ. पु.

न्यासः न्यस्यतेइतिन्यासः, स्थापन करिजेतो जो तो. क्रु. असुधा. क्षे

निंदा करितो किंवा करिजेतोजी तो. कृ. ऊनधा. परिहाणअ. निंद्य. २ कर्मी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पक्कणः पचंतीतिपचः कणंतीति कणाः पचः कणाः यत्रपक्कणः, पाचक आहेत कलह कारी जान्चेठायीं तो. सं. भिल्लांचा गांव. अ. पु.

पक्कं पचतिस्मइतिपक्कं, परिपक्क अवस्था प्राप्तजेंतें. कृ. डुपचष्धा पाकेअ. पिकलेला. २ज्याचा नाश जवळआलातो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पक्षः पचतिभूतानीतिपक्षः, भूतांतें व्यक्त करितोजो तो. कृ. पचधा. व्यक्तीकरणअ. पंधरा अहोरात्रें. २ पिच्छ ह्म. पीस. ३ सहाय. ४ कंकादि बाणोपयोगीपक्ष. केशवाचक शब्दापुढें हा असलातर समूहवाचक. अ. पु. उ. केशपक्षः कचपक्षः इत्यादि.

पक्षकः पक्षइवपक्षकः, पार्श्वद्वाराचें पर्यायी जोतो. त. घराचें मागील दार. अ. पु.

पक्षतिः पक्षती पक्षस्यमूलंपक्षतिः, पक्षांचें जें मूलतो. व. षष्ठ्रूपक्षनैंफूल२ [illegible]च्या पिसांचें मूळ. इ. २ ई. स्त्री.

पक्षद्वारं पक्षेपार्श्वेद्वारंपक्षद्वारं, पार्श्वभागाचेठायीं जें दार तें. स. घराचें मागील दार. अ. न.

पक्षभागः पक्षस्यनेनपक्षः, पक्षस्यभागः पक्षभागः, परिगृहीत हत्तीचा पार्श्वभाग जोतो. स. हत्तीचा पार्श्वभाग. अ. पु.

पक्षांतः पक्षस्य अंतः पक्षांतः, पक्षाचा जो अंत ह्म. समाप्ति तो. स. पूर्णिमा अमावास्या. अ. पु.

पक्षिणी पूर्वांपरदिनेपक्षाविवस्तो यस्यामितिपक्षिणी, पूर्वांपरदिवस आहेत पक्षांसारखे जीच्याठायीं ती. त. पूर्वांपरदिनयुक्तरात्रि ह्म. दोन दिवसामधील रात्र. ई. स्त्री.

पक्षी पक्षाःसंत्यस्यपक्षी, पक्ष आहेत जास तो. त. पक्षी. इन्. पु.

पक्ष्म पक्ष्यतेऽनेनपक्ष्म, परिग्रह करिजेतो जेणेंकरून तो. कृ. पक्षधा. परिग्रहअ. नेत्रसंबंधि जे केश ते. प्रत्येक. २ पुष्पांतील पराग. ३ फार सूक्ष्म जो तंतू वगैरे अंश तो. अ. नपुंस.

पंकः पंकतेऽडःखमनेनेति पंकः, लिस होतें हे दुःख जेणेंकरून तो. त. पातक. २ चिखल. अ. पु. न.

पंकिलः पंकः अस्तिअस्मिन्इ तिपंकिलः, कर्दम आहे जाचेठा ची तो. त कर्दमयुक्त. वि. अ.पु. न आ स्त्री

पंकेरुहं पंकेरुहतीतिपंकेरुहं, रु र्दमाचेठायी उत्पन्न होणारे जे ते रू. रुहधा प्रादुर्भावअ. कमळ अ न.

पंगुः पनतीतिपंगु, स्तुतिकरणा राजो तो रू. पनधा. स्तुतिअ. पां गुळा उ पु.

पंक्तिः पचनंपंक्ति, विस्तारजोती रू. पचिधा विस्तारकरणअ. पंगत २ छंदोविशेष ज्या वृत्ताचा दहा अक्षराचा चरण असतो ते वृत्त ३ दहासंख्या इ. स्त्री

पक्तिः पचनंपक्तिः, पाकजो ती. रू डुपचष्धा. पाकअ. परिपक्क ता इ स्त्री

पंचजनः पंचभिर्भूतैर्जन्यतेइ तिपंचजनः, पांच भूतांनीउत्पन्न होइजेती जो तो. रू. जनीधा. प्रा दुर्भावअ. मनुष्य. २पुरुष. अ.पु.

पंचता. पंचत्वं पंचानांभावःप. चता, पांचाचा जो भावती. त.म रण. आ. स्त्री. २ अ. न.

पंचदशी पंचदशसंख्यायाःपू रणीपंचदशी, पंचदशसंख्येची जी पूरण कर्त्री ती. पूर्णिमा. २अ मावास्या ई. स्त्री.

पंचमः पचसुस्थानेषुमातीतिपंच मः, पंचमस्थानाचेठायीं शहतो जो तो रू माधा. मानअ. गा यनाचेस्वरांतील एकभेद. अ. पु.

पंचरात्रं पंचानांरात्रीणांसमाहार. पंचरात्रं, पंचरात्रींचा जो समुदा यते. स. पांच रात्री. अ. न.

पंचलक्षणं पंचलक्षणानियस्य

योयस्यसः पंचशाखः. पांच आहेत शाखा साखिच्या अंगुली ज्यास तो. स. हात. अ. पु.

पंचांगुल: पंचांगुलयोयस्य पंचांगुलः, पांच आहेत अंगुलिप्र (?) सृष्णपणें ज्याचेती. स. एरंडाचें झाड. अ. पु.

पंचास्य: पन्च्यतइतिपंचं पंचं विस्तृत आस्यंयस्यसः पंचास्यः पसरलेलें आहे मुख ज्याचें तो. स. सिंह. अ. पु.

पंजर: पिंजतेइतिपंजरः, पक्षादि संबद्ध होइजेतो जो तो. कृ. पिंजधा. संपर्कअ. पिंजरा. अ. पु.

पंजिका पिज्यतेअर्थः अस्यां इतिपिंजा पिंजेवपंजिका, बोढि जेनो अर्थजीचाद्वारीं ती पिंजा तीच पंजिका. त. निःशेषपदव्याख्या. आ. स्त्री

पटच्चरं पटतीतिपटत् भूतपूर्व पटत्पटच्चरं, जुना जो पट हा. वस्त्र तें. त. जीर्णवस्त्र. अ. न. २ चोर. अ. पु.

पटलं पटविस्तारंलातीतिपटलं, विस्तार ग्रहण करितें जें तें. कृ. लाधा. आदानअ. पडद्या घांवाचें २ नेत्ररोग. ३ समूह. अ. न.

पटलप्रांत: पटलस्यप्रांतः पटलप्रांतः, गृहसंबंधी कउलादिकांचा पुढिल भाग हा. वळचणी. स. वळचण हा. पडवी. अ. पु.

पटला विग्रहादिपटलशब्दाप्रमाणें. समूह. आ. स्त्री.

पटवासक: पटंवासयतीतिपटवासकः, वस्त्राप्रत सुगंधयुक्त करणारा जो तो. कृ. वासधा. उपसेवाअ. सुवासिकचूर्णविशेषबुका. अ. पु.

पटह: पटंहंतीतिपटहः, गमनातें कुंठित करितो जो तो. कृ. हनधा. हिंसागतिअ. वाद्यध्वनि. २ संग्रामध्वनि. अ. पु.

पटी पटतीतिपटी, देदीप्यमान होतेजी ती. कृ. पटधा. गतिअ. लहान वस्त्र. ई. स्त्री.

पटु: पाटयतीतिपटुः, उत्तमभाषण करितो जो तो. कृ. पटधा. भाषार्थअ. शाकविशेष, पडवळ. उ. पु. २ चतुर. ३ तीक्ष्ण. ४ रोगरहित. वि. उ. पु. स्त्री. न.

पट्टपर्णी पट्टानिपर्णान्यस्याःपट्टप र्णी, सुंदर आहेत पर्णे जीचीं ती. स. स्वर्णक्षीरी ई. स्त्री.

पटः पटतीतिपटः, देदीप्यमान करितो जो तो. रू. पटधा. भासन अ. चांगले वस्त्र. अ. पु. न.

पटोलः पटतीतिपटोलः, सरळ गामी जो तो. रू. पटधा. गतिअ शाकविशेष,पडवळी अ. पु.

पटोलिका पटतीतिपटोला सैव पटोलिका, गमन करिते जी ती प टोला तीच पटोलिका. त. पडवळी आ. स्त्री.

पट्टः पटतिपठ्यतेवापट्टः, शब्द क रितो किंवा करिजेतो जो तो. रू. प टधा. शब्दअ. वसावयाचा ला कडी पाट. अ. पु.

पट्टिका पटतीतिपट्टिका, ऊर्ध्व गमनकरितो जो तो. रू. पटधा गतिअ. तांबडा लोध्रवृक्षअ. आ. स्त्री.

पट्टिशः पट्टिंश्यतीतिपट्टिशः, दु मर्तिशेषादिकांते खंडन करितो जो तो. रू. शोधा. तनूकरणअ. आयुधविशेष. अ. पु.

पट्टी पट्टास्यास्तीतिपट्टी, प ट्ट. अलक्त कोपयुक्त आहे पू र्णजीचें तो. त. तांबडा लोध्रवृक्ष. इन्. पु.

पणः पण्यते ऽनेनपणः, व्यवहा र करिजेतो जेणे करून तो. रू. प णधा. व्यवहारअ. तांब्याचे तीका भार नाणें. २ द्यूत. ३ द्यूतांतवगै रे जय आहला असता प्रतिज्ञा बांधिल्या प्रमाणे जें घेतात तें. ४ वेतन ५ मूल्य, विकलेल्या वस्तू चें मोल. ६ चार दमड्या. अ. पु.

पणवः पण्यतेस्तूयतेइतिपणवः, स्तुति करिजेतो जो तो. रू. पणधा. स्तुतिअ. वाद्यविशेष. अ. पु.

पणायितं पणायतेस्मपणायि तं, स्तवन करिजेलें जें तें. रू. प णधा स्तुतिअ. स्तवलेलें. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

पणितं पण्यतेस्मपणितं, अर्था दिसर्वपूर्वी. श. प्र.

पणितव्यं पण्यतेइतिपणितव्यं, विक्रय करण्यास जें योग्य तें. रू. पणधा. व्यवहारअ. विकावयाची वस्तु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पंडः पड्यतेइतिपंडः, पुरुषहीन

असतो जो तो. कृ पडिधा. नाश नअ. नपुंसक. अ. पु.

पंडित: पंडासंजातास्यपंडित:, बुद्धि संजात झ. आहे जास तो. त. विद्वान. अ. पु.

पण्य विग्रहादिसर्वपणितव्यश ब्दाप्रमाणें.

पण्यवीथिका पण्यानांवीथीप ण्यवीथी पण्यवीथ्येवपण्यवीथि का, क्रयविक्रयादि द्रव्याचें जेंस्थान ती पण्यवीथी तीच पण्यवीथि का, त बाजार. आ. स्त्री.

पण्या पण्यतइतिपण्या, विशेष रोग निवारणार्थ स्तुंत्य जी ती. कृ. पणधा. स्तुतिअ. मालकांगोणी. आ. स्त्री.

पण्याजीव: पण्यमाजीवोयस्य पण्याजीव:, विक्रय आहे इति झ. जीविका ज्याची तो. स. क्रय विक्रय करून उपजीवन करणारा वाणी. अ. पु.

पत् विग्रहादिपादशब्दाप्रमाणें. द्रु. पु. न.

पतग: पतेनपक्षेणगच्छतीतिप तग:, पदें करून गमन करितो जो तो. कृ. गम्लधा. गतिअ. पक्षी. अ. पु.

पतंग: पततीतिपतंग:, पक्षादि कानें गमन करितो जो तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. दीपपतंग. २ पक्षि. ३ सूर्य ४ शालिविशेष सातोंतील एक भेद. अ. पु.

पतंगिका पततीतिपतंगी सैवप तंगिका, गमन करणारी जी ती प तंगी तीच पतंगिका. त. पांढरा मध उत्पन्न करणारी माशी. आ. स्त्री.

पतत्रं पतंतं त्रायतेइतिपतत्रं, गमनकरणाऱ्याचें रक्षण करणारें जें तें. कृ. त्रैङ्धा. पालनअ. पक्ष, झ. पिस. अ. न.

पतत्रि: पततीतिपतत्रि:, गमन करणारा जो तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. पक्षि. इ. पु.

पतद्ग्रह: पततोगृह्णातीतिपत द्ग्रह:, पडणाऱ्या श्लेष्मादि कांस ग्रहण करितो जो तो. कृ. ग्रह् धा. उपादानअ. पिकदाणी. २ सैन्याचा मागचा भाग. अ. पु.

पतयालु: पतनशीलपतयालु:, पतनशील जो तो. कृ. पतृधा. ग

ति अ. पडणारा. वि. उ. पु. स्त्री. नपुंस.

पताका पततीतिपताका, ऐश्वर्यादि प्रगटनार्थ अग्रभागीं गमन करणारी जी ती. कृ. पत्लृधा. गतिअ. ध्वज. आ. स्त्री.

पताकी पताकास्यास्तीतिपताकी, ध्वज आहे जास तो. त. जरी पटके वाला पताकाधारण करणारा. इन्. पु.

पतिः पातीतिपतिः, स्त्रियादिकांच्चे रक्षण करणाराजो तो. कृ. पाधा. रक्षणअ. नवरा. इ. पु.

पतिंवरा पतिंवृणोतीतिपतिंवरा, पतिवरणारीजी ती. कृ. वृञ्धा. वरणअ. आपले इच्छेस येईलत्यास वरणारी स्त्री. आ. स्त्री.

पतिवत्नी पतिवत्यस्याःपतिवत्नी पति आहे जीस ती. त. जीचा नवरा जीवंत आहे ती बायको. ई. स्त्री.

पतिव्रता पत्यौव्रतंयस्याः सा पतिव्रता, पतिसेवे विषयीं आहे नियम जीस ती. स. पतीच्या सेवे विषयीं जी तत्पर ती. आ. स्त्री.

पत्तनं पततिजना यत्रइति पत्तनं, गमन करितात जन जाचेठायीं तें. कृ. पत्लृधा. गतिअ. शहर. अ. न.

पत्तिः पद्यतेइतिपत्तिः, चरणांनी गमन करणारा जो तो. कृ. पदधा. गतिअ. पायांनी चालणारा. इ. उ.

पत्तिसंहतिः पत्तीनासंहतिःपत्तिसंहतिः, पत्तीना जो समुदाय तो. स. पादगाम्यांचा समूह हा. पायदळ. इ. स्त्री.

पतत्री पतत्रंअस्तियस्यइतिपतत्री, पतत्र हा पक्ष आहे जास तो. पक्षि. इन्. पु.

पत्रं पतत्यनेनपततिसापत्रं, गमन होतें जेणें करून तें. किंवा पतन पावतें जे तें. कृ. पत्लृधा. गति अ. पत्र. २ पक्ष ३ हत्ती घोडे इत्यादि वाहन अ. न.

पत्रपरशुः पत्रमिवपरशुःपत्रपरशुः, पत्रासारिखा जो परशु तो. स. कानस. उ. पु.

पत्रपाश्या पत्रमिवपाश्यापत्रपाश्या, पर्णासारिखी जी पाश्या मस्तकी केशादिवन्ध भूषण तीस ललाटीचें भूषण. आ. स्त्री.

पत्ररथः पत्रंरथइवयस्यसपत्ररथः, पत्र आहे गमनाविषयीं रथ तुल्य ज्यास तो. त. पक्षी. अ.पु.

पत्रलेखा पत्राकारालेखायस्याःसा पत्रलेखा, पर्णाच्या आकारा सारिखी आहे रेषा जीची ती. स. कस्तूरी केशर इत्यादिकांनीं गालावर पानाची आकृति काढतात ती. आ. स्त्रीलिं.

पत्रांगं पत्रमेवांगमस्यपत्रांगं, पत्र ह्मणजे पत्रतुल्य आहे अंग ज्याचें तो. स. रक्तचंदन. २ पतंग. अ. न.

पत्रांगुलिः पत्रार्थेऽगुलिर्यस्याःसापत्रांगुलिः, पत्ररचनेविषयींउपयुक्त आहे अंगुलिव्यापार जीस ती. स. अर्थ पत्रलेखाश. प्र. इ. स्त्री.

पत्री प्रशस्तानिपत्राणिसंत्यस्यपत्री, प्रशस्त आहेत पक्ष ज्याचें तो. स. पक्षी, सचाणा २ बाण. ईन् पु.

पत्रोर्णः पत्रेषुऊर्णायस्यसःपत्रोर्णः, पत्राच्याठायीं आहे ऊर्णा ह्म. लोमवैशिष्ट्य ज्यास तो. स. दिंड्याचें झाड. अ. पु. २ रेशमीवस्त्रविशेष. अ. न.

पथः पंथाः पथंतिअनेनइतिपंथा, गमन करिताहेत ज्या जेणें करून तो. कृ. पथधा. गति अ. मार्ग. अ. पु. २इन्. पु.

पथ्या पथोऽनपेतापथ्या, रोगनिवर्तन मर्यादा न सोडणारी जी ती. त. हिरड्यांचें झाड. आ. स्त्री.

पदं पद्यतेनेनपदं, गमन करितें जेणेंकरून तें. कृ. पदधा. गतिअ. व्यवसाय. २ रक्षण. ३ स्थान. ४ चिन्ह. ५ पाय. ६ वस्तु. अ. नपुं.

पदगः पादाभ्यांगच्छतीतिपदगः, पायांनीं गमन करणारा जो तो. कृ. गम्‌धा. गतिअ. पादगामी. अ. पु.

पदवी पद्यतेऽनयापदवी, गमन करितो जीणें ती. कृ. पदधा. गतिअ. मार्ग. ई. स्त्री.

पदाजिः पादाभ्यामजतीतिपदाजिः, पायांनीं गमन करणारा जो तो. कृ. अजधा. गतिअ. पादगामी. ई. पु.

पदातिः पादाभ्यामततीतिपदातिः, पायांनीं चालणारा जो तो.

कृ. अतधा. सातत्यगमनअ. पाद गामी. इ. पु.

पदातिकः पदातिरेवपदातिकः, पदाती जो तोच पदातिक. त. पा. यांनी चालणारा. अ. पु.

पदिकः पादाभ्यांचरतीतिपदिकः, पायांनी संचार करितो जो तो. त. पादगामी. अ. पु.

पद्गः पद्भ्यांगच्छतीतिपद्गः, पायांनी गमन करणारा जो तो. कृ. गम्लृ धा. गतिअ. पायांनें चालणारा. अ. त्रिलिं.

पद्धतिः पद्धती पादाभ्यांहन्यतेइतिपद्धतिः, पायांनीं ताडणक रिजेत्ये जी ती. कृ. हनधा. हिंसा. अ. मार्ग. इ. २ ई. स्त्री.

पद्मं पद्यतेतत्पद्मं, जलामध्येंवि कास गामी जें तें. कृ. पद्धा. गति अ. कमळ. अ. पु. न.

पद्मकं पद्ममिवप्रतिकृतिः पद्म कं, पद्मासारिखी जी प्रतिकृति स. प्रतिमा तें. त. हत्तीच्या शरी रावर जो बिंदु असतो तो. अ. न.

पद्मचारिणी पद्मेचरितुंशील मस्याः पद्मचारिणी, पद्ममवहा (?) चें चरण करण्याचा आहे स्वभाव जीचा ती. कृ. चरधा. गतिअ. स्थ ल कमलिनी. ई. स्त्री.

पद्मनाभः पद्मंनाभौयस्यसपद्म नाभः, पद्म आहे नाभीचा ठायीं ज्याच्या तो. स. विष्णु. अ. पु.

पद्मपत्रं पद्मस्येवपत्रमस्यपद्मप त्रं, पद्मा सारिखें आहे पत्र ज्या चिन्ह ज्यास तो. स. कमळाचीपा कळी. २ पुष्कर नामक औषधीचें मूळ. अ. न.

पद्मरागः पद्ममिवरागोऽस्यपद्म रागः, पद्मासारिखा आहे रक्तिमा ज्यास तो. स. माणिक. अ. पु.

पद्मा पद्ममस्याअस्तीतिपद्मा, क मल आहे लीलार्थ जीस ती. त. ल क्ष्मी. २ वनौषधींत भारंग म्हणता त ती. ३ स्थलकमलिनीअ. स्त्री.

पद्माकरः पद्मानांआकरः पद्मा करः, पद्मांचा जो आकर म्ह. ख्या णतो. स. तळें. अ. पु.

पद्मारः पद्ममिवपद्मंतइदरती तिपद्मारः, पद्मासारिखाविस्तार क रितो जो तो. कृ. अरधा. गतिअ. टाकळा. अ. पु.

पद्मालया पद्मंआलयोयस्याः सापद्मालया, पद्म आहे आलय ह्म. स्थान जीचें ती. स. लक्ष्मी. आ. स्त्री.

पद्मिनी विग्रहादिकुमुदिनीशब्दाप्रमाणें. कमलिनी. ई. स्त्री.

पद्मी पद्ममस्यास्तीतिपद्मी, पद्म सदृश बिंदुजालक आहे जास तोत. हत्ती. इन्. पु.

पद्य पादाः संतिअस्येतिपद्यं, चरण आहेत जास तें. त. श्लोक. अ. न. २ शूद्र. अ. पु.

पद्या पादाः संतिअस्यामितिपद्या, पाद ह्म. पादप्रतिमा सदोदित आहेत जीचेठायीं ती. त. मार्ग. आ. स्त्री.

पनसः पनाय्यते स्तूयते इतिपनसः सर्वांनीं स्तविजेला जो तो. कृ. पन धा. स्तुतिअ. फणसाचें झाड. अ. पु.

पनायित पनाय्यतेस्मपनायितं, स्तुति करिजेलें जें तें. कृ. पन धा. स्तुतिअ. स्तुत, स्तवलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पनित विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

पन्नं पद्यतेस्मपन्नं, पतन पावलें आहे जें तें. कृ. पद धा. गतिअ. गलित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पन्नगः पद्भ्यांनगच्छतीतिपन्नगः, पायांनीं नाहीं गमन करितो जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. सर्प. अ. पु.

पन्नगाशनः पन्नगाअशनंयस्यस पन्नगाशनः, पन्नग आहेत भक्षण जाचें तो. स. गरुड पक्षी. अ. पु.

पयः पीयतेइतिपयः, पान करिजेतें जें तें. कृ. पीङ्धा. पानअ. उदक. २ दूध. स. न.

पयस्य पयसोविकारः पयस्यं, दुग्धाचो जो विकार ह्म. आज्यादि तें. दुधाचा विकार, दहींतूप इत्यादि अ. पु. न. आ. स्त्री.

पयोधरः धरतीतिधरः, पयसांधरः पयोधरः, जलातें किंवा दुग्धातें धारण करितो तो धर जलदुग्धांचाजो धर तो. कृ. धृङ्धा. धारणअ. स्त्रियांचा स्तन. २ मेघ. अ. पु. को. नारिकेल. पारीनारुणा.

परः पूर्यतेनेनपरः, पूरण करितो जेणें करून तो. कृ. पृधा. पूरणअ. शत्रु. अ. पु. २ दूर. ३ आत्मभिन्न. ४ उत्तम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परजातः परस्मात्जातः परजातः,

परपोष्यत्वात् परापासून जो वाढ
ला तो. स. दुसऱ्यानें वाढविलेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परतंत्रः परस्तंत्रमस्यपरतंत्रः, पर
आहे प्रधान जास तो. स. पराधीन
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परपिंडादः परस्यपिंडस्तमत्तीति
परपिंडादः, परान्न भक्षण करि
तो जो तो. कृ. अद्धा. भक्षण
अ. परान्नोपजीवी. वि. अ. पु. न
आ. स्त्री.

परभृतः परेणकाकेनभृतः परभृ
तः, कावळ्यानें जो पोषित तो. स.
कोकिळपक्षी. अ. पु.

परभृत् परंबिभर्तीतिपरभृत्,
दुसऱ्याचें पोषण करणारा जो तो.
कृ. डुभृञ्धा. पोषणअ. कावळा.
त्. पु.

परमं परंमिमीतेइतिपरमं, अंगी
कारल्या अर्था विषयीं उत्कृष्टप्रमाण
ह्म. बोधकरितें जें तें. कृ. माङ्धा.
मानअ. अंगीकारार्थीं अव्य.

परमान्नं परमंचतदन्नंचपरमा
न्नं, उत्कृष्ट जें अन्न तें. स. पाय
स ह्म. क्षीर. अ. न.

परमेष्ठी परमेव्योम्निचिदाकाशे
तिष्ठतीतिपरमेष्ठी, चिदाकाशीं ह्म.
चैतन्यरूपीं राहतो जो तो. कृ. ष्ठाधा.
गतिनिवृत्तिअ. ब्रह्मदेव. इन्. पु.

परंपराकं परंपरायाअकनंपरंप
राकं, परंपरेची जी कुटिल गती
ह्म. अनुसरणतें. स. यज्ञांतील पशु
हनन. अ. न.

परवान् परःस्वाम्यस्तियस्यपरवा
न्, स्वामी आहे जास तो. त. परतं
त्र. वि. त्. पु. ई. स्त्री. त्. न.

परशुः परंशृणातीतिपरशुः, शत्रूतें
नाश करणारा जो तो. कृ. शृधा. हिं
साअ. कुऱ्हाड. उ. पु.

परश्वधः परस्यश्वयनंपरश्वं परश्वं
धयतीतिपरश्वधः, वृक्ष हननातें
करणारा जो तो. कृ. धेट्धा. पानअ.
कुऱ्हाड. अ. पु.

परःशतं शतात्परंपरःशतं, शता
हून जें परतें. स. शंभरांहून अधि
क. अ. न.

परःसहस्रं सहस्रात्परंपरःस
हस्रं, सहस्राहून जें पर तें. स. स
हस्राहून अधिक. अ. न.

परश्वः श्वःपरंपरश्वः, उद्यांहून

जें परतें. स. परत्व या अर्थी अ व्यय.

पराक्रमः पराक्रम्यतेऽनेनपराक्रमः, गमन करिजेतो जेणें करून तो. क. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. शौर्य. २ सामर्थ्य. ३ उद्योग. अ. पु.

परागः परागच्छतीतिपरागः, सर्वत्र गमन करितो जो तो. क. गम्लधा. गतिअ. पुष्पांतील रेणु. २ धूळी. ३ सुवासिक चूर्णविशेष. ४ चंद्रसूर्य ग्रहण. ५ कर्पूर चूर्ण. अ. पुल्लिं.

पराङ्मुखः परांच सनभिमुखी भवतीतिपराङ् पराङ्मुखमस्य पराङ्मुखः, अनभिमुख आहे मुख ज्याचें तो. स. विमुख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परान्वितः परेणआन्वितःपरान्वितः, अन्यानें जो वर्धित तो. स. दुसन्यानें वाढविलेला. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

परार्चीनः परागेव परार्चीनः, विमुख जो तोवत. पराङ्मुख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पराजयः पराजयनंपराजयः, सु ज्याचेठायीं जो पराभव तो. क. जिधा. अभिभवअ. पराभव. अ. पु.

पराजितः परैराजीयतेस्मपराजितः, शत्रूंनीं पराभूत करितो जो तो. क. जिधा. अभिभवादिअ. पराजय पावलेला. २ दुसन्यानें वादविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पराधीनः परस्यित्तअधीनः पराधीनः, पराच्याठायीं जो अधीन तो. स. परतंत्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परान्नः परान्नंनित्यमस्यस्यपरान्नः, नित्य आहे परान्न ज्यास तो. त. परान्नोपजीवी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पराभूतः पराभूयतेस्मपराभूतः, अभिभूत करिजेला जो तो. क. भूधा. सत्ताअ. पराजय पावलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परायणं परेयतेइतिपरायणं, तदेकचित्तानें वाहणें जें तें. क. ईधा. गत्यादिअ. आसक्तीनें बोलणें. अ. न.

परारि पूर्वतरे वर्षेपरारि, पूर्वीच्यामागलें जें वर्ष त्याचेठायीं

त. तिदस्तो त्याअर्थी अव्यय.

परार्घ्यः परस्मिन्‌अर्घेभवः परार्घ्यः उत्कृष्ट पूज्यता जी तीनेयावी राह तीं जो तो. त. श्रेष्ठ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परासनं परास्यतेपरासनं, विदार णजें तें. कृ. असूधा. क्षेपणअ. व ध. अ. न.

परासुः परागताअसवोयस्मात्सप रासुः, परागत आहेत प्राण जा पा सून तो. स. मेलेला. वि. उ. पु. स्त्री नपुं.

परास्कंदी परानास्कंदितुंशीलम स्यपरास्कंदी, लोकनाशकस्वभावजो तो. कृ. स्कंदिर्धा. गत्यादिअ. चोर. इन्‌पु.

परिकरः परिकीर्यतेपरिक्रिय तेनेनवापरिकरः, टाकिजेतोकिं वा परिवार करिजेतोजेणें करून तो. कृ. कृधा. विक्षेपअ. २डुकृ धा. करणअ. पलंग. २ परिवार अ. पु.

परिकर्म परिकर्मक्रियायस्मात्तत् परिकर्म, मल नाशन करणारी आहे क्रिया ज्या. कर्म जा पासून तें स. मलवर्जनार्थ कर्म. २ शरीरावर कें शरादिकांची उटी करणें. नृ. न.

परिक्रमः परिक्रमणंपरिक्रमः, चरणांनीं जें गमन तो. कृ. क्रमुधा पादविक्षेपअ. पायांनीं जाणें. अ. पु.

परिक्रिया परिकरणंपरिक्रिया, परिजनादिकांचें वेष्टन जी ती. कृ. कृ ञ्‌धा. करणअ. चाकर लोकांचावे दा. आ. स्त्री.

परिक्षिप्तः परितः क्षिप्यतेस्मप रिक्षिप्तः, आसमंतात् वेष्टित क रिजेला जो तो. कृ. क्षिपधा. प्रेर णअ. चहूंकडून वेढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परिखा परितः खन्यतेइतिपरिखा, आसमंतात्‌ खणिजेसे जी ती. कृ. खनुधा. विदारणअ. खंदक. स नर. आ. स्त्री.

परिग्रहः परिगृह्यतेपरिग्रहः, परिग्रहण करिजेतोजोतो. कृ. ग्र हधा. उपादानअ. विवाहितस्त्री २स्वीकार. ३ मूळ. ४ चाकर लो क. ५ सभेचे भागाचा भाग. अ. पुल्लिंगीं.

परिघः परितः हन्यतेअनेनपरि

घ:, आसमंतात् भागाविशयीं ह नन करिजेतें जेणेंकरून तो. रु. हनधा. हिंसाअ. परिघनामा योग. अ. पु.

परिघातनः परितः घातयतीति परिघातनः, आसमंतात् नाशक रणारा जो तो. रु. धा पूर्वीच्याश. प्र. अ. पु.

परिचयः परिसमंताच्चयनंपरि चयः, परिचिती जी ती रु. चि ञ्धा. चयनअ. अभ्यास. अ. पु.

परिचरः परितश्चरतीतिपरिचरः आसमंता द्भागाविशयीं गमनक रणारा जोतो. रु. चरधा. गतिअ. सेनापति अवक राहणारा जन. अ. पु.

परिचर्या परिचरणंपरिचर्या, प रिचरण सु. शुश्रूषण जें तें. रु. चरधा. गतिअ. उपासना. आ स्त्री.

परिचाय्यः परिचीयतेइतिपरि चाय्यः, स्थितिविशिष्टजो तो रु. चिञ्धा. चयनअ. अग्निविशेष. अ. पु.

परिचारकः परिचरतीतिपरिचा रकः, संचार करितो जो तो रु. चरधा. गतिअ. चाकर. अ. पु.

परिणतं परिणमतिस्मपरिणतं, परिणाम पावतोंझालें जें तें. रु. ण मधा. प्रव्हत्वअ. पक्व. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परिणयः परितः नयनंपरिणयः, अग्नीच्याआसमंतात्जें नेणेंतें रु. णी ञ्धा. प्रापणअ. विवाह. अ. पु.

परिणामः परिणमनंपरिणामः, विकार जो तो. रु. णमुधा. प्रव्हत्वा दिअ. प्रकृतीचा अन्यभाव. अ पु.

परिणायः विग्रहादिपरिणयशा प्र इतस्ततः शारी नयन जें तें सो कांत सोंकट्या इकडे तिकडे फि रवणें. अ. पु.

परिणाहः परिणह्यतेऽनेनपरि णाहः, परितः बंधन करिजेतें जे णें करून तो. रु. णहधा. बंधनअ. विस्तार. अ. पु.

परितः आसमंतात्इतिपरि तः, आसमंतात् जें तें. न. सर्वतः. आसमंतात् ह्या अर्थी अव्य.

परित्राणं परित्रातिः परित्राणं, पालन जें तें रु. त्रैङ्धा. पालनअ. मारण्यास उद्युक्त झाला त्यानें

निवारण. अ. न.

परिदानं परित्यज्य दानं परिदानं, अन्यापासून घेऊन पुन्हा देणें जें तें. कृ. दाधा. दानअ. मोबदला. अ. न.

परिदेवनं परिदीव्यतेइतिपरिदेवनं, रोदनकरिजेतेजें तें. कृ. दिवुधा. गत्यादिअ. रोदन पूर्वक भाषण. अ. न.

परिधानं परिधीयतेइतिपरिधानं, परिधान करिजेतें जें तें. कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. नेसावयाचें वस्त्र. अ. न.

परिधिः परिधीयतेइतिपरिधिः, आसमंतात् धारण करिजेतो जो तो. धा. पूर्वी. श. प्र. सूर्याचे सभोंवार. कदाचित् मंडलाकार जो तेजोविशेष दिसतो तो. २ समिध. ३ वस्तूच्या चारोंका घेर. इ. पुलि.

परिधिस्थः परिधौतिष्ठतीतिपरिधिस्थः, परिधीच्याठायीं राहणारा जो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. सेनापतिजवळ राहणारा जन. अ. पु.

परिपणः परिपण्यतेव्यवहार्थेप्रयुज्यतेइतिपरिपणः, वृद्धी करितां देयिजेतो जो तो. कृ. पणधा. व्यवहारअ. मूलधन. अ. पु.

परिपंथी परिदोषाख्यानंपथयितुंशीलमस्यपरिपंथी, दोषाख्यानातें बोलणारा जो तो. कृ. पथिधा. शब्दअ. शत्रु. इन्. पु.

परिपाटिः परिपाटनंपरिपाटिः, क्रमश करण जें ती. कृ. पटधा. गतिअ अनुक्रम. इ. पु.

परिपूर्णता परितःपूर्यतेस्मपरिपूर्णः, परिपूर्णस्यभावः परिपूर्णता, आसमंतात् भागीं पूर्ण झाला जो तो परिपूर्ण त्याचा जो भावती. न. परिपूर्णपणा. आ. स्त्री

परिपेलवं परितःपेलवंपरिपेलवं, आसमंतात् भागीं जे मृदु तें. स. क्षुद्रमोथा. अ. न.

परिप्लवः परिप्लवतेइतिपरिप्लवः, सरनें गमन करितो जो तो. कृ. प्लुङ्धा. गतिअ. चंचल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परिबर्हः परिबर्हतेइतिपरिबर्हः, प्राधान्य पावतो जो तो. कृ. बर्हधा.

प्राधान्य अ. राजास योग्य जे वस्तु तो. २ परिछद. ३ परिवार. अ. पु.

परिभवः परिभूयतेइतिपरिभव अनादर जो तो. कृ. भूधा सत्ताअ. अनादर. अ. पु.

परिभाषणं परितः भाष्यतेइति परिभाषणं, आसमंतात् भाषण जे तें. कृ. भाषधा व्यक्तवाणिअ. निंदायुक्त जो उपालंभ तो अ. न.

परिभूतं परिभूयतेस्मपरिभूतं पराभवें करिजेलें जें तें. कृ. भूधा. सत्ताअ. अवमानित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

परिमलः परिमलनंपरिमलः, कुंकुमादि घोंटजो तो. कृ. मलधा रणअ. सघर्षणापासून उत्पन्नजो मनोहर गंधतो. रूगंधविशेष अ. पु.

परिरंभः परिरंभणंपरिरंभः, आलिंगन जे तो. कृ. रभधा. राभस्यअ. आलिंगन. अ. पु.

परिवर्जनं परिहृज्यतेइतिपरिवर्जनं, हिंसन जें तें. कृ. वृजिधा. वर्जनअ. सर्वथा वर्जन २ वध. अ. न.

परिवर्तः परिवर्तनंपरिवर्तः, परिवर्तन जे तो कृ. वृतुधा वर्तनअ. मोबदला. अ. पु.

परिवादः परितः वादः परिवादः, आसमंतात् भागान्वेशाची जो वाद तो कृ. वद्धा. व्यक्तवाणिअ. निंदा. अ. पु.

परिष्कन्नः विग्रहादिसर्वपरिस्कंदवत् प्र.

परिष्कंदः विग्रहादिसर्वपरिस्कंदवत् प्र.

परिष्कारः परिष्क्रियतेनेनपरिष्कारः, भूषित होइजेतोजेणे करून तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. अलंकार. अ. पुल्लिंगी.

परिष्कृतः परिष्क्रियतइतिपरिष्कृतः, अलंकार युक्त जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. अलंकारयुक्त वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परिष्वंगः परिष्वजनंपरिष्वंगः, आलिंगन जें तो कृ. ष्वंजधा. परिष्वंगअ. आलिंगन. अ. पु.

परिसरः परितः सरंतिअत्रइति परिसरः, आसमंतात् गमन करिताव ज्याचेठायी तो. कृ. सृधा. गतिअ. नदीपर्वतइत्यादिकांचे जवळ

कनी सूमी. अ. पु.

परिसर्पः परिसर्पणंपरिसर्पः, आसमंतात वेष्टन जें तो. कृ. सृ धा. गतिअ. जनांचें वेष्टन. अ. पु.

परिसर्या परिसरणंपरिसर्या, स र्वत्रो गमन जें तो. कृ. धा. पूर्वीच्या श. प्र. सर्भोवार किंवा चहूंकडेस रणें. आ. स्त्री.

परिसारः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या श. प्रमाणें.

परिस्कंदः परिस्कंदतीतिपरि स्कंदः, परितः गमन करितोजो तो. कृ. स्कंदिर्‌धा. गत्याद्यर्थ. दु सऱ्यानें वाढविलेला. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

परिस्कंनः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या श. प्रमाणें.

परिस्तोमः परितस्तूयतेपरि स्तोमः, स्तुत करिजेतो जो तो. कृ. ष्टुञ्‌धा. स्तुतिअ. हत्तीच्या पाठीवरचें आस्तरण. अ. पु.

परिस्पंदः परिस्पंदनंपरिस्पंदः, परिस्पंदन जें तो. कृ. स्पदिधा. किंचिच्चलनअ. रचना. २ क्रिया विशेष. अ. पु.

परिस्रुत् परितः स्रवतीतिपरि स्रुत्, आसमंतात् प्रसृत होतेंजो तो. कृ. स्रुधा. स्रवणअ. मद्य. त्. स्त्री.

परिस्रुता विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या श. प्रमाणें. आ. स्त्री.

परीक्षकः परीक्षतेइतिपरीक्षकः परीक्षा करितोजो तो. कृ. ई क्षधा. दर्शनअ. परीक्षा करणारा. अ. पु.

परीभावः परिभूयतेइतिपरिभा वः, तिरस्कार जो तो. कृ. भूधा. सत्ताअ. अनादर. अ. पु.

परीरंभः विग्रहादिपरिरंभशब्दा प्रमाणें. आलिंगन. अ. पु.

परीवर्तः विग्रहादिसर्वपरिवर्त श ब्दाप्रमाणें.

परीवापः परिवपनंपर्युप्यतेनेना त्रवापरीवापः, पर्युप्ति किंवा परिवप न करिजेतें जेणेंकरून किंवा जाने ठायीं तो. कृ. डुवप्‌धा. बीजसंतान अ. निंदा. अ. पु.

परिवारः परीवारः परिवार्यते नेनपरिवारः, परितः आच्छादन करिजेतो जेणेंकरून तो. कृ. वृञ्

धा आवरणअ० चाकर लोक. २ तरवारीचें मेण. ३ शवरीचें साहित्य. अ. पु.

परिवाहः परीवाहः परितःअलंवहंतीतिपरीवाहः, आसमंताद्रागीं जलातें वाहणारा जो तो. कृ वहधा प्रापणअ. तळ्यांतून वगैरे बाहेर पाणी जाण्याची मूस. अ. पु.

परीष्टिः विग्रहादिपर्येषणशब्दप्रमाणे श्राद्धाचेठायी भक्तिपुरःसर ब्राह्मणाची शुश्रूषा जी ती. इ. स्त्री.

परीसर्या परिसरणंपरिसर्या, सर्वत: गमन जें तीं. कृ. सृधा. गतिअ सभोंवार आ. स्त्री.

परीसारः विग्रहादिपरिसर्याशब्दाप्रमाणे अ. पु.

परीहासः परिहसनंपरिहासः, आसमंतात जें हास्य तो कृ. हसेधा. हसनअ. क्रीडा. अ. पु.

परुः पिपर्तीतिपरुः, इन्द्रीते पूरण करितो जो तो. कृ. पृधा पूरणअ. ऊसाचे वगैरे पेर. उ. पु.

परुत् पूर्वेवर्षेपरुत्, पूर्वेवर्षाचेठायी जें ते. त. गतवर्षी त्याअर्थी अव्य.

परुषं पिपर्तीतिपरुषं, अलक्ष्मीतें हृ वैमनस्यकारितें जें ते. कृ. पृधा. पूरणअ. निष्ठुर भाषण वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परेतः परमितःपरेतः, परलोकाप्रत प्राप्त झाला जो तो. स. मेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परेद्यवि परस्मिन् अहनिपरेद्यवि, परदिवसाचेठायी जें तें. त. दुसरे दिवशीं त्याअर्थी अव्य.

परेतराट् परेतेषुमृतेषुराजतइतिपरेतराट्, प्रेतांचेठायीं शोभतो जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. यम. ज्. पु.

परेष्टुका परमिच्छतिपरेष्टुः, सेवपरेष्टुका, अन्यातें इच्छा करणारी जी ती. परेष्टु तीच परेष्टुका. बहुतवेळ प्रसवलेली. आ. स्त्री.

परेधितः परेरेधितःपरेधितः, परांनी जो संवर्धित तो. स. दुसऱ्यानें वाढविलेला. अ. पु.

परोष्णी परेशत्रुःउष्णंअस्याःपरोष्णी, शत्रु ज्यावरचें आहे उष्ण जीस ती. स. वापुळपक्षि. ई. स्त्री.

पर्करी पृच्यतेसापर्करी, पारव्या दिकांहीं करून संबद्ध होइजेतो जो तो. क्रु. पृची धा. संपर्क अ. पिंपरीचें झाड. इन्.पु.

पर्जनी पिपर्तीतिपर् जनयती तिजनी पर्चासौजनीचपर्जनी पिपर्ति म्ह. सेवन द्वारा रक्षण करणारी अशी जी जनी म्ह. स्वास्थ्य जनक ती. स. दारुहळद. ई. स्त्री.

पर्जन्यः पिपर्तिवर्षतिवापर्जन्यः पालन पूरणकिंवासेचनकर्ता जो तो. क्रु. पृधा. पालनपूरणअ २वृषधा. सेचनअ इंद्र २गर्जनाकरणारा मेघ.अ.पु.

पर्णं पर्णयतितत्पर्णं, हरितवर्ण होतें जें तें. क्रु. पर्णधा. हरितभावअ. पान. अ. न. २पळसाचें झाड. अ.पु.

पर्णशाला पर्णनिर्मिताशाला पर्णशाला, पर्णांनीं निर्मित जी शाला म्ह. गृह ती. स. ऋषीचें घर. आ. स्त्री.

पर्णासः पर्णास्यतीतिपर्णासः, पर्णांतें टाकितो जो तो. क्रु. अस्धा. क्षेपण अ. बावरीचें झाड. अ.पु

पर्यंकः परितः स्यतइतिपर्यंक आसमंतात् भागीं निन्हित करि जेतो जो तो. क्रु. अकिधा. लक्षण अ. पलंग २ परिकर. अ. पु.

पर्यटनं परितः अटनंपर्यटनं, आसमंतात् भागीं जें गमन ते. स. भ्रमण. अ. न.

पर्यंतभूः पर्यंतेभूः पर्यंतभूः, आसमंतात् भागीं जी भूमि ती स. नदीपर्वत इत्यादिकांचे जवळची भूमिः ऊ. स्त्री.

पर्याप्तः पर्याप्यतेस्मइतिपर्याप्तः, पर्याप्त होइजेलाजो तो. क्रु. आप्धा. लवनअ. यथेच्छ म्ह. परिपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पर्याप्तिः पर्याप्तनंपर्याप्तिः, संरक्षण जें ती. क्रु. आप्धा. व्याप्ति अ. मारण्यास जो उद्युक्त त्याचें निवारण करणें. २परिपूर्णता. ३सामर्थ्य. इ. स्त्री.

पर्ययः विग्रहादि पर्यायशब्दप्रमाणें. अतिक्रमण. अ. पु.

पर्यायः पर्ययणंपर्यायः, क्रमानें करणं जें तो. क्रु. इण्धा. गति अ. अनुक्रम. २ प्रस्ताव म्ह. प्रसं

गः २एकार्थाने दोन शब्द ते पर स्परांचे पर्याय. अ.पु.

पर्यवस्था पर्यवसानंपर्यवस्था, आसमंतादवस्थानजे ती. कृष्ठा धा. गतिनिवृत्तिअ. विरोध. आ. स्त्रीलि

पर्युदंचनं पर्युदंच्यतेपर्युदंचनं, उत्तम णीपासून प्राप्त होतेंजें तें. कृ. अंच्युधा. गतिअ कर्ज. अ. न

पर्येषणा पर्येषणंपर्येषणा, ध र्मादिकाचें जे शोधन नी कृ. इषधा गतिअ. आज्ञाधार्ये भ क्तिपुरःसर जी ब्राह्मणाची शु श्रूषा ती आ. स्त्री.

पर्वतः पर्वतीतिपर्वतः, औषध्या दिकानें पूरण करितो जो तो. कृ पर्वधा. पूरणअ. डोंगर. अ पु.

पर्व पर्वतिपर्व्यतेचवापर्व, पूरण होतें किंवा करिजेतें आचेवपर्णतें कृ. पर्वधा पूरणअ. वेळूचें पेर. २ तिथिविशेष

पर्वसंधिः पूर्णातिअभिलषितः मितिपर्व, पर्वणः संधिः पर्वसंधिः अभिलषित देतें जें तें पर्वत्याचा जोसंधितो अमावास्या आणि पूर्णिमा किंवा अमावास्या त्यांचे अंतर. अ. पु.

पर्शुका स्पृशतीतिपर्शुका, स्पर्श करणारीजी ती कृ. स्पृशधा. संस्प र्शअ पाठीचा अस्थिविशेष, त्या स वर्गडी असें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

पलं पलतीतिपलं, गमन करितें जें तें कृ. पलधा गतिअ. शास्त्री य चार तोळे. २ मांस अ. न.

पलगंडः पलेनगंडतीतिपलग ण्डः. मांस तुल्य मृदादिकें करून वदनैक देशाप्रमाणें रचनाकरितोजो तो कृ. गडिधा वदनैक देशअ. शिल्पि विशेष गवंडी अ. पु.

पलंकषा पलंकषतीतिपलंकषा, गमन करणारातें कषति ह्म दुःख देती जी ती. कृ. कषधा हिंसाअ सराटा. आ. स्त्री.

पललं पल्यतेनेनपललं, ज्याचा योगानें गमन होतें ते. कृ. पल धा. गतिअ. मांस अ. न.

पलांडुः पलतीतिपलांडुः, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. कृ. पलधा.

गतिअ. कांदा. उ. पु.

पलालः पलतीतिपलालः, सरळगमनकरणारा जो तो. कृ. पलधा. गतिअ. फलरहितधान्याचें कांड. अ. पु. न.

पलाशः प्रशस्तानिपलाशान्यस्यपलाशः, प्रशस्त आहेत पर्णें ज्याचीं तो. त. हिरवारंग. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ पान. अ. न. ३ पळसाचें झाड. ४ आंबेहळद. अ. पु.

पलाशी पलाशानिसत्यस्येतिपलाशी, पर्णें आहेत जास तो. त. झाड. इन्. पु.

पलिक्नी पलितशुक्लत्वअस्यस्या पलिक्नी, जरेच्या योगानें केशाचें ठायीं आहे शुक्लत्वजीस ती. त. केंस पिकलेली म्हातारीबायकोई.

पलितं पलतीतिपलितं, जरेनेंकेशादिकांचेठायीं जें शुक्लत्व तें. कृ. पलधा. गत्यादिअर्थक्याचें जो केशांस पांढरेपणा येतोतो. अ. न.

पल्यंकः विग्रहादिपर्यंक शब्दाप्रमाणें. पलंग. अ. पु.

पल्लवः पल्यतिपल्लूयतेइतिकः, भरल्यासीलवश्चपल्लवः, पल्लतीति पल्लवः, गमनाश्रय जो तो पलु पलु असा जो लव छ. छेदनयोग्य तोपल्लव. पालवि. अ. पु.

पल्वलं पलंतिमहिष्यादयोऽत्रेतिपल्वलं, गमन करिताहेत महिष्यादि ज्याचेठायीं तो. कृ. पलधा. गतिअर्थ. अल्पसरोवर. अ. न.

पवः पवनंपवः, पूतिकरणजें तो. कृ. पूञ्धा. पवनअ. धान्यादिकांचे शुद्धिकरणस्थ. पाखडणें इत्यादि अ. पु.

पवनः पुनातीतिपवनः, पवित्रकरितो जो तो. कृ. पूञ्धा. पवनअ. वा. यु. अ. पु. धान्यादिकांचें आसडणें वगैरे. अ. पु.

पवमानः पवतेसीपवमानः सदोदित. गमन करितो जो तो. कृ. पूङ्धा. पवनअ. वायु. अ. पु.

पवनाशनः पवनः अशनंयस्यपवनाशनः, वायू आहे भक्षणजाचें तो. स. सर्प. अ. पु.

पविः पुनातीतिपविः, पवित्रकरितोजो तो. कृ. पूञ्धा. पवनअ. इंद्राचें वज्र. इ. पु.

पवित्रं पुनातीतिपवित्रं, पवित्र

होणारें जें तें. क्र पूञ्धा. पवनअ. दर्श. अ. न२निर्मळ. वि अ. पु. न. आ. स्त्री

पवित्रकं निर्मलस्य लेन जलेपुना तीतिपवित्रकं, मत्स्यरहित तलेंक रून जलातें पवित्र करितें जे ते कृ. पूञ्धा पवनअ. तागाची दो री सूत इत्यादि अ. न

पशुपतिः पशूनांपतिः पशुपतिः, ब्रह्मादि स्थावरांत जे पशु त्यां चा जो पति ह्म. स्वामी तो म. म हादेव. इ. पु.

पशुरज्जुः पशुबधनीरज्जुः प शुरज्जुः, पशु बंधन करणारी जी रज्जु ती. स पशु बांधण्याचा रज्जुविशेष उ स्त्री

पश्चात् पश्चिमस्यादिक्षिपश्चात् पश्चिमदिशेन्तेंगाची जें तें त प श्चिमदिशा. २अंत्य ह्म अर्थीअ व्य.

पश्चात्तापः पश्चात्तापयतीतिपश्चा त्तापः, पश्चात् दुःख देणाराजो तो. कृ. तपधा संतापअ मनो विकृतिविशेष अ. पु

पश्चिमे विग्रहादिपाश्चात्यश म अंत्य ह्म. शेवटचा. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

पष्ठवाट् पंचवर्षेवावहतीतिपष्ठ वाट्, पांच किंवा साहा वर्षे वाह णारा जो तो कृ. वहधा. प्रापणअ ज्या बैलाच्या खांद्यावर दसून व टणीस येण्यासाठी कांहीं लांकूड किंवा जू बांधितात आणि फिर वितात तो किरमिरीस घातले ला बैल ह पु

प्रष्ठौही विग्रहादिप्रष्ठौहिशब्दा प्र. बाळे रगाची असोन गाभण जी गाय ती. ई. स्त्री.

पस्त्यं अपस्त्यायतिइतिपस्त्यं, सं हत होतें जे ते कृ स्त्यैधा संघात अ घर. अ न

पाकः पिबतिस्तन्यमितिपाकः, दुग्ध प्राशन करणारा जो तो कृ. पाधा पानअ बालक २पक्वन अ पु

पाकलं पाकलातीतिपाकलं, प क्वतातें करणारें जे तें कृ लाधा. आदानअ. गोर्डेकोष्ठ अ न

पाकशासनः पाकस्यशासनः पाकशासन, पाक दैत्याचा जो

शासन कर्ता तो. स. इंद्र. अ. पु.

पाकशासनिः पाकशासनस्यअपत्यंपाकशासनिः, इंद्रानें जें अपत्य तो. त. इंद्राचा पुत्र. इ. पु.

पाकस्थानं पाकस्यस्थानंपाकस्थानं, पाकाचें जें स्थान तें. स. सैंपाक घर. अ. न.

पाक्यः पाकेसाधुः पाक्यः, पचना विषयीं जो साधु तो. विडलोण. अ. न. २ जवखार. अ. पु.

पाखंड: पाखंडयतीतिपाखंडः, त्रयीधर्मातें खंडन करितो जो तो. कृ. खडिधा. भेदनअ. नास्तिक. अ. पु.

पांचजन्यः पंचजनेदैत्येभवःपांचजन्यः, पंचजन दैत्याचेठायीं जो झाला तो. त. विष्णूचा शंख. अ. पु.

पांचालिका पंचालदेशेभवा पांचालिका. पंचालदेशाचेठायीं जी उत्पन्न ती. त. बाहुली. आ. स्त्री.

पाटच्चरः पाटलंचरतीतिपाटच्चरः, हरणकरीत होत्साता गमन करितो जो तो. कृ. चरधा. गतिअ. चोर. अ. पु.

पाटलः पाटलोवर्णोस्यास्तीतिपाटलः, पाटल आहे वर्ण जास तो. कांहीं पांढरा असोन तांबडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ पाटलापुष्प ३ भात. ४ लोकर पिकण्याचा व्रीहि विशेष. अ. न.

पाटला पाटलायाः पुष्पंपाटला, पाटलीचें जें पुष्प तें. त. पाडुळीची वेल. आ. स्त्री.

पाटलिः पाटली पातीतिपाः टलतीतिटलिः, पाश्चासौटलिश्च पाटलिः, संरक्षण करणारी अशी जी गमन करिते ती. स. पाडळीची वेल. इ. ई. स्त्री.

पाठः पठनंपाठः, पठन जी तें कृ. पठधा. व्यक्तवाणिअ. अध्ययन. २ ब्रह्मयज्ञ. अ. पु.

पाठा पठ्यतेइतिपाठा, आरोग्यप्रत बोलणारी जी ती कृ. पठधा. व्यक्तवाणिअ. पाहाडमूळ. आ. स्त्री.

पाठी पाठोस्यास्तीतिपाठी, ग्रंथ न आहे जीस ती. कृ. पठधा. ग्रंथ अ. चित्रक. इन. पु.

पादीन: भक्ष्यतयाशास्त्रेषुपव्य तेपादीन:, भक्ष्यत्वें करून शास्त्रा च्येठायीं बोलिजेतो जो तो. क्रु. पद धा. व्यक्तवाणिअ. चित्रक. अ. पु.

पाट् पाटयतीतिपाट्, संबोध्यार्था विषयीं बोलतें जें तें. क्रु. पटधा. भाषणअ. संबोधनार्थी अव्य.

पाणि: पणायंत्यनेनपाणि:, जो कु जाच्या योगानें व्यवहार करिता त तो. क्रु. पणधा. व्यवहारअ. हा त. इ. पु.

पाणिगृहीती पाणि: गृहीतो यस्या: पाणिगृहीती, हस्त ग्रहण केलाआहे जीचा ती. स. विवाहि त स्त्री. ई. स्त्री.

पाणिघ: पाणिं हंतीतिपाणिघ:, हस्त ताडन करितो जो तो. क्रु. ह नधा. हिंसादिअ. हातावर गायना च्या ताल धरणारा. अ. पु.

पाद: पद्यंतेएभिरितिपादा:, ग मन करिजेतात जींहीं करून लोक पदधा. गतिअ. पाय. ३ पर्वतविशेष. अ. पु.

पाणिपीडनं पाणे: पीडनंपाणि पीडनं, हस्तानें जें ग्रहणतें. स. लग्न. अ. पु.

पाणिवाद: पाणिं वादयतीतिपाणि वाद:, हस्तानें शब्द करितो जो तो. क्रु. वदधा. व्यक्तवाणिअ. हातावर गायनाच्या ताल धरणारा. अ. पु.

पांडु: पंडयतेइतिपांडु:, जाणिजे तो जो तो. क्रु. पडिधा. गतिअ. शु क्लवर्ण ह्य. पांदरा. वि. उ. पु. स्त्री. नपुं.

पांडुकंबली पांडुकंबलेनवृतोरथ: पांडुकंबली, पांडुरवर्ण कंबलानें वेष्टित जो रथ तो. त. पांढऱ्या कांबळ्यानें वेष्टित रथ वगैरे. इन्. पुल्लिंगी.

पांडुर: पांडुत्वंअस्यास्तीतिपांडुर:, शुक्लत्व आहे ज्यास तो. त. शुक्ल वर्ण ह्य. पांदरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पातकं पातयतीतिपातकं, पात न करितें जें तें. क्रु. पत्लृधा. गति अ. पाप. अ. न.

पातालं पततिअत्रइतिपात् तद् आलातीतिपातालं, पतन कर्तें ज्या ठेठायीं तें पात त्यातें ग्रहण करि तें जें तें. क्रु. लाधा. आदानअ. पाताललोक. २ वडवाग्नि ३ छि

द्र. अ. न.

पातुकः विग्रहादिपतयालुशब्दा प्रमाणें. पतनशील ह्म. पडणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पात्रं पिबत्यनेनपात्रं, उदकादि प्राशन होतें जेणें तें. क्रु. पाधा. पानअ. भांडें. २ दोन तीरांचे मधील भाग. ३ योग्य. उ. दान पात्रंश्रोत्रियः अ. न. को. होम पात्र, पान, प्रधान, नाचणाचें अनुकरण करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पाथः पीयतेइतिपाथः, प्राशन करिजेतें जें तें. क्रु. पाधा. पानअ. उदक. स्. न.

पादः पद्यतेसौपादः, गमन करणारा जो तो. क्रु. पद्धा. गति अ. चरण. २ किरण. ३ चतुर्थांश. ४ पर्वताजवळचाजो लहान पर्वत तो. अ. पु.

पादकटकः पादस्यकटकःप्राद कटकः, पायानें जें भूषण तें. स पादभूषण ह्म. तोरड्या. अ. पु.

पादग्रहणं पादयोर्ग्रहणंपादग्रहणं, चरणाला जो स्पर्श तें. स. नामगोत्रोच्चार पूर्वक नमस्कार. अ. न.

पादपः पादैःपिबतीतिपादपः, मूळ चरणांनीं उदकातें प्राशन करितो जो तो. क्रु. पाधा. पानअ. वृक्ष. अ. पु.

पादबंधनं पादेबंधनंतद्यस्यवापादबंधनं, पादाचे ठायींबंधन ज्याचेंआहे ज्यास तें. स. पायांचें बंधन. २ गाय होस इत्यादि पशु. अ. न.

पादस्फोटः पादौस्फोटयतीति पादस्फोटः, पायांचा भेद करणारा जो तो. क्रु. स्फुटधा. विकसन अ. खौंरा फुटण्याचा रोग. अ. पु.

पादाग्रं पादस्याग्रंपादाग्रं, चरणाचें जें अग्रतें. स. पायांचें अग्र च वडा. अ. न.

पादांगदं पादस्यअंगदंपादांगदं, पायांचें जें भूषण तें. स. तोरड्या पैंजण. अ. न.

पादातः विग्रहादिपदातिशब्दा प्रमाणें. अ. पु.

पादातं पदातीनांसमूहः पादातं, पदातींचा जो समुदाय तें. स. पायानीं जाणाऱ्यांचासमूह. पायदळ. अ. न. पु.

पादातिकः पादाभ्यामततीति पादातिः सएवपादातिकः, पायांनीं चालणारा जो तो. पादाति तोच पादातिक. कृ. अनथा. सालग मनअ. पायीं जाणारा. २ पदातींचा समूह. अ. पु.

पादाविकः पादाभ्यामवतीतिपादाविकः, पायांनीं चालणारा जो तो. कृ. अवथा. रक्षणादिअ. अर्थादिसर्वपादातिकशप्र. अ. पु.

पादुका पादुरेवपादुका, पादु जी तीच त. चर्मीजोडा. आ. स्त्री.

पादूः पद्यतेऽनयापादूः, गमन करिजेतें जीणेंकरून ती. कृ. पद धा. गतिअ. चर्मीजोडा. ऊ. स्त्री.

पादूकृत् पद्यतेनयापादूःपादूंकरोतीतिपादूकृत्, गमनकारीउपानहकरितो जो तो. कृ. डुकृञ्‌धा. करण अ. चांभार. त्. पु.

पाद्यं पादार्थमुदकंपाद्यं, पादार्थ जें जल तें. त. पायधुण्याचें पाणि अ. न.

पानं पीयतेतत्‌पीयतेस्मिन्वानं, पानक्रियातें करिजे तें आचेदार्या ते कृ. पाधा. पान अ. प्राशन. २ दारूचें दुकान. अ नपुंसक.

पानपात्रं पानस्यपात्रंपानपात्रं, प्राशन करण्याचें जें पात्र तें. स. प्राशन करण्याचें पात्र. अ. न.

पानगोष्ठिका पानस्यगोष्ठिकापानगोष्ठिका, पानाचें जें स्थान ती. स. मद्यप्राशनार्थ जमलेली मंडळी. अ. न

पानीयं पातव्यंपानीयं, प्राशन करावयास योग्य जें तें. कृ. पाधा. पानअ. पाणि. अ. न.

पानीयशालिका पानीयस्य शालापानीयशाला सैवपानीयशालिका, पाण्याची जी शाला तीच पानीयशालिका, त. लोकांस पाणी प्यावयास देण्याची शाला इ. पाणपोई. आ. स्त्री.

पांथः पंथानंनित्यंगच्छतीतिपांथः, मार्गाप्रत नित्य गमन करणारा जो तो. त. मार्गस्थ. अ. पु.

पापं पापमस्यास्तीतिपापं, पाप आहे जास तो. त. पातक. अ. न. २ परद्रोहशील. क्रूर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पापचेली पापेचलतीतिपापचेली, पापजनित रोगेना ख्यं ग

मन करितो जी ती. कृ. चलधा. कंपनअ. पाहाड मूळ. ई. स्त्री.

पाप्मा पतंतिनरकेयेनेतिपाप्मा, पडताहेत नरकाचेठायीं जेणेंकरून तें. कृ. पत्लृधा. गतिअ. पाप न. पु.

पामा पायतीतिपामा, अंगशुष्क करितेजी ती. कृ. पैधा. शोषणअ. रोगविशेष. २खरूज. अ. पु.

पामनः पामास्त्यस्यपामनः, पामा ह्म. खरूज आहे जास तो. त. जास ओली खरूज आहे लि आहे ती. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पामा विग्रहादिपामन् शब्दाप्रमाणें. रोगविशेष. २ ओलिखरूज. आ. स्त्री.

पामरः पाधर्मोम्रियतेयेनपामरः, धर्मनाश होतो जेणेंकरून तो. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. नीच ह्म. अधम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पायसः पयसोविकारःपायसः, दुग्धाचा जो विकार तो. त. क्षीर. २धूप. अ. सु. २पु.

पायुः पातिमलतिविष्ठानेनपायुः, विष्ठाबाहेर निघते जेणेंकरून तें. कृ. पाधा. रक्षणअ. गुदस्थान. ऊ. पु.

पाद्यं मीयतेनेनपाद्यं, मान करिजेतें जेणेंकरून तें. कृ. माङ्धा. मानअ. प्रमाण. अ. न.

पारं पार्यतेउत्तारणकर्मअत्रसमाप्यतेपारं, उतरताहेत लोक जाचेठायीं तें. कृ. पारधा. कर्मसमाप्तिअ. पलिकडील तीर. अ. न.

पारतः पारंतनोतीतिपारतः, संसार पार करितो जो तो. कृ. तनुधा. विस्तारअ. धातुविशेष ह्म. पारा. अ. पु.

पारदः पारंददातीतिपारदः, लिंगादिकाच्या पूजनेकरून संसारपार करणारा जो तो. कृ. दाञ्धा. दानअ. पारा. अ. पु.

पारशवः परस्त्रीपरस्त्रियाअपत्यंवापारशवः, परस्त्री किंवा परस्त्रीचा जो पुत्र तो. त. शस्त्र विशेष. २ शूद्रीचेठायीं ब्राह्मणापासून उत्पन्न जो पुत्र तो. अ. पु.

पारश्वधिकः परश्वधः प्रहरणमस्यपारश्वधिकः, पर्शु आहे प्रहरण जाचें तो. त. परशूनामकशस्त्र

धारण करणारा. अ. पु.

पारसीकः पारसीकेषुभवः पारसीकः. पारसीक देशांत होणारा जो तो. त. वनायु देशांत आलेला घोडा. अ. पु.

पारस्त्रैणेयः परस्त्रियाः अपत्यं पारस्त्रैणेयः, परस्त्रीचा जो पुत्र तो. त. परस्त्रीचा पुत्र. अ. पु.

पारावतः पारादपिप्रेम्णाआपततीतिपारावतः, नद्यादिकांच्या परतीराहून प्रेमानें शीघ्र येतो जो तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. पारवा. २ खबुतर. अ. पु.

पारावारः पारमावृणोतीतिपारावारः, पारमपारमस्यदुस्तरत्वादितिवा, तीरातें व्याप्त करितो जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. समुद्र. अ. पु.

पारायणं परस्यायनंपारायणं, समासीचें जें अयन ह्म. स्थान तें. स. साकल्यवचन. अ. न.

पारावतः परंजीवयतीतिपरावान् दत्ताजयस्तस्यायंपारावतः, दुसऱ्या जीवातें रक्षितो तो परावान् त्याचा जो अयं ह्म. गुरू तो. त. पारवा. २ खबुतर. अ. पु.

पारावतांघ्रिः पारावतांघ्री पारावतइव अंघ्रिरस्याःपारावतांघ्रिः, पारव्या सारिखा आहे अंघ्रि ह्म. चरण जीचा ती. ब. मालकांगोणी. इ. २ ई. स्त्री.

पारावारः पारंआवृणोतीतिपारावारः, पार ह्म. परतीर जें त्याप्रत आवरण करितो जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. समुद्र. अ. पु. २ दोनतीरें. अ. पु. न.

पाराशरी पराशरस्यगोत्रापत्यंपाराशर्यस्तेनप्रोक्तं सूत्रमधीतेपाराशरी, पराशरगोत्रांत उत्पन्न जो पाराशार्य त्यानें उक्त जें भिक्षुसूत्र त्यातें अध्ययन करणारा जो तो. त. संन्यासी. इन्. पु.

पारिकांक्षी पारमत्रास्तीतिपारी, ब्रह्मज्ञानं तत्कांक्षतीतिपारिकांक्षी, ब्रह्मज्ञानाची इच्छा करणारा जो तो. कृ. कांक्षिधा. कांक्षाअ. तपस्वी. इन्. पु.

पारिजातकः पारिणीअंजातः पारिजातः सएवपारिजातकः, पारि ह्म. समुद्र त्यापासून झाला जो तो पारिजात तोच पारिजातक. त.

१ कल्पवृक्ष विशेष. २ कडूनिंबाचें झाड. अ. पु.

पारितथ्या परितथ्यमूलापरितथा सैवपारितथ्या, सत्य मूत जी ती परितथा तीच पारितथ्या. त. स्त्रियांच्या मस्तकांतील भांगाचा भूषण विशेष. आ. स्त्री.

पारियात्रकः परितोयात्रयाहश्य तेपारियात्रः सएवपारियात्रकः, आस मंतात मार्गी जें गमन तेणेंक रून अवलोकिजेतो जो तो पारियात्र तोच पारियात्रक. त. पर्वतविशेष. अ. पु.

पारिप्लवः परिप्लवएवपारिप्लवः, परिप्लव जोतोच. त. चंचळ. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

पारिभद्रः पारिपारंगतंभद्रम स्मात्सपारिभद्रः, पारंगत आहे कल्याण जें तें जापासून तो. स. कडुनिंबाचें झाड. अ. पु.

पारिभद्रकः पारिनिर्गमभद्रमस्मात्पारिभद्रकः, पारंगत आहे कल्याण जें तें जापासूनतो. स. देवदारु. अ. पु.

पारिभाव्यं परिभावेसाधुः पारिभाव्यं, बालादिकांस अनादराविषयीं जें साधु तें. त. कडू व गोडें कोष्ठ. अ. न.

पारिषदः पारिषद्यः परिषदिसाधुः पारिषदः, सभेचाठायीं जो उत्तम तो. त. सभासद. अ. पु.

पारिहार्यः परिन्हीयतेपरिहार्यः सएवपारिहार्यः, स्वीकृत करिजे तो जो तो परिहार्य तोच पारिहार्य. कृ. त्रजधा. हरणअ. प्रकोष्ठाभरण हा. पोहची. अ. पु.

पारी पारयतीतिपारी, हत्तीच्या पाद बंधनानें पूरण करितें जी ती. कृ. पृधा. पूर्तिअ. हत्तीच्या पायांस बांधावयाचा रज्जू. ई. स्त्री.

पारुष्यं परुषोनिष्ठुरभाषणंतस्यभावः पारुष्यं, निष्ठुर भाषणाचा जो प्रकार हा. भाषणतें. त. निष्ठुरपण. २ कठोरपणा. अ. न.

पार्थिवः पृथिव्याः ईश्वरः पार्थिवः, पृथिवीचा जो स्वामी तो. त. राजा. अ. पु.

पार्वती पर्वतस्येयंपार्वती, हिमालय पर्वताची जी कन्या ती. त. महादेवाची बायको. ई. स्त्री.

पार्वतीनंदन: पार्वत्याःनंदनः पार्वतीनंदनः, पार्वतीचा जो नंदन म्ह· पुत्र तो· स· कार्तिकस्वामी अ·पु·

पार्श्व पृश्यतेइतिपार्श्वं, स्पर्शकरिजेतें जें तें· कृ· स्पृशधा·संस्पर्शनअ· पाठ· २ पर्शुका नामाचा अस्थिविशेषांचा समूह· अ·न·

पार्ष्णि: पृष्यतेअनेनपार्ष्णिः, ज्याचे योगानें हिंसन होतें तो· कृ·पृषुधा· सेचनाश्रि पायाची खोट·इ·पु·

पार्ष्णिग्राह: पार्ष्णिपश्चात्पदं गृह्णातीतिपार्ष्णिग्राहः, पृष्ठभागानें रक्षण करणारा जो तो· कृ·ग्रह्धा·उपादानअ· राजा शत्रूस जिंकण्या करिता पुढें गेला असतां मागें त्याने राज्य धेऊं इच्छिणारा· अ·पु·

पालघ्न: पालंक्षेत्रंहंतीतिपालघ्नः, क्षेत्रातें नाश करितो जो तो कृ· हनधा· हिंसाअ· वैरसंज्ञा सारखा जलतृण विशेष·अ·पु·

पालंक्य: पालाअंक्यतेअनेनेतिपालंक्यः, रक्षकअंकितहोतोजेणेकरून

अरूथलक्षणशरीरअ·पोईचीशाक अ·पु·

पालाश: पलाशस्यपत्रस्ययंपालाशः, पर्णसंबंधि जो तो· त· हरिद्वर्ण कि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

पालि: पाली पालतीतिपालिः, रक्षण करणारी जी ती कृ·पाधा·रक्षणअ· कटी तलवार इत्यादि जी शस्त्रें त्यांचें टोक· २ माडी· ३ चिन्ह· ४ पंगत· इ·२ई·स्त्री·

पालिंदी पालयतीतिपालिंदी, संरक्षण करितो जी ती· कृ· पाधा·रक्षणअ· काकातेंडू· ई·स्त्री·

पावक: पुनातीतिपावक, पवित्र करितो जो तो कृ पूङ्धा·पवनअ·विस्तव अ·पु·

पाश: पाश्यतेइतिपाशः, बंधन केला जातो जो तो· कृ पशधा· बंधन अ· फांस· अ·पु·

पाशक: पाशयतीतिपाशकः, बंधन करितो जो तो कृ·पाशधा·बंधनअ· खेळण्याचा फांसा· अ·पु·

पाशी पाशोस्यास्तीतिपाशी, पाशायुध आहे ज्यास तो· त· वरुण नामक देवविशेष· इन्·पु·

पाशुपत: पशुपतेरयंपाशुपतः, पशुपति संबंधि जो तो त· रुद्र मंत्र

र हृत्स. अ. पु.

पाशुपाल्यं पशून्पालयतिपशुपा लः, तस्यकर्मपाशुपाल्यं, पशुरक्ष ण करणारानें जें कर्म तें. त. पशूनें रक्षण. अ. न.

पांशुः पंशतीतिपांशुः, नाश कर णारी जी ती. कृ. पशिधा. नाशन अ. धूलि. २ दोष. उ. पुं.

पांशुला पांशुअस्तिअस्याः पांशु ला, पापआहे जीस ती. त. व्यभि चारिणी बायको. आ. स्त्री.

पाश्या पाशानांसमूहः पाश्या, पा शांचा जो समूह ती. त. पाशांचा समूह. आ. स्त्री.

पाश्चात्यं पश्चाद्भवंपाश्चात्यं, पश्चा त होतें जें तें. त. शेवटचा. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पाषाणः पिनष्टीतिपाषाणः, संचू र्णन करितो जो तो. कृ. पिच्छृधा. सं चूर्णनअ. दगड. अ. पु.

पाषाणदारणः पाषाणोदार्यते नेनपाषाणदारणः, पाषाण विदार ण करिजेतो जेणें तो. कृ. दृधा. वि दारणअ. दगड फोडण्याचा घण. अ. पु.

पांसुः विग्रहादिसर्वपांशुशब्द.

पांसुला पांसुःपापमस्त्यस्याःपा सुला, पाप आहे जीस ती. त. व्य भिचारिणी बायको. आ. स्त्री.

पिकः अपिकायतीतिपिकः, सुं दर शब्द करणारा जो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. कोकिलपक्षी. अ. पु.

पिंगः पिंक्तेइतिपिंगः, पिंगट व र्णातें करितो जो तो. कृ. पिजिधा. व र्णअ. पिंगट वर्ण. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पिंगलः पिंगःअस्तियस्यसः पिं गलः, पिंगट वर्णआहे ज्यास तो. त. पिंगट वर्ण. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ सूर्याचा गणविशेष. अ. पु.

पिंगला पिंगलःअस्तियस्याः सापिं गला, पिंगट वर्ण आहे जीस ती. त. वामन नामा जो दक्षिणदिशे चा हत्ती त्याची स्त्री. आ. स्त्री.

पिच्चंडः पिचिंडिः अपिच मत्यन्नं पिचंडः, अन्न भक्षण क रणारा जो तो. कृ. चमुधा. अदन अ. उदर. अ. पु. इ. उ.

पिचंडिलः प्रशस्तंपिचंडउदरं यस्यपिचंडिलः, मोठें आहे उ

दरा जावें तो. त. दौंदिल. अ. पु.

पिचुतूलः पिचुश्चासौतूलश्च पिचुतूलः, क्षोद करणारा असाजो तूल झ. बाहिर निघणारा तो. स. कापूस. अ. पु. न.

पिचुमंदः पिचुंमंदयतीतिपिचुमंदः, कुष्ठरोगातें मंद करितो जो तो. क्रू. मदिधा. स्वप्नादिअ. निंबवृक्ष. अ. पु.

पिचुमर्दः पिचुंमर्दयतीतिपिचुमर्दः, कुष्ट रोगातें नाश करितो जो तो. क्रू. मृदधा. क्षोदअ. निंबवृक्ष. अ. पु.

पिचुलः पिचुंलातीतिपिचुलः, शुभ्रवर्णातें ग्रहण करितो जो तो. क्रू. लाधा. आदानअ. तिळच्या झाडांतील एक भेद. २ कापूस. अ. पु.

पिच्चटं पिच्चयतीतिपिच्चटं, रोगादिकातें नाश करितें जें तें. क्रू. पिच्चधा. छेदनअ. कथील. अ. न.

पिच्छं पिच्छ्यतेइतिपिच्छं, छेदन होइ जे तें जें तें. क्रू. पिच्छधा. कुट्टनअ. मोराचें पीस. अ. न.

पिच्छा पतितुंपिच्छतीतिपिच्छा, पतनाविषयीं इच्छा करिते जी ती. क्रू. इषधा. इच्छाअ. सांवरी च्याडीक. आ. स्त्री.

पिच्छलं पिच्छास्त्यस्यपिच्छिलं, मंड आहे जास तें. त. मंडयुक्त दहीं वगैरे. अ. न.

पिच्छिला पिच्छाशाल्मलिपुष्पनिर्यासोस्यास्तीतिपिच्छिला, शाल्मलि पुष्प निर्यास आहे जीस ती. त. सांवरीचें झाड. २ शिसव्याचें झाड. आ. स्त्री.

पिंजः पिंजनंपिंजः, हिंसनजें तें. क्रू. पिंजधा. हिंसाअ. वध. २ धान्याची वगैरे रास. अ. पु.

पिंजरं पिंजंवर्णविशेषंरातीतिपिंजरं, वर्णविशेष ग्रहण करितें जें तें. क्रू. राधा. आदानअ. हरताळ. २ पिंजरा. अ. न.

पिंजलः पिंजतेइतिपिंजलः, व्याकुळ होणारा जो तो. क्रू. पिंजिधा. हिंसाअ. अत्यंत व्याकुळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पिटः पिटतीतिपिटः, गणना करणारा जो तो. क्रू. पिटधा. शब्दसंस्यानअ. पांरा; रोवळी वगैरे. अ. पु.

पिटकः **पिटका** पिटतीतिपि

टकः, शरीर नाश करितो जो तो. क्रु. पिरधा. शब्दसंघातअ. फोड. अ. पु. २ वस्त्रे अलंकार इत्यादि ठेवण्याची पेटी. आ. स्त्री.

पिटरः पेटतीतिपिटं पिटंराततीति पिटरः, अन्नादि ग्रहण करणारा जो तो. क्रु. राधा. आदानअ. त पेली वगैरे. अ. पु. २ मोथा. ३ मंथन दंड. अ. नः

पिंडः पिंडतेइतिपिंडः, संघीभूत होणारा जो तो क्रु. पिंडिधा. संघातअ. मृत्तिकेचा वगैरे गोळा. २ वेळूचें मांडें स. कणि गर्पीट इत्यादि. ३ रस्त्याचोल. अ. पु. ४ लोखंड. अ. न.

पिंडकः पीड्यतेइतिपिंडकः, नाश करिजे तो जो तो. क्रु. पिडिधा. संघातअ. लोबान ऊद. अ. पु.

पिंडिका पीड्यंतेअरायस्यांपिंडिका, अरा संलग्न होतात जीच्याठायीं ती क्रु. पिडिधा. संघातअ. रथादिकांचे चाकाचा मध्यभाग. आ. स्त्री.

पिंडीनकः पिंडीतनीतीतिपिंडीनकः, देहातें विस्तार करितो जो तो. क्रु. तनुधा. विस्तारअ. गे ळ्याचें झाड. अ. पु.

पिण्याकः पण्यतेइतिपिण्याकः, व्यवहृत करिजे तो जो तो. क्रु. पणधा. व्यवहारअ. तिळांची पेंड. २ ऊद लोबान. ३ हिंग. अ. पु. न.

पितरौ समासादि मातापितरश्च. आई आणि बाप.

पितामहः पितुः पितापितामहः, पित्याचा जो पिता तो. बापाचा बाप. २ ब्रह्मदेव. अ. पु.

पितामही पितामहस्यस्त्रीपितामही, पितामहाची जी स्त्री ती. स्त्री प्र. बापाची आई. ई. स्त्री.

पिता पातीतिपिता, रक्षण करणाराजो तो. क्रु. पाधा. रक्षणअ. बाप. ऋ. पु.

पितृदानं पितृभ्योदानंपितृदानं, पितरांकारणें जें दान तें. स. पितरांचे उद्देशानें जें दान तें. अ. न

पितृपतिः पितॄणांपतिः पितृपतिः, पितरांचा जो पति तो. स. यम. इ. पु.

पितृप्रसूः पितॄणांप्रसूर्मातापितृप्रसूः, पितरांची जी प्रसू म्ह. ज

ननी ती. स. संध्याकाळ. रु. स्त्री.

पितृयज्ञः पितृणांयज्ञःपितृयज्ञः, पितरांचें जें पूजन ती. स. पितरांस अन्नपाणी देऊन तृप्त करणें. अ. पु.

पितृवनं पितृणांवनंपितृवनं, पितरांची जी भूमि ती. स. प्रेतभूमी. अ. न.

पितृव्यः पितुर्भ्रातापितृव्यः, बापाचा जो भाऊ ती. स. चुलता. अ. पु.

पितृसन्निभः पितेवसन्निभातीतिपितृसन्निभः, पित्यासारखा शोभतो जो तो. रु. भाधा. दीप्तिअ. बापासारखा. अ. पु.

पित्तं अपिदयतेस्यपित्तं. देहाचें रक्षण करितें जें तें. रु. देङ्‌धा. रक्षणअ. पित्त. अ. न.

पित्सन् पतितुमिच्छुःपित्सन्, गमन करावया कारणें इच्छा करणारा जो तो. रु. पत्लृधा. गतिअ. पक्षि. त. पु.

पिधानं अपिधीयतेइतिपिधानं, आच्छादिजेतें जें तें. रु. डुधाञ्‌धा. धारणादिअ. आच्छादित करणें. २ आच्छादन. अ. न.

पिनद्धः विग्रहादिअपिनद्धशप. आंगांत आंगरखा वगैरे घातलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पिनाकः पातिरक्षतीतिपिनाकः, संरक्षण करतो जो तो. रु. पाधा. रक्षणअ. महादेवाचें धनुष्य. २ त्रिशूल. अ. पु. न.

पिनाकी पिनाकोधनुरस्यास्तीतिपिनाकी, पिनाक नामक आहे धनुष्य ज्याचें तो. त. महादेव. इन्. पु.

पिपासा पातुमिच्छापिपासा, पान करावया कारणें जी इच्छा ती. रु. पाधा. पानअ. तृषा. आ. स्त्री.

पिपीलिका अपिपील्यतेइतिपिपीलिका, रुद्ध होइजेसे जी ती. रु. पीलधा. प्रतिष्टंभअ. मुंगी. आ. स्त्री.

पिप्पलः पिप्पलंजलंमूलेसिक्तादस्तीतिपिप्पलः, उदक आहे मूलाचेठायीं ज्याचा तो. त. पिंपळाचें झाड. अ. पु.

पिप्पलिः पिप्पली पिपर्तीतिपिप्पलिः, संरक्षण करिते जी ती. रु. पृधा. पालनादिअ. पिंपळी. इ. २

ई. स्त्री.

पितृपिता पितुः पितापितृपिता, बापाचा जो बाप तो. स. बापाचा बाप. क्र. पु.

पिप्पलीमूलं पिप्पल्याः मूलंपिप्पलीमूलं पिंपळीचें जें मूळ तें. स. पिंपळमूळ. अ. न.

पिप्लुः अपिप्लवतेइतिपिप्लुः, गमन करणारा जो तो. कृ. प्लुङ्धा. गतिअ. शरीरावर क्वचित्काळें चिन्ह असतें तें. उ. पु.

पियालः पीयतेइतिपियालः, रक्षण करिजे तो जो तो. कृ. पाधा रक्षणअ. चारानें झाड. अ. पु.

पिलुः विग्रहादिकृन्नाक्षशा. मचिपटे डोळ्यांचा. अ. पु.

पिशंगः पेशतीतिपिशंगः, पदाद्यवयवातें रंजित करितो जो तो. कृ. पिशधा. अवयवअ. पिंगटवर्ण. अ. पु.

पिशाचः पिशितमश्नातीतिपिशाचः, मांसातें भक्षितो जो तो. कृ. अशधा. भक्षणअ. मांस भक्षक भूत विशेष. अ. पु.

पिशितं पिंशतीतिपिशितं, अवयव इन्द्री करणार जें तें. कृ. पिशधा. अवयवअ. मांस. अ. न.

पिशुनः पिंशतीतिपिशुनः, भेद करितो जो तो. कृ. पिशिधा. अवयव अ. परस्पर विघड करणारा. २ कानांत दुसऱ्याची निंदा सांगणारा. ३ दुर्जन. अ. पु.

पिशुना पिंशतीतिपिशुना, अवयव इन्द्रीतें करित्ये जी ती. कृ. पिशधा. अवयवअ. लताविशेष. पिंडिका. आ. स्त्री.

पिष्टकः पिष्टस्यविकारः पिष्टकः, पिष्टाचा जो विकार तो. त. वडा घारगाइत्यादि. अ. पु.

पिष्टपचनं पच्यतेऽत्रपचनं, पिष्टस्यपचनं पिष्टपचनं, पिष्ट पाक करणारें जें तें. ततवा कढई इत्यादि अ. न.

पिष्टातः पिष्टमततीतिपिष्टातः, पिष्टप्रत निरंतर गामी जो तो. कृ. अतधा. सातत्यगमनअ. बुका. अ. पु.

पीठं पिठत्यत्रपीठं, क्लेशपावती आश्चेगार्या तें. कृ. पठधा. हिंसादिअ. आसन. अ. पु. न.

पीडनं पीड्यतेइतिपीडनं, पि लोडन जें तें. रू. पीडधा. अवगा हूअ. धान्यादिकांनीं संपन्न जो देश त्यास परराजचक्रापासून झी पीडा तें. २ पीडा अ. न.

पीडा पीडयतीतिपीडा, दुःखादि संयुक्तकरिते जी ती. रू. पीडधा. अवगाहूअ. दु.स्व. २ मनास जें दुःख तें. आ. स्त्री.

पीत: पिवतिवर्णांतरमितिपीतः, वर्णांतरातें प्राशन करितो जो तो. रू. पाधा. पानअ. पिवळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पीतदारु पीतंदारुर्यस्यतत्पीत दारु, पिवळें आहे काष्ठ ज्याचें तें. स. दारुहळद. उ. पुनदेवदारूचें झाड. उ. न.

पीतद्रुः पीयतेचक्रुधाय मितिपीतः सचासौ द्रुश्चपीतद्रुः, नेत्रेंकरून सादरावलोकनकरिजेतोअसा जो वृक्ष तो. स. देवदारूचें झाड. उ. पु.

पीतनं पीतं करोतीतिपीतनः, पिवळा रंग करणारा जो तो. रू. कृञ्‌धा. करणअ. आंबाड्या चें झाड. अ. पु. २ कुंकुम. ३ हरताळ. अ. न.

पीतसारकः पीतःसारोय—स्यपीतसारकः, पिवळा आहे सार ह्म. गाभा ज्याचा तो. स. आसाणा चें झाड. अ. पु.

पीता पीयतेइतिपीता, पान करि जेते जी ती. रू. पाधा. पानअ. हळद. आ. स्त्री.

पीतांबरः पीतमंबरंयस्यसपी तांबरः, पीतवर्ण आहे वस्त्र ज्या चें तो. स. विष्णु. अ. पु.

पीतिः पिवतीतिपीतिः, पान कर णारी जी ती. रू. पाधा. पानअ. प्राशन. इ. स्त्री. २ घोडा. इ. पु.

पीनः प्यायतेस्मपीनः, वृद्धी पावि जेली जी ती. रू. ओप्यायीधा. वृद्धिअ. पुष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पीनसः पीनंस्यतीतिपीनसः, पुष्टाचा नाश करणारा जो तो. रू. षोधा. अंतकर्मअ. रोगविशेष ह्म. पडसें अ. पु.

पीनोध्नी पीनमूधोस्याःपीनोध्नी, पुष्ट आहे ऊध ह्म. ओटि जीची ती. स. मोठे कासेची गाय. ई. स्त्री.

पीयूषं पीयतइतिपीयूषं, देवांनी प्राशन करिजेतें जें तें. क्रु. पाधा. पानअ. अमृत. अ.न. २नवीन वियालेल्या गाईचे सात दिवस पर्यंत दूध अ.पु.

पीलुः पीलतीतिपीलुः, रोध करितो जो तो. क्रु. पीलधा. प्रतिष्टंभअ अक्रोड वृक्ष. २हत्ती. ३ बाण. ४पुष्प. उ. पु.

पीलुपर्णी पीलोरिवपर्णान्यस्याइतिपीलुपर्णी, अक्रोडा सारिखीं आहेत पानें जीचीं ती. स. सुरवेल ई. स्त्री

पीवः प्याय्यतेइतिपीवः, वृद्धी पाविजेतोजी तो क्रु. ओप्याचीधा वृद्धिअ. पुष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

पीवरं विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशब्दा प्रमाणें.

पीवरस्तनी पीवरास्तना. यस्यासापीवरस्तनी, पुष्ट आहेत स्तन जीचे ती. स. मोठे स्तनाची. ई. स्त्री

पुक्कसः पुकक्लितंपरूषंकसतीतिपुक्कसः, निंद्य परुषाप्रत प्राप्त जो तो क्रु. कसधा गतिअ. चांडाळ. अ. पु.

पुंखः पुमांसंखनतीतिपुंखः, पुरुषातें विदारण करितो जो तो. क्रु. खनुधा अवदानअ. बाणाचा अवयवविशेष. अ.पु.

पुच्छं पुच्छतीतिपुच्छं, भूमीवर लोळणारें जें तें. क्रु. पुच्छधा. प्रमादअ. शेंपटी. अ. पु. न.

पुंजः पिंजयतीतिपुंजः, संधीभूत होणारा जो तो. क्रु. पिंजिधा हिंसादिअ धान्यादिकाची रास. अ. पु.

पुटं पुटतीतिपुटं, संबद्ध होतें जें तें क्रु. पुटधा. संश्लेषणअ. पात्र अ. नं.

पुटभेदाः जलशिरोरूपपुटभित्वा निर्यांतितेपुटभेदाः, जलाचें जें शिरहा अग्रभाग तेंच पर्ण त्यातें भेद करून निघतात ते. क्रु. भिदिरधा विदारणअ. चक्राकार जें जल सांडीजातें तें भोंवरा. अ. पु.

पुटभेदनं पुटानिपात्राणिभिद्यतेअत्रइतिपुटभेदनं, पत्रें विदीर्णहोतात ज्याचेठायीं तें. क्रु. भिदिरधा विदारणअ. शहर. अकारांत. नपुंसक.

पुंडरीकः पुंडरिकमस्तियस्य

पुंडरीकः, पुंडरीककमलसद शआहे दर्णजाचा तो. न. आग्नेय दिशेचा हत्ति. अ. पु. २ कमल. न. पु. न. ३ वाघ. ४ अग्नि. अ. पु.

पुंडरीकाक्षः पुंडरीकइवअक्षिणी यस्यसपुंडरीकाक्षः, कमला सारिखीं आहेत अक्षिह्म. नेत्रें जाचीं तो. स. विष्णु. अ. पु.

पुंडर्यं पुंडयतीतिपुंडं, तत् अर्यं यस्यतत्पुंडर्यं, नाशास आहे प्रधानह्म. बीजज्याचे तो स. ज्याचीं पानें सालवणा सारखीं असतात असेंजे स्थलकमल ते. अ. न.

पुंड्रः पुंड्यतेइतिपुंड्रः, इलरसीं दूर्याप्रत खंडन करिजेतोजो तो. क. पुंडिधा. खंडनअ. घोड्याचे वगैरे कपाळावर चित्रनाम असतो तो २ उसांतील एक भेद. अ. पु.

पुंड्रकः पृडतीतिपुंड्रकः, सुख करणारा जो तो. क. पृड्धा सुख भ. कुल झाड विशेष ह्म. मधुमलती अ. पु.

पुण्यः पुणतिशुभंकरोतीतिपुण्यः, शुभकर्म करितोजोतो क. पुणधा शुभकर्मअ. पवित्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ सुंदर. ३ सुखदेणारा धर्म. ४ सुकृत. अ. न.

पुण्यजनः पुण्यश्चासौजनश्च पुण्यजनः, पुण्यसंज्ञक जो जन तो. स. राक्षस. अ. पु.

पुण्यजनेश्वरः पुण्यजनानांईश्वरः पुण्यजनेश्वरः, पुण्यजनांचा जो स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

पुण्यभूमिः पुण्यानांसौभूमिश्चपुण्यभूमिः, पुण्यकारक अशीजी भूमी ती. स. विंध्याद्रीव हिमालय याचीमध्यभूमि. इ. स्त्री.

पुण्यवान् पुण्यमस्त्यस्यपुण्यवान्, पुण्य आहे ज्यास तो. त. भाग्यवान्. वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

पुद्गलः पुत्गिलतीतिपुद्गलः, कुत्सित अज्ञानातें नाश करितो जो तो क. गृधा. निगरणअ. आत्मा. २ देह. अ. पु. ३ सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुत्तिका पुतवत्कुत्सितंतायतेइतिपुत्तिका, कुत्सित संतान करणारी जी ती. क. तायृधा. संतानादिअ. तुण सारिखा मध उत्पन्न करणारी माशी. आ. स्त्री.

पुत्रः पुत्री पुन्नरकात्त्रायतेइति पुत्र, पुन्नाम नरका पासून रक्ष ण करणारा जो तो. कृ. त्रैङ्‌धा. पा लनअ. मुलगा. अ. पु. २ मुलगी. ई स्त्री.

पुत्रौ पुत्रश्चदुहिताचपुत्रौ, पुत्र आणिकन्या जी तीं. स. पुत्र आ णिकन्या. नि. द्वि. अ पु.

पुनः सुद्यतेइतिपुनः, अविचार प्राप्त जें तें. कृ. सुद्दधा. वैचित्त्य अ. अप्रथम. २ भेद विशेष त्या अर्थी अव्य.

पुनः पुनः सुद्यतेइतिपुनःपु नः, वारंवार अविचार प्राप्त जें ते. कृ. सुद्दधा वैचित्त्यअ वारंवा रत्या अर्थी अव्य.

पुनर्नवः पुनः नौतीतिपुनर्नवः, वारंवार स्तुति पावतो जो तो. कृ. णुधा. स्तुतिअ. नरव. अ. पु.

पुनर्नवा पुनरपीर्ण्नूयतेइति पुनर्नवा, वारंवार स्तविजेली जी ती. कृ. णुधा स्तुतिअ. घेटुळी. आ. स्त्री

पुनर्भवः पुनर्भवतीतिपुनर्भवः, पुनः होणारा जो तो कृ. भूधा. स त्ताअ. नरव. अ. पु.

पुनर्भूः पुनर्भवतितिसंस्कृतापुनर्भूः, प्रथम एकाची स्त्री होऊन पुनः दुसऱ्याची स्त्री होते जी ती. कृ. भूं धा. सत्ताअ. प्रथम एकाची बायको होऊन पुनः दुसऱ्याची बायको होते ती स्त्री. ऊ. स्त्री.

पुन्नागः पुन्नागइवपुन्नागः, पुन्ना गहत्ती सारिखा जो तो. स. उंडणी चें झाड. अ. पु.

पुमान् पातीतिपुमान्, रक्षण क रणारा जो तो. कृ. पाधा. रक्षणअ मनुष्यम्. पु.

पुरःसरः पुरःसरतीतिपुरःसरः, पुढें जाणारा जो तो. कृ. सृधा. ग तिअ पुढे जाणारा. वि. अ. पु न आ. स्त्री.

पुरं पिपर्तीतिपुरं, पालन करितें जें ते. कृ. पृधा. पालनअ. शहर. २ घर. अ. न. ३ गुग्गुळ वृक्ष. अ. पु.

पुरतः पुरइतिपुरतः, अग्रगम नार्थातें करितें जें ते. तन्द्धित. पुढच्याजागी अग्रभागाचे ठायी त्या अर्थी अव्य.

पुरद्वारं पुरस्यद्वारंपुरद्वारं, नग

रान्वें जें द्वारतें. स. नगरान्वेंद्वार. अ. न.

पुरंदरः पुरः दारयतीतिपुरंदरः, शत्रु नगरांतें विदारण करितोजो तो. कृ. दृधा. विदारणअ. इंद्र. अ. पु.

पुरंध्रिः पुरंध्री पुरः धारयती तिपुरंध्रिः, गृहादिकांतें धारणक रितेजी ती कृ. धृञ्धा. धारण अ. जीस नवरा व पुत्र आहे ती स्त्री. इ. २ ई. स्त्री.

पुरः पुरतीतिपुरः, अग्रगमनार्थी तें करितेंजेंतें. कृ. पुरधा. अग्रग मनअ. अग्रभागाचे ठायीं त्या अर्थी अव्य.

पुरस्कृतः पुरोकारिपुरस्कृतः, अग्रभागींकरिजेलाजो तो. कृ. कृ ञ्धा. करणअ. पुढें केलेला. २ पूजि त. ३ शत्रूनें आक्रांत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरस्तात् पूर्वस्मिन्कालेपुरस्तात्, पूर्वकालाचे ठायीं जे तें. त. प्रथ म. २ अग्रभाग. ३ अतीत त्याअ र्थी अव्य.

पुरा पुरतीतिपुरा, चिरकाळ या अर्थीं अग्रगामीजें तें. कृ. पुरधा. अग्रगमनअ. चिरकाल. २ पूर्वी ३ अतीत. ४ सन्निहित. ५ भावि त्या अर्थी अव्य.

पुराणं पुराभवंपुराणं, पूर्वी होणा रें जें तें. त. सर्गप्रतिसर्गादि पंच लक्षणात्मक जें काव्य तें. २ शास्त्र. ३ सोळा पैसे. अ. न. ४ प्राचीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरातनं विग्रहादि पुराणशब्दा प्रमाणें. प्राचीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरावृत्तं पुरावृत्तंआचष्टेइतिपुरा वृत्तं, पूर्वचरिताप्रत कथन करि तें जें तें. कृ. पुरावृत्तशब्दात्कधा. प्रकथनअ. प्राचीन इतिहास. अ. न

पुरी पुरतीतिपुरी, उत्कृष्टत्वें करू न ज्ञातजी असते ती. कृ. पुरधा. अग्रगमनअ. नगरी. ई. स्त्री.

पुरीतत् पुरींशरीरंतनोतीतिपु रीतत्, शरीरातें विस्तार करणा रें जें तें. कृ. तनुधा. विस्तारअ. आंतडें. त्. न.

पुरीषं पिपर्तिशरीरंपुरीषं, कीवार शरीरातें रक्षण करितें जें तें. कृ. पृधा.

पालन पूरणअ. पुष्कळ.
विद्या. अ. पु. न.

पुरुषः पुरिदेहेसीदतीतिपुरुषः, देहान्तेंगायीं राहतो जो तो. कृ. षद्लृधा. अवसादनादिअ. शरीराधिदैवत स्व. आत्मा. २ उंडणीचें झाड. ३ मनुष्य ४ पुरुषव्यक्ति. अ. पु.

पुरुषोत्तमः पुरुषेषुउत्तमः पुरुषोत्तमः, पुरुषां मध्यें जो उत्तम तो. स विष्णु. अ. पु.

पुरुहः पुरून् हंतीतिपुरुहः, अनेकां प्रत हनन करितो जो तो कृ हनधा. हननअ पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरुहूतः पुरुहूतंयस्यस्यपुरुहूतः, बहुत आहे घ्याचें गायीं हवन आस तो. स. इंद्र. अ. पु.

पुरोगः पुरोगच्छतीतिपुरोगः, अग्रभागीं गमन करणारा जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. पुढें जाणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरोगमः इत्यादिसर्व पूर्वींच्या शब्दाप्रमाणें.

पुरोगामी इत्यादिसर्व पूर्वींच्याशब्दाप्रमाणें.

पुरोडाशः पुरः दाशंतिइतिपुरोडाशः, प्रथमदेतातव भक्षितात आतेंबोह दा म्धा. दानअ. हविर्भेद. २ हुतशेष. ३ सोमलतेचारस ४ पीठ. अ. पु.

पुरोधाः पुरोग्रेधीयतेइतिपुरोधा, अग्रभागाचेंगायीं स्थितकरिजेतो जो तो कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. पुरोहित. स. पु.

पुरोभागी पुरोभजनेइतिपुरोभागी, प्रथम दोष सेवन करितो जो तो कृ. भजधा. सेवाअ. दोष मात्र पाहणारा. इन्. पु.

पुरोहितः विग्रहादिपुरोधाशब्दाप्रमाणें. अ. पु.

पूः पिपर्तीतिपूः, रक्षण करितें जी ती. कृ. पृधा. पालनअ. शहर. ई. स्त्री.

पुलाकः पोलतीतिपुलाकः, महत्व पावतो जो तो. कृ. पुलधा. महत्व. तंदुलशून्य व्रीहि. २ भाताचें शीत. अ. पु.

पुलिनं पुलतीतिपुलिनं, महत्व पावतें जें तें. कृ. पुलधा. महत्वअ. वाळवंट. अ. न.

पुलोमजा पुलोम्नः सुतेजाताइ

लोमजा, पुलोमा नामक ऋषि पासून झाली जी ती ऋ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. इंद्राची बायको. आ. स्त्री.

पुंश्चली पुंसः चलतीति पुंश्चली, भर्त्याहून अन्य पुरुषासी गमन करणारी जी ती. कृ. चलधा. गति अ. व्यभिचारिणी स्त्री. ई. स्त्री.

पुषितं विग्रहादि पुष शब्दा प्रमा णे पोसलेले. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुष्करं पुष्णातीति पुष्करं, पुष्ट होते जें तें. कृ. पुषधा. पुष्टिअ. उदक २ आकाश. ३ औषधिविशेष. ४ तरवारीच्या मध्य ५ तीर्थविशेष. ६ हत्तीच्या सोंडेचें अग्र. ७ वाद्य रूप जें भांडें त्याचें मुख. अ. न. ८ कमळ. अ. पु. न.

पुष्कराह्वः पुष्करस्य आह्वा पुष्क राह्वः, कमलाचें आहे नाम आ स ती. स. सारस नामा पक्षि. अ. पुल्लिंगीं

पुष्करिणी पुष्करमुदकमत्रास्ती ति पुष्करिणी, उदक आहे जींचा ठायी ती. त. लहान सरोवर. ई. स्त्री.

पुष्कलः पुष्यतीति पुष्कलः, पुष्ट होतो जो तो. कृ. पुषधा. पुष्टि अ. फा र चांगला. २ श्रेष्ठ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

पुष्टं पुष्यते स पुष्टं, पोषण करिजे लें जें तें. कृ. पुषधा. पुष्टिअ. पोसले लें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

पुष्पं पुष्पति तत् पुष्पं, विकसित हो तें जें तें. कृ. पुष्पधा. विकसन अ. फूल. २ स्त्रीरज. अ. न

पुष्पकं पुष्पस्य प्रतिकृति पुष्पकं, पु ष्पाची जी प्रतिमा ते. त. कुबेराचें विमान. अ. पु. न. २ अस्ताचें फू ल. अ. न

पुष्पकेतु पुष्पस्य केतुरिव नाशक त्वात् पुष्पकेतु, पुष्पाला केतु सार खें जें नाशक तें. स. जस्ताचें फू ल. उ. न.

पुष्पदंतः पुष्पमिव दंता यस्य स पुष्पदंतः, पुष्पा सारिखे आहेत दांत ज्याचे तो. स. वायव्य दिशेचा हत्ती. अ. पु.

पुष्पधन्वा पुष्पं धनुर्यस्य स पुष्प धन्वा, पुष्प आहे धनुष्य ज्याचें तो. स. मदन. अ. पु.

पुष्परथः पुष्पेयात्रोत्सवादौरथः, पुष्परथः, यात्रादिकांच्यागयीं जो रथ तो. स. क्रीडारथ. अ. पु.

पुष्पफलः पुष्पवत् फलंयस्यसः पुष्पफलः, पुष्पसदृश वर्तुल फल आहेजानें तो. स. कवठीचा वृक्ष. अ. पु.

पुष्परसः पुष्पस्यरसः पुष्परसः पुष्पाचाजो रस तो. स. फुलांतील मध. अ. पु.

पुष्पवती पुष्परजोस्त्यस्याः पुष्पवती, रज आहेजीस ती त. रजस्वला स्त्री. ई. स्त्री.

पुष्पवंतौ पुष्पविकासस्तद्वंतौपुष्पवंतौ, पुष्पविकास होतो जाच्या योगानें तो. त. एकोक्तीने चंद्रसूर्य. अ. पु. द्वि. नि.

पुष्पलिट् पुष्पाणिलेढीतिपुष्पलिट्, पुष्पांते आस्वादन करणारा जो तो. कृ. लिहधा. आस्वादनअ. भ्रमर. ह. पु.

पुष्पसमयः पुष्पाणांसमयः पुष्पसमयः, पुष्पांचा जो समय तो. स. वसंतऋतु. अ. पु.

पुस्तं पुस्त्यतेइतिपुस्तं, आदरकरिजेतें जें तें. कृ. पुस्तधा. आदरादिअ. मातीची वगैरे पुतळी करणें. अ. पु. न.

पुष्यः पुष्यंतिअस्मिन्अर्थाः इति पुष्यः, पुष्ट होतात अर्थ ज्याचेयोगीं तो. कृ. पुषधा. पुष्टिअ. पुष्य नक्षत्र. अ. पु.

पूगः पुनातीतिपूगः, पवित्र करितो जो तो. कृ. पूञ्धा. पवनअ. पोफळीचें झाड. २ समूह. अ. पु.

पूजा पूजनंपूजा, पूजन जें ती. कृ. पूजधा. पूजाअ. पूजन. आ. स्त्री.

पूजितः पूज्यतेस्मपूजितः, पूजन करिजेला जो तो. कृ. पूजधा. पूजाअ. पूजलेला. २ मान्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पूज्यः पूज्यतेइतिपूज्यः, पूजन करिजे तोजो तो. कृ. पूजधा. पूजाअ. वंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ सासरा. अ. पु.

पूतः पवतेइतिपूतः, पवित्र होणारा जो तो. कृ. पूञ्धा. पवनअ. पवित्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ भूस घालवून शुद्ध केलेलें धान्य

अ. न.

पूतना पूतंकरोतीतिपूतना, आ रोग्य द्वारा पवित्र करित्ये जी ती. कृ. डुकृञ् धा. करणअ. हिरड्या चें झाड. आ. स्त्री.

पूतिकः पुनातीतिपूतिकः, पवित्र करितो जो तो. कृ. पूञ् धा. पवनअ कांटे करजाचें झाड. अ. पु.

पूतिकरजः पूतिश्चासौकरजश्च पूतिकरजः, दुर्गंधियुक्त असा जो करज वृक्ष तो. स. कांटे करंजाचें झाड अ. पु.

पूतिकरंजः पूतिश्चासौकरंज श्वपूतिकरंजः, दुर्गंधयुक्त असा जो करज वृक्ष तो. स अर्थादिपू र्वीच्याश. प.

पूतिकाष्ठं पूतिकाष्ठंयस्यपूतिका ष्ठं, पवित्र आहे काष्ठ ज्याचें तो. स देवदारूचें झाड. २ सरल देवदा र वृक्ष. अ. न.

पूतिगंधिः पूतिःगंधःअस्यपूति गंधि., दुष्ट आहे गंध ज्याचा तो. स दुर्गंधियुक्त. वि. इ. पु. स्त्री. न.

पूतिफली पूतिः फलेअस्याइति पूतिफली, दुर्गंध आहे फळाचेठा यीं जीच्या ती. स. बावची. ई. स्त्री.

पूपः पुनातीतिपूपः पुनातिपवतीतिपूपः, घृतपान करणारा जो तो. कृ. पाधा पानअ. वडा घारगा इत्यादि. अपु

पूरः पूरयतीतिपूरः, भरण करि तो जो तो. कृ. पुरीधा. आप्यायन अ. जलप्रवाह. २ खाद्य. ३ व्रणसं शुद्धि. अ. पु.

पूरणी पूरयतीतिपूरणी, विस्ता रे द्वारा पूरण करित्ये जी ती. कृ पू रीधा. आप्यायनअ. सांवरीचें झा ड. ई. स्त्री.

पूरितः विग्रहादिपूर्णशब्दाप्रमा णें. पूर्ण भरलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पूरुषः विग्रहादिसर्वपुरुष शब्दा प्रमाणें.

पूर्णं पूर्यतेस्मपूर्णं, परिपूर्ण होइ जेतें जें तें. कृ. पूरीधा. आप्याय नअ. संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पूर्णकुंभः पूर्णश्चासौकुंभश्चपू र्णकुंभः, जलानें पूर्ण जो कुंभ तो स. भरलेला घट. अ. पु.

पूर्णिमा पूर्यतेमासोनयेतिपूर्णि मा, परिपूर्ण होतो हे मास जीणें ती.

क्रु. पूरीधा. आप्यायनअ. पौर्णिमा तिथि स्स. शुक्लपक्षाची शेवटची तिथि.आ.स्त्री.

पूर्त पूर्यतेइतिपूर्तं, पूर्णहोइजे तें जें वापीकूपादि तें. क्रु. पृधा. पूरणार्थ. देवालयतळें इत्यादि बांधण्याचें धर्मकृत्य अ. न.

पूर्वः पूर्वतीतिपूर्वः, सख्यादिपूरण करितो जो तो. क्रु. पुर्वधा. पूरणअ. ब्रह्मदेव. २ पितृपिता महादिपूर्वज. अ.पु. ३ समग्र. ४ आद्य. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

पूर्वजः पूर्वस्मिन्कालेजातः पूर्वजः पूर्वकालीं झाला जो तो. क्रु. जनी धा. प्रादुर्भावअ. ज्येष्ठबंधु. २ पितृपितामहादिपूर्वज. अ. पु.

पूर्वदेवाः पूर्वेचतेदेवाश्चपूर्वदेवाः पहिले जे देव ते. स. दैत्य. अ. पु

पूर्वपर्वतः पूर्वश्चासौपर्वतश्च पूर्वपर्वतः, पूर्वअसा जो पर्वत तो. स. उदयाचल. अ.पु.

पूर्वेद्युः पूर्वस्मिन्नहनिपूर्वेद्युः, पूर्वदिवसाचेठायीं त्याअर्थी अव्यय.

पूषा पुष्णातीतिपूषा, पुष्टीतें देतो जो तो. क्रु. पुषधा. पुष्टिअ. सूर्य. न. पु.

प्याट् प्यायतेइतिप्याट्, संबोधनार्थातें वाढवितें जें तें. क्रु. ओप्यायीधा. वृद्धिअ. संबोधनार्थीं अव्य.

पृक्तिः पर्चनंपृक्तिः, संपर्क जो तो. क्रु. पृचीधा. संपर्क अ. स्पर्श इ. स्त्री.

पृच्छा पृच्छ्यतिइतिपृच्छा, प्रश्न जो तो. क्रु. प्रच्छधा. ज्ञीप्सा अ. प्रश्न. आ. स्त्री.

पृतना भियतेइतिपृतना, व्यायाम करणारी जी ती. क्रु. पृङ्धा. व्यायामअ. सेना दोन तीन वाहिनी स्स. एक पृतनात्मक सेना. आ.स्त्री

पृथक् पर्थयतीतिपृथक्, प्रक्षेपातें करितें जें तें. क्रु. पृथधा. प्रक्षेपअ. वर्जन त्याअर्थी अव्य.

पृथक्पर्णी पृथक्पर्णानियस्याः सापृथक्पर्णी, विभक्त आहेत पर्णें जीचीं ती. स. दसकापिठवण. ई. स्त्री.

पृथगात्मता पृथगात्मनोभावः पृथगात्मता, आत्म्याचा जो पृथ

कृ भाव ल्स. प्रकृतिपुरुषांचा भेद करून जें ज्ञानती. त. व्यक्ति. आ स्त्रीलिंगीं.

पृथग्जनः सज्जनेभ्यःपृथग्भू तीजनःपृथग्जनः, सज्जनाहून वेगळाजोजन तो.स. पामर. २. मूर्ख.अ.पु.

पृथग्विधः पृथग्विधास्यपृथग्वि धः, पृथक्‌आहे प्रकार ज्याचा तो स.नानाविध. वि.अ.पु.न.आ. स्त्री.

पृथिवी प्रथतइतिपृथवी, विस्तृ त होत्ये जीती. कृ. प्रथधा. प्रख्या नअ. भूमि. ई.स्त्री.

पृथुकः पर्थयतीतिपृथुकः, प्र क्षेपकरितो जोतो. कृ. पृथधा. प्रक्षेपअ. बालक. २पोहे. अ.पु.

पृथुरोमा पृथुरोमाणिपक्षायस्य पृथुरोमा, मोठेआहेत परजाचे तो. स. मत्स्य. न.पु.

पृथुलं पृथुलंलातीतिपृथुलं, महत्व ग्रहणकरितें जें तें. कृ.ला धा. आदानअ. विस्तीर्ण. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

पृथुः विग्रहादिसर्वपृथ्वीच्याशब्दा प्रमाणें.उ.पु.

पृथ्वी विग्रहादिसर्वपृथिवीशब्दा प्रमाणें. २कालें जिरें ल्स. कालेरें. ३हिंगु वृक्षाची पत्री. ई.स्त्री.

पृथ्वीका प्रथतेइतिपृथ्वीका, रू. ख्यानें प्रख्याति पावत्ये जी ती. कृ. प्रथधा. प्रख्यानअ. इलाची.आ. स्त्री.

पृदाकुः पर्दतीतिपृदाकुः, कु त्सित शब्द करितो जोतो. कृ.प र्दधा. कुत्सितअ. सर्प. उ.पु.

पृश्निः स्पृशतीतिपृश्निः, सम्य क्स्पर्श करणारा जो तो कृ. स्पृ शधा. संस्पर्शनअ. किरण. २ज्या चें शरीर फार लाहान तो. इ.पु.

पृश्निपर्णी पृश्निरल्पंपर्णमस्या इतिपृश्निपर्णी, अल्पआहे पर्ण जीचें ती. स. टवला पिठवण. ई.स्त्री.

पृषतः पृषताःसंत्यस्येतिपृषतः, पृषत् ल्स. बिंदु जे ते आहेत जा स तो. न. पृषत्. २मृगविशेष. अ.पु.

पृषत् पर्षतीतिपृषत्, सेचन हो तोजो तो. कृ. पृषधा. सेचनअ.

पाण्याचा बिंदु. द्र. पुं.

पृषत्कः पर्षतीतिपृषत्कः, शत्रु नाश करणारा जो तो. क्रु. पृषुधा. सेचनअ. बाण. अ. पु.

पृषदश्वः पृषन्मृगभेदोश्वोय स्येतिपृषदश्वः, मृग भेद आहे अश्वजाचा तो. स. वायु. अ. पु.

पृषदाज्यं. पृषातकं पृष्यते इतिपृषत् पृषतासहित माज्यंपृ षदाज्यं, दधियुक्त जें घृत तें. स दधियुक्त तूप. अ. न.

पृष्ठं पृष्यतेइतिपृष्ठं, सेचन क रिजेतें जें तें. क्रु. पृषुधा. सेचन अ. शरीराचा पृष्ठ भाग. अ. न.

पृष्ठ्यः प्रशस्तंपृष्ठमस्यपृष्ठ्यः, प्र शस्त आहे पृष्ठ भाग जाचा तो. त. भार वाहणारा घोडा. अ. पु. २ पृष्ठांचा समूह. अ. न.

पृष्णिः पर्षतीतिपृष्णिः, क्षरण पावतो जो तो. क्रु. पृषुधा. सेचन अ. अल्पतनु. इ. पु.

पेचकः पचतीतिपेचकः, संत स होतो जो तो. क्रु. डुपचषधा. पाकअ. पेंचा पक्षि. २ हत्तीच्या शेपडी जवळ गुदस्थानाचा आ च्छादक जो मांस पिंड विशेष तो. अ. पु.

पेटकः विग्रहादिपिटकशब्दाप्र माणें. अर्थ वस्त्रें अलंकार ठेवण्या ची पेटि. २ समूह. अ. पु.

पेटा विग्रहादिपूर्वींच्याशा. प्र. पेटी आ. स्त्री.

पेटी पिट्यतेइतिपेटी, वस्त्रादि कें करून संबद्ध होइजेसें जी ती क्रु. पिटधा. संघातअ. वस्त्र अ लंकार ठेवण्याची पेटी. ई. स्त्री

पेडा पेडतीतिपेडा, अर्थादिपि टकशब्दाप्र. क्रु. पिडिधा. संघात अ. पेटी. आ स्त्री.

पेयूषं विग्रहादिपीयूषशब्दाप्र. अमृत. २ नवीन विचालेल्या गा ईचें सात दिवस पर्यंतचें दूध. अ. न.

पेलवं पेलनंपेलः सोस्यास्तीति पेलवं, भेदन आहे जास तें. त. विरळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पेशलः पेशनंपेशः सोस्यास्तीति पेशलः, चित्त होते निरोध आहे जास तो. त. सुंदर. २ चतुर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पेशिः पेशी पिंशतीतिपेशिः, अवयव करणारी जी ती क्रु. पि शधा. अवयवअ. पक्ष्यादिकांचें अंडें इ. कवठ. इ. २ई. स्त्री

पैठरं पिठरेसंस्कृतंपैठरं, स्थाली चेठायीं संस्कृत जे अन्न तें. त. स्थालींत शिजवलेलें अन्न. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

पैतृष्वसेयः पितृष्वसुरपत्यं पैतृष्वसेयः, पित्याच्या बहिणी चाजो पुत्र तो. त. आतेभाऊ. अ. पु.

पैतृष्वस्रीयः पितृष्वसुरपत्यं पैतृष्वस्रीयः, पितृभगिनीचें जें अपत्य तें. त. आतेभाऊ अ. पुल्लिं.

पैत्रं पितृणामिदंपैत्रं, पितरांचें जें इदं ह्म. हें तें, त. अंगुष्ठआ णि तर्जनी त्यांचें अंतर. अ. न.

पोगंडः पुनातीतिपो:, पौगंडेए कदेशोयस्यपोगंडः, वायूआहे ए कदेशाचेठायीं ज्याचा तो. स. ज्या चें अवयव स्वभावतः कांहीं क- मी असतात तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पोटगलः पोटेनसंश्लेषेणगल तीतिपोटगलः, समिश्रणानें स्थ ल भक्षण ह्म नाशन करितो जो तो क्रु. गलधा अदनअ. देवनळ. २ लव्हाळा. अ. पु.

पोटा पोटयतीतिपोटा, स्त्रीपुरु षाच्या चिन्हानें भासणारी जी ती. क्रु. पुटधा. भासनअ. जीच्या स्तनो वर केश आहेत अशी पुरुष चिन्हाची जी स्त्री ती आ. स्त्री.

पोतः पुनातीतिपोतः, उत्तीर्ण करितो जो तो. क्रु. पूञ्‌धा. पवन अ. बालक. २ नौका ३ वाहणें अ पु.

पोतवणिक् पोतस्यवणिक्पो तवणिक्, नौकेचा जो वणिक्. ह्म. व्यापारी तो. स. गलबताचा व्यापार करणारा. ज्. पु.

पोतवाहः पोतंवहतीतिपोतवा हः, नौकेतें वाहणारा जो तो. क्रु. वहधा. प्रापणअ. गलबताचें म ध्यस्तंभावर राहून दुष्प्राप्याचें निवारण करणारा मनुष्य अ. पु.

पोताधानं मत्स्यपोताअस्मिन् धीयंतेइतिपोताधानं, मत्स्य बा

लक राहतात ज्याचे ठायीं ते. कु डुधाज्‌धा धारणअ. लहान म स्याचे पोरांचें समूह पत्र.अ. न

पोत्र पूयतेनेनपोत्र, शुद्ध करिजे तें जेणे ते रू पूज्‌धा. पवनअ. व स्त्र. २ डुकराच्या तोंडाचें अग्र. ३ नागराचें अग्र अ. न.

पोत्री पोत्रंप्रशस्तमुखमस्यास्ती निपोत्री. प्रशस्तआहे मुखजाचे तो त. डुकर. इन्. पु

पौत्री पुत्रस्य पुत्र्यावाअपत्यंपौ त्री, पुत्राची किंवा कन्येची जी कन्या ती त पुत्रादिकाचीकन्या ई. स्त्री

पौंडर्य पुंडस्य अर्यपुंडर्य, पुंड र्यमेवपौंडर्यं, रोगभाशानासजे श्रेष्ठ ते पुंडर्य तेंच पौंडर्य. औ षधि विशेष. अ. न.

पौर पुरेभवंपौरं, नगराचेठायीं जे उत्पन्न ते त. रोहिसगवत. अ. न

पौरस्त्य: पुरोभवः पौरस्त्यः, अग्रभागी होतो जो तो. त कुबे र अ पु. २प्रथम. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

पौरुष पुरुषस्य कर्मभावोवापौ रुषं, पुरुषाचा धर्म किंवा कर्मजें तें. त. पराक्रम २पुरुष त्व ३ मस्तकावर सरळ वरहात केलेल्या पुरुषाची उंची. अ. न

पौरुषी पुरुषः प्रमाणमस्या. पौरु षी, पुरुष प्रमाण आहे उदकजी चें ती मस्तकावर सरळ हात केलेल्या पुरुषाची उंची. ई. स्त्री

पौरोगव: पुरः प्रथमंयान्त्यवस्तु पुगोनेत्रमस्यपुरोगुः, सएवपौ रोगवः, यान्त्यवस्तूचागायी आ हेइंद्रिजाची तो पुरोगु तोच पौरो गव. त. बाकनीस. अ. पु.

पौर्णमास: पौर्णमास्यांभवःपौ र्णमासः, पौर्णमासीच्यागायी वि द्यमान जो याग तो. त. पूर्णिमेस करावयाचा जो याग तो. अ. पु.

पौर्णमासी पूर्णमासश्चंद्रस्तस्ये यंपौर्णमासी, पूर्णमास हा चंद्र त्याची जी ही ती त. पूर्णिमा. ई. स्त्री

पौलस्त्य: पुलस्तेर्गोत्रापत्यंपौल स्त्यः, पुलस्ति ऋषीचें जें गोत्राप त्य हा नातु तो. त. कुबेर. अ पु

पौलि: पौलतीतिपोलः पोलेनानि र्वृत्तःपौलिः, महत्वानें संपादित

जाती त. पोळी. इ. स्त्री.

पौषः पुष्ययुक्तापौर्णमासीयत्रा स्मिसपौषः, पुष्ययुक्त आहे पौर्णिमा जानेठायीं ती. त. पौषमास. अ. पु.

प्रकांडं प्रकाम्यतइतिप्रकांडं, वृक्षादिनिमाणार्थ उत्तम प्रकारें इच्छिजेते जें तें. कृ. कमुधा. कांतिअ. प्रशस्त. अ. न. मूळापासून शाखा मर्यादें जो वृक्ष भाग तो. अ. पु. न.

प्रकामं प्रकामनंप्रकामं, अर्थादिकामशब्दप्रमाणें. कृ. कमुधा. कांतिअ. पर्यंन्त स्याअर्थी अव्य

प्रकारः प्रकरणंप्रकारः, भेद किंवा सादृश्य जें तो. कृ. कृञ्‌धा. करणअ. भेदविशेष २ सादृश्य. अ. पु.

प्रकाशः प्रकाशनंप्रकाशः, प्रकाशनें जें तो. कृ. काशृधा. दीप्तिअ. सूर्याची प्रभा. २ अतिप्रसिद्ध. ३ व्यक्त. अ. पु.

प्रकीर्णकं प्रकीर्यतेस्मप्रकीर्णकं, विक्षिप्त करिजे तें जें तें. कृ. कृधा. विक्षेपअ. चामर. अ. न.

प्रकीर्यः प्रकीर्यतेइतिप्रकीर्यः, टांकिजेतो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेपअ. कांटे करंजाचें झाड. अ. पु.

प्रकृतिः प्रकृष्टाकृतिः कार्ययस्याः साप्रकृतिः, उत्कृष्ट आहे कार्य जीचें ती. स. सत्वादिगुणानी साम्यावस्था. २ स्वभाव. ३ पौरजनश्रेणी. ४ राजाचीं सप्तांगें प्रत्येक. ५ योनिस्थ. मूलकारण. इ. स्त्री. ६ लिंग स्त्र. चिन्ह. इ. स्त्री.

प्रकोष्ठः प्रकुष्यतेनेनप्रकोष्ठः, निकर्ष होइजेतो जेणेंकरून तो. कृ. कुषधा. निष्कर्षअ. कोंपराचा खालचा भाग. २ घराचा मध्यभाग. अ. पु.

प्रक्रमः प्रक्रमणंप्रक्रमः, आरंभ जो तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. प्रथमारंभ. अ. पु.

प्रक्रिया प्रकर्षेणकरणंप्रक्रिया, उत्कर्षें करून करणारी जी ती. कृ. डुकृञ्‌धा. करणअ. व्यवस्थाठेवणे आ. स्त्री.

प्रक्वणः प्रक्वाणः प्रक्वणनंप्रक्वणः, प्रकर्षें करून शब्दन जें तें. कृ. क्वणधा. शब्दअ. वीणादिचा

य़ांचा शब्द. अ. पु.

प्रक्ष्वेडन: प्रकर्षेणक्ष्वेडतेप्रक्ष्वेडनः, अतिशयें करून शब्द करणारा जो तो. क्रु. क्ष्विदाधा. अव्यक्तशब्दअ. लोखंडी बाण. अ. पु.

प्रगंड: प्रकृष्टोगंडइवप्रगंडः, उत्कृष्ट जो गंड ह्म. वदनैकदेश त्यासारखा जो तो. स. कोपराचेवरचा भाग. अ. पु.

प्रगतजानुक: विग्रहादि प्रज्ञुशब्दाप्रमाणें. अ. पु.

प्रगल्भ: प्रगल्भतेइतिप्रगल्भः, प्रौढत्व धारण कर्ता जो तो. क्रु. गल्भधा. धार्ष्ट्यअ. प्रौढ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रगाढं प्रगाह्यतेप्रगाढं, विलोडन करिजेतें जें तें. क्रु. गाहूधा. विलोडनअ. अतिशय. २ दुःख. अ. न.

प्रगुण: प्रकृष्टाःगुणाःयस्यप्रगुणः, उत्कृष्ट आहेत सरलत्वादि गुण ज्याचे तो. स. सरळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रगे प्रगीयतेअत्रेतिप्रगे, प्रकृष्ट शब्द करिताहेत पक्ष्यादिक ज्याचे ठायीं तो. क्रु. गैधा. शब्दअ. प्रातःकाल त्या अर्थी अव्यय.

प्रग्रह: प्रगृह्यतेप्रग्रहः, ग्रहण करिजेतो जो तो. क्रु. ग्रहधा. उपादानअ. अरकाव. २ बंधन. ३ पशुबांधण्याचा रज्जु ह्म. दोरी ४ किरण. अ. पु.

प्रग्राह: विग्रहादि सर्व प्रग्रह शब्दाप्रमाणें.

प्रग्रीवं प्रगताग्रीवायस्मिन्तत्प्रग्रीवं, प्रगत ह्म. गत आहे ग्रीवा ह्म. कंठ ज्याचे ठायीं तें. स. ल्हान खिडकी. अ. पु. न. २ वृक्षाचें शिखर. अ. न.

प्रघण: प्रघाण: प्रहन्यतेइति प्रघण., प्रकर्षें करून गमन करिजेतो जो तो. क्रु. हन्‌धा. गतिअ. देवडी. अ. पु.

प्रचक्रं प्रस्थितंचक्रंसैन्यंप्रचक्रं, प्रस्थित जें सैन्य तें. स. बाहेर निघालेलें सैन्य. अ. न.

प्रचलायित: प्रचलइवआचरतिसा प्रचला सासंजातास्यप्रचलायितः, निद्राघूर्णन संजात आहे ज्यास तो. त. निजेनें झुमजाह

लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रचुरं प्रगतञ्चुराया: प्रचुरं, न्यून नाहीं जें तें. स. पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रचेता: प्रकृष्टंचेतोयस्यसप्रचेता:, उत्कृष्ट आहे चित्त ज्याचें तो. स. वरुणनामादेवविशेष. स. पु.

प्रचोदनी प्रचोदयतीतिप्रचोदनी, रोग नाशना विषयीं प्रेरणा करणारी जी ती. कृ. चुदधा. संकोचनअ. रिंगणीचें झाड. ई. स्त्री.

प्रच्छदपट: प्रकर्षेणछदयतीतिप्रच्छद:, प्रच्छदश्चासौपटश्च प्रच्छदपट:, प्रकर्षें करून आच्छादित करितो असा जो पट तो. स. वीणादिकांची गवसणी. अ. पु.

प्रच्छन्नं प्रकर्षेणच्छन्नंप्रच्छन्नं, प्रकर्षें करून आच्छादित जें तें. स. खिडकी. अ. न. २ आच्छादित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रच्छर्दिका प्रच्छर्दनंप्रच्छर्दिका वमन जें तें. कृ. छर्दधा. वमनअ. उलटीचा रोग. आ. स्त्री.

प्रजन: प्रजनप्रजन:, प्रथम गर्भग्रहण जें तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. गर्भग्रहण अ. पु.

प्रजवी प्रजवतीतिप्रजवी, वेग करणारा जो तो. कृ. जुधा. वेगअ. त्वराशील. इन्. पु.

प्रजा प्रजायतेइतिप्रजा, उत्पन्न होते जी ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. संतति. २ जन. आ. स्त्री.

प्रजाता प्रजायतेस्मप्रजाता, प्रकर्षें करून उत्पत्ति करिती झाली जी ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. बाळंत जाहलेली बायको. आ. स्त्रीलिंगी.

प्रजापति: प्रजानांपति: प्रजापति:, प्रजांचा जो स्वामी तो. स. ब्रह्मदेव. इ. पु.

प्रजावती प्रजास्त्यस्याभितिप्रजावती, प्रजा आहे जीचा दायीं ती. त. भावजय. ई. स्त्री.

प्रज्ञ: विग्रहादिसर्वप्रज्ञशब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रज्ञा प्रकर्षेणज्ञायतेअनयेतिप्रज्ञा, उत्कृष्ट जाणिजेते जीणें ती. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. बुद्धि. २ सुभाशुभ जाणती बायको. आ. स्त्रीलिं.

प्रज्ञानं प्रज्ञायतेनेनप्रज्ञानं, जाणिजेतें जेणेंकरून तें. रू. ज्ञाधा. अवबोधनअ. बुद्धी. २ चिन्ह. अ. न.

प्रज्ञु: प्रगतेजानुनीयस्यप्रज्ञुः, वातादिकानें गेले आहेत जानु ज्याचे तो. स. फेंगडा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

प्रडीनं प्रकर्षेणडीनंप्रडीनं, प्रकर्षेकरून जें डीन म्ह. गमन तें. रू. डीङ्धा विहायसागतिअ. पक्ष्याची गति. अ. न.

प्रणतः प्रणम्यतेइतिप्रणतः, नम्रत्व पाविजे तो जो तो. रू. णम धा. प्रव्हत्वअ. नम्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रणयः प्रणयनंप्रणयः, प्रीतीनें प्रार्थना जी तो. रू. णीञ्धा. प्रापणअ. प्रीति. २ विश्वास. ३ याञ्चा अ. पु.

प्रणवः प्रकर्षेणनूयतेइतिप्रणवः प्रकर्षे करून स्तविजे तो जो तो. रू. णुधा. स्तुतिअ. ओंकार. अ. पु.

प्रणादः प्रणाद्यतेनुरागेणप्रणादः अनुरागें करून जो शब्द तो. रू. णदधा. अव्यक्त शब्दअ. प्रीतीचा शब्द. अ. पु.

प्रणालः अंभोनेनप्रणलतिवध्यत इतिप्रणालः, उदक निबद्ध होतें ज्याचा योगानें तो. रू. णलधा. गतिअ. प्राणि जाण्याचा मार्ग. अ. पु. आ. स्त्री

प्रणिधिः प्रकर्षेणनिधीयतेज्ञेयमत्रप्रणिधिः, प्रकर्षेकरून ज्ञेय धारण करिजेतें ज्याचे ठायीं तो. रू. डुधाञ्धा. धारणअ. याञ्चाकरणें. २ बातमीदार. इ. पु.

प्रणिहितं प्रणिधीयतेइतिप्रणिहितं, स्थापन करिजेलें जें तें. रू. डुधाञ्धा. धारणअ. मिळालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रणीतः प्रकर्षेनीतः प्रणीतः, उत्कर्षानें पावणारा जो तो. स. मंत्रादिकें करून संस्कृत जो अग्नि तो. २ कढी वगैरे. अ. पु. ३ आणिलेला. ४ केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रणुतः प्रणूयतेस्मप्रणुतः, स्तवन करिजेला जो तो. रू. णुधा. स्तुतिअ. स्तवलेला. वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.

प्रणेय: प्रकर्षेणनेतुंशक्यःप्रणेयः प्रकर्षे करून पावण्याला शक्य जो तो. कृ. णी ञ्धा. प्रापणअ. स्वाधीन आहलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतनं प्राग्भवंप्रतनं, पूर्वत्रविद्यमानजें तें. न. पुरातन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतल: प्रश्लिष्टेतलेयस्यप्रतलः, संलग्न आहेत तलें ज्याचीं तो. स. पसरलेला हात. अ. पु.

प्रताप: प्रतपत्यनेनप्रतापः, ज्याच्या योगानें संतप्त करितो तो. कृ. तपधा. संतापअ. धनाढ्यपणा. व सैन्या पासून जो यजमानाचेठायीं तेजोविशेष तो. अ. पु.

प्रतापस: प्रतापश्चस्कस्तेजः तत्स्यतीतिप्रतापसः, चस्कृते आतें नाश करितो जो तो. कृ. षो धा. अंतकर्मअ. पांढरी रुई. अ. पुल्लिंगी.

प्रति प्रथनेइतिप्रति, प्रतिनिधिपा अर्थातें बोलतें जें तें. कृ. प्रथ धा. प्रस्थानअ. प्रतिनिधिप्रम

प्रतिकूलं प्रतिगतंकूलात्प्रतिकूलं, अनुकूलाहून जें विरुद्ध तें. स. विरुद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिकर्म प्रत्यंगंकर्मप्रतिकर्म, अंगाप्रत जें कर्म तें. स. अलंकारांनीं केलेली शोभा. २ आंगाचा परिमळ आण्याकारितां आंगास केशरादिकांचा संस्कार करणें. नृ. न

प्रतिकृति: प्रकृष्टाकृतिःप्रतिकृतिः, सादृश्य जी कृति ती. स. प्रतिमा. इ. स्त्री.

प्रतिकृष्ट: प्रतिकृष्यतेस्मप्रतिकृष्टः, मंदन करविजेला जो तो. कृ. कृषधा. विलेखनअ. नीच. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिख्याति: प्रतिख्यानंप्रतिख्यातिः, अत्यंत जी ख्याति ती. कृ. ख्याधा. प्रकथनअ. अतिप्रसिद्धि. इ. स्त्री.

प्रतिक्षिप्त: प्रतिक्षिप्यतेस्मप्रतिक्षिप्तः, प्रतिदोषिकरिजेला जो तो. कृ. क्षिपधा. क्षेपअ. आक्षिप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिग्रह: प्रतिगृह्यतेअनेनप्रतिग्र

ह., प्रतिग्रह होइजेतो जेणें तो. रु. ग्रह्धा उपादानअ दिलेलें घे णें. २ सैन्याचा पृष्ठभाग ३ पिकदा णी. अ. पु.

प्रतिग्राहः प्रतिगृण्हातीतिप्रति ग्राहः, प्रतिग्रह करितोजो तो रु. ग्रह्धा. उपादानअ. पिकदाणी. अ. पु.

प्रतिघः प्रतिहन्यतइतिप्रतिघः, हिंसकजो तो. रु. हनधा. हिंसाअ. क्रोध. अ. पु.

प्रतिघातनं प्रतिघात्यतेइति प्रतिघातनं, हिंसा जी तें. रु. हनधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

प्रतिछाया पक्षाछायाप्रति छाया, उत्कृष्ट जी छाया स्व. प्र तिबिंब ती स. प्रतिमा. आ. स्त्री

प्रतिजागरः प्रतिजागरणंप्रति जागरः, जागृती जी ती रु. जा गृधा निद्राक्षयअ काहीं एकव स्तूस पाहानअमणें. अ. पु.

प्रतिज्ञातः प्रतिज्ञायतेस्मप्रति ज्ञातः, प्रतिज्ञाविषय करिजेला जो तो. रु. ज्ञाधा. अवबोधन अ. स्वीकारलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रतिज्ञानं प्रतिज्ञायतेइतिप्रति ज्ञानं. ज्ञान जें तें. रु. ज्ञाधा. अ वबोधनअ. स्वीकार. अ. न.

प्रतिदानं प्रतीपंदानंप्रतिदानं, निक्षेपाकारणें जें दान तें. स. मो बदला. २ ठेव परत देणें. अ. न.

प्रतिध्वानः प्रतिध्वन्यतेइतिप्रति ध्वानः, प्रथम शब्दातें लक्षून नं तर जो ध्वनि जो. रु. ध्वनधा श ब्दअ. प्रतिशब्द. अ. पु.

प्रतिनिधिः प्रतिनिधीयतेइति प्रतिनिधिः, सदृश करिजेतोजो तो रु. डुधाञ्धा. धारणअ. प्र तिमा. इ. पु

प्रतिपत् प्रतिपद्यतेउपक्रम्यते इति प्रतिपत्, तिथिगणनाप्रसंगीं पूर्वी उपक्रमिजेसे स्व. मोजिली जाते जी ती. रु. पद्धा. गतिअ. प्रतिपदातिथि. २ बुद्धि. त. स्त्री

प्रतिपन्नः प्रतिपद्यतेस्मप्रतिपन्नं. अवबोध करिजेलें जें तें. रु. पद्धा गतिअ. जाणलेला. २ कबूल केले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिपादनं प्रतिपाद्यतेइतिप्रति

पादनं, दान जें तें. कृ. पद्धा.ग तिअ. दान. अ. न.

प्रतिबद्धः प्रतिबध्यतेप्रतिबद्धः, मनोभंग करिजेला जो तो. कृ. बध धा. बंधनअ. मनोभंग झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रतिबंधः प्रतिबध्यतेस्यप्रतिबंधः प्रतिबंध पाविजेला जो तो. कृ. बध धा. बंधनअ. अवष्टंब. अ. पु.

प्रतिबिंबं बिंबस्यप्रतिकृतिःप्र तिबिंबं; बिंबाची जी प्रतिमा तो. स. प्रतिमा. अ. न.

प्रतिभयं भयानकंप्रतिप्रतिभयं, भयानकाप्रत जो तो. स. भयान क नामा रस विशेष. अ. पु. २ भयं कर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिभान्वितः प्रतिभानप्रतिभा प्रतिभयान्वितः प्रातिभयान्वितः, न वोन्मेषशालिनी बुद्धीनें युक्त जो तो. स. ज्यास स्फूर्ति आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिभूः प्रतिनिधिर्भवतीतिप्र तिभूः, प्रतिनिधी होतो जो तो. कृ. भूधा. सत्ताअ. जामीन. ऊ पुल्लिंगी

प्रतिमा प्रतिमीयतेनयाप्रतिमा, सदृश करिजेतें जीणें करून ती. कृ. माङ्धा मानअ. प्रतिबिंब. आ. स्त्री.

प्रतिमानं प्रतिकूलंमीयतेनेन प्रतिमानं; प्रतिकूलीकरून मान करिजेतें जेणें तें. कृ. माङ्धा मा नअ. प्रतिमा. २ हत्तीच्या दाहि स्या दांचा अधोभाग. व दंता चाम ध्यभाग. अ. न.

प्रतियत्नः प्रतियतनंप्रतियत्नः, प्रयत्न जो तो. कृ. यतीधा. प्रयत्नअ. वांछा २ अनुकूल होणें. ३ संस्का र. अ. पु.

प्रतियातना प्रतियात्यतेनया प्रतियातना, प्रयत्न होइजे ती जी णें ती. कृ. यतीधा. प्रयत्नअ. प्र तिमा. आ. स्त्री.

प्रतिरोधी प्रतिरोद्धुंशीलमस्य प्रतिरोधी, निरोध स्वभावी जो तो. कृ. रुधिर्धा. आवरणअ. शत्रु. इन्. पु.

प्रतिवाक्यं प्रतिवाक्यनार्थंवाक्यं प्रतिवाक्य, प्रत्युत्तर जें तें. स. उत्त र. अ. न.

प्रतिविषा प्रतीपंविषमस्याः प्रतिविषा, प्रतिकूलआहे विष जीसा ती. स. अतिविष.आ.स्त्री.

प्रतिशासनं प्रतिशिष्टिःप्रतिशासनं, भृत्यादिप्रेषण जें तें. कृ शासकृधा. अनुशिष्टीअ. चाकरास बोलावून कोठें तरी कार्यासाठीं पाठविणें. अ.न.

प्रतिश्यायः प्रतिक्षणंश्यायते प्रतिश्यायः, प्रतिक्षणीं गमन करणारा जो तो. कृ. श्यैङ्धा. गति अ पडसें. अ.पु.

प्रतिश्रयः प्रतिश्रयणमत्रवा प्रतिश्रयः, आश्रयण किंवानेंहोतें जान्वेठायींतो. कृ. श्रिञ्धा. सेवा अ. आश्रय. २स्वीकार. ३सभा. अ.पु.

प्रतिश्रवः प्रतिश्रूयतेइतिप्रतिश्रवः, स्वीकार जो तो. कृ. श्रुधा. श्रवणअ. स्वीकार.अ.पु.

प्रतिश्रुतं प्रतिश्रूयतेस्मप्रतिश्रुतं, प्रतिज्ञा करिजेलें जें तें. कृ.श्रुधा. श्रवणअ. स्वीकारलेला. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

प्रतिश्रुत् प्रतिश्रूयतइतिप्रतिश्रुत्, प्रथम शब्दातें लक्षून नंतर जो शब्द तो. कृ.श्रुधा. श्रवण अ. प्रतिध्वनि. द्. स्त्री.

प्रतिष्टंभः प्रतिष्टंभनंप्रतिष्टंभः, प्रतिबंधजो तो. कृ. ष्टभिधा. प्रतिष्टंभअ. प्रतिबंध.अ.पु.

प्रतिसीरा प्रतिसीयतेप्रतिसीरा, बांधिजेत्से जी ती. कृ. षिञ्धा. बंधनअ. पडदा.स्त्र. कनांत.आ. स्त्रीलिंगी.

प्रतिहतः प्रतिहन्यतेस्मप्रतिहतः, मनोभंग करिजेलाजो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. मनोभंगजाहलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिहारः प्रतिहरणंप्रतिहारः, प्रतिहारोस्यास्तीतिप्रतिहारः, जननिवारणआहे ज्यास तो. त.द्वार. २द्वारपाळ.अ.पु.

प्रतीकः प्रत्येतीतिप्रतीकः, गमन करणारा जो तो. कृ. इण्धा. गतिअ. शरीराचे अवयव. अ३ प्रतिकूल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतीकारः प्रतिकरणंप्रतीकारः, वैर निराकरण जें तो. कृ.डुकृञ्धा. करणअ. वैरशुद्धि. २नि

वारणकरणें अ. पु.

प्रतीकाश: प्रतिकाशतेप्रतीकाशः, सादृश्यानें शोभतोजो तो. क्रु. काशृधा. दीप्तिअ. सदृश वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतीक्ष्य: प्रतीक्षितुंयोग्यःप्रतीक्ष्य., अवलोकन करावयासजो योग्यतो. कृ. ईक्षधा. दर्शनांकन अ पूज्य वि. अ पु.न.आ. स्त्री.

प्रतीची पश्चादंचतिसूर्यास्मिन्प्रतीची, मागून सूर्याच्याअस्तमानी करून शोभित होत्येती. क्रु. अञ्चुधा. पूजाअ. पश्चिमदिशा. ई. स्त्री

प्रतीत: प्रत्येकंअगात्प्रतीतः, प्रत्येकाप्रत प्राप्तझालाजो तो क्रु. इणधा. गतिअ. प्रख्यात. २ हर्षयुक्त. ३ आदरयुक्त ४ विद्वान ५ आणलेला. वि अ. पु. न. आ स्त्री.

प्रतीपदर्शिनी प्रतीपंद्रष्टुशीलमस्या प्रतीपदर्शिनी, प्रतिकूल पाहाण्याचा आहे स्वभावजीचा ती क्रु दृशिर्धा प्रेक्षणअ बायको ई स्त्री

प्रतीरं प्रकर्षेणतरंत्यस्मात्प्रतीरं, प्रकर्षेकरून तरताहेतजा पासून ते. कृ. तृधा. तरणअ. तीर अ. न.

प्रतीहार: प्रतिह्रियतेनेनात्रवा प्रतीहारः, निवारण करिजेतेंजाणें किंवा ज्याचेठायीं तो. कृ. हृञ् धा. हरणअ. द्वार. २ द्वारपाळ अ. पु.

प्रतीहारि: विग्रहादिपूर्वीच्याप्रमाणे. ——— द्वारपाळ. इ स्त्री.

प्रतीहास: प्रतिपोह्रासो विकासोस्यप्रतीहासः, प्रतिकूल आहे ह्रास्वरूपविकासजास तो. स. कण्हेरीचें झाड. अ. पु.

प्रतोली प्रतोलयतीतिप्रतोली, राजमार्गाचीतुलना करित्येजीती. क्रु. तुलधा. उन्मानअ. गांवांतील लहान मार्ग. ई. स्त्री.

प्रत्नं प्रकृष्टेनभवंप्रत्नं, चिरकाळापेंठायीं जें विद्यमान ते त पुरातन वि. अ. पु न आ स्त्री.

प्रत्यक्पर्णी प्रत्यंचिपर्णान्यस्या इतिप्रत्यक्पर्णी, पूज्यमानआहेत पर्णेजीसती. म आघाड्याचें झाड. ई. स्त्री.

प्रत्यक्श्रेणी प्रतीची श्रेणीयस्या

: इतिप्रत्यक्श्रेणी, पूज्यमानआहे श्रेणी स. पंक्ति जीनें ती. स. उंदिरकानी. २ दाती. ई. स्त्री.

प्रत्यक्षं अक्षमिंद्रियंप्रतिगतंप्रत्यक्षं, इंद्रियांप्रतजें गत तें. स. इंद्रियानें ग्राह्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ प्रत्यक्षज्ञान. ३ प्रत्यक्ष ज्ञानाचें कारण जें इंद्रिय तें. अ. न.

प्रत्यग्रः प्रतिनवमग्रमस्यप्रत्यग्रः, नवीन आहे अग्र ज्याचें तो. स. नूतन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रत्यंतः प्रतिगतोअंतंप्रत्यंतः, जघन्याप्रत प्राप्त जो तो. स. म्लेछ देश. अ. पु.

प्रत्यंतपर्वताः प्रत्यंतेपर्वताः प्रत्यंतपर्वताः, महागिरीच्या समीप भागीं जे क्षुद्र पर्वत ते. स. मोठ्या पर्वता जवळ जे लहान पर्वत असतात ते. अ. पु.

प्रत्ययः प्रत्ययनंप्रीयतेनेनवा प्रत्येतिवाप्रत्ययः, ज्ञान किंवा जाणिजेतो जेणें करून अथवा जाणतो जो तो. रू. इण्धा. गति अ. स्वाधीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ शपथ. ३ ज्ञान. ४ विश्वास. ५ हेतु. ६ छिद्र. ७ शब्द. ८ प्रसिद्धपणा. अ. पु.

प्रत्ययितः प्रत्ययःसंजातोस्यप्रत्ययितः, निश्वास झाला आहे ज्यास तो. न. विश्वासू. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रत्यर्थी प्रतिकूलमर्थयितुंशीलः प्रत्यर्थी, प्रतिकूलाप्रत याचना करण्या विषयीं स्वभाव ज्याचा तो. रू. अर्थधा. उपयाञ्चा अ. शत्रु. इन्. पु.

प्रत्यवसितं प्रत्यवसीयतेस्म प्रत्यवसितं, भक्षण करिजेलें जें तें. रू. षोधा. अंतकर्म अ. खाललें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रत्याख्यातः प्रत्याख्यायतेस्म प्रत्याख्यातः, प्रत्याख्यान करिजेला जो तो. रू. ख्याधा. प्रकथन अ. निराकरण केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रत्याख्यानं प्रत्याख्यातिःप्रत्याख्यानं, निराकरण जें तें. रू. ख्याधा. प्रकथन अ. निराकरण. अ. न.

प्रत्यादिष्टः प्रत्यादिश्यतेस्मप्रत्या

दिष्टः, संत्यक्त केलेला जो तो. कृ. दिशधा. अतिसर्जन अ. निराकरण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रत्यादेशः प्रत्यादेशनंप्रत्यादेशः, त्याग जो तो कृ. दिशधा. अतिसर्जन अ. निराकरण. अ. न.

प्रत्यालीढं प्रत्यालेहनंप्रत्यालीढं, संकोचन जें तो. कृ. लिह्धा. आस्वादन अ. धनुर्धरांचा स्थितिविशेष स. वाम जंघाप्रसार पूर्वक दक्षिण जंघासंकोच. अ. न.

प्रत्यासारः प्रतीपमासारयति प्रत्यासारः, प्रतिकूलातें अनुसरण करणारा जो तो. कृ. सृधा. गति अ. सैन्यव्यूहाचा पृष्ठभाग. अ. पुल्लिंगी.

प्रत्याहारः प्रत्याहरणंप्रत्याहारः इंद्रियपरावर्तन जें तो. कृ. हृञ्धा. हरण अ. इंद्रियांचें आकर्षण. अ. पु.

प्रत्युत्क्रमः प्रत्युत्क्रमणंप्रत्युत्क्रमः, कर्मारंभीं प्रथम प्रयोग जो तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेप अ. युद्ध निमित्त आतशापित जो उद्योग तो. अ. पु.

प्रत्यूषः प्रत्यूषस्यतिइतिप्रत्यूषः, प्रभात काल जो तें. कृ. उषस्धा. प्रभातीभाव अ. प्रातःकाल स. अ. न.

प्रत्यूहः प्रत्यूहनंप्रत्यूहः, प्रत्यूहन जें तो. कृ. ऊहधा. वितर्क अ. विघ्न. अ. पु.

प्रथमः प्रथतेऽतिप्रथमः, विख्यात होतो जो तो. कृ. प्रथधा. प्रख्यान अ. आद्य. २ मुख्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रथा प्रथनंप्रथा, विख्याती जी तो. कृ. था. पू. श. प्र. प्रसिद्धि. आ. स्त्री.

प्रथितः प्रथ्यतेस्मप्रथितः, विख्याति पाविजेला जो तो. कृ. प्रथधा. प्रख्यान अ. प्रख्यात. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रदरः प्रदीर्यतेप्रदरणमनेनवा प्रदरः, विदीर्ण होतें किंवा कीजेतो जेणेकरून तो. कृ. दृधा. विदारण अ. विदारण. २ स्त्रीरोग विशेष. ३ बाण. अ. पु.

प्रदीपः विग्रह दीपशब्दाप्र. दीप. अ. पु.

प्रदीपनः प्रदीपयतीतिप्रदीपनः,

संताप करणारा जी तो. कृ. दी पीधा. दीप्तिअ. विषविशेष. अ. पुल्लिं.

प्रदेशनं प्रदिश्यतेइतिप्रदेशनं, देइजेतें जें तें. कृ. दिशधा. अति सर्जनअ. नजराणा. अ. न.

प्रदेशनी प्रदिश्यतेनयाप्रदेशनी, अत्यंत तर्जन करिजेतें जीणें करून ती. कृ. दिशधा. अतिसर्जनअ. आंगठ्याजवळची अंगुळी. ई. स्त्री.

प्रदेशिनी प्रदेशोऽस्याअस्तीति प्रदेशिनी, अंगुष्ठ समीप भाग आहे जीस ती. त. अर्थादिपू.शब्द

प्रदोषः प्रारब्धःदोषःअत्रेतिप्रदोषः, अध्ययनादिकाविषयीं आंगि तला आहे दोष जावेंठायीं तो. स. रजनीमुखस्स. रात्रीचा आरंभ. अ. पु.

प्रद्युम्नः प्रकृष्टंद्युम्नंबलमस्यप्रद्युम्नः, उत्कृष्ट आहे बल ज्याचें तो. स. मदन. अ. पु.

प्रद्रावः प्रद्रवणंप्रद्रावः, पळायन जें तो. कृ. द्रुधा. गतिअ. पलायन. अ. पु.

प्रधनं प्रधानेप्रधनं, परस्परानीं शस्त्रधारण करिजेतें जें तें. कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. युद्ध. अ. न.

प्रधानं प्रवर्ततेसर्वमत्रेतिप्रधानं, प्रवृत्त होतें हे सर्व जावेंठायीं तें. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. प्रपंचोत्पत्तीस मुख्य जें कारण माया स्वरूप तें. २ राजास मुख्य जो सहाय तो. ३ मुख्य. ४ बुद्धि. ५ प्रकृति. ६ परमात्मा.

प्रधिः प्रधीयतेअनेनप्रधिः, रथ धारण करिजे तो जेणें करून तो. कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. रथाच्या चाकाचा भूस्पर्शी भाग. इ. स्त्री.

प्रपंचः प्रपंचतेइतिप्रपंचः, विस्तृत होतो जो तो. कृ. पचिधा. व्यक्तीकरणअ. वैपरित्य. २ शब्दाचा विस्तार. ३ संसार. ४ प्रतारण. अ. पु.

प्रपदं प्रकृष्टंपदंप्रपदं, प्रकृष्ट जें पद तें. स. पायांचा चवडा. अ. नपुं.

प्रपा प्रपिबंतिअस्यामितिप्रपा, उदक प्राशन करितात जीचेठायीं ती. कृ. पाधा. पानअ. जलशा

ला·आ·स्त्री·

प्रपातः प्रपतत्यस्मात्प्रपातः, पतन होतें ज्या तटा पासून तो. रू·पत्लृधा· गतिअ· पर्वताचा उ हलेला कडा · अ·पु·

प्रपितामहः प्रकृष्टःपितामहः प्रपितामहः, पित्याचा जो पिता मह तो· स· पणजा· अ·पु·

प्रपितामही प्रपितामहस्यस्त्री प्रपितामही, प्रपितामहाचीजी स्त्री तो· स्त्रीप्र· बापाचे बापाची आई हा· पणजी· ई· स्त्री·

प्रपुन्नाडः पुमांसंनाडयतीति पुन्नाडः, प्रकृष्टःपुन्नाडः प्रपुन्नाडः, पुरुषाप्रत अधोगमनकरणा राजी तो पुन्नाड प्रकृष्ट हा· अ त्यंतजो पुन्नाड तो· स· टाकळा अ·पु·

प्रपौंडरीकं पुंडरीकेनसदृशंपौंडरीकं, प्रकृष्टंपौंडरीकंप्रपौंडरीकं, पुंडरीक सदृशजें तें पौंडरीक उत्कृष्ट जें पौंडरीक हा· श्वेत कमळपुष्पांचें स· सात वणा आदि रूरी पानें असतात तो हस·अ·न·

प्रफुल्लः प्रकर्षेणफुल्लतीतिप्रफुल्लः, उत्कृष्ट विकास पावणारा जो तो· रू· फुल्लधा· विकसनअ· फुलेला· वि·अ·पु·न·आ· स्त्री·

प्रबंधकल्पना प्रबंधस्यकल्पनाप्रबंधकल्पना, श्लोकाचीजी रचना तो· स· कथा· आ· स्त्री·

प्रबोधनं प्रबुद्धिःप्रबोधनं, गतगंधाचें जें उद्बोधन . तें· रू· बुधधा· अवगमनअ· जागृत करणें· २ ज्या वस्तूचा गंध गेलाहा स पुनः गंध आणणें· अ·न·

प्रभंजनः प्रकर्षेणभानक्तीतिप्रभंजनः, बलात्कारानें वृक्षादि भग्न करितो जो तो· रू· भंजोधा· आमर्दनअ· वायु· अ·पु·

प्रभवः प्रभवत्यस्मीत्प्रभवः, उत्पन्न होतो जापासून तो· रू· भूधा सत्ताअ· जन्महेतु· २ ज्या वस्तूनें ज्या पासून प्रथम ज्ञान होतें तो· ३ पराक्रम· अ·पु·

प्रभा प्रकर्षेणभातीतिप्रभा, प्रकर्षेकरून शोभते जी तो· रू· भाधा· दीप्तिअ· कांति·आ· स्त्री·

प्रभाकरः प्रभांकरोतीतिप्रभाकरः, प्रभेतें करणारा जो तो· रू· कृ

मृधा. करणअ. सूर्य. अ. पु.

प्रभातं प्रकर्षेणभातंप्रभा तं, उत्कर्षें करून देदीप्यमानहो ण्या करितां प्रवृत्त झालें जें तें. कृ. भाधा. दीप्तिअ. प्रातःकाल. अ. न.

प्रभावः प्रभवंत्यनेनप्रभावः, स मर्थ होतो जेणें करून तो. कृ. भू धा. सत्ताअ. धनाढ्यता वसैन्य ह्यां पासून जो राजनानाचेठायीं तेजोविशेष असतो तो. २सामर्थ्यातिशय. अ. पु.

प्रभिन्नः प्रभिद्यतेस्मप्रभिन्नः, मदानें भिन्न होणारा जो तो. कृ. भिदिर्धा. विदारणअ. ज्याच्याम स्तकापासून मदस्राव होतआहे असा हत्ती. अ. पु.

प्रभुः प्रभवतीतिप्रभुः, समर्थ होतो जो तो. कृ. भूधा. सत्ताअ. स्वामी. २नायक. ३समर्थ. उ. पु

प्रभूतं प्रभवतितीप्रभूतं, प्रकर्षें करून झालें जें तें. कृ. भूधा. सत्ता अ. पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

प्रभ्रष्टकः प्रभ्रंशितुंप्रभ्रष्टुंशक्तःप्रभ्र ष्टकः, अधःपतन करावयाकारणें जो योग्य तो. कृ. भ्रंशुधा अधःप तनअ. जी माळ शेंडींत किंवा वे णींत लोंबत असते ती. अ. पु.

प्रमथः प्रमथ्नातीतिप्रमथः, प्र कर्षेंकरून मथन करितो जो तो. कृ. मथेधा. विलोडनअ. महादे वाचागणविशेष. अ. पु.

प्रमथनं प्रमथ्यतेप्रमथनं, हिं साजी तें. कृ. मथधा. हिंसाअ. ठा र मारणें अ. न.

प्रमथाधिपः प्रमथानामधिपः प्रमथाधिपः, प्रमथांचा जो अधि प स्वामी तो. स. महादेव. अ. पुलिं.

प्रमदः प्रमद्यतेइतिप्रमदः, हर्ष जो तो. कृ. मदीधा. हर्षअ. हर्ष. अ. पु.

प्रमदवनं प्रमदानांवनंप्रमदव नं, स्त्रियांला क्रीडा घेजें वन तें. स. राजांच्या स्त्रियांचें क्रीडारण्य अ. न.

प्रमदा प्रमदोहर्षोस्यास्सा: साप्रमदा, हर्षआहे जीस ती. त. जीस मदनवे ग पुष्कळ आहे ती बायको. अ. स्त्री

प्रमना: प्रकृष्टंमनोयस्यप्रमना:, उत्कृष्ट आहे अंत:करण ज्याचें तो. स. ज्याचें अंत:करण हर्षयुक्त आहे तो. वि. स. पु. न. स्त्री.

प्रमा विग्रहादिप्रमितिशब्दाप्रमाणे यथार्थज्ञान. आ. स्त्री.

प्रमाणं प्रमीयतेअनेनवाप्रमाणं, मान करिजेतें किंवा ज्याचा योगानें परिमाण करिजेतें तें. कृ. माङ् धा. मानअ. अंगुलिमान अंगुली वीत हात इत्यादि कोनीं जें मोजणें ते व मोजण्याचें साधन. २ हेतुकारण ३ मर्यादा. ४ शास्त्र. ५ परिच्छेद. ६ मोजणारा. अ. न.

प्रमातामह: प्रकर्षेणमातामह. प्रमातामह:, आईच्या बापाचा जो बाप तो. स. आईच्या बापाचा बाप. अ. पु.

प्रमाद: प्रमद्यतइतिप्रमाद:, अनवधान जें तो. कृ. मदीधा. ग्लेपन अ. अनवधान. अ. पु.

प्रमापणं प्रमाप्यतेइतिप्रमापणं, हिंसन जें तें. कृ. मी ञ्धा. हिंसा अ. मार मारणें. अ. न.

प्रमापनं प्रमाप्यतेइतिप्रमापनं, हस्तादिकांनीं जें मारणें तें. कृ. मी ञ्धा. हिंसाअ. मार मारणें. अ. न.

प्रमिति: प्रमाणंप्रमिति:, प्रमाण जें तो. कृ. माङ्धा. मानअ. यथार्थज्ञान. इ. स्त्री.

प्रमीत: प्रमीयतेस्मप्रमीत:, प्रकर्षेकरून हिंसिलकरिजेला जो तो. कृ. मीञ्धा. हिंसाअ. यज्ञासाठीं मारलेला पशु. अ. पु. २ मेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रमीला प्रमीलंतींद्रियाणिअत्रेतिप्रमीला, निमीलन पावताहेत इंद्रियें ज्याचाठायीं ती. कृ. मीलधा. निमेषणअ. निद्राजन्यआलस्य. २ अत्यंत श्रमानें जें असामर्थ्य तो. आ. स्त्री.

प्रमुख: प्रकृष्टंमुखमस्यप्रमुख:, प्रकृष्ट आहे मुख ज्याचें तो. स. मुख्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रमुदित: प्रमोदतेस्मप्रमुदित:, हर्ष पावता झाला जो तो. कृ. मुद धा. हर्षअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रमोद: प्रमोद्यतेइतिप्रमोद:, हर्ष जो तो. कृ. मुदधा. हर्षअ. ह

र्थ. अ.पु.

प्रयतः प्रयच्छतिस्रोतिप्रयतः, शांति पावणाराजो तो. रु. यमधा. उपरमअ. पवित्र. वि. अ.पु.न. आ. स्त्री.

प्रयस्तं प्रयस्यतेस्मप्रयस्तं, प्रयत्नानेंकरिजेलें जें तें. रु. यसधा. प्रयत्नअ. प्रयत्नानें निष्पन्न. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

प्रयामः प्रयमणंप्रयामः, अत्यंत आदर जो तो. रु. यमधा. उपरमअ. धनधान्याचेठायीं जोलोकांचा आदरातिशय तो. अ.पु.

प्रयुद्धार्थः प्रकृष्टंयुद्धंअर्थोयस्यप्रयुद्धार्थः, प्रकृष्ट युद्ध आहे प्रयोजन ज्याचें तो. स. युद्धार्थअतिशयित जो उद्योग तो. अ.पु.

प्रयोगार्थः प्रयोगः अर्थः अस्यप्रयोगार्थः, युद्ध योग आहे प्रयोजन ज्याचें तो. स. अर्थादिपूर्वीच्या शब्दाप्र.

प्रलंबघ्नः प्रलंबंहतवानितिप्रलंबघ्नः, प्रलंबासुरातें मारिता झालाजो तो. रु. हनधा. हिंसाअ. बलराम. अ.पु.

प्रलयः प्रलीयतेजगदत्रेतिप्रलयः, लय पावतें हें जगजाचेठायीं तो. रु. लीङ्धा. श्लेषणअ. सृष्टिसंहार. २ मरण. ३ परिस्पंद. ४ नाश. अ.पु.

प्रलापः प्रलप्यतेइतिप्रलापः, व्यर्थभाषण जें तो. रु. लपधा. व्यक्तवाणिअ. व्यर्थभाषण. अ.पु.

प्रवणः प्रवनेत्रप्रवणः, गमन कर्तो आवेयाचीं तो. रु. प्रुङ्धा. गतिअ. क्रमानें निम्न भूमि वगैरे. २ नम्र. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री. ३ चतुष्पथ स्त. चवाठा. अ.पु.

प्रवयाः प्रगतंवयोयस्यसप्रवयाः गेलें आहे वय ज्याचें तो. स. हद्ध. सू.पु.

प्रवल्हिका प्रवल्हतेइतिप्रवल्हिका, संशययुक्तभाषण करितेजीती. रु. वल्हधा. भाषाअ. वास्तविकअर्थ गुप्त राखून अर्थांतर स्पष्ट दिसावें असें जें संशय पडण्याजोगें बोलणें तें. आ. स्त्री.

प्रवहः प्रकृष्टंवहनंप्रवहः, बहिर्गमन जें तो. रु. वहधा. प्रापणअ. पाण्याचा बाहेर निर्गम स्त

वाहणें. अ. पु.

प्रवहणं प्रोह्यतेअनेनप्रवहणं, वहन होइजे तें जेणें करून तें. कृ. वहधा. प्रापणअ. सुरस्याची गाडी. अ. न.

प्रवारणं प्रवार्यतेअनेनप्रवारणं. रूप स्वीकार करिजेतोजेणें तें. कृ. वृञ्धा. वरणअ. काम्यदान २ महादान. अ. न.

प्रवालं प्रवलतीतिप्रवालं, जीवन करितें जें तें. कृ. वलधा जीवनअ. रत्नविशेष स्तु. पोंवळें. २ अंकूर. ३ वीणादंड. अ. पु. न.

प्रवाहः प्रवहणंप्रवाहः, जलप्रवहण जें तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. पाण्याचा प्रवाह. अ. पु.

प्रवासनं प्रवास्यतेप्रवासनं, छेदन जें तें. कृ. वसधा. छेदनअ वध. अ. न.

प्रवाहिका प्रवहतीतिप्रवाहिका, वाहत्येजी ती. कृ. वहधा. प्रापणअ. संग्रहणी रोग. आ. स्त्री.

प्रविख्यातिः प्रविख्यानंप्रविख्यातिः, अत्यंत जी ख्याती ती कृ. ख्याधा. प्रकथनअ. अतिप्रसिद्धि. इ. स्त्री.

प्रविदारणं प्रविदार्यतेतत्प्रविदारणं, परस्पर जें भेदन तें. कृ. दॄधा. विदारणअ. युद्ध. अ. न.

प्रवीणः वीणयाप्रगायतिप्रवीणः, वीणें करून गायन करितो जो तो. कृ. वीणाप्रकारधा. पाकनिपुण. अ. पु.

प्रवृत्तिः प्रवर्तनंप्रवृत्तिः, जलादि प्रवर्तन जें ती. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. शास्त्रीक लोकवृत्तांत सांगणें. २ प्रवाह. ३ निवृत्तीचा प्रतिपक्षी. इ. स्त्री.

प्रवृद्धं प्रवर्द्धतेस्मप्रवृद्धं, वृद्धी पावतें झालें जें तें. कृ. वृधुधा. वृद्धिअ. वृद्धिंगत. २ प्रौढ. ३ पसरलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रवेकः प्रविनक्तीतिप्रवेकः, सारासार विचार करितो जो तो. कृ. विचिर्धा. पृथग्भावअ. मुख्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रवेणिः प्रवेणी प्रकर्षेणनीयतेस्यांप्रवेणिः, प्रकर्षेकरूनवाणिजनें कि वा गज निक्षिप्त होतो जीच्या ठायीं ती. कृ. वीधा. गतिअ. वेणी. २

हत्तीच्या भरीवर घालावयाचें आस्तरण. इ. २ ई. स्त्री.

प्रवेष्टः प्रकर्षेणवेष्टतेइतिप्रवेष्टः, प्रकर्षे करून वेष्टन करितो जो तो. कृ. वेष्टधा. वेष्टनअ. बाहु. आ. पु.

प्रव्यक्तं प्रव्यंचतेस्मप्रव्यक्तं, स्फुट करि जेलें जें तें. कृ. अंचुधा. गत्यादिअ उघड. वि. आ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रश्नः पृच्छनइतिप्रश्नः, पृच्छा जी ती. कृ. प्रच्छधा. ईप्साअ. पृच्छा. अ. पु.

प्रश्रयः प्रश्रयणंप्रश्रयः, सेवन जें तें. कृ. श्रिञ्धा. सेवाअ. प्रीति. अ. पु.

प्रश्रितः प्रकर्षेश्रय तिप्रश्रितः, अत्यंत सेवा करिता झाला जो तो. कृ. श्रिञ्धा. सेवाअ. नम्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रष्ठः प्रतिष्ठतेगच्छतीतिप्रष्ठः, अग्र गमन करणारा जो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. अग्रसर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रष्ठवाट् प्रष्ठंवहतीतिप्रष्ठवाट्, अग्रगामीप्रत वहन करितो जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. ज्या बैलाच्या खांद्यावर जूं वगैरे घालून दमून वदणीस येण्यासाठीं फिरवितात तो बैल. हृ. पु.

प्रष्ठौही प्रष्ठंवहतीतिप्रष्ठौही, प्रथम गर्भ वाहणारी जी ती. कृ. वहधा. प्रापणअ. बालाअसून गर्भिणी जी गाय ती. ई. स्त्री.

प्रसन्नः प्रसीदतीतिप्रसन्नः, संतुष्ट होतो जो तो. कृ. षद्‌धा. गत्यादिअ. संतुष्ट. २ निर्मळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रसन्नता प्रसन्नस्यभावःप्रसन्नता, प्रसन्नाचा जो भाव ती. त प्रसन्नपणा. २ स्वच्छता. आ. स्त्री.

प्रसन्ना प्रसीदतिस्मप्रसन्ना, पान केल्यातें विशीर्ण करणारी जी ती. कृ. षद्‌धा. विशरणादिअ. मद्य. आ. स्त्री.

प्रसभं प्रगतासभा, स्मात्प्रसभं, गेली आहे सभा आपासून तें. स. बलात्कार. अ. न.

प्रसरः प्रसरणंप्रसरः, व्रणादि प्रसरण जें तें. कृ. सृधा. गतिअ

भ्रणादिकांनें प्रसरण. २प्राप्ति.
अ.पु.

प्रसरणं. प्रसरणि: प्रसृ
तिः प्रसरणं, सर्वतः जे गमन
तें. क्रु. सृधा. गतिअ. अधिकप्र
देशीं व्याप्ति. २पसरणें. अ. न. २
इ. स्त्री.

प्रसरणी विग्रहादिप्रसरणश
ब्दाप्रमाणें ई. स्त्री.

प्रसवः विग्रहादिप्रसूतिशब्दाप्र.
मद्य प्रसवनंप्रसूयतेवाप्रसवः,प्रा
णिप्रसवन जें जें. किंवातेंकरिजे
तीजेंतो क्रु. षूङ्धा. प्राणिप्रसव
अ. प्रसूत होणें. २उत्पत्ती. ३फूल
४पुष्प ५अपत्य अ.पु.

प्रसवबंधनं प्रसूयतेसौप्रसवः,
तस्यबंधनप्रसवबंधनं, उत्पन्न
होतेंज्यावेंजेंबंधन स. देठ तें. स.
फूलफळ इत्यादिकोंचा देठ. अ.न.

प्रसव्यं प्रगतंसव्यात्प्रसव्यं, सव्या
हून भिन्न जें तें. स. विपरीत. वि.
अ. पु न. आ. स्त्री.

प्रसह्य प्रकर्षेणसोढं प्रसह्य, प्र
कर्षें करून सहन करून. क्रु. षह
धा. मर्षणअ. बलात्कारें करूनह्या
अर्थी अव्यय.

प्रसादः प्रसाद्यतेनेनप्रसादः,प्र
साद करिजेतो जेणें तो. क्रु. षद्धा
विशरणादिअ. अनुग्रह. २निर्म
लता. ३प्रसन्नता. ४काव्यगुण
विशेष अ.पु.

प्रसाधनं प्रसाध्यतेनेनांगमिति
प्रसाधनं, अंग अलंकृत करिजेतें
जेणें तें. क्रु. साधधा. संसिद्धिअ.
अलंकारकृत शोभा. अ.न.

प्रसाधनी प्रसाध्यतेनयाप्रसाध
नी,प्रसाध्यतेद्य. स्त्रीशर्न करि
जेतें जीणें करून ती. क्रु. साधधा.
सिद्धिअ. अलंकारयुक्त. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

प्रसाधितः प्रसाध्यतेस्मप्रसा
धितः, अलंकृत करिजेतो जो तो.
क्रु साधधा. संसिद्धिअ अलंका
रयुक्त. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

प्रसारिणी प्रसार्यतेंगमनेया
इतिप्रसारिणी, अंगप्रसृत हो
इजेतें जीणें ती. क्रु. सृधा. गति
अ. चांदवेल. ई. स्त्री.

प्रसारी प्रसरणशीलः प्रसारी,प्र
सरण शील जो तो. क्रु. सृधा गति

अ. पसरट. वि. इन पु. ई. स्त्री. इन् न.

प्रसितः प्रासायिइतिप्रसितः, बंधन करिजेला जो तो. क्त. षिञ् धा. बंधनअ. आसक्त ह्म. तत्पर वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रसितिः प्रसीयतेइतिप्रसितिः, बंधन जें ती. क्ति. षिञ् धा. बंधनअ. बंधन किंवा त्याचें साधन दोरी व गैरे. इ. स्त्री.

प्रसिद्धः प्रसिध्यतीतिप्रसिद्धः, प्रसिद्धी पावतो जो तो. क्त. षिधु धा. संसिद्धिअ. प्रख्यात. २भूषित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रसूः प्रसूयतेइतिप्रसूः, प्रसवणारी जी ती. क्विप्. षूङ् धा. प्रसवअ. जननी २घोडी. ३कदलीनामाहरिण. ४वेल. ऊ. स्त्री.

प्रसूता प्रासविष्टेतिप्रसूता, पुत्रातें प्रसवती झाली जी ती. क्त. षूङ् धा. प्राणिगर्भमोचनअ. प्रसूत झालेली. आ. स्त्री.

प्रसूतिः प्रसवनंप्रसूतिः, प्रसवन किंवा प्रेरण जे ती. क्ति. षूङ् धा. प्रसवअ. प्रसूतहोणें. इ. स्त्री.

प्रसूतिका विग्रहादिप्रसूता शब्दाप्र. प्रसूत आहलेली. आ स्त्री

प्रसूतिजं प्रसूतौजातंप्रसूतिजं, प्रसूति काली जें उत्पन्न दुःख तें. ड. जनी धा. प्रादुर्भावअ. प्रसूतकालींची वेदना. अ. न.

प्रसूनं प्रसूयतेइतिप्रसूनं, अभिषव करिजे तें जें तें. क्त. षूञ् धा. अभिषवअ. फूल. २फळ. अ. न. ३उत्पन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रसूजनयितारौ प्रसूश्चजनयिताचप्रसूजनयितारौ आई आणि बाप जे ते. स. मातापितर. ऋ. आई आणि बाप यांची सहोक्ति आहे ऋ. पु.

प्रसृतं प्रसरतिस्मप्रसृतं, प्रसरण पावतें झालें जें तें. क्त. सृ धा. गतिअ. पसरलेलें. वि. अ. उ. न. आ. स्त्री.

प्रसृता प्रसरतिस्मप्रसृता. प्रसृत केली जी ती. क्त. सृ धा. गतिअ. पायांची पोटरी. आ. स्त्री

प्रसृतिः प्रकृष्टासृतिःप्रसरणमस्याःप्रसृतिः, प्रकृष्ट ह्म उत्कृष्ट आहे विस्तार जीचा ती. स.

कुडच्या. इ. स्त्री.

प्रसेवः प्रसीव्यतेस्मप्रसेवः, अर्थादिस्यूतशब्दाप्रमाणें धान्यादि ठेवण्याचें भांडें गोणी वगैरे. अ. पु.

प्रसेवकः प्रकर्षेणसेव्यतेइति प्रसेवकः, प्रकर्षें करून सेविजेतो जो तो. क्र. षेवृधा. सेवनअ. वीणेचा भोपळा. अ. पु.

प्रस्तरः प्रकर्षेणस्तृणातीतिप्रस्तरः, अत्यंत मजबुदीनें आच्छादित होतो जो तो. क्र. स्तृधा. आच्छादनअ. पाषाण ह्म. दगड. अ. पु.

प्रस्तावः प्रस्तवनंप्रस्तावः, प्रस्तवनजें ह्म. स्तुतीजी तो. क्र. ष्टुञ्धा. स्तुतिअ. प्रसंग. अ. पु.

प्रस्थः प्रस्थीयतेअनेनप्रस्थः, जेणेंकरून स्थिती होते तो. क्र. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. सपाट जो पर्वताचा येक देश तो. २ परिमाणविशेष ह्म. शेर. अ. पु. न.

प्रस्थपुष्पः प्रस्थेपुष्प्यतीतिप्रस्थपुष्पः, पर्वतशिखरावरतेंथयींजो फुलतो तो. क्र. पुष्पधा. विकसनअ. पादपा मरवा. अ. पु.

प्रस्थानं प्रस्थितिःप्रस्थानं, गमन जें तें. क्र. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. प्रयाण. अ. न.

प्रस्रवणं प्रस्रवंतीआपःअस्मादितिप्रस्रवणं, पाझरताहेतउदकें जा पासून तें. क्र. स्रुधा. गतिअ. स्रवणें. २ पाणि ठेवण्याचें भांडें वगैरे. अ. न.

प्रस्फोटनं प्रस्फोट्यतेनेनप्रस्फोटनं, धान्य नीट करिजेतें जेणें तें. क्र. स्फुटधा. विकसनअ. सूप. अ. न.

प्रस्रावः प्रस्रूयतेइतिप्रस्रावः, प्रस्रविजेतो जो तो. क्र. ष्णुधा. प्रस्रवणअ. सूत्र. अ. पु.

प्रहरः प्रह्रियतइतिप्रहरः, प्रकर्षेंकरून हरण होइजे तो जो तो. क्र. हृञ्धा. हरणअ. अहोरात्रीचा आठवा भाग ह्म. साडेसात घटिका. अ. पु.

प्रहरणं प्रह्रीयतेअनेनप्रहरणं, हरणकरिजेतें जेणें करून तें. क्र. हृञ्धा. हरणअ. शस्त्र. अ. न.

प्रहारणं प्रह्रायतेप्रहारणं, प्रह

पाकरिजेलें जें तें. कृ. धा. प्र. श. प्र. काम्यदान. २ महादान. अ. न.

प्रहस्तः प्रसृतोहस्तः प्रहस्तः, पसरलेला असा जो हात तो. स. व्याकुळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ पसरलेलाहात. अ. पु.

प्रही जलप्रजहातिददातीतिप्रही जलाप्रत देखेजी ती. कृ. ओहा कृधा. त्यागअ. विहीर. ई. स्त्री

प्रहेलिका प्रहेलयतिसूचयति भावार्थमितिप्रहेलिका, अभि प्रायातें सूचना करणारी अशी जी ती. कृ. हिलधा. भावकरण अ. अर्थ प्रवल्हिकाशब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

प्रल्हन्नः प्रल्हायतेस्मप्रल्हन्न., फारप्रसन्न जाला जो तो. कृ. ल्हादीधा. सुख अ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रांशुः प्रकृष्टाअंशवोस्यप्रांशुः, उत्कृष्ट आहेत अंशु म्ह. किरण ज्याचे तो. स. उंच. वि. उ. पु. स्त्री. न.

प्राकारः प्रक्रियतेइतिप्राकारः अत्यंत दृढ करिजे तो जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करण अ. कुपण किंवा तट. अ. पु.

प्राकृतः प्रकृतौभवः प्राकृतः, मायेचेठायीं झाला जो तो. त. क्षुल्लक. अ. पु.

प्राक् प्राचिदेशेइतिप्राक्, पूर्वदेशाचेठायीं जें तें. त. अतीत त्या अर्थी अव्य.

प्राग्र्यः प्रागेभवः प्राग्र्यः, अग्रभागीं हो तो जो तो. त. मुख्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राग्वंशः प्रकर्षेणांचतीतिप्राक् सचासौवंशश्चप्राग्वंशः, हविःशालेच्या पूर्वेस स्थित जो स्तंभ तो समास वृत्ति. यज्ञशालेचे ठायीं पूर्वदिशेस वेदोक्त यज्ञकर्म करणारे जे ऋत्विजादिक त्यांसजी तेथें राहाण्याची जागा केलेली असतेती. किंवा यज्ञशालेचा पूर्वेले भत्यांवर लांब लांकूड ठेवलेले असतें तें. अ. पु.

प्राग्रहरः प्रकृष्टमग्रंहरतीतिप्राग्रहरः, अग्रभागातें हरण करितो जो तो. कृ. हृञ्धा. हरण अ. प्रमुख. अ. पु.

प्राघार: प्राघरणंप्राघारः, घृतादिक्षरण जें तो कृ घृधा क्षरणादिअ घृतादिकांचे क्षरण अ पुल्लिंगी.

प्राञ्चिका प्रकर्षेणांचतिप्राञ्चिका, प्रकर्षे करून गमन करिते जी ती कृ अंचुधा गत्यादिअ रानमाशि आ स्त्री.

प्राची प्रागंचतिसूर्येणेतिप्राची पूर्वी सूर्याने सुशोभित होते जी ती कृ अंचुधा पूजाअ पूर्वदिशा ई स्त्री.

प्राचीना प्राचिभवाप्राचीना, पूर्वे दिशेचाठायीं आहली जी ती त जीस पाहाड मूक असें ह्मणतात ती आ स्त्री.

प्राचीनावीतं प्राचीनंदक्षिणमावीयतेंसप्राचीनावीतं, दक्षिणस्कंधाचेठायीं जें क्षिप्तते कृ वीधा असनादिअ उजवे स्कंधावरून घातलेलें यज्ञोपवीत अ न.

प्राचीरं प्राचीयतेइतिप्राचीरं, परिचालित केलें जें तें कृ चिञ्धा चयनअ शहरच घर इत्यादिकांचे सभोंवार जें वेळूचे वगैरे वेष्टन असतें तें अ न.

प्राच्य: प्राच्यांभवःप्राच्यः, प्राची दिशेचाठायीं जो विद्यमान तो त शरावती नदी पर्यंत जो पूर्व दक्षिण देश तो विं अ पु न आ स्त्री.

प्राजनं प्रवीयतेअनेनप्राजनं, वृषभादिकांतें प्रेरणा करिजेते जेणें करून तें कृ अजधा गतिविशेषअ चाबूक अ न.

प्राजिता प्रकर्षेणाजतीतिप्राजिता, प्रेरणा करणारा जो तो कृ अजधा गत्यादिअ सारथि ऋ पु.

प्राज्ञ: प्रज्ञास्त्यस्यप्राज्ञः, प्रशस्त आहे बुद्धि ज्याची तो त पंडित अ पु.

प्राज्ञा प्रज्ञास्त्यस्याःसाप्राज्ञा, बुद्धि आहे जीस ती त बुद्धिमती स्त्री आ स्त्री.

प्राज्ञी प्रज्ञायतइतिप्रज्ञा सैव प्राज्ञी, प्रकर्षे करून जाणणारी जी ती प्रज्ञा तीच प्राज्ञी सबुद्धिमती स्त्री ई स्त्री.

प्राज्य प्रकर्षेण अज्यते इति प्राज्यं, अधिक प्राप्त करिजेतें जें तें. रू. अज धा. गतिअ. पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राड्विवाकः प्रच्छन्नं प्राट् विवेचनं विवाकः, प्राट् च विवाकश्चेतावस्य स्तः इति प्राड्विवाकः, प्रश्न आणि विचार हे आहेत जास तो. त. न्यायाधीश. अ. पु.

प्राणः प्राणंत्यनेनेति प्राणः, ज्याच्या सञ्चाराने प्राणी जीवन पावतात तो. रू. अनधा. प्राणनअ. शरीरांत संचार करणारा वायु २ पराक्रम. ३ गंध रस विशेष स. रसस्यावोळ. अ. पु.

प्राणी प्राणोस्यास्तीति प्राणी, प्राण आहे जास तो. त. जंतु स. प्राणवान्. इन्. पु.

प्रातः प्रातनीति प्रातः, प्रातःकाल या अर्थी मेंनिरंतर बोधकजें तें. रू. अतधा. सातत्यगमनअ. प्रात. काल या अर्थी अव्य.

प्रातिहारकः प्रतिहरणं प्रातिहारो व्याजः स प्रयोजनमस्य प्रातिहारकः, कपट आहे प्रयोजन जाचें तो. त. गारुडी. अ. पु.

प्राथमकल्पिकः प्रथमकल्प आद्यारंभ, प्रयोजनमस्य प्राथमकल्पिकः, प्रथमारंभ आहे प्रयोजन जाचें तो, ज्याणें अध्ययनास आरंभ केला आहे असा. बटु. अ. पु.

प्रादुः प्रकर्षेण अत्ति इति प्रादुः, तमोनिवृत्ति रूप. प्रकाशित सातें कारते इ. तद्बोधक जें तें. रू. अद्धा. भक्षणअ. नाम. २ प्रकाशित या अर्थी. अव्यय.

प्रादेशः प्रादिश्यते तेनेन प्रादेशः, अत्यंत तर्जन होइजेते जेणें करून तो. रू. दिशधा. अतिसर्जनअ. तर्जनी सहित विस्तृत जो अंगुष्ट तो. अ. पु.

प्रादेशनं प्रादिश्यते इति प्रादेशनं, दान जें तें. रू. दिशधा. अतिसर्जनअ. दान. अ. न.

प्राध्वं प्राध्वनतीति प्राध्वं, अनुकूलार्थी तें बोलिजेतें तें. रू. ध्वनधा. शब्दअ. आनुकूल्यार्थी अव्य.

प्रांतरं प्रकृष्टं अंतरं अत्र इति प्रांतरं. प्रकृष्ट आहे अंतर जाचे ठा

र्गीतें. स. ज्यामार्गी छायापाणी नाहीं असा जो दूरचा मार्ग तो अ न.

प्राप्त प्राप्यतेस्मप्राप्तं, लब्धकरि जेलें जें तें. कृ. आप्लृधा. व्यामिअ मिळालेला. कि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राप्तपंचत्व: प्राप्तं पंचत्वं येनस प्राप्तपंचत्व:, प्राप्त आहे मरणजे णें तो. स. मेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राप्तरूप: प्राप्तोरूपंप्रामरूप:, रूपाप्रत जो प्राप्त तो. स. पंडित. अ. पु. २ मनोहर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राप्ति: प्राप्यतेइतिप्राप्ति:, पाविजेजीती. कृ. आप्लृधा. लंभन अ. उत्पत्ती. २ लाभ. इ. स्त्री.

प्राप्यं प्राप्यतेस्मप्राप्यं, प्राप्तुंश क्य जें तें. कृ. आप्लृधा. लंभन अ. मिळण्या योग्याची जागा. अ न.

प्राभृतं प्राभृयतेस्मइतिप्राभृतं, भरण करिजेतें जें तें. कृ. भृञ्धा. भरणअ. नजराणा. अ. न.

प्राय: प्रायनंप्राय:, प्रकर्षेकरू न जें गमन हा संन्यासपूर्वकभो जनत्याग जो तें. कृ. अयधा. ग तिअ. संन्यासपूर्वकभोजन. २ बाहुल्य. ३ नाश जाणविणारें चिन्ह. अ. पु.

प्राय: प्रकर्षेणअयनंप्राय:, वैकुंठादि स्थान प्राप्ति साधन जें तो कृ. इणधा. गतिअ. बाहुल्यार्थी अव्य.

प्रालंबं प्रालंबतेइतिप्रालंबं, अधोभागपर्यंत लंबायमान पडतें जें तें. कृ. लबिधा. अवस्रंसनअ. गळ्यामध्यें सरळ लोंबणारी माळ. अ. न.

प्रालंबिका प्रालंबतेइतिप्रालंबिका, कंठाचावरी प्रकर्षेकरू न लोंबणारीजीती. कृ. लबिधा. अवस्रंसनअ. नाभिपर्यंत लोंबणारी सोन्याची कंठी. आ. स्त्री.

प्रालेय: प्रलीयंतेपदार्थाअत्र इतिप्रालेय:, ततआगतंप्रालेयं, लय पावतात पदार्थ ज्याचेठायीं तोप्रलय त्यापासून प्राप्त जें तें. त. थंडी. २ बर्फ. अ. न.

प्रावृतं प्राव्रियतेस्मइतिप्रावृतं, आवरण करिजेतें जें तें.

रु. वृञ्धा. वरणअ. पांघुरलें लें वस्त्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रावारः प्रावरः प्राव्रियतेनेनप्रावारः, आच्छादन करिजे तें जेणें करून तो. रु. वृञ्धा. वरणअ. उत्तरीय वस्त्र. अ. पु.

प्रावृषायणी प्रावृषिएतिअयतेवाप्रावृषायणी, प्रावृट्कालाचेठायीं गमन करित्येजीती. रु. इण्धा. २अयधा गतिअ. काच कुयरी. ई. स्त्री.

प्रावृट् प्रकर्षेणवर्षतइतिप्रावृट्, प्रकर्षेकरून वृष्टि करित्ये जीती. रु. वृषुधा. सेचनअ. वर्षाकाल ह्म. पावसाळा. पृ. स्त्री.

प्रासः प्रास्यतेइतिप्रासः, टाकिजेतोजी तो. रु. असुधा. क्षेपण अ. शस्त्र विशेषखांग. अ. पु.

प्रासंगः प्रसज्जतेइतिप्रासंगः, संलग्न करिजेतो जो तो. रु. षंजधा. संग. अ. गाडीस जुंफलेल्या बैलाच्या खांद्यावर या तन्हेलें जूं ह्म. जोकड. अ. पु.

प्रासंग्यः प्रसंगंवहतीतिप्रासंग्यः, स्कंदकाष्ठातें वाहतोजो तो. रु. वहधा. प्रापणअ नम्रहोण्या करितां गळ्यांत लांकूड बांधलेले गाई बैल इत्यादि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रासादः प्रसीदन्तिमनःअत्रेतिप्रासादः, संतुष्ट होइजेतें मन ज्याचेठायीं तो. रु. षद्लृधा. गत्यादिअ. देवळ राजे इत्यादिकांचें जें घर तें. अ. पु.

प्रासिकः प्रासःप्रहरणमस्यप्रासिकः, भल्ल आहे प्रहरण ज्याचें तो. त. प्रासा सुधी. अ. पु.

प्रास्थिकं प्रस्थस्यवापःप्रस्थिकं, प्रस्थिकंअस्तिअत्रेतिप्रास्थिकं, प्रस्थ परिमाण धान्याचें जें वाप आहे ज्याचेठायीं तें. त. प्रस्थ परिमित धान्याचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राण्हः प्रथमंचतत्अह्श्चप्राण्हः, प्रथम जो दिनावयव तो. स. दिवसाच्या तीन भागांतील पहिला भाग. अ. पु. न.

प्रियः प्रीणातीतिप्रियः, संतुष्ट करणारा जो तो. रु. प्रीञ्धा. तर्पणअ. नवरा. अ. पु. २अभीष्ट.

वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रियकः प्रीणातिप्रियतेवाप्रियः, सएवप्रियकः, संतुष्ट होतो जो तो प्रिय तोच प्रियक न. कदंब वृक्ष. २ असणाचें झाड. ३ प्रियंगुवृक्ष ४ हरिण विशेष. अ. पु.

प्रियंगुः प्रियंगच्छतीतिप्रियंगुः, प्रियातें प्राप्त करणारा जो तो कृ. गम्लृधा. गतिअ. वायटीचावृक्ष २ कांगुशके असें धान्य. उ. पु.

प्रियता विग्रहादिप्रेमशब्दाप्रमाणें. प्रेमता. आ. स्त्री.

प्रियंवदः प्रियंवदतीतिप्रियंवदः, प्रिय बोलतो जो तो. कृ. वदधा. व्यक्तवाचिअ. प्रियबोलणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रियालः प्रीणातीतिप्रियालः, पआदिकांनीं संतोष पावतो जो तो कृ. प्रीञ्धा. तर्पणअ. चाराचें झाड. अ. पु.

प्रीणानं प्रीतिःप्रीणानं, तृतीजी तो. कृ. प्रीञ्धा. तर्पणअ तृप्ति. अ. न.

प्रीतः प्रीयतेस्मप्रीतः, संतोष पावता झाला जो तो. कृ. प्रीञ्धा. प्रीतिअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं

प्रीतिः प्रीयतेइतिप्रीतिः, हर्ष जो तो. कृ. प्रीञ्धा. तर्पणअ. हर्ष. २ प्रेमा. इ. स्त्री.

प्लुष्टः प्लुष्यतेस्मप्लुष्टः, दग्ध करिजेला जो तो. कृ. प्लुषधा. दाहअ. जळालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रेक्षा प्रकृष्टमीक्षतेनयेतिप्रेक्षा, प्रकर्षानें अवलोकितें जीणें ती कृ. ईक्षधा. दर्शनअ बुद्धि २ स्वलोक्षण. आ. स्त्री.

प्रेंखा प्रेंखतेइतिप्रेंखा. प्राप्त होइजेसे जी ती. कृ. इंखधा. गतिअ डोली. आ. स्त्री.

प्रेंखितः प्रेंख्यतेंस्मप्रेंखितः, चंचल करिजेला जो तो कृ. धा पू. शा. प्र. किंचित् कांपलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रेतः प्रकर्षेणइतः प्रेतः, प्रकर्षे करून जो गेला तो. सा. नरका मध्यें आहलेला प्राणि. २ मेलेला. अ. पु.

प्रेत्य प्रकर्षेणइत्वाप्रेत्य, प्रकर्षे करून गमन करून. कृ. इणधा.

गतिअ. जन्मांतरीं त्याअर्थीं अव्य.

प्रेम प्रियस्यभावः प्रेम, प्रियांचा जो भाव हा. प्रकार तो. त. प्रेमा. न. न.

प्रेष्ठः अतिशयेनप्रियःप्रेष्ठः, अत्यंत जो प्रिय तो. त. अतिप्रिय. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रेष्यः प्रैष्यः प्रेष्यतेइतिप्रेष्यः, प्रेषण करिजेतो जो तो. कृ. इष्‌धा. गतिअ. चाकर. अ. पु.

प्रैषः प्रेषणंप्रेषः सएवप्रैषः, प्रेषणजें तो प्रेष तोचप्रैष. त. कृ. इषधा. इच्छाअ. पाठविणें. २ मर्दन. ३ क्लेश. ४ उन्माद. अ. पु.

प्रोक्षणं प्रकृष्टमुक्षणंप्रोक्षणं, प्रकृष्टजें हिंसन तें. कृ. उक्षधा. सेचनअ. यज्ञसंबंधि जें पशुहनन तें. २ पवित्रीकरण. अ. न.

प्रोक्षितः प्रोक्ष्यतेस्मइतिप्रोक्षितः उत्कृष्टालंभित करिजे तो जो तो. कृ. उक्षधा. सेचनअ. यज्ञासाठीं मारलेला पशु. अ. पु. २ पवित्रीकृत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रोथं प्रोथतइतिप्रोथं, परिभ्रमण करणार जें तें. कृ. प्रोथृधा. पर्याप्तिअ. घोड्याचें नाक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रोषः प्रोषणंप्रोषः, दाह जो तो. कृ. प्रुषधा. दाहअ. जळणें. अ. पु. न.

प्रोष्ठः प्रोष्ठी प्रकृष्टः ओष्ठः अस्यप्रोष्ठः, उत्कृष्ट आहे ओठ ज्याचा तो. स. मत्स्यविशेष. अ. पुल्लिंगीं. २ इव

प्रोष्ठपदा प्रोष्ठोगोः तस्येवपादायस्याःसा प्रोष्ठपदा, गाईसारखे आहेत पाय जीचे ती. स. पूर्वाभाद्रपदा नक्षत्र. २ उत्तराभाद्रपदा नक्षत्र. आ. स्त्री.

प्रोढं प्रोह्यतेस्मप्रोढं, इद्धिकरिजेलें जें तें. कृ. वहधा. प्रापणअ. प्रारूढ हा. धारलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रौष्ठपदः प्रोष्ठपदीअत्रास्तीतिप्रौष्ठपदः, प्रोष्ठपदी आहे ज्याचेठायीं तो. त. भाद्रपद मास. अ. पु.

प्लक्षः प्रक्षरतीतिप्लक्षः, ऊर्ध्वगमन करितो जो तो. कृ. क्षरधा. संचलनअ. पिंपरीचें झाड. २ आसि

पिंपरी. अ. पु.

प्लव: प्लवतइतिप्लवः, गमनकरि तो जो तो. कृ. प्लुङ्.धा. गतिअ. चांडाल. २लाहान नौका.३पु.३बेडूक.न.४पाण कोंबडा. अ. पु. ५कों बडा. अ. पु.

प्लवग: **प्लवंग**: प्लवनंप्लवः प्ल वेनगच्छतीतिप्लवगः, उड्या मा रून गमन करितो जो तो. कृ. ग मृधा. गतिअ. वानर. २ बेडूक. ३ सारथी. अ. पु.

प्लवंगम: प्लवेनगच्छतीतिप्लवंग मः, प्लवें करून गमन करितोजो तो. कृ. गमृधा. गतिअ. अर्था दिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

प्लाक्ष प्लक्षस्यफलंप्लाक्षं, पिंपरी चें जें फळ तें. त. प्लक्षाचें फळ. अ. न.

प्लीहा प्लिहतीतिप्लीहा क्षेम जानें नष्ट जो तो. कृ. प्लिह्धा. ग तिअ. वाम कुक्षिस्थ मांस पिंड विशेष. न. पु.

प्लीहशत्रु: प्लीहस्यशत्रुःप्लीहश त्रुः, प्लीहरोगाचा जो नाश करि तो तो. स. तांबडा रोहिडा वृक्ष. उ. पु.

प्लुत प्लवनंप्लुतं, गमन जें तें. कृ. प्लुङ्धा. गतिअ. घोड्याची चौक चाल. अ. न.

प्लुष्ट: प्लुष्यतेस्मप्लुष्टः, दहन क रिजेला जो तो. कृ. प्लुषुधा. दाह अ. जळालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्लोष: प्लोषणंप्लोषः, दाह जो तो. कृ. प्लुषुधा. दाहअ. जळणें. अ. पुल्लिंगीं

प्सात प्सायतेस्मप्सातं, भक्षण करिजेलें जें तें. कृ. प्साधा. भक्ष णअ. खाल्लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

फंजिका भनक्तीतिफंजिका, रोगातें नाश करिते जी ती. क्. कृ. भंजोधा. आमर्दनअ. भारंगवृक्ष. आ. स्त्री.

फटः स्फुटतीतिफटः, विस्तार पावतो जो तो. कृ. स्फुटधा. विकसनअ. सर्पाची फणा. अ. पु. आ. स्त्री.

फणा फणतीतिफणा, विस्तृत होते जी ती. कृ. फणधा. गतिअ सर्पाची फणा. आ. स्त्री.

फणिज्जकः फणीजातोस्मिन्नितिफणिज्जकः, सर्प राहतो ज्याचेगर्यी तो. स. पांढरा मरवा अ. पु.

फणी फणास्यास्तीतिफणी, फणा आहे जास तो. त. सर्प. इन्. पु.

फलं फलतीतिफलं, विशीर्ण होतें जे ते. कृ. त्रिफलाधा. विशरणअ. हेतु साध्य कार्य. २ जायफळ. ३ बाणाचें अग्र. ४. ढाल ५.नांगराचें स्वाल्चें लांकूड सु फाळ ६.वृक्षादिकाचें फळ.७ कापूस. अ. न.

फलकः फलतीतिफलकः, निष्पन्न होतो जो तो. कृ. फलधा. निष्पत्तिअ. ढाल. अ. पु.

फलकपाणिः फलकःपाणौयस्यफलकपाणिः, ढाल आहे हाताचेगर्यी ज्याचा तो. स. ढाल धारण करणारा. इ. पु.

फलत्रिकं फलानांत्रिकंफलत्रिकं, फलाचें जें त्रय ते. स. हिरडा बेहडा आणि आवळकाठी त्या तिहींचें फूरखनिफला. अ. न

फलपूरः फलैनपूर्यतइतिफलपूरः, फळांनीं पूरण होइजे तो जो तो. कृ. पूरीधा आप्यायनअ महाळुंगाचें झाड वस्त्राचें फळ अ पुल्लिंगीं.

फलवान् फलंअस्तिअस्यफलवान्, फळ आहे जास तो. त ज्यास फळ आहे तो. वृक्षादि. विन्. पु. ई. स्त्री. त्. न.

फलसः फलअस्तियस्यसः फलसः, प्रशस्त फळ आहे ज्यास तो. त. फणसाचें झाड. अ. पु.

फलाध्यक्षः फलानामध्यक्षः फलाध्यक्षः, फळांचा जो अध्यक्ष

ह्म स्वामीः तो. स. विरणीचें झाड. अ. पु.

फलिनः विग्रहादिसर्वफलवत् शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

फलिनी फलमस्त्यस्याः फलिनी फल आहे जीस ती. त. थाघांटी. २ फललावी वनौषधी. ई. स्त्री.

फली फलमस्यास्तीतिफली, फल आहे जास तो. त. जास फलें आहेत तो वृक्ष. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. न.

फलेग्रहिः फलानिगृण्हातीति फलेग्रहिः, फलातें ग्रहणकरणारा जोतो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. फळ यावयाच्या समर्थ ज्यास फळें येतात तो वृक्ष. इ. पु.

फलेरुहा फलेरोहतीतिफलेरुहा, फलानेंवायां उत्पन्न होती जी ती. कृ. रुहधा. विजयजयादिअ. वनस्पतिविशेष पाडली. आ. स्त्री.

फल्गुः फलतीतिफल्गु, विशीर्ण होतो जो तो. कृ. ञिफलाधा. विशरणअ. बोरवाडा स्वर्वत. उ. पु.

फाणितं फाण्यतेइतिफाणितं, गमन करवितें जें तें कृ. फणधा. गतिअ. काकवी. अ. न.

फांटं फण्यतेस्मफांटं, अनायासानें प्राप्त करिजेलें जें काथादि तें. कृ. फणधा. गतिअ. अनायासानें झालेला कषायविशेष. अ. न.

फालं फलस्यविकारः फालं, फलांचा जो विकार तें. त. कारपासवस्त्र. २ नागराचें वालनें लांकूड इ. लेटूं. अ. न.

फाल्गुनः फल्गुनीयुक्ता फाल्गुनी. सायत्रास्तिसफाल्गुनः, फाल्गुनी आहे ज्याचेठायीं तो त. फाल्गुन महिना. अ. पु.

फाल्गुनिकः फल्गुनएवफाल्गुनिकः, फल्गुन जो तोच फाल्गुन. त. फाल्गुन महिना. अ. पु.

फुल्लः फुल्लतीतिफुल्लः, पुष्पितहोतो जो तो. कृ. ञिफलाधा. विकसिअ. प्रफुल्लित. अ. पु.

फेनः स्फायतेइतिफेनः, वृद्धिंगत होतो जो तो. कृ. स्फायीधा. वृद्धिअ. जलविकार ह्म. फेण. २ समुद्रफेण. अ. पु.

फेनिलः फेनोस्यास्तीतिफेनिलः, फेनआहे जास तो. त. रिगा झाड. २ बोराचें फळ. अ. पु. ३ फेनयुक्त. वि अ. पु. न. आ. स्त्री

फेरवः फेइत्येवं रवोस्यफेरवः, फेयाप्रकारचा आहे शब्द जास तो. त. कोल्हा. अ. पु.

फेरुः फेइत्यव्यक्तं रौतीतिफेरुः, फे याप्रकारचा शब्द करणा रा जो तो. ह्रू. रुधा शब्दअ. को ल्हा. उ. पु.

फेला फेल्यतेइतिफेला, गमन कारजेस्तेजी ती. ह्रू. फेलृधा. ग तिअ. खाऊन टाकलेलें. आ. स्त्रीलिंगी.

फेली विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दा प्रमाणें. ई. स्त्री.

बकः बकतेइतिबकः, ऊर्ध्वगमन करणारा जो तो. क. बकिधा. कौटिल्यगतिअ. रुईमंदार २ बगळा. अ. पु.

बकुलः बंकतेइतिबकुलः, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. क. बकिधा. गतिअ. बकुल. अ. पु.

बडिशं बडिनोंमत्स्यान्स्यतीतिब डिशं, मत्स्यातें नाश करितें जें तें. क. षोधा. अंतकर्मअ. मत्स्यवेधन. अ. न. आ. ई. स्त्री.

बत वन्यतेस्मइतिबत. खेदाद्यर्थातें योपलिजे तें जं ते क. वनुधा. याचनअ. खेद. २ करुणारस. ३ संतोष. ४ आश्चर्य. ५ आमंत्रण ह्या अर्थी. अव्य.

बदरं बदरी बदतीतिबदरं, स्थिर राहतें जें तें. क. बदधा. स्थैर्यअ. बोरीचें फळ. अ. न.

बदरिः विग्रहादिसर्वबदरशब्दाप्रमाणें. इ. स्त्री.

बंदी वंदतेअवश्यंवंदी, अवश्य स्तुति करणारा जो तो. क. वंदिधा स्तुतिअ. स्तुतिपाठक. इन्. पु. ई. स्त्री.

बंधकी बध्नातीतिबंधकी, मनाला विकार करणारी जी ती. क. बधधा. बंधनअ. व्यभिचारिणीबायको. ई. स्त्री.

बद्धः बध्यतेस्मबद्धः, रज्वादिकें करून बंधन करिजेला जो तो. क. बंधधा. बंधनअ. बांधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बधिरः बध्नातिकर्णमितिबधिरः, कर्णातें बंधन करणारा जो तो. क. बधधा. बंधनअ. बहिरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बंधनं बध्यतेनेनबंधनं, बंधन होइजेतें जेणे करून तें. क. बंधधा. बंधनअ. बांधणें. २ बांधण्याचें साधन. अ. न.

बंधुः विग्रहादिबांधवशब्दाप्रमाणें सगोत्र स. एकवंशी भाऊबंद. उ. पु.

बंधुजीवकः बंधुरिवजीवंजलमस्यबंधुजीवकः, बंधुसारखें पयआहे जीवन जास तो. स. एक फुलझाड ज्यास दुपारी असें ह्मणतात तें. अ. पु.

बंधुता बंधूनांसमूहोबंधुता, बं

धूंचा जो समुदाय तो. त. बंधू चा समूह. २ बंधुपणा. आ. स्त्री.

बंधुरः बध्नातीतिबंधुरः, चित्तातें बंधन करितो जो तो. क्र. बंधधा बंधनअ. जो स्वभावतः उन्नतअसोन उपाधिवशें करून किंचित् नम्र होतो तो वि. अ पु. न. आ स्त्रीलिं

बंधुलः बंधुंलातीति बंधुलः, अर्थ बांधकिनेय शब्दाप्रमाणें. रू. लाधा. आदानअ. व्यभिचारिणीचा पुत्र. अ. पु.

बंधूकः बध्नातिचित्तंबंधूकः, चित्तातें बंधन करितो जो तो. रू. बंधधा. बंधनअ. दुपारीचें झाड. अ. पु.

बंधूकपुष्पः बंधूकस्यपुष्पाणीवपुष्पाण्यस्यबंधूकपुष्पः, बंधूकाच्या पुष्पाचे परी आहेत पुष्पें ज्याचीं तो. स. असणाचें झाड अ. पु.

बंधूरं विग्रहादिसर्व बंधुरशब्दाप्रमाणे

बंध्या बध्नातीतिबंध्या, गर्भस्थानातेंबंधन करिते जी ती. रू. बंधधा. बंधनअ फलहीन हा. वांझ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बभ्रुः बिभर्तीतिबभ्रुः, धारणपोषण करितो जो तो. रू. डुभृञ्धा. धारणपोषण अ. मोठा मुंगस. २ विष्णु. ३ अग्नि ४ महादेव. ५ ऋषि. उ. पु. ६ पिंगटवर्ण. वि. उ पु स्त्री. न.

बरीवर्दः ईश्वरस्यअतोदद्दातीतिईवर्दः, बलिष्टत्वात्बलवान् असा जो ईवर्द हा. लक्ष्मीतें व धनातें देणारा जो तो स. बैल. अ. पु.

बर्बरः बर्बतीतिबर्बरः, ऊर्ध्वगमन करितो जो तो. रू. बर्बधा. गतिअ. भारंग वनौषधि. अ. पु

बर्बरा हणुतीतिबर्बरा, आवरण करिते जी ती. रू. हञ्धा वरणअ. तिळवण हा कानफोड. आ. स्त्री.

बर्बरी विग्रहादिसर्व बर्बराशब्दाप्रमाणे. ई. स्त्री.

बर्हं बर्हतीतिबर्हं, वृद्धीप्रत पावतें जें तें. रू. बृहधा. वृद्धिअ. मोराचे पीस. २ पर्णपान. ३ परीवार ४ गाविवन हा. पटोरा. अ न.

बर्हपुष्पं बर्हप्रशस्तंअस्यबर्हंपुष्पतीतिपुष्पं बर्हंच तत्पुष्पंचबर्हपुष्पं, बर्ह ह्म. तेंत्र प्रशस्त आहे जास तें बर्ह बर्ह असें जें पुष्प तें. स. गंठीवन ह्म. मरोवा. अ. न.

बर्हिः बृंहतिघृतादिनेतिबर्हिः, घृतादिकानें वृद्धिंगत होतो जो तो. कृ. बृहिधा. वृद्धिअ. अग्नि. इ. पु.

बर्हिणः बर्हमस्त्यस्यबर्हिणः, अर्थादिक बर्हीशब्दाप्रमाणें. त. मोर. अ. पु.

बर्ही बर्हमस्त्यस्यबर्ही, पिच्छआहे जास तो. त. मोर. इन्. पु.

बर्हिपुष्पं विग्रहादिसर्वबर्हपुष्पशब्दाप्रमाणें.

बर्हिःपुष्पं विग्रहादिसर्वबर्हपुष्पशब्दाप्रमाणें

बर्हिर्मुखः बर्हिरग्निर्मुखंयस्यसबर्हिर्मुखः, अग्निआहेमुखजानें तो. स. देव अ. पु.

बर्हिष्ं बर्हिषिकुशेतिष्ठतीतिबर्हिषं, कुशाचेठायीं राहतें जें तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. वाळा. अ. न.

बलः बलमस्यास्तीतिबलः, बल आहे जास तो. त. बळराम. १कावळा. अ. पु. ३ सैन्य. ४ पराक्रम. ५ सामर्थ्य. ६ स्थौल्य. अ. न.

बलदेवः बलेनदीव्यतीतिबलदेवः, बळानें सुखसतो किंवा क्रीडा अथवा प्रकाशमान होतो जो तो. कृ. दिवुधा. क्रीडादिकअ. बलराम. अ. पु.

बलभद्रः बलंभद्रंश्रेष्ठंयस्यसबलभद्रः, सर्वापेक्षा ज्याचें बल अधिक तो. स. बलराम. अ. पु.

बलभद्रिका बलेनभद्राबलभद्रा सैवबलभद्रिका, बळें करून श्रेष्ठ जी ती बलभद्रा तीचब लभद्रिका, त्रायमाणऔषधि.आ. स्त्रीलिंगी.

बलभी बलतीतिबलभी, सम्यकूआवरण करितें जी ती. कृ. बलधा. संवरणअ. घराच्या शाकारास आधारभूत जे वांसे कडणी इत्यादि. ई. स्त्री.

बलवान् बलमस्त्यस्यबलवान्, बल आहे जास तो. त. बलिष्ठ

वि. त पु. ई. स्त्री. त् न.

बला बलमस्यस्याइतिबला, ब ल आहे जीस ती. त. चिकणा. आ स्त्रीलिंगीं.

बलाका बलतेइतिबलाका, उ त्तम गमन करणारीजी ती. क्र. ब लधा. संचरणअ. बगळा. आ स्त्री

बलात्कार: बलात्करणंबला त्कार., हट्टानें जी क्रिया ती. कृ डुकृञ्धा. करणअ. बलात्कार. अ पु.

बलाराति: बलस्य अरातिर्ब लाराति:, बलनामक दैत्याचा जो शत्रु तो. स. इंद्र. इ. पु.

बलाहक: वारिवहतीतिबला हक:, उदकानें वाहणाराजो तो. क्र. वहधा. प्रापणअ. मेघ २ विष्णुचा घोडा. अ. पु.

बलि: बलनंबलि:, दानजें तो. क्र. बलधा. धान्यावरोधअ राजास यत यांचा दस्त. २ पूजासाहित्य. इ. पु. ३ वळी. इ. स्त्री.

बलिध्वंसी बलिध्वंसितुंशील मस्यबलिध्वंसी, बलीप्रत नाश करण्याचा आहे स्वभाव आचाजो क्र. ध्वंसुधा. अवस्रंसनअ वि ष्णु इन्. पु.

बलिन: बलिरस्यास्तीतिबलि न:, चर्म संकोच आहे आस तो. त. ह्यातारपणानें ज्याचे अंगास वळ्या पडतात तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बलिपुष्ट: बलिनापुष्ट: बलि पुष्ट:, बली करून जो पुष्ट तो. स. कावळा. अ. पु.

बलिभ: विग्रहादिसर्वबलिन शब्दाप्रमाणें.

बलिभुक् बलिंभुंक्तेइतिबलि भुक्, बलि भक्षण करणाराजो तो. क्र. भुजधा. अभ्यवहारअ कावळा. ज्. पु.

बलिसुख: विग्रहादिसर्वबली सुख शब्दाप्रमाणें. वानर. अ. पु

बलिसद्म बले: सद्मबलिसद्म, बलीचें जेंसप्ताति स्थान तें. स. प ताळ. न्. न.

बलीक बलतिभित्यादीतिब लीकं, भित्यादिकानें आवरण करितें जें तें. क्र. बलधा. संवर णअ. पळव्या ह्या. पडवी. अ. न

बलीमुखः बलीयुक्तंमुखम स्यबलीमुखः, बलीयुक्त आहे मुख ज्याचें तो. स. वानर. अ. पु.

बलीवर्दः वरणंवरः ईश्वरश्व ईश्वरो ईवरोंददातीतिईवर्दः, बलान्वासौईवर्दश्वबलीवर्दः, लक्ष्मीतें व वरातें देणारा जो तो. ईवर्द बलवान् असा जो ईवर्द तो. स. बैल अ. पु.

बल्लवः बल्लोस्यास्तीतिबल्लवः, प्रीतिआहे जास तो. त. आत्वा शी. ह्य. सैपाकी. २गवळी. अ. पु.

बष्कयः बष्कतेइतिबष्कयः, लरेंकरून गमन करितो जो तो. कृ. बष्कधा. गतिअ. एक वर्षाचा गाईचा वत्स. अ. पु.

बष्कयणी बष्कयेणनीयतेइति बष्कयणी, एक हायन वत्सातें नेइजेत्ये जी ती. कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. फार वर्षानीं वियालेली गाय. ई. स्त्री.

बष्किणी बष्कयोस्तीतिबष्कयिणी, तरुण आहे वत्सजीचा ती. त. फारदिवसांनीं वियालेली गाय. ई. स्त्री.

बस्तकं बस्तइवप्रतिकृतिर्बस्तकं, बेंषासारिखी जी प्रतिमा तें. त. अज ह्य. बोकुड. अ. न.

बहिः बहतीतिबहिः कार्यार्थासवक रितें जें तें. कृ. वहधा. प्रापणअ. बाह्यार्थी अव्य.

बहिर्द्वारं बहिश्वतद्वारंचबाहिर्द्वारं, बाहिर असें जें द्वार तें. स. बाहिरचें द्वार. अ. न.

बहु बंहतेइतिबहु, वृद्धी पावतें जें तें. कृ. बहिधा. वृद्धिअ. पुष्कळ. उ. पु. न. ई. स्त्री.

बहुकरः बहुकरोतीतिबहुकरः, भूमिसंमार्जन करितो जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. सडासंमार्जन करणारा. वि. अ. पु. न. आ. ई. स्त्री.

बहुगर्ह्यवाक् बहुगर्ह्यवाक् यस्यबहुगर्ह्यवाक्, बहुत निंद्य आहे वाणी ज्याची तो. स. बहुत अवाच्य भाषण करणारा. त्रिलिंगी.

बहुपात् बहवः पादाः यस्यबहुपात्, बहुत आहेत पाय ज्याचे तो. स. वडाचें झाड. द. पु.

बहुप्रदः बहुप्रददातीतिबहुप्रद., बहूत देतो जो तो. कृ. डुदाञ् धा दानअ. दानशूर अ. पु.

बहुमूल्यं बहुमूल्यमस्यबहुमूल्यं, फार आहे मौल्य जाचें तो. त मोठे किंमतीचे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

बहुरूपः नानाकृतिगधत्वात्बहुर्नरूपाण्यस्यबहुरूपः, बहूत आहेत रूपें जाचीं तो. स. धूप. अ पु.

बहुलं बहून्लातीतिबहुलं, बहुतातें ग्रहणकरितेंजे तें कृ. लाधा आदानअ. पुष्कळ २काळा वि अ पु न आ. स्त्री ३अग्नि अ पु.

बहुला बहूनिलातीतिबहुला, बहुत गुणातें ग्रहण करितेजी ती. कृ. लाधा. आदानअ. इन्द्रची. २कृत्तिकानक्षत्र. ३गाय. ४नीळ. आ. स्त्री.

बहुलीकृतं अबहुलं बहुलमकारिबहुलीकृतं, थोडके जें फार केलेलें तें. कृ. डुकृञ्धा. करणअ चांगलें निवडकेलेलें धान्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बहुवारकः बहून्वारयतीतिबहुवारकः, बहुतांतें स्वीकार करितो जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. भोकरीचें झाड. अ. पु.

बहुविधः बहवः विधाः अस्यबहुविधः, बहुत आहेत प्रकारजाचे तो स. नानाप्रकारचा. वि अ पु. न. आ. स्त्री.

बहुसुता बहवःसुतायस्याः बहुसुता, फारआहेत पुत्रजीस ती स. शतावरी. आ स्त्री.

बहुसूतिः बह्वी: सूतिः यस्या बहुसूतिः, फार आहे प्रसूतिजीची ती. स. बहूत वेळ प्रसवलेली. इ. स्त्री.

बाकुची वातसकाचयतीतिबाकुची, वायूतें संकोचकरणारी जी ती. कृ. कुचधा. तारशब्दअ बावची. ई. स्त्री.

बाढं बाह्यतेसमबाढं, स्वीकार. त्याअर्थी प्राप्त करिजेलें जें तें. इ वहधा प्रापणअ. अतिशय. स्वीकार त्या अर्थी अव्य.

बाणः वणनंबाणः बाणः शब्दो

स्वस्यबाणाः, शब्द आहे ज्यासतो तं. बाण. २ बलीचा पुत्र बाणना मा तो. अ. पु.

बाणा वण्यतेइतिबाणा, बोलि जेसे जी ती. रू. वणधा. शब्दअ काका कोरंटा. आ. स्त्री.

बाधा बाध्यतेइतिबाधा, पीडाजी ती. रू. बाधृधा. विलोडनअ. म नःपीडा. आ. स्त्री.

बांधकिनेयः बंधक्याः अपत्यं बांधकिनेयः, व्यभिचारिणीचा जो पुत्र तो. त. व्यभिचारिणीचा पुत्र. अ. पुं.

बांधवः बध्नातीतिबंधुः सएवबां धवः, बंधन करणारा जो तो बंधु तोचबांधव. त. सगोत्र ह्य. एक वंशी भाऊबंद. अ. पु.

बार्हत बृहत्याःइदंबार्हत, बृहती चे हें तें. त. रिंगणीचें फळ. अ. नपुंस.

बालः बलतीतिबालः, जीवन करणारा जोतो रू. बलधा. प्राण नअ. मूर्ख २ बालक. वि. अ. पु न. आ स्त्री. ३ वाळा. ४ शेपटी अ. पु. न.

बालतनयः बालाइव तनयाः पत्राण्यस्येतिबालतनयः, बाल सदृश आहेत पत्रें ज्याचीं तो. स. खैराचें झाड. अ. पु.

बालतृणं बालंचतत्तृणंचबाल तृणं, कोमळ असें जें तृण तें. स. कोवळें तृण. अ. न.

बालधिः बालाः धीयंतेअत्रइति बालधिः, केश राहातात ज्याचे ठा यीं तो. रू. डुधाञ्धा. करणअ. के शयुक्त जो शेपटीचा अग्रभाग तो. इ. पु.

बालपाश्या बालपाशेसाधुर्बा लपाश्या, केश समूहाचेठायीं जो साधु तो. त. भांगाचें भूषण. आ. स्त्रीलिं.

बालमूषिका क्षुद्रबालाचा सौ मूषिकाच बालमूषिका, लहा न अशीजी मूषिका ती. स. उंदि राची एक लाहान जाती. आ. स्त्री.

बालहस्तः बालःहस्तइवास्यबा लहस्तः, केश जो तो हस्ताचेपरी ज्यासतो. स. केशयुक्त जो शेपटीचा अग्रभाग तो. अ. पु.

बाला बलतीतिबाला, जीवन

करवितें जी ती. कृ. बलधा. प्रापनअ. कुमारी. आ. स्त्री.

बालिश: बलिशस्यमत्स्यवेधनस्यायमपूज्यत्वात्बालिशः मत्स्यवेधन संबंधीं जो तो. त. मूर्ख. २ कालक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बालेय: बलयेहितोबालेयः, उपहारा कारणें जो हित तो. त. वनोषधी. भारंग. अ. पुं.

बाल्यं बालस्यभावः बाल्यं, बाल्य अवस्थाजी ती. स. बाल्यावस्था. अ. न.

बाष्पं बातिइतिबाष्पं, शैत्यनाश करतें किंवा नेत्राचेठायीं प्राप्त होतें तें. कृ. बाधा. गत्यादिअ. उष्ण २ नेत्रोदक. अ. पु. न. आ. स्त्री

बाष्पिका बाष्पीका बाष्पमिवप्रतिकृतिर्बाष्पिका, बाष्पासारिखी जी प्रतिमा ती. त. हिंगुळपत्राची पत्री. आ. स्त्री.

बाहु: बाधतेइतिबाहुः, लोडन करणारा जो तो. कृ. बाधृधा. विलोडनअ. भुज. उ. पुं.

बाहुज: बाहुभ्यांजातोबाहुजः, बाहूं पासून जो झाला तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. क्षत्रिय. अ. पु.

बाहुदा बाहुजलंददातीतिबाहुदा, उदकातें देणारी जी ती. कृ. डुदाञ्धा. दानअ. नदीविशेष. अ. पु.

बाहुमूलं बाह्वोर्मूलं बाहुमूलं, बाहूंचें जें मूल तें. स. काख. अ. नपुं.

बाहुयुद्धं बाहुभ्यांयुद्धं बाहुयुद्धं, बाहूं करून जें युद्ध तें. स. बाहूंनीं लढणें. अ. न.

बाहुल: बहुलाः कृत्तिकाअस्मिन्स बहुलः बहुलएवबाहुलः, बहुत कृत्तिका आहेत ज्याचेठायीं तो बहुल तोच बाहुल. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

बाहुलेय: बहुलानामपत्यंबाहुलेयः, बहुला म्हणजे कृत्तिकांचें जें अपत्य तो. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

बाल्हिक: बाल्हीकं बाल्हिकेभवः बाल्हिकः, बाल्हिकदेशाचेठायींजोउत्पन्न तो. स. कुंकुम. २ अश्वविशेष. ३ हिंग. अ. पुं. न.

बिडं बिडतीतिबिडं, जाड्यना श करणारें जें तें. क्रु. बिडधा भेदनअ. बिडलोण. अ. न

बिडाल: बिटतीतिबिडाल:, आक्रोश करितो जो तो. क्रु. बि ट्धा. आक्रोश अ. माजर. अ पु.

बिडौजा: बिडमोजोयस्यबि डौजा:, बिड म्ह. शत्रु भेदक - आहे ओज ज्याचें तो. स. इंद्र. स. पु.

बिंदु: बिंदतीतिबिंदु:, अवय व ना भास जो तो. क्रु. बिदिधा. अवयवअ. थेंब. उ. पु.

बिंबिका बिंबिकायतीतिबिंबि का, बोबडे बोलविणारीजीती. क्रु. कैधा. शब्दअ तोंडलीची वेल. आ. स्त्री.

बिलं बिल्यतेइतिबिलं, भेदन करिजेलें जें तें. क्रु बिलधा. भे दनअ. छिद्र. अ. न.

बिलेशय: बिलेशेतेसौबिलेश य:, बिलांतेयाची शयनकर्तो जो तो. क्रु. शीङ्धा. स्वप्नअ. स र्प. अ. पु.

बिल्व: बिलतीतिबिल्व:, नाश करितो जो तो. क्रु बिलधा भे दनअ बिल्ववृक्ष. अ. पु

बिसं बिसतीतिबिसं, कमला तें प्रेरण करितें जें तें. क्रु. बिस धा. प्रेरणअ. भिसें. अ. पु. न.

बिसकंठिका बिसवत्कंठोय स्या:साबिसकंठिका, बिसासा रिखा आहे लांब कंठ जीचा ती स. बगळा म्ह. बाळे टोक. आ. स्त्री.

बिसप्रसूनं बिसस्यप्रसूनंपुष्पं बिसप्रसूनं, बिस म्ह. कमळना ळ तत्संबंधी जें प्रसून म्ह. पुष्प- तें. स. कमळ. अ. न.

बिसिनी बिसंअस्तिअस्या.सा बिसिनी, नाल आहे जीस ती. न कमलिनी. ई. स्त्री.

बिस्त: बिस्यतेइतिबिस्त:,तुल नार्थंटाकिजेतोजो तो. क्रु. बिसधा क्ष पणअ सोन्याचा आठ गुंजांचा तो ळा. अ. पु.

बीजं बीज्यतेनेनेतिबीजं, उत्प त्ति होइजेल्से जेणें करून तें. क्रु. बी जधा. प्रादुर्भावादिअ. रेत. २ बी. ३ कारण अ. न

बीजकोश: बीजस्यकोशोवी

जेकोशः, बीजाचाजो कोश ह्म संग्रहतो. स. बियांचा कों ठा. अ. पु

बीजपूरः बीजंपूरयतीतिबीज पूरः, बीजातें पूरण करिती - जो तो. क्र. पूरीधा. आप्यायन अ. माहळुंग. अ. पु.

बीजाकृत बीजेनसहकृतंक्षेत्रंबीजाकृतं, बीजासहवर्तमानजे कृष्टक्षेत्र. नांगरलेंते समय म बीं पेरून नंतर नांगरलेले शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बीज्यः बीजेभवोबीज्यः, बीजानें गर्भी झाला जो तो. त. कुलीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

बीभत्सः बीभत्स्यतेनेनबीभत्सः, अतिशयें करून भयें च्छा पाविजेतात जेणें तो. क्र. त्रिभीसन्तेंतथा भयअ. आठर सांतील एकरस. अ. पुं.

बुक्कः बातीतिबुक्कः, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. क्र. बाधा. गतिअ. रुई मदार. अ. पु.

बुक्का बुक्यतेइतिबुक्का, कमच्याकार असे बोलिजेतसे जीतीक्र. बुक्कधा. भषणअ. हृदयातील मांसभाग ह्म काळिज आ. स्त्री.

बुद्धः प्रशस्ताबुद्धिरस्यबुद्धः, चांगली आहे बुद्धि जाची तो त. अवगत ह्म जाणलेला. वि अ. पुं. न. आ. स्त्री.

बुध्नः बुध्यतेइतिबुध्नः, बांधिजेतो जो तो. क्र. बंधधा. बंधन अ.

बुद्धिः बुध्यतेनयाबुद्धिः, जाणिजेतें जीणे करून ती. क्र. बुधिर्धा. बोधनअ. सर्वव्यवहारांस कारण जे ज्ञानती. इ. स्त्री

बुद्बुदः बुदंबुदंतीतिबुद्बुदः, बुद ह्म अव्यक्त ध्वनीतें करितो जो तो. क्र. उबुंदिर्धा. निशामनअ. पाण्याचा बुडबुडा. अ. पु

बुधः बुध्यतेइतिबुधः, जाणणारा जो तो. क्र. बुधधा. अवगमन अ. पंडित. २ नवग्रहांतील बुध तो. अ. पु.

बुधिते विग्रहादिसर्वंबुद्धवत्

बुभुक्षा भोक्तुमिच्छाबुभुक्षा, भोजन करावया कारणें जीइच्छा

ती. क्र. भुजधा. अन्यसहारअ स्था. आ. स्त्री.

बुभुक्षित: बुभुक्षासंजातास्य बुभुक्षितः, भोजनेच्छा झाली आहे जास तो. त. भुकेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बुष: विग्रहादिबुसशब्दाप्रमाणें भूस अ. न.

बुसं बुस्यतेइतिबुसं, टाकिजेतें जें तें. क्र. बुसधा. उत्सर्ग अ भूस अ. न.

बृहतिका बृहत्येवबृहतिका, बृहती झ. वसनांतर जें तीच बृहतिका, न. आंगवस्त्र. आ स्त्री.

बृहती बर्हतीतिबृहती, वृद्धीपावतेजी ती. क्र. बृहधा. वृद्धिअ. रिंगणीचें झाड. २ लहानडोरली वांगी. ३ छंदोविशेष. ई. स्त्री.

बृहत् बर्हतीतिबृहत्, वृद्धीपावतेजे ते क्र. बृहधा वृद्धिअ. मोठा वि. व पु. न. ई स्त्री.

बृहत्कुक्षिः बृहतीकुक्षिर्यस्यसबृहत्कुक्षिः, मोठें आहे पोट ज्याचें तो स. दोंदिल इ. पु.

बृहद्भानुः बृहतःभानवोयस्य सःबृहद्भानुः, वृद्धिगामी आहेत भानु म्ह. किरण ज्याचे तो स. अग्नि उ. पु.

बृहस्पतिः बृहतांपतिर्बृहस्पतिः, देवांचा जो पती म्ह. गुरु तो स. देवाचा गुरु इ. पु.

बृंहितं बृंहणंबृंहितं, हत्तीचा जो शब्द तें. क्र. बृंहिधा. शब्दअ. हत्तीचा शब्द. अ. न.

बोधकर: बोधकरोतीतिबोधकर, जागृती करणारा जो तो क्र. डुकृञ्धा. करणअ. राजाचा स्तुतिपाठक. अ. पु.

बोधिद्रुमः बुध्यतेइतिबोधिःस चासौद्रुमश्चबोधिद्रुमः, आणिजे तों जो तो बोधि बोधि असा जो द्रुम म्ह. वृक्ष तो. स. पिंपळाचें झाड. अ. पु.

बोल: बोलयतीतिबोलः, मज्जन म्ह. अंत: प्रविष्ट म्ह. शरीरांतदुःखनिमर्वतक जो तो क्र. बुलधा. मज्जनअ. रक्ताबोळ अ. पु.

ब्रध्नः तिमिरंबध्नातीतिब्रध्नः, अंधकारातें नाश करितो जो तो. क्र. बधधा बंधनअ. सूर्य. अ पु.

ब्रह्मचारी ब्रह्मवेदाध्ययनव्रतं चरतीतिब्रह्मचारी, वेदाध्ययनार्थ ब्रह्मचर्य व्रताचरण करितो जो तो कृ. चरधा. गतिअ. ब्रह्मचर्य व्रत धारण केलेला. इच्.पु

ब्रह्मण्यः ब्रह्माणमर्हतीतिब्रह्मण्य., ब्रह्मदेवाला जो पूज्य तो. त पारसापिंपळ अ.पु.

ब्रह्मत्वं ब्रह्मणोभावोब्रह्मत्वं, ब्रह्माचीजी मत्ता तें. त. ब्रह्मभाव. अ न.

ब्रह्मदर्भा ब्रह्मणा दृश्यतेइति ब्रह्मदर्भा, ब्रह्मदेवानेरोगनिरस्यर्थआज्ञापिजेली जी ती. कृ. दृभधा. आज्ञापनअ. ओंवा. आ स्त्री.

ब्रह्मदारु ब्रह्मणिदारुब्रह्मदारु, ब्रह्मा विषयीं जें दारुरूप तें. स पारसापिंपळ उ.न.

ब्रह्मा बृंहयतिवर्धयतिप्रजाइति ब्रह्मा, प्रजा वृद्धि करितो जो तो कृ. वृहिधा. वृद्धिअ. ब्रह्मदेव. २ ब्राह्मण. न् पु. ३वेद. ४ चैतन्य. ५तप. न्.न.

ब्रह्मपुत्रः ब्रह्मणः पुत्रःब्रह्मपुत्रः, ब्रह्मदेवाचा जो पुत्र तो स. विष विशेष. अ.न.

ब्रह्मबंधुः ब्रह्मब्राह्मणजातिर्बंधुरस्यब्रह्मबंधुः, ब्राह्मणजाती आहे बंधू ज्याचा तो. स. ब्राह्मण निंदेचा प्रयोग. २ब्राह्मणाची निंदा. उ.पु.

ब्रह्मभूयं ब्रह्मणोभावोब्रह्मभूयं, ब्रह्माचा जो भाव तें. कृ. भूधा सत्ताअ. ब्रह्मत्व. अ.न.

ब्रह्मयज्ञः ब्रह्मणोयज्ञःब्रह्मयज्ञः, वेदांचें जे पूजन तो ष.पंचयज्ञांतील एकभेद. अ.पु.

ब्रह्मवर्चसं ब्रह्मणोवेदस्यतपसोवावर्चोब्रह्मवर्चसं, वेदांचें किंवा तपाचें जें तेज तें. त. सदाचारपासून वेदाभ्यास करणें. २तपश्चर्यापासून तेज. अ.न.

ब्रह्मबिंदुः ब्रह्मणः बिंदुर्ब्रह्मबिंदुः, वेदपाठकालीं मुखापासून निघतात जे ते. स. वेदपठत असतां तोंडांतून जलकण निघतात ते प्रसेक. उ.पु.

ब्रह्मसायुज्यं योजनंयुक् युजासहसयुक् सयुजो भावः सायुज्यं,

ब्रह्मणः सायुज्यंब्रह्मसायुज्यं, ब्रह्माचे जे सायुज्य ह्म. तत्स्वरूपता तैसें. ब्रह्मत्व. अ न.

ब्रह्मसूः ब्रह्मतपः ब्रह्माणंवासुवतिचालयतीतिब्रह्मसूः, तपाते अथवा ब्रह्मदेवातें हीचालनकरितोजोतो कृ षूधा प्रेरणअ अनिरुद्ध ह्म मदनाचापुत्र ऊ.पु.

ब्रह्मांजलिः ब्रह्मणोंजलिःब्रह्मांजलि, वेदपठणकालींचा जो अंजली तो स. वेदाभ्यास करतेवेळीं आरंभीं वशेवटीं प्रणवोच्चार करून जो नमस्कार तो इ. पु.

ब्रह्मासनं ब्रह्मण. आसनंब्रह्मासनं, ब्रह्म ह्म. अध्ययनाचाउपाय तत्संबंधी स्वस्तिकादि जें आसन ते. स. ध्यानवयोग यांविषयीं जें आसन ते अ न.

ब्राह्मः ब्रह्मण. इदंब्राह्मं ब्रह्मदेवाचें जें हें तें. त. आंगठ्याचे मूळ, ब्रह्मतीर्थ अ न.

ब्राह्मणः ब्रह्मवेदमधीतेब्राह्मणः, वेदाध्ययन करितो जो तो. कृ इङ्.धा. अध्ययनअ. चारवर्णांतील पहिला वर्ण अ.पु.

ब्राह्मण्यं ब्राह्मणानांसमूहोब्राह्मण्यं, ब्राह्मणांचा जो समुदाय तें. त ब्राह्मणाचा समुदाय अ. नपुं.

ब्राह्मणयष्टिका ब्राह्मणस्ययष्टिरिवतादृशंप्रकांडत्वात्ब्राह्मणयष्टिका, ब्राह्मणाच्या यष्टि सदृश आहे प्रकांड जीचे ती त. भारंग. आ. स्त्री

ब्राह्मणी ब्रह्मणःइयंब्राह्मणी, अर्थात् पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें भारंग. ई स्त्री.

ब्राह्मी ब्रह्मणइयंब्राह्मी, ब्रह्मदेवासंबंधीजीती. त. सरस्वती. २ सात मातृदेवतेंतील पहिलीदेवता ३ सोमलता. ई स्त्री.

भं भातीतिभं, दीप्ति करितें जें तें कृ. भाधा. दीप्तिअ. नक्षत्र. क्ष. न.

भक्तं भज्यतेस्यभक्तं, सेवन करि जेतें जें तें कृ. भजधा. सेवाअ अन्न. अ. न.

भक्षकः भक्षयतीतिभक्षकः, अन्नादि भक्षण करितो जो तो. कृ. भक्षधा. अदनअ. भक्षणक रणारा. २खादाड. अ. पु.

भक्षकारः भक्ष्यकारः भक्षं करोतीतिभक्षकारः, भक्ष्यते करणारा जो तो. कृ. भक्ष्य पदार्थ करणाराजोकोवि. अ. पु. न आ. स्त्री.

भक्ष्यंकारः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

भगः भज्यतेइतिभगः, सेवा करिजेतो जो तो. कृ. भजधा. सेवनअ. सूर्य. अ. पु. २योनि. ३ संपत्तीची शोभा. ४ इच्छा. ५ माहात्म्य. ६ प्रयत्न. ७ पराक्रम. ८ कीर्ति. अ. न.

भगंदरः भगंदारयतीतिभगंदरः, भगातें विदारण करितोजो तो. कृ. दृधा. विदारणअ. रोग विशेष. अ. पु.

भगवान् भगंभाग्यमस्तिअस्यभगवान्, भाग्यआहे जास तो. त. ईश्वर. २नास्तिक. त्. पुल्लिं.

भगिनी भगमिच्छास्त्यस्याःभगिनी, इच्छा आहे जीस ती. त बहीण. ई. स्त्री.

भंगः भंजनंभंगः, आमर्दनजें तो. कृ. भंजधा. आमर्दअ. नाश. २पाण्याची लाट. अ. पु.

भंगा भज्यतेअनयाभंगा, पीडा करिजेत्ये जीणें करून ती. कृ भंजधाआमर्दनअ. भांग. २ताग्याचें बी. आ. स्त्री.

भंगिः भगस्यकरणंभंगिः, भंगाचें जें करण ती. कृ. भगप्रकृतिकधा. करणअ. कौटिल्यभेद. २ विच्छित्तिरूपहाव. इ स्त्री.

भंग्यं भंग्या भवनंक्षेत्रंभंग्यं, भातुलानी होण्याचें जें क्षेत्र तें त भांगउत्पन्न होण्याचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भजमानः भजतेफलमनुबध्नातिभजमानः, फलानुबंध करणा

राजो तो. कृ. भजधा. सेवा अ. नीतीनें मिळावयाचा विभागादि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भटः भरतीतिभटः, सैन्यातें रक्षण करणाराजो तो. कृ. भरधा. भृतिअ. योद्धा. अ. पु.

भटित्रं भटतीतिभटित्रं, स्वभक्षणानें पोषण करितें जें मांस तें. कृ. भटधा. भृतिअ. लोहशलाकेनें संस्कृत जें मांसादिक. अ. न.

भट्टारकः भटान् शत्रून् अनतीतिभट्टारकः, शत्रुनाशनार्थजातो जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. राजा अ. पु.

भाटिनी भटतिउद्धतंभाषतेइतिभाटिनी, उद्धट भाषण करणारी जी ती. कृ. भटधा. परिभाषणअ. भट्टाभिषिक्त स्त्रियांखेरीज ज्या अन्यराज स्त्रिया त्या प्रत्येक. ई. स्त्री.

भंडाकी भण्यतेमण्यतेवाभंडाकी, औषधार्थ बोलिजेली जी ती. कृ. भटधा. परिभाषणअ. डोरली वांगी. ई. स्त्री.

भंडिलः भंडिरः भंडयतेइतिभंडिलः, कल्याण करितोजो तो. कृ. भडिधा. कल्याण अ. शिरस वृक्ष. अ. पु.

भंडिरी विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

भंडी विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें. शिरसवृक्ष. ई. स्त्री.

भंडीरी विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

भंडीलः विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें. शिरसवृक्ष. अ. पु.

भद्रं भंदतइतिभद्रं, कल्याणकिंवा करवें पावतो जो तो. कृ. भदिधा. कल्याण सुखअ. कल्याण. अ. न. २ नागर मोथा. ३ बैल. अ. पु.

भद्रकुंभः भद्रश्चासौकुंभश्चभद्रकुंभः, जलपूर्णत्वात् कल्याण कारक जो घट तो. भरलेला घागर तांब्याइत्यादि. अ. पु.

भद्रदारु भद्रंदारुयस्यभद्रदारुः, कल्याण कारक आहे काष्ठ ज्याचें तो. स. देवदारूचें झाड. उ. पु. न.

भद्रपर्णी भद्राणिपर्णान्यस्याभद्रपर्णी, कल्याण कारक आहेत

पर्णेजीवीं ती. स. शिवणाचें झा
ड. ई. स्त्री.

भद्रमुस्तकः भद्रंतेरोतीतिभद्रं
भद्रंकरोतीतिभद्रः सचासौमुस्त
कश्चभद्रमुस्तकः, कल्याण कार
क असा जो मुस्तक तो. स. नाग
रमोथा. अ. पु. न.

भद्रयवं भद्रंचतत् यवंचभद्रय
वं. कल्याण कारक असें जे यव
तें. स कुड्याची शेंग. अ. पु. न.

भद्रबला भद्रंबलमस्याः भद्र
बला, कल्याण कारक आहे ब
ळ जीचें ती. स. चांदवेल. आ.
स्त्री.

भद्रश्रीः भद्राश्रीर्यस्यभद्रश्रीः,
कल्याणकारकआहे शोभाजाची
तो. स. मैला गिरिचंदनईकाउ.

भद्रासनं भद्रंचतदासनंचभ
द्रासनं, कल्याण कारक असेंजें
आसन तें स. रत्नजडित जें
राजादिकाचें आसन तें. अ. न.

भयं विग्रहादि भीतिशब्दाप्रमा
णें. अ. न.

भयंकरं भयंकरोतीतिभयंक
रं, भयातें करणार जें तें. कृ.
ड्डकृञ्‌धा. करणअ. भीतिका
रक. २ भयानकनामारस. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

भयद्रुतः भयाद्रुतोभयद्रुतः,
भयें करून पलायित जो तो स.
भयानें पळणारा. वि. अ. पु. न
आ. स्त्री.

भयानकः भयंआनितिभया
नः भयानएवभयानकः, भया
तें उत्पन्न करितो जो तो भयान
तोच भयानक. त. रसविशेष.
अ. पु. २ भयंकर. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री

भरः भरणंभरः, भरण म्ह. धा
रण जें तो. कृ. डुभृञ्‌धा. धार
णअ अतिशय. २ भार. अ. पु.

भरणं विग्रहादि भृत्याशब्दाप्र
माणें वेतन. २ पोषण. अ. न.

भरण्यं भरण्या भरणीसा
धुभरण्यं, पोषणाविषयीं जें द्र
तें. त. वेतन. अ. न. २ आ. स्त्री

भरण्यभुक् भरण्यंवेतनंभुं
क्तेभरण्यभुक्, वेतन घेऊन क
र्म करितो जो तो. कृ. भुजधा. पा
लनादिअ. वेतन घेऊन चाकर

करणारा. अ. पु. स्त्री. न.

भरतः भरतस्यमुनेः शिष्योभरतः, भरत ऋषीचा जो शिष्य तो. भरत ऋषीचा शिष्य. अ. पु.

भरद्वाजः भरंतः वाजाः पक्षायस्यसभरद्वाजः, धारण करणारे आहेत पक्षजाचे तो. स. कुकुड कोंबडा. अ. पु.

भर्गः भर्ज्यंतेकामादयोनेनेतिभर्गः, भाजले आहेत कामादिक वैरी ज्यानें तो. कृ. भ्रजीधा. भर्जनअ. महादेव. अ. पु.

भर्ता बिभर्तीतिभर्ता, पोषण करणाराजो तो. कृ. डुभृञ्धा. पोषणअ. नवरा. अ. पु. धारण करणारा. ३ पोषण करणारा. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

भर्तृदारकः द्रियतेइतिदारकः, भर्तुः दारकः भर्तृदारकः, राजाचा आदर करितोजो तो. स. युवराजा. अ. पु.

भर्तृदारिका विग्रहादिपूर्वीप्रमाणें. राजाची कन्या नाटकांतील. आ. स्त्री.

भर्त्सनं भर्त्स्यतेइतिभर्त्सनं, ज्येनेंजें तें. कृ. भर्त्सधा. तर्जनअ. अपकारार्थक भाषण. अ. न.

भर्म बिभर्तीतिभर्म, पोषण करितेजें तें. कृ. डुभृञ्धा. पोषणादिअ. सोनें. २ वेतन. न्. न.

भल्लः भल्लतेइतिभल्लः, हिंसा करितोजो तो. कृ. भल्लधा. हिंसाअ. आस्वल. अ. पु. २ कल्याण. अ. न.

भल्लातकी भल्लइवअततीतिभल्लातकी, कल्याणातें निरंतर प्राप्त करितेजीती. कृ. अतधा. सातत्यगमनअ. भिलावा. अ. पु. ई. स्त्री.

भल्लुकः भल्लतेइतिभल्लुकः, हिंसा करितोजो तो. कृ. भल्लधा. हिंसाअ. आस्वल. अ. पु.

भल्लूकः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याप्रमाणें.

भवः भवतेइतिभवः, सत्ता प्राप्त करितोजो तो. कृ. भूधा. प्राप्तिअ. महादेव. २ उत्पत्ति. अ. पु.

भवनं भवंतिअनेनेतिभवनं, उत्पन्न होतात ज्याचेठायीं तें. कृ. भूधा. सत्ताअ. घर. अ. न.

भवानी भवस्यस्त्रीभवानी, भव म्ह. शंकर त्याची जी पत्नी ती.

स्त्रीप. पार्वती. ई. स्त्री.

भाविकं प्रशस्तोभवोभद्रमत्रा-स्तीतिभाविकं, उत्कृष्ट आहे क ल्याण प्राप्ति जाच्नेवाधीं तें. त. क ल्याण. अ. न.

भाविता विग्रहादिसूल्प्रशब्दाप्र माणें. होणारा. वि. ऋ. पु. न. ई. स्त्रीलिं.

भाविष्णुः विग्रहादिभविशाब्दा प्रमाणें. उत्पन्न होणारा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

भाव्यं भवनार्हं भव्यं, भवना विष यीं जें योग्य तें. त. कल्याण. २ फ लकार्य अ. न.

भषकः भपतीतिभषकः, भो कतो जो तो. क्र. भषधा. हिंसा अ. कुत्रा. अ. पु.

भस्त्रा भस्यतेअनयाभस्त्रा, अ ग्न्युद्दीपन करिजेतें जीणें करून तो. क्र. भसधा. दीप्तिअ. विस्त व पेटविण्याचा चामड्याचा भाता. आ. स्त्री.

भस्मगंधिनी भस्मनीगंधःसी स्यास्तीतिभस्मगंधिनी, भस्माचा जो गंध स. रुवास तो आहे जी स ती. त. रुवासिक द्रव्य विशे ष. ई. स्त्री.

भस्मगर्भा भस्मगर्भोयस्याःसा भस्मगर्भा, भस्म आहे गर्भानेगर्भ जीच्या ती. स. शिसव्याचें झाड. आ स्त्रीलिं.

भा भानंभा, दीप्तिजी ती. क्र. भा धा. दीप्तिअ. कांति. आ. स्त्री.

भागः भज्यतेइतिभागः, सेवन क रिजेतोजो तो. क्र. भजधा. सेवाअ अंश. अ. पु.

भागधेयं भागएवभागधेयं, भा गजो तेंच त. दैव. अ. न. २ सरका रसारा. अ. पु.

भागिनेयः भागिनेयी भगि न्याः अपत्यंभागिनेयः, भगिनीचा जो पुत्र तो. त. बहिणीचा पुत्र व कन्या. अ. पु. २ ई. स्त्री.

भागीरथी भगीरथस्यापत्यस्त्री भागीरथी, भगीरथाची जी कन्या ती. त. गंगा नदी. ई. स्त्री.

भाग्यं भज्यतइतिभाग्यं, सेवि जेतें जें तें. क्र. भजधा. सेवाअ. दैव. २ जन्मांतरीचेंशुभाशुभकर्म ३ ऐश्वर्य. अ. न.

भागीनं विग्रहादिभोग्यशब्दाप्रमाणें. भाग उत्पन्न होण्याचें शेत. वि. अ. ३. न. आ. स्त्री.

भाजनं भाजयतीतिभाजनं, विभाग करणारें जें तें. कृ. भाजधा. पृथक्कर्मअ. भांडें. अ. न.

भांडं भंडतीतिभांडं, कल्याण किंवा स्मरण देतें जें तें कृ. भंडिधा. कल्याणस्मरणअ. भांडें. २ भूषण. ३ घोड्याचा अलंकार. ४ वाण्याचें मूळ भांडवल. अ. न.

भाद्रः भद्राख्यायुक्ताभाद्रीसाअस्मिन्सभाद्रः, भद्रायुक्त जी पौर्णिमा ती आहे ज्याचेठायीं तो. कृ. भाद्रपदमास. अ. पु.

भानुः भातीतिभानुः, प्रकाशमान जो तो. कृ. भाधा. दीप्तिअ. सूर्य. २ किरण. उ. पु.

भामिनी अवश्यंभामतेइतिभामिनी, अवश्य क्रोध करणारी जी ती. कृ. भामधा. क्रोधअ. रागीट बायको. ई. स्त्री.

भारः विग्रहादिभरशब्दाप्रमाणें. तोल्याचें वीस तुला. २ वत्तीस पायल्या. अ. पु.

भारतं विग्रहादि भरतशब्दाप्रमाणें. भरतखंड. २ नरका. अ. पु.

भारती बिभर्ति भूतानिभियंतेन या भारती, बिभ्रेंजीं तीं पालनकरिताहेत जीणें,ती. कृ. भृञ्धा. भरणअ. सरस्वती. ई. स्त्री.

भारद्वाजी भरद्वाजमुनेरियंभारद्वाजी, भरद्वाज मुनीची जी होती. त. रान कापशीण. ई. स्त्री.

भारयष्टिः भारस्ययष्टिः भारयष्टिः, भार धरण्याची जी यष्टि ती. स. खुंटी. इ. स्त्री.

भारवाहः भारं वहतीतिभारवाहः, भारातें वाहणारा जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. हेलकरी म. हमाल. अ. पु.

भारिकः भारोवाल्यस्यास्तीतिभारिकः, भारवाह्य आहे जास तो. हमाल. अ. पु.

भार्गवः भृगोरपत्यंभार्गवः, भृगूचें जें अपत्य तो. त. शुक्राचार्य. अ. पु.

भार्गवी भृगोरियभार्गवी, भृगूची जी होती. त. दूर्वा. ई. स्त्री.

भार्गी भर्गस्यइयंभार्गी भर्गेद्र-

शार्व त्यांचा जी प्रिय ती. त. भा रंगीचें झाड. ई. स्त्री.

भार्या भ्रियतेसाभार्या, पोष ण करिजेते जी ती. कृ. डुभृञ् धा. धारणादिअ. विवाहितबा यको. आ. स्त्री.

भार्यापती भार्याचपतिश्च भार्यापती, अर्थदंपतीशब्दाप्र माणें. बायको आणिनवरा. ई. पु.

भालुकः भाल्लूकः भल्ल तेई तिभल्लुकः सएवभाल्लुकः हिंसा करितो जो तो. भल्लुकतो च भाल्लुक. कृ. भल्लुधा. हिंसा अ. आस्वत्. अ. पु.

भावः भावयतीतिभावः, स त्ता करितो जी तो. कृ. भूधा. स त्ताअ. सत्ता. २ स्वभाव. ३ अभि प्राय. ४ चेष्टा. ५ आत्मा. ६ ज न्म. ७ मनोविकार. ८ विद्वा न. अ. पु.

भावितं भाव्यतेस्मभावि तं, प्राप्त झालें जें तें. कृ. भू. धा. प्राप्तिअ. सुगंधि. २ मिळा केला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भावुकं भवतीतिभावुकं, हो तें जें तें. कृ. भूधा. सत्ताअ. क ल्याण. अ. न.

भाषा भाष्यतेस्फुटनइतिभा षा. स्फुटन करिजेते जी ती. कृ. भाषधा. व्यक्तवाणिअ. सरस्व ती. आ. स्त्री.

भाषित भाष्यतेस्मभाषितं, भा षण करिजेलें जें तें. कृ. भाषधा. व्यक्तवाकूअ. भाषण. अ. न २ बोललेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भाष्यं भाष्यतेसूत्रार्थोयेनइति भाष्यं, सूत्रार्थ बोलिजेतो जेणें करून तें. कृ. भाषधा. व्यक्तवा णिअ. पदांच्या अर्थानें विवरण हा मूळसूत्राचा अर्थ ज्या ग्रंथां त वर्णन केला तो ग्रंथ. अ. न.

भाः भासनमितिभाः, दीप्तिजी ती. कृ. भाधा. दीप्तिअ. कांति स्. स्त्री.

भास्करः भाः करोतीतिभास्क रः, प्रभेनें करितो जो तो. कृ डुकृञ्धा. करणअ. सूर्य. अ. पु.

भास्वान् भाः अस्तियस्यसः भास्वान्, प्रभा आहे ज्यास तो.

न. सूर्य. न्. पु.

भिक्षा भिक्षणंभिक्षा, याचना जी ती. क्र. भि क्ष्धा. भिक्षा अ. याचना. २ चाकरी. ३ वेतन. ४ भिक्षेनें मिळालेलें वस्तु. आ. स्त्री.

भिक्षुः भिक्षणशीलोभिक्षुः, भिक्षा स्वभाव जो तो. क्र. भि क्षधा. भिक्षाअ. संन्यासी. उ. पु.

भिन्नं भिद्यतेस्मइतिभिन्नं, भेदन करिजेलें जें तें. क्र. भिद् धा. विदारणअ. शकल, खंड. अ. न.

भित्तिः भिद्यतेइतिभित्तिः, विदीर्ण होइजेत्से जी ती. क्र. भिद् रुधा. विदारणअ. भिंत. इ. स्त्री.

भिदा भेदनंभिदा, भेदन जें ती. क्र. भिद्रुधा. विदारण अ. द्विधाभवनआ. स्त्री.

भिदिरं भिनत्तीतिभिदिरं. शत्रूंचा भेद कारितें जें तें. क्र. भिद्रुधा. विदारणअ. वज्र. अ. न.

भिदुरं भिनत्तितद्भिदुरं. अथों दिपूर्वोच्या शब्दाप्रमाणें. वज्र. अ. न.

भिंदिपालः भिंदन्तीतिभिंदिः, तांपालयतीतिभिंदिपालः, स्वावयव करणाच्याधान्यातें पालण करणारा जो तो. क्र. पाल्धा. रक्षणअ. दगड मारण्याचें एक यंत्र, गोफीण. अ. पु.

भिन्नः भिद्यतेइतिभिन्नः, भेद करिजेतो जो तो. क्र. भिद् रुधा. विदारणअ. विदारण केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भिषक् भिषज्यतीतिभिषक्, चिकित्सा करितो जो तो. क्र. भिषज्धा. चिकित्साअ. वैद्य. ज्. पु.

भिस्सटा भिः सांदीकतेभिस्सटा, निंद्याच्यामत गमन करित्से — जी ती. क्र. टी कधा. गतिश्च. जळालेलें अन्न, करप. आ. स्त्री.

भिस्सा बभस्तीतिभिस्सा, दीप्ति करित्से जी ती. क्र. भस धा. दीप्तिअ. अन्न. आ. स्त्री.

भीः भिग्रहादर्भीतिशब्दाप्रमाणें भय. ईका. स्त्री.

भीतः भिग्रहादर्भीरुशब्दा प्रमाणें. भित्रा. २ भियालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

भीतिः भीयतेऽनेनेतिभीतिः, भय जें ती. क्र. ञिभी धा. भयअ. भय. इ. स्त्री.

भीमः बिभेत्यस्मादितिभीमः, भय पावतें ज्यापासून तो. क्र. ञिभीधा. भयअ. महादेव. २ भयानकनामारस. अ. पु. ३ भयंकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भीरुः भीरुकः भयशीलोभीरुः, भयस्वभाव जो तो. क्र. ञिभीधा. भयअ. भित्रा. वि. उ. पु. स्त्री. न. २ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भीलुकः विग्रहादपूर्वीच्याप्र त्याप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भीषणं भीषयतइतिभीषणं, भयातें करणारें जें तें. क्र. ञिभीधा. भयअ. भयानकनामारस. २ भयंकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

भीष्मं बिभेत्यस्मादितिभीष्मं, शत्रू भितो ज्यापासून तो. क्र. ञिभीधा. भयअ. शंतनूचापुत्र. अ. पु. २ भीषण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भीष्मसूः भीष्मंसूतेसाभीष्मसूः, भीष्मातें प्रसवणारीजी ती. क्र. षूङ्धा. प्राणिगर्भविमोचनअ. भागीरथी नदी. ऊ. स्त्री.

भुक्तं भुज्यतेस्मभुक्तं, भक्षण करिजेलें जें तें. क्र. भुजधा. अभ्यवहारअ. भक्षित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भुक्तसमुज्झितं पूर्वंभुक्तंपश्चात्समुज्झितंभुक्तसमुज्झितं, पूर्वी भुक्त करून मग टाकिजेलें जें तें. स. प्रथम भोगून नंतर टाकला जो तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भुग्नं भुनक्तिस्मभुग्नं, कौटिल्य ग्रहण करितें झालें जें तें. क्र. भुजोधा. कौटिल्यअ. वांकडा. २ व्याधित किंवा भग्न झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भुजः भुज्यतेनेनभुजः, भक्षण करितें ज्यणेंकरून तो. क्र. भुजधा. पालनादिअ. हात. अ. पु.

भुजगः भुजतीतिभुजः सर्पदेहस्तेनगच्छतीतिभुजगः, कौटिल्ययुक्त देहानें गमन करणारा जो तो. क्र. गम्लृधा. गतिअ.

सर्प. अ. पु.

भुजंगः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

भुजंगभुक् भुजंगंभुंक्तेभुजंगभुक्, सर्प भक्षण करणाराजो तो. कृ. भुजधा. भक्षणअ. मयूर. उ. पु.

भुजंगमः विग्रहादिसर्वभुजगशब्दाप्रमाणें.

भुजंगाक्षी भुजंगानक्षतीति भुजंगाक्षी, भुजंगानें व्याप्त केलेली जी ती. कृ. अक्षूधा. व्याप्तिअ. मुंगुसवेल. ई. स्त्री.

भुजशिरः भुजस्यशिरोभुजशिरः, भुजांचें मस्तक जें तें. स. खांदखांदा. स. न.

भुजांतरं भुजयोअंतरंभुजांतरं, भुजांचें जें अंतर म्हणजे मध्य तें. स. वक्षस्थळ. अ. न.

भुजिष्यः स्वाम्युच्छिष्टंभुंक्तेभुजिष्यः, स्वामीचें उच्छिष्ट भोजन करितो जो तो. कृ. भुजधा. अभ्यवहारअ. चाकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भुवनं भवंत्यस्मात्सर्वेभुवनं, संपूर्ण उत्पन्न होतें आपासून तें. कृ. भूधा. सत्ताअ. भूतळ. २ उदक. अ. न.

भूः भवतीतिभूः, उदकापासून उत्पन्न होती जी ती. कृ. भूधा. सत्ताअ. भूमि. ऊ. स्त्री.

भूतः भूतिरस्यास्तीतिभूतः, ऐश्वर्य आहे ज्यास तो. त. पिशाच. अ. पु. २ सारखा. ३ लब्ध. ४ प्राणी. ५ अतीत झालेला. ६ युक्त. ७ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ७ पृथिव्यादि पंच महाभूतें प्रत्येक. ८ सत्य. अ. न.

भूतकेशः भूतानांकेशाइव केशायस्य भूतकेशः, भूतांच्या केशासारिखे आहेत केश ज्याचे तो. स. जटामांसी. अ. पु.

भूतावासः भूतानांआवासः भूतावासः, पञ्चादिकांचें जें स्थान तो. त. बेहडेचें झाड. अ. पु.

भूतयज्ञः भूतानांयज्ञः भूतयज्ञः, भूतादिकांचा जो यज्ञ म्ह. पूजन तो. स. बलिहरणादि. अ. पु.

भूतवेशी भूतानिविशंतीतिभू

तपेशी, प्राणिमात्राप्रत योगनाशार्थ प्रकाश करितेजीतो. कृ. विशधा. प्रवेशन अ. काकरी निर्गुंडी ई. स्त्री

भूतात्मा भूतानामात्माभूतात्मा भूतांचा जो आत्मा तो स. ब्रह्मदेव. २शरीर. न. पु.

भूतिः भवत्यनयाभूतिः.ऐश्वर्य युक्तहोतोजीर्णे ती कृ. भूधा. सत्ताअ. ऐश्वर्य २ भस्म ३अणिमादिक ज्या आठ विभूती त्या प्रत्येक. इ. स्त्री

भूतिकं भवतीतिभूति सैनभूतिकं. भूतीजीतेंच त. किराईत २ सुगंधि तृण विशेष. अ. न

भूतेशः भूतानामीश भूतेशः. भूतांचा जो स्वामी तो. स. महादेव. अ. पु.

भूदारः भुवंदारयतीतिभूदारः, भूमीचें विदारण करितो जो तो. कृ. दृधा विदारणअ डुकर. २राजा अ पु

भूदेवः भुविदेवः वर्तते भूमीचेठायीं देवा सारिखा जो तो स. ब्राह्मण. अ पु.

भूनिंबः भुविनिंबइवभूनिंबः भूमीचेठायीं जो निंबा सारिखा तो. स. किराईत. अ. पु

भूपः भुवपातीतिभूपः, भूमीचें पालन करणारा जो तो. कृ.पाधा पालनअ. राजा. अ. पु.

भूपदी भुविपदमस्या.साभूपदी, भूमीचेठायीं आहे स्थानजीचें ती. स. मोगरी नामक एकफुलझाड. ई. स्त्री.

भूभृत् भुवंबिभर्तीतिभूभृत्, पृथ्वीतें धारण करितो जो तो. कृ. डुधाञ्धा. धारण पोषणअ. पर्वत. २राजा. त्. पु.

भूमिः विग्रहादिसर्व भूशब्दाप्रमाणें. इ. स्त्री

भूमिजंबुका भूमौजंबुः भूमिजंबुः सैवभूमिजंबुका, भूमीचेठायीं जो जंबुवृक्ष त्याचेपरीजीती. त. नारिंगीचें झाड. आ. स्त्री.

भूमिस्पृक् भूमिंस्पृशतीतिभूमिस्पृक्, भूमीतें स्पर्श करणारा जो तो. कृ. स्पृशधा स्पर्शनअ वैश्य. श. पु.

भूयिष्ठ अतिशयेनबहुइतिभूयिष्ठं. अतिशयें करून जें बहुत

तें. त. फारअधिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भूरि भवतीतिभूरि, अधिकहो तेंजें तें. रु. भूधा. सत्ताअ. पुष्क. वि. इ. पु. स्त्री. न. २सोनें इ. न.

भूरिफेना भूरिफेनीयस्याः सा भूरिफेना, बहुत आहे फेनजो तो जीस. ती. स. शिकेकाई. आ. स्त्रीलिंगी.

भूरिमायः भूरिमायायस्यस भूरिमायः, फार कपट आहे जा स तो. स. कोल्हा. अ. पु.

भूरुंडी भुवंरुंदतीतिभूरुंडी, ऊर्ध्व गमन करितेंजी ती. रु. रुधिधा. गतिअ. थोर कुरडु. ई. स्त्रीलिंगी.

भूर्जः भूरूर्जोस्यीतिभूर्जः, भूमि आहे बल जान्वें तो. स. भूर्ज वृक्ष. अ. पु.

भूषणं भूष्यतेइतिभूषणं, अलंकरण जें तें. रु. भूषधा. अलंकरणअ. अलंकार. २शोभवि णें. अ. न.

भूषा भूष्यतेनेनयाभूषा, अलं कृत होतो जीणे ती. रु. भूषधा. अलंकारअ. भूषण. आ. स्त्री.

भूषितः भूष्यतेस्मइतिभूषितः, अलंकार विशिष्टजो तो. रु. भूष धा. अलंकारअ. अलंकृत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भूष्णुः भवनशीलोभूष्णुः, उत्पन्न स्वभावजो तो. रु. भूधा. सत्ताअ. उत्पन्न होणारा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

भूस्तृणं भुवः तृणंभूस्तृणं, भूमी संबंधीं जें तृणसु. जलतृणविशे षतें. स. चेरखंडा सारिखा जल तृ ण विशेष. अ. न.

भृंगः बिभर्तिकुलमितिभृंगः, कुलातें पोषण करितो जो तो. रु. डु भृञ्धा. धारणपोषण अ. भुंग २ मस्तकचूडापक्षि. अ. पु. ३ दालचि नी. अ. न.

भृंगरजाः भृंगइवरजीस्यभृंग रजाः, भृंगराजा सारिखें आहे पुष्परज जान्वें तो. स. माका. अ. पु.

भृंगराजः भृंगइवराजतेसोभृं गराजः, भृंगराजा सारिखा शोभ तो जो तो. रु. राजृधा. दीप्तिअ. माका. अ. पु.

भृंगारः बिभर्तिजलमितिभृंगा

रः, अस धारण करणारा जो तो. कृ. डुभृञ्धा. धारणअ. सोन्या ची झारी. अ. पु.

भृंगारी बिभर्तीति भृंगारी, सूक्ष्म ग्र धारण करिते जी ती. कृ. डुभृञ्धा. धारणअ. डास. ई. स्त्री.

भृगुः भृज्जतेअत्रेति भृगुः, पच न होइजे तो आन्त्रेयाचीं तो. कृ. भ्रस्जधा. पाकअ. पर्वताचा तुटले ला कडा. उ. पु.

भृतकः भ्रियतेस्म भृतकः, वेतनें करून पोषण करिजे तो जो तो. कृ. भृञ्धा. भरणअ. चाकर. अ. पु.

भृतिः विग्रहादि भृत्याशब्दाप्रमाणें. वेतन. इ. स्त्री.

भृतिभुक् भृतिं भुंक्ते इति भृति भुक्, वेतन सेवन करितो जो तो. कृ. भुजधा. पालनादिअ. मजूर. ज. पु.

भृत्यः भ्रियते इति भृत्यः, पोष ण करिजे तो जो तो. कृ. भृञ्धा. भरणअ. चाकर. अ. पु.

भृत्या भ्रियते नया भृत्या, सेव क जीचाने संतुष्ट होतो ती. कृ. भृञ्धा. भरणअ. वेतन. आ. स्त्री.

भृशं भृशतइति भृशं, अतिश यार्थ बोधक जें तें. कृ. भृशधा. अधः पतनअ. अतिशयार्थी अ व्य. अ. न.

भेकः सर्पात् बिभेतीति भेकः, सर्पापासून भय पावती जो तो. कृ. ञिभीधा. भयअ. बेडूक. अ. पुल्लिं.

भेकी विग्रहादि भेकशब्दाप्रमाणें बेडकांतील लहान एक जाति. ई. स्त्री.

भेदः भिद्यंतेनेन भेदः, ज्याच्या योगानें शत्रूचे अमात्यादिक भे द पावतात तो. कृ. भिदिर्धा. वि दारणअ. एके ठिकाणीं मिळा लेल्यांचें द्वैधीकरण. अ. पु.

भेदितः विग्रहादि भिन्नशब्दाप्र माणें. भेद केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भेरी बिभेतियस्याः परसेनेति भे री, जी पासून पर सेना भय पा वते ती. कृ. ञिभीधा. भयअ. चर्मवाद्यविशेष. ई. स्त्री.

भेषजं भिषं जयतीति भेषजं, रो ग भय नाश करणारें जें तें. कृ.

जिधा. जयअ. औषध. अ. न.

भैक्षं भिक्षाणांसमूहोभैक्षं, भिक्षेचा जो समूह ते. त. भिक्षासमूह. अ. न.

भैरव: बिभस्स्मादितिभैरव:, जन भय पावतो ज्या पासून तो. ह. भिभीधा. भयअ. भयानक नामा रस. अ. पु. २ भयंकर. वि. अ. पुं. न. आ. स्त्री

भैषज्यं भेषजमेवभैषज्यं, भेषज जें तेंच भैषज्य. त. औषध अ. न.

भोग: भुज्यतेइतिभोग:, संरक्षण करिजेतो जो तो. ह. भुजधा. पालनअ. सर्पाचें शरीर. सर्पाची फणा. ३ सुख, ४ कलावंती हत्ती घोडे इत्यादिकांचें वाजन, ५ सैन्याची रचना विशेष. अ. पु.

भोगावती भोगोस्त्यस्यांभोगवती, सुख आहे जीच्या ठायीं ती. त. नगरी विशेष. २ नदीविशेष. ई. स्त्री.

भोगी भोगोस्यास्तीतिभोगी, सुख आहे ज्यास तो. त. सर्प. इन्. पुल्लिंगी.

भोगिनी भोगोस्यास्तीतिभोगिनी, अतिशयें करून आहे सुख जीस ती. त. पट्टाभिषिक्त स्त्री खेरीज जी दुसरी राजाची उपभोगार्थ स्त्री असते ती. ई. स्त्री

भोजनं भुक्तिर्भोजनं, भक्षण जें तें. ह. भुजधा. अभ्यवहार अ. जेवण. अ. न.

भो: भातीतिभो:, संबोध्यार्थाविषयीं प्रकाशित जो तो. ह. भाधा. दीप्तिअ. संबोधनार्थी अव्य.

भौम: भूमेरपत्यंभौम:, भूमीचा जो पुत्र तो. त. मंगळ नामाग्रह. अ. पु.

भौरिक: भूरिणिनियुक्तोभौरिक:, सुवर्णाचेठायीं जो नियुक्त तो. त. सोन्याचा कामाचा कामगार. अ. पु.

भ्रूकुंस: भ्रूभ्यांकुंसयतीतिभ्रूकुंस:, भ्रुकुटीकरून रौद्र रंग तें दाखवितो जो तो. ह. कुंसिधा. क्रोधअ. स्त्रियांचा वेष धरून नाचणारा पुरुष. अ. पु.

भ्रूकुटि: भ्रुवो: कुटि: भ्रूकुटि:,

ष्ट्रकः; शोभतो जो तो मकुअ सा जो स्थरू इ. राहणारा. स. भरकी. अ. पु.

मकूलकः मकतीतिमकूलः सए वमकूलकः, भूषण करितो जो तो मकुल तोच मकूलक. त. दां ती वनस्पती. अ. पु.

मक्षिका मशतीतिमक्षिका, श ब्द करिते जी ती. कृ. मशधा. श ब्दअ. माशी. आ. स्त्री.

मखः मखंतिदेवाअत्रमखः, दे व ज्याचाठायीं येतात तो. कृ. म खिधा. गतिअ. यज्ञ. अ. पु.

मगधः मगध्यतिपठतेइति मग धः, वंश परंपरा कथन करणा रा जो तो. कृ. मगधधा. परिवेष्ट नअ. स्तुति पाठक विशेष. अ. पु.

मघवा मह्यतेपूज्यतइतिमघ वा, देवादिकांनीं पूजिजेलाजो तो. कृ. महधा. पूजाअ. इंद्र. न. पु.

मंकुरः विग्रहादिमकुरशब्द प्रमाणें आरसा. अ. पु.

मंक्षु मज्जतइतिमंक्षु, ततत्का र्यांविषयीं जो शुद्ध तो. कृ. टुमस्जोधा. शुद्धिअ. शीघ्रार्थी अव्य.

मंगलं मंगंसुखंराततीतिमगलं, सुखातें देतें जें तें. कृ. राधा. दा नअ. कल्याण. २ मंगल नामाग्र ह. अ. न.

मंगल्यकः मंगलेसाधुमंगल्य सएवमंगल्यकः, मंगलाविषयीं जो साधु तो मंगल्य तोच मंगल्य क. त. मसूर. अ. पु.

मंगल्या मंगलेसाधुमंगल्या, मं गलाविषयीं जी साधु ती. त. मो गरीच्या फुला सारिखा सुगंधि चंदनविशेष. आ. स्त्री.

मन्वर्चिका मंशंभुमर्चतीतिमन्वर्चि का, शंभूप्रत पामन स्थितिक रिते जी ती. कृ. चर्चधा. अध्ययना दिअ. प्रशस्त. आ. स्त्री.

मज्जा मज्जतीतिमज्जा, म ज्जित असतो जी ती. कृ. टुम स्जोधा. शुद्धिअ. गाभा. न. पु.

मंचः मंचतइतिमंचः, पुरुषादि कातें धारण करितो जो तो. कृ. मचिधा. धारणादिअ. पलंग. अ पुल्लिंगीं

मंजरिः मंजरी मंजुलंकच्छतीतिमंजरी, मनोज्ञतेनें पावत्ये जी ती. क्रु. कधा. गतिअ. केशर. इ. २ ई. स्त्री.

मंजिष्ठा मंजोशोभनवर्णोतिष्ठतीतिमंजिष्ठा, शोभत रंगानेंरायां उपयुक्त जी ती. क्रु. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. वनौषधिविशेष. आ. स्त्रीलिंगी.

मंजीरः मंजीलः मंज्यतीतिमंजीरः, शब्द करणारा जो तो. कृ. मजिसौत्रधा. ध्वनिअ. पादभूषण तोरड्या वगैरे. अ. पु.

मंजु मंजतीतिमंजु, सुंदरत्वअर्थविषयीं बोध करितो जो तो. कृ. मजिधा. ध्वनिअ. सुंदर. मिश्र पु. स्त्री. न.

मंजुलं मंजुंलत्वलातीतिमंजुलं, सुंदरत्व ग्रहण करितेंजें तें. कृ. लाधा. आदानअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंजूषा मज्जंत्यत्रमंजूषा, वस्त्रादिजीचाठायीं शुद्ध राहातात ती. कृ. टुमस्जोधा. शुद्धिअ अलंकार वगैरे ठेवण्याची पेटी. आ स्त्री.

मंटूरं मंडतेइतिमंटूरं, सेचनद्वारा दीप्ति करितें जें तें. कृ. मडिधा भूषाअ. लोखंडाचा मळ. अ. न.

मंठः मंडतइतिमंठः, भूषण करितो जो तो कृ मडिधा. भूषाअ. गोशाळ्यादिकाचें घर. अ. पु.

मणिः मण्यतेइतिमणिः, उत्कृष्टे करून बोलिजेतो जो तो. कृ. मणधा. शब्दअ. रत्न. इ. पु.

मणिकः मणतीतिमणिकः, शब्द करणारा जो तो. कृ. मणधा शब्दअ. डेरा. अ. पु.

मणिबंधः मणिर्बध्यतेत्रमणिबंधः, मणी बांधला जातो ज्याचेठायीं तो. कृ. बंधधा. बंधनअ मनगट. अ. पु.

मंडः मंडयतीतिमंडः, सेचन द्वारा दीप्तीतें करितो जो तो कृ. मडिधा. भूषाअ. एरंडाचे झाड अ. पु. २ निवळी. अ. पु. न

मंडनं मंड्यतेइतिमंडनं. अर्थ भूषणशब्दाप्रमाणें. कृ. मडिधा भूषाअ. अलंकार. अ. न. २ अलंकरणशील. वि अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

मंडपः मंडनंमंडं मंडंपातीतिमं डपः. भूषणाते संरक्षण करितो जो तो. कृ. पाधा. रक्षणअ. मांडव. अ. पु.

मंडलं मंडयतीतिमंडलं, भूषित करितें जें तें. कृ. मडिधा भूषा अ. वर्तुळ. २ समुदाय. ३ चंद्रबिंब. ४ सोन्याचा स्थितिविशेष. अ. न.

मंडलकं मंडलमिवप्रतिकृतिर्मंडलकं, मंडलासारखी प्रतिकृती जीतें. त. कुष्टरोग. २ धनुर्धरांचा स्थितिविशेष. अ. न.

मंडलाग्रः मंडलमग्रमस्यमंडलाग्रः, मंडलाकारआहे अग्रभागजाचा तो. स. तरवार. अ. पु.

मंडलेश्वरः मंडलस्यभूम्येकदेशस्येश्वरोमंडलेश्वरः, पृथ्वीचा एकदेशाचा जो स्वामी तो. स. मांडलिकराजा. अ. पु.

मंडहारकः मंडंसाराग्ररसंहरतीतिमंडहारः, सएवमंडहारकः, साराचे अग्ररस ग्रहण करितो जो तो मंडहार मोन मंडहारक. त. कलाल. अ. पु.

मंडितः मंड्यतेस्म मंडितः, भूषण युक्त होतो जो तो. कृ. मांडधा भूषाअ. अलंकृत वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंडुः मज्जतीतिमंडुः, शब्दाचा उच्चार करितो जो तो. कृ. टुमस्जोधा. शुद्धिअ. वाद्य विशेष. उ. पु.

मंडूकः मंडते किंकिणी जालवत्तटाकादौशोभते मंडूकः, किंकिणी सारखा तटागाचेठायीं जो शोभतो तो. कृ. मडिधा. भूषाअ. बेडूक. अ. पु.

मंडूकपर्णः मंडूकपर्णी मंडूकेइवपर्णान्यस्यमंडूकपर्णः, मंडूकासारखीं पर्णेजाचीं तो. स. टि. ऊचें झाड. अ. पु.

मंडूरं मंडतेइतिमंडूरं, दीप्तिमत्त्वर्षितें जें तें. कृ. मडिधा. भूषाअ. लोखंडाचा मळ. अ. न.

मतंगजः मतंगाज्जातोमतंगजः, मतंगापासून उत्पन्न होणाराजो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. हत्ती अ. पु.

मतल्लिका मतअल्लतीतिमत

ह्विका, आभिमतातेभूषण करिते जी ती. रू. अलधा. भूषणअ. प्रशस्त. आ. स्त्री.

मतिः मन्यतेनयेतिमतिः, जाणि जें तें जीणें करूनती रू. मनधा. ज्ञानअ. बुद्धि. इ. स्त्री.

मत्तः माद्यतिस्ममत्तः, मत्त होतो जो तो. रू. मदीधा. हर्षअ. ज्या ज्या गंडस्थळा पासून मदस्राव होतो तो हत्ती. २ उन्मत्त. ३ हर्षयुक्त. अ. पु.

मत्तकाशिनी. मत्तकासिनी मत्तेवकाशतेइतिमत्तकाशिनी मत्तेसारखी शोभणारी जी ती. रू. काशृधा. दीप्तिअ. गुणांनी उत्कृष्टजी स्त्री ती. ई. स्त्री.

मत्सरः माद्यतिपरदुःखेंमत्सरः, परदुःखा प्रत हर्ष पावतो जो तो. रू. मदीधा. हर्षअ. दुसऱ्याचे कल्याण सहन न करणें. २ मत्सर युक्त. ३ कृपण. अ. पु.

मत्स्यः माद्यंतीतिमत्स्यः, मांस ग्रहणेच्छे करून हर्ष पावतो जो तो. रू. मदीधा हर्षअ. मासा. अ. पु.

मत्स्यंडी मदंस्यंदतेमत्स्यंडी, मद प्रस्रव करणारी जी ती. रू. स्यंदूधा प्रस्रवअ. काकवी. ई. स्त्री.

मत्स्याधानी मत्स्याः धीयंतेस्यामितिमत्स्याधानी, मत्स्य ठेविता हेतजीनेत्याची ती. रू. डुधाञ्धा धारणअ. मत्स्य ठेवण्याची करंडी. ई. स्त्री.

मत्स्यपित्ता मत्स्यानांपित्तमिवमत्स्यपित्ता, मत्स्यांला पित्ता सारखीजी ती. स. कुटकी. आ. स्त्री.

मत्स्यवेधनं मत्स्यानावेधनंमत्स्यवेधनं, मत्स्यांचें जें वेध साधनतें. स. गळ. अ. न.

मत्स्याक्षी मत्स्यानांअक्षीवपुष्पमस्यामत्स्याक्षी, मत्स्याचे नेत्रा सारिखे आहे पुष्प जीचें ती. स. सोमलता. ई. स्त्री.

मथितः मथ्यतेस्ममथितः, मथन करिजेतो जो तो. रू. मथधा. विलोडनअ. मथन केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मदः माद्यतेनेनमदः, ज्याना योगानें उन्मत्त होतो तो. रू. मदीधा. हर्षादिअ. गर्व २ हत्तीचे मदोद

कृ. ३रेत. ४कस्तूरी. ५हर्षअ पुल्लिंगीं.

मदकल: मदेनकलतेमदकलः, मदेंकरून शब्द करणारा जो तो. कृ. कलधा शब्दअ. मदोन्मत्तह त्ती अ. पु.

मदन: मदयतीतिमदनः. उन्मत्त करितो जो तो. कृ. मदीधा. ल्पना द्विअ. काम. २धुतरा. अ. पु

मदस्थानं मदस्यस्थानंमदस्था न, मद्याचें जें स्थान तें. स. दारू चें दुकान. अ. न.

मदिरा माद्यत्यनयामदिरा. जी च्या योगानें मदोन्मत्त होतो ती. कृ. मदीधा हर्षादिअ. मद्य. आ स्त्रीलिंगीं.

मदिरागृहं मदिरायाःगृहंम दिरागृहं, मद्याचें जें घर तें. स. मद्याचें घर. अ. न.

मदोत्कट: मदेनोत्कटोमदोत्क टः, दानोदकें करून उत्कृष्ट झा-उ न्मत्त जो तो. स. मदोन्मत्त हत्ती. अ. पु.

मद्गु: मज्जतीतिमद्गुः. मज्जन करितो जो तो. कृ. टुमस्जोधा. शुद्धिअ. जलकाक. उ. पु.

मद्गुर: मज्जतीतिमद्गुरः, मज्ज न करितो जो तो. कृ. टुमस्जोधा. शुद्धिअ. मत्स्य विशेष ज्यास मंग शा असें ह्मणतात तो. अ. पु.

मद्यं विग्रहादिमदिराशब्दाप्रमाणें पिण्याची दारू. अ. न.

मधु: मन्यंतेएतमितिमधुः, मानि तो हेत आग्रत तो. कृ. मनधा. ज्ञा नअ. चैत्र महिना. २हरणवेल. ३ फुलांतील मध. ४वसंत ऋतु. ५ दैत्य विशेष. अ. पु६द्राक्षासव. ७ मधुक पुष्पोद्भव मद्य. ८मध. अ न

मधुक: मधुकायतीतिमधुकः, म धुर बोलणारा जो तो. कृ. कैधा. श ब्दअ. मोहाचें झाड. २ राजाचा स्तु तिपाठक विशेष. ३ ज्येष्ठ मध. अ. पु. ४ गोडे कोष्ठ. अ. न.

मधुकर: मधुकरोतीतिमधुकरः, मधु करणारा जो तो. कृ. डुकृञ् धा. करणअ. भ्रमर. अ. पु.

मधुक्रम: मधुनःक्रमोमधुक्र मः, मद्याचा प्राशन करण्याचा परिपाठजोतोस. मद्य पिण्याचा प रिपाठ. अ. पु.

मधुद्रुमः मधुनामाद्रुमः मधुद्रुमः, मधु नामा जो वृक्ष तो. स. मोहाचें झाड. अ. पु.

मधुपः मधुपिबतीतिमधुपः, मधु प्राशन करणारा जो तो. कृ. पा धा. पानअ. भ्रमर. अ. पु.

मधुपर्णिका मधुवत्पर्णान्यस्याः मधुपर्णी, सैवमधुपर्णिका, मधु सारखीं आहेत पर्णें जीचीं तीम धुपर्णी तीच मधुपर्णिका, त. शिवणीचें झाड. २ नीळ. आ. स्त्री.

मधुपर्णी मधुमयानिपर्णानि यस्याः मधुपर्णी, मधुमय आहेत पर्णें जीचीं ती. स. गुळवेल. ई. स्त्री.

मधुमक्षिका मधुनः मक्षिका मधुमक्षिका, मधाची जी माशी ती. स. मधमाशी. आ. स्त्री.

मधुयष्टिका मधुयष्टिवमधुयष्टिका, मधुवृक्षाचे यष्टि सारखी जी ती. त. गोडें कोष्ट. २ ज्येष्ठमध. आ. स्त्री.

मधुरः मधुमाधुर्यंरातीतिमधुरः, माधुर्य ग्रहण करतो जो तो. कृ. राधा. आदानअ. मधुररमधुरक. २ प्रिय. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ मधुररस. अ. पु.

मधुरकः मधुरएवमधुरकः, मधुर जो तो. त. जीवक. अ. पु.

मधुरसा मधुरसोयस्याःसामधुरसा, मधुर आहे रस जीचा ती. स. मुरवेल. २ द्राक्षीचा वेल. आ. स्त्री.

मधुरा मधुरोस्तिअस्याइतिमधुरा, माधुर्य आहे जीस ती. त. शोफेची भाजी. आ. स्त्री.

मधुरिका मधुरः अस्त्यस्याइति मधुरिका, माधुर्य आहे जीस ती. त. वडिशोप. आ. स्त्री.

मधुरिपुः मधोर्दैत्यस्यरिपुःमधुरिपुः, मधुनामक दैत्याचा जो रिपु तो. स. विष्णु. उ. पु.

मधुलिट् मधुलेढीतिमधुलिट्, मधु भक्षण करणारा जो तो. कृ. लिहधा. आस्वादनअ. भ्रमर. ह. पु.

मधुवारः मधुनोवारःमधुवारः, मध पानाची जी परिपाठी ती. स. मद्य पानाची परिपाठी. अ. पु.

मधुव्रतः मधुव्रतंभक्षणंयस्य समधुव्रतः, मधु आहे भक्ष जा

नें तो. स. सुंगा. अ. पु.

मधुशिग्रुः मधुप्रधानः शिग्रुःम धुशिग्रुः, माधुर्य्य प्रधान जो शिग्रु तो. स. तांबडा शेवगा. उ. पु.

मधुश्रेणी मधुनः श्रेणीरस्यास्ती तिमधुश्रेणी, मधूची श्रेणी आ हे जीस ती. स. सुर्वेल. ई. स्त्री.

मधुष्ठीलः मधुष्ठीवतीतिमधु ष्ठीलः, मधूतें थोंकितोजी तो. क. षिवुधा. निरसनअ. मोहवृक्ष. अ. पुल्लिंगी.

मधुस्रवा मधुस्त्रवतीतिमधुस्र वा, मधूतें स्राव करित्येजी ती. क. स्त्रुधा. स्त्रवणअ. हरणवेल. आ. स्त्री.

मधूच्छिष्टं मधुनःउच्छिष्टंमधू च्छिष्टं, मधूचें जें उच्छिष्टतें. स मेण. अ. न.

मधूलकः मधुलातीतिमधूल कः, मधूतें ग्रहण करितो जो तो. क. लाधा. आदानअ. पार्वतीत उत्पन्न जो मोहवृक्ष. तो. अ. पु.

मधूलिका मधुलातीतिमधूलि का, मधूतें ग्रहण करित्ये जी ती. क. लाधा. आदानअ. सुरवेल.

आ. स्त्री.

मध्यः मध्येशरीरस्यभवोमध्यः, शरीराच्या मध्य भागाचे ठायीं हो णाराजो तो. त. कमर. २ मध्यभा ग. अ. पु. न. ३ निकृष्ट. ४ न्याय्य, युक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

मध्यदेशः मध्यश्चासौदेशश्चम ध्यदेशः, मध्य असा जो देश तो. स. हिमाचल व विंध्याद्री त्यांचा मध्य. व विनशन तीर्थाच्या पूर्वेस आणि प्रयागाच्या पश्चिमेस जो देश तो. अ. पु.

मध्यमः मध्येभवः मध्यमः, म ध्याचे ठायीं झालाजो तो. त. गा यनाच्या सात स्वरांतील एकस्वर. २ शरीराचा मध्यभाग. स. कमर. अ. पु.

मध्यमा मध्येभवामध्यमा, ना ल्यींचनाच्या मध्यें राहणारीजी ती. त. जीस प्रथमच रजोदर्श न झालें ती स्त्री. २ मध्यमांगुली. आ. स्त्री.

मध्यान्हः अन्होमध्यः मध्यान्हः, दिवसाचा जो मध्यभाग तो. स. दिवसाचा मध्यभाग. अ. पु. न.

मध्वासवः मधुनः आसवोमध्वासवः, मधुपुष्पसंबंधीं जें मद्य तो. सम्मधुक पुष्पांतून उत्पन्न जें मद्य ते अ. पु. न.

मनःशिला. मनःशिलः मनसः शीलामनः शिला, मनःसंबंधिनी ह्य. मनः शब्दवाच्य जी शीला ती. स. मनशीळ. आ स्त्री अ. पु

मनसिजः मनसिजातः मनसिजः, मनाचेठायीं जो उत्पन्न तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मदन. अ. पु.

मनः मन्यतइतिमनः, पदार्थमात्र जाणिजेतें जें तें. कृ. मनधा. ज्ञानअ. अंतः करण. स्. न.

मनस्कारः करणंकारः मनसःकारः मनस्कारः, अंतःकरणाचा जो व्यापार विशेष तो. स. मनास जी दुःखादिकांविषयीं न स्मरतानी. अ. पु.

मनाक् मननंमनाक्, अन्यायार्थी जें मनन तें. कृ. मनधा. ज्ञानअ. किंचित् त्याविषयीं अव्य.

मनितः मन्यतेस्ममनितः, अवबोधन करिजेला जो तो. कृ. मनुधा. अवबोधअ जाणलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनीषा मन्यनइतिमनीषा, निश्चयात्मक ज्ञान करितें जी ती. कृ. मनधा. ज्ञानअ. बुद्धि. आ. स्त्री.

मनीषी मनीषास्त्यस्यमनीषी, बुद्धि आहे जास तो. त. विद्वान. इन. पु.

मनुजः मनोर्जातोमनुजः, मनूपासून झाला जो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मनुष्य. अ. पु.

मनुष्यः मनोः अपत्यंमनुष्यः, मनूचा जो पुत्र तो. त. मनुष्य. अ पु.

मनुष्यधर्मा मनुष्यस्येवधर्मः मनुष्यत्वादिर्यस्य मनुष्यधर्मा, मनुष्या सारखा आहे श्मश्रु धारणादिक धर्म ज्याचा तो स. कुबेर. न. पुल्लिं

मनुष्ययज्ञः मनुष्यस्ययज्ञः मनुष्ययज्ञः, मनुष्य पूजन संबंधीं जो तो. स आपल्या घरीं आलेल्यांचा अन्नोदकांनीं संतोष करणें. अ. पु.

मनोगुप्ता मनसागुप्तामनोगुप्ता, मनःशब्दानें जी रक्षित ती. स.

मनशीळ. आ. स्त्री.

मनोजवः मनोजवयत्यस्यम नोजवः, मन आहे वेगवत्तर जा स्रें तो. स. बाणसारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोजवसः विग्रहादिसर्वपूर्वी च्याशब्दाप्रमाणे.

मनोज्ञ मनसाज्ञानातीतिमनो ज्ञः, मनेंकरून जाणतां जो तो. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोरथः मनएवरथः आश्रम नोरथः, मनच आहे रथासार खें जाचेठायीं तो. स. इच्छा. अ. पु.

मनोरमं मनोरमयतीतिमनोर मं, मनोरमण करतें जें तें. कृ. र मुधा. क्रीडाअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोहतः मनोहतमस्यमनो हतः, नष्ट आहे अंतःकरण जा स्रें तो. स. मनांत विरस आहले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोहरः मनोहरतीतिमनोहरः मनोहरण करितां जो तो. कृ. ह मधा. हरणअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोज्ञा मनः शब्देनहूयतेमनो ज्ञा, मनः शब्दानें कथन करिजे से जी ती. कृ. व्हेञ्धा. शब्द अ. म नशीळ. आ. स्त्री.

मंतुः मन्यतेइतिमंतुः, जाणिजे तो जो तो. कृ. मनधा. ज्ञानअ. अ पराध. उ. पु.

मंत्रः मंत्रणंमंत्रः, गुप्त जो वि चार तो. कृ. मन्त्रिधा. गुप्तपरिभा षणअ. एकांतींचा विचार २ वेदा चा अंश. ३ देवतादिकांचें साधन विशेष. अ. पु.

मंत्रव्याख्याकृत् मंत्रस्यवे दस्यव्याख्यांकरोतीतिमंत्रव्याख्या कृत्, वेदाचें व्याख्यान करणारा जो तो. कृ. डु कृञ्धा. करणअ. आचार्य. तृ. पु.

मंत्री अवश्यंमंत्रयतेइतिमंत्री, अवश्य गुप्त भाषण करणारा जो तो. कृ. मन्त्रिधा. गुप्तभाषणअ. राजास बुद्धीनें साह्य करणारा प्र धान. इ. पु.

मंथः मथ्यतेनेन मंथः, मंथन क रिजेतें जेणें करून तो. कृ. मंथधा.

विलोडन अ. मंथन करण्याचा दंड. अ. पु.

मंथदंडकः मंथस्यदंडः मंथदंडः सएवमंथदंडकः, मंथाचा जो दंड तो. त. मंथन करण्याचा दंड. अ. पु.

मंथनी मंथतेस्यांमंथिनी, विलोडन करितो जीच्या गर्या तो. कृ. मंथधा. विलोडनअ. ज्या भांड्यांत मंथनदंडानें दहीं घुसळतात तें भांडें. ई. स्त्री.

मंथरः मंथतेपादौमंथरः, चरणातें विलोडित ह्म. मंदगमन करितो जो तो. कृ. मंथधा. विलोडनअ. मंद चालणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंथानः विग्रहादिमंथशब्दाप्र. मंथन करण्याचा दंड. अ. पु.

मंदः मंदतेस्वपितिमंदः, निद्रा करितो जो तो. कृ. मदिधा. शयनादिअ. आळशी. २मूर्ख. ३अल्प ४असमर्थ. ५निर्भाग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंदगामी मंदंगच्छतीतिमंदगामी, मंद गमन करणारा जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. मंदगमन करणारा. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. न.

मंदाकिनी मंदंआकितुंशीलंयस्याःसामंदाकिनी, मंद कुटिल गमन करावयाचा कारणें मन आहे स्वभाव जीचा ती. कृ. अकधा. कुटिल गतिअ. भागीरथी नदी. ई. स्त्री.

मंदास्रं मंदमस्रमिंद्रियमत्रेति मंदास्रं, मंद आहे चक्षुरिंद्रिय जाचें ठायीं तो. स. लाज. अ. न.

मंदारः मंदतेमोदयतीतिमंदारः, हर्षवितो जो तो. कृ. मदीधा. हर्षअ. कल्पवृक्षविशेष. २पुष्पवृक्षविशेष. ३रुइ निंबाचें झाड. ४रुईचें झाड. अ. पु.

मंदिरं मंदतेत्रमंदिरं, सुखादि करितो आवेगर्या तें. कृ. मदिधा. सुखादिअ. घर. २नगर. अ. न.

मंदुरा मंदतेअत्रइतिमंदुरा, शयनादिक अश्व करिताहेत जीचे गर्या ती. कृ. मदिधा. शयनादिअ. घोड्याची पागा. आ. स्त्री.

मंदोष्णं मंदंचतदुष्णंचमंदोष्णं, मंद असें जें उष्ण तें. स. किंचित उष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंद्रः मंदतेशनैः निःसरतीतिमंद्रः, हळुनिःसरण पावतोजोतो. क्रु. मदिधा. गत्यादिअ. गंभीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मन्मथः मननंमत् मत्मथ्नातीतिमन्मथः, मनन म्ह. विचार त्यातें जो नाश करितोतो. क्रु. मथेधा. विलोडनअ. मदन. २कवठीचें झाड. अ. पु.

मन्या मन्यतेअनयामन्या, जीच्यायोगानें जाणतो ती गळपार्श्वशिरा. क्रु. मनुधा. अवबोधनअ. मानेची पाठिमागची शिर. आ. स्त्री.

मन्युः मन्यतेइतिमन्युः, जाणिजेतो जो तो. क्रु. मनधा. ज्ञानअ कोप. २दैन्य ३ शोक. ४यज्ञ.उ.पु.

मन्वंतरं मनोरंतरमवकाशइतिमन्वंतरं, मनूचें जें अंतरम्ह. अवकाश तें. स. देवांचीं एकाहत्तरयुगें. अ. न.

मयः मयतेइतिमयः, गमनकरितो जो तो. क्रु. मयधा. गतिअ. उंट. अ. पु.

मयष्टकः मयतेमयः स्तकतीति स्तकः, मयस्यस्तकोमयष्टकः, गमन करणाऱ्यांचा प्रतिबंधकर णाश जो तो. स. मटकी. अ. पु.

मयुः मिनोतीतिमयुः, तालादि प्रक्षेप करितो जो तो. क्रु. डुमिञ्धा. प्रक्षेपणअ. देवयोनिविशेष. किन्नर. उ. पु.

मयुष्टकः मिनोतिवायुंमयुःमयुश्चासौस्थकश्चमयुष्टकः, वायु करणारा असा जो गहणारा तो स. मटकी. अ. पु.

मयूखः मिमीयतेइतिमयूखः, माने करितो जो तो. क्रु. माङ्धा. मानअ. किरण. २शोभा. ३ज्वाला. अ. पु.

मयूरः मयतेऽसौमयूरः, गमन करणारा जो तो. क्रु. मयधा. गतिअ. मोर. २मोरशेंडावनौषधि. अ. पु.

मयूरकः मयूरस्यप्रतिकृतिर्मयूरकः, मयूर वर्णाभासिवर्ण आहे प्रतिमा ज्याची तो. न. आघाड्याचें झाड. अ. पु. २ मोरचुद. अ न.

मरकतं मरकंतरंत्यनेनमरकतं, मरणाप्रत तरतात जेणेंकरून

ते. कृ. तृधा. तरणअ. मलविशेष, पात्र. अ. न.

मरणं मृतिर्मरणं, प्राणत्याग - जो तें. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ मृत्यु. अ. न.

मरिचं मरीचं म्रियतेविषमनेनमरिचं, ज्याचा योगानें विषनाश होतें तें. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. मिरी. अ. न.

मरीचिः म्रियतेतमः अस्मिन्नितिमरीचिः, नष्ट होतें आहे तम जाचेठायीं तो. कृ. मृङ्धा प्राणत्यागअ. किरण इ. पु.

मरीचिका मरीचिरिवमरीचिका, किरणासारखी जी ती. त मृगजळ. आ. स्त्री.

मरुः म्रियंतेजंतवोत्रमरुः, प्राणी मरण पावतात जाचेठायीं तो. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. निर्जलदेश. २पर्वत. उ. पु.

मरुत् म्रियतेनेनमृतेनविनावेतिमरुत्, मरताहेत प्राणी - ज्याच्यायोगानें किंवा अभावानें तो. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. वायु. २देव. त. पु.

मरुत्वान् मरुतःसंत्यस्येतिमरुत्वान्, देवआहेत नियम्यजास तो. त इंद्र. त. पु.

मरुन्माला मरुद्भिर्मल्यतइतिमरुन्माला, मरुतानीं धारणकरिजेली जी ती. कृ. मलधा. धारणअ. पिडिका. आ. स्त्री.

मरुवकः मरुंवातीतिमरुवकः, पर्वतप्रत स्वस्थितीनें शह तोजो तो. कृ. वाधा. गंधनादिअ. गेव्याचें झाड. २पांढरा मरवा. अ. पु.

मर्कटः मर्कतीतिमर्कटः, फलादिकांचें ग्रहण करितो जो तो. कृ. मर्कसौत्रधा. ग्रहणअ. वानर. अ. पु.

मर्कटकः मर्कतीतिमर्कः सएवमर्कटकः, मक्षिकादि ग्रहण करितो जो तो मर्क तोच मर्कटक. कृ. मर्कः सौत्रधा. ग्रहणअ. कीटविशेष, कोळी. अ. पु.

मर्कटी मर्कतिसामर्कटी, फलादिकातें ग्रहण करितें जी ती. कृ. मर्कः सौत्रधा. ग्रहणअ. करंजवृक्षविशेष. २कुहिरी. ई. स्त्री.

मर्त्यः म्रियतेइतिमर्त्यः, मरण पावणाराजो तो. कृ. मृङ्धा. प्रा

गअ. मनुष्य. अ. पु.

मर्दलः मृद्यतइतिमर्दलः, ताडन करिजेतोजो तो. क्रु. मृदधा. क्षोदअ. मृदंगासारिखें एकवाद्य आहे. अ. पु.

मर्दनं मर्दोमर्दनं, पादमर्दजो तें. क्रु. मृदधा. क्षोदअ. ओंवळणें. अ. न.

मर्म म्रियतेअनेनइतिमर्म, ज्याचे ताडनाचे योगें करून प्राणी मरतात तें. क्रु. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. संधिस्थान. नू न.

मर्मरः मर्मरातीतिमर्मरः, मर्मातें देतोजो तो. क्रु. राधा. दानअ. वस्त्रें पानें इत्यादि वाजणूनजो शब्द तो. अ. पु.

मर्मस्पृक् मर्माणिस्पृशतीति मर्मस्पृक्, मर्मपीडा करितो-जो तो. क्रु. स्पृशधा. उपतापअ. मर्मभेद करणारा. वि. श्. पु. स्त्री. न.

मर्यादा मर्यायांसीमायांदीयतेमर्यादा, सीमेचा अर्थाविषयीं रक्षण करिजेत्येजी ती. क्रु. दैङ्धा. रक्षणअ. सीमा. २ न्यायमार्गानें वागणें. आ. स्त्री.

मलः मलयतीतिमलः, धारण करणाराजो तो. क्रु. मलधा. धारणअ. बारा प्रकारचे मळ. २ पाप. अ. पु.

मलदूषितं मलेनदूषितंमलदूषितं, मळें करून जे दूषित तें. समळकट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मलपूः मलात्पायादितिमलपूः, मलापासून रक्षण करितोजो तो. क्रु. पाधा. रक्षणअ. चोरवाडा. २ रघरवत. ऊ. पु.

मलयजः मलयेजातोमलयजः, मलय पर्वताचेठायीं जोउत्पन्न तो. क्रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. सैलागिरिचंदन. अ. पु.

मलिनं मलोस्यास्तीतिमलिनं, मल आहे ज्यास तें. तद्धित वृत्ति. मळकट. विशेष्यनिघ्न. अकारांत. पुल्लिंगीं. नपुंसक-लिंगीं. आकारांत. स्त्रीलिंगीं असा आहे.

मलिनी मलोस्त्यस्याइतिमलिनी, मल ह्मणजे रज आहे जीस ती मलिनी. तद्धितवृ

त. विटाळशी बायको. ई. स्त्री.

मलिम्लुचः मल्यतेइतिमलिम लिनंतन्म्लोचतीतिमलिम्लुचः, धूला दिस्तेय करितो जो तो. कृ. म्लुच धा. स्तेयअ. चोरी करणारा. अ. पु.

मलीमस मलोस्यास्तीतिमलीम सं, मळ आहे जास तो. त. मळ कट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मल्लः मल्लतेइतिमल्लः, युद्धा दि धारण करितो जो तो. कृ. मल्ल धा. धारणअ. बाहु युद्धाविषयीं जो कुशल तो. अ. पु.

मल्लिकः मल्लतइतिमल्लिकः, शी घ्र गमन धारण करितो जो तो. कृ. मल्लधा. धारणअ. हंस विशे ष. अ. पु.

मल्लिका मल्लतेगंधमितिमल्लि का, गंधातें धारण करिते जी ती. कृ. मल्लधा. धारणअ. मोगरी. आ स्त्रीलिंगीं

मल्लिकाक्षः मल्लिकाकारमक्षि यस्यमल्लिकाक्षः, मल्लिकाकार आहेत नेत्र प्रांत ज्याचातो. स. हं स पक्षिविशेष. अ. पु.

मसिः मस्यतीतिमसिः. परिणाम पावते जी ती. कृ. मसीधा. परि णामअ. जटामांसी. इ. स्त्री.

मसी विग्रहादिसर्वपूर्वोच्याश ब्दाप्रमाणें.

मसूरः मसूरः मस्यतीति मसूरः, विकार करणारा जो तो. कृ. मसीधा. परिणामअ. मसूर. अ. पु. आ. स्त्री.

मसूरविदला मसूरवद्विदल मस्यामसूरविदला, मसूरासार खें आहे विदल ह्म. पत्र जीचें ती. स. काळा तेंडु. आ. स्त्री.

मसृणः मस्यतीतिमसृणः, वि कार पावणारा जो तो. कृ. मसी धा. परिणामअ. आर्द्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मस्करः मस्कतेअनेनेतिमस्क रः, गमन करितो जेणें तो. कृ. म स्कधा. गतिअ. वेळू. अ. पु.

मस्करी मस्कनेमस्करः, मस्क रोज्ञानंगतिर्वावेणुर्वास्यास्तीति मस्करी, नित्यज्ञान किंवा गमन अथवा दंड आहे जास तो. त. सं न्यासी. इन्. पु.

मस्तकः मस्यतेस्मइतिमस्तकः,

परिणाम पाविजेल्लाजो तो. कृ. म सीधा. परिणामअ. डोकें. अ. पु.

मस्तिष्कं मस्यतेइतिमस्तिष्कं, परिणाम पाविजेतें जें तें. कृ. म सीधा. परिणामअ. मस्तकांतउ त्पन्न तुपासारिखा स्नेह ज्यास मेंदु असे ह्मणतात तो. अ. न.

मस्तु मस्यतेइतिमस्तु, विकारस तहोतेंजे ते कृ. मसीधा परि णामअ. दह्यां वरची निवळी. २ दही गाळलें तर वस्त्रांतून जें पा णि गळीं पडतें तें. उ. न.

महः महतेइतिमहः, पूज्य होतो जो तो. कृ. महधा. पूजा अ. उत्साह. अ. पु.

महती मह्यतेइतिमहती, पू जिजेत्से जीती. कृ. महधा. पू जाअ. नारदाची वीणा. ई. स्त्री

महान् मह्यतेइतिमहान्, पू जित करिजेत्तो जो तो. कृ. महधा पूजाअ. मोठा. त. पु. न. ई. स्त्री

महाकंदः महान्‌कंदोयस्यमहा कंदः, मोठा आहे कंद विशेषजा चा तो. स. लसूण. अ. पु.

महाकुलः महत्कुलमस्यमहा कुलः, मोठें आहे कुळ जाचें तो. स. सज्जन. अ. पु.

महांगः महांत्यंगानियस्यमहां गः, मोठीं आहेत अंगें जाचीं तो. स. उंट. अ. पु.

महाजाली जालयतीतिजा ली, महतीचासौजालीचमहा जाली, वृक्षादि निवारण करि त्सेजी ती जाली मोठी अशीजी जाली ती. स. दोडकी. ई. स्त्री.

महादेवः महांश्चासौदेवश्चम हादेवः, सर्वांमध्यें थोर असा जो देव तो. स. शिव. अ. पु.

महाधनं महद्धनमस्यमहाध नं, मोठें आहे धन ह्म. मोल्यजा सतें. स. मोठे किमतीचें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

महानसं महच्चतदनश्चमहा नसं, मोठें जें पाकस्थान तें. स. पाक शाळा. अ. न.

महामात्रः महतीमात्रायस्यस महामात्रः, मोठी आहे योग्यता जाची तो. स. राजाचा मुख्य प्रधान. अ. पु.

महारजतं महच्चतद्रजतंच

महारजतं, महत् जें रजत तें सो नें. अ. न.

महारजनं रज्यतेनेनरजनं, महच्चतद्रजनंच महारजनं. महत् जें रजनम्ह. वस्त्रादिरंगकारक तें. स. कुसुंभा. अ. न.

महारण्यं महच्चतदरण्यंचमहारण्यं, मोठें असें जें अरण्य तें. स. मोठें अरण्य. अ. न.

महाराजिकः महतीराजिर्यस्यमहाराजिकः, मोठी किंवा पूज्य आहे पंक्ति ज्याची तो. स. दे वांचा गणविशेष. अ. पु.

महारौरवः महांश्चासौरौरवश्चमहारौरवः, मोठा असा जो रौरव ह्म. नरक विशेष तो. स. नरक विशेष. अ. पु.

महाशयः महान् आशयोस्यमहाशयः, मोठा आहे अभिप्राय ज्याचा तो. स. चित्ताचा उदार व दयालु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

महाशूद्री महतीशूद्रामहाशूद्री, मोठी शूद्रा जी ती. स. गवळण. ई. स्त्री.

महाश्वेता महतीचासौश्वेताच महाश्वेता, मोठी अशीजा श्वेता ती. स. शुद्ध कोहाळी. आ. स्त्री.

महासहा सहतइतिसहा, महतीचासौसहाच महासहा, सहन करिते जी ती सहा मोठी अशी जी सहा ती. स. एक फुलझाड ज्यास आबोली असें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

महासेनः महतीसेनायस्यस महासेनः, मोठी आहे सेना ज्याची तो. स. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

महिका मह्यतेपूज्यतेइतिमहिका, पूज्य मान जी ती. कृ. मह धा. पूजाअ. वर्फ. आ. स्त्री.

महिरः मह्यतेइतिमहिरः, लोकांनीं पूजिजेला जो तो. कृ. मह धा. पूजाअ. सूर्य. अ. पु.

महिला महतीतिमहिला, पूजा करिते जी ती. कृ. महधा. पूजा अ. बायको. आ. स्त्री.

महिषः मह्यतेइतिमहिषः, भाव शाहण्या विषयीं स्तविजे तो जो तो. कृ. महधा. पूजाअ. रेडा. २ राजा. अ. पु.

महिषी मह्यतेइतिमहिषी, पू

जा करण्यास योग्य जी राजाची स्त्री ती. रू. महधा. पूजाअ. पट्टा भिषिक्तस्त्री. ई. स्त्री.

मही मह्यतेपूज्यतइतिमही, स र्वांनीं पूजिजेसे जी ती. रू. मह धा. पूजाअ. पृथ्वी. ई. स्त्री.

महीक्षित् मह्यांक्षयतीतिमही क्षित्, पृथ्वीचाठायीं शत्रुक्षयक रणारा जो तो. रू. क्षिधा. क्षयअ राजा. त्. पु.

महीध्रः महींधरतीतिमहीध्रः, महीतें धारण करितो जो तो. रू. धृञ्धा. धारणअ. पर्वत. अ. पु.

महीरुहः मह्यांरोहतीतिमही रुहः, पृथ्वीचाठायीं उत्पन्न ही णारा जो तो. रू. रुहधा. प्रादुर्भा वअ. वृक्ष. अ. पु.

महीलता मह्यांलतेवमहील ता, महीचेठायीं लतेसारिखी जी ती. स. गांडोळ, काडू. आ. स्त्रीलिंगी.

महीसुतः मह्याःसुतःमही सुतः, पृथ्वीचा जो पुत्र ती. स. मंगळनामाग्रह. अ. पु.

महेच्छः महतीइच्छायस्यम हेच्छः, मोठी आहे इच्छा ज्याची तो. स. मोठा उदार व दयाळू. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

महेरणा महत्ईरणंयस्याः सा महेरणा, मोठें आहे गमन जीचें ती. स. सालई. आ. स्त्री.

महेश्वरः महांश्चासौईश्वरश्चम हेश्वरः, थोर जो ईश्वर तो. स. महादेव. अ. पु.

महोक्षः महांश्चासौउक्षाचमहो क्षः, मोठा असा जो वृषभ तो. स. मोठा बैल. अ. पु.

महोत्पलं महच्चतदुत्पलंचम होत्पलं, मोठें जें कमल तें. स. क मळ. अ. न.

महोत्साहः महान्उत्साहोय स्यमहोत्साहः, महान् आहे उत्सा ह ज्यास तो. स. दुराधरूत्याविषयीं जो उत्साहातें उद्योग करितो तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

महोद्यमः महानउद्यमोस्यम होद्यमः, महान् आहे उद्योगजा चा तो. स अर्थाविषयीं त्याशब्दाप्र माणें.

महौषधं महच्चतदौषधंचमहौ

-र्षं, महत् जें औषध तें. स.अ तिविष. २ सुंठ. ३ लसूण. अ.न.

मांसं मन्यतेइतिमांसं, अवबो ध पावतें जें तें. ऋ. मनुधा. अव बोधन अ. मास्‍. अ.न.

मांसलः मांसमस्त्यस्यमांसलः. मांस आहे जास तो. त. बलिष्ठ. वि.अ. पु.न.आ.स्त्री.

मांसिकः मांसंपण्यमस्यमांसिकः, मांस आहे विक्रय जाचा तो. त. मांस विक्रय करणारा खाटिक. अ.पु.

माक्षिकं मक्षिकाभिःकृतंमाक्षिकं, माशानीं जें कृत तें. त. मध. अ.न.

मागधः मगधतीतिमगधःस एवमागधः, याच्के करितां स्तुति करितो जो तो मगध तोच मागध. त. स्तुति पाठक विशेष. २ वैश्या पासून क्षत्रियाचा वर्याच्या ठायीं आलेला पुत्र. अ.पु.

मागधी मगधदेशेभवामागधी, मगधदेशाचे ठायीं उत्पन्न जी ती. त. जुई. २ पिंपळी. ई. स्त्री.

माघः मघायुक्तापौर्णमासीअस्मिन्निति माघः, मघायुक्त आहे पौर्णिमा जाचे ठायीं तो. त. माघ महिना. अ.पु.

माघ्यं माघेसाधुमाघ्यं. माघमासाचे ठायीं जें उत्तम तें. त. कुंदाचें झाड. अ.पु.

मादी महनमनयामादी, पूजन होतें जीणें ती. ऋ. मह्‍धा. पूजाअ पानाची शीर. २ दैन्य. ई. स्त्री.

माणवः मनोरयंमाणवः, मनूचा जो हा तो. त. बालक. अ.पु.

माणवकः मनोरयंमाणवः अल्पोमाणवोमाणवकः. मनुसंबंधी जो तो. त. बालक. २ वीस सरांचा मुक्ताहार. अ.पु.

माणव्यं माणवानांसमूहोमाणव्यं, माणवांचा जो समुदाय तो. त. माणवांचा समूह. अ.न.

माणिक्यं मणिरेवमाणिक्यं, मणिशब्दें करून बोधित जें तें मणि क तेंच माणिक्य. त. माणिक. अ.न.

मणिबंधं मणिबंधेभवंमाणिबंधं, मणिबंध पर्वताचे ठायीं होणारें जें तें. त. शेंदे लोण. अ.न.

माणिसंथं मणिमंथेभवंमाणिमंथं, मणिमंथ पर्वताचेठायींजें उत्पन्न तें. त. शेंदेलोण. अ. न

मातंगः मतंगस्यअपत्यमातंगः, मतंगाचें जे अपत्य तो. त. हत्ती. २ चांडाळ. अ. पु.

मातरपितरौ विग्रहादिमातापितर शब्दाप्रमाणें. आई आणि बाप. नित्य. द्वि. क्र. पु.

मातरिश्वा मातरिश्वर तिमातरिश्वा, अंतरिक्षाचेठायीं संचार करितो जो तो. कृ. टुओश्विधागतिअ. वायु. न. पु.

मातापितरौ माताचपिताचमातापितरौ, माता आणि पिता जो तें. स. आई आणि बाप. नि. द्वि. क्र. पु

मातामहः मातुःपितामातामहः, आईचा जो पिता तो. त. आईचा बाप. अ. पु.

मातलिः मतमेघमात तत्लाति तिमातलिः, इंद्राचें मत घेतोजो तो. कृ. लाधा. आदानअ. इंद्राचा सारथि. इ. पु.

मातुलः मातुर्भ्रातामातुलः, मातेचा जो भाऊ तो. आईचा भाऊ २ धुतऱ्याचें झाड. अ. पु.

मातुलपुत्रकः मातुलस्यपुत्र कइव मातुलपुत्रकः, धत्तूरास पुत्रासारखें जें तें. स. धुतऱ्याचें फळ. अ. पु.

मातुलानी मातुलस्यस्त्रीमातुलानी, मामाची जी स्त्री ती. स. पक्षी माषाः तुला मातुला तामानयतीतिमातुलानी, लक्ष्मीचा तुलना पावणारी जी ती. कृ. अनधा. प्राणनगतिअ. मावळण. २ तागाचें बीं. ई. स्त्री.

मातुलाहिः मातुलेधत्तूरेअहि मातुलाहिः, धत्तूर वृक्षाचे ठायींजो सर्पविशेष तो. स. सर्पविशेष ज्यास दिवड, आधळें असें ह्मणतात ते. इ. पु.

मातुली विग्रहादिमातुलानी शब्दाप्रमाणें. मावळण. ई. स्त्री.

मातुलुंगकः मीनात्यवरुणद्धि तिमातुः लुज्यते इतिलुंगः, मातुश्चासौलुंगश्चमातुलुंगः सएवमातुलुंगकः, कच्चुसादक असाजो भक्षणार्थ ग्रहण करिजेलाजातो

मातुलुंग तोच मातुलुंगक. त. मा
हळुंगीचे फलादि. अ. पु.

माता मातिगर्भोस्यांमाता. गर्भ
राहतो जीचाठायी ती त आई. २
गाय. ऋ. स्त्री.

मातृष्वसेयः मातृष्वसेयी
मातृष्वसुरपत्यंमातृष्वसेयः, मा
तेच्या बहिणीचा जो मुलगा तो.
त. आईच्या बहिणीचा मुलगाव
मुलगी. अ. पु. २ ई. स्त्री.

**मातृष्वस्त्रीयः मातृष्वस्त्री
या** मातृष्वसुरपत्यंमातृष्वस्त्रीयः,
मावशीचाजो पुत्र तो. अथवा मा
उचबहिण. अ पु. २ आ. स्त्री.

मात्रं मिमीतेइतिमात्रं, अवधा
रणाद्यर्थाविषयी बोलतेंजेंतें.
ऋ. माङ् धा. शब्द अवधारणा
२ साकल्यत्याअर्थी. अव्य.

मात्रा मीयतेइतिमात्रा, मानक
रिजेते जी ती. ऋ. माङ् धा. मा
न अ. सूक्ष्म २ परिच्छद. ३ अ
ल्प. ४ परिमाण. आ. स्त्री.

मादः विग्रहादिमदशब्दाप्रमा
णें. हर्ष. अ. पु.

माधवः मायाः लक्ष्म्याः धवोमा
धवः, मा स्य. लक्ष्मी तिचा जो
धव तो. स. मधौसाधुर्माधवोवा,
वसंताचेठायीं जो साधु तो. त. वि
ष्णु. २ वसंत ऋतु. ३ वैशाखमा
स. अ. पु.

माधवकः मधुनाकृतोमाधवकः,
मधु पुष्पांनीं निर्मितजो तो. त.
मधुकपुष्पापासून झालेलें मद्य.
अ. पु. न.

माधवी मधौपुष्यतीतिमाधवी,
मधु मासाचेठायीं विकसितहोते
जी ती. त. एक फुलें झाड. मधुधा
धवी. ई. स्त्री.

माध्वीकः विग्रहादिसर्वमाद्विकशब्दा
प्रमाणें.

मानं विग्रहादिपाय्यशब्दाप्रमाणे
तुलामान अंगुलिमान प्रस्थमा
न अशींतीन आहेत तीं प्रत्येक.
अ. न. २ दुसऱ्यापेक्षां आपल्याठ
ळूर्ष चिंतनकरण्याने जी अहंता
ती. अ. पु.

मानवः मनोरपत्यमानवः, मनु
सबधीं जोहा तो. त. मनुष्य. अ. पु.

मानसं मनएवमानसं, मनजे
तेच मानस. त. मन. अ. न.

मानसौकाः मानससरओकोय स्यसमानसौकाः, मानस संज्ञक सरोवर आहे स्थानज्याचें तो. स. हंस पक्षि. स. पु.

मानिनी मानोऽस्त्यस्याइतिमानिनी, मान आहे जीस ती. त. प्रणय कोपवती स्त्री. ई. स्त्री.

मानुषः विग्रहादिमनुष्यशब्दाप्रमाणें. मनुष्य. अ. पु.

मानुष्यकं मनुष्याणांसमूहः मानुष्यकं, मनुष्यांचा जो समुदाय तें. त. मनुष्यांचा समूह. अ. न.

माया मिम्बंमातियस्यासामाया, जगत् शहातें जीचावाई ती. कृ. माधा. मानअ. इंद्रजाल हा. गारूडी. आ. स्त्री.

मायाकरः मायांकरोतीतिमायाकरः, मायेतें करितो जो तो. कृ. कृञ्‌धा. करणअ गारूडी, अ. पु.

मायादेवीसुतः मायाचासौ देवीचमायादेवी, तस्याः सुतःमायादेवीसुतः, माया अशी जी देवी ती मायादेवी तिचा जो पुत्र तो. स. बुद्धाचा अवांतर भेद. अ. पु.

मायुः मिनोतिदेहेऊष्माणं मायुः, देहाचेठायीं ऊष्म्यातें प्रक्षिप्त करीतो जो तो. कृ. डुमिञ्‌धा. प्रक्षेपणअ. पित्त. उ. पु.

मायूरं मयूराणांसमूहः मायूरं, मयूरांचा जो समुदायते. त. मयूरांचा समूह. अ. न.

मारः म्रियतेनेनेतिमारः, लोक दुःखितहोतात जेणें करून तो. कृ. मृङ्‌धा. प्राणत्यागअ. मदन. अ. पु.

मारजित् मारंकामंजयतीतिमारजित्, कामातें जय करणारा जो तो. कृ. जिधा. जयअ. नास्तिक. त्. पु.

मारणं मार्यतेतन्मारणं, प्राणत्यजनजें तें. कृ. मृङ्‌धा. प्राणत्याग अ. वध. अ. न.

मारिषः मायामियर्तिगच्छतीति मारिषः, मायेतें प्राप्त जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. सभ्य. नारकी. अ. पु.

मारुतः म्रियतेअनेनप्रद्वेतिनाचेतिमरुत् मरुदेवमारुतः, मरना हेतज्याच्या वर्धनानें व अभावानें मरुत् तोच मारुत त. वायु. अ. पु.

मार्कवः मारयतीतिमार् मार्पिष्ट वतेइतिमार्कवः, केश शौक्ल्य ना

शाविषयीं बोलिजेतो जो तो. कृ. कुजधा. शब्दअ. माका. अ. पु.

मार्गः मृगयुक्तापौर्णमासीमार्गी, सायमस्मिन्सः मार्गः, मृगनक्षत्र युक्त पौर्णिमा आहे ज्याच्येठायीं तो. त. मार्गशीर्ष मास. २ रस्ता. अ. पु.

मार्गणः मार्गयतेइतिमार्गणः, शोध करितो जो तो. कृ. मार्गधा. अन्वेषणअ. बाण. २ याचक. अ. पु. ३ शोधणें. अ. न.

मार्गशीर्षः मृगशीर्षेणयुक्तापौर्णिमा मार्गशीर्षी सायत्रास्तिसमार्गशीर्षः, मृगशीर्ष नक्षत्रानें युक्त आहे पौर्णिमा ज्याच्येठायीं तो. त. मार्गशीर्षमास. अ. पु.

मार्गितं मार्ग्यतेस्ममार्गितं, मार्गण करिजेलें जें तें. कृ. मार्गधा. अन्वेषणअ. शोधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मार्जनः मार्ज्यतेनेनेतिमार्जनः, शुद्ध होइजेतें जेणें करून तो. कृ. मृजुधा. शुद्धिअ. लोध्रवृक्ष. अ. पु. २ प्रोक्षणानें शुद्ध करणें. अ. न.

मार्जनी विग्रहादिम्मार्जशब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

मार्जारः मार्ष्टिमुखमितिमार्जारः, मुखातें शुद्ध करितो जो तो. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. मांजर. अ. पु.

मार्जिता मार्ज्यतेइतिमार्जिता, शुद्ध करिजेली जी ती. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. श्रीखंड. आ. स्त्री

मार्तंडः मार्तांडः मृतंडेभवः मार्तंडः, मृतंड अंड्यापासून उत्पन्न तो. त. सूर्य. अ. पु.

मार्दंगिकः मृदंगवादनंशिल्पमस्य मार्दंगिकः, मृदंग वादन आहे शिल्पजाचें तो. त. मृदंग वाजविण्याविषयीं कुशल. अ. पु.

मार्द्वीकं मृद्वीकायाः विकारोमार्द्वीकं, द्राक्षाचा जो विकार तें. त. द्राक्षा मद्य. अ. न.

मार्ष्टिः मृज्यतेनयामार्ष्टिः, मलाचा अथवा केराचा नाश होइजे तोजिणें ती. कृ. मृजुधा. शुद्धिअ प्रोक्षणादिकें करून देह शुद्ध करणें. इ. स्त्री.

मालकः मलतेःसौगानकः, अमृतातें धारण करितो जो तो. कृ. मलधा. धारणअ. निंबवृक्ष. ॰ पुल्लिंगीं.

मालती मांलक्ष्मींलसतीतिमा लती, कक्ष्मीतें खेळविते जी ती. क्र. लसधा. क्रीडनअ. चमेलीजा ई. ई. स्त्री.

माला माल्यतेइतिमाला, धारण करिजेसेंजी ती. क्र. मलधा. धारणअ. फुलांची माळ. आ स्त्री.

मालाकार: मालांकरोतीतिमालाकारः, पुष्पमालेतें करितो जो तो. क्र. डुकृञ्धा. करणअ. माळी. अ. पु.

मालातृणकं मालाकाराणितृणान्यस्यमालातृणकं, मालाकार आहेत तृणें ज्याचीं तो. स. जलतृण विशेष. अ. न.

मालिकः मालाशिल्पमस्यमालिकः, माला आहे शिल्प ज्याचें तो. त. माळी. अ. पु.

मालूरः मांलक्ष्मींपरेषांलुनातीतिमालूरः, दुसरे वृक्षांच्या शोभेतें नाश करितोजोतो. क्र. लुञ्धा. छेदनअ. बेलाचें झाड. अ. पु.

माल्यं विग्रहादिमालाशब्दाप्रमाणें. फुलांची माळ. अ. न.

माल्यवान् माल्यमस्तियस्यसः माल्यवान् माल्य आहे ज्यास तो. त. पर्वत विशेष. न. पु.

माषपर्णी माषस्येवपर्णान्यस्याः माषपर्णी, उडदाचे सारखीं आहेत पर्णें जीचीं ती. स. रानउडीद. ई. स्त्री.

माषीणं माषाणांभवनंक्षेत्रंमाषीणं, माषांचें उत्पत्तिक्षेत्रजें तें तउडीद उत्पन्न होण्याचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

माष्यं विग्रहादि पूर्वींच्याशब्दाप्रमाणें.

मासः मस्यतिपरिणमतीतिमासः, नियमित कालानें परिणाम पावतोजो तो. क्र. मसीधा. परिणामअ. महिना. अ. पु.

मासरः मास्यतेइतिमासरः, विकार करिजेतो जो तो. क्र. मसीधा. परिणामअ. अन्नापासूनझालेला मंड. अ. पु.

मास्म मान स्मन अनयोःसमाहारः मास्म, मा आणि स्म यांचा जो समाहार तो. स. निवारणार्थी अव्यय.

महाकुल: महत्कुलंयस्यमहाकुल:, मोठें आहे कुल ज्यानें तो स. सज्जन. अ. पु.

माहिष्य: महिष्यांसाधुर्माहिष्य:, महिष्यास्त्रीचेठायीं जो उत्तम तो. क्षत्रियापासून वैश्येचेठायीं आहे लेलापुत्र. अ. पु.

माहेयी मह्याअपत्यंस्त्री माहेयी, धेनूचीजी कन्या ती. त. गाय. ई. स्त्रीलिंगी.

मितंपच: मितंपचतीतिमितंपच:, परिमित पाक करितो जो तो. कृ. डुपचष्धा. पाक अ. कृपण. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मित्रं मेद्यतीतिमित्रं, प्रीति करितो जो तो. कृ. ञिमिदाधा. स्नेहन अ सखा. अ. न. २ सूर्य. अ. पुल्लिंगी.

मिथ: मेथतीतिमिथ:, परस्पर या अर्थी संगत स. प्राप्त जें तें. कृ. मेथृधा. संगम अ. परस्पर २ एकांत स्थल त्या अर्थी अव्य.

मिथुनं मेथयतीतिमिथुनं, संगम करितें जें तें. कृ. मिथधा. संगमअ. स्त्री व पुरुष. २ मिथुन राश. अ. न.

मिथ्यादृष्टि: मिथ्याचासौदृष्टिश्चमिथ्यादृष्टि:, अपन्हव विषयिणी अशीजी दृष्टी ती. स. नास्तिक. इ. स्त्री.

मिथ्याभियोग: मिथ्याचासौ अभियोगश्चमिथ्याभियोग:, मिथ्या स. खोटा असा जो अभियोग स. अभिशंसन तो. स. खोटी फिर्याद. अ. पु.

मिथ्याभिशंसनं असत्यम भिशस्यतेमिथ्याभिशंसनं. असत्य अभिशंसन करिजेतें तें कृ. शंसधा. स्तुति अ. मिथ्या पापोद्भवन. अ. न.

मिथ्यामति: मिथ्याचासौम तिश्चमिथ्यामति:, मिथ्या स. विरुद्ध अशी जी मति ती. स. अयथार्थ ज्ञान. इ. स्त्री.

मिशि: मिशी मिशतीतिमिशि:, वातादिकांविषयीं शोष करिते स. तन्नाशक जी ती. कृ. मिषधा. शोषकरण अ. बडिशोप. इ. ई. स्त्रीलिं.

मिश्रेया मिश्रयतीतिमिश्राइय

तीतिएषा, मिश्राचासौएषाचमि श्रेषा, स्वकीय आस्वादातें मिश्र करिते जी ती मिश्रा मिश्र अशी जी एषा ह्म. ज्ञात तीमिश्रेषा, स. बडिशेप. आ. स्त्री.

मिसिः मिसी मस्यतेइतिमिसिः, रोगाचा परिणाम ह्म. नाश करिते जी ती. कृ. मसीधा. परिणामअ. बडिशेप २ जटामांसी. ३ शोपेची भाजी. इ. २ई.स्त्री

मिहिका मेहतीति मिहिका,उदक सेचन करिते जी ती. कृ. मिहधा सेचनअ बर्फ. आ. स्त्री

मिहिरः मेहतीतिमिहिरः, दृष्टिद्वारा सेचन करितो जो तो. कृ. मिहधा. सेचन अ. सूर्य. अ. पु.

मीढं मिह्यतेस्ममीढं, सेचन करिजेलाजो तो. कृ. मिहधा.सेचनअ.मुतलेला वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

मीनः मीयतेधीवरेणइतिमीनः, मिनोतिक्षिपतिजलमितिवामीनः,धीवरानें मृत होइजेतोकिंवाजल प्रक्षेप करितोजोतो. कृ.मीङ्धा. हिंसाअ.२डुक्रञ्धा.प्रक्षेपणअमत्स्य २मीनरास अ.पु

मीनकेतनः मीनःकेतनंध्वजोयस्यसमीनकेतनः, मीन ह्म मत्स्य आहे ध्वज ह्म. चिन्ह ज्याचें तो. स. मदन. अ. पु.

मुकुटं मंकतेनेनमुकुटं, भूषण होतें जेणेंकरून तें. कृ. मकिधा मंडनअ. किरीट. अ. न.

मुकुंदः मुकुंमुक्तिंयच्छतीतिमुकुंदः, मुक्तीतें देतोजोतो. कृ.दाणधा. दानअ. विष्णु. २पोईशाक अ. पु.

मुकुरः मुंचतिज्योतिर्मुकुरः,तेज सोडणारा जो तो कृ. मुन्ल्धा मोक्षणअ. आरसा. अ. पु.

मुकुलः मुंचतिकलिकात्वमितिमुकुलः, कलिकेतें सोडणाराजो तो. कृ. धा पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणे किंचित्फुललेली कळी. अ. पु. न.

मुकुष्टकः विग्रहादिमकुष्टकशब्दाप्रमाणें. मटकी. अ. पु.

मुक्तकंचुकः मुक्तःकंचुकोयेनसमुक्तकंचुकः, मुक्त ह्म त्यक्त आहे कंचुक ह्म. तक्तृ त्वक ज्याणें तो. स. मेंगटाकलेला सर्प. अ. पु.

मुक्ता मुंचतेस्मसुक्ता, मुक्तकरिजे सेंज़ी ती. कृ. मुच्ल्‌धा. मोक्षणअर्थी तीं. आ. स्त्री.

मुक्तावली मुक्तानामावलीमुक्तावली, मौक्तिकांची जी पंक्ती ती. स. मोत्यांचा हार. ई. स्त्री.

मुक्तास्फोट: मुक्ताः स्फुटंतिय तः मुक्तास्फोटः, मौक्तिकें उत्पन्न होतात जा पासून तो. कृ. स्फुटधा. विकसनअ. ज्यांत मोतीं पिकतें तो शिंपा. अ. पु.

मुक्तिः मोचनंमुक्तिः, मोक्षजो ती. कृ. मुच्ल्‌धा. मोक्षणअ. मोक्ष. इ. स्त्री.

मुखं खन्यतेअनेनमुखं भक्षणादि कृरिजेतें जेणें तें. कृ. खनुधा. अवदारणअ. मुख. २पुढील दार. अ. न.

मुखर: निंदितंमुखमस्यमुखरः, निंदित आहे मुख ज्यानें तो. त. तोंडाळ. अ. पु.

मुखवासन: मुखंवासयतीति मुखवासनः, मुखातें सुगंधित करितो जो तो. कृ. वासधा. उपसेवाअ. तोंडास सुवासिक करणारें तांबूलादि. अ. पु.

मुख्य: मुखमिवप्रधानत्वान्मुख्यः, मुखासारिखा जो प्रधान तो. त. आद्य पक्ष. २प्रमुख. अ. पु.

मुग्ध: मुह्यतीतिमुग्धः, अविवेकीजो तो. कृ. मुहधा. वैचित्त्य अ. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मुंड: मुंड्यतेइतिमुंडः, केशानें हीन होतो जो तो. कृ. मुडिधा. खंडनअ. मुंडन केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ शिरीहीन देह. अ. न.

मुंडित: विग्रहादिमुंडशब्दाप्रमाणें. मुंडन केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मुंडी मुंडयतीतिमुंडी. क्षौर करितो जो तो. कृ. मुंडप्रकृतिक धा. तत्करणअ. नापित. इन्. पु.

मुदिर: मोदतेअनेनमुदिरः, संतोष पावताहेत मयूरादि जेणें तो. कृ. मुदधा. हर्षअ. मेघ. अ. पु.

मुद् मोदनंमुद् हर्षजो ती. कृ. मुदधा. हर्षअ. द्. स्त्री.

मुद्गपर्णी मुद्गपर्णमस्यामुद्गपर्णी, मुद्ग सदृश आहे पर्ण जीचे

ती. स. रान मूग. ई. स्त्री.

मुद्गर: गिरतीतिगरः मुदोगरोमु द्गर., हर्ष नाश करणारा जो तो स. मुद्गल. अ. पु.

मुधा मुद्यतीतिमुधा, अविवेक प्रापक जें तें. कृ. मुहधा. वैचित्य अ. व्यर्थ त्याअर्थी अव्य.

मुनि: मन्यतइति मननशीलोवा मुनिः, सर्व जाणतो किंवा मनन स्वभाव जो तो. कृ. मनधा. ज्ञान अ. मुनुष्य. २ऋषिमौनी. इ. पु.

मुनींद्र: मुनीनामिंद्रोमुनींद्रः, मुनी मध्यें जो श्रेष्ठ तो. स. बुद्ध. २ मौन व्रत धारण केलेला ऋषि श्रेष्ठ. अ. पु.

मुरज मुरस्वर्मपट्टिकावेष्टनंतस्मा ज्जातोमुरजः, चर्म पट्टिके पासून निर्मित जो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मृदंग. अकारांत. पु.

मुरा मुरतीतिमुरा, वृक्षादिकां भत वेष्टन करितेजी ती. कृ. मुरधा. वेष्टनअ. तालीस पत्र. आ. स्त्रीलिंगी.

मुषा मुषतीतिमुषा, सुवर्णादि स्तेय करितेजी ती. कृ. मूषधा. स्तेयअ. धातूचा रस करण्याची मूस. आ. स्त्री.

मुषित मुष्यतेस्मपुषितं, स्तेयकरिजेलें जें तें. कृ. मुषधा. स्तेयअ. चोरलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मुषी ह्रस्वामुषामुषी, ह्रस्वजी मूस ती. स्त्रीप्र. लाहान मूस. ई. स्त्री.

मुष्क: मुष्णाति रेतो मुष्कः, रेतस्तेयकरणारा जो तो. कृ. मुषधा. स्तेयअ. अंडकोश. अ. पु.

मुष्कक: मुष्णातिरोगमितिमुष्कः सएवमुष्ककः, रोगातें नाश करितो जो तो मुष्क तोच मुष्कक. त. मोरवावृक्ष. अ. पु.

मुष्टि: मुष्यतेनयामुष्टिः, जीच्यायोगानें चोरी होत्ये ती. कृ. मुषधा. स्तेयअ. मूठ. इ. स्त्री. पु.

मुष्टिबंध: मुष्टेर्बंधःमुष्टिबंधः, मुष्टीचाजोबंधतो. स. मुठीत धरणें. अ. पु.

मुसलं मुस्यतिअनेनमुसलं, खंडन होतें जेणें करून तें. कृ. मुसधा. खंडन अ. मुसळ. अ. पु.

मुसली मुसलमस्यास्तीतिमुस

ली, मुसल आहे आयुध ज्याचें तो ते. बलराम. इन्. पु. २ मुसलक द. ३ पाल. ई. स्त्री.

मुसल्यः मुसलेनवध्योमुसल्यः, मुसलानें जो बधाई तो. त. मुसलानें मारण्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मुस्तकं. मुस्ता मुस्तयंतलनेने निमुस्तकं, रोगनाश पावताहेत ज्याणें तो. कृ. मुस्तधा. संगीतअ. मोथा. अ. पु २आ. स्त्री.

मुहुर्भाषा मुहुःपुनः पुनर्भाषणंमुहुर्भाषा, वारंवार जें बोलणें तें. कृ. भाषधा. अत्यन्त वाणिअ. बहुत शोक युक्त जें भाषणा तो. आ. स्त्री.

मुहुः मोहनंमुहुः, अविवेकताजी तें. कृ. मुहधा. वैचित्यअ. पुनःपुनःह्याअर्थी अव्य.

मुहूर्तः मुहुर्मुहुर्त्रियर्तीतिमुहूर्तः, वारंवार गमन करितो जो तो. कृ. ऋधा गतिअ घाराक्षण. अ. पु.

मूकः मूयतिकायतिमूकः, मूषा प्रकारें करून शब्द करितो जो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. मूका. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूढः मुह्यतीतिमूढः, अविवेक पावतो जो तो. कृ. मुहधा. वैचित्यअ. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूतं मूयतेस्यमूतं, बंधन करिजेलें जें तें. कृ. मूङ्धा. बंधनअ. बांधलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूत्रं मूत्र्यतेतन्मूत्रं, प्रस्राविजेतें जें तें. कृ. मूत्रधा. प्रस्रावअ. मूत. अ. न.

मूत्रकृच्छ्रं मूत्रेकृच्छ्रंमूत्रकृच्छ्रं, मूत्राविषयीं जें महदुःख तें. म. रोगविशेष. अ. पु.

मूत्रितं मूत्र्यतेस्ममूत्रितं, प्रस्राव करिजेलें जें तें. कृ. मूत्रधा. प्रस्रवणअ. मुतलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्खः मुह्यतीतिमूर्खः, अविवेक करितो जो तो. कृ. मुहधा. वैचित्य अ. विचारशून्य वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्च्छा मूर्च्छनंमूर्च्छा, मोह जो तो. कृ. मूर्च्छाधा. मोहअ मूर्च्छना. आ. स्त्री.

मूर्च्छालः मूर्च्छास्यस्यमूर्च्छा

लः, मूर्च्छा आहे ज्यास तो. त. मूर्च्छित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्च्छितः मूर्च्छासंजातास्यामूर्च्छितः, मूर्च्छा झाली आहे ज्यास तो. त. मूर्च्छाल. २ मोहित. ३ उन्मादलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्ण मूर्व्यतेस्ममूर्णं, बंधन करिजेलें जें तें. क्त. मुर्वधा. हिंसाअ. बांधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्त्त मूर्च्छतिस्ममूर्तं, निबिडझालें जें तें. क्त. मुर्च्छधा. मोहसमुच्छ्रायअ. कठीण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्त्तिः मूर्च्छतीतिमूर्त्तिः, उन्नती पावणारीजी ती. क्ति. मुर्च्छधा. समुच्छ्रायअ. देह. २ काठिण्य. इ. स्त्री.

मूर्त्तिमान् मूर्त्तिः काठिण्यमस्यास्तीतिमूर्त्तिमान्, काठिन्य आहे ज्यास तो. म. कठिण. वि. न. पु. न. ई. स्त्री.

मूर्धा मुह्यत्यस्मिन् आहतेइतिमूर्धा. ताडन केलें असतां मोह पावतात ज्याचेठायीं तो. क्त. मुह्धा. वैचित्त्यअ. मस्तक. न. पु.

मूर्धाभिषिक्तः मूर्धनिअभिषिच्यतेमूर्धाभिषिक्तः, राज्य दान समयाचे ठायीं ज्याचा मस्तकावर अभिषेक करिजेतो तो. स. क्ष त्रिय. २ राजा. ३ प्रधान. अ. पु.

मूर्वा मूर्वतिसामूर्वा, बंधन करिते जी ती. क्त. मुर्वधा. बंधनअ. मुरवेल. आ. स्त्री.

मूलं मूलतीतिमूलं, प्रतिष्ठित होतें जें तें. क्त. मूलधा. प्रतिष्ठाअ. वृक्षादिकाचें मूळ. २ आद्यप्रकृति. ३ इस्ताचें पाळ. ४ मूलनक्षत्र. अ. न.

मूलकं मूलतीतिमूलकं, भूमीचेठायीं स्थित जी ती. क्त. मूलधा. प्रतिष्ठाअ. मुळा. अ. न.

मूलधनं मूलंचतद्धनंचमूलधनं, मूलजें धन तें. स. कर्जाद कर्जादि व्यवहारांतील मूलधन. अ. न.

मूल्यं मूलेनानाम्यंमूल्यं, मूलें करून जें प्राप्य तें. त. मोल. २ वेतन. अ. न.

मूषकः मूष्णातीति मूषकः, चोरी करितो जो तो. क्रु. मूषधा. स्तेयअ. उंदीर. अ. पु.

मूषा विग्रहादिसर्वमुषाशब्दाप्रमाणें.

मूषिकः मुष्णातीति मूषिकः, अर्थादि मूषकशब्दाप्रमाणें. उंदीर. अ. पु.

मूषिकपर्णी मूषकः पर्णमस्या इति मूषिकपर्णी, मूषककर्णसरशा आहेत पानें जीची ती. स. उंदीरकानी. ई. स्त्री.

मूषितं विग्रहादिमुषितशब्दाप्रमाणें. चोरलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूषी विग्रहादिमुषीशब्दाप्रमाणें. मूस

मृगः मृग्यते व्याधेनेति मृगः, व्याधानें शोधिजेतो जो तो. क्रु. मृगधा. अन्वेषणअ. हरिण. २ हरिणादिश्वापद जाति. ३ शोधणें. ४ मृगशीर्षनक्षत्र. अ. पु.

मृगणा मृगणमृगणा, अन्वेषण जें ती. क्रु. मृगधा. अन्वेषणअ. शोधणें. आ. स्त्री.

मृगतृष्णा मृगाणांतृष्णा मृगतृष्णा, मृगांची जी तृष्णा ती. स. मृगजळ. आ. स्त्री.

मृगद्विट् मृगान्द्वेष्टीति मृगद्विट्, हरिणांतें द्वेष करितो जो तो. क्रु. द्विषधा. अप्रीतिअ. सिंह. ष. पु.

मृगधूर्तकः मृगेषु धूर्तइव मृगधूर्तकः, मृगांमध्यें जो चतुर सदृश तो. त. कोल्हा. अ. पु.

मृगनाभिः मृगस्यनाभिर्मृगनाभिः, मृगाचा जो नाभि तो. स. कस्तूरी. इ. पु.

मृगवधाजीवः मृगवधेन आजीवतीति मृगवधाजीवः, मृगाच्या वधें करून जीवन करितोजो तो. क्रु. जीवधा. प्राणधारणअ. पारधि. अ. पु.

मृगबंधनी मृगोबध्यतेऽनयामृगबंधिनी, मृगबंधन करिजेतें जीणें ती. क्रु. बंधधा. बंधनअ. जाळें. ई. स्त्री.

मृगमदः मृगस्यमदो मृगमदः, मृगाचा जो मद स. कस्तूरी तो. स. कस्तूरी. अ. पु.

मृगया मृग्यंतेत्रमृगया, शोध करिजेतात मृग जीचेठायीं ती. क्रू. मृगधा. अन्वेषणअ. शिकार. आ. स्त्री.

मृगयुः मृगान्यातीति मृगयुः, यथार्थ मृगांप्रत गमन करितो जो तो. क्रू. याधा. प्रापण अ. व्याध. उ. पु.

मृगरिपुः मृगाणांरिपुः मृगरिपुः, मृगांचा जो शत्रु तो. स. सिंह. उ. पु.

मृगव्यं मृगाव्यर्यंत्यत्रमृगव्यं, ज्याचेठायीं मृग गमन करिताततें. क्रू. व्यधा. गतिअ. शिकार. अ. न.

मृगशिरः मृगः शिरोयस्यसमृगशिरः, मृगाकृती आहे शिरस्थ. प्रदेश ज्याचा तो. स. मृगशिरनक्षत्र. स. न.

मृगांकः मृगः अंकः चिन्हंयस्य मृगांकः, मृग आहे चिन्ह ज्यानें तो. स. चंद्र. अ. पु.

मृगादनः मृगान्अत्तीतिमृगादनः, मृगांतें भक्षण करितो जो तो. क्रू. अद्धा. भक्षणअ. श्वापद विशेष, तरस. अ. पु.

मृगाशनः मृगान्अश्नातीति मृगाशनः, मृगांतें भक्षण करितो जो तो. क्रू. अशधा. भक्षणअ. सिंह. अ. पु.

मृगितं मृग्यतेस्ममृगितं, शोध करिजेलें जें तें. क्रू. मृगधा. अन्वेषणअ. शोधलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मृगेंद्रः मृगाणांइंद्रोमृगेंद्रः, मृगांचा जो स्वामी तो. स. सिंह. अ. पु.

मृजा विग्रहादिमार्गे शब्दाप्रमाणें. प्रोक्षणादिकें करून देह पवित्र करणें, मार्जन. आ. स्त्री.

मृडः मृडयतिसुखयतीतिमृडः, लोकांस सुखी करितो जो तो. क्रू. मृडधा. सुखनअ. महादेव. अ. पु.

मृडानी मृडस्यस्त्रीमृडानी, मृडहा शंकर त्याचीजी स्त्री ती. स्त्री प्र. पार्वती. ई. स्त्री.

मृणालं मृण्यतेभक्ष्यतेतन्मृणालं, भक्षण करिजेतें जें तें. क्रू. मृणधा. हिंसाअ. बिसें. अ. पु. न.

मृतः म्रियतेस्ममृतः, प्राणत्याग करि तो जो तो. कृ. मृङ् धा. प्राण त्यागअ यद्वा मरणंमृतं तंदुला दियात्र्याजीतो भा. पू. प्र. मेले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ नि त्य याच्या. अ. न.

मृतस्नातः मृतेस्नातीमृतेस्ना तः, मृतोद्देशेंकरून जो स्नाततो. स. मृतोद्देशें करून स्नान केलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मृतालकं मृतमालयतीतिमृता लं मृतालमेव मृतालकं, नित्य पाच्येतें पर्याप्त करितें जें तें मृता ल तेंच मृतालक. त. मसूर. अ. न.

मृत्तालकं मृत्तालः प्रतिष्ठायस्य मृत्तालकं, मृत्तिका आहे प्रतिष्ठा स्था. स्थिति जाची तो. स. तूर. अ नपुंस.

मृत्तिका मृदेवमृत्तिका, मृत्तजी तीच मृत्तिका. त. माति. आ. स्त्री

मृत्युः मरणंमृत्युः, मरण जें तें कृ. मृङ्धा प्राणत्यागअ. मरण. उ. पु. स्त्री.

मृत्युंजयः मृत्युंजयतीतिमृत्यु जयः, मृत्यूतें जिंकितो जो तो. कृ. जिधा. जयअ सहादेव. अ. पु.

मृत्स्ना प्रशस्ता मृत्मृत्स्ना, प्रशस्त जी मृत्तिका ती. त. चांगली माती आ. स्त्री

मृत्स्ना विग्रहादिसर्वमृत्स्नाशब्दा प्रमाणें.

मृदंगः मृद्यतइतिमृदंगः, मर्द न करिजेतो जो तो. कृ. मृदधा. क्षो दअ. पखवाज अ. पु.

मृदु मृद्यतइतिमृदु, चूर्ण करि जेतें जें तें. कृ. मृदधा. क्षोदअ कोमल २ अतितीक्ष्ण. वि. उ. पु स्त्री. न.

मृदुत्वक् मृदुत्वगस्येतिमृदुत्व क्, मृदु आहे त्वचा जाची तो. स. भूर्जवृक्ष. च. पु.

मृदुलं मृदुर्गुणोस्यास्तीतिमृदुलं, मृदुगुण आहे जास तें. त. कोम ल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मृद् मृद्यतइतिमृत्, मर्दिलाजा तो जी ती. कृ. मृदधा. क्षोदअ. मृत्तिका. द. स्त्री.

मृद्वीका मृद्नातीतिमृद्वीका, फलद्वारा भक्षणविषयीं आतुर करितेजी ती. कृ. मृदधा. क्षोद

अ. द्राक्षीचा वेल. आ. स्त्री.

मृधं मर्दनंमृद्दं, परस्परजें हिंसन तें. क्रु. मृधुधा. हिंसाअ. संग्राम ह्ल. युद्ध. अ. न.

मृषा मृष्यतइतिमृषा, असत्य सहन करिजेतें जें तें. क्रु. मृषुधा. सहनअ. मिथ्यात्या अर्थी अव्य.

मृष्टं मृज्यतेस्ममृष्टं, शुद्ध करिजेलें जें तें. क्रु. मृजूधा. शुद्धिअ. निमेल्ह्ल. शुद्ध केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मेकलकन्यका. मेखलकन्यका मेकलाद्रेःकन्यकामेकलकन्यका, मेकलक पर्वताची जी कन्या ती. स. नर्मदा नदी. आ. स्त्री.

मेखला मांलक्ष्मींइंखतीतिमेखला, लक्ष्मीप्रत गमन करिते जी ती. क्रु. इंखधा. गतिअ. कमरपट्टा. २ तरवार, कटार, खंजीर इत्यादिकांचे सुरीस जें चामड्याचें बंधन ती. आ. स्त्री.

मेघः मेहतीतिमेघः, सिंचन करितो जो तो. क्रु. मिहधा. सेचनअ. मेघ. अ. पु.

मेघज्योतिः मेघानांज्योतिर्मेघज्योतिः, मेघसंबंधि अन्योन्य संघट्टानें निष्पन्न जें तेज ती. स. वीज. इ. पु.

मेघपुष्पं मेघस्यपुष्पमिव मेघपुष्पं, मेघाचें पुष्प सदृश जें उदक तें. स. उदक. २ विष्णूचा घोडा. अ. न.

मेघनादानुलासी मेघनादेन अनुलसतितच्छीलः मेघनादानुलासी, मेघनादानें क्रीडा स्वभाव जो तो. क्रु. लसधा. क्रीडाअ. मोर. इन्. पु.

मेघनामा मेघस्यनामान्यस्मे घनामा, मेघांचीं आहेत नामें ज्यास तो. स. नागर मोथा. न. पु.

मेघमाला मेघानांमालामेघमाला, मेघांची जी माला ती. स. मेघमंडळ. आ. स्त्री.

मेघवाहनः मेघान्वाहयतीतिमेघवाहनः, मेघाप्रत वाहवितो जो तो. क्रु. वहधा. प्रापणअ. इंद्र. अ. पु.

मेचकः मेचकःश्यामलवर्णोस्यास्तीतिमेचकः. श्यामल आहे वर्ण ज्यास तो. त. काळे गोरूणीचे कुन्सासारिखा जो रंग तो. किंवा मोराचे कंठा सारिखा जो रंग तो. २ मोर

चें पिसा वर जें नेत्राकार चिन्ह तो. अ. पु.

मेढ्रः मेहत्यनेनमेढ्रः, सेचन करिजेतो जेणें करून तो. कृ. मिहधा. सेचनअ. शिश्न. २ एडका. अ. पु.

मेदकः मेद्यतीतिमेदकः, स्नेहन करितो जो तो. कृ. ञिमिदाधा. स्नेहनअ. सुराकल्क. अ. पु.

मेदः मेद्यतीतिमेदः स्नेह करणारा जो तो. कृ. ञिमिदाधा. स्नेहन अ. मांसजन्य स्नेह. ज्यास चरबी मांदें असें ह्मणतात तें. स्. न.

मेदिनी मेद्यतीतिमेदिनी, मेद्यति स्नेह युक्त होतें जी ती. इत्यादि पूर्वीच्या शब्दाप्र. पृथ्वी. ई. स्त्री.

मेदुरः मेदनशीलोमेदुरः स्नेहनस्वभाव जो तो. कृ. पू. प्र. निविड. अ. पु. स्त्री. न.

मेधा मेधतेसर्वमनुभूतेऽस्यामितिमेधा, सर्व अनुभूत ज्या ज्यात धारण केलें जातें जीचेठायीं ती. कृ. मेधृधा. मेधादिअ. धारणाविशिष्टबुद्धि. आ. स्त्री.

मेधिः मेध्यंतेपशवोयत्रमेधिः, ज्याचेठायीं पशु बांधले जातो- तो. कृ. मेधृधा. संगमअ. पशूस बांधण्यास पुरलेलें काष्ठ ज्यास मेढ असें ह्मणतात तो. इ. पु.

मेध्यं मेधितुंयोग्यंमेध्यं, पवित्र करण्याविषयीं जें योग्य तें. कृ. मेधृधा. संगमादिअ. पवित्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मेरुः मिनोतिउच्चत्वात्‌ज्योतींषीतिमेरुः, नक्षत्रादि योजण्यास जो साधन तो. कृ. माङ्‌धा. मानअ. पर्वत विशेष. उ. पु.

मेलकः मेलनंमेलः सएवमेलकः, संगम जो तो. कृ. मिलधा. संश्लेषअ. २त. संगम. अ. पु.

मेला मेलतीतिमेला, वस्त्रादिकाला संश्लिष्ट होतें जी ती. कृ. मिलधा. संश्लेषअ. नील. आ. स्त्री.

मेषः मिषतीतिमेषः, स्पर्द्धा करितो जो तो. कृ. मिषधा. स्पर्द्धाअ. मेषराशि. २ मेंढा. अ. पु.

मेषकंबलः मेषलोमकृतः कंबलः मेषकंबलः, मेंढ्याच्या लोमांनीं केला जो कंबल तो. स. कांबळें. अ. पु.

मेहः मेहतीतिमेहः, स्रवतो जो

-- तो. रु. मिह्धा. सेचनअ. मूत्र रोग. अ. पु.

मेहनं विग्रहादिमेढ्रशब्दाप्रमाणें. शिश्न. अ. न.

मैत्रावरुणिः मित्रावरुणयोः सूनुर्मैत्रावरुणिः, मित्रावरुणांचा जो पुत्र तो. त. अगस्ति ऋषि. २ वाल्मीक ऋषि. इ. पु.

मैत्री मित्रस्यकर्मभावोवामैत्री, मित्राचें जें कर्म तो. त. स्नेह. ई. स्त्रीलिंगी.

मैत्र्यः विग्रहादिमैत्रीशब्दाप्रमाणें. मैत्री. अ. न.

मैथुनं मिथुनस्यकर्ममैथुनं, स्त्रीपुरुषांचें जें कर्म तें. त. रत. २ भार्यादिकांचा संबंध. अ. न.

मैरेयं मिराचांदेशविशेषेसवंमैरेयं, देशविशेषाचे गावीं उत्पन्न जें तें. त. उसाचे रसापासून आहलेलें मद्य. २ धातकीपुष्प. अ. न.

मोक्षः मोचयतिरोगमितिमोक्षः, पाव रोगातें नाश करितो जो तो. कृ. मुच्धा. मोक्षणअ. मुक्ति. २ मोरव्याचें झाड. अ. पु.

मोघं मुह्यंत्यस्मिन्मोघं, लोक मोह पावतात ज्याचेगावीं तो. कृ. मुह्धा. वैनिसअ. निरर्थक. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

मोघा मोहयतीतिमोघा, मदनाविर्भावेंकरून मोह करविते जी ती. कृ. मुहधा. वैनिसअ. पाटलि वृक्ष. २ वावडिंगाचें झाड. आ. स्त्री.

मोचकः मोचयतीतिमोचकः, रोगातें नाश करितो जो तो. कृ. मुच्धा. मोक्षणअ. शेवग्याचें झाड. अ. पु.

मोचा मुंचतिरसमितिमोचा, रस मोचक जी ती. कृ. मुच्धा. मोक्षणअ. सांवरीचें झाड. २ केळ. आ. स्त्री.

मोदकः मोदयतेइतिमोदकः, हर्षित करितो जो तो. कृ. मुदधा. हर्षअ. भक्ष्य विशेष. अ. पु. २ आनंदकारक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मोरटं मोरटा मुरतीतिमोरटं. रसव्यापि जें तें. कृ. मुरधा. वेष्टनअ. उसाचें मूळ. २ मुरवेल. अ. न २ आ. स्त्री.

मोषकः मुष्णातीतिमोषकः, जो

-री करितो जो तो. क. मुषधा. सेव अ. चोर. अ. पु.

मोहः मोहनंमोहः, अविवेक जो तो. क. मुह्धा. चैचित्त अ. मूर्च्छा अ. पु.

मौक्तिकं मुक्तैवमौक्तिकं, मुक्ता की तेच. त. मोती. अ. न.

मौद्गीनं मुद्गानांभवनंक्षेत्रंमौद्गीनं, मुद्ग होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. मुगाचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मौनं मुनेः कर्मभावोवामौनं, मुनीचें जें कर्म किंवा भाव तें. त. मौन्य. उगें राहणें. अ. न.

मौरजिकः मुरजवादनंशिल्पमस्यमौरजिकः, मुरज वादन ज्याचें शिल्प आहे तो. त. मृदंग वाजविणारा अ. पु.

मौर्वी मूर्वायाविकारोमौर्वी, मूर्वा नामक वल्लीचा जो विकार तो. त. धनुष्याची दोरी. ई. स्त्री.

मौलिः मूलस्यादूरभवोमौलिः, मूळाचा अदूर जो भव तो. त. शिखा, शेंडी. २ मुकुट. ३ बांधलेले केश, बुचडा. इ. पु.

मौहूर्तः मुहूर्तंवेदमौहूर्तः, मुहूर्तातें जाणतो जो तो. त. ज्योतिषी, जोशी. अ. पु.

मौहूर्तिकः विग्रहादिसर्वंमौहूर्तशब्दाप्रमाणें.

म्लेंछदेशः म्लेंछानांदेशःम्लेंछदेशः, म्लेंछांचा जो देश तो. स. चातुर्वर्ण्यव्यवस्था ज्या देशीं नाहीं असा जो देश तो. अ. पु.

म्लेंच्छमुखं म्लेंछदेशेमुखमुखमस्तिर्यस्यम्लेंछमुखं, म्लेंच्छ देशाचें ठायीं आहे उत्पत्ति ज्याची तो. समासवृत्ति. ताम्र. ह्मणजे तांबें. अकारांत. नपुंसकलिंगी.

यकृत् यमनंयं संयमंकरोतीति यकृत उपरम करणारें जें तें. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. दक्षिणकुक्षिस्थ मांस पिंड विशेष. त्. न.

यक्षः यक्ष्यते पूज्यत इति यक्षः, कामनिक लोकांनीं पूजिजेला जो तो. कृ. यक्षधा. पूजाअ. कुबेर. २ देव योनि विशेष. अ. पु.

यक्षकर्दमः यक्षप्रियः कर्दमो यक्षकर्दमः, यक्षांला प्रिय जो कपूरादिकांचा कर्दम तो. स. कापूर, कृष्णागरु, कस्तूरी चंदन, केशर. हे पदार्थ एक ठिकाणी कुटून केलेला महासुगंधि द्रव्य. अ. पु.

यक्षधूपः यक्षान्धूपयतीति यक्षधूपः, यक्षातें संताप करणारा जो तो. कृ. धूपधा. संतापअ. राळधूप. अ. पु.

यक्षराट् यक्षेषु राजत इति यक्षराट्, यक्षामध्यें शोभतो जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. कुबेर. ज्. पु.

यक्ष्मा यक्ष्यते इति यक्ष्मा, द्रव्यादिकानें पूजिजेतो जो रोग. यक्षधा. पूजा अ. क्षयरोग. न्. पु.

यजमानः विग्रहादि यशाशब्दाप्रमाणें. यागाविषयीं ऋत्विजांस आज्ञा करणारा. अ. पु.

यज्वा यजते स्म इति यज्वा, विधी करून यजन करिता झाला जो तो. कृ. यजधा. देवपूजादि अ. विधिपूर्वक जाणें याग केला तो. न्. पु.

यज्ञः इज्यते नेनात्रवा यज्ञः, यजन करिजेतें ज्याच्या योगें किंवा जेणें करून तो. कृ. यजधा. देवपूजादि अ. अध्वर, याग. अ. पु.

यज्ञपुरुषः यज्ञफलदः पुरुषो यज्ञपुरुषः, यज्ञाचें फल देणारा जो तो. स. विष्णु. अ. पु.

यज्ञांगः यज्ञमंगतीति यज्ञांगः, यज्ञाप्रत गमन करितो जो तो. कृ. अगिधा. गतिअ. उंबराचें झाड. अ. पु.

यज्ञीयं यज्ञमर्हतीति यज्ञीयं, यज्ञकर्माप्रत योग्य होणारें जें तें. त. यज्ञकर्मास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

यतः यस्मादिति यतः, ज्याकारणास्तव ह्मणणारें तें. त. हेतुकारण याअर्थी अव्य.

यती यमनंयतं यतसुपरतोनित्य मस्यास्तीतियती, नित्य इंद्रियां ची शांति आहे ज्याची तो. क्रु. यम धा. उपरमअ. सन्यासी इन्. पु.

यत् यच्छतीतियत्, कारण उ परम पावतें जें तें. क्रु. यमधा. उ परमअ. कारण ह्याअर्थी अव्य.

यंता यच्छतीतियंता, नियमनक रितोजो तो. क्रु. यमधा. उपरमअ. सारथि. कृ. पु.

यथा येनप्रकारेणयथा, ज्याप्र कारेंकरूनजेंनें. सारस्यार्थी अव्य.

यथाजातः जातंजन्मकालम नतिक्रम्यवर्ततेइतियथाजातं, तदस्यास्तीतियथाजातः, जन्म कालिक चेष्टा आहे ज्यास तो. त. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

यथातथं तथासत्यमनतिक्र म्ययथातथं, सत्याप्रत अतिक्र मण न करणारें जें तें. स. सत्या र्थक याअर्थी अव्य. उ. शुरुर्य थातथंवक्ति.

यथायथं यथार्थयथायथं, स त्यार्थक जें तें. स. यथायोग्य या अर्थी अव्य.

यथार्थं अर्थमनतिक्रम्ययथा र्थं, अर्थाप्रत अतिक्रमण न क रणें जें तें. स. सत्यार्थी अव्य.

यथार्हवर्णः विग्रहादिअनुव र्तन शब्दाप्रमाणें. चार पुरुष, वा तमीदार. अ. पु.

यथास्वं यथायथंयथास्वं, य था योग्य जें तें. स. यथायोग्यया अर्थी अव्य.

यथेप्सितं आप्तुमिष्टमीप्सितं, ईप्सितमनतिक्रम्ययथेप्सितं, ई प्सिताचें अनतिक्रमणजेंतें. स. यथे च्छ. अ. न.

यदि यततेइतियदि, पक्षांतर रूपार्थाविषयीं यत्न करितें जें तें. क्रु. यतीधा. प्रयत्नअ. पक्षां तर याअर्थी अव्य. उ. मुनिम नोयद्यभितितार्थेनर्कि.

यदृच्छा ऋच्छनंऋच्छा, याचा सीऋच्छानयदृच्छा, स्वातंत्र्यजें तें. क्रु. ऋच्छधा. गत्यादिअ. स्वेच्छा, स्वतंत्रता. आ. स्त्री.

यंत्रं यंत्रयंतितयंत्रं, यंत्रयत्नने नवायंत्रं, संकुचित होतें अथवा बांधिजेतें जेणें तो. क्रु. यंत्रिधा. सं

कोन्वनअ. मृग बंधन विशेष. २ मंत्र. अ. न.

यमः यमयतीतियमः, प्राणिमात्रानें नियमन करितो जो तो. कृ. यमधा. उपरमअ. किंवा यम्यतेनेनयमः, नियमन करिजेतें जेणेंकरून तो. कृ. यमधा. उपरमअ. शरीर मात्रें करून साध्य व नित्यकार्य जें तों. २ प्रेतांचा राजा यम तो. ३ इंद्रिय निग्रह अ. पु.

यमराट् यमेनसंयमेनराजतइतियमराट्, इंद्रिय निग्रहानें शोभतो जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. प्रेतपति जो यम तो. ज्. पु.

यमनिका यमयतीतियमनिका, शांती करणारी जी ती. कृ. यमधा. उपरमअ. पडदा, कनांत. आ. स्त्री.

यमुना यच्छतीतियमुना, स्वर्गादिकांतें देते जी ती कृ. यमधा. उपरमअ. यमुना नदी. आ. स्त्री.

यमुनाभ्राता यमुनायाः भ्राता यमुनाभ्राता. यमुना जी तिचाजो भ्राता स. बंधुतो म. यम. ऋ. पु.

ययुः यातीतिययुः, अश्वमेधांत पृथ्वीचेवरचीं गमन करणारा जो तो. कृ. याधा. प्रापणअ. अश्वमेधयज्ञास जो उपयुक्त अश्व तो उ पुलिंगीं.

यवः यौतीतियवः, होमादिकांचे ठायीं उपयुक्त होतो जो तो. कृ. युधा. मिश्रणादिअ. जवधान्य. अ. पु.

यवक्यं यवकानांभवनंक्षेत्रंयवक्यं, यव विशेष होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. ल. हान यव उत्पन्न होण्याचें शेत जेंतें. स. वि. अ. पुनआ. स्त्री.

यवक्षारः यवानांक्षारोयवक्षारः, यवांचा जो क्षार तो. स. जवखार. अ. पु.

यवफलः यवइवफलान्यस्ययवफलः, यवासारिखें आहे फल ज्याचें तो. स. वेळू. अ. पु.

यवसं यूयतेइतियवसं, भक्षण करिजेतें जें तें. कृ. युधा. मिश्रणअ. पशूचें भक्ष्य, तृण. अ. न.

यवागूः यूयतेइतियवागूः, मिश्रण केलिजेते जी ती. कृ. यूधा. मिश्रणअ. कण्हेरी. ऊ. स्त्री.

यवाग्रजः यवाग्राज्जायतेइतियवाग्रजः, यवाग्रापासून झालाजो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. ज

यस्वार. अ. पु.

यवानिका दुष्टोयवोयवानी, यवनीवयवानिका, दुष्ट ह्र. उग्र जो यव ती यवानी तीचें प रीक्षीती. न. यवानिका, त. ओवा. आ. स्त्री.

यवानी दुष्टोयवोयवानी, दुष्ट जो यव ती. अर्धादिपूर्वोच्चाश ब्दाग्रमार्गे. ई. स्त्री.

यवासः यौतीतियवासः, औ षधार्थ उपयुक्त होत्से जो ती. क्र. युधा. मिश्रणअ. धमासा. अ. पु.

यविष्ठः अतिशयेनयुवायविष्ठः अतिशयें करून जो लहान ती. त. कनिष्ठ बंधु. अ. पु.

यवीयान् अतिशयेनयुवायवी यान्, अतिकनिष्ठ जो तो. त. धा कटा भाउ. स. पु.

यव्यं यवानांभवनंक्षेत्रंयव्यं, य व होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. यवाउ त्पन्न होण्याचें शेत. चि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

यशःपटहः यशसेपटहः यशः पटहः, यशार्थ जें वाद्य तें. स. ढ क्का, वाद्य. अ. पु.

यशः यातीतियशः, देशांतराप्र त गमन करितें जें तें. क्र. याधा. प्रापणअ. कीर्ति. स्. न.

यष्टा यजतेइतियष्टा, याग कर णारा जो तो. क्र. यजधा. देवपूज नादिअ. यजमान. ऋ. पु.

यष्टिः यक्ष्यतइतियष्टिः, रक्षण करित्से जी ती. क्र. यक्षधा. पूजा अ. काठी. इ. स्त्री.

यष्टिमधुकं यष्टीमधवीवास्यय ष्टिमधुकं, यष्टी ह्म. कांडी आहे मधु सारिखी ज्याची तें. स. ज्ये ष्टमध. अ. न.

यागः इज्यतेनेनयागः, पूजन होतें जेणेंकरून तो. क्र. यजधा. देवपूजनादिअ. यज्ञ. अ. पु.

याचकः याचतीतियाचकः, या चना करितो जो तो. क्र. डुयाचृ धा. याच्ञाअ. याच्ञा करणारा. अ. पु.

याचनकः याचयतीतियाचनः, सएवयाचनकः, याचना करितो जो तो. धा. पू. प्र. अ. अ. पु.

याचना याचनंयाचना, याचन जें तें. क्र. डुयाचृधा. याच्ञाअ.

याञ्चा. आ. स्त्री.

याचितकं याचितेननिर्वृत्तंयाचितकं, याञ्चा करून जें संपादित तें. जायां आणिलेले जिन्नस. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

याञ्चा याचनंयाञ्चा, याचना करणें जी ती. कृ. डुयाचृधा. याचाअ. याचना. आ. स्त्री.

याजकः यजतीतियाजकः, यजन करणारा जो तो. कृ. यजधा. देवपूजादिअ. ऋत्विज. अ. पु.

यातना यथानाशंयातीतियातना, जीणें करून नाशाप्रत पावती ती. कृ. याधा. प्रापणअ. नरक पीडा. आ. स्त्री.

यातयामं यातोगतोयामोउपभोगकालोस्ययातयामं, गेलाआहे यामकिंवाउपभोगकालज्याचातो. सजीर्ण प्राप्त परिणाम. २ परिभुक्त भोगून टाकलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

यातु यातीतियातु, अकस्मात् जें प्राप्त होतें तें. कृ. याधा. प्रापणअ. राक्षस. उ. न.

यातुधानः यातूनिरक्षांसिदधातीतियातुधानः, राक्षसांचें पोषण करितो जो तो. कृ. डुधाञ्धा. धारण, पोषणअ. राक्षस. अ. न.

याता यततेइतियाता, यत्न करणारी भर्त्याच्या भावाची जी स्त्री ती ह्मणजे जाऊ जी ती. कृ. यतीधा. प्रयत्नअ. बंधुबंधूच्या भार्या, परस्पर जावा. ऋ. स्त्री.

यात्रा यानंयात्रा, यानजें ती. कृ. याधा. प्रापणअ. प्रयाण. २ गमन साधन. ३ देवपूजेचाउत्साह. आ. स्त्रीलिं.

यादःपतिः यादसांपतिर्यादःपतिः, जलचरांचा जो स्वामी तो. स. समुद्र. इ. पु.

यादसांपतिः यादसांपतिर्यादसांपतिः, जलचरांचा जो स्वामी तो. स. वरुण. इ. पु.

यादः यातिवेगेनेतियादः, त्वरेनें गमन करितो जो तो. कृ. याधा. प्रापणअ. जलजंतु. स. न.

यानं यात्यनेनेतियानं, ज्यानेंअथवा पदींकिंवाजेणें तें. कृ. याधा. प्रापणअ शत्रूस जिंकण्याच्या इच्छेनें जाणें. २ हत्ती घोडे इत्यादि वाहन अ न

यानमुखं यानस्यमुखंयानमुखं, यानाचा जो पुरोभाग तें रथादिकांचा अग्रभाग, धुर. अ. न.

याप्यः याप्यतइतियाप्यः, कुत्सित गमन करिजे तो जो तो. क्र. या धा. प्रापणअ. निकृष्ट, निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

याप्ययानं याप्यैरधमैर्यानंयाप्ययानं, नीचांनीं नेणारें जें यान तें. स. यान विशेष, पालखी. अ. न.

यामः यातीतियामः, शीघ्र निघून जातो जो तो. क्र. याधा. प्रापणअ. प्रहर. २ योगाचा साधन विशेष. अ. पु.

यामिः यातीतियामिः, शीघ्र गमन करणारी जी ती. क्र. याधा. प्रापणअ. बहीण. २ कुलस्त्री. इ. स्त्रीलिंगी.

यामिनी यामाःसंत्यस्याइति यामिनी, याम म्ह. प्रहर जे ते आहेत जीस ती. त. रात्रि. ई. स्त्री.

यामुनं यमुनायाइदंयामुनं, यमुनावर्णसदृश जें तें. त. सुरमा अ. न.

यायजूकः पुनःपुनर्यजतेसो यायजूकः, वारंवार याग करितो जो तो स्नानयजधा. देवपूजादिअ. वारंवार यज्ञकरणारा. अ. पु.

यावः यूयतेइतियवः सएवयावः, मिश्रित करिजे तो जो तो. क्र. युधा. मिश्रणअ. लाख. अ. पु.

यावकः यूयतेइतियावः सएवयावकः, मिश्रण करिजे तो जो तो. क्र. युधा. मिश्रणअ. अर्धशिजे यव, घुगऱ्या. २ धान्य विशेष. अ. पु.

यावत् यत्परिमाणमस्येतियावत् यत्परिमाणआहे ज्यास तें. साकल्य. २ निश्चय. ३ अवधि. ४ परिणाम त्याअर्थी अव्य.

यावनः यवनदेशेभवोयावनः, यवन देशाचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. ऊद लोबान. अ. पु.

याष्टीकः यष्टिःप्रहरणमस्य याष्टीकः, यष्टि आहे शस्त्र ज्यानें तो. त. दांडेवाला. अ. पु.

यासः यसनंयासः यासोऽस्त्यस्येतियासः, रक्षणाविषयीं प्रयत्न ओळजाचा तो. त. धमासा. अ. पु.

युक्तं युज्यतेस्मयुक्तं, योजना करिजे तें जें तें. क्र. युजिर्धा. योग

अ. त्याज्य. २सहित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

युक्तरसा युक्तोरसोयस्याःसा युक्तरसा, युक्त आहे रस जीचा ती. स. कोलिंदण. आ. स्त्री.

युगं युज्यतेइतियुगं, युक्त करि जेतें जें तें. क्र. युजिर्धा. योग अ. चारयुगें प्रत्येक. २युग्म ३ रथादिकांचा अवयव विशेष.४ चार हात प्रमाण.५औषध अ.न

युगकीलकः युगस्यकीलकोयु गकीलकः, युगस्य. जू तल्ले बंधीं जो कीलक स. शिवळा ती. स. शिवळा. अ. पु.

युगंधरः युगंधारयतीतियुगंध रः, बंधन काष्ठातें धारण करणा रा जो तो. क्र. धृञ्धा धारणाअ रथादिकांच्या काष्ठास घोडे व बै ल बांधितात तें काष्ठ-ज्यास दां डीअसें ह्मणतात तें. अ पु. न.

युगपत्रकः युगंयुग्मंपत्रमस्ये तियुगपत्रकः, दोनआहेत पत्रें ज्यास तो स. कांचनवृक्ष. अ पु.

युगपत् युवंत्यस्मिन्नितियुगप त्, एकसमयाचें च्छेदें करून मि श्रण होतात ज्याचेठायीं तो, क्र. युधा. मिश्रणाअ. एककालीं त्या अर्थी. उ. युगपदाहताः अय

युगपार्श्वगः युगस्यपार्श्वंगच्छ तीतियुगपार्श्वगः, स्कंद काष्ठाच्या पार्श्व भागातें गमन करितो जोतो. क्र. गम्लृधा. गतिअ. जे नवे बैल दरणीस येण्या करितां त्यांच्या स्कांद्यावरजूं ठेवून फिरवितात ते प्रत्येक. अ. पु.

युगलं युगंलातीतियुगलं, युग ग्रहण करणारा जो तो. क्र. लाधा. आदानअ. युग्म. अ न

युग्मं युज्यतेइतियुग्मं, युक्त होइ जेतें जें तें. क्र. युजिर्धा. योगअ द्वय अ. न.

युग्यं युज्यतेअनेनयुग्यं, संयु क्त होइ जेतें जेणें अथवा जूं वाह तोजो तो. क्र. युजिर्धा. योगअ. हत्ती घोडे इत्यादि वाहन सामान्य २जूंवाहणारा जोत्या बैल. अ न

युद्धं योधनंयुद्धं, सम्यक् परस्पर प्रहार जोतें. क्र. युधधा संप्रहार अ. लढाई. अ. न.

युधू योधनंयुध, सम्यक् जो प्रहार

ती. क्रु. युधधा. संप्रहारअ. लढा ई. ध. स्त्री

युवतिः युवती यौतीतियुवतिः. उपयुक्त होणारी तरुणस्त्रीजी ती क्रु. युधा मिश्रणादिअ. तरुण वायको. इ. २ई. स्त्री.

युवा यौतीतियुवा, मेलन करणा राजो तो. क्रु. युधा. मिश्रणादि अ. तरुणपुरुष. नृ. पु

यूथं यौतीतियूथं, गमन करणा रेजें तें. क्रु. युधा मिश्रणअ स जातीयपाण्यांचा समुदाय. ३.मृ गयूथं. अ. न.

यूथनाथः यूथस्यनाथोयूथना थः, हस्ति समुदायाचा जो स्वा मी तो. स. यूथांमध्यें मुख्य.अ पुल्लिंगी.

यूथपः यूथंपातीतियूथपः, ग जसमूहातें संरक्षण करणारा जो तो. क्रु. पाधा. रक्षणअ. यूथां मध्यें मुख्य. अ पु

यूथिका यूथमस्त्यस्याइतियू थिका, पुष्पादि समुदाय आहेजी स ती. त. जुईचें झाड आ. स्त्री.

यूपः युनंत्यनेनेतियौतीतिवायू पः, मिश्रित होइजेताहेत जीणेंक रून अथवा उपयुक्त होइजे तोजो तो. क्रु. युधा. मिश्रणअ. पारसा पिंपळ. अ पु. २क्रुन्मरक्त. अ पु न. ३ यज्ञांगस्तंभ. अ. न.

यूपकटकः यूपस्याग्रेकृतः कट काकारो यूपकटकः, यूपाचे अग्र भागानेंठायीं वलया सारिखाजो तो. त. यज्ञांगस्तंभावर केलेला वलयाकार काष्ठविकार. अ. पु.

यूपाग्रं यूपस्याग्रंयूपाग्रं, यज्ञस्तं भाचें जें अग्रतें. स. यज्ञस्तंभाचें अग्र. अ. न.

यूषं यूषतीतियूषं, द्रवयुक्त पदा र्थावर संवेष्ट जो तो. क्रु. यूषधा बंधनअ. मडकिवळी. अ. न.

योक्त्रं युज्यतेऽनेनयोक्त्रं, संबद्ध करिजेतें जेणेंकरून तें. क्रु युजि रधा. योगअजोकड बांधण्याची दोरी. अ. न.

योगः योजनयोगः, युक्तीजीती. क्रुयुजिरधा. योगअ. २कवच. २उ पाय. ३ ध्यान ४ संगति. ५युक्ति अ. पु.

योगेषं योगेइएंयोगेएं, धातुसं

यथावेगर्थी जें इष्ट तें. स. शिसें. अ. न.

योग्यं युज्यते तद्योग्यं, औषधार्थ योजिजेतें जें तें. कृ. युजिर् धा. योगअ. मुरड शेंग. अ. न. सांप्रतनें २ अनुरूप. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

योजनं युज्यतेतद्योजनं, आत्मस्वरूपीं किंवा चार कोशान्वेगर्थी योजिजेतें जे तें. कृ. युजिर् धा. योजनअ. चार कोश. १परमात्मा. २ अनुरूप. अ. न.

योजनपर्णी योजनपर्यंतपर्णविशिष्टवल्लीयस्याःसायोजनपर्णी एक योजन पर्यंत आहे पर्ण युक्त वल्ली जीची ती. स. मंजिष्ठा. ई. स्त्री.

योजनवल्ली योजनगामिनीवल्लीयस्याःसायोजनवल्ली, योजन पर्यंत गमन करणारी आहे वल्ली जीची ती. स. मंजिष्ठा. ई. स्त्री.

योत्रं यूयतेनेनयोत्रं, मिश्रहोतें जेणें करून तें. कृ. युधा. मिश्रण अ. जोकड बांधण्याची दोरी. अ. न.

योद्धृ विग्रहादियोधशब्दाप्रमाणें. कृ. पु.

योधः युध्यतेइतियोधः, शत्रूतें प्रहार करणारा जो तो. कृ. युधधा. संप्रहारअ. योद्धा. अ. पु.

योनिः यौतीतियोनिः, मिश्र करणारी जी तो. कृ. युधा. मिश्रणअ. स्त्रियांचें उपस्थ. २ कारण. इ. स्त्री.

योषा युष्यतेइतियोषा, अर्थादि योषित्शब्दाप्रमाणें. वाचको. आ. स्त्रीलिंगी.

योषिता युष्यतेसायोषितासेविजेती झा. उपभुक्त करिजेती जी ती. कृ. युषधा. सेवाअ. वाचको. आ. स्त्री.

योषित् योष तीतियोषित्, सेवा करणारी जी ती. कृ. युषधा. सेवाअ. वाचको. त. पु. स्त्री.

यौतुकं यौतकं युतुकंयुतकं नामयोनिसंबंधस्तत्रभवंयौतुकं यौतकंवा, योनिसंबंधानें मिळालें जें तें. त. कन्यादानकाळीं दिलेलें द्रव्य. अ. न.

यौवतं युवतीनांसमूहोयौवतं, युवतींचाजो समुदाय तें. त. तरु

णस्थींचा समुदाय. २ मानपरिमाण. अ. न.

यौवनं यूनोभावोयौवनं, यौवन अवस्था जी ती. त. तारुण्य. अ. न.

(र.)

रक्तं रज्यतेइतिरक्तं, राग विशिष्ट करिजे तें जें तें. कृ. रंजधा. राग अ. अनुरक्त. २ रक्तवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ कुंकुम, तांबें. अ. नपुंस.

रक्तकः रक्तएवरक्तकः, रागविशिष्ट करिजेली जो तो रक्त. तोच रक्तक. त. दुपारीचा वृक्ष. अ. पु.

रक्तचंदनं रक्तंचततद्चंदनंच रक्तचंदनं, रक्त ह्म. आरक्तवर्ण असें जें चंदन तें. स. रक्तचंदन. २ पतंग. अ. न.

रक्तसंकोचपिशुनं रज्यतेतद्रक्तं संकुच्यतेतत्संकोचं, रक्तसंकोचंच तत्पिशुनंचरक्तसंकोचपिशुनं, रक्त वर्ण असें जें लेपिजेतें तें रक्तसंकोच रक्तसंकोच असें जें पिशुन ह्म. चंदन तें. स. कुंकुम. अ. न.

रक्तपा रक्तंपिबतीतिरक्तपा, रक्त पिणारी जी ती. कृ. पाधा. पानअ. जळू. आ. स्त्री.

रक्तफला रक्तंफलमस्याश्क्तफला, रक्त वर्ण आहे फल जीचेंती. स. तोंडलीची वेल. आ. स्त्री.

रक्तसंध्यकं रक्तसंध्येवरक्तसंध्यकं, संध्याकाळा सारखें जें तें. त. तांबडें कमळ. अ. न.

रक्तसरोरुहं रक्तंचततत्सरोरुहंचरक्तसरोरुहं, आरक्तवर्ण जें कमल तें. स. तांबडें कमळ. अ. न.

रक्तांगः रक्तमंगमस्यरक्तांगः, रक्त वर्ण आहे अंग ज्याचें तो. स. सुंडा योचना. अ. पु.

रक्तोत्पलं रक्तंचतदुत्पलंच रक्तोत्पलं, आरक्त वर्ण असें जें कमल तें. स. तांबडें कमळ. अ. नपुं.

रक्षः रक्षत्यस्मादितिरक्षः, संरक्षण करिताहेत ज्या पासून तें. कृ. रक्षधा. पालनअ. राक्षस. स. न.

रक्षःसभं रक्षसांसभारक्षःसभं, राक्षसांची जी सभा तें. कृ.

राक्षसाचें घर किंवा सभा. अ. पुल्लिंगीं.

रक्षा विग्रहादिरक्षणशब्दाप्रमाणें. भस्म. २ राखण. आ. स्त्री.

रक्षितं रक्ष्यतेस्मरक्षितं, रक्षण करिजेलें जें तें. कृ. रक्षधा. पालनअ. रक्षण केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रक्षिवर्गः रक्षांस्यवश्यंरक्षिणः, रक्षिणांवर्गोरक्षिवर्गः, रक्षणकरणाऱ्यांचा जो समुदाय तो. स. राजादिकांचा रक्षण करणारा गण. अ. पु.

रक्ष्णः रक्षणंरक्ष्णः, रक्षणजें तो. कृ. रक्षधा. पालनअ. रक्षण. अ. पु

रंकुः रमतेइतिरंकुः, क्रीडा करणारा जो तो. कृ. रमुधा. क्रीडा अ. मृगविशेष, चित्ता. उ. पु.

रंगं रंगतीतिरंगं, गमन करितें जें तें. कृ. रगिधा. गतिअ. कथिल. अ. पु. न.

रंगाजीवः रंगेणआजीवतीति रंगाजीवः, पीतादिरंगें करून जीवन पावतो जो तो. कृ. जीवधा. प्राणनअ. रंगारी. अ. पु.

रचना रच्यतेइतिरचना, गुणाधान जें तें. कृ. रचधा. प्रतियत्नअ. अवयवांचा एकीभाव करणें. आ. स्त्री.

रजकः रंजयतीतिरजकः, वस्त्राचेठायीं प्रीति करितो जो तो. कृ. रंजधा. रागअ. परीट. अ. पु

रजतं रज्यतेअनेनरजतं, प्रीति करिजेते जेणें करून तें. कृ. रंजधा. रागअ. रुपें. २ सोनें. ३ शुभ्र. अ. न.

रजनिः रजनी रज्यंतेअनुरक्ताभवंतिरागिणोस्यामितिरजनिः, अनुरक्त होताहेत कामुक जन जीचाठायीं ती. कृ. रंजधा. रागअ. रात्री. २ चाकवत. इ. २ ई. स्त्री.

रजनीमुखं रजन्याःमुखंरजनीमुखं, रजनीचें जें मुख तें. स. प्रदोषकाल. अ. न.

रजः रंजयतितत्तद्रज्यतेअनेनइतिवारजः, रंजित होतेंकिंवा दोषयुक्त करितें जेणें करून तें. कृ. रंजधा. रागअ. रजोगु

ण. २ धूळ. ३ स्त्रीरज. स. न.

रजस्वला रजोस्यस्याइतिर जस्वला, रज आहे जीस ती. ऋ. तु. विटाळशी बायको. आ. स्त्री.

रज्जुः सृज्यतेइतिरज्जुः, त्या ग करिजेत्ये जातो. कृ. सृजधा. विसर्गअ. दोरी. उ. स्त्री.

रंजनं रंजयतीतिरंजनं, मनो रंजन करितें जें तें. कृ. रंजधा. रागअ. रक्तचंदन. अ. न.

रंजनी रंजयतिसारंजनी, रं जन करिते जी ती. कृ. रंजधा. रागअ. नीळी नीळ. ई. स्त्री.

रणः रणनंरणः, परस्परजेंबो लणें किंवा आक्रोश जो तो. कृ. रणधा. शब्दअ. युद्ध अ. पु. न. २ शब्द करणें. ३ शब्द. अ. पु.

रंडा रमंतेअत्रेतिरंडा, रममा ण होताहेत कामुक जन जीचा ठायीं ती. कृ. रमुधा. क्रीडाअ. वेश्या. २ उंदीरकानी. आ. स्त्री.

रतं रमणंरतं, स्त्रीपुरुषांची जी क्रीडा तें. कृ. रमधा. क्रीडा अ. मैथुन. अ. न.

रतिपतिः रतेः पतिः रतिपतिः, रतीचा जो पति तो. स. मदन. ई. पु.

रत्नं रमंतेस्मिन्रत्नं, लोक रम माण होतात ज्याचेठायीं तें. कृ. र मुधा. क्रीडाअ. सोनें, हिरा, पा च, पोवळें, मोती हीं पांचरत्नें श्र ेष्ठ. २ स्वजातिश्रेष्ठ. अ. न.

रत्नगर्भा रत्नानिगर्भेयस्याः सा रत्नगर्भा, रत्नें आहेत गर्भा चेठायीं जीच्या ती. स. पृथ्वी. आ. स्त्री.

रत्नसानुः रत्नानिसानावस्ये तिरत्नसानुः, रत्नें आहेत शि खरांचेठायीं ज्याच्या तो. स. मे रुपर्वत. उ. पु.

रत्नाकरः रत्नानामाकरःर त्नाकरः, रत्नांचा जो आकर स्थ. खाणि तो. स. समुद्र. अ. पु.

रंहिः रंहतीतिरंहिः, गम न करणारा जो तो. कृ. रंहधा. ग तिअ. सुदाहात. इ. पु.

रथः रमंतेत्ररथः, राजे ज्याचे ठायीं रममाण होतात तो. कृ. रमधा. क्रीडाअ. रथ. २ वेत. अ. पु.

रथकल्या विग्रहादिरथ्याश ब्दाप्रमाणें. रथांचा समूह. आ. स्त्रीलिंगी.

रथकारः रथंकरोतीतिरथका रः, रथातें करितो जो तो. कृ. डु कृञ्धा. करणअ. करणजाती य स्त्रीचेठायीं माहिष्या पासून झालेलापुत्र. २ सुतार. अ.पु.

रथगुप्तिः रथस्यगुप्तिःरथगुप्तिः रथाचें आवरण जें ती. स. शा स्त्रादि ठेवण्यास व रक्षणार्थ र थास लोहादि मयजें आवरण असतें ती. इ. स्त्री.

रथद्रुः रथस्यद्रुःरथद्रुः, रथही ण्याचा जो वृक्ष तो. स. तिवसा चें झाड. उ.पु.

रथव्रजः रथानांव्रजोरथव्रजः, रथांचा जो समुदाय तो. स. रथ समुदाय. अ.पु.

रथांगं रथस्यांगंरथांगं, रथा चा जो अवयव तो. स. रथाचा अवयव. २ चाक. अ.न. ३ चक्र वाक पक्षि. अ.पु.

रथिकः रथोस्तिअस्यरथिकः, रथ आहे ज्यास तो. त. रथाचा स्वामी. अ.पु.

रथिनः रथस्येनःरथिनः, रथा चा जो स्वामी तो. स. रथाचा स्वा मी. अ.पु.

रथी रथोस्यास्तीतिरथी, रथ आ हे जास तो. त. रथावर बसून यु द्ध करणारा. २ रथाचा स्वामी. इन् पुल्लिंगी.

रथ्यः रथंवहतीतिरथ्यः, रथातें वाहणारा जो तो. त. रथ वाहणा रा घोडा. अ.पु.

रथ्या रथानांसमूहोरथ्या, रथां चा जो समूह तो. त. रथांचा स मूह. २ गावांतील लाहान मार्ग. आ. स्त्री.

रदः रदतीतिरदः, भेदन करणा रा जो तो. कृ. रदधा. विलेखनअ. दांत. अ.पु.

रदनः रद्यतेनेनरदनः, भेदन हो तें जेणेंकरून तो. कृ. रदधा. वि लेखनअ. दंत. अ.पु.

रदछदः रदनाच्छाद्यंतेनेनर दनछदः, दंत आच्छादित होता त जेणेंकरून तो. कृ. छदधा. सं वरणअ. ओंठ. अ.पु.

रंध्रं गतिरंधयतीतिरंध्रं, गमना तें नाश करितें जें तें. रु. रंधधा. हिंसाअ. छिद्र. अ. न.

रभसः रभणंरभतेअनेनवार भसः, त्वरण किंवा त्वरा करि जेत्से जेणें तो. रु. रभधा. राभ स्यअ. वेग. २ हर्ष. अ. पु.

रमणः रमतेइतिरमणः, रमते स्मिन्वारमणः, रमतो किंवा रम तात जाचेठायीं तो. रु. रमुधा. क्री डाअ. पति. अ. पु.

रमणा रमयतीतिरमणा, रम विते जी ती. रु. रमुधा. क्रीडाअ. रमविणारी बायको. आ. स्त्री.

रमणी रमयतिरम्यतेवारमणी, रमविते किंवा रममाण होते जी ती. रु. रमुधा. क्रीडाअ. सुं दरस्त्री. ई. स्त्री.

रमणीयं रम्यतेइतिरमणीयं, रमण करिजेतें जे तें. रु. रमु धा. क्रीडाअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रम्यं रम्यतेइतिरम्यं, रमणक रिजेतें जें तें. रु. रमुधा. क्रीडा अ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रंभा रंभतेवेगेनेतिरंभा, वेगा नें वादते जी ती. रु. रभधा. राभ स्यअ. केळ. २ अप्सरा. आ. स्त्रीलिंगी.

रयः रयंत्यनेनेतिरयः, गमन करिताहेत जेणें करून तो. रु. रयधा. गतिअ. वेग. अ. पु.

रल्लकः रमणंरत् रतंलातीति रल्लः सएवरल्लकः, रत ह्मः क्री डा तीतें ग्रहण करिती जो तो र ल्ल तोच रल्लक. त. कांबळें. अ. पु.

रवः रूयतेइतिरवः, रवण जे तो. रु. रुधा. शब्दअ. शब्द. अ. पुल्लिंगी.

रवणः रवणशीलोरवणः, श ब्द स्वभावजो तो. रु. रुधा. श ब्दअ. नादाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रविः रूयतेस्तूयतेरौतिइतिरा रविः, स्तविजेतो किंवा सदोदि त गमन करितीजो तो. रु. रु धा. शब्दअ. २ रुङ्धा. गतिअ. सूर्य. इ. पु.

रशना रशतीतिरशना, शब्द करणारी जी ती. रु. रशधा. श

व्अ. जिव्हा. २ कमरपक्ष. आ. स्त्री.

रश्मिः अश्नुतेइतिरश्मिः, ते अः प्रसारानें व्याप्तकरितो किं वासंबंधीभूतअसतो जो तो. क्रु. असुधा. व्याप्त्यादिअ किरण. २रज्जू. इ. पु.

रसः रस्यतइतिरसः, आस्वादनकरिजेतोजो तो. क्रु. रसधा. आस्वादनअ. शृंगारादिरस. २रक्ताचीक. ३ पारा. ४ विष. ५ वीर्य ६ तेज. ७ गोड, आंबटइत्यादिष डूस. ८ प्रीति. अ. पु.

रसगंधः विग्रहादिगंधरसशब्दाप्रमाणें. रक्तावोळ. अ. पु.

रसगर्भं रसोगर्भेस्यरसगर्भं, रस आहे गर्भाचेठायीं ज्याच्या तें. स. दार्विकानामक वनौषधीच्या काढ्या पासून झालेलें अंजन. अ. न.

रसज्ञा रसंजानातीतिरसज्ञा, रस जाणणारीजी ती. क्रु. ज्ञाधा. अवबोधनअ. जिव्हा. आ. स्त्री.

रसना रसयतीतिरसना. स्वाद घेणारीजी ती. क्रु. रसधा. आस्वादनअ. जिव्हा आ स्त्री अ नपुं.

रसवती रसाः संत्यस्यांरसवती, अन्नादि रस आहेत जीचेठायीं ती. त. सैपाकघर. ई. स्त्री.

रसा रसोस्यामस्तिरस्यतइति वारसा, उदक रूप आहे रसजीचाठायीं ती. किंवा आस्वादिजेते जी ती. क्रु. रसधा. आस्वादनअ पृथ्वी. ई. स्त्री. २पडळी, पहाडमूळ ३ सालई. आ. स्त्री.

रसांजनं रसजमंजनंरसांजनं, रसा पासोन उत्पन्न जें अंजन तें स दारुहळदीचे काढ्यांत सम भाग शेळीचें दूध घालून केलेलें अंजन. अ. न.

रसातलं रसायास्तलंरसातलं, पृथ्वीचें जें अधोभूत तें. स. पाताळ. अ. न.

रसालः रसमलतीतिरसालः, रसाप्रत प्राप्त जो तो. क्रु. अलधा पर्याप्तिअ. आम्रवृक्ष. २ऊस. अ. पु.

रसाला रसानालातीतिरसाला, रस ग्रहण करणारी जी ती. क्रु.

लाधा. आस्वादनअ. श्रीखंड. आ स्त्रीलिं.

रसितं रसनंरसितं, शब्दितजें तें. कृ. रसधा शब्दअ. मेघाची गर्जना अ. न.

रसोनकः रसैआस्वादनेऊनय तीतिरसोन., सएववरसोनकः, आस्वादनाविषयींदुःखितकरितो जोतोरसोन तोच रसोनक. त. लसूण. अ. पु.

रहः रमंतेत्ररहः, ज्याचाठायीं लोक रममाण होतात तें. कृ. र मुधा. क्रीडाअ. एकांतस्थल. स. न.

रंहः रंहत्यनेनेतिरंह., गमनक रितो जेणें करून तें. कृ. रंहिधा गतिअ. वेग. स. न.

रहस्यं रहसिभवंरहस्यं, एकां तांचेठायीं झालें जें तें. त. एकां तस्थकी जाहलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

राः रातिसकवंराः, सकरदेतोजो तो. कृ. राधा दानअ. द्रव्य. सो नें. आ. पु.

राका यज्ञ्जींवाग्रतिइतिराका, यज्ञांनीं शब्दित करिजेते जी ती. कृ. रैधा. शब्दअ. पूर्णचंद्र युक्त पौर्णिमा. आ. स्त्री.

राक्षसः रक्षंत्यस्मादितिराक्षसः, सरक्षणकरिताहेत देवादिकजा पासून तो. कृ. रक्षधा पालनअ. देवयोनि विशेष. २साठ सं वत्सरांतील ४९ वा संवत्सर. अ. पु.

राक्षा रक्ष्यतअनयारक्षा, सैवरा क्षा, रक्षणकरिजेतें जीणें तीर क्षातीच राक्षा. त. लाख. आ. स्त्रीलिं.

राक्षसी राक्षसइयंराक्षसी, राक्ष साची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. राक्षाना चीबायको २ किर्माणिऔषध. ई. स्त्रीलिंगीं.

रांकवं रंकोर्भवंरांकवं, मृगाचेठा यीं उत्पन्नजेतें त. मृगाच्या लो करेपासून जाहलेलें वस्त्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रागः रज्यतेनेनेतिरागः, अनु रक्त होतोजेणें तो. कृ. रंजधा. रा गअ. प्रीति. अ. पु.

राजकं राज्ञांसमूहोराजकं, रा जांचा जो समूह तें. त. राजांच्या

समुदाय. अ न

राजा राजतीतिराजा, शोभणा राजी तो. रु. राजृधा दीप्त्यर्थ. १ चंद्र २ राजा. ३ यम. ४ क्षत्रिय. ५ यक्ष. ६ इंद्र. न. पु.

राजन्यः राज्ञोपत्यंराजन्यः, राजाचें अपत्य जें तो त. क्षत्रिय अ पु

राजन्यकं राजन्यानांसमूहोराजन्यकं, क्षत्रियांचा जी समूह तो त. क्षत्रियांचा समूह. अ. न.

राजन्वान् शोभतेराजाअस्त्यस्मिन्नितिराजन्वान्, उत्तम राजा आहे ज्याचेठायीं तो त. धर्मशील व चांगला असा राजा ज्या देशांत आहे तो देश. वि. न्. पु. न. ई. स्त्री.

राजराजः राज्ञांयक्षाणांराजाराजराजः, राजे जे यक्ष त्यांचाजो स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

राजवान् राजाअस्त्यस्येतिराजवान्, राजा आहे ज्यास तो त. राजसत्ताहित. पु. न. ई. स्त्री.

राजवंश्यः वंशेभवोवंश्यः राज्ञोवंश्योराजवंश्यः, वंशाचे ठायीं जो उत्पन्न तो वंश्य राजाचा जो वंश्य तो. स. राजवंशांत जाहलेला. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

राजबला बलानांबलप्रदाराजेवराजबला, बलप्रदजेस्यांस राजाचे परीजी ती. स. चांद्र वेल. आ. स्त्री.

राजबीजी राज्ञोबीजंराजबीजंतदस्यास्तीतिराजबीजी, राजाचें जें बीज तें आहे ज्यास तें त. राजवंश्यांत झालेला. वि. इ. पु. ई. स्त्री. इ. न.

राजवृक्षः राजाचासौवृक्षश्च राजवृक्षः, राजा हा. श्रेष्ठ असा जो वृक्ष तो. स. शहाण्याचें झाड. अ. पु.

राजसदनं राज्ञः सदनंराजसदनं, राजाचें जें गृह तें स राजवाडा. अ. न.

राजसभा राज्ञःसभाराजसभा, राजाची जी सभा ती. स. राजाची सभा. आ. स्त्री.

राजसूयः राजासोमःसूयते कंडयते यत्रेतिराजसूयः, सोमवल्ली कंडन करितात जावेठायीं

तो. कृ. धुत्रधा. अभिषवअ. यागविशेष. अ. पु.

राजहंसः हंसानांराजाराज हंसः, रक्तवर्ण पायचंचु अ सा असून श्वेत वर्ण अशा हंसांचा जो राजा तो. स. हंसप क्षि. अ. पु.

राजादनः राजभिरद्यतेइतिरा जादनः, राजांहीं भक्षण करिजे तोजो तो. कृ. अदधा. भक्षणअ चाराचें झाड. २ खिरणीचें झाड. अ. पु.

राजार्ह राजानमर्हतीतिराजार्हं, राजांतें योग्य होणारें जें तें. कृ. अ र्हधा. पूजाअ. कृष्णागरु चंदन. अ. न.

राजिः राजतीतिराजिः, शोभा, पावते जी ती. कृ. राजृधा. दीप्ति अ. रेषा किंवा ज्यास अंतर नाहीं ती पंक्ति. इ. स्त्री.

राजिका राजतीतिराजिका, शो भणारी जी ती. कृ. राजृधा. दीप्ति अ. कृष्णसर्षप, मोहरी आ. स्त्री.

राजिलः राजीलः राजिअस्ति अस्यराजिलः, रेखा आहे ज्या स तो. त. निर्विष सर्प, दुतोंडें अ. पुलिं.

राजीवः राजीअस्यास्तीतिराजी वः, रेखा आहे ज्यास तो. त. म त्स्यविशेष. अ. पु. २ कमळ. अ. पु. नपुं.

राट् विग्रहादि राजन् शब्दाप्रमाणें. राजा. अ. पु.

राज्यांग राज्यस्यराजकर्मणोअं गंराज्यांगं, राज्यसंबंधीं जें कर्म त्याचें जें अंगतें. ष. राज्याचीं सा त अंगें आहेत तीं प्रत्येक. अ. न.

रात्रिः रातिददातिसुखमितिरा त्रिः, सुखातें देते जी ती. कृ. रा धा. दानअ. सूर्य अस्ता पासून सू र्योदया पर्यंत जो काळ ती. इ. स्त्री.

रात्रिंचरः रात्रौचरतीतिरात्रिं चरः, रात्रीच्या ठायीं संचार करि तो जो तो. कृ. चरधा. गतिअ. रा क्षस. अ. पु.

राद्धांतः राद्धः सिद्धोंतोनिश्चयो यस्मिन्नितिराद्धांतः, सिद्ध आहे निश्चयजाच्या ठायीं तो. स. सिद्धांत. अ. पु.

राधः राधअस्यास्तिसराधः, राध

आहे जाचेगायीं तो. त. वैशाख मास. अ. पु.

राधा राध्नोति कार्यमनयेति रा धा, कार्य सिद्ध होते जीणे ती. कृ. राधधा. सिद्धिअ. विशाखा नक्षत्र. आ. स्त्री.

रामः रमंतेयोगिनोअस्मिन्नि तिरामः, रमताहेत योगीजाचे ठायी तो. कृ. रमुधा. क्रीडाअ. बळराम. २ दाशरथिराम. ३ प शुविशेष ४ परशुराम. ५ रूपा नें सुंदर जो मृगविशेष तो. अ. पु. ६ नीलवर्ण ७ सुंदर. ८ शुक्ल वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रामठं रमत्यनेनरामठं, रमना ण होतात जेणें करून तें. कृ. र मुधा. क्रीडाअ. हिंग. अ. न.

रामणीयकं रम्यतेइतिरमणी यं रमणीयमेवरामणीयं राम णीयमेवरामणीयकं, त. सुंद र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रामा विग्रहादिरामशब्दाप्रमा णें रमविणारी बायको. आ. स्त्री.

रांभः रंभायाः वर्णोविकारोरांभः वेणूचा विकार जो दंड तो. त. संन्यासादि व्रताचे गायीं ग्राह्य जो वेळूचा दंड तो. अ. पु.

रालः रातिदुःखंरालः, दुःख दे णाराजो तो. कृ. राधा. दानअ. राळ. अ. पु.

राशिः अश्नुतेइतिराशिः, संघात करणाराजो तो. कृ. अशूधा. सं घातअ. धान्यादिकाची रास. २ मेषादि बारा राशि. इ. पु.

राष्ट्रः राजतेइतिराष्ट्रः, शोभतो जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. दे श. २ मरणादिक उपद्रव. अ. पु.

राष्ट्रिका राष्ट्रमस्त्यस्याइतिराष्ट्रि का, राष्ट्र आहे जीस ती. त. रिंग णि आ. स्त्री.

राष्ट्रीयः राष्ट्री राज्ञी तस्याभ्राता राष्ट्रीयः, राणीचा जो भाऊ तो. त. राजाच्या बायकोचा भाउ. अ. पु.

रासभः रासतीतिरासभः, शब्द करितोजो तो. कृ. रासृधा शब्द अ. गर्दभ. अ. पु.

रास्ना रातीतिरास्ना, रूपव दे ते आरोग्यत्वानें जी ती. कृ. राधा दानअ. एलापर्णी. आ. स्त्री.

राहु: रहतिगृहीतासजतिचंद्रसूर्यावितिराहुः, चंद्रसूर्यांगत ग्रहणकरून सोडितोजो तो. कृ. रहधा. त्यागेअ. नवग्रहांतील एकग्रह. उ. पु.

रिक्तकं रिच्यतेस्मरिक्तकं, मुक्त करिजेलें जें तें. कृ. रिचधा. वियोजनादिअ. रिकामा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रिक्थं रिच्यतेइतिरिक्थं, विभक्त करिजेतें जें तें. कृ. रिचधा. वियोजनाथद्रव्य, धन. अ. न.

रिंगणं रिंखणं रिंग्यतेइति रिंगणं, गमनजें तें. कृ. रिगिधा. गतिअ. धर्मादिकांपासून चलन. २ हाता पायांनीं जें बालकाचें गमन तें. अ. न.

रिपु: रपतिदोषमितिरिपुः, दोष बोलणारा जो तो. कृ. रपधा. व्यक्तवाकृअ. शत्रु. उ. पु.

रिष्टं रेषतिइतिरिष्टं, हिंसा करितें जें तें. कृ. रिषधा. हिंसाअ. अशुभाभाव. २ कल्याण. ३ अमंगल. अ. न.

रिष्टि: रेषतीतिरिष्टिः, हिंसाकरणारा जो तो. कृ. रिषधा. हिंसाअ. तलवार. इ. पु.

रीढा रिहयतिकथयतीतिरीढा, अनादराविषयीं कथन करिजेजी ती. कृ. रिहधा. कथनादिअ. अनादर. आ. स्त्री.

रीणं रीयतेस्मरीणं, प्रस्रवणझालें जें तें. कृ. रीङ्धा. प्रस्रवणअ. प्रस्नुत स्रवलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रीति: रीणातीतिरीतिः, गमन करितेजी ती. कृ. रीधा. गतिअ. पितळ. २ लोकाचार. ३ प्रस्ताव. इ. स्त्री.

रीतिपुष्पं रीतेः पुष्पमिवतन्मयत्वाद्रीतिपुष्पं, रीती इ. पितळ तिला जें पुष्पासारखेंतें. स. जस्ताचें फूलअ. न.

रीती विग्रहादिरीतिशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

रुक्प्रतिक्रिया रुजः प्रतिक्रिया रुक्प्रतिक्रिया, रोग निरसन करणारी जी ती. स. रोग घालविणें आ. स्त्री.

रुक्मं रोचतेइतिरुक्मं, दीप्ति करितें जें तें. कृ. रुचधा. दीप्तिअ. सोनें. अ. न.

रुक्मकारकः रुक्मंकरोतीति रुक्मकारः, सएवरुक्मकारकः, स्वर्णकर्ताजो तो. त. सोनार. अ. पुल्लिंगी.

रुक्षः रूक्षः रूक्षयतीतिरूक्षः कठोर किंवा निःस्नेह होतोजो तो. रू. रूक्षधा. पारुष्यअ. प्रेम रहित. २ अचिक्कण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रुग्णं रुज्यतेस्मरुग्णं, भंगकरिजेलें जें तें. रू. रुजोधा. भंगअ. व्यथित. २ मोडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रुचकं रोचतेइतिरुचकं, जठराग्नीचेंउद्दीपक जें तें. रू. रुच्धा. दीप्त्याद्य. एरंडाचें झाड. २ माहळुंगाचें झाड. अ. पु. २ संचळसार. अ. न.

रुचिः रोचनंरुचिः, दीप्ति किंवा अभिलाषजो तो. रू. रुचिधा. दीप्त्यादिअ. कांति. २ स्पृहा. ३ किरण. ४ शोभा. इ. स्त्री.

रुचिरं रुच्यतेइतिरुचिरं, प्रीतियुक्त जें तें. रू. रुचधा. दीप्त्यादिअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रुच्यं विग्रहादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

रुजा विग्रहादिरुक् शब्दाप्रमाणें. रोग. आ. स्त्री.

रुक् रुजतिदेहमितिरुक्, देहाचा नाशकरणारीजी ती. रू. रुजोधा. भंगअ. कांति. २ रोग. ज. स्त्री.

रुट् विग्रहादिरोषशब्दाप्रमाणें रोग. इ. स्त्री.

रुतं रवणंरुतं, रवणजें तें रू. रुधा. शब्दअ. पक्ष्यांचा शब्द. अ. न.

रुदितं रुद्यतेइतिरुदितं, अश्रुविमोचनजें तें. रू. रुदिरूधा. अश्रुविमोचनअ. रोदन. अ. न.

रुद्धं रुध्यतेस्मरुद्धं, आवरणकरिजेलें जें तें. रू. रुधिरूधा. आवरणअ. वेढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

रुद्रः रोदयत्यसुरानितिरुद्रः, असुरजे त्यांप्रत रडवितोजो तो. रू. रुदिरूधा. अश्रुविमोचनअ. महादेव. अ. पु.

रुद्राणी रुद्रस्यस्त्रीरुद्राणी, रुद्राचीजी पत्नी ती. स्त्रीप्र. पार्वती.

ई. स्त्री.

रुधिरं रुध्यतेइतिरुधिरं, व्या पिकारि तें जें तें. रु. रुधिरधा. आवरणअ. रक्त. २ कुंकुम. अ. न. ३ मंगळनामाग्रह. अ. पु.

रुरुः रौतीतिरुरुः शब्द करितोजो तो. रु. रुधा. शब्दअ. मृगविशेष. सुधार. उ. पु.

रुशत् रुशातिकल्याणमितिरुश त्, कल्याण नाश कारीजीवाणी ती. रु. रुशधा. हिंसाअ. अमंग ल वचन त्. पु. न. ई. स्त्री.

रुहा रोहतीतिरुहा, व्याप्त करि त्से जी ती. रु. रुहधा. विजजन्मा दिअ. दूर्वा. आ. स्त्री.

रूपं रूपयतिविमोहयतीतिरूपं, मोह करितें जें तें. रु. रुपधा. वि मोहनअ. सदृश, सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रूप्यं आहतंरूपमस्यरूप्यं, मु द्रित आहे रूप ज्यावें तें. त. रुपें २ नाणें. अ. न. ३ प्रशस्तरूपीं, स्व रूप संदर. ४ संदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रूप्याध्यक्षः रूप्यस्याध्यक्षोरू प्याध्यक्षः, रजताचा जो अध्यक्ष तो. स. रुप्याच्या कामाचा काम दार. अ. पु.

रूषितं रूष्यतिस्मरूषितं, वेष भादिवषयीं शोभित जाहलें जें तें. रु. रूषधा. भूषाअ. गुंडाळले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रेचनी रेचयतीतिरेचनी, वियो जन करित्से जी ती. रु. रिचिर्धा. वियोजनअ. श्वेत निशोत्तर. २ शुंडारोचनी. ई. स्त्री.

रेचितं रेचनंरेचितं, गतिविषयीं पृथक्करणजें तें. रु. रूचधा. सं पर्चनादिअ. घोड्याची दुडकीचा ल. अ. न.

रेणुः रिणातीतिरेणुः, गमन करि णाराजो तो. रु. रीधा. गतिअ. धू ळ. उ. पु. स्त्री.

रेणुकः रेणुरिवरेणुकः, रेणूचे परीजो तो. त. बाराणा. अ. पु.

रेणुका रेणुरेवरेणुकः सअस्ति यस्याः सारेणुका, रजजें तोचरे णुक तो आहे जीस ती. त. रूपा सिक द्रव्यविशेष. आ. स्त्री.

रेतः रीणातीतिरेतः, चंचल हो

तें जें तें. रू. रीधा. गतिअ. रेत. स्. न.

रेप: रीणातीतिरेपः, निंद्याविषयीं शब्द करितो जो तो. रू. रीधा गतिरेषणअ. निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रेफ: रिफतीतिरेफः, कुत्सिता विषयीं विकत्थन करितो जो तो. रू. रिफधा. कत्थनादिअ. निंद्य २ कुत्सित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

रेवतीरमण: रेवत्याःरमणः रेवतीरमणः, रेवतीचा जो रमण ह्म. पति तो. स. बलराम. अ. पु.

रेवा रेवतेविंध्याद्रौजातारेवा, विंध्याद्रि पर्वताचे ठायीं जी उत्पन्न ती. नर्मदा नदी. आ. स्त्री.

रोकं रूयतेइतिरोकं, स्वगत प्राणिसुखानें शब्द करिजेलें जें तें. रू. रुधा. शब्दअ. छिद्र. अ. न.

रोग: रुजतीतिरोगः, अर्थादि रुक् शब्दाप्रमाणें. व्याधि. अ. पुल्लिंगीं.

रोगहारी रोगंहरतितच्छीलः रोगहारी, रोग हरण करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. रू. तृअधा. हरणअ. वैद्य. इन् पु.

रोचन: रोचतेइतिरोचनः, दीप्ति करणारा जो तो. रू. रुचधा. दीप्तिअ. सांवरीच्या झाडांतील एक भेद. अ. पु.

रोचनी रोचतेइतिरोचनी, अर्थादि पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें श्वेत निशोत्तर. ई. स्त्री.

रोचिष्णु: रोचतितच्छीलोरोचिष्णुः, अर्थविभ्राट् शब्दाप्रमाणें रू. रुच्धा. दीप्तिअ. अतिशयें करून शोभणारा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

रोचि: रोचनंरोचिः, दीप्ति जी ती. रू. रुचधा. दीप्तिअ. कांति स्. न.

रोदनं रुद्यतइतिरोदनं, अश्रुविमोचन जें तें. रू. रुदिरधा. अश्रुविमोचनअ. नेत्रोदक. अ. न.

रोदनी रोदयतीतिरोदनी, रोगानें रडविलें जी ती. रू. रुदिरधा. अश्रुविमोचनअ. धमासा.

ई. स्त्री.

रोदसी रोदितिसर्वंअनयोः रोद सी, रोदन करितात सर्व जांचेठा यीं तीं. क्रु. रुद्‌धा. अश्रुविमो चनअ. पृथ्वी आणि आकाश. स. न. नि. द्वि. अथवा इ. स्त्री.

रोदः रोदितिसर्वमस्मिन्रोदः, रो दन करितात सर्व जानेंठायीं तें. क्रु. धा. पू. श. भ. रोदसी. स. न.

रोधः रुणद्धीतिरोधः, नद्यादि कांचें आवरण करितें जें तें. क्रु. रुधिर्‌धा. आवरणअ. तीर. अ पु.

रोपः रुप्यतेअनेनरोपः, विमो हन करिजेतें जेणें करून तो. क्रु. रुपुधा. विमोहनअ. बाण अ. पु.

रोम रोहतीतिरोम, शरीराचाठा यीं रुजतोजो तो. क्रु. रुह्‌धा. प्रा दुर्भावअ. अंगावरचा केश. न्. न.

रोमंथः रोगस्यमंथः रोमंथः, भ क्षितानें जे चावणें तें. स. पशूचेंर वत. करणें. अ. पु.

रोमहर्षणं रोमाणिहृष्यंत्यनेन रोमहर्षणं, रोम हृष्ट होताहेतजे णें करून तो. क्रु. हृषधा. तुष्टिअ रोमांच. अ. पु.

रोमांचः रोमाणिअंचतीतिरोमां चः, रोमातेंपुलकितकरितो जो तो. क्रु. अंचुधा. गतिअ. रोमांच अ. पु.

रोषः रोषणंरोषः, क्रोधजो तो. क्रु. रुषधा. रोषअ. क्रोध. अ. पु.

रोहिणी लोहितवर्णात्स्वत्वात्रोहिणी, लोहित आहे वर्णजीचा ती. त. गाय. २ रोहिणी नक्षत्र. ई. स्त्री.

रोहितः रोहितोअस्यास्तीतिरो हितः, अर्शादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमा णें. रक्तवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ मृगविशेष. ३ मत्स्यविशेष अ. पुल्लिंगीं.

रोहितकः रोहितइवरोहितकः, लोहितानेंपरी जो तो. त. तांबडा रोहिडा वृक्ष. अ. पु.

रोहिताश्वः रोहिताअश्वायस्य सरोहिताश्वः, रोहितम्. रक्तव र्ण आहेत घोडे ज्याचे तो. स. अ ग्नि. अ. पु.

रोही अवश्यंरोहतीतिरोही, अव श्य उत्पन्न होतोजो तो. क्रु. रुह धा. बीजजन्मअ. तांबडारोहिडा वृक्ष. इन्. पु.

रौद्रं रुत्‌अश्रुविमोचनंरातिददा तिरुद्रस्तस्यकर्मरौद्रं, रोदनदे णाराचें जें कर्म तें. त. नारकां तील आठरसांतील एकरस. अ. न.

रौमकं रुमायाभवंरौमकं, रुमा देशाचेठायीं होणारें जें तें. त. सं बरलोण. अ. न.

रौरवः रुर्दुःखंतस्यरवोत्ररुर वः, सएवरौरवः, दुःखाचाआ हे शब्द जानेठायीं तो रुरव तोच रौरव. त. नरक विशेष. अ. पु.

रौहिणेयः रोहिण्याअपत्यंरौहि णेयः, रोहिणीचें जें अपत्य तो. त. बलराम. २ बुधनामाग्रह. अ. पु.

रौहिषः रोहिषंतृणभेदंचरती तिरौहिषः, तृण खाणारा जो तो. त. रौहिस गवत. अ. न. २ मृग विशेष, रोही. अ. पु.

लकुचः लक्यतइतिलकुचः, आ स्वादन करिजेतो जो तो. कृ. लक धा. आस्वादनअ. ओटींचें झाड. अ. पु.

लक्तकः लक्यतेस्मलक्तकः, उ पभुक्त करिजेतो जो तो. कृ. लक धा. आस्वादनअ. जीर्णवस्त्र. अ. पु.

लक्षं विग्रहादिलक्षशब्दाप्रमा णें. कपट. २ निशाण. ३ लक्षसं ख्या. अ. न.

लक्षणं लक्ष्यते, नेनेतिलक्षणं, जाणिजेतें जेणें करून तें. क. ल क्षधा. दर्शनादिअ. चिन्ह. अ. न २ सारस नामा पक्षि. अ. पु.

लक्षा लक्ष्यतेसालक्षा, गणिजे से जी ती. कृ. लक्षधा. दर्शनादि अ. लक्षसंख्या. आ. स्त्री.

लक्ष्मणः विग्रहादिलक्ष्मीवत्‌श ब्दाप्रमाणें. लक्ष्मीवान्. वि. अ. पु. म. आ. स्त्री.

लक्ष्मणा लक्ष्मास्यास्तीतिलक्ष्म णा, शोभा आहे जीस ती. त. सा रस पक्ष्याची स्त्री. आ. स्त्री.

लक्ष्म लक्ष्यतीतिलक्ष्म, ज्ञापन

करितें जें तें. कृ. लक्षधा. दर्श नांकन अ. चिन्ह. २ प्रसुप्त. कृ. न.

लक्ष्मीः लक्षयतिपश्यतिनीति शुभमितिलक्ष्मीः, नीतिजाणणा न्यायत पाहतेजी ती. कृ. लक्ष धा. दर्शनअ. यद्वा लक्ष्यतेइति लक्ष्मीः, सर्वांनीं इच्छित क रिजेतेजी ती. कृ. लक्षधा. दर्शना र्थ. ऐश्वर्य ई. स्त्री.

लक्ष्मीवान् लक्ष्मीरस्यास्तीति लक्ष्मीवान्, लक्ष्मी आहे जास ती. त. द्रव्यवान्. वि. त. पु. न. ई. स्त्री.

लक्ष्यं लक्ष्यतेतत्लक्ष्यं, अवलो कन करिजेतें जें तें. कृ. लक्षधा. दर्शनअ. इष्टसिध्यर्थ वास्तवि कार्थ गुप्त ठेऊन अर्थांतर सांग णें. कपट. २ निशाण. अ. न.

लगुडः लगतीतिलगुडः, सं लग्न होतो जो तो. कृ. लगेधा. संगअ. दांडा. अ. पु.

लग्नं लगतितल्लग्नं, संलग्न होतें जें तें. कृ. लगेधा. संगअ मेषादि बारा राशींचा उदय. अ. नपुं.

लग्नकः लज्जतेस्यलग्नकः लज्जा पावतो जो तो. कृ. ओल स्जीधा. ब्रीडनअ. जामीन. अ. पु.

लघु लंघतइतिलघु, गमन क रितें जें तें. कृ. लघिधा. गतिअ. सत्वर. २ काळ्या वाळेचें मूळ. उ. न. ३ पिंडिका. उ. पु. ४ इष्ट. ५ मनोज्ञ. ६ अल्प. ७ निःसार वि. उ. पु. स्त्री. न.

लघुलयं लंघतेरोगान्लघुली यतेतल्लयंलघुचतल्लयंचलघुल यं, गमन करितें जें तें लघु लंय पावतें जें तें लय लघु असें जें ल य तें लघुलय. स. काळ्या वाळ्या चें मूळ. अ. न.

लंका लंक्यतेस्वमस्यामिति लंका, आस्वादिजेतें आहे स्व स्वजींचे ठायीं ती. कृ. लकधा. आस्वादनअ. राक्षसांची एक न गरी. आ. स्त्री.

लंकोपिका लंकायामुत्पंतइ तिलंकोपिका, लंकेचे ठायीं उत्प न्न करिजेते जी ती. कृ. डुवपुधा बीजसंतानअ. पिंडिका नामक वनौषधि. आ. स्त्री.

लज्जा लज्जनंलज्जा, लाज णेंजेंती. कृ. धा. लज्ज. शा. प्र. लाज. आ. स्त्री.

लज्जाशील: लज्जाशीलयं. स्य लज्जाशील:, लज्जायुक्त स्वभाव आहे ज्याचा तो. स. लाजणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लज्जित: लज्जा संजातास्य लज्जित:, लज्जा झाली आहे ज्यास तो. त. लाजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लट्वा. लटतीतिलट्वा, बाल्यव्यापार करिते जी ती. कृ. लटधा. बाल्य अ. गांवांतील चिमणी. २ करंज वृक्ष विशेष. ३ फलविशेष. ४ वाद्यविशेष. आ. स्त्री.

लता. लततीतिलता, वेष्टन करिते जी ती. कृ. लतधा. वेष्टन अ. वेल २ वृक्षाची शाखा. ३ प्रियंगु नामा वृक्ष. ४ पिंडिका लता. ५ मालकांगणी. आ. स्त्री.

लतार्क: लतासकअर्च्यतेलतार्क:, लतांमधें स्तविजेतो जो तो. कृ. अर्चधा. पूजा अ. हिरवा पलांडू. अ. पु.

लपनं लप्यतेनेनलपनं, स्पष्ट बोलतो जेणें तो. कृ. लपधा. व्यक्तवाकृ अ. तोंड. अ. न.

लपितं लप्यतेस्मलपितं, भाषण करिजेलें जें तें. कृ. लपधा. व्यक्तवाक् अ. भाषण. अ. न. २ बोललेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लब्धं लभ्यतेस्मलब्धं, प्राप्त करिजेलें जें तें. कृ. डुलभष्धा. प्राप्ति अ. प्राप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लब्धवर्ण: लब्धोवर्णस्तुतिर्येनसलब्धवर्ण:, प्राप्त आहे स्तुति ज्यास तो. स. विद्वान्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लंबनं लंबतेइतिलंबनं, कंठाचे ठायीं लंबाय मान होणारें जें तें. कृ. लबिधा. अवस्रंसन अ. नाभी पर्यंत लोंबणारी कंठी. २ लोंबणें. अ. न.

लंबोदर: लंबंउदरंयस्यसलंबोदर:, लांब आहे उदर ज्याचें पोट ज्याचें तो. स. गणपति. अ. पु.

लय: लयनंलय:, विश्लेषकिंवा नाश जो तो. कृ. लीङ्धा. श्लेषणअ. गायन वाद्यनाच्यादिकांचें समकालिक अवगान

अ·पु·२ काव्यावाक्यानें मूळ अ न·की निशाण·आलिंगन अ·पु·

ललना लडतीतिललना, विलासकरणारी जीती क्रु·लडधा· विलासअ·स्त्रीविशेष·आ स्त्री

ललंतिका ललतीतिललंतिका, कंठाच्याठायीं विलासकरणारीजीती क्रु·ललधा विलासअ नाभीपर्यंत लोंबणारी कंठी आ·स्त्री

ललाटं ललनंललः ललंअटतीतिललाटं, प्रारब्धेच्छानुगामी जे तें· क्रु·अटधा·गतिअ· कपाळ·अ·न·

ललाटिका ललाटस्यालंकारोललाटिका, ललाटाचाजो अलंकारती·त·ललाट भूषण·आ·स्त्री·

ललामं लडनंलल ललमम तिललामं, उत्क्षेपणजे त्यातें पावतेजेंतें· क्रु·अमधा· गत्यादिअ·शेपडी २घोड्याचेव गैनेकपाळावरचापुंड्र ३घोड्यानें भूषण ४ घोडा·५मुख्य·६·केतु·अ·न·

ललामकं ललाममिवललामकं, कपाल भूषणा सारिखें जें ते· त· बाशिंगा सारिखी कपाळावर लोंबणारी फुलांची माळ·अ·न·

ललितं लल्यतइतिललितं, विलासि होइजेतें जें तें· क्रु·लळधा·विलासअ·स्त्रियांचा एक भाव आहे· अ·न२सुंदर·वि· अ पु न आ स्त्री

लवः लूयतेइतिलवः, छेदनजें तो· क्रु·लूञ्धा छेदनअ·थारीक·वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

लवंगं लूयतेइतिलवंगं, छेदन करिजेतें जें तें· क्रु·लूञ्धा· छेदनअ·मसाल्याच द्रव्य विशेष, लवंग·अ·न·

लवणं लुनातीतिलवणं, आस्य नाश करितेजें तें· क्रु· लुञ्धा छेदनअ·मीठ २खारटरस अ पुल्लिंगी·

लवणोदः लवणमुदकंयस्यस लवणोदः, लवण सु·लवणतुल्य आहेउदक ज्याचें तो स क्षारस

सुद्. अ.पु.

लवनं धान्यादिछेदनजें तें. कृ. लूञ्धा. छेदनअ. धान्यादिकांचें छेदन. अ. न.

लवित्रं लूयतेअनेनलवित्रं, छेदन करिजेतें जेणें करून तें. कृ. लूञ्धा. छेदनअ. कोयता. अ. न.

लशुनं अश्नुतेअश्नोतिवालशुनं, व्यापकरितें जें तें. कृ. अशूधा. व्याप्तिअ. लसूण. अ. न.

लस्तकः लस्यतेइतिलस्तकः, आश्लेषण करिजेतोजो तो. कृ. लसधा. आश्लेषणादिअ. धनुष्याचा मध्यभाग. अ. पु.

लाक्षा लक्ष्यतेनयालक्षा, सैव लाक्षा, चिन्ह होतें जीणें करून ती. त. लाख. आ. स्त्री.

लाक्षाप्रसादनः लाक्षाप्रसीदत्यनेनेतिलाक्षाप्रसादनः, लाक्षा आहे युक्ततें करून प्रसन्न जेणें तो. कृ. पद्लृधा. गत्यादिअ. तांबडा लोध्रवृक्ष. अ. पु.

लांगलं लिंगतीतिलांगलं, गमन करणारें जें तें. कृ. लिगिधातुः ... तिअ. नांगर. अ. न.

लांगलिकी लांगलपुष्पविशेषोस्स्याइतिलांगलिकी, पुष्पविशेष आहे जीस ती. त. कळलावी. ई. स्त्री.

लांगली लांगलाकारोस्त्यस्याइतिलांगली, लांगल सदृशाकार आहे जीचा ती. त. जळपिंपळी. २ नारळीचें झाड. ई. स्त्री.

लांगुलः लांगुलं लगतीति लंगूलं लंगुलमेव लांगूलं, संबद्ध असतें जें तें लंगूल तेंच लांगूल. त. शेपटी. अ. पु. न.

लाजः लज्यतेइतिलाजः, भर्जन करिजेतो जो तो. कृ. लजधा. भर्जनअ. लाह्या. २ काळ्यावाळ्याचें मूळ. अ. पु.

लांछनं लांच्छ्यते ऽनेनेतिलांच्छनं, लक्षित होतें जेणें तें. कृ. लाञ्छिधा. लक्षणअ. चिन्ह. अ. नपुंसक.

लाबुः लाबू लंबतेइतिलाबुः, लंबायमान होती जी ती. कृ. नविधा. अवस्रंसनअ. दुध्या भोपळा. उ. ऊ. पु.

लाभः लभ्यतेइतिलाभः, प्राप्त होइजेतो मूल धनाहून अधिक जीतो. क्र. डुलभप्धा. प्राप्ति अ. मूल धनावर अधिक मिळालेला नफा. अ. पु.

लामज्जकं लातिददातीति लाः, लाम उज्जासारोस्यलामज्जं तदेवलामज्जकं, आल्हादकारी आहे सार ज्याचा तें लामज्ज तेंच लामज्जक. त. काळ्या वाळ्याचें मूक. अ. न.

लालसं लस्यतेइतिलालसं, अतिशयें करून जी इच्छा ती. क्र. सना. लसधा. दीप्तिअ. अतिशय इच्छा. आ. स्त्री.

लाला लालयतेइतिलाला, प्राप्त होणारी जी ती. क्र. ललधा. इच्छा अ. लाळ. आ. स्त्री.

लालाटिकः ललाटंपश्यतीति लालाटिकः, प्रभु भाल अवलोकन करितोजो तो. त. कोप किंवा अप्रसन्नता आणण्यासाठीं यजमानाच्या ललाटाकडे पाहणारा. २ धन्याचें काम करण्यास आळशी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लावः लावयतीतिलावः, छेदन करणाराजो तो. क्र. लूञ्धा. छेदनअ. पक्षिविशेष. अ. पु.

लासिका लासयतिलासिका, नृत्यामध्यें कुशलता करणारीजी ती. क्र. लसधा. शिल्पयोगअ. नाचणारी स्त्री. आ. स्त्री.

लास्यं लासनंलास्यं, नृत्यजें तें. क्र. लसधा. शिल्पयोगअ. नृत्य. अ. न.

लिकुचः लस्यतइतिलिकुचः, आस्वादन करिजेतोजो तो. क्र. लकधा. आस्वादनअ. ओंटीनेंझाड. अ. पु.

लिक्षा लक्ष्यतेइतिलिक्षा, बारीक दृष्टीनें अवलोकिजेले जी ती. क्र. लक्षधा. आलोचनअ. ऊवेंचें अंडें, लिख. आ. स्त्री.

लिखितं लिख्यतेस्मालिखितं, लेखन करिजेतें जें तें. क्र. लिखधा. अक्षरविन्यासअ. लिहिलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लिंगं लिंग्यतेज्ञायतेनेनेतिलिंगं, ज्ञात होतें जेणें तें. क्र. लिगिधा. गतिअ. चिन्ह. २ शिश्न. अ. न.

लिंगवृत्तिः लिंगवृत्तिर्यस्यालिंगवृत्तिः, आश्रमादि चिन्ह धारण आहे जीविका ज्याची तो. म. उपजीविकेसाठीं जटादि धारण करणारा ढोंगी. इ. पु.

लिपिः लिबिः लिबी लिप्यतेइतिलिपिः, उपलेपन ह्य. लेखन करिजेसे जी ती. क्र. लिपधा. उपलेपनअ. लिहिलेलें अक्षर. इ २इ. ३ ई. स्त्री.

लिपिकरः लिपिकारः लिपेर्लिपिवाकरोतीतिलिपिकरः, अक्षरविन्यास करणारा जो तो. क्र. डुकृञ्‌धा करणअ. लेखक. अ. पुल्लिंगी.

लीपी विग्रहादि लिपिशब्दाप्रमाणें.

लिप्तं लिप्यतेस्मालिप्तं, लिप्तकरिजेतें जें तें. क्र. लिपधा. उपदेहअ. विलिप्त. २.खालेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लिप्तकः लिप्यतेस्मालिप्तः, सएवलिप्तकः, विषानें लिप्त होतो जो तो. त. विषाक्तबाण. अ. पु.

लिप्सा लब्धुमिच्छालिप्सा, प्राप्त होण्याची जी इच्छा ती. क्र. डुलभषधा. प्राप्तिअ. इच्छा. आ. स्त्रीलिं.

लिबिंकरः लिबिकारः विग्रहादि सर्व लिपिकरशब्दाप्रमाणें

लीढं लिह्यतेस्मलीढं, भक्षणकरिजेलें जें तें. क्र. लिहधा. आस्वादनअ. खाल्लेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लीला लयनंलीः लियंलातीतिलीला. लीनतेतें ग्रहणकरितेजीती. क्र. लाधा. आदानअ. स्त्रियांचा हा लीला विशेष. २क्रीडा. ३ विलास. ४ क्रिया. आ. स्त्री

लुंठितः लुंठतिस्मलुंठितः, अर्थ उपाहृत शब्दाप्रमाणें. क्र. लुठधा परिघातादिअ. लोळणारा. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

लुब्धः लुभ्यतीतिलुब्धः, इच्छा करितो जो तो. क्र. लुभधा. गार्ध्यअ. अभिलाषशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लुब्धकः लुभ्यतेइतिलुब्धःस एवलुब्धकः, इच्छा करितोजोतोंडु धनेनलु क्र. लुभधा. गार्ध्यअ.

व्याध. २ व्याघ्र अ. पु.

लुलापः लुल्यंतेइतिलुलाः, विलोडितआपोयेनलुलापः, विलोडित आहेत उदकें ज्यानें तो. स. गवा. अ. पु.

लुलायः लुडतिपंकेइतिलुलायः, चिखलांत लोळतो जो तो. कृ. लुडधा. विलोडनअ. गवा अ. पुल्लिंगी.

लूता लुनातीतिलूता. छेदन करिते जी ती. कृ. लुञ्धा. छेदनअ. कोळी. आ. स्त्री.

लूनं लूयतेस्मलूनं, छेदन करिजेलें जें तें. कृ. लुञ्धा. छेदनअ. छेदलेला. अ. न.

लूमं लूयतेइतिलूमं, दंशादिकांच्या नाश करणारें जें तें. कृ. लुञ्धा. छेदनअ. शेंपडी. अ. न.

लेखकः लिखतीतिलेखकः, लेखन करणारा जो तो. कृ. लिखधा. अक्षरविन्यासअ. लेखक. अ. पु.

लेखर्षभः लेखेषुऋषभःश्रेष्ठोलेखर्षभः, देवांमध्यें जो श्रेष्ठ तो. स. इंद्र. अ. पु.

लेखा लिख्यतेइतिलेखा, चित्रादिकामध्यें लिहिली जाते जी ती. कृ. लिखधा. अक्षरविन्यासअ. देव. २ रेषा आ. स्त्री.

लेपः लेपनंलेपः, अभ्यवहारजो तो. कृ. लिपधा. उपलेपअ. भोजन. २ लिपणें. अ. पु.

लेपकः लिंपतीतिलेपकः, उपलेपन करितो जो तो. कृ. लिपधा. उपदेहअ. गवंडी. अ. पु.

लेशः लिशतीतिलेशः, अल्प होतो जो तो. कृ. लिशधा. अल्पगतिअ. सूक्ष्मांश, कण. अ. पु.

लेष्टुः लिशयतेइतिलेष्टुः, अल्प होतो जो तो. कृ. लिशधा. अल्पीभावअ. मातीचें ढेंकूळ. उ. पु.

लेहः लेहनंलेहः, आस्वादनजें तो. कृ. लिहधा. आस्वादनअ. भोजन अ. पु.

लोकः लोक्यतेइतिलोकः, अवलोकन करिजे तो जो तो. कृ. लोकधा. दर्शनअ. जन. २ भुवनस्वर्गलोक. पातालादिलोक. अ. पु.

लोकजित् लोकंजयतीतिलोक

जित्, लोकातें जिंकितोजो तो. कृ. जिधा. जयअ. नास्तिक. त्र.पु

लोकायतं लोकेआयततेइति लोकायतास्तेषामिदंलोकायतं, लोकान्चेठायीं प्रयत्न करितालजे ते लोकायत त्यांचें जें हें तें लोकायत.न. ना र्वाकानें तर्क शास्त्र. अ.न.

लोकालोकः लोकनंलोकः नलोकः अलोकः लोकश्चालोकश्च लोकालोको, प्रकाशांधकारौयत्रसन्त इतिलोकालोकः, प्रकाशअंधकार आहेत जाचेठायीं तो. पर्वतविशेष. अ.पु.

लोकेशः लोकानामीशोलोकेशः, लोकांचा जो स्वामी तो. स. ब्रह्मदेव. अ.पु.

लोचनं लोच्यतेनेनेतिलोचनं, अवलोकिजेतें जेणेंकरून तें. कृ. लोच्धा. दर्शनअ. नेत्र. अ.न.

लोचमस्तकः लोचयतीतिलोचः दर्शनीयः समानोंयामस्तको स्यलोचमस्तकः, दर्शनीयआहे मस्तक ज्या. अग्रभाग जाचा तो. स. अजमोदा मोरशेंडा.

अ.पु.

लोतं. लोत्रं लूयतेइतिलोत्रं, छेदन करिजेतें जें तें. कृ. लूञ्धा. छेदनअ. चोरानें धन. अ.न.

लोध्रः रुणद्धीतिलोध्रः, विस्तारद्वारा आवरण करितोजो तो. कृ. रुधिर्धा. आवरणअ. लोध्र वृक्ष. अ.पु.

लोपामुद्रा नमुदंरातिअमुद्रा लोपेधर्मलोपे अमुद्रालोपामुद्रा, धर्मलोपीं नहर्षतें पावलेजी ती. स. अगस्त्य ऋषीची पत्नी. आ.स्त्री.

लोप्त्रं लुप्यतेइतिलोप्त्रं, छेदन करिजेतें जें तें. कृ. लुप्धा. छेदन अ. चोरलेलेंधन. अ.न.

लोम विग्रहादिसर्वरोमशब्दाप्रमाणें. आंगावरचा केश. न. न.

लोमशा लोमानिसंत्यस्यांलोमशा, लोम आहेतजीस ती. तजसामांशी लता. आ.स्त्री.

लोलं लोडतीतिलोलं, चंचलहोतें जें तें. कृ. लुड्धा. विलोडन अ. चंचल. २ साकांक्ष. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

लोलुपः गर्हितंलुंपतीतिलोलुपः,

निंद्य लोभ करितो जो तो. कृ. लु भधा. गार्ध्यअ. अतितृष्णाशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लोलुभः भृशंलुभ्यतिलोलुभः, अत्यंत इच्छा करितो जो तो. कृ. लुभ्धा. गार्ध्यअ. अतितृष्णाशी ल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लोष्टं लोषतीतिलोष्टं, नाश हो णारें जें तें. कृ. लोषधा. संघात अ. मृत्तिकेचे खंड, ढेकूळ. अ. न.

लोष्टभेदनः लोष्टानांभेदनोलो ष्टभेदनः, लोष्टाचा जो भेद करणा रा तो. डिफळें फोडण्याचा मुद्ग र अ. पु.

लोहं रोहतिनवलोहं, प्रादुर्भूत होतें जें तें. कृ. रुहधा. प्रादुर्भावा दि. अ. कृष्णागरुचंदन, अ. पु. न. २लोखंड. ३ सोनें रुपें इत्यादि सर्व तेजस किंवा सोनें रुपें तांबें पितळ कांसें कथिल हीं प्रत्येक. अ. पु.

लोहकारः लोहंकरोतीतिलोह कारः, लोखंड करितोजो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. लोहार. अ. पुल्लिंगी.

लोहपृष्ठः लोहमिवपृष्ठंयस्यसलो हपृष्ठः, लोहा सारिखें आहे पृष्ठ स. पिम्पजें तें ज्याचें तो. स. ज्या चीं पिसें बाणास उपयोगीं पड तात असा पक्षिविशेष. अ. पु.

लोहलः लोहनंलोहं लातीतिलो हलः, अस्फुटशब्दाविषयीं इच्छा करितो जो तो. कृ. लाधा. आदान अ. अस्पष्ट बोलणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लोहाभिसारः लोहशस्त्रस्यअ भिसारोलोहाभिसारः, लोह श स्त्राचा अभिसार हा. रचनाविशे षजो तो. स. ववांडे नवमीस किंवा विजयादशमीस शस्त्र स्थापना करितात तो. अ. पु.

लोहितं रोहतीतिलोहितं, उत्पन्न करणारजें तें. कृ. रुहधा. प्रादुर्भा वअ. रक्तवर्ण. वि. अ. पु. न. आ स्त्री. २ मृगविशेष. अ. पु. ३ न कृ. अ. न.

लोहितकः लोहितएवमणिर्लो हितकः, रक्तवर्णजो मणी तोच त. माणिक. अ. न.

लोहिताम्यः लोहिताअन्याय स्यसलोहिताम्यः, लोहित वर्ण

आहेत अम्ब जाचे तो. स. आभी अ. पु.

लोहितचंदनं लोहितंचतच्चंदनंचलोहितचंदनं, रक्तवर्णजें चंदनतें. स. कुंकू. अ. न.

लोहितांगः लोहितान्यंगानियस्यसलोहितांगः, लोहितवर्ण आहेत अंगें ज्याचीं तो. स. मंगळ नामाग्रह अ. पु.

(व.)

व वातीतिव. साम्याद्यर्थगामी जें तें. कृ. वाधा. गतिअ. साम्यार्थी अव्य. २वरुण. अ. न.

वक्तव्यः वक्तुमर्होवक्तव्यः, वचनार्ह जो तो. कृ. वचधा. परिभाषणअ. बोलण्यास योग्य. २ निंद्य. ३ अहीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वक्ता वक्तीतिवक्ता, बोलणार जो तो. कृ. ब्रूञ्धा. व्यक्तवाणिअ. बोलणारा. वि. ऋ. पु. न. ई. स्त्रीलिंगीं

वक्त्रं उच्यतेनेनवक्त्रं, ज्याचा योगानें बोलिजेतें जें तें. कृ. वचधा. परिभाषणअ. तोंड अ. न.

वक्रं वंचतिस्मवक्रं, वंचना प्राप्त झालें जें तें. कृ. वंचुधा. गतिअ. वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वक्षः वक्ष्यतेइतिवक्षः, ताडन करिजेतें जें तें. कृ. वक्षधा. रोषअ. वक्षस्थळ. स्. न.

वंक्षणः वांक्षतीतिवंक्षणः, इच्छा करणारा जो तो. कृ. वाक्षिधा. कांक्षाअ. ऊरुआणि सक्थियांचा संधि. अ. पु.

वंगं वंगतीतिवंगं, गमन करितें जें तें. कृ. वगिधा. गतिअ. कथील. अ. न.

वचनं उच्यतइतिवचनं, भाषण जें तें. कृ. वचधा. परिभाषणअ. भाषण. अ. न.

वचनग्राही वचनंग्रहीतुंशीलमस्यवचनग्राही, वचन ग्रहण करण्याविषयीं स्वभाव ज्याचा तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. वचनांत वागणारा. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. इन् न.

वचः वचनंवचः, भाषणजें तें. कृ. वचधा. परिभाषणअ. भाषण. स्. न.

वचनेस्थित: वचनेतिष्ठतीति वचनेस्थित:, वचनाचेठायींरा हतो जो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनि वृत्तिअ. वचनांत राहणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वचा वक्तीतिवचा, भाषणकरविते जी,ती. कृ. वचधा. परिभाषणअ. वेखंड. २ अ.कुलकादा. आ. स्त्री.

वज्र वजतीतिवज्रं, शत्रूच्या प्राण हरणार्थ गमन करितें जें तें. कृ. वजधा. गतिअ. इंद्राचें आयुध. २ हिरा. अ. पु. न. ३ भिवडंग. अ. पु.

वज्रद्रु: वज्रनामाद्रु: वज्रद्रु:, वज्रनावाचा जो वृक्ष तो. स. नि वडुंग. उ. पु.

वज्रनिर्घोष: वज्रनिष्पेष: वज्रस्यनिर्घोष: वज्रनिर्घोष:, वज्राचा जो निर्घोष म्ह. शब्द तो. स. वज्राचा शब्द. अ. पु.

वज्रपुष्पं वज्रमिवपुष्पंवज्रपुष्पं, वज्रा सारखें जें पुष्प तें. स. तिळाचें फूल. अ. न.

वज्री वज्रोस्यास्तीतिवज्री, वज्र म्ह. वज्रायुध आहे जास तो. त. इंद्र. इन्. पु.

वंचक: वंचयतेइतिवंचक:, वंचना करणारा जो तो. कृ. वञ्चुधा. गतिअ. ठकविणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ कोल्हा. अ. पु.

वंचित: वंच्यतेस्मवंचित:, वंचित करिजेला जो तो. कृ. वंचुधा. गतिअ. ठकविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वंचुक: वंचयतेइतिवंचुक:, कपट करणारा जो तो. कृ. वंचुधा. गतिअ. कोल्हा. अ. पु.

वंजुल: वन्चतेइतिवंजुल:, गमन करितो जो तो. कृ. व्रजधा. गतिअ. तिवसवृक्ष. २ वेत. ३ अशोकवृक्ष. अ. पु.

वट: वटतीतिवट:, वेष्टन करितो जो तो. कृ. वटधा. वेष्टनअ. वडाचें झाड. अ. पु. दोरी. अ. पु. न.

वटक: वटतीतिवटक:, वेष्टनाकृतीनें राहतो जो तो. कृ. वटधा. वेष्टनअ. वडा. अ. पु.

वटी वटतीतिवटी, वेष्टन करिते जी ती. कृ. वटधा. वेष्टनअ. दो

री. ई. स्त्री.

वडवा अतिशयितं बलमस्यास्या वडवा, अतिशयित आहे बलजी स ती. त. ब्राह्मणाची स्त्री. २घो डी. आ. स्त्री.

वडवानलः वडवाया अनलो व डवानलः, वडवाजी तत्संबंधी जो अनल स. अग्नि तो स. व डवाग्नि. अ. पु.

वड् वलतेइतिवड्, व्याप्त करितें जें तें. क्र. वलधा. संवरणादिअ. विस्तीर्ण. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वणिक् वणतेइतिवणिक्, क्रय विक्रय करितो जो तो. क्र. पणधा. व्यवहारअ. वाणि. जं. पु.

वणिज्य विग्रहादिसर्ववाणिज्य शब्दाप्रमाणें. वाण्याचें कर्म. २ वाणीपणा. अ. न.

वणिज्या विग्रहादिवणिज्यश ब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

वंटकः वंट्यतेइतिवंटकः, विभा ग करिजेतो जो तो. क्र. वंटिधा. विभाजनअ. भाग, वांटा. अ. पु.

वत् वयतेस्मइतिवत्. स्वेदादि अर्थाविपर्या गमन करितें जें तें क्र. वयधा. गतिअ. अर्थवतश ब्दाप्रमाणें. अव्य.

वत्सं वदतिसामर्थ्येवत्सं, साम र्थ्यानें बोलणार जें तें. क्र. वद धा. व्यक्तवाणीअ. वक्षस्थल. अ. न. २गोवत्स. ३वर्ष. अ. पु.

वत्सकः वदतीतिवत्सः सएववत्सकः बोलतो जो तो वत्स तोच वत्सक. त. कुड्याचें झाड. अ. पु.

वत्सतरः अल्पो वत्सोवत्सतरः अल्प जो वत्स तो. त. किंचित् त रुण गोवत्स. अ. पु.

वत्सनाभः वत्सस्येवनाभिरस्य वत्सनाभः, वत्ससदृश आहे ना भीजाची तो. स. बच्चनाग. अ. पु.

वत्सरः वसंत्यस्मिन्ऋतवोवत्स रः, राहाताहेत ऋतुजाचेठायीं तो. क्र. वसधा. निवासअ. वर्ष. अ. पु. न.

वत्सलः वत्सोस्यास्तीतिवत्सलः, पुत्रादिस्नेहपात्राचेठायीं अभि लाष आहेजाला तो. त. दयाळू. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

वदः वदतीतिवदः. बोलणाराजो तो. क्र. वदधा. व्यक्तवाक् अ.

बोलका. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वदनं वदत्यनेनवदनं, बोलतोजे णें करून तें. क्र. वद्धा. व्यक्तवा णिअ. तोंड. अ. न.

वदन्यः वदान्यः मांगावदतीति वदतिवदान्यः, मजप्रत मागअ से बोलतोजो तो. क्र. वद्धा. व्य क्तवाणीअ. दानशूर. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

वदावदः विग्रहादिवदशब्दाप्र मार्णे बोलका. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

वधः हननंवधः, मारणजें तो. क्र. हनधा. हिंसाअ. घात. अ. पु

वध्यः वधमर्हतिवध्यः, वधाप्र तियोग्य जो तो. त. वधधा. ताडन अ. वधासयोग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वध्री वर्धतेसावध्री, वृद्धिंगत होत्ये जी ती. क्र. वृधुधा. वर्धन अ. चर्ममयरज्जु. ई. स्त्री.

वधूः वहतिगृहस्थंवधू, गृहस्थवाह णारी जीती. क्र. वहधा. प्रापणअ. बायको. २ पिंडिका. ३ सून. ४ नूतनविवाह झालेली स्त्री. ऊ. स्त्री.

वनं वन्यतेइतिवनं, सम्यक् से वन करिजेतें जें तें. क्र. वनधा. संभक्तअ. अरण्य. २ उदक. अ. न

वनप्रियः वनंप्रियंयस्यवनप्रि यः, वन आहे प्रियजास तोस. कोकिळपक्षी. अ. पु.

वनमक्षिका वनस्यमक्षिकाव नमक्षिका, अरण्यांतली जी मा शी ती. स. रानमाशी. आ. स्त्री.

वनमाली वनमालाअस्यास्ती तिवनमाली, वनमाला म्ह. आ पादलंबिनी ती आहे ज्यास तो. त. विष्णु. इन्. पु.

वनमुद्गः वनस्यमुद्गोवनमुद्ग, वनसंबंधी जो मुद्ग तो. स. मट की. अ. पु.

वनशृंगाटः वनस्यशृंगाटइव वनशृंगाटः, वनसंबंधी शाधान्य गामी कारवा जो तो. स. सरा टा. अ. पु.

वनस्पतिः वनस्यपतिः वनस्प तिः, वनस्पतिम्ह वृक्षसमुदायाचा जो स्वामी म्ह. मुख्य तो. स. फु लांवांचून ज्यास फळ येतें तो वृ क्ष. इ. पु.

वनायुः वनंअयतेवनायुः, व नातें संचार करितो जो तो. कृ. अयधा. गतिअ. हरिण. उ. पु.

वनायुजः वनायुषुजातोवनायु जः, वनायु देशांचेठायीं जोउत्प न्न तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. वनायुदेशचा घोडा. अ. पु.

वनिता वनतीतिवनिता, सम्य क् सेवा करणारीजी ती. कृ. वन धा. संभक्तअ. बायको. २ अत्यं त प्रीतिची स्त्री. आ. स्त्री.

वनीपकः वनींपातीतिवनीपः सएववनीपकः, याचना रक्ष ण करितो जो तो वनीप तोचव नीपक. त. याचक. अ. पु.

वनीयकः वननंवनिःआत्मा ता मिच्छतीतिवनीयकः, याचने च्छा करितोजो तो. कृ. इषधा. इच्छाअ. याचक. अ. पु.

वनौकाः वनंओकोयस्यसःव नौकाः, अरण्यआहे स्थानजा नें तो. स. वानर. स. पु.

वंदारुः वंदतेइतिवंदारुः, अ भिवादन करितो जो तो. कृ. व दिधा. अभिवादनअ. वंदनशी ल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वंदी वंदतेइतिवंदी, अवश्य स्तुति करितोजो तो. कृ. वदि धा. अभिवादनअ. स्तुतिपाठ क, भाट. इन्. पु.

वंध्या वंधेसाधुःवंध्या, अफल त्वात् ताडनाविषयीं जी उत्तम ती. त. ज्यास फळ कधींच नाहीं ती. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वन्या वनानांसमूहोवन्या, व नाचा जो समुदाय तो. त. वनस मूह. आ. स्त्री.

वपा वपतीतिवपा, बीजवृद्धि करणारी जी ती. कृ. डुवपधा. बीजसंतानअ. छिद्र. २ मांस जन्य स्नेह. आ. स्त्री.

वपुः वपतीतिवपुः, बीजसंता न करितें जें तें. कृ. डुवपधा. बी जसंतानअ. शरीर. स. पु.

वप्रः उप्यतेत्रवप्रः, धान्यजा चेंगाचीं पेरलें जातें तो. कृ. डु वपधा. बीजसंतानअ. खंदक तून माती काढून केलेली रास. २ क्षेत्र, शेत. अ. पु. ३ शिरों. अ. न.

वमथुः वम्यतेइतिवमथुः, ज ल पुह्लीरणजो तो. रु. टुवम् धा. उद्गीरणअ. वमन. २हत्ती च्या सोंडे पासून निघालेलाज लकण. उ. पु.

वमिः वमनंवमिः, वमन जेंतें. रु. टुवमूधा. उद्गीरणअ. ओक णें. इ. स्त्री.

वयः वयतेइतिवयः, गमनक रितें जें तें. रु. वयधा. गतिअ. पक्षी. २वय. स्. न.

वयस्था वयोयौवनंतिष्ठत्यन येतिव्यवस्था, भक्षण द्वारातारु ण्यराहतें जीणें करून ती. रु. स्था धा. गतिनिवृत्तिअ. आंवळीचें झाड. २ हिरड्याचें झाड. ३सो मलता. ४ लहान कावळीचा वेल. आ. स्त्री.

वयस्यः वयसातुल्योवयस्यः, वयें करून जो तुल्य तो. त. स्ने ही. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वरं व्रियतेइतिवरं, आवरण करिजे तें जें तें. रु. वृञ्धा. वरणअ. कुंकुम. २ किंचिदि ष्ट अ. न. ३ वेदणें. अ. पु. ४ श्रेष्ठ. ५देवापासून जें अपी क्षित तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वरटः वरंश्रेष्ठमटतीतिवरटः, त्वरें करून गमन करणारा जो तो. रु. अटधा. गतिअ. गांधि ण, माशांतील पुरुषजाति. अ. पु.

वरटा. वरटी वृणातेसरइति वरटा, नरीवराचें सेवन करणा री जी हंसस्त्री ती. रु. वृङ्धा. संभक्तिअ. गांधिणमाशी. २हं सपक्ष्याची स्त्री. आ. २ई. स्त्री.

वरणः वृणोत्यनेनेतिवरणः, आवरण करितो जीणें करून तो. रु. वृञ्धा. करणअ. कुडण. २ वायवर्णावृक्ष. ३ सेतु. अ. पु.

वरंडः वृणोतीतिवरंडः, आव रण करितो जो तो. रु. वृञ्धा. वरणअ. सुरवरोग. अ. पु.

वरत्रा व्रियतेअनया वरत्रा, बं धन होतें जीणें करून ती. रु. वृञ्धा. आवरणअ. हत्तीसम ध्यें बांधण्यास उपयुक्त जी चर्म रज्जु ती. २चर्मरज्जु. आ. स्त्री.

वरदः वरंददातीतिवरदः, व

वरुणः व्रियतेवृणोतीतिवावरुणः, जलचराचीं राजा स्वपून वरिला जो तो. अथवा वरणारा जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. वरुण. २ वायवर्णेचें झाड. अ. पु.

वरुणात्मजा वरुणस्यआत्मजा वरुणात्मजा, वरुणाची जी कन्या ती. स. मध. आ. स्त्री.

वरूथः व्रियतेरथोअनेनवरूथः रथ आच्छादन होतो जेणें करून तो. कृ. वृञ्धा. आवरणअ. रथास रक्षणासाठीं वगैरे केलेलें लोहादिमय आवरण. अ. पु.

वरूथिनी वरूथाः संत्यस्यामितिवरूथिनी, रथगुप्ती आहे त जीच्याठायीं ती. त. सेना. ई. स्त्री.

वरेण्यः व्रियतेइतिवरेण्यः, स्वीकार करिजेतो जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. मुख्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

[illegible]र्करः वर्कतेइतिवर्करः, तारुण्य ग्रहण करितो जो तो. कृ. वृक धा. आदानअ. तरुण जो पशु जातीय तो. अ. पु. ई. स्त्री.

[illegible]ः वृज्यतेइतिवर्गः, वर्जन करिजेतो जो तो. कृ. वृजीधा. वर्जनअ. सजातीयांचा समूह. अ. पु.

वर्चः वर्चतेइतिवर्चः, दीप्ति करितो जो तो. कृ. वर्चधा. दीप्तिअ. तेज २ विष्ठा. ३ रूप. स. न.

वर्चस्कं वर्चतेतद्वर्चः, कुत्सितं वर्चोवर्चस्कं, कुत्सित जो अन्नमल तें. त. विष्ठा. अ. न.

वर्णः वर्ण्यतइतिवर्णः, वर्णन करिजेतो जो तो. कृ. वर्णधा. वर्णक्रियादिअ. ब्राह्मण क्षत्रिय वैश्य शूद्र हे चार वर्ण प्रत्येक. २ हत्तीच्या पाठीवरचें आस्तरण. ३ शुक्लनीलादिक वर्ण. ४ स्तुति. अ. पु. ५ अक्षर. अ. पु. न.

वर्णकं वर्णंकरोतीतिवर्णकं, शुक्लादिवर्णातें करितें जें तें. कृ. वर्णधा. वर्णक्रियाअ. शरीरास लावावयाचा सुगंधि द्रव्यविशेष ज्यास उटणें असें ह्मणतात तें. अ. न.

वर्णितं वर्ण्यतेस्मवर्णितं, वर्णन करिजेलें जें तें. कृ. वर्णधा. वर्णक्रियाअ. स्तवलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वर्णी प्रशस्तः वर्णोस्यास्तीतिव

वर्धमानक: वर्धमानयतीतिवर्ध मानक:, वृद्धी प्रत पूजितहो तो जो तो. रू. मानधा. पूजाअ. पा त्रविशेष, मालटी. अ. पु.

वर्धिष्णु: वर्धतेइतिवर्धिष्णु:, वर्ध नशील जो तो. रू. वृधुधा. वृद्धिअ. वादाकू. वि. उ. पु. स्त्री. न.

वर्धी वर्धतेइतिवर्धी, वृद्धीपावते जी ती. रू. वृधुधा. वर्धनअ. चाम ड्याची वादी. ई. स्त्री.

वर्वणा वरितिवणती तिवर्वणा, वर् या प्रकारें करून शब्द करणा रीजी ती. रू. वणधा. शब्दअ. मा शी. आ. स्त्री.

वर्म वृणोतिदेहंवर्म, आच्छाद न करणारजें तें. रू. वृञ्धा. वर णाअ. कवच. न्. न.

वर्मित: वर्मसंजातमस्यवर्मि त:, वर्म स्म. कवच आहेजास तोःत. कवच धारण करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वर्य: वर्यतेइतिवर्य:, इच्छा क रिजेतोजी ती. रू. वरधा. ईप्सा अ. प्रमुख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

वर्या प्रियपतेअनयावर्या, पती व रिजेतोजीणें ती. रू. वृञ्धा. वरणाअ. स्वयंवर करणारी स्त्री. आ. स्त्री.

वर्वरा वृणोतीतिवर्वरा, आवर ण करित्ये जी ती. रू. वृञ्धा. वर णाअ. कानफोड. आ. स्त्री.

वर्ष वर्षणंवर्षयतिवर्षतिवावर्ष, सेचन किंवा तें करितें जें तें. रू. वृषुधा. सेचनअ. वृष्टि. २ भर त खंड. अ. न. ३ संवत्सर. अ. पु. न. ४ आठ खंडें पृथ्वी. अ. पु.

वर्षवर: वृणोतीतिवर: वर्षस्य रेत: पातस्यवरोवर्षवर:, रेत:पा ताचा स्वीकार करणारा जो तो. समास. नपुंसक भेद अ. पु.

वर्षा वर्षाअस्तीतिवर्षा, वृष्टी आ हे जाचेठायीं ती. रू. वृषुधा. सेच नअ. वर्षाऋतु. आ. स्त्री.

वर्षाभू: वर्षासुभवतीतिवर्षा भू:, वर्षाऋतूचे ठायीं उत्पन्नहो तो जो तो. रू. भूधा. सत्ताअ. बे डूक. २ बेडुकाची लाहानजात ऊ. स्त्री.

वर्षाम्वी वर्षाभुव: पत्नीवर्षाम्वी.

दर्दुगन्धीजीस्त्री ती. स्त्रीप्रत्य. लहानवेडकी. ई. स्त्री.

वर्षीयान् अतिशयेनवृद्धोवर्षीयान्, अतिवृद्ध जो तो. त. अतिवृद्ध. वि. स्. पु. ई. स्त्री. स्. न.

वर्षोपलः वर्षास्रूपलः वर्षोपलः, वृष्टीनेंयाचीं जो उपल स्. पाषाण तो. स. उदकाची गार. अ. पु.

वर्ष्म वृष्यतेइतिवर्ष्म, सेचन करिजेतें जें तें. कृ. वृषुधा. सेचन अ. देह २प्रमाण ३फारसुंदर जी आकृति तें. स्. न.

वलक्ष अवलक्ष्यतेइतिवलक्षः, ज्यावर्त्तलानें अवलोकिजेतो जो तो. कृ. लक्षधा. दर्शनादि अ. शुक्लवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

वलजं वलेजातंवलजं, वलासु प्राणधारणत्याविषयीं झालें जें तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. क्षेत. १शहरचा दरवाजा. २सस्य ४युद्ध. अ. न.

वलजा वरेजातावलजा, श्रेष्ठ वर जो त्याविषयीं उत्पन्न झाली जी ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. स्त्रीविशेष, वरस्त्री. आ. स्त्री

वलभी वलतीतिवलभी, आच्छादन करितेजी ती. कृ. वलधा. संवरण अ. कूटागार. ई. स्त्री.

वलयित वलयंजातमस्यवलयितं, वेष्टन झालें जास तें. त. वेढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वलिमुखः वलियुक्तंमुखंयस्य वलिमुखः, वलियुक्त आहे मुख ज्याचें तो. स. वानर. अ. पु.

वलिरः वलतेइतिवलिरः, अदर्शन पावतोजो तो. कृ. वलधा. संवरणअ. काणा, केंरा. अ. पु. आ. स्त्री.

वलीकं वलतिआवृणोतिभित्त्यादिइतिवलीकं, भित्त्यादिकातें आवरण करितें जें तें. कृ. वलधा. संवरणअ. वळचण, पडवी. अ. न.

वलीमुखः वलीयुक्तंमुखंयस्य वलीमुखः, वलियुक्त आहे मुख ज्याचें तो. स. वानर. अ. पु.

वलयः वल्यतेइतिवलयः, संवृत करिजेतोजो तो. कृ. वलधा संवरणअ. पोंची कांकणें इत्यादि अ. पु. न.

वल्कं वलतीतिवल्कं, वेष्टन करितें जें तें. रू. वलधा. संवरण अ. त्वचा, साल. अ. पु. न.

वल्कलं वलतीतिवल्कलं, अर्थादिसर्वपूर्वींच्या शब्दाप्रमाणें.

वल्गितं वल्गनंवल्गितं, गति जी तें. रू. वल्गधा. गतिअ. घोड्याची चाल. अ. न.

वल्मीकं वलंतेप्राणिनअत्रइति वल्मीकं, पिपीलिकादि प्राणी संचार करितात ज्याचेठायीं तें. रू. वलधा. संचलनअ. वारूळ, भीम. अ. पु. न.

वल्लकी वल्लंतेस्वराःयस्यामिति वल्लकी, सप्त स्वर संचरण करितात जीचेठायीं ती. रू. वल्लधा संचरणअ. वीणा. ई. स्त्री.

वल्लभः वल्लतेइतिवल्लभः, सम्यक् स्वीकार करितो जो तो. रू. वल्लधा. संवरणअ. प्रिय. २अध्यक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ जातिवंत घोडा. अ. पु.

वल्लरिः वल्लरी वल्लंकन्छतीतिवल्लरिः, संचारणाप्रत पावतेजी ती. रू. ऋधा. गतिअ. लु कशीची वगैरे मंजिरी इ. २ई. स्त्री.

वल्लिः वल्ली वल्लतीतिवल्लिः, आच्छादन करितेजी ती. रू. वल्लधा. संवरणअ. वेल, लता. इ. २ई. स्त्री.

वल्लुरं वल्लूरं वलतेइतिवल्लुरं, आच्छादन करणारें जें तें. रू. वल्लधा. संवरणअ. शुष्कमांस. अ. पु. न.

वल्लूरा विग्रहादिवल्लुर शब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

वल्वजः वलतीतिवल् वजतीति वजः वल्चासौवजश्चवल्वजः, आच्छादन करणारा असाजो गमन करितो तो. रू. मोळ, लवा. अ. पु.

वशः वशनंवशः, इच्छा जी ती. रू. वशधा. कांतिअ. इच्छा. अ. पु.

वंशः उद्भवतेइतिवंशः, इच्छा करितोजोतो. रू. वशधा. कांति अ. वेळु. अ. पु. २वंश. ३ समूह. ४ पाठीचा कणा. अ. पु.

वंशकं वंशइवप्रतिकृतिवंशकं, वेळु सारखी जी प्रतिमा ती. तक्ष्याागरु चंदन. अ. न.

वशक्रिया वशस्यक्रियावशक्

णा, यंत्रादिना वशीकरण जें ती. स. मणिमंत्रादिकें करून वश करणें. आ. स्त्री.

वंशरोचना वंशस्यरोचना वंशरोचना, वंशाचें दीपन करिते जी ती. स. वंशलोचन. आ. स्त्री.

वंशलोचना इत्यादिसर्व पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. वंशलोचन. आ. स्त्री.

वशा वष्टीति वशा, संततिविषयीं इच्छा करणारी जी ती. कृ. वशधा. कांतीच्छाअ. हत्तीण. २ वांझ गाय. ३ बायको. आ. स्त्री.

वशिकं उश्यते इति वशिकं, इच्छा पाहिजेतें जें तें. कृ. वशधा. कांतिअ. रिकामा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वंशिकं वंशोस्त्यत्र वंशिकं, वंश आहे ज्याचेठायीं तें. त. अपाग रुचंदन. अ. न.

वशिरं उष्यते इति वशिरं, अन्न भक्षणाविषयीं इच्छित करिजेतें जें तें. कृ. वशधा. कांतिअ. गजपिंपळी. अ. पु. २ समुद्रापासून झालेलें मीठ. अ. न.

वश्यः वशमधीनत्वंगतो वश्यः, स्वाधीन होतो जो तो. त. स्वाधीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वषट् उच्यते अनेन वषट्, देवतोद्देशें करून दत्त हविर्दान पाहिजेतें ज्येणें असें जें उच्चारण तें. कृ. वहधा. शपणअ. यज्ञामध्यें देवतोद्देशें करून जें हविर्दान तदर्थी अव्य.

वषट्कृतं वषट्मंत्रेण कृतं वषट्कृतं, वषट् या मंत्रानें जें प्रक्षिप्त तें. स. अग्निमध्यें हवन केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वसतिः वसंत्यस्यां वसतिः, निवास करितात जीच्याठायीं ती. कृ. वसधा. निवासअ. राहणें. २ घर ३ रात्रि. इ. स्त्री.

वसनं विग्रहादिवस्त्रशब्दाप्रमाणें. वस्त्र. अ. न.

वसंतः वसंत्यस्मिन्नृतवेनेति वसंतः, वास करिता हेत ऋतु नें ज्याचेठायीं तो. कृ. वसधा. निवासअ. वसंतऋतु. अ. पु.

वसा वस्ते इति वसा, आच्छादन करणारी जी ती. कृ. वसधा. आच्छादनअ. मांसजन्यस्नेह, चरबी. आ. स्त्री.

वसिरं वसनं वसिरं, स्तंभित हो तें जें तें. क्रु. वसधा. स्तंभअ. स मुद्रापासून झालेलें मीठ. अ. न.

वसु वसंत्यस्मिन्गुणाः वसु, गु ण निवास करितात जाचेठायीं तो. क्रु. वसधा. निवासअ. देवग णविशेष. २ थोर वकुळी. उ. पु. ३ धन. ४ रत्न. ५ अग्नि. ६ कि रण. ७ जुंफणी. अ. नं.

वसुकः वसूकः वस्वस्त्यस्मि न्वसुकः, उदक आहे जाचेठा यीं तो. त. रूचाचें झाड. अ. पु. २ सांबर लवण. अ. न.

वसुदेवः वसुषुदीव्यतीतिवसु देवः, वसूंचेठायीं प्रकाशमान जो तो. क्रु. दिवुधा. क्रीडादिकअ. कृष्णाचा बाप. अ. पु.

वसुधा वसुदधातीतिवसुधा, धनातें धारण करिते जी ती. क्रु. डुधाञ्धा. धारणअ. पृथ्वी. आ. स्त्रीलिं.

वसुंधरा वसुधारयतीतिवसुं धरा, धनातें धारण करिते जी ती. इत्यादि पू. श. प्र. पृथ्वी. आ. स्त्रीलिंगी.

वसुमती वसुधनमस्त्यस्यामि तिवसुमती, धन जें तें आहे जी चेठायीं ती. त. पृथ्वी. ई. स्त्री.

वस्तकं वस्तइववस्तकं, दुर्गंध त्याचा योगें करून अजसदृशजें तें. त. सांबर लोण. अ. न.

वस्तिः वस्यतेइतिवस्तिः, आ च्छादन करिजेते जी ती. क्रु. वस धा. आच्छादनअ. नाभीच्या खा लीं जो सूत्राचा कोठार तो. २ वस्त्रा ची दशा. इ. पु. स्त्री.

वस्त्यं वसनंवस्तिः, तत्रसाधुःव स्त्यं, निवास करण्याविषयीं जें उ त्तम तें. त. घर. अ. न.

वस्त्रं वस्यतेनेनवस्त्रं, आच्छा दन करिजेतें ज्याणें करून तें. क्रु. व सधा. आच्छादनअ. चिरगुट. अ. न.

वहः वहतिगुमनेनवहः, जुग वाहतो जेणें करून तो. क्रु. वहधा. प्रापणअ. बैलाचा खांद. अ. पु.

वल्गं वल्गमस्त्यस्मिन् वल्गं, वल्गु प्राप्ति आहे जाचेठायीं तें. त. मो ल. अ. न.

वल्गसा वल्गंचर्मस्यातिवल्ग सा, चर्मातें व्यात करणारी जी

ती. क्रु. पोधा. अंतकर्मअ. शरी रांतील शिरा प्रत्येक. आ. स्त्री.

वन्हिः वहतिहव्यमितिवन्हिः, हव्य म्ह. हुत केलेलें द्रव्य त्यातें वाहतो म्ह. ज्या देवाचें त्या देवा स पोंचवितोजो तो. क्रु. वह्धा. प्रापणअ. अग्नि. २ चित्ता धन स्पति. इ. पु.

वन्हिशिखं वन्हिवत्शिखायस्यवन्हिशिखं, अग्नि सारिखें आहे अग्रजाचें तें. स. कुसुंब. अ. न.

वाक्पतिः वाचांपतिः वाक्पतिः, वाणीचाजो पती तो. स. उत्कृष्ट बोलणारा. २ बृहस्पति. अ. पु.

वाक्यं उच्यतेतत्वाक्यं, बोलिजे तें जें तें. क्रु. ब्रूञ्धा. व्यक्तवाणी अ. तिङंत कृदंत पदांचा समूह. अ. न.

वागीशः वाचामीशोवागीशः, वाणीचा स्वामी जो तो. स. अ र्थ वाक्पतिप्र. प्र. अ. पु.

वागुजी वातंगुजतीतिवागुजी, वातकारीजी ती. क्रु. गुजधा. शब्दअ. बांवची. ई. स्त्री.

वागुरा अवागुरतेइतिवागुरा, हिंसनाविषयीं उद्योगकरणारीजी ती. क्रु. गुरीधा. उद्यमन अजाकें आ. स्त्री.

वागुरिकः वागुरयाचरतीतिवागुरिकः, मृग बंधनी जी तीणें करून गमन करितो जो तो. त. जाळ्या नें मृगादिकांस धरणारा पारधी. अ. पु.

वाग्मी प्रशस्तावागस्यवाग्मी, प्रशस्त आहे वाणी ज्याची तो. त. नैया यिक. २ बृहस्पति. इन्. पु. ३ पुष्कळ बोलणारा. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

वाङ्मुखं वाचोमुखमिववाङ्मुखं, वाणीला मुख सदृशस्त्र. उपक्रमजो तें. स. बोलण्याचा प्रारंभ. अ. न.

वाचंयमः वाचंयच्छतीतिवाचंयमः, वाणीतें नियमन करणारा जो तो. क्रु. यमधा. उपरमअ. मौनधारण करणारा. वि. अ. पु. न आ. स्त्री. २ मुनि. अ. पु.

वाचकः वक्तीतिवाचकः, शक्तिसंबंधें करून अर्थातें बोलतोजो तो. क्रु. ब्रूञ्धा. व्यक्तवाणिअ. शब्द

शब्द अ. पु.

वाचस्पतिः वाच पतिः वाच स्पतिः, वाणीचा जो स्वामी तो. स. बृहस्पति. इ. पु.

वाचाटः विग्रहादिवाचालश ब्दाप्रमाणें. बहुत अवाच्य बो लणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

वाचालः कुत्सितंबहुभाषतेवा चालः, निंद्य बहु बोलतो जो तो त. वाचाल अ. पु

वाचिकं वचः संत्यस्मिन्निति वाचिकं, वाग्व्यापार आहे ज्यांचेठायीं ते त. दूतानें सां गितलेलानिरोप. अ. न.

वाचोयुक्तिः वाच युक्तिःवा चोयुक्तिः. वाणीची जी युक्ती ह्र. सयुक्तिकरूलें. ती. स. नै प्याधिक२बहुत बोलका. वि. इ. पु. स्त्री. न

वाचोयुक्तिपटुः वाचोयुक्ति स्तत्रपटुर्वाचोयुक्तिपटुः. वा णीच्या युक्तीविषयीं जो पटु तो. स. अ. पू. श. प्र. वि. उ. पु स्त्री. न

वाक् उच्यतेइतिवाक्. उ- च्चारिजेलीजी ती. रू. वचधा भाषणअ. वाणि. च्. स्त्री.

वाजः वजत्यनेनवाजः, गमन करिजेतो जेणेंकरून तो. रु. व जधा. गतिअ. बाणास उपयुक्त पक्षाचें पिस. २ पेंढी. रूश अ. पु.

वाजपेयं वाजंपेयमत्रवाजपे यं, पेंढी रूश आहे पेय ह्म. पा नयोग्यज्याचेठायीं तें. स. या गविशेष. अ. न.

वाजिः अवश्यंवजतीतिवाजिः, अत्यंत गमन करितो जो तो. रु. वजधा. गतिअ. घोडा. इ. पु.

वाजिदंतकः वाजेः दंतइव अस्यवाजिदंतकः, अश्वाचे दं त सदृश आहे वर्ण ज्याचा तो. स. अडुळसा. अ. पु.

वाजी वाजाः पक्षाः संत्यस्येति वाजी, पक्ष आहेत जास तो. त. पक्षी. २ घोडा. ३ बाण. इन. पु.

वाजिशाला वाजिनांशालावा जिशाला, घोड्यांची जी शाला ह्र. पागा ती. स. घोड्यांची पा गा. आ. स्त्री.

वानरः वनेभवंवानं फलंराती तिवानरः, अरण्यांतील फलादिक भक्षण करितोजो तो. कृ. रा धा. आदानअ. वानर. अ. पु.

वानस्पत्यः वनस्पतौभवःवानस्पत्यः, वनस्पतीचारांयींजो उत्पन्न तो. त. फुलापासून ज्यास फळ येतें तो वृक्ष. अ. पु.

वाप्यं व्यांप्यतइतिवाप्यं, देइजेतें जें तें. कृ. डुवप्धा. बीजसंतानअ. फड्डु कोष्ट. अ. न.

वामः वमतिवम्यतेवावामः, उद्गिरण करितो किंवा करिजेतो जो तो. कृ. टुवम्धा. उद्गिरणअ सुंदर. २ प्रतिकूळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ह्टांकुणारी जी ती. कृ. दुवमृधा उद्गिरणअ. वायको. आ. स्त्री.

वामी वामयतीतिवामी, उद्गिरण करणारी जी ती. कृ. दुवमृधा उद्गिरणअ घोडी. ई. स्त्री.

वायदंडः वयनंवायस्तस्यदंडो वायदंडः, विणण्याचाजो अग्राकृति दंडतोसकोष्टीनेघेंडे. अ. पु.

वायसः वयतेसोवायसः, गमन करणारा जो ती. कृ. वयधा. गतिअ. कावळा. अ. पु.

वायसारातिः वायसस्याऽरातिः वायसारातिः, कावळ्याचा जो शत्रु ती. स. घुबड इ. पु.

वायसी वायसानामियंवायसी, वायसांची जी ही ती. त. कावळीची वेल ई. स्त्री.

वायसोली वायसान् ओलंडयतिवायसोली, काकातें उत्क्षेपण करिसें जी ती. कृ. ओलडिधा. उत्क्षेपणअ लहान कावळीची वेल. ई. स्त्री.

वायुः वातीतिवायुः, निरंतर वाहतोजो तो. कृ. वाधा गतिअ. वारा. उ. पु.

वायुसखः वायोः सखावायुसखः, वायूचा जो मित्र तो. स. अग्नि. त. पु.

वाः वार्यतेआच्छाद्यतेइतिवाः, तृस. करिजे --- तें. कृ. वृञ्धा. आवरणअ. उदक. र. न.

वारः वारयतिव्रियतेवावारः, स्वीकृत करितो किंवा वारण करिजे तो जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. पाणि. अ. न. २ समूह. ३ प्रसंग ४ रविसोमइत्यादिवार. अ. पु.

वारणः वारयतीतिवारणः, शत्रुबल निवारण करणारा जो तो. कृ. वृञ्धा. आवरणअ. हत्ती. अ. पु.

वारणबुसा बुस्यतइतिबुसा, वारणानांबुसावारणबुसा, सेवन करिजेत्से जी तीबुसा हत्तीला भक्षण योग्य जी ती. स. केळें. आ. स्त्री.

वारणबुषा विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

वारमुख्या वारेवेश्यासंघेमुख्या वारमुख्या, वेश्यासमूहाच्याठायीं जी मुख्या ती. स. वेश्याविशे

वानरः वनेभवंवानं फलंवाती तिवानरः, अरण्यांतील फलादिक भक्षण करितोजो तो. कृ. रा धा. आदानअ. वानर. अ. पु.

वानस्पत्यः वनस्पतौभवःवानस्पत्यः, वनस्पतीचाठायींजो उत्पन्न तो. त. फुलापासूनज्यास फल येतें तो वृक्ष. अ. पु.

वानायुः वनेभवंवानंवानमय तेवनायुः, वनाचाठायीं जें उत्पन्न तें वान वानजें तृणादि त्याप्रत गमन करितोजो तो कृ. अय धा. गतिअ. हरिण. उ. पु.

वानीरः वायतीतिवंशस्फं आसमंतात्नीरमस्यवानीरः, शष्क आहे आसमंतात् उदक ज्याचें तो. स. वेत. अ. पु

वानेयं वनेपानीयेजायते तद्वानेयं, उदकाचेठायी जें उत्पन्न तें. त. जलसुक्ता. अ. न.

वापिः वापी उप्यतेप्रपादिकमत्रेतिवापिः, देताहेत उदकादिक जीचाठायीं ती. कृ. डुवपधा. बीजसंतानअ. दीर्घ विहार. इ. ई स्त्री.

वाप्यं व्याप्यतइतिवाप्यं, देइजेतें जें तें. कृ. डुवपधा बीजसंतानअ. कडु कोष्ट. अ. न.

वामः वमतिवम्यतेवावामः, उद्गिरण करितो किंवा करिजेतो जो तो. कृ. टुवमधा. उद्गिरणअ सुंदर. २ प्रतिकूल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वामदेवः वामश्चासौदेवश्चवामदेवः, सुंदर असा जो देव तो स महादेव. अ. पु

वामनः वायुमात्मानंमन्यते वामनः, आपल्याप्रत जाणतो जो तो. कृ. मनधा. ज्ञानअ दक्षिण दिशेचा हत्ती अ पु २ खुजा, ह्स्व. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

वामलूरः वामैःलूयतेइतिवामलूरः, सुंदर अरूपांनीं नष्ट करिजेतें जें तें. कृ. लुञ्धा. छेदनअ वारूळ. अ. पु.

वामलोचना वामेलोचनेयस्याःसावामलोचना, सुंदर आहेत नेत्रजीचे ती. स. सुंदरनेत्रांची नायका. आ. स्त्री.

वामा वमतिस्नेहमितिवामा, स्त्रे

वार्तावहः वार्तांवावहःवार्ताव हः, वार्ता नेतो जो तो. स. वा र्तावाहक. अ. पु.

वार्धकं वृद्धस्यसंघोभावोवावा र्धकं; वृद्धांचा समूह किंवा वृद्धा चा भाव जो तो. त. वृद्धपणा. २ वृद्धांचा समूह. अ. न.

वार्धक्यं वृद्धस्यकर्मवार्धकमेव वावार्धक्यं, वृद्धाचें कर्म किंवा वा र्धक जें तेंच वार्धक्य. त. वृद्धपणा २ वृद्धांचा समूह. अ. न.

वार्धुषिः वृद्धिंगर्ह्यांप्रयच्छतीति वार्धुषिः, निंद्य वृद्धी घेणारा जो तो. लोकांस कर्ज देऊन त्याच्या व्याजावर उपजीविका चालवि णारा. इ. स्त्री.

वार्धुषिकः विग्रहादिपूर्वील्या शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

वार्मणं वर्मणांकवचानांसमूहो वार्मणं, कवचांचा जो समुदाय तें. त. वर्मांचा समूह. अ. न.

वार्षिकं वर्षासुभवंवार्षिकं, वर्षा कालीं जें उत्पन्न तें. त. त्रायमा णा अ. न. २ वर्षाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वालुकं वलतइतिवालु तदेव वा लुकं, भ्रम करितें जें तें वालु तेंच वालुक. त. कांकडी. अ. न.

वालेयः वलयेउपहारायसंहि तः बलेरपत्यंवा वालेयः, बलि स्तु. उपहार तदर्थ उपयुक्त किं वा बलीचें जें अपत्य तो. त. गा ढव. अ. पु.

वावदूकः अतिवदतिवावदूकः, अत्यंत बोलतो जो तो. कृ. वद धा. व्यक्त वाक्ये. बहुभाषी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वावृत्तः वावृत्यतेस्मवावृत्तः, स्वीकृत करिजेला जो तो. कृ. वृ धा. वर्तनअ. वरलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वाशिका उश्यतइतिवाशिका, इच्छा करिजेत्ये जी ती. कृ. वश धा. कांतिअ. अरूळ्स. अडुळ सा. आ. स्त्री.

वाशितं वाश्यतेइतिवाशितं, प क्ष्यांचा शब्द जो तो. कृ. वाश्धा. शब्दअ. पक्ष्यांचा शब्द. अ. न.

घ. आ. स्त्री.

वारबाणः बाणांवारयतीतिवा रबाणः, बाणातें निवारणकर णाराजो तो. कृ. द्वन्द्धा. आवर णअ. आंगरखा चोळी इत्यादि अ. पु. न.

वारस्त्री वारस्यसमुदायस्यस्त्री वारस्त्री, समुदायाची जी स्त्री ती. स. वेश्या. ई. स्त्री.

वाराही वराहस्येयंतत्प्रियत्वा द्वाराही, वराहाला जी प्रिय ती. त. वाराही कंद. ई. स्त्री.

वारि विग्रहादिवारीशब्दाप्रमा णीं. उदक. इ. न.

वारिदः वारीणिददातीतिवारि दः, उदकातें देतो जो तो. कृ. द्वाधा. दानअ. मेघ. अ. पु.

वारिपर्णी वारीणिपर्णानि यस्याः सावारिपर्णी, उदका चेठायीं आहे पर्णविस्तार जीचा ती. स. जलकुंभी. ई. स्त्री.

वारिप्रवाहः वारिणः प्रवाहःवा रिप्रवाहः, उदकाचा जो प्रवाह तो. स. पाण्याचाझरा. १ पाण्या च्या प्रवाह. अ. पु.

वारिवाहः वारीणिवाहयतीति वारिवाहः, उदकातें वाहवितो जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. मेघ. अ. पु.

वारी वार्यतेअनयावारी, आच्छा दन करिजेतें जीणें करून ती. कृ. वृञ्धा. आवरणअ. हत्ती बांध ण्याची जागा. ई. स्त्री.

वारुणी वरुणस्येयंवारुणी, व रुण संबंधी जी ती. त. पश्चिम दिशा. २ दूर्वा. ३ मद्य. ई. स्त्री.

वात्सकं वत्सानांसमूहोवात्स कं, वत्सांचा जो समुदाय तें. त वत्सांचा समूह. अ. न.

वार्त्तः वृत्तिरस्त्यस्येतिवार्त्तः, जीविका आहे ज्यास तो. त. नि रोगी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वार्त्ता वृत्तिरस्त्यस्यावार्त्ता, वृ त्ती आहे जीस ती. त. लोकवृ त्त. २ ढोरलींबोणी. ३ उपजी विका. आ. स्त्री.

वार्त्ताकुः विग्रहादिसर्वपूर्वी च्या शब्दाप्रमाणें. उ. पु.

वास्तोष्पतिः वास्तोः पतिः वास्तो वर्षाभस्तु स्त. गृह त्याचा जो मुख्य पती स्त. देवता तो. स. इंद्र इ. पुल्लिंगीं.

वास्त्रः वस्त्रेणपरिवृतोवास्त्रः, वस्त्रें करून वेष्टित जो तो. वस्त्रानें वेष्टित रथादिक. त्रि.अ पु. न. आ. स्त्री

वाहः वाह्यतेअनेनवाहः, वह न होतें जेणेंकरून तो. कृ. वह धा. प्रापणअ. अश्व. २ बाहू. ३ मापल्या १२८ स्त. एक वाहप्र माण ४ वायमण अ. पु.

वाहद्विषत् वाहानांद्विषत्वा हद्विषत्, घोड्यांचा द्वेषकरितो जो तो. स महिष, रेवा त. पु

वाहनं वाहयतीतिवाहनं. लोक जेणे करून गमन करितात ते कृ. वह्धा. प्रापणअ. बैल घोडा इत्या दि अ. न

वाहसः वहतिप्राणिनआत्मवशं प्रापयतीतिवाहसः, प्राण्यातें आ त्मवश करितो जो तो. कृ. वह्धा. प्रापणअ. सर्पविशेष, अजगर. अ. पु.

वाहा. वाहतेइतिवाहा, प्रयत्न क रितो जी ती. कृ. वाह्धा. प्रयत्न अ. बाहु, भुज. आ. स्त्री.

वाहित्थं अवश्यंवहतिवाहितोसा तिष्ठत्यत्रवाहित्थं, अवश्य वाहणा रीजी गाडी ती राहाते जागेरयी तें. कृ. वाधा. गतिनिवृत्तिअ. हत्ती चा गंडस्थलांचा अधोभाग अ. न

वाहिनी वाहाः संत्यस्यांवाहिनी, अश्व आहेत जीचावायीं ती. त. सेना. २ तीनं गणरूप जी सेना ती एक वाहिनी ३ नदी. ई. स्त्री.

वाहिनीपतिः वाहिन्याः पतिः वाहिनीपतिः, सेनेचा जो स्वामी तो. स. सेनापति. इ. पु.

विः वातीतिविः, गमन करणारा जो तो. कृ. वाधा. गतिअ. पक्षी. इ. पु.

विकंकतः विकंकतेइतिविकंक तः, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. कृ. ककिधा. गतिअ. वृक्षविशे ष. अ. पु. .

विकचः विगतः कचोस्मादितिविकचः, गतआहे संकोचित पणाजा पासून तो. स.

वासः वसंत्यत्रवासः, निवास करितात ज्याचेठायीं तें. रु. वसधा निवासअ. वसतिस्थान. २निवास ३ घर. अ. पु.

वासकः वासयतीतिवासकः, रोगातें नाश करितो जो तो. रु. वसधा आच्छादनअ. अडुळसा. अ. पु.

वासगृहं वासस्यगृहंवासगृहं, निवास संबंधीं जें गृह तें. स. माजघर. अ. न.

वासंती वसंतेपुष्पतीतिवासंती, वसंत ऋतूचाठायीं जी पुष्पित ती. त. मधुमाधवी. ई. स्त्री.

वासयोगः वासेयोगोवासयोगः, सुगंध करण्याविषयींजो उपाय तो. स. सुवासिकचूर्णविशेष. अ. पु.

वासवः वसूनिसंत्यस्येतिवासवः, प्रशस्त आहेत कल्पवृक्षादिवस्तें ज्यासतो. त. इंद्र. अ. पु.

वासः विग्रहादिवरूपशब्दाप्रमाणें. वस्त्र. स. न.

वासितं वास्यतेस्मवासितं. आच्छादित करिजेतें जें तें. रु. वसधा. आच्छादनादिअर्थ. वास युक्त केला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री २ धान्य ३ पक्ष्यांचा शब्द. अ. न.

वासिता वासयतेइतिवासिता, निवसित करिल्ले जी ती. रु. वसधा. निवासअ. बायको. २हत्तीण. आ. स्त्री.

वासुकिः वसतिपातालेवासुकिः, पातालाचेठायीं वास करितो जो तो. रु. वसधा निवासअ. सर्पाचा राजा. इ. पु.

वासुदेवः वसुदेवस्यापत्यंवासुदेवः, वसुदेवाचा जो पुत्र तो. त. कृष्ण अ. पु.

वासूः वसतिमातुःसमीपेवासूः, मातोश्रीच्या समीप भागीं वास करिल्ले जी ती. रु. वसधा निवास. कुमारीहकन्या. ऊ. स्त्री.

वास्तुः वसंत्यत्रवास्तुः, निवास करितात ज्याचेठायीं तो. रु. वसधा. निवासअ. घराची जागा उ. पु. न.

वास्तुकं वास्तूकं वास्तोपवर्वास्तुकं, वास्तूचेठायीं जें विद्यमान तें. त. चंदन चडुवा. अ. न.

विकृतः विकार्यतइतिविकृतः, विकारयुक्त असतोजो तो कृ. कृधा. विक्षेपअ. रोगी. वि अ.पु न. आ. स्त्री २बीभत्सरस अ. पुल्लिं.

विकृतिः विग्रहादिविकारशब्दा प्रमाणे. विकार. इ. स्त्री

विक्रमः विक्रमणंविक्रमः, अ त्यंत जें सामर्थ्य तो कृ. क्रमुधा पादविक्षेपअ. अतिपराक्रम २ विक्रमणा. अ.पु.

विक्रयः विक्रयणंविक्रयः, वि कणें जें तो. कृ. डुक्रीञ्धा द्रव्य विनिमयअ विकणें अ पु

विक्रयिकः विक्रयेणजीवतीति विक्रयिकः, वस्त्रादिविकून जी वन पावतोजो तो त विकणा रा, वाणी अ. पु.

विक्रांतः विक्रामतिस्मेतिवि क्रांतः, पराक्रम करिता झाला जो तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेप अ शूर. अ.पु.

विक्रिया विग्रहादिविकारशब्दा प्रमाणें प्रकृतीचा अन्यथा भा व आ. स्त्री.

विक्रेता विक्रीणातीतिविक्रेता, विक्रय करितो जो तो. कृ. डुक्री ञ्धा. द्रव्यविनिमयअ. विकणा रा, वाणी. ऋ. पु.

विक्रेयं विक्रीयतेइतिविक्रेयं, विक्रय करण्यास जें, योग्य तें. कृ. डुक्रीञ्धा. द्रव्यविनिमयअ. विकावयाचीवस्तु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विक्लवः विक्लवते इतिविक्लवः, स्वांगधारण शक्त ते प्रत प्राप्तहो तो जो तो कृ. क्लुङ्धा. गतिअ. शोकादिकें करून गात्र भंग पाव लेलाविह्वल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

विक्षावः विक्षवणंविक्षावः, वि घातन रूप जो शब्द तो. कृ. टु क्षुधा शब्दअ. शिंक. अ. पु.

विगतः विगच्छतिस्मविगतः, प्रभेप्रत अयास जो तो. कृ. गम्लृ धा. गतिअ. तेजोहीन २ गेलेल वि अ. पु न. आ. स्त्री.

विगतार्तवा विगतंआर्तवंय स्या. विगतार्तवा, गेला आहे ऋतू जीचा ती. म. जी पिग्राक

प्रफुल्लितवृक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकर्तनः विशेषेणकर्तयतिप्र करोगानितिविकर्तनः, विशेषें करून भक्त रोगातें छेदन करि तो जो तो. कृ. कृतीधा. छेदनअ. सूर्य. अ. पु.

विकलांगः विकलमंगमस्यवि कलांगः, न्यून आहे अंगज्याचें तो. स. ज्यासस्वभावतः कांहीं अवयव कमी आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकश्वरः विग्रहादिविकाशि न्शब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकपा विग्रहादिपुरच्याशब्दा प्रमाणें. कृ. कषधा. हिंसाअ. मं जिष्ठा आ. स्त्री.

विकसा विकसतीतिविकसा, रोग शासन करितेजी ती. कृ. कस धा. शासनअ. मजिष्ठा आ. स्त्री.

विकसितः व्यकासीदितिविक सितः, प्रफुल्लित होता जाहलाजो तो. कृ. कसधा. गतिअ. प्रफुल्लि त वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकारः विकरणंविकारः, प्रकृती चाअन्यथाभाव जो तो. कृ. कृञ धा. करणअ. प्रकृतीचा अन्यथा भाव. अ. पु.

विकाशः विग्रहादिवीकाशश ब्दाप्रमाणें. प्रकाश. २ एकांतस्थ ल ३ विकास. अ. पु.

विकाशी विकशतेइतिविकाशी, दीप्तिमान होतो जो तो. कृ. का शृधा. दीप्तिअ. विकास शील. वि. इन्. पुन ई. स्त्री.

विकाषी विकषतीतिविकाषी, वि कास पावतो जो तो. कृ. कषधा. हिंसाअ. अर्थादि पूर्वीच्या प्र. प्र.

विकिरः विकिरतीतिविकिरः, विक्षेप करणारा जो तो. कृ. कृधा विक्षेपअ. पक्षी. अ. पु.

विकीरणः विकिरतीतिविकी रणः, शकल असतें जें तें. कृ. कि लधा श्वैत्यअ. रुईचें झाड अ. पु.

विकुर्वाणः विकुरुतेइतिविकुर्वा णः, विकृद करितो जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. ज्याचें अंतःकर्णांत हर्ष जाहला तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आच्छादित करितो जो तो. रू. छदि धा. संवरणअ. विस्तीर्ण व सुंदर असा जो राजवाडा तो. अकां पुल्लिंगी

विच्छर्दकः विच्छर्दयतीतिविच्छर्दक, सदीसिगान् असतो जो तो रू. च्छृदीधा सदीपनअ सुंदर राजवाडा. अ पु

विच्छायं वीनापक्षिणांच्छायाविच्छाय, पक्ष्यांची जी छाया तें. स. पक्ष्यांची छाया. अ. न

विच्छित्तिः विच्छेदनविच्छित्तिः, द्वैधीकरणजी ती रू छिदिर्धा द्वैधीकरणअ. स्त्रियांचाएक प्रकारचा हाव आहे. २ ज्ञान इ. स्त्री

विजनः विगतोजनोयस्माद्विजन, गेला आहे लोक ज्या पासून तो स. एकांतस्थल वि. अ पु न आ. स्त्री

विजयः विजयनविजयः, पराभव जो तो रू जिधा जयअ. जय अ. पु.

विजिलं विजिनंविजिः, विजिला तीतिविजिलं, प्रसरणस्वभाव जो तें. रू. विजीधा. भयचलनअ २ धा. आदानअ साई सुद्धां दहीं मठ्ठा इत्यादि. अ. न.

विज्ञः विजानातीतिविज्ञः, सर्व जाणतो जो तो. रू. ज्ञाधा. अवबोधनअ. प्रवीण २ कुशल वि. अ. पु न. आ स्त्री.

विज्ञातः व्यज्ञायिविज्ञात, जाणिजेला जो तो. रू. ज्ञाधा अवबोधनअ. प्रसिद्ध. २ जाणलेला. वि. अ पु न. आ. स्त्री.

विज्ञानं विशिष्टंविविधंवाज्ञानविज्ञानं, विशिष्ट किंवा अनेक शिल्प शास्त्रीयज्ञान जे तें. स. शिल्प शास्त्रादिविषयक ज्ञान. अ. न.

विज्ञानिकः विज्ञानमस्त्यस्यविज्ञानिकः, विवेक ज्ञान आहे ज्यास तो त निपुण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विटः वेटतीतिविटः, आक्रोश करितो जो तो. रू. विटधा. आक्रोशअ. धूर्त. २ उंदीर. ३ खदिर वृक्ष. अ. पु.

विटकः विटयतेनेनेतिविटकः, शब्द करितो जेणें करून तो. रू. विटधा. शब्दअ. फोड. अकां. पुल्लिं.

शी होत नाहीं अशी झाली ती स्त्री. आ. स्त्री.

विग्रः विगतानासिकायस्यविग्रः गेली आहे नासिका जाची तो. स. नकटा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विग्रहः विविधंसुखादिगृह्णाति तिविग्रहः, अनेक सुखादि गृहण करणारा जो तो. रू. ग्रहधा. उपादानअ. शरीर. २ विस्तीर्णता. ३ युद्ध. ४ शत्रु मंडळास आग घालणें लुटणें इत्यादि. अ. पु.

विघसं विशिष्टैरद्यतेविघसं, विशिष्टांनीं भक्षिजेते जो तो, गुर्वादियुक्त शेष जो तो. रू. अदधा. भक्षणअ. देव पितर इत्यादिकांनीं खाऊन अवशेष राहिलें भोजन. २ भोजन. अ. पु.

विघ्नः विहननंविघ्नः, अंतराय जो तो. रू. हनधा. हिंसादिअ. अंतराय. विघ्न. अ. पु.

विघ्नराजः विघ्नानांराजाविघ्नराजः, विघ्नांचा जो स्वामी तो. स. गणपति. अ. पु.

विचक्षणः विचष्टेइतिविचक्षणः स्पष्ट बोलणारा जो तो. रू. चक्षिङ्धा. व्यक्तवाणीअ. पंडित. अ. पु. २ चतुर, शाहाणा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विचयनं विचयोविचयनं, अन्वेषण जें तें. रू. चिञ्धा. चयनअ. शोधणें. अ. पु.

विचर्चिका विचर्चतीतिविचर्चिका, अंगाचा नाश करिते जी ती. रू. चर्चधा. हिंसाअ. ओलीखरूज. अ. आ. स्त्री.

विचारणा विचारणंविचारणा, विचारण जें तें. रू. चरधा. असंशयअ. प्रमाणादिकें करून अर्थाचा विचार करणें. आ. स्त्री.

विचारितः विचार्यतेस्मविचारितः, विचार करिजेला जो तो. रू. चरधा. गतिअ. विचारि. २ ज्याना विचार केला तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विचिकित्सा विचिकित्सनंविचिकित्सा, विशेषें करून चिकित्सन जें ती. रू. कितधा. रोगापनयनाश संशय. आ. स्त्री.

विच्छंदकः विशिष्टान्छंदयतीतिविच्छंदकः, विशिष्टानें-

जी पासून ती. रू. तर्दधा. हिसा अ. अंगणामध्यें केलेलें उपवेश स्थान वेदी वगैरे इत्यादि. इ. स्त्री

वितस्तिः वितस्यतीतिवितस्ति, उपक्षय करणारी जी ती. रू. त स्रुधा. उपक्षयअ. चीथ. इ. स्त्री

वितानं वितन्यतइतिवितानं, विस्तीर्ण करिजेतें जें तें. रू. तनुधा. विस्तारअ. चांदवा. अ. न. २ यज्ञ. ३ विस्तार. अ. पु. न. ४ शून्य. ५ मद. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

वितुन्नं वितुदतीतिवितुन्नं, विशेषेंकरून व्यथा करिते जी ती. रू. तुदधा. व्यथाअ. शाकविशेष, कुरडु. अ. न.

वितुन्नकः विगतंतुन्नंदुःखमस्मात्वितुन्नकं, गेलें आहे दुःख जापासून तो स. मुईआवळी. अ. पु. २ कोविदार. ३ मोरचूत. अ. न.

वित्तं विद्यतेस्मवित्तं, लाभ करिजेतें जें तें. रू. विद्धा लाभ अ. धन. अ. न. २ प्रख्यात. ३ ज्यास विचार आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विदरः विदरणंविदरः, भेदन जें तो. रू. दृधा. विदारणअ. द्विधाभाव. अ. पु.

विदलं विदलतितद्विदलं, विदलित होतें जें तें. रू. दलधा. विदारणअ. वेळूच्या वेळांनी केलेलें पात्र करंडी टोपली इत्यादि. २ डाळिंबाचा दाणा. अ. न.

विदारकः विदार्यतेइतिविदारकः, विदारण पावतो जो तो रू. दृधा. विदारणअ. रू कलेल्या नदीमध्यें पाण्यासाठी खरडलेला खळगा. अ. पु.

विदारी विदार्याः मूलंविदारी, विदारीचें जें मूल तें. त. पांढरा भुयकोहाळा. ई. स्त्री.

विदारीगंधा विदार्याः गंधोविदारीगंधः सोस्या अस्तीतिविदारीगंधा, विदारिगंध आहे जीस ती. त. सालपर्णी, सालवण. आ. स्त्री.

विदितं विद्यतेस्मविदितं, जाणिजेलें जें तें. रू. विद्धा ज्ञानअ. जाणलेला. २ स्वीकार

करितो जो तो. क्रु. विटधा. आक्रोशअ. धूर्त. २ उंदीर. ३ खदिरवृक्ष. अ. पु.

विरकः विस्यतेनेनेतिविरकः, शब्द करिजेतो जेणें तो. क्रु. विरधा. शब्दअ. फोड. अ. पु.

विरंकं विशेषेणरंक्यतेत्रविरंकं विशेषें करून शब्द करितात ज्याचेठायीं तें. क्रु. रकिधा. बंधनअ. राजादिकांचे घरीं पक्ष्यां करितां केलेलें गृह. अ. पु. न.

विटपः विटपः शाखाविस्तारोस्यास्तीतिविटपः, शाखाविस्तार आहे ज्यास तो. त. वृक्षाचा विस्तार. २ तृणादिकांचा गुच्छ. अ. पु. न.

विटपी विटपाः संत्यस्येति विटपी, शाखा आहेत ज्यास तो. त. वृक्ष. इन्. पु.

विट्खदिरः विट्गंधिः खदिरः विट्खदिरः, विट्गंधिः असा जो खदिर तो. स. दुर्गंधिखदिरवृक्ष. अ. पु.

विट्चरः विशांथिषां चरतीति विट्चरः, विष्ठासंचारण करितो जो तो. क्रु. चरधा. गत्यादिअ. गांवडुकर. अ. पु.

विडंगः विडतीतिविडंगः, आक्रोश करितो जो तो. क्रु. विडधा. आक्रोशअ. माजर. अ. पु.

विडालः विडतीति विडालः, आक्रोश करितो जो तो. क्रु. विडधा. आक्रोशअ. माजर. अ. पु.

वितंसः वितंस्यतेइतिवितंसः, विशेषेंकरून मंडितकरिजेला जो तो. क्रु. तसिधा. अलंकारअ. मृगपक्ष्यांस धरावयाचा पाश. अ. पु.

वितंडा वितंडतिपरपक्षोनयाविंतंडा, परपक्षोपमर्द होतो जीणें ती. क्रु. तडिधा. आघातअ. वादविशेष. आ. स्त्री.

वितथं विगंतातथ्यासत्यमस्मादितिवितथं, गेलें आहे सत्य ज्यापासून तें. स. असत्य, खोटा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वितरणं वितीर्यतेइतिवितरणं, देइजेतें जें तें. क्रु. तृधा. प्लवनाद्य. दान. अ. न.

वितर्दिः विगतातर्दिर्हिंसास्यादितिवितर्दिः, निघून आहे हिंसा

जी पासून तो. कृ. तदधा. हिंसा अ. अंगणामध्यें केलेलें उपवेश स्थान वेदी बहुलें इत्यादि. इ. स्त्री

वितस्तिः वितस्यतीतिवितस्तिः, उपक्षय करणारी जी ती. कृ. त सधा. उपक्षयअ. वीथ. इ. स्त्री

वितानं वितन्यतइतिवितानं, विस्तीर्ण करिजेतें जें तें. कृ. तनु धा. विस्तारअ. चांदवा. अ. न. २ यज्ञ. ३ विस्तार. अ. पु. न. ४ शून्य. ५ मंद. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

वितुन्नं वितुदतीतिवितुन्नं, विशेषें करून व्यथाकरिजेजी ती. कृ. तुदधा. व्यथाअ. शाकविशेष, कुरडु. अ. न.

वितुन्नकः विगतंतुन्नंदुःखयस्मात्‌वितुन्नकं, गेलें आहे दुःख ज्यापासून तो स. भुईआवळी. अ. पु. २ कोथिंबीर. ३ मोरचूत. अ. न.

वित्तं विद्यतेसमवित्तं, लाभ करिजेतें जें तें. कृ. विद्धा. लाभ अ. धन. अ. न. २ प्रख्यात. ३ ज्यास विचार आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विदरः विदरणंविदरः, भेदन जें तें. कृ. दृधा. विदारणअ. हृ धाभाव. अ. पु.

विदलं विदलतितद्विदलं, विदलित होतें जें तें. कृ. दलधा. विदारणअ. वेळूच्या बेळांनी केलेलें पात्र रूणिंग वोवकी इत्यादि. २ डाळिंबाचा दाणा. अ. न.

विदारकः विदार्यतेइतिविदारकः, विदारण पावतो जोतो कृ. दृधा. विदारणअ. स्र कलेल्या नदीमध्यें पाण्यासाठीं खदलेला खळगा. अ. पु.

विदारी विदार्याः मूलंविदारी, विदारीचें जें मूल तें. त. पांढरा भुय कोहाळा. ई. स्त्री.

विदारीगंधा विदार्याः गंधोविदारीगंधः सोस्त्या अस्तीतिविदारीगंधा, विदारिगंध आहे जीस ती. त. सालपर्णी, सालवण. आ. स्त्री.

विदितं विद्यतेसमविदितं, जाणिजेलें जें तें. कृ. विद्धा. ज्ञानअ. जाणलेला. २ स्वीकार

शा. स्त्री.

विदुः वेत्तिसंज्ञामत्र घातेनविदुः, आचेठायीं आघातानें सूचने प्रत पावतोजो तो. कृ. विदधा. ज्ञानअ. हत्तीच्या गंडस्थळाच्या मध्यींजें अवकाशस्थान तो.उ. पुल्लिंगीं.

विदुरः वेदनशीलोविदुरः, ज्ञान शीलजो तो. कृ. विदधा. ज्ञानअ. ज्ञाता. वि.अ.पु.न.आ स्त्रीलिं.

विदुलः विद्यतेइतिविदुलः, जलाश्रयेंकरून असतोजो तो. कृ. विदधा. सत्ताअ. वेत. अ. पुल्लिं.

विंदुः वेत्तितच्छीलोविंदुः, ज्ञान शीलजो तो. कृ. विदधा. ज्ञान अ. ज्ञाता. वि.उ.पु.स्त्री.न.

विद्धः विध्यतेस्मविद्धः, भेदन करिजेलाजो तो. कृ. व्यधधा. ताडनअ. वेधपाडलेला. वि.अ.पु. न.आ.स्त्री.

विद्धकर्णी विद्धःपर्णरूपः कर्णोअस्याइतिविद्धकर्णी, विद्ध असेपर्णरूप कर्ण जीचा ती.स. पाहाडमूळ. ई.स्त्री.

विद्याधरः विद्यायागुटिकांजनादिविद्यधिण्याधरोविद्याधरः, गुटिकाअंजन इत्यादि विद्येचें धारण करितोजोतो.स. देवविशेष. अ.पु.

विद्युत् विशेषेणद्योततेविद्युत्. विशेषें करून कांतिमतीजी ती. कृ. द्युतधा. दीप्तिअ. विद्युल्लता.त्.स्त्री.

विद्रधिः विद्रंवेदनाधीयतेस्यामितिविद्रधिः, वेदना धारण करितेजीच्याठायीं ती. कृ.डुधाञ्धा. धारणअ.उदर गाल कान इत्यादिकांवरजो फोड होतो तो रोग.इ.स्त्री.

विद्रवः विद्रवणंविद्रवः, अर्थादिसंद्रावशब्दाप्रमाणें. पलायन, पळणें. अ.पु.

विद्रुतः विद्रूयतेस्मविद्रुतः, द्रवीभूत करिजेला जो तो. कृ.द्रुधा.गतिअ.द्रवीभूत.२पातळ.३पळालेला. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

विद्रुमः विशिष्टद्रोमवोविद्रुमः, विशिष्टवृक्षाचेठायीं जोउत्पन्नतो. त.रत्नविशेष, पोवळें. अ.पु.

विद्रुमलता विद्रुमस्येवलतावि

दुमलता, विद्रुमाचे सारखि जीलता ती. स. स्त्रवासिक द्र अविशेष ज्यास पवारी असें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

विद्वान् वेत्तीतिविद्वान्, जाणणारा जो तो. क्र. विदधा. ज्ञानअ. पंडित. २ज्ञाता. वि. स. पु. ई. स्त्री. न्. न. ३आत्मज्ञ. म. पु.

विद्वेषः विद्वेषतीतिविद्वेषः, वैरजें तें. क्र. द्विषधा. अप्रीतिअर्थ. वैर. अ. पु.

विधवा विगतोधवोयस्याइति विधवा, गेला आहे भर्ता जीचा ती. स. जीचा नवरा मेला ती बायको. आ. स्त्री.

विधा विधानंविधा, समृद्धीजी ती. क्र. डुधाञ्धा. धारणअ. प्रकार. २समृद्धि. ३विधान ४वर्तन. आ. स्त्री.

विधाता विशेषेणदधातीतिविधाता, विशेषेंकरून पोषणकरितो जो तो. क्र. डुधाञ्धा. प्रेषणअ. ब्रह्मदेव. ऋ. पु.

विधिः विधत्तइतिविधिः, विश्वातें करितो जो तो. क्र. डुधाञ्धा. धारणअ. ब्रह्मदेव. २दैव. ३शास्त्रोक्त. ४नियोगशास्त्रविधि. ५विधान, कर्तव्य. इ. पु.

विधुः विध्यतिविरहिणंविधुः, विरहीपुरुषातें किरणानिं ताडन करितो जो तो. क्र. व्यधधा. ताडनअ. विष्णु. २कापूर. ३चंद्र. ४राक्षस. उ. पु.

विधुतं विधूयतेस्मविधूतं, त्यक्तकरिजेलें जें तें. क्र. धुधातु. विधूननअ. टांकलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विधुननं विधुतिविधुननं, कंपनजें तें. क्र. धुञ्धा. कंपनअ. कांपणें. अ. न.

विधुंतुदः विधुंतुदतीतिविधुंतुदः, चंद्रातें व्यथा करितो जो तो. क्र. तुदधा. व्यथनअ. राहुनामाग्रह. अ. पु.

विधुरं विगताधूः कार्यभागोयस्मिन्तद्विधुरं, गेला आहे कार्यभाग ज्याचेठायीं तें. स. अत्यंत वियोग. २विकल. अ. न.

विधुवनं विधूतिर्विधुवनं, कंप

न जें तें. कृ. धूधा. विधूननअ.

विधुननं विधूननंविधूननं, कंप नजें तें. कृ. धूञ्धा. कंपनअ. कांपणें. अ.न.

विधेयः विधातुंशक्योविधेयः, प्रवृत्तिनिवृत्तीचेठायीं धारणकरण्यास जो शक्य तो. कृ. डुधाञ्धा. धारणाअ. वचनांत राहणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विनयग्राही विनयंगृहीतुंशीलमस्यविनयग्राही, नम्रताग्रहण करितो जो तो. कृ. ग्रहधाउपादानअ. वचनांत राहणारा. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. इ. न.

विना विविगतमितिविना, विगत स. वांचून एतदर्थकजें तें. त. वर्जनार्थक. अव्य. उ. क्षण मनुसहतेनमांविना.

विनायकः विशिष्टोनायकोविनायकः, विशिष्ट असाजोनायक तो. स. गणपति. २बुद्ध. ३गरुड पक्षी. अ. पु.

विनाशः विनशनंविनाशः, अदर्शनजें तें. कृ. णशधा. अदर्शनअ. नाश. २अदर्शन. अ.पु.

विनिमयः विनिमयतेसविनिमयः, मोबदला होतो जो तो. कृ. मेङ्धा. प्रणिदानअ. मोबदला. अ.पु.

विनीतः व्यनायिविनीतः, विशेषेंकरून नेयिजेला जो तो. कृ. णिञ्धा. प्रापणअ. नम्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विंध्यः इध्यतेसोविंध्यः, दीप्तिमान होतो जो तो. कृ. ञिइंधीधा. दीप्तिअ. विंध्यपर्वत. अ. पु.

विन्नः विद्यतेस्मविन्नः, विचार करिजेलाजो तो. कृ. विदधा. विचारणअ. विचारी. २ मिळालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विपक्षः विरुद्धपक्षोस्यविपक्षः, विरुद्ध आहे पक्ष ज्याचा तो. स. शत्रु. अ. पु.

विपंची विविधंपच्यतेस्वरोत्रेतिविपंची, नानाप्रकारचे स्वर उत्पन्न होताहेत जीचेठायीं ती. कृ. डुपचष्धा. पाकअ. वीणा. ई. स्त्री.

विपणः विपणनंविपणः, विक्रय जो तो. कृ. पणधा. व्यवहार.

अ. विकर्णे. अ. पु.

विपणिः विपणी विपण्यंतेस्यां विपणिः, व्यवहार करिजेतो जी चेठायीं ती. इत्यादि पूर्वीन्याश. प्र. बाजार. २ विकावयाची वस्तु इ. २ ई. स्त्री.

विपत्तिः विपदनंविपत्तिः, आपत्तीजी ती. कृ. पद्धा. गतिअ. आपत्ती. इ. स्त्री.

विपथः विरुद्धः पंथाविपथः, विरुद्धजो मार्ग तो. स. वाईट मार्ग. अ. पु.

विपद् विग्रहादि विपत्तिश. प्रमाणें. दू. स्त्री.

विपर्ययः विपर्ययणंविपर्ययः, विपर्यास जो तो. कृ. इण्धा. गतिअ. व्यतिक्रम. अ. पु.

विपर्यायः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

विपर्यासः विपर्यसनविपर्यासः व्यतिक्रमजो तो. कृ. असूधा. क्षेपअ. अर्थपूर्वीन्याश. प्र.

विपश्चित् विप्रकृष्टंचिंतयनीति विपश्चित्, विप्रकृष्टतें चिंतन करणावाजो तो. कृ. चितीधा. स्मृतिअ पंडित. त्. पु.

विपादिका विपद्यतेनयायिपादिका, विपत्ति होत्ये जेणें करून ती. कृ. पद्धा. गतिअ. पायांच्या घोटाकुरण्याचा रोगविशेष. आ. स्त्री.

विपाशा विगताः पाशाः यस्या विपाशा, गेले आहेत पाश स्य म वपाश जीचा ठायीं ती स. नदीविशेष. आ. स्त्री.

विपाट् विग्रहादिपूर्वीन्याश. प्र. विपाशानदी. ट्. स्त्री.

विपिनं वेपंतेतर्वादयोत्र विपिनं, कंपित होतात तर्वादिक जा चेठायीं तें. कृ. टुवेपृधा. कंपनअ अरण्य. अ. न.

विपुलं विपोलतीतिविपुलं, महत्त्व पावतें जें तें. कृ. पुलधा. महत्त्वअ विस्तीर्ण वि. अ. पु. न आ स्त्रीलिं.

विप्रः विप्रातीतिविप्रः, विशेषें करून पूरण करणावाजो तो. कृ. प्राधा. पूरणअ. ब्राह्मण. अ. पु.

विप्रकारः विप्रकरणंविप्रकारः, अपकारजो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. अपकार. अ. पु.

विप्रकृत: विप्राकारिविप्रकृत:, विवर्ण करिजेतो जो तो. कृ. कृ अधा. करणअ. हलका केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विप्रकृष्टक विगतंप्रकृष्टंयस्मा दितिविप्रकृष्टकं, गेलें आहेसा मीप्यजापासून तें. स. दूर व्यव हित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विप्रतीसार: विरुद्धंप्रतिसर तीतिविप्रतीसार:, विरुद्धाप्रत नष्टकरितो जो तो. कृ. सृधा. ग तिअ. पश्चात्ताप अ. पु.

विप्रयोग: विप्रयोजनंविप्रयो ग:, वियोजन जें तो. कृ. युजि र्धा. योगअ. प्रीतियुक्ताचावि योग. अ. पु.

विप्रलब्ध: विप्रलभ्यतेस्मावि प्रलब्ध:, विप्रलब्ध करिजेला जो तो. कृ. डुलभष्धा. प्राप्तिअ वंचना पावलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विप्रलंभ: विप्रलब्धिर्विप्रलंभ: विच्छेदजो तो. कृ. डुलभष्धा. प्राप्तिअ. वंचनायुक्तभाषण. अ पु.

विप्रलाप: विरुद्ध:प्रलापोविप्रला प:, विरुद्ध जें भाषण तें. स. विरु द्धभाषण. अ. पु.

विप्रश्निका विविध:प्रश्नोस्यस्यां इतिविप्रश्निका, अनेक प्रकार चा आहे प्रश्न जीस ती. न. शु भाशुभ आणणारी स्त्री. आ. स्त्री.

विप्रुट् विगत:प्रोषोदाहोयस्या: विप्रुट्, गेला आहे दाह जीप सून ती. स. पाण्याचा विंदु. पु. स्त्री.

विप्लव: विप्लवनंविप्लव:, उपस र्ग विशेष जो तो. कृ. प्लुङ्धा. ग तिअ. उपद्रवविशेष. २ प्रलय. अ. पु.

विबंध: विबध्यतेनेनेतिविबं ध:, बंधन होतें जेणें करून तो कृ इति. बंधधा. बंधन अर्थ. मलमूत्र निरोध. अकारांत. पुलिं.

विबुध: विशेषेणंबुध्यतइति विबुध:, विशेषें करून बुद्धियु क्त असतो जो तो. कृ इति. बु धिरधा. बोधनअर्थ. ज्ञानी, पंडित. अ. पु.

विभयः विभयतीतिविभय., स मर्थअसतोजो तो. रू. भूधा. स नाश द्रव्य अ. पु.

विभाकरः विभाकांतिस्तांकरो तीतिविभाकरः, कातीतें करि तोजो तो. रू. कृञ्धा करणअ सूर्य अ. पु.

विभावरी विभातिनक्षत्रादिभि रितिविभावरी, नक्षत्रादिकांनीं शोभत्येजी ती. रू भाधा दीप्ति अ. रात्रि. ई. स्त्री.

विभावसुः विशिष्टाभावसुर्ध नंयस्यसविभावसुः, विशिष्ट ह्म तेज आहे द्रव्य जाचें तो स. अग्नि. २सूर्य.उ.पु.

विभीतकः विगतंभीतंरोगभयंयस्मा दितिविभीतक. गेले आहे भीत ह्म. रोगभयजा पासून तो. स. बेहड्याचें झाड. अ. पु.

विभीतकी विशिष्टंभयमस्या इतिविभीतकी, उत्कृष्ट आहेभ यह्म. भूत निघतलें करून भय जी पासून ती. स. बेहड्याचें झाड. ई. स्त्री.

विभूतिः भवनंभूतिः विशिष्ट भूतिर्विभूतिः, विशिष्टजी भू ति ह्म. ऐश्वर्य ती. स. ऐश्वर्य. इ. स्त्रीलिं.

विभूषणं विभूष्यतेनेनविभूष णं, भूषित होतो जेणें तें. रू. भू षधा. अलंकारअ. अलंकार. अ. न.

विभ्रमः विशेषेणभ्रम्यतेइतिवि भ्रमः, विशेषे करून जो भ्रम ह्म. अनवस्थान तो. रू. भ्रमुधा. अनवस्थानअ. स्त्रियांचा एक भाव आहे. २शोभा. ३ भ्रांति. अ. पु.

विभ्राट् विभ्राजतेइतिविभ्राट्, अत्यंत —— शोभणाराजी तो. रू. भ्राजृधा. दीप्तिअ. अतिश यें करून शोभणारा. जू. पु. न. स्त्रीलिं.

विमनाः विगतंमनोयस्यविम नाः, गेले आहे मनःस्थैर्य जाचें तो. स. विरस जाहलेला. वि. स. पु. स्त्री. न.

विमयः विग्रहादिनियमशाब्द प्रमाणें. मोबदला. अ. पु.

विमर्दनं विमर्दोविमर्दनं, कुकु

मादि क्षोद जो तें. क्रु. मृदधा. क्षो दअ. मर्दन. अ. न.

विमला विगतोमलोयस्यासाविम ला, नष्ट केला आहे मल जीणें ती. स शिकेकाई आ. स्त्री.

विमातृजः विमातु. जातोविमा तृजः, सावत्रमाते पासून झाला जो तो क्रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. सावत्रबंधु. अ. पु.

विमानं विशिष्टं मानयंत्यनेनेति विमानं, पुरुषातें मानिताहेत जेणें करून तें. क्रु. मानधा. पूजा अ. आकाशमार्गें जावयाचा देवां चायान विशेष अ. न.

वियत् विविच्यतएतिव्याप्नोतीति वियत्, विभ्यातें —— व्यापक रुषि तें जें तें. क्रु. इणधा गतिअ. आ काश त् न

वियद्गंगा वियतःगंगावियद्गंगा, आकाशमधंपीजी गंगा ती. स. स्वर्गंगा, भागीरथी. आ. स्त्री.

वियमः विग्रहादविचामशब्दा प्रमाणें. योग साधनास अंगभू तजो समय तो. अ पु.

वियातः विरुद्धं यातमस्यविया तः, विरुद्ध आहे चेष्टित ज्याचें तो. स. दांडगा. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

वियामः वियमनंवियामः, संय म जो तो. क्रु. यमधा. उपरमअ योगसाधनास अंगभूत जो स मय तो. अ. पु.

विरजस्तमाः विगतेरजस्तम सीयस्मात्सविरजस्तमाः, गेले आहेत रजस्तमोगुण ज्या पासून तो स. सत्त्वगुणी. वि. स. पु. न. स्त्री

विरतिः विरमणंविरतिः, उपरम ण जें ती. क्रु. रमुधा. क्रीडाअ. उ परति. इ. स्त्री.

विराट् विशेषेण राजतेइतिविरा ट्, विशेषें करून देदीप्यमान हो णारा जो तो. क्रु. राजृधा. दीप्त्य र्थ. क्षत्रिय. ज्. पु.

विरावः विशेषेणरूयतइतिवि रावः, विशेषें करून शब्दकरितो जो तो. क्रु. रुधा. शब्दअ. शब्द. अ. पु.

विरिंचः विरिंचिः विरच यतीतिविरिंचिः, विश्वातें रचित करितो जो तो. क्रु. रचधा. प्रति यत्नअ. ब्रह्मदेव. अ. पु.

विरूपाक्षः विविधरूपाण्यक्षी णियस्यसः विरूपाक्षः, अनेकविध म्हणजे अनेकप्रकारचीं आहेत नेत्रें ज्याचीं तो. स. महादेव. अ. पु.

विरोचनः विरोचतेइतिविरोचनः, प्रकाशित होतो जो तो. रु. रुच धा. दीप्तिअ. सूर्य. २ चंद्र. ३ अग्नि. प्रल्हादाचा पुत्र. अ. पु.

विरोधः विरुध्यतेइतिविरोधः, वैरजें तो. रु. रुधिरधा. आवरणअ. वैर. अ. पु

विरोधनं विरोधोविरोधनं, विरोध जो तें. रु. रुधिरधा. आवरण अ. विरोध. अ. न.

विरोधोक्तिः विरोधस्योक्तिर्विरोधोक्तिः, विरोधसंबंधीजी उक्ति ती. स. विरुद्ध भाषण. इ. स्त्री.

विलक्षः विशेषेणलक्षयतीति विलक्षः, विशेषकरून दिसतो जो तो. रु. लक्षधा. आलोचन अ. शक्लवर्ण. २ आश्चर्ययुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विलक्षणं विगतंलक्षणमस्मिन्तद्विलक्षणं, गेलें आहे आलोचन ज्या कारणास्थिती ज्याचेठायीं तें. स. कारणरहितस्थिति. अ. न. २ भिन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विलंबितं विलंबतेकरचरणाद्यत्रेतिविलंबितं, करचरणादयवव विलंबित होतो जाचेठायीं तें. रु. लंबिधा. अवस्रंसनअ. सावकाश. अ. न.

विलंभः विलब्धिर्विलंभः, विसर्जन जें तो. रु. डुलभषधा. प्राप्ति अ. फारदेणें. अ. पु.

विलापः विलपनइतिविलापः, रोदन पूर्वक भाषण जें तो. रु. लपधा. व्यक्तवाक्अ. रोदनपूर्वक भाषण. अ. पु.

विलासः विलसनंविलासः, चेष्टाजी तो. रु. लसधा. क्रीडनअ. स्त्रियांच्याचेष्टा. अ. पु.

विलीनः विलीयतेस्मविलीनः, लीन करिजेला जो तो. रु. लीङ्धा. श्लेषणअ. पातळ झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विलेपनं विलिप्यतेनेनविलेपनं, विलेपन करिजेतें जेणें करून तें. रु. लिपधा. उपदे

हुआ. शरीरास उटी करण्यास यो ग्य कृत्रिम द्रव्यविशेष ज्यास उ टणें असे ह्मणतात तें. २ केशरादि कांची उटी. अ. न.

विलेपी विलिंपतीति विलेपी, वर्द्धन पावतेंजी ती. कृ. लिपधा. उपदेहअ कण्हेरी. ई. स्त्री.

विवधः विविधंहन्यतेनेनेति विवधः, विविध गमन करिजेतें जेणेंकरू न ती. कृ. हनधा. हिंसादिअ. ध्या नादिपर्याहाय. २ मार्ग. अ. पु.

विवधिकः विविधंवीवधंवावह तीतिविवधिकः, नानाप्रकारक वार्ता व मार्ग यातें वाहतो.जो तो कृ. वार्तावाहक.कावड्या. अ. पु.

विवरं विव्रियतेइतिविवरं, स्वीकृत करिजेलें जें तें. कृ. वृञ्धा. वरण अ. छिद्र. अ. न.

विवर्णः विगतोवर्णोयस्यविवर्णः गेलेंआहे रूप ज्याचें तो. स. नी च,पामर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विवशः विरुद्धंवष्टीतिविवशः, विरुद्धेच्छा करितो.जो तो. कृ. व शधा. कांतिअ. मरणअवलंब्या ल्यामुळें जो बुद्धि विव्हळ झाला तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विवस्वान् विवस्तेजोस्यास्तीति विवस्वान्, तेज आहे ज्यास तो. न सूर्य. २ देव. न. पु.

विवादः विरुद्धोवादोविवादः, वि रुद्ध जो वाद तो. स. देण्याघेण्या बद्दल वगैरे वाद. अ. पु.

विवाहः विशिष्टंवहनंविवाहः, वि शिष्ट जें प्रापण तो. कृ. वहधा. प्राप णअ. लग्न. अ. पु.

विविक्तः विविनक्तिजनो यस्मिन् विक्तः, जन जानें ठायीं पृथक्भा वेंकरून राहात नाहीं असा जो तो कृ. विचिर्धा. पृथग्भावअ. एकांत. २ पवित्र. ३ विचारशील. ४ वेगळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विविधः विचित्राविधास्यविवि धः, विचित्र आहे प्रकार ज्याचा तो स. नानाप्रकारचा. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

विवेकः विवेचनंविवेकः, विवे चन ह्म. विचार जो तो. कृ. विचि र्धा. पृथग्भावअ. विचार. २ पृ थक्पणा. अ. पु.

विव्वोकः विशेषेणगर्वतीतिवि

श्लोकः, विशेषें करून गर्वितअ सती जो ती. कृ. गर्वधा. दर्पअ. २स्त्रियांचा एक हावभावगर्वानें पती चा अनादर करणें. अ. पु.

विट् विशत्युदरादौ वितिविट्, उ दरादिकांचेठायीं प्रविष्ट असेजो ती. कृ. विशधा. प्रवेशनअ. वि ष्ठा. २ मनुष्य. ३ वैश्य. श. स्त्री.

विशंकट विस्तृतंशंकटंविशंकटं, वि स्तृतजेंशंकटेंविस्तीर्ण. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

विंशतिः विंशानांपूरणविंशति, विंशतिसंख्येचीजी पूरण करी ती. त. विंशति संख्या. २ वीस मनुष्यादि. इ. स्त्री.

विशदः विशीयतइतिविशदः, तीक्ष्ण किंवा स्वच्छ केलेला जो तो कृ. षद्लृधा. शातनअ. स्वच्छ. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

विशरः विशरणंविशरः, हिंसन जो ती. कृ. शॄधा. हिंसाअ. वा रम्मारणें. अ. पु.

विशल्या विगतंशल्यमनयाविश ल्या, निगतआहेरूक्ष. शल्यजीणेंक रून ती. स. गुळवेल. २ कळलावी. ३ दांती. ४ त्रिपुटानामक व नौषधी. आ. स्त्री.

विशसनं विशस्यतेविशसनं, व धजो तें. कृ. शसुधा. हिंसाअ. ठार मारणें. अ. न.

विशाखः विशाखायांजातः वि शाखः, विशाखांचेठायीं जो झा ला जो. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

विशाखा विशाखवतीइतिविशाखा, शाखा करितसे जी ती. कृ. शाखृधा. व्याप्तिअ. विशाखा नक्षत्र. आ. स्त्री.

विशायः विशयनंविशायः, पर्या येंकरून जें शयन तें. कृ. शीङ् धा. स्वप्नअ. पाहरेकरी. अ. पु.

विशारणं विशीर्यतेविशारणं, हिंसन जें तें. कृ. शॄधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

विशारदः विशिष्टाशारदायस्य विशारदः, विशिष्ट आहे शारदा ज्या. सरस्वतीजास तो. स. पंडि त. २ दांडगा. अ. पु.

विशालं विग्रहादिविशंकटश ब्दाप्रमाणें. विस्तीर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विशालता विशालस्यभावो

विशालता, विशाल स. विस्तीर्ण त्याचा जो भाव तो. त. विस्तार. आ. स्त्री.

विशालत्वक् विशालात्वगस्यवि शालत्वक्, दीर्घ आहे त्वचा जा ची तो. स. सातवणाचें झाड. न्व. पु.

विशाला विशलतीतिविशाला, विशेषें करून विस्तार करिले जी तीं. रु. शलधा. गतिअ. मो ठी कवडळ. आ. स्त्री.

विशिखः विशिष्टाशिखाग्रमस्य विशिखः, उत्तम आहे अग्रजा चें तो. स. बाण. अ. पु.

विशिखा विशंतेस्यामितिविशि खा, गमन करितात जीचेवायीं तीं. रु. शीड्धा. स्वप्नअ. गावां तील लहान मार्ग. आ. स्त्री.

विशेषकं विशिनष्टीतिविशेषकं, भूषित करणारें जें तें. रु. शि ष्धा. विशेषणअ. कस्तूरीचा वगैरे कपाळीं लावलेला टिळा. अ. पु. न.

विस्रंभः विग्रहादिविस्रंभशब्दा प्रमाणें. विश्वास. २ शृंगारविष यीं स्त्रियांची प्रार्थना. अ. पु.

विश्राणनं विश्राण्यतेविश्राणनं, देइजेतेंजें तें. रु. श्रणधा. दानअ दान देणें. अ. न.

विश्रावः विश्रवणंविश्रावः, अ तिप्रसिद्धी जी तो. रु. श्रुधा. श्रव णअ. अत्यंत प्रसिद्धि. अ. पु.

विश्रुतः अश्रावीति विश्रुतः, श्रव ण करिजेला जो तो. रु. श्रुधा. श्रवणअ. प्रख्यात. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विश्वे विशंतिकर्मस्विति विश्वे, श्रा द्धादिकर्माचेठायीं प्रवेश करिता त जे ते. रु. विशधा. प्रवेशनअ देवांचे गणविशेष अ. पु. २ सर्व ३ सुंद. अ. न.

विश्वकद्रुः विश्वंकंदतेइतिवि श्वकद्रुः, विश्वापत आक्रंदन करितो जो तो. रु. कदिधा. आह्वानाव शिकारीचा कुत्रा. उ. पु.

विश्वकर्मा विश्वंकर्मास्मादस्य वाविश्वकर्मा, विश्व आहे कर्म ज्यापासून किंवा विश्व आहेक र्म ज्याचें तो. स. देवांचा शिल्पि विशेष, देवांचा सुतार. न. पु.

विश्वग्यड् विग्रहादिसर्व विश्वग्यड्शब्दाप्रमाणें. सर्वत्र गमनकरणारा. वि. त्रि. पु. न. ई. स्त्री.

विश्वभेषजं विश्वस्यभेषजंविश्वभेषजं, विश्वाचें जें औषधतें. स. शुंठ. अ. न.

विश्वंभरः विश्वंबिभर्त्तीतिविश्वंभरः, विश्वाचें पोषण करितो जो तो. कृ. डुभृञ्धा. पोषणअ विष्णु. अ. पु.

विश्वंभरा विश्वंबिभर्त्तीतिविश्वंभरा, जगातें धारण करितेजी ती. कृ. डुभृञ्धा. धारणअ. पृथ्वी आ. स्त्री.

विश्वसृट् विश्वसृजतीतिविश्वसृट्, विश्वातें उत्पन्न करितोजो तो. कृ. सृजधा. विसर्गअ. ब्रह्मदेव. ज्. पु.

विश्वस्ता विफलंश्वसितीतिविश्वस्ता, विफल आहे जीवन जीचें ती. कृ. श्वसधा. प्राणनअ विधवा, रंडा. आ. स्त्री.

विश्वा विशतीतिविश्वा, व्याप्ति करितेजी ती. कृ. विशधा. प्रवेशअ. अतिविषा. आ. स्त्री.

विश्वासः विश्वसनंविश्वासः, विश्वसनजें तो. कृ. श्वसधा. प्राणनअ. भरवसा. अ. पु.

विषं वेवेष्टिविषं, व्यापकरितें जें ते. कृ. विषूधा. व्याप्तिअ. सोमलादि. अ. पु. न. २ उदक. अ. न.

विषधरः विषस्यधरोविषधरः, विषाचा धारण क[...]र्ता जो तो. स. सर्प. अ. पु.

विषमच्छदः विषमाः छदाःयस्यविषमच्छदः, विषम म्ह. सम आहेत छदें म्ह. पत्रें जास तो. स. सातवणाचें झाड. अ. पु.

विषयः विषयनंविषयः, आश्रयणजें तो. कृ. षिञ्धा. बंधनअ देश. २ इंद्रियग्राह्य. ३ रूपरस गंधस्पर्श हे पांच विषय ४ आश्रय. ५ ज्याचाजो नित्य सेवन करावयाचा तो त्याचा विषय. अ. पु.

विषयि विषयोस्यास्तीतिविषयी, विषय आहे प्रियजास तें. त. इंद्रिय. न्. न.

विषवैद्यः विषस्यवैद्योविषवै

घः, विषाचा जो वैद्य तो. स. विषहारक वैद्य. अ. पु.

विषा वेवेष्टीतिविषा, सर्वांस व्याप्त करित्ये जी ती. कृ. विषू धा. व्याप्तिअ. अतिविषा. आ. स्त्रीलिं.

विषाणं व्यस्तीतिविषाणं, वि विधाकानें — सहतेंजें तें. कृ. असधा. क्षुविअ. पशूचें शिंग. २ हस्तिदंत. अ. पु. न.

विषाणी विषाणमस्यस्यावि षाणी, शृंगासरश आहे पत्रें जी ची ती. त. मेढशिंगी. २ पशूचें शिंग. ३ हस्तिदंत. ई. स्त्री.

विषुवं अहोरात्रयोर्विषुसाम्यं यत्रास्तितद्विषुवं, रात्रीचें व दिवसाचें आहे साम्य जाचेठायीं तें. त. तुला आणि मेष त्या संक्रांतींच्या काली दिवस व रात्रीचे मान समान होतें तो काल. अ. पु. न.

विषुवत् विग्रहादिसर्वपूर्वींच्या शब्दाप्रमाणें. त. न.

विष्किरः विग्रहादिविकिरशब्दाप्रमाणें. पक्षी. अ. पु.

विष्टपं विशंत्यत्रेतिविष्टपं, प्रवेश करितात जाचेठायीं तें. कृ. विशधा. प्रवेशनअ. भूतल. अ. पु. न.

विष्टरः विस्तीर्यतेइतिविष्टरः, विस्तीर्ण करिजेतो जो तो. कृ. स्तॄञ्धा. आच्छादनअ. आसन. २ वृक्ष. ३ दर्भमुष्टि. अ. पु.

विष्टरश्रवाः विष्टरोदर्भमुष्टिस्तद्वच्छ्रवसीयस्यविष्टरश्रवाः, दर्भमुष्टी सारखे आहेत कर्ण ज्याचे तो. स. विष्णु. स. पु.

विष्टिः वेषणंविष्टिः, बलात्कारानें टाकणें जेंती. कृ. विषधा. विप्रयोगअ. नरकामध्यें बलात्कारानें टाकणें. इ. स्त्री.

विष्ठा कुत्सितंवितिष्ठतेउदरे इतिविष्ठा, उदरास. जठर त्याचेठायीं कुत्सितसाहात्ये जी ती. कृ. स्थाधा. गतिनिवृत्तिअ. पोटांतील मळ. आ. स्त्री.

विष्णुः वेवेष्टि व्याप्नोति सर्वमितिविष्णुः, सर्वांतें व्याप्त करितो जो तो. कृ. विषॢधा. व्याप्तिअ. नारायण. उ. पु.

विष्णुक्रांता विष्णुनाक्रांताइ

ष्णुक्रांता, विष्णूनें आक्रमण करिजेली जी ती. स. वनौषधि विशेष. आ. स्त्री.

विष्णुपदं विष्णोःपदंविष्णुपदं, विष्णूचें जें आस्पद किंवा स्वरूप तें. स. आकाश. अ. पु न.

विष्णुपदी विष्णुपदोस्याविष्णुपदी, विष्णुपदापासून उत्पन्न झाली जी ती. त. भागीरथी नदी. ई स्त्रीलिं.

विष्णुरथः विष्णोरथ. विष्णुरथ, विष्णूचा जो रथ तो. स. गरूडपक्षी अ. पु.

विष्यः विषेणवध्योविष्य., विषानें जोवधार्ह तो. त. विषघालून मारण्यास योग्य वि अ. पु न आ. स्त्री.

विष्वक् विषुसर्वतः अंचतीति विष्वक्, आसमंतात् या अर्थी विषयी जें पूजित झ आदृत तें. कृ. अंचुधा पूजादिअ समंतत. या अर्थी अव्य.

विष्वक्सेनः विषुनानाअंचतीतिविषूची विषूचीसेनायस्यस विष्वक्सेनः, अनेकस्थळीं गमन करणारी आहे सेना ज्याची तो. स. विष्णु. अ. पु.

विष्वक्सेनप्रिया विष्वक्सेनस्यप्रियाविष्वक्सेनप्रिया, विष्णूला जी प्रिय ती. स. वाराहकंद आ. स्त्री.

विष्वक्सेना विष्वक्सिनोतीति विष्वक्सेना, सर्वत्र फलें करून बंधन पावते जी ती. कृ. षिञ् धा बंधनअ. वाराटि. आ. स्त्री.

विष्वद्र्यङ् विष्वगंचतीतिविष्वद्र्यङ्, सर्वत्र गमन करितो जो तो. कृ. अंचुधा गतिअ. आसंमतात् भागीं गमन करणारा. वि. च. पु. न. ई. स्त्री.

विसंवादः विसंवक्तिविसंवादः, वंचनायुक्त भाषण जें तो. कृ. वदधा. व्यक्तवाणी अ. वंचनायुक्त जें भाषण तें. अ पु.

विसरः विसरतीतिविसर., विशेषें करून गमन करणाराजो तो. कृ. सृधा गतिअ. समूह. अ. पु.

विसर्जनं विसृज्यतेइतिविसर्जनं, देइजेते जें तें. कृ. सृज्

धा. विसर्गेअ. दानदेणें. अ.न.

विसर्पणं विसर्पोविसर्पणं, व्रणादि प्रसणजें तें. कृ. सृप्धा. गतिअ. व्रणादिकांचें प्रसरण. अ. न.

विसारः विसरतीतिविसारः, गमन करितो जो तो. कृ. सृधा. गतिअ. मत्स्य. अ.पु.

विसारी विसरणंविसारः, सो स्यास्तीतिविसारी, प्रसार आहे ज्याचा तो. त. सरर. वि. इन्.पु.न. ई.स्त्री.

विसृतं विसरतिस्मविसृतं, विस्तीर्ण झालें जें तें. कृ. सृधा. गतिअ. पसरलेलें. वि. अ.पु. न.आ.स्त्री.

विसृत्वरः विसरणशीलोविसृत्वरः, प्रसरणस्वभाव जो तो. कृ. सृधा. गतिअ. प्रसरणशील. वि. अ.पु.न. आ.स्त्री.

विस्तरः विस्तरणंविस्तरः, विस्तृती जी ती. कृ. स्तृञ्धा. आच्छादनअ. शब्दविस्तार. अ.पु.

विस्तारः विस्तरणंविस्तारः विस्तृती जी ती. कृ. धा. पृ.शा.प्र. विस्तार. वि.अ.पु.न. आ.स्त्री.

विस्तृतं विस्तीर्यतेस्मविस्तृतं, विस्तृत झालें जें तें. कृ. स्तृञ्धा. आच्छादनअ. विस्तीर्ण. वि.अ.पु. न. आ. स्त्री.

विस्फारः विस्फुरणंविस्फारः, धनुष्याचा जो शब्द तो. कृ. स्फुरधा. स्फुरणअ. धनुष्याचे दोरीचा टणत्कार. अ.पु.

विस्फोटः विस्फोटतीतिविस्फोटः, अंगातें विशीर्ण करितो जो तो. कृ. स्फुटिर्धा. विशरणअ. फोड. अ. पुल्लिं.

विस्मयः विस्मापयतीतिविस्मयः, आश्चर्ययुक्त करितो जो तो. कृ. ष्मिङ्धा. ईष द्धसनअ. आश्चर्य, अद्भुत नामारस. अ.पु.

विस्मयान्वितः विस्मयेनान्वितो विस्मयान्वितः, आश्चर्य करून जो युक्त तो. स. आश्चर्ययुक्त. वि. अ.पु.न. आ. स्त्री.

विस्मृतं विस्मर्यतेस्मविस्मृतं, विस्मरण करिजेलें जें तें. कृ.

स्नृधा. आध्यानअ. विसरले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विस्रं विस्रंसतेइतिविस्रं, विस्रंसित स्र. स्यक्त होतें जें तें. क्रु. स्रंसुधा. अवस्रंसनअ. ज्यास अपक्व मांसाच्या गंधा सारखा गंध आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विस्रंभः विस्रंभणंविस्रंभः, विश्वसन जें तो क्रु. स्रंसुधा. विश्वासअ. विश्वास २ शृंगारप्रार्थना. अ. पु.

विस्रसा विस्रस्यतेअनयाविस्रसा, गात्रादिक शिथिल होता हेत जीर्णकरून ती. क्रु. स्रंसुधा. अवस्रंसनअ. म्हातारपणा. आ. स्त्री.

विस्रावः विस्राव्यतइतिविस्राव., औदनापासून काढिजेतोजो तो. क्रु. स्रुधा. गतिअ. भाताची पेज. अ. पु.

विहगः विग्रहादिविहंगम शब्दा प्रमाणें. पक्षी. अ. पु.

विहंगः विहायसिगच्छतीतिविहंग., अर्थादिक खग शब्दाप्रमाणें. पक्षी. अ. पु.

विहंगमः विग्रहादिविहंगम शब्दाप्रमाणें. पक्षी. अ. पु.

विहंगमा विहायसिगच्छतीति विहंगमा, आकाशानें गमन करि ते जी ती. क्रु. गम्लृधा. गतिअ. भिंतीसलावलेली लांकडाची खुंटी. आ. स्त्री.

विहंगिका विहंगइवप्रतिकृति विहंगिका, पक्ष्याची जी प्रतिमा ती. न. लांकडाची खुंटी. आ. स्त्री.

विहसितं विहस्यतेइतिविहसितं, हास्यजें तें. क्रु. हसधा. हसनअ. मध्यमहास्य. अ. न.

विहस्तः विक्षिप्तोहस्तोस्यविहस्तः, विक्षिप्त आहे हस्तजाचा तो. स. व्याकुळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विहापितं विहापनंविहापितं, दान जें तें. क्रु. ओंहाक्रुधा. त्यागअ. दानदेणें. अ. न.

विहायाः विजहातिभुवंविहायाः, पृथ्वीप्रत टाकणारा जो तो. क्रु. ओंहाक्रुधा. त्यागअ. आकाश. स. पु. न. २ पक्षी. स. पु.

विहायस: विग्रहादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

विहार: विहरणंविहारः, क्रीडार्थ संचरणजें तो. कृ. हृञ् धा. हरणअ. पायांनी जाणें. अ. पु.

विव्हल: विव्हलतेइतिविव्हलः, विव्हल होतो जोतो. कृ. व्हलधा संचलनअ. शोकादिकें करून गात्र भंगपावलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वीकाश: विकाशनंवीकाशः, प्रकाशजो तो. कृ. काश्धा. दीप्तिअ. एकांत. २प्रकाश. वि.अ. पु. न. आ. स्त्री.

वीचि: वेतिवृद्धिंगच्छतीतिवीचिः वृद्धीप्रत पावते जी ती. कृ. वी धा. वृध्यादिलादि इ. स्त्री.

वीणा वेतिप्रजायतेस्वरोस्यामितिवीणा, स्वर उत्पन्न होतो जीचाठायीं ती. कृ. वीधा. प्रजननअ. वाद्यविशेष. आ. स्त्री.

वीणादंड: वीणायादंडोवीणादंडः, वीणेचा जो दंड तो. स. विणेचा दांडा. अ. पु.

वीणावाद: वीणांवादयतीति वीणावादः, वीणेतें वादन करितो जो तो. कृ. वद्धा. व्यक्तवाणीअ. विणा वाजविणारा. अ. पु.

वीतंस: वीतंस्यतेइतिवीतंसः, प्रक्षिप्त करिजे तो जो तो. कृ. तक्षधा. उपक्षेपअ. मृगपक्षीइत्यादिकांस बंदीत ठेवण्याचें साधन फांस जाळें इत्यादि. अ. पु.

वीतं वेतियुद्धकर्मण इतिवीतं, युद्धादिकर्मापासून दूर होणारें जें गजादि तें. कृ. वीधा. गतिअ. युद्धादिकानेंठायीं अनुपयुक्त जो हत्ती घोडा इत्यादि. अ. न.

वीति: वेतीतिवीतिः, गमन करणारा जो तो. कृ. वीधा. गतिअ. घोडा. इ. पु.

वीतिहोत्र: वीतिःपुरोडाशादिभक्ष्यं होत्रंहवनंयस्यसवीतिहोत्रः, पुरोडाशादि भक्ष्य आहे हवन ज्याचें तो. स. अग्नि. अ पु.

वीथि: विग्रहादि पुढच्या शब्दाप्रमाणें. पंक्ति. इ. स्त्री.

वीथी वीथ्यते नयावीथी, यात्रा करिजेतो जीणेंकरून ती. कृ.

विथृधा· यावनअ· पंक्ति· २मा
र्ग· ई· स्त्री·

वीध्रं वांध्रे इतिवीध्रं, प्रकाशि
त होतेंजें तें· रू·मिइंधीधा· दी
प्तिअ· स्वभावतः जें निर्मळतें
वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

वीनाहः विनह्यतेनेनवीनाह
कूपमुख बंधन करिजेतें जेणें
करून तो· रू·णहधा· बंधनअ
दगडानें बांधलेलें विहिरीचें तों
ड·अ·पु·

वीरः वीरयतीतिवीरः, विक्रांति
स· पराक्रम करितो जो तो· रू
वीरधा विक्रांतिअ· शूर· २ना
टकांतील एकरस· अ·पु·

वीरणं विपक्षिणमीरयतीतिवी
रणं, पक्षाप्रत प्रेरणा करितें जें
तें· रू· ईरधा· गतिअ· काळावा
ळा· अ·न

वीरतरं अतिशयितंवारंवीरत
रं, अर्थादिसर्वपूर्वीच्याशब्दाप्र
माणें

वीरतरुः वीरश्चासौतरुश्चवी
रतरुः, वीर असाजो तरु तो
स·अर्जुनवृक्ष· उ·पु·

वीरपत्नी वीरः पतिर्यस्याः सा
वीरपत्नी, वीर आहे पतीजीचा
ती· स·वीराची भार्या· ई· स्त्री

वीरपानं·वीरपाणं वीराणां
पानंवीरपानं, वीरांनें जें पान
तें· स· युद्ध झालें किंवा होणें
असतां श्रम शांत्यर्थ किंवा उत्सा
हार्थ जें शूरलोक मद्यपान करि
तात तें· अ· न·

वीरभार्या वीरस्यभार्यावीरभार्या,
वीरपुरुषाची जी स्त्री ती· स·वी
राची स्त्री· आ· स्त्री

वीरमाता वीरस्यमातावीरमा
ता, वीरपुरुषाची जी आई ती
स· वीराची आई· रू· स्त्री·

वीरवृक्षः वीरइववृक्षः वीरवृक्षः,
शूरासारखा रोग नाश करणारा
जो वृक्ष तो· स· भिलावेचें झाड·
अ·पु·

वीराशंसनं वीराः आशंसते
ऽत्रवीराशंसनं, वीरजाचाराचीं सु
इच्छा करितात तें· रू आङः
शासुधा· इच्छाअ· अत्यंत भय
प्रद जी युद्ध भूमि तें· अ· न·

वीरसूः वीरसूतेइतिवीरसूः,

वीर पुरुषानें प्रसवणारी जी ती. कृ. घूङ्‌धा. गर्भविमोचना दिअ. वीराचीआई. ऊ. स्त्री.

वीरहा वीरमग्निंहंतीतिवीरहा, अग्नीचा नाश करणारा जी ती. कृ. हनधा. हिंसार्थ. ज्याचा गृहाग्नि नष्ट जाहला ती. न्. पु.

वीरः विरुधान्‌राति हंतीतिवीरः, शत्रूंतें मारितो जी ती. कृ. राधा. दानअ. शूर. अ. पु.

वीरुध् विरुणधीतिवीरुध्, विस्तरद्वारा आवरण करिते जी ती. कृ. रुधिर्‌धा. आवरणअ. विस्तृत जी वल्ली ती. ध्. स्त्री.

वीर्यं वीरेअर्ह्यबेसाधुवीर्यं, शूर पुरुषानेठायीं जेंसाधु तें. त. पराक्रम. २रेत. ३ तेजोविशेष. ४सामर्थ्य. अ. न.

वीवधः विग्रहादिविवधशब्दा प्रमाणें. धान्यादिकपर्याहार. २ मार्ग. अ. पु.

वृकः वर्कतइतिवृकः, पश्वादिक ग्रहण करितो जो तो. कृ. वृकधा. आदानअ. लांडगा. २उंदीर. अ. पु.

वृकधूपः वृकइवधूपः वृकधूपः, लांडग्या सारखा दुःखकारक जो धूप तो. स. अनेक पदार्थकृत धूप. २धूप. अ. पु.

वृक्णं वृश्च्यतेस्मवृक्णं, छेदन करिजेलें जें तें. कृ. ओव्रश्चूधा. छेदनअ. तोडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वृक्षः वृक्षतेइतिवृक्षः, विस्तारानें भूप्रदेशावरण करितोजो तो. कृ. वृक्षधा. आवरणअ. झाड. अ. पु.

वृक्षभेदी वृक्षंभेत्तुंशीलमस्यवृक्षभेदी, वृक्षभेदनस्वभावें जो तो. कृ. भिदिर्‌धा. विदारणअ. वाकसनासणी. इन्. पु.

वृक्षरुहा वृक्षेरोहतीतिवृक्षरुहा, वृक्षावर किंवा वृक्षाचेठायीं प्रादुर्भूत होते जी ती. कृ. रुहधा. प्रादुर्भावादिअ. वृक्षावर जाहले ली लता ह्य. वांदें. आ. स्त्री.

वृक्षवाटिका वृक्षाणांवाटिका वृक्षवाटिका, वृक्षाचीजी वाटिका ह्य. बागती. स. अमात्य किंवा वेश्या त्यांचा घरा कडचा बाग

वगीचा. आ. स्त्री.

वृक्षादनः वृक्षमत्तीतिवृक्षादनः, वृक्षाप्रत अदन ह्म. भेदन करि तो जो तो. कृ. अद्धा. भक्षणअ. वाकस. अ. पु.

वृक्षादनी वृक्षमत्तीतिवृक्षादनी, वृक्ष भक्षण करितेजी ती. कृ. अदधा. भक्षणअ. वृक्षरुहा, बांधें. ई. स्त्री.

वृक्षाम्लं वृक्षस्यआम्लंवृक्षाम्लं वृक्षसंबंधीजें आम्ल तें. स. आमसोल. अ. न.

वृजिनं शिष्टैर्वर्ज्यतेतद्वृजिनं, शिष्टांनीं वर्जिजेतेंजें तें. कृ. वृजीधा. वर्जनअ. पातक. अ. न. २ वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री २ क्लेश. अ. पु.

वृत्तः वृत्तस्तेस्मवृत्तः, वरणाक रिजेलाजो तो. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. वरलेला. २ अभीप्सित. इष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वृत्तिः वर्ततेअनयावृत्तिः, रक्षण तें जीणेंकरूनती. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. वेष्टन. ई. स्त्री.

वृत्तं विग्रहादिवर्तुलशब्दाप्र. माटोळा. २ वरलेला. ३ अतीत भूत. ४ दृढ, गाढ. वि. अ. पु. न आ. स्त्री. ५ पद्य. ६ चारित्र. अ. नपुंस.

वृत्तांतः वृत्तोंतोस्यवृत्तांतः वृत्त आहे अंतजाचा तो. स. प्रकरण. २ प्रकार. ३ कार्त्स्न्य. ४ वास्तविकलौकवृत्त. अ. पु.

वृत्तिः वर्तनंवृत्तिः, वर्तन जें ती. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. जीविका. २ सूक्ष्म सूत्रानें विवरण. इ. स्त्रीलिं.

वृत्रहा वृत्रंहन्तवानितिवृत्रहा, वृत्रासुरातें मारिता झालाजो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. इंद्र. न. पु.

वृत्रः वृणोतीतिवृत्रः, आवरण करितोजो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. अंधकार. २ शत्रु. ३ दैत्यविशेष. अ. पु.

वृथा व्रियतेतद्वृथा, अर्थार्थी तें वरण करितें ह्म. न होय कजें तें. कृ. वृञ्धा. वरणअ. निरर्थक. २ विधिहीन त्या अर्थी अव्य.

वृन्दः वृन्दा वृन्दं वर्धतेस्म

इतिवृन्द्ध, वृद्धीमत पावताझा लाजोतो. रू. वृधुधा वृद्धिअ. ह्मातारा २ विद्वान् ३ दगडफू ल. अ. न.

वृद्धत्वं वृद्धस्यभावोवृद्धत्वं, अ र्थस्थविर — शब्दाप्रमाणें. वृ द्धपणा अ न.

वृद्धदारक: वृद्धोदारकोऽस्मा दितिवृद्धदारक., वृद्ध आहे दा रक ह्म पुत्रसदृश काष्ठादिआ पासूनतो स वरधाराजीर्णफंजी अ पु.

वृद्धश्रवा: वृद्धेभ्य शृणोतीति वृद्धश्रवा, वृद्ध जे ब्रह्मादिक त्या पासून श्रवण करितो जो तो रू. सुधा श्रवणअ. इंद्र स पु

वृद्धनाभि: वृद्धाउन्नतानाभि र्यस्यसवृद्धनाभि, उन्नत आहे नाभीजाची तो. स वातादिकें करूनजाची नाभीउंच झालीतो. इ पु

वृद्धि: वर्धनवृद्धि:, वर्धन जें ती रू वृधुगा वर्धनअ वर्धन. २गा रण इ स्त्री

वृद्धिजीविका वृध्याजीविका वृद्धिजीविका, वृद्धीकरूनजी विकाजीती. स. व्याजानें जी उपजीविकाकरितात ती आ स्त्री

वृद्धोक्ष: वृद्धश्चासोउक्षान वृद्धो क्ष:, वृद्ध जो वृषभ तो. स. ह्मा तारा बैल. अ. पु.

वृध्याजीव: वृद्धिराजीवोजीवि कास्यवृध्याजीव., वृद्धी आहेजी विकाजाची तो. स व्याजानेउप जीविका करणारा अ. पु.

वृंतं वृणोतीतिवृंतं, प्रसवातें बं धन करिजेतेजें ते. रू. वृञ्धा वरणअ देठ डेरव. अ. न.

वृंदं वृणोतिइतिवृंदं, संधीव्हतहो तेजें ते रू वृञ्धा वरणादिअ. समूह. अ न.

वृंदा, वंद्यतेसा वृंदा, नम्रहोइजे ते जी ती रू वदिधा. अभिवा दनअ वृक्षावर झालेली लता, वांदे. आ. स्त्री.

वृंदारका: प्रशस्तवृंदयेषांतेवृ दारका., उत्कृष्ट आहे समुदाय ज्याचाते स. देव. अ. पु. २मु ख्य ३ सुंदर. वि. अ पु न आ. स्त्री.

वृंदिष्ठः अतिशयेनवृंदारकोवृं दिष्ठः, अत्यंत जो मुख्य तो. त. अतिशायितश्रेष्ठ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वृश्चिकः वृश्चतीतिवृश्चिकः, छेदन करितो जो तो. रू. ओव्रश्चू धा. छेदनअ. विंचू. २ कांट विशिष्टकसर. ३ भ्रमर. ४ वृक्ष विशेष. ५ घुलें ६ वृश्चिक राशी. अ. पु.

वृषः अभिलषितंवर्षतिफलमितिवृषः, इच्छित फलानें देतो जोतो रू. वृषुधा. सेचनअ. बैल. २ वृष भराश. ३ पुण्य ४ अडुळसा. अ. पु.

वृषणः वर्षतीतिवृषणः, सेचन करणारा जो तो. रू. वृषुधा. सेच नअ. अंडकोश. अ. पु.

वृषभः वर्षतीतिवृषभः, सेचन करणारा जो तो. रू. वृषुधा. सेच नअ. बैल. २ बैल घाटि. अ. पु.

वृषदंशकः वृषान्मूषकान्दंशतीतिवृषदंशक, मूषकांप्रत दंशक रितोजी तो. रू. दंशधा. दशनअ. माजर. अ. पु

वृषध्वजः वृषोध्वजश्चिन्हंयस्य सवृषध्वज, वृषभ. बैल आहे चि न्हजानें तो. स. महादेव. अ. पु.

वृषा वर्षतीतिवृषा, उदकवृष्टिक रितो जो तो. रू. वृषुधा. सेचनअ. इंद्र. न. पु.

वृषलः वृषंलुनातिइतिवृषल, ध र्मनाश करितो जो तो. रू. लुञ्धा छेदनअ. शूद्र. अ. पु.

वृषस्यंती वृषंनरंआत्मन इच्छ तीतिवृषस्यंती, पुरुषातें इच्छा करणारी जी ती. सना. अत्यंत मैथुने च्छावती स्त्री. ई स्त्री.

वृषा वर्षतीतिवृषा, पर्णादिकांतें टाकिते जी ती. रू. वृषुधा. सेचन अ. उंदिरकानी. आ. स्त्री.

वृषाकपायी वृषाकपेःस्त्रीवृषाक पायी, इंद्राचीव विष्णूची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. लक्ष्मी. २ पार्वती. ३ ह रणवेल. ४ शातावरी. ई. स्त्री.

वृषी वर्षतिकरुणवृषी, करुणातें वर्षणारी जी ती. रू. वृषुधा. से चनअ. सन्यासी ब्रह्मचारी इत्या दिक जे व्रती त्याचें आसन. ई. स्त्रीलिं.

वृष्टिः वर्षणंवृष्टिः, वर्षणजें तें कृ. वृषुधा. सेचनअ. वर्षणपाऊस. इ. स्त्री.

वृष्णिः वर्षतीतिवृष्णिः, सेचन करितीजो तो. कृ. वृषुधा. सेचनअ. किरण. २मेंढरूं.इ.पु.

वेगः वेजनंवेगः, चलन जें तो. कृ. ओविजीधा. भयचलनअ. वेग. २प्रवाह. ३ विष्ठादिकांचा गुदद्वारानें जो निर्गम तो. अ.पु.

वेगी अतिशयितोवेगोस्यस्यवेगी, अतिशयित आहे वेगजास तो. त. त्वरित,वेगयुक्त वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

वेणिः वेणी वेण्यतेइतिवेणिः प्रणाली अथवा ग्रहण केलीजातेजी ती. कृ. वेणृधा. गत्यादिअ. सर्पाकार रचलेला केशवेश २नदीवि. इ. २ई. स्त्री.

वेणुः वेणतीतिवेणुः, ऊर्ध्वगमन करणारा जो तो. कृ. वेणृधा. गतिअ. वेळू. उ.पु.

वेणुकं विग्रहादिवेणुकशब्दा प्रमाणें. मारण्याचा दांडा. अ.न.

वेणुध्मः वेणुंधमतीतिवेणुध्मः, वेणूतें वादन करितो जो तो. कृ. ध्माधा. शब्दअ. वेणुवादक,पांवेकरी. अ.पु.

वेतनं वीयतेनेनवेतनं, ज्याचा योगानें भक्षणहोतें तें. कृ. वीधा. खादनादिअ. चाकरी बद्दल मुशाहिरा. अ.न.

वेतसः वयतेइतिवेतसः, तंतुसंतान पावतो जो तो. कृ. वेञ्धा. तंतुसंतानअ. वेताचें झाड. अ.पु.

वेतस्वान् वेतसः संत्यत्रवेतस्वान्, वेत आहेतज्याचेठायीं तो. त. पुष्कळ वेताचीं झाडें जेथें आहेत तो देश. वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

वेतालः वेत्राचीतालः प्रतिष्ठायस्यसवेतालः, वायूचेठायीं आहे स्थिती ज्याची तो. स. वेताळ. अ.पु.

वेत्रवती वेत्राणिवल्लयोत्रसंतीतिवेत्रवती, वेत्रादिक आहेतजीचाठायीं ती. त. नदीविशेष. ई. स्त्री.

वेदः धर्माधर्मौवेदयतीतिवेदः, धर्माधर्मातें जाणवितो जो तो कृ. विद्धा. ज्ञानअ. ऋग्वेद यजुर्वेद सामवेद आणि अथर्वणवेद हे

४ प्रत्येक. अ. पु.

वेदना वेदनंवेदना, अनुभवजो ती. क्रु. विद्धा. ज्ञानअ. अनुभव आ. स्त्री.

वेदि: विद्यतेशोधनेनक्रियतेइति वेदि:, शोधनें करून जी केलीजाते जीती. क्रु. विदधा. ज्ञानअ. यज्ञार्थ केलेली डमरूचे आकारा सारखी भूमि. इ. स्त्री.

वेदिका विदंत्यस्यांवेदीसैववेदिका, सर्व वृत्तांत जाणतात जीचे ठायीं तीवेदी तीच वेदिका त. अंगणामध्यें केलेलें चोहटें. आ. स्त्री.

वेदी विदंत्यस्यांवेदी, जाणताहेत सर्व वृत्तांत जीचेठायीं ती. क्रु. विदधा. ज्ञानअ. अर्थ वेदिशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

वेधनिका विध्यतेनयावेधनीसैववेधनिका, मुक्तादिवेधन करिजेतें जीणेंकरून ती. न. सामतावगैरे छिद्र पाडण्याचें हत्यार. आ. स्त्री.

वेधमुख्यक: वेधेमुख्य: वेधमुख्य:सएववेधमुख्यक:, वेधाविषयीं जो मुख्य तोच वेधमुख्यक. त. कचूर. अ. पु.

वेधा: विदधातीतिवेधा., विशेषेकरूनउत्पन्नवपोषणकरितो जो तो. क्रु. डुधाञ्धा. धारणाच. ब्रह्मदेव. २ विष्णु. ३ बुधनामा ग्रह. ४ पंडित. स्. पु.

वेधित: वेध्यतेस्मवेधित:, भेदन करिजेला जो तो. क्रु. विदधा. विधानअ. छिद्र पाडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वेपथु: वेपतइतिवेपथु:, कंपायमान असतो जो तो. क्रु. टुवेपृधा. कंपनअ. कंप. उ. पु.

वेमा वयत्यनेनवेमा, जेणेंकरून विणतो जो तो. क्रु. वेञ्धा. तंतुसंतानअ. कोष्ट्याचें घोडें. न. पु.

वेला वेदतीतिवेला, चंचल गामीअसते जी ती. क्रु. वेलृधा. गतिअ. मर्यादा. २ काळवेळ. ३ समुद्राची मर्यादा. आ. स्त्री.

वेल्लं वेल्लतीतिवेल्लं, संचलन करितें जें तें. क्रु. वेल्लधा. संचलनअ. वावडिंग. अ. न.

वेल्लजं वेल्लनंवेल्ल: वेल्लंजायते

वेल्लुजं, स्वभक्षणानें चांचल्यउत्पन्न करणारें जें तें. रू. जनीधा प्रादुर्भावअ मिरीं अ न

वेल्लि: वल्लतीतिवेल्लि., संवरण करुन वेष्टन करित्येजी ती रू वल धा संवरणअ. वेल, लता इ स्त्री

वेल्लितं वेल्लतिस्मवेल्लितं, चंचल झालेंजें तें. रू. वेल्लधा चलनअ. वांकडा. २ किंचित् कांपलेला. वि अ. पु न. आ. स्त्री.

वेश: विश्यतेस्मिन्ननेनेतिवेश, प्रवेश केलाजाचेठायीं कियाजेणेंतो रू विश धाप्रवेशनअ कलावतीचा बाजार अथवा तीचें घर. २ अलंकारानी केलेली शोभा. अ पु.

वेशंत: महिषादयोऽस्मिन्विशतीतिवेशंत, महिषादिक प्रवेश करितात जाचेठायीं तो. रू. विशधा. प्रवेशअ. अल्पसरोवर. अ पु.

वेशवार: वेशानंवेश वेशंवृणोतीतिवेशवार., व्यंजनादिकांतजो प्रवेश त्यातें करितोजो तो. रू वृञ्धा. वरणअ. शाकादिकांत घालावयाचा मसालाय वेसवार. अ. पु.

वेश्म विशंत्यत्रवेश्म, प्रवेशकरितातजनजाचेठायीं तें रू. विशधा. प्रवेशअ. घर. न. न.

वेश्मभू: वेश्मनोर्भूर्वेश्मभू:, गृहसंबंधी जी भूमी ती. स. घराची जागा. ऊ. स्त्री.

वेश्या वेशोसाधुर्वेश्या, वेशाविषयीं जी साधु ती. त. कसबीण. आ. स्त्री.

वेश्याजनसमाश्रय: वेश्याजनस्यसमाश्रय: वेश्याजनसमाश्रय:, वेश्याजनाचाजोसमाश्रय ष. वसतिस्थान तें. स. कलावतींचा बाजार. अ. पु

वेष: विष्यतेनेनेतिवेष:, व्याप्तिकरितोजेणें तो. रू. विष्लृधा. व्याप्तिअ. अलंकारानीं केलेली शोभा. अ. पु.

वेषवार: वेसवार: विग्रहादि सर्व वेशवार शब्दाप्रमाणें.

वेष्टितं वेष्ट्यतेस्मवेष्टितं, नद्यादिकें करून जें वेष्टितझालेंजेनगरतें रू. वेष्टधा. वेष्टनअ. वेढलेलें. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

वैहत् विहंतिगर्भंवैहत्, गर्भाला धाकविते जी ती. कृ. हनधा. हिंसाअ. गर्भपात करणारी गाय. त्. स्त्री.

वै वातिइतिवै, पादपूरणाकार्यी मत वाच कलेंकरून गमन करितें जें तें. कृ. वाधा. गतिअ. पादपूरण. २ निश्चयत्याअर्थी अव्य.

वैकक्षकं विशिष्टः कक्षोस्मादि कक्षकः विकक्षकेभवंवैकक्षकं गत आहे कक्ष भागआहून किंवा विकक्षा वेसधी राहणारें जेतें. स. २ त. उपवीती सारखी घालेलेली फुलांची माळ. अ. न.

वैकुंठः विकुंठायाअपत्यंवैकुंठः, विकुंठाजी तीचा जो पुत्र तो. त. विष्णु. अ. पु.

वैजननः विजायते स्मिन्निति विजननः सएववैजननः, उत्पन्न होतो जाचेठायीं तो विजनन तोच वैजनन. त. प्रसूत होण्याचा महिना. अ. पु.

वैजयंतः वैजयंत्यः पताकाः संसन्तीतिवैजयंतः, पताकारूप ध्वज आहेत ज्यास तो. त. इंद्राचें गृह. अ. पु.

वैजयंतिकः वैजंती अस्यास्तीति वैजयंतिकः, ध्वज आहे ज्यास तो. त. जरीपटकेकरी. अ. पु.

वैजयंतिका विजयंतस्येयंवैजयंती सैववैजयंतिका, विजयंत संबंधीं जी ती वैजयंती तीच वैजयंतिका त. राहकुडओषधी. आ. स्त्री.

वैजयंती विजयते विजयन् तस्येयंवैजयंती, जय करणारा संबंधी जी ती. त. पताका. ई. स्त्री.

वैज्ञानिकः विज्ञानेनजयतीति वैज्ञानिकः, बुद्धी करून जय करितो जो तो. त. निपुण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वैणवं वेणोरिदंवैणवं, वेणुसंबंधी जें तें. त. वेळूचें फलादिअ न.

वैणविकः वेणोर्विकारोवैणवंतत् शिल्पमस्यवैणविकः, वेणूवादन करणारा जो तो. त. मुरलीवगैरे वेणूचें वाद्य वाजविणारा. अ. पुल्लिंगी.

वैणिकः वीणाशिल्पमस्यवैणिकः, वीणा आहे शिल्प ज्याचें तो. त. वीणा वाजविणारा. अ. पु.

वैणुकं वेणुनानिर्वृत्तंवैणुकं, वे

णूकरून संपादित जें तें. त. वेळूच्या दंड. अ. न.

वैतंसिकः वितंसेन मृगपक्ष्यादिबंधनोपायेन चरतीति वैतंसिकः मृगादिबंधनोपायेंकरून उपजीविका करणारा. अ. पु.

वैतनिकः वेतनेन जीवतीति वैतनिकः, वेतनें करून जीवन पावतो जो तो. त. मजूरदार. अ. पु.

वैतरणी विगतातरणं यत्र वितरणं, वितरणेन नरकलोके भवा वैतरणी, नरकलोकाचेठायीं उत्पन्न जी ती. त. नारकीसिंधुनदी ई. स्त्री.

वैतालिकः विविधेन तालेन शब्देन चरतीति वैतालिकः, अनेक शब्दानें संचार करणारा जो तो. त. राजाच्या स्तुतिपाठकजन. अ. पु.

वैदेहकः विदेहेषु भवो वैदेहकः, विदेह देशाचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. वैश्य. २ ब्राह्मणीचेठायीं वैश्यपासून जाहालेला पुत्र. अ. पु.

वैदेही विदेहेषु भवा वैदेही, विदेहाचेठायीं जी जाहली ती. त. पिपळी. ई. स्त्री.

वैद्यः विद्यामधीते वैद्यः, विद्येतें अध्ययन करितो जो तो. त. चिकित्सक, २ सर्वजाणता. अ. पु.

वैद्यमाता वैद्यस्य मातेव वैद्यमाता, वैद्याला जी मातेसी सारखी ती. त. अडुळसा. ऋ. स्त्री.

वैधात्रः विधातुरपत्यं वैधात्रः, ब्रह्मदेवाचें जो अपत्य तो. त. सनत्कुमारादिक. अ. पु.

वैधेयः विधेय विधानं तस्यायमधिकारी अविद्याविषयत्वाच्छास्त्राणां वैधेयः, विधानाचा जो अधिकारी तो. त. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वैनतेयः विनताया अपत्यं वैनतेयः, विनतेचें जें अपत्य तो. त. गरुड पक्षी. अ. पु.

वैनीतकः विनीतकमेव वैनीतकः, शिक्षित जें तें. त. पुरुषानीं वाहण्याचें यान. अ. पु. न.

वैमात्रेयः विमातुरपत्यं वैमात्रेयः, सावत्र आईचा जो पुत्र तो. त. सावत्र भाऊ. अ. पु.

वैमेयः विग्रहादिविनिमयशब्दा

प्रमाणें. मोबदला. अ. पु.

वैयाघ्रः व्याघ्रस्यविकारोवैयाघ्रं, चर्मतेनपरिवृतोरथः वैयाघ्रः, व्याघ्र चर्मानें वेष्टित जो रथ तो. त. व्याघ्राचे चामड्यानें वेष्टित रथादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वैरं वीरस्यकर्मवैरं, वीराचें जें कर्म तें. त. द्वेष. अ. न.

वैरनिर्यातनं वैरस्यनिर्यातनंवैरनिर्यातनं, द्वेष निराकरणजें तें. स. वैर घालविणें. अ. न.

वैरशुद्धिः वैरस्यशुद्धिर्वैरशुद्धिः, द्वेषाची जी शुद्धि ती. स. वैर घालविणें. इ. स्त्री.

वैरी वीरस्यकर्मवैरंतदस्त्यस्यास्तीतिवैरी, वीर कर्म आहे जास तो. त. शत्रु. इन्. पु.

वैवधिकः विवधंवहतीतिवैवधिकः, कावड वाहतो जो तो. त. जासूद. अ. पु.

वैवस्वतः विवस्वतोपत्यंवैवस्वतः, सूर्याचा जो पुत्र तो. त. यम. अ. पु.

वैशाखः विशाखायुक्तावैशाखी सायत्रास्तिसवैशाखः, विशाखायुक्त पौर्णिमा आहे जाचे ठायीं तो. त. वैशाखमास. २ मथनदंड. ३ धनुर्धरांचा स्थानविशेष. स. वीथीच्या अंतरानें दोनी पाय ठेऊन राहणें. अ. पु.

वैश्यः विडेववैश्यः, विट् जो तो. त. चार वर्णांतील एक वर्ण वैश्यजाती. अ. पु.

वैश्रवणः विश्रवसोपत्यंवैश्रवणः, विश्रवस्याचें जें अपत्य तो. त. कुबेर. अ. पु.

वैश्वानरः विश्वनरस्यापत्यंवैश्वानरः, विश्व नराचें जें अपत्य तो. त. अग्नि. अ. पु.

वैसारिणः विसरणःसंबंधिवैसारिणः, मत्स्यसंबंधी जो तो. त. मासा. अ. पु.

वौषट् उह्यतेनेनवौषट्, हविर्वहन होतें जेणें तें. रू. वहधातु. प्रापण अ. यज्ञांतील देवांकारणें जें हविर्दान तदर्थी अव्य.

व्यक्तः अज्यतेऽसौतिव्यक्तः, स्पष्टकरिजेतो जो तो. रू. अंजूधातु. व्यक्त्यादि अ. विद्वान. २ स्फुट. वि.

अ. सु. न. आ. स्त्री.

व्यक्तिः व्यज्यतइतिव्यक्तिः, व्य ज्यते ह्म. घटादिरूपेंकरून स्पष्ट होत्सेजी ती. कृ. अं जूधा. व्यक्त्या दिअ. घटपटादि रूप जी जाती चा आश्रय ती. इ. स्त्री.

व्यग्रः विरुद्धमगतिव्यग्रः, विरुद्ध गमन करितोजो तो कृ. अगधा. कुटिलगतिअ. अनेक अर्थांनेंव्य ग्रजें चित्त लाविलें तो. २ व्या कुल वि. अ. पु न. आ. स्त्री

व्यजनं अजंत्यनेनेतिव्यजनं, वी जितकरितात जेणेंतें. कृ. अज धा. गतिअ. विंजणा. अ. न

व्यंजकः व्यनक्त्यर्थव्यंजकः, अ र्थातें स्पष्ट करितो जोतो. कृ. अं जूधा. व्यक्तिअ. हस्तादिकानेंम नातील अभिप्राय सूचविणे. अ. पु

व्यंजनं व्यजंत्यनेनेतिव्यंजनं, शा राधालताहेत जेणें करून ते. कृ अजधा. गतिअ. विझणा २ कढीव गैरे. अ. न.

व्यडंबकः व्यडंमलमचयतीति व्यडंबकः, मलातें करून ह्मणि स्सरण करितोजोतो कृ. अव धा. स्त्रंसनअ. एरंडाचें झाड. अ पु.

व्यडंबनः विग्रहादिसर्वव्यडंब कशब्दाप्रमाणें. एरंडाचें झाड. अ. पुल्लिंगीं

व्यत्ययः व्यत्ययनंव्यत्ययः, विप र्यासजो तो. कृ. इणधा. गतिअ. व्यतिक्रम. अ. पु.

व्यत्यासः व्यत्यसनंव्यत्यासः, वि पर्यासजो तो. कृ. असुधा. क्षेप अ. व्यतिक्रम. अ. पु.

व्यथा व्यथंतेनयाव्यथा, दुःख पावतात जीणें ती. कृ. व्यथ धा. भयादिकअ. मनास जी पी डाती. आ. स्त्री.

व्यधः व्यधनंव्यधः, वेधन जें तें. कृ. व्यधधा. ताडनअ. वेधणें अ पुल्लिंगीं.

व्यध्वः विरुद्धोध्वाव्यध्वः, विरुद्ध जो मार्ग तो. स. दुर्मार्ग कंटकादि युक्तमार्ग. अ. पु.

व्ययः व्ययनंव्ययः, धननाश जोतो. कृ. व्ययधा. वित्तसमुत्स र्गअ. द्रव्याचा वगैरे खर्च. अ. पु

व्यलीकं अलतीत्यलीकं, विगतम लीकंव्यलीकं, विगतजें अप्रिय

तें. स. पीडा. अ. न. २ अप्रिय. ३ कर्तव्यानर्ह. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

व्यवधा व्यवधानंव्यवधा, आच्छादनजें तें. कृ. डुधाञ्धा धारणादि. अ. आच्छादन. आ. स्त्री.

व्यवहारः व्यवहरत्यनेनव्यवहारः, व्यवहार करितो जेणेंकरून तो कृ. हृञ्धा हरणअ. व्यापार. अ. पु.

व्यवायः व्यवायनव्यवाय., मैथुन जें तो कृ. इण्धा गतिअ मैथुन. अ. पु.

व्यसनं व्यस्तिव्यस्यतेनेनवाव्यसनं, क्षेपण करितें किंवा करिजेतें जेणेंकरून तें. कृ. असुधा. क्षेपणअ. पाप २ निष्फलजोउद्योगतो ३ अशुभ. ४ विपत्ति. ५ भ्रंश. ६ कामजकोपजादिदोष. अ. न.

व्यसनार्तः व्यसनेनार्तोव्यसनार्तः, दुःखानेंजो पीडित तो स. व्यसनानें पीडित. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

व्यस्तः व्यस्यतेस्मव्यस्त., क्षिप्त करिजेला जो तो कृ. असुधा क्षेपणअ. आकुल. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिंगी.

व्याकुलः व्याकोलतीतिव्याकुलः, इतिकर्तव्यताशून्य होतो जो तो. कृ. कुलधा. संस्थानबंधअ. शोकादिकें करून कर्तव्य विचारशून्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्याकोशः व्यावृत्तः कोशः संकोचोयस्मादितिव्याकोशः, व्यावृत्त आहे संकोच जापासून तो स. प्रफुल्लित. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिंगी.

व्याघ्रः विशेषेणआजिघ्रतीतिव्याघ्रः, विशेषेंकरून गंधग्रहण करितो जो तो. कृ. घ्राधा. गंधग्रहणअ. वाघ. अ. पु.

व्याघ्रनखं व्याघ्रस्यनखमिवव्याघ्रनखं, व्याघ्राचे नखासारिखें जें तें स. नखला. अ. न.

व्याघ्रपाद् व्याघ्रस्येवपादमूलान्यस्येतिव्याघ्रपात्, व्याघ्राचे सारखी आहेत पादमूलें ज्याचीं तो. स. वृक्षविशेष. न. पु.

व्याघ्रपुच्छः व्याघ्रस्येवपुच्छंयस्यव्याघ्रपुच्छः, व्याघ्राचे पुच्छासा

रसें आहे पानजानें तो. स. एरंडाचें झाड. अ. पु.

व्याघ्राट: व्याघ्रइवअटतीतिव्या घ्राटः, व्याघ्रासारिखे गमन करि तो जो तो. क. अटधा. गतिअ. कु कुड कोंबापक्षी. अ. पु.

व्याघ्री व्याजिघ्रतीतिव्याघ्री, गंध ग्रहणकरितो जो तो. क. घ्राधा. गं धोपादानअ. व्याघ्रीण. २ रिंगणी वनस्पती. ई. स्त्री.

व्याज: व्यजनंव्याजः, विशेषेंक रून जें क्षेपण तें. क. अजधा. क्षेपणअ. कपट. २ इष्टसिद्धीसा ठीं वास्तविक अर्थ गुप्त ठेवून अ र्थांतर दाखविणें. अ. पु.

व्याड: व्याडतीतिव्याडः, भक्ष णार्थ उद्योग करितो जो तो. क. अ डधा. उद्यमनअ. सर्प २ वाघ. ३ दुष्ट. अ. पु.

व्याडायुध: व्याडस्यव्याघ्रस्यआ युधमिवव्याडायुधः, व्याघ्राचेन खायुधाप्रमाणें जें तें. स. नख ला. अ. न.

व्याध: विध्यतीतिव्याधः, बाणें करून वेध करितो जो तो. क. व्य धधा. ताडनअ. पारधी. अ. पु.

व्याधि: विविधाआधिःव्याधिः, अ नेक जी पीडा तो. स. रोग. २ गो डें कोष्ट. कडुकोष्ट. इ. पु.

व्याधिघात: व्याधिंहंतीतिव्या धिघातः, व्याधीतें नाश करितो जो तो. क. हनधा. हिंसाअ. वा हव्याचें झाड. अ. पु.

व्याधित: व्याधिः संजातोस्यव्या धितः, व्याधी जो तो संजात झा झाला आहे जास तो. त. रोगी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यान: व्यानंत्यनेनेतिव्यानः, जाच्या विविध संचारानें प्राणि जगलात तो. क. अनधा. प्राणन अ. शरीरांत संचार करणारा ए क वायु. अ. पु.

व्यापाद: व्यापादनंव्यापादः, द्रो ह चिंतन जें तो. क. पदधा. गति अ. शत्रुद्रोह चिंतन. अ. पु.

व्याप्य व्याप्यतेतत् व्याप्यं, रोगा ने व्याप्त करितें जें तें. क. आप्धा व्याप्तिअ. कडु कोष्ट गोडें कोष्ट. अ. न.

व्याम: विशेषेण अम्यतेनेनव्या

मः, विशेषेंकरून गणना करिजे तें जेणेंकरून तो. रु. अमधातु तिअः चार हातांचें एक प्रमाण आहे. अ. पु.

व्यालः विरुद्धमासमंतात् अलति अडतिवाव्यालः, विरुद्ध आसमंताद्रूपणादि किंवा उद्यम करितो जो तो. रु. अलधा. भूषणादिअ. २अडधा. उद्यमअ. सर्प २ दुष्ट ३ दुष्टहत्ती ४ सिंह ५ श्वापद. अ. पु.

व्यालग्राही व्यालं गृह्णातीतिव्यालग्राही, सर्पातें ग्रहण करितोजो तो. रु. गृहूधा. ग्रहणअ. गारुडी. इन्. पु.

व्यालायुधं व्यालस्यव्याडस्यायुध मित्यादि सर्वव्याडायुधशब्दप्रमाणें. नसला. अ. न.

व्यावृत्तः व्याव्रियतेस्मव्यावृत्तः, स्वीकृत करिजेला जो तो. रु. वृञ्धा. वरणअः वेष्टिलेला. २ भिन्न केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यासः व्यसनंव्यासः, विस्तार जो तो. रु. असुधा. क्षेपणअ. विस्तार. २ सत्यवतीचापुत्र व्यास. अ. पु.

व्याहारः व्याहृयतेउच्यतेइति व्याहारः, भाषण जें तें. रु. हृञ् धा. हरणअ. भाषण. अ. पु.

व्युत्थानं विरुद्धमुत्थानंव्युत्थानं, विरुद्ध जें उत्थान तें. स. तिरस्कार. २ विरोधाचरण. ३ स्वतंत्र्यें करून जें करणें तें. अ. न.

व्युष्टिः व्युच्छनंव्युष्टिः, सम्यक् जी आभा ती. रु. उच्छीधा. विवासअ. साध्य. २ संपत्ती. इ. स्त्री.

व्यूढः विशेषेणऊह्यतेस्मव्यूढः, विशेषेंकरून प्रापण करिजेला जो तो. रु. वहधा. प्रापणअ. एकेविकाणीं मिळविलेला. २ स्थापित. ३ विस्तीर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यूढकंकटः व्यूढोधृतः कंकटो येनसव्यूढकंकटः, धारण केलें आहे कवच जाणें तो. स. कवच धारण करणारा. अ. पु.

व्यूतिः विशिष्टाऊतिर्व्यूतिः, विणणें जें तें. रु. वेञ्धा. तंतुसंतानअ. विणणें. इ. स्त्री.

व्यूहः व्यूह्यतेइतिव्यूहः, संग्रामामध्यें स्थापन करिजेतो जो तो. रु. ऊहधा. वितर्कअ. युद्धार्थसैन्या

चारचनाविशेष. २समूह. अ. पु.

व्यूहपार्ष्णिः व्यूहस्यपार्ष्णिर्व्यूहपार्ष्णि., सेनारचनाविशेषाचाजोपृष्ठभाग तो स. सैन्याच्याव्यूहाचापश्चाद्भाग. इ. पु.

व्योकारः व्योकरोतीतिव्योकारः, लोह ज्याजानें करितोजो तो. कृ. डुकृञ्धा करणअ. लोहार. अ. पु.

व्योमकेशः व्योम्निकेशायस्यस व्योमकेशः, आकाशी आहेत केश ज्याचे तो. स. महादेव. अ. पु.

व्योम व्ययतेइतिव्योम, व्यासकरितेजें तें. कृ. व्यय धा. संचरणअ. आकाश. न्. न.

व्योमयानं व्योमयातीतिव्योमयान, आकाशाप्रत गमन करितेंजें तें. कृ. याधा. प्रापणअ. विमान. अ. न.

व्योषं विशेषेणओषतीतिव्योषं, विशेषेंकरून दाह करितें जें तें. कृ. उषधा. दाहअ. सुंठ मिरीं पिंपळीत्यातिहींचें चूर्ण. अ. न.

व्रजः व्रजतीतिव्रज., गमनकरणाराजो तो. कृ. व्रजधा. गतिअ. २, गोठा ३ मार्ग. अ. पु.

व्रज्या व्रजनंव्रज्या, व्रजनस्. गमनजें तो. कृ. व्रजधा. गतिअ. भ्रमण. २प्रयाण. आ. स्त्री.

व्रणः व्रणयतीतिव्रणः, गात्राच्याअंगस्थाचा छेद करितोजो तो. कृ. व्रणधा. गात्रविचूर्णनअ. व्रण. अ. पु.

व्रतं व्रजंत्यनेनस्वर्गंतद्व्रतं, ज्याचायोगानें लोक स्वर्गाप्रत जातात तें कृ. व्रजधा. गतिअ नियम. अ. न.

व्रततिः व्रतती व्रतमिवकरोतीतिव्रततिः, व्रताप्रमाणें करितेसिस्वीकृतरक्षाप्रयानेंराहतेजीती. सना. व्रतप्रकृतिकधा. तत्करणअ. वेल. २ विस्तार. इ. २ई. स्त्री

व्रती व्रतंभोजनादिनियमोस्त्यस्यव्रती, भोजनादि नियम आहे ज्यासतो. त. आणी व्रत केलें तो २यजमान. इन्. पु.

व्रश्चनः व्रश्च्यतेऽनेनव्रश्चन., रूपर्णादिच्छेदन करिजेतेजेणेंकरून तो. कृ. व्रश्चूधा छेदनअ. कानस अ. पु.

व्रातः व्रततेनियम्यतेइतिव्रात, नियम करिजेतोजो तो. कृ व्रतधा. नियमनअ. समूह. अ. पु.

व्रात्यः व्रातंयाच्याद्व्रातमर्हती

तिव्रात्यः, व्याध्यादिसमुदायानें योग्य होणारा जो तो. न. गोण-काल १६ वर्षे पर्यंत ज्याचा संस्कार व्रतबंधादि झाला नाहीं तो वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्रीडा व्रीडनंव्रीडा, लज्जा जीती ऊ. व्रीडधा. लज्जा अ. लज्जा. आ. स्त्री.

व्रीहिः वर्हतिउपचयंगच्छतीति व्रीहिः, वृद्धि पावणारा जो तो ऊ वृहधा. वृद्धिअ. धान्यविशेष, भात. इ. पु.

व्रीहिभेदः व्रीहिणोभेदोव्रीहिभेदः, व्रीहीचा जो भेद तो. स. व्रीहिविशेष. अ. पु.

व्रैहेयं व्रीहीणांभवनंक्षेत्रंव्रैहेयं, व्रीहि होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. भातउत्पन्न होण्याचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

(श.)

शकटः शक्नोतिभारंवोढुंशकटः, भार वाहण्यास समर्थ होणारा जो तो. ऊ. शक्‌धा. शक्ति अ. गाडा. अ. पु.

शकली शकलशल्कमस्यास्तीति शकली, कटक युक्त आहे अंग जाचें तो. त. मासा. इ. पु.

शकुनः शकुनिः शक्नोतीति शकुनः, उडुनाविषय समर्थ होतो जो तो. ऊ. शक्‌धा. शक्ति अ. पक्षी अ. पु. २ इ. पु.

शकुंतः शकुंतिः विग्रहादि शकुन श. प्र. गोष्ठकुक्कुट पक्षी. अ. २ इ. पु.

शकुलः गंतुंशक्नोतीतिशकुलः, गमन करण्याविषयीं जो समर्थ तो. ऊ. शक्‌धा. शक्ति अ. मत्स्यविशेष. अ. पु.

शकुलाक्षा शकुलस्यमत्स्यस्येवाक्षिणीयस्याःसाशकुलाक्षा, मत्स्याचे सारखे आहेत नेत्र जीचे ती. स. पांढरी दुर्वा. आ. स्त्री.

शकुलादनी शकुलैरद्यतइति शकुलादनी, शकुलानीं भक्षित करिजेली जी ती. ऊ. अदधा. भक्षणअ. कुटकी. २ जलपिंपळी. ई. स्त्री.

शकुलार्भकः शकुलस्यमत्स्यस्यार्भकःशकुलार्भकः, मत्स्याचा जो बालक तो. स. मत्स्यवि

शेष. अ. पु.

शकृत् निःसारयितुंशक्नोतीति शकृत्, बाहेर काढण्याला समर्थ जें तें. क्रु. शक्लृधा. शक्तिअ वि शा. त्. न.

शकृत्करिः शकृत्करोतीतिशकृत्करिः, पुरीष करणारा जो तो क्रु. डुकृञ्धा. करणअ. गोवत्स गोऱ्हा. इ. पु.

शक्तः शक्नोतीतिशक्तः, समर्थ होतो जो तो. क्रु. शक्लृधा. शक्ति अ. समर्थ. २ प्रियबोलणारा. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

शक्तिः शक्यतेजेतुमनया शक्ति जीच्या योगानें जय करण्यास समर्थ होतो ती. क्रु. शक्लृधा. शक्ति अ. पराक्रम. २ प्रभाव ३ शक्ति ३ शस्त्रविशेष. ४ सामर्थ्य. इ. स्त्री.

शक्तिधरः शक्तेर्धरः शक्तिधरः, शक्तीचा जो धर ह्म. धारण कर्ता तो. स. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

शक्तिहेतिकः शक्तिर्हेतिर्यस्य शक्तिहेतिकः, शक्ती आहे शस्त्र ज्याचें तो. स. शक्तिनामकशस्त्र धारण करणारा. अ. पु.

शक्रः विग्रहादिशक्तशब्दाप्रमाणें. प्रियबोलणारा. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

शक्रः शक्नोतीतिशक्रः, त्रैलोक्यरक्षणाविषयीं समर्थ होतो जो तो. क्रु. शक्लृधा. शक्तिअ. इंद्र. २ कुड्याचें झाड. अ. पु.

शक्रधनुः शक्रस्यधनुः शक्रधनुः, इंद्राचें जें धनुष्य तें. स. इंद्राचें धनुष्य. उ. न.

शक्रपादपः शक्रस्यपादपः शक्रपादपः, इंद्राचा जो वृक्ष तो. स. देवदारूचें झाड. अ. पु.

शक्रपुष्पिका शक्रः अर्जुनवृक्षइवपुष्पमस्याः शक्रपुष्पिका, अर्जुनवृक्षासारिखें आहे पुष्प जीचें ती. स. कळलावी. आ. स्त्रीलिं.

शक्रुः विग्रहादिशक्तशब्दाप्र. प्रियबोलणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शंकरः शंकरोतीतिशंकरः, कल्याणातें करितो जो तो. क्रु. डुकृञ्धा. करणअ. महादेव. अ. पु.

शंकुः शंकते अस्माल्लोकःशंकुः ज्यापासून लोक शंका करितो तो. क्रृ. शंकिधा. शंकाअ. अलचर विशेष २ फांद्या तोडलेला वृक्ष ३ बाणाचें अग्र. ४ शस्त्रविशेष. उ.पु.

शंखः शाम्यतेनेनशंखः, जेणें करून शांत होतो तो. क्रृ. शमुधा. उपशमनअ. शंख. २ नख ला. ३ नवनिधींतील एक निधि ४ कपाळाचें हाड. अ. पु.

शंखनखः शंखाः नखाइव- शंखनखाः, शंख जे ते नखा- प्रमाणें ते. स. लाहानशंख. अ. पु.

शंखिनी शंखाः संत्यस्याशंखा कारपुष्पत्वाच्छंखिनी, शंख आ हेत जीस ती. स. सावळ वेल ई. स्त्रीलिं.

शची शचतीतिशची, स्पष्ट भाषण करित्ये जी ती. क्रृ. शच धा. अव्यक्तवाणी अ. इंद्राणी. ई. स्त्रीलिं.

शचीपतिः शच्याः पतिः शची पतिः, शचीस्त्र. इंद्राणी तिचा जो पति तो. स. इंद्र. इ. पु.

शटी शटतीतिशटी, रागनिवृत्त करित्ये जी ती. क्रृ. शटधा. रुजा विशरणअ. आंबेहळद. ई. स्त्री.

शठः शठतीतिशटः, कपट क रितो जो तो. क्रृ. शठधा. कैतव अ. वांकडे मनाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शणपर्णी शणइवपर्णानिय स्याः साशणपर्णी, शणाप्रमाणें आहेत पर्णे जीचीं ती. स. गोक र्णीचें झाड. ई. स्त्री.

शणपुष्पिका शणपुष्पंयस्याः साशणपुष्पिका, शणपुष्प आ हे जीस ती. लहान एक तागाची जाति. आ. स्त्री.

शणसूत्रं शणमयंसूत्रंशणसू त्रं, शणमय जें सूत्र तें. स. ताग्या चें सूत. २ मासे धरण्याचा जा- ळ्यास जें तागाचें सूत असतें तें. अ. न.

शंडः शाम्यतीतिशंडः, शांति पाव णारा जो तो. क्रृ. शमुधा. उपशम नअ. कमळाचा समूह. २ स्वेच्छा चारी बैल, पोळ. अ. पु.

शतकोटिः शतंकोट्योयस्यशत कोटिः, शंभर आहेत कोटि ह्म० धाराजास तो० स० वज्र० इ० पु०

शतद्रुः विग्रहादिश्रुतुद्रुश० प्र० श० तद्रूनामक नदी० उ० स्त्री०

शतपत्रं शतंपत्राण्यस्यशतपत्रं, शंभर आहेत पर्णें ह्म० पुष्पपर्णेंजा स तें० स० कमळ० अ० पु० न०

शतपत्रकः शतंपत्राण्यस्यशतप त्रकः, शंभर आहेत पक्ष जासतो० स० सुतार पक्षी० अ० पु०

शतपर्वा शतंपर्वाण्यस्याः शतप र्वा, शंभर आहेत पर्वें जास तो० स० वेळु० न्० पु०

शतपर्विका शतंपर्वाणियस्याः साशतपर्विका, शंभरआहेत पर्वें जीसतो० स० वेखंड० २दूर्वा० आ० स्त्री०

शतपुष्पा शतंपुष्पाण्यस्याः शत पुष्पा, शंभरआहेत पुष्पें जीसतो० स० शोपेची भाजी० आ० स्त्री०

शतप्रासः शतंप्रासाइवपर्णान्य स्यशतप्रासः, शंभर आहेत प्रासा प्रमाणें पर्णें जाचीं तो० स० कण्हेरा चें झाड० अ० पु०

शतभीरुः शतंवियोगिनांभीरु र्वोयस्याः शतभीरुः, शतशः वियो गी आहेत भीरु ह्म० मित्रें जीपासू न तो० स० मोगरीची वेल० उ० स्त्री०

शतमन्युः शतंमन्यवोयस्यसशत मन्युः, शंभर आहेत मन्यु ह्म० याग जाचे तो० स० इंद्र० उ० पु०

शतमानं शतंमानंयस्यशतमा नं, शत परिमित आहे प्रमाणजा चें तो० स० पल परिमित सोनें किं वा रुपें० अ० पु० न०

शतमूली शतंमूलान्यस्याःशतं मूली, शंभर आहेत मूळें जीचींतो० स० शतावरी० ई० स्त्री०

शतवीर्या शतंवीर्याणियस्याइति शतवीर्या, शंभर आहेत वीर्यरूप अंकुरस्थानें जीचींतो० स० पांढरी दुर्वा० आ० स्त्री०

शतवेधी शतंवेधितुंशीलमस्यश तवेधी, शंभरांस वेधकरण्याचेंआ हें शील ज्याचें तो० स० आम्लवेत० इ० न्० पु०

शतन्हदा शतन्हदाअर्थोधिजला शयावासोस्याइतिशतन्हदा, शंभ र आहेत ज्वाला किंवा जलाशयजी स तो० स० वीज० आ० स्त्री०

शनैश्वरः पंगुत्वात्शनैर्मदंचरतीतिशनैश्चरः, पंगुत्वास्तव मंद गमन करितो जो तो. रु. चरधा. गतिअ. शनीनामाग्रह. अ.पु.

शनैः शणतीतिशनैः, मंदार्थातेंदेतें जें तें. रु. शणधा. दानअ. हलकासंद त्या अर्थी अव्यय.

शंपा भयंकरत्वात्शंकास्संपिबतीतिशंपा, भयंकर त्वास्तव करणातें नाश करितेजी तो. रु. पाधा. पानअ. वीज. आ. स्त्री.

शपथः शपनं शपतियेनइतिशपथः, विश्वास पावती जेणेंकरून तो. रु. शपधा. आक्रोशअ. खरें खोटें करण्याचें एक प्रमाण आहे. अ. पु. २अ. न.

शफं शंफलतीतिशफं, प्रहारें करून सकल नाश करणारें जें तें. रु. ञिफलाधा. विशरणअ. घोड्याचा वगैरे खुर. २ वृक्षमूळ. अ. न.

शफरं शफंखातिगतिसमयेदूरत्वमायतीतिशफरं, गतिसमयीं दूर खुरःप्रसार करितो जो तो. रु. षाधा. दानअ. मत्स्यविशेष. अ. पु.

शफरी शफान्गतिसाधनावयवान्ऋणातिपीडयतीतिशफरी, खुरातें चालन करणारी जी तो. रु. शिधा. हिंसाअ. मत्स्यविशेष. ई. स्त्री.

शब्दग्रहः शब्दोगृह्यतेनेनशब्दग्रहः, शब्द ग्रहण करिजेतें जेणेंकरून तो. रु. ग्रहधा. ग्रहणअ. कान. अ. पु.

शब्दनः शब्दनशीलःशब्दनः, शब्दस्वभाव जो तो. रु. शब्दधा. शब्दक्रियाअ. वाजविणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शमः शमनंशाम्यत्यनेनकंडूरितिवाशमः, शांती किंवा शांत होतो कंडू जानें तो. रु. शमुधा. उपशमअ. चित्तोपशम २ ह्यान. अ. पु.

शमथः शमनंशमथः, शांति जी तो. रु. धात्वादिपूर्वीच्याश. प्र.

शमनः शमयतीतिशमनः, लोकांच्या प्राणाचें शमन करितो जो तो. रु. शमधा. उपशमअ. यम. अ. पु. २ यज्ञसंबंधीं जें पशुहनन तें. अ. न.

शमनस्वसा शमनस्ययमस्यस्वसाशमनस्वसा, यमाचीजी भगि

नी ती. स. यमुना नदी. क्र. स्त्री.

शमलं शाम्यतेइतिशमलं, शांति पावि जेंतें जें तें. क्र. शमुधा. उपश मअ. विष्ठा. अ. न.

शमितः शाम्यतेस्मशमितः, शां ति पाविजेला जो तो. क्र. शमुधा. उ पशमनअ. शमविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शमी शाम्यतीतिशमी, पापशमकर णारी जी ती. क्र. शमुधा. उपशमअ शमीवृक्ष. २रोग. ई. स्त्री.

शमीधान्यं शमीप्रभवंधान्यंशमी धान्यं, शेंगेपासून उत्पन्न जें धा न्य तें. स. मूग, उडिद, राजमाष, कुलित्थ, हरभरा, तीळ, वाटाणा, तूर ह्या आठ धान्यास शमीधान्य ह्मणतात. अ. न.

शमीरः अल्पाशमीशमीरः, अल्प जी शमी तो. त. लहानशी एक श मीरक्षाची जाति. अ. पु

शम्या शाम्यत्यनयाशम्या, जीच्या योगानें रुद्रादि शांत होतो ती. क्र. शमुधा. उपशमअ. जुगांचा सि ळा. आ. स्त्री.

शम्याकः शमींशिंबिमाअकती तिशम्याकः, शमीप्रत आसमंतात् शिकृत करितो जो तो. क्र. अकधा कु टिलगतिअ. बाहव्याचें झाड. अ. पु

शंबः शमोस्यास्तीतिशंबः, सुख आ हे ज्यास तो. त. वज्र. अ. पु.

शंबरः शंवृणोतीतिशंबरः, सुख देणारा जो तो. क्र. वृञ्धा. वरणअ. मृगविशेष, सांबर. २उदक. अ. न.

शंबरारिः शंबरस्यारिःशंबरारिः, शंबरासुराचा जो अरि हा. शत्रु तो. स. मदन. इ. पु.

शंबरी शंवृणोतीतिशंबरी. कल्या णातें देती जी ती. क्र. वृञ्धा. वरण अ. उंदिरकानी वनस्पती. ई. स्त्री

शंबलः शवलनेनेतिशंबलः, ग मन करितो जेणेकरून तो. क्र. शंब धा. गतिअ. प्रवासासाठीं घेतलेले फराळाचें. अ. पु. न.

शंबाकृतं शंबंकृतंशंबाकृतं, द्वि वार जें कृष्ट तें. त. दोनवेळ नांग रलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शंबुः शाम्यतीतिशंबुः, शांतिपा वतो जो तो. क्र. शमधा. उपशम अ. पाण्यांतील लहान शिंप. उ. पु.

शांबुक: विग्रहादिशंबुशब्दाप्रमाणें. पाण्यांतील लहान शिंप आक्षीलिंगी.

शांभली शंभलतेइतिशांभली, रूपाने बोलणारी जी ती. कु. भल धा. भाषणअ. कुंटणपणाकरणारी स्त्री. ई. स्त्री.

शांभु: शंभवत्यस्मादितिशांभुः, सुख होतें हे ज्यापासून ती. कु. भूधा. सत्ताअ. महादेव. २ ब्रह्मदेव. उ. पुल्लिंगी.

शाय: शेतेऽस्मिन्सर्वेशयः, सर्व राहतें ज्याचे ठायी ती. रु. शीङ्धा. स्वप्नअ. हात. अ. पु.

शयनं विग्रहादिशय्याशब्दाप्रमाणें. निद्रा. २ हातरूण. अ. न.

शयनीयं विग्रहादिशय्याशब्दाप्रमाणें. बिछाना. अ. न.

शयालु: शयनशील, शयालुः, निद्राशील जो तो. कु. शीङ्धा. स्वप्नअ. निद्राशील. वि. अ. पु. न. स्त्री. २ अजगरसर्प. आर. ३ हत्ती. उ. पु.

शयित: शेतेस्मशयितः, निद्राप्राप्त जो तो. कु. शीङ्धा. स्वप्नअ. अर्थ पूर्वोक्ताशब्दाप्र.

शयु: शेतेअत्यर्थमितिशयुः, अत्यंत निद्रा करणारा जो तो. धातु पूर्वोक्ताशब्दाप्रमाणें. अजगर सर्प. आर. उ. पु.

शय्या शय्यतेत्रसाशय्या, निद्रा करिजेत्ये जीचावरी ती. रु. शीङ्धा. स्वप्नअ. हातरूण. आ. स्त्री.

शरजन्मा शरेषुजन्मयस्यसशरजन्मा, शरांबरावरी आहे जन्म ज्याचें तो. स. कार्तिकस्वामी. नू. उ.

शरणं शृणातीतिशरणं, नाश करितें जें तें. कु. शृधा. हिंसाअ. घर. २ रक्षण. ३ रक्षण करणारा. ४ पर. अ. न.

शरद् शृणातिपंकंजलंवेतिशरद्, चिखलातें किंवा जलातें नाश करितें जी ती. कु. शृधा. हिंसाअ. शरदृतु. २ संवत्सर सं. वर्ष. द. स्त्री.

शर: शृणातिअनेनशरः, नाश करितो जेणेंकरून तो. रु. शृधा. हिंसाअ. बाणतृणविशेष. अ. पु.

शरभ: शृणातीतिशरभः, हिंसा करितो जो तो. कु. शृधा. हिंसाअ. मृगविशेष ज्यास लडी

सरा असें क्षणतात तो. अ. पु.

शरव्यं शरान्व्ययतीतिशरव्यं, बाणांतें संवरण करितें जें तें. कृ. व्येञ्धा. संवरणअ. निशाण.अ. नपुंस.

शरादिः शरंआअदतीतिशरादिः, जल किंवा हिंसा ईप्सत आसमंतात् गमन करितो जो तो. कृ. अदधा. गतिअ. अडीनामकपक्षी. इ. पु.

शरातिः शरंहिंसांजलंवातनतीति शरातिः, जल किंवा हिंसायां प्रत सदोदित गमन करितो जो तो. कृ. अतधा. सातत्यगमनअ. अडीनामकपक्षी. इ. पु.

शराभ्यासः शरस्याभ्यासः शराभ्यासः, बाण मोक्षाचा जो अभ्यास तो. स. बाण सोडण्याचा अभ्यास. अ. पु.

शरारिः शरंजलंऋच्छतीतिशरारिः, जल किंवा हिंसा ईप्सत गमन करितो जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. अडीनामापक्षी. इ. पु.

शरारुः शृणातीतिशरारुः, हिंसा करितो जो तो. कृ. शृधा. हिंसाअ. हिंसाशील क्षु. घातुक. वि. उ. पु. स्त्री. न.

शरावः शृणातीतिशरः शरादवतीतिशरावः, उष्ण पदार्थापासून रक्षण करणारा जो तो. कृ. अवधा. रक्षणअ. पात्र विशेष. अ. पु. न.

शरावती शरास्तृणविशेषाअत्र संतीतिशरावती, तृणविशेषआहेत ज्या ठायीं ती. त. नदीविशेष. ई. स्त्री.

शरालिः शरमाअडतीतिशरालिः, जल किंवा हिंसा यातें उद्योग करितो जो तो. कृ. अडधा. उद्यमनअ. शराटीपक्षी. इ. पु.

शरासनं शराअस्यंतेक्षिप्यंतेनेन शरासनं, ज्याचा योगानें बाण टाकिजेतात तें. कृ. असधा. क्षेपणअ. धनुष्य. अ. न.

शरीरं शीर्यतेइतिशरीरं, नष्ट होइजेतें जें तें. कृ. शृधा. हिंसाअ. देह. अ. न.

शरीरी शरीरमस्यास्तीतिशरीरी, शरीर ज्या. देह आहे ज्यास तो. त. प्राणी. इन्. पु.

शर्करा शृणातीतिशर्करा, पीडा करितो जी ती. कृ. शृधा. हिंसाअ. १ मा ळमपदेश. २ वाळू. ३ साखर. आ. स्त्री.

शर्करावान् शर्कराः संत्यस्येतिश र्करावान्, वाळुका आहेत जाचेठा यीं तो. न. वालुकामयप्रदेश. विन. पु. न. ई. स्त्री.

शर्करिल: विग्रहादिसर्वशर्करावत् शब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

शर्म शृणातिदुःखमितिशर्म, दुः खातें नाश करितें जें तें. कृ. शृधा. हिंसाअ. कल्याण. न. न.

शर्वरी शृणातिलोकनत्रंईतिशर्वरी लोकांच्या नेत्रांतें नष्ट स. अंधकार तें जीती. कृ. शृधा. हिंसाअ. रा त्रि. ई. स्त्री.

शर्वाणी शर्वस्यस्त्रीशर्वाणी, श र्व ह्म. शंकर त्याची जीस्त्री ती. स्त्री. म. पार्वती. ई. स्त्री.

शर्वला शर्वतीतिशर्वला, गमनक रणारीजीती. कृ. शर्वधा. गतिअ. शस्त्रविशेष. आ. स्त्री.

शलं शलतीतिशलं. त्वरित गमन करितें जें तें. कृ. शलधा. आशुग मनअ. साळीचें लोम ह्म. कांट दर. अ. न.

शलभः शलतीतिशलभः, गमन करणाराजोतो. कृ. शलधा. चलन अ. कीटविशेषह्म. पतंग. अ. पु.

शललं विग्रहादिसर्वशलशब्दाप्र माणें.

शलली विग्रहादिशलशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

शलाटु: शलतीतिशलः अटती ति अटुः शलश्चासौ अटुश्चशलाटुः, चंचल ह्म. कच्चें अर्भें जें शान तें. ह्म. अपक्व व हिरवें. वि. उ. पु. स्त्री. नपुं.

शल्कं शलतीतिशल्कं, चंचल होतें जें तें. कृ. शलधा. चलनअ. शकल. २ त्वचा. अ. न.

शल्य: शलतीतिशल्यः, चंचल हो तोजोतो. कृ. शलधा. गमनअ. गेळ्याचें झाड. २ मृगविशेषसा ळई. अ. पु. ३ बाणाचेंअग्र. ४ श स्त्रविशेष. अ. न.

शवं शवतीतिशवं, दाह गामीजें तें. कृ. शवधा. गतिअ. प्रेत. अ. पु. न.

शबल: शपत्याक्रोशतिवर्णानि तिशबलः, स्वेत रवर्णांचा उपम र्दक जो तो. कृ. शपधा. आक्रोश

अ. चित्रवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

शशः शशतीतिशशः, उड्या मारून गमन करितोजो तो. क्रु. शशधा. प्लुतगतिअ. ससा. अ. पु.

शशधरः शशस्यधरः शशधरः, शशाचाजो धर ह्म. धारण कर्ता तो. स. चंद्र. अ. पु.

शशलोम शशस्यलोमशशलोम, मृगविशेषाचें जें लोमतें. स. सशाचे केस. न. न.

शशादनः शशानत्तीतिशशादनः, मृगादिकांचें भक्षण करितो जोतो. क्रु. अदधा. भक्षणअ. ससाणा पक्षी. अ. पु.

शशोर्ण शशस्यऊर्णाशशोर्ण, मृगविशेषाचें जें लोमतें. स. सशाचा केंस. अ. न.

शश्वत् शशतीतिशश्वत्, पुनः पुनरुड्डीय गमनवत् जो वारंवार अर्थ तद्वोधकजें तें. क्रु. शशधा. प्लुतगतिअ. वारंवार. २ सहितया अर्थी अव्य.

शष्पं शस्यतेशष्पं, स्तविजे तें जें तें. क्रु. शंसधा. स्तुति. अ. कोमल तृण. अ. न.

शसनं शस्यतेइतिशसनं, हिंसितजें तें. क्रु. शसधा. हिंसाअ. यज्ञसंबंधीं जें पशुहनन तें. अ. न.

शस्तं शंस्यतेस्मशस्तं, स्तवन केलिजेलें जें तें. क्रु. शंसधा. स्तुतिअ. कल्याण. अ. पु. न. २ स्तविलेला. ३ प्रशस्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

शस्त्रं शस्यतेनेनशस्त्रं, ज्याचे योगानें हिंसन होतें तें. क्रु. शसधा. हिंसाअ. आयुध. २ लोखंड. अ. न.

शस्त्रकं शस्यतेअनेनशस्त्रं, तदेवशस्त्रकं, छेदन करिजेतें जेणें करून जें शस्त्र तेंच शस्त्रक. तं. लोखंड. अ. न.

शस्त्रमार्जः शस्त्रंमार्ष्टीतिशस्त्रमार्जः, शस्त्रातें धार पाजविणारा जो तो. क्रु. मृजूधा. शुद्धिअ. शिकलगार. अ. पु.

शस्त्राजीवः शस्त्रमाजीवतितदुपजीवतीतिशस्त्राजीवः, शस्त्रोपजीवन साधन करणारा जो तो. क्रु. जीवधा. प्राणधारणअ.

शस्त्रजीवी. अ. पु.

शस्त्री शस्यतेनयाशस्त्री, नाश क रिजेतोजीणेंकरून ती. कृ. शसु धा. हिंसाअ. सुरी. ई. स्त्री.

शस्यं शस्यतेनच्छस्यं, छेदन क रिजेतेंजें तें. कृ. धा. पू. श.प्र. कोंव ळेंतृण. अ. न.

शस्यसंवरः सस्यैः संत्रियतेसस्य संवरः, धान्यांनीं जो परिवेष्टित तो. कृ. वृञ्‌धा. वरणअ. सागाचें झाड. अ. पु.

शाकं शक्नोति भोक्तुमनेनशाकं, भो जन करावयाकारणें समर्थ होतोजे णेंकरून तें. कृ. शक्‌धा. शक्तिअं. भाजी. अ. न.

शाकटः शकटंवहतीतिशाकटः, श कटातें वाहाणाराजो तो. त. गाड्या चा बैल. अ. पु. २ वस्त्रविशेष. अ. पु. न.

शाकुनिकः शकुनान्‌हंतिशाकु निकः, पक्षी नाश करितोजो तो. त. पक्षिहंता. ह्म. पक्ष्यांचा पारधी. अ. पु.

शाक्तीकः शक्तिः प्रहरणमस्यशा क्तीकः, शक्ती आहे शस्त्र ज्याचें तो. त. शक्तिनामकशस्त्र धारण करणा रा. अ. पु.

शाक्यमुनिः शकेभवः शाक्यः शाक्य श्चासौमुनिश्चशाक्यमुनिः, शाक ह्म. देशविशेषत्याचेठायींजोउत्पन्नतो शा क्य शाक्य असाजो मुनि तो. स. बौ द्धांतील अवांतर एक भेद आहे. इ. पु.

शाक्यसिंहः शाक्यः सिंहइवशाक्य सिंहः, सिंहासारिखा ह्म. श्रेष्ठ असा जो शाक्य तो. स. बौद्धांतील आवां तर एक भेद आहे. अ. पु.

शाखा शाखतीतिशाखा, व्याप्तक रितेजी ती. कृ. शाखृधा. व्याप्तिअ. खां दी ह्म. डाहळी. आ. स्त्री.

शाखामृगः शाखाचारीमृगः पशुः शाखामृगः, फांद्यावर संचार करि तोजो तो. स. वानर. अ. पु.

शाखानगरं शाखेवनगरंशाखा नगरं, शाखेचेपरीजें एकदेशव्या पिनगरतें. स. मूळ राजधानी ए क असून दुसरें जें राजाचें शह र तें. अ. न.

शाखाशिफा शाखायाः शिफा शाखाशिफा, शाखेच्या ज्या शिफा ह्म. पारंब्याती. स. शाखामूल ह्म. पारंबा. आ. स्त्री.

शाखी शाखाःसंत्यस्येतिशाखी, शाखा आहेत जास तोतवृक्ष·इ न·पु·

शांखिकः शंखः शिल्पमस्यशांखिकः, शंखआहे शिल्पजाचें तो त·कासार·अ·पु·

शाटः विग्रहादिशाटीशब्दाप्रमाणें· वस्त्रविशेष अ पु

शाटी शाट्यतेसाशाटी, श्लाघित स्तुत्य जीती रू श्लाघृधा कत्थन अ·फडके २वस्त्रविशेष· ई·स्त्री·

शाठ्यं शठस्यकर्मशाठ्यं, शठाचेंजे कर्म तें· त·कपट·अ·न·

शाणः शाण्यतेऽनेनशाण , सुवर्णकर्षण करिजेतें जेणें करूनतो रू· शाणधा·दानअ·कसोटी·अ पु

शाणी शणस्यविकार शाणी, शणाचा जो विकार ती·त तागाचेंवस्त्र· ई·स्त्री·

शांडिल्यः शंडतइतिशांडिल्यः, संश्लिष्ट असतोजो तो· रू· शांडधा·सघातअ बेलाचेंझाड अ पु·

शातः श्यतीतिशातः, कृशकरणारा जोतो रू· शोधा· तनूकरणेअ तीक्ष्ण वि·अ·पुं·न· आ· स्त्रीलिंगीं· २हर्ष·अ·न·

शातकुंभं शतकुंभेभवंशातकुंभं, पर्वताचेठायीं जेंउत्पन्न तें· त·सुवर्ण· अ·न·

शातकौंभं विग्रहादिपूर्ववत्·

शातला शातंलातीतिशातला, निर्मल ह्म· स्वच्छ यातें देते जी ती· रू·लाधा·दानअ· शिकेकाई· आ· स्त्री·

शात्रवः शत्रुरेवशात्रवः, शत्रुजो तोच शात्रव-स· शत्रु·अ·पु·

शादः शद्यतेनेनशादः, विशीर्ण करिजेतो जेणेंकरून तो·शद्लृधा शातनअ· कोमलतृण· २चिखल अ·पु·

शादहरितः शादैः हरितः शादहरितः, कोमल तृणांहींकरून जो हिरवा तो· स· कोमलतृणानें जो हिरवादेशतो· वि·अ पु·न· आ·स्त्री·

शाद्वलः शादः वालतृणंअस्मिन् शाद्वलः, कोमल तृणजें तेंआहेंजा चेठायीं तो· त· कोमलतृणानें जोहिरवा देश तो· वि·अ·पु·न· आ·स्त्री

शांतं शाम्यतिदुःखमितिशांतं,

दुःख शमन करितें जें तें. कृ. शमुधा उपशमअ. हर्ष. अ. न. २ नववा रस अ. पु. शमविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शांतिः विग्रहादिशमयशब्दोपमा णें. चित्ताचा उपशम. इ. स्त्री.

शांबरी शंबरस्येयंशांबरी, शंबरास्र संबंधीजीती. त. इंद्रजाल. ई. स्त्री.

शारः शृणातिशीर्यतेः नेनवाशारः, पीडा करितो किंवा चित्रीकरण करिजेतें जेणें करून तो. कृ. शृधा. हिंसाअ. वायु. अ. पु. २ चित्रवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शारंगः शीर्यतेआतपादिना शारंगः, आतपादिकें करून नाश पाविजेतो जो तो. कृ. शृधा. हिंसाअ चातकपक्षि. अ. पु.

शारदः शरदिभवः शारदः, शरत्कालाचेठायीं होतो जो तो. त. सातवर्णाचें झाड. अ. पु. २ नूतन ३ अप्रौढ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

शारदी शरदिभवाशारदी, शरत्कालाचेठायीं होत्ये जीती. त. जलपिंपळी. ई. स्त्री.

शारिफलं शारीणांफलंशारिफलं, शारिकेचें जें स्थान तें. स. सोंकट्याचा पट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शारिवा शरणंशारः शारोस्त्यस्या इतिशारिवा, नाश आहे जीसती. त. उपलसरी. आ. स्त्री.

शार्करं शर्कराः संत्यस्मिन्निति शार्करं, वाळुका आहे ज्याचेठायीं तो. त. वाळुकामयदेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शार्ङ्गं शृंगस्यविकारः शार्ङ्गं, शिंगाचा जो विकार तें. त. विष्णूचें धनुष्य. अ. न.

शार्ङ्गी शार्ङ्गंधनुरस्यास्तीति शार्ङ्गी, शृंगविकाराचें आहे धनुष्य ज्याचें तो. त. विष्णु. इन्. पु.

शार्दूलः शृणातीति शार्दूलः, हिंसा करितो जो तो. कृ. शृधा. हिंसाअ. वाघ. हा शब्द उत्तर पदअसतां श्रेष्ठार्थक होतो. अ. पु.

शार्वरं शर्वर्यांभवंशार्वरं, रात्रीचाठायीं होतें जें तें. गाढ जो अंधकार तो. अ. न. २ घातुक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शालः शलतीतिशालः, उदकामध्यें गमन करितो जो तो. कृ. श

शलधा• गतिअ• मत्स्यविशेष• २ वृक्ष• ३ साचल्याचें झाड• अ• पु•

शालपर्णी शालः पर्णमस्याः शालपर्णी, चंचल आहे पर्ण जीचें ती. स• सालवण• ई• स्त्री•

शाला शलंतिअत्रइतिशाला, गमन करिताहेत जीचेठायीं ती• कृ• शलधा• गतिअ• सभागृह २ प्रधान शाखा• आ• स्त्री•

शालावृकः शालांवृणोतीतिशालावृकः, शालेतें स्वीकार करितो जो तो• कृ• वृञ्धा• वरणअ• कोल्हा• २ वानर• ३ कुत्रा• अ• पु•

शालिः शलतेइतिशालिः, चंचल होतो जो तो• कृ• शलधा• संवलनअ व्रीहिविशेष• इ• पु•

शालीनः शालाप्रवेशमर्हतीतिशालीनः, शालेप्रत प्रवेशाला योग्य होतो जो तो• त• लज्जायुक्त• वि• अ• पु• न• आ स्त्री•

शालूरः शलतीतिशालूरः, संचरित्र कअसतो जो तो• कृ• शलधा• गत्यर्थ• कमळाचा कांदा अ पु

शालेयं शालीनांभवनक्षेत्रंशालेयं, शालि ह्म साळीचें भात होण्याचें जें शेत तें• त• शालिउत्पन्न होण्याचें क्षेत्र• वि• अ• पु• न• आ• स्त्री• २ वडिशेप• अ• पु•

शाल्मलिः शलतीतिशाल्मलिः, कर्षगमन करितो जो तो• कृ• शलधा• गतिअ• सांवरीचें झाड• इ• पु•

शाल्मलीवेष्टः शाल्मल्याः वेष्टः शाल्मलीवेष्टः, शाल्मलीचा जो वेष्ट ह्म• डीक तो• स• सांवरीचा डीक अ• पु•

शावकः शव्यतेइतिशावकः, सत्वर गमन करिजेतो जो तो• कृ• शवधा• गतिअ• बालक• अ• पु•

शाबरः शबराणामयंशाबरः, भिल्लांचा जो होतो• त• लोध्रवृक्ष• अ• पु

शाश्वतः शश्वत्भवः शाश्वतः, निरंतर होणारा जो तो• त• नित्य• वि• अ• पु• न• आ• स्त्री•

शाष्कुलिकं शष्कुलीनांसमूहः शाष्कुलिकं, शष्कुलींचा जो समुदाय तो• त• पुष्कळ जिलब्यांचा समूह• अ• न•

शासनं शिष्टिःशासनं, आज्ञा जी तें• कृ• शासुधा• अनुशिष्टिअ आज्ञा• २ दंड• अ• न•

शास्ता शास्तीतिशास्ता, शासन करितो जो तो. रू. शासधा. अनु शिष्टिअ. चतुन २ शासन करणा रा अ. पु.

शास्त्रं शिष्यते, नेनशास्त्रं, जाचा योगाने प्रयोगादि शासनकरिजे तें जें तें. रू. शासधा अनुशिष्टि अ. आज्ञा. ३ व्याकरणादिशा स्त्र. अ. न.

शास्त्रवित् शास्त्रंवेत्तीतिशास्त्र वित्, शास्त्र जाणतो जो तो. रू. विद्धा. ज्ञानअ. शास्त्रवेत्ता. वि. न्. पु. स्त्री. न.

शिक्यं स्रंसतेइतिशिक्यं, अधः पतन करितें जें तें. रू. स्रंसधा. अवस्रंसनअ. शिकें. अ. न.

शिक्यितं शिक्येस्थितंशिक्यितं, शिक्यावेठायीं स्थापित जें तें. त. शिंक्यावर ठेवलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शिक्षितः अशिक्षिएइतिशिक्षि तः, विद्याग्रहण करिता झालाजो तो. रू. शिक्षधा विद्योपादानअ प्रवीण. २ शिकविलेला. वि. अ. पु न. आ. स्त्री

शिखंडः शिखिनाअम्यतेइतिशि खंडः, शिखीनें सेविजेतोजो तो. रू. अमधा. गत्यादिअ. मोरानेंपिस अ. पु.

शिखंडकः शिखायामंडइवशि खंडकः, शिखेच्याठायीं अंडासारि खाजो तो. त. लहान मुलाची शेंडी. अ. पु.

शिखरं शिखांरातीतिशिखरं, अ ग्र भागातें स्वीकार करितें जें तें. रू. राधा आदानअ. पर्वताचें शिखर. २ अग्र. अ न.

शिखरी शिखरमस्यस्यशिखरी, अग्र आहे ज्यास तो. त. पर्वत. २ वृक्ष. इन् पु.

शिखा शेतेसाशिखा, मस्तकादिकीं नस्थितजी ती. रू. शीङ्धा स्वप्नअ. मोराची शेंडी. २ अग्नीची ज्वाळा ३ शेंडी. ४ किरण. ५ शाखाचा नव ळा. आ. स्त्री.

शिखांडिकः शिखायाः अंडएव शिखांडिकः, शिखेला अंड वन जो तो त लहान मुलाची शेंडी अ पु

शिखावान् शिखाः संत्यस्येति शिखावान् , शिखा स... ज्याला आ

हेत जाम्न तो. न आग्नि. उ. पु.

शिखाचलः शिखास्यस्यशिखाचलः, शिखा आहे जास तो. त. मयूर. अ. पु.

शिखिग्रीवं शिखिनोग्रीवा यस्य शिखिग्रीवं. मयूराचे ग्रीवे सारिखा आहे वर्ण ज्याचा तें. स. मोरचूद. अ. न

शिखी समासादिकशिखावलशब्दाप्रमाणे. मोर. २ अग्नि. इन् पु.

शिखिवाहनः शिखीवाहनयस्य सशिखिवाहनः, शिखी म्ह. मयूर आहे वाहन ज्याचें तो. स. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

शिग्रुः शिनोतीति शिग्रुः, तीक्ष्ण करितो जो तो. कृ. शिञ् धा निशान अ. शेवग्याचें झाड. २ शाकभाजी. उ. पु

शिग्रुजं शिग्रोर्जायते स्मशिग्रुजं, शेवग्यापासून झालें जें तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. शेवग्याचे बी अ. न.

शिंजितं शिञ्यतेइतिशिंजितं, नूपणाचाजो शब्द तें. कृ. शिंजिधा. अव्यक्तशब्द अ. पाद नूपणाचा शब्द. अ. न.

शिंजिनी अयंयशिंक्ते शिंजिनी, अव्यक्तशब्द करणारीजी ती. कृ. शिंजिधा. अव्यक्तशब्द अ. धनुष्याची दोरी. ई. स्त्री.

शितशिवं शितंचतत् शिवंचशितशिवं, शित म्ह. तीक्ष्णअसें जें कल्याण कारक तें. म. शेंदेलोण. २ बडीशेप. ३ दगडफूल. अ न

शितशूकः विग्रहादिसितशूकशब्दाप्रमाणें. जव. अ. पु.

शितिः शीयतेस्मशितिः, देदीप्यमान होइजेतोजो तो. कृ. शिञ्धा निशानअ. शुक्ल. २ काळें. वि अ पु. न. ई. स्त्री. ३ भूर्जवृक्ष. इ पु

शितिकंठः शितिः कालः कंठोयस्य सशितिकंठः, कृष्णवर्ण आहे कंठ ज्याचा तो. स. महादेव. अ. पु.

शितिसारकः शिति: काल सारस्यशितिसारकः, कृष्णवर्ण आहे गाभा ज्याचा तो. स. देवगुणीचेंझाड. अ. पु.

शिपिविष्टः शिपिविष्टः शिपिषुविष्टःशिपिविष्टः, शिपि म्ह. पशु, त्यांचेठायीं वसणाराजोतो स

महादेव २ रोगानें जाचें मस्तक नि केश झालेंतो. ३ कुजलेलें कातडें. अ. पु.

शिफा शेतेइतिशिफा, अधोभागींवस्तुस नेंशहाले जीती. क्रु. शीङ्धा. स्वप्नअ नृक्षाचेंमूळ २ आई. आ. स्त्री.

शिफाकंदः शिफाया. कंदः शिफाकंदः, शिफेचाजो कंद तो स. कमळाचा कांदा अथवा मूळ अ. पु.

शिंबा विग्रहादिशंबाशब्दाप्रमाणें. शेंग. आ. स्त्री.

शिंबिः विग्रहादिशंबाशब्दाप्रमाणें. शेंग. इ. स्त्री.

शिबिका शिवेवशिबिका, कल्याण कारकजीती. त. पालखी. आ. स्त्री.

शिबिरं शवंत्यत्रशिबिरं, गमन करितात जाचाठायीं तें. क्रु. शवधा. गतिअ. सेनेचातळ. अ. न.

शिंबी विग्रहादिशंबाशब्दाप्रमाणें. शेंग. ई. स्त्री.

शिरः श्रियतेउष्णीषादिनाइति शिरः, उष्णीशादिकानेंसेवन करिजेतें जें तें. क्रु. श्रिञ्धा. सेवा अ. मस्तक. २ अग्र. स. न.

शिरस्त्रं शिरस्त्रायतेइतिशिरस्त्रं मस्तकातें रक्षण करणारजें तें. क्रु. त्रैङ्धा. पालनअ. डोकीस घालावयाची टोपी. अ. न.

शिरस्यः विग्रहादिशीर्षण्यशब्दाप्रमाणें. निर्मळ केश. अ. पु.

शिरा शिनोतीतिशिरा, तीक्ष्णहोणारी जीती. क्रु. शीञ्धा. निशानअ. नाडी. आ. स्त्री.

शिरीषः शीर्यतेइतिशिरीषः, नाश पाविजेतो जो तो. क्रु. शॄधा. हिंसाअ. शिरस नामावृक्ष. अ. पु.

शिरोधिः शिरोधीयतेस्यांशिरोधिः, मस्तक जीच्याठायीं वाहिजेतो ती. क्रु. डुधाञ्धा. धारणअ. मान. ई. स्त्रीलिं.

शिरोरत्नं शिरसः रत्नंशिरोरत्नं, मस्तकावरचेंजें रत्न तें. स. मस्तक भूषण. अ. न.

शिरोरुहः शिरसिरोहतीतिशिरोरुहः, मस्तकाचेठायीं रुजतो जो तो. क्रु. रुहधा. प्रादुर्भावअ. मस्तकाचे केस. अ. पु.

शिलं शिल्यतेइतिशिलं, कणिशार्जन जें तें. क्रु. शिलधा. उंच्छअ. शेत कप्यानें शेतांत राहिलेल्या क

णसाचें ग्रहण अ॰न॰

शिला शिल्यतीति शिला, कणश॰ परिणामी ह्मणजे कणरूपानें न ष्ट होणारी जी ती॰ कृ शिलधा उन्छअ॰ पाषाण॰ २ दाराच्या चौक टीचें खालचें लांकूड॰ आ स्त्री

शिलाजतु शिलाया. जतुशिला जतु, शिला संबधी जें जतु ह्म॰ ला क्षातें॰ स॰ शिलाजित्त॰ उ न

शिली शिनोतीति शिली, तीक्ष्ण असतो जो तो कृ शिञ्धा॰ निशा नअ लहान गडूक॰ ई॰ स्त्री

शिलीमुखः शिलीशल्यमुखेय स्यशिलीमुख., शल्य आहे मुखा चे ठायीं ज्याचा तो॰ स बाण २भ्रु ंगा अ॰पु

शिलोच्चयः शिलाभि. उच्चीय तेइतिशिलोच्चयः, शिलांहीं करू न रचित होइजेला जो तो कृ चि ञ्धा चयनअ पर्वत अ पु

शिल्पं शिल्यतीति शिल्प, एका ग्रता करितें जें ते कृ॰ शीलधा समाधिअ कला व नृत्य इत्या दि॰ २ सुतार॰ कोष्टीइत्यादिशि ल्पिलोकाचें काम अ॰न॰

शिल्पशाला शिल्पस्य शाला शिल्प शाला, शिल्पाची जी शाला ती स शिल्पीकामाची शाळा॰ आ स्त्री

शिल्पी शिल्पमस्यास्तीति शिल्पी, शिल्प आहे ज्यास तो॰ त सुतार कोष्टि न्हावी परीट चांभार हे प्रसे क इन् पु॰

शिवः शिवमस्यास्तीति शिव., कल्याण आहे ज्यास तो न महा देव अ पु २कल्याण अ न

शिवकः श्यतिगात्रकडूं शिव., सएव शिवक, गात्र कडू नाशक रितो जो तो शिव तोच शिवक त॰ गाईस बांधण्यास पुरलेलें काष्ट अ पु

शिवमल्ली शिवप्रियामल्ली शिव मल्ली, महादेवाला प्रिय अशी जी मल्ली ह्म॰ पुष्प धारण करणारी ती स रुईमदार॰ ई स्त्री

शिवा शिवंकल्याणमस्त्यस्याइति वाशिवा, कल्याण आहे जीस ती त॰ पार्वती॰ २शमीचें झाड॰ ३की ल्ही॰ ४भुईआवळी ५ हिरडीचें झाड॰ आ स्त्री॰

शिशिरः शीतेन गात्राणि श्यतीति

शिशिर शीताने गात्रे संकुचित करितो जो तो क्रू॰ शीधा॰ तनूकर णाअ शिशिरऋतु॰ अ॰ पु॰ २ शि थिल॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰ स्त्रीलिंगी॰

शिशुः श्यतीतिशिशुः, सूक्ष्म होतो जो तो॰ क्रू॰ शोधा॰ तनूकरणअ॰ बालक॰ उ॰ पु॰

शिशुकः शिशुरिवशिशुकः, शि शुसारखा जो तो॰ त॰ मत्स्यविशे ष॰ अ॰ पु॰

शिशुत्वं शिशोर्भावः शिशुत्वं, शि शुचा जो भाव तें॰ त॰ बालपणा॰ अ॰ न॰

शिशुमारः शिशून्मारयतीतिशि शुमारः, शिशूंतें नाश करितो जो तो॰ क्रू॰ मृङ्धा॰ प्राणत्यागअ॰ ज लचरविशेषज्यास शिरस असें म्हणतात तो॰ अ॰ पु॰

शिश्नः शशतीतिशिश्नः, प्लुतगामी जोतो क्रू॰ शशधा॰ प्लुत गतिअ॰ पुरुषाचें उपस्थ॰ अ॰ पु॰

शिश्विदानः शिश्विंदेइतिशिश्वि दानः, शुद्ध कर्म करितो जो तो॰ क्रू॰ श्विदिधा॰ स्नेहअ पुण्य कर्म करणारा॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

शिष्टिः शास्यतेइतिशिष्टिः, शा सन जें ती॰ क्रू॰ शासुधा॰ अनुशि ष्टिअ॰ शासन॰ इ॰ स्त्री॰

शिष्यः शिष्यतेइतिशिष्यः, आ ज्ञापिजे तो जो तो॰ क्रू॰ शासुधा॰ अनुशिष्टिअ॰ छात्र॰ अ॰ पु॰

शीकरः शीकतेइतिशीकरः, से चन करणारा जो तो॰ क्रू॰ शीकृधा॰ सेचनअ॰ पाण्याचा तुषार॰ अ॰ पु॰

शीघ्रं शिंघतिव्याप्नोतिशीघ्रं, व्याप्त करितें जें तें॰ क्रू॰ शिघिधा॰ आघ्राण अ॰ त्वरित अ॰ न॰

शीतः शीतमस्यास्तीतिशीतः, शी त आहे ज्यास तो॰ त॰ शीतलता॰ अ॰ न॰ २ शीतल॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰ ३ वेत॰ ४ भोकरीचें झा ड॰ अ॰ पु॰

शीतकः शीतंकरोतीतिशीतकः, शीत्य करितो जो तो॰ क्रू॰ डुकृञ्धा॰ करणअ॰ आळशी॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

शीतभीरुः शीताद्भीरुः शीतभी रुः, शीतापासून जी भीरु ती॰ स॰ मोगरीचें झाड॰ उ॰ स्त्री॰

शीतल: शीतंलातीतिशीतल:, शीलस्पर्शातें देतें जें तें. रू. लाधा. दानअ. थंड २ गोकर्णीचें झा ड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शीतलवातक: शीतंलातीतिशी तल:, वातंकरोतीतिवातक:, शीतलश्चासौवातकश्चशीतलवा तक:, शीतातें ग्रहण करणारा असा जो वातक तो. स. गोकर्णी चें झाड. अ. पु.

शीता शीतेस्मशीता, हलरचितरे षाजी ती. रू. शीङ्धा. स्वप्नअ. ना गाचें तास. को. गंगा रामपत्नी आ

शीधु: शेरते ऽनेनशीधु:, ज्याचा योगानें लोक शुंगतात ती. रू. शीङ्धा. स्वप्नअ. ऊसाच्या रसापासून जाहलेलें मद्य. उ. पु. न.

शीर्ष विग्रहादिशिरसशब्दाप्र. मस्तक. अ. न.

शीर्षकं शीर्षकंकस्यमस्माच्छी र्षकं, मस्तकाचेवायीं आहे रू स्वआपासून तें. स. डोकीस घा लावयाची टोपी. अ. न.

शीर्षच्छेद्य: शिरश्छेदमर्हतीति शीर्षच्छेद्य:, शिरश्छेदाप्रतंजी योग्य ती. त. वधकरण्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शीर्षण्य: शिरसिभव: शीर्षण्य, मस्तकाचेवायीं होणाराजो तो. त. निर्मळ केश. २ डोकीस घाला वयाची टोपी. अ. पु. न.

शील शील्यते ऽनेनशीलं, समाधी पाविजेतो जेणेंकरून तें. रू. शी लधा. समाधिअ. स्वभाव २ शुद्ध जें आचरण तें. ३ सच्चरित्र. अ नपुं.

शुक: शुच्यतिइतिशुक:, गमनादि करणारा जो तो. रू. शुधा गतिअ पोपट. २ शुक्राचार्य ३ गंधीवन अ. पु.

शुकनास: शुकस्यनासेवपुष्प मस्यसशुकनास:, शुकाचे नासेप्र. माणें आहे पुष्पजास तो. स. दिंडा चें झाड. अ. पु.

शुक्त: शुच्यतेस्मशुक्त:, शुद्ध भिजेला जो तो. रू. ईशुचिरधा पूतिभावअ. कठिण २ आंबट ३ तीन रात्रीचें कांजी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शुक्तिः शुक्तायनः शोचतिसाशुक्तिः, शुक्ताह्य· मौक्तिक निर्मुक्त होत्सें जी पासून ती· क्रु·शुचधा·शोकअ· पाण्यांतील शीप· २ नखचला इ·स्त्री·

शुक्रः शोचंत्यनेनशुक्रः, शोक कारितो जेणें करून तें· क्रु·शुचधा·शोकअ· दैत्यांचा गुरु· २अग्नि· ३ज्येष्ठ महिना·अ·पु·४रेत·अ·नपुंस·

शुक्रशिष्यः शुक्रस्यशिष्यःशुक्रशिष्यः, शुक्राचार्याचाजो शिष्य तो·स·दैत्य·अ·पु·

शुक्लः शोकतिमनःअस्मिन्निति शुक्लः, गमन करितें मन जाचे ठायीं तो· क्रु·शुकधा·गतिअ·पा दर्था· वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·२ जकात·अ·न·

शुचिः शुचिंकरोतीतिशुचिः, पवित्र करितो जो तो· क्रु·डुकृञ्धा·करणअ· अग्नि·२आषाढमहिना· ३ज्याचें अंतःकरणशुद्धअसाजो मैत्रीशी·४ शृंगाररस·५ ग्रीष्मऋतु·६पवित्र·अ·पु·७शुक्लवर्ण·वि·अ·प·न·आ·स्त्री·

शुक् विग्रहादिशोकशब्दाप्रमाणें· शाक·च्·स्त्री·

शुंठिः विग्रहादिशुंठीशब्दाप्रमाणें· स्कंठ·इ·स्त्री·

शुंठी शुंठतिकफंशुंठी, कफातें नाश करणारी जी ती· क्रु·शुठिधा·प्रतिघातअ· स्कंठ·ई·स्त्री·

शुंडा शुण्यंतेअस्यांइतिशुंडा, गमन करिजेतात जीचाठायीं ती· क्रु·शुणधा·गतिअ· दारूचेंदुकान·आ·स्त्री·

शुंडापानं शुंडापीयतेयस्मिन् शुंडापानं, मदिरापान करिजेतें जाचेठायीं तें· क्रु·पाधा·पानअ· दारूचें दुकान·अ·न·

शुतुद्री सुशोभनंपापंतुदतीति शुतुद्री, पापानें अत्यंत नाश करिते जी ती· क्रु·तुदधा·व्यथाअ· शतरुद्रानदी·ई·स्त्री·

शुतुद्रुः शतधाद्रवतीतिशतुद्रुः, शतशः प्रवाहांनीवाहाणारी जी ती· क्रु·द्रुधा·गमनअ·शतरुद्रानदी·उ·स्त्री·

शुद्धांतः शुद्धोंतोस्यशुद्धांतः, शुद्ध आहे अंत आत्मा तो·स·ज

नानखाना. २ आमौंव. अ. पु.

शुनकः शुनतीतिशुनकः, गमन करितो जो तो. कृ. शुनधा. गतिअ. कुत्रा. अ. पु.

शुनासीरः शुनश्चासीरश्चशुनासीरौ, तावस्यस्तः शुनासीरः, वायूआणिसूर्य नेआहेतजास तो. न. इंद्र. अ. पु.

शुनी विग्रहादिशुनक शब्दाप्रमाणें. कुत्री. ई. स्त्री.

शुन्यं शुनेहितंशुन्यं, श्वाकारणें जें हित तें. त. रिक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शुभंयुः शुभमस्यास्तीतिशुभंयुः, शुभ आहे जास तो. त. शुभयुक्त. वि. उ. पु. स्त्री. न.

शुभं शोभतेइतिशुभं, उत्कृष्ट शोभतें जें तें. कृ. शुभधा. दीप्तिअ. कल्याण. अ. न. २ पोकळ. अ. पु.

शुभान्वितः शुभेनअन्वितः शुभान्वितः, शुभेंकरूनजो युक्त तो. स. शुभयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शुभ्रं शोभतेइतिशुभ्रं, शोभतें जें तें. कृ. शुभधा. दीप्तिअ. शुक्ल. २ प्रदीप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ अभ्रक. अ. न.

शुभ्रदंती शुभ्रौदंतौयस्याः साशुभ्रदंती, शुभ्र आहेत दंत जीचे ती. स. पुष्पदंत नामा जो वायव्यदिशेचा हत्ती त्याची स्त्री. ई. स्त्री.

शुभ्रदंती शुभ्रौदंतौअस्याःशुभ्रदंती, शुभ्र आहेत दंत जीचे ती. स. अर्थ पूर्वीच्याशब्दाप्र.

शुभ्रांशुः शुभ्राः अंशवः यस्यसशुभ्रांशुः, शुभ्र आहेत किरण ज्याचे तो. स. चंद्र. उ. पु.

शुल्कः शुल्क्यतेइतिशुल्कः, घाटादिकांचेठायीं देइजेतें जें तें. कृ. शुल्कधा. अतिसर्जनअ. जकात. २ स्त्रीधन. ३ माल. अ. पु. न.

शुल्वं शलतीतिशुल्वं, गमन करितें जें तें. कृ. शलधा. गतिअ. तांबें. २ स्तंभ, राजू, दोरी. नव्हार इत्यादि. ३ यज्ञकर्म. ४ आचार. ५ जलसान्निध्य. अ. न.

शुल्वा विग्रहादिपूर्वीचाशब्दाप्रमाणें. स्तंभ, दोरी, नव्हार. आ. स्त्री.

शुल्वी विग्रहादिशुल्वशब्दाप्रमाणें स्तंभ, दोरी. ई. स्त्री.

शुश्रूषा शुश्रूषणंशुश्रूषा, शुश्रूष

णजें ती. क्र. शुश्रूषा-श्रवणअ. गुरू ची सेवा-आ-स्त्री.

शुषिः शुष्यतीतिशुषिः, अत्यंत नाश करणारीजी ती. क्र. शोधा-अं तकर्मअ. छिद्र. इ. स्त्री.

शुषिरं शुषिः अस्यास्तीतिशुषिरं, शोषण आहे जास तें. त. छिद्र. अ. न. २सरंध्र. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिंगी.

शुष्कमांसं शुष्कंचतत्मांसंच शुष्कमांसं, शुष्क आहे जे मांस तें. स. सुकलेलें मांस. अ. न.

शुष्मं शुष्यत्यनेनारीन्शुष्मं, श त्रूते नाश करितो जेणें करून तें. क्र. शुषधा. शोषअ. पराक्रम. अ. न.

शुष्मा शुष्यतिजलमितिशुष्मा, जलातें शोषण करितोजोतो क्र. शुषधा. शोषणअ. अग्नि. न. पु.

शूकः श्यतीतिशूकः, पीडा कर णारा जो तो क्र. शोधा. तनूकर णअ. गव्हादिकाचे कुसू. अ. पु. नपुं.

शूककीटः शूकयुक्तश्चासौकीट श्चशूककीटः, शूक म्ह. कुसू त्यानें यु क्त जो कीट तो. स. ऊर्णादिमशक कीटविशेष. कसर. अ. पु.

शूकधान्यं शूकसहितंधान्यंशूक धान्यं, कुसकयुक्त जें धान्य तें. त. ज्यास कुसू असतें तें धान्य. अ. न.

शूद्रः शोचतीतिशूद्रः, नीचत्वात् शोक करितोजो तो. क्र. शुचधा. शोकअ. शूद्र. अ. पु.

शूद्रा शूद्रस्यजातिः शूद्रा, शूद्रा चीजीजाती ती. स्त्रीप्र. शूद्राची स्त्री. आ. स्त्री.

शूद्री शूद्रस्यस्त्रीशूद्री, शूद्राची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. शूद्राची बाय को. ई. स्त्री.

शून्यं शुनेहितंशून्यं, कुत्र्याका रणें जें हित तें. त. रिक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शूरः शवतीतिशूरः, त्वरित ग मन करितोजो तो. क्र. शुधा. आ शुगमनअ. वीर. अ. पुं.

शूर्पं शूर्प्यतेऽनेनशूर्पं, मोजलें जातें जेणेंकरून तें. क्र. शूर्पधा. मानअ. सूप. २ परिमाणविशे ष. अ. पु. न.

शूल शूलतीतिशूलं, पीडा करितें जे तें. कृ. शूलधा. रुजाअ. रोग विशेष, शूल २ आयुध विशेष, भाला. अ.पु.न. ३ मरण. ४ ध्वज. ५ योगविशेष. अ.पु.

शूलाकृतं शूलेनकृतंशूलाकृतं, लोह शलाके करून जें पक्क मांस तें. स. लोह शलाकेनें पक्क जें तें. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

शूली शूलमस्यास्तीतिशूली, शूल आयुध आहे ज्यास तो. त. महादेव. इन्.पु.

शूल्यं शूलेसंस्कृतंशूल्यं, शूलाचे ठायीं संस्कृत जें मांस तें. त. लोह शलाकेनें पक्क जें तें. वि. अ.पु. न.आ.स्त्री.

शृगालः शृंगनलातीतिशृगालः, शृंगालें ग्रहण करीत नाहिं जो तो कृ. लाधा. आदानअ. कोल्हा. अ.पु.

शृंखलं शृंगात्प्राधान्यात्खलन्त्यनेनशृंखलं, ज्याच्या योगानें प्राधान्यापासून रहित होतो जेणें तो कृ. खलधा. संचयअ. रुप्याचा करगोटा. अ.पु.न.

शृंखलकः शृंखलंबंधनमस्यशृंखलकः, शृंखला आहे बंधन ज्याचें तो. काष्ठमय पाद बंधनें करून युक्त जो उंटाचा पोर तो. अ.पु.

शृंखला विग्रहादि सर्व शृंखलाशब्दाप्रमाणें. आ.स्त्री.

शृंगं शृणातीतिशृंगं, अधः पतनानें नाश करितें जें तें. कृ. शृधा. हिंसाअ. पर्वताचें शिखर. २ प्रभुत्व अ.न. ३ जीवक औषधि. अ.उ

शृंगवेरं शृंगमिववेरंशरीरमस्यशृंगवेरं, शृंगा सारिखें आहे शरीर ज्याचें तो. स. आलें. अ.न.

शृंगाटकं शृंगेअटतीतिशृंगारंशृंगारमेवशृंगाटकं, प्राधान्याप्रत गमन करितें जें तें शृंगार तेंच शृंगाटक. त. चवुष्पथ. अ.न.

शृंगारः शृंगंप्राधान्यमियर्तीतिशृंगारः, रसांमध्यें प्राधान्यातें पावतो जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. नाटकीरस विशेष. अ.पु.

शृंगिणी शृंगमस्यास्तीतिशृंगिणी, शृंग आहे जीस ती. त. गाय. ई.स्त्री

शृंगी अल्पंशृंगंप्राधान्यमस्यशृंगी, अल्पप्राधान्य आहे शृंग जीस ती. त.

शिवाचा नदी. २ वेलवादी औषधी. इन्. सु.

शृंगी शृणातीतिशृंगी, पीडा करि ते जीती. रु. शृधा हिंसाअ. मद्गुर नामा जो मत्स्यजाती त्याची स्त्री. २ अतिविष. ३ सोन्याचा अलंकार ई. स्त्री.

शृंगीकनक शृंगीनाम्नाकनकंशृं गीकनकं, शृंगी या नामें करून जें कनक तें. स. सोन्याचे अलंकार. अ. न.

शृणिः शृणातीतिशृणि, हिंसा क रणारी जी ती. रु. शृधा. हिंसाअ. अंकुश. इ. स्त्री.

शृतं श्राधातेक्तशृतं, पक्क करिजेलें जें क्षीरादि तें. रु. श्राधा. पाकअ. पक्क. वि. अ. उ. न. आ. स्त्री.

शेखरः शिखतीतिशेखरः, शिरी चे ठायीं राहतो जो तो. रु. शिखिधा गतिअ. शिरावेत घातलेली माळ. अ. पु.

शेपः शेतेइतिशेपः, शेत. पातला आ असतां निद्रा करितें जें तें. रु. शीङ् धा. स्वप्नअ. शिश्न. स. न.

शेफः शेतेअनेनशेफः, शयन ही तें जेणें करून तें. रु. शीङ्धा. स्वप्न अ. शिश्न. स. न.

शेफालिका शेरतेइतिशेफा, ताः आलयोयस्यांइतिशेफाली सैव शे फालिका, प्रफुल्लित पंक्ति आहे त जीच्याठायीं ती शेफाली ती च शेफालिका, ती. निर्गुंडी. २ रानिन र्गुंडी. आ. स्त्री.

शेमुषी शेयंमोहंमुष्णातीतिशेमु षी, मोहातें नाश करिते जी ती. रु. मुषधा स्तेयअ. बुद्धि. ई. स्त्री.

शेलुः शलतीतिशेलु.. ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. रु. शलधा. गतिअ भोकराचें झाड. उ. पु.

शेवधिः शेअवधिः शेवधिः, कल्या णाविषयीं जो अवधि तो. स. निधि ठेवा. इ. पु.

शेवालं जलेशेतेइतिशेवालं, जला चेठायीं राहतें जें तें. रु. शीङ्धा. स्वप्नअ. शेवाळ. अ. न.

शेषः शेतेहरिरस्मिन्नितिशेषः, ह रि निद्रा करितो ज्याचेठायीं तो रु. शीङ्धा. स्वप्नअ. शेषनामा सर्पवि शेष. अ. पु.

शेसः शिष्यते भवतेइतिशेसः, शि

क्षापाचणारा जो तो. त. ज्याणें अध्ययनास आरंभ केला असा बटु. अ. पु.

शैखरिकः शिखरेप्रायेणभवतीतिशैखरिकः, प्राचर्याः शिखराचेठायीं होतो जो तो. त. आघाड्याचें झाड. अ. पु.

शैलाली शिलालिनाप्रोक्तंनटसूत्रमधीतेशैलाली, शिलालिऋषिनें प्रोक्त नटसूत्रातें अध्ययन करितो जो तो. त. नटवास. नाचणारा पोऱ्या. इन्. पु.

शैलूषः शिलूषस्यापत्यंपुमान्शैलूषः, शिलूषऋषीचें जें अपत्य तो. त. बेलाचें झाड. २ नाच्या पोर. अ. पु.

शैलेयं शिलायांभवंशैलेयं, शिलेचेठायीं उत्पन्न जें तें. त. दगडफूल. २ शिलाजित. अ. न.

शैवलः विग्रहादिशैवालशब्दाप्रमाणें. शेवाळी. अ. पु.

शैवलिनी शैवलमस्यास्तीतिशैवलिनी, शेवाळ आहे जीच्याठायीं ती. त. नदी. ई. स्त्री.

शैवालं जलेशेतइतिशैवालं, जलाचेठायीं निजणारें जें तें. त. शेवाळी. अ. पु.

शैशवं शिशोर्भावः शैशवं, अर्थ शिशुत्वशब्दाप्रमाणें. बालत्व. अ. न.

शोकः शोचतियेनसःशोकः, जेणें करून शोक करितो जो तो. रू. शुच्धा. शोक अ. खेदात्मक जो अंतःकरणाची वृत्ति ती. अ. पु.

शोचिष्केशः शोचींषिज्वालाः केशाइवयस्यसःशोचिष्केशः, ज्वाला आहेत केशासारख्या ज्याच्या तो. स. अग्नि. अ. पु.

शोचिः शुच्यतिअनेनशोचिः, पवित्र होतें जेणें करून तें. रू. शुचिरूधा. दीप्तिप्रकाश. कांति. स्. न.

शोणः शोणतीतिशोणः, रक्तवर्ण युक्त असतो जो तो. रू. शोणृधा. वर्णे अ. रक्तवर्ण २ शोणनद. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शोणकः शोणतीतिशोणः सेवशोणकः, रक्तवर्णयुक्त जो तो. शोण तोच शोणक. त. टिंटूचें झाड. अ. पु.

शोणरत्नं शोणंचतद्रत्नंचशोणरत्नं, रक्तवर्ण जें रत्न तें. क. माणि

कृ. अ. न.

शोणितं शोणतिस्मशोणितं, रक्तवर्ण असतेंझालेंजें तें. क्रु. शोणृधा. वर्णादि. अ. रक्त. अ. न.

शोथः श्वयतीतिशोथः, अर्थस्वयं सुजमाणें. सूज. अ. पु.

शोथघ्नी शोथंहंतीतिशोथघ्नी, शोथातें हनन करणारीजी ती. क्रु. हनधा. हिंसाअ. पांदरीवस्तु. ई. स्त्री.

शोधनी शोध्यंतिअनयाशोधनी, शुद्ध होइजेतें स्थूलजीणेंकरून ती. क्रु. शुधधा. शोधअ. केरसुणी. ई. स्त्री.

शोधितं शुध्यतेस्मशोधितं, केशादिपनयनेंकरून शुद्ध करिजेतोंजें तें. क्रु. शुधधा. शुद्धि. शोधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शोफः श्वयतीतिशोफः वृद्धिंगत होतोजी तो. क्रु. श्विधा. वृद्धिअ. सूज. अ. पु.

शोभनं शोभतेइतिशोभनं, दीप्तिमत् होतेंजें तें. क्रु. शुभधा. दीप्ति अ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शोभा शोभयतीतिशोभा, शोभावितेजी ती. क्रु. शुभधा. शोभाअ. कांति. आ. स्त्री.

शोभांजनः शोभांजनक्तीतिशोभांजनः, सएवशोभांजन.. शोभेतें व्यक्त करितोजो तो शोभांजन तोच शोभांजन-क. शेवग्याचें झाड. अ. पु.

शोषः शोषयतीतिशोषः, देह शुष्क करणाराजो तो. क्रु. शुषधा. शोषणअ. क्षयरोग. अ. पु.

शौकं शुकानांसमूहः शौकं, शुकांचाजो समूह तें. त. शुकांचा समूह. अ. न.

शौक्लिकेयः शुक्लकदेशेभवः शौक्लिकेयः, शुक्लदेशाचेठायीं जोउत्पन्न तो. त. सोमल. अ. पु.

शौंडः शुंडायापानागारेभवः शौंडः, मद्यपान गृहाचेठायीं राहतोजी ती. त. उन्मत्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शौंडिकः शुंडासुरापण्यमस्यशौंडिकः, सुरा आहे विक्रय ज्याचा तो. त. कलाल. अ. पु.

शौंडी शुंडायांभवाशौंडी, शुंडेचेठायीं मादप्रयें करून जी स्थित ती. त. पिंपळी. ई. स्त्री.

शौद्धोदनिः शुद्धोदनस्यापत्यं पुमान् शौद्धोदनिः

शुद्धोदन स्व. कुद्भाचा अवांतर भेद त्याचा जो पुत्र तो. न. शाक्य मुनि. इ. पु.

शौरिः शूरस्यापत्यंशौरिः, शूराचें जें अपत्य तो. त. विष्णु. इ. पु.

शौर्य शूरस्यकर्मशौर्यं, शूरानेंजें कर्म तें. त. पराक्रम. अ. न.

शौल्बिकः शुल्बंशिल्पमस्यंशौल्बिकः, ताम्र घडून आहे शिल्प ज्याचें तो. न. तांबट. अ. पु.

शौष्कलः विग्रहादिसुष्कल शब्दा प्रमाणें. मत्स्यमांसभक्षक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्च्योतः श्च्योतनंश्च्योतः, घृतादिक्षरण जें तो. कृ. च्युतिर्धा. क्षरणअ. घृतादिकांचें क्षरण. अ. पु.

श्मशानं शवाः शेरतेत्रश्मशानं, शवस्थ शेतजेते निद्रा करितात ज्या नेंठायीं तें. कृ. शीङ्धा. स्वप्रअ. प्रेतभूमी. अ. न.

श्मश्रु मुखमात्रयतेश्मश्रु, पुरुषाचें मुखातें आश्रय करणारजें तें. कृ. श्रिञ्धा. सेवाअ. दाढी वगैरे. न. न.

श्यामः श्यायतेइतिश्यामः, गंजनार्थ गमन करितो जो तो. कृ. श्यैङ्धा. गतिअ. नीलवर्ण. २ हिरवा. ३ काळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्यामलः श्यामः अस्यास्तीतिश्यामलः, श्यामत्व आहे ज्यास तो. त. कृष्णवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्यामा श्यामोवर्णोस्त्यस्याः इतिश्यामा, सुंदर वर्ण आहे जी स तो. त. चांदणी. २ तिगरें. ३ उपरसाल. आ. स्त्री.

श्यामकः श्यामवर्णमकृतीतिश्यामकः, श्यामवर्णातें प्राप्त होतो जो तो. कृ. अकधा. गतिअ. सांवा. अ. पु.

श्यालः श्यायतेइतिश्यालः, स्त्रीचा भाऊ अशाप्रकारें जाणिजेतो जो तो. कृ. श्यैङ्धा. गतिअ. पत्नीचा बंधु. अ. पु.

श्यावः श्यायतेइतिश्यावः, जाणिजेतो जो तो. कृ. श्यैङ्धा. गतिअ. आरक्त वर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

श्येतः श्यायतेइतिश्येतः, जाणिजेतो जो तो. कृ. श्यैङ्धा. गतिअ.

पांदरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्येनः श्यायतेइतिश्येनः गमन करितोजो तो. कृ. श्यैङ्धातु गति. अ. ससाणापक्षि. अ. पु.

श्योनाकः श्यायतेइतिश्योनाकः, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. कृ. श्यै ङ्धातु गति अ. टिंडयाचें झाड अ. पु.

श्रद्धा श्रद्धीयतेइतिश्रद्धा, अस्त विश्वस्त नीती. कृ. डुधाञ्‌धातु धारणअ. अतिविश्वास. २ इच्छा. आ. स्त्री.

श्रद्धालुः श्रद्दधातेतच्छील. श्रद्धालुः, श्रद्धा स्वभाव जो तो. कृ. डुधाञ्‌धातु धारणादिअ. आस्तिक. २ डोहळेकरीण. वि. उ. पु. स्त्री नपुंस.

श्रयणं श्राय श्रयणं, सेवनजेनें. कृ. श्रिञ्‌धातु सेवाअ. चाकरी अ न. २ कान. अ. पु.

श्रवणं. श्रवः विग्रहादिस्तुति शब्दाप्रमाणें. कान. अ. न. २ स. नपुंस.

श्रविष्ठा प्रसिद्धःश्रवोअस्ति अस्याइतिश्रवणा, प्रसिद्ध ह्मणजे प्रख्यातआहे श्रव सजीस. ती. त. धनिष्ठानक्षत्र. आ. स्त्री.

श्राणा श्राणतेइतिश्राणा, पक्क शिजेल्ये जी ती. कृ. श्राञ्‌धातु पाक अ. चाकरी. अ. न. २ कान. अ. पु

श्राद्धं श्रद्धास्त्यस्मिन्निति श्राद्धं, श्रद्धा आहे ज्याचेठायीं तें. त. यथाविधि जें पितृसंबंधिक र्म तें. अ. न.

श्राद्धदेवः श्राद्धस्यदेवः श्राद्धदेवः, श्राद्धाचा जो देव तो. स. यम. अ. पु.

श्रायः श्रयणंश्रायः, सेवनजेंतो कृ. श्रिञ्‌धातु सेवाअ. चाकरी. अ. पु.

श्रावणः श्रवणयुक्तापौर्णिमासी यत्रास्तिसश्रावणः, श्रवणनक्षत्रयुक्त आहे पौर्णिमा ज्याचेठायीं तो. त. श्रावणमहिना. अ. पु.

श्रावणिकः श्रावणी अत्रास्तीतिश्रावणिकः, श्रावणी आहे ज्याचेठायीं तो. त. श्रावणमहिना. अ. पु.

श्रीः श्रयतिहरिमितिश्रीः, हरीप्रत आश्रय करित्ये जी ती.

कृ. श्रिञ्‌धा. सेवांअ. लक्ष्मी. २ शोभा. ३ लवंग. ४ संपत्ति. ई. स्त्री.

श्रीकंठः श्री. शोभाविषंवाकंठेय स्यसश्रीकंठः, शोभा अथवा विष आहे कंठाचेठायीं ज्याचा तो. स. महादेव. अ. पु.

श्रीघनः श्रियाघनः पूर्णःश्रीघनः, संपत्तीनेजो पूर्ण तो. स. बुद्धाव तार. अ. पु.

श्रीदः श्रियंददातीतिश्रीदः, लक्ष्मी तें देतो जो तो. कृ. डुदाञ्‌धा. दान. अ. कुबेर. अ. पु.

श्रीपतिः श्रियाः पतिः श्रीपतिः, श्रीजी लक्ष्मी तिचा जो पति तो. स. विष्णु. इ. पु.

श्रीपर्णं श्रीपर्णी श्रीः शोभा पर्णेयस्यतत्‌श्रीपर्णं, शोभा आहे पर्णाचेठायीं ज्याच्या तें. स. कम ळ. २ नरवेलाचें झाड. अ. न. ३ शिवणीचें झाड. ई. स्त्री.

श्रीपर्णिका श्रीयुक्तानिपर्णान्य स्याइतिश्रीपर्णिका, श्रीः पर्णेषु यस्याः साश्रीपर्णिकावा, शोभायु क्तआहेत पर्णेजीचीं किंवा हीआ हे पर्णाचेठायींजीच्यातीस. कुंभ्या. अ

श्रीपिष्टः विग्रहादिसर्वश्रीवेष्ट शब्दाप्रमाणें. धूप. अ. पु.

श्रीफलः श्रीप्रदंफलमस्येतिश्री फलः, लक्ष्मीतें देणारें जें तें. स. बे लाचें झाड. अ. पु.

श्रीफली श्रीवत्‌फलमस्याःश्रीफ ली. शोभायुक्त आहे फळ जीचें ती. स. नीळ. ई. स्त्री.

श्रीमत् विग्रहादिश्रीलशब्दाप्रमा णें. तिलपुष्प. त्. पु. २ लक्ष्मीवान. वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

श्रीलः श्रीरस्त्यस्यश्रीलः, श्रीआहे ज्यास तो. त. लक्ष्मीवान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्रीवत्सलांछनः श्रीयुक्तोवत्सः लांछनंविशेषोलांछनं यस्य श्रीवत्सलांछनः, शोभायु क्त वत्स हें चिन्हवि शेष आहे लांछन जाचें तो. स. विष्णु. अ. पु.

श्रीवासः श्रियोवासः श्रीवासः, श्रीचा जो वास तो. स. धूप. अ. पु.

श्रीवेष्टः श्रियः सरलस्यवेष्टः श्री वेष्टः, सरल वृक्षाचा जो डीक तो. स. धूप. अ. पु.

श्रीसंज्ञं श्रियः संज्ञायस्यश्रीसं ज्ञं, लक्ष्मीनी आहे संज्ञा जास तें स. लवंग. अ. न.

श्रीहस्तिनी श्रियो हस्तः श्रीहस्तः, सविद्यतेअस्यांश्रीहस्तिनी, श्रीचा हस्त सदृश पुष्प आहे जीस ती. त. थोर कुरडू. ई. स्त्री.

श्रुतं श्रूयतेस्मश्रुतं, श्रवण करिजेलें जें तें. कृ. श्रुधा. श्रवणअ. शास्त्र. अ. न. ऐकलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्रुतिः श्रूयतेः नयाश्रुतिः, श्रवण ज्ञान करिजेते जीणें ती. कृ. श्रुधा श्रवणअ. वेद २ कान. ३ ऐकणें ४ वार्ता. इ. स्त्री.

श्रेणिः श्रेणी श्रयतीतिश्रेणि. एकत्र स्थित तीप्रत सेवन करित्ये. त्ये. स्त्र. सेवनानें राहते जी ती. कृ. श्रिञ्धा. सेवा अ. पङ्क्ति इ. स्त्री. २ स्वजातीय शिल्पिवि शेष. शिंपी. २ ई. स्त्री.

श्रेयसी अतिशयेनप्रशस्या श्रेयसी, अत्यंत प्रशस्त जी ती. त. हिरड्याचें झाड २ पाहाडमूळ. ३ गजपिंपळी. ई. स्त्री.

श्रेयः अतिशयेनप्रशस्यंश्रेयः, अतिशयें करून जो प्रशस्त तो. त पुण्य. २ मोक्ष. स. न. फार चांगला वि. स. पु. न. ई. स्त्री.

श्रोणः श्रोणतीतिश्रोण., गतिविकल होतो जो तो. कृ. श्रोणृधा. संघात अ. पांगळा. अ. पु.

श्रोणिः श्रोणतीतिश्रोणिः, संश्लिष्ट असते जी ती. कृ. श्रोणृधा स घात अ. कमर. इ. स्त्री.

श्रोणिफलकं श्रोणिफलकमिव चर्माकारत्वात् श्रोणिफलकं, ढाली सारिखा आकार जीचा अशीजी श्रोणी ती स कमरेचें फळें अ न

श्रोणी श्रोणतीतिश्रोणी, संबद्ध असते जी ती. कृ. श्रोणृधा. संघात अ. कमर ई. स्त्री

श्रोत्रं श्रूयतेनेनश्रोत्रं, श्रवण करिजेतें जेणें करून तें कृ. श्रुधा. श्रवणअ. कान. अ. न.

श्रोत्रियः छंदोधीतेइतिश्रोत्रियः, वेदाध्ययन करणारा जो तो. त. वेदाध्ययन करणारा. अ. पु.

श्रौषट् श्रूयतेइतिश्रौषट्, हविर्दान त्याअर्थीं जाणिजेतें जें तें. कृ. श्रु

धा श्रवणअ. देवांकरणें जे हवि र्दान तदर्थी अव्य.

श्लक्ष्णं श्लिष्यतेइतिश्लक्ष्णं, सूक्ष्म करिजेतेजे तें क्र. श्लिषधा. आलिंगनअ. बारीक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्लीलं विग्रहादिश्रीलशब्दाप्रमाणें. लक्ष्मीवान्. वि अ. पु न आ. स्त्रीलिं.

श्लेषः श्लेषणश्लेषः, संधानजे तो. क्र. श्लिषधा. आलिंगनअ. संधान. अ. पु.

श्लेष्मणः श्लेष्मास्त्यस्यश्लेष्मण श्लेष्मा ह. शेंबूड आहे जास तो. न. ज्यास कफ झाला आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्लेष्मा श्लिष्यतीतिश्लेष्मा, संबद्ध असतो जो तो क्र. श्लिषधा. आलिंगनअ. कफ. न. पु.

श्लेष्मलः विग्रहादिसर्वश्लेष्मणशब्दाप्रमाणें.

श्लेष्मातकः श्लेष्माणमंततीति श्लेष्मातकः, श्लेष्मेतें सतत प्राप्त असतो जो तो. क्र. अतधा सातत्यगमनअ. भोकरीचें झाड. अ. पु.

श्लोकः श्लोक्यतेइतिश्लोकः, ग्रथित करिजेतो जो तो. क्र. श्लोकधा. संघातअ. कीर्ति. २ अनुष्टुप् छंद. ३ पद्य. अ. पु.

श्वःश्रेयसं श्वः आगामिश्रेयोपश्रेतिश्वःश्रेयसं, पुढें आहे कल्याण ज्यामध्ये तें. स. कल्याण. अ. न.

श्वदंष्ट्रा शुनोदंष्ट्रेवदंष्ट्रा अस्याः श्वदंष्ट्रा, कुत्र्याचे दाढे सारखा आहे आकार जीचा ती. स. सराटा आ स्त्रीलिं.

श्वा श्वयतीतिश्वा, गमन करितो जो तो. क्र. टुओश्विधा. गत्यादिअ. कुत्रा. न. पु.

श्वपचः श्वानंपचतीतिश्वपचः, श्वानातें पाक करितो जो तो. क्र. डुपचपधा. पाकअ. चांडाल. अ. पु.

श्वपाकः विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें. चांडाल. अ. पु.

श्वभ्रं सुशोभनंअभ्रंयत्रेतिश्वभ्रं, उत्तम आहे अवकाश ज्यामध्ये तें. स. छिद्र. अ. न.

श्वयथुः श्वयतिअनेनश्वयथुः, वृद्धि पावतो जेणें तो. क्र. टुओं

श्विधा-इद्रिअ-सूज-उ-पु-.

श्वर्वृत्तिः शुनोवृत्तिरिवश्ववृत्तिः, कुत्र्याच्या वृत्ति सारखी जी ती-स दुसऱ्याच्या चित्तानुकूल वर्तणें. इ-स्त्री.

श्वशुरः शुअश्नुतेइतिश्वशुरः, आ श्रयें करून व्याप करणारा पतीचा किंवा स्त्रीचा पिता जो तो-कृ-अमू धा-व्याप्तिअ-सासरा-अ-पु-

श्वशुरौ समासादिश्वश्रूश्चश्वशुरश्च याप्रमाणें-सासू सासरा-अ-पु-नि-द्वि-

श्वशुर्यः श्वशुरस्यापत्यंश्वशुर्यः, श्वशुराचें जें अपत्य तो-त-दीर-२ बायकोचा भाऊ-अ-पु-

श्वश्रूः विग्रहादिश्वशुरशब्दाप्रमाणें-आश्रयें करून व्यापकरणारी पतीची किंवा स्त्रीची माताजीती कृ-अमूधा-व्याप्तिअ-सासू-ऊ-स्त्री

श्वश्रूश्वशुरौ श्वश्रूश्चश्वशुरश्च श्वश्रूश्वशुरौ, सासरा आणि सासू जी ती-द्वं-सासू सासरा-अ-पु-नि-द्वि-

श्वसनः श्वसित्यनेनेतिश्वसनः, ज्याच्या योगानें श्वास टाकितोजीकी कृ-श्वसधा-प्राणनअ-वारा २ गोव्याचें झाड-अ-पु-

श्वः यातमागामिनअहः श्वः, गत आणि भावि जें दिन तें-त-उद्यां या अर्थी अव्य-

श्वाविध् श्वानंविध्यतीतिश्वाविध्, कुत्र्याते मारितो जो तो-कृ-व्यधधा ताडनअ-मृगविशेष, साळई-ध-पु

श्वित्रं श्वेततेइतिश्वित्रं, अंग पांढरें करितो जो तो-कृ-श्विताधा-वर्णअ-कुष्टरोग-अ-न-

श्वेतं श्वेततेइतिश्वेतं, पांढरें असतें जें तें-कृ-श्विताधा-वर्णअ-पांढरा-वि-अ-पु-न-आ स्त्री-२ रुपें-३ द्वीपविशेष-अ-न-

श्वेतगरुत् श्वेतागरुतोस्यश्वेतगरुत्, शुभ्रआहेत पक्ष ज्याचे तो-स-हंसपक्षी-त-पु-

श्वेतमरिचं श्वेतं मरीचमिच श्वेतमरीचं, श्वेत सं- पांढरे मिऱ्या सारिखें जें तें-त-स-दो वग्याचें बीज-अ-न-

श्वेतरक्तः श्वेतश्चासौरक्तश्चश्वेतरक्तः, श्वेत असा जो रक्त तो-स-कांही पांढरा व कांही तांबडा-वि-

अ·पु·न·आ·स्त्री·

श्वेतक्षुरसा शोभनाः रसाः अस्याः क्षुरसा, श्वेता चासौ क्षुरसा च श्वेतक्षुरसा, शोभन आहेत रस जीचे ती क्षुरसा श्वेत स्त्र· मुख्य अशीजी क्षुरसा ती· स· कातरी निर्गुंडीनें झाड· आ· स्त्री·

(ष.)

षट्कर्मा षट्कर्माणि यस्य षट्कर्मा, साहा अध्ययनादि आहेत कर्मे ज्यासतो· स· षट्कर्मयुक्त ब्राह्मण· न·पु·

षट्पदः षट्पदानि यस्य स षट्पदः, साहा आहेत पाय ज्यास तो· स भ्रमर· अ·पु·

षड्गुणाः षडेते गुणाश्च षड्गुणाः, सहा असे जे गुण ते· स· संधि, विग्रह, यान, आसन, द्वैध आणि आश्रय हे साहा गुण· अ· पु· नि· ब·

षडभिज्ञः षट् दिव्य चक्षुरादि अभिज्ञायमानानि यस्य षडभिज्ञः, साहा प्रकार ज्ञात आहेत ज्यास तो· रू· ज्ञाधा· अवबोधन अ· बुद्धावतार अ·पु·

षडाननः षट् आननानि यस्य स षडाननः, साहा आहेत आननें ज्यास मुखें ज्यास तो· स· कार्तिकस्वामी· अ·पु

षड्ग्रंथः षट् ग्रंथयो यस्य स षड्ग्रंथ, साहा आहेत ग्रंथि ज्यास तो· स· करंज वृक्षांतील एक भेद· अ·पु·

षड्ग्रंथा षट् ग्रंथयो यस्याः सा षड्ग्रंथा, अनेक आहेत पर्वे जीस ती स· वेखंड· आ· स्त्री·

षड्ग्रंथिका षट् बहवो ग्रंथयो यस्या इति षड्ग्रंथिका, साहांहून अधीक आहेत ग्रंथी जीस ती· स· कापुर काचरी· आ·स्त्री·

षड्जः षट्सु नासा कंठोरस्तालु जिह्वा दंतस्थानेषु जायत इति षड्जः, नासादि षट् स्थानांपासूनी उत्पन्न जो तो· रू· जनीधा· प्रादुर्भाव अ· सप्तस्वरांतील एक स्वर· अ·पु

षंडः भ्रमरेभ्यः रसं सनोतीति षंड, भ्रमरांकारणें रसांतें देतो जो तो· रू· षणुधा· दान अ· षोळ· २ नपुंसक· अ·पु· ३ कमलांचा समूह· वि अ·पु·न·आ·स्त्री·

षंढः सनोतीति षंढः, देणारा जो तो रू· षणुधा· दान अ· नपुंसक अ·पु

षष्टिक्यं षष्टिकानांभवनंक्षेत्रंषष्टिक्यं, षष्टिकांचे जें क्षेत्र तें. त. दोन महिन्यानीं पिकणारें शेत. पि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

षाण्मातुरः षण्णांमातृणामपत्यं षाण्मातुरः, साहा आई यांचें जें अपत्य तो. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

(सं.)

संक्रंदनः संक्रंदयतीतिसंक्रंदनः, शत्रूंमने रडवितोजो तो. कृ. क्रदिधा. रोदनअ. इंद्र. अ. पु.

संक्रमः संक्रमणंसंक्रमः, दुर्गदेशाक्रमण जें तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. दुर्मार्ग किंवा दुर्मार्गीसंचार. अ. पु.

संक्षेपणं संक्षेपःसंक्षेपणं, संक्षेपजो तें. कृ. क्षिपधा. प्रेरणअ. संक्षेप. अ. न.

सखी समानंख्यायतेजनैरितिसखी, लोकांनीं तुल्य कथन करिजेलेंजी ती. कृ. ख्याधा. प्रकथनअ. मित्रीण. ई. स्त्री.

संख्यं संख्यातिअस्मिन्नितिसंख्यं, परस्पर वैरेंकरून शीलजें आहेज्यानेंगायी ते. कृ. ख्याधा. प्रकथन अ. युद्ध. अ. न.

संख्या संख्यायतेसासंख्या, गणना करिजेल्ले जी ती. कृ. चक्षिङ्धा. व्यक्तवाणी अ. एकत्वादिसंख्या. २ प्रमाणानें जो वस्तूचा खरे खोटेपणाचा विस्तार करितात ती. आ. स्त्री.

संख्यातं संख्यायतेस्मसंख्यातं, गणना करिजेलें जें तें. कृ. ख्याधा. प्रकथनअ. मोजलेला. पि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संख्यावान् संख्या विचारणास्त्यस्यसंख्यावान्, विचारणा आहे ज्यास तो. त. पंडित. न. पु.

संग्रहः संगृह्यतेसंक्षिप्यतइतिसंग्रहः, संक्षेपजोजो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. संक्षेप. अ. पु.

संग्रामः संग्रामणंसंग्रामः, युद्धजें तो. कृ. संग्रामधा. युद्धअ. युद्ध. अ. पुल्लिंगीं.

संग्राहः संग्रहणंसंग्राहः, मुष्टिबंधन जें तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. सुष्टिबंध २ ढालीची मूठ. अ. पु.

संज्ञः संहतेजानुनीयस्यसःसंज्ञः, संलग्न आहेत जानू ज्याचा तो. स ज्याचे गुडघे स्वभावतः परस्प

र जयक असतात तो. अ. पु.

संज्ञपनं संज्ञाप्यतेसंज्ञपनं, मारणजें तें. कृ. ज्ञाधा. मारणअ. ठार मारणें. अ. न.

संज्ञा संज्ञानंसंज्ञा, सम्यक्जें ज्ञान तें. कृ. ज्ञाधा. अवबोध अ. डोळ्यानें खुणावणें. २ गायत्री मंत्र. ३ सूर्याची स्त्री. ४ बुद्धि. ५ नाव स. नाम. आ. स्त्री.

संज्ञुः संहतेजानुनीअस्यसंज्ञुः, लागलेआहेतजानूजानें तो. स. अर्थ संज्ञशब्दाप्रमाणें. वि. उ. पु. स्त्री. न.

संज्वरः संज्वरयतीतिसंज्वरः, रुग्ण झा. अतिकृशकरितोजो तो. कृ. ज्वरधा. रोगअ. अग्नीचा संताप. अ. पु.

संडीनं सम्यक्डयनंसंडीनं, उत्तमप्रकारें करूनजें गमन तें. धातु भडीनेंशब्दाप्रमाणें. पक्ष्यांचा गतिविशेष. अ. न.

संद्रावः संद्रवणंसंद्रावः, अर्थ प्रद्रावशब्दाप्रमाणें. पलायन. अ. पुल्लिंगीं.

संफुल्लः सफुल्लतीतिसफुल्लः, विकसितहोतोजो तो. कृ. फुल्लधा. विकसनअ. फुल्लेला. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

संभली संभलतेइतिसंभली, उत्तम बोलणारी जी ती. कृ. भलधा भाषणअ. कुट्टण स्त्री. ई. स्त्री.

संमार्जनी संमृज्यतेअनेयासं मार्जनी, शुद्ध होइजेतें जीणेंकरून ती. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. केरसणी. ई. स्त्री.

संमृष्टं संमृज्यतेस्मसंमृष्टं, केशादिपनयें करून शुद्ध कारजेतें जें तें कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. शुद्ध केलेला वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

संयतः संयतेस्मसंयतः, बंधन केलेलाजो तो. कृ. यमधा. उपरम अ. बांधलेला. वि. अ. पु. न. आ स्त्री

संयत् सयमनंसंयत, सम्यक्परस्परांचा जोनाश ती. कृ. यमधा उपरमअ. युद्ध. त्. स्त्री.

संयमः संयमनंसंयमः इंद्रियरमनजें तो. कृ. यमधा. उपरमअ दीगसाधन विशेष. अ. पु.

संयामः वियद्दादिपूर्वोंच्याप्रमाणें. योगसाधनविशेष अ. पु.

संयुगः संयोजनंसंयुगः, वैवादि केकरून जें मेलन तो. क्. युजिर् धा योगअ-युद्ध-अ-पु.

संयोगितः संयोगः संजातोस्य संयोगितः, संबंध झाला आहे ज्या स तो. त. संयुक्त. वि-अ-पु-न-आ स्त्रीलिंगीं.

संयोजितः संयुज्य तेस्मसंयोजि तः, संयुक्त करिजेला जो तो. क्. यु जिर्धा योगअ. अर्थपूर्वीच्याशब्दा प्रमाणे.

संरावः सम्यक्‌रूयतेइतिसंरावः, उत्तम प्रकारें उच्चारिजेतोजोतो क्. रु धा. शब्दअ-शब्द अ पु.

संलापः सम्यक्‌लपनं संलापः, उत्तमप्रकारचें जे भाषणतें क्. लप धा. व्यक्तवाणीअ. परस्पर भाषण जें तो. अ पु.

संव्यानं सम्यक्‌वीयतेनेनसंव्या नं, उत्तम प्रकारें उत्तरदेहभाग वेष्टि तहोतोजेणेंतें क्. उत्तरीयवस्त्र. अ. न

संशमकः संशमयनंसंशमः, संशमं करोतीतिसंशमकः, सम्यक्‌शमन तें करणारा जो तो. क्. डुकृञ्धा. करणेंअ. प्रथम शांपथ केल्यामुळें यु द्धांतजो पराङ्मुख होत नाहीं तो अ. पु.

संशयः संशयनंसंशयः, शांतीजी ती. क्. शीङ्‌धा. स्वप्नअ. संदेह. अ. पुल्लिंगीं.

संशयापन्नमानसः संशयमाप न्नंमानसंयस्यसंशयापन्नमानसः, संशयाप्रत पावलें आहे अंतःकर णज्याचें तो. स. संशयखोर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संश्रवः संश्रवणंसंश्रवः, स्वीकार जो तो. क्. श्रुधा श्रवणअ स्वीकार. अ. पु.

संश्रुतं संश्रूयतेस्मसंश्रुतं, स्वीका र करिजेलें जें तें. क्. श्रुधा श्रवणअ स्वीकारलेला. वि. अ. पु. न आ स्त्री.

संश्लेषः संश्लेषणंसंश्लेषः, आलि गन जें तो. क्. श्लिषधा. आलिंगन अ. आलिंगन. अ. पु.

संसक्तं संसज्यतेस्मसंसक्तं, सं लग्न करिजेलें जें तें. क्. षंजधा. सं गअ. संलग्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

संसत् संसीदंत्यस्यामितिसंसत्, अर्थसंमितिचत् क्. षद्लृधा. विशार णादिअ. सभा. त्. स्त्री.

संसरणं सम्यक् सरत्यनेनसंस. रणं, सम्यक् गमन करितात जेणें करून तें. क्र. सृधा. गतिअ. राजमार्ग. २ प्राणिमात्राची उत्पत्ति ३ निर्बाध जें सैन्यानें गमन तें. अ. न.

संसिद्धिः संसिध्यतीतिसंसिद्धिः, स्वभाव जो ती. क्र. षिधधा. गति अ. स्वभाव. इ. स्त्री.

संस्कृतं संस्क्रियतेस्मसंस्कृतं, संस्कार करिजेलें जें तें. क्र. कृन्धा. करणअ. कृत्रिम किरेनें संपादन केलेलें. २ लक्षणयुक्त. ३ संस्कारयुक्त वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संस्तरः संस्तीर्यतेइतिसंस्तरः, आस्तृत करिजेतो जो तो. क्र. स्तृञ् धा. आच्छादनअ. दर्भमुष्टि. २यज्ञ. अ. पु.

संस्तवः संस्तवनंसंस्तवः, परिचिती जी ती. क्र. ष्टुञ्धा. स्तुतिअ. परिचय. अ. पु.

संस्त्यायः संस्त्यायतीतिसंस्त्यायः, संनिवेश किंवा संघात करितो जो तो. क्र. स्त्यैधा. शब्दसंघातअ. नगरांतील एक वसावयाचें स्थान. २समूह. अ. पु.

संस्था संतिष्ठतेऽनयासंस्था. शहाती जीणें करून ती. क्र. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. न्यायमार्गस्थिति. २आधार. ३ मरण. आ. स्त्री.

संस्थानं संस्थितिः संस्थीयतेनेना च संस्थानं, संस्थिति किंवा संस्थान करिजेतें जेणें वआन्ते वार्ते तें. क्र. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. चवाठा. २ संनिवेश. ३आकृति. ४ मरण. ५ अवयवविभाग. अ. न.

संस्थितः संतिष्ठतेस्मसंस्थितः, स्थिर झाला जो तो. क्र. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. मेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संस्पर्शा संस्पृश्यतेइतिसंस्पर्शा, सेवन करिजेत्से जी ती. क्र. स्पृशधा. स्पर्शनअ. चाकचत. आ. स्त्री.

संस्फेटः संस्फट्यतेअत्रइतिसंस्फेटः, नष्ट होइजे तो आन्तेवार्ते तें. क्र. स्फुटधा. विशरणअ. युद्ध. अ. पु.

संस्फोटः संस्फोटनंसंस्फोटः, सम्यक् जें हिंसन तें. क्र. स्फुटिरधा. विशरणअ. युद्ध. अ. पु.

संहत्तः संहन्यतेस्मसंहतः, दृढ

रिजेतीजोती. क्रु. हनधा. हिंसादि अ. दृढसंधानयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संहतजानुकः संहतेजानुनीय स्यसंहतजानुकः, संलग्न आहेत जानु ज्याचे तो. स. अर्थसज्ञशब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संहतलः संहतंसंपहंलातीतिसंहतलः, संलग्नातें ग्रहण करणारा जो तो. क्रु. लाधा. आदानअ. पसरलेलेजे दोन हात एक ठिकाणींजोडले तो. अ. पु.

संहतिः संहन्यतेइतिसंहतिः, संघीभूत होइजेसे जी ती. क्रु. हनधा. हिंसादिअ. समूह. इ. स्त्री.

संहननं संहन्यतेइतिसंहननं, अत्यंत नाश पाविजेतेंजें तें. क्रु. हनधा. हिंसाअ. शरीर. अ. न.

संहूतिः सम्यक्हूयतेइतिसंहूतिः, सम्यक् जें आव्हान ती. क्रु. व्हेञ्धा. शब्दअ. बहुतांनें बोलावणें. ई. स्त्री.

सकलं कलाभिः सहितंसकलं, कळेशीं सहवर्तमान जें तें. स. संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सकृत् एकवारंइतिसकृत, एकवारं जें तें. त. एकवार २ वरोबरत्या अर्थी अव्य. ३ काकपक्षी. त्. पु.

सक्तुफला सक्तुवत्फलान्यस्याःसासक्तुफला, सक्तु सारिखीं आहेत फलें जीचीं ती. स. शमीवृक्ष. आ. स्त्री.

सक्तुफली विग्रहादिसर्वसक्तुफलाशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

सक्थि सजतीतिसक्थि, संलग्नकरणार जें तें. क्रु. षंजधा. संगअ. मांडी. इ. न.

सखा समानःख्यायतेलोकैर्येनेतिसखा, कोणीही समान कथिजेतो जो तो. क्रु. ख्याधा. प्रकथनअ. मित्र. इ. पु.

सख्यं सख्युर्भावः कर्मवासख्यं, मित्राचा जो भाव किंवा कर्म तें. त. मैत्री. अ. न.

सगर्भ्यः समानेगर्भेभवः सगर्भ्यः, समान गर्भाचा गर्भी होणारा जो तो. त. सहोदर बंधु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

सगोत्रः समानगोत्रंकुलंयस्यसःसगोत्रः, समान आहे कुल ज्याचें तो. स. एक वंशांतील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सग्धिः अदनंग्धिः समानाग्धिः सग्धिः, दोघें तिघें मिळून जें भोजन तें. स. सहभोजन. इ. स्त्री.

संकटं संकटतीतिसंकटं, संबाधक रितें जें तें. क्रु. कटेधा. पर्यावरणअ. विकल्प. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संकरः संकीर्यतेइतिसंकरः, व्याप्त होतो जो तो. क्रु. कृधा. विक्षेपअ. केर. अ. पु.

संकर्षणः संकर्षतीतिसंकर्षणः, उत्तमप्रकारें करून शत्रूंनें किंवा यमुनेचें कर्षण. स्व. आकर्षण करितो जो तो. क्रु. कृषधा. विलेखनअ. बळराम. अ. पु.

संकलितः संकल्यतेस्मसंकलितः, अनंतरांनी योजित करिजेतो जो तो. क्रु. कलधा. संख्यानअ. मिळविलेला. योजित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संकल्पः सम्यक्कल्पतेनेनेतिसंकल्पः, उत्तमप्रकारानें शक्तिमान होतो जेणें करून तो. क्रु. कृपूधा. सामर्थ्यअ. मानसव्यापारविशेष. अ पुल्लिंगी.

संकसुकः सम्यक्संतिपलायंते जनाःअस्मात्संकसुकःजनआपापसून दूर होतात तो. क्रु. कसधा. गतिअ. चंचलप्रकृतीचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संकाशः संकाशतेइतिसंकाशः, नित्य शोभतो जो तो. क्रु. काशृधा. दीप्तिअ. सारखा. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिंगी.

संकीर्णः संकीर्यतेस्मसंकीर्णः, मीलित करिजेला जो तो. क्रु. कृधा. विक्षेपअ. सजातीय विजातीयांपासून झालेली अंबष्ठ करणादि मनुष्यजाति. अ. पु. २ मिश्र. ३ व्याप्त. ४ संकट. ५ अशुद्ध. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

संकुलं संकोलतीतिसंकुलं, व्याप्त करितें जें तें. क्रु. कुलधा. संस्त्यानअ. पूर्वापरविरुद्ध. २ मिश्र. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

संकोचः संकोचतीतिसंकोचः, मत्स्यादिकांस संपर्क करणारा जो तो. क्रु. कुचधा. संपर्कअ. कुंकुम. २ मत्स्यविशेष. ३ संकोच. अ. पु.

संगः संजननंसंगः, संश्लेष जो तो. क्रु. षंजधा. संगअ. संगम. अ. पु.

संगतं संगच्छतेस्मसंगतं, संगति करितें जाहालें जें तें. क्रु. गम्लृधा.

गतिअ पूर्वापर संबंधयुक्त. वि.अ. पु.न.आ.स्त्री.

संगमः संगमनसंगमः, संश्लेष जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. संग. अ.पु. २ नद्यादिकांचा संगम. अ.पु. नपुंस.

संगरः संगीर्यते ऽनेनसंगरः, सम्यक्शब्द करिजेतो जेणेकरून तो. कृ. गृधा. शब्दअ. युद्ध. २ प्रतिमा ३ आपत्ति ४ विष ५ स्वीकार ६ शमीवृक्षाचें फळ. अ.न.

संगीर्ण संगीर्यतेस्मसंगीर्णं, संगीर्ण करिजेलें जें तें. कृ. गृधा. निगरणअ. अंगीकृत. वि.अ.पु.न.आ.स्त्रीलि.

संगूढः संगुह्यतेस्मसंगूढः, संवृत्त करिजेला जो तो. कृ. गुहूधा. संवरणअ. युक्त केलेला. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

संघः संहन्यतेऽनेनइतिसंघः, सम्यक् संमर्द करिजेतो जो तो. कृ. हनधा. गत्याद्य. समूह. अ.पु.

संघातः संहन्यंतेऽनेनइतिसंघातः हिंसा करिजेती जेणेंकरून तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. नरकविशेष. २ समूह. अ.पु.

सन्निवः सन्वनंसन्विः सन्विवातीति सन्विवः, सेवन किंवा बोध करितो जो तो. कृ. वाधा. गतिअ. प्रधान. २ सखा. ३ सहाय. अ.पु.

सज्जः सज्जतीतिसज्जः, तयार होणारा जो तो. कृ. षस्जधा. गतिअ. कवचधारण केलेला. २ सिद्ध. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

सज्जनः सच्चासौजनश्चसज्जनः, उत्तम जो साधु तो. स. साधु. २ पाहारा. अ.न.

सज्जना सज्जनंसज्जना, पल्याणाद्यारोपणेंकरून तयार करणें जी ती. कृ. षस्जधा. गतिअ. नायकास वसण्या करितां हत्ति सज्ज करणें. आ.स्त्री.

संचयः संचीयतेऽइतिसंचयः, संचय करिजेतो जो तो. कृ. चिञ्धा. चयनअ. एकत्र करणें. अ.पु.

संचारिका सम्यक्चरतीतिसंचारिका, संचार करणारी जी ती. कृ. चरधा. गतिअ. दूती. आ.स्त्री.

संजवनं संजवंतिअत्रइतिसंजवनं, गमन करिताहेत आनंदाया

तें. कृ. क्षुधा. गतिअ. चौसोपी थाडा. अ. न.

सदा सरतीतिसदा, अवयवांतें प्रा पस्तेजी ती. कृ. षरधा. अवयवअ. जरा. आ. स्त्री.

सततं संतन्यतेस्मोतिसततं, निरंत र विस्तारिजे तें जें तें. कृ. तनुधा. वि स्तारअ. नित्य. अ. न. २ वीणादि वाद्यसहित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सती अस्तिएकस्मिन् पत्यौव्रतमिति साध्नोति परलोकमितिवासती, एकपती विषयीं आहेव्रत जीचें किंवा परलोकसा धन करितेजीती. कृ. असधा. शुध्य पतिव्रता स्त्री.

सतीनकः सतिजीवेइनः प्रभुरुक्तं साधुंकरोतीतिसतीनकः, साधुकर णाराजो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. वाटाणा. अ. पु.

सतीर्थ्यः समानतीर्थेवसतीतिस तीर्थ्यः, एक गुरूचावायीं वास कर णारा जो तो. एकगुरूचाशिष्य. अ. पु.

सन् अस्तीतिसन्, विद्यमानरह तो जो तो. कृ. असधा. शुध्यर्थ. प डित. २ साधु. त. पु. ३ सत्य. त्रु. न. ४ विद्यमान. ५ प्रशस्त. ६ पूज्य. वि. त्र पु. ई. स्त्री. त्र. न.

सत्तमः अतिशयेनसन्सत्तमः, अतिशयेंकरून जो उत्तम तो. त. श्रे ष्ठ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सत्त्रं सीदंत्यनेनसत्त्रं, विशरणादि करितात जेणेंकरून तें. कृ. षद्लृधा. विशरणादिअ. वस्त्र. २ नित्यदान. ३ यज्ञ. ४ अरण्य. ५ कपट. अ. न.

सत्त्रा सहत्रायतेइतिसत्त्रा, सहार्थी. तें रक्षण करितें जें तें. कृ. त्रैङ्धा. पा लनअ. बरोबर ह्या अर्थी अव्य.

सत्त्री सत्त्रमस्यास्तीति सत्त्री, अन्न दानादि सत्र आहे ज्यास तो. घरचा यजमान. इन्. पु.

सत्पथः संश्चासौपंथाश्चसत्पथः, उ त्तम असा जो पंथ ह्या मार्ग तो. स चांगला मार्ग. अ. पु.

सत्यं सतिसाधुसत्यं, सद्धर्मविष यीं जें साधु तें. त. स्वरेपणा. २ शास्त्र विक. ३ शपथ. ४ कृतयुग. अ. न.

सत्यंकारः सत्यंकरोतीतिसत्यंका रः, सत्यातें करणाराजो तो. कृ. डुकृ ञ्धा. करणअ. मी हें खचित स्वीका रलें असें सांगणें. किंवा सत्यकारदेणें. अ. पु.

सत्यवचाः सत्यंवचोस्यसत्यवचाः,

सत्य आहे वाणी ज्याची तो. स. ऋ षी. २ सत्य बोलणारा. स. पु.

सत्याकृतिः सत्यस्यआकृतिः स त्याकृतिः, सत्याचें जें करण ती. स अर्थ सत्यंकारशब्दाप्र. इ. स्त्री.

सत्यानृतं सत्येनसहानृतंसत्या नृतं, सत्याशीं सहवर्तमान जें अ नृत तें. स. वाण्याचें कर्म. अ. न.

सत्यापनं. सत्यापना सत्यस्य करणंसत्यापनं, अवश्यकैतव्यव स्वनिश्चितार्थ यानें जें करण तें. कृ. स त्यप्रकृतिकधातुल्लणअ. अर्थ स त्यंकारशब्दाप्र. अ. न. २ आ स्त्री.

सत्वं सतोभावःसत्वं, सत् ह्मण जे चांगला त्याचा जो भाव तें. त. सत्वगुण. २ स्वभाव. ३ पिशा चादिकांचेठायीं जो आत्मभाव तो ४ द्रव्य. ५ प्राण ६ चित्त ७ व्यवसाय ८ वीर्यातिशय. अ. न. ९ प्राणी अ. पु नपुंसक.

सत्वरं, सहत्वरयावर्ततइतिसत्वरं, त्वरायुक्त वर्तन करितेजें तें. स. शी घ्र. अ. न.

सदः सीदंत्यस्मिन्सदः, सभासद जा वाचेठायीं तें. कृ. पद्लृधा. विशरणादि अ. सभा. स. स्त्री न.

सदनं सीदंतिअत्रेतिसदनं, उपवे शन करिताहेत जाचेठायीं तें. कृ. पद्लृधा. अवसादनार्थ. घर. अ. न.

सदस्यः सदसिसाधुःसदस्यः, स भेचाठायीं जो साधु तो. त. यज्ञकर्मा च्या विधि पाहणारे ऋत्विविशेष. अ. पुल्लिं.

सदा: सर्वस्मिन्कालेसदा, सर्वकालवाच शब्दठायीं जें तें. त. सर्वकाल याअ र्थी अव्य.

सदागतिः सदागतिरस्येतिसदाग तिः, निरंतर आहे गति जाची तो. स. वारा. इ. पु.

सदातनः सदाभव. सदातनः, नि रंतर राहतो जो तो. त. नित्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सदानीरा सदानीरमस्याअस्तीति सदानीरा, सदा सार्वकाळ आहे उदक जीस ती. त. नदीविशेष. आ. स्त्री.

सदृक्षः समानंपश्यतीतिसदृक्षः, समाना सारिखें पाहतो जन जासतो कृ. दृशिर्धा. प्रेक्षणअ. सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सदृशः विग्रहादिरवलन्याशब्दाप्र माणें सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सदृक् समानादृक्यस्यसदृक्, समान आहे दृष्टि ज्याची तो. स. सारखा. न्. पु. स्त्री. न.

सदेशः समानोदेशोस्यसदेशः, तुल्य आहे देश ज्याचा तो. स. जवळचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

सद्म सीदतिअत्रेतिसद्म, राहताहेत ज्यांचेठायीं तें. कृ. षद्लृधा. गत्याद्य. घर. न् पु. न.

सद्यः समानेअहनिसद्यः, समान दिवसाचेठायीं जे तें. त. तत्काल त्याअर्थी. अव्य.

सध्र्यङ् सहान्चतीतिसध्र्यङ्, सहवर्तमान गमन करितो जो तो. कृ. अञ्चुधा. गतिअ. दुसऱ्याबरोबर जाणारा. न्. पु. न ई. स्त्री.

सनत्कुमारः सनत्नित्यंकुमारःसनत्कुमारः, निरंतर जो कुमार तो. स. ब्रह्मदेवाचा एक पुत्र. अ. पु.

सना सनतीतिसना, नित्यत्याअर्थीतें भजकेंजें तें. कृ. षणधा. संभक्तिअ. नित्यत्याअर्थी अव्य.

सनातनः सनाभवः सनातनः, निरंतर राहतो जो तो. त. नित्य. वि अ. पु. न. आ. स्त्री. योगिविशेष अ. पु.

सनाभिः समानोनाभिर्मूलपुरुषोस्यसनाभिः, तुल्य आहे मूल पुरुष ज्याचा तो. स. सात पिढ्यापर्यंत जे पुरुष ते प्रत्येक. इ. पु.

सनिः सननसनिः, दान जें तीं कृ. षणुधा. दानअ. काहीं एकअर्थी प्रार्थना करून गुरूस योजणें इ. स्त्री

सनीडः समानंनीडंवासस्थानमस्यसनीडः, समान आहे वासस्थान ज्याचें तो. स. जवळचा. वि अ. पु. न. आ. स्त्री

संततं संतन्यतेस्मेतिसंततं, निरंतर विस्तार पाविजेले जें तें. कृ. तनुधा. विस्तारअ. निरंतर. अ. न

संततिः संतन्यतइतिसंततिः, विस्तृत करिजेत्ये जी ती. कृ. तनुधा विस्तारअ. वंश. इ. स्त्री.

संतप्तः संतप्यतेस्मसंतप्तः, संतप्त करिजेला जो तो. कृ. तपधा. संतापअ. तापविलेला. वि अ. पु. न

आ. स्त्री.

संतमसं समंतात्तमः संतमसं, आ. समंतात जो अंधकार तें. स. गाढ जो अंधकार तो. अ. न.

संतानः सम्यकृतनोति तितन्यते वा संतानः, उक्त प्रकारें करून इच्छित पदार्थांची वृद्धि करितो अथवा विस्तृत करिजेतो जो तो. कृ. तनुधा. विस्तार अ. कल्पवृक्षविशेष. २ वंश, कुल. अ. पु.

संतापः संतापयतीति संतापः, उक्त प्रकारें संतप्त करितो जो तो. कृ. तपधा. संताप अ. अग्निपासून जो त्रास तो. अ. पु.

संतापितः संताप्यते स्म संतापितः, संतप्त करिजेला जो तो. कृ. तपधा. ताप अ. तप्त केलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संदानं संदीयते इति संदानं, बंधन करिजेतें जें तें. कृ. दानधा. दान अ. गोबंधन, दावें. अ. न.

संदानितं संदान्यते स्म संदानितं, खंडित करिजेलें जें तें. कृ. दानधा. खंडन अ. बांधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संदितं संदीयते स्म संदितं, खंडित करिजेलें जें तें. कृ. दोधा. अवखंडन अ. अर्थादि पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

संदेशवाक् संदेशस्य वाक् संदेशवाक्, दूतमुखसंबंधी जी वाणी ती. स. दूतमुखानें ऐकिलेला निरोप. च. स्त्री.

संदेशहरः संदेशो वाचिकं हरतीति संदेशहरः, वाचिकातें हरण करणारा जो तो. कृ. हृधा. हरण अ. निरोप सांगणारा दूत. अ. पु.

संदेहः संदेहनं संदेहः, संशय जो तो. कृ. दिहधा. उपचय अ. संशय अ. पु.

संदोहः संदुह्यते इति संदोहः, सम्यक् पूर्ण करिजेतो जो तो. कृ. दुहधा. प्रपूरण अ. समूह. अ. पु.

संधा संधीयते अनया सा संधा, संधान करिजेतें जीणें करून ती. कृ. डुधाञ्धा. धारण अ. प्रतिज्ञा. २ मर्यादा ३ सायंकाळ. आ. स्त्री.

संधानं संधीयते इति संधानं, मद्यादि संधान करितें जें तें. कृ. डुधाञ्धा. धारण अ. मद्यादिसंधान. २ संधि. अ. न.

संधिः संधीयते इति संधिः, संधीयते स. ऐक्यता करणें जी ती. कृ. डुदा

न्धा॰ धारणअ॰ द्रव्य घेऊन शत्रूशीं स्नेहकरणें॰ २ संधान॰ इ॰ पु॰

संधिनी संधानंसंधागर्भाधानार्थमा क्रमणमस्याः संधिनी, गर्भधारणार्थआ क्रमणआहेजीसतीं॰ न घेतानें मैथुनार्थजी गाची आक्रमिली तीं॰ ई॰ स्त्री॰

संध्या सम्यक्ध्यायंत्यत्रेतिसंध्या, उत्तमप्रकारें ध्यान करितातजी च्यावर्ची तीं॰ क्रु॰ ध्यैधा॰ चिंताअ॰ सायंकाळ॰ आ॰ स्त्री॰

सन्नकद्रुः सन्नः कद्रु यस्यस न्नकद्रुः, मलिन आहे पिंगटवर्ण जाचा तो॰ स॰ चारानें झाड॰ उ॰ पु॰

सन्नद्धः सन्नह्यतेस्मसन्नद्धः, संबद्ध झालाजो तो॰ क्रु॰ णह्धा॰ बंधनअ॰ कवच धारण केलेला॰ २सिद्ध॰ कि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

सन्नयः संनीयतेइतिसंनयः, संघी भूत होइजेतो जो तो॰ क्रु॰ णी न्धा॰ प्रापणअ॰ समूहव सैन्यानेयाचे मागें जें सैन्य असतें तो॰ अ॰ पु॰

सन्निकर्ष सन्निकर्षः संनिकर्ष णं, अत्यंत सन्निधी जो तें॰ क्रु॰ कृषधा॰ विलेखनअ॰ सांनिध्य॰ अ॰ न॰

संनिकृष्टः सन्निकृष्यतेस्मसन्नि कृष्टः, जवळ केला जो तो॰ क्रु॰ कृ षधा॰ विलेखनअ॰ समीप॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

सन्निधिः संनिधानंसंनिधिः, सं निधान जें तो॰ क्रु॰ डुधाञ्धा॰ धार णअ॰ सान्निध्य॰ इ॰ पु॰

संनिवेशः संनिविशंतेअत्रइतिस न्निवेशः, सन्निवेश करिता हेतजा च्यावर्ची तो॰ क्रु॰ विशधा॰ प्रवेशअ॰ शहरामध्यें केलेली एक बसायचा चीजागा॰ २अवयव विभाग॰ अ॰ पु॰

सपत्नः सपत्नीवसपत्नः, सप त्नी सारखा जो तो॰ त॰ शत्रु॰ अ॰ पु॰

सपदि संपद्यतेऽस्मिन्निति सपदि, सद्योरूपार्थ प्राप्त होतो ज्याचेठायीं तें॰ क्रु॰ पद्धा॰ गतिअ॰ तत्क्षणीं या अर्थी अव्य॰

सपर्या सपर्यणंसपर्या, अतिथी च्चें जें पूजन तीं॰ क्रु॰ सपरधा॰ पूजा अ॰ पूजा॰ आ॰ स्त्री॰

सपिंडः समानः पिंडोदेहोमूल पुरुषोयस्यसपिंडः, एक आहे मूळ पुरुष ज्याचा तो॰ स॰ सात पिढ्यांतील पुरुष॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

सपीतिः पानंपीतिः, समानापी तिः, सहबहुतानी मिळून जें पानतें स. दुसऱ्या बरोबर प्राशन करणें इ. स्त्री.

सप्तकी सप्तभिः किंकिणीभिःकायते शब्धतेऽतिसप्तकी, सात क्षुद्र घंटानीशब्द करणारीजी ती कु. कैधा शब्दअ स्त्रियांचें कटिभूषण, कमरपट्टा. ई. स्त्री.

सप्ततंतुः सप्तभिरग्निजिह्वाभिस्तन्यतेसप्ततंतुः, सात अग्निजिव्हानी विस्तृत होतो जो तो. कु. तनुधा विस्तारअ यज्ञ उ पु

सप्तपर्णः कांडेकांडेसप्तपर्णान्यस्य सप्तपर्ण, कांडाकांडाचाठायी आहेत सप्तपर्णे ज्यास तो स. सातवणाचें झाड. अ पु

सप्तला सप्तलातीतिसप्तला, सात दळांतें ग्रहण करितेजीती कु. लाधा. आदानअ. नेवाळीवेल, मोगरा. २ शिकेकाई आ. स्त्री

सप्तार्चिः सप्तअर्चीं षियस्यसप्तार्चिः, सात आहेत अर्चिषः ज्वाळाज्याच्या तो. स अग्नि प उ

सप्ताश्वः सप्तअश्वा यस्यसप्ताश्व., सात आहेत अश्व ज्याचे तो. त. सूर्य. अ पु

समितिः सचतिसेनायासमवेतोसितिः, सेनेच्याठायी संयुक्त होतो जोतो. कु. षचधा समवायअ. घोडा. इ. पु.

सभर्तृका सहभर्तायस्याःसासभर्तृका, विद्यमान आहे भर्ताजीचा ती. स. जीचा नवराआहे ती आ स्त्री.

सभा सहभान्त्यस्यामितिसभा, सहसयुगपत्शोभताहेत जीचा ठायी ती. कु. भाधा. दीप्तिअ. घर. २ सभा. ३ सभ्य आ. स्त्री

सभाजनं सभाज. सभाजनं; कुशलप्रश्नादिकानेंजोआनंद ते. कु. सभाजधा. प्रीतिसेवनादिअ. स्वागत विषयक प्रश्न अ. न.

सभासद् सभायांसीदतीतिसभासद्, सभेच्याठायी बसणारा जो तो. कु. षद्लधा अवसादनअ. सभ्य. द् उ.

सभास्तारः सभास्तृणातीतिसभास्तारः, सभेचा बोज राखणाराजो तो. कु. स्तृञ्धा. आ

च्छादनअ. सभ्य. अ.पु.

सभिकः सभांद्यूतम्राश्रयत्वेना स्यास्तीतिसभिकः, सभागृहा चा आश्रय आहे जास तो. त.द्यू त करविणारा. वि.अ.पु.न.आ. स्त्रीलिं.

सभ्यः सभायांसाधुःसभ्यः, सभे चाठायीं जो साधु तो. त.सज्जन. अ.पु

समं समनीतिसमं, विकसितहो तेंजें तें. कृ.षमधा.अवैकल्यअ.फूल अ.न. समान. ३सर्व. वि.अ.पु. न.आ.स्त्री.

समं समनीतिसमं, सहार्थ बो धक जें तें. कृ.षमधा.अवैकल्यअ सहार्थी अव्य.

समक्षं अक्ष्णः समीपेसमक्षं, नेत्रांच्या समीप जें तें. त. इंद्रिय ग्राह्य. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.,

समग्रं संगतमग्रमस्यसमग्रं, सं गत आहे अग्रजाचें तें. स.संपू र्ण. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

समंगा समंततोअंगतानिसमं गा, आसमतात् विस्तारगामी जीती. कृ.अगिधा गतिअ.मजि ष्ठा. २लाजाळू आ.स्त्री.

समजः संवीयतेत्रवासमजः, उ त्तम प्रकारें करून संयुक्त होइजेत आचेठायीं तें. कृ.अजधा गतिअ पशूंचासमूह. अ.पु.

समज्ञा समें ज्ञायतेइतिसमज्ञा, संपूर्णांनीं जाणिजेत्वेजी ती. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. कीर्ति.आ स्त्रीलिं.

समज्या समजंत्यस्यामितिसम ज्या, गमन करितात जीचाठायीं ती. कृ.अजधा. गत्यादिअ.सभा आ.स्त्री.

समंजसं संगतमंजसातत्समत्र समंजसं, संगत आहे तत्वज्ञान आचेठायीं तें. त. नीति. अ.न

समधिकः सम्यगधिकःसमधि कः, सम्यक् जो अधिक तो. स अ धिक झालेला. वि.अ.पु.न.आ स्त्रीलिं.

समंततः समंतात्इतिसमंततः, आसमंतात् जें तें. त.सर्वत्र या अर्थी अव्य.

समंतदुग्धा समंतादुग्धमस्या समंतदुग्धा, आसमंतात आहे

दुष्प्रक्नीक तो. स. निबद्धंग. आ.
स्त्रीलिं.

समंतभद्रः समंताद्भद्रमस्य समंतभद्रः, आसमंताद्भागी आहे कल्याण ज्याचे तो. स. बुद्धावतार. न. अ. पु.

समयः समेतीतिसमयः, उत्तम प्रकारेंकरून निश्चयगामी जीतो. कृ. इण्धा. गतिअ. शपथ. २आचार. ३ काल. ४ सिद्धांत. ५ क्रियाकाम. अ. पु.

समया समेतीतिसमया, सामीप्यार्थगामी जें ते. कृ. इण्धा. गतिअ. मध्य त्याअर्थी अव्य.

समरः समरणसमरः, वैरादिकें करून परस्पर जें गमन तो. कृ. ऋधा. गतिअ. युद्ध. अ. पु. न.

समर्थः समर्थयतेसमर्थः, समर्थन करितो जो तो. कृ. अर्थधा. उपयाच्याअ. शक्तिमान्. २संबद्ध. ३ हित अनुकूल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समर्थनं समर्थ्यतेइतिसमर्थनं, युक्तायुक्त पर्यालोचितें तें. कृ. अर्थधा. उपयाच्याअ. युक्तायुक्तपरीक्षा. अ. न.

समर्धकः समृध्नोतिसमर्धकः, इच्छीत पावतो जो तो. कृ. ऋधुधा. वृद्धिअ. वरदेणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समर्यादः समानामर्यादास्यस मर्यादः, तुल्य आहे स्थिति ज्याची तो. स. समीप. २ मर्यादायुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समवर्ती समवर्तितुंशीलमस्य समवर्ती, समान वर्तन करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. यमधर्म. प्रेतांचाराजा. इन्. पु.

समवायः समवायतेसमवायः, ब्रं धीभूतहोतो जो तो. कृ. अयधा. गतिअ. समूह. अ. पु.

समष्ठिला समेतिष्ठतीतिसमष्ठिला, समभूमीचेठायीं राहते जी ती. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. कटूकरण. आ. स्त्री.

समसनं समासःसमसनं, संक्षेप जो तो. कृ. असधा. क्षेपणअ. अविस्तार. अ. न.

समस्तं समस्यतेस्मसमस्तं, उत्तम

प्रकारें करून प्रीति करिजेलें जें तें क्रु. असँधा. क्षेपणअ. सर्व. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समस्या समस्यतेसंक्षिप्यतेइति समस्या, संक्षिप्त करिजेली जी ती. क्रु. असुधा. क्षेपणअ. ज्या वाक्यांत अर्थ समजण्यासाठीं वाक्यांतरानें पूरण करावें लाग तें तें वाक्य. आ. स्त्री.

समा संमांतिसहवर्ततेइतिसमा समत्वानें किंवा एकरूपानें राहताहे त ऋतू जाचेठायीं ती. क्रु. माधा. मा नअ. वर्ष. आ. स्त्री.

समाकर्षी समाकर्षेलवश्यंमनः इ तिसमाकर्षी, अवश्यमेव अंतःक रणातें आकर्षण करितो जो तो. क्रु. रूपधा. विलेखनअ. अतिसुगंधी. वि. इन् पु. ई. स्त्री. न्‌ न.

समांसमीना समांसमांजायतेइति समांसमीना, प्रतिवर्षी प्रसूत होते जी ती. त. जी गाय प्रतिवर्षी प्रसूत होते ती. आ. स्त्री.

समाजः विग्रहादिसमजशब्दाप्र माणें. पश्वादिकांचा समूह. अ पु

समाधिः समाधानंसमाधीयत्तेनेन वासमाधिः, समाधान किंवा समा धान करिजेतें जेणेंकरून तो. क्रु. डु धाञ्धा. धारणादिअ. स्वीकार. १अ ङ्गुक्त प्रश्न परिहार. ३ नियम. इ. पु.

समानः समानंत्यनेनेतिसमानः, आसमंतात् भागीं जाच्या संचारा नें प्राणी जगतात तो. क्रु. अनधा. प्रा णनअ. नाभि मंडलीं असणारा वायु. अ. पु. २ सदृश. ३ पंडित. ४ए क. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समानोदर्यः समानेउदरेशयित समानोदर्यः, एक उदराचेठायीं उत्प न्न होणारा जो तो. त. एक उदरोत्पन्न बंधु. अ. पु.

समालंभः समालंभनंसमालंभ, कुंकुमादिना विलेपन जें तो. क्रु. डुल भपधा. प्राप्तिअ. केशरादिकांचा अं गास उटी करणें. अ. पु.

समावृत्तः समावर्ततेस्मइतिस मावृत्तः, आश्रमांतरापासून समा वर्तन करणारा जो तो. क्रु. वृतुधा. व र्तनअ. गुरूनें आश्रमांतर स्वीका रावयास आज्ञा दिलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समासार्धं समासार्थतेइतिसमा

साय, पावनवाला जें योग्य तें. रू. षहूधा. विशरणादिअ. प्राप्त होण्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

समाहारः समाहरणंसमाहरः, राशीकरणजें तो. रू. हृत्रधा. हरणअ. एकत्र करणें. अ. पु.

समाहितं समाधीयतेस्मसमाहितं, समाधान करिजेलें जें तें. रू. डुधाञ्‌धा. धारणअ. स्वीकारलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समाहृतिः समाहरणंसमाहृतिः, संग्रहजो ती. रू. हृत्रधा. हरणअ. संक्षेपग्रंथ. इ. स्त्री.

समितिः समयंत्यस्यामितिसमितिः, सम्यक्‌गमन करितात जीच्याठायीं ती. रू. इण्‌धा. गतिअ. सभा. २युद्ध. ३संग. इ. स्त्री.

समिधू सम्यगिध्यतेनयेतिसमिध्, प्रदीप्त होइजेती अग्निजीणें ती. रू. ञिइंधीधा. दीप्तिअ. सकलेलें तृण काष्ठ इत्यादि. त्. स्त्री.

समित् विग्रहादिसमितिशब्दाप्रमाणें. सभा. त्. स्त्री.

समीकं समनंसमीकं, विकललं जें तें. रू. षमधा. वैकुव्यअ. युद्ध. अ. पु. न.

समीपं संगताआपोयस्मिन्समीपं, संगत आहेतउदकें ज्याचेठायीं तें. स. जवळ. अ. न.

समीरः सम्यक्‌ईरयतिप्रेरयतिइतिसमीरः, उत्तम प्रकारें शरीरावयवादिकांचीं प्रेरणा करितो जो तो. रू. ईरधा. गति, वारा. अ. पु.

समीरणः विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें. वारा. २पांढरा मरवा. अ. पु.

समुच्चयः समुच्चयनंसमुच्चयः, राशीकरणजें तो. रू. चिञ्‌धा. चयनअ. राशीकरण. अ. पु.

समुच्छ्रयः सम्‌उत्‌उर्ध्वश्रयणंसमुच्छ्रयः, सम्यक्‌सेवा वउन्नतीजीवी. रू. श्रिञ्‌धा. सेवाअ. विरोध. २उंचत्व. अ. पु.

समुज्झितं समुज्झ्यतेस्मसमुज्झितं, उत्सर्ग करिजेलें जें तें. रू. उज्झधा. उत्सर्गअ. टाकलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समुत्पिंजः समुत्पिंजनेइतिसमुत्पिंजः, अति पीडित होणारा जो तो. रू. पिजिधा. हिंसाअ. अत्यंत व्याकु

कजें सेनादि तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समुदक्त समुदच्यतेस्मसमुदक्तं, उद्धृत करिजेलें जें तें. रु. अंचुधा. गतिअ. वर आणलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समुदयः विग्रहादि समुदायश ब्दाप्रमाणें. समूह. अ. पु.

समुदायः समुदीयतेइतिसमुदा यः संधीभूतहोइजेतो जो तो. रु. इण् धा. गतिअ. समूह. अ. पु.

समुद्गः समुत्गम्यतेइतिसमुद्गः, सम्यक्स्थापनार्ह होतो जो तो. रु. गम्लृधा. गतिअ. डबा चौकुला इत्यादि. अ. पु.

समुद्गकः समुद्गच्छतीतिसमुद्गः, सएवसमुद्गकः. शोभतो तो समुद्ग तोच समुद्गक त. डबा चौकुलाइत्या दि. अ. पु.

समुद्धूतः समुद्धंतिस्मसमुद्धतः, समुन्नत झाला जो तो. रु. हनधा. हिंसादिअ. उद्धट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समुद्रः समुनत्तीतिसमुद्रः, उत्त म प्रकारें करून क्लिन्न स. आर्द्र हो तो जो तो. रु. उंदीधा. क्लेदनअ. सा गर. अ. पु.

समुद्रांता समुद्रांतः यस्याः सास मुद्रांता, समुद्र आहे अंतजीस ती. स. धमासा. २ कापशिणीदेश. उ. ३ पिंडिकानामकलता. आ. स्त्री.

समुंदनं समुंदः समुंदनं, आर्द्रीभा वजो तो. रु. उंदीधा. क्लेदनअ. आ र्द्रपणा. अ. न.

समुन्नद्धः समुन्नह्यतेस्मसमुन्न द्धः, समुन्नीत होइजेतो जो तो. रु. णहधा. बंधनअ. मी पंडित मी शा हाणा असें मानणारा गर्वी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समुपजोषं समुपजोषणंसमुप जोषं, आशीरर्थ सेवन करितें जें तें. रु. जुषीधा. सेवनअ. आनं दार्थी अव्य.

समुह्यः समुह्यतेइतिसमुह्यः, उ नमहत्तिर्वहनकरिजेतो जो तो. रु. वह धा. प्रापणअ. अग्निविशेष. अ. पु.

समूरुः शोभतोऊरूयस्यसमूरुः, सुंदर आहेत ऊरु स. मांड्या ज्या तो. स. हरिणविशेष. उ. पु.

समूहः समुह्यतेइतिसमूहः, स

म्यक् संकृत्त करिजेला जो तो. रु. व हधा. प्रापणअ. समुदाय. अ.पु.

समृद्धः सम्यग्धोतीतिसमृद्धः, स्फी पावतो जो तो. रु. ऋदुधा. वृद्धिअ र्थसंपन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समृद्धिः समर्धनंसमृद्धिः, उपच य जोती. रु. धा. पू. श. प्र. संपत्ति २ वृद्धि. इ. स्त्री.

संपत्तिः संपदनंसंपत्तिः, संपत्त् जीती. रु. पदधा गतिअ. संपृत्ति इ. स्त्री.

संपद् संपद्यतेसंपत्, संपन्नकीजे ती. रु. पदधा. गतिअ. संपत्ति. द् स्त्रीलिं.

संपरायः संपरायणंसंपरायः, वैरा दिकेंकरून परस्परजे गमन तें. रु. अयधा. गतिअ. युद्ध २ आपत्ति. ३ उत्तरकाल. अ. पु.

संपरायकं संपरायणंसंपरायः तदेवसंपरायकं, युद्धजें तीसंप राय तेंच संपरायक. रु. अयधा. गतिअ. युद्ध. अ. न.

संपुटकः संपुट्यतइतिसंपुटकः, संश्लिष्ट करिजेतो जो तो. रु. पुट धा. संश्लेषणअ. डबा नोकुलाइ स्यादि. अ. पु.

संप्रति संप्रतिएतयोः समाहारः सं प्रति, सांप्रत कालानेवर्या जें तें. स. सांप्रतकाल त्याअर्थी अव्य.

संप्रदायः संप्रदानंसंप्रदायः, गुरु परंपरागत सदुपदेश जो तो. रु. डुदा ञ्धा. दानअ. गुरुपरंपरागत उपदे श. अ. पु.

संप्रधारणा संप्रधारणंसंप्रधारणा, निश्चयानें वागतेजीती. रु. धृञ्धा. धा रणअ. युक्तायुक्तपरीक्षा. आ. स्त्री.

संप्रहारः संप्रहरणंसंप्रहारः, सम्य क् शस्त्रप्रहरण जें तो. रु. हृञ्धा. हरणअ. युद्ध. अ. पु.

संबलः संबध्यतिअनेनसंबलः, संबद्ध होतो जेणेंकरून तो. रु. बंध धा. संबंधनार्थ. पाथेय फराळाचें. अ. पु. न.

संबरं संवयतीतिसंबरं, संबद्ध होइजे ते जे तें. रु. बंधधा. संबंध नअ. पाणी. अ. न.

संबरारिः संबरस्यअरिः संबरा रिः, संबर नामा दैत्याचा जो अरि स. शत्रु तो. स. मदन. इ. पु.

संबाधः सम्यक्बाध्यतेयसंबाधः,

उत्तमपीडा करिजेसें जांचेगयीं तो. कृ. बाधृधा. लोडनअ. संकट. २ तुल्य. अ. पु. न.

संबाकृतं विग्रहादिशंबाकृतशब्दा प्रमाणें. दोनवेळनागरलेलें शेत. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

संभेद: संभिद्यतेसंगम्यतेसरित्तो रपरस्परमितिसंभेदः, संगत हो ताहेत नद्याज्याचेठायीं तो. कृ. भि दिर्धा. विदारणअ. नदीचासंगम. अ. पु.

संभ्रम: संभ्रमणंसंभ्रमः, हर्षानें जी त्वरा तो. कृ. भ्रमुधा. अनवस्था नअ. हर्षानेंत्वरा. अ. पु.

संमद: संमदनंसंमदः, हर्षजो तो. कृ. मदीधा. हर्षअ. हर्ष. अ. पु.

संमार्जनी समृज्यतेअनयासंमा र्जनी, शुद्ध करिजेतें जीणें ती. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. केरसुणी. ई. स्त्री.

संमूर्च्छनं संमूर्च्छनंसंमूर्च्छनं, स र्वव्याप्ती जी तें. कृ. मूर्च्छाधा. मोह समुच्छ्रायअ. सर्वत्रव्याप्ति. अ. न.

सम्यक् समंचतीतिसम्यक् उत्तम प्रकारें जी तें. कृ. अंचुधा. गतिअ. चांगले पाजर्व अव्य.

सम्राट् सम्यक्राजतेसौसम्राट्, उत्तमप्रकारें करून शोभणाराजीती. कृ. राजृधा. दीप्त्यर्थे. ज्याणें राजसू यज्ञ केला व जो द्वादश मंडलांचा स्वा मी तोअसून सर्व राजांस आपले आज्ञेंत वेवितो तो राजा. अ. पु.

संवत् संवयतेइतिसंवत्, संवत्स र एतदर्थ बोधकजें तें. कृ. वयधा. गतिअ. वर्षत्या अर्थी अव्य.

संवत्सरं संवसंतिऋतवोस्मिन्नि तिसंवत्सरं, उत्तमप्रकारें राहताहे त ऋतू ज्याचेठायीं तें. कृ. वसधा. नि वासअ. वर्ष. अ. न.

संवननं. संवदनं संवननंतिसं वननं, यंत्रादिकानें करणजें तें. कृ. वनुधा. याचनअ. मणिमंत्रादि कांनीं वशकरणें. अ. न.

संवर्त: संवर्ततेक्षीयतेजगद्यत्रेतिसं वर्तः, नष्ट होतें हे जगत्‌ज्याचेठायीं तो. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. प्रलयकाल. अ. पुलिं.

संवर्तिका संवर्तयतीतिसंवर्तिका, उत्तमप्रकारें करून मूर्ध्ये राहतेजीतीं. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. कमळाचानि तन पानें. आ. स्त्री.

संवसथः संवसंतिअत्रइतिसंवसथः, वास करिताहेत ज्याचेठायीं तो. क्रु. वसधा. निवासअ. गांव. अ. पु.

संवाहनं संवाह्यतेइतिसंवाहनं, पादादि मर्दन जें तें. क्रु. वहधा. प्रापणअ. अंगमर्दन. अ. न.

संवित् सम्यक्वेत्त्यनयेतिसंवित्, उत्तमप्रकारें जाणताहेत जीणें ती. क्रु. विदधा. ज्ञानअ. बुद्धि. २ प्रतिज्ञास्वीकार. त. स्त्री.

संवीक्षणं सम्यक्विविधाईक्षणं संवीक्षणं, सम्यक् जें अवलोकन तें. क्रु. ईक्षधा. दर्शनअ. शोधणें. अ. न.

संवीतं संवीयतेस्मसंवीतं, आवृत करिजेलें जें तें. क्रु. वेञ्धा. संवरणअ. वेढलेलें. अ. न.

संवेगः संवीज्यतइतिसंवेगः, त्वराजी तो. क्रु. ओविजीधा. चलनअ. हर्षानें त्वरा करणें. अ. पु.

संवेदः संवेदनंसंवेदः, ज्ञान जें तो. क्रु. विदधा. ज्ञानअ. अनुभव. अ. पु.

संवेशः संविशंतियत्रसंवेशः, इंद्रियादिलीन होतात ज्याचेठायीं तो. क्रु. विशधा. प्रवेशनअ. निद्रा. अ. पु.

सरः सरतीतिसरः, शत्रूंप्रत गमन करणारा जो तो. क्रु. सृधा. गतिअ. बाण. अ. पु.

सरकः स्रियतेअनेनसरकः, तृप्ती करिजेते जेणेंकरून तो. क्रु. सृधा. गतिअ. मद्यपान. अ. पु. न.

सरघा सरेगतिमंतंघातयतीतिसरघा, चालणाऱ्याप्रत घात करणारी जी ती. क्रु. हनधा. हिंसाअ. मधमाशी. आ. स्त्री.

सरटः सरतीतिसरटः, गमन करितो जो तो. क्रु. सृधा. गतिअ. सरडा. अ. पु.

सरणा सरतीतिसरणा, अतिविस्तृत गमन करिते जी ती. क्रु. सृधा. गतिअ. श्वेत निशोत्तर. २ चांदवेल. आ. स्त्री.

सरणिः सरंतिअत्रेतिसरणिः, गमन करिताहेत जीचेठायीं ती. क्रु. सृधा. गतिअ. मार्ग. इ. स्त्री.

सरणी सरतीतिसरणी, ऊर्ध्वगमन करणारी जी ती. क्रु. सृधा. गतिअ. चांदवेल. ई. स्त्री.

सरमा सरतीतिसरमा, गमन

उत्तमपीडा करिजेसे आचेरायीं तो. क्रु. बाधृधा. लोडनअ. संकट. २ गुल्य. अ. पु. न.

संबाकृतं विग्रहादिरंघाकृतशब्दा प्रमाणें. दोनवेळ नागरलेलें शेत. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

संभेदः संभिद्यतेसंगम्यतेसरितो त्र परस्परमितिसंभेदः, संगत होताहेत नद्याज्याचेठायीं तो. क्रु. भि दिर्धा. विदारणअ. नदीचासंगम. अ. पु.

संभ्रमः संभ्रमणंसंभ्रमः, हर्षानें जी त्वरा तो. क्रु. भ्रमुधा. अनवस्था नअ. हर्षानें त्वरा. अ. पु.

संमदः संमदनंसंमदः, हर्षजो तो. क्रु. मदीधा. हर्षअ. हर्ष. अ. पु.

संमार्जनी समृज्यतेअनयासंमा र्जनी, शुद्ध करिजेतें जीणें तो. क्रु. मृजूधा. शुद्धिअ. केरसुणी. ई. स्त्री.

संमूर्च्छनं संमूर्च्छासंमूर्च्छनं, स र्वव्यापीजीतें. क्रु. मूर्च्छाधा. मोह समुच्छ्रायअ. सर्वत्रव्याप्ति. अ. न.

सम्यक् समंचतीतिसम्यक्, उत्तम पाअर्थीचेंबोधकजें तें. क्रु. अंचुधा गतिअ. चांगलें याअर्थी अव्य.

सम्राट् सम्यक्राजतेसौसम्राट्, उत्तमप्रकारें करून शोभणाराजोतो क्रु. राजृधा. दीप्त्यर्थ. ज्याणें राजसू यज्ञ केला व जो द्वादश मंडलांचा स्वामी तोअसून सर्व राजांस आपले आज्ञेंत ठेवितो तो राजा. अ. पु.

संवत् संवयतेइतिसंवत्, संवत्स र एतदर्थ बोधकजें तें. क्रु. वयधा गतिअ. वर्षयाअर्थी अव्य.

संवत्सरं संवसंतिऋतवोस्मिन्निति संवत्सरं, उत्तमप्रकारें राहताहेत ऋतूजाचेठायीं तें. क्रु. वसधा. नि वासअ. वर्ष. अ. न.

संवननं. संवदनं संवननिःसं वननं, यंत्रादिकानें करणजें तें. क्रु. वनुधा. याचनअ. मणिमंत्रादि कांनीं वशकरणें. अ. न.

संवर्तः संवर्तेक्षीयतेजगदत्रेतिसं वर्तः, नष्ट होतें हें जगजाचेठायीं तो क्रु. वृतुधा. वर्तनअ. प्रलयकाल. अ पुल्लिं.

संवर्तिका संवर्तयतीतिसंवर्तिका, उत्तमप्रकारें करून मध्यें राहतेजीतो क्रु. वृतुधा. वर्तनअ. कमळाचें नूतन पानें. आ. स्त्री.

४ अध्याय काव्यादि ग्रंथांतलें वि श्रामस्थान. ५सृष्टि. अ. पु.

सर्जः सृजतीतिसर्जः, उत्पन्न होतो जो तो. कृ. सृजधा. विसर्गअ. स जीचें झाड. अ. पु.

सर्जकः सृजतीतिसर्जकः, उत्पन्न होतो जो तो. कृ. सृजधा. विस र्गअ. असणाचें झाड. अ. पु.

सर्जरसः सर्जस्यसालस्यरसःस र्जरसः, साल वृक्षाचा जो रस तो. स. धूप. अ. पु

सर्जिकाक्षारः सर्जिकारसजः क्षारः सर्जिकाक्षारः, सर्जिकेपा सून जो उत्पन्न क्षार तो. स. सज्जी खार. अ. पु.

सर्पः सर्पतीतिसर्पः, चपलगमन करी तो जो तो. कृ. सृप्धा. गतिअ. साप. अ. पु.

सर्पराजः सर्पाणांराजाइतिसर्प राजः, सर्पांचा जो राजा तो. स. वासुकीनामासर्प. अ. पु.

सर्पिः सर्पतीतिसर्पिः, प्रसार पावतें तें जें तें. कृ. सृप्धा. गतिअ. तूप. स. न.

सर्वसहा सर्वंसहतइतिसर्वंस हा, मनुष्यादिकृत जें वाईटबरें त्यातें सहन करिते जी ती. कृ. ष हधा. मर्षणअ. पृथ्वी. आ. स्त्री.

सर्वः सर्वमस्यास्तीतिसर्वः, सर्व आहे ज्यास तो. त. महादेव. अ. पु. २सकल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

सर्वज्ञः सर्वंजानातीतिसर्वज्ञः, सर्व जाणतो जो तो. कृ. ज्ञाधा. अ वबोधनअ. बुद्धावतार. २महा देव. अ. पु.

सर्वतः सर्वस्मादितिसर्वतः, सर्वां हीं कडून जें तें. त. आसमंतात् त्याअर्थी अव्य.

सर्वतोभद्रः सर्वतोभद्रंयस्मा दितिसर्वतोभद्रः, सर्वत्रां स आ हे कल्याण ज्यापासून तो. स. म जल्यावर मजले ज्या वाड्यास आ हेत तो राजवाडा. २निंबाचें झाड. अ. पु.

सर्वतोभद्रा सर्वतोभद्रंयस्याःसा सर्वतोभद्रा, सर्वत्र आहे कल्याण जी पासून ती. स. शिवणीचें झाड. आ. स्त्री.

सर्वतोमुखं सर्वतोमुखंयस्यतत्

करतें जी ती. कृ. सृधा. गतिअ.

कुत्री.आ.स्त्री.

सरल: सरतीतिसरलः, ऋजुग मन करिती जी ती. कृ. सृधा गति अ. देवदारुरक्षाचा एकभेद अ. पु. २उदार. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

सरलद्रव: सरलस्यद्रवः सरलद्रव., देवदारूचाजीद्रव ह्म. विकारतो. स. धूप. अ. पु.

सरला सरतीतिसरला, सर्वतो गामीजीती. कृ. सृधा. गतिअ श्वेतनिशोत्तर. आ. स्त्री.

सरसी स्त्रियतेइतिसरसी, गमन करिजेत्सेजी ती. कृ सृधा गति अ तलाव. ई. स्त्री.

सरसीरुहं सरस्यांरोहतीतिसरसीरुहं, सरोवरांचेठायीं उत्पन्न होणारें जें तें. कृ. रुहधा. प्रादुर्भावअ. कमळ. अ. न.

सर: स्त्रियतेइतिसरः, गमनकरिजेलेजोजोतो. कृ. सृधा. गतिअ तळें. स. न.

सरस्वती सरः प्रसवणंसर्वत्रास्तीतिसरस्वती, प्रसरणआहे जीसती. त. वाणी. २नदी. ३नदीविशेष. ई. स्त्री.

सरस्वान् सरोरूपभिमन्तितिसरस्वान्, सरस ह्म. उदक जें तें आहे विपुल ज्याचाठायीं तो. त. समुद्र. २नदविशेष. त. पु

सराव: सरात्अवतीतिसरावः, उदकापासूनरक्षण करिती जो तो. कृ. अवधा. रक्षणअ. पात्रविशेष ह्म. माळद. अ. पु. न.

सरित् सरतीतिसरित्, निम्नगमन करितेजीती. कृ. सृधा. गतिअ नदी. द. स्त्री.

सरित्पति: सरितांपतिः सरित्पतिः, नद्यांचाजो स्वामी तो. स समुद्र. इ. पु.

सरिलं सरतीतिसरिलं, निम्नगमनकरितें जें तें. कृ. सलधा गतिअ. उदक. अ. न.

सरीसृप: कुटिलंसरतीतिसरीसृपः, कुटिल गमन करितीजी ती. कृ. सृपृधा. गतिअ. सर्प. अ. पु.

सर्ग: सृज्यतेइतिसर्गः, उत्पन्न करिजेलेजी ती. कृ. सृजधा. विसर्गअ. स्वभाव. २त्याग. ३ निश्चय.

भोजनंसहभोजनं, सहवर्तमानच जें भोजन तें. स. बरोबर जेवणें. अ. न.

सहसा सरतीतिसहसा, अत किंतार्थ समर्थ जें तें. रू. षषधा. स्वप्नेअ. अकस्मात् या अर्थी अव्य.

सहः विग्रहादिअकारांतसह शब्दाप्रमाणें. पराक्रम. २ बळ. स. न. ३ मार्गशीर्ष महिना. ४ हेमंतऋतु. स. पु.

सहस्यः सहसिबलेसाधुः सहस्यः, बलाचेठायीं जो उत्तम तो. त. पौषमहिना. अ. पु.

सहस्रदंष्ट्रः सहस्रंदंष्ट्रा अस्य सहस्रदंष्ट्रः, सहस्र संख्याक आहेत दाढा ज्याचा तो. स. मत्स्यविशेष. अ. पु.

सहस्रपत्रं सहस्रंपत्राण्यस्य सहस्रपत्रं, सहस्र आहेत पर्णें ज्यास तो. स. कमळ. अ. न.

सहस्रवीर्या सहस्रंवीर्याण्यस्याः सहस्रवीर्या, सहस्र आहेत जननस्थान पर्वें जीस ती. स. दूर्वा. आ. स्त्री.

सहस्रवेधिः विग्रहादिखाल ज्याशब्दाप्रमाणें. हिंग. अ. पु.

सहस्रवेधी सहस्रंवेधितुंशीलमस्यसहस्रवेधी, सहस्रांचा वेध करण्याचा आहे स्वभाव जीचा ती. रू. विधधा. विधानअ. आम्लवेत स. इन. पु. २ हिंग. न.

सहस्रांशुः सहस्रंअंशवोयस्य सः सहस्रांशुः, सहस्र आहेत अंशु म्ह. किरण ज्याचे तो. स. सूर्य. उ. पु.

सहस्राक्षः सहस्रमक्षीण्यस्येतिसहस्राक्षः, सहस्र आहेत नेत्रें ज्यास तो. स. इंद्र. अ. पु.

सहस्री सहस्रमस्तियस्यसस हस्री, सहस्र आहेत सैन्यें ज्यास तो. त. सहस्र सैन्य वान्. विइन पु. न. ई. स्त्री.

सहा आतपसहतेइतिसहा, उष्णातें सहन करिते जी ती. रू. षहधा मर्षणअ. कांटेशेवती. २ रानमूग. आ. स्त्री.

सहायः सहअयतेइतिसहायः, सहवर्तमान गमन करणारा जो तो. रू. अयधा. गतिअ. अनुचर. २

तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. सारथि. क्त.पु.

सव्येष्ठः विग्रहादि पूर्वीच्याशब्दाप्र माणें. सारथि. अ.पु.

सब्रह्मचारी समानंब्रह्मचर्यम स्यसब्रह्मचारी, समान वेदव्रता चरण आहे जास तो. म. एक शाखेचे जे स्वाध्यायी ब्रह्मचारी ते प्रत्येक इन्.पु

ससनं सस्यतइतिससनं, देव तो हेशानेंआलसनजें तें. कृ. षस धा. स्वप्नअ. यज्ञ संबंधींजे पशु हनन तें. अ.न.

सस्यं सस्तितत्सस्यं, स्थिरता हतेजें तें. कृ पसधा. स्वप्नअ. वृक्षादिकाचें फळ. अ.न.

सस्यसंवरः सस्यैः संव्रियतेइ तिसस्यसंवरः, धान्याहिं करू न येष्टित करिजेतो जो तो. कृ. वृञ्धा वरणअ. सागाचें झाड. अ.पु.

सहसहः सह्यतेऽनेनसत्यती तिवासहसहः, पराभव करितो जेणेंकरून अथवा सहवर्तमा न याअर्थी समर्थ जें ते. कृ. प हधा. मर्षणअ. पराक्रम. अ पु २ पहधा. सामर्थ्य अ. संहवर्तमा न ह्या अर्थी अव्यय.

सहकारः सहकारयतीतिसहका रः, स्त्रीपुरुषांप्रत मेळन करवितो जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ अ तिमधुरजो आंबा त्याचें झाड अ.पु.

सहचरी सहचरतीतिसहचरी, स मान संचारी जी ती. कृ. चरधा ग तिअ. सखी. २ पिवळे कोरंटीचें झा ड. ई. स्त्री.

सहजः सहतुल्येउदरेजात सह जः, तुल्य उदरावाचाग्री झालाजो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. एको दर बंधु. अ.पु.

सहधर्मिणी सहधर्मोऽस्त्यस्याः सहधर्मिणी, पतीशीं स मा न आहे धर्म जीचा ती. त. विवा हित स्त्री. ई. स्त्री.

सहनं सहतीतिसंहनं, गम न करणार जें तें. कृ. हनधा ग तिअ. सहिष्णु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सहभोजनं सहेनभोजनसह

दोषनाशकरणारें जें तें. क्र. सांत्व धा. साम प्रयोग अ. फार गोडबोलणें. अ. न.

सात्विकः सत्वेननिर्वृत्तः सात्विकः, अंतःकरणें करून निष्पन्न जो तो. त अंतःकरणापासून निष्पन्न. वि अ. पु. न. आ. स्त्री

सादनं सदनमेवसादनं, गृहजें तेंच. त घर. अ. न.

सादी सीदत्यश्वेसादी, अश्वावर बसणारा जो तो. क्र. षद्लृधा. विशरणादि अ. स्वार. २सारथी. ३ माहात. इन. पु.

साधनं साध्यतेअनेनसाधनं, साधन करिजेतें जेणेंकरून तें. क्र. साधधा. संसिद्धिअ मरणें. २मृतसंस्कार, अग्निदाह. ३गमन. ४द्रव्य. ५द्रव्यादिदेणें. ६अर्थनिष्पादन. ७उपकरण. ८अनुगमन. अ न.

साधारणः सहआधारणेनवर्ततेइतिसाधारणः, समानाधारानें राहतोजो तो. स सारखा. २अनेकसंबंधीसर्वसाधारण. वि. अ. पु. न आ स्त्री

साधितः साध्यतेस्मसाधितः, धनादिकेंकरून संसिद्ध करिजे तो जो तो. क्र. साधधा. संसिद्धिअ साधनकेलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

साधिष्ठः अतिशयेनबाढः साधिष्ठः, अत्यंत जो दृढ तो. त अतिशयेंकरून स्वीकारलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

साधीयान् विग्रहादिपूर्वींच्या शब्दाप्रमाणें अतिशयसाधु. विस. पु. न. ई. स्त्री.

साधुः साध्नोतिपरकार्यमितिसाधुः, परकार्यसाधन करितोजो तो. क्र. साधधा. संसिद्धिअ. सज्जन. उ पु २सुंदर वि. उ. पु. स्त्री. न

साध्यः साध्यमस्तियस्यससाध्यः, सर्वसाध्य आहे सकल भजनसतो त. देवयोनिविशेष. अ. पु २साधायाचा. वि अ पु. न. आ. स्त्री.

साध्वसं साधूनस्यतिबाधतेइतिसाध्वसं, साधूतें पीडा करितें जें तें क्र. असुधा क्षेपणअ. भय. अ नपुंस.

साध्वी साध्नोतिपरलोकंसाध्वी, परलोकसाधनकरणारीजी ती

अ. अ. पु.

सहायता सहायानांसमूहःस हायता, सहायांचा जो समूह ती. त. सहायांचासमूह. आ. स्त्री.

सहिष्णुः सहनशीलःसहिष्णुः सहनशील जो तो. कृ. षहधा. म र्षणअ. सहनशील. उ. पु.

सहृदयः हृदयेनसहवर्ततेस हृदयः, हृदयेंकरून अत्यंतयु क्त जो तो. स. प्रशस्तचित्ताचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सहोदरः विग्रहादिसोदरशब्दा प्रमाणें. सहोदर. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

सांयुगीनः संयुगेसाधुः सांयुगी नः, रणाविठायीं जो साधु तो. त. युद्धाविषयींकुशल. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

सांशयिकः संशयमापन्नः सांश यिकः, संशयाप्रत प्राप्त जो तो. त संशयस्थेर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

साकं सहअकतीतिसाकं, सहा र्थगामी जें तें. कृ. अकधा. गति अ सहार्थी अव्य.

साक्तुकं सक्तूनांसमूहःसाक्तु कं, सक्तूंचा जो समुदाय तें. त. सक्तूंचासमूह. अ. न.

साक्षात् सहाक्षेणसाक्षस्तमत तीतिसाक्षात्, अक्षिसन्निकृष्ट प्रत सदोदित गामी जें तें. कृ. अ तधा. सातत्यगमनअ. प्रत्यक्ष. २ तुल्य ह्या अर्थी अव्य.

सागरः सगरस्यराज्ञोयंसागरः, सगर राज संबंधी जो हा तो. त. स मुद्र. अ. पु.

सानि सनतीतिसानि, तिर्यक्‌ह्या अर्थी शास्त्र जें तें. कृ. षणधा. संभ क्तअ. वांकडें ह्या अर्थी अव्य.

सातिः सानंसातिः, अंत जो ती. कृ. षोधा. अंतकर्मअ. समाप्ति दा न देणें. इ. स्त्री.

सातिसारः अतिसारेणसहवर्त तइतिसातिसारः, अतिसाररो गाशीं सहवर्तमान राहतो जो तो. स. ज्यास अतिसाराचा रोग आ हे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सातीनकः सतीनकएवसाती नकः, सतीनक जो तो न. त. वाटा णा. अ. पु.

सांत्वं सांत्वयतिरोषमितिसांत्वं,

तो जो तो. रु. षोधा अंतकर्मअ. सायंकाल अ.पु.

सायकः स्यतीतिसायकः, नाश करितो जो तो. रु. षोधा. अंतकर्मअ. बाण अ. पु.

सायं विग्रहादिसायशब्दाप्रमाणें. सायंकाल याअर्थी अव्ययसायंसं ध्यामुपासिष्ये.

सांयात्रिकः समुदितानांयात्रा संयात्रा साप्रयोजनमस्यसांयात्रिकः, समुदितांची जी यात्रा स. गमन तें प्रयोजन आहे ज्यास तो. त. गलबतानें व्यापार करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सारः सरतीतिसारः, कालांतराप्रत गमन करितो जो तो. रु. सृधा. गतिअ. वृक्षादिकांचा स्थिरांश गाभा २सामर्थ्य. अ. पु. ३ न्याय. अ. न. ४श्रेष्ठ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सारंगः सरतीतिसारंगः, गमन करणारा जो तो. रु. सृधा. गतिअ. यद्वा सारमंगमस्यसारंगः, श्रेष्ठ आहे अंग ज्याचें तो. स. चातकपक्षी. २हरिण. ३हत्ती. अ. पु. ४ चित्रवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सारथिः सरत्यश्वानितिसारथिः, अश्वाप्रत गमन करविणारा जो तो. रु. सृधा. गतिअ. सूत, इ. पु.

सारमेयः सरमायाअपत्यंसारमेयः, सुनीचा जो पुत्र तो. त. कुत्रा. अ. पु.

सारवं सरय्वांभवंसारवं, सरयू नदीचेठायीं जें उत्पन्न तें. त. सरयू नदीचेठायीं झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सारसः सरसिभवः सारसः, सरोवराचेठायीं उत्पन्न होतो जो तो. त. सारसनामापक्षी. अ. पु. कमल. अ. न.

सारसनं सारमुत्कृष्टंसनमस्य सारसनं, उत्कृष्ट आहे सेवन ज्याचें तें. रु. षणधा. संभक्तअ. सारं सनोतीतिसारसनंवा, बलातें देणारें जें तें. रु. षणुधा. दानअ. स्त्रियांचें कटिभूषण, कमरपट्टा. अ. न.

सारिका शृणातिविरहिणःदुःखमितिसारिका, विरहिणीचें दुःख नाश करितें जी ती. रु. शृ

कृ. साधधा. संसिद्धअ. पतिव्रता स्त्री. ई. स्त्री.

सानु सनोतीतिसानुः, उच्चता प्रत्त रक्षण करितें जें तें. कृ. षणुधा. दानअ. पर्वताचें शिखर. उ. पु. न.

सांदृष्टिकं संदृष्टेप्रत्यक्षेभवंसांदृष्टिकं, प्रत्यक्ष होणारें जें फल तें. त. तात्कालिकफल. अ. न.

सांद्रं सद्द्यंततेसांद्रं, नैरंतर्यामें बंधन करिजेतें जें तें. कृ. अदिधा बधनअ. निरंतर. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

सान्नायः संनीयत्तेइतिसान्नायः, सम्यक् नेयिजेत्तो जो तो कृ. णीञ्धा प्रापणअ. हविर्विभाग अ. पु.

साप्तपदीनं सप्तभिःपदैरवाप्यतेसाप्तपदीनं, सातपदांनी प्राप्त होइजेतें जें तें. त. मैत्री. अ. न.

सामधेनी समिधामाधानीसामधेनी, समिधांची आधान करणारीजी ती. अग्नींतसमिधटांकून अग्निपेटण्या करितां जी वेदाची ऋचा ह्मणतात ती ई. स्त्री.

साम स्यतिशेष. अनेनसाम, ज्याचा योगानें शेषनाश पावतो तें. कृ. षोधा. अंतकर्मअ. सांत्वन. न. न.

सामाजिकः समाजरक्षतीतिसामाजिकः, समाज रक्षण करणारा जो तो. त. सभ्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सामान्यं समानस्यभावः सामान्यं, समानाचा जो भाव तें. त. साधारण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ घटत्वादिजाति. अ. न.

सामि सामयतीतिसामि, जुगुप्सित या अर्थी प्रयुक्त जें तें. कृ. षामधा. सामप्रयोगअ. अर्थ. २ जुगुप्सित, निंदित ह्या अर्थी अव्य.

सांपरायिकं संपरायएवसांपरायिकं, संपराय जो तें. त. युद्ध अ. न.

सांप्रतं संप्रतनोतिइतिसांप्रतं, एतत्काल ह्या अर्थानें विस्तारकरितें जें तें. कृ. तनुधा. विस्तारअ. सांप्रतकाल. २ योग्य ह्या अर्थी अव्य.

सांवत्सरः संवत्सरंवेत्तीतिसांवत्सरः, वर्षातें जाणणारा जो तो. त. जोशी. अ. पु.

सायः स्यतिसमापयतिदिनमितिसायः, दिवसातें समाप्त करि

स्त्राणांसमूहःसाहस्रं, सहस्रकी जेचा समुदाय. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

सिंहः हिनस्तीतिसिंहः, हिंसा क रितो जी तो. कृ. हिंसिधा. हिंसाअ सिंहरास. २ हाशब्द उत्तरपद असतां श्रेष्ठार्थक होतो. अ. पु.

सिंहतलः सिंहस्येवतलमत्रासिंहतलः, सिंहा सारिखें आहे तल जाचें तो. स. पसरूनजोडलेले दोन हात. अ. पु.

सिंहपुच्छी सिंहवत्पुच्छमस्याः सिंहपुच्छी, सिंहासारिखें आहे पुच्छ ह्म. पर्ण जीचें ती. स. दव का पिठवण. ई. स्त्री.

सिंहसंहननः सिंहःश्रेष्ठंसंहननमस्यसिंहसंहननः, श्रेष्ठआहे शरीरजाचें तो. स. लावण्ययुक्त. व शरीरानें उत्तम तो. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

सिंहाणं सिंहमणीतिसिंहाणं सिंहास्पर्धा बलाधिक्यानें करितें जें तें कृ. अणधा. शब्दअ. लोखंडा चामळ अ. न.

सिंहासनं सिंहाकारमासनंसिंहासनं, सिंहाकार जें आसन तें स. सुवर्णाचें राजासन. अ. न.

सिंहास्यः सिंहवत् आस्यमस्य सिंहास्यः, सिंहा सारखा आहे विस्तार आस्य तो. स. अडुळसा. अ. पु.

सिंही हिनस्तीतिसिंही, हिंसाक रितेजी ती. कृ. हिंसिधा. हिंसा अ. सिंहीण. २ रानवांगी ई. स्त्री.

सिकता सिच्यतेइतिसिकता, क्षरण पावते जी ती. कृ. षिचधा. क्षरणअ. रेती. २ रेतिमयदेश. ३ मास्वर. आ. स्त्री.

सिकतामयं सिकतानांविकारः सिकतामयं, सिकता ह्म. वालुका त्यांचा जो विकार तें. त. वालुकामयदेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सिक्थकं सिच्यतेइतिसिक्थकं, क्षरण पाविजेतें जें तें. कृ. षिचधा. क्षरणअ. मेण. अ. न.

सिकतावान् सिकताः शर्कराः संत्यस्मिन्निति सिकतावान्, सिकता ह्म. वालुका आहेत ज्याचे ठायीं तो. त. वालुकामयदेश. वि. त्. पु. ई. स्त्री. त्. न.

सिंघाणं सिंघ्यतेइतिसिंघाणं,

धा. हिंसाअ. पक्षिविशेष, सा कुंकी. आ. स्त्री.

सारिवा शृणातीतिशारिः शारिरस्यस्याः शारिवा, दुःखनाशक शारिसलक्रआहे जीस ती त.उपरसाल. उपलसरी. आ. स्त्री.

सार्थः सरतीतिसार्थः, गमन करणारा जो तो. कृ. सृधा. गतिअ. प्राण्याचा समुदाय. अ. पु.

सार्थवाहः सार्थवहतीतिसार्थवाहः, समूहातें वाहणारा जो तो कृ. वहधा. प्रापणअ. क्रयविक्रयेकरून उपजीविका करणारा वाणी. अ. पुल्लिंगी.

सार्द्र आर्द्रत्वेनसहितंसार्द्रं, आर्द्रत्वेकरून जें युक्त तें स. ओलें. वि अ. पु., न. आ. स्त्री.

सार्द्धं सह ऋध्यतीति सार्धं. सहार्थ वर्धन करितें जें तें स. सह, बरोबर त्या अर्थी अव्य.

सार्वभौमः सर्वभूमेरीश्वरः सार्वभौमः, सर्वभूमीचा जो स्वामी तो. त. सर्वपृथ्वीचा राजा. २ उत्तरदिशेचा हत्ती. अ. पु.

सालः सलतीतिसालः, सलणारा जो तो. कृ. षलधा. गतिअ. मत्स्यविशेष. २ कुंपण. ३ वृक्ष ४ सागाचें झाड. अ. पु.

सालपर्णी शालस्येवपर्णमस्याः शालपर्णी, सालवृक्षाच्या पर्णासारखें आहे पर्ण जीस ती स द एका सालवण. ई. स्त्री.

सालूरः शाडतेशालतेवासालूरः, प्रशंसित किंवा विकशित जो तो. कृ. शाडृधा. श्लाघाअ. बेडूक. अ. पु.

सावरः विग्रहादिसर्वशावरशब्दप्रमाणें. लोध्रवृक्ष. अ. पु.

सास्ना सस्तीतिसास्ना, गळाधोभागीं लोंबणारा जी ती. कृ. षस्धा. स्वप्नअ. गोजाती यांच्या मानेस लोंबणारें चामडें ज्यास साकळी असें ह्मणतात ती. २ मुंगसवेल. आ. स्त्री.

साहस सहसिबलेभवंसाहसं, बलाचेठायीं उत्पन्न जें तें त साहस कर्म मारणें इत्यादि. अ न

साहस्त्रः सहस्त्रंबलानिसंत्यस्य साहस्त्रः, सहस्त्र संख्याक आहे बल ज्याचें तो. त. अथवा सह

का, सिध्मं स. थिबें आहे जीस ती. त. शुष्कमांस. २ मत्स्यविक्रि ति. ३ जीच्या अंगास शिबें आहे ती. आ स्त्री

सिध्य सिध्यंत्यस्मिन्नर्थाइतिसिध्य, सिद्ध होतात अर्थ जाचेठायीं तें. कृ. षिधुधा. संसिद्धिअ. पुष्यनक्षत्र. अ. न.

सिध्रका सेधतीतिसिध्रका, औषधार्थ गमन करिसेजी ती. कृ. षिधधा. गतिअ. वृक्षविशेष. आ स्त्रीलिं.

सिंदुकः स्यंदतेइतिसिंदु. सिंदुरेवसिंदुकः, स्रवतीजो तो सिंदु तोच सिंदुक. त. वृक्षविशेष, निर्गुंडी अ. पु.

सिनीवाली सिनींचंद्रकलांवलतिधारयतीतिसिनीवाली, चंद्रकलेतें धारण करिसेजीती. कृ. वलसंवरणे. ज्या अमावास्येस चंद्रदर्शन होतें ती अमावास्या. ई. स्त्री

सिंदुवारः सिंदुंवृणोतीतिसिंदुवारः, सरल गमनातें करितोजी तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ सिंदुक. अ पु.

सिंदूरं स्यंदतेइतिसिंदूरं, प्रस्रवण करितें जें तें. कृ स्यंदूधा. प्रस्रवणअ. सेंदूर. अ. न. २ वृक्षविशेष. अ. पु.

सिंधुः स्यंदंतेआपो ऽत्रेति सिंधुः, स्रवतात जेंउदकें जाचाठायीं तो. कृ स्यंदूधा प्रस्रवण अ यद्वा स्यंदतेइतिसिंधुः अ. पु. समुद्र. २ देशविशेष. ३ नदविशेष. ४ हत्तीच्या गंडस्थळ संबंधि मदोदक. उ पु. ५ नदी. उ. स्त्री.

सिंधुकः विग्रहादिसर्वसिंदुकशब्दाप्रमाणें.

सिंधुजं सिंधौजातंसिंधुजं, समुद्राचेठायीं जें उत्पन्न तें. कृ. जनीधा प्रादुर्भावअ. सैंदेलोण अ. न

सिंधुसंगमः सिंधोःसंगमः सिंधुसंगमः, सिंधूचा जोसंगम तो. स. दोनं नदींचा संगम. अ. पु

सिह्लकी सलतिसल्क्यतेवासिह्लकी, गमन करिसे किंवा सत्कार करून आस्वादिजेसेजी ती कृ. षलधा गतिअ. २ लकधा आस्वादनअ. सालई. ईकारा स्त्रीलिं

आघ्राणकरिजेतें जें तें. कृ. शि घिधा घ्राणअ. नाकांतील मळ २लोखंडाचा मळ. अ. न.

सितं सीयतेस्मसित, बंधन करि, जेलें जेतें कृ. षिञ्‌धा. बंधनअ शक्लवर्ण २बद्ध,बांधलेला ३स मास. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सितछत्रा सितंबद्दंसुरवंवाछ त्रंयस्याः सासितछत्रा, शुभ्र आ हे छत्राकार पर्णजीचेती स शो फेची भाजी. आ. स्त्री

सिता सिनोतीतिसिताशरीरबंध नकरणारीजी ती. कृ. षिञ्‌धा. बं धनअ. साखर. आ. स्त्री.

सितशिवं सितंचतच्छिवंचसि तशिवं, शुभ्र असेंजे शिव ह्म. कल्याणकारि तें. स. सैंदेलोण. अ. न.

सितापन्नः सितंशैत्यमक्ष्नोतीति सितापन्नः, श्वेततेप्रत पावणा राजोती कृ. अक्षधा. गतिअ. कापूर. अ पु

सिताभोजं सितंचतदंभोज चसिताभोजं, श्वेतजें अंभोज ह्म. कमल तें स पांढरें कमळ अ नपुंस.

सिद्धः सिद्धिरस्यास्तीतिसिद्धः, सिद्धि आहे जास ती त यद्वा सि ध्यतीतिसिद्धः, निष्पन्न झालाजो ती कृ. षिधुधा. संराधिअ. निष्प न्न. वि. अ. पु न. आ स्त्री. २दे वयोनिविशेष. अ. पु.

सिद्धांतः सिद्धः अंतोनिश्चयो यस्मिन्नितिसिद्धांतः, सिद्ध आ हे निश्चयजाचेठायींतो. स. नि श्चितजो अर्थ तो अ पु.

सिद्धार्थः सिद्धोर्थोस्मात्सिद्धा र्थः, सिद्ध आहे अर्थजापासूनतो स धा न्यविशेष पांढरा शिरस. अ पु.

सिद्धिः सिध्यतीतिसिद्धिः, सिद्धि कारीजी ती. कृ. षिधुधा. संराद्ध अ. सुरूडरोग. इ. स्त्री.

सिध्मं सेधतीतिसिध्मं, सिद्ध हों तें जें तें. कृ. षिधधा. गतिअ. श्वेत कुष्ठरोग शिबें. अ. न.

सिध्मलः सिध्ममस्यास्तीतिसि ध्मल.. सिध्म ह्म. शिबें आहे जा स तो. त. ज्याचे अंगास शिबें आ हे तो वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

सिध्मला सिध्ममस्त्यस्या सिध्म

उत्तम अथवा अत्यंत रडवितो जो तो. सुकंद तीव्र सुकंदक. त कांदा. अ. पु.

सुकरा सुखंकरोतीतिसुकरा, सुख करितें जी ती. कृ. कृञ्धा. करणअ. तापटनव्हेजी गाई वगैरे ती. आ. स्त्री.

सुकल: शोभनांकलायस्यसुकल:, उत्तम आहे कला ज्याची तो. स. जो दुसऱ्यास देतो व आपण भोगितो तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

सुकुमार सुष्ठुकुमार्यतेइतिसुकुमारं, उत्तमप्रकारें करून क्रीडा करिजेतें जें तें. कृ. कुमारधा. क्रीडाअ. कोमल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुकृत सुष्ठुकीर्त्यतइतिसुकृतं, उत्तमप्रकारें वर्णिजेतें जें तें. कृ. कृतधा. संशब्दनअ. पुण्य. अ. न.

सुकृती सुकृतमस्त्यस्यसुकृती, पुण्य आहे ज्यास तो. त. भाग्यवान्. पुण्यवान्. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. इन्. न.

सुख शोभनानिखान्यनेनेतिसुखं, शोभन ख. सुखित आहेत इंद्रियें जेणेंकरून तें. स. आनंद, हर्ष. अ. पु.

सुखवर्चक: सुखंवर्चयतीति सुखवर्चक:, सुखानें प्रकाशित करितो जो तो. कृ. वर्चधा. दीप्तिअ. क्षारविशेष. संजीखार. अ. पु.

सुखसंदुह्या. सुखसंदोह्या सुखेन संदुह्यते सुखसंदुह्या सुखसंदोह्यावा, सुखें करून दोहन करिजेते जी ती. कृ. दुहधा. प्रपूरणअ. सुखेंकरून दूध देणारी गाय. आ. स्त्री.

सुगत: शोभनंगतंज्ञानमस्येति सुगत:, उत्कृष्ट आहे ज्ञान ज्याचें तो. स. बुद्धावतार. अ. पु.

सुगहनावृत्ति: सुगहनानिबिडाचासोवृत्तिश्चसुगहनावृत्ति:, उत्कृष्ट निबीड जें कुडण ती. स. यज्ञादिकांचेगर्पी अंत्यजादिकांचें दर्शन न व्हावें म्हणून केलेलें वेष्टन. कुडण. इ. स्त्री.

सुगंधा शोभनोगंध: सुगंध:, सुगंधोस्त्यस्याइतिसुगंधा, उत्तम

सिल्हः स्निह्यतीतिसिल्हः, प्रीति करणारा जो तो कृ. ष्णिह्धा प्री तिअ. ऊदलोबान अ.पु.

सीकरः सेकतइतिसीकरः, सेच न करितो जो तो. कृ. सीकृधा.से चनअ. जलाचा कण.अ.पु.

सीता सीयतेइतिसीता, बंधनक रिजेसेजी ती कृ. षिञ्धा. बंधन अ. नागरानें भुईस पडलेली रेषा आ. स्त्री. को. जानकी. भागीर थी नदी.

सीत्यं सीतयासंमितंसीत्यं, लांग लपद्धतीसीजें शुक्त तें. त. नागर लेलें शेत. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

सीधु विग्रहादिसर्वशीधुशब्दाप्र माणें.

सीमी. सीमा सीयतइतिसी मी, हदतर निबद्ध जी ती. कृ. षिञ्धा. बंधनअ. ग्रामादिकांची मर्यादा. आ. स्त्री. २न.स्त्री.

सीमंतः सीम्नोंऽतःसीमंतः, म र्यादेचा जो अंत ष्ठ. निश्चय तो. स केशबांधण्याची एक रचना भांग. अ.पु

सीमंतिनी सीमंतोस्यास्तीति सीमंतिनी, भांग आहे जीस ती त. बायको. ई. स्त्री.

सीरः सिनोतीतिसीरः, विदार ण करणारा जो तो. कृ. षिञ्धा.बं धनअ. नागर.अ.पु.

सीरपाणिः सीरःपाणौयस्यस सीरपाणिः, सीर ष्ठ. नागर आ हे हस्ताचेठायीं ज्याच्या तो. स. बल राम. इ.पु.

सीवनं विग्रहादिसर्वसेवनशब्दा प्रमाणें.

सीसकं सिनोतीतिसिईस्यतीति ईसंसिञ्चतवईसंचसीसंतदेवसीस कं, बंधनकारक असें जें शोभा नाशक तें. त. शिसें. अकारा. नपुंस.

सीहुंडः सिनोतीतिसीतांहुंडतेइतिसीहु डःबंधन करणारीजो त्याप्रत नाशक रितेजो ती कृ. हुडिधा. संघातअ थेर,निवडुंग.अ.पु

सु सूयतइतिसु, पूजार्थगामी जे ते. कृ. सुधा गतिअ उत्कर्ष.२ पूजनत्या अर्थी अव्य.

सुकंदकः शोभनमतीवयाकंद यतीतिसुकंदःसुकंदएवसुकंदकः..

तीं. स. देवांची सभा. आ. स्त्री.

सुधांशु: सुधारूपा अंशवोयस्य सुधांशुः, अमृतरूपी आहेत कि रण ज्याचे तो. स. चंद्र. उ. पु.

सुधा सुखेन धीयत इति सुधा, सु खानें प्राशिजेतें जी ती. कृ. धेट् धा. पान अ. अमृत. २ चुना. ३ शे र. आ. स्त्री.

सुधीः सुष्ठु ध्यायतीति सुधीः, उ त्तम प्रकारें करून ध्यान करितो जो तो. कृ. ध्यैधा. चिंता अ. पंडि त. ई. पु.

सुनिषण्णकं सुष्ठु निषण्णम स्मादिति सुनिषण्णकं, उत्तम आ हे निशीर्णता जी पासून ती स. कु रडुनी भाजी. अ. न.

सुंदरं सुद्रियते इति सुंदरं, आ दर करिजेतें जें तें. कृ. दृङ्धा आ दर अ. सौंदर्य युक्त. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुंदरा. सुंदरी सुष्ठु अतीव उ नत्तीति सुंदरा, अतिशयित स्त्री हृयुक्त जी ती. कृ. उंदीधा. क्लेद न अ. चांगल्या बांध्याची स्त्री. आ. २ ई. स्त्री.

सुपंथाः सुष्ठु पंथाः सुपंथाः, उ त्तम जो मार्ग तो. स. चांगला मार्ग इन्. पु.

सुपर्णः शोभने पर्णे पक्षावस्ये ति सुपर्णः, सुशोभित आहेत प क्ष ज्याचे तो. स. गरुड. अ. पु.

सुपार्श्वकः शोभनः पार्श्व अस्ये ति सुपार्श्वकः, उत्तम आहे पार्श्व भाग ज्याचा तो. स. कांचीपिंपरी. अ. पु.

सुप्रतीकः सुष्ठु प्रतीका अवय वा यस्य स सुप्रतीकः, उत्तम प्रका रचे आहेत अवयव ज्याचे तो. स. ईशान्य दिशेचा हत्ती. अ. पु.

सुप्रयोगविशिखः शोभनः प्र योगोऽस्य तादृशो विशिखोऽस्य सुप्र योगविशिखः, उत्तम प्रयोगा चा असा आहे बाण ज्याचा तो. स. बाण सोडण्या विषयीं जो कुशल तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुप्रलापः सुष्ठु प्रलपनं सुप्रला पः, उत्तम प्रकारचें जें भाषण तें. स. चांगले भाषण. अ. पु.

सुभगासुतः सुभगायाः सुतः सुभगासुतः, सुभगेचा जो पुत्र

ध आहे जीस ती. त. मुंगुसवेल. आ. स्त्री.

सुगंधि शोभनोगंधोस्यसुगंधि, उत्तम आहे गंध ज्याचा तो. स. सुवासिक. वि. इ. पु. न. ई. स्त्री. २कांकडी. इ. न.

सुचरित्रा शोभनंचरित्रंयस्याः सासुचरित्रा, उत्तम आहे चरित्र जीचें ती. स. पतिव्रता स्त्री. आ. स्त्री.

सुचेलकः शोभनंचेलमेवसु चेलकः, उत्तम जें वस्त्र तें. न. चांगलें वस्त्र. अ. न.

सुतः सुता सूयतेस्मइतिसुतः, सुता वा, प्रसविजेता झाला जो तो. कृ. षुधा. प्रसवादि अ. पु त्र. २राजा. अ. पु. २आ. स्त्री.

सुतश्रेणी सुतानांश्रेणिर्यस्याः सासुतश्रेणी, संतानाची आहे तपणें जीं तीं जीस ती. स. उंदरकानी. ई. स्त्री.

सुत्या सवनंसुत्या, स्नपन जें ती. कृ. षुञ्धा. अभिषवअ. सोमाभिषव. आ. स्त्री.

सुत्रामा सुष्ठुत्रायतइतिसुत्रा मा, उत्तम प्रकारें करून रक्षण करितो जो तो. कृ. त्रैङ्धा. पालनअ इंद्र. न. पु.

सुत्वा सुतवानितिसुत्वा, अव भृथस्नान करिता झाला जो तो. कृ. षुञ्धा. अभिषवअ. अवभृ थस्नान केलेला. न. पु.

सुतात्मजा सुतस्यसुताया वा आत्मजासुतात्मजा, पुत्राचें किं वा पुत्रीचें जें अपत्य ती. स. ना त. आ. स्त्री.

सुदर्शनं शोभनंदर्शनंयस्यत त्सुदर्शनं, उत्तम रूप आहे द र्शन ज्याचें तें. स. विष्णूचें चक्ररू प आयुध. अ. न.

सुदायः सुदीयतेइतिसुदायः उत्तम प्रकारें करून दिलें जातें जें तें. कृ. डुदाञ्धा. दानअ. लग्नां तं वधूवरांस किंवा व्रत विशेस दिलेलें द्रव्य. अ. पु.

सुदूरं सुष्ठु अतिशयितंदूरंसु दूरं, अतिशायित जें दूर तें. स. अ त्यंत दूर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुधर्मा शोभनोधर्मोयस्यांसासु धर्मा, उत्कृष्ट आहे धर्म जीचे ठायीं

रनिम्नगा, देवांचीजी नदी ती. स. भागीरथी नदी. आ. स्त्री.

सुरपतिः सुराणांपतिः सुरपतिः देवांचा जो पति ह्म. स्वामी तो. स. इंद्र. इ. पु.

सुरभिः सुष्ठुरभतेआल्हादनं कर्तुमारभतेइतिसुरभिः, उत्तम प्रकारें आनंद दिल्हे जी ती. सु. र भधा. रामस्यअ. गाय. २ सालई इ. स्त्री.

सुरलोकः सुराणांलोकःसुरलोकः, देवांचा जो लोक तो. स. स्वर्ग लोक. अ. पु.

सुरवर्त्म सुराणांवर्त्मसुरवर्त्म, देवांचा जो मार्ग तें. स. आकाश. न्. न.

सुरर्षिः सुरश्चासौऋषिश्चसुरर्षिः, देव असून जो ऋषि तो. स. नारद. इ. पु.

सुरसा शोभनोरसोस्याः सुरसा उत्तम आहे रस जीचा ती. स. सुं गसवेल. आ. स्त्री.

सुरा सुअतीवरासनयासुरा, पान करणारे जिचा योगानें अत्यंत शब्द करितात ती. सु. रैधा. शब्दअ. मद्य, दारू. आ. स्त्री.

सुराचार्यः सुराणांआचार्यःसुराचार्यः, देवांचा जो आचार्य तो. स. बृहस्पति. अ. पु.

सुरामंडः सुरायाःमंडः सुरामंडः, मद्याचा जो श्रेष्ठभाग तो. स. मद्यावरचें पाणी, निवळी. अ. पु.

सुरालयः सुराणामालयः सुरालयः, सुर ह्म. देव त्यांचा जो आलय ह्म. स्थान तो. स. मेरुनामा पर्वत. अ. पु.

सुराग्रजं सुराग्रेजातंसुराग्रजं, सुराग्राचेठायीं जें उत्पन्न तें. सु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. धान्यविशेषतूर. अ. न.

सुवर्णं सुष्ठुवर्णोस्यसुवर्णं, शोभन आहे कांती जाची तें. स. सुष्ठुवर्ण्यतेइतिसुवर्णंवा, उत्तम वर्णन करिजेतें जें तें. सु. वर्णधा. वर्णन अ. सोनें. अ. न.

सुवर्णकः शोभनः वर्णः स्यसुवर्णकः, शोभन आहे वर्ण ज्याचा तो. स. बाहव्यानें झाड. अ. पु.

सुवल्लिः शोभनः वल्लिरस्याः सुवल्लिः, उत्कृष्ट आहे वल्ली जी

तो. स. विवाहादिसंस्कारयुक्त जी स्त्री तिचापुत्र. अ. पु.

सुभिक्षा सुष्ठुभिक्ष्यतइतिसुभिक्षा, उत्तमप्रकारेंकरून इच्छि जेत्येजी ती. सु. भिक्ष धा. भिक्षादिअ. धाचरी. आ. स्त्री.

सुमं सुष्ठुमीयतेइतिसुमं, सुष्ठु गमन करितें जें तें. सु. मीङ्धा. गतिअ. पुष्प. अ. न.

सुमनः सुष्ठुमन्यतेसुमनः, उत्तमप्रकारेंकरून मानिजे तोजो तो सु. मनधा. विज्ञानअ. गहूं. अ. पु.

सुमनसः सुष्ठुमनोंयाचासिसुमनसः, निर्मल आहे मनजोचेंसा स. शोभनंमनोयस्याइतिवा, फुलें. २ जाईचेंझाड. स. स्त्री. २देव स. पु. व.

सुमनोरजः सुमनसोरजःसुमनोरजः, पुष्पाचें जें रज तें. स. फुलांतीलरेणु. स. न.

सुमेरुः अत्युच्चत्वान्मिनोति—ज्योतींषीतिमेरुः, सुष्ठुमेरुःसुमेरुः, अत्युच्चत्वास्तव नक्षत्रादि कामत प्रक्षिप्त करितोजो तो मेरु उत्तम असा जो मेरु तो स मेरु पर्वत. उ. पु.

सुरः सुष्ठुराजतइतिसुरः, उत्तमप्रकारेंकरून शोभतो जो तो सु राजृधा. दीप्तिअ. देव. अ. पु.

सुरंगा सुबहुरसतेस्यांरजसेति सुरंगा, उत्तमप्रकारें करून रजा में संसक्त होइजेतें जीचेठायीं ती सु. रंजधा. रागअ. बिलविशेष, भु यार. आ. स्त्री.

सुरज्येष्ठः सुरेषुज्येष्ठःसुरज्येष्ठ, देवांमध्यें जो श्रेष्ठ तो. स. ब्रह्मदेव अ. पु.

सुरतः सुरमतेइतिसुरतः, उत्तम प्रकारें करून रममाणहोतो जो तो. सु. रमुधा. क्रीडाअ. दया कु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २मैथुन. अ. न.

सुरदीर्घिका सुराणांदीर्घिकेव सुरदीर्घिका, देवाला पुष्करिणी सारिखी जी ती स. भागीरथी नदी. आ. स्त्री.

सुरद्विट् सुरान्द्वेष्टीतिसुरद्विट्, देवांप्रत द्वेष करितोजो तो सु. द्विषधा. अप्रीतिअ. दैत्य. इ. पु.

सुरनिम्नगा सुराणांनिम्नगासु

सुषेणः, उत्कृष्ट आहे सेना रू-
प फळें ज्यानें तो. स. करवंदद्द
-स्प. अ. पु.

सुषेणिका सुष्ठुसेनयाचरती
तिसुषेणिका, उत्तम सेनेंकरू-
न प्राप्त जी ती. त. तिधांकें निर्गु
डी. ई. स्त्री.

सुष्ठु सुतिष्ठतीतिसुष्ठु, प्रशंसा
येथींविषयीं उत्तमप्रकारें विद्य
मान जें तें. रू. ष्ठाधा. गतिनिवर्त
नअ. अतिशय २ प्रतिष्ठाण्याअ
-र्थी अव्य.

सुसंस्कृतं सुष्ठुसंस्क्रियतेस्म
सुसंस्कृतं, द्रव्यांतरांनीं उत्तम
जें संस्कृत तें. रू. कृन्‌धा. करणा
अ. चांगलें शिजविलेलें. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

सुसवी सुसवतीतिसुसवी,
उत्तमप्रकारें प्रसवणारी जी ती.
रू. षुधा. प्रसवअ. कारली. ई.
स्त्रीलिं.

सुहृत् सुष्ठुहृदयंयस्यसुहृत्,
उत्तमआहे हृदय ज्याचें तो. स.
सखा, मित्र. ह्. पु.

सूकरः सचनंसः, सुवंबहुप्रस-
वंकरोतीतिसूकरः, फार उत्पत्ती
प्रत करितो जो तो. रू. डुकृञ्‌धा.
करणअ. डुकर. अ. पु.

सूक्ष्मं सूच्यतेइतिसूक्ष्मं, पैशून्य
सूचवितें जें तें. रू. सूचधा. पैशू-
न्यअ. बारीक. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं. २ कपट. अ. न.

सूचकः सूचयतीतिसूचकः,
पिशुनत्व पावतो जो तो. रू. सूचधा.
पैशून्यअ. सूचविणारा. २ कानांत
दुसऱ्याची निंदा सांगणारा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

सूचिः सूच्यते;नयासूचिः;अर्थस्‌-
चनसंबोधनकरिजेतें जीणें ती. रू.
सूचधा. पैशून्यअ. सुई. २ नृत्य
विशेष. ३ अग्र. इ. स्त्री.

सूतः सुवतिगमयतिस्माश्वान्‌
सूतः, अश्वातें गमन करविणा
रा जो तो. रू. षूधा. प्रेरणाअ. ब्रा
ह्मणीचाठायीं क्षत्रियापासून झा
लेला पुत्र. २ पुत्र. ३ सारथि. ४ अ
तिचपल धातुरस पारा. ५ सु
तार. ६ स्तुतिपाठक भाट. अ. पु.

सूतिकागृहं सूतिकायाःगृहं
सूतिकागृहं, सूतिकेचें जें गृह

ची ती. स. बावची. इ. स्त्री.

सुवहा सुष्ठुवहत्यामोदमिति सुवहा, उत्तम प्रकारच्या आमोद धारण करिते जी ती. सु. वहधा. प्रापणअ. काळेफुलाची निर्गुडी २ सालई. ३ मुंगस वेल. ४ तांबडी लाजाळू. ५ कोळिंदण. आ. स्त्री.

सुवासिनी सुष्ठुवसतिपितृगृहे तच्छीलासुवासिनी, पित्याच्या गृहाचा ठायीं फार दिवस राहण्याची इच्छा करणारी जी ती. सु. वसनिवासे कांहीं तरुण व विवाहित जी स्त्री ती. ई. स्त्री.

सुव्रता शोभनव्रतमस्याः सासुव्रता, शोभन आहे व्रत जीचें ती. स. सुशीला गाई. आ. स्त्री.

सुशीमः सुष्ठुश्यायत इतिसुशीमः, उत्तम प्रकारें पीडा करितें जें तें. सु. श्यैङ्धा. गतिअ. शीतल, थंड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

सुषमं सुशोभनंसमंसर्वमस्य सुषमं, शोभन आहे सर्व जास तें. त. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

सुषमा शोभनंसमंसर्वमनया सुषमा, उत्तम आहे सम सर्व जीणे ती. स. उत्कृष्ट शोभा. आ. स्त्री.

सुषवी सुवतीतिसुषवी, प्रसवणार्थ प्रेरणा करिते जी ती. सु. षूधा. प्रेरणअ. काळें जिरें. २ कारली. ई. स्त्री.

सुषिरं सुषिरंरंध्रमस्यास्तीति सुषिरं, यद्वा सुष्ठुस्यतिगतिमितिसुषिरं, छिद्र युक्त जे किंवा अत्यंत गति प्रतिबंध करिते तें तें. त. २ सु. शोधा. अंतकर्मअ. छिद्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ मुरली शंख इत्यादि वाद्य. अ. न.

सुषिः प्रमादपतितान्सुष्ठुस्यतीतिसुषिः, प्रमाद पतितांस नाश करी जी ती. सु. शोधा. अंतकर्मअ छिद्र. इ. स्त्री.

सुषीमः सुष्ठुसीमामर्यादायस्य सः सुषीमः, उत्तम आहे मर्यादा जान्हा तो. स. शीतल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुषेणः शोभनासेनायस्यस

र्यी प्रेरणा करितो जो तो· सू· षूधा· प्रेरणअ· सूर्य· अ·पु·

सूरणः शीर्यतेइतिसूरण·,वि शीर्ण होतो जो तो· रु·शृधा हिंसाअ·सूरण·अ पु·

सूरतः विग्रहादिसुरतशब्दाप्र

सूरसूतः सूरस्यसूतः सारथि सूरसूतः, सूर्याचा जो सारथि तो· स· सूर्याचा सारथी अरुण· अ·पु·

सूरिः सूयतेइतिसूरिः, प्राण्याचे गर्भविमोचन स्त्र· जननमरण उपदेशादिकाने नष्ट करितो जो· तो· रु· षूङ्धा· प्राणिगर्भविमोचनअ· पडित,विद्वान· इ·पु·

सूर्पं सूर्पयतेऽनेनसूर्पं, मोजलें जातें आणें तें· रु· शूर्पधा· मान अ· सूर्प·अ·पु·न·

सूर्मिः सूर्मी शोभनाऊर्मिर्यस्याः सासूर्मि·, उत्तम आहे रचना जीची ती· स· लोखंडाचीप्रतिमा· इ· स्त्री· २ई·स्त्री

सूर्यः सरत्याकाशेसुवतिकर्मणिलोकंप्रेरयतीतिवासूर्यः,आकाशीं गमन करितो अथवा लोकांला कार्याविषयीं प्रेरणा करितो जो तो· रु· सृधा· गतिअ· २ षूधा· प्रेरणाअ· सूर्यः· अ·पु·

सूर्यतनया सूर्यस्यतनयासूर्यतनया, सूर्याची जी कन्या ती· स· यमुनानदी· आ· स्त्री·

सूर्येंदुसंगमः सूर्येंदूसंगच्छेते अत्रेतिसूर्येंदुसंगमः, सूर्य आणि चंद्र हे एकत्र होताहेत जाचेठायीं तो· रु· गम्लृधा· गतिअ· अमावास्यातिथि· अ·पु·

सृक्क· सृक्किणी सृजतिलालादिकमितिसृक्किणी, लालादिकांप्रत टाकितो जी ती· रु· सृजधा· विसर्गअ· ओष्ठप्रांत भाग,दाढ·न् ई·स्त्री·

सृक्कि विग्रहादिसृक्किणीशब्दाप्रमाणेंइन्· न·

सृगः सरतीतिसृगः, गमन करणारा जो तो· रु· सृधा· गतिअ· गोफीण· अ·पु·

सृगालः सृजतिमायामितिसृगालः, कपटातें करितो जो तो· रु· सृजधा· विसर्गअ· कोल्हा·अ·पुलिं·

तें. स. धाकुंतीची खोली. अ. न

सूतिमासः सूतेः प्रसवस्यमासः सूतिमासः, प्रसवाचा जो मास तो. स. प्रसूत होण्याचा महिना. अ. पु.

सूत्थानः स्रुष्ठुउत्थानमस्यसूत्थानः, उत्तम आहे उद्योग ज्याचा तो स. चतुर, दक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

सूत्रं सूत्र्यतेइतिसूत्रं, वेष्टन करिजेतें जें तें. कृ. सूत्रधा. वेष्टन अ. सूत. अ. न.

सूत्रवेष्टनं सूत्रस्यवेष्टनंसूत्रवेष्टनं, तंतूचे जें वेष्टन तें. स. कोष्याने एक तंतूनें गुंडाळलेलें सूत अ. न.

सूत्रामा स्रुष्ठुउतउत्कृष्टंत्रायतेइतिसूत्रामा, शोभनउत्कृष्ट संरक्षण करितोजो तो. कृ. त्रैङ्धा पालनअ. इंद्र. न. पु.

सूदः सूदयतीतिसूदः, छागादिकातें नाश करणारा जो तो. कृ. पूदधा. हिंसाअ. किंवा सूदयतेसूदयतिवासूदः, क्षरण करिजेते किंवा करितो जो तो. कृ. पूदधा स्रणअ. सैंपाकी, आचारी २ व्यंजन, कढि. अ. पु.

सूना सूयतेसवनं वासूना, प्राणिगर्भादियोचन करिल्ये किंवा वधस्थान जी ती. कृ. षूङ्. धा. प्राणिगर्भविमोचनअ. जिभेच्या खालचा भाग. २ कन्या. ३ वधस्थान. आ स्त्रीलिं.

सूनुः सूयतेइतिसूनुः, प्रसविजेतो जो तो. कृ. षूङ् धा प्रसवअ. पुत्र. उ पु.

सूनृता शोभनानृतानात्रेतिसूनृता, अत्यंत अनृत नाहीं जीठायीं ती. सत्य आणि गोड भाषण. आ. स्त्री

सून्मादः स्रुष्ठुउन्मादोस्यसून्मादः, अत्यंत झाला आहे उन्माद ज्यास तो स. उन्मादशील, उद्दट वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सूपकारः सूपंकरोतीतिसूपकारः, मुद्गादि निर्मितान्नातें करितो जो तो. कृ. कृञ्धा. करणअ. सैंपाकी, आचारी. अ. पु.

सूरः स्रुवतिप्रेरयतिकर्मणिलोकमितिसूरः, जनाला कर्मादिक

अ. पु.

सेलुः विग्रहादिसर्वशेलुशब्दाप्रमाणें.

सेवः सेवनंसेवः, सुईचीजी विद्या तो. क्रु. षिवुधा. तंतुसंतान अ. क्रु ईचेंकर्म शिवणें. अ. पु.

सेवकः सेवनइतिसेवकः, सेवा करणारा जो तो. क्रु. षेवृधा. सेवनअ. चाकर. अ. पु.

सेवनं स्यूतिःसेवनं. सूचिक्रिया जी ती. क्रु. षिवुधा. तंतुसंतान अ. शिवणें. २सेवा. अ. न.

सेवा सेवनंपरचित्तानुवर्त्तनंसेवा, दुसऱ्याच्या अंतःकरणानुसार जे वागणें ती. क्रु. षेवृधा. सेवनअ. सेवन करण्यास योग्य. २कावळीचें मूक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सैंहिकेयः सिंहिकायाअपत्यंसैंहिकेयः, सिंहिकाजी तीचें जें अपत्य स. पुत्र तो. त. राहुनामा ग्रह. अ. पु.

सैकतं सिकताअत्रसंतीतिसैकतं, वालुका आहे ज्याचेठायीं तें. त. वालुकामयदेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सैतवाहिनी सितंसितोदकंसितमेवसैतं वहतीतिसैतवाहिनी, स्वच्छ किंवा शुभ्र उदकातें वाहणारी जी ती. क्रु. वहधा. प्रापणअ. नदीविशेष. ई. स्त्री.

सैनिकः सेनारक्षतिसमवैतिवा सैनिकः, सेनेतें रक्षण करणारा किंवा एकत्र करणाराजो तो. त. सेनारक्षक. २सेनेंत संगत जाहलेला. अ. पु.

सैंधवः सिंधुषुभवःसैंधवः, सिंधुदेशाचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. घोडा. २लवणविशेष. अ. पु.

सैन्यं सेनांसमवेतीतिसैन्यं, सेनेप्रत गमन करणारें जें तें. त. सेना. अ. न.

सैरिकः सिरेणखनतीतिसीरंतं वहतिसीरस्यायंवासैरिकः १) अर्थ हालिकशब्दाप्रमाणें. नागर वाहाणारा. अ. पु.

सैरंध्री सीरंधयतीतिसीरंध्रस्त स्येयंसैरंध्री, स्वच्छंदें करून दुसऱ्याच्या घरीं राहून लीला करणारी कर्षक स्त्री सारखी जी स्त्री

सृणिः सरत्यंतर्गच्छतीतिसृणिः अभ्यंतरान्वेगयां गमन करितेजी ती. क्रु. सृधा. गतिअ. अंकुश. इ. स्त्रीलिं.

सृणिका. सृणीका सरतीति सृणिका, गमन करणारीजी ती. क्रु. सृधा. गतिअ. लाळ. आ. स्त्री.

सृतिः सरंत्यनेतिसृतिः, गमनक रिताहेत जीनेगयीं ती. क्रु. सृधा. गतिअ. मार्ग. इ. स्त्री.

सृपाटी सर्पतीतिसृपाटी, परिमा णाविषयीं गमन करिते स. तदुप योगीजी ती. क्रु. सृप्‌धा. गतिअ. परिणामविशेष. २ नदी. ई. स्त्री.

सृमरः सरणशीलः सृमरः, सर णशील स. गमनस्वभावजो तो. क्रु. सृधा. गतिअ. मृगविशेष. अ. पुल्लिंगी.

सृष्टिः सृष्टं सर्जनंसृष्टिः, सर्ज न जें ती. क्रु. सृजधा. विसर्गअ. पुष्कळ. २ उत्पन्न केलेलें. ३ निश्चि त. ४ टाकलेला. इ. स्त्री. २ अ. न.

सेकपात्रं सेकायपात्रंसेकपात्रं, सेचना कारणें जें तें. स. पाणी शिं पण्याचें चर्मपात्र, डोल. अ. न.

सेचनं सिच्यतेनेनसेचनं, सेच न करितात जाणें तें. क्रु. षिचधा. क्षरणादिअ. पाणी शिपण्याचें च र्मपात्र. अ. न.

सेतुः सिनोतीतिसेतुः, उदकाचें प्रति बंधन करितो जो तो. क्रु. षिञ्‌ धा. बंधनअ. पूल व बांध. २ वायवर्णी झाड. उ. पु.

सेना सिनोतीतिसेना, बंधनक रणारीजी ती. क्रु. षिञ्‌धा बंधन अ. सैन्य. आ. स्त्री.

सेनांगं सेनायाः अंगंसेनांगं, से नेचें जें अंग स. हस्त्यादि जें तें. स हत्ती घोडा रथ पायदळ हीं चार से नेचीं अंगे त्यांतील प्रत्येक. अ. न.

सेनानीः सेनानयतीतिसेनानी, देव सेनेतें चालवितो जो तो. क्रु नीधा. प्रापणअ. कार्तिकस्वामी. ई. पु.

सेनामुखं सेनायाः मुखंसेनामु ख, सेनेचा जो अग्रभाग तो. स. तीनअसामी पायदळ. अ. न.

सेनारक्षः सेनांरक्षतीतिसेनार क्षः, सेनापालन करणाराजो तो क्रु. रक्षधा. पालनअ. पाहरेकरी.

अ. पु.

सेलुः विग्रहादिसर्वशेलुशब्दाप्रमाणें.

सेवः सेवनंसेव., सुइनीजी विद्यानी. क्रु. विवुधा. तंतुसंतान अ. रू ईचें कर्म शिवणें. अ. पु.

सेवकः सेवतइतिसेवकः, सेवा करणारा जी ती. कृ. पेईधा. सेवनअ. चाकर. अ. पु.

सेवनं स्यूति. सेवनं. सूविक्रिया जी ती. कृ. विबुधा. तंतुसंतान अ. शिवणें. २सेवा. अ. न.

सेवा सेवनंपरचित्तानुवर्त्तनंमेवा, दुसऱ्याच्या अंतःकरणानुसार जे वागणें ती कृ. पेईधा सेवनअ. सेवन करण्यास योग्य. २ कावळीचें मूळ. वि. अ. पु न आ. स्त्री.

सैंहिकेयः सिंहिकायाअपत्यंसैंहिकेयः, सिंहिकाजी तीचें जें अपत्य स. पुत्र ती. तं. राहुनामा ग्रह. अ. पु.

सैकतं सिकताअत्रसंतीतिसैकतं, वालुका आहे ज्याचेठायी तें. त. वालुकामयदेश वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सैतवाहिनी सितंसितोदकंसितमेवसैतं वहतीतिसैतवाहिनी, स्वच्छ किंवा शुभ्र उदकातें वाहणारी जी ती. कृ. वहुधा. प्रापणअ. नदीविशेष. ई. स्त्री.

सैनिकः सेनांरक्षतिसमवैतिवा सैनिकः, सेनेनें रक्षण करणारा किंवा एकत्र करणाराजी ती. त. सेनारक्षक. २सेनेंत संगत जाहलेला. अ. पु.

सैंधवः सिंधुप्रभवःसैंधवः, सिंधुदेशाचेठायी जो उत्पन्न ती. त. घोडा. २ लवणविशेष. अ. पु.

सैन्यं सेनांसमवैतीतिसैन्यं, सेनेप्रत गमन करणारें जे तें. त. सेना. अ. न.

सैरिकः सिरेणखनतीतिसीरंतं वहतिसीरस्यायंवासैरिकः, अर्थहालिकशब्दाप्रमाणें. नागर वाहणारा. अ. पु.

सैरंध्री सीरंधरतीतिसीरंध्रस्त स्येयंसैरंध्री, स्वच्छंदेंकरून दुसऱ्याच्या घरीं राहून टीका करणारी कर्मकरी सारखी जी स्त्री

सृणिः सरत्यंतर्गच्छतीतिसृणिः अभ्यंतरांचेठायीं गमन करितेजी ती. कृ. सृधा. गतिअ. अंकुश. इ. स्त्रीलिं.

सृणिका. सृणीका सरतीति सृणिका, गमन करणारीजी ती. कृ. सृधा. गतिअ. लाळ. आ. स्त्री.

सृतिः सरंत्यनेनेतिसृतिः, गमनक रिताहेतजीचेठायीं ती. कृ. सृधा. गतिअ. मार्ग. इ. स्त्री.

सृपाटी सर्पतीतिसृपाटी, परिमाणाविषयीं गमन करितें स्त्र. तदुपयोगीजी ती. कृ. सृप्धा. गतिअ. परिणाम विशेष. २ नदी. ई. स्त्री.

सृमरः सरणशीलःसृमरः, सरणशील स्त्र. गमन स्वभावजो तो. कृ. सृधा. गतिअ. मृगविशेष. अ. पुल्लिंगी.

सृष्टिः सृष्टं सर्जनंसृष्टिः, सर्जन जें ती. कृ. सृजधा. विसर्गअ. पुष्कळ. २ उत्पन्न केलेलें. ३ निश्चित. ४ टाकलेला. इ. स्त्री. २ अ. न.

सेकपात्रं सेकायपात्रंसेकपात्रं, सेचना कारणे जें तें. स. पाणी शिंपण्याचें चर्मपात्र, डोल. अ. न.

सेचनं सिच्यतेनेनसेचनं, सेचन करितात जाणें तें. कृ. षिच्धा क्षरणादिअ. पाणीशिंपण्याचें चर्मपात्र. अ. न.

सेतुः सिनोतीतिसेतुः, उदकाचें प्रतिबंधन करितो जो तो. कृ. षिञ् धा. बंधनअ. पूलवबांध. २ वायवर्णाचे झाड. उ. पु.

सेना सिनोतीतिसेना, बंधनक रणारीजी ती. कृ. षिञ्धा बंधन अ. सैन्य. आ. स्त्री.

सेनांगं सेनायाःअंगंसेनांगं, सेनेचें जें अंग स्त्र. हस्त्यादि जें तें. स हत्ती घोडा रथ पायदळ हीं चार सेनेचीं अंगें त्यांतील प्रत्येक. अ. न

सेनानीः सेनानयतीतिसेनानी, देव सेनेतें चालवितो जो तो. कृ नीधा. प्रापणअ. कार्तिकस्वामी. ई. पु.

सेनामुखं सेनायाःमुखंसेनामुखं, सेनेचा जो अग्रभाग तो. स. तीनअसामी पायदळ अ. न.

सेनारक्षः सेनांरक्षतीतिसेनारक्षः, सेनापालन करणाराजो तो कृ. रक्षधा. पालनअ पाहरेकरी.

आहे जास तो. त. सोमयज्ञक रणारा. इन्. पु.

सोमराजी सोमइवसोमेनवाराजतेइतिसोमराजी, सोमेंकरून शोभते जी ती. रू. राजूधादी सिओ. बावची. ई. स्त्री.

सोमलता सोमस्यलतासोमलता, सोमसंबंधीजीलता ती. स. सोमवल्ली. आ. स्त्री.

सोमवल्कः सोमइववल्कोस्यसोमवल्कः, सोमासारिखें आहे वल्क ज्याचें तो. स. कुंभ्याचें झाड. २ पांढराखदिर वृक्ष. अ. पु.

सोमवल्लरिः सोमवल्लरी सोमस्यवल्लरीसोमवल्लरी, सोमाची जी वल्लरी ती. स. इ. २ ई. स्त्री.

सोमवल्लिका सोमस्यवल्लिःसोमवल्लिः सैवसोमवल्लिका, सोमाची जी वल्ली तीच त. आ. स्त्री.

सोमवल्ली सोमस्यवल्लीसोमवल्ली, सोमाची जी वल्ली ती. स. ई स्त्रीलिंगी.

सोमोद्भवा सोमादुद्भवोयस्याः सा सोमोद्भवा, चंद्रापासून आहे उत्पत्ती जीची ती. स. नर्मदा नदी. आ. स्त्री.

सौगंधिकः शोभनोगंधोस्यसुगंधिः सएवसौगंधिकः, उत्तमगंध आहे जास तो सुगंधि तोच. त. सायंकाळी विकसित होणारें कमळ. २ तृणविशेष, रोहिसगवत. अ. न. ३ गंधक. अ. पुल्लिं.

सौचिकः सूचिः शिल्पमस्य सौचिकः, सूची आहे शिल्प ज्याचें तो त. शिंपी. अ. पु.

सौदामनी सुदाम्निमेघेभवासौदामनी, मेघाचेठायीं जी उत्पन्न ती. त. विद्युल्लता. ई. स्त्री.

सौधः सुधालेपोअस्यास्तीतिसौधः, सुधालेप म्ह. चुन्याचा लेप आहे जास तो. त. राजवाडा. अ. पु. न.

सौभागिनेयः सुभगायाः अपत्यंसौभागिनेयः, सुभागीचा जो पुत्र तो. त. सुभगापुत्र. अ. पु.

सौम्यं सोमोदेवतास्यसौम्यं, चंद्र आहे देवता ज्याची तें. त. ज्याची चंद्रदेवता तो. २ सुंदर. ३ जो उग्र नव्हे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ४ बुधनामाग्रह. अ. पु.

ती. त. दुसऱ्याचे घरीं राहून वा यकांचे केश विंचरणारी वेणी व गैरे काम करणारी स्त्री. २ ई. स्त्री.

सैरिभः सिरोस्त्येषामितिसीरि णस्तेषांकर्षकाणांइभइवसैरि भः सएवसैरिभः, शेती करणा रांस गजा सारिखा जो तो. स. म हिषगवा अ. पु.

सैरीयकः सैरेयकः सीरेभ वः सैरः सैरेभवः सैरेयकः, ना गरलेले जमिनीचेठायीं जो उ त्पन्न तो. त. कोरंटीचा वृक्ष. अ. पुल्लिंगी.

सोढं सह्यतेस्मसोढं, सहन करिजेलें जें तें. कृ. षहधा. मर्षण अ. क्षमापावलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सोदर्यः विग्रहादिसमानोदर्याप्र माणें. सरसा, भाऊ. अ. पु.

सोन्मादः उन्मादेनसहवर्ततेसो न्मादः, उन्मादासीं सहवर्तमा न राहतो जो तो. त. उन्मादशी ल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सोपप्लवः उपप्लवेनसहितः सोप प्लवः, उपप्लव ह्म. उपद्रव तेणें शीं सहित जो तो. राहूनेंग्रासले ला चंद्र किंवा सूर्य. अ. पु.

सोपानं सहउपरिअनंतिअने नेतिसोपानं सहवर्तमान ऊर्ध्वभा गीं गमन करिताहेत जेणें तें. कृ. अनधा. गतिअ. पायरखाजिना. अ. न.

सोभांजनः सौभांजनः शो भामनक्तीतिसोभांजन:, शोभे तें व्यक्त करितो जो तो. कृ. अंजू धा. व्यक्त्यादिअ. शेवग्याचें झाड. अ. पु.

सोमः अमृतंसूतेसौसोमः, अ मृतातें प्रसवतो जो तो. कृ. षूङ् धा. प्रसूतिअ. चंद्र. अ. पु.

सोमपः सोमपाः सोमंपिब तीतिसोमपः, सोमपान करणा राजो तो. कृ. पाधा. पानअ. सोम याग करणारा. अ. पु.

सोमपीती सोमस्यपीतंसोमपी तं तदस्यास्तीतिसोमपीती, सो मपान आहे जास तो. त. सोम पान करणारा. इन. पु.

सोमपीथी सोमस्यपीथंपानंत दस्यास्तीतिसोमपीथी, सोमपान

आ. स्त्री.

स्खलनं स्खलत्यनेनेतिस्खलनं, चचल जें तें. कृ. स्खलधा. चलन अधर्मादिकांपासून चळन. २ ठ हान मुलानें हाता पायानें चालणें. अ नपुंस.

स्खलितं स्खलनंस्खलितं, यु द्धादिकांपासून जें चलन तें. कृ. स्खलधा. संचलनअ. युद्धमर्या देपासून जे चलन तें. अ. न. स्ख लन पावलेला. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

स्तनः स्तनयतिकथयतियौव नोदयंस्तनः, यौवनोदय कथन करणाराजो तो. कृ. स्तनधा श ब्दअ. कुच. अ. पु.

स्तनंधयः स्तनंधयतीतिस्तनं धयः, स्तनपान करितोजो तो कृ. धेट्धा. पानअ लहान बाल क. अ. पु.

स्तनंधयी स्तनंधयतीतिस्तनं धयी, स्तन पान करणारीजी ती. कृ. धेट्धा. पानअ. लहान मुलगी. ई. स्त्री

स्तनपा स्तनंपिबतीतिस्तनपा, स्तनपान करणारी जी ती. कृ. पा धा. पानअ. लहान मुलगी आ. स्त्रीलिं

स्तनयित्नुः स्तनयतीतिस्तन यित्नुः, देवांचा शब्द करितोजो तो. कृ. स्तनधा. देवशब्दअ. मेघ उ. पु.

स्तनितं स्तननंस्तनितं, देवश ब्दितजें तें. वृत्यादिपूर्वीच्याशं द्वाप्रमाणें. मेघगर्जना. अ. न.

स्तंभः स्तभ्नोतीतिस्तंभः, नि रोध करितोजो तो. कृ. स्तभिधा. प्रतिबंधनअ. खांब. अ. पु.

स्तंबः तिष्ठतीतिस्तंबः, चल न व्यापार रहित असाजो शा खादिविहीन वृक्षतो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. धान्यंतिष्ठत्य त्रस्तंबः, धान्य राहतें आहेजा चेठायी तो. कृ. ष्ठाधा गतिअ. ज्या वृक्षास लांब फांद्या नाहीं व मुकास फांद्या फुटतात तोवृ क्ष २ तृणाचा गुच्छ व कांड. अ. न.

स्तंबकरिः स्तंबंकरोतीतिस्तं बकरिः, गुच्छातें करणाराजोती. कृ. कृञ्धा. करणअ. यवइत्या

सौरभेयः सुरभेरपत्यंसौरभेयः, कामधेनूचें जें अपत्य तो. न. बैल. अ. पु.

सौरभेयी सुरभेरपत्यंस्त्रीसौरभेयी, सुरभीची जी कन्या तो. न. गाय. ई. स्त्री.

सौराष्ट्रिकः सुराष्ट्रदेशेभवःसौराष्ट्रिकः, सुराष्ट्रदेशाचेठायींजो उत्पन्न तो. न. विषविशेष. अ. पु.

सौरिः सूरस्यापत्यंसौरिः, सूर म्ह. सूर्य त्याचें जें अपत्य तो. न. शनिनामाग्रह. इ. पु.

सौवर्चलः सुष्ठुवर्च्चतेसुवर्चलः सएवसौवर्चलः, जठराग्नि प्रदीपक करणारा जो तो सुवर्चल तोच सौवर्चल - न. संचळ खार. अ. पु.

सौविदः सुवेदनंसुवित् सुवित् सुज्ञानमस्त्यस्यसौविदः, स्त्रियांविषयीं ज्ञान आहे ज्यास तो. न. भालदार. अ. पु.

सौविदल्लः सुविदंतंविद्वांसमपिलांतिवशवर्तिनं कुर्वंतीतिसुविदल्लाःस्त्रियः तासांरक्षकःसौविदल्लः, विद्वानाला वश्य करणाऱ्या स्त्रियांचा रक्षक जो तो. न. भालदार. अ. पु.

सौवीरं सुवीरेषुभवंसौवीरं, सुवीर देशाचेठायीं उत्पन्न जें तें. न. बोरीचें फळ. २ कांजी. ३ सुरमा. अ. पु.

सौहित्यं सुहितस्यभावः सौहित्यं, तृप्ताचाजो धर्म तो. न. तृप्ति. अ. न.

स्कंदः स्कंदतीतिस्कंदः, शत्रुशोषण करितोजो तो. कृ. स्कंदिर् शोषणादि. अ. कार्तिकस्वामी. अ. पुलिं.

स्कंधः स्कंद्यतइतिस्कंधः, आरोहण करिजेतो जो तो. कृ. स्कंदिर् गत्यादि. अ. मुळापासून फांद्यापर्यंत जें वृक्षकांड तें. २ समूह. ३ खांद. अ. पु.

स्कंधशाखा स्कंधजाशाखास्कंधशाखा, स्कंधापासून झाली जी शाखा ती. स. प्रधान शाखा. आ स्त्रीलिंगी.

स्कन्नं स्कंद्यतेस्मस्कन्नं, गलित करिजेलें जें तें. कृ. स्कंदिर् गत्यादि. अ. गळालेलें. अ. पु. न.

जीन्वेंगयीं ती कृ. धाधा. गतिनि वृत्तिअ पाहाडमूळ. २ पात्रवि शेष ई. स्त्री.

स्थावरः तिष्ठतीतिस्थावरः, रा हतो जो तो कृ. धाधा. गतिनिवृत्तिअ अजंगम. वि. अ. पु न आ स्त्रीलि

स्थाविरं स्थविरस्यभाव स्थाविर, वृद्धावस्था जी ती. न वृद्धपणा. अ. न.

स्थासकः तिष्ठतीतिस्थासकः, अंगाचेठायीं राहाणारा जो तो. कृ. धाधा. गतिनिवृत्तिअ. चंदनादिकाची जी उटी अगासला दिलात ती. अ पु.

स्थास्नुः स्थातुंशील. स्थास्नु स्थिरस्वभाव जो तो कृ. धाधा. गतिनिवृत्तिअ. अतिस्थीर वि उ पु. स्त्री. न.

स्थितिः तिष्ठंत्यत्रस्थितिः, लोक राहतात जीचाठायीं ती. कृ. धाधा. गतिनिवृत्तिअ. अथवा स्थानंस्थितिः आसन जें ती धा. पू. प्र न्यायमार्गानें वर्तणें. २आसन,राहाणें इ. स्त्री

स्थिरतरः अतिशयेनस्थिरः स्थिरतरः, अत्यंत जो स्थिर तो. त. अतिस्थीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

स्थिरा तिष्ठतीतिस्थिरा, निरंतर गतिनिवर्तनलें करून राहत्ये जी ती. कृ धाधा. गतिनिवर्तनअ. पृथ्वी. आ. स्त्री. २सालपर्णी. आ. स्त्री

स्थिरायुः स्थिरमायुर्यस्याःसा स्थिरायुः, स्थिर आहे आयुष्य जाचे तो. स सांवरीचें झाड. उ. पुल्लिंगीं

स्थूणा तिष्ठतीतिस्थूणा, स्थिर राहत्येजी ती. कृ धाधा. गतिनिवृत्तिअ लोहप्रतिमा. २घराचा धारण. आ स्त्री.

स्थूलं स्थूलयतीतिस्थूलं, वृद्धि करितेजे ते. कृ. स्थूलधा. परिबृंहणअ. मोठा २जड. ३पुष्ट. ४निर्बुद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्थूललक्षः स्थूलेर्लक्ष्यतेइति स्थूललक्षः, महतांनीं अवलोकन करिजेतो जो तो. कृ. लक्षधा. दर्शनादिअ दानशूर. वि. अ. पु. न

स्थविरः तिष्ठतीतिस्थविरः, बहुतकाल राहाणाराजो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. वृद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्थविष्ठः अतिशयेनस्थूलःस्थविष्ठः, अत्यंत जो स्थूल तो. त. अतिस्थूल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्थंडिलः स्थंडिलेशयितुंनियमोस्यस्थंडिलः, स्थंडिलाचेठायीं आहे निजण्याचा नियम ज्याचा तो. त. जो व्रतनिमित्त स्थंडिलाचेठायीं शयन करितो तो. अ. पु.

स्थाणुः तिष्ठतीतिस्थाणुः, राहतोजो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. महादेव. २अतिस्थीर. ३खिळा. उ. पु.

स्थानं स्थितिःस्थानं, अथवा गांवीजी स्थिती तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. जागा. २स्थिति. ३अवकाश. ४नित्य. ५सादृश्य. अ. न.

स्थानीयं स्थानायहितंस्थानीयं, राहण्यासजें हितावह तें. त. शहर. अ. न.

स्थाने स्थलस्यकरणंस्थानें, स्थलाचें जें करणें तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. योग्यत्वाअर्थीअव्य.

स्थापत्यः तिष्ठंतिपुरुषाःआसुस्थाः स्थानोदाराणांपतिः पालकः सएवस्थापत्यः, स्त्रियांचें रक्षण करणाराजो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. भालदार. अ. पु.

स्थापनी स्थापयतीतिस्थापनी, स्थापन करणारी जी ती. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. पहाडमूळ. ई. स्त्री.

स्थाम तिष्ठत्यनेनस्थाम, ज्याच्या योगानें स्थित होतो तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. पराक्रम. न्. न.

स्थायुकः स्थातुंशीलमस्यस्थायुकः, एकाग्रामाचाठायीं राहणाराजो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. सेकदार. अ. पु.

स्थालं स्थलत्यत्रेतिस्थलं स्थलमेवस्थालं, स्थिति करितें ज्याचेठायीं तेंच कृ. स्थलधा. स्थितिअ. पात्रविशेष. अ. न.

स्थाली तिष्ठत्यन्नंओदनादिर्यस्यांस्थाली, अन्नादिक राहतें

जीन्वेंगायीं तो. क. धाधा. गतिनि वृत्तिअ. पाहाक मूक. २ पात्रवि शेष. ई. स्त्री.

स्थावर: तिष्ठतीतिस्थावरः,वा हत्ती जो तो. कृ. धाधा. गतिनिर त्तिअ. अजंगम. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

स्थाविर स्थविरस्यभावः स्था विरं, वृद्धावस्था जो तो. न. वृ द्धपणा. अ. न.

स्थासक: तिष्ठतीतिस्थासकः, अंगान्वेंगायीं राहाणारा जो तो. कृ. धाधा. गतिनिवृत्तिअ. चंद नादिकांची जी उटी अंगासला वितात ती. अ. पु.

स्थास्नु: स्थातुंशीलः स्थास्नुः स्थिरस्वभाव जो तो. कृ. धाधा. ग तिनिवृत्तिअ. अतिस्थीर. वि. उ. पु. स्त्री. न.

स्थिति: तिष्ठंत्यत्रस्थितिः, लो क राहतात जीचा ठायीं ती. कृ. धाधा. गतिनिवृत्तिअ. अथवा स्थानंस्थितिः आसन जें ती. धा. पू. प्र. न्यायमार्गानें वर्तणें. २ आसन, राहाणें. इ. स्त्री.

स्थिरतर: अतिशयेनस्थिरः स्थिरतरः, अत्यंत जो स्थिर तो. त. अतिस्थीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

स्थिरा तिष्ठतीतिस्थिरा, निरं तर गतिनिवर्तनलें करून राह ते जी ती. कृ. धाधा. गतिनिवर्त नअ. पृथ्वी. आ. स्त्री. २ सालप र्णी. आ. स्त्री.

स्थिरायु: स्थिरमायुर्यस्याःसा स्थिरायुः, स्थिर आहे आयुष्य जाचें तो. स. सांवरीचें झाड. उ. पुल्लिंगीं.

स्थूणा तिष्ठतीतिस्थूणा, स्थि र राहते जी ती. कृ. धाधा. गति निवृत्तिअ. लोहप्रतिमा. २ घराचा धारण. आ. स्त्री.

स्थूलं स्थूलयतीतिस्थूलं, वृद्धि करितें जें तें. कृ. स्थूलधा. परिवृं हणअ. मोठा. २ जड. ३ पुष्ट. ४ नि र्बुद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्थूललक्ष: स्थूलेर्लक्ष्यतेइति स्थूललक्षः, महत्तानें अवलोक न करिजेतो जो तो. कृ. लक्षधा. द र्शनादिअ. दानशूर. वि. अ. पु. न

आ स्त्री.

स्थूललक्ष्य: विग्रहादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणे.

स्थूलशाटक: शटतीतिशाटकः स्थूलश्चासौशाटकश्चस्थूलशाटकः, विशीर्ण होती जो तो शाटक मोठाजो शाटक तो. संमोठें वस्त्र पातळ. अ. पु.

स्थूलोच्चय: स्थूलश्चासौउच्चयश्चस्थूलोच्चयः, स्थूल ह्मणे मोठा असा जो उच्चय ह्म. उच्च स्थिति करणारा. स. असमग्रता. २ हत्तीची मध्यमगति. ३ स्थूल पाषाण. अ. पु.

स्थेया विग्रहादि स्थिरतरशब्दाप्रमाणें. अतिस्थीर वि. न् पु. ई. स्त्री. स्. न.

स्थौणेयं स्थूणायाअपत्यंस्थौणेयं. स्थूणाचें जें अपत्य तें. तगरीचन भद्रोरा. अ. न

स्थौरी स्थूलस्येदंस्थौरं बलमस्यास्तीतिस्थौरी, बल आहे ज्यास तो. त भार वाहणाराघोडा. इन्. पु

स्नव: स्नवनंस्नवः. प्रस्नवण जें तो. क्र. ष्णुधा प्रस्नवणअ. स्नवणें. अ. पु.

स्नातक: स्नातीतिस्नातःसएवस्नातकः, शुद्ध होणाराजो तो. क्र. ष्णाधा. शौचार्थ. सोडमुज आहालेला. अ. पु.

स्नानं स्नायतेइतिस्नानं, शुद्ध पावविणारें जें तें. क्र. ष्णाधा शौचअ. अंघोळ. अ. न.

स्नायु: स्नातीतिस्नायुः, शुद्ध करणारी जी ती क्र. ष्णाधा. शौचअ. शरीरांतील शीर. उ. स्त्री

स्निग्ध: स्निह्यतीतिस्निग्धः, प्रीति करणारा जो तो. क्र. ष्णिहधा प्रीतिअ. समवयस्क मित्र. २आर्द्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

स्नु: स्नौतिजलंस्नातिवास्नुः, स्रवतो किंवा स्नान करितो जो तो. क्र. ष्णुधा. प्रस्नवणअ. २ ष्णाधा शौचेंअ. सपाट जो पर्वताचा एक देश तो. उ. पु.

स्नुतं स्नूयतेस्मस्नुतं, प्रस्नुतझालें जें तें. क्र. ष्णुधा. प्रस्नवणअ स्रवलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

स्नुषा स्नातीतिस्नुषा,कुळपवनकरणारीजी ती कृ. ष्णाधा. शौच अ. पुत्राची बायको, सून. आ. स्त्रीलिं.

स्नुहा. स्नुहिः स्नुही स्नुत्स्नुती तिस्नुहा, वमन करितेजीती कृ. ष्णुहंधा. उद्गिरणअ. निवडुग. आ. स्त्री. २इ. स्त्री. ३ ई. स्त्री.

स्नेहः स्निहनंस्नेहः, प्रीतिजीती कृ. ष्णिहधा. प्रीतिअ. प्रेमा अ पुलिं.

स्पर्शः स्पृशतिस्पर्शनंवास्पर्शः, उपताप किंवा संताप पावतोजो तो. कृ स्पृशधा. उपतापअ. स्पर्श. २रोगविशेष. ३दान ४परीस. अ. पु.

स्पर्शनः स्पृशतीतिस्पर्शनः, स्पर्शकरितो जो तो. कृ. स्पृशधा. स्पर्शनअ. वारा. अ. पु. २दान अ. न.

स्पशः स्पशतीतिस्पशनवास्पशः, संताप करणाराजीतो. कृ. स्पशधातु. बाधा अ. उपतापकिंवा बाधाकरणाराजीतो. कृ. स्पशधा. बाधनअ वानमंदार. २ रोगविशेष. ३ मुक्त. अ पु.

स्पष्टं स्पाश्यतेस्मस्पष्टं, स्फुटकेलेजें जें तें. कृ. स्पशधा. ग्रहणादिअ. व्यक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

स्पृशी स्पृशतिसास्पृशी, स्पर्श करितेजी ती. कृ. स्पृशधा. स्पर्शनादिअ. रिंगणी. ई. स्त्री.

स्पृक्का स्पृशतीतिस्पृक्का, स्पर्श करितेजीती कृ. स्पृशधा. स्पर्शअ. पिडिका. आ. स्त्री.

स्पृष्टिः स्पर्शनंस्पृष्टिः, स्पर्शनजें तें कृ. स्पृशधा. संस्पर्शनअ. अर्थादिस्पर्शशब्दाप्रमाणे. इ. स्त्री.

स्पृहा स्पृहणंस्पृहा, चौर्यत्वानें हरणाविषयीं जी इच्छा ती. कृ. स्पृहधा. इच्छाअ. इच्छा. आ. स्त्री

स्प्रष्टा स्पृशतीतिस्प्रष्टा, क्रौर्यादिकानें स्पर्शकरितोजोतो. कृ. स्पृशधा. स्पर्शनअ. रोगविशेष. ऋ. पु.

स्फटा स्फुटतीतिस्फुटा, विकमित होतो. विस्तीर्ण होते जी ती. कृ स्फुटधा. विकसनअ. सर्पाचीफणा. आ. पु. आ. स्त्री.

स्फातिः स्फायनंस्फातिः, वृद्धि जीती. कृ. स्फायीधा. वृद्धिअ वर्धन्. इ. स्त्री.

स्फारं स्फायतेइतिस्फारं, वृद्धी पावतें जें तें. कृ. स्फायीधा. वृद्धिअ. पुष्कक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फिक् स्फायतेइतिस्फिक्, वृद्धी तें पावणारी जीती. कृ. स्फायीधा. वृद्धिअ. कुले. च. स्त्री.

स्फिरं विग्रहादिस्फारशब्दाप्रमाणें. बहुत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फुटं स्फुटतीतिस्फुटं, विकास पावतेंजें तें. कृ. स्फुटधा. विकसनअ. प्रफुल्लित. २स्पष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

स्फुटनं स्फुत्यतेइतिस्फुटनं, पृथक्भाव जो तें. कृ. धा. पू. प्र. फोडणें. अ. पु.

स्फुरणं. स्फुरणा. स्फूर्तिःस्फुरणं, संचलन जें तें. कृ. स्फुरधा. संचलनअ. किंचिच्चलन. अ. न. २आ. स्त्री.

स्फुलनं स्फूर्यनेइतिस्फुलनं, स्फुरणजें तें. कृ. स्फुरधा. संचलनअ. स्फुरण. अ. न.

स्फुलिंगः स्फुनाफूत्कारेणलिंगतीतिस्फुलिंगः, फूत्कारानेंजो प्रकट होतो तो. कृ. लिंगिधा. चित्रीकरणअ. अग्निकण. अ. पु.

स्फूर्जकः स्फूर्जतीतिस्फूर्जकः, निर्घोष करितो जो तो. कृ. टुओ स्फूर्जोधा. वज्रनिर्घोषअ. टेंबुरणीचें झाड. अ. पु.

स्फूर्जथुः स्फूर्जनंस्फूर्जथुः, वज्रशब्दित जें तें. कृ. टुओस्फूर्जोधा. वज्रनिर्घोषअ. वज्राचाशब्द. अ. पु.

स्फेष्ठः अतिशयेनस्फिरंस्फेष्ठः, अत्यंतजो स्फिरस्य. फार तो. त. पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फोटनं विग्रहादिसर्वस्फुटनशब्दाप्रमाणें.

स्फोरणं विग्रहादिसर्वस्फुलनशब्दाप्रमाणें.

स्म स्मयतेइतिस्म, पादपूरणाच्यायोगें करून आश्चर्य करणारें जें तें. कृ. ष्मिङ्धा. ईषद्धसनअ. पादपूरण. २अतीत् त्याअर्थी अव्यय.

स्मरः स्मरत्युत्कंठयतीतिस्मरः, उत्कंठापूर्वकस्मृतिकरितो जो तो. कृ.

स्मृधा आध्यानभ मदन अ पु

स्मरहरः स्मरंहरतीतिस्मरहरः, कामाचत हरण करितोजो तो कृ हृञ्धा हरणअ महादेव अ पु

स्मितं स्मियतेइतिस्मितं, साभि प्रायजें किंचित् हास्य तें कृ ष्मि ङ्धा ईषत्‌हसनअ साभिप्राय जे किंचित् ह... तें अ न

स्मृतिः स्मरणंस्मृतिः, स्मरण जें तें कृ स्मृधा चिंतादिअ ध र्मसंहिता २स्मरण इ स्त्री

स्यदः स्यंदतेऽनेनेतिस्यदः, गम न करितो जेणेंकरून तो कृ स्यं दूधा प्रस्रवणअ वेग अ पु

स्यंदनः स्यंदतेइतिस्यंदनः, चं चल होणारा जोतो कृ स्यंदूधा प्रस्रवणअ तिवसहक्ष २युद्धो पयोगीरथ अ पु

स्यंदनारोहः स्यंदनमारोहती तिस्यंदनारोहः, रथावत आरोह ण करणाराजो तो कृ रुह्धा बी जादिअ रथावर बसणारा अ पु

स्यंदनी स्यंदतेसास्यंदिनी, प्रस्र वण करणारी जी ती कृ स्यंदू धा प्रस्रवणअ लाळ ई स्त्री

स्यन्नं स्यंदतेस्मस्यन्नं, प्रस्रुत झालें जें तें कृ स्यंदूधा प्रस्रवण अ स्रवणपावलेलें वि अ पु न आ स्त्री

स्यालः स्यामयतीतिस्यालः, त र्क करणारा स्त्रीचा बंधुजो तो कृ स्यमधा वितर्कअ स्त्रीचाबंधु अ पु

स्यूतः सीव्यतेस्मइतिस्यूतः, तंतू नी रचना करिजेलाजो तो कृ षिवुधा तंतुसंतानअ तंतूनींवि णलेला वि अ पु न आ स्त्री २ धान्य ठेवण्याचें एक पांडें अ पु

स्यूतिः विग्रहादिसेवनशब्दाप्र माणेंचें कर्म इ स्त्री

स्योनः विग्रहादिस्यूतशब्दाप्रमा णे धान्य ठेवण्याचें पांडें, ठिकां अ पु

स्योनाकः सीव्यतीतिस्योनः ते नअकतीतिस्योनाकः, तंतुसंता न कर्तृत्वानें कुटिल गमन कर णाराजो तो कृ अकधा कुटिल गतिअ टिंडुानें झाड अ पु

स्रंसी स्रंसयतिमलंस्रंसी, म लातें निःसरण करितोजो तो

स्फातिः स्फायनंस्फातिः, वृद्धि जीती. कृ. स्फायीधा. वृद्धिअ वर्धन्. इ. स्त्री.

स्फारं स्फायतेइतिस्फारं, वृद्धी पावतें जें तें. कृ. स्फायीधा. वृद्धिअ. पुष्कळ. वि. अ. पु. नं. आ. स्त्री.

स्फिक् स्फायतेइतिस्फिक्, वृद्धी तें पावणारी जी ती. कृ. स्फायीधा. वृद्धिअ. कुले. च. स्त्री.

स्फिरं विग्रहादिस्फारशब्दाप्रमाणें. बहुत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फुटं स्फुटतीतिस्फुटं, विकास पावतेंजें तें. कृ. स्फुटधा. विकसनअ प्रफुल्लित. २स्पष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

स्फुटनं स्फुट्यतेइतिस्फुटनं, पृथक्भाव जो तें. कृ. धा. पू. म. फोडणें. अ. पु.

स्फुरणं. स्फुरणा. स्फूर्तिस्फुरणं, संचलन जें तें. कृ. स्फुरधा. संचलनअ. किंचिच्चलन. अ. न. २ आ. स्त्री.

स्फुलनं स्फूर्यनेइतिस्फुलनं, स्फुरणजें तें. कृ. स्फुरधा. संचलनअ स्फुरण. अ. न.

स्फुलिंगः स्फुनाफूत्कारेणलिंगतीतिस्फुलिंगः, फूत्कारानेंजो प्रकट होतो तो. कृ. लिगिधा. चित्रीकरणअ. अग्निकण. अ. पु.

स्फूर्जकः स्फूर्जतीतिस्फूर्जकः, निर्घोष करितो जो तो. कृ. टुओ स्फूर्जोधा. वज्रनिर्घोषअ. टेंबुरणीचें झाड. अ. पु.

स्फूर्जथुः स्फूर्जनंस्फूर्जथुः, वज्र शब्दितजें तें. कृ. टुओस्फूर्जोधा. वज्रनिर्घोषअ. वज्राचाशब्द. अ. पु.

स्फेष्ठः अतिशयेनस्फिरंस्फेष्ठः, अत्यंतजो स्फिरह्म. फार तो. त. पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फोटनं विग्रहादिसर्वस्फुटनशब्दाप्रमाणें.

स्फोरणं विग्रहादिसर्वस्फुलनशब्दाप्रमाणें.

स्म स्मयतेइतिस्म, पादपूरणाच्या योगें करून आश्चर्य करणारें जें तें. कृ. ष्मिङ्धा. ईषद्धसनअ. पादपूरण. २अतीत त्याअर्थी अव्यय.

स्मरः स्मरत्युत्कंठयतीतिस्मरः, उत्कंठा पूर्वकस्मृतिकारतो जो तो. कृ.

स्मृधा· आध्यानअ मदन· अ· पु·

स्मरहरः स्मरंहरतीतिस्मरहरः, कामाप्रत हरण करितोजो तो· कृ· हृञ्धा· हरणअ· महादेव· अ· पु

स्मित स्मियतेइतिस्मित, साभिप्राय जें किंचित् हास्य तें· कृ· ष्मिङ्धा· ईषत्हसनअ· साभिप्राय जे किंचित् हा[illegible]तें· अ· न·

स्मृतिः स्मरणंस्मृतिः, स्मरण जे तें· कृ· स्मृधा· चिंतादिअ· धर्मसंहिता· २ स्मरण· इ· स्त्री·

स्यदः स्यंदतेऽनेनेतिस्यदः, गमन करितो जेणेंकरून तो· कृ· स्यंदूधा· प्रस्रवणअ· वेग· अ· पु·

स्यंदनः स्यंदतेइतिस्यंदनः, चंचल होणारा जो तो· कृ· स्यंदूधा प्रस्रवणअ· तिवसवृक्ष· २ युद्धोपयोगीरथ· अ· पु·

स्यंदनारोहः स्यंदनमारोहतीतिस्यंदनारोहः, रथाप्रत आरोहण करणाराजो तो· कृ· रुहधा बीजादिअ· रथावर बसणारा· अ· पु·

स्यंदनी स्यंदतेसास्यंदिनी, प्रस्रवण करणारी जी ती· कृ· स्यंदूधा· प्रस्रवणअ· लाळ· ई· स्त्री·

स्यन्नं स्यंदतेस्मस्यन्नं, प्रस्नुत झालें जें तें· कृ· स्यंदूधा· प्रस्रवणअ· स्रवणपावलेलें· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

स्यालः स्यामयतीतिस्यालः, तर्क करणारा स्त्रीचा बंधुजो तो· कृ· स्यमधा· वितर्कअ· स्त्रीचाबंधु· अ· पु·

स्यूतः सीव्यतेस्मइतिस्यूतः, तंतूनी रचना करिजेलाजो तो· कृ· षिवुधा· तंतुसंतानअ· तंतूनीं विणलेला· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री· २ धान्य ठेवण्याचें एक भांडें· अ· पु·

स्यूतिः विग्रहादिसेवनशब्दाप्रमाणे[illegible]चें कर्म· इ· स्त्री·

स्योनः विग्रहादिस्यूतशब्दाप्रमाणे· धान्य ठेवण्याचें भांडें, ठिकी· अ· पु·

स्योनाकः सीव्यतीतिस्योनः ते नअकतीतिस्योनाकः, तंतुसंतान कर्तृत्वानें कुटिल गमन करणारा जो तो· कृ· अकधा· कुटिलगतिअ· टिंड्याचें झाड· अ· पु·

स्रंसी स्रंसयतिमलस्रंसी, मलातें निःसरण करितोजो तो·

कृ. स्रंसुधा. अवस्रंसनअ अकोडाचें झाड. इन्. पु.

स्रक् स्रज्यतइतिस्रक्, कंठाम ध्यें प्रक्षिप्त करिजेत्से जी ती. कृ. सृ जधा. विसर्गअ. फुलांची माळ. ज्. स्त्री.

स्रवः स्रवणंस्रवः, स्रवणजें तीं. कृ. स्रुधा. गतिअ. प्रस्रवण. अ. पुलिंग.

स्रवद्गर्भा स्रवन्‌गर्भोयस्याः सास्रवद्गर्भा, पतित आहे गर्भ जीचा ती. स. जीचा गर्भस्राव जाहला ती. आ. स्त्री.

स्रवंती स्रवतीतिस्रवंती, स्रव त्से जी ती. कृ. स्रुधा. प्रस्रवण अ. नदी. ई. स्त्री.

स्रवा स्रवतीतिस्रवा, स्रवत्से जी ती. ष. पू. श. प्र. हरणवेल. २सुरवेल. आ. स्त्री.

स्रष्टा सृजतीतिस्रष्टा, विश्वा तें उत्पन्न करितो जी ती. कृ. सृज धा. विसर्गअ. ब्रह्मदेव. ऋ. पु.

स्रस्तं स्रस्यतेइतिस्रस्तं, च्यु त करिजेलें जें तें. कृ. स्रंसुधा. अवस्रंसनअ. गळालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्राक् स्रामकतीतिस्राक्, शीघ्र रूपार्थाचा जो परिपाक त्याप्रत ग मन करितें जें तें. कृ. अकुधा कु टिलगतिअ. शीघ्रार्थी अव्य.

स्रुक् स्रुत्यतीतिस्रुक्, घृतादि. अग्नीमध्यें प्रक्षिप्त करित्सेजी ती. कृ. व्युहधा. उद्गिरणअ हो मपात्रविशेष. च्. स्त्री.

स्रुतं स्रूयतेस्मस्रुतं, प्रस्रुत झा लें जें तें. कृ. स्रुधा. गतिअ. स्रव लेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

स्रुवः स्रवतिघृतादिकमितिस्रु वः, घृतादिकातें प्रस्रवण कर णारा जो ती. कृ. स्रुधा. प्रस्रवण अ. होमपात्रविशेष. अ. पु.

स्रुवा विग्रहादिस्रुवशब्दाप्रमा णें. होमपात्रविशेष. २ मोरवेल आ. स्त्री.

स्रुवावृक्षः स्रुवायाः वृक्षः स्रुवा वृक्षः, स्रुवेचा जो वृक्ष ती. स. वें हकळी ओषधि. अ. पु.

स्रूः स्रवति घृतादिकंयस्याः, जीपासून घृतादिक अग्नीवा टायीं पडतें ती. कृ. स्रुधा. प्र

क्षेपणअ. होमपात्र. ऊ. स्त्री.

स्रोतः स्रवणंस्रोतः, अंबुगमनजेंतें. कृ. स्रुधा. गतिअ. ग्र रा. २ इंद्रिय. ३ नदीचावेग. स.न.

स्रोतस्वती स्रोतोअस्यास्तीति स्रोतस्वती, प्रवाह आहेजीसती. त. नदी. ई. स्त्री.

स्रोतस्विनी स्रोतांसिसंत्यस्या इतिस्रोतस्विनी, अंबुसरणेंआहेतजीसती. त. नदी. ई. स्त्री.

स्रोतोंजनं अज्यतेनयनमनेनांजनं, स्रोतोजननमंजनंस्रोतोंजनं, जलप्रवाह उत्पन्न करणारजे अंजन तें. कृ. अंजूधा. व्यक्त्यादिअ. कृरमा. अ. न.

स्वः स्वनतीतिस्वः, शब्द करणाराजो तो. कृ. स्वनधा. शब्दअ. सगोत्र. २ आत्मा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ आत्मीय. ४ द्रव्य. ५ स्वर्ग. ६ परलोक. ७ अल्प. अ. पु. न.

स्वजनः स्वश्चासौजनश्चस्वजनः, आत्मीय असाजोजन तो. स. सगोत्र. अ. पु.

स्वच्छंदः स्वच्छंदोभिलाषोस्य स्वच्छंदः, स्वच्छंदआहे अभिलाषजास तो. स. स्वतंत्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्वतंत्रः स्वस्तंत्रंप्रधानमस्य स्वतंत्रः, आत्मा आहे प्रधानजास तो. स. अर्धादिपूर्वोन्याश. प्र.

स्वधा स्वद्यतेकव्याद्यनेनस्वधा, आस्वादिजेतेंकव्यादिजेणेंतें कृ. स्वदधा. आस्वादनअ. पितरांस जें हविर्दान तदर्थी अव्य.

स्वधितिः संधिपतीतिस्वधितिः, स्वीय नाशातें धारण करिजेत्येजी ती. कृ. धिधा. धारणअ. कुऱ्हाड. इ. पु.

स्वनः स्वननंस्वनः, शब्द जो तो. कृ. स्वनधा. शब्दअ. शब्द. अ. पु.

स्वनितं स्वन्यतेस्मस्वनितं, शब्द करिजेलें जें तें. कृ. स्वनधा. शब्दअ. शब्दित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्वप्नः स्वपनंस्वप्नः, निद्राजी ती. कृ. ञिष्वप्धा. शयनअ. झोंप. अ. पु.

स्वप्नक् स्वपनशीलःस्वप्नक्, नि

द्राशील जो तो. क्त. निष्वपधा. श यनअ. निद्राशील. वि. अ. पु. - स्त्री. न.

स्वभाव: स्वस्यभाव:स्वभाव:, आपलाजो भाव ह्म. स्वरूप तो. स. स्वभाव. अ. पु.

स्वभू: स्वतएवभवतीतिस्वभू:, स्वतः उत्पन्न होतोजो तो. क्त. भू धा. सत्ताअ. विष्णु. ऊ. पु.

स्वयं क्त. पु अयतेस्वयं, यथेच्छ उत्तम गमन करितें जें तें. क्त. अयधा. गतिअ. आपण ह्याअ र्थी अव्य.

स्वयंभू: स्वयमेवभवतीतिस्वयं भू:, स्वतःच उत्पन्न होतोजोतो. क्त. भूधा. सत्ताअ. ब्रह्मदेव. ऊ. पुल्लिंगी.

स्वयंवरा स्वयंवृणीतेसास्वयंव रा, स्वतःवरणारी जी ती. क्त. वृ ञ्धा. वरणअ. आपल्याइच्छे प्रमाणें नवरा वरणारी स्त्री. आ. स्त्रीलिंगी.

स्वर: स्वयंराजतेइतिस्वर:, स्व त. शोभतोजो तो. क्त. राजृधा. दीप्तिअ. यद्वा स्वंहृदयंरंजयती तिस्वर:, हृदयातें प्रीति देणारा जो तो. क्त. रंजधा. रागअ. उदा त्त अनुदात्त आणि स्वरित असे प्रत्येक. २ अ आ इत्यादि. अ. पु.

स्वरित: सउदात्तानुदात्तयो. समा हारंप्राप्त: स्वरित:, उदात्त व अ नुदात्त यांच्या समाहाराप्रत जो प्राप्त तो. स. अर्थादिपूर्वीन्वेिाश ब्दाप्रमाणें.

स्वरु: स्वरतीतिस्वरु:, शत्रूंस वा शत्रूंला ताप देतो जो तो. क्त. स्वृधा. शब्दोपतापअ. वज्र. २ यज्ञ. ३ यूपखंड. उ. पु.

स्वरूप: स्वयमेवरूपमस्यस्वरू प:, स्वतांच आहे रूप ज्यातें तो यद्वा स्वस्य रूपंस्वरूपं, स्वतांचें रूप तें. स. स्वरूप. अ. न. २ सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ पंडित.

स्वर्ग: क्त. पु अर्ज्यतइतिस्वर्ग:, मा नवादिकांनी उत्तम प्रकारें करून सं पादिजेतो जो तो. क्त. अर्जधा. प्र तियत्नअ. देवलोक. अ. पु.

स्वर्ण क्त. पु ऋणोतीतिस्वर्ण, उत्त म प्रकारें करून ज्ञानविषय जेणें

कृ: ऋणधा. गतिअ. सोनें. अ. न. २ सोनार. अ. न.

स्वर्णकार: स्वर्णंकरोतीतिस्वर्णकारः, सुवर्ण करितो जो तो. कृ. कृञ्धा. करणअ. सोनार. अ. पुल्लिंगी.

स्वर्णक्षीरी स्वर्णवर्णंक्षीरमस्याः स्वर्णक्षीरी, पिवळा आहे चीक जीचा ती. स. पिसाळी वनस्पती. ई. स्त्रीलिं.

स्वर्णदी स्वः नदी स्वर्णदी, स्वर्ग संबंधी जी नदी ती. स. गंगानदी. ई. स्त्री.

स्वर्भानु: स्वराकाशेविपरीतलक्षणयाभातीतिस्वर्भानुः, आकाशीं विपरीत लक्षणानें स्प्रशितोहिलें कृष्णोभतो तो. कृ. भाधा. दीप्तिअ. राहूनामाग्रह. उ. पु.

स्वर्वेश्या स्वः स्वर्गस्यवेश्यास्वर्वेश्या, स्वर्गसंबंधी जी वेश्या ती. स. अप्सरा. आ. स्त्री.

स्वर्वैद्यौ स्वर्गस्यवैद्यौस्वर्वैद्यौ, स्वर्गसंबंधी जे वैद्य ते. स. अश्विनीकुमार. अ. पु. द्वि.

स्ववासिनी स्वेपुपित्रादिषुवस्तुंशीलंयस्याः सास्ववासिनी, पित्याच्या घरीं राहाणारी जी ती. कृ. वसधा. निवासअ. कांहीं तरुण जी विवाहित स्त्री ती. ई. स्त्री.

स्वसा सुष्ठुअस्यतीतिस्वसा, प्रेरणा करणारी जी ती. कृ. असधा. क्षेपणअ. बहीण. आ. स्त्रीलिं.

स्वस्त्रीय: स्वसुरपत्यंस्वस्त्रीयः, भगिनीचा जो पुत्र तो, त. भाचा. अ. पु.

स्वस्ति सुष्ठुअस्यतीतिस्वस्ति, उत्तम प्रकारें अकल्याण निवर्तकरितें तें. कृ. असधा. क्षेपणअ. आशीर्वाद. २ क्षेम. ३ पुण्य इत्यर्थीं अव्य.

स्वस्तिक: स्वस्तिक्षेमंकायतिसूचयतीतिस्वस्तिकः, कल्याणातें सूचवितो जो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. ज्या राजवाड्यास चोंहों कडून दरवाजे असतात तो वाडा. अ. पु.

स्वादु: स्वद्यतेइतिस्वादुः, आस्वादिजेतो जो तो. कृ. स्वदधा. आस्वादनअ. मधुर. २ मनोहर.

षि-उ-पु-न-ई-स्त्री-

स्वादुकंटक: स्वादव:कंटकायस्य स्वादुकंटक:, स्वादु आहेत कांटे ज्याचे तें-स-होमपात्रविशेष-२ सराटा-अ-पु-

स्वादुरसा स्वादूरसोयस्या:सा स्वादुरसा, गोड आहे रस जीचा तो-स-कावळी औषधि-आ-स्त्री

स्वाद्वी स्वद्यतइतिस्वाद्वी, आस्वादन करिजेल्ये जी ती-स्त्रीप्र-द्राक्षाचीवेल-ई-स्त्री-

स्वाध्याय: स्व अतीवावृत्त्या अध्ययनंस्वाध्याय:, अत्यंत आवृत्ति करून जें अध्ययन तो-स-वेदाभ्यास-अ-पु-

स्वान: स्वननंस्वान:, शब्दजो तो-कृ-स्वनधा-शब्दअ-शब्द-अ-पु-

स्वांत शोभन:अंतोस्येतिस्वांतं, सुंदर आहे अंत ह्म-परिणाम जाचा तें-स-चित्त-अ-न-

स्वाप: स्वपनंस्वाप:; निद्रा जी ती-कृ-ञिष्वपधा-शयनअ-निद्रा अ-पु-

स्वापतेयं स्वपतौसाधु:स्वापतेयं, स्वपतीचेठायीं जें साधु तें-त-द्रव्य-अ-न-

स्वामी स्वमस्यास्तीतिस्वामी, आत्मीय आहे जास तो-त-प्रभु-र-न्-पु-

स्वार: स्वरतीतिस्वरणंवास्वार:, उपताप किंवा संताप करणारा जो तो-कृ-स्वृधा-शब्दोपतापअ-रोगविशेष-अ-पु-

स्वाराट् स्व:राजतइतिस्वाराट्, स्वर्गाचेठायीं राजते ह्म-शोभतो जो तो-कृ-राजृधा-दीप्तिअ-इंद्र-ज्-पु-

स्वाहा स्वसु आहूयंतेअनयास्वाहा, जीच्या योगानें देव हविर्दान करितात ती-कृ-हुधा-दानादिअ-अग्नीची बायको-२ हविर्दानविशेष-आ-स्त्री-अव्य

स्वित् स्वष्टु एतिप्राप्नोतीतिस्वित्, उत्तमप्रकारें करून प्रश्नादि कार्याप्रत जें प्राप्त तें-कृ-इणधा-गतिअ-तर्क त्या अर्थी अव्य-उ-किंस्वित् कुशलमस्ति:

स्वेद: स्विद्यतेइतिस्वेद:, आर्द्र होइजेतो जो तो-कृ-ञिष्विदा

धा. स्नेहनअ. घाम. अ.पु.

स्वेदजः स्वेदाज्जातःस्वेदजः, स्वेदजनक ऊष्मापासून झालें -जें कृमिदंशादि तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मत्कुण कीटादि.अ. पुलिंगी.

स्वेदनी स्विद्यतेस्यांस्वेदनी, स्वेदन होतें जीचेठायीं ती. कृ. ञि ष्विदाधा. स्नेहनअ. मद्यनिर्माणोपयोगीपात्र. ज्यास भाडीअसें ह्मणतात ती. ई. स्त्री.

स्वैरः स्वेनस्वातंत्र्येणईरतीतिस्वैरः, स्वातंत्र्यें करून गमन करितो जो तो. कृ. ईरधा. गतिकंपनअ. स्वतंत्र. २ मूर्ख किंवा आळशी. वि. अ.पु.न. आ.स्त्री.

स्वैरिणी स्वेनईरितुंशीलंयस्याःसास्वैरिणी, स्वेच्छे करून गमन करण्याविषयीं आहे स्वभाव जीचा ती. कृ. ईरधा. गतिअ. व्यभिचारिणी स्त्री. ई. स्त्री.

स्वैरिता स्वैरिणोभावः स्वैरिता, स्वातंत्र्याचा धर्म जो ती. त. स्वच्छंदता. आ. स्त्री.

स्वैरी स्वेनईरितुंशीलमस्य स्वैरी, स्वच्छंदानेगमनकरण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. ईरधा. गतिअ. स्वतंत्र. इन.पु. ई. स्त्री. इन्.न.

हंसः हंतीतिहंसः, गमन करितो जो तो. कृ. हनधा. गतिअ. सूर्य. २ हंसपक्षि. ३ शरीरांतील वायुविशेष. ४ मंत्र विशेष. अ. पु.

हंसकः हंसइवप्रतिकृतिर्हंसकः, हंसाकार रवीजी प्रतिमा तो. त. तोरड्या. अ. पु.

ह हंतीतिह, अपूर्तिनाशकजें तें. कृ. हनधा. हिंसादिकअ. पादपूरणार्थी अव्य.

हंजिका हंतिरोगानितिहंजिका, रोगांतें हनन करिते जी ती. कृ. हनधा. गतिअ. भारंग. आ. स्त्रीलिं.

हंजे हिंडतेइतिहंजे, गमनकरिते जी ती. कृ. हिंडिधा. गति अनादरअ. कुणबिणीस बोलावण्याचें हें संबोधन. अव्य.

हट्टविलासिनी हट्टेविलसतिनच्छीलाहट्टविलासिनी, बा

वि-उ-पु-न-ई-स्त्री.

स्वादुकंटकः स्वादवःकंटकायस्य स्वादुकंटकः, स्वादु आहेत कांटे ज्याचे तें. स. होमपात्रविशेष. २ सराटा. अ.पु.

स्वादुरसा स्वादूरसोयस्याःसा स्वादुरसा, गोड आहे रस जीचा ती. स. काकळी औषधि. आ-स्त्री.

स्वाद्वी स्वद्यतइतिस्वाद्वी, आस्वादन करिजेल जी ती. स्त्रीप्र. द्राक्षाचीवेल. ई-स्त्री.

स्वाध्यायः स्रु अतीवावृत्त्याअध्ययनंस्वाध्यायः, अत्यंत आवृत्ति करून जें अध्ययन तो. स. वेदाभ्यास. अ-पु.

स्वानः स्वननंस्वानः, शब्दजो तो. कृ. स्वनधा. शब्दअ. शब्द. अ-पु.

स्वांतं शोभनः अंतोस्येतिस्वांतं, सुंदर आहे अंत ह्या परिणाम जाचा तें. स. चित्त. अ-न.

स्वापः स्वपनंस्वापः, निद्रा जी ती. कृ. त्रिष्वपधा. शयनअ. निद्रा. अ-पु.

स्वापतेयं स्वपतौसाधुःस्वापतेयं, स्वपतीचेठायीं जें साधु तें. न. द्रव्य. अ-न.

स्वामी स्वमस्यास्तीतिस्वामी, आत्मीय आहे जास तो. त. प्रभु. र. न्-पु.

स्वारः स्वरतीतिस्वरणंवास्वारः, उपताप किंवा संताप करणारा जो तो. कृ. स्वृधा. शब्दोपतापअ. रोगविशेष. अ-पु.

स्वाराट् स्वःराजतइतिस्वाराट्, स्वर्गाचेठायीं राजते ह्म. शोभतो जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. इंद्र. ज्-पु.

स्वाहा स्रुष्ठु आहूयंतेअनयास्वाहा, जिच्या योगानें देव हविरादान करितात ती. कृ. ह्वधा. दानादिअ. अग्नीची बायको. २ हविर्दानविशेष. आ-स्त्री. अव्य.

स्वित् स्रुष्ठुएतिप्राप्नोतीतिस्वित्, उत्तमप्रकारें करून प्रश्नादि कार्याप्रत जें प्राप्त तें. कृ. इणधा. गतिअ. तर्कत्या अर्थी अव्य. उ. किंस्वित् कुशलमस्ति.

स्वेदः स्विद्यतेइतिस्वेदः, आर्द्र होइजेतो जो तो. कृ. ञिष्विदा

हरिचंदनं चंद्रपतीतिचंदनं, हरे श्चंदनंहरिचंदनं, आल्हादकारक असाजो इंद्राचा चंदन तो. स.क ल्पवृक्षविशेष. २ चंदनविशेष. - अ.पु.न.

हरिणः हरतिमनइतिहरिणः, मनातें हरण करितो जो तो. कृ. तृन्धा. हरणअ. तृणादिकह रतिवाहरिणः, तृणादिकातें ह रण करितो जो तो. पृ.मृ.प्र.ह रिण. अ.पु.

हरिणी हरिणस्यस्त्रीहरिणी, हरिणाची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. सो न्याचीप्रतिमा. २ हरिणी. ई. स्त्री ३ हिरवा. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

हरितकं हरत्यन्नंहरितं-तदेवह रितकं, अन्नाचें हरण म्ह. भक्षण तत्साधकजें तें हरित तेंचहरित क. त. शाकभाजी. अ. न.

हरितालं हरितेनालनइतिहरि तालं, हरितवर्णानें भूषितजें तें. कृ. अलधा. भूषणादिअ. ह रताल. २ दूर्वा. अ. न.

हरितः हरतिमनोहरितः, मना तें हरण करितोजो तो. कृ. तृन्ध धा. हरणअ. हिरवा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हरितालकं हरितवर्णमालाती तिहरितालं तदेवहरितालकं, हरि द्वर्ण ग्रहण करितें जें तें हरिताल तें चहरितालक. त. हरताल. अ. न.

हरित् हरत्यज्ञानमनयेतिहरि त्, अज्ञान नाश होतें जीणें ती. कृ. तृन्धा. हरणअ. दिशा. त्. स्त्री

हरिदश्वः हरितः अश्वायस्यहरि दश्वः, हरिद्वर्णआहेत अश्वजा चे तो. स. सूर्य. अ. पु.

हरिद्रा हरिंद्रवतीतिहरिद्रा, वा नरातें प्राप्त होणारी जी ती. कृ. द्रुधा. गतिअ. हळद. आ. स्त्री.

हरिद्राभः हरिद्रेवाभादीप्तिर्य स्यहरिद्राभः, हरिद्रेसारखी आ हे कांती जाची तो. स. पिवळा वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हरिद्रुः, हरिः पीतोद्रुर्यस्यहरिद्रुः, पीतवर्ण आहे वृक्ष जाचा तो. स दारुहळद. उ. पु.

हरिन्मणिः हरिद्वर्णोमणिर्हरि न्मणिः, नीलवर्णजो मणी तो. स. रत्नविशेष, पाच. इ. पु.

आरामध्यें शोभण्याचा स्वभा व जीचा ती. क्र. लसधा. श्लेष णादिअ. नस्वला. ई. स्त्री.

हठः हटनंहठः, शठत्वजें तो क्र. हटधा. प्रतिशठत्वअ. बला त्कार. अ.पु.

हंडे विग्रहादिसर्वहंजेशब्दाप्र.

हतः हन्यतेस्महतः, मनोभंग करिजेलाजो तो. क्र. हनधा. हिं साअ. मनोभंगजाहलेला. २मा रलेला. वि. अ.पु.न. आ.स्त्री.

हनुः हंतीतिहनुः,अन्नमलेंकरू नझातजी ती. क्र. हनधा. गत्यादि अ. नस्वला. २हनवटी.ऊ.स्त्री.

हंत हंतीतिहंत, खेदादिकरि तेंजें तें. क्र. हनधा. हिंसादिअ. हर्ष. २ वाक्यारंभ. ३ दया. ४खे द. ह्यां अर्थी अव्य.

हन्तं हयनेस्महन्तं, पुरीपोत्स र्ग करिजेलें जें तें. क्र. हदधा. पुरीपोत्सर्गअ. कृतपुरीपोत्सर्ग. वि. अ.पु.न. आ.स्त्री.

हयः हयनीतिहयः,गमनकर णाराजो तो. क्र. हयधा. गतिअ अच. अ.पु.

हयनं हयंतेनेनहयनं, गमन होतें ज्याच्या योगानें तें. क्र. हयधा गतिअ. बुरख्याची गाडी अ.न

हयपुच्छी हयइवपुच्छानिपर्णा न्यस्याहयपुच्छी,अश्वपुच्छासारखी आहेत पुच्छें म्ह. पर्णें जीचीं ती स. रानउडीद. ई. स्त्री.

हयमारकः हयानांमारकःहय मारकः, हयांलाजो मारक तो. स. कण्हेरीचें झाड.अ.पु

हरः हरतिपापादिकमितिहरः, पापादिकातें हरण करितो जो तो क्र. हृञ्धा. हरणअ. महादेव. अ.पु.

हरणं हीयतेइतिहरणं, संपा दिजेतें जें तें. क्र. हृञ्धा. हर णअ. लग्नामध्यें वधूवरांस किं वा व्रतभिक्षेस दिलेलें द्रव्य. अ.न

हरिः हरतिदुःखानीतिहरिः, स र्वदुःखांतें हरण करितो जो तो क्र. हृञ्धा. हरणअ. विष्णु. २स र्प. ३ यम. ४ सिंह. ५ वायु. ६ इंद्र. ७ चंद्र. ८ सूर्य. ९ किरण. १० घो डा. ११ पोपट. १२ वानर. १३ बेडूक १४ परलोक. इ.पु.

हलाहलं हलतिजवरमितिहलं, आहलतीत्याहलं, हलंचतत्आहलंचहलाहलं, जठरविलेखन करितें जें तें हल सर्व शरीर विलेखन करितेजें तें आहल हलुअसेंजे आहल तें. स. विषविशेष. अ. न.

हली हलमस्यास्तीतिहली, हल म्ह. नांगर आहे जास तो. त. बलराम. स. पु.

हलिप्रिया हलिनः प्रियाहलिप्रिया, बलरामाला जी प्रिया ती. स. मद्य. आ. स्त्री.

हलिप्रियः हलिनः प्रियः हलिप्रियः, बलरामाला जो प्रिय तो. स. कदंबाचें झाड अ. पु.

हल्यं हलेनकृष्टंहल्यं, नांगरानें जें कृष्ट तें. त. नांगरलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हल्या हलानांसमूहोहल्या, नांगरांचा जो समुदाय तो. त. नांगरांचासमूह. आ. स्त्री.

हल्लकं हल्लतीतिहल्लकं, विकसित न होतें जें तें. कृ. हल्लधा. विकसनअ. तांबडें संध्याकाळीं विकासीकमल. अ. न.

हवः ह्वानंहवः, आव्हान जें तो. कृ. ह्वेञ्धा. शब्दअ. हूयतेत्रवा हवः, हवन करिजेतें जाचेठायीं तो. कृ. पू. प्र. बोलावणें. २ आज्ञा. ३ यज्ञ. अ. पु.

हविः हूयतेइतिहविः, हवन करिजेतें जें तें. कृ. हुधा. दानाद्यर्. प. स. न.

हव्यं हूयंतेदेवायेनहव्यं, ज्याच्या योगानें देव संतुष्ट होतात तें. कृ. हुधा. दानादिअ. देवप्रीत्यर्थ जें अन्न तें. अ. न.

हव्यवाहनः हव्यंवाहयतीतिहव्यवाहनः, हुत केलेलें घृतादिक देवांस पोंचवितो जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. अग्नि. अ. पु.

हसः हासः जनान्हासयतीतिहासः, जनांतें हसवितो जो तो. कृ. हसेधा. हसनअ. हासस्यरस. पुल्लिंगीं अ.

हसनी हसत्यनेनहसनी, शीतहननहोतें जीणेंकरून ती. कृ. हसेधा. हसनअ. शेगडी. ई. स्त्री.

हसंती हसतीतिहसंती, विकसि

हरिप्रिया हरेःप्रियाहरिप्रिया,ह रीचीजी प्रियाती. स. लक्ष्मी. आ. स्त्री.

हरिमंथकः हरिभिःमथ्यतेइ तिहरिमंथकः, अश्वादिकांनीं भक्षणकरिजेतो जो तो. कृ. मंथ धा. विलोडनअ. हरभरा. अ. पु.

हरिमंथजः हरीणांमंथंजनयती तिहरिमंथजः, हरी ह्म. घोडे त्यां चाजी मंथ ह्मणजे चर्वण त्यातें उत्प न्न करितो जो तो. कृ. जनीधा.प्रा दुर्भावअ. अर्थादिपूर्वीच्याशब्दा प्रमाणें.

हरिवालुकं हरिद्वर्णवालुकंह रिवालुकं, हरित् वर्ण जें वालुक तें. स. वालुक. अ. न.

हरिहयः हरिर्हयोयस्यसहरिह यः; हिरवा आहे घोडा ज्याचा तो स. इंद्र. अ. पु.

हरीतकी हरीतस्याःफलहरी तकी, हरीतकीचें जें फल ती. त. हिरड्याचें फल. ई. स्त्री.

हरेणुः हरतिमनोहरेणुः,मनो हरण करणाराजो तो. कृ. हृञ् धा. हरणअ. रेणुकाबीज. उ. स्त्री. २ रांडाणा. अ. पु.

हर्म्यं हरतिमनइतिहर्म्यं, मनो हारी जें तें. कृ. हृञ्धा. हरणअ धनिकांचें घर. अ. न.

हर्यक्षः हरिणीपिंगलेअक्षिणी यस्यसः हर्यक्षः, पिंगट वर्ण आहे त नेत्र ज्याचे तो. स. सिंह. अ. पु.

हर्षः हृष्यतेअनेनेतिहर्षः, आनं दित होतो जेणें करून तो. कृ. हृष धा. तुष्टिअ. आनंद. अ. पु.

हर्षमाणः हृष्यतीतिहर्षमाण, हर्ष पावतो जो तो. कृ. हृषधा तुष्टिअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

हलं हलतीतिहलं, विलेखनकर णारें जें तें. कृ. हलधा. विलेखनअ नांगर. अ. पु.

हला हलतीतिहला, विलेखनका र्यकारीजी ती. कृ. हलधा. विलेख नअ. सखीस बोल बावयाचें तर तीस संबोधन. अव्य.

हलायुधः हलमायुधंयस्यसह लायुधः हल ह्म. नांगर आहे आ युधजाचें तो. स. बलराम अ पुल्लिंगी.

ल पक्षी. अ. पु.

हार्द हृदयस्यप्रियंहार्दं, मनालाजें प्रिय तें. त. प्रीति. अ. न.

हाल: विग्रहादिहलशब्दाप्रमाणें. नागर. अ. पु.

हालाहल: दहतिजठरमितिह लो आह्लतीतिआहल., सत्वा सौआहलश्चहलाहल. सएवहालाहल:, दहनकरितें जें तें हल आसमंताद्भागीं जें दाहकारी तें ह लाहल तोच हालाहल. त. विषवि शेष. अ. न.

हाला हल्यतेनयाहाला, मूर्छितकरि जेतो जीर्णेंकरून ती. कृ. हलधा. थि लेखन अ. मद्य. आ. स्त्री.

हालिक: हलेनखनतिहलंवहति हलस्यायंवाहालिक:, नांगरानें खनादिकरितोजोतो. त. नांगरध रणारा. अ. पु.

हावा: हूयंतेकामिनएभिरितिहा वा:, कामिपुरुषांना आव्हान क रणारे जे ते. कृ. ह्वेञ्धा. शब्दअ. विलास विषोंतक विभ्रम लळि तलीला हे साहा प्रत्येक. अ. पु.

हास्तिकं — मूहाहास्तिकं, हस्तींचाजोसमुदायतें. त. हत्तींचा समुदाय. अ. न.

हास्य: हसनंहासयतीतिवाहास्य:, हास्यकिंवा हसविणें जो तो. कृ. हँसेधा. हसनअ. हसणें. २ रसविशेष. अ. न.

हाहा: जहातीतिहाहा:, शोकदां कितोजोतो. कृ. ओहाकृधा. त्याग अ. देवांचा गायक विशेष. अ. पु.

हिंसा. हिंसनंहिंसा, हिंसनजें ती. कृ. हिंसिधा. हिंसाअ. वध. २ चोरी आ. स्त्री.

हिंसाकर्म हिंसाफलकंकर्महिंसा कर्म, हिंसाफलकोंकर्म तें. त. मा रणें वगैरे. न. न.

हिंस्र: हिनस्तीतिहिंस्र:, हिंसाक रितोजोतो. कृ. हिंसिधा. हिंसाअ. घातुक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हि हिनोतीतिहि, हेत्वादिकार्थीं गमन करितें जें तें. कृ. हिधा. ग त्यादिअ. हेतु. २ अवधारण, नि श्चयत्या अर्थीं अव्य

हिक्का हिक्कनंहिक्का, अव्यक्तश ब्दितजें तें. कृ. हिक्कधा. अव्यक्त शब्दअ. उचकी. आ. स्त्री.

त होणारी जी ती. कृ. हसेधा हस
नेंअ. शेगडी. ई. स्त्री.

हस्त: हसतीतिहसतेचाहस्त:, प्र
काशित होणारा जो तो अथवा वि
कास पावतो जो तो. कृ. हसेधा.
हसनअ. हात. २ हस्तनक्षत्र.
अ. पु

हस्तधारणं हस्तस्यधारणंहस्त
धारणं, मारणोद्यत हस्तधारण
जे तें. स. वधाविषयीं जो उद्युक्त
त्याचें निवारण करणें अ. न.

हस्तवारणं हस्तस्यवारणंहस्त
वारणं, मारणोद्यत हस्ताचें नि
वारण जें तें. स. अर्थादि पू. श. प्र

हस्तिनखः हस्तिनोनखइवह
स्तिनानखन्यतइतिवाहस्तिनख
हस्तीच्या नखासारिखा क्ष. तदा
कृति किंवा हस्तीनें खदलें जातना
हीं जें तो. स २ कृ. खनुधा. अव
दारणअ. नगराच्या द्वाराचेवा-
धी अनायासानें उतरण्या करि
तां मृत्तिकेनें करून उनरतें केलेलें
जें ते अ. पु.

हस्तिपक: हस्तिनपातीतिहस्ति
पकः, हस्तीतें रक्षण करणारा जो
तो कृ. पाधा. रक्षअ. ज्ञात.
अ. पु.

हस्ती हस्तःशुंडास्यहस्ती, शुंडा
आहे ज्यास तो. त. हस्ती. इन् पु

हस्त्यारोह: हस्तिनआरोहतंह
स्त्यारोहः, हस्तीतें आरोहण क
रणारा जो तो कृ. रुहधा धीजा
दिअ. ज्ञात. अ पु

हा जहातीतिहा, कृ. खादित्याग-
कारी जें तें. कृ. ओहाकृधा त्याग
अ. विषाद२शोक. ३ पीडा ह्याअर्थी
अव्यय

हाटकं हटतीतिहाटकं, शोभाक
रिते जें तें. कृ. हटधा. दीप्तिअ.
सोने अ. न.

हायन: जहातिक्रमेणऋतूनि
तिहायनः, क्रमानें ऋतूंचा त्याग
करितो जो तो कृ. ओहाकृधा त्या
गअ. यद्वा जिहीतेइतिहायन,
सर्वदा गमन करितो जो तो कृ धा प्र
प्र. वर्ष अ. पु. न. २ किरण. ३ व्रीहि
विशेष अ. पु.

हारीत: हारिइतंगमनंयस्यहारी
त., मनोहरण करणारें आहे गम
न ज्याचें तो. स. पक्षिविशेष, हारि

हृष्टमानसः, हर्षयुक्त आहे अंतःकरण ज्यानें तो. स. ज्यानें अंतःकरण हर्षयुक्त आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हे हिनोतीतिहे, संबोधनार्थातें धन करितें जें तें. रू. हिधा. गति वृद्धीअ. संबोधनार्थी अव्य.

हेति. हिनोतिहंसनपेनिवाहेतिः, वृद्धि पावल्येव नाश होतो जीणें ती. रू. हनधा. हिंसादिअ. अग्नीची ज्वाला. २ शस्त्र. ३ सूर्याचीप्रभा. इ. स्त्री.

हेतुः हिनोतिबर्धतइतिहेतुः, वृद्धि पावतो जो तो. रू. हिधा. गति वृद्धीअ. कारण. उ. पु.

हेमकूटः हेम्नः कूटोराशिर्हेमकूटः, सुवर्णाचा राशि सः राशिभूत जो पर्वत तो. स. पर्वतविशेष. अ. पु.

हेमदुग्धकः हेमवर्णदुग्धमस्य हेमदुग्धकः, सुवर्णासारिखें आहे दुग्ध ज्यानें तो. स. उंबराचें झाड. अ. पु.

हेम हिनोतीतिहेम, समृद्धि करितें जें तें. रू. हिधा. गतिअ. सोनें. न. न.

हेमंतः हिमेनहंतीतिहेमंतः, हिमरूप शीत तेणेंकरून जो पीडा करितो तो. रू. हनधा. हिंसाअ. हेमंतऋतु. अ. पु.

हेमपुष्पकः हेमपुष्पिका हेमवर्णपुष्पमस्यहेमपुष्पकः, सुवर्णासारिखें आहे पुष्प ज्यानें तो. स. सोनचांफा. अ. पु. २ पिवळीजाई. आ. स्त्री.

हेमाद्रिः हेम्नः अद्रिः हेमाद्रिः, सुवर्णाचा जो अद्रिह्म पर्वत तो. स. मेरुपर्वत. इ. पु.

हेरंबः हेरंबतइतिहेरंबः, प्रातःकाली किंवा संग्रामीं स्मृत होतो जो तो. रू. रबिधा. शब्दादिअ. गणपति. अ. पु.

हेला हेलनंहेला, भावकरणजेतें रू. हिलधा. भावकरणाअ. स्त्रियांचा हावभावविशेष. आ. स्त्री.

हेषा हेषणंहेषा, अश्वांचा जो शब्द ती. रू. हेषधा. अव्यक्तशब्दअ. घोड्यांचा शब्द. आ. स्त्री.

है हंतीतिहै, संबोधनार्थाप्रत गमन करितें जें तें. रू. हनधा. गत्या

हूहूः हूयतेह्वयतीतिहूहूः, गाय नाचा योगें स्पर्द्धा करितो जो तो. रू. ह्वेञ्‌धा. स्पर्द्धाअ. देवांचा गायकविशेष. रू. पु.

ह्यः गतमहः ह्यः, गतजें दिन तें गतदिवस त्या अर्थी अव्य.

हृणिया विग्रहादिरवालचाशब्दाप्रमाणें. निंदा. आ. स्त्री.

हृणीया हृणीयनंहृणीया, जुगुप्सा जी ती. रू. हृणीञ्‌धा. लज्जा अ. लज्जा. आ. स्त्री.

हृत् विग्रहादिहृदयशब्दाप्रमाणें अंतःकरण. २ शरीराचा खोल भाग. हृदय. त. न.

हृदयं हरतीतिहृदयं, हरणकरणार जें तें. रू. हृञ्‌धा. हरणअ. अर्थादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

हृदयंगमं हृदयंगच्छतीतिहृदयंगमं, हृदयाप्रत गमन करणारें जें तें. रू. गमूधा. गतिअ. पूर्वापरसंबंधयुक्त जें भाषण तें वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हृदयालुः प्रशस्तहृदयमस्य, हृदयालुः, प्रशस्त आहे हृदय ज्याचें तो. त. प्रशस्तचित्ताचा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

हृदयवान् प्रशस्तंहृदयमस्यस्यहृदयवान्, उदार आहे चित्त ज्याचें तो. त. हृदयिक. त. पु.

हृदयिकः विग्रहादिहृदयालुशब्दाप्रमाणें. प्रशस्तचित्ताचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हृदयी हृदयंप्रशस्तमस्यास्तीति हृदयी, प्रशस्त आहे हृदय ज्याचें अंतःकरण ज्याचें तो. त. हृदयिक. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

हृद्यं हृदयस्यप्रियंहृद्यं, हृदयाला जें प्रियतें तें. त. स्पष्टभाषण. २ इष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हृषीकं हृष्यंत्यनेनेतिहृषीकं, हर्षित होतात जेणें करून तें. रू. हृषुधा. अलीकअ. इंद्रिय. अ. न.

हृषीकेशः हृषीकाणामिंद्रियाणामीशोहृषीकेशः, इंद्रियांचा जो स्वामी तो. स. विष्णु. अ. पु.

हृष्टः हृष्यतिस्महृष्टः, संतोष पावता झाला जो तो. रू. हृषधातुष्टिअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हृष्टमानसः हृष्टंमानसमस्य

ह्रीः ह्रियतेइतिह्रीः, ह्रियते स लज्जाजी ती. क्र. ह्रीधा. लज्जा अ. लाज. ई. स्त्री.

ह्रीणः अह्रैषीत् ह्रीणः, लज्जापावला जो तो. क्र. ह्रीधा. लज्जा अ. लाजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ह्रीतः विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

ह्रीबेरं ह्रीयुक्तंबेरंयस्यतत् ह्रीबेरं, लज्जायुक्त आहे शरीर-जाचें तें. स. वाळा. अ. न.

ह्रेषा ह्रेषणंह्रेषा, अर्थह्रेषाशब्दाप्रमाणें. घोड्याचा शब्द. आवं. स्त्रीलिंगीं.

ल्हादिनी ल्हादयत्यवश्यमिति ल्हादिनी, अर्थादि ह्रादिनीशब्दाप्रमाणें. क्र. ह्रादधा. अव्यक्तशब्दादि. अ. सालई. ई. स्त्री.

दिअ. संबोधनार्थी अव्य.

हैमवती हिमवतोपत्यंस्त्री हैमवती, हिमाचलाची जी कन्या ती. न. पार्वती. २ हिरड्याचें झाड. ३ पांढरें वेखंड. ४ स्वर्णक्षीरी. ई. स्त्री.

हैयंगवीनं ह्यस्तनेदिनेदोहः ह्योगोदोहः तदुद्भवं तत् हैयंगवीनं, एकरात्र पर्युषित जें दही त्यापासून दुसरे दिवशीं जें उत्पन्न तें. रू. दुहधा. प्र पूरणअ. २ पूर्वा उत्पत्तिअ. पूर्व दिवशी काढलेल्या दुधाचें तूप तें. अ. न.

होता जुहोतीतिहोता, हवनकरणारा जो तो. रू. हुधा. दानादि. अ. ऋत्विक् विशेष. ऋ. पु.

होमः हवनंहोमः, अग्नीचाठायीं हविः प्रक्षेप जो तो. रू. हुधा. दानादिअ. वैश्वदेवांग होम. धि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

होरा हुलतिहुल्यतेवाहोरा, फलकथन करितें सूर्यकृतवि... जी ती. रू. हुलधा. गत्यादिअ. रेखाविशेष. २ शास्त्रविशेष. ३ मेषादिलग्नार्ध. आ. स्त्री.

ह्रदः कल्लोलैरव्यक्तं ह्रादतेइति शब्दः, तरंगांचे योगानें अव्यक्त शब्द करितो जो तो. रू. ह्रादधा. अव्यक्तशब्द अ. खोलजीजलाशय तो, डोह. अ. पु.

ह्रसिष्ठः अतिशयेनह्रस्वोह्रसिष्ठः, अत्यंत जो ह्रस्व तो. तफार लहान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ह्रस्वः ह्रसतीतिह्रस्वः, शब्द करणारा जो तो. रू. ह्रसधा. शब्दअवेगणार्थ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ह्रस्वगवेधुका गवि भूमौ वेधतेइतिगवेधुका ह्रस्वाचासौगवेधुका च ह्रस्वगवेधुका, भूमीचेठायीं इंगित जी ती गवेधुका ह्रस्व अशी जी गवेधुका ती. स. ह्रस्वविकणा. आ. स्त्री.

ह्रस्वांगः ह्रस्वान्यंगान्यस्यह्रस्वांगः, ह्रस्व आहेत अंगें ज्याचीं तो. स. जीवक नामानी वनौषधी. अ. पुल्लिंगी.

ह्रादिनी अवश्यंह्रादतेइतिह्रादिनी, अवश्य शब्द करितें जी ती. रू. ह्रादधा. अव्यक्तशब्द. वज्र. २ वीज. ३ नदी. ४ सालई. ई. स्त्री.

प्रस्तावनापुरवणी.

या कोशांत लिंगबोधक खुणाच्या जागीं नित्य स्त्रीलिंगीं अवी, तंत्री, तरी, लक्ष्मी, न्ही, धी, श्री इतके शब्द खेरीज करून बाकीच्या जागीं ई,आ हे तेथें ईवंत असा अर्थ समजावा व या जागीं ईकारांत.

यांत शब्दांचे विग्रह केले आहेत त्यांत कदाचित क्षेपक श्लोकांतील व अमरांतील आदिशब्द ग्राह्य व विग्रहोपयुक्त इतर असा क्वचित् शब्द आला आहे.

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
७	८	स्पष्ट होतो	स्पष्ट होइजेतो
९	९	अशूद्र्	अशूद्र .
११	२	अंगारवर्णप	अगारवत्व
		र्णोवल्ली	ल्लीयस्याः
	२	आहेत पर्णे	आहे पर्णपुलम् जिता
१३	९	मृषधा ति	मृधुधा सह
		तिस्राअ.	नअ.
१४	५२	ब्राह्मणागम्य	ब्रह्मणागम्य
		नइह्लगवं	तद्ब्रह्मजगत्
	५२	जाणलेंजातें	जाणिजेतें
१७	१५	अंडाचा	अंडा चा
२०	५२	धरलें जें	धरिजेलेजें
२३	१०	श्रियते	श्रीयते
२५	५	अलत्सनेनेति	अनंत्सनेनेति
	९	अनवबस्मिन्	अवरस्मिन्षं
		शेवटाचेठा	शेवटचापूजे
		यी झालाजो	विषयी विद्य
		तो	मान जो तो.
२७	३री	ब्राह्मणोनया	ब्रह्मणोनया
	९	नव्हेजो निषि	नव्हे जो निमि
		षह्म.देव तो	षह्म.मनुष्य.
२९	५	नृपाधा	जितृपधा
	११	स	त
३१	१३	इहधा.	ईहधा.
३२	९	अतनेपूरे	अंत.अभ्यंतरे
३३	५२	अनत्यतेत्र	अंत्यतेत्र

पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध
३४	१४	ह्योरन्योअ	ह्योरन्यअ
		न्यतर दोहों	न्यतर . दो
		मध्येंजो एक	हों मध्यें जो
		तो.अन्यएव	एक तो.
		न्यतरोवा कि	
		वा अन्यजो	
		तोन्व	
३६	२	अपपाचितं	अपचायितं
	८	अपत्रपयतां	अपत्रपणअ,
		लपत्रपा,ल	पत्रपा. ल
		ज्जित करिते	ज्जा जीता
३७	८	पृषत्कोस्मात्	पृषत्कोयस्य
३९	५	अपमार्जत्य	अपमार्जत्य
	८	मारिजेत्ते जें	हिंसन जें
४१	५	करिताहेत	करिजेतात.
४२	२	अभिशंसन	अभिख्याति
		मभिख्यानं.	रभिख्यान,
		अभिशंसन	अतिख्यान
		जें तें. कु.शं	जे तें. कु ख्या
		सधा.स्तुतिअ.	धा प्रकथनअ
	१२	बोलिजेतेजें	धारण करिजे
		तें कु.धीधा.	तेंजेनें.कु डुधा
		अनादनअ	अधा. धारणअ
४५	४	स्वप्रअ	स्वप्नअ. निद्रा
	५	याधा.प्रापण	णिजंत अभिपेधि
		अ.	धा सेन

पृ.	श्रो.	अशुद्ध.	शुद्ध.
		प्रेस्यश्लीलं	श्लीलं
६७	१३	स.	त.
६८	२	समाहार तें.	समाहारतें.स
६९	३	असनपर्णा	असनस्येव
		त्यस्याः	पर्णानियस्या
	८	अस्यनइत्यसि.	अस्थतइत्यसिः
	१६	दीप्तिमंतहो	चलनपाय
		तात	तात
	१६	न कृ. क्षिपधा	तें. कृ. अस्य
		दीप्त्यादिअ.	धा. क्षेपणअ
७०	२	क्षिपधा. प्रे	अस्यधा. क्षे
		षणअ.	पणअ.
७१	४	अस्कृशब्दाग्र	अस्रुशब्दाग्र.
	१५	अहंपूर्व	अहंपूर्व
७२	१२	अहिंभुक्ते	अहिंभुक्ते
७३	५	कृधा	कृधा.
७४	९	ओरवोदः	आरवोदः
	१०	दुधांते खंडेन	दुधातें खंडन
७६	४	स.	न.
	६	समूहो	संमूह
	६	तो.	तें.न.
	९	आजीव्यनेनें	आजीव्यते
	९	जीवनपाव	
		तोजेणें करून	
	१०	आजीवती	आजवती

पृ.	श्रो.	अशुद्ध.	शुद्ध.
७७	५	अध्यापतीआ	अध्यायत्तीत्या
		स्यः	स्यः
	१०	आतन्विः	आतंन्व,
७८	२	आलोतोर्नि	आतोतोर्ती
		इतिआतुरः	त्यातुरः
	१३	पेषणअ.	पोषणअ.
		दिसतेंहें	पाहिजेतें
७९	१	उपदेशकेला	उपदेशिजेलें
	६	कृ. दिशधा. कृ	कृ. दिशधा.
		दिशधा.	
	१४	दुःखमनंत्य	दुःखमनेन
८०	१	अधोभक्तं	अंधोभक्तं
	२	चलधा.	धूञ्धा.
	४	स्मृधा. आध्यान	ध्यैधा. चिंता
	५	आनितीत्यनेनें	आनितीत्य
		तिआनकः आ	नेनेतिआन
		नीतीत्यानकइ	कः
		तिवा	
	५	अणधा.	अनधा.
	६	आनकेंदुंदुभि	आनकसहिता.
		श्चउपलक्षित.	दुंदुभयोयत्र
	६	जन्मकालींआ	आनकसाहि
		नकानींयदुंद	तआहेत आ
		भीनीउपल	पल्यापण शब्द
		क्षित तो.	करणारे दुंदु

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४५	५	क्रु. छुन्नधा.	स.
		स्तुतिअ.	
	७	अभिसंतपनं	अभिसंपतनं
४६	७	जीचें तो. स.	जाचेतो. स.
४०	२	अभ्यवहीय	अभ्यवन्हिय
		तेस्म. भक्षण	तेस्म, भक्षण
		केलेजें तें. कृ	करिजेलेंजें तें.
		हीधा. लज्जाअ	कृ. हृञ्धा. हर
			णअ.
	९	अशूड् धा.	अशूधा. व्या
५२	४	इर्यतीत्यरं,	इर्यतीत्यरं. शी
		गमन करिनें	घ्रार्थी गमन
		जे तें.	करिनें जे ते
५६	७	इपतीत्यर्च.	इर्यतीत्यर्यः
५७	११	नित्सलगर्द.	नित्सलगर्दः
५८	५	अलतीनि अ	अलतीतिअ
		ल् अल्चाला	ल अल्चासा
		पर्कश्चअलर्क.	पर्कश्चअल
		अलमभ्यतइ	र्कः
		तिवा	
६१	१	गातिअ. नत्नु	क्षिसस्यास्तु
		रलेला	र्णीकृतस्य चेग
			ण केलेला
	१०	अव्यलनेने	अव्यनइत्सव
		स्वनन. नक्ष	नं, वक्षणज्ञ

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
-		दि होतें हेजे	तें.
		णेंकरून तें	
६२	५	अवतिइत्यव	अवतिआत्मा
		मः, हिंसा फि	नंअवमःआप
		था यात्वना करि	त्यातें संरक्षणा
		तो जो तो. क्रु.	दि करितोजोतो
		अवधा. याच	कृ. अवधा. र
		नादिअ.	क्षणादिअ.
६३	८	अवलंबतेस्म	अवलंब्यते
	८	स्वीकृनकरिजे	स्वीकृतिजी
		नें जें	
	१४	समासहोइजेनें	समापन
६४	१०	त.	स.
६५	१	अवतेस्म	अव्यतेस्म
	१	केलेंजें	करिजेलेंजें
	११	अव्यंतेस्या	अवंतिअन्मात्
	१२	नाहीं स्पष्ट	नव्हेंजो स्पष्ट
		होत	होयिजेनो
६६	१	स	कृ.
	२	अवहिनं	अभ्यवहित
	२	पावनें	पाविजेतें
	९	होतें	होयिजेतें
६७	४	अगड्धा	अगधा
	१२	अगड्धा.	अगधा
	१३	नविधतेत्रीर	नर्मविन्सत्रंभ

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
८७	१२	आलप्यतेनेन	आलप्यते
	१२	बोलिजेतोजो	बोलणेंजें
८८	६	प्रकाशअथ	प्रकाश
		वा अवलोकन	
	११	सिद्ध झालें	सिद्ध होयिजेतें
८९	६	अवेशे	आवेशे
	९	आशयनं	आशेतेंतिष्ठत्य
			स्नेतिआशय
			नंवा
	९	जीवनादिका	जलादिराहते
		सआश्रयअ	ज्यान्हेंठायींतो
		थवा	य
	११	भोजनअ·	भोजनअ·अग्नि
	१२	अशूद्ध·धा·	अशूधा·
९०	२	अश्नाति	आसमंतात्
			अश्नाति
	५	अश्नुतइत्या	अश्नुतेअश्य
		श्रु:	तइतिवाआश्रु
			शीघ्रार्थानें
९१	२	अश्वयुजी	आश्वयुजी
	२	अश्वयुजी	आश्वयुजी
	३	अश्विन्यामप्स्लं	अश्विन्यामपत्सं
	४	स·	न·
९२	३	मनोत्रआसे	मनोत्तआसे

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
		चनकं,मनः	चने नदेवासे
		स्मरण होत	चनकं, मनः
		नाहींज्याच्येठा	स्मरणहोत
		यींतें· ह्य· पि	नाहींज्याच्येठा
		चधा· स्मरणअ	यींतेंआसेच
			न तेंच आसे
			चनक· त·
	१४	आस्वात	आस्वादित
९३	१४	आह्वानमाहू:	आहूयतेनेने
		तस्याअयंआ	तास्य:, आ
		ह्वय:,आह्वान	ह्वान करिजे
		जेंतीआहून	तोजेणें तोआ
		संबंधीजोतो	ह्वय· ह्य· क्षेत्र
		आह्वय·त·	धा·शब्दअ·
९४	८	इंगते .	इंग्यते
	८	गमनजेंनें	गमन करितें
			जें तें व गमन
	१०	नद्यतीति	नदयतीति
	१०	योधा·	दोधा·
९५	१०	प्रकरणएवार्य	प्रकरणार्थ
	१२	पारंपर्योपदे	पारंपर्योपदेशः
		श: सोस्ति	आसमंतात्सोस्ति
९६	२	प्रदीप्तहोतो	प्रदीप्तहोइजेतो
	५	मिंदीवरं	मिंदीवरं

पृ	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
			भि जन्म का
			र्ली ज्याचेठा
			र्थी तो.
८१	८	आपादनेआ	आपदनआप
		पत्,आपादन	त्,आपदन
	१०	आपदनेमन	आपदनं
		पाआपदनंचा	वि
	१०	विपत्तिभाम	विपत्तिजी
		होत्से जीर्णोक	
		धा विपत्तिजी	
८२	३	वित्रेय	विक्रेय
	१६	आभायते	आभाप्यते
८३	७	तो.	तो. स.
	९	मानसेसाधु	मनसिसाधुम
		मानस्य मा	नस्य नमनस्य
		नस्याद्भिन्नं	आमनस्यं अम
		आमनस्यं,मा	नस्यमेवआम
		नसाविपयी	नस्यं,अत.क
		जेंसाधु तेंमा	रणाचेगथीजे
		नस्य मानस्या	साधुतेमनस्य
		हून जे भिन्नतें	नव्हेंजे मनस्य
		स.	नेंअमनस्यअ
			मनस्यजेंतेंच
			आमनस्य. त.
	१२	भिधुपा स्तेच	मलधा. धारण

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
८४	६	अस्यतीति	अस्यतइति
	६	रूच्युस्मादज	सर्वत्रास भाग
		करितो	होयिजेतो
		जें ते.	जेते. हु मेंदू
			धा. उन्मादज
	१३	आयतयेति	आयततेइति
	१३	यतिधा	यतीधा.
८५	७	योगशंला	योगशंकां
	८	क्रूस्यते	क्रूदयते
८६	३	आवालन्चवती	आवालेनचरती
	३	महानसाभत	महानसंफल
	५	योगाचा	अयोगाचा
	१०	अय	अग्र
	११	आद्यतस्य	आद्यतेस्य
८७	२	आयाणांस्त्री	आसमंतात्
		आर्यांणी,आ	अर्य. आर्य आ
		र्यंह्म. श्रेष्ठस्त्री	र्यएव आर्यांणी
		चीआस्त्रीतीं	आसमंतातजा
			अर्य तो आर्य
			आर्य जो तोच
			आर्यांणी त.
	३	वर्ततइति	वर्ततेअत्र
	३	जाच्या	ज्याचेठायी
	८	आसमताद्	आसमंतात्
	९	जोतो	जो तोच

पृ	ओ	अशुद्ध	शुद्ध
१११	१	उधज्यते	उधुज्यते
	५	कारितो	कारिजेतो
	२	उद्दतंते	उद्दतेतें ,
	८	जी तो	जी तें
११२	५	मोडिजेते	मोजिजेते
११४	३	मत्रोपधा	मन्नोपधा
	४	करिताहेत	करिजेतात
	८	होतो	होयिजेतो
११५	१	सदृशें	सादृश्य
	१	उंपमति	उपमिति
	८	उपरज्यते	उपरज्येतें
११७	१	मेलाजातो	मरणपावि जेतो
	५	करिले	करिजेले
	१२	होतें	होइजेतें
	१३	पश्चूवें मार ण जें तो	पशूसूनक रिजेलाजो तो
११८	३	उपगतंउपाधि	उपगतउपाधिः
	२	कु-डुधाञ्धा धारणाक्षि	स
	४	करिताहेत	करितो
	७	धीधा अनादष्य	इड्धा अध्यम
	९	उपायते	उपाय्यते
	१०	ईंधा॰	इण्धा
११९	१	उपासंज्यते	उपासज्यतें

पृ	ओ	अशुद्ध	शुद्ध
११९	५	धीधा-अनास	डुधाञ्धा-धारण
	७	न	स
	९	कु-उपधा दा इअ॰	स॰
१२०	१	अर्धते	ऊधते
१२१	२	रक्षण	शब्द
	५	वारयति	वांयति
	१२	उलूखतोच उलूखल	उलूखल तोच उलूखलक त
१२२	२	मुक्त झालाजो	मुक्तिपाविजेलाजो
	१०	उपति	ओपति
	१२	अंधकानानें	अंधकारानें
१२३	६	उपति	ओपति
१२४	१	जो तो कु-धु धा प्रसवअ	जो तो उलूक तो चउलूक न
	१६	ऊर्णोक्षि	ऊर्णाअक्षि
१२५	९	उवतीति	ऊर्वतीति
१२६	४	ऋक्षोगंधोय स्याः	ऋक्षगंधोन्स्याः
	४	स॰	त॰
	७	अर्चीत	अर्चीति
	११	अर्धमर्णास ग्रासहोतें	अधमर्णानें ग्रहण करिजेतें
१२७	८	ऋमुला	ऋमुलाः

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
९६	८	इंदिधा.	इंदिधा.
	११	यथाकृतिबी ज आहेंआ चें तें.	इंद्राचें अंथ य ह्म. यथाकृतिबीज तें.स.
९७	४	इंधते	इंध्यते
	७	ऋच्छातिगच्छं ति.—ऋछधा	इर्यते इर्यधा.
९८	१	ईषिका	इषीका
	२	ईषते	ईष्यते
	३	जेणें तें	जेणें तो.
	८	तस्मिन्सुक्तः	तस्मिन्उद्युक्तः
	९	एषणमीज्यते	एषणाभिज्यते
९९	३	क्षेपण	कंपन
१००	२	करितोजो तें.	करितेजीती तें. न.
१०१	८		
	११	उन्मते	उन्मते,
	११	करितात	करिजेतात
१०२	४	विद्यमान	विद्यमानहोइ जेती
	५	बोलिजेतेंजें	बोलणेंजें
१०३	२	करितो	करिजेतो
	९	होतें	होविजेतें
१०४	५	उत्तमंग	उत्तमंच
१०५	७	उत्सद्यतेनया	उत्सदनं
१०५	७	उत्सन्नहोयि जेतेंजीणेंकरू नती.	उत्सदनजे ती.
१०६	२	उत्सौचनसु त्सवतीतिवा	उत्सवतीति
	२	उत्साहजोतो	उत्कंठेविषयी प्रेरणाकरितो जो तो.
	२	कृ.सुधा.प्र सवादिअ. सुईधा.ईशन १अ.प्रसव.	कृ.षूधा प्रे रणाअ.उत्सा ह.
	३	उत्सहतेनेने त्सुत्साहः, उ त्साहपावतो जेणें तो.	उत्सहनंउ त्साहः, उ त्साहजोतो
	५	त्साहवर्धनः	उत्साहवर्धन
	७	त्यागिलें	त्यागिजेले
	११	उदगत	उद्गत
	१३	स.	कृ.डुधान्धा धारणअ.
१०७	७	बांधिलें	बांधिजेलें
११०	१४	उद्यांत्यते	उंद्याचते
१११	१	उद्यज्यते	उद्युज्यते

पृ·	ओ·	अशुद्ध·	शुद्ध·	पृ·	ओ·	अशुद्ध·	शुद्ध·
१२५	१	शोभा स्न·वि	विस्तार करी			जो तो·	प पावतो तो·
		स्तार तो·	तो· स·				कृ· कृप्· विक्षे
	९	स·	त·				पक्ष·
	११	बधधा·	बंधधा·	१४९	१	करंबकश·	करंबश·
	११	होतें	होयिजेतें		५	तो	तो· स·
	१२	करकर शब्द	करकर या प्र	१५०	४	करुणं	दयाकरणं
		करणारी	माणें शब्दित		५	रेट्टधा·	रेट्टधा·
			होयिजेत्ये		८	स·	त·
१२६	१६	इच्छितो	इच्छिजेतो	१५१	४	फर्जतीति	गर्जतीति
१२७	५	कृ·कृदेधा-आ	स·		९	स·	त·
		वरणअ·			१०	कृधा·	कृधा· गतिअ·
	७	करंजयति	करंजयती	१५२	६	देणारें	देणारी
	७	करंजश·	करजश·		११	गर्वगर्व करि	दर्पित होतो
	९	वृट्टधा·	वेट्टधा·			जेतो जेणें क	जेणें नें·
	१०	टाकिजेतें	टाकितें			रून नें·	
	१०	कृ· करणअ·	कृ· डुकृञ्धा·	१५४	५	मंदयुक्त	मदयुक्त
		विक्षेपअ·	करणअ-२कृ·		८	होतें	होयिजेतें
			धा· विक्षेपअ·	१५६	३	आपते	आप्यते
१२८	२	तोयंतदस्स	तोयंयस्याः		३	होयिजेतो	होयिजेत्ये
		स्याइति	स्या		५	दुःखाचें पत्ता	गणनाचगभ?
	२	त·	स·			हतओ	न करितो ओ
	७	हस्तानें	हस्तातें	१५७	५	पायतात	पाविजतात
	८	ज्याचा योगानें	ज्याचा योगानें	१५८	१	कल्पं	कल्पं
		विक्षेप करितो	विशदि विसे		२	भणतीति	अनितीति

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१२९	५	एकपिंगं	एकंपिंगं
१३०	८	इतिवर्णान्	एतिवर्णान्
	१४	लक्षिजेतो	लक्षितो
	१५	एलावालु	एलवालु
	१५	तेंच एलधा लुक	तेंच एलवा लुक. त.
१३१	४	निश्चयार्थाप्त गमन करि तो जो	निश्चयार्थविषयक गमन जें
१३२	३	इराआमः	इराआपः
१३३	२	संधीभूत	संधीभूत
	२	राहतात	राहतो
	३	प्राणनअ.	प्रापणअ.
	१३	ऊष्यते	उष्यते
	१३	पावतो	पाविजेतो
१३५	१	शोभनलें करून राहण्या स्या संबंधीं जो तो.	इच्छिजेतो तत्संबंधींजो तो त.
	६	फक्कुदस्तीति	फक्कुदस्या अस्तीति
१३६	८	शब्दि	शब्दकरिनें
१३७	८	स.	त.
	११	होनें	होयिजेनें

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१३८	१	कष्यते	कद्यते
	९	कृ.प्रोथधा.प र्यासिअ.	स.
	१०	कटि.छुवि	कदिङ्
१४०	१०	कृ.ऋधा.ग लिअ.	त.
१४१	४	पावतो अथ वा धिणलाजा तो	पाविजेतो अथवा वपनक रिजेतो
	५	फंडोलवीणा शब्दाप्र.	कंदोलवीणा शब्दाप्र.
	११	जो तो. कृ.अ विधा. शब्दअ कदिधा.वोद नअ.	जोतो कदंब जोन्व कदंब कृ.त.
१४२	१	करितो	करिते
,,	५	फदति	कंदति
	१०	जी झारीती.	जी झारी तीफ नकांडु तीव
१४३	४	पुष्टि अथवा आह्वान क रितो	पुष्टिकरितां अथवा आह्वा न करिजेतो
	५	होत्से	होयिजेते
१४५	१	वर्णाची जीं	वर्णांचा क्षेमा

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१७३	२	किंचित्तुंलुं	किंचित्तुलुं
		पतीति	पतीति
१७५	६	किलेजातःकि	किलिंजः सए
		लिंजकः	वकिलिंजक.
	६	वेपूपासून	शब्दूल पावि
		झाला जो तो.	जेतोजेणें तो
		क्ल. जनीधा.	किलिक्ष.वेणु
		उत्पतिअ.	तस्माज्जातत्तो
			त.
	११	मोजिजेतें	मोजितें
१७६	७	च्याच्चेठायीं	जाच्चेठायीं
१७७	२	धुंकुदः	कुकुदः
	४	कुल स.	कूल स.
	५	फां: कूटः	कोः कुटः
	५	कूट स.	कुट स.
१७९	३	कुटन्नकः	कुटंनकः
	७	करितो	करिजेतो
	१०	त.	स.
	११	कुठप्रति	कुठेप्रति
	११	जाची	जाचीवजीची
१८०	४	कुध्यति	कुध्यते
	८	कुंठिधा.	कुटिधा.
	११	कणाति	कणातीति
१८१	८	पूतिभाव -	पूतीभाव

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१८१	९	पूतिभावअ.	पूतीभावअ.
१८२	२	कुनाशयति	कुत्सितंनाशयति
	७	वाकुंदरुः	कुंदरःकुंदरुर्वा
१८३	१	पूथिधा.	पूथीधा.
	७	किंवाहर्षि	किंवा पृथ्वीचे
		त	ठायीं हर्षित
१८४	४	अक्षिर्यस्याः	अक्षियस्याः
१८५	१	कंटतीतिकंट	कंटतीतिरंट
		कः कुत्सितोरुं	कः कुत्सितोरं
		टकः	टकः
	१	कंटक कुत्सि	रंटक कुत्सि
		तजो कंटक	तजो रंटक
	८	संस्थानअ.	संस्थानअ. २त.
१८६	१०	कुलीरः कु	कुलीरः कौ
		लीरः कौली	लीयत इति
		यत इति कुली	कुलीरः
		रः कुलीरः	
१८७	५	जंक्षादिकें	अंबादिकें
	७	वंशअथवाती	वंशातलांचें
		र तत्संबंधींजें	धींजें अपत्य
		अपत्य तें	तीं.
१८८	३	अक्षिर्यस्याः	अक्षियस्याः
	६	कुंभूर्मी .	कुंभूर्मि
	८	स.	त.

पृ.	श	अशुद्ध.	शुद्ध.
१५८	३	भ्रणाति	अणाति
१६१	१	सारखीं आ	सारिखें आहे
		हेत अंगेजीचीं	अंगजीचें
.	८	फाकतइति	फकतइति
	१०	भ्रूमध्य	भ्रूमध्य
	११	कच्यतेत्रया	कच्यतेया
१६२	१	कान्वेधृतंका	कान्वःसंजा
		चितं	तोस्यकाचितं
	१	शिक्याचेठा	शिंके आहे
		यींजें धृतह्य	अधिष्ठितजा
		स्थापिततें.	स तें. त.
	५	बन्दू कीरजेले	बन्दूकरिले
	७	क्ष. अंजूधा.ध्य	स.
		न्यादिअ.	
	९	स्पर्शितह्य. गृ	स्पृष्ट ह्य. स्प
		हीत आहे पृ	र्शित ह्य. गृही
		ष्ठ ह्य.	त आहे कांड
			ह्य.
१६३	४	रसकादंब.	रसः कादंब.
		रसातदत्ये	रसातें देले
	५	कलहंसाः	कलहंसा.
	८	इछिलें	इच्छिजेलें
	१२	कांतारक	कांतानक. त.
१६४	५	दुमार्ग	दुर्मार्ग

पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध.
	८	इच्छिताहेत	इच्छिजेतो
१६६	१	पुष्टहोतो	पुष्टिपाविजेतो
१६७	११	उत्पन्नकरि	उत्पन्नकरिले
		जेल्ये	अथवा करिजेले
	१२	तो.	तो. त.
१६९	९	क्षेदिजेले	क्षेपिजेलें ह्य.
			रोगाप्रतटाकिजेलें
	११	क्ष. सृथा. ग	स.
		तिअ.	
१७०	६	कालेश्दिंया	काल्याः इदया
		कालीयकं	कालीयं तदेव
			कालीयकं
	६	जें तें.	जें तें कालीय
			तेंन कालीयक
	११	कवचीनां	कवचिनां
	१२	शरीनं	शरीरं तस्येव
	१२	त.	क्ष. कुङ्कुधशब्दप
१७१	४	जन्मा	जन्म
	१२	होत्ये	होयिजेले
१७२	१	होत्ये	होयिजेलें
	१	पावत्ये	पाविजेलें
	६	किंकिदिदश	किंकिदिदिश
	८	२ इ. पु.	२ अ. पु.
	११	कपतेकवनंस	कवनं

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२१०	६	खाडित	खंडित
	११	क्षत्रस्यस्त्री	क्षत्रियस्यस्त्री
२११	८	क्षौति	क्षूयते
२१३	१०	होत्ये	होयिजेत्ये
२१४	६	क्षरा क्ष·	क्षन क्ष·
	७	क्ष·क्षदिर्धा·	त·
		संपेषणअ·	
	८	धान्यैरत्र	धान्यानियत्र
	८	राहताहेत	राहिजेताहेत
२१५	१०	तो·	तें·
	१२	अस्यास्तीति	अस्याअस्तीति
२१९	८	पावनअ·	पवनअ·
२२०	६	रिबल	रिबलं
२२१	२	खेलतिखेल	खेलनंखे
		नंवानखेला	ला·
२२२	९	सेचन करितो	फलवृष्टि करि
			तो किंवा उद
			कानें सेचन
			करिजेतो
२२३	६	गणकारी	गणिकारी
	१०	पुच्छोच्चालनात	पुच्छोच्चालनात
२२४	२	प्रेरणअ·	कंपनअ·
	४	राहत्ये	राहिजेत्ये
२२५	१	गंधयते	गंध्यते

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२२५	२	गंधवतीनाकु	गंधोस्यास्तीति
		लीगंधनाकुली	गंधा नकुलस्ये
		गंधवतीवल्ली	यंनाकुली गंधा
		चीजीकुलीक्ष	वासोंनाकुली
		बोधवी ती·	चगंधनाकुली,
			गंध आहे जीस
			तीगंधा गंधास·
			गंधवती अशी
			जी नकुलसंबं
			धीं स· नकुलना
			वाची ती·
२२६	६	दैदीप्यमान	देदीप्यमान
		जो तो· तोजोतो	होतो जो तो·
	१४	गृणातीतिगिरा	गृणातीतिगरा
	१४	करितो जो तो	करित्येजी ती·
	१५	गृधा·	गृधा·
२२७	६	गृधा·	गृधा·
	९	गर्जितंसंजा	गर्जनंगर्जा.गर्जः
		तमस्य	संजातोस्य
	९	शब्दितझालें	गर्जन जें तोगर्ज
		आहेआस	पर्ज जो तो झा
			ला आहे आस
२२८	३	इयगारं	इवागारं
	६	गिरतिगीर्यतेवा	गीर्यतेगर्मुत्
		गर्मुः	

पृ.	ओ.	अशुद्ध	शुद्ध
१८९	२	कुत्स्यते	कुस्यते
	२	पायतें	पाविजेतें
	७	कुस्सूल:धान्यादिकानेंपरिपूर्णजें तें.	कुस्सूल: कुप्यतेधान्यादिभि. कुसूल: धान्यादिकानें परिपूर्ण होविजेतो जो तो.
	९	कपाट	कपट
१९२	२	कभितेंझालें	कभिजेतें
	३	विंघेत	विघेत
१९३	९	अणधा.	अनधा.
१९४	८	केलें	करिजेलें
	५	होतो	होइजेतो
	१२	केलेलें	करिजेलें
१९५	१२	कृष्योच	कृष्योच
१९६	६	चायते	चाय्यते
	६	प्रसिद्धजो	प्रसिद्ध पाविजेतो जो
	८	होतो	होयिजेतो
१९७	९	पावतो	पाविजेतो
	१०	शीर्यते	शीर्यंते
	१०	होणारें	होयिजेणारे
१९९	१	वर्तते	वर्तंते

पृ.	ओ.	अशुद्ध	शुद्ध
१९९	१०	अक्षिर्यस्य	अक्षियस्य
२००	१	एणुधा.	एणुंधा.
	५	पावतो	पाविजेतो
	७	शत्रूलाआमंत्रितकरिजेतो	शत्रु आमंत्रित न होतां
	९	वेणूचा आहे	वेणुआहे
	९	क्र.कुधा शब्द अ.	स.
२०१	७	अस्यकोयाष्टिसएवकोयाष्टिक.	अस्यकोयाष्टि कः
२०४	१	करितोजोतो	करितेजें तें
२०५	१०	हिंसनकरिजेतें जें तें	हिंसनजें तें
२०७	३	कुन्ध्यतीति	कुन्ध्यतीति
	९	कुडनंकुड्यलइतिवाक्रोड.	कुडनंक्रोड मो स्यात्तीति कुड्यलइतिवाक्रोड
	९	जें तें. क्र.	जें तें न १क्र
२०९	१	उपनयनजें	उपतपनजें
	५	क्षणतीति	क्षण्पतेइति
	७	क्षणतीतिक्षण., शब्द करितोजो तो.	क्षणनंक्षण शब्द जो तो

पृ.	शा.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२२८	८	गर्हतीति	गर्ह्यतेइति
	८	निंदतें	निंदत
	१२	तो. स.	स.
	१३	क्र. गलधा. स्मावअ.	त.
२२९	१	गिल्यते	गल्यते
	१	गिळतें	गळतें
२३०	१०	आ. स्त्री.	ई. स्त्री.
	१२	गांावं	गांडिवं
	१३	तो.	तें.
२३१	८	गायतीति	गायतीतिवा
२३२	१२	क्र. गुडधा. रक्षाअ.	स.
२३४	२	करितें जें तें.	करितोजोतो.
२३५	१	वेष्टणअ.	वेष्टनअ.
२३६	७	करितो	करिसे
२३७	४	ग्रहशब्दाप्र.	गृहशब्दाप्र.
	५	जो आराम	जें आनाम
	१०	तो	तोच
२३८	६	गोः	गोः
२३९	३	दृधा.	दृधा.
	६	तें.	तें. स.
२४०	६	गोपी गोपी	गोपा गोपी
	६	उपूधा.	गुपूधा.
	१०	श्रेष्ठसमुदित गमनार्हतें	श्रेष्ठलें करून गमनकरविणारें तें
	१०	पुरह्म.	पुरतिह्म.
२४१	६	गुर्यतेगुरतेवा	गुरतेइति
२४२	६	गांचेष्टतेसः	गांचहेसः
	९	पल	फल
२४३	१	गोधारः	गोधानः
	५	गोरतिगुरतिवा	गुरतिगवतेवा
	१२	केलें	करिजेलें
	१२	गुफित	गुंफित
२४४	३	गृत्यतेसूर्याचं द्रमसाविति	गृत्यतेइति
	३	ग्रहणकरिजे ताहेतसूर्यच चंद्रजेणें तो.	ग्रहणकरिजे तोजो सूर्यच चंद्र जो तो
	९	ग्रामस्थ तक्षः	ग्रामस्थतक्षा
	९	तो.	तो. स.
२४६	३	ग्लानुः	ग्लास्नुः
२४७	५	तो.	तो. स.
	११	होतोजेणें	होयिजेतोजेणें
२४८	११	घूर्णते	घूर्णते
	११	भ्रमितजो	भ्रमितहोय जेतोजो

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२५०	३	ऋधा.	क्रुधा.
	९	भिववावर्तितुं	भिववर्तितुं
२५१	९	अवलोकिजेतें	अवलोकनक
२५२			रितात
२५२	१	चदकाया: शि	चदकायाइव
—		रइव	शिवोयस्यतद
	१	जीन्वें ती.	जान्वें तें.
	१४	धतधा.	चनधा.
२५४	१०	स.	त.
२५५	३	संघांपूतहो	संधीपूतहो
		तो	धिजेतो
२५६	१२	झालें जें	होधिजेतें जें
२५७	३	पक्षणाकिंवा	प्राशन
		प्राशन	
	१३	स.	त.
२५८	१	क्ष. चक्षुधा.	त.
		अदनअ.	
	४	जें तें. क्ष.	जें तें. त. २क्ष.
	१०	चर्माणां	चर्मिणां
२५९	७	केलाजातो	करिजेतो
	९	चेतयते	चेत्यते
	१०	चेतयते	चेत्यते
२६०	४	चित्रकरितो	चित्राचाकर
			णारा

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
	७	त.	स.
	१०	रूपमस्या:	रूपमस्यस्या:
	११	चिंत्यतेनया	चिंत्यतइति
	११	चिंतनहोतेजी	चिंतनजें
		णें	ती.
२६१	३	करिजेतें	करितें जें ह्य.
			बोधक
	१४	चिवतीति	चीवतीति
	१२	चिलिचिलिं	चिलिचिलिं
	१५	चात्यते	चत्यते
२६२	१	चीयतइति	चिनोतिचीय
			तइतिवा
	८	होतो	होधिजेतो
	११	चुडधा.	चूडधा.
	१४	चुष्यते	चूष्यते
	१५	चूर्यते	चूर्ण्यते
२६३	३	जेत्येजीती	जेत्येजीणीती.
	५	चेदयते	चेद्यते
	७	चितिधा.	चितीधा.
	८	चितिधा.	चितीधा.
	९	चितिधा.	चितीधा.
	१०	चितिधा.	चितीधा.
२६४	५	ती.	ती. स.
	७	होतें	होधिजेतें

पृ.	शा.	अशुद्ध	शुद्ध
२६५	३	छगलस्येच	छगलएवछागलः छागलस्येच
	३	ती	ती. स.
	४	आहे	आहेत
	६	छत्राण्यस्य स्याः	छत्राणिसत्य स्याः
	८	आच्छादनहोतें	आच्छादित होयिजेतें
	११	होतें	होयिजेतें
	१४	जो तो.	जातोजो तो.
२६६	२	भिनत्तिअसारें	छ्यतिछिनत्तिवाः सारें
	११	फोदितें	फोदिजेतें
	१३	छिधिर्धा.	छिदिर्धा.
२६८	९	आहेतफलें	आहेफल
२६९	२	आहेत जंघा जाचा	आहे जंघा जाची
	८	आहेत	आहे
२७०	७	गम्लृपा.	गम्लृधा.
	१९	जननमर्दयति	जननंतमर्दयति
	१०	आ. स्त्री.	ई. स्त्री.
२७१	९	जनी	अन्यंजनी

पृ.	शा.	अशुद्ध	शुद्ध
	९	जननंजन्यंवा	जनितुंयोग्यंवा
	१०	जत्तुशब्दा	जंतुशब्दा
	१२	स.	ए.
	१५	जंभ्यते	जंभते
२७२	१	स.	त.
	२	जभ्रति	जभति
	१२	जीर्यत्यनया	जीर्यतेनया
२७४		जुग्धा.	जुधा.
२७६	७	उक्ष	उक्षा
२७७	८	ज्वलतीति,	जलतीति
२७८	९	जीर्यति	जीर्यते
	९	अर्यजीनशब्दाप्रमाणें	वयोहानीप्रतपाविजेलाजोतो
२७९	२	होतेंहें	होयिजेतें
२८०	१०	रूपार्थीविद्यमान जें ते.	तृत्यादिरूपार्थंजो ते.
	११	जुपतेजुष्यतिवा	ओपतेजुषंतेवा
२८३	५	चीयाप्रकारे	झीयाप्रकारें
	८	जो तो. इत्यादि	जो तो टिट्टिभतोत्वाटिट्टिभकत. इत्यादि
२८४	१	डमेति	डमिति
२८५	७	तडपते	ताडयते

पृ.	श्लो.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२८८	१५	पांडित	पाडित
२८९	९	तवत्यनेन	तरंत्यनेन
२९०	२	अपूणोत्प्रेक्षा	अपूर्वोत्प्रेक्षा
	४	होत्ये	होयिजेत्ये
	१४	तत्सुधा·	तत्सूधा·
२९१	११	चामंचवसंच	तामंचततर संच
	१३	तमोस्यां	तमोस्त्यस्यां
२९२	२	जो नो· कृ· कु ह्धा· तापनअ	जो तो ताम्रकु ह्तोच ताम्र कुइक· त·
	९	तरुणयच्चा	तरुणाच्चा
२९३	४	दंतमस्यं	हंतमस्य
	३	तालमूलं ·	तालइवमूलं
२९४	१	नितिसत्ने	नितिस्त्यने
	१	सहन कभिजे तोजी	सहनजें
२९५	३	होतो ,	होयिजेतो
२९६	३	तिल्यते	तिल्यतेःनेन
	३	जो तो·	जेपों तो·
	८	स·	कृ· वृधा· तर णअ·
२९७	११	कृ· तुदधा· य धनअ·	स·
२९८	३	मृजुधा·	मृजूधा·
	८	होताझाला जो	होयिजेताझा लाजो तो·
	१०	तुंभः	तुभः
	१०	तुंभधा·	तुभधा·
२९९	१	तुतोर्तीति	तोतोर्तीति
	१	कृ· तुरधा· ल रणअ·	स·
	३	तुतोर्तीति	तौतोर्तीति
	३	करणारा	कभिजेतो
३००	१०	बाधनीं	बोधनीं
३०२	७	स·	त·
	८	नी·	नी· न·
३०३	१०	तूर्यंमुरजादि	तूर्यमुरजादि
३०४	९	रत्नण कभिजे लें जें	रक्षण किंवा रक्षण करिजेलेंजें
३०५	६	तृतीयाद्यौव नारच्या	तृतीया यौवना रच्या
	१०	त·	कृ· गम्लृधा· ग तिअ·
३०६	९	नौ·	नौ· स·
	६	इतिविपिष्टपं	इतिविष्टपं
३०८	४	तसाअस्त्य स्तौति	तसासंजाता अस्त्यस्तौति

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध	पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
३०८	४	लागआहे	लागझालीआहे	३१९	९	दीपिधा॰	दीपीधा
	४	संभ्रमअ २	संभ्रमअ॰२त		१०	दिपे	दीपे
३०९	२	दंश्यते	दृश्यते		१२	तनमयं	तन्मयं
	२	होते	होयिजेतें		१२	ती॰	ती त
३१०	८	दंडानें	दंडातें	३२०	२	जीती॰	जीती॰त
	८	प्रतिष्टंधनअ	प्रतिष्टंभनअ		७	स्पृष्टुं	स्पष्टुं
३११	१४	दभधा॰	दभधा		८	फुलति	फूलति
३१२	५	स॰	ए	३२१	५	अविष्टगंध	अनिष्टगंध
३१३	१२	होतो	होयिजेतो		७	दुर्गंच	दुर्गंस्य
३१४	६	क्षयअ॰	उपक्षयअ॰		११	अधःकर	अंधकार
	१२	दाडिमपुष्पं	दाडिमइचपुष्पं	३२२	९	दुष्टु	दुष्ठ
३१५	४	खंडितहोते	द्रव्यादिदेयिजे	३२३	१	होतें	होयिजेतें
			तेवखंडितहोते		६	होतो	होयिजेतो
	१०	देवषितो	देवषिजेतो		९	होतें	होयिजेतें
	१४	धोधा	दोधा		११	करिजेते	करितो
३१६	१५	जेंतें॰	जें तें त॰		१३	पाहिलें	पाहिजेले
	१५	झालेलो	झालेलें	३२४	२	करिजेतें	करितो
३१७	१	दशात्मसें	दाशात्मसें		७	छिद्यते	छिंद्यते
	८	दिशतीति	दिश्यतेइति		८	तंदेदेव	तदेव
३१८	८	कीतिर्यस्य	कीर्तिर्यस्य	३२५	१२	दिशति	दिशंति
	९	सीदति	सीदति	३२६	११	देवत॰	देवत त॰
३१९	१	त॰	स		१४	आन्वेदार्पी	जीन्वेदार्पी
	५	दोधातेदायते	दोधीते	३२७	१	पावतो	पाविजेतो
	९	होसे	होयिजेसे		६	धोतते	धोत्यते

पृ	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२२७	१२	देवास्थामिति	देवाअस्थामिति
२२८	२	द्रवंस्यनेन	द्रवत्यनेन
	४	श्रिदिति	श्रादिति
	७	कचर	खचर
२२९	६	द्राहश्चितनं	द्रोंहश्चिंतनं
	१०	द्रौणं द्रोणस्य	द्रोणस्य
२३१	९	द्विषितें	द्वेषिजेतें
	१२	त.	स
	१५	ईयते	पाति
	१५	शिशिष्ट	संरक्षक
२३२	४	द्वैप , वाघाच्या	द्वैप , व्याघ्रच र्माने परिवृत्त जोवयतो न वाघाच्या
	५	तो	तो न
	६	करितो	करिताझाला
२३३	६	स्थित	स्थितहोयिजेतें
	१२	क्रू. धनुधा धा रणाअ	स.
२३४	१४	बच्चडा	बुचडा
	१६	धरणीः	धरणी
२३५	११	धवलवर्णला द्रूचला	धवलवर्णोस् या आपपला
	११	शकुवर्णजाली	शकुवर्णआ

पृ	ओ	अशुद्ध	शुद्ध
			हे जीस तो.
	१४	करितो	करिजेतो
२३६	१	धातुपुष्पं	धातु पुष्प
	५	जीणे तो	जीही त्या
	७	जो साधु	जें साधु
	१२	धामार्जनामत्त	धामार्गामत्त
२३७	३	धायंतेत्र अ	ध्रियंतेत्र अ
		श्वाभिति	श्वाइति
	१०	क्रीयते	क्रियते .
	१०	धि.कार	धिक्कार
	११	धिष्णोतीति	धृष्णोतीति
	१३	धृष्यतेधृष्णो तीतिधिष्ण्य	धिष्यतइति धिष्ण्यं
२३८	४	करितो	करिजेतो
	६	पापानें	पापातें
	११	क्र. वहुधा प्रापणाअ	न.
	१५	धुरंवहतीति	धुर्वतीति
	१५	कार्यभागाते	परतेजोन्नवाक
	[illegible]	वाहूपार्थीजी	लोककर्णअग्नग मिजी
२४०	७	जीवा तो	जो तो
	८	तीन्वर्धेसुध्या.	तोचिपंतुध्या न.
	१३	क्रू. धावुधा.य तिअ.	स

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
३४१	४	करितें	पाविजेतें
	५	फ्रष्ट	ध्वस्त
३४२	१	प्रहरण	प्रेरण
	३	नज्जतें	लज्जते
	४	नज्जते	लज्जते
	११	विदार	विदारण
३४३	१	नज्जतेस्म	लज्जतेस्म
	२	नज्जते	लज्जते
	४	नदंत्यनेन	नदत्यनेन
	४	नदन	नदथा
	५	पवरी	पंवारी
३४४	१२	करितो	करिजेतो
३४५	४	नमस्याप्रकृ	नमः प्रकृति
		तिकधा.	कधा.
	७	होतें आहे	होविजेतें
	७	प्राप्त स्न.	प्रापण स्न
३४६	२	होतें	होविजेते
	६	नल्यतेभ्र	नल्यतेभ्र
	६	करिले	करिजेले
३४७	९	अनेनेति	अनेनेतिवा
३४८	६	स्कांधि	स्कांध
	९	नड्यते	नाड्यते
	९	पावणारा	पाविजेला
३४९	१	शब्दंनदतीति	नदनंनादः
३४९	१	शब्दानें ध्वनि	शब्द जो तो
		करितो जो तो	
	३	नसहतेइति	नसहइति
	८	नभ्यते	नभते
	८	संघंध होतात	संघर्ष होविजेतात
३५०	३	जो तो. कु च	जो तो नरोच तो
		सुधा. अदन अ	च नाराच. त
	४	स्वल्पोनाराचों	स्वल्पोनाराच.
		नाराची	भेव नाराची
	१०	स.	स्त्रीप्र.
३५१	१४	निकृष्यते	निकृष्यते
३५२	४	करितो	करिजेतो
	५	निर्चीयते	निर्चीयते
	५	करितात	करिजेतात
	१०	निकुरंबं तदे	निकुरंबं
		व निकुरंबकं	
	१२	केला	करिजेला
३५३	१०	करिजेतो	करितो
	११	पूर्वक अनुग्रह	अनुग्रह
३५४	५	करिजेतो	करितो
	६	निर्जायते	निजायते
	१०	नियमेन	नियमें
	१२	होतो	होविजेतो
३५५	२	पावनों	पाविजेतो

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
३५५	८	निधानंनिधान	निधनंनिधन
३५६	११	अभ्यस्तजे तेंश्लाधा	अभ्यस्तकरि जेलेजेंते श्ला
३५७	५	यूधा॰	सुधा
	१२	अवधा	अवग्रहा
३५८	२	करिजेतो	करिजेनाश्ला ला
	३	चेष्ठाया	चेष्टा
३५९	२	जिकिला	जिकिजेला
	८	होताहेत्त	होयिजेताहेत
३६०	१	फरिजेतें	करितो
३६१	८	होतात	होयिजेतात
	३	निवर्त्तते	निवर्त्यते
३६३	५	निशा	निशानां
	८	शेते	शेरते
३६४	१	निष्कासि	निष्कासिजेतो
	३	राहणारे	राहिजेते
	५	निष्ठतीनि	नितिष्ठतीनि
	९	शब्द झाला जो	शब्दिपाविजे ता झालाजो
३६६	१	नीन्नुधा	निम्नुधा
	१३	निला	नीला
३६८	१४	शसतीति	शासतीति
३७१	१२	पकने	पचते
३७१	१२	लिम	व्यक
	१२	त	ष्टु पचिधा व्य क्तीकरणअ
३७२	४	पचन	पचन
३७३	२	पच्यते	पच्यंते
	३	पिजते	पिज्यंते
	४	पिज्यत	पिज्यंते
३७७	१	आसता त	आसतो स
	५	स	त
	३	पत्रमेव	पत्रमिव
	७	इतिपथा	इतिपथा
३७९	१४	कृ धृड्धा धा रणाअ	स
	१५	करितो	करिजेतो
३८१	७	करितो	करिजेला
३८२	५	कुधा॰	कुधा
	१२	परिचनामा योग	परिचयास्त्र २परिच नामायोग
३८४	७	पयिधा	पयोधा
३८५	४	सपर्यंणा	सपर्यणा
	१२	परिष्क्रितः	परिष्कृतः
३८७	१	वहतीति	वहतीति
३८८	६	पर्णान्यतीनि	पर्णान्यअस्यतीति
३८९	५	पर्यवसान	पर्यवस्यानं

पृ·	श्रा·	अशुद्ध·	शुद्ध·
३८९	२	होतें	होयिजेतें
	३	इणधा·	इपधा·
३९१	१	निर्मल्स्यत्वेन	निर्मल्यत्वेन
	१	पुनीनीतिप	पुनानीतिप
		चित्रकं	चित्रं तदेयप
			चित्रकं
	९	जें तें·ह्रं· पूत्र्	जें तें पवित्रतें
		धा पवनअ·	च पवित्रकःत
	७	षष्ठवाट्	पष्ठवाट्
३९२	७	पादल	पारत्
	८	तो	नो· त·
	१२	बोलणानी	बोलिजेलें
३९३	४	केलाआहे	करिजेलाआहे
३९४	१३	स·	त·
३९५	१	हृ अनधा·	त·
		मातत्यगम	
		नअ·	
३९७	१०	अस्तानिपारी	अस्तीतिपारि
३९८	८	परिन्हीपने	परिन्हियने
	८	रु· ट्टम्धा ह	त·
		रणअ·	
३९९	२	पृपतं	स्पृशपते
	११	केला	करिजेला
४००	६	भिन्दृधा·	पिम्पृधा·

पृ·	श	अशुद्ध·	शुद्ध·
४०२	८	तो·	नो· त·
	२	पिंडिधा·	पिडिधा·
	३	पीडुंयते	पिंड्यते
	४	पीडयंते	पिंडयंते
४०४	८	पिंशतीति	पेशतीति
	९	पिंशतीति	पेशतीति
	९	पिशिधा·	पिशधा·
	१०	पिशतीति	पेशतीति
	१४	पिठत्यत्र	पीठत्यत्र
४०५	२	पीडयति	पीड्यते
	२	दुःखादिसं	दुःखजें ती
		युक्त करिते	
		जी ती	
	४	दारुर्चस्य	दारुचस्य
	१०	करणारी	करणारा
४०६	८	अवदान्नअ·	अवदारणअ
	१०	संधीसूत	संधीसूत
	११	पिंजिधा·	पिजिधा·
४०८	२	स·	ए·
	३	प्रामजें	पाविजेतें जें
	४	अविचारप्रा	अविचारेंना
		मजें	पाविजेतें जें
	९	स·	तं·
४१८	८	दार्शातिइति	दार्शातिपमिति

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
४११	४	आम्हा	आम्हायस्य
४१२	५	त्री.	ते
४१३	१०	जीची	जीती
४१६	११	पेडतीति	पेटतीति
	११	पिडिधा	पिटधा
४१७	१	पिशतीति	पेशतीति
४१८	८	मस्तशायर	मस्तकायर
४१९	२	निमाणार्थ	निर्माणार्थ
	९	प्रकुप्यते	प्रकुप्यते
	११	करणारीजी	करणीजे
४२०	१३	प्रचलामा	प्रचलाया
४२१	६	प्रच्छर्दन	प्रच्छर्दन
४२५	२	अवष्टय	अवष्टम
	२	प्रतिबधपावि	प्रतिबधन
		जेलाजो	जें
	५	प्रतिक्षयान्वित	प्रतिक्षान्वित
४२७	२	ईषधा	ईक्षधा
४२८	५	प्रीयते	प्रतीयते
	११	सत्यक्तकरि	निराकृती
		जेलाजो	जी
४२९	६	प्रभानकालजो	प्रभातीमांचा
			अयजो
४३२	३	होणाचा	होंधिजेतो
४३५	९	प्रकटिधा	प्रकृतिकधा

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
४३५	१	गायन	प्रगायनअ·
४३६	२	प्रयंन्वतेस्म	प्रयंन्व्यतेस्म
	३	पृछते	पृछ्यते
	५	श्रयनि	श्रयतिस्म
	७	प्रहृतीति	वहृतीति
४३८	९	पृञ्धा	पुञ्धा
४३९	११	प्रन्हीयते	प्रन्हियते
	१२	प्रन्हीयते	प्रन्हियते
	१३	प्रन्हीयते	प्रन्हियते
४४०	१	प्रागेभय.	प्राग्रेभयः
४४२	११	अनुकूल्यार्थो	आनुकूल्या
		ने	र्थोते
४४३	६	प्राभृयतेस्म	प्राभ्रियतेस्म
४४४	४	प्राश्यते	प्रास्यते
	५	प्रसज्जते	प्रसज्यते
	७	प्रसीदति	प्रासीदति
	७	होधिजेते	होतें
४४५	७	पायता	पाविजेता
	११	प्रेरयते	प्रेरय्यते
	१२	प्रेरय्यते	प्रेरयते
४४६	१०	तस्येन	तस्येव
४४८	७	पलधा	फलधा
४४९	११	फाल्गुन	फाल्गुनिक
	१२	स्फर्धाधा	स्फार्धाधा

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४५०	२	त.	स.
४५१	४	बोधलिजेंतें	बोधिजेतेंजेंतें
४५२	१०	श्रणुतीति	श्रणुतेइति
४५५	५	वष्कयोस्तीति	वष्कयोस्या
			अस्तीति
	८	वृहधा.	बहधा.
४५६	२	त.	स.
	६	केलेलें	करिजेलें
	११	सकोचयति	संकोचयति
४५८	३	अयस्या	अवस्था
	३	स.	त.
४५९	१३	क्षपणअ.	क्षेपणअ.
४६०	२	त.	स.
	८	बुध्यतइति	बध्यतइति
	८	अ.	अ. बांधलेला.
			अ. पु.
	११	आणणारा	आणिजेतो
४६२	११	त.	स.
४६३	७	तादृशप्रको	तादृशप्रकांड
		डलात्ब्राह्म	ताद्यस्याःसा
		णचाष्टिका	ब्राह्मणयष्टि
			का
	७	त.	स.
४६४	१२	भगस्यकरणें	भज्यतेनेन

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४६४	१२	भंगाचें जेंक	नाशनजेणें
		रणें ती	करून ती.
	१२	भगप्रकृति	भंजोधा. अ
		कथा. करण	र्मदनअ.
		अ.	
४६५	१२	तो.	तो. स.
४६६	१	भंदतइतिम	भंद्तइतिम
		द्रं भद्रंकरोती	द्रः सन्चासौ
		तिभद्रःसन्चासौ	
४६७	३	भर्ज्यते	भर्ज्यंते
४६८	१	भाविकं	भविकं
४६९	१०	मुनीन्ची	मुनीन्ची
	१३	वात्यतेना	वात्यतेनास्
		स्तीति	स्तीति
४७०	३	क्रू. भल्लुधा.	न.
		हिंसाअ.	
	५	झालें	होयिजेतें
	८	भावित	भावितं
४७१	८	स्वावयव	सावयव
४७४	१२	सैंव	सेव
४७५	७	सूच्यतेनया	सूच्यतेइति
	७	अलंकृतहो	अलंकृति
		तोजीर्णेती.	जीती.
४७६	७	होतो	होयिजेतो

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४७६	११	पावतात	पाविजेतात
४७७	२	विभत्यस्मात्	विभेत्यस्मात्
	५	भोगवती	भोगावती
	११	स्मूर्तीणि	स्मूरिणि
	१२	स्मूंर्म्यां,	स्मूर्म्यां
४७९	१	स्मेद्धधा	स्मेषधा.
	९	केलेला .	करिजेला
	९	क्रु मकिधा. मंडनअ.	स.
४८०	२	मविधा.	मवधा.
४८१	८	मंठः	मठः
	११	बांधला	बांधिजेला
४८३	११	मथधा	मंथधा
४८६	२	श्रेणीरखाभ्ति	श्रेणीअत्राभ्ति
४८९	१	सः	त.
	२	मंथिनी	मंथनी
	३	मंथतं	मंथते
४९०	२	मथेधा.	मंथधा.
	१०	मिमीयते	मीयते
	१०	कभितो	करिजेतो
	१२	साखिवी आ हे प्रतिमाजवी	सारिवीम तिसा
४९१	११	रु. मर्कं. सौ त्रधा ग्रहणअ:	न
४९१	१२	मूड्धा त्या	मूड्धा त्यागअह
४९२	५	वाज जो	वाजतो जो
४९३	६	आहेत	आहे
४९७	१२	अवन्हित	अवलत
४९८	१०	स.	स्वाग्र.
४९९	३	तो.	तो. त.
	८	कृतःमाधवक.	निर्मितःमाधवः सएवमाधवकः
	८	जो तो. त.	जो तो माधव तोच माधवकत.
५००	१५	कूर्वते	कूयते
	१५	शोक्कु	शौक्त्य
५०३	२	महिष्यास्त्रीचे	महिषी स्त्रीचे
	२	तो.	तो. त.
	८	नास्तिक	नास्तिकता
५०४	५	डुकृञ्धा.	डुमिञ्धा.
५०५	१२	मोदते	मोदंते
५०६	७	मूषधा.	सुषधा.
५०७	३	अव्यक्त	व्यक्त
५०९	१	मूषतीति	सुषतीति
	१	मूषधा.	सुपधा.
५११	२	मृतेनस्नातो मृतेस्नातः	मृतेनस्नातो मृतस्नातः

पृ.	श्लो.	अशुद्ध.	शुद्ध.
५११	१०	मृत्यंते	मृग्यते
	१४	मर्दिलीजात्से	मर्दितकरिजेसे
५१२	१	करिजेतो	करितो
	७	बांधलेला	बांधिजेला
	१०	मेलनंमेल.	मेलनंमेल
		अएवमेलक:	क. यद्वामेल
		संगमजो तो	नंमेल:सएव
			मेलक: संग
			मजो तो. यद्वा
			मेलनजें तोमे
			लतोनमेलक
	१२	मिषतीति	मेषतीति
५१६	१३	ज्याकारणा	ज्याकारणा
		स्तव म्हणणा	स्तव तें.
		रें तें	
५१७	१३	क्र ऋच्छधा	स. '
		गत्यादिअ	
	१४	वाछिजेतें	संकुचितहोते
५१९	१	यवनीव	यवानीव
	१४	जो तोयाचनू.	जो तोयाचन
		श प्र.	तोच याचनक
			त.
५२०	१	ते	तें. त.
५२१	६	तें.	तें. स.

पृ.	श्लो.	अशुद्ध.	शुद्ध.
५२२	७	स्कंद	स्कंध
	१०	वाहतो	वाहिजेतो
५२३	३	पाण्याच्या	पण्याच्या
	७	होयिजेताहेत	होताहेत
	७	होयिजेतो	होतो
	८	त.	स.
५२५	१२	रक्षति	रक्षंति
५२६	१३	करिते	करिजेतें
५२८	७	रसिक:	रथिक.
	१३	होतें	होयिजेतें
५२९	२	रभते	रम्यते
	३	रमते	रमंते
	५	होत्से	होयिजेत्से
५३०	१	संधीसून	संधीसूत
५३१	७	रायति	रायते
	१०	राक्षसद्वयं	रक्षसद्वयं
	११	रंकोभवं	रंकोभव
	१२	होतो	होयिजेतो
५३२	१३	करितात	करिजेतात
५३३	१३	राधअत्र	राधोत्र
५३४	२	रमति	रमयंति
	४	मेवरामणी	मेवरामणीयकंत
		यकं	रमणहोयिजेतेंत
			मणीय तेंचरम

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
			णीय तेंचश
			मणीयक
५३५	८	कथयति	कथ्ययति
	१	झालें	पाविजेलें
	९	प्रस्तुत	प्रस्तुत
५३६	१	जो तो·	जो तो रुक्म
			कार तोंचरु
			क्मकारक·
	१४	अकूर	अक्रूर
५३७	१	करितें	करिजेतें
	८	जाहलें	होयिजेतें
	१४	शीणातीति	भिणातीति
५३८	१	शीणातीति	भिणातीति
	४	रेवतेविंध्या	रेवतेइतिरे
		दोजातारेवा	वा
	४	विध्याद्रिपर्व	लक्षितवेगेंक
		तान्वेगार्थीजी	रून गमनक
		उत्पन्नती	रणारीजीती
			क रेंद्रधा प्रयग
			तिञ
५४०	२	रुमान्याभर्य	रुमायांभर्यं
५४१	५	रुगोधा	लगोधा·
५४२	१	धान्यादि छेद	लूयतेइतिल
		नजेंतें	वनं, धान्यादि

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
			छेदनजेंतें·
५४४	५	ती·त·	ती लक्षा तीच
			लाक्षा· त·
	१२	होतें	होयिजेतें
५४५	३	लस्यतइति	लालस्यतइति
	५	अप्रसन्नता	प्रसन्नता
	१२	होतें	होयिजेतें
५४६	६	जो तो·	जो तो लिप्स तो
			च लिप्सक
	१२	लुप्यतीति	लुप्यतेइति
	१२	करितो	करिजेतो
५४७	५	करणारें	करिजेतें
	५	लुभ्था	लुब्धा·
	८	लिहिलाजासे	करिजेसे
	१२	होतो	होयिजेतो
५४८	२	तो·	तो·त·
	१३	लुभधा·गार्ध	सना लुब्धा·
		अ	छेदनअ·
५४९	१	लुभधा	सना· लुब्धा·
	२	लोष्टं लोष्ट	लोष्टं लोष्टती
		तीतिलोष्टं	तिलोष्टं
	२	लोष्टधा·	लोष्टधा·
	२	लोष्ट लोष्टा	लोष्ट लोष्टा
		लोष्ट लोष्टा	लोष्ट लोष्टा

पृ·	श	अशुद्ध	शुद्ध·
५४९	३	तो·	तो· स·
५५१	११	वंन्यते	वन्यते
	११	ब्रजधा·	वज्रधा·
	११	करितो	करिजेतो
५५४	१३	पेरलें जातें	पेरिजेतें
५५५	१	जलधुद्रीरण	जलाद्युद्गिर
		जो तो·	णजें तो·
	१	दुवपृधा·	दुवमृधा·
	१	उद्गीरणअ·	उद्गिरणअ·
	९	करणअ·	वरणअ·
	११	होतें	होयिजेतें
५५७	१	धरिला	धरिजेला
	३	होतो	होयिजेतो
५६०	४	अपलक्षते	अपलक्ष्यते
५६२	६	उप्यते	उश्यते
५६३	१	वसनंवभिरं	वसनंवसिः
			नंवातीतिवसिरं
	१	स्तंभितहोतें	स्तंभनातें ग्र
			हण करितें
	२	तो·	तें·
५६५	८	करिजेतो	करितो
	२	कुत्सितंबहु	वान्तोअलती
		भाषनेवाचाल	विवाचालः
	२	निंद्यबहुधा	नाणीतें बुरे

पृ·	श·	अशुद्ध	शुद्ध
		लतो जो तो·	असें करितो जो
५६५	३	त·	क· अलधा· प
			र्याभिअ·
	४	वन्चः	वाचः
	५	वान्चः युक्तिः	वाचः युक्तिर्यस्य
	५	वाणीन्चीजो	वाणीचें आहेस
		युक्ति तो·	युक्तिकरूं जासतो
५६६	४	वादीमलतीति	वादिआअलतीति
	४	वागातेंव्याप्त	वागातें आसमंता
		करित्ये	त् व्याप्त करिते
५६७	११	वाचति	वाचते
	१२	उसन्न	विद्यमान
५६८	३	वनायुः	वानायुः
	७	व्याप्यते	वाप्यते
५६९	९	आच्छाद्यते	स्वीक्रियते
	९	तृप्तकरिजेतें	स्वीकृतकरिजेतें
	१०	वारण	वरण
५७१	४	जो तो·	जो तो· त·
	११	वृद्धधा·	वारद्धधा·
५७२	४	पुष्यतीति	पुप्यतीति
	४	तो·	तो· त·
५७४	६	व्यकासीदिति	व्यकासीति
	६	होता	होयिजेता
५७८	१	करितात	करिजेतात

पृ·	शा	अशुद्ध·	शुद्ध·
५७१	७	पावतो	पाविजेतो
५८०	९	करिले	करिजेले
५८१	२	विद्वेषतीति	विद्वेष्यतेइति
	५	प्रेषणअ·	पोषणअ·
	९	विधुनंन	विधुननं
	९	धुम्रधा·	धूम्रधा·
	१३	विधुननअ·	विधुननअ· कापणें·अ·न·
५८२ ५८२	१ १	विधुननं	विधूननं
	२	शक्तो	शक्यो
	३	गृहीतुं	ग्रहीतुं
	३	गृहण	ग्रहण
	८	णिञ्धा·	णाञ्धा·
	९	होतो	होयिजेतो
	१२	स्वरोत्रेति	स्वराअत्रेति
५८३	१	विपण्यंते	विपण्यते
	९	होले	होयिजेले
५८४	१	करिजेतो	करिजेला
/	११	होतें	होयिजेतें
	१२	असतो	राहिजेतो
५८५	६	विशिष्टंमयं	विशिष्टंमीतं
	८	होतो	होयिजेतो
५८६	१२	शब्दकरितोजे	विशेषेंकरून ओशब्द

पृ·	शा·	अशुद्ध	शुद्ध·
५८७	७	लोचन	लक्षण
	१०	विलपते	विलप्यते
५८९	२	तें·	तें· स·
५९०	४	विशेते	विशेरते
	७	देयिजेतेंजें	दानजें
५९२	२	काने	कावानें
५९३	२	विष्णुपदोह्या	विष्णुपदंफवा
	२	विष्णुपदापा	विष्णुपदाचे
		सूनउत्पन्न झालीजी	ठांचीउत्पन्न जी
	१२	सूत्रधा·	सूजधा·
५९४	१	प्रसण	प्रसरण
	४	झालें	पाविजेलें
	११	विस्मापयतीति	विस्मयनं
	११	आश्चर्ययुक्त करितोजो	आश्चर्यजे
५९५	३	विक्रस्यते	विक्रम्यंते
	११	हृसधा·	हृसेधा·
५९६	९	तसृधा·	नसिधा·
५९७	१	बांधेइति	बांधतइति
	४·	विपक्षिणं	विपक्षिणं
५९९	६	रक्षण तें	रक्षण होतें
६००	९	करिजेते	करितें
	१०	संधीभूत	संधीभूत

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध
६०१	१२	स.	त.	६०९	६	व्यस्यंते	व्यस्यते
६०२	५	केलीजात्ये	करिजेली		९	पाद्य	वाय
	९	होतेंतें	होथिजेतेंतें.	६१०	१२	व्याप्तकरितें	व्यापिजेतें
६०३	२	केलीजात्ये	करिजेत्ये	६११	६	व्याद्दयते	व्याह्रियते
	५	ती	तीवेधनी ती		१०	केलें	करिजेलें
			नवेधनिकान	६१२	१४	प्रतते	प्रत्यते.
	११	येदतीति	येलतीति	६१३	६	कटक	कंटक
६०४	३	केला	करिजेला	६१४	४	होतो	होथिजेतो
	१०	करितो	करिजेतो	६१५	२	होतो	होथिजेतो
	१२	झालेंजें	होथिजेतेंजें		४	अस्या	अस्याः
६०५	७	वैजंती	वैजयंती		७	गग.	रोग
	१४	निर्वृत्तं	निर्वृत्तं		१०	ती.	ती. त.
६०६	१	मृगादि	त. मृगादि	६१६	१४	स.	क्र.
	२	वेतनेजीवति	वेतनेनजीवति	६१७	६	खुरः	खुर
	३	विगतातरणं	विगतंतरणो		७	ऋणाति	मिणाति
	१०	विधेय	विधेयः		७	मिधा.	वीधा.
	१०	विधेयः	वैधेयः		८	जें तें	जे तो.
	१२	तें. त.	तेंविनीततेंच	६१८	१३	त.	स.
			वैनीतक. त.	६२०	८	आहेजाचा	आहेतजीचा
६०७	३	निर्यातं	निर्यातनं	६२२	९	शंस्यते	शस्यते
	१२	विसरणः	विसारिणः		१०	होतें	होथिजेतें
	१३	होतें	होथिजेतें		१२	मार्ष्टीति	मार्ष्टीति
६०८	१	होत्ये	होथिजेत्ये	६२४	११	शातकौंभं	शातकौंभं
	४	सूचविणें	सूचविणारा		१३	स.	त.

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
६२५	८	शार.	शारिः
	८	शारोस्क्सस्या	शारीरक्सस्या
६२७	५	शिक्येस्थितं	शिक्यंसंजात मस्य
	५	शिक्यान्वेयर्पी स्थापितजें	शिंके संजात आहे जास
	११	कीत	कांत
६२९	५	कारकजीती	कारकचजीती
	८	ध्रियते	श्रीयते
६३०	६	शिल्यतीति	शील्यतीति
६३१	६	करितो	करितांझाला
	६	करणारा	केलेला
६३२	१०	शब्धा	शब्धा
६३३	२	शोचंति	शोचंति
	५	शब्दिंकरो तीति	शोचतीति
	५	डुकृञ्धा-क रणाअ	ईशुचिर्धा पूतीभावअ
	११	पापात्नें	पापातें
६३५	१	ऋषि	ऋषिः
	३	आहे	असे
	१४	मोजलेंजाते	मोजिजेतें
६३६	२	शूलेनरुतं	शूलेनआस मंतान्रुतं

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
६३७	८	शोफा	शोफाः
६३८	१२	सैव	सएव
६४०	५	-ष्युतिर्धा	श्च्युतिर्धा
६४१	७	इविश्रवणा	इतिश्रवोयती अतिशयेनश्र वोवतीश्रविष्ठा
	७	ती	तीश्रवोवतीअ तिशयेंकरून जी श्रवोवती ती
	८	श्राञ्धा	श्राधा
	८	चाकरी	चाकरी
६४२	८	देणारेंजेंतें	देणारें आहे फ लजावें तो
६४३	११	शाणृधा	शोणृधा
६४५	१०	करितोजोतो	करितेंजेंतें
६४६	१०	षड्जः	षड्ः
६५०	२	संसिध्यति	संसिध्यते
	११	स्फद्यते	स्फुद्यते
६५२	१	समानां	समानं
	५	ओजित	योजित
६५५	४	संत्वं	सत्वं
	९	सदाः	सदा
६५७	१२	करितें	करिजेतें
	१४	डुदाञ्धा	डुधाञ्धा

पृ.	शा.	अशुद्ध.	शुद्ध.
६५८	४	झाला	होयिजेला
	७	केला	करिजेला
	९	संतिविशंते	संनिविशंते
६५९	२	शब्धते	शब्द्यते
	३	होतो	होयिजेतो
	९	सभृतका	सभर्तृका
६६१	१०	संधीभूत	संधीभूत
६६२	२	संभांतिसह	सहभांतिसंह
		वर्ततइतिसम	वर्ततेअत्रेति
			समा
	३	रुपधा.	रुषधा.
	४	समायांजा	समांसमांभि
		यतइति	जायतइति
	११	समासद्यते	समासाद्यते
६६३	५	समाहरः	समाहारः
	४	समयंति	संयंति
६६४	३	संधीभूत	संधीभूत
	६	होतो	होयिजेतो
	११	सेवनकरिते	आशीरर्थेसे
			वन
६६५	१	ऋक्षुधा.	ऋधुधा.
	६	ऋ.अयधा.	त.
		गतिअ.	
	१०	वागत्येजी	वागयोंजें
६६५	१३	होयिजेतें	होतें
६६६	२	होताहेत	होयिजेताहेत
	१२	संवर्ते	संवर्त्यते
	१२	होतें	होयिजेतें
६६७	३	सम्यक्रुपेसन	सम्यग्विदंत
		या	नया
६६९	१	इतिसंर्ज	इतिसर्ज
६७१	७	केलाजातो	करिजेतो
	१४	सव्येष्ठा	सव्येष्ठा
६७२	१	सव्येष्टः	सव्येष्ठः
	४	सत्वं	भस्यं
	६	सहसहः	सहःसह
	६	करितो	करिजेतो
	११	संहनं	सहनं
	११	गमन	सहन
	११	हनधा.गति	रुहधा मर्षण
		अ.	ह्म.सहनअ.
६७४	११	शक्यजें	शकजें
६७५	६	करिजेतो	करिजेला
६७८	१	शारिया	सारिया
	१२	साहस	साहसं
६७९	५	सिंहमणीति	सिंहमणीनि
	५	सिंहासनस्थ	सिंहासनव
		धांसलाधि	लाधिस्थानें

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
		स्यानें करि	बोलतें जें ते
		तें जें ते	
	९	पावल्ये	पाविजेल्ये
६८२	१२	तें	तेंसीम्र तेंच
			सीसक त·
	१३	जीं त्यामत	जी तींप्रतना
		नाशकरिल्ये	श करितोजो
		जीती	ती
	१४	गामी	गामीहोयिजेतें
६८४	३	अ·न·	अ·पु·
	११	दिलेजाते	देयिजेते
६८६	२	करिते	करिजेतें
	४	या सांस	यासाता·
	४	फ़ुले	फ़ुल
६८८	५	ते·त	तें·स·
६८९	७	ऋचविते	ऋचविजेते
	९	बोधन	वेधन
६९०	७	करिल्ये	करिजेल्ये
	९	ती·	ती स·
६९१	१	होतो	होयिजेतो
	१	शृधा	शृधा
	४	करितोजो	करिजेतोजो
६९२	८	करितात	करिजेतात
	८	सिञ्चते	सिञ्चंते

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
६९२	४	परिणाम	परिमाण
६९३	५	करण्यासयोग्य	करणों
	७	आहे	आहेत
	५	सिरेण	सीरेण
६९४	१	सिरो	सीरो
	१	तो·स·	तोसीरिभ तो
			व सैरिभ·त·
	५	त·	स·
	६	तो	तो·स·
६९५	४	स·	स· सोमलता
			संबंधिमंजरी·
	८	तीक्ष्णगंधि	तोक्ष्णगंधि
६९६	५	वर्चांते	वर्चते
	५	प्रदीपक	प्रदीप्त
	५	निवदना	निवेदना
६९७	१	चंन्चल	चंचल होइजेतें
६९८	२	हरण	हनन
	४	स्तंभनवा	स्तम्भोतिवा
	५	स्तंभूधा	स्तंभुधा·
	६	स्तविजेतोजो	स्तुतिजी
७०१	८	क्रु·बाधा ग	त·
		तिनिवृत्तिअ	
	१२	क्रु स्थलधा	त·
		प्रतिबाज·	

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध
७०२	३	उस्रप	उच्चय
	८	तो. कृ. ण्याध	तो स्मात तो
		शौन्वअ.	चस्मातक त
	९	पाघविणारें	पावरविजेणारें
	१३	स्नूयते	स्नूयते
	१३	झालें	होधिजेलें
७०३	७	स्पाश्यते	स्पश्यते
	१३	स्फुटा	स्फटा
७०५	२	स्मियते	स्मीयते
-	७	स्पंदिनी	स्पंदनी
७०६	१	स्वज्यते	सृज्यते
	१०	झालें	होधिजेलें
७०७	४	क्रु. अंजूधा.	स.
		धन्त्वादिअ	
	७	स्वच्छंदोभि	स्वः छंद. अ
		लापीस्य	भिलापोस्य
	७	स्वच्छंदआहे	स्वीयआहेछं
		अभिलायजा	दस. अभिला
		स	पजास
	९	सदधा	स्वदधा
	१०	धिपति	धियति
.	११	करिजेतले	करिले
७१०	१२	करितात	करिजेतात
७११	२	होते	होधिजेतें

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध
७१२	८	होतें	होधिजेते
	१२	हीयते	ह्रियते
७१४	६	हिरआचें	हिरड्याचे
	१०	होतो	होधिजेतो
७१५	१०	होतात	होधिजेतात
	१३	हुसल्यनेन	हुसलनया
७१७	५	करितो	करितोधनागर
			१।१.१ते।१६७११
	६	कामिपुरूपान	आल्हान करि
		आल्हानकरणोर	जेतात कामि
		जे	पुरूप जाणो
	११	तं.	म.
७१८	१२	तो	ती
	१४	त.	स्त्रीम
७१९	७	हननेंही	हचनही
-	७	हनधा.	हिधा
	१२	हूयतेनया	हूयतेइति
	१२	आल्हान करि	आल्हानजें
		जेतातजीणे	
७२०	१	हूयतेव्हयतीति	व्हयतीति
७२१	२	क्रु हनधा हिं	क्रु हिधा हिंदुअ
		सादिअ	हनधा हिंसदिअ
७२२	२	क्रु दुह्‌धा मङ्गण	त.
	५	हुलतिहुल्पति	हुलतीति